Др Олга Луковић – Пјановић

Срби ... народ најстарији

ПРВИ ТОМ

ПРВИ ДЕО

Илустрација на насловној страни: Добросав Живковић

Двоглави орао: древна митолошка животиња сумерског порекла (више од 2500 година пре Христа). Са Србијом је повезана од доба Немањића, тј. од стварања српске државе. Први пут је налазимо на одежди кнеза Мирослава, Немањиног брата, познатог по Мирослављевом Еванђељу.

С А Д Р Ж А Ј

ПРВИ ДЕО

ДРУГИ ДЕО

ТРЕЋИ ДЕО

ЧЕТВРТИ ДЕО

Професорка Луковић (докторирала на Сорбони) после 28 година проучавања целокупне документације Националне библиотеке у Паризу и бројних предавања у Француској и САД у овој књизи објашњава где су корени нашег народа. Ко су Срби? Које су све територије некад насељавали? О чему сведоче бројни српски називи река, планина и градова широм западне Европе? Шта значи реч Србин која се помиње још у древним индијским Ведама? Зашто бројни научници тврде да је српски језик најближи прајезику (индоевропском) из кога су се развили нама познати језици? Приказ теорија српских и светских научника чијих радова нема ни у посебним фондовима Народне библиотеке СР Србије (знамо зашто). На основу чега др Ами Буе тврди да су Хрвати одбацили свој првобитни језик као примитиван и присвојили српски? Наслов књига је цитат древно-византијског историчара Лаоника

Халкокондила: "Срби су народ најстарији, то поуздано знам". Животно дело докторке Луковић "Срби... народ најстарији", је досад најопсежнији приказ прећуткиване историје Срба.

О АУТОРКИ

Олга Луковић је рођена 1920 године у Гучи. Већ са осам година рецитовала је песме од 50 строфа. Била је најбољи ђак гамназије у Чачку - те је зато примљена као питомица у дом краљице Марије у Београду.

Током рата била је у логору у Немачкој. Успела је да преживи тако што јој је један Србин из суседног мушког одељења логора добацивао љуске од кромпира који је чистио.

После рата радила је као спикер на Радио Загребу. Ту је дипломирала класичне језике и венчала се са др Братољубом Клаићем. По његовој смрти, због жестоких притисака и претњи напушта Југославију.

Шездесетих година обрела се у Паризу. Ту пере судове и спрема докторску дисертацију. Докторирала је на Сорбони 1969. године код професора Пиера Шантрена са тезом "Правда код Есхила и Софокла".

У Паризу се удаје за Цветка Пјановића и наставља свој рад на проучавању корена српског народа и српског језика. Сматрала је да на основу свог врсног владања са девет језика (старогрчки, латински, француски, немачки, руски, енглески, пољски, италијански и шпански) и штурих историјских података - може дати један нови и за нас револуционарни поглед на неосветљени део историје нашег народа.

Приликом турнеје по САД (1987) доживела је тежак мождани удар. Била је 12 дана у коми. Када је отпуштена из америчке болнице - конзилијум лекара је дао мишљење да она више никада неће моћи да говори и пише. По повратку у Париз, захваљујући великом пожртвовању њене сестре, Наталије, те залагању Срба који живе у Паризу - Олга је полако почела да се опоравља. То је забележио и један од водећих француских часописа за жене, Мири Клер, доневши илустровану репортажу на две стране о томе како је Олгин опоравак почео тако што је почела да препознаје музичке тонове (још као девојка свирала је виолину и клавир - те је имала развијен слух). Медицинску бригу око Олге онда је преузела Клод Ришар, логопед, која је због Олге научила српски језик и ћирилицу. Од тог тренутка Олгино стање је почело нагло да се побољшава. Сваки дан говори све боље, почиње да пише, меморија јој је потпуно очувана - и многи с нестрпљењем очекују њен повратак у Југославију.

У Олгино име захваљујемо свима који су помогли њен рад и лечење, посебно Чика-Спири Јокићу коме је Олга посветила ову књигу - и првом издавачу Гласу Срба из Индијанополиса.

У ПРИСТУПУ ТЕМИ

На самом почетку морамо - пре свега - да се позабавимо нечим, што је од битног значаја за историјску истину, до које бисмо овом студијом желели да допремо. Сматрамо, наиме, неопходним, да понајпре исцрпно испитамо сведочанство Константина Порфирогенита,[1] на коме је - по свему судећи - некритички и без озбиљне и дубоке анализе заснована историја Срба. Полазећи од неких његових само делимично испитаних података, једна група историчара је закључила, да су се Срби - готово на неки волшебан начин - појавили на Балкану тек у VII веку по Христу. Међутим, како сам Порфирогенит каже у том свом гласовитом спису, његова намена није била историјска, већ саветодавна, будући, да је желео, да кроз њега упути савете своме сину Роману, како да најбоље по доласку на престо управља царством.

1. - Константин VII Порфирогенит, византијски цар у раздобљу од 945. - 959. г. био је савременик српског владара Часлава. Ратовао је против Мађара и Арабљана после чега се посветио књижевности и историји. У његовим списима има вести о досељењу Срба на Балканско Полуострво, што неки историчари узимају као почетак српске историје, а што многи аутори не прихватају. Осим дела: "О управљању царством" написао је и биографију цара Василија I који му је био деда.

Нажалост, како по свему може да се закључи, Порфирогенитова се вест претворила у неку врсту догме, особито настојањем Берлинско-бечке германске школе, која је створила једно тенденциозно учење - на несрећу -усвојено не само по школама средњег и нижег образовања, већ и на универзитетским катедрама.

Уистину је зачуђујуће, да службено усвојена наука није узела у обзир једно крупно зрно истине у чувеној вести византијског цара, које потврђује нешто, о чему постоје озбиљна и бројна сведочанства, а то је, да су Срби -"ПЛЕМЕ МАЈКА" - каснијих Словена - у Европи били староседеоци. Само ових неколико напомена јасно стављају у први план наш циљ, да - по научну истину кобну Порфирогенитову вест - сведемо на степен, на коме ће се она моћи неопорециво заувек збрисати

НЕДОВОЉНО РАСВЕТЉЕНО ПОРФИРОГЕНИТОВО СВЕДОЧАНСТВО

О сведочанствима Константина Порфирогенита мишљења су до те мере контраверзна, да Станојевић - наводећи у својој Енциклопедији литературу о том византијском цару, најпре наводи његове противнике, а затим Порфирогенитове браниоце, Један од његових противника јесте и Ernest Dümmler, или Ernestus Duemmler у делима: "Über die älteste Geschichte der Slaven in Dalmatien", из г. 1856. и "De Arnulfo Francorum Rege"[2]. У својој - овде на другом месту цитираној расправи - Димлер карактерише византијског цара и писца епитетима "збркан" и "сметен", док Порфирогенитово дело сматра пре: "... збирком особитих бележака, него добро састављеним списом":

"... sed adeo est confusus et turbatus ut potius collectio
videtur esse notationem, quam opus bene compositum".

2. - Commentado historica, Berolini, 1852., pp. 177.-178.

Ово је оно место, где Димлер излаже своје тврђење, да је Порфирогенит, говорећи о "великој Хрватској" и о "великој Франачкој", тим називом хтео да укаже на разлику између Паноније и Моравске, будући, да је Моравска владала Панонијом:

" Qui cum etiam de magna Francia ac de magna Croatia loquatur,
illo nomine profecto, Pannoniam a Moravis... distinguere voluit".

Димлер уз то појачава то своје тврђење речима, да су: "... учени људи о том дуго расправљали, као и да се највећом вероватношћу може закључити, да је тај назив употребио само Порфирогенит, док је он био непознат и Словенима и Францима ".

'... a. viris doctis diu disceptatum est: licet a Constantino solo usurparetur,
nec Slavis, aut Francis id cognitum fuisse verissimile esset."

Из тога произилази, да никаква "велика Хрватска" није ни постојала.

Да видимо сада, у чему се састоји Порфирогенитово сведочанство о Србима, које је Германска школа искористила - у ствари - на недозвољен начин, узевши у обзир само један његов део, а да се на други уопште није ни осврнула. Ево како оно гласи у доле назначеном грчко-латинском издању:[3]

Περι των Σερβλων και ηζ νυν οικουαι χωραζ.

Ιστεον οτι οι Σερβλοι απο των αβαπτιοτων Σερβλων των και
ανπρον επανομαζον ενων καταγονται, των τηζ Τουρκιαζ

εκειτεν κατοικουντον ειζ τον παρ αυτοιζ Βοικι επανομασομενον. εν ριζ πασησιαζει και Φραγγια … εκεισε ουν ουτοι οι Σερβλοι το απ' αρχηζ κατωκουν

3. - Commentado historica, Berolini, 1852., pp 177.-178

Латински преводиоци су српско народно име писали двојако: једни су задржавали Порфирогенитов облик "Сербли", док су га неки преокретали у "Серви". Путујући по свету, имали смо прилике, да се уверимо, да највећи број странаца - да тако кажемо, не поседује органску могућност, да изговори гласовну групу "СРБ-", вероватно зато, што они не осећају "Р" као самогласник. Из тога су се и изродиле неприхватљиве интерпретације српског имена.

Што се пак тиче грчког начина писања и изговора франачког имена, оно гласи "Франгиа". Како у прошлости, тако исто ни данас ове грчке измене, или - тачније - изобличавања речи и назива несловенском уху не сметају. Тако ћемо у наведеним Порфирогенитовим издањима наћи две варијанте латинског превода записа о Србима:

> "Sciendum est Serbli oriundi sunt a Serblis non baptizatis qui etiam Albi cognominantur et ulteriora Turciae[4] incolunt loco ab illis Boici dicto cui finitima Francia est... Illic igitur initio Serbli habitabant".
>
> " Scienduin est Servios oriundos esse a Serviis non baptizatis, qui etiam Albi cognominantur et ulteriora Turciae incolunt in loco ab illis Boici nuncupato, cui finitima Francia est. Illic igitur initio Servi Habitabant".[5]

4. - Под турском Порфирогенит подразумева Мађарску његовог времена. Назив је историјски тачан с обзиром на туранско порекло Мађара и на припадност њиховог језика.
5. - Corpus Scriptorum Byzantinae aditio emendiatior... consilio B. G. Niebuhri: C. F. Institute auctoritate Academiae Utterarum Regiae Borussicae, Constantinus Porfirogenitus Volumen III, Bonnae, MDCCCXI.

Узгред напомињемо, да би било занимљиво да знамо, да ли је Порфирогенитов облик "Серблои" направљен према множини Србљи од Србаљ, одн. Срบљин, како је то - између осталога - забележио Вук. То је питање утолико интересантније, што је тај исти облик - према Суровјецковом и Шафариковом ауторитету - дао и други изобличени грчки назив за Србе: "ТРИБАЛИ", управо, према грчком облику за множину ТРИБАЛОИ.

У наставку ове студије моћи ћемо да констатујемо, да се име "ТРИБАЛ" провлачило за Србе све до прошлог века, када је један западноевропски научник[6] назвао српског националногјунака, Милоша Обилића - Трибалом. Враћајући се прослављеном делу Константина Порфирогенита, познатом под именом "О управљању царством", или - како се најчешће обележава - DAI (De Administrando Imperio), потребно је, да кажемо, да је оно издељено на поглавља. Поглавље из ког смо навели предњи текст, обележено је бројем 32. Осим бројева, свака глава има и свој наслов; ова, која доноси вест о Србима, обележена је на следећи начин:

"О СРБИМА И О ЗЕМЉИ У КОЈОЈ САДА ЖИВЕ"

6. - Види поглавље: "Важно сведочанство Лаоника Халкокондила.

Текст означен овим насловом, гласи:

"Треба да се зна, да Срби, који се зову још и Белим, воде порекло од

некрштених Срба, настањених с оне стране Турске (тј. Мађарске. Пишчева надопуна.), у пределу, који они називају Бојка, а који се граничи с Франачком... Тамо су, дакле, ови Срби били настањени од почетка".

У наше време овом вешћу Константина Порфирогенита позабавио се професор Реља Новаковић[7] у свом делу "Одакле су Срби дошли на Балканско Полуострво", дошавши на исту мисао, коју смо и ми изразили при спомену Порфирогенитовог списа. Ево, шта професор Новаковић каже:

"У досадашњим напорима, да. се одреди не само простор, већ и дужина боравка Срба у предбалканским земљама, упадљиво је, да ниједан једини истраживач није узео у обзир податак "од почетка", а он је, колико се зна, најранији писани хронолошки наговештај у вези са далеком прошлошћу Срба и свакако најближи догађајима на које се односи. Он је најстарији чак и ако узмемо да не потиче од Срба из времена њиховог доласка на Балкан. Довољно је само имати у виду, да Срби дошљаци нису споменули ни три-четири генерације својих предака као становнике те предбалканске постојбине, па бисмо већ имали распон од 200 до 300 година, а. то би доста говорило против мишљења да су Словени, па међу њима. и Срби, дошли на подручје Лабе тек у VI, или чак VII веку. Уосталом, да Срби по свој прилици нису могли да изразе, колико су дуго њихови преци живели у тој пред балканској постојбини и да византијски писац бележи само да су "тамо живели "од почетка", односно неодређено дуго, као да потврђују и неки други рани византијски писци, као и извесни западни хроничари... Ако и из њихових навода можемо доста јасно да уочимо, да Словене на западу спомињу и много пре VI века, зашто не бисмо поверовали, да су и Срби с правом говорили, да су тамо живели толико дуго, да нико није био у стању, да ту временску дужину ближе искаже"...[8]

7. - Београд, Народна књига, Историјски Институт, 1973.
8. – Р. Новаковић, о.ц., пп. 39-40.

Што се тиче нашег прилажења Порфирогенитовој вести, мишљења смо, да није потребно, да се алтернира превод грчког израза απ'αρχηζ, једном га преводећи "од давнина", а једном "од почетка", јер - он значи "од почетка", "од постанка", будући, да је тачан смисао именице "αρχη" "почетак", "искон", "извор", "principium", "origine", "commencement”. Латински преводилац држао се само тог смисла, употребивши облик "initio", што такође - без икаквог двоумљења значи "од почетка", "испрва". Уистину, овај појам у његовом контексту одговара тачно Шафариковом - много пута поновљеном закључку у "Старожитностима" и у другим његовим расправама, где говори о старости и аутохтоности Срба, одн. каснијих Словена у Европи.

а) ПОДУНАВЉЕ, ИЛИ ИНДИЈА?

Појам "од почетка" одговара и тврђењу Нестора Кијевског, који је (како је то изнето у поглављу посвећеном њему), тврдио, да су се потомци оних који су већ имали свој језик на пољу Сенару, населили око Дунава и у Илирији, као и да:

"... ту бо бјеша Словене первое..."

Погледамо ли при томе географску карту, одмах ћемо уочити, како је из Подунавља било лако распростирање живља и према северу, и према југу; требало је само најједноставније следити узводно притоке Дунава, да би се у оба правца допрло веома далеко, При томе не смемо да сметнемо с ума ни ток реке Саве, која је одводила те прадавне европске житеље далеко на запад. Да бисмо боље схватили, како су се одвијале те сеобе, довољно је, да само с мало пажње осмотримо велики Дунав, уз који се стиже дубоко у Централну Европу, одатле опет - другим речним долинама све до непрегледних балтичких равни. Према разним документима, сабраним у овој студији, преисторијски и антички Срби настањивали су све те области од најдавније прошлости, што потпуно одговара тврђењу Нестора Часног Кијевског, да су се "Словене первое" разишли из Подунавља према европском северу, западу и истоку, односећи собом свој језик и своје обичаје, чију јединственост су уочавали чак и Грци, који су све проблеме свог незнања у односу на бројне и распрострањене "варваре" решавали управо називом "варвари". (С тим у вези, ми у овој студији, цитирамо један веома интересантан Страбонов текст, којим он подвлачи незнање у том погледу - не само римских учитеља, Грка, већ и њихове грешке.)

Но да се вратимо хроничару Нестору из Кијева, захваљујући коме лако можемо да доведемо у везу Подунавље и "Илјурик", који он изричито спомиње. Силазак тих древних словенских Подунаваца према "Илјурику" морао се одвијати према истом принципу као и њихово кретање ка далеким северним областима централне и северне Европе. Печат тог првобитног свеопштег словенског разлаза по Европи, па и по Балкану, сачувао се до дана данашњег у разним географским називима, а особито у хидронимији, одн. у именима река, која се неизрециво упорније супротстављају изменама од имена места. Да бисмо се уверили у тачност једног оваквог тврђења, довољно је, да простудирамо старе карте, па да на основу њих установимо, где су се све налазили првобитни Словени. Ми ћемо овај назив, премда се он јавља много касније од имена Срби, из обзира према данашњем разгранатом Словенству, употребити сваки пут, када нам то контекст омогући. На овом месту једна од најјачих чињеница за одбрану ове - да је тако назовемо - словенске подунавско-илирске тезе јесте - језик, о коме Нестор рече, да управо из Подунавља "разиде сја славјански јазик..."

б) "ТУРСКА", одн. МАЂАРСКА И БУГАРСКА

Како би се избегла свака забуна, ми морамо овде да привучемо пажњу читаоца на спомињање "Турске", тј. Мађарске, с једне стране и Бугарске, с друге стране, код извесних старијих писаца. У ствари, аутори су, држећи се неке чудне линије мањег отпора, а по свој прилици с циљем да буду што јаснији, поступили тако, као да те две државе нису постале тек у средњем веку и то - на територији прадавних словенских станишта. То значи, да у оно време, које нас посебно интересује, није постојала ни Мађарска, а ни Бугарска...

Бугари су, на пр., као агресивна хорда, на броју између 20 и 30 хиљада људи, прешли Дунав тек 679. године. Као скупина хунско-турског порекла наступили су завојевачки, покоривши једним налетом мирно аутохтоно словенско становништво, које - бавећи се земљорадњом и сточарством, није било приправно за којевање с таквим нападачима. Захваљујући својој агресивности, они су успели, да староседеоцима наметну своју моћ и име. Међутим, остало је нешто као увек живо сведочанство једне давне стварности, а то је данашњи бугарски језик, који - највећи језички стручњаци сматрају изобличеним језиком Срба. Тако, један од највиших ауторитета у познавању српске историје, Милош Милојевић, изражава ту чињеницу на веома једноставан и сваком приступачан начин:

"…Бугари су научили српске речи
али без познавања српске граматике. ."

Што се Мађара тиче, Данковски је написао једну студију о њиховом језику, изневши у њој, у коликој мери се тај језик уобличио и обогатио у лексичком погледу, захваљујући Словенима, који не само да их окружују са свих страна, него су и измешани с њима до те мере, да су Мађари изгубили

готово у потпуности обележја своје првобитне расне припадности. Јер Мађари су упали и остали у подручју Централне Европе, у ком су обитавали древни Срби, што се намеће као закључак већ и првом Порфирогенитовом вешћу.

Није неинтересантно, да на овом месту додамо и тврђење Сипријана Робера (Cyprien Robert), који је - као Мицкијевићев наследник - једно време био професор на College de France. Робер пише, да Мађари:

"... а да тога нису свесни, носе словенско обележје у њиховој скупштини,
у њиховим покрајинским саборима, све до њиховогдомаћег живота..."[9]

9. - Cyprien Robert, "Le monde slave", Paris, Passard, 1852.,p. 133.: "... Maghyars qui, a lew insu, portent leu insu, portent le systeme slave dans leur diete, dans leur dietines et jusque dans leur vit domestique";

Тај феномен најбоље опет објашњава сам Сипријан Робер - у истом делу - следећим својим запажањем: [10]

"Уопште узев, ништа у древним временима није
раздвајало словенски север од словенског југа".

10. - O.c., p. 132.: "En general, rien ne separait dans les temps ancieos le nord slave d'avec le midi slave".

Претходна опаска ове изузетне прошловековне француске личности и грандиозног истраживаоца, значи, да је од Балтичког мора на северу, па све до Егејског и Јадранског Мора на југу - у односу на житеље - постојао континуитет, тек касније испресецан страним елементима, као што су, на пр., Мађари, а затим други страшни и крволочни непријатељи Словена - Германи. О начину, на који су они истребљивали словенске староседеоце данашње њихове државе, постоје многа историјска сведочанства. А да су староседелачки житељи тих европских пространстава били Словени, који су сачињавали јединствено словенско стабло, то се и данас може доказати на начин, који је истакао исти аутор, у истом делу - "Словенски свет" ("Ле монде славе"), рекавши:

"Само би језички споменици на ту тајну могли да баце светло... [11]

11. -O.c.,p. l29.: 'Les monuments de la langue pourrainet seuls leter de la clarte sur ce mystere '

На претходне напомене морамо да надовежемо још једну историјску опаску, која се такође односи на Мађаре. У историји је записано, да су се они појавили тек у другој половини деветог века по Христу, приредивши одмах читав низ пљачкашких похода на Велику Моравску и друге суседне земље. Међутим, упркос њиховој агресивности, они су се ипак неизбежно измешали са староседеоцима, чије земље су заузели, при чему су подлегли њиховим разним утицајима, па чак и језичким. О томе је зналачки писао напред споменути Данковски, захваљујући његовом вишеструком познавању не само класичних, већ и живих језика.[12]

12. – Fragmente zur Geschichte der Völker ungarischer und slawischer Zunge... von Gregor Dankowsky, Erstes Heft, Pressburg, 1825.

Ми знамо, да је то прошлост. Но - с друге стране - ради се о једној историјској истини, коју је - особито западна Европа - готово бацила у заборав. Стога би свако ко жели да се упушта у расправе у вези са Централном Европом морао да се упозна и с доле цитираним делом Грегора Данковског. Уједно, ово је згодна прилика, да додамо још једно поткрепљење Сипријана Робера, који каже, говорећи о Молдаво-Власима, о Албанцима и о Мађарима, да:

"... међу свим тим народима, надмоћност у броју, а затим,
што се тиче обичаја и институција, увек је припадала Словенима".[13]

13. - O.c., p. 133.: "... parmi tous ces peuples, la predominance du nombre, celle des moeurs et des institutions ont constamment appartenu aux Slaves".

Да један народ има толики утицај на придошлице и у толикој мери прожме цео њихов живот, то се може објаснити само његовом великом старином и дубоком повезаношћу с тлом, на ком живи. Такав осећај је могао да се развије само кроз веома дуго и непрекидано време срастања између људи и Мајке Хранитељке Земље! Није без неизмерно дубоких и снажних разлога тек само тако могао да настане познати израз МАЈКА ЗЕМЉА, кроз који - пре свега - провејава дубока љубав према тлу, на коме се рађао бескрајан низ генерација, посвећујући свој живот његовој обради, постајући његов део и срастајући с њим. Староседеоци се препознају управо по таквим осећањима. Њихова љубав према родној груди је таква, да им недопушта развијање агресивних нагона и натапање родне земље проливањем крви. Према томе - странци и придошлице се веома лако препознају по неосетљивости и дивљању, при ком не презају ни од каквих злочина, што је историја - како стара, тако исто и најновија - тако убедљиво показала...

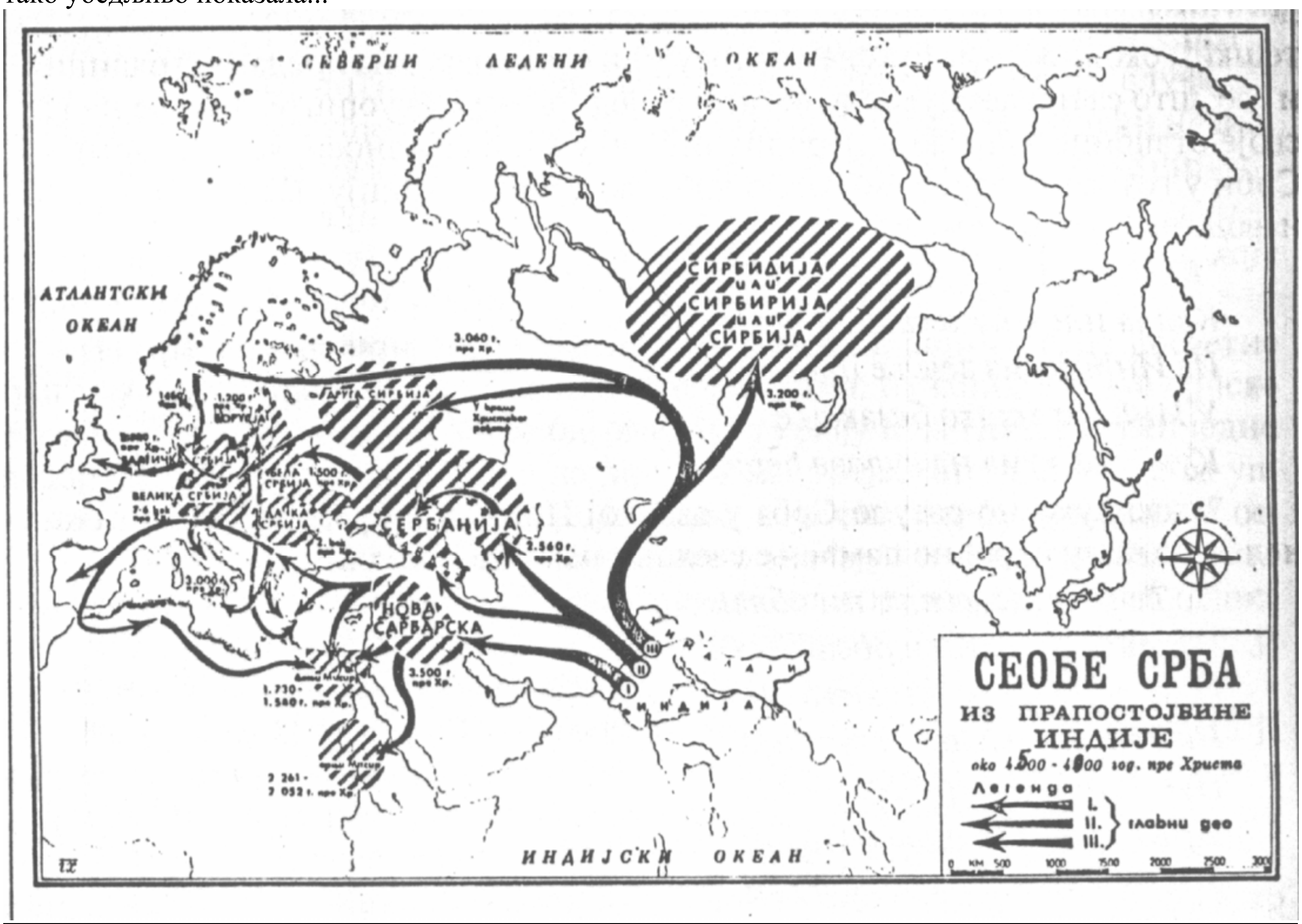

<u>Сеоба Срба из прапостојбине Индије, око 4.000. - 4.500. г. пре Христа.</u>
Заокружени делови означавају некадашње српске државе, створене током хиљада година.
Ову карту је по Ђорђевићу урадио архитекта Градимир Хаџић

Будући, да је ова студија посвећена српском народу као - на основу разних аутора - најстаријем стаблу каснијег разгранатог и по огромним просторима проширеногСловенства, па кроз то, дакле, и Словенима уопште, нас овде - у првом реду занима утицај древних Срба - не само на напред споменуте европске придошлице, већ и на друге народне групе, које су постепено запоседале различите делове

Европе. На овакву интерпретацију наводи нас - између осталог - и сам Порфирогенит делом свог сведочанства, у коме спомиње оне области, где су Срби обитавали "од почетка". Византијском цару се са дубоким уверењем прикључује и Сипријан Робер више пута поновљеним тврђењем, да је Дунав прасловенска река, а да су СРБИ ИЛИРИЈЕ НАЈСТАРИЈИ МЕЂУ СЛОВЕНИМА. Овај француски прошловековни слависта је то изразио на готово поетски начин својим закључцима, објављеним више пута и на разним местима. Ми тај текст овде цитирамо из "Мемоара" Друштва за Земљорадњу, Науку и Уметност града Анже (Angers), где се наш писац родио и где је похађао гимназију.[14] Ево, како тај навод гласи у преводу:

> "Све што код осталих словенских народа живи још само као легенда
> и као нејасан мит, налази се и данас у стању живог закона у тој
> непромењљивој и поетској Илирији. Није ли онда требало да закључим,
> да сам најзад додирнуо живу стену, земљу првога формирања, те
> да су СРБИ ИЛИРИЈЕ заиста најстарији међу Словенима... ?[15]

14. - Ed. Angers, Cosnier et Lachese; lue a la Societe Royale d'Agriculture, Science et Arts d'Angers, dans sa Seance du 8. Mai 1846., par M. Sorin, proviseur du College Royale. Extrait des Memoires... 5-eme volume, 6-eme livraison, 1846.
15. - "Tout ce qui, chez les autres peuples slaves, ne vit plus qu'a l'etat de legende et de mythe obscur s'offre encore a l'etat de loi vivante dans cette immuable et poetique Illirie. Ne devais-je pas en conclure que je touchais enfin au roc vif, au terrain de premiere formation, que les Serbes d'Illyrie etaient vraiment les plus anciens des Slaves?..."

Претходним ауторима прикључујемо и једног нашег савременика, бескрајно савесног и неуморног истраживаоца. То је госп. Ненад Љ. Ђорђевић,[16] аутор једне грандиозне историје о српском народу.

16. - "Историја Срба кроз династије", Милвоки, Српски Народни Универзитет "Лаза Костић", 1968.

На овом месту из те историје спомињемо само карту, којом наш аутор приказује кретање Срба по Азији и Европи у току од неколико хиљада година. Као што се из зналачки састављене карте види, Ђорђевић је одређенији од свих осталих писаца - и од Порфирогенита, Сипријана Робера, од Нестора Кијевског, Лаоника Халкокондила, итд., итд, јер он обележава не само простор, већ и миленије, у току којих су се Срби кретали преко Азије, Европе, па и преко северне Африке, оснивајући државе, кроз дуго време већ одавно нестале.

Овом низу заступника велике старине српског народа прикључујемо и Милоша С. Милојевића, коме смо у овој студији посветили посебно поглавље. Његове концепције истоветне су с концепцијама Ненада Ђорђевића,[17] па смо их приказати једном новијом верзијом исте карте, коју је за своје дело урадио господин Ђорђевић. Горњи приказ представља такође правце, у којима су се у давно време кретали Срби, тражећи - из различитих разлога - нова и сигурнија станишта од оних, која су били присиљени да напусте.

17. - "Историја Срба и српских јужнословенских земаља у Турској и Аустрији", Београд, 1872.

У - да тако кажемо - словенском и српском историјском Пантеону, ми Милошу С. Милојевићу дајемо посебно место, какво тај изузетно предани српски истраживалац и заслужује. Остављајући ближа обавештења о њему за поглавље, које смо му посветили, овде ћемо само да истакнемо његово уверење, да су се Срби у давнини разишли из Индије. По свој прилици, он је - док је још студирао у Москви нашао могућност, да у Индију отпутује, са жељом, да на лицу места своје учење и знање продуби, те да стекне потпуну сигурност за одбрану свог историјског гледишта. Жедан истине и знања, тај врли човек је крстарио и кинеским пространствима, налазећи свуда доказе, па и тамо, како

он каже - о живовању давних Срба. Тако - обогаћен знањем и доказима, вратио се у родну Србију, кроз чије области је много и под веома тешким околностима путовао, записујући свуда народна предања, традиције и све, што сачињава духовно богатство једног народа уопште. Тако је на тлу своје отаџбине записао и народну песму, у којој се износи, како и зашто су Срби у готово неодређено давно доба напустили Индију: Из те песме овде наводимо само одломке:

"Како нећу сузе прољевати,
Кад ја идем из земље Инђије,
Из Инђије, из земље проклете?!
У Инђији тешко безакоње,
Кум свог кума на судове ћера... "

Такво духовно расуло Срба у далекој Индији проузроковале су тешке недаће, о чему народно памћење сведочи на следећи начин:

"...Те не паде дажда, ни облака,
Плаха дажда, нити роса тиха...
И не роди вино, ни шеница,
Ни за цркву часна летурђија,
Пуно време за три годинице.
Црна земља испуца од суше,
У њу живи пропадаше људи...
... А Бог пушта страшну бољезану,
Бољезану страшну срдобољу,
Те помори и старо и младо... "

Никакав литерарни опис не би могао да буде сажетији, упечатљивији и језгровитији од овога. А да су се Срби стварно иселили из Индије, у прилог томе Милојевић пише:

"За ово такође имамо довољно дата и то:
- У описима војевања Александра Великог у Инђији;
- У оставшим још називима места у Инђији, која још и данас носе или чисто српска имена, или слична са овима;
- У инђијским споменицима и
- У споменицима српског народа".

Претходна четири тврђења, као и горњи навод одломака народне песме, која се налази и у Вуковим збиркама, изискују дубоко и савесно изучавање, што очекује будуће - због предмета - особито српске научне истраживаоце.[18]

18. - Онај ко се буде бавио истраживањем, полазећи од грађе Милоша Милојевића, нека у Народној библиотеци у Београду потражи његове три свеске песама и народног духовног блага, које је Милојевић забележио, обилазећи српске земље Балкана.

Посебну пажњу у овом одељку привлачимо - не само на напред цитирану народну песму, већ уопште на христијанизовану српску епику, чији мотиви потичу из предхришћанскогдоба. За ово у овом смислу још неиспитано подручје, наћи ћемо сигуран ослонац кроз читав Шафариков опус. А велики ауторитет Јагић, који се одликовао огромном делатношћу на пољу славистике, оставио је једну своју за овај предмет крупну мисао:[19]

"Има разлога вјеровати, да је већ код
старих... Срба цвао митологијски епос."

19. - "Historija književnosti naroda hrvatskoga i srbskoga", Zagreb, 1867.

Нажалост, колико нам је познато, ова тема до данас није била предмет дубоког истраживања, Нешто је у том смислу узео у обзир Натко Нодило[20] позабавивши се само делимично појединим мотивима српске народне поезије, које он анализира паралелно с одговарајућим мотивима "Веда". Истина, као што видимо у белешци, његово дело се односи на стару веру Срба и Хрвата, међутим, цитирајући примере, он се у највећем броју случајева служи примерима, које наводи као српске, што образлаже на следећи начин, пошто је мало пре тога споменуо, да су Хрвати у почетку били чакавци:

"Ако се пак овдје обично Срби први редом спомињу, то виси (sic!)
једино о главноме нашем извору, о пјесмама и причама народним,
које понајвише од Срба потекоше. "[21]

20. - "Stara vjera Srba i Hrvata", Logos, Split, 1981.
21. -N. Nodilo, o. c., p. 44.

Из предњег излази, да ће сваки истраживалац, који се буде посветио трагању за давним, предхришћанским временима, из којих потиче српско духовно благо, успети да сабере одговарајућу грађу и да тиме попуни једно необрађено и тек само донекле додирнуто подручје. Зато ћемо овде да упутимо те будуће трудбенике на једно дело, које сматрамо изузетним и особито важним за стварање правилне слике о значају - и то не само за Србе - и домашају распеване мисли српских покољења, о којима нам данас недвосмислено говори српски језик, тако дивно сачуван у свакој песми, коју је изгладило и довело до савршенства неизмерљиво време.

То је дело Илије М. Живанчевића, које је остало несхваћено, те га је негде на полицама нечитаних ствари прашина скоро сасвим прекрила и сакрила. Ми смо до њега дошли, захваљујући једном великом српском библиофилу, Инж. Војиславу Петровићу, коме на овом месту изражавамо најтоплију захвалност. Желели бисмо, да наслов те књиге добро запамти свако кога интересују три подручја: лингвистика, књижевност и право са историјом, јер ће у њој свако моћи да нађе драгоцена обавештења, која је с великим знањем и непристрасно обрадио један човек изузетне културе. Ми ћемо овде да споменемо само друго, тј. средње поглавље, које је Живанчевић посветио српској народној поезији као изузетном духовном стваралаштву највишег домета, које у филозофском погледу стоји изнад филозофије, док у смислу етике стоји изнад пословичног Шекспира. Како је Илија Живанчевић, који је у дубокој старости умро тек пре четири године, добро знао "Веде", он је виртуозном лакоћом упоређивао и анализирао мотиве ведске и српске народне поезије, необориво потврдивши сваки од суперлатива, којим су прошловековни европски познаваоци и учени људи окарактерисали сам српски језик и песме на њему испеване. Према томе - и Живанчевића прикључујемо групи аутора, који су заступали давно порекло и велику старост Срба, скупа с њиховим језиком.[22]

22. - Новом покољењу, Београд, 1934. год.

У овом низу не сме да изостане посебно привлачна фигура Симе Лукин-Лазића с његовом историјом "Срби у давнини", за коју каже, да је сабирао грађу читавих четврт века, Премда је он то дело писао на њему својствен начин, не држећи се строго уобичајене форме, која је усвојена као научна, ипак се огромност рада испољава на свакој страни, јер његова сврха није била да се прослави као научни радник, већ - пре свега - да брани српски народ пред хрватском агресивношћу, увредама и неправдама.

У односу на све ове претходне напомене, чини нам се, да би било и важно и потребно, да се на овом месту осврнемо на тврђење једног чак и у свету - готово непознатог, али чудног и интересантног аутора, чије име је Otto Hanisch (Ото Ханиш). Наслов његовог дела, из кога ћемо овде узети у обзир само један мали одломак, јесте "Маздазнан - Учење о расама"[23]. Пажњу писца ових редака привукао је особито следећи Ханишев текст, који у преводу овако гласи:

> "Јужни Словени имају као и Мађари своје главно седиште у Мађарској
> и одатле су се проширили по Баварској, Тиролу, Ломбардији, Луксембургу,
> Шкотској и Португалији.. По њиховом доласку они се нису мешали,
> па су стога сачували своје првобитне одлике. Њих убрајају у Словене,
> али они не говоре словенским, већ језиком житеља Хималаја,
> који представљају остатак људи беле расе... "[24]

23. - "Mazdaznan - Rassenlehre", Los Angeles-Leipzig, 1933.
24. - "Die Jugo-Slawen haben ihren Hauptsitz als Magyaren in Ungarn und verbreiteten sich von hier aus nach Bayer, Tirol, der Lombardei, Luxemburg, Schottland und Portugal... Nach ihrer Ankunft hielten sie sich unvermischt und bewahrten in folgerdessen ihre Ursprünglichkeit. Man rechnet sie zu den slawen, aber sie reden nicht slawisch, sondern die Sprache der HIMALAYANER, eines Reststammes der weissen Rasse..."
O.c., p.194.

Кроз све што смо рекли у оквиру предње дигресије, можемо да закључимо већ одмах у почетку ове студије, да у односу на историју Срба постоје две групе, или две школе. Прву групу бисмо назвали "индијском" - зато, што она изводи порекло Срба из Индије, док би друга била "подунавска". Ова друга група је привидно нова. Међутим, њеним зачетником може да се сматра Нестор, кијевски хроничар, с почетка XII века (умро је 1114. године) да би му се много касније, чак у деветнаестом веку, прикључио француски слависта Сипријан Робер, који је Дунав и подунавски базен сматрао словенским од најдавнијих времена, уз још неке друге писце, којима такође посвећујемо известан простор у току наше расправе. Писцу ових редака је - бар за сада - немогуће, да заузме став за једну, или другу групу, јер су аргументи и једне и друге поставке јаки... Једино што он у овом тренутку може да изрази - то је, да су наши данашњи појмови условљени читавим друштвеним механизмом нашег доба. Међутим, некада су критеријуми у односу на људе, државе, границе, итд. били или другојачи, или пак нису постојали у оном смислу, који им ми данас дајемо. Овим желимо да кажемо, да је земља некада била слободна и без граница, те да је човек по њој могао слободно да се креће... Наше знање је ограничено само на историјску епоху, али - шта је било пре ње?! Зна се, н пр., сасвим сигурно, да су најстарије ведске химне донете у Индију са северозапада, али одакле ... то санскритолози још нису могли јасно да закључе... Друго - ми, који смо осетљиви на словенске вредности - знамо, да се наука Запада на њих осврће - или безначајно мало, или никако... Тек недавно је један француски писац. по имену Georges Suffert, написао на наше превелико изненађење:

“Pour nous, les Français, avant Grece et avant Rome, il y avait le Danube...”
", тј.: "за нас Французе - пре Грчке и пре Рима постојао је Дунав..."

Чини нам се, да је у вези горњим тврђењем наведеног француског писца и новинара, који се много бави археолошким проблемима, потребно да нагласимо, да ни он, управо као ни остали западни писци и истраживаоци, није при исписивању горњег закључка ни помишљао на Словене... Но то нам не смета, да и њега уврстимо у "Подунавце", чије су концепције добиле много на снази открићем Лепенског Вира, на десној обали Дунава, управо на тлу Србије.

Будући, да смо се у овој студији посебно позабавили открићем Лепенског Вира, овде ћемо да наведемо само један кратак извод из недавно објављене књиге Светислава Билбије, посвећене дешифровању етрурских записа и текстова. Захваљујући природи свог рада, господин Билбија је могао

- даље и дубље да сагледа сав значај овог - можемо без икаквог претеривања да кажемо - веома великог археолошког налаза наших дана, који попут нове луче баца неочекивано светло на преисторију Подунавља, те господин Билбија пише:

> "Лепенски Вир је историјски документ, који нам открива део велике тајне; јер - из Подунавља је бели човек почео да се расељава и насељава најпре Европу, па Малу Азију, да једна његова грана допре чак до далеке Индије".

На другом месту своје студије, Светислав Билбија објашњава скицу, која представља правце ширења белог човека из Подунавља, и каже:

> "Лепенски Вир на овој скици симболично представља Подунавље, колевку, из које је потекао бели човек Расељавање и ширење из Подунавља трајало је хиљадама година. Правци су означени замишљеним под-центрима задржавања, одакле се настављало даље разгранавање, све док му се трагови нису изгубили у северној Африци и Индији".[25]

25. - С. С. Билбија, Староевропски језик и писмо Етрураца, Чикаго, 1984. године.

У овај низ интересантних и оригиналних писаца укључујемо и византијског историчара Лаоника Халкокондила, који се у свом раду - без сумње ослањао на - за нас данас - изгубљене списе и сведочанства. Како је и њему у овој студији посвећено посебно место, овом приликом дотичемо се само појединости од огромног значаја, коју је Халкокондило формулисао највећом једноставношћу и јасноћом. А та појединост - једнога дана, када се наука буде поставила на сасвим здраве основе - моћи ће да послужи за још једну нову монографију о првобитној фази европске цивилизације, особито после, откопавања преисторијског насеља у Лепенском Виру, што је један од сигурних путоказа о тој давној - искључиво европској култури... Наиме... полазећи од античких грчко-римских писаца, географа и историчара, знамо, да је неки народ под грчким називом "Трибали" живео углавном на јужној обали доњег Дунава. Највећи међу славистима - Шафарик, а с њим и Суровјецки - интерпретира то име као грчку деформацију од облика Србљи. Но о томе говоримо више у поглављу посвећеном њима. Овде пак, с обзиром, да смо споменули Лепенски Вир, који се налази управо у поменутом делу Подунавља цитирамо само једну реченицу - како се сматра - озбиљног историчара Халкокондила, по рођењу Атињанина. Ево како она гласи:

«Τριβαλλοι, Σερβλοι, ο δε ευνοζ
παλαιοτατον και μεγιοτον των ευνων... »

У латинском преводу Халкокондилове цитиране реченице, међутим, има нешто више, што само по себи служи као појачање и потврда историчаревог изнад свега занимљивог саопштења: То су изрази “totius orbis” и "compertum habeo". Но да најпре тај превод прикажемо:

“Tryballos, serblos, autem gentem esse totius orbis
antiquissimam et maximam, compertum habeo...”

што ће рећи:

"Род Трибала, Срба, на целој земљи је
најстарији и највећи, поуздано знам... "

Неко би могао помислити, да израз "тотиус орбис" не одговара оригиналној Халкокондиловој реченици. Но то је само привидно, будући, да се грчки генитив των ευνων мора превести у овом контексту са: "од свих народа", под чим се и подразумева као надопуна: "на целој земљи"... Друго: латинска формула " compertum habeo " значи: "поуздано знам", тј. - оно, о чему пишем, лично сам истражио и добро проверио. Та формула је као нека врста потписа и печата испод истражених и проверених чињеница... Но као што рекосмо, о озбиљном историчару, Лаонику Халкокондилу, читалац ће наћи више података у поглављу посвећеном њему. А на основу његовог овде наведеног тврђења, нама се чини, да бисмо и њега могли да уврстимо у групу заступника "подунавске теорије" о пореклу Срба.

У сваком случају, на основу напред изложеног, јасно је, да би - не само имало смисла, већ би неизоставно и требало, да се напише једна посебна монографија, којом би се брижљиво повезало писање Нестора Кијевског, Сипријана Робера, Жоржа Сифера, па и Мојсија Хоренског са свим открићима у оквиру Лепенског вира. Нама изгледа - а на основу свих описа и анализа Драгослава Срејовића, археолога, који је Лепенски Вир открио и представио свету својим делом, да су у тој чудној подунавској насеобини били покопани и стога сачувани у готово нетакнутом стању - сами корени најважнијих традиција српског народа, у односу на које се сви етнолози слажу, да потичу од најдавнијих "протоиндоевропских" времена, тј. из доба док тзв. "Индо-Европљани"још нису били издељени на толики број данашњих народа беле расе. Јасно је, да се с тим у вези поставља питање: а где је била колевка тих "Индо-Европљана"? Одговор на то даје и Илија Живанчевић, који индоевропску колевку налази у Централној Европи, тако да и њега можемо да прикључимо заступницима подунавске Школе.

При свему овоме да споменемо и једно питање, које поставља Eugene Pittard у својој антрополшкој расправи, у овом делу више пута споменутој. Наиме, говорећи о балканским Србима, па у вези с њима о динарској раси и о њеном ширењу с Балкана преко Централне Европе све до Скандинавије - на једној страни и до Британских острва на другој, он се пита, ко је кога славизирао, мислећи - по свој прилици - као и Нестор Часни Кијевски и неки немачки аутори на струјање Словена од југа према северу. Из перспективе данашње службено признате науке, која се - особито у односу на Словене -формирала под утицајем берлинско-бечке Германске Школе, тешко је да се замисли, да се процес славизирања одвијао у том смеру, Међутим, треба имати на уму, да се ту не ради о неком брзом и кратком историјско-етнографском процесу, насилном и вештачком, каквих има у наше доба, већ о једном природном, неорганизованом и спонтаном феномену, који се одвијао у праисторијско време, о коме - на жалост - немамо никаквих писаних трагова. Па ипак, западно-европска наука је отишла далеко у изучавању те далеке европске прошлости, посветивши посебно велику пажњу расветљавању проблема раса. Међутим, када се радило о Словенима, немамо утисак, да се у том смислу отишло далеко. Напротив, нека сведочанства, закључци и мишљења из прошлог века - изгледа - бачена су у заборав, те тако не налазимо нигде упуштање у велике дубине изучавања о Словенима уопште. Па ипак, када се радило, или ради о веома озбиљним и објективним научницима, који су желели да баце истинско светло на премало позната подручја, онда нас они изненађују својом готово неочекиваном дедукцијом. Тако двојица француских лингвиста европског гласа, Меје и Вајан (Meillet-Vaillant), у својој расправи "Le slave commun", тј. "Заједнички словенски језик" тврде нешто, што чини срж ове наше студије. Они се, наиме, осврћу на некадашњу јединственост словенских језика и кажу:

> "Лингвистичко јединство словенских (језика) је очито. Још данас се оно опажа на први поглед; ако се испитују стари словенски језички облици сличности су тако велике, да оне често прелазе у истоветност, за овакву јединственост постоји само једно објашњење: то је ПОСТОЈАЊЕ У ИЗВЕСНО ДОБА ЈЕДНОГ ЈЕЗИКА, КОЈИМ ЈЕ ГОВОРИО ЈЕДАН НАРОД КОЈИ ЈЕ ПОСЕДОВАО СВЕСТ О СВОЈОЈ ЈЕДИНСТВЕНОСТИ".[26]

26. - A. Meillet, "Le slave commun", Seconde Edition revue et augmentee avec le concours de A. Vafflant, Paris, Edidon Honore Champion, 1965.

Због значаја који придајемо овом тексту, ми га сада цитирамо – не у белешци, већ у наставку; ево, како он гласи:

> "L'unite linguistique du slave est evidente. Aujourt'hui encore elle apparait au premier coup d'oeuil; et, si on examine les formes anciennes des langues slaves, les ressemblances sont si grandes, qu'elles approchent souvent de 1'identite; pareille unite ne comporte qu'une explication: L'EXISTENCE A UNE CERTAINE DATE D'UNE LANGUE UNE, PARLEE PAR UN PEUPLE AYANT CONSCIENCE DE SON UNITE... "

А која група и које племе Словена је то могло да буде у неко давно доба, до ког не допиру уобичајена историјска мерила, нека нам, да бисмо то одредили - послужило тврђење такође једног Француза, који је двојици управо споменутих претходио за око пола века.

в) ABEL HOVELACQ

Француски научник из прошлог столећа, по имену Абел Овелак (Abel Hovelacq), је у својој "Лингвистици" сасвим јасно написао:

"... les seuls points definitivement etablis nous paraissent etre 1'antiquite des formes serbes... "

"...једини закључци коначно утврђени, изгледа нам, јесу (они, који се односе на) старину српских облика..." [27]

27. - La Linguistique, par Abel Hovelacq, Bibilotheque des Sciences Contemporaines, Paris, Hennuyer, 1876., pp.323.-324.

У наставку истог овог поглавља, посвећеног језицима Словена наглашава:

"... la grande deterioration du bulgare moderne... ",

а затим слути, да ће доћи дан, када ће се установити, да су:

"... tous les idiomes slaves une serie de collateraux issus directement d'une source commune... "

Пошто је у предњем цитату Овелак најпре истакао "велику исквареност бугарског", он затим изражава своје уверење, да су:

"... сви словенски идиоми само један низ побочних језика, произишлих дирекгно из заједничког извора..."

Своје лингвистичке закључке у односу на језик Словена, Овелак је илустровао - између осталог - следећом шемом:

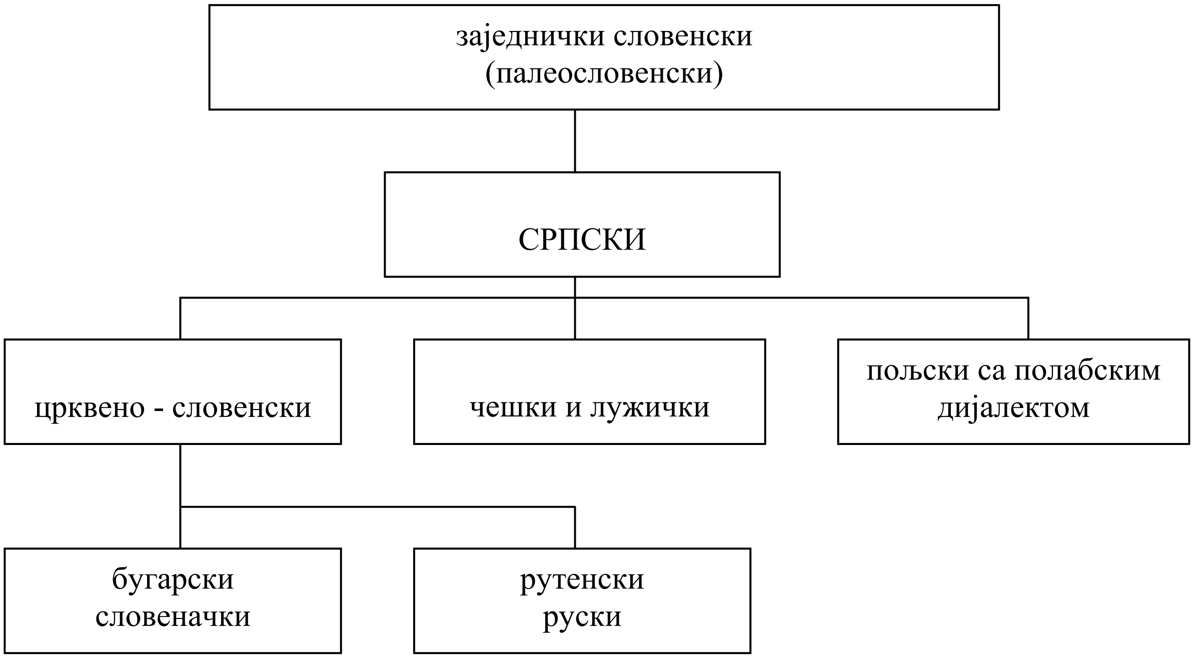

г) AMI BOUÉ

Као круна свих претходних тврђења може - у неку руку - да послужи један навод из дела прошловековног научника, који се звао Ами Буе (Ami Boue): У своје доба Буе је био члан француских и иностраних научних установа. У свом обимном делу "Европска Турска", у четири тома, обухватио је - у односу на ту онда моћну империју - готово све у његово доба постојеће научне гране: географију, геологију, природну историју, статистику, обичаје, а затим традиције, археологију, индустрију, земљорадњу, политичку историју, религију, итд.[28] Између осталих проблема у вези са Србима, Ами Буе је расправљао и о проблему српског језика. С обзиром на извесне његове наводе у истом делу, можемо да закључимо, да је он српски говорио. У сваком случају, да један учен човек као што је он био, писмено овековечи једно тврђење, он је за то морао имати чврсту основу, много знања и апсолутну сигурност у оно, што тврди.

28. - A. Boue, La Turquie d'Europe, Paris, Arthus Bertrand, 1840.

Но пре него што наведемо Буеов текст, који нас на овом месту искључиво интересује, да рашчистимо - једном и заувек - са оном збрком коју је проузроковао појам "српско-хрватски". "хрватско-српски", "хрватски књижевни језик", па најзад - једноставно и безобзирно "хрватски", премда се увек ради једино о језику народа српског. Јер - појам "српско-хрватски" је створен искључиво с политичким тенденцијама, уз смишљено деловање оних, који у једном новом облику настављају освајачко ширење старе и незајажљиве римске империје, особито, када се ради о њеној борби против Словенства. Те тако - премда ова студија не спада у ред политичких расправа, ми овом приликом морамо да подвучемо, у коликој мери је проблем у вези са српским језихом, односно, како се проф. Лаза Костић изразио - у вези са крађом српског језика - политизован, с крајњим циљем, да се један упоран и отпоран словенски народ на Балкану латинизује, онако, како је латинизована читава остала Европа, у којој данас преовладава т.зв. латински дух. А познато је да се та латинизација најуспешније остваривала преко вере... Постепено и по једном добро смишљеном плану постигло се било насилним покрштавањима и превођењем у католичанство, било разним политичким домишљањима непријатеља српског народа - да се данас на подручју југословенске државе све, што је

католичке вере, назива Хрватима... Зато, нека нам на овом месту буде допуштено, да направимо једну сасвим кратку дигресију, која ће бити речитија од мноштва описа...

Између осталог, Вук Стефановић-Караџић је написао једну малу и занимљиву књижицу, којој је дао наслов "Ковчежић". У самом почетку он говори о Србима православне, католичке и мухамеданске вере. Ми се данас питамо, шта је било са свим оним Србима, који нису били припадници православне цркве? Нема их. Нестали су. Не зато што би били ишчезли са земље, већ зато, што су на основу вере увршћени у друге народности... овде би могла да отпочне расправа сасвим друге врсте и мислимо, да има приличан број писаца који се њом баве, па ћемо да се вратимо споменутој теми и тзв. "Гајевој реформи хрватског језика", како то пише у свим уџбеницима за хрватске ученике. Међутим, та тзв. "реформа" није - у ствари никаква реформа, већ отворено узимање српског језика за Хрвате, што је Гај сасвим отворено рекао и написао. То отимање језика, којим прави Хрвати никада нису говорили, било је неопходно због великог броја на разне начине покатоличених Срба, будући, да је веру лако променити, али не и језик. А да су прави Хрвати говорили једним другим језиком, то је добро знао научник Ами Буе па пре назови Гајеве "реформе", а у потврду нашег разлагања овде, он пише

> " Le croate... est aussi un dialecte assez different du serbe; mais,
> le wende s'en eloigne davantage, pour se rapprocher, commele
> croate, de la langue des Slovaques... "[29]

29. - O.c.,p.34.

Предњи текст у српском преводу гласи:

> "Хрватски... то је такође дијалект доста различит од српског,
> али вендски се од њега удаљава још више, да би се приближио,
> као и хрватски, језику Словака... "

Тако је Ами Буе писао 1840. г., док је Људевит Гај објавио своју толико злоупотребљавану "реформу", одн. озакоњење отимања српскога језика, те 1846. г., у листу "Даница", бр. 31., а под насловом "Чије је коло".

Да би читалац већ од самог почетка био што боље упућен у овај тежак данас добро замаскиран језички проблем, као и да би схватио, како дуго се ковао паклени план о разарању једног народа кроз отимање и отуђивање његовог језика, ми морамо овде да прибегнемо још једном наводу из дела Ами Буе-а, у коме је он пророчански изрекао свој суд и свој закључак[30]:

> "... Хрвати. Они - због сиромаштва своје литературе и због неправилности
> свог језика нису успели да створе посебну књижевност, већ су били присиљени,
> да се приближе Србима и да се служе њиховим језиком на начин, који их је
> одвео дотле, да су Србима предложили, да се с њима уједине под извиканим
> називом Илири. Међутим, овај подмукли (или лукави) предлог, чија је сврха
> ишчезавање српске националности, од Срба је био одбачен".

30. – O. c.,p.40.: "...les Croates. Ces dernier, vu la pauvrete de leur litterature et l'irregularite de leur langue, n' ont pu reussir a se constituer une litterature a pan; mais ils ont ete forces de se rapprocher des Serbes et d'employer leurs caracteres, de maniere qu'ils ont ete reduits meme a proposer a ces deraiers de se reunir a eux sous le titre banal d'Illyriens. Or cette proposition insidieuse, tendant a faire disparaitre la nationalite serbe, a ete rejetee par les Serbes.

На несрећу, Срби су касније били изиграни, што је данас јасније него икада и што може да се заврши - уз све друге подешене околности - непоправљивим разарањем целог српског народа.[31]

31. - Проблемом отимања и присвајања српског језика од стране Хрвата, дубоко и зналачки се позабавио проф. Лазо Костић у својој изванредно документованој студији, под насловом "Крађа српског језика" - културно-историјска студија, Баден, у Швајцарској, 1964. г. То веома озбиљно документоваио дело може да буде од велике користи. Познато је, да је библиографија проф. Костића увек веома богата; само за ову своју књигу он се послужио 131-им делом.

После ових неколико важних и стога неопходних напомена, да се вратимо изјави о српском језику Ами Буе-а. И ова његова мисао налази се у истом делу - "Европска Турска". На жалост, није нам познато, да су се српски лингвисти позабавили Буеовим закључком исто тако као што нам није познато, да је ико - после Сипријана Робера - покушао да тражи увођење српског језика на универзитетске катедре, паралелно уз грчки и латински. Човек мора добро да се замисли над чињеницом, како мрак и заборав веома брзо прекрију сваки покушај, да се српски језик и Срби уопште са свим њиховим вредностима на подручју људског духа уздигну на место, које им припада! Као што је Роберова жеља, изражена у једној установи као што је College de France, остала само пусто слово на папиру, тако исто је прашина прекрила и следећи закључак А. Буе-а;

"Le serbe est environ aux langues slaves ce que
le latin est aux langues qui en sont derivees[32],

а to значи:

"Српски је отприлике за словенске језике оно, што је
латински за језике, који су из њега произишли".

32. - O.c. p.34

Уз претходно тврђење, Ами Буе је додао још нешто, што нам се чини значајним, а то је следећа његова допуна уз горње тврђење, које нас уверава, да је он српски стварно добро познавао:

"...le paysan dans la plus iniserable case, comme le riche dans
son konak, parlent leur langue avec purete... ",[33]

"...сељак у најбеднијој колиби као и богаташ
у свом конаку, говоре чисто... "

33. - O.C..Ib..

Читаоци ће се вероватно сложити с аутором ове студије, да - и сељак, и онај, који се одродио од села, и сиромах и просјак, и богаташ – говоре сви подједнако лепо својим језиком само тамо, где се језик кроз веома дуго време стапао с људским бићем и где, према томе, човек има један сасвим особити осећај за језичку чистоту. То може да буде случај само тамо, где један народ и његов језик представљају јединственост кроз дуге хиљаде година.

Додамо ли оваквом резоновању још један цитат из дела Ами Буеа, имаћемо још једну потврду о старини српског језика. Ево шта он каже:

"On connait les travaux de certains philologues pour retrouver
des racines tout-a-fait communes aux langues grecque et serbe".[34]

34. - O.c.,p.41

Ево једнога посла, који је требало већ одавно да се уради! При томе је понајпре требало да се пронађу студије, на које је Буе мислио, стављајући на папир ову своју за нас ни најмање изненађујућу констатацију. Он, наиме, каже дословно:

"Познате су студије извесних филолога са сврхом истраживања
потпуно заједничких корена грчког и српског језика... "

На жалост, ти су радови, о којима Буе говори у множини, као у земљу закопани и писац ових редака, упркос свим напорима, није успео да их пронађе, осим неких сасвим кратких одломака. Међутим захваљујући нашем познавању старогрчког и имајући српски као матерински језик, уздамо се, да није далеко дан, када ћемо - по завршетку овог посла, моћи да се посветимо и томе. Радићемо, носећи у мислима и у срцу речи Милоша Милојевића, који је у својој Историји записао:

"Тек када се језик тог славног (тј. грчког) народа
буде ваљано проучио откриће се ствари нечувене".

Чини нам се, да је у овом поглављу, које смо назвали »У приступу теми « довољно и оволико, са сврхом, да се укаже на неколико концепција, разрађених на страницама ове студије. Уздамо се, да све што смо довде изнели може да послужи као оријентација у односу на став аутора према једној још недовољно истраженој и неиспитаној, па - према томе - у великој мери непознатој грађи, којом су се много више бавили истраживаоци прошлог века, да би онда овај век много што-шта погазио и бацио у заборав. Стога имамо разлога да верујемо, да је прошло столеће било шире у прилажењу извесним подручјима, да су му хоризонти били даљи, те да је оно било ближе извесним истинама од нашег сувопарног доба електронске технике и продирања у космос. Јер - технички напредак проширује видљиве хоризота материје, док они важнији за људско биће, дубљи, унутрашњи, духовни - као да остају у сенци.

ЈЕЗИК КАО ДОКАЗ СТАРИНЕ ЈЕДНОГ НАРОДА

Како ово дело не пишемо с циљем да постојећим историјама додамо још једну, већ с намером, да при одређивању старине и порекла Словена уопште с посебним освртом на Србе, узмемо у обзир и друге гране, а не само историју, покушаћемо стога да размотримо, да ли у ту сврху могу да нам послуже - пре свих других подручја - древне Веде.

Ведама ће бити посвећен један други део ове студије, док овде желимо да се дотакнемо само неких појединости, које се односе - углавном – на језичко подручје.

О Ведама је на веома занимљив и привлачан начин писао у прошловековној Француској познати санскритолог, Емил Бирнуф (Emile Burnouff). У своме "Есеју о Ведама (Essai sur le Veda) ево, шта он каже:[1]

"... Un des moyens les plus surs de remonter a l'origine d'un
peuple et de reconnaitre sa race, etait d'analuyser a fond sa langue
et de la rapporter a sa famille naturelle".[2]

1. - E. Burnouff, Essais sur le Veda, ou Etudes sur les religions, la litterature et la constitution sociale de l'Inde, depuis les temps primitifs jusqu'aux temps brahmaniques, ouvrage, pouvant servir a 1'etude des litteratures occidentales, Paris, 1863.
2. - o.c., p.39.: "...једно од најсигурнијих средстава за тражење порекла једног народа и за препознавање његове расе, била је исцрпна анализа његовог језика, са сврхом његовог прикључења својој природној групи".

У предњем тврђењу нема ничег ни невероватног, ни фантастичног, јер Бирнуф кроз једну трезвену и хладну научну констатацију, каже нешто врло једноставно и веома логично. Доле испод текста, ми смо ту његову констатацију приказали у преводу. На истом месту Бирнуф каже, да филологија како би дошла до исправних закључака, мора да прибегне етнографији и историјској географији, чему ми - особито у ово наше доба - неизоставно прикључујемо и археологију.

На страни 9-ој тог пажње вредног дела Бирнуф тврди, да се "ведски народ", он пише "ведски Аријевци", коначно настанио најкасније око петнаестог века пре Христа око Ганга... Значи - они "ведски људи" који су остали око Инда, тамо су се морали наћи пре тог периода. Међутим, како је у овом случају немогуће ограничити се само на ту напомену, Бирнуф и даље развија своју мисао, коју ћемо да наведемо у целости, уз једно неизбежно питање: да ли та његова мисао може да се доведе у известан однос са сведочанством Константина Порфирогенита, с којим смо ову књигу и отпочели? Чини нам се, да може, а како, то ћемо да размотримо после наведеног Бирнуфовог текста, који гласи овако - у неку руку као одјек у неким открићима нашег времена:

> "По великом броју химни се види, да. су певачима ведског времена претходили други, старији певачи, који су били - уједно - њихови преци оснивачи њихове вере. Ти господари породица, чије стварно постојање није мање историјско од постојања њихових потомака, изгледа, да су живели на северо-западу од Пенџаба, једни – а други – још даље у истом правцу. И то на такав начин, да скуп ведских традиција указује на један првобитни период апсолутно неодређеног трајања, период, с којим ведски певач увек брижно повезује порекло, како своје, тако и својих обреда. Те традиције, управљене увек према северо-западу, нужно нас изводе из поречја Инда, присиљавајући нас, да преко теснаца Кавказа, сиђемо у оне друге равнице.[3]
>
> "Много грчких и италских традиција, исто тако као и стара веровања западно-европских народа, подједнако се надовезују на Азију и долазе са истока. Исти је случај и с њиховим језицима, именима, именима, њихових планина и њихових река... "[4]
>
> "...и ми се у нашој студији (каже Е Бирнуф), заустављамо тамо, где се заустављају и саме Веде, тј. на традицијама кавкаских долина".[5]

3.,4.,5. Ib,, pp.: 11.,12.,14.

За читаоце, који би желели да проуче предњи текст у француском оригиналу, ми га наводимо истим редом:

> "On voit par un grand nombre d'hymnes que les chantres de la periode vedique avaieat etc precedes par d'autres chantres plus antiques, qui etaient a la fois leurs ancetres et les fondateurs de leurs cultes, Ces chefs de famille, dont la realite n'est pas moins historique que celle de leurs descendants, semble avoir vecu les uns au nord-oues du Penjab... les autres plus loin encore, dans la meme direction.
>
> De sorte que l'ensemble de traditions vediques signale une periode primitive d'une longueur absolument indeterminee, periode a laquelle des chantres du Veda ont toujours soin de rapporter leur origine et celle de leur ceremonies. Ces traditions se dirigeant toujours vers le nord-ouest, nous font necessairement sonir du bassin de l'Indus, et, par les cols eleves du Caucase, nous obligent a dcscendre dans ces autres vallees... "
>
> "Beaucoup de traditions grecques et italiques, ainsi que les plus anciennes croyances des peuples de l'Occident, se rattachent egalement a l'Asie et viennent de l'Est; il en est de menie de leur langue, de leurs noms, des noms de leurs montagnes et de leurs rivieres..."

"... et nous arretons dans netre etude la, ou le Veda lui-meme s'arrete, s'esta-a-dire, aux traditions caucasiques".

У овој студији на више места смо споменули Србе, који су живели северно од Кавказа, а западно од Каспијског Језера. Тамо су их нашли, нпр., Плиније и Птолемеј, који их изричито спомињу, а о њима говори и Страбон. Но Срби су у та давна времена живели и јужно, и источно од Каспијског Језера, што значи - на целој ширини северно од Кавказа. А Талијан Апендини, коме је у овом делу посвећено посебно поглавље, налази Србе и на самом Кавказу и то хиљаду и неколико стотина година пре Христа, као народ храбар, издржљив и отпоран у борби с климом и са зверима, у чије коже су били одевени...

Посматрајући географску карту, уочићемо, да се насупрот Србима, који су обитавали северо-источно од Црног Мора, у исто то море уливао Дунав...

У доба, када - по свој прилици - није било међудржавних граница у данашњем смислу, када вероватно још није било неких већих и гушћих насеобина под отвореним северно-црноморским степама, у то доба сигурно није било тешко прелазити коњима степска пространства. Не узимајући на овом месту у обзир претпоставку, да су древни Словени, одн. Срби, могли да дођу у Подунавље делимично и са југа, ми потпуно јасно можемо да обухватимо мишљу оно, што је рекао Нестор Кијевски о Словене первое с обе стране Дунава и у Илирику и да закључимо, да су ти преисторијски Срби у једно извесно и неодређено давно доба живели на целој ширини Балканског Полуострва, од Јадранског па све до Црног Мора, управо као и у касније, тзв. историјско доба. Временом су они наставили да се шире слободном и ненастањеном подунавском низијом дубоко по Централној Европи, а затим и даље одатле - према западу, северу и истоку.

Све ово морало се одиграти давно пре времена, с којим историја повезује појаву Словена у Европи. Наиме, тенденциозно усвојена гледишта, која се предају по свим школским установама, уопште не воде рачуна о учењу бројних прошловековних истраживалаца, који су словенски свет проучавали с посебном пажњом. Читаоци ће у овој студији наилазити постепено на њихова сведочанства, а ми ћемо овде још једном да споменемо већ нам познатог Сипријана Робера, који - по своме интересу и љубави за Словене, а посебно за Србе, заузима једно сасвим посебно место, Из данашње перспективе немара, незаинтересованости и приличног незнања у односу на словенски свет, ми морамо да се дивимо том француском слависти, коме - како се чини - није била тешка никаква жртва, са сврхом што дубљег упознавања тих - у његово доба - слабо, или готово никако познатих Европљана. По Роберовом мишљењу[6]:

"Quantite de mythes grecs ne s'expliquent bien que par les moeurs slaves. Les chants heroiques les plus anciens de l'Illyric s'accordent a regarder comme Slaves les Illyriens d'avant Jesus-Christ..."

6. –Revue des deux Mondes, Del'enseignement des Litteratures Slaves, Janvier 1846., pp. 365.-3

Ево, шта закључује Сипријан Робер о старости балканских, одн. илирских Словена, под којима он - као што ћемо видети у наставку подразумева Србе:

"Мноштво грчких митова може добро да се објасни само помоћу словенских обичаја. Најстарије словенске песме Илирије слажу се у гледању на Илире као на Словене из времена од пре Христа".

А да Сипријан Робер под тим илирским Словенима подразумева Србе, доказ су следеће његове речи из истог предавања, које наводимо у потпуности због њиховог значаја у односу на садржај и

главну идеју ове студије. Ево, дакле, до каквих је закључака дошао Сипријан Робер у потрази за првобитним словенским језиком:

> "Када неко није рођен као Словен, пре него отпочне да филолошки испитује све језике и сву словенску литературу... треба што је могуће боље да упозна најстарији и најједноставнији језик, онај, који пружа најбољи кључ за све остале. Исто тахо, да би се добро оценила словенска раса у њеној целини, корисно је, да се најпре проуче она њена племена, која су најбоље сачувала своје првобитне одлике у обичајима, у својим законима и у својој поезији.
>
> Тај језик, тај народ и ту првобитну словенску поезију - верујем нашао сам у Илирији. Питаће ме, несумњиво, како сам дошао до тог уверења? Пошавши од идеје, да се на почетку сваке велике расе налази једно племе-мајка, исто тако као што и на почетку сваке језичке фамилије постоји језик-мајка, тражио сам годинама то племе и тај језик на северу Европе. Но нигде нисам открио њихово постојање. Нашавши, да су Пољаци и Чеси Боемије чувари најстаријих познатих докумената словенске историје, ја сам - на основу тога - најпре закључио, да су та два народа најстарији и најизворнији од целе словенске групе; међутим, обилазећи њихове области, уверио сам се, да сам био у заблуди...
>
> После узалудних истраживања одлучио сам, да идем да тражим тај тип код Руса; али, код њих сам открио словенска својства толико изобличена азијатским утицајем, колико и у Пољској утицајима запада. Очајан, прешао сам на Словене, за које се каже, да су варвари. Све је допринело, да се упутим у том правцу. Пољак из Варшаве упутио ме је краковским горштацима... као највернијим чуварима националних одлика; Руси пак из Москве слали су ме Русинима у Украјину и у Галицију као оснивачима њиховог царства. Стигавши у Украјину, ту сам нашао обичаје, легенде, традиције и цео русински живот у толикој мери испуњен јужњачким успоменама, да сам био присиљен да идем да тражим вилу чуварку словенске колевке даље на југу и на истоку. Најзад прешавши Дунав, није ми дуго требало, да ту пронађем украјинског Козака, Русина из Галиције, пољског горштака са Карпата и боемског планинца из Судета - једном речју - сва првобитна племена. Словена, ДИВНО ИЗРАЖЕНА КРОЗ БАЛКАНСКОГ ИЛИРА. Све, што код других словенских народа живи још само као легенда, или нејасан мит, постоји још увек као живи закон у тој непроменљивој и поетској Илирији: Нисам ли на основу тога могао да закључим, да сам најзад додирнуо живу стену, ТЛЕ ПРВОБИТНОГ ПОСТАЊА И ДА СУ СРБИ ИЛИРИЈЕ УИСТИНУ НАЈСТАРИЈИ МЕЂУ СЛОВЕНИМА!"[7]

7. - Revue des deux Mondes, p.372.: "Quand on n'est pas ne Slave, avant d'envisger philologiquement toutes les langues et les litteratures slaves en masse... il faut autant que possible connaitre la plus ancienne, la plus simple, CELLE QUI DONNE LE MIEUX LA CLE DE TOUTES LES AUTRES; De meme, pour bien apprecier la race slavone dans son ensemble, il est utile d'etudier d'abord les tribus de cette race qui, dans les moeurs, leurs lois, leur poesie, ont conserve avec le moins d'alteradon le type originel.

Cette langue, cette nation, cette poesie primitive slave, je crois les avoir trouvees en Illyre. On me demandera sans doute, commentje suis arrive a cette conviction? Pard de l'idee qu'au fond de toute grande race il y a la tribu-mere, comme a l'origine de toute famille de langue il y a la langue-mere, j'avais cherche durant des annees cette tribu et cette langue dans le nord de l'Europe. Nulle part je n'avais reconnu leur presence.Trouvant les Polonais et lesTcheques de Boheme depositaires des plus anciens documents connus de l'histoire slave, j'en avais dabord conclu que ces deux nations devaient etre les plus anciennes, les plus originales de la famille slavone; mais, en parcourant leur provinces, je тe convainquis de mon erreur. Le latinisme a trop profondement

modifie le caractere primitif de la Polgne et de la Boheme... Apres de vaines recherches, je me resignai enfin a aller chercher se type aux Russes; mais je trouvai chez eux le genie slave aussi defigure par les importations asiatiques, qu'il est en Pologne par les importations occidentales. Desespere, je passai alors ehez les Slaves qu'on dit barbares. Tout avait contribue a m'y pousser. Le Polonais de Varsovie m'avait renvoye aux montagnards cracoviens... comme auc plus fideles gardiens du earactere national; les Russes de Moscou m'envoyaient a leur tour aux Russines de l'Oukraine et de la Galicie, comme aux fondateurs deleur empire. Arrivć en UkraineJe trouvais les moeurs, les legendes, les usages, toute la vie russine, tellement remplis de souvenirs meridionaux, que j'etais force d'aller chereher encore plus loin, dans le midi et dans l'orient, la fee gardienne du berceauslave. Ayant enfin traverse la Danube, je ne tardai pas a retrovuer le Kosaque de l'Ukaraine, le Russine de la Galicie, le Goral plonais des Karpathes et le Goral boheme des Sudetes m en un mot - TOUTES LES TRIBUS PRIMITIVES DES AUTRES NATIONS SLAVES ADMRABLEMENT RESUMEES DANS L'ILLYRIEN DES BALKANS. Tout ce qui, chez les autres peuples slaves, ne vit plus qu'a l'etat de legende et de mythe obscur, s'offre encore a l'etat de Loi vivante dans cette immuable et poetique Illyre. Ne devais-je pas en conclure que je touchais enfin au roc vif, au terrain de premiere formation ET QUE LES SERBES D'ILLYRE ETAIT VRAIMENT LES PLUS ANCIENS DES SLAVES?"

А докле иде старост тих, како их Сипријан Робер зове Срба Илирије? Мишљења смо, да је о томе морао нешто више знати и сам Константин Порфирогенит, када је написао, да су "Срби дошли с оне стране Мађарске, ГДЕ СУ БИЛИ ОД ПОЧЕТКА". А да је то "од почетка", επ αρηεοζ, било познато Европљанима, пре него што су пригрлили германску берлинско-бечку школу, доказ је и један "Универзални речник историје и географије" из прошлог века, у коме ћемо под Словен, тј. Slave, наћи следеће обавештење:

"Grande famille ethnographique... Elle appartient incontestablement
a la race indoeuropeenne... L'etablissement des Slaves a
l'Oest du Volga precede au moins de 15 siecles l'ere de J.-Chr.,
mais leur nom ne parait dans l'histoire qu'apres cette ere... '[8]

А то значи:

"Велика етнографска скупина... која несумњиво припада индо-европској
раси... Смештај Словена западно од Волге претходи најмање петнаест
векова хришћанској ери, али њихово се име јавља у историји после ње... "

8. - Dictionnaire Universel d'Histoire et de Geographie, par M.-N. Bouillet, Paris, 1872.; s;v; Slave.

Дакле, све оно - "западно од Волге" управо је напред назначен простор као источно и северо-источно од Црног Мора, док је предњим наводом из "Универзалног речника историје и географије" одређено и време - и то уз једно "au moins", што ће рећи "најмање", а то значи, да су Словени у оним. крајевима обитавали и пре тог периода. У ствари - ту се у сваком случају ради о оним древним Србима, које на том истом простору налазе Плиније, Птоломеј, Страбон, Апендини и други. Међу те давне Србе, које стари писци поименце спомињу, на истом месту се каже, да међу њих спадају и Хомерови Хенети, одн. Венети, па затим балтички Венди, итд. А Хомерова Илијада се односи на Тројански Рат, који се одиграо око 1200 г, пре Христа. Известан број историчара је сагласан да је Троја била прасрпска насеобина, о чему чак пева и песник Иван Гундулић, у своме "Осману".

"При мору, украј српских страна, у пржинах пуста жала,
Лежи Троја укопана, од грчкога огња пала... "

Напоменимо при овоме, да ископине града Троје показују девет слојева при чему је археологија утврдила, да је "ХомероваТроја"шести слој. Из ког, дакле, времена потиче први слој. Ко то може да каже? Па би Константин Порфирогенит можда и за првобитну Троју, или Илион, или Илиј - рекао, да и она потиче επ αρηεοζ, тј. "од почетка". Има више аутора, који тврде, да се првобитни језик, којим је

опеван Тројански Рат, морао много више приближавати ведском језику... А Грци класичног времена тај језик уопште нису разумевали, па су зато имали читаве школе, чији задатак је био објашњавање садржаја и језика Илијаде. Тај славни спев је направио грчким епом тек Пизистрат, будући, да је он први наредио, да се он запише и то - тек у другој половини шестог века пре Христа, тј. ближе већ петом веку, премда се радило о догађају, који се одиграо шест до седам векова пре тога.

Кад смо већ споменули језик спева Илијада, да се вратимо закључку Емила Бирнуфа, који је на страни 39 свога Есеја о Ведама рекао да је језик најсигурније средство при тражењу порекла једног народа и његове расне припадности. Настављајући исту ту мисао, он на страни 208. истог дела пише:

> "Un fait propre a la langue vedique marque d'une maniere frappante la posteriorite des Hymnes par rappon au temps ou les noms de parente furent crees ".
>
> "C'est pourquoi, l'etat primitif de la famille et les fonctions de ses membres exprimees par les noms de parente, ne repondent pas a la periode vedique, mais a une periode de beacoup anterieure et a une contree qui n'etait ni l'Hindustan, ni le Saptasindu".

Ево закључка Емила Бинуфа, који се - преко Веда -односи директно на извесне одлике српског језика, с њим нераздвојиво повезане "од почетка":

> "Једна чињеница својствена ведском језику обележава на упечатљив начин каснији постанак (ведских) Химни у односу на време, када су створена родбинска имена".
>
> "Због тога, првобитно стање породице и улоге њених чланова, изражених називима сродства, не одговарају ведском периоду, већ једном много ранијем времену и једној области, која није била ни Хиндустан, ни Седморечје".

Да би био јаснији, у вези с напред наведеним текстом Бирнуф даје лингвистичко објашњење суфикса "ТРИ", који се додаје корену речи, са сврхом формирања именице, која означава извршиоца радње. Он даље каже да је најбитнија карактеристика тог суфикса консонант "Т". Ишчезавање тог сугласника - по њему - могло би да се протумачи само на два начина: или изобличавањем од странаца, без осећаја за дотични језик, или пак његовим неосетним ишчезавањем после дуге употребе. Прво објашњење, развија Бирнуф даље своју мисао, недопустиво је за ведски аријевски народ, чија расна чистота је чињеница од свих других боље доказана и учвршћена. Тако, када видимо реч СВАСРИ, што ће рећи "СЕСТРА", без "Т", које северни језици још нису изгубили (Schwester, Sister), морамо да закључимо, да је народ, који каже "СВАСРИ", уместо почетног и веома давног "СВАСТРИ", морао имати иза себе бројне генерације, пре него што је усвојио тај непотпун облик. Другим речима, чак и у најстаријим ведским химнама, песници увек употребљавају облик "СВАСРИ", док се пуна форма "СВАСТРИ" у њима више нигде не налази, упркос давнини песника и њихових химни.

Ми у вези с горњим запажањима морамо да подвучемо, да је тај карактеристични сугласник "Т" у српском језику остао без прекида до дана данашњег још од оних прадавних времена језичког формирања и штета је, што од светских и европских научника вероватно још нико није ни покушао, да при оваквим и сличним разматрањима узме у обзир српски родбински назив "СЕСТРА". Када је један од најученијих и најпоштованијих научника свога времена, Сипријан Робер, тврдио, управо као и Ами Буе нешто пре њега, да је српски језик база свих осталих словенских говора, зар само та чињеница није била сама за себе довољно јака, да потакне лингвисте на дубља истраживања у том смислу? А тек о Илији М. Живанчевићу, који је сасвим недвосмислено устврдио на страни 24.-ој свога дела, о коме ћемо говорити мало касније, да су Словени (док је при томе мислио на Србе, чему служи као доказ

цела та његова књига) дали осталима РЕЧ, ВЕДЕ и ВЕДАНТУ, нажалост - нико, па чак ни српска наука није водила рачуна!

Ми се српским родбинским именима, створеним - по највећим лингвистичким ауторитетима - у прадавно време, кад се људски говор још изграђивао, бавимо у посебном поглављу у другом делу ове студије. Јер - српска родбинска имена идентична су ведским, што нико, ко се истински упусти у проучавање овог проблема неће моћи да оспори. Утолико је више запањујућа непомичност српских језикословаца у овом смислу. А међу најжалоснијим је несумњиво чињеница, да је тзв. наука покопала изванредно дело Илије М. Живанчевића још за његова живота. .

Међутим од свега је највеће изненађење, да славни Грци, који служе као канон готово у свему, за назив "СЕСТРА" уопште немају израз ни налик на наведени општи индо-европски, већ αδελφε (аделфе), а за брата αδελφοσ што би значило "рођени из исте материце" (материца је на грчком δελφυσ али је сама реч "материца" без етимолошког објашњења. Према томе, у овим најосновнијим и језичко првобитним стварима, изгледа, грчки језик не би био "од почетка", али - колико је познато - он у овом смислу никада није био стављен под лупу - онако, како је то замислио изванредни Милош С. Милојевић.

Па пошто нас је Порфирогенитово "од почетка", употребљено у односу на Србе, који су - како смо видели - у Илирији, Подунављу и у Централној Европи живели од почетка, довело до питања језика, да видимо, шта су извесни ауторитети мислили о српском језику у време измишљене српске сеобе на Балкан у VII веку по Христу и да ли би лингвистички проблем могао у потпуности да се усклади с оним, што је Порфирогенит посведочио? Треба ли при томе да напоменемо, да је јасно, да грчки, одн. византијски цар, као ни Грци уопште, није познавао српски језик, па у том смислу није ни могао да дâ било какав свој лични суд. Међутим, нешто мало што је рекао у вези са именом Србин (о чему ће бити речи касније) није уопште тачно. Зато су се извесни потрудили, да на основу његових забележака - таквих, какве јесу; извуку закључке о српском језику тог седмог века, упркос апсолутних непотпуности царевих података. Да би се у томе успело, било је неопходно и познавање словенских језика и дијалеката и изван Балканског Полуострва.

Тако је Ватрослав Јагић, чије име је једно од најкрупнијих на пољу словенске филологије[9], а који је предавао у Одеси, Петровграду, Бечу и Берлину, основавши научни часопис "Archiv für slavische Philologie" (Архив за словенску филологију), чијих првих 37 књига је он сам издао[10], написао у бр. 17., оц 1895.г., расправу под насловом "Ein Kapitel aus der Geschichte der südslavische Sprachen" ("Једно поглавље из историје јужних словенских језика"), где је тврдио две значајне ствари:

1. - Да Срби VI и VII века нису сачињавали део северо-западних Словена будући, да су већ тада у погледу језика - имали све одлике народа, који је говорио једним јужним словенским дијалектом, одн. језиком. Он је то засновао на својој лингвистичкој поставци, да је српски језик од саме његове прве писмене појаве, почев од X века, био сродан с наречјем Словеначке, Македоније и Бугарске, с којима он чини, како је Јагић рекао - "засебну целину словенских наречја".

2. - Друга је Јагићева поставка, да су већ у VI веку сви припадници словенских језичних група били распоређени по својим стаништима на начин, с којима се подудара језична подела словенских наречја у три групе;

а) Припадници источне групе живели су већ онда на истоку;
б) Скоро сви припадници данашње северо-западне гране живели су на словенском северо-западу:
в) Припадници јужне гране већ онда су се налазили на словенском југу.

9. – Живео је од 1838.-1923.Г.

10. - Осим "Архива за словенску Филологију", Јагићева заслуга је и покретање "Енциклопедије словенске Филологије" у Петровграду, у оквиру тамошње Академије Наука.

Сасвим је лако да се установи, да Јагић ово своје тврђење није изнео произвољно, већ да је био добро обавештен, не само на основу сопствених истраживања, већ и ослањајући се на своје претходнике, слависте. Он је добро познавао Шафариково учење, па Суровјецково, Димлерово, који су му били и савременици. Осим онога, што смо навели, у истој Јагићевој расправи у "Архиву за словенску филологију", наћи ћемо и његово тврђење, да је Константин Порфирогенит сматрао балканске Србе за врло блиске сроднике Пољака, Чеха и Лужичких Срба, но при томе, иначе врсни Јагић, запада у једну грешку, мислећи, да се византијски цар преварио... због чега ова напомена изискује једно објашњење.

Изгледа нам, да је Јагић горњу своју примедбу засновао на истој чињеници, коју је веома добро уочио али на њему сасвим својствен начин коментарисао Павле Јосиф Шафарик, који сам за себе претставља целу једну школу и изванредно зналачку славистичку енциклопедију. Наиме, Шафарик тврди да су се балкански Срби и Срби Лужице разликовали у VII веку наводне "сеобе" исто толико, колико су се - по говору - разликовали и у његово доба тј. у прошлом веку, а то је - по свој прилици - исти степен разлике као и у овом нашем столећу. По њему - лужички српски и српски језик на Балкану два су идиома, произишли из једног истог, који су, међутим, током времена доспели на линији словенских језика на две супротне крајње тачке. Овакав Шафариков закључак, који сасвим сигурно одговара стварном процесу током неодређено дугог времена, указује на то, да су се једни и други Срби разишли са некада заједничког тла у веома давно време, после чега је просторна удаљеност одиграла своју улогу при диференцирању говора у односу на онај првобитни и заједнички некада свим Словенима. Нама данас није могуће да докучимо одвијање Јагићевих мисли у односу на споменути проблем, но "errare humanum est (Грешити је људски и нико ко ради није апсолутно непогрешив), а Јагићеве заслуге на подручју славистике су тако велике и он је толико много радио, да му се при сређивању огромног градива могла поткрасти и грешка. Како је Јагић напоменуо, да је Порфирогенит знао још - осим оних Срба око солунске Србице, још и за Србе у Далмацији, те за Полапске, одн. Балтичке и за Лужичке Србе, па за Србе иза Карпата - није искључено, да се он при спомену тих пространстава везаних уз српско име на неки начин изгубио. Једнога дана ће можда неко ово питање дубоко да проучи и да с њим у вези пронађе објашњење.

Било како било, Порфирогенитови су подаци изазвали читаву узбуну међу научницима, тако, да се Димлер у својој "Историји" о најстаријим Словенима у Далмацији[11] пита, како је Ираклије могао да смести Србе у Солунској Теми, око већ одавно постојећег града Србице, или грчке Сервије, касније турске Серфиюе (тако у књизи), пре него што им је дао читаву половину велике провинције Далмације? Савесни Димлер је, наиме, веровао, да је Грк Константин Порфирогенит увек правио збрку због сличности имена, јер - у првом реду - ни њему самом није било јасно, откуда име СРБИЦИ, или СЕРВИЈИ у близини Солуна? А није му било јасно зато, што - премда се супротстављао Порфирогениту, није сам ни помишљао, да балканска станишта Срба потражи у временском раздобљу, које је далеко претходило измишљеној "сеоби" из VII века по Христу, као што је то, нпр., учинио француски слависта Сипријан Робер, по коме тзв. македонска СРБИЦА потиче из давних времена претхришћанске епохе и то од имена СРБА.

11. - Издата 1856. године.

а) ЈОВАН ЦВИЈИЋ И СРБИ ОД ПОЧЕТКА

Да на овом месту пре него што пређемо на интерпретацију Шафарикових и Суровјецкових тумачења, споменемо једног великог српског научника, који - изгледа у овом смислу још уопште није био изучаван. То је Јован Цвијић (1865.-1927), географ светског гласа, професор Универзитета у

Београду, оснивач Географског Друштва и његовог Гласника, председник Српске Краљевске Академије и члан многих научних установа у земљи и и изван ње.

Цвијић се бавио антропогеографским проблемима Балканског Полуострва, па је под тим насловом и написао једно дело, 1902.г. Исто тако се бавио и географском терминологијом па је и под тим насловом написао расправу, 1887. и 1888.г., објављену у Просветном Гласнику. О становништву Балкана писао је и у парискoj ревији "Словенски Свет" (Le Monde Slave) године 1917, на француском језику, чему одговарају свеске »Српске Краљевске Академије«, »Српски Етнографски Зборник«, "Насеља и порекло становништва"[12] . Постоји такође једно његово велико дело на француском језику (штампано претходно на српском, а објављено 1921.г. у Паризу, где је на Сорбони био почасни доктор. То дело носи назив "La Peninsule Balkanique, Geographie Humaine", тј. "Балканско Полуострво", Географија која се односи на људе.

12. - књ.12., 1922.Г:; књ.23., 1926.Г., итд.

У ово својој опсежној студији Цвијић изражава уверење, да су савремени дијалекти српског језика - дакле: ШТОКАВСКОГ, који се дели на СТАРО-ШТОКАВСКИ (Македонија,), СРЕДЊЕ-ШТОКАВСКИ (Србија североисточно од Старе Србије, одн. Македоније) и НОВО-ШТОКАВСКИ (Далмација, Лика, Кордун, Банија, Славонија, Босна, Херцеговина, Црна. Гора, Косово, Метохија, Војводина и Шумадија), са ПОДДИЈАЛЕКТИМА: ЕКАВСКИМ, ИЈЕКАВСКИМ, ИКАВСКИМ, постојали већ на тлу древне Тракије и Илирије, на основу чега се намеће закључак, да словенски језик није донет на Балкан тек у VII веку по Христу. Цвијић није био лингвиста, али је као научник високих вредности био универзалан дух и тешко би било помислити, да је тај великан мисли могао да се толико тешко преварри. Јер он је управо као такав и био признат у свету: уз почасни докторат на Сорбони, добио је исту титулу и на Универзитету у Прагу, а уз то је био почасни и дописни члан многих географских, етнографских, природњачких и других друштава, па је за научна истраживања и радове добио златну патронску медаљу енглеског краља од Географског Друштва у Лондону, златну и сребрну медаљу Географског Друштва у Паризу и златну, велику медаљу Географског Друштва из Вашингтона. То све значи, да је Цвијић био научни ауторитет на међународном нивоу, али - на жалост - српски научници, под утицајем кобних идеја Германске Школе нису наставили његово свестрано започето дело, јер је проблем предхришћанског постојања Срба на Балкану постао табу-тема, те се нико више изгледа нам - није усуђивао да је прихвати и настави, будући, да је већ један Милојевић био одбачен и потпуно бачен у заборав.

Дело Јована Цвијића је несумњиво предмет за једну посебну студију која вапи да буде урађена, да би се установила пуна истина о српском народу. Како нам при овом огромном истраживању по старим књигама, археолошким налазима и др., још није било могуће, да специјално изучавамо Цвијићеву обимну грађу, ми ћемо овде - с њим у вези - да изнесемо само неколико напомена. Нпр. - у једној од његових споменутих књига[13] Српског Етнографског Зборника и он се осврће на Константина Порфирогенита, по ком је романски елеменат у Дубровнику постојао све до његовог доба, тј. до половине X века, управо као и у Далмацији; међутим, све изван градова управо до градских зидина, практично, цела земља, била је настањена словенским живљем. Управо исто то тврди и Сипријан Робер. Није потребно да подвучемо, да су оба ова истраживаоца радили сигурно сасвим независно један од другога, будући, да време њихове активности није могло да се поклапа јер - отприлике, кад се Цвијић родио, велики пријатељ и обожавала Срба, Сипријан Робер, више није био жив. И он је, што ћемо видети поглављима о њему, тврдио, да су се римски освајачи задржавали по градовима, док у планине нису залазили, те се тако тамо - у планинским балканским областима - сачувао претхришћански словенски, одн. по Роберу - српски живаљ.

13. - књ.23., стр. 58.-59., расправа "Дубровник и околина".

У једној од свезака Српског Етнографског Зборника Цвијић говори о племену Цуца у Црној Гори, које је - према њему - исто као и Цуцуловићи у Старој Србији, у околини Штипа. И једни и други у сваком случају веома далеко од тзв. "сеобе" седмога столећа по Христовом рођењу.

У својој значајној студији "Балканско полуострво"[14] Цвијић пише, да су у VII веку, одмах после наводне "сеобе" била позната племена Брсјаци, Језерце, Драговићи и др., у долини Вардара и Црног Дрима, па додаје:

> "Име Брсјаци и Мијаци сачувало се све до данас у западној Македонији".

14. -о.с.,стр.318.-319.

Има у свему овоме нешто, што није у потпуности рашчишћено и што мора да се испита и преиспита. Јер - по Порфирогениту - она група Срба, које је дошла за време цара Ираклија (што нико не оспрорава, уз примедбу, да је то била група људи, а не "сеоба народа". Уосталом, о тој групи Сипријан Робер каже, да се састојала од војника, који су се вратили на давна прадедовска огњишта, да их са староседелачком браћом бране од непријатеља...)...

Дакле, она група Срба под царем Ираклијем населила се најпре у области Србице у Солунској Теми. Међутим, нечим незадовољни (опет по Порфирогениту), ти Срби напусте ту област и крену према северу.. Међутим, стигавши до Београда, предомисле се и - наводно - Ираклије им је тада дао половину Далмације...

Према томе, логично је и неизбежно питање: "А када су Срби населили све остале делове Балканског Полуострва? Мало касније, када пређемо на Шафарика и Суровјецког, видећемо какво је особито Шафариково мишљење у том смислу. Једно је сигурно, а то је, да се после Милојевића, српски научници никада нису бавили тим проблемом онако, како је требало и по методу, који је он заступао. Цвијић је загазио у једно широко географско-етнографско поље при чему се дотакао и како је то насловом изразио - "географије становништва", тј.свих расних, национално-психолошких и племенских проблема српског народа, не могавши да при тако огромном послу иде у дубину у сваком смислу. Међутим, то продубљивање чињенице о постојању српске нације на Балкану од происконструисане и натурене »сеобе« из касног VII века по рођењу Исуса Христа данас је насушна потреба и највиша дужност научника!

Узмимо само следеће Цвијићево обавештење на истом месту:

> "Словени дунавске платформе у њеном доњем делу (тј. отприлике тамо, где је римски песник Овидије провео године свога изгнанства) били су организовани по племенима пре инвазије турских Бугара... Такође се зна за многа српска племена у северној Далмацији, у јужној Босни, у југоисточној Херцеговини,. Изгледа, да су то била стара српска племена, која су се сачувала по издвојеним областима".

Стјепан Митров Љубиша[15] оставио је такође записано сведочанство о Паштровићима као о предхришћанским житељима Балкана, а ево, како:

> "Планина Паштровска лежи као копања међу двије косе брегова; једна је дијели Црмницом, а друга Приморјем. Планина се сва просула доцима, опточенијема густијем брежуљцима, гдје се прољећем насркаш мирисом девесиља, зановети, скромута и сваковрсна дивља цвијећа.
>
> Паштровићи су некада становали на тој планини, а имали су по Приморју, гдје су им данас, станови, куће поземљуше у којима су, у пила и бачве, слијевали уље и вино. Њивили су по планини љуто воће, шљиве и јабуке. И данас можеш видјети на многим мјестима развалине и гомиле

камења у клаку. Но је то бивало у прастара времена, јоште прије него што су се покрстили, јер по казивању цариградскијех повјесника, као и по многијем другијем знаковима, на примјер, по презименима, нарјечју, одјелу и приповиједању, стоји чисто, да су Паштровићи бивали и прије српске сеобе нека словинска населбина на данашњем земљишту, која се изједначила с дошљацима ".

15. - Целокупна дела, књ.1, Библиотека Српских Писаца, Народна Просвета, Београд, у причи "Скочидјевојка", стр. 176.

И Цвијић је о Паштровићима као о претхришћанском српском племену оставио сведочанство у Српском Етнографском Зборнику, чији уредник је био. А то је читава нова студија чијим једним делом се бавио и Вук Стефановић Караџић, записавши извесне прасрпске традиције, које је видео и упознао у томе племену:

Посебан начин поздрављања приликом славе, с посебним правилима особите здравице при различитим гозбама: поводом венчања, крштења, смрти, па чак и посебан начин нарицања за мртвима, о чему ћемо дати исцрпније анализе у другом делу ове студије, који ће се односити на српско ведски континуитет језика, традиција и духовног блага.

Неупућени странци би паштровски начин нарицања несумњиво окарактерисали као грчки. Утолико више је пожељно, да се напише једна упоредна студија, чак и у оквиру већег броја мањих монографија, како би се, после више од века и по, могло доказати израстање славне грчке културе на прасловенским темељима. Тако би се једном заувек издвојило оно што је прасрпско од грчког, да се више не би понављале онакве грешке какве је чак правио и један професор Лаза Костић, тврдећи у малој расправи "Његош и антика", да Срби све што имају, дугују Грцима. Међутим, већ до сада доста пута поменути Ситријан Робер, један од ретко великих познавалаца и обожавалаца српске нације, је недвосмислено изразио, да се грчки обичаји, веровања - другим речима - цела њихова митологија, може разумети само преко скупа словенских одлика... Изгледа, да иначе веома ревносни и с великим смислом за систематски и плански рад професор Костић, није у потпуности проучио дела овог француског слависте. Као писац ових редака, осећам потребу да то читаоцима саопштим, јер не би било достојно да ћутке пређем преко тога, колико дугујем овом веома ученом Французу, који је у своје доба служио као пример узорног живота, о коме су највеће личности говориле и писале с поштовањем. Његово становиште у односу - да тако кажемо - на самоникле вредности српскога народа, било је потпуно опречно ставу чак и једног изнад свега добронамерног професора Костића. Мислимо, да то долази отуда, што је Сипријан Робер у западној Европи тек крчио путеве славистици, а како у његово доба још није било извитоперених идеја, нпр.једне Германске школе и њене о Словенству фалсификоване науке, његову иначе кристално чисту логику у закључивању није имало шта да помути.

б) ЗАПАЖАЊЕ У КЊИЗИ "НОЖ" ВУКА ДРАШКОВИЋА

Претходном тексту додаћемо и цитат из књиге једног нашег савременика, младог српског књижевника из Херцеговине, Вука Драшковића. Он у свом делу "Нож" у облику романа приказује хрватски геноцид над српским живљем у Херцеговини, па узгредно, од стр. 117-119, приказујући разговор својих јунака, пише:

"То исто, што ти сада мене питаш, питао је мога пранђеда, Николу Божовића, неки холандски путописац, равно прије стотину година. Признао је учтиво, да ни у прошлости, ни у садашњости не види узрока тако прекомјерној једној гордости... нашег малог и сиромашног народа. Холанђанину је преводио мој рођак Љуба Ненадовић. Ево,

ово је књига. Објавио је у њој тај сусрет и одговор мог пранђеда Николе... Прочитаћу ти на прескок оно најважније:

Извор овог народног поноса, кад не можете да нађете у садашњости, ни у познатој прошлости, а некаквог узрока мора имати, онда морате потражити у непознатој прошлости, у оном времену, кад су се сва словенска племена звала општим именом СРБИ, односно СОРАБИ, што значи - СОБРАЋА и СОЉУДИ. То се име славило и владало великим земљама много прије него што су на овом свијету постала имена: Француз, Енглез, Холандез. Тада кад су дошли у додир са Германима почела су се та племена називати Словенима, јер су могли међу собом словити, говорити, док су оне друге, с којима се нису могли разумјети, називали Нијемцима јер су за њих, заиста, били нијеми и мутави... Па и само њихово име Германи права је српска ријеч, јер означава оне људе, који немају куће, него живе под грмом. Германи и грмаљи то је једна иста ријеч... Сјеверно море и данас се зове Балтика, велико језеро у Унгарији зову Мађари Балатон, а то је српска ријеч "блато"... Црногорци и данас своје Скадарско Језеро не зову друкчије него Блато... Последња жена која је на обалама Балтика нашим језиком говорила, умрла је 1461. године у једном селу, недалеко од оне вароши, гдје се Бизмарк родио. И сваки Нијемац увјерен је, да је Бизмарк потомак српског народа...

Катарина II, највећа царица руска, рођена је у Штетину и кад је у прошлом вијеку доведена за руског престолонаследника у Москву, Русима не бијаше мило, па тадашњи московски историци, да би је омилили руском народу, писали су и доказивали, да Катарина није Њемица, него права Српкиња, јер осим тога, што се родила у старим српским земљама и њена фамилија се још зове СЕРБСТ. О томе је недавно и "Rewue des deux mondes" опширно писао... И тако, извор овог народног поноса можете тражити у давном времену, кад је Виден, данашњи Беч, био вендско-српско село; кад је Берлин, на брљавој и мутној Шпреји, био њихов брлог, гдје су држали и хранили стоку, кад је Липиска, данашњи Лајпциг, био њихов олтар, гдје су под гранатним липама, славили бога Перуна, што небом управља - онда, када су Нијемци у Хулди обожавали жабу. Велико њихово царство у Моравској спомиње се као нека басна. Кад су историци чули и први пут записали српско име, може бити, да је онда тај народ у својој дубокој старости изнемогао и почео опадати.

Његову величину, која је била прије историје давна прошлост, као море - потопила је. Остао му је понос, јунаштво и неодољива тежња ка величини. С тим ће и посљедњи Србин лећи у гроб...

Све бива по законима природе, а они су тачни и строги: ни птица преко поља, ни звијезда преко неба не може по својој слободној вољи полетјети све док их неки закони на то покрену. Универзум нема никаквог другог посла, него да те законе врши. По томе онај што у опанцима чува козе крај Дурмитора, држи да је његов народ први на овом свијету, и он то не мисли ни из глупости, ни из мудрости, него само по природним законима своје вријеже!"

Допустићу себи, да предњим примерима додам на овоме месту сасвим у почетку овога дела наведено сведочанство моје Мајке, по коме су наши преци - с њене стране - били житељи Балкана сасвим сигурно још у другој половини четвртог века пре Христа, тј. у доба Александра Великог, када су истребљени последњи лавови на Балканском Полуострву.

А колико би тек било потребно да се анализира Цвијићева студија "Балканско Полуострво - географија становништава", с обзиром на данашњу рак-рану на телу српске нације. Цвијић је био научник-песник. Треба се само задржати бар само на почетку његовог описа Косова[16]:

"Косовски базен је знаменито географско подручје. Усред пространих, таласастих равни, полако вијугају споре реке. Окружавају га високе планине: Шар-Планина и Проклетије с оштрим и чипкастим врховима попут Алпа. Готово са сваке тачке Косова отварају се широки хоризонти. Тло је сачињено од дебелих слојева плодне земље: на падинама високих планина пружају се недогледни пашњаци. У току већег дела године косовско небо је светло и ведро, а таква природа је имала веома јак утицај на људе, који ту живе. Никога нема на Косову, ко не би познавао имена најудаљенијих врхунаца. А све то долази до изражаја у епским песмама. Ни у једном другом епском циклусу народних песама топографија великих области није представљена с толико тачности и јасноће, као у Косовском.

Од свих области Балканског Полуострва, Косово је историјска област, која је по успоменама на прошла времена најбогатија. Највећи број лепих цркава и манастира старе српске државе ту се налази. Грачаница, Дечани, Бањска, Пећка Патријаршија, итд, Ту је и Призрен, престоница цара Душана, Приштина и Паун-Поље, престоница краља Милутина, па Ново Брдо, најважнији рударски центар српске државе Средњега Века. Између Лаба и Ситнице надази се Мазгит-Поље, на коме се одиграла Косовска Битка, одакле се види купасто узвишење Звечана, близу Митровице, старог утврђења из времена Немањића. На крају ове области уздиже се Шар-Планина, тако често слављена у српским народним песмама. По њој је Милош Војиновић, нећак цара Душана, напасао своја стада. На Шар-Планини, по српским народним причама, спава Краљевић Марко, који треба да се пробуди, када поново буде васкрсло српско царство. Сви сељаци ове области познају све те трагове старе српске државе, као и све националне традиције од тако високог моралног значаја."

"Косовски дијалект је једино облик екавског, специфичан за Косово, који се одликује особито архаизмима... "

Ево још једне опаске, којом нас наш научник одводи до Порфирогенитових Срба од почетка... Исто тако, када на стр. 431. говори о старој српској основи македонског наречја, такође пуној архаизама, с чим се слаже и расправа једног од највећих ауторитета за српски језик, Александра Белића... Он то исто тврди и за житеље Бугарске, особито источно од реке Искра... не заборављајући никада, да стави акценат и на крајеве, у којима се још у његово доба осећала стара балканска цивилизација, као, на пр. у читавој моравско-вардарској области. На стр, 433-ој Цвијић тврди, да Словени јужне Македоније припадају старом предхришћанском становништву...

Говорећи о Мијацима и о подручју око реке Радике, Цвијић опет подвлачи особиту архаичност српског језика.... Више пута у току свог дела, наш писац говори о "важној асимилацији"[17] најстаријих Балканаца, Трачана, што је по његовом уверењу играло важну улогу при формирању типова у психичком, карактерном и духовном смислу... "

16. - Овде се ради о француском преводу тог дела: La Peninsule Balkanque - Geographie humaine, avec 31 cartes et croquis dans le texte et 9 cartes hors texte. - Librarie Armand Colin, Paris, 1918.
17. -... као, на пр., на стр. 472.

По Цвијићу је тај "словенско-трачки амалгам" имао далекосежне последице у односу на афинитет, или антагонизам између појединих области... А стари трачки елеменат, Цвијић у то не сумња, био је пресудан и за формирање разних наречја српског језика. А ако су стари Словени - Трачани, односно Срби -Трачани ишчезли са историјске позорнице и са европског тла како је онда могуће да се протумачи овај језични феномен, који не може да се оповргне? Како би се могао протумачити чак и уз претпоставку, да суТрачани у VII веку били малобројни, особито стога, што наука допушта, да је бугарски деформисани српски језик, који су малобројне азијатске придошлице усвојиле од архајско-словенске, одн. архајско-српске масе, која на балканском простору може да се сматра аутохтоном? А да је та "словенска маса" стварно била архајска у часу доласка групе Срба на Балканско Полуострво у VII веку по Христу, не понавља то само наш научник у своме делу (passim), већ и неки други веродостојни аутори, као на пр., најученији човек свога времена, јерменски историчар Мојсије Хоренски, о чему ће бити више говора у глави посвећеној њему.

Што се тиче Јована Цвијића, напоменућемо још, да - иако није био лингвиста, он је, захваљујући свом дубоком проницању у догме које је изучавао, долазио до зачуђујуће исправних закључака. Тако, говорећи на стр. 225-ој споменуте расправе о првобитној конструкцији балканске куће он нас тиме и нехотице упућује на ведски израз, који се односи на тај појам... При томе остајемо запањени над чињеницом, да нико од научника санскритолога није никада дошао на помисао, да стави под исту лупу језик ведског и српског народа.

Тако можда Вакернагел Јакоб (Wackernagel Jakob)[18], опште признати ауторитет на пољу лингвистике, никада не би кроз своје радове оставио поруку, да ни једна ведска реч до нас није стигла неосакаћена и неизобличена. Мишљења смо, да је ситуација на пољу санскритологије таква, што Веде нису анализирали, интерпретирали и преводили српски научници из разлога, о којима ћемо посебно говорити у другом делу ове студије. Но није само то у питању, јер данас, када разне научне гране цветају свуда на нашој планети, па чак и у некада најнепознатијим и најзаосталијим деловима света, на жалост, београдски Универзитет нема катедре за санскритологију. Тако и долази до тога, да сви други често ваде и чупају корење, који би - неговано преданом и пажљивом српском руком, доносило посебно драгоцене плодове за успостављање истине о српској нацији.

18. -1853.-1938.

Па да на претходну напомену надовежемо још једну, преко које би био грех, да се пређе ћутке. Једино захваљујући томе, што рекосмо, може да се догоди, да на Конгресу "Тракологије" у Софији, Бугарин Васил Маринов - пред присутним странцима, који, што је сигурно у односу на њихов највећи број, о српском језику ништа, или скоро ништа не знају утврди да је:

"...северно-бугарска реч ОПИЊАК, ОПИНКА,
постала од старобугарске речи ОПАНАК..."

Да је на београдском Универзитету створена катедра за санскритологију, до овако неприхватљивих тумачења никад не би могло да дође![19]

19. -Thracia, II., Prunus Congreessus Studiorum Thracicorum, Academia Lirteranym Bulgarica, Serdicae, 1974., p;205.

У поглављу о Казимиру Шулцу износимо исту ту ствар у вези са Шиптарима и Албанцима уопште, који су изопачили огроман део српског лексичког блага, присвојивши га, а да - колико знамо бар све до најновијих догађаја - српски лингвисти никада нису тај проблем свестрано изучавали. Чињеница, да се увек ради о "позајмицама", "отуђивању", или - по проф. Костићу - о крађи језика само у једном правцу, тако да српски језик постаје својином придошлица, сама за себе јасно говори, да такав

чин може да се изврши само у односу на староседеоце, од којих странци најпре уче називе у вези са обрадом земље и гајењем стоке. Но као што рекосмо, то смо обрадили у каснијим, посебним поглављима.

И само још једна кратка напомена о отуђивању језика у једном смеру. Како су придошлице готово искључиво само мушкарци, који се појављују као освајачи, пренос језика се врши преко жена домороткиња... При овоме се сетимо чувене и уметнички овековечене "Отмице Сабињанки". Децу мајка учи да говоре и у томе лежи кључ извесних до данас необјашњених појава на језичном плану нашег континента... Видећемо у наставку, како је то тврдио и мудри Платон, рекавши у једном од својих дијалога, да су још у његово доба у Грчкој жене "варварке" говориле "варварским" језиком, будући да је жена уопште узев конзервативнија и као таква бољи чувар традиција од мушкараца...

Враћајући се, дакле, још једном Цвијићу, можемо да установимо, да је он као човек с научним смислом дошао до занимљивих открића о старости српскога народа. Нпр., на страни 290-ој свога дела "Балканско Полуострво" у француском преводу, он пише следеће:

> «La SLAVA est avant tout la fete des an - cetres; elle commence par une ceremonie religieuse au cours de laquelle le pretre evoque le souvenir des aieux et prie pour eux... Ce sont la des coutumes revelatrices de 1'ame dinarique. Le plus grand souci pour une famille estd d'avoir un descendant pour la perpetuer et celebrer la SLAVA; c'est une honte que d'etre un UGASNIK, un "eteigneur" sans enfants de sexe masculin...
>
> Outre cette union intime et toujours vivante avec ses ancetres directs, l'homme du typc dinarique se sent profondement lie a ses ancetres nationaux; il se considere comme faisant partie d'une lignee encore plus vieille et plus celebre: celle de ses rois ou tsars, de ses heros celebres, des grands chevaliers... "

То значи:

> "СЛАВА је пре свега празник предака: она почиње једним верским обредом, у чијем току свештеник призива успомену на претка и моли за њих... То су обичаји који откривају динарску душу. Највећа брига за једну породицу јесте, да има мушког потомка, да би се овековечило одржавање СЛАВЕ; бити УГАСНИК, то је срамота, "угасилац" без мушког порода...
>
> Осим ове присне и увек живе везе са својим непосредним прецима, човек динарског типа се осећа дубоко повезаним са својим националним прецима: он сматра да припада једној још старијој и још славнијој лози: лози својих краљева и царева, својих славних јунака и великих витезова... "

И ведски човек изнад свега штује своје претке. И он у химни, XXX књ.1, управља своје речи заштитнику свога кућног огњишта и зазива, управо као Србин у наше доба, када диже у славу:

> "Зазивам те – тебе из твог древног боравишта, тебе, који си услишио већ толико молитава, тебе кога је некада мој отац зазивао!"

Или - и ведски домаћин као и Србин домаћин нашега времена, моли за мушко потомство[20]:

> "Донеси нам свако изобиље! И доведи нам богове будне још од зоре! Ти си, Агни (Бог огња) часни гласник, носилац милодара, коњаник, који управља жртвама. Здружен са Зором, подари нам велико обиље, уз снажна мушка чеда...!"

20. - Химна XI,4. у истој књизи.

Ову тему ћемо опширније и исцрпније обрадити у другом делу наше студије, већ сада уз напомену, да би само овом предмету могло да се посвети неколико посебних монографија. Колико смо видели по разним приручницима, о српској слави се што-шта нагађа и писци се домишљају, да јој - свако на свој начин да неко, углавном хришћанско тумачење. Ту и тамо по неко се досети, да је то обичај из паганских времена, али нико још није тај у данашње доба јединствени и искључиво српски обичај, СРПСКУ СЛАВУ, довео у везу са Ведама. После дугог рада и упоређења, ми данас можемо да тврдимо, да је српска слава само нови облик ВЕДСКЕ ЖРТВЕ, док српска ДИЗАЊА У СЛАВУ по садржају дословно одговарају најстаријим ведским химнама. Да је Јован Цвијић данас у животу, уверени смо, прихватио би ово у неку руку - обновљено Милојевићево учење о постојању врло дубоких веза између ведског човека - опет наглашавамо: из времена најстаријих Веда! - и данашњих Срба. Као што управо видесмо - и ведски човек моли за бројно мушко потомство, певајући химне, које су се преносиле са оца на сина, а у случају, да једна ведска породица није имала мушке деце, то се - управо као и у српској кући - сматрало проклетством и казном богова, будући, да се тиме гасила жртвена ватра, која је такође прелазила на сина, управо - као што још и у наше дане славска свећа прелази у српском дому од оца сину...

Тако је, дакле и Јован Цвијић[21], споменувши у оквиру својих етнографских разматрања српску славу, управо као и Порфирогенит, отишао "до почетка", но као и византијски цар, не схвативши домет тога израза... А тај домет ће нам бити јаснији у другом делу ове расправе, која ће бити посвећена постојању континуитета у односу на језик, традиције и духовно благо почев од епохе Веда, па све до савремених Срба.

21. - Цвијић, научник, али срцем песник, у својој научној студији о Балканском Полуострву, дотакао се готово свих проблема, који се односе на Србе. Тако, на стр. 94-ој овог свог дела, у белешци, доноси мишљење једног познаваоца српског средњевековног сликарства, Француза, Габријела Мије-а (Gabriel Millet). Пишући о старој српској уметности (L'ancien art serbe - Revue d ' An ancien et moderne des deux Mondes - Pans, 1917.), Мије је овако оцењује: ("Српска уметност надилазила је византијску по смелости њених концепција, по броју и по величанствености споменика. Како год да српски уметник развија свој план, или своју технику он ствара оригинално дело. Србин кида с ученом и снажном равнотежом Византије. Он хоће црквени брод дужи, сводове више, стране пространије, а везе гипкије, различите комбинације и непредвиђене ефекте. Пре свега, он је управо он сам уграђујући у архитектуру оно, што осећа у својој души смелост и понос." О српском сликарству свога времена Мије пише: Ништа не произилази из анонимности и највећа уметничка дела имају своје мајсторе. Срби су стварали. Дело сликара Нагоричана може да буде упоређено с делима Сијене. А поједина уметничка дела носе имена владара, као, на пр., Богородица из Свете Софије у Охриду, на којој је записано име Краља Милутина.

Најбољи историчар Јужних Словена, К. Јиречек (Држава и друштво у средњевековној Србији, I-III, Беч, Академија Наука, 1912.-1914.), даје следећу карактристику српске државе: "Што се тиче националног богатства, Србија је, особито у време између 1282.-1355. г., била јача од својих суседа, од Византијског царства и Бугарске". "Средњевековна Србија није била конзевативна држава. Напротив, она је остварила напредак и новости у праву, администрацији и у националној економији. Организација државе и њене правде били су својствени, особито у почетку, приближавајући се пре институцијама централне и северне Европе, него Византије". (I, стр.3.)

в) ЂУРА ДАНИЧИЋ И СРБИ ОД ПОЧЕТКА

За великог филолога и професора Велике Школе, Ђуру Даничића, (1825.| 1882.), Станојевић каже, да су му речничка дела од трајне и непромењиве вредности. По Станоју Станојевићу, Даничић је био необично поуздан у одређивању материјала, да је радио беспримерном заинтересованошћу и вредноћом и да је изнео на свет веома много материјала, тако, да ће знатан део његових радова остати за сва времена. Белић, који је написао овај хвалоспев за Станојевићеву Енциклопедију, завршава га на следећи начин: -

"Својим радом и својим способностима Даничић заузима
прво место међу свим испитиваоцима српског језика ".

Па ипак, упркос толиким лепим речима, о неким Даничићевим поставкама се уопште није водило рачуна - зато, што су се примале туђе. Није нам познато, нпр., да је ико у наше доба узео у обзир следећи Даничићев закључак у вези с Константином Порфирогенитом, који је изнео у свом "Рјечнику" под "Сеоба Срба", где он каже:

"Порфирогенит мијеша етнографске и политичке границе. С његовијем приповиједањем не слажу се ни особине нашег језика..., а све се то може тумачити само на следећи начин:

- или се Срби преселише на Балкан много прије VII вијека и тад све што каже Порфирогенит само је измишљотина...
- или се Срби преселише онога вијека са сјевера на југ, али овдје, нашавши већ насељене Словене, с њима се помијешаше и изгубивши свој језик, а нашавши њихов, дадоше им своје име, баш онако, како се збило с финскијем Бугарима у Бугарској и с германскијем Лангобардима у Ломбардији".

У нади, да ће се горње две тачке узети једнога дана као предмет нове студије с циљем рашчишћавања отимања српског језика за језик Хрвата, ми ћемо овде - с тим у вези - да дамо реч писцу једног чланка у "Органу Српске Народне Странке", који је носио назив "Српски Лист". Тај лист је излазио Задру, а његов број којим се ми овде бавимо - јесте 6., година XXIV, од 6. (19. фебруара 1903-г. Текст чланка, који овде желимо да наведемо, писан је свега 21 годину по смрти Ђуре Даничића и сасвим је могуће, да је његов аутор Ђуру Даничића и лично познавао. Одељак, који ћемо на овом месту да цитирамо у потпуности, уместо сваког нашег коментара о једном одвише тешком болном проблему, носи назив "Даничић и Хрвати" и он гласи:

"Први реформатори хрватске књиге, Људевит Гај и његово друштво узели су српски народни језик за литерарни језик Хрвата из мотива претежно политичких, али нијесу никада порицали, да је то српски језик. Они су се надали, да ће оба племена, српско и хрватско, усвојити илирско име, као опште народно, и да ће се послије по себи српски језик прозвати језиком илирским. Томе се предлогу Срби не могоше приклонити, јер им је народна индивидуалност била сувише изражена, а политичке и културно - народне традиције сувише живе, да би се могли, по примјеру Хрвата, преко ноћи одрећи своје националности. Одрећи се имена народног и језика свенародног, може само народ без историјске свијести.

По примјеру српском, пошто је мисао о Илирству пропала новија генерација хрватска почела је да се одушевљава за Хрватство. Ту им је сад као наручен дошао у Загреб Ђуро Даничић. Пошто су хрватски прваци измамили од њега пристанак, да српски језик назове и хрватским, они се послије тога нису само на томе зауставили, да га тако називају у границама свога племена, него су га почели наметати и Србима у Тројედници и иначе, докле допире власт аустро-угарска.

Колико је за препорођај хрватског имена заслужан Људевит Гај, који је кајкавштину замијенио језиком српским толико је исто за тај препорођај урадио и Ђуро Даничић, велики филолог српски, коме Хрвати треба да подигну споменик, јер је он више него икоји Хрват учинио, да се оснује

велико Хрватство.

Да је Ђуро Даничић био и политички образован човјек, он би био прозрео у политичке тежње оних Хрвата, који су око њега облијетали; а да је имао и довољно здраве националне себичности, он би Хрватима ово рекао био:

«Ја нијесам властан прекрштавати име језика, који је крштен прије више хиљада година. Ако је вама по вољи било да примите српски језик за вашу књигу, онда немате узрока да се либите ни од његова имена. Јер, као што Белгијанци и Швајцарци, или као што Американци, који говоре енглески, или шпањолски нијесу престали звати се Бразилијанцима, или Американцима, тако исто и ви Хрвати нећете престати бити Хрвати, ако поштујете име језика, који сте усвојили...»

Оно што је учинио Ђуро Даничић, не би никад учинио један Вук Караџић, или један Миклошић.

И не би, доиста. Даничић је за братску љубав, заборавио прави назив својег рођеног језика. Да браћу зближи, назвао је свој језик "хрватски, или српски". Кад би Даничић сада којом срећом устао и кад би видио, у што се изврглa његова мука и његово настојање, ВЈЕЧНОСТ БИ МУ КРАТКА БИЛА ДА СЕ ЗА ТО ПОКАЈЕ"[22]

22. - Чини нам се, није на одмет, да на овом месту привучемо пажњу читаоца на две ствари, које се потпуно логично надовезују на управо изнето: Понајпре - при уласку у велику радну дворану париске Националне Библиотеке, у којој се свуда наоколо, а и кроз саму средину, налазе приручници, доступни свакоме, ко има дозволу за улаз и за рад у тој сали, при уласку у њу, дакле, одмах с десне стране, на дну једне полице пуне разних речника, лако се одмах препознаје и тзв. Даничићев "Рijечник..." Познавалац тај речник лако може да препозна међу мноштвом других. Међутим, када - стојећи – прочита "Рјечник хрватског...", итд., постане му хладно око срца. Не верујући сопственим очима, човек се и нехотице сагне, како би могао да прочита из највеће близине, шта још пише на корицама. И какво ли мора да буде разочарење за сваког ко бар донекле познаје историјат, како професор Костић рече - "краће српског језика"! Јер на корицама, испод онога "Рјечник хрватског..." сасвим ситним словима пише: "...или српског језика". Данас, у ери откривања космичких закона и подвргавања њима, људи често не поштују најосновније моралне вредности, које би морале да вреде у односу на све што се збива на нашој планети! Те би Ђури Даничићу уистину вечност недовољна била да се покаје за све своје добро, злоупотребљено с толико безобзирности!

Друга наша примедба односи се такође на случај из исте Библиотеке и за њега треба да се зна, како би се исправио, чим се за то прва прилика укаже. Испод споменуте велике радне дворане, налази се сала с картотеком и с каталозима, Ту, између осталога, постоји и отсек, где могу да се нађу сва обавештења, на пр., о делима штаманим ћирилицом. Када сам - има већ доста дуго - открила, да се међу руским, бугарским, македонским, итд., именима не налази и српско, полазећи од већ давно установљене поставке, да је српско писмо ћирилица, затражила сам састанак с једним од највећих ауторитета ове високе установе француске Републике. Када сам уложила протест, што се међу именима народа, чије писмо је ћирилица, не палази и српско име, она особа ми је с чуђењем узвратила: "То не зависи од нас. То не одлучујемо ми. Налог за то је дошао из Београда". Извинила сам се и напустила kaцеларију без речи, питајући се: "Ко је из Београда дао такав налог? У чије име и у чијем интересу?" Данас је тај одговор већ прилично јасан.

г) ПОТКРЕПЉЕЊЕ СИПРИЈАНА РОБЕРА

Чудновато је, како је олако прихваћено гледиште о некаквој "великој српској сеоби" у VII веку по Христу, с обзиром, да има толико докумената и сведочанстава, која говоре против тога, Због тога је огорчен чак и један Француз, слависта, Сипријан Робер (Syprien Robert), који - пошто је рекао, да

германски Франци нису успели да наметну свој германски језик латинизованим Галима, коначно су прихватили оно, што је данашњи француски језик, да би одмах на то надовезао:

> "Зашто да се претпоставља без доказа, да је у Илирији резултат био сасвим супротан и да су северни словенски освајачи учинили, да старо-седеоци забораве свој стари језик? Није ли много природније, да се допусти, пошто има толико сведочанстава у прилог тог мишљења, да су већ Илири били Словени, да су они већ пре инвазије говорили словенским језиком и да стога њим говоре још увек?...
>
> Питаће ме можда, како је могуће, да живећи већ пре Христа на грчким границама, Словени нису споменути ниједан једини пут код грчких писаца? Одговарам (на то), да је име Словен новијег порекла и да је оно - изгледа – следило називима Венд и Србин; дошло је до изражаја на хиљаду начина, да име Венд у античко доба није било непознато; што се тиче имена Србин, на грчком"Сербос", Римљани су га – изгледа - врло добро познавали ако је истина, да су они од њега направили "сервус", тј. "роб".
>
> Уосталом, позната је ствар у току читавог античког доба, да се у историји спомињу само имена и дела освајача, без бриге о заробљеницима. Тај обичај може да да објашњење, зашто је - за време крвавих ратова Трајанових, Децијусових, Галусових, Хостилијевих, као и више других Цезара на Дунаву - увек само говор о Сарматима. Међутим, треба да верујемо, да су се под именом Сармата Словени борили врло дуго против римских легија, док најзад нису провалили у империју под својим именом... "[23]

23. - Le Monde slave, tome II, pp.67.-68.

По нашем скромном уверењу, сваки текст Сипријана Робера има свој значај и своје место у низу докумената, сабраних за ову студију. а сваки од њих заслужује да буде приказан и у оригиналу - било да се ради о читаоцима, који воле француски језик, било пак да се ради о истраживаоцима, који сматрају, да им је изворни језик Сипријановог дела неопходан за даљи рад. Стога и овог пута доносимо одговарајући одељак у целини:

'"Pourquoi supposer sans preuves qu'il y eut dans Illyre un resultat tout contraire, et que ce furent les conquerents slaves du nord qui firent oublier aux indigenes leur ancien idiome? N'est-il-pas beaucoup plus naturel d'adinettre, puisqu'il y a tant de temoignages en faveur de cette opinion, que les ILLYRIENS ETAIENT DEJA SLAVES, qu'avantl'ere des invasions, ils parlaient deje slavon et que c'est pour cela qu'ils le parlent encore? On me demandera peut-etre comment il se fait qu'ayant habite des avant Jesus-Christ a la frontiere des Grecs, les Slaves ne soient pas une seule fois mendonnes dans les anciens auterus heUeniques? Je reponds que le-nom de SLAVE EST UN NOM COMPARATIVEMENT PEU ANCIEN qui semble avoir succede aux noms de Vende et de Serbe; il est demontre de mille maniere que le nom de Vende n'avait point ete ignore de l'antiquite; quant au nom du Serbe, en grec "SERBOS", les romains paraissent ne l'avoir que trop connu, s'il est vrai qu'ils en aient fait leur mot "servus". Enoutre, on connait usage de toute l'antiquite de ne mentionner que le nom et les actions des maitres, sans s'inquiter des esclaves; Cet usage peut expliquer pourquoi dans les sanglantes gueres faites par Trajan, Decius, Gallus, Hostilianunus, et plusieurs.

Будући, да је Сипријан Робер споменуо назив САРМАТИ, па одмах затим СЛОВЕНИ, да се овде сасвим кратко осврнемо на оба та имена.

С обзиром да о имену САРМАТ, као и о каснијем имену СЛОВЕН треба да се напишу посебне монографије, ми ћемо у овом тренутку само да напоменемо, да се највећи број слависта слаже у једном тврђењу: име САРМАТ, изобличено је од САРБАТ, тј. од имена СРБИН, које странци углавном не могу да изговоре, због њихове немогућности, да гласу -Р- дају у овом положају вредност вокала. По свим тим истраживаоцима ту грешку су првобитно направили Грци и Римљани, а од њих је она прешла и другима.

Што се тиче каснијег - општег и заједничког имена СЛОВЕН, СЛАВ, или СЛАВЈАНИН - о томе се, на разним местима, много расправљало и колико нам је познато - до дана данашњега се није успело, да се о њему донесе једногласно мишљење. Касна појава тог имена изазвала је велику историјску збрку, пометњу и забуну, па би и у том смислу требало још много рада истраживања и упоређења, како би се дошло до најверодостојнијег закључка.

Сипријан Робер је - између осталог- настојао, да и за опште и заједничко словенско име нађе најједноставније и најлогичније објашњење. Он, на пр. разлаже ту ствар на следећи начин:

Познато је, да се многа српска лична имена завршавају са -слав, као Миро-слав, Прво-слав, Круно-слав, итд. По њему, када су Римљани завојштили на балканске Србе, па победивши их, многе одвели као робове у Рим римски грађани су по први пут чули наведена и њима слична имена. Од тих имена они су уочили само оно крајње -СЛАВ, па не разумевајући смисао, они су га изједначили да својим изразом "sclavus" = "роб". Тиме је створена још већа забуна, која влада до дана данашњега. Та збрка би једном новом студијом морала да се оконча, како би се коначно стало на крај увредама против целе једне расе због једне несхваћене речи!

Искористићемо ову прилику, да изнесемо јединствено тумачење имена СЛОВЕН, које је изнео Милош С. Милојевић, у тому I својих "Одломак српске историје". На жалост, тај истраживалац с великим смислом за научни рад, чија је библиографија обимна, није прецизирао, одакле је узео ово сведочанство. Но без обзира на то, оно је веома интересантно, утолико више што се налази у контексту, који носи печат високих етичких схватања нашег историчара. Само на основу тог одломка можемо да уврстимо Милојевића у најстрожије, најоштрије и најнемилосрдније критичаре прослављених Грка, чије наличје - по њему - не изгледа ни мало славно... већ почев од оних дана, када су као дошљаци искористили до крајњих граница атичке староседеоце, да би им потом - често преварама - онемогућили опстанак и силом их отерали даље, у унутрашњост земље... У извесним делима из прошлога века говори се о тим прастановницима Грчке, који су се - прогоњени на најокрутније начине од Грка - склањали по шумама и планинама попут гоњених животиња. Милош Милојевић је, упркос огромном временском раздобљу, које је делило његово и наше доба од оне давне прошлости, патио - као да су се њихове трагедије одигравале пред његовим очима. Следећи његов одломак,[24] у коме се говори о имену СЛОВЕН, као и о страдањима Срба уопште, то понајбоље илуструје:

> "Клеарх... погодио је се са Киром, да му наврбује неколико тисућа Грка у војску и пошто је сабрао знатан број, а да би га научио "војеном искуству грчком", нападне на славенска племена, која је убијао, арао, палио и тд. и то славни писац елинске премудрости, Ксенофон назива: "Он је се тиме прославио и учинио највеће добро грчком народу! "Тај је се...заиста прославио; но с друге стране - са стране БЕЗГЛАВЉА. Он је, као и сви ДО и ПОСЛЕ њега, ухваћене Славене резао живе на комадиће и ове раздавао својим из мушког арема изишавшим војницима, само да би их научио војеном искуству и охрабрио. Но нису само овакви то радили, као што је био овај прослављени муж; него су и сви прави људи Грчке то радили, па и све државе њихове. Тако је радио Алкибијад, Милтијад, Фокион, тако Кимон, КОЈИ ЈЕ ОТЕО ОД СТРУМИЧАНА СВЕ ЗЕМЉЕ, заселио их грчким зликовцима, Стрмениће прозвао "СКЛАВИМА", тј. "робљем", откуд је и име СЛАВЕНИН, а земљу им СКЛАВИНИЈА. Он прогна са острва Скира све Дуљебе итд. Тако су радили сви владаоци грчки и цео тај народ, ако се тим именом може назвати оставша чорда бескућних беспородичних Нинових и Рамзесових војника. Тако је оно 10.000 Грка, које поби Артаксеркс, бегајући из Азије, свуда и на сваком месту чинило чуда и покора, да се описати не може. Тако је Дракон опустошио Мизије, Тимброн Лидију, Деркулиг Брегију, а Агезилај,

са парским војницима, све остале земље Јонане (тако у књизи) и остале, а њихове пренаучене главе све то прослављаху као најбоља дела. Тако су чинили образовани и научени Грци, који су били за српска племена то, што кондотијери за европске народе у средњем веку. Отуда је у светом хилиндарском рукопису написано ово:

"ОЉЕ ВЕЛИКИЈА БЈЕДА ОД ЛУКАВАГО РОДА ГРЧСКАГО!"

А Иродот и остали описали су пропасти српских племена у Малој Азији... Такозвани Јоњани малоазијски... као бескућници, где год су дошли, побили су све одрасле мушкарце, старце и бабе оставили за рад, младиће стрпали у своје хареме, а жене, сестре и кћери побијених узели су за се...

"Грчке колонисте, веле Иродот и Паузанија, пошто освојише Милет, побили су све мушкиње, а жене и девојке узели су насилно за се". Тако су радиле просвећене Елине, а кад ове покорише крвожедни Римљани, онда опет наступи таква иста и још гора и црња несрећа за српска племена, како у Европи, тако исто и у Малој Азији...

Напослетку... дивља чорда Османлија заузе и поплави те земље и малоазијска српска племена сва се потурчише...»

24. - Милојевић, "Одломци...", Том I., стр. 186.-187.

Свако, ко није читао Историју Милоша С. Милојевића, не познаје историју Срба! Полазећи од Милојевићевог дела, крцатог документима, може да се напише стотину нових томова!

После ове - чини нам се - корисне дигресије, да се вратимо француском, слависти Сипријану Роберу и његовом мишљењу, да су се Римљани још у античко доба на Балкану борили против Срба. Нападајући то мирно староседелачко становништво, они су, дакле, као освајачи упознали српско име и већ тада су од њега направили СЕРВУС, што може веома лако да се објасни у филолошком смислу. И не само у том смислу, па ћемо се у ту сврху позабавити интерпретацијом једног Швајцарца, аутора дела "Лингвистичка Палеографија", по имену Адолф Пикте (Adolphe Pictet), који даје следеће објашњење:[25]

“Le groupe initial “SR-” etant etranger au latin .... “

tj.

"Почетна група (сугласника) "СР- ", будући страна латинском... ",

25. - Pictet, Paleographie Linguistique, Les origines indo-europeennes, Tome I, p. 156.

зато, што "**Р**" у самом латинском, у језицима из њега произишлим, па ни у грчком, ни у германским језицима никада није самогласник, захваљујући чему је лако схватљиво уметање у њу једног самогласника, који олакшава изговор. Исто тако, латински није подносио ни спој **РБ**, те у најчешће долазило до промене консонанта **Б** у **В**. Тај се закључак особито може направити на основу латинског глагола "SERVO" чије је значење: пазити, чувати, гледати, одржавати, бити где домаћи, чувати, сачувати, спасти, избавити, што све дословно одговара смислу српског СРБ-овати. Од тог је изведена латинска именица SERV-ус, у часу формирања латинског језика је највероватније првобитно имала смисао: ДОМАЋИН, ГОСПОДАР КУЋЕ, ЧУВАЛАЦ, БРАНИТЕЉ..., а тек касније, у току историјског развоја догађаја могло је да дође до њеног секундарног, да тако кажемо - римског значења.. Да је тако било, уз пример СРБ - СЕРБ, можемо паралелно да наведемо латинско верт-о, верт-ере, према српском врт, с потпуно истим значењем као и српски глагол ВРТ-ети.

Ми се на ову тему враћамо у поглављу "Ко су били тајанствени Пелазги од чијег језика су настали грчки и латински?", а овде ћемо само да наведемо веома значајне закључке историчара, по

имену P. Ch. Levesque (П. Ш. Левек) које је изложио М. Волтие (Vaultier M.) у доле наведеном часопису:[26]

- "Quc la langue slave a fourni les premiers et les plus anciens elements
  de la langu latine...
- Que les aborigenes du Latium ont ete de race slave;
  Qu'ils s'y sont etablis a une epoque ou la constitution du langage...
  se borna presque a l'expression des premiers besoins."

26. - Bulletin des Sciences Historiques, Antiquites, Philologie, Tome IV, 1852., pp. 396.-397.

Ево, дакле, и на српском, о каквим се закључцима ради,.уз напомену, і они потичу од једног историчара, који је у своје доба представљао знатну вредност:

-"Словенски језик је дао прве и најстарије елементе латинског језика
- Староседеоци Лацијума били су словенске расе;
- Они (т.ј. Латини, становници Лацијума) тамо су се сместили у време када се језик ограничавао готово само на израз најпречих потреба".

Ако су оваква тврђења потекла из пера историчара, који је написао историјске студије о Грчкој и Риму, затим човека, који је беспрекорно говорио језик највећег словенског народа, а уз то је, као и сви учени људи онога времена - по свој прилици - говорио и грчки и латински, онда не можемо да сумњамо у исправност његових закључака. Међутим, колико знамо, српска наука се није бавила проучавањем Левековог дела. О њему су нешто мало писали Пољаци, али потпуно недовољно (у границама нашега знања), а да би проблем тиме био исцрпљен. Напротив, изгледа нам, овај предмет тек мора да се обради, како би се кроз тај нов и исцрпан рад извукло из таме и отргло од заборава, све што може да нам пружи што јаснију слику о истинитој првобитној историји целокупног Словенства. Стога смо нашли за сходно, да у белешци, испод текста, донесемо неколико појединости о Левековој личности, које ће можда заинтересовати будуће истраживаоце овога подручја.[27]

27. - Levesque (P.Ch.), рођен 1736., а умро 1812., био је историчар и преводилац. 1773.г. Катарина II. га је позвала у Русију, по препоруци Дидероа (Diderot) да би тамо предавао литературу.
Вративши се у Француску 1780., постао је професор у француској високој културној установи College de France, после чега је изабран за члана Академије Наука. 1782.г. је објавио Историју Русије у осам томова. 1788.г. објавио је Историју Француске за време владавине првих пет чланова династије Валоа - 1807. издао је Критичку историју римске републике, у којој долази до изражаја његов веома смео скептицизам, особито у односу на римске краљеве. 1811.г. штампао је једно од својих најбољих дела Студије о старој историји и о историји Грчке. Левек је такође остварио више веома цењених превода између осталих и превод Тукидида, између 1795. и 1797.г.

Додајмо још, да су ти староседеоци данашње Италије - по једногласном тврђењу сачуваних дела, или одломака историчара из старине - на које се ослањао и велики ауторитет на пољу класичне филологије, професор латинског језика на београдском Универзитету, Милан Будимир, били **С а б и н и**. Будимир у посебној монографији доказује, да и назив **С а б и н и** спада у један облик у извесним границама измењеног српског имена. У овој расправи смо интересантном Будимировом излагању посветили посебан одељак.[28]

28. - САН, глас ССХХХУ1, одељење Литературе и Језика, Нова серија, Књ. 4., 1959. г.

* * *

Према томе, ако се - после свега, чега смо се дотакли на предњим страницама, вратимо Константину Порфирогениту и његовом сведочанству о СРБИМА ОД ПОЧЕТКА, нећемо моћи да се отргнемо следеће помисли: Византијски цар је, живећи у доба, када су - што је веома вероватно - изгубљена, (тако у књизи) могао да зна много што-шта, што у наше време остаје недокучиво. С Порфирогентовим ОД ПОЧЕТКА у вези са постојањем Срба од давнина, сагласна су многа сведочанства... преко којих је попадала прашина, или су једноставно упропаштена директно, или индиректно од свих оних, који су историју и уопште учење о Србима преображавали у смислу њихових непријатељских политичких тенденција. У ствари - по свему судећи, Срби су - као неком злом коби - били спречени, да сами напишу своју историју, а онај мали број њих, који је успео да дође до истине, на неки чудан начин био је онемогућен, а затим збрисан...

Па ипак, уздајући се у неумитност и неизбежност избијања истине по некаквом неписаном и тајанственом космичком Закону о Правди, која на крају увек побеђује, ми ћемо овде да се позовемо на још један занимљив документ. Ради се о забаченој и одбаченој студији о Јужним Словенима, чији аутор је Ф. Прико д Сент-Мари (F. Pricot de Sainte - Marie),[29] који је тврдио, да су :

> "… Les Slaves etablis dans l'Europe depuis la grande antiquite…"
> тј.: "...Словени су настањени у Европи од најдавније старине... ",

29. - Les Slaves meridionaux, Paris, Ed. Armand le Chevalier, 1874., p.66.

што се у потпуности слаже с Порфирогенитовим «од почетка» у односу на Србе - без сумње - не само у Централној Европи, већ - у овом случају – на Балкану, будући, да Прико прецизира у наслову "Les Slaves meridionaux" - ЈУЖНИ СЛОВЕНИ. Према томе, испада, да ти Словени од највеће давнине нису били само у Централној Европи, или само у меридионалном, тј. јужном европском подручју, већ да су обитавали у Европи уопште, па и на Балкану. Те тако, неизбежно се намеће питање: који Словени су то могли да буду? Одговор нам се чини веома једноставним: исти они, који и данас заузимају исти простор - тј. Срби. Порфирогенит је то можда знао, па није хтео да каже, а ако није знао, онда је велика штета, што је о Србима уопште, писао, будући, да је због његовог обавештења настала забуна у односу већ на почетну историју српске нације.

Сипријан Робер је негде у својим делима рекао, управо као и Милош Милојевић, да само језик може да осветли историјски мрак, бачен преко истине с одређеним тенденцијама, док Андре Лефевр (Andre Lefevre)[30] сматра, да је - према новим концепцијама –

> "...историја. дело и резултат лингвистичке микрографије... ",

што у оригиналу гласи:

> «... l' histoire ... c"est l'oeuvre et le produit de la micrographie linguistique...«

30. - Les races et les langues, Bibliotheque Scientifique Internationale, Felix Alcan, Ed., 1893.

Допуштамо себи, да у овој прилици - после многогодишњег рада и истраживања чак и по извесним библиотекама далекога света, дамо на овом месту израза једном нашем уверењу. Имамо, наиме, разлога да сматрамо, да ће СРПСКИ ЈЕЗИК, СВЕСТРАНО ПОДВРГНУТ ЛИНГВИСТИЧКОЈ МИКРОГРАФИЈИ, МОЋИ ДА ИЗДРЖИ СВАКИ ИСПИТ, СВЕ ДО ОНОГА СТЕПЕНА, НА КОМЕ ЋЕ ОБЈЕКТИВНА НАУКА МОЋИ ДЕФИНИТИВНО ДА ГА ИДЕНТИФИКУЈЕ СА Т.ЗВ. ПРОТОИНДО-ЕВРОПСКИМ, КАО ШТО ЈЕ СЛУЧАЈ С МНОГИМ СРПСКИМ ЖИВИМ ТРАДИЦИЈАМА, КОЈЕ ЕТНОЛОЗИ ПОИСТОВЕЋУЈУ УПРАВО СА ОНИМА ИЗ ПРОТОИНДО-ЕВРОПСКОГ ПЕРИОДА. И НИЈЕ ИСКЉУЧЕНО, ДА ЋЕ СУТРАШЊА НАУКА ТЕРМИН ПРОТОИНДО-ЕВРОПСКИ ДА ЗАМЕНИ ТЕРМИНОМ ПРОТОСРПСКИ. У СТВАРИ ТО ЈЕ ВЕЋ УРАДИО ЗАВИДНО УЧЕНИ ИЛИЈА М. ЖИВАНЧЕВИЋ, А МИ ЖИВИМО У НАДИ, ДА ОН НЕЋЕ ЈОШ ДУГО ДА ОСТАНЕ УСАМЉЕН НА ВИСИНАМА СВОГА ЗНАЊА.[31]

31. - У овој студији врсном Живанчевићу смо посветили четири главе.

д) ШТА КАЖУ ШАФАРИК И СУРОВЈЕЦКИ

Ево међу великанима славистике једног од највећих - Павла Јосифа Шафарика с његовим доприносом у вези с Порфирогенитовом вешћу о Србима од почетка. Јер - оштри и оштроумни Шафарик се - у правом смислу речи, захваљујући свом великом знању и изузетној ерудицији, уистину бавио лингвистичком микрографијом, а - упоредо с њом - и минуциозним испитивањем чињеница. У делу Суровјецког, које је Шафарик по његовој смрти приредио за штампу под насловом "Порекло Словена" (Die Abkunft der Slawen)[32], он се са својом карактеристичном оштрином осврће на обавештења у бити - и незаинтересованих и необавештених историчара, који говоре о Словенима у разним областима Балкана и Грчке, а да при томе нико од њих не каже јасно и одређено, када су се они ту нашли. Међутим, оно што изузетног Шафарика највише љути, јесте чињеница, да се у целој историји, где се Словени спомињу тек узгред, нигде не налази ниједан поуздан датум, од када су, нпр., Словени насељенициТракије и Илирије. По њему, Прокопијева вест о њиховом насртају преко Дунава за време Јустинијанове владавине, НИ У КОМ СЛУЧАЈУ НЕЋЕ МОЋИ ДА СЕ УЗМЕ КАО СЕОБА. [33]

32. - Die Abkunft der Slawen, p. 137.
33. - De Bell. Goth. III, pp. 555.-556.

Шафарик тврди, наводећи Прокопијев текст и на грчком и на латинском, да се наведена Прокопијева вест односи само на упаде наоружаних Словена, дакле војске, а не народа. Међутим, наставља он даље, то никако не значи, да се већ од раније, како у Мезији, тако исто и у Илирији нису налазили мирни словенски насељеници. Шта више, Шафарик примећује, да ни Прокопије, а ни други Византинци нису - у ствари - писали историју Словена, већ су само у одређеним приликама и њих УЗГРЕД споменули, без критичког испитивања и проверавања, често их везујући за неко место, које не одговара истинитим чињеницама - једино по ономе, што су чули, или - "како им изгледа" (υαινονται). Критични Шафарик се одмах после тога обара на Порфирогенита, који о доласку Срба на Балканско Полуострво говори као да је био очевидац, па каже:

> "Да Константиново казивање није у супротности само са собом, па
> с неким његовим сопственим и страним сведочанствима и да оно
> - осим тога - не носи одвећ јасне трагове извесне намере
> - "allzudeutliche Spuren einer gewissen Absichtlichkeit",[34] онда би
> прихватио његову вест о сеоби Срба, али - ништа више од тога.
> Међутим, како за сада стоји ствар, ту вест треба подвргнути строжијем
> испитивању. Јер - покушајмо, да то мало оштрије сагледамо... "

34. - O.c.,стр.137.

Шафарик се затим осврће на оно, што је Порфирогенит записао:

> "...Да су Срби дошли из северне Велике Србије, пошто их је позвао Хераклије,
> како би своје царство спасао аварске опасности. Ако се посматра правац,
> који одређује Константин његовим дошљацима: "Преко Турске, тј. Мађарске"
> (Τουρκιαζ μεν εκειυεν) и Баварске (εκειυεω Βαγιβαρειαζ), близу Франачке
> (Φραγγιαζ σε πλησσσιον) која се такође зове и Саксонијом... Тамо су - по њему
> (Порфирогениту) Срби били у Бојки (Βοικι), која се управо граничила
> са Саксонијом... "

Разлажући даље, Шафарик - Суровјецки тврде, да само неко, ко је неизлечиво слеп, да тражи првобитну отаџбину Срба у западној Чешкој, у Мајсену и у Лужичкој Србији... На истом месту, Шафарик је ироничан на рачун оних, који у Константиновој "Багибарији" виде "Бабигарију", тј. "Бабју Гору", један од врхова Карпата, за који - тврди даље Шафарик, Константин сигурно никада није чуо. Да би брод био повучен са хриди на песак, наставља Шафарик подругљиво, неки хоће да извуку закључак (као да су масе исељеника из Македоније ишле правом линијом - математички срачунатом – према Чешкој и Шлезији!), да је Константин мислио на северно - карпатску Србију у Галицији и Волинији, али да се, пошто није имао географске карте, а уз то - није ни познавао крајеве, о којима је писао - погрешно изразио.

> "Допуштам, пише Шафарик у наставку, да цар није имао бечке или париске карте главних штабова, али такво бесмислено географско незнање (eine so absurde geographische Ignoranz) не могу да прихватим, јер - по њему - преци византијских штићеника, који су напустили руску Србију, требало је, или - желели су, да се врате у крај, који је наследно био подложан Франачкој, да би тамо наставили да живе у ропству. С друге стране, за упућене, његово казивање о чешко-мајсенско-лужичком пореклу његових Срба, губи много веродостојности. Јер - никада неко, ко познаје историју словенског језика, не може да прихвати гледиште, да су његови дијалекти, настали у VII веку, или после њега.
>
> ПОЗНАВАОЦИ ОВОГА ПРОБЛЕМА НЕ МОГУ ДА ПРИХВАТЕ ГЛЕДИШТЕ, ДА СУ СЕ ИЛИРСКИ СРБИ ОДВОЈИЛИ ОД ЛУЖИЧКИХ СРБА ТЕК ПОЛОВИНОМ VII ВЕКА[35] ОБРАЗОВАВШИ СВОЈ ЈЕЗИК ТЕК ТАДА! СРПСКИ НА САВИ И СРПСКИ НА ЕЛБИ НАЛАЗЕ СЕ НА ДВЕ КРАЈЊЕ ТАЧКЕ, ШТО СЕ ТИЧЕ РЕДОСЛЕДА СЛОВЕНСКИХ НАРЕЧЈА И НЕМОГУЋЕ ЈЕ, ДА СУ ОНИ НАСТАЛИ ТЕК У VII ВЕКУ."

35. - Исто, стр. 137.

Да је Константин своју причу нашао у неком писаном, или да му је за њу послужило неко усмено предање, он се не би тако тешко преварио - 'hatte er sich nicht so arg vergreifen konnen...' Да би потврдио овај свој закључак, Шафарик још додаје "сигурно", тј. 'gewiss ', па затим каже, да је ТУ ИЗМИШЉОТИНУ КОНСТАНТИН:

"... IN EINEN POLITISCHEN APOLOG KUNSTVOLL UMGESPONNEN..."[36],

тј.:

"... ВРЛО ВЕШТО СМРСИО С ЈЕДНОМ ПОЛИТИЧКОМ АПОЛОГИЈОМ... "

И ТО ТРИ СТОТИНЕ ГОДИНА КАСНИЈЕ!”

36. - Исто, стр. 138.

Сваки редак из дела Суровјецког-Шафарика драгоцен је утолико више, - што ни један, ни други нису били Срби са Балкана, јер нема речи у целом овом подугачком тексту у немачком оригиналу, која није оптужба и протест против заблуделих истраживалаца, који узимају сведочанство Грка Константина Порфирогенита као неопорециво, а то значи - без покушаја било-каквог критичког прилаза његовом спису.

У тежњи, да се коначно избрише Порфирогенитова већ многовековна грешка, која је неоправдано и без научне анализе узета као - у неку руку подлога и полазна тачка историје српске

нације, ми Суровјецков и Шафариков текст следимо реч по реч. Па ево, шта они пишу даље, на истој страни:

> "Denn eine unmögliche Tatsache konnten reine schriftliche oder mündliche Quellen nicht als wircklich geschehen darstellen. Dieses voraufgeschickt, wird es nunmehr weniger Wunder nehmen, dass Konstantin den K. Heraklius den... Serben ein Land schenken lässt, welches letzterer selbst nicht besessen, welches vielmehr schon, nach seinem eigenen Zeugniss, seit 449., oder wie einige lesen wollen, seit 549., die Hunno-Slowenen (Konstantin setzt Awaren für Hunnen!), und nach Paul Winfrid, seit 569., oder nach den Byzantiern seit 598., die Awaro-Slowenen inne hatten, und aus welchem jetzt die... Serben jene erstem in blutigen Kriege herauswerfen sollten, bloss um des Gluckes theilhaftig zu werden, in eigenmächtig eroberten Ländern Unterthanen des griechischen Kaisers zu sein; Kaiser Konstantin kannte nur zu gut die physische Kraft, politische Mündigkeit und factische Unabhängigkeit der... Serben... Der Schmerz über den Verlust dieser Provinzen bricht überall in seinen Schriften durch; er wiederholt die alten Verhältnisse derseleben zum griechischen Reiche und die von der Herakliusischen Schenkung des Landes herrührende Hörigkeit der Serben... bis zum Ekel ".

Ми овом тексту прилазимо истом побожношћу, којом је Сипријан Робер пришао тексту Нестора Кијевског. Свака Суровјецко-Шафарикова реч у горњем наводу је од неисказане вредности и право је чудо, да га нико (колико нам је познато) од српских научника није проучио, осим бесмислено одбаченог Милоша С. Милојевића и његовог великог поштоваоца, Симе Лукин-Лазића. А Милојевић је био управо један од оних великих људи, који није смео да буде одбачен као човек с научним смислом првог реда, широких хоризоната и великог знања. Ми ћемо се - после Суровјецког и Шафарика - осврнути и на тог истраживача - мислиоца, задојеног најдубљим етичким осећањима и инспиратора у моралном смислу оне генерације, која је имала снаге да се ухвати у коштац с далеко већом германском силом и да је, захваљујући својој моралној снази и јединствености стремљења скрха. Срби Милојевићевог типа имали су на Балкану своје корење сигурно временски много даље од VII века по Христовом рођењу, који уистину велики и веома учени Шафарик никако не прихвата као век доласка Срба на југ Европе. Па ево - с тим у вези - како он побија Константина Порфирогенита, на чијим обавештењима је формирана историја српске нација, која се и данас предаје, учи, али и злоупотребљава:

> "Јер - писмени, или усмени извори нису могли да представе нешто, што је немогуће, као да се то стварно догодило. Имајући то у виду, мање ће нас зачудити чињеница, да је Константин приписао цару Хераклију давање на поклон Србима земље, коју овај последњи - не само што није поседовао, него су - још више од тога - по његовом сопственом сведочанству, ту земљу - од 449.г. или - према некима - од 549.г., поседовали Хуно Словени (Константин ставља Аваре уместо Хуна!); по Паулу Винфриду они су пак ту земљу поседовали почев од 569.г., а по византијским писцима, од 598.г. И сада Срби треба да их избаце (Хуно-Словене), водећи крвав рат само зато, да би заслужили срећу, да у земљи, коју су задобили својом снагом, постану потчињени грчким владарима. Цар Константин је одвећ добро

познавао физичку снагу, политичку зрелост и стварну независност Срба... Жалост за тим изгубљеним областима у његовим списима избија свуда; он више пута спомиње старе односе (тих земаља према грчком царству и зависност Срба збогХераклијевог поклона… до одвратности." (Шафарик употребљава баш тај израз 'Ekel').

Настављајући горњу мисао, која је свакако била заједничка обојици аутора, Шафарик наглашава, да је Порфирогенит свуда у својим списима настојао, да подвуче нешто, што су тек после њега остварили Василије, кога он назива "бугарским убицом" (der Bulgarenwürger) и Манојло Комнен.

"Ја лично, каже Шафарик у наставку, верујем само у делимичну српску сеобу - и то крајем шестог и почетком седмог века - у Илирију. НАПРОТИВ, ОНО ШТО КОНСТАНТИН ПРИЧА О СЕОБИ СРБА ЗА ВРЕМЕ ХЕРАКЛИЈА, ПОДВРГАВАМ НАЈВЕЋОЈ СУМЊИ".

Стигавши довде, наша двојица слависта нас упућују на Катанчићево дело "De Istro" које подупире ову њихову тезу[37] . Ми пак ниже, доњом белешком, желимо да олакшамо заинтересованом читаоцу тражење Катанчићевог списа, док се ми њиме опширније бавимо, у нашој студији у једном од каснијих поглавља.

"Одстрањујући тај Константинов - каже Шафарик у наставку – тако олако најављени датум и толико несигуран, ГДЕ ИМА ЈОШ ЈЕДАН ЈЕДИНИ СИГУРАН ПОДАТАК О ВРЕМЕНУ ДОЛАСКА СРБА У ТРАКИЈУ И ИЛИРИЈУ? Све што је јасно, то је, ДА СЕ СКОРО УВЕК РАДИ О ЈЕДНОМ "МОЖДА".

"По свој прилици, разлажу даље наша двојица аутора, историчар се одвећ радо уздиже изнад тешкоћа истраживања и брзим поступком пребацује ствари из подручја вероватноће (претпоставке) у подручје сигурности".[38]

37. - De Istro eiusque adcolis commentatio, 1798., p. 199.
38. - "...überhebt sich der Historiker nur allzugern der Schwierigkeit der Untersuchung und setzt raschen Schrittes aus dem Gebiete der Wahrscheinlichkeit in das Gewissheit über. " Ib;, p. 139.)1

Најбољи пример за ово је (увек по Шафарику и Суровјецком) - Мезија (римски и грчки назив за антички део Србије од Дрине до Црног Мора. По њима:

"... нигде, у целој историји, не налази се ни један једини слог о томе, када су антички Срби те области населили... "[39]

39. - "In der gesammten Geschichte findet sich keine Sylbe uber den Zeitpunkt dieses" Erreignisses...

Међутим, неки новији историчари покушавају, да тај догађај "хронолошком сигурношћу" ставе у Ираклијево време, што је с његовом личношћу неспојиво. Као један од најјачих против доказа оваквом тврђењу историчара, Шафарик и Суровјецки узимају сведочанство Мојсија Хоренског, коме је у овој студији посвећен посебан одељак. Јер - по Мојсију из Хорене - давно, пре измишљене сеобе Срба у VII веку по Христу - живели су Словени античкогдоба у ПЕТ МАЊИХ И ЈЕДНОЈ ВЕЛИКОЈ ОБЛАСТИ БАЛКАНА. на стр. 143., Суровјецки и Шафарик ређају те области:

"... ЕВРОПА, ТРАКИЈА, ХЕМИМОНТУС, РОДОПЕ, МЕЗИЈА[40] и СКИТИЈА.."

40. - За назив МЕЗИЈА постоји више тумачења - увек у духу српског језика... Ево још једног предмета за изучавање!

У деветом веку, према Марцелину и Хијероклу, ова подела је већ била застарела, што је још један доказ, да се она односила на много старији период. ВЕЛИКА ПРОВИНЦИЈА ЈЕ МЕЗИЈА, КОЈА ЈЕ ВЕЋ У АНТИЧКО ДОБА ОБУХВАТАЛА СЛОВЕНСКЕ - у ствари српске - земље између Дрине, Саве, Дунава и Балкан Планине, протежући се одатле ка западу, према Шар-Планини, Љуботену и Проклетијама; источна граница Мезије била је Црно Море. Приручници кажу да је Мезија била много шира него дужа, јер се у ширину пружала око 900 км., док је у дужину ишла до 300 км.[41] Ово је прилика да подвучемо, да су проблем Мезије преудесили Бугари. Ми не можемо у ту расправу да улазимо овде, али морамо, да подвучемо неоправданост њихових претензија, које научно не могу да се бране. Јер су Бугари - војска хунско-турског порекла, на броју између 20.000 и тридесет хиљада људи, тек 679.г. по Христовом рођењу - напали староседеоце Србе и ове – сасвим је сигурно - неприправне за рат и одбрану - победили. Међутим, азијатски освајачи - бројно неупоредиво испод староседелачког живља, доста брзо су се у њих претопили, примивши, али и исквaривши српски језик, у чему се слажу сви страни и словенски лингвисти. Но као освајачима - успело им је, да они - са своје стране - аутохтоним балканским становницима - наметну њихово бугарско име.

41. - M.N. Bouillet, Dictionnaire Universel d'Histoire et de Geographie, Paris, 1872. S.v.

На основу претходно изнетих појединости - јасно је, да је овај проблем овде тек само дотакнут и да тек треба да се отпочне са истинским изучавањем Шафарика, Суровјецког и особито Мојсија Хоренског. Сведочанство овог последњег од веома је велике важности - између осталог - и због тога, што се он служио списима много старијим од његовог доба. То је разлог, што се све оно, што је он изнео и тврдио, сматра аутентичним. Тако Шафарик пише, да је навођење Сарматије као граничне области Тракије код Мојсија Хоренског историјска чињеница и потпуно веродостојна... А што се тиче античких становника Мезије - и за Шафарика, и за Суровјецког - они су могли да буду само Срби, тек много касније названи Словенима. У вези с тим, они се позивају на Теофана (V, 238.) и на Кедрина (II, 508.), који говоре - и један и други - не о шест, него о седам словенских племена на истом простору, који је назначио и Мојсије Хоренски.

Из претходног је јасно, да је осим територије претворене у Грчку, цео Балкан некада представљао једну етничку целину, временом тендециозно разорену. Па ипак, још у прошлом веку, француски антрополог Миле (на кога се опширније освр̂ћемо на другом месту ове студије) пише у својој расправи са знаком усклика с пуним смислом:

"И то је нешто! Од Црног до Јадранског Мора
рећи ће Вам добар дан на српском језику! "

Треба да додамо, да Мојсијева Европа није континент Европа у данашњем смислу, већ античка област Европа, између Тракије и Босфора. Што се Хемимонта тиче, то је била област уз Балкан Планину, некадашњи Хемус. Родопе, одн. планина и област око ње, постоје до дана данашњега.

У сваком случају, ове теме треба да се прихвати Српска Аутохтонистичка Школа, тим пре, што на страни 148. свог заједничког дела, о коме овде говоримо, Суровјецки и Шафарик тврде, да у Тракији и Илирији постоје од најдавнијих времена

'SEIT URALTEN ZEITEN...'

СЛОВЕНСКА ИМЕНА КОЈА НОСЕ ИСКЉУЧИВО СРПСКО ОБЕЛЕЖЈЕ, као нпр., ВЕТРЕН на Марици, ВЕТЕРНИЦА на Дунаву, а ВЕТЕРНИЦА је и један теснац на Тимоку.

После тога следи нешто, што у Шафариковом казивању подсећа на Сипријана Робера и на Нестора Кијевског, а то је - НЕПРЕКИДНО КРЕТАЊЕ ТИХ СРПСКИХ ПЛЕМЕНА – НАЈПРЕ ОД ЈУГА КА СЕВЕРУ, ПА ОНДА ОД СЕВЕРА КА ЈУГУ... у вези с тим он онда, од 158. до 180. стране,

рећа ИЛИРСКО-ТРАЧКА СЛОВЕНСКА ИМЕНА, РАЗНЕТА СА БАЛКАНА ДАЉЕ ПРЕМА СЕВЕРУ... Но то је посебна студија, јер ако бисмо се ње овде прихватили, морали бисмо да продужимо ово поглавље за још најмање стотину страна. Примера ради да подвучемо овде само неколико наведених имена од основе српског народног имена СРБ-:

> SERBINUM-Σερβινον (Unter.-Pannonien, 161.) Ptol.; nach Reichard Sjewerin, nach anderen SARVIZ, hochst wahrscheinlich jedoch einst mit SERVITIUM, oder SERBETIUM, daher SRBAC; SERDIKA, SARDIKA (Moes.,16.) Numi, Inscr., Fasti triumph., PtoL, T. Peut., It. ant., Hierokl, SERVITIUM, SERBETIUM (Unter. Pan., 250) T, Peut., It. ANT, SERBETIUM, Rav.; hochst wahrscheinlich eins mit SERBINUM Ptol.; heutzutage SRBAC in Bosnien an der Save; SEVACES (Volk; in Nor., 161.), PtoL; SORBA (Kamien), Rav. aus alten Italien; SERBENSTADT, noch unentdeckt, nach Reichard S. SERVOLO. SORVIODURUM (VindeL, 250) T. Peut.; heutzutage STRAUBING, d.i. SRBIN, SERBENSTADT, wie noch in dem heutigen Namen die elemente des alten durchklingen... " etc., etc., etc.

Ми смо напред приказали само један сасвим незнатан извод, а где су читаве 22 стране, које треба разрадити, објаснити, анализирати?! И још треба да подвучемо, да се у овом случају ради само о најстаријим именима из античког доба, која су Шафарику била јасна на први поглед као словенска, одн. - у овом случају без икакве сумње апсолутно српска. А где су они силни називи - од Грка и Римљана изобличени до непрепознатљивости, те над њима дуго треба по народној изреци, ломити главу, да би се открила замагљена српска реч!? А на такво истраживање подстиче и следећа примедба Суровјецког и Шафарика:[42]

> "Јер, да су стари Илири били стварно истребљени и да Словени ништа друго до разроване градове по целој Илирији, или пустињу без људи нису нашли, како би онда дошло до тога, да још и данас постоје сва имена, која су споменули стари географи и историчари у Илирији и Тракији, уз незнатне измене? Без непосредног ЈЕЗИЧКОГ НАСЛЕЂА МЕЂУ ЉУДИМА " то би се једино могло још објаснити божанским открићем... "[43]

42. - Die Abkunft der Slawen, p. 151.
43. - "Denn waren die alten Illyrier wirklich völlig ausgerottet worden, und hätten die Slowenen nichts als "urbes erutas per totum Illyricum", oder eine menschenleere Wüste vorgefunden, woher käme es denn, dass beinahe alle von den alten Geographen und Historikern genanten' Örter in Illyrikum und Thrakien noch heutzutage unter ihren alten Namen, mit geringen Detorsionen, vorhanden sind? Ohne menschliche unmittelbare Zungenvererbung wäre diese nur durch eine gottliche Reveladon erklärbar... "

После овога, поставља се питање, има ли уопште више икаквог смисла да се наводе обавештења Константина Порфирогенита о Србима? Као следеће, нпр.:

> «.... Ηρακλειοζ βασιλευζ παρεσχε τοπον ειζ κατασκηνοσιν εν τω υεματι Θεσσαλονικιζ τα Σερσλια, α εκτοτε την τολαυην προζηγοριαν παρειληφε. Σερβλοι τη Ρωμαιων σιαλεκτω δουλοι προσαγορευονιαι. Οτεν και σερβουλα... «

Ево, како у преводу гласи ово сведочанство Грка Константина Порфирогенита:

"...Хераклије је дао (Србима) крај у Солунској теми, Серблију,
која се од тада. тако прозвала: Серблои, наиме, по
романском дијалекту значи робови. Одатле и сербула... "

Порфирогенит овде брка назив "цревуља" - за обућу, тј. за једну врсту опанака, које се зову и "цреваре", доводећи тај назив у везу са српским именом. А то значи, да упркос чињеници, да је у његово доба било Срба и на византијском двору, он о српском језику није имао појма, као - уосталом - ни његови земљаци уопште, што изазива велики Шафариков гнев... а могли бисмо рећи и разјареност, која га наводи на то, да каткада употреби и коју тешку реч... Тако смо могли да закључимо, да Шафарик, који се - у правом смислу речи - бавио "лингвистичком палеографијом", не само да није подносио незнање, него је и страховито осуђивао некомпетентне писце, који су себи узурпирали право, да третирају проблеме, без њиховог посебног познавања. Стога је његово перо било оштро и немилосрдно у односу и на грчке и на римске ауторе, који су (по Плинију) чак сматрали недоличним изговарање особито неких варварских назива и имена... Да - с тим у вези - овде прикажемо Плинијеве изјаве:

".. .populorum pauca effatu digna, aut facilia nomina...
quibus nominare non pigeat..."[44]
"… ignobilium ac barbarae appelationis…"[45]

44. - Plin., III, 21.
45. - Plin., III, 3.

У преводу горња два Плинијева тврђења гласе:

"... мало је имена народа, која су достојна, да се изговоре,
или лака (за изговор), (а) чије изговарање није срамота..."
"... простачки и варварски назив... "

На то потсећа и Константинова "сервула", због грчке немогућности изговора цревуља... Грчком уху по својој прилици предња два облика су истог сазвучја, док то није случај с припадником ниједне словенске групе...

Па ипак - Порфирогенит је проглашен наприкосновеним ауторитетом у свему од свих оних, који су на неки волшебан начин монополисали право да проглашавају науком наметање својих тенденциозних концепција...

ђ) МИЛОШ С. МИЛОЈЕВИЋ О ИСТОЈ ВЕСТИ КОНСТАНТИНА (како он пише) ПОРФИРОЂЕНИТА

Закључну реч овога поглавља дајемо српском научнику, Милошу С. Милојевићу. Своје дело "Одломци историје српског народа" у два тома, Милојевић је написао дуже времена по завршеним студијама у Москви. У тадашњим московским архивама и библиотекама он је нашао такво мноштво материјала, од ког је за своју историју узео само један мали део, одакле и назив "Одломци..."

У тим својим "Одломцима..." Милојевић улази - не само у историјске, већ и у етнографске и језичке проблеме. Па пошто смо напред већ споменули Овелаков одломак о бугарском језику, да наведемо оно, што о њему каже Милојевић, чија је најлепша одлика била, да иде у дубину грађе, којом се бавио. Тако он на стр. 35. свога дела отпочиње да пише о Кинезима, или - како их он назива - Китајцима, који су од друге половине седмог, па до прве половине осмог века по Христу, имали своје границе чак до иза Каспијског Језера. А то је управо време, пише на истом месту даље Милојевић:

"...изласка Угра, или Маџара из првобитне своје монголо-манџурске постојбине. Отуда има у маџарском, као и у бугарском уплива финског језика... Јер Маџари као и стари Бугари, а сада само прави Бугари Гагузани (око Варне бесарабијске) нису ништа друго, до најчистија крв монголска. Уплив финског, или сјеверно-чудског језика види се чак и на нашем српском језику у делу Маћедоније и Тракије, или старе Рашке. Он се огледа нарочито у оним додацима у Бугара као: сребро то, благо то, пушка та... Ово за део маћедонских Срба и за све Рашане, или Тракијанце показује..., да је на њих упливисала бугарштина, а не да им је то монголштина... То исто налазимо у Велико-Руса око Архангелска и Белог, или Леденог Мора... Примјера имамо за то у Максимовића (Год на сјевер. сп. 1864. г. II...)

У наших посрбљених, или - пословењених Монгола - Бугара, друга је ствар, што се тиче тих свршетака... Управо, тзв. садашњи бугарски језик и неје никакви језик, но само научени српски језик, БЕЗ МЕЊАЊА И СПРЕЗАЊА ПОЈЕДИНИХ РЕЧИ И ОБЛИКА Они показују и број, и род, и падеже и спрезање, па ни ови нису довољни... но се мора мимизирати, стрићи, махати, климати главом, итд, док се не изрази једна помисао. Овако исто чине и Маџари, а нарочито Бугари... Тако смо у најкраћим цртицама прегледали оне народе, који имађаху доцније посла са Србима и српским земљама.

Ми смо раније већ казали, наставља своју мисао Милош Милојевић, да су нови, тзв. Турци, или остаци растурених Хуна покорили своје господаре, т.зв. Аваре, којих се држава нашироко и надуго простираше у VI веку и то од китајских граница, па до Волге и Каспијског Мора... Господари Турци одведоше их још мало дубље и даље у средњу Азију, у којој затворени .. сносише тешки јарам турског ропства... По неком времену један део ових жалосних дивљака од 200.000 глава измакне крадом из ропства и бегајући, насрне на народе на путу лежеће, као: Србе (Сабире), живеће око Каспијског Мора, које... умало не искоренише сасвим. Отуда дођу до Дњепра, на ком се сукобе са бесарабским Србима, тзв. Бело-Србима, или Антима, те убију Мужимира, посланика антског, чиме и покажу своје варварство и дивљаштво. Око 562. г. дођу већ до Дунава и заузму чак и Малу Скитију (то је она скитска област, коју спомиње Мојсије Хоренски) тј. данашњу Добруџу, све под именом пријатељства и сајуза са Грцима. Бесарабски (Бели) Срби побуне се против њих, али ту Авари... као што их зове руски летописац Нестор, тако поступише са побуњеницима, да су жене њихове упрезали у кола... и то баш исто онако, као што су њихова браћа Маџари, 1848. и 1849. г. чинили са зарођљеним Србима...

Од ових српских племена аварски Хакан пређе даље и покори сва српска племена, све до граница франконских, где га мало зауставише ових краљеви. Напослетку, ови их разбију на Лаби, у Чешкој, око 563. г.... Када опет на левом крају Дунава завађени Лангобарди са Гепидима, први, помоћу Авара утаманише ове друге и иселише се у Италију, онда Хакан, око 5б8. г., постане господар целог земљишта и једних и других. Касније, Авари почну нападати и на српску царевину, или краљевину Свевладовића, освојивши од ових данашњу Словенију, а раније су већ - око 581. г. – покорили и отели од Срба Срем и околне земље. Тако, отимајући комад по комад од римских и српских земаља, Авари постану господари чак до Италије и до Лабе, па све до Стена Анастасиних око Цариграда, а тако исто завладају свим земљама од Лужичке Србије па до Солунског Мора.

Италија је већ одавно била у српским и галонемачким рукама, а све земље од Италије, па до ниже Авлоне - опет у српским, а кад се Авари осилише, онда беху у аварским осим кршевитијих предела старе Илирије.

У Европи Грци тада владаху још само Солуном и Цариградом као и неким још другим приморским градовима у данашњој Грчкој, а од Цариграда неколико часова до утврђених Стена Анастасијевих, а остале све земље беху у туђим рукама, а НЕ У ГРЧКИМ. А у Азији Грци исто тако стајаху рђаво, јер им парсијски цар Хозраје узе све земље, осим неких малих острва, па чак и Малу Азију до испод самог Цариграда. Покрај све те муке и невоље, српска племена из данашње Бесарабије, или Беле Србије и са Карпата - непрестано прелажаху Дунав и разбијаху уједно и Аваре под Хаканом и Грке. Тако, око 527.г. пређу преко Дунава по леду идући браћи својој у помоћ, араху све и сва, што им стајаше на путу, а 547. г., прођу такорећи сву империју од Дунава па до Драча, свуда утамаљујући и Римљане и Аваре. Око 550. г., они пројуре кроз сву Тракију и Илирију. 559. г., дођу чак до под сам Цариград пошто пређу Анастасијев зид; а 557. г., са 100.000. војника опет нападаху на Грке, итд даље, кад Бохан направи мост на Сави, крај данашњег Београда, а тадашњег Сингидунума, пређе преко ове и закле се на вечно пријатељство и сајуз са Римљанима, па и он дође до Цариграда. Ова иста српска племена под именом: Драговића, Сагудата, Белегезита, Березита, Сатића, и т.д, видимо, где око 587. први пут ударају на Солун, да га освоје од Грка, а. Св. Димитрије Солунски брани га и прогања их... Пошто Бахан, аварски Кахан, направи мост на Сави и пређе на ову страну, видимо га са 100.000 војника, да у сојузу са горе споменутим српским племенима, удара 597. г. на Солун.

Тако исто видимо, да са Хаханом аварским у трећем (око 676.г.) и четвртом (678. г.) походу ратоваху и Срби на Солун... За овим опет видимо нападаје истих српских племена на Солун, још 678. 688. г. по Христу. Тако видимо, да овај аварски Хакан, око 610. г; дође до самог Цариграда; да облеташе са својом војском око његових зидина; да удари и пороби цркве цариградске сједне и с друге стране мора, па капеле Св. Козме и Дамјана, у Влахернима, а Св. Аранђела претвори у пепео, из последње однесе путир и остале драгоцености и утвари црквене, а часну трпезу излупа у комаде; одведе преко 270.000 глава мушких и женских - робља грчког, не рачунајући у ово децу и остало; Заузима једном речју све земље грчке ван Цариграда... Кад се овоме дода оно, што непрестано Парси захтеваху: или главу Ираклијеву и једини комадић у Европи грчке земље, Цариград или да се поклоне њиховом богу Сунца, онда се потпуно огледа стање Грка у то доба."[46]

46. - М. Милојевић, Одломци Историје Срба.., Београд, Државна Штампарија, 1872. г.,том II,стр. 35. и д.

Ето, наставља Милојевић,[47] у оваквом стању (најкраће казано), налазаше се империја грчка, или боље, уместо ове, само град Цариград, КАД СЕ ЈАВЉАЈУ СРБИ ПО ПОРФИРОГЕНИТУ КАО ПОДАНИЦИ ИРАКЛИЈЕВИ, КОЈИ ИМ - ТОБОЖ - ДАЈЕ НЕКЕ ЗЕМЉЕ, које није ни сам - не само некад, него никад имао.

"Ми се нисмо упуштали у описе источне империје, почем смо о њој казали сво оно, што и о западној империји, а ако ко хоће од Срба, даје види у њеном правом облику, нека прочита и проучи у Летописима

драгоцени превод Г. Николајевића од Теофилакта, Зонара, Хронографије Александријске и остале писаоце грчке: а ко хоће на грчком језику да прочита, видеће боље, опширније и тачније стање империје, не само од тада, но још од другог века пред овим. Свако ће се уверити:

- ДА СРБИ НИСУ ИСКАЛИ ЗЕМЉЕ ОД ОНИХ, КОЈИ ИХ НЕМАХУ;
- НИТИ СУ БИЛИ ТОЛИКО ГЛУПИ, ДА СЕ УПУШТАЈУ У БОРБУ СА НАЈВЕЋОМ СИЛОМ И МНОЖИНОМ АВАРСКОМ, САМО ЗАТО:
- ДА ПОСТАНУ ГРЧКЕ СЛУГЕ,
- ДА ПРОГНАЈУ ОВЕ ИЗ ГРЧКЕ ЦАРЕВИНЕ, па
- ДА САМИ ДРАГОВОЉНО ПОДНЕСУ ГРЦИМА ТЕ ЗЕМЉЕ, ЗАЛИВЕНЕ СВОЈОМ КРВЉУ КАО НЕКУ ДУЖНОСТ СВОЈУ, А СВОЈЕ ШИЈЕ СВОЈЕВОЉНО ВРГНУ У ЧЕЛИЧНИ ЈАРАМ ГРЧКИ!

Свако ће знати, да Срби нису били сајузници са Грцима, који нигде ништа и немаше... и којих царска круна и мантија... паде у руке Аварима, који са Парсима отимаху и поједина предграђа цариградска, имајући све остало у својим сопственим рукама већ готово 100 година! А ово, што су они држали, не беше грчко, нити је могло бити њихово! "

47. - Ib., str.39.

Пресавесни Милојевић, желећи да избегне ма какво двоумљење над његовим речима, објашњава,[48] како је дошло до тога, да Порфирогенит устврди нешто стварно бесмислено, а и нелогично. И ево његовог разлагања:

"Нама се, пре свега, ваља упознати са карактером писца, Константина Порфирогенита (905. -959.), па тек онда да изрекнемо суд наш о његовом писању о нама."Зна се, даје он остао по смрти оца свог Лафа Философа под туторством као непунољетан, стрица свога Александра, који се није бринуо ни о држави, а камоли о престолонасљеднику. По смрти овога, сенат преда непунољетног престолонасљедника патрицију Николи, а сам растури сплетке и интриге, под упливом којих одрасте Конастантин. 919. г. Ожене га и од тог доба владаше над њим таст му Роман, кога се једва отресе 944.г.

Но и по овоме Константин се показа, како по карактеру, тако и у свему, да није човек за владу, а тако исто и да као човек није од карактера. Будући и као државник ништавилан у свему, он гледаше да му син не буде такав и баш за њ писаше он своје сачињење "О управљању империјом" (De Administrando Imperio), из ког све наше паметаристе (историчари) - као из најзнатнијег извора - црпе све о нама, верујући у све тамо казано, као фанатик Турчин у свој Куран. Да Константину не треба веровати скоро ништа, што је писао о Србима, као тобож, да ови измолише неке земље од Ираклија... са осталим неким политичким и намерним измишљотинама, јасно је, кад се узме оно, што сам он сведочи, говорећи:

"Ја ћу ти пре свега изложити, какав народ и чим може бити користан и штетан за Грке. Даље, како живе народи и помоћу кога имено могу се покоравати и утамањивати једни и други. Говорићу ти о њиховој неситости и грабљивости, као и о безобразним захтевима. Ја ћу ти казати о разликама међу народима, њиховом происхођењу, простору земаља, као и шта је се

догађало овим и Грцима, а тако исто и шта је у нас ново учињено у односу овоме. Све сам ја то проучио по законима мишљења! (А не "дата", т.ј. стварних чињеница - примедба је Милојевићева.) и предајем теби, мој љубазни сине, да би ти, знајући разлике међу народима, умео се обраћати с њима, мирити их, а кад је могуће, покоравати их и побијати и они ће са страхом и ужасом гледати на твоје великодушје и бојаће те се као живе жеравице. " ?

"Мислимо, наставља после овога Милојевић своје разлагање, да је довољно казано и да намера Порфирогенитова излази јасно на видело нарочито, кад се човек сети оне измишљотине, да су се Срби тобож населили најпре у Маћедонији, основали на граници Тесалије град Србицу, и тада одмах вратили се натраг, дошли до Дунава и ту молили грчког неког претора у данашњем Београду?! (- знаци интерпункције су Милојевићеви, да им се уступе земље.

Прво и прво, каже он даље, није лако основати град за две до три недеље, а није ни могуће, па га напустити и ићи чак од Солуна до данашње Београда, нити је се данашњи Београд звао Београдом, но је се он звао и тад и још много доцније само Сингидунум (Сингидунум) у Римљана, а тако у Грка (Συγινδηνον и Σιγγηδον). Но баш узмимо све и да је тако: да су се селили Срби, што није могуће у односу на цео тај описани период, питање је: куда су се и одакле селили? Рецимо, као што каже Порфирођенит: из Маћедоније к Дунаву. Е! Баш се ту огледа његова измишљотина, јер он не зна, да онда Београда као ни Грка није било овде у овим садашњим српским земљама, а камо ли да су то биле неке тобожње грчке земље. Зна се извесно, да је стари Сингидунум прозват Београдом тек у 13. и 14 веку, а од тог времена, па унатраг до Порфирођенита, прошло је преко 328 година!

ДАКЛЕ, НИТИ ЈЕ БИЛО ИМЕНА БЕОГРАД НИ ГРЧКОГ КАКВОГ ПРЕТОРА ОВДЕ, ШТА ВИШЕ, НИЈЕ БИЛО НИ ГРЧКЕ ЗЕМЉЕ - НЕ САМО ОВДЕ, НЕГО НИ У МАЋЕДОНИЈИ И ТРАКИЈИ - СВЕ ЈЕ БИЛО АВАРСКО, А ГРЧКО БАШ НИШТА

Порфирођенитова неистина и некритичност наших паметариста (тј. историчара), наставља Милојевић, још јасније излази из овога, што се баш онда Срби, са војеном снагом под Дрвенаровим сином Звонимиром, спуштају са Карпатских Планина, пошто се на ове попеше из својих српских земаља око данашњег Балтијског Мора, из Ђерманије и данашње Пољске, кад ови Авари, око 626. г, бијаху опколили не само Цариград, све Грке и све оно, што се зове грчко, тада настаљено само у Цариграду, него баш и тог времена доведоше – исти ти Авари – бившу српску државу Свевладовића, или Самовладовића, до крајњег ништавила. Срби се тада јављају да помогну своју браћу и да одрже овде српску државу, као у земљи ОД ИСКОНИ СРПСКОЈ, а не за ропство грчко; те да се утамањују против Авара.

А да српска држава не беше сасвим и сва покорена Аварима, видели смо их, да заједно нападају Солун, што Авари, жељни добити, и чине. Сва је ствар у томе, што се српска држава тада повукла у горе и планине, које иду кроз земље данашње Турске, или праве Србије, или као што данас тај део Шаром, па Корабом и Ђурђем Планином зову Албанијом и другим споредним планинама до у Епир и Тесалију. А јели и овај горштачки комад од некадашње огромне царевине српске плаћао данак Аварима, или не, ми не знамо. Ми знамо и Константин Порфирођенит је знао још боље од нас, да баш у ово време доласка друге државне и народне власти српске у ове земље, око 630.-634. г., Персијанци, под војводом Шахабарзом, г. 626., још

почев од Јуна, стоје (са стране азијске) под самим Цариградом, а Бахан, аварски Хакан опет са ове стране (из Европе) и да од Цариграда Грци немаху ни један педаљ земље ни у Европи, ни у Азији, па и Цариград сав не бејаше у њиховој власти. Знао је добро Порфирођенит за све беде и муке од аварске и парске силе, које трпљаху у Цариграду Грци, кад га ови варвари опседаваху, баш у оно време, кад дође Звонимир са својим српским народом и војском и ПОВРАТИ ОПЕТ пропадајућу српску Самовладову државу. У његовим ушима, још су на 320 година. после тог догађаја звониле речи Хаканове:

"Ви видите ова три посланика парска, који ми јављају, да ми Шахар-базар држи у приправности војску с ове стране Босфора. Ако пристајете да ишчистите и испразните град (Цариград) сви, колико вас гођ има и да изиђете из овога, само у кошуљи и по једној дреји озгор; па ако тако пристајете да учините, онда ћу још моћи којекако угодити ствар код мога пријатеља Шахарбазара и ви ћете сви прећи у његов логор, а ја вам јамчим, да вас неће ни мали прст на руци заболети. А што се мене тиче, ја хоћу ваш град, ја га хоћу са свим што је у њему, па сад размислите добро, да немате другог начина да спасете свој живот, осим ако можда не постанете рибе, те се у море загњурите, или птице, да у небо прнете.[50]

"Ми ни најмање не сумњамо, да све ово није знао Порфирођенит... Он напослетку - НИЈЕ ПИСАО ИСТОРИЈУ, ВЕЋ УПУТСТВО СВОМ ЉУБАЗНОМ СИНУ РОМАНУ, КАКО ЋЕ, КАД ДОРАСТЕ И ПОСТАНЕ ИМПЕРАТОР, ДА САКРИВА ИСТИНУ И КАКО ЋЕ ДА ВЛАДА И ПОКОРАВА ОСТАЛЕ... ДИВЉЕ, "ВАРВАРСКЕ" НАРОДЕ С ЊИХОВИМ "БЕЗОБРАЗНИМ И БЕСТИДНИМ ЗАХТЕВАЊИМА ДА СУ НЕЗАВИСНИ... " НАПОСЛЕТКУ, ОН ЗАКЛИЊЕ СИНА И УЧИ ГА, КАКО ВАЉА ДА ОДГОВАРА, КАД КАКАВ "ВАРВАРСКИ" ВОЂ ЗАХТЕВА ЦАРСКУ КРУНУ, ОГРТАЧ, итд, КАКО ВАЉА ДА ТАЈНО ОВАКВИМ ГОСТИМА, ПОД ВИДОМ ПРИЈАТЕЉСТВА ДА ИМ ПОТПАЉУЈЕ ГРЧКУ ВАТРУ И КАКО ВАЉА ДА СЕ ПОСТУПА ДАЈУЋИ ЦАРСКЕ ПРИНЦЕЗЕ ЗА ОВАКВЕ ВАРВАРЕ, и т.д[51] "

Но ми остављамо Константина и његове присталице, а идемо за током ствари и овде можемо додати само ово: да под именом неког НЕБИВШЕГ ПРЕСЕЉЕЊА СРБА, КОЈЕ КОНСТАНТИН ХОЋЕ, ИЗ ГРАДА СРБИЈЕ НА ГРАНИЦИ ТЕСАЛИЈЕ, А У МАЋЕДОНИЈИ ВАЉА ПОДРАЗУМЕВАТИ ПРЕНОШЕЊЕ СРПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ ПОД ЗВОНИМИРОМ (ИЛИ КОЈИМ ДОЦНИЈИМ ДРВАНИЋЕМ) ИЗ ОВЕ, ДАНАШЊЕ СРБИЦЕ, У БЕОГРАД НА РЕЦИ ДУНАВЦУ, НО НЕ НА ОВАЈ ДАНАШЊИ НАШ НА ДУНАВУ, НЕГО ОНАЈ У ДАНАШЊОЈ СРЕДЊОЈ АЛБАНИЈИ, У КОМЕ ОНДА СЕЂАШЕ НАШ ЦАР СВЕТИ ВЛАДИМИР, КОГА НА ПРЕВАРУ УБИШЕ БУГАРИ, 1015. г." .

48. - Ib., str.40.'
49. - Vid. Chron.,395.
50. -Vid.Chron., Id. Αλλοζ γαρ υμαζ ενι σοτιναι μη ικτυεζ εκετε γενασται κααι δια ταλλασσην απελτειν, η πτεροτοι και ειζ τον ουρανον απελτειν
51. - De Adm. Imp., c. 82.-90.

* * *

Срби нису учили и још увек не уче своју историју како треба, па им она - изгледа - није ни била "учитељица живота". А казна због непознавања оног што је најсветије за један народ - његове прошлости и његових предака - није изостала. Јевреји су несумњиво патили, али се данас нагло

уздижу, јер расту и формирају се, поштујући своју историју, своје претке и своје традиције. Па као Јевреји из њихових светих књига, тако и ми - бар из Милојевићеве историје Срба, треба да научимо, ко смо, одакле смо и докле нам сеже порекло.

То је порука, коју смо извукли из обавештења Константина Порфирогенита, пошто је она била подвргнута Шафариковој, Јагићевој и Даничићевој "лингвистичкој микроскопији" и "историјској микроскопији" Суровјецког и Милоша С. Милојевића.

Ово поглавље, па и цела ова студија - пошта је, коју желим да укажем српском научном раднику и тој српској звезди необичног сјаја - Милошу С. Милојевићу. Нека опрости сен његова неистинитом науком заведеним Србима, међу којима сам се и сама налазила.

ПАВЛЕ ЈОСИФ ШАФАРИК О ДАВНИНИ СРПСКОГ НАРОДА И ЊЕГОВОГ ИМЕНА

а) БИОГРАФСКА БЕЛЕШКА

Срби уопште, а особито младе српске генерације, лишене су сазнања о правој историји своје нације, као и истине о српском језику, који су Хрвати - кроз тзв. илирски покрет присвојили или - по професору Лази Костићу - отели, зовући га данас "хрватским", док се српска деца уче, да свој језик не зову својим именом, већ "српско-хрватским". Упоредо с тим, млади српски нараштаји више ништа, или готово ништа не знају о личностима, одн. писцима, који су дали свој допринос расветљавању порекла, старине и високих квалитета српскога језика, што је професор Костић такође веома лепо обрадио, особито у својој студији "Странци о српском језику", драгоценој за све који желе да се баве овим подручјем. Исто тако имамо разлога да верујемо, да српска деца више немају никаквих појмова о томе, докле сеже српско име у прошлост и колика је била некадашња распрострањеност народа, у чијем крилу су угледала светлост дана.

У овом одељку ми ћемо се стога позабавити једном грандиозном фигуром на пољу науке, посебно славистике, чије име је већ истакнуто у наслову као Павле Јосиф ШАФАРИК. Шафарик се родио у Кобељареву, у Чешкој, 1795. г., а умро је 1861. г., у Прагу. По свршеној гимназији, наставио је студије у Јени, где је упознао друге две велике фигуре свог времена, Колара и Палацког. Завршивши литерарно-језичко-историјске студије, он је постао професор и директор гимназије у Новом Саду, где је остао до 1833. г., када је прешао у Праг, у својству директора Чешког Музеја, да би ту остао до краја свог живота.

Шафарик је 1826. г. издао "Историју словенских књижевности", с једним историјским уводом. Касније је то дело проширено под насловом "Илирска историја литературе" (Illyrische Literaturgeschichte), која је остала у рукопису, све док је 1864. г. није издао Јиречек као "Историју јужно-словенске литературе". Та историја се сматра корисним биографским и библиографским делом. За Србе је од посебног значаја Шафариково краће дело "Serbishe Lesekörner" (Српска читанка), издата 1833. г., у којој се говори о пореклу српског језика, уз његову кратку историју. За Србе је такође значајно све оно, што је Шафарик сабрао о српској прошлости, објавивши један дуг низ извора за српску историју: повеље, летописе, биографије. Шафарик је први издао "Житија" Стевана Немање од Светога Саве и Стевана Првовенчаног. Он је такође објавио "Душанов Законик", бавио се проучавањем глагољице и дао је о њој најправилнији суд пре Ватрослава Јагића.

Најславније Шафариково дело су "Словенске старине" (на чешком "Славјанске старожитности, или у немачком преводу "Slawiche Alterthümer"), у два замашна тома од преко хиљаду страна. У ствари, само то дело представља целу једну епоху и читаву једну школу! Два споменута тома, у ствари, представљају само први део његовог огромног замишљеног дела, чији други део је требало да буде етнографско-археолошки, који би се надовезивао директно на први, историјски. Свој пак трећи део исте студије желео је да посвети културно-литерарним и лингвистичким проблемима. На жалост,

други и трећи део те замишљене, у неку руку научно-свеобухватне студије у најстрожем смислу речи, нису објављени. С друге стране, много материјала из рукописа публиковано је у различитим засебним расправама. .

У тој својој, без икаквог претеривања, грандиозној студији - Шафарик пише о Словенима од њихових прапочетака, па до покрштавања. Ова његова изнад сваког очекивања документована расправа, била је од великог значаја за развитак и истраживање порекла, појаве, доласка, сродности Словена и првих почетака њихове историје. Сматра се, што се Шафарикових етнографских разматрања тиче, да је он био далеко испред своје епохе.

У истом делу, Павле Јосиф Шафарик посвећује више стотина страна Србима, њиховом имену, њиховој давној појави на европском тлу, сматрајући их ту аутохтоним, уз њихову велику распрострањеност од најдавнијих дана. Да се цео тај богато поткрепљени материјал разради, требало би више хиљада страна; у ствари, то Шафариково дело представља читаву једну енциклопедију, с марљиво и зналачки разрађеним индексом, који је - сам за себе један огроман посао, будући, да најчешће, свако обавештење представља резиме пишчевих истраживања. Додамо ли к томе, да се на крају овде цитираног издања[1] налазе сви текстови античких грчко-римских писаца, који су оставили било какво сведочанство о давним Србима, не можемо, а да не дамо израза дивљењу и поштовању према једном тако грандиозном научном захвату, захваљујући коме није пропуштена ни једна могућност, да се докаже свесловенска старина, која је - по Шафарику - у правом смислу, у оно давно доба била свесрпска.

1. - Slawische Alterthümer, I Band - Leipzig 1843., II Band, 1844.

"Славјанске старожитности" су - у неку руку - химна прошлости српског народа. Да бисмо - у вези с том прошлошћу све обрадили, узимајући у обзир - пре свега - српски језик, српско име, како домаће, тако и паралелно она имена, која су странци надевали Србима, требало би нам - без претеривања - неколико година рада. КАКО ЈЕ ТО ПОСАО ЗА ЦЕО НАУЧНИ ИНСТИТУТ, МИ ЋЕМО СЕ ОВДЕ ОГРАНИЧИТИ САМО НА МРВИЦЕ МРВИЦА СА БОГАТЕ ШАФАРИКОВЕ СЛОВЕНСКЕ ТРПЕЗЕ, КОЈУ ЈЕ ОН САЗДАО С ТОЛИКО ЉУБАВИ, ВОЉЕ И ЗНАЊА.

б) ШАФАРИКОВО ОСУЂИВАЊЕ ГРЧКИХ И РИМСКИХ ПИСАЦА

Отпочињући овај одељак о Шафарику, упознајемо читаоце с још једним делом, које - додуше - носи и Шафариково име, али није само његово. Ради се о књизи "О пореклу Словена" по Лоренцу Суровјецком [2], коју је за штампу приредио Шафарик, објавивши је 1828. г. у Будиму (немачки Офен). Наиме, до тога је дошло након смрти Лоренца Суровјецког, који је за собом оставио тај још несређен рукопис. Тако то дело представља спој напора и таленат двојице капацитета, подједнако снажних у изналажењу и употреби докумената.

На страни 210. те књиге, штампане немачким језиком, Шафарик и Суровјецки констатују - не без огорчења - да су грчки и римски писци и грађа, коју су они оставили, веома непотпуни и незадовољавајући:

"...hochst mangelhaften und unbefriedigenden Materialen
griechischer und romischer Schriftsteller".

"Немачка наука пак, настављају они,
о словенима пише са висине".[3]

2. - Paul Josef Schaffarik, Über die Abkunft der Slawen, nach Lorenz Surowiecki, Ofen, 1828.
3. - Ib;p.211.

Продубљујући своје мишљење о Грцима и Римљанима, наша два аутора су потпуно сагласни у констатацији, да су стари писци оба - у античко доба славна народа, НАПРАВИЛИ МНОГО ГРУБИХ И НЕДОПУСТИВИХ ГРЕШАКА И КОНТРАДИКЦИЈА, ШТО ЈЕ ДОВЕЛО ДОТЛЕ, да је прасрпска историја тог давног периода хаотична и до одвратности немогућа, да се реконституише (sic! "...bis zum Ekel,.").

У именима народа и племена влада хаос, особито, када се ради о средњој и северној Европи; све је тако нејасно, расплинуто и чудно, тако, да је потребан велики напор, да се словенски називи најпре препознају, а затим очисте од немогућих облика и примеса, како се не би изгубило наслеђе СРПСКО-СЛОВЕНСКЕ ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ФАМИЛИЈЕ. Суровјецки и Шафарик пишу баш тако:

"... ERBGUT DER GROSSEN SERBO-SLOWENISCHEN VOLKERFAMILIE..."

На једном месту свога дела[4] аутори се питају:

> "Шта су Грци и Римљани уопште знали од северноевропских језика? Ако се сабере све, што су нам оставили сви грчко-римски писци, почев од Хомера и Херодота, па до Тацита и Прокопија, ми немамо ни једну једину реченицу било ког језика северне Европе. У ствари, можемо да нађемо само ту и тамо по коју властиту именицу, поновљену на чудовишан начин од ГРЧКО-РИМСКИХ НЕЗНАЛИЦА (потпуно веран превод Суровјецко - Шафариковог израза, оп. а.). Они затим настављају: који су све немилосрдно погрчавали и поромањивали, да ми чак ни данас, упркос неизрецивој марљивости стотина језичких и историјских научника, можда тек само хиљадити део онога, што су нам они тако накарадно пренели, можемо да схватимо. И сведочанства таквих писаца, који нису били способни, да макар једну једину северноевропску реч напишу, правећи само превод, или било какву ознаку, у сваком случају погрешно, треба да нам послуже, да успоставимо науку о тим језицима, народима и њиховој сродности?!"

4. - O.c.,p.78.

По нашим ауторима је велико зло, што преко таквих непуоузданих сведочанстава треба да се нађу складна решења о језику, о положају земаља о њиховој природи и о људским односима, о чему су Грци и Римљани били толико противречни, будући, ДА СУ ИМ НЕДОСТАЈАЛА ВЕЋ И ПРЕТХОДНА ЗНАЊА, ЧАК И ОНА НАЈОСНОВНИЈА О ФИЗИЧКОМ И ЈЕЗИЧКОМ СРОДСТВУ МЕЂУ ЉУДИМА СЕВЕРНО ОД ГРЧКЕ И РИМА. На истом том месту налази се питање:

> "Који је то грчко - римски писац, - који је јасно сагледао језичке и међусобне односе северних европских народа."

Шафарик и Суровјецки затим рашчлањују карактеристике грчко-римских обавештења:

> "Све грчко-римске информације о постојању народа с оне стране Висле и много ближег Дунава, само су крње приче с бескрајним недостацима из којих не може да се разазна историја ни најмањег народа. "

Наша два аутора потом постављају питање:

> "Не мислимо ли при томе, колико би било другојаче, да имамо домаће вести? Или би можда требало веровати, да су се људске снаге ломиле

и кршиле само око Егејског и Средоземног Мора? А да је са оне стране Карпата све било укочено и мртво? "

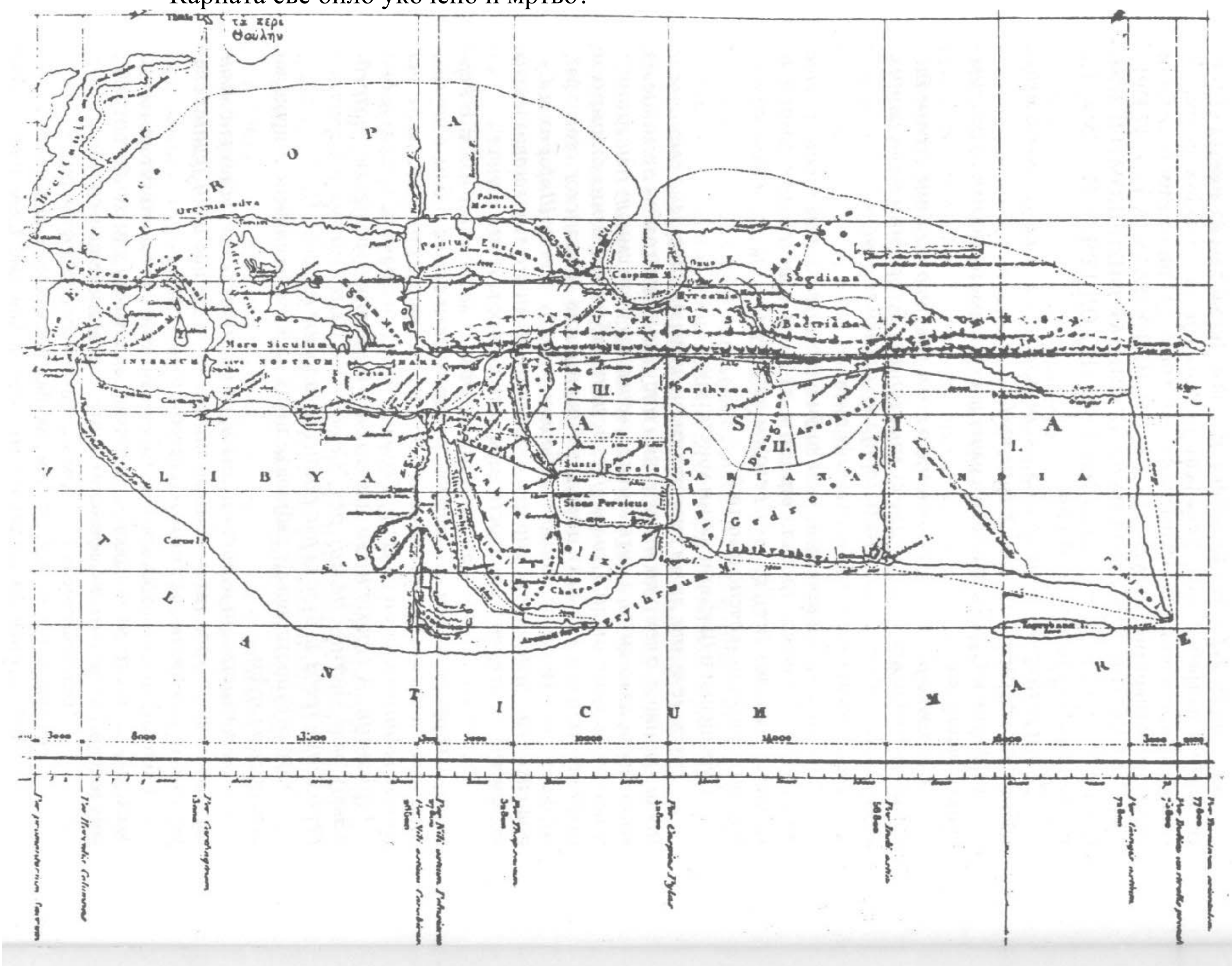

Суровјецки и Шафарик затим констатују:

"Заиста је чудно, да ми тим старим писцима приписујемо свезнање и непогрешивост, о чему чак ни они сами нису сањали. Страбон признаје на више места, да нити он, а нити они пре њега, нису у том смислу нешто више и нешто сигурно знали. Птоломеј је, истина, сабрао из разних старијих и савремених извора гомилу имена, добивши назив "божанског географа", међутим, он сам би се нашао у небраном грожђу (пишу Шафарик и Суровјецки), кад би неко затражио, да направи класификацију тих његових имена по језичној, или крвној сродности народа, на које се та имена односе".

"Тацит, настављају наша два писца, познат као главни извор о Германији, који - уосталом - долази у противречности сам са собом, с другим писцима, па чак и с чињеницама, и с природом ствари, признаје, да не зна ништа јасно о односу и сродству Германа, Венеда и Сармата, премда је био у Германији. А Прокопијево наклапање (Шафарик-Суровјецки употребљавају овде уистину нелепу реч 'Geväsch ') о Скито - Готима и Сармато - Германима треба да буде за нас канон генеалогије народа?! Не!"

Тако се супротстављају двојица великих изучаваоца словенске прошлости, настављајући:

> "Сведочанство ни једног, ни другог, нити више таквих сведока не може овде да одлучи; кроз такав један лавиринт може да нас води једино свеукупни истраживачки, истинити и свеобухватни рад".

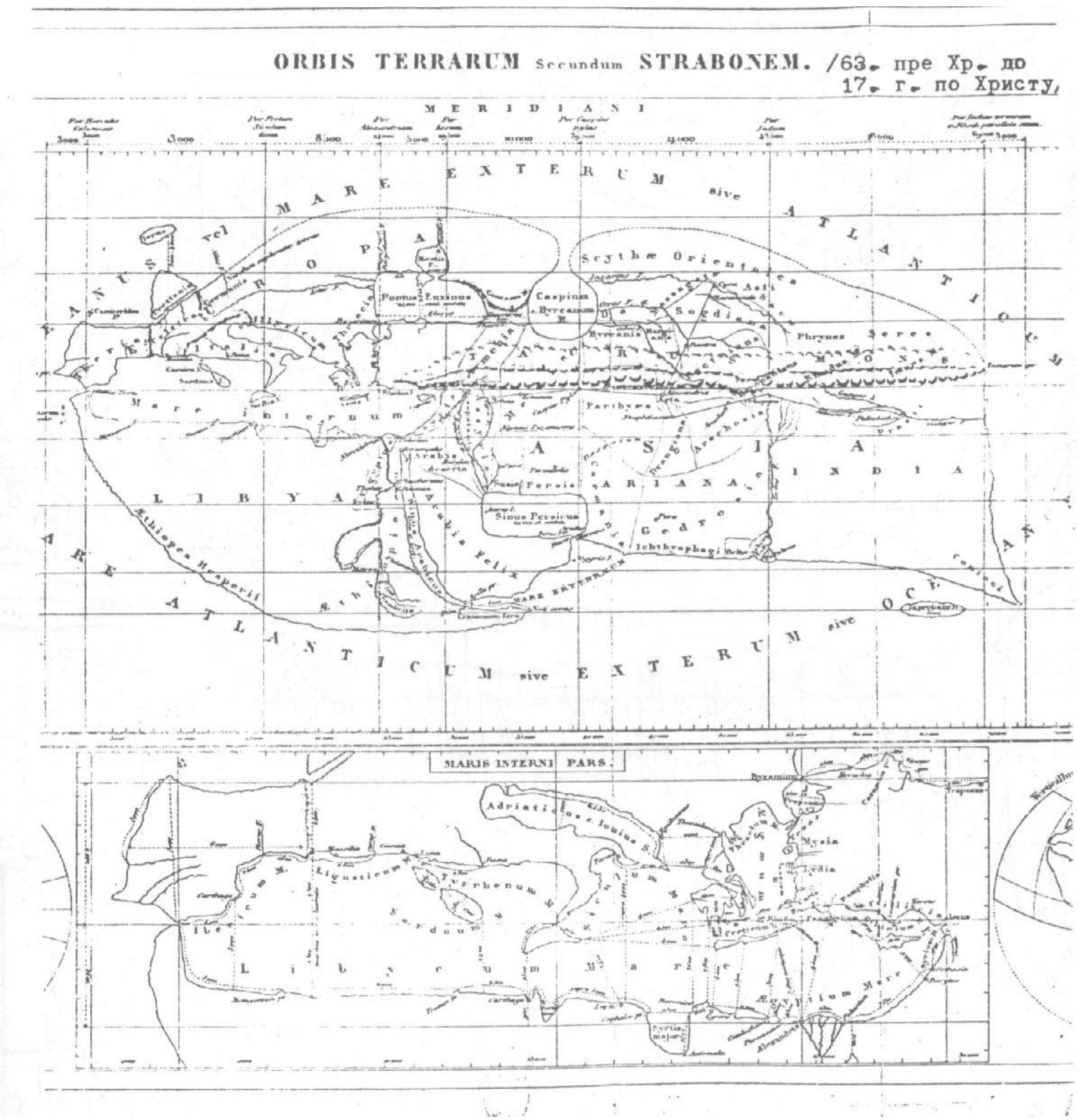

Сматрајући, да њихова критика није најоштрија, наша два аутора налазе за сходно, да на стр. 80. њиховог заједничкогдела, наведу још жешћу оптужбу, коју је формулисао њихов савременик Murray следећим тешким речима:

> « Den Schriftstellern, welche auf die Gewähr de alten ein alten

ein System von der Selbigkeit der Skythen und Gothen gründeten, fehlte es entweder an Urteilskraft, oder an Sinn und Liebe für wirckliches Wissen »[5].

"Писцима, који су основали на основу причања старих систем јединствености Скита и Гота, или је недостајала снага расуђивања, или нису имали смисла и љубави за истинско знање".

5. - Murray Lindlay, амерички граматичар, рођен 1745. г., умро 1826. Најпре је био адвокат у Њујорку, а затим се бавио трговином. Пошто се обогатио, повукао се у Енглеску, где је писао особито корисне школске уџбенике. Његова "Енглеска граматика" је доживела сто издања. (II,, 232.) - Abh. e.Privatges. in Böhm. Pr. 1784., b.nu., S 280. Vers.e.Landesgesch.v. Mahr.v. Monse 01m.,1788.,B.II.,S.16. Casop.wlast. Mus.W. Pr. 1827., Hft II.,S.8.

У срџби, што је Европа прихватила суд и обавештења управо необавештених писаца, Шафарик и Суровјецки наводе један готово невероватан пример из њиховог времена, што је готово и наше доба. Наиме, њих двојица се питају, с обзиром на постојање много људи без знања на истакнутим местима међу њиховим савременицима, како ли је то тек изгледало у давним временима?! Постављајући то питање, они су при томе мислили на један конкретан и нама такође познат пример.

Радило се о Французу, по имену Vialla de Sommieres (Виала д Сомиер), који је по Наполеоновој жељи отишао у Црну Гору, како би упознао земљу и људе. Суровјецки и Шафарик дословно кажу, да је тај писац обишао целу Црну Гору, да је јео, пио и разговарао са Црногорцима у непрекидном уверењу, да су Црногорци Грци и да је њихов језик једна варијанта грчког.

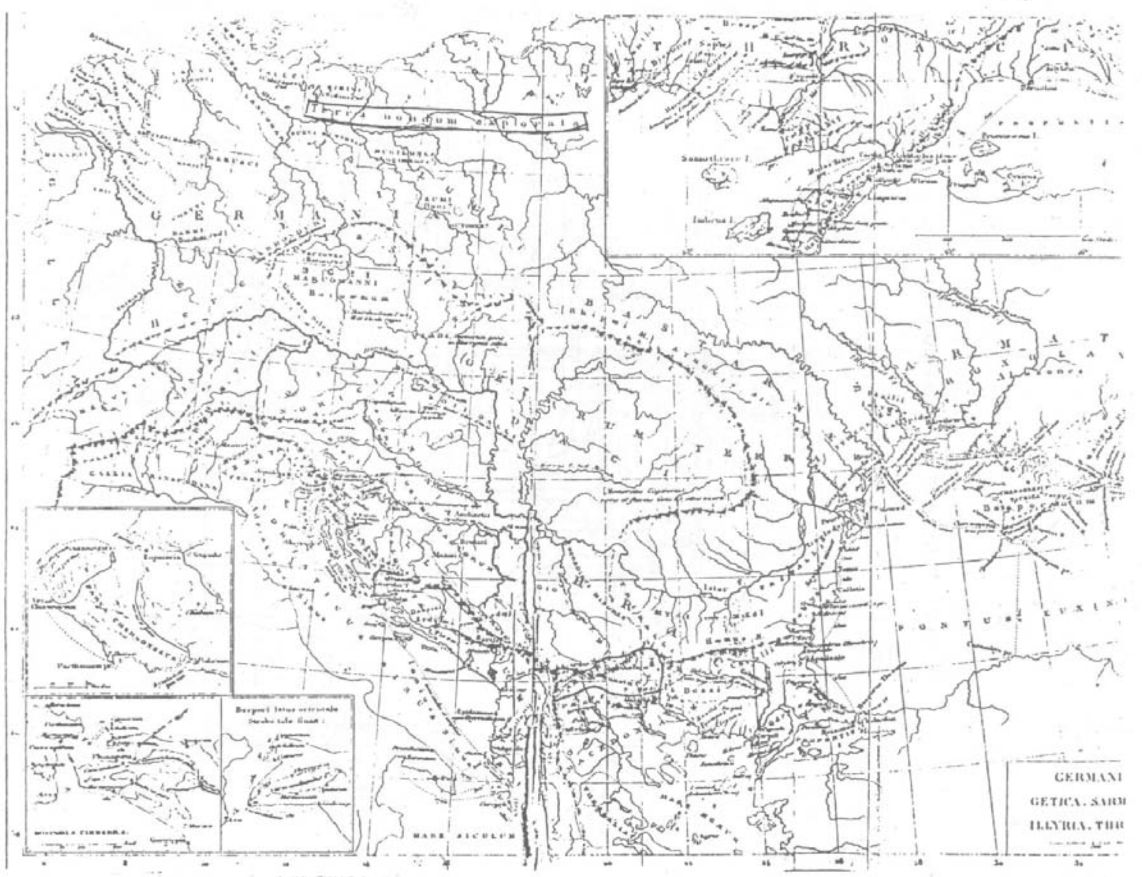

На овом месту, ми у вези с предњом примедбом, додајемо само ову занимљиву појединост:

Чак ни једна овако тешка заблуда није спречила француског изасланика и писца, да осети лепоту српког језика и да о њему да изванредно леп суд, о чему говоримо на одговарајућем месту у овој студији.

У прилог Шафарик-Суровјецковог тврђења о грчко-римским празнинама у знању и обавештењима, ми смо овде приложили две античке карте: прва је како је на њој назначено, Ератостенова (III и II век пре Христа), док су две друге рађене на основу Страбонових обавештења. Колике су празнине биле у Ератостеново доба, јасно је на први поглед.

На трећој карти пак, што се северне Европе тиче, чак је назначено:

'TERRA NONDUM EXPLORATA',
тј., "Земља још неиспитана. "

Трећа и четврта карта су израђене на основу Тацитових података.

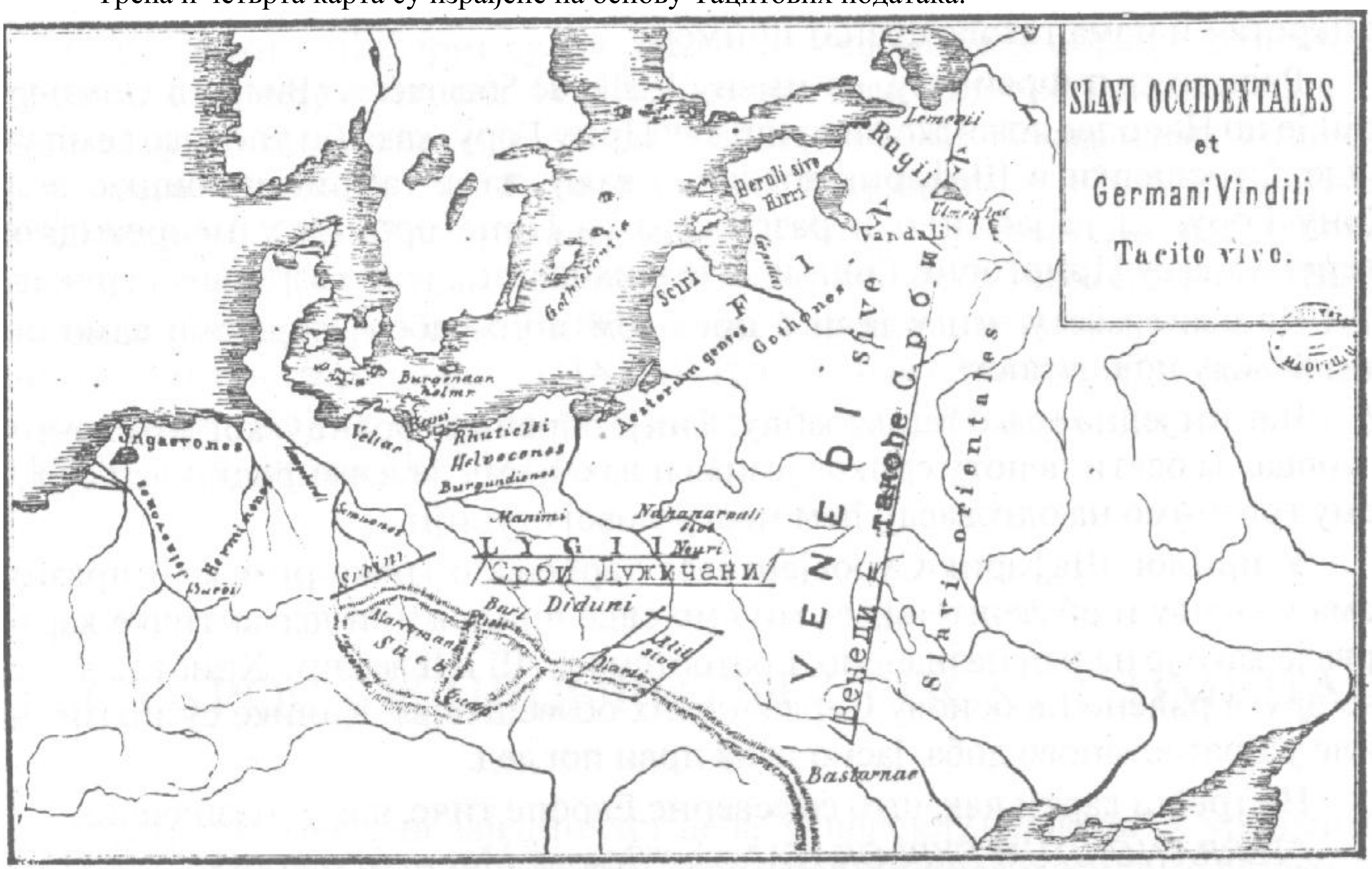

Прелазећи на конкретне примере грчко-римских грешака и заблуда, Шафарик и Суровјецки, на стр. 64. заједничког дела, најпре спомињу Прокопијево СПОРОИ, Σπροι, које Gebhardi и други, тумаче од σπειρω; таква интерпретација, сматрају два научника, спада у смешне језичке грешке. Томе они додају етимологизирање Константина Порфирогенита, који изводи Требиње од "треба" (жртва), па Буна од bonus, bona, bonum (добро, добра, добро), што пореди с грчким придевом χαλοτ (добро у средњем роду), затим СРБ, од servus (роб), canale од via plaustralis (колни пут), грчки αμαξια.

Суровјецки и Шафарик затим налазе смешним етимологизирање код Ане Комнен, која Шумен изводи од Симеун, док је назив изведен од шума; други пак, настављају наша два писца, изводе Цариброд од Цезарева брада, одн. Caesaris barba, уз друге безбројне примере, који су сви непобитна сведочанства о најтежем грчком непознавању језика.

Шафарик и Суровјецки даље изражавају своје мишљење о "грчким језичним пртљачима", који су од лепих српских имена Радгост и Радомир направили Андрагастос и Артамерос, а шта су тек могли да ураде, питају се наши аутори, представљајући усмено, а особито писмено име СРБ? Јер грчко Спори јавља се само код Прокопија и нигде више. После овога, двојица слависта постављају још једно питање:

> "Како су Словени (при чему су мислили на управо споменуте Србе), могли себи да надену грчко име?!" "Име, настављају они, које и данас Словени врло удаљени једни од других, још увек носе, као нпр. Лужички Срби, балкански Срби, руски Срби, итд, А КОЈЕ ЈЕ НЕКАДА БИЛО ДОМАЋЕ И ОПШТЕНАРОДНО ИМЕ, О ЧЕМУ ЋЕ ИСТОРИЧАРИ МОРАТИ ДА ВОДЕ РАЧУНА"

Шафарик и Суровјецки сматрају, да треба да се подвуче, да је Грцима било сасвим свеједно, да ли ће писати СРБ, СРБИН, СЕРБЛОС (Σερβλοσ), или ТРИБАЛОС (Τριβαλλοσ).Суровјецки и Шафарик су настојали, да у своме делу објасне што више од Грка изобличених назива, па су се тако дотакли и имена Трибали, за које тврде, да су га Грци Атике извели од СРБАЉ; СРБЉИ. Према њима, Грци су; - пре свега - мењали С у Т, па су, нпр., претварали ГЛОСА у ГЛОТА, ТХАЛАСА у ТХАЛАТА; приказујемо даље исте те примере, писане грчким писмом: γλοσσα— γλοττα :; υαλασσα — ταλαττα. Исто тако, српски СИР, у грчком је постао ТИР - одн: ΤΥΡΟΣ; а код Херодота географско име СРЕД, или СЕРЕД претворило се у ТИАРАНТОС, управо ΤΙΑΡΑΝΤΟ? док је код већег броја грчких писаца географско име СРЕДЕЦ претворено у, ТРИАДИТЗА, управо ΤΡΙΑΔΙΤΖΑ.

в) СТАРОСТ И ПРИОРИТЕТ СРПСКОГ ИМЕНА

На страни 66-ој свог заједничког дела "О пореклу Словена", Суровјецки и Шафарик су сагласни у томе, да све дотле, док и најмање историјско светло може да падне на Словене, све указује на то, ДА СУ ОНИ ВЕЋ У ПРАДАВНО, ПРЕИСТОРИЈСКО ДОБА БИЛИ ВРЛО БРОЈНИ, ДА СУ СЕ САСТОЈАЛИ ОД МНОГИХ ПЛЕМЕНА, КОЈА СУ НОСИЛА РАЗЛИЧИТЕ НАЗИВЕ, АЛИ ЈЕ ИМЕ СРБ - КАО СВЕОПШТЕ (GESAMTNAME) И ЗАЈЕДНИЧКО ИМЕ ЗА СВА ПЛЕМЕНА, ОЗНАЧАВАЛО И ЗАЈЕДНИЧКО (они прецизирају: индијско) ПОРЕКЛО. У сваком случају, тврде аутори - несумњиви ауторитети на пољу славистике - име СРБ, СРБИН, СТАРИЈЕ ЈЕ НЕГО СЛОВЕН. Како тај њихов текст сматрамо веома значјаним, ми га овде цитирамо и у оригиналу:

"... dass der Name SERB als Gesamtname für alle Stämme
derselben windischen (indischen) Abkunft alter sei, als Slawen...',

што дословно значи:

"... да је име СРБ као свеопште име за сва племена
виндијског (индијског) порекла старије, него (име) СЛОВЕН... "

"Ово уверење, наставља Суровјецки, што је Шафарик, срећујући његово дело прихватио и одобрио, изазивају у мени значајни разлози, одн. оно, што су нам, упркос свему, предали Грци и Римљани, означивши тим именом више народа, не мислећи уопште на њихово словенско порекло. Ко ће, нпр.,. разлаже даље Суровјецки, да се превари, не препознајући у Србима Сарматије Словене? Ту их налази Плиније.[6]

"A Cimmerio accolunt Maeotici, Vali, SERBI...",
тј.: "... (почев од Азовског Мора.) живе Меотици, Вали, Серби... ".

6. - Plin.,VI, 7.

Касније и Птолемеј оставља своју вест:

"Inter Ceraunios montes et Rha Fluvium Orinei, et Vali, et Serbi..."
(U rukopisima stoji Seboi i Sirboi, odn. u grčkom originalu Σερβοι, Σιρβοι).

Срби, дакле, које Птоломеј спомиње, обитавали су између Кераунских Планина, одн. крајњег северног дела Кавказа и Волге, а на данашњој реци Серба, или како Татари изговарају - Сарпа.

Насупрот нашој усамљености у земљи, где се српски језик не познаје, надамо се, да ће сутра истраживаоци Србије бити бројни и окупљени око једне установе, иза које ће се налазити Српска Држава. Подвлачимо ово зато, што неће бити ни мало лако да се исправљају вековне, па чак и хиљадугодишње грешке, тим пре, што се, како и Шафарик и Суровјецки тврде, не ради само о Србима, већ о Словенима уопште... С тим у вези је и један - изгледа нам - још тежи проблем, а тај је, да се грешке исправе на међународном нивоу, у свим школским уџбеницима, студентским приручницима и особито по енциклопедијама, натруњеним, што се Срба и Словена тиче - свим могућим теденцијама и фалсификовањима истине. За то ће бити потребан предан, пожртвован и дуг рад солидне и бројне екипе језично - географско - археолошко - историјских стручњака, чији матерински језик мора да буде српски, или неки од словенских језика. Биће неопходно, да се те расправе објављују бар на најважнијим живим језицима... Биће веома тешко, да се предложене измене изврше... Ето, према томе, још једног великог задатка који се поставља пред обновљену Милојевићеву великосрпску Аутохтонистичку Школу.

Враћајући се Суровјецком и Шафарику, налазимо наставак њиховог тумачења о спомену српског имена у претхришћанско доба.

Тако, кажу у даљем излагању њих двојица, Плиније иде од Меотског Мора према истоку, спомињући Србе, како то излази и из Птолемеја, што је ретко сведочанство овим крајевима. Међутим, Мела у овој области не познаје Србе, већ Сармате. А ни Пеутингерова карта (Tabula Peutingeriana)[7] их не обележава. Међутим, морамо да нагласимо, да у VI веку по Христу, Прокопије овде - само на ширем плану - ставља своје Анте, одн. тачно у оним областима, где су Плиније и Птолемеј локализовали античке Србе. У прилог Плинија и Птолемеја прилажемо копију Птолемејеве карте, на којој је – на југозападу – према Азовском Мору - обележено место СУРАБА, док се на истоку, између Кавказа, Каспијског Језера и Волге, налази ознака за народ СЕРБИ. Та два назива - на повеликом одстојању један од другога - несумњиво указују на нешто, што је одмах очигледно, а то је, да су оба назива језички проистекла из истог корена и да увек означавају било народ СРБА, БИЛО ПАК МЕСТА ПО ЊИМА НАЗВАНА.

7. - Peutinger (Conrad), научник, који се особито бавио изучавањем античке културе и споменика. Рођен је у Аугсбургу, 1493. г. Он је особито познат по карти римског царства, која носи његово име - Tabula Peutingeriana. Једни сматрају, да је та карта израђена 393. г. у Цариграду, за време Теодосија Великог. Неки пак тврде, да она потиче из 222. г., а неки - из 161. г.

Ако бисмо се упустили у разматрање података Суровјецког и Шафарика о разним српским племенима у њиховом делу, за то би нам било потребно веома много простора у овој књизи, па ћемо тај део да оставимо за једну другу прилику. Ипак, не желимо да мимоиђемо неке њихове напомене о Будинима.[8] Они кажу, да је за њих знао Херодот у V в. пре Христа, како то врло лепо рашчлањује и доказује Осолински. Будин је, тврде они, право словенско име, баш као Србин, Славин, Рутин, Волин, итд., а главни аргумент за њихову словенску припадност јесу још и данас БРОЈНА ГЕОГРАФСКА ИМЕНА. Само у Мађарској, настављају оба аутора, има тридесет имена од истог корена, од чега и Будин, немачко Офен (Ofen); к томе додајемо бројне називе по Србији и Бугарској, означена у рукописима као бодин, а код византијских писаца Βυσινη. Ту спада и некадашње владарско седиште у Херцеговини, БУДИЊЕ...

8. - O.c.,p.67.,68.

Суровјецки тврди још нешто интересантно, што такође желимо да подвучемо. То је, да је већина богова Будина била индијског порекла, на што он додаје још једну Херодотову напомену:

«..εδνοσ ... γλαυφου τε παυ ισχυρωσ εστι φαι πυρρυ «

што се потпуно слаже с Прокопијем, који за Србе каже, да су ПЛАВООКИ, СНАЖНИ, ПУТИ НЕ ЈАКО БЕЛЕ И КОСЕ НЕ ПЛАВЕ, ЖУТЕ ВЕЋ ЦРВЕНКАСТЕ, РИЂЕ - υπερυδροσ, лат. SUBRUFUS, СВЕДОЧАНСТВО ЈЕ НЕСУМЊИВО АУТЕНТИЧНО И ВРЛО ИНТЕРЕСАНТНО.

Пређемо ли сада на Шафариково дело "Славјанске старожитности": (Slawische Alterthümer), или "Словенске старине", најпре ћемо остати неми пред мноштвом грађе, чији нам сваки детаљ изгледа неизрециво значајан. Мишљења смо, да ће називи Шафарикових поглавља првога тома, које ћемо овде навести, бити врло речита претстава једног епохалног истраживачког напора, који у себи има џиновске величине. "Архитектура" Шафарикове књиге је веома компликована, с параграфима, тачкама и подтачкама, с наводима на свим индоевропским језицима, с регистром имена свих словенских народа и с врло брижљиво израђеним индексом - чије свако обавештење представља озбиљан научни рад. Ево, на који начин је Шафарик развио своју тему:

Он је - најпре - после предговора, посветио 26 страна доказима о - да тако кажемо - аутохтоности Словена уопште у Европи. Свакако, с тим у вези, треба да се напише посебна студија. Уопште, Шафариково дело[9] ТРЕБА ДА РАЗРАЂУЈЕ ЦЕЛА ЈЕДНА УСТАНОВА, ЈЕДАН ИНСТИТУТ, ПАРАГРАФ ПО ПАРАГРАФ, СТРАНУ ПО СТРАНУ.

9. - I band, Leipzig, 1843.; II Band, Leipzig, 1844.

Друга његова глава од 35 страна посвећена је првобитним именима Словена: ВИНДИ и СРБИ.

У трећој, почев од 64. стране, Шафарик износи најстарија сведочанства о Виндима, или Србима. На следећих 87 страница, он третира најпре проблем најстаријих сведочанстава о Србима, у оквиру чега пише о:

"ПЛЕМЕНИМА СЛОВЕНА У ЗЕМЉИ ВИНДА, ИЛИ СРБА".

Након тога, на пуне 42 стране, наћи ћемо мноштво занимљивости о ДУНАВСКИМ СЛОВЕНИМА, дакле, опет о СРБИМА и о ЈАДРАНСКИМ ВЕНЕТИМА, што је исто име као и Венди, Венеди, Виниди, којима су означавани Срби са Балтичког Мора. Од 265.- 485. странице пише о осталим словенским народима: Русима, Пољацима, Чесима, Прусима, итд., да би се на крају књиге бавио земљом ПРАСЛОВЕНА, њеном географијом, планинама, рекама, језерима, морима, градовима, митологијом и другим прасловенским традицијама и старинама, да би на самом крају књиге прикључио нешто значајно, што је изискивало много знања и сигурности при раду: ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД СВЕСЛОВЕНСКЕ ИСТОРИЈЕ. Особито заинтересованим истраживаоцима да још кажемо, да други Шафариков том садржи при крају једну листу свих словенских племена - до данас сачуваних, или већ избледелих и изгубљених имена; та листа - сама за себе - представља један важан документ. Да се сада вратимо на, како Шафарик каже:

«-SERBEN, DER URALTE, URSPRUNGLICHE,
EINHEIMISCHE GESAMTNAME ALLER SLAWEN...»

"СРБИ - ПРАСТАРО, ПРВОБИТНО,
ДОМАЋЕ ОПШТЕ ИМЕ СВИХ СЛОВЕНА.."[10]

10. - Том I, стр. 65.-69. и 92.-100.

Споменувши Плинија, Птолемеја и Прокопија у вези с именом Србин, он им још додаје, управо као и Суровјецки - име Вибија Секвестра [11] с напоменом:

"У особитом значењу постоји име:

а) СЕВЕРНИХ, или РУСКИХ СРБА, које бајерски географ назива ЗЕРУИАНИ и за које Константин и Нестор Часни Кијевски (866.-949.) сматрају, да су првобитно били веома проширени, а највише их је било тамо, где су били смештени Бужани, тј. на реци Бугу, а одатле према истоку, у суседству Дреговића.[12]

б) ИЛИРСКИ, или ЈУЖНИ СРБИ..О њиховим седиштима Шафарик говори доста опширно, па додаје:

"Србија у ужем значењу се звала област на Босни, Дрини, затим Рашка, поречје Моравске и Колубаре:[13]

в) МАЈСЕНСКИ и ЛУЖИЧКИ СРБИ, које спомиње Вибије Секвестер (око 550. г.) и Фредегар (630.)[14]

г) СРБЕНЛАНД, САРОВА, ЗУРБА, СВУРБЕЛАНД са осам провинција, простирала се око реке САЛЕ још око 800. г. по Христу.

д) Посебна обласг била је СРБИШТЕ, погрешно писана као ЦИЕР - ВИСТИ или ЗЕРБИШТЕ, између Руге и ЕЛБЕ, око места ЗЕРБСТ, све до 949. г.[16] .

11. - Шафарик, о.ц., параграф 9., тачка 1.- 4.
12. - Шафарик, о.ц., параграф 28., тачка 3.
13. - Шафарик, о.ц., параграф 32., тачка 1.
14. - Шафарик, о.ц., параграф 44., тачка 8.,
15. - Шафарик, о.ц., параграф 44., тачка 10.
16. - Шафарик, о.ц., параграф 44., тачка 10.

Прокопије, наставља даље Шафарик, назива у VI веку Србе СПОРОИ и каже, да је највећи део земаља с оне стране Истра, тј. Дунава, под њиховом влашћу. Ту Шафарик спомиње Добровског и саопштава, да је тај "отац славистике" до краја живота задржао чврсто и засновано уверење, да СПОРОИ представља грчку измишљотину за СРБЕ, тим пре, што осим Прокопија нико други то име нигде не спомиње.[17] При томе, Шафарик Добровскога карактерише као "оштроумног" научника, чиме придаје и већи значај његовом тумачењу. У истом смислу, наставља писац даље, име Србин тумачи и Енгел у својој историји о Србима.[18] Schlötzer се прикључује Добровском својим мишљењем по ком треба имати развијену машту, да би се по сведочанствима на грчком језику дошло до имена неког старог народа. Шафарик баш управо тако пише:

'.. .einen alten Namen der Nation... "
tj'.: "...старо име нације...", тј. српске.

17. - Прокопије је горње тврђење изнео у својој III књизи "Историје његовог времена", гл. 14., где говори о Готима. Прокопије се као историчар цени због његове тачности, објективности и интересовања за догађаје. Међутим, Шафарик као лингвиста НЕ ДЕЛИ ТО МИШЉЕЊЕ... .
18. - О.с.,р. 157.

Но слависти Шафарику није био довољан само претходни закључак, па он додаје:

"Можда у "Спорои" и стоји, пише он дословно - "унутра" СРБИ,
јер кад Грк чује ту гласовну скупину, коју му је немогуће да изговори,
лако је могао да уобрази (einbilden), да чује нешто као СПОРИ.[19] "

19. - O.c.,1,p.95.

На истом месту Шафарик износи, да се име СРБИ до његовог времена, а ми додајемо - и до нашег, задржало код неких словенских народа, као код Срба на доњем Дунаву и Сави, па у некадашњој Илирији на Балкану, затим у Горњој и Доњој Лужици, ДОК ЈЕ У ПРОШЛОСТИ ОЗНАЧАВАЛО СВЕ СЛОВЕНСКЕ НАРОДЕ, или - у најмању руку - ЊИХОВ НАЈВЕЋИ ДЕО, ПА ЈЕ КАО ТАКВО ДОПИРАЛО ДО НАЈУДАЉЕНИЈИХ ВРЕМЕНА.

Даље, наш слависта констатује, да је једно тако ЧИСТО ИМЕ, КОЈЕ СЕ ЛАКО ПРЕПОЗНАЈЕ КАО СЛОВЕНСКО [20], СТРАНЦИМА БИЛО ТЕШКО ЗА ИЗГОВОР.

"Постоје два важна сведочанства, наставља он даље, о проширености
српског имена, КОЈА ДАТИРАЈУ ИЗ IX и X века. Понајпре, српско име
се налази у попису Словена једног Географа из IX века у МИНХЕНСКОМ
РУКОПИСУ. Те Србе Константин Порфирогенит спомиње као БЕЛЕ,
тј. ВЕЛИКЕ СРБЕ, иза Турске (како је он називао Мађарску), у БОЈКИ.
Ти СРБИ су били СЛОБОДНИ СРБИ, насупрот ЦРНИМ СРБИМА у
руским степама, који су били потчињени, имајући као суседе ДРВЉАНЕ,
ДРЕГОВИЋЕ и КРИВИЋЕ

"Из наведеногје јасно, закључује Шафарик,
КОЛИКО ЈЕ БИЛО ПРОШИРЕНО ИМЕ СРБИ".

20. - O.c.,Tom1,p.90.

У ствари, оно, што је записао Константин Порфирогенит, потврдио је и бајерски географ, забележивши:

" Ist das Land der ZERUIANI (d. h. SRBLJANI),
so gross, dass alle slawische Volker daraus gingen",

а то значи:

"ЗЕМЉА ЗЕРУИАНА (Шафарик прецизира: СРБЉАНА) ЈЕ ТАКО
ВЕЛИКА, ДА СУ СВИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ ИЗ ЊЕ ПОТЕКЛИ".

Аутор сматра, да је ово сведочанство утолико вредније, што оно ПОТВРЂУЈЕ, ДА СЕ СРПСКО ИМЕ СТВАРНО ПРОТЕЗАЛО ОД ОДРЕ И ЕЛБЕ, ПА ПРЕКО СРЕДЊЕ ЕВРОПЕ ДО ДУНАВА И ПРЕКО ДУНАВА "

У Минхенском Архиву, који носи назив Hormayr's Archiv, од 1827. г., ово сведочанство је записано под бројем 49., на латинском језику:

"Zerviani, quod tantum est Regnum, ut ex eo cunctae gentes
Slavorum exortae sint et originem, sicut affimiant, ducant".

Ради се о истом сведочанству, уз незнатну варијанту:

"Зервиани, чије је царство толико, да су из њега проистекла

сва словенска племена и од њега воде порекла, како тврде".

"Јасно је, закључује Шафарик, да је овај документ утолико значајнији, што потиче од једног Немца. Друго, он се несумњиво односи на ВЕЛИКЕ СРПСКЕ ЗЕМЉЕ С ОБЕ СТРАНЕ ВИСЛЕ, ПА ОД ОДРЕ ДО ГОРЊЕ ВОЛГЕ. Значај истог сведочанства је још и у томе, што је јасно, да га је географ примио лично од Срба управо са тог простора."

С претходним су у складу, наставља Шафарик своја разматрања, и друга сведочанства, нпр., бискупа Саломона (умро 920. г.), који је сачинио један етимолошки речник, назван MATER VERBORUM, одн., МАЈКА РЕЧИ, који је формулисао, да су Срби БИЛИ СТАНОВНИЦИ СТАРЕ САРМАТИЈЕ НА СЛЕДЕЋИ НАЧИН:

"SARMATAE ... SIRBI TUM DICTI ... ID EST QUASI SIRBUTIU"
тј.: "САРМАТИ... који су се тада звали СИРБИ... то је као СИРБУТИУ"[21].

21. - Cod.Mus.Boh., p. 303., 3.

Чех Вацерад, који је 1102. г. преписао "Матер Верборум", на многим местима је - уз наведене називе дао тумачења и на чешком. Код назива САРМАТ РЕДОВНО ОБЈАШЊЕЊЕ МУ ЈЕ СРБИН, чиме показује, да су Птолемејеви САРМАТИ У СТВАРНОСТИ БИЛИ СРБИ. Тако у једној прилици уз "САРМАТ" пише дословно следеће:

»SARMATAE POPULI ZIRBI«[22]

22. - Cod.Mus.Bohemiae, p. 471. c. 1.

На једном трећем месту [23] кописта "Матер Верборум", САЛОМОН, из VIII и IX века по Христу, назива једног луталицу, који се представљао као калуђер из САРАБАТИЕ (тј. Сарматије) СРБИНОМ, на следећи начин:

"SARABATIAE PROPRIE CURRENTES,
VEL SIBI VIVENTES ZIRBI"

што ће рећи:

"ИЗ САРМАТИЈЕ СТВАРНО ЛУТАЈУЋИ И
САМИ ЗА СЕБЕ ЖИВЕЋИ - СИРБИ (тј. СРБИ)... "

23. - Cod.Mus.Bohemiae,p.302.,2.

Неисцрпни Шафарик наставља даље [24], да се у Далимиловој Хроници у стиховима непознатог аутора, из око 1300. г., која је, што је неопорециво, тврди он (тј. Шафарик), рађена на основу много старијих извора - у тој Хроници дакле, спомиње се име СРБИН, у његовом најширем значењу; како је Хроника у стиховима, наводимо два стиха с примером, који овде привлачи нашу највећу пажњу:

"W SRBSKEM GAZYKU GEST ZEME,
GJZ CHARVATI GEST GME"

24. - Slaw. Alterh., I.s'.

Затим нам Шафарик саопштава, да је горња два стиха један немачки преводилац из XIV века превео на следећи начин:

"Ezu Winden ist ein Gegend,
die ist Gravacia genent".

Или исто то на српском:

"У СРБА СЕ НАЛАЗИ ОБЛАСТ,
КОЈА СЕ ЗОВЕ ХРВАТСКА".

"Та хрватска земља у земљи Срба, наставља Шафарик у ствари је Бела Хрватска Константина Порфирогенита".

"У нашем горњем примеру израз "в сербскем" преведен је, прецизира Шафарик, с истом речју широког значења - Винден".

"Име "СРБ" је - и по Добровском наставља Шафарик, СТАРИЈЕ И ОПШТЕ ИМЕ СЛОВЕНСКОГ НАРОДА Оно је по њему, тј. по Добровском, уз "ВИНДЕН", главно име истог, одн. српског народа."

"Назив СРБ, обавештава нас писац даље, у складу је с употребом истог имена код Прокопија, као и код писаца XV, и XVI века, који увек с разлогом - преводе "ВИНД" са "СРБ".

Уосталом, наведимо овде тачно Шафариков текст:

"... Wind ubersetzt, nicht ohne Grund durch SRB,
dem Gebrauche URALTER Zeit folgend..." [25]

што значи:

"ВИНД ПРЕВЕДЕНО - НЕ БЕЗ РАЗЛОГА - СА СРБ,
СЛЕДЕЋИ УПОТРЕБУ ПРАСТАРИХ ВРЕМЕНА.. "

25. - O.c.,I.,98. „

Шафарик затим још једном наводи Добровског, који је, на доле цитираном месту, дословно рекао:

"ТИМ ИМЕНИМА ЗВАЛИ СУ СЕ СВИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ,
ПРЕ НЕГО ШТО СЕ УОПШТЕ ПОЈАВИЛО ИМЕ СЛОВЕН". [26]

26. - Dobrowsky, Wiener Jahrbuch der Lit., 1827., XXXVII, S. 1.- 28. .

Како Шафарику - у непрекидном тражењу документације - никада није доста, он у вези с претходним упућује на:

-Kuthenische Chronik bei “Weleslawje”, Vorrede, XLV, 12,15.:
-Placel, "Hist; zidovska" (Jüdische Geschichte), auf. S. 447.;
-Buchholzer, im Register, unter dem Worte SRBI.

На истом месту Шафарик исказује своју мисао, која представља срж његовог рада и читаве његове богате документације, а коју ћемо ми овде - због њеног значаја - да најпре наведемо онако, како смо је преписали из немачког оригинала,одн.из превода његових"Старожитности", који нам је једино био, доступан: [27]

"Beide erbten ihren Namen aus jenen URALTEN ZEITEN, WO ALLE JETZIGEN SLAWISCHEN STAMME UNTER DEM GEMEINSAMEN NAMEN DER SERBEN VEREINT, NOCH EINE ALLGEMEINE SPRACHE REDETEN, WORAUS NACH UND NACH, BEI DEN VIELFALTIGEN ZUGEN IM LANGEN VERLAUFE DER ZEIT, ZWOLF VERSCHIEDENE MUNDARTEN SOWEIT SICH DIESELBEN BESTIMMEN LASSEN HERVORGINGEN VERGLEICHEN WIR, sagt Dobrowsky, DIE BEIDEN GLAUWURDIGSTEN ZEUGEN UBER DIE SLAWEN DER VIJAHRHUNDERT, NAMLICH JORNANDES UND PROKOPIOS, SO ERSEHEN WIR MIT SICHERHEIT, DASS WINDEN UND SERBEN DIE BEIDEN HAUPTNAMEN EINES UND DESSELBEN VOLKSSTAMMES SIND ".

27. - O.c., I,97.,8.

Ево сада и на српском овог веома значајног Шафариковог закључка:

"ОБА (тј. народа: ИЛИРСКИ СРБИ СА БАЛКАНА и ЛУЖИЧКИ СРБИ, који су у прошлости обитавали на територији целе данас германске територије!) дакле: ОБА ТА НАРОДА НАСЛЕДИЛА СУ СВОЈА ИМЕНА ИЗ ПРАДАВНИХ ВРЕМЕНА, КАДА СУ СВА ДАНАШЊА СЛОВЕНСКА ПЛЕМЕНА БИЛА УЕДИЊЕНА ПОД ЗАЈЕДНИЧКИМ ИМЕНОМ СРБИ И КАДА СУ ГОВОРИЛА ЈОШ ЈЕДНИМ ОПШТИМ, ЗАЈЕДНИЧКИМ ЈЕЗИКОМ, ИЗ КОГ СЕ, ПОСТЕПЕНО, ПРИЛИКОМ МНОГИХ КРЕТАЊА, КРОЗ ДУГО ВРЕМЕ, РАЗВИЛО ДВАНАЕСТ РАЗЛИЧИТИХ ГОВОРА КОЛИКО СЕ ОНИ МОГУ ОДРЕДИТИ. "УПОРЕДИМО ЛИ, КАЖЕ ДОБРОВСКИ, ДВА НАЈВЕРОДОСТОЈНИЈА СВЕДОКА О СЛОВЕНИМА У VI веку, наиме ЈОРНАНДА и ПРОКОПИЈА КОНСТАТУЈЕМО СА СИГУРНОШЋУ, ДА СУ ВИНДИ И СРБИ БИЛА ДВА ИМЕНА ЈЕДНОГ ИСТОГ НАРОДНОГ СТАБЛА".

После горњега, Шафарик наставља:[28]

"АКО УЗМЕМО У ОБЗИР... ИМЕ СРБ, ТИМЕ ПОЧИЊЕ ЗА НАС ЈЕДАН НОВ, ДАЛЕК И СИГУРАН ПУТ У ИСТРАЖИВАЊУ ПОРЕКЛА И НАЈСТАРИЈИХ СЕДИШТА ДАНАШЊИХ СЛОВЕНА ЈЕР ИМАМО ДВА СИГУРНА ИМЕНА ТОГ ПРАСТАРОГ НАРОДА. СТРАНО ИМЕ ВИНДЕН, или ВЕНДЕН и ДОМАЋЕ И ОПШТЕ ПОЗНАТО ИМЕ... СРБИ".

28. - O.c,, I,98.

Да би потврдио научност оваквог свог тврђења, Шафарик подвлачи и у наставку, да он

"ЗАСНИВА ОВА СВОЈА ИЗЛАГАЊА НА ИСТИНИ - (Warheit), а не на вероватности (Wahrscheinlichkeit), као када се ради о касном, општем називу "СЛОВЕН". Јер, када се ради о Србима, одн. О СРПСКОМ ИМЕНУ, ОН ПОДВЛАЧИ, ДА СЕ НАЛАЗИ НА "ЧВРСТОЈ ИСТОРИЈСКОЈ ПОДЛОЗИ" (... auf festem historischen Boden... ").

Од стоте стране својих "Старожитности славјанских", Шафарик наставља излагање својим категоричним стилом:

> "ТЕК КАДА НАЈСТАРИЈА СЕДИШТА И ИСТОРИЈА ВЕНДА или СРБА ЧИЈА СЛОВЕНСКА ПРИПАДНОСТ НЕ ПОДЛЕЖЕ НИКАКВОЈ СУМЊИ, БУДУ ИСТОРИЈСКИ ИСПИТАНА, ОДРЕЂЕНА И СА СИГУРНОШЋУ УСТАНОВЉЕНА ТЕК ЋЕ ОНДА ИСТРАЖИВАЧКИ ПОГЛЕД СМЕТИ ДА ПАДНЕ И НА ДРУГЕ НАРОДЕ, ДА СЕ УСТАНОВИ ПОСТОЈАЊЕ ВИНДИЈСКОГ, одн: СРПСКОГ НАРОДА У СТАРОЈ СКИТИЈИ И САРМАТИЈИ, или у ДРУГИМ ЕВРОПСКИМ ЗЕМЉАМА; ТАДА ЋЕ ГРАЂЕВИНА НАШИХ СТАРИНА БИТИ ЧВРСТА И НЕОБОРИВА".

Увек у тому I својих "Старожитности", [29] Шафарик цитира најстарија сведочанства о Србима. У самом почетку он поставља питање : "Зашто се српско име тако мало јавља до VI века? Па одмах наставља да су их ГРЦИ И РИМЉАНИ, НЕМАЈУЋИ РАШЧИШЋЕНЕ ПОЈМОВЕ, ЧАС МЕШАЛИ СА СКИТИМА, А ЧАС СА САРМАТИМА. Нешто касније, на страницама истога дела, Шафарик долази до закључка, ДА ИМЕ СРБА КОД ПЛИНИЈА ПТОЛЕМЕЈА и ПРОКОПИЈА ПРЕДСТАВЉА ИМЕ СВИХ СЛОВЕНА. [30] Што се тиче обавештења Вибиуса Секвестра:

"Albis Germaniae Suevos a Cervetiis (al.cod.Servitiis) dividit..."
"Река Елба (Алба) у Германији дели Свеве од СРБА..." [31]

29. - O.c.,pp.: 165.- 181.
30. - O.c,,p.l70.
31. -Vibius Sequester, De fluminibus, fontibus, lacubus, gentibus, etc., s.v. Albis; V. Serbi in; Anton's Versuch über die alten Slawen, II, 111.-112.; V. Engel, Geschichte von Serbien, pp,. 150.-157. (mit Dobrowsky).

- Шафарик га сматра изнад свега значајним, зато, што нам он ствара потпуно убеђење, да се под ЦЕРВЕЦИИ НЕ ПОДРАЗУМЕВА НИ ЈЕДАН ДРУГИ НАРОД ОСИМ СРБА[32] НА ЕЛБИ. У вези с тим, наћи ћемо следећи кратак коментар:

> "Вибије Секвестор, који је писао у Италији, или у Галији, предњим обавештењем спомиње ДВА НАЈСТАРИЈА НАРОДА С ОБЕ СТРАНЕ РЕКЕ ЕЛБЕ, ближи зове СВЕВИ, а даљи, с друге стране - СРБИ". [33]
>
> "ЈОШ У ТО ДОБА, подвлачи Шафарик у наставку, тј. у време Вибија Секвестра, латинског географа, за кога се мисли, да је живео између V и VII века, ЈОШ УВЕК СУ СЕ СВИ СЛОВЕНИ У ДАНАШЊОЈ НЕМАЧКОЈ НАЗИВАЛИ. - СРБИМА чији део су представљали и Љутице и Бодрићи. Ово уверење потврђује нам, између осталих и Константин Порфирогенит, тј. уверење, да су сви ти народи потицали од Бело-Срба, КОЈЕ ЈЕ БАЈЕРСКИ ГЕОГРАФ НАЗВАО ЗЕРВИАНИ.

32. - У вези с писањем Сеувиции и Цервстии, одн. Цервеции, Шафарик објашњава, да су у средњем веку писци, који су писали на латинском, мењали код страних имена Б у У, УУ, или Ђ, па су писали: ВУЛГАРИ, уместо БУГАРИ: ЗЕРУИАНИ, уместо СЕРБИАНИ. Исти ти писци стављали су Ц уместо С и З, као: ЦИЕУРИСТИ, уместо СРБИШТЕ: ПРУЦИ, ПРУЦИА, уместо ПРУСИ, ПРУСИА
33. - СУЕБИ, СУЕВИ... често изобличавање за назив СРБИ.

Све напред речено Шафарик потврђује још и белешком, у којој каже, како је:

"Крусе нашао име Цервеции на његовој карти старе Германије,
где је раније била земља СЕРБИШТЕ, одн. у близини града ЗЕРБСТ,
српског СРБИШТА"

* * *

У истом том првом тому својих "Старожитности", Шафарик расправља о постанку српског имена[34], па пише:

"ИМЕ СРБИН СПАДА У НАЈСТАРИЈЕ И НАЈНЕЈАСНИЈЕ ИМЕ НАРОДА".

34. - O.c.,t.I,,p.l74.

Даље дознајемо на истом месту, да Добровски, упркос његовом савесном изучавању, не сматра, да је нашао право објашњење. Ипак му се учинило, да то име долази од једне кавкаске речи, која значи "вода", што би одговарало, по Добровском, и старом српском имену Венд, будући, да се извесни градови и села, чији називи су настали од тог имена, налазе поред воде. Наиме, "СРБ" у извесним оријенталним језицима означава текућу воду.

Међутим, да би изнео сопствено мишљење о пореклу имена СРБ, СРБИН, СИРБИН, СОРБ, СУРБ, СЈАРБ итд., мишљење, које би било документованије, Шафарик сматра најсигурнијим историјски пут, па зато отпочиње с најстаријим облицима српског имена, које износи од стране 174.-181. Ево, како то по њему тече:

"Код Плинија СЕРБИ. Код Птоломеја СЕРБИ и СИРБИ (Σερβοι), а у неким кодексима и Σιρβι. Код Прокопија СПОРИ, уместо СОРБИ. Код Вибиуса Секвестра СЕРВЕЦИИ илу - по неким рукописима - ЦЕРВЕЦИИ, код Фредегара СУРБИИ. U Hronici Moissiac - SIURBI In contin. Ann.Lauriss. od Einhard-a SUURBI. Код Алфреда. СУРПЕ и СУФЕ. Код Бајерског Географа и код Регина СУРБИ. У Хроници Шлеској код Sommerberg-a - SURBIENSIS Provinicia. У једном старом документу од г. 1136. - СВУРБЕЛАНД а Битеролф понавља два пута СУРБЕН. У Гримовим "Немачким јуначким причама" (Grimm, 'Deutsche Heldensage'), такође два пута СУРБЕН, Ајнхард Рудолф и Пруденциус Троцен код Адама Бременског и код Хелмхолда - СОРАБИ. Код Кадлубека - СОРБИЕНЗИС (област), а у древном документу од 873. г. САРОВЕ (област). Богухвал пише: СОРБ (муж, vir) Y 'Mater Verborum', у глосама, тј. Тумачењима и објашњењима бискупа. Соломона, стоји СИРБИ. Шафарик сматра, да у објашњењу:

"...САРМАТИ...СРБИ тада називани.", тј.
"...SARMATAE... SIRBI tum dicti.-

преписивач Вацерад ништа није додао, већ да је тако био написао првобитни аутор.[35] Ово објашњење наш слависта одмах проширује, пишући:

"Вацерад је написао ЗИРБИ уз назив САРМАТА и САРАБЕИТЕ". [36]

35. - Codex. Mus. Boh., p.303., c;2.,3.
36. - Ib.,p.302.,c.2.,p.471.,l.

Даље дознајемо, да је Сигеберт Гембл записао СИРБИА. Код Константина Порфирогенита стоји СЕРБЛИ (Σερβλοι), кад говори о СРБИМА НА ДУНАВУ и СЕРБИИ (Σερβιοι), кад је реч о СРБИМА иза Карпата. СЕРБИА (τα Σερβια), град СРБИЦА у данашњој Македонији. Аутентичан документ из 949. г. означава као ЦИЕРТВИ град ЗЕРБЕН, или СЕРБЕН. У документу о оснивању бискупије у Бранденбургу од 940. г., налази се име ЦИЕРВИСТИ, као ознака једне области, која је 1161. г. у другом једном документу била записана као ЦЕРВИСТИ, а 975. г. Киркусти, у кодексу С. Мауриц. Кируисти, 1003. г. ZERBISTE, код Дитхмара Мерсеб. ZIRUUISTI, за главни град области, данашњи ЗЕРБСТ. Друго једно место у области данашњег Лајпцига (старе српске Љубице), у једном сведочанству од 1147. г., означено је као ЗЕВИРИЗКЕ,1196. г. као CHEREWIST, а 961.г. ZURBICI, данас ZÖRBIG. Код Дитмара ЗУРБИЗИ, и CURBIZI, а у Annal. Saxo - ZURBIKE. Има једно место, које се у неким сведочанствима, као, нпр. у једном од 1144.г. зове ZORBOWECH, у другим SORBEK. Код Дитмара и Annal. Saxo - ZRIBENZ, данас SCHRENZ (Шренц) - назив једног града. Године 1040, спомиње се област ЗУРБА 1064. г. име СЕРЕБЕЗ, што је данас ШРАБИЦ (SCHRABITZ); Кедрин пише СЕРБИИ - Σερβιοι. Зонара Јован и Ана Комнена бележе СЕРБИ - Σερβοι ; обоје су из XII века. У једном минхенском рукопису из XI века, стоји ЗЕРУИАНИ, уместо СЕРБИАНИ. У глосама Чеха Вацерада, 1102. г., записано је ЗИЕРБИ, уместо СРБИ. Космас пише ЗРИБИА, ЗРИБИН, уместо СРИБИА, СРБИН. Нестор је по рукопису, из 1377. г. писао СЕРЕБ и СЕРБ (оба облика у колективном значењу).

У српским споменицима из XII и XIV века налазе се следећи облици: СРБ', СР'Б'Л, СР'БИН, СР'БЛИН, СРБЛИ (множ.), СР'БСКИЈХ (придев).

Далимил употребљава облик СРБОВЕ. Данашњи Срби на Дунаву (Шафарик, како знамо пише у прошлом веку) кажу: СРБ СРБИН, СРБЉИН, СРБЉАК, итд. Горњо-лужички и Доњо-лужички СРБИ пак кажу.СЕРБ, СЕРБЈО (пл.). У Русији и Пољској налазимо, како у Средњем Веку, тако још и данас (дакле, у прошлом столећу, у Шафариково доба) следеће форме српског имена: СЕРБШЧИЗНА, СИЕРБЧИЗНА, СЕРЕПЧИЗНА СИЕРПЧИЗНА... Овај последњи назив се односио на награду за услуге престолу, како то стоји у литванском уставу, од1529. г. Бјелоски је употребљавао облике: СЕРБОВИЕ, СЕРВИА у години 1597. Блазовски 1611. г. пише СЕРБОВИЕ, СЕРБИН, СЕРБИ (ах. пл.), итд. По СРБИМА се зову СТАРА СЕЛА У РУСИЈИ: СЕРБЕН, СЕРБИГАЛ (крај српских насеља), СЕРБИНО у петровградској гувернији. СИЕРБИ у области Минска. СЕРБОВКИЈ у Чернигову. СЕРБИ и СЕРБИНОВКА у Волинијену. У Пољској се пак налазе - СЕРБЕНТИНИЕ, СЕРБЕНТИНИ, СЕРБЕНТИЧКИ, у војводству Аугустово (УПОРЕДИ С ОВИМ, ПИШЕ ШАФАРИК, ИЛИРСКО СРБЕНДА, АУГМЕНАТИВ ОД СРБ).[37] Даље се у Пољској налази СЕРБИНОВ, па СЈЕРБОВИЦЕ у области Кракова. У западној Галицији налази се латински искварени облик од СРБИ, који гласи СЕРВИ и СЕРВИАНО.

37. - В. у овој студији поглавље: "Српско име у Ведама у облику СРБИНДА"

При свему напред наведеном, морамо да разликујемо домаћи изговор од страног. Међу самим Словенима пак два су начина изговарања српског имена. Нестор пише СЕРЕБ [38], а у Белој Русији звала се једна врста дажбина СЕРЕБШЧИНА и СЕРЕБОЖИ. С овим се слажу многи страни извори, као и савремени лужички изрази, који имају "Е" у корену. Јужни (балкански) СРБИ - међутим - одувек изговарају и пишу СРБ, СРБЉИ, без "Е", као и Боеми (тј. Чеси). Међутим, у облицима Грка, Латина и Германа разлика је много већа, јер они пишу:

СИРВИ, СЕРБИ, СПОРИ, СОРБИ, СЕРВЕЦИИ, СУРБИИ, СИУРБИ, СУУРБИ. СУРПЕ, СУРФЕ, СУРБИ, СУРБЕН, СОРАБИ, СОАВИ, СЕРБЛИ, ЦИЕРТВИ, СЕРБИИ, ЗУРБИЦИ, ЦУРБИЗИ, или КУРБИЗИ, САРБИ, КИРРУСТИ, СОРБЕК, ЗРИБИА, итд.

38. - Изд. Тимковски, стр.3.; а у "Софискиј Временик", изд. Стројев, уписано је у 1.3., као "СЕРБ".

Словенско "С" у претходним примерима није само "З",: ЗИРБИ, ЗЕРУИАНИ, већ и "Ц": CERVETII, CIERTVI, CURBIZI, па једном чак и KIRKUSTI, пошто су Немци врло рано изједначили "С" с њиховим оштрим "З", или "TZ", тј. "З" - "ТЗ", што се до дана данашњега налази у именима места, која потичу од Срба по данашњој Немачкој: ЗЕРБСТ, ЗЕРБИХ (ZÖRBIG), ZERBEN, итд.. Замена "Б" са "В" је јасна и честа, а исто тако и замена "Б"у СРБ са "П", па чак и "Ф" (в. горе СУРФЕ) - наравно, увек код Немаца.

Уз све то, Немци додају вокале: е, и, ие, о, у, уу, иу, испред "Р", нпр.: СЕРБИ, СИРБИ, ЦИЕРВИСТИ, СОРАБИ, СУРПЕ, СИУРБИ итд, а некада исто то чине иза "Р", као у ЗРИБЕНЦ, уместо СРБЕН, ЗРИБИА, ЗРИБИН или пак са обе стране: СЕРЕБЕЗ, итд.

После ових силних разноврсних облика српског имена, које нам је оставио велики Шафарик готово као завештање, ми нећемо више да се враћамо на остале његове бројне примере, сматрајући да их је и оволико довољно за свакога, ко жели да га правилно схвати, прихвати и настави да по њему ради.

У наставку свога излагања, Шафарик - одвише огорчен на немогућност странаца, да правилно пренесу српско име у свој језик - пише:

"Ein so URALTER, in der Heimat tief eingewurzetel, bei den
Fremden ungewöhnlicher Name kann seinen Ursprung und seine
Bedeutung am natürlichten nur in seiner Heimat gefunden haben";

Дакле, Шафариково је чврсто убеђење, да:

"ЈЕДНО ТАКО ПРАСТАРО И У ЗАВИЧАЈУ ДУБОКО УКОРЕЊЕНО
ИМЕ, А ЗА СТРАНЦЕ НЕОБИЧНО, МОГЛО ЈЕ ДА ВОДИ СВОЈЕ
ПОРЕКЛО И ДА ИМА НАЈПРИРОДНИЈЕ ЗНАЧЕЊЕ САМО НА
СВОМ ОТАЏБИНСКОМ ТЛУ"

* * *

С обзиром, да Шафарик јасно доказује, да је српско име домаће и најстарије међу именима свих данашњих словенских огранака, из тога се неминовно намеће закључак, ДА СУ СРБИ С ЊИХОВИМ КАРАКТЕРИСТИЧНИМ, ПРАДАВНИМ ИМЕНОМ И С ЊИХОВИМ ЈЕЗИКОМ - ТАКОЂЕ НАЈСТАРИЈИ.

То потврђује и запис Баварског Географа, сачуван у Минхенском Архиву, по коме су сви Словени произишли од првобитног СРСПСКОГ СТАБЛА. Другим речима, до стварања данашњих словенских огранака, дошло је разједињавањем првобитногСрпства, а то разједињавање изазвала је огромност пространстава, по којима су Срби од давнина обитавали, велика растојања и - у земаљским размерама - бескрајне удаљености. Стога је - уз Шафариково - и Даничићево резоновање логично, у својој једноставности генијално и апсолутно прихватљиво.

И премда смо Даничићев закључак приказали у одељку о Константину Порфирогениту, ми ћемо овде поновити из њега оно најбитније, будући, да то - у неку руку - представља продужетак Шафарикове мисли. Јер - Даничић овако умује:

- "Или се Срби преселише на Балкан много прије VII вијека.
и тад све, што каже Порфирогенит само је измишљотина... "

- "Или се Срби преселише онога вијека са сјевера. на југ,
али овдје, нашавши већ насељене Србе, с њима се помијешаше...
изгубивши свој језик а нашавши њихов... "

Према томе, и Даничић нам пружа путоказ, помоћу кога може да се брани теза о старости српског језика и о давнини њиховог боравка у Европи... А ако српски језик потиче од прадавне прошлости, то нас наводи на помисао, да је он самоникао и као такав већ је у првобитним периодима свога рађања морао бити самотворен... сазревајући скупа с људима, који су га богатили, улепшавали и красили, удахњујући му свој дух, своју душу и срце... Српски језик још није стављен под лупу "лингвистичке палеографије", али - када истраживаоци, који га познају као свој матерински језик, буду то једнога дана учинили, откриће се, како је Милош Милојевић волео да каже - ствари нечувене... Установиће се онда, на који начин је Шафарик анализирао српско име, да би могао да утврди, да је оно ДОМАЋЕ и НАЈСТАРИЈЕ, ТОЛИКО СТАРО, ДА МУ СЕ ЗНАЧЕЊЕ ГУБИ У ТАМИ НАЈУДАЉЕНИЈЕ ПРОШЛОСТИ...

Са жалошћу ћемо овде да напустимо Шафарикове грандиозне "Старожитности славјанске", из којих не изнесмо више на видело дана од мрвица мрвица, или - по мудрости "Илијаде" - тек "сенку дима". Једног дана Српска Академија Наука ће морати да подвргне то дело, које је само за себе читава једна школа, далекосежном испитивању, а награда за такво дубоко изучавање неће изостати!

Нека нам ове речи послуже као прелаз од великог Шафарика ка једном еминентном српском писцу велике учености и широких хоризоната, чије дело желимо да узидамо у вечни храм, посвећен прошлости Срба, која се губи у тами преисторијских времена.

CHRISTIAN SCHÖTGEN И GEORG CHRISTOPH KREYSIG
У ПРИЛОГ ПОСТАВКЕ О ШИРЕЊУ СЛОВЕНА И
СЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА ОД ЈУГА ПРЕМА СЕВЕРУ

У наслову поменути немачки писци постављају себи у свом делу задатак, да се позабаве СОРБИМА, или ВЕНДИМА, који су окружени и данас, управо као и у њихово доба, са свих страна Германима.

Аутори у својој занимљивој расправи кажу, да су се СОРБИ звали СЕРБЕН (немачки облик за Срби), како ЛУЖИЧКИ СРБИ сами за себе кажу. Они потом додају, да су ти Сорби некада живели у области СЕРВИЕН, тј. у СРБИЈИ (балканској), која је од ове била далеко већа.[1]

1. - Diplomatische und curieuse Nachlehre der Historie von Ober-Sachsen und angrenzender Ländern, zu einiger Erläuterung derselben gehaltea, von Christian Schöttgen und Georg Kreysig, II Teil, Dresden und Leipzig, 1730.

Убрзо затим, Крајсих и Шетген проширују своје обавештење тврђењем, да су Венди, одн. Лужички Срби, или Сорби несумњиво СЛОВЕНСКИ НАРОД, КОЈИ СЕ ИЗ БАЛКАНСКИХ ОБЛАСТИ НАСЕЛИО ДАЛЕКО НА СЕВЕРУ, ИЗМЕЂУ САЛЕ И ЕЛБЕ, У МАЈСЕНСКИМ ПРЕДЕЛИМА. Међутим, објашњавају аутори, има и таквих, који тврде да су се СОРБИ, или ВЕНДИ, НАСЕЛИЛИ У МАЈСЕНСКОЈ ОБЛАСТИ ЈОШ У ПРЕИСТОРИЈСКО ВРЕМЕ и ТО ИЗ ПРУСКЕ, ПОМЕРАНИЈЕ И МАРКЕ.

> "Нама то, настављају Шетген и Крајсих, не изгледа вероватно и ми много више верујемо, да су се они настанили овде (тј. у мајсенској области), дошавши преко Моравске и Чешке".

После тога они пишу без колебања, одн. са апсолутним осећајем сигурности:

> "Wir beweisen solches mit folgenden Gründen - weil sie:
> 1. - Einerlei Namen,
> 2. - Einerlei Sprache,
> 3. - Einerlei Bennenung ihrer Städte und Dörfer in beiden
> Ländern gehabt; DAS ERSTE IST KLAR. Und wenn wir das dritte,

so gut als man in der gleichen Dingen kann, beweisen haben werden
so wird an dem andem nicht mehr zu zweifeln sein"

С обзиром, да је ово немачко сведочанство, сматрали смо, да треба да му се посвети посебна пажња. Па ипак, цео овај извод овде, с његовим додатком у оригиналу у белешци испод текста - све скупа је само незнатан део из Шетген-Крајсихове расправе, која треба посебно да се простудира, уз упоредне географске карте. Јер, ево, шта кажу сами Немци, који су окрутно и без икаквих обзира истребљивали и германизовали Србе, о којима овде пишу:

> "Ми то доказујемо (тј., да су Лужички Срби дошли са Балкана) следећим разлозима - јер они:
> 1. - Имају исто име,
> 2. – Исти језик,
> 3. - Исте називе њихових градова и села у обе области.
>
> Прво је јасно. А ако и треће, толико, колико је могуће, будемо доказали, онда у односу на другу тачку неће бити сумње".

Следе затим обавештења по параграфима - драгоцена и непроучена, па - према томе - и непозната - бар нашој генерацији. Овде ћу - нека љубазни читалац опрости употребу првог лица, али ради се о једном личном доживљају, који никада неће моћи да буде избрисан из моје свести - овде ћу да изнесем, дакле, један лични доживљај, дубоко урезан у мом бићу...

У самом почетку по мом доласку у Француску, сместила сам се код једне љубазне француске породице. Једног дана домаћица, Францускиња, рођена у Алзасу, поставила ми је питање:

"Мени су моји родитељи, а и њихови родитељи причали, да сте ви Срби владали некада у Алзасу, а ви ми о томе никада ништа не кажете... "

Узвратила сам збуњено и још више уз изненађење:

"Ја о томе ништа не знам... "

"Чудновато! Међутим, то мора бити тачно, јер се у дому мојих родитеља никада нису причале неистине!... "

Много касније, отишла сам да посетим своје домаћине, који су остали моји пријатељи. Тада сам им испричала, шта сам у њиховој земљи и у њеним библиотекама открила и колико ме је срам због сопственог незнања, но исто толико и због незнања мојих професора, заведених, као што сам и сама била... Моја прича је била пропраћена ћутањем, протканим тугом... Чини ми се, да смо се при томе међусобно изванредно разумели, јер ништа није толико жалосно и тако тешко као прекасно откриће покопане прошлости целог једног народа... Па утолико би пожељније било, да се добро проуче дела управо оних, чији преци су у том покопавању најактивније суделовали. За сада - ево овде само још три одломка, око којих треба да се развије читава историја настанка, живота и нестанка Срба из северне Европе. Стога треба добро да се запамти свака реч следећих извода,[2] чији превод овде дајемо, док смо ниже приказали оригинални текст на немачком:

> "Понајпре треба да наведем, да су Срби једно време били господари Далмације... То име - Далмација - имамо ми у овдашњем крају и то је стара вендска жупа, или област ДАЛЕМНИЦА У Далмацији су Срби изградили . следеће градове: БЕЛИКИН (вероватно ВЕЛИКА), ХЛЕБЕНА, СТОЛП И КОРИ, исто тако МОКРУ и – претпостављамо - ДАЉ... Ми имамо у нашој земљи (тј. у бившој Лужичкој Србији, коју су Немци освојили и присвојили): БЕЛИЦ, КЛЕБЕН, град и утврђење СТОЛПЕН... КОРЕН, градић, а исто тако и КОРИН. Код ЛАЈПЦИГА (имамо) Мокерн и градић ДАЛЕН... а од ХУМ, у Мајсену имамо Колм

Параграф 7.:

У наставку саопштавамо, да цела област, коју данас сачињавају краљевски богата СЛАВОНИЈА и БОСНА... ПРЕ ЈЕ ПРИПАДАЛА СРБИМА И ЗВАЛА СЕ БЕЛА СРБИЈА... КОЈА СЕ ПРУЖАЛА ДО НЕМАЧКЕ ГРАНИЦЕ, тако, ДА СУ ЊЕНИ СУСЕДИ БИЛИ ФРАНЦИ... дакле -, у БОСНИ ИМАМО ГРЕБЕН, коме одговара (у Немачкој) GREBBEN... У Босни су МАГЛАЈ, ЗВОРНИК... МИЉАЦКА.. Код нас имамо: MOGELIN, MUGELN... ZERWIG ... ZWENITZ ... MIGLITZ...

Параграф 8.:

Најзад треба још да споменом, да су стари Срби такође једно време имали Хрватску... Јер и у њој се налазе следећа имена, која се слажу с нашима: БРОД РАКОВИЦА ОСТРОВИЦА ДРАЧЕВАЦ, ТОПЛИЦЕ.. од чега је код нас: BRODE, RAGEWITZ, HOSTERWITZ, TOPLITZ...

2. - "Erstlich, habe ich aus denen mittleren Zeiten anzufuhren, dass die Servier einige Zeit Herren über Dalmatien gewesen... Diesen Namen Dalmatien aber haben wir auch in hiesigem Land gehabt, nähmlich den alten wendischen Pagum, oder Provinz Dalemniza. In Dalmatien waren von denen Serviern folgende Städte gebauet. BELIKIN, CHLEBENA, STOLPON und GORI, in gleichen MOCRUM und DALEN. Wir haben in unseren Länden BÖLITZ... KLEBEN ... die Stadt und Festung STOLPEN... KOHREN, das Stadtchen, ingleichen CORIN... MOCKERN bei Leipzig und das Städtchen DALEN ... von CHLUM... in Meissen haben wir KOLM...

Paragraph 7.:

Hiemachst ist zu wissen, dass die ganze Gegend, welche heutiges Tages die Königsreiche Slavonien und Bosnien inne haben, vor diesen das WEISSE SERVIEN geheissen... und hat sich erstrecket bis an die Grenze von Teutschland, so dass ihre Nachbaren damals die Frankcn gewesen... Also, haben wir in Bosnien GREBEN,.dergleichen ist GRABBEN... In Bosnien MAGLAY, ZORWENIK (ZWORNIK)... MILJAZKA... Bei uns haben wir MOGELIN, MÜGELN... ZÖRWIG... ZVÖNITZ...MÜGLITZ...

Paragraph 8. :

Endlich habe ich noch dieses mitzunehmen, dass die alten Servier auch eine Zeit lang Croatien inne gehabt haben ...Den man findet folgende Nahmen, die mit denen unserigen über einkommen BROD, RAKOWITZA, OSTROWITZA, DRACEVAZ, TOPLITZE. Davon man bei uns hat: BRODE, RAGEWITZ, HOSTERWITZ, TOPLITZ... "

* * *

Жеља нам је да из ових кратких напомена израсте једнога дана једна велика монографија, која ће да попуни велике празнине нашега незнања...

Једном, налазећи се на обали силне и тихе Лабе, учинило ми се да велика река у дубинама јеца... Много касније наишла сам на патриотску поезију лужичко-српског Песника Ћишинског, па препуштам Теби, драги Читаоче, да донесеш суд о њој. Песма која ће овде бити приказана, зове се "Српској земљи":[3]

"О земљо српска! Само Твоју груду ћу да хвалим и твоје јуначке randродавне градове! Оживећу славна имена Твојих синова, макар ми срце пресвисло од дивљег бола! О земљо српска, чаром твојим крепи моју вољу, да бих открио старих времена крваве трагове и да бих чуо како с неба зову освету за туђинско зло преко горе, њиве и равнине! О земљо српска! Прослављаћу твоје плодне њиве, твојих гора чаробне песме и славићу тиху лепоту твога народа. О, земљо српска! Никад те нећу заборавити. Твоју слику видим у мислима и у сну звони ми твоје име као јасни звук звона".

3. - Л. Ленард, Српство у поезији Лужичких Срба, Издање "Светлост", Београд, 1931.,стр.:64.,65.,83.

Одмах после овог, следи сонет старом историјском седишту Лужичких Срба, граду Будишину:

> "Поздрављено старо место непобедно! Потресле су те дивље борбе Срба са Франциma, у самртничком болу напајао си се крвљу својих синова! Туђин је некада палио твоје домове и нечовечно газио крв твојих синова, али још српска срца на српски начин бију у Лужицама... "

У сонету "Спрева на Блатима" исти песник пева:

> "... како се тужно вијуга међу српским обалама, ах, кад бих вечно могла носити српске чамце... И плачући ваља даље своје валове. Пева о српским градовима на Лаби, а. валови Лабе ћуте и стењу као да се још сада топла српска крв меша с њиховим таласима... "

На Хрођишћу види песник сенке старих Миличана и плаче, што се на месту, где је некада стајао чврсти град поносних српских кнежева, сада налази гробље. На гори Лубину види, како стари српски јунаци устају из својих гробова, гледају у месечној ноћи по равницама и с речима - "Није још време", враћају се у подземне пећине... На гори Прашици сања о старим временима... На Лаби и у Мишни, на давно германизованој српској земљи, чује песму српске девојке...

На старом народном мотиву заснована је песма Лужичког Србина Ћишинског под насловом "Врло је тешко било Србима"...

> "Лужичко-српски народ прича, да је некада, у пролеће - Световиду жртвовао на горама, у захвалност, што је земљи вратио сунце. Франци су у крвавим биткама потукли Србе, узели слободу и мачем им поставили крст Голготе на земљи. На горама српским пагански свешетници дубоко су закопали свету ватру, жртвени камен и дрво - тако, да га Франци никада неће моћи пронаћи. Тешко је било Србима у ропству, тајно су се састајали на горама ноћу, у одређено време и плачући су се саветовали, како би разбили туђинске окове. Побожно су чували свету ватру у каменим пећинама и молили су Перуна, нека удари својим блеском и уништи непријатеље. Ватра српске слободе остала је закопана на горама. Кад ће нам с радошћу свануги дан новог пролећа, кад ће ова света ватра - скривена у пећинама из горе избити до неба?!"

Ћишински је написао и песму СРПСКОМ ЈЕЗИКУ, у којој изражава жељу, да овај језик поново одјекне по целој Лужици и донесе нову срећу Србима... У последњој песми ове збирке каже српским мајкама:

> "Српска мајко, учи дете своје матерњем језику, српске звуке буди на српским уснама! Поштуј и поноси се Србовањем, твој дом нека буде ко српска липа!"

Захваљујући истом песнику, ми и данас чујемо стару мајку из Лужице која прича унуцима о Србима на Лубину:

> «Седам краљева има у његовим пећинама зачарани гроб. У извесним моментима дижу се из гробова, златне круне им блеште на главама,

гледају доле на српске равнице, заплачу и опет се враћају у своје пећине,
падајући у сан. Али - доћи ће дан, када ће се седам српских краљева
појавити усред Будишина и опрати српску срамоту...»

Ову бајку прича стара мајка народу на прелу, а народ верно слуша и чува у својим срцима ову слику... Баладу завршава песник речима:

"Седам краљева устаће из гробова, узеће мач у руке кад буде престао
сан Срба и кад крв буде узаврела у српским жилама".

У другој балади Ћишински пева у песми "Миличино нарицање" о смрти старог српског кнеза Милидуха. МИЛИЦА ЈЕ ПЕРСОНИФИКАЦИЈА ПЛЕМЕНА МИЛЧАНА, и она после крваве битке, у којој је пао кнез Милодух, плаче на његовом гробу, кад:

"... полажу у гроб српску славу и слободу... "

У једној строфи Милица уздише:

"МИЛИДУХУ, НЕ ЧУЈЕШ КАКО ЗВЕЧЕ МАЧЕВИ?
НЕ ВИДИШ КАКО ТЕЧЕ КРВ ТВОЈИХ ЈУНАКА?

НЕ ЧУЈЕШ КАКО ЗАВИЈАЈУ ФРАНАЧКИ ВУЦИ И
КАКО УЗДИШУ ТВОЈИ СИРОТИ СРБИ?!"

Најзад, песник излива своја осећања кроз тиху вечерњу молитву:
"Ти, о Боже, знаш да сам своје моћи духа и целу снагу посветио само
Србима и све моје жеље само су Србији! Ти, о Боже, услиши ову моју
молитву отклони камен, који нас гуши и притискује!'
Скини мрак с наших душа!... "

Овде нам мисао застаје уз осећај јединства мишљу и срцем с далеким песником, који носи наше име и живи кроз наше биће...

НЕСТОР ЧАСНИ КИЈЕВСКИ или:
ПОДУНАВЉЕ И БАЛКАН
ПРАДАВНЕ СЛОВЕНСКЕ ЗЕМЉЕ

Сипријан Робер је оставио тако лепо мишљење о Србима, да нам то још и данас даје крила и смелости да се винемо, следећи његове закључке као пророштва светих, давно - прошлих времена. Као, нпр. следећи:[1]

"Cependant, la presence des Slaves avant Jesus-Christ dans les Provinces Illyriennes et sur le Danube, se prouve par une foule de noms de lieux, de fleuves et de montagnes, qui portent – evidemment – une empreinte slave... Une cite considerable de Macedoine s'appelait SERBITSA. Dans Ptolemee, SERBINUM est le nom d'une autre ville de Pannonie, que la table de Peutinger appelle SERVITIUM... Nous alleguerons l'autorite de Polybe... qui distinguait deja expressement sur l'Adriatique... Ces Autochtones... de l'Illyrie, parlant une langue non gauloise et encore moins latine, ou grecque, DE QUELLE RACE HUMAINE AURAIENT-ILS PU ETRE, S'ILS N'ETAIENT PAS SLAVES?... Le plus ancien des

chroniqueurs slaves, le venerable Nestor de Kiev, nous presente POSITIVEMENT, a la fin du onzieme siecle, LES RUSSES COMME ORIGINAIRES DE L'ILLYRIE, d'ou ils auraient ete refoules vers le nord, et finalement rejetes au-dela des Karpathes par des conquerants ... latins et par les Celtes. Des le commencement de sa chronique, Nestor enumerant d'apres Cedrenus, toutes les nations du monde, ajoute comтe interpretation du mot ILIURIK, celui de Slave, pour montrer qu'il regardait les SLAVES COMME LES PLUS ANCIENS HABITANTS DE L 'ILIRYIE. Pour plus de clarte Nestor ajoute ailleurs: "Des soixante et douze peuples... l'un s'appelait Illyrien, c'est-a-dire - Slave. Il habita longtemps sur les rives du Danube, les contrees qu'on appelle aujourd'hui Bulgarie et Hongrie. C'est de la que LES SLAVES SE REPANDIRENT PAR TOUTE LA TERRE, ET PRIRENT DIFFERENTS NOMS, SUIVANT LES CONTREES, OU ILS S'ETABLIRENT.
J'AI PRIS RELIGIEUSEMENT POUR POINT DE DEPART DE TOUTE L'ARCHEOLOGIE SLAVE CE PASSAGE DE NESTOR. C'EST DE CE TEXTE QUE JE PARTIRAI POUR MONTRER... LES ORIGINES, LA NAISSANCE SUCCESSIVE DES QUATRE GRANDES NATIONALITES:

- ILLYRO-SERBE,
- BOHEME,
- POLONAISE et
- RUSSE..."

1. - Cyprien Robert, Le monde slave, Tome II., pp.: 21., 22., 20

Истом побожножћу, којом је Сипријан Робер приступио Несторовом тексту, приступамо овде и ми његовом кроз превод предходних редака:

"Присуство Словена пре Христа у областима Илирије и Дунава, потврђује мноштво имена места, река и планина, које – очигледно - носе словенски печат... Један знатан град Македоније звао се СРБИЦА. Код Птолемеја је СЕРБИНУМ име једног другог града у Панонији, који се на Пеутингеровој Табли назива СЕРВИЦИУМ... Ми се позивамо на Полибијев ауторитет... који је већ изричито разликовао на Јадрансхом Мору... аутохтоне становнике... Илирије, који су говорили једним НЕГАЛСКИМ језиком још мање латинским, или грчким: ПА КОЈОЈ ЉУДСКОЈ РАСИ СУ МОГЛИ ДА ПРИПАДАЈУ, АКО НИСУ БИЛИ СЛОВЕНИ?!

НАЈСТАРИЈИ СЛОВЕНСКИ ХРОНИЧАР, ЧАСНИ НЕСТОР ИЗ КИЈЕВА, ПРЕДСТАВЉА НАМ СА СИГУРНОШЋУ, КРАЈЕМ XI века, РУСЕ (као народ), ПОРЕКЛОМ ИЗ ИЛИРИЈЕ, ОДАКЛЕ СУ БИЛИ ПОТИСНУТИ ПРЕМА СЕВЕРУ и НАЈЗАД ОДБАЧЕНИ ПРЕКО КАРПАТА ОД…. ЛАТИНСКИХ ОСВАЈАЧА И ОД КЕЛТА. У САМОМ ПОЧЕТКУ СВОЈЕ ХРОНИКЕ, НЕСТОР, НАБРАЈАЈУЋИ НА ОСНОВУ КЕДРИНА СВЕ НАРОДЕ СВЕТА додаје као тумачење речи ИЛИУРИК - СЛОВЕН, да би показао, како је НА СЛОВЕНЕ ГЛЕДАО КАО НА НАЈСТАРИЈЕ СТАНОВНИКЕ ИЛИРИЈЕ

Да би био јаснији, Нестор додаје:

> "Од СЕДАМДЕСЕТ И ДВА НАРОДА.... ЈЕДАН СЕ ЗВАО ИЛИРСКИ, тј. СЛОВЕНСКИ. ОН ЈЕ СТАНОВАО ДУГО НА ОБАЛАМА ДУНАВА У ОБЛАСТИМА КОЈЕ СЕ ДАНАС ЗОВУ БУГАРСКА И МАЂАРСКА. ОДАТЛЕ СУ СЕ СЛОВЕНИ РАШИРИЛИ ПО ЦЕЛОЈ ЗЕМЉИ, УЗЕВШИ РАЗЛИЧИТА ИМЕНА ПРЕМА ОБЛАСТИМА ПО КОЈИМА СУ СЕ НАСЕЛИЛИ.
>
> Ја сам за целу словенску археологију ПОБОЖНО УЗЕО ОВАЈ НЕСТОРОВ ОДЛОМАК КАО ПОЛАЗНУ ТАЧКУ. Од овог текста ћу да пођем, како бих показао... ПОРЕКЛО И ПОСТЕПЕНО РАЂАЊЕ ЧЕТИРИ ВЕЛИКА НАРОДА
>
> - ИЛИРО-СРПСКОГ,
> - ЧЕШКОГ,
> - ПОЉСКОГ и
> - РУСКОГ."

На једном другом месту Сипријан Робер опширно износи разлоге, на основу којих закључује, да су Срби са Балкана најстарији међу Словенима... Ми смо цео тај текст већ донели у почетку ове студије, па ћемо овде да поновимо само његов крај као најбитнији у односу на оно о чему расправљамо у овом поглављу:

> "НАЈЗАД, ПРЕШАВШИ ДУНАВ, НИЈЕ МИ ДУГО ТРЕБАЛО, ДА ОПЕТ НАЂЕМ КОЗАКА ИЗ УКРАЈИНЕ, РУСИНА ИЗ ГАЛИЦИЈЕ, ПОЉСКОГ КАРПАТСКОГ ГОРАНИНА И ЧЕШКОГ СУДЕТСКОГ ПЛАНИНЦА једном речју, СВА ПРВОБИТНА ПЛЕМЕНА ДРУГИХ СЛОВЕНСКИХ НАРОДА ДИВНО САЖЕТА У БАЛКАНСКОМ ИЛИРУ? НИЈЕ ЛИ ТРЕБАЛО ДА ИЗ ТОГА ЗАКЉУЧИМ, ДА САМ НАЈЗАД ДОДИРНУО ЖИВУ СТЕНУ, ЗЕМЉУ ПРВОГ ФОРМИРАЊА ДА СУ СРБИ ИЛИРИЈЕ ЗАИСТА БИЛИ НАЈСТАРИЈИ МЕЂУ СЛОВЕНИМА?!"[2]

2. - Revue des deux Mondes, De l'enseignement des litteratures slaves, Janvier 1846., p. 372.: "Ayant enfin traverse le Danube, je ne tardais pas a retrouver le Kosaque de l'Oukraine, le Russine de la Galicie, le Goral polonais des Karpathes et le Goral boheme des Sudetes, en un mot - toutes les tribus primitives des autres nations slaves admirablement RESUMEES DANS L'ILLYRIEN DES BALKANS..... NE DEVAIS-JE PAS EN CONCLURE QUE JE TOUCHAIS ENFIN AU ROC VIF, AU TERRAIN DE PREMIERE FORMATION, QUE LES SERBES D'ILLYRIE ETAIENT VRAIMENT LES PLUS ANCIENS DES SLAVES ?!

После овог савршено јасног текста, да се осврнемо на писца, којим се, по Роберовом тврђењу - служио Нестор Кијевски, а то је Ђорђе Кедрин, Значи, Несторова тврђења никако нису била плод маште, или верског фанатизма, па чак ни онда, када је спомињао неке појединости у вези са "библијском поделом језика". Јер - Кедрин је био византијски хроничар, одн. писац једне историје, која је обухватала догађаје ОД ПОЧЕТКА СВЕТА, до године 1057. За период од 811.-1057. г., његови биографи тврде да је једноставно преписао целокупни текст из дела Јована Скилице (Joan Skylitzse). Што се тиче Скилице, он је био грчки историчар, такође из XI века, родом из Мале Азије. Овај писац је имао високе функције на византијском двору. Као човек велике интелигенције желео је, да напише једно непристрасно и критичко историјско дело, те је тако и он постао творцем још једне Хронике, која је била наставак Теофанове. Та Хроника је обухватала време од 811.-1079. г., по рођењу Христовом. Део те Хронике објављен је у часопису "Византија" у Бону (за период од 1057.- 1079.) док необјављени део може да се нађе, како је горе речено, у Кедрина.

Што се Теофана тиче, чију историју је наставио да пише Јован Скилица, он је познат под именом Теофан Исповедник. Живео је између 750. и 817. г. Под Леоном Јермениним узео је активног учешћа у борби против иконокласта, због чега је био прогнан, да би умро 817. године на острву Самотраке. Теофан је писац једне Хронике, у којој су описани догађаји од 284.-813. г. Уопште се сматра, како то француски ауторитети тврде, да је Теофанова Хроника:

"Un document historique d'importance capitale"
tj'.: "Историјски документ од највеће важности".

Предње појединости смо изложили зато, да би се видело, да се Нестор Часни Кијевски при писању своје Хронике, ослањао на озбиљне изворе. Према томе, Несторова Хроника никако није за одбацивање, како то сматрају, чак и међу Словенима, поклоници германске школе.

Тако веома савесни професор Реља Новаковић у својој књизи "Одакле су Срби дошли на Балканско Полуострво", настоји, да на сваки начин докаже, да су Срби стварно однекле дошли на Балкан, те му је читава та студија посвећена тражењу српске предбалканске постојбине. Међутим, ми не можемо, а да се - на основу сабране грађе не ставимо на страну Српске Аутохтонистичке Школе и свих оних аутора, који Србе од вајкада налазе у подунавском простору и на Балкану. Наравно - ни у ком случају не може да се порекне, да је сваки народ некада и однекле дошао. Но - што се Срба тиче, они су се на Балканском Полуострву и с обе стране Дунава нашли тако давно, да се ту уистину могу сматрати аутохтоним!

Уосталом, на основу онога, што Шафарик каже о српском језику, на основу сведочанства Долчија, Апендинија, Шулца, Робера, Овелака и д.р., па на основу Милоша С. Милојевића и с њим заборављеног Симе Лукин-Лазића, никако не може да се прихвати нека измишљена сеоба Срба на Балкан у VI веку по Христовом рођењу. А и наш савременик, велики и упорни прегалац на подручју српске историје, господин Ненад Ђорђевић - ту причу је научно и веома документовано побио. Направили смо ту примедбу особито због напред поменутог Теофана јер - ако је његова Хроника "историјски документ од капиталне важности", то значи, да је она прихваћена на свим линијама, те би као таква морала бити прихваћена при сваком тражењу историјске истине, што - по многим чињеницама судећи - није случај, када се ради о Србима. Наиме, управо је Теофан оставио једно сведочанство, које су прихватили Јован Рајић, Лукин Лазић и Милојевић, али - о коме не води никаквог рачуна историја, која се у наше доба пише и предаје. У ствари, Јован Рајић, на страни 119. своје Историје (Том I), пише, да је међу својим сведочанствима Теофан оставио и једно, које се односи на Србе и у коме се каже, да је:

"... лета. првога Јустинијанове владавине, године 520.,
100.000 Срба дошло под предводништвом жене умрлог
вође на Балкан, где су наставили да живе у миру".

Да Рајић ову појединост није унео у своје дело напамет, доказ је његова библиографија, у којој он под бројем 63. - наводиТеофанов текст на грчком и латинском, штампан у Венецији, 1729. г. Стога веома жалимо, што професор Новаковић није свој истраживачки елан и дар усмерио у овом правцу и што је своје дело оријентисао углавном према једном исконструисаном догађају од свих оних, за које Живанчевић каже, да су:

"... на Словене гледали крвавим очима... "

Приближавајући се одломцима Хронике Нестора Часног Кијевског, који су за ову студију од особитог интереса, најпре ћемо се осврнути на један њен превод, извршен на основу "Империјалног петровградског издања", пропраћеног белешкама и збирком непознатих текстова, а штампаног у Паризу, 1834. г.[3] Преводилац и коментатор био је Louis Paris.

3. - La Chronique de Nestor, traduite en francais d'apres l'Edition imperiale de Petersbourg, accompagnee de notes et d'un recueil de textes inedits, par Louis Paris, 1834.

Сасвим у почетку овога издања изненађује нас преводиочев протест:

> "II est vrai que rien dans nos livres modernes ne nous a mis sur la trace de la verite, et, qua la honte de tous les ecrivains qui se vouent au au triste metier de calomniateurs du passe, ils percent dans leur etrange et superbe dedain... un defaut aussi grand d'instruction que de bonne foi.
>
> (c. 4.) - L'ouvrage que nous publions aujourd'hui... il est, c'est tout dire, celui d'un moine russe du XI siecle; Au demeurant, nul ouvrage n'a rendu plus de service e l'histoire...
>
> (c. 6.) - Tout se que l'histoire byzantine et lews ecrivains etrangers ont dit... est aussi court qu'incertain et ne contient que le recit des evenements auxquels leurs nations ont pris part; encore s'y mele-t-il beaucoup de mensonges et de contradictions".

Приказујемо сада овај занимљив и значајан текст у српском преводу:

> "ИСТИНА ЈЕ, ДА НАС НИШТА У НАШИМ САВРЕМЕНИМ КЊИГАМА НИЈЕ ДОВЕЛО НА ПУТ ИСТИНЕ И ДА НА СРАМОТУ СВИХ ПИСАЦА КОЈИ СЕ ПОСВЕЋУЈУ ЖАЛОСНОМ ЗАНАТУ КЛЕВЕТНИКА ПРОШЛОСТИ - КРОЗ ЊИХОВ ЧУДАН И НАДМЕН ПРЕЗИР ИЗБИЈА ИСТО ТОЛИКО ВЕЛИКИ НЕДОСТАТАК ОБРАЗОВАЊА КОЛИКО И ВЕРОДОСТОЈНОСТИ.
>
> Дело, које данас објављујемо... јесте, а тиме је све речено – од једног руског калуђера из XI века. У СТВАРИ - НИ ЈЕДНО ДЕЛО НИЈЕ ДОПРИНЕЛО ВИШЕ КОРИСТИ ЗА ИСТОРИЈУ
>
> СВЕ ШТО СУ ВИЗАНТИЈСКИ ИСТОРИЧАРИ ИСТРАНИ ПИСЦИ КАЗАЛИ, ИСТО ЈЕ ТОЛИКО НЕДОВОЉНО, КОЛИКО И НЕИЗВЕСНО И САДРЖИ САМО ПРИЧЕ О ДОГАЂАЈИМА У КОЈИМА ЈЕ ЊИХОВ НАРОД СУДЕЛОВАО; А УЗ ТО – У ЊИМА СЕ МЕШАЈУ ЛАЖИ И КОНТРАДИКЦИЈЕ."
>
> ПО ПАРИСУ- СЛОВЕНИ СУ ЖИВЕЛИ У ЕВРОПИ ОДВАЈКАДА

"... des les temps les plus recules... Peuple immense...",

уз додатак ближе појединости::

".., НАРОД ОГРОМАН.. " [4]

У наставку, исти овај аутор ИЗРИЧИТО ТВРДИ, ДА ЈЕ: МНОГО НАРОДА ПРИНУЂЕНО, да ТРАЖИ СВОЈЕ ПОРЕКЛО У ЗЕМЉИ АНТИЧКИХ СЛОВЕНА..[5]

Писац даље анализира начин рада кијевског монаха, па каже, да у његовом излагању влада велика методичност, тако да је све, што је рекао УСТАНОВЉЕНО С ВЕЛИКОМ ЈАСНОЋОМ И СТРИКТНО ХРОНОЛОШКИМ РЕДОМ. По Парису, НЕСТОР РАЗВИЈА СВОЈУ ПРИЧУ С МНОГО СМИСЛА ЗА РЕД И УЗ ПОТПУНУ СИГУРНОСТ, С ТОЛИКО ТРУДА И ВЕРОДОСТОЈНОСТИ... А НА ОСНОВУ СВЕГА ТОГА, закључује коментатор и види се ИСТИНИТОСТ ЧИЊЕНИЦА КОЈЕ СУ ПРЕДХОДИЛЕ ЊЕГОВОМ ВРЕМЕНУ, које - да би их на тај начин изложио - није тражио само у народној предаји, већ и КОД ИСТОРИЧАРА, као и у поузданим и добро установљеним традицијама.

4. - O.c.,p. 14.
5. - Idem,p.l5
6. - Id.,p.l6.

Затим Луи Парис износи нешто[7], што објашњава и оправдава став писца ове студије према извесним - да тако кажемо - "научним" догмама Западне Европе. Његово казивање открива бит - како се сматра - цивилизоване Европе, која с висине, али често с незнањем гледа на "Варваре", чије име у овом облику су створили Грци, да би га од њих преузели римски освајачи, а затим сви остали... Ево, дакле, тог невероватног обавештења:

> "... Cependant, au XVIII siecle, se repandit en Allemagne l'erreur la plus grossiere et la plus impertinante au sujet de cette Chronique... Cette bevue venait de ce que le premier traducteur allemand, dont l'ouvrage parut en 1732., n'avait pas compris ce titre... Son erreur entraina bien d ' autres... "
>
> " Au surplus, une bevue non moins impardonnable, et qu'on peut encore reprocher a un Allemand, c'est celle que commis, en 1828., a Leipzig... un savant commentateur de Nestor... L'editeur ne sachant pas lire les lettres rosses, ce nom de NESTOR pris pour HEKTOR..."[8]
>
> "... ainsi, le moine de Kiew rencontra dans la capitale de la litterature allemande un intiepide admirateur qui le confondit avec le heros et 1'espoir de Troie! "

7. - Id.,p.21.
8. - Исто, стр. 22.

Веома нам је тешко, да нађемо израз, којим бисмо окарактерисали грешку, која се јавља у горњем тексту. Луи Парис је при осуди овакве једне појаве веома оштар, па чак и груб, као да је наслутио, да ће грешка да буде заташкана, док ће накарадно учење да остане, проширивши се - касније - из Немачке по целој Европи, па и по свету. Најстрашније од свега је, што су ту грешку створили и другима је предали, највећи непријатељи и уништаваоци Словена! Ево, дакле, само првог и незнатног дела те овековечене неистине:

> "... Међутим, у XVIII веку проширила се у Немачкој најгрубља и најдрскија грешка у односу на ту Хронику... Та брљотина појавила се зато, што први немачки преводилац, чије дело се појавило 1732. г., није разумео његов наслов... А његова грешка повукла је за собом много других...
>
> Шта више, брљотина не мање опростива и која се опет може укорити код једногНемца, је она, коју је, 1828. г., починио у Лајпцигу... један учени коментатор Нестора... Издавач, незнајући да чита руска слова, име НЕСТОР је схватио као ХЕКТОР (или НКТОР грчким великим словима...)
>
> Тако је кијевски монах наишао у немачкој литерарној престоници на смелост једног поштоваоца, који га је побркао с јунаком и надом града Троје!"[9]

9. - Исто, стр. 23.

Прелазећи на Несторов текст, тј. на превод неких његових одломака, одмах ћемо, давно пре него што су европски лингвисти открили "индо-европску заједницу народа, наићи на сва имена, која се у

оквиру те групе спомињу седам до осам векова после Нестора. А иза тога следи за Словене уопште и - наравно - за Србе - један веома занимљив детаљ, којим - се изгледа - лингвисти нису бавили.

Бавили су се њиме интерпретатори Библије, међутим, колико је познато, они никада нису изнели никакву одређенију појединост о, нпр., вавилонској подели језика, што је у нашем сећању остало као неко нејасно, расплинуто и неразумљиво обавештење. Ми ћемо тај одломак из Несторове Хронике да пренесемо овде - онако, како је он приказан у делу Louis-а Paris-а:

«СПОМЫСЛИША СЪЗДАТИ СТОЛПЪ ДО НЕБЕСЕ...
И СЪБРША СЯ НА МЪСТЬ СЕНАРЪ ПОЛИ ЗДАТИ
СТОЛПЬ ДО НЕБЕСЕ И ГРАДЬ ОКОЛО ЮГО ВАВИЛОНЬ»

То је она "вавилонска кула", чија висина је била 5433 лакта, коју је Бог разрушио снагом великог ветра и чије су рушевине постојале више векова. А та кула, или - како Нестор Часни Кијевски каже - СТОЛП, била је саздана на пољу СЕНАР-у. Овај назив наћи ћемо написан као SENAHAR, SENAAR, и т.д., но са становишта српског језика не постоји никаква тешкоћа са сврхом објашњења најпре облика СЕНАР, а затим оба страна начина писања, при чему се - АХА- и -АЛ- (вероватно треба –АА-) могу сматрати удвојеним дугим Ã из првобитне форме СЕНАР. Српска лингвистика се овим проблемом није бавила, а странци су, како смо видели у поглављу о Долчију, касније измислили име за СЕНАР, будући, да тај израз нису разумевали.

Додирнувши само ову тему на овом месту, ми ћемо одмах и да је напустимо, сматрајући, да она мора да се обради у једној посебној студији, која би коначно требало да расветли до данас "тајанствени" проблем тзв. "вавилонске збрке језика". Утолико више, што се - на истом том месопотамском простору - налазила и река Сербица, или Србица... А било је ту и других географских имена, за која би Милош Милојевић рекао, да:

"... имају смисла само са становишта српског језика... "

А што се тиче тог - српског језика... Ми смо, истражујући грађу за ову нашу студију, по први пут наишли на спомен једног језика у оквиру "вавилонске збрке"... Наиме - и Нестор, и Долчи и Апендини тврде, да је првобитни словенски, што бисмо ми проширили са палеословенски, или архајски српски, да је, дакле, тај језик био један од 72 језика, који је могао да се чује код "столпа" на пољу СЕНАРУ. А одатле су се Словени - као Јафетови потомци - разишли према северу и према западу, тј. – на једној страни - према Кавказу. Тако можемо лако да замислимо, да су се Срби у давно време, које је предходило историјском, нашли на Балкану, долазећи с југа, одн. с југоистока, или су се пак на Балкан спуштали из Подунавског Базена, где су стигли, заокруживши Црно Море. На исти начин можемо да објаснимо и боравак Срба по Кавказу и око Кавказа, као и у оним областима, где их налазе Плиније, Страбон, Птолемеј, и т.д. И док професор Реља Новаковић, мирећи се с доласком Срба на Балкан у VII веку, па чак век, или два раније, тражи "предбалканску постојбину" српског народа у правцу северо-запада, нама се чини, да нема никаквог разлога да се не прихвати Несторово тврђење по Шафарикофој интерпретацији, из дела заједничког њему и Суровјецком "Праотаџбина Словена" (Die Urheimat der Slawen)[10] , чији један део прилажемо ниже у копији. Истина, Шафарику и Суровјецком није била сврха, да управо на том месту доказују, да је Илирија била првобитно седиште Срба-Словена, већ да објасне облик ИЉУРИК, који је употребио кијевски Хроничар:

Von diesen 72 Völkern (Sprachen) eines war das slowenische Volk, und von Japhets Geschlechte waren sie, die sogennanten Illyrier, welche Slowenen sind. Dase in dieser Stelle nur Iljurci die einzig und allein wahre Lesart seyn könne, erhellt gegenseitig auch aus dem oben angefürten Ilurik Slowene, und aus dem ganzen in Nestor Th. II. Kap. IV und Th. III. Kap. IX und ganz besonders

Kap. X.: "ту бо есть илюрикъ, егоже доходилъ апостолъ павелъ; ту бо б}ша словене первое" mit ganz klaren dürren Worten dargestellten Systeme desselben von der Ursitzen der Slowenen an bciden Ufem der Donau in Illyrikum, Panonien und Mösien, woraus sie durch die Wlachen vertrieben worden seyen. Die Schreibart Ilurik, Ilurci, oder richtiger Iljurik, Iljurrci, statt Illirik , Illirci, wird nicht befremden, wenn man bedenkt, dass in der altslowenischen Schrift das griechische v meist durch y wiedergegeben wird und dass der Wichlaut, nach der slovenischen Sprache ganz eigenthümlich ist. Übrigens haben beinahe alle romischen Stein - und Münzenaufschriften, auch die aus der spätern Zeit, Illurikum und Illurus statt Illyricum, Illyrus. Katancsich Epigr. II. Das Resultat ist demnach: Nestor hielt die alten Illyrier für Slowenen.

10. - O.c.,p.155.

Значење предходног текста је следеће:

"Од та 72 народа (језика) један је био словенски народ и од Јафетовог рода су били ти такозвани Илири, који су Словени. "

Да на овом месту само ИЛЈУРЦИ може да буде једини и једино прави начин читања, произлази из предњег Илурик Словене и из читавог Несторовог дела I гл.4 и дела. III, гљ 9., а особито из гл 10.:

"ту бо есть илюрикъ, егоже доходилъ апостолъ павелъ;
ту бо б}ша словене первое"

где он сасвим јасним, сувим речима представља праседишта Словена на обема обалама Дунава, у Илирикуму, у Горњој и Доњој Панонији и Мезији, одакле су их потиснули Власи. Начин писања ИЛУРИК, ИЛУРЦИ, или - тачније - ИЛЈУРИК, ИЛЈУРЦИ, уместо ИЛИРИК, ИЛИРЦИ, није ништа необично, када се узме у обзир, да је у већини случајева грчко 'Y' старословенско У и да је знак за умекшавање својствен словенском језику. Уосталом, скоро сви римски натписи у камену и на новцу, такође и они из каснијег времена, имају ILLURICUM и ILLURUS уместо ILLYRICUM, ILLYRUS[11]
Резултат је према томе:

«НЕСТОР ЈЕ СТАРЕ ИЛИРЕ СМАТРАО СЛОВЕНИМА.»

11. - Катаничић, Епгр., П

А то су они ИЛИРСКИ СРБИ Сипријана Робера, или једноставно СРБИ као аутохтони балкански становници Милоша С. Милојевића, који су се на Балканском Полуострву нашли у тако давно време, да се могу сматрати АУТОХТОНИМ. Јер - Илирија је - по свим старим писцима, у првом реду, изразити део Балканског Полуострва, па и Плиније пише:

"Quae pars ad Hadriaticum Mare spectat, appelatur Illyricum, ad Septentriones Pannonia".[12]
"Део према Јадранском Мору зове се Илирија: према северу - Панонија".

12. - Плиније, VI, гл. 25.

Сва се издања слажу у томе, да су "СЛОВЕНИ ДУГО ВРЕМЕНА ОСТАЛИ ОКО ДУНАВА, тј. с обе стране реке, између осталог и тамо, где су много касније створене Бугарска и Мађарска, што

Шафарик у напред копираном тексту прецизира, додајући уз Илирик Панонију и Мезију, па да би био што уверљивији, не заборавља ни римски новац, који је носио натпис Илирије, на основу чега можемо да закључимо, да су ти Несторови Словени били распрострањени по Балкану и у дубину и по ширини, што опет иде у прилог тезе о АУТОХТОНОСТИ Срба као најстаријег стабла каснијих Словена. Овом уверењу доприноси и начин, на који се Нестор изразио, кад је рекао, одакле су се Словени разишли по земљи, не дајући предност ни једном географском правцу... али, постављајући Дунав као неку централну линију, или прадавну својину Словена, па Сипријан Робер и каже, да је Дунав од најдавнијих времена СЛОВЕНСКА РЕКА. А око те реке, по Нестору, СЛОВЕНИ СУ ЖИВЕЛИ МНОГО ВРЕМЕНА ПРЕ тзв. сеобе народа... Колико је дуго то време било - изгледа нам, на то питање наука - упркос модерних могућности и достигнућа - још увек не може да одговори, Но ми ћемо ипак да покушамо, да се у овом погледу ослонимо на признате ауторитете, а то су пре свега Шафарик и Суровјецки. Наиме, док професор Новаковић пише[14] у односу на период доласка "првих Словена" у Подунавље:

"Које је то време, не можемо поуздано знати, можемо претпоставити, да је реч о времену више векова пре летописчевог... "

13. - Могли смо да констатујемо, да се сва издања Несторове Хронике не слажу у свим појединостима, што се - уосталом - догађа са свим старим рукописима. У току рада на овој студији, служили смо се, осим напред споменутог француског издања и издањем од 1767. г., које је рађено по рукопису из Кенигсберга, а штампано у Петровграду, у оквиру публикација Царске Академије Наука, у збирци "Руска Историјска Библиотека", која је садржавала старе летописе, а затим разне записе и рукописе о руској историји и географији "древних и средњих времена". Узгред додајемо, да је кенигсбершки рукопис Летописа Нестора Часног Кијевског веома стар и носи као ознаку годину 1206. Посебно нас је импресионирало издање Фр. Миклошића, штампано у Бечу, 1860. г. као: "Chronica Nestoris", Textum russico-slovenicum (Vindobona).

14. - Одакле су Срби дошли на Балканско Полуострво, стр. 105.

Међутим, Суровјецки и Шафарик се не задовољавају само констатацијом "више векова пре летописчевог", већ, покушавајући да установе, када су Власи потиснули "Словене первое", пишу:

"Dass er (Nestor) aber den Zeitpunkt der Ansässigkeit der Slowenen in Illyrikum und theilweisen Verdrängung aus demselben in VORCHRISTLICHE Zeiten versetzt wissen will, sieht man daraus, weil er ihnen in Illyrikum den Apostel Paulus und in Russland den Apostel Andreas zum Lehrer giebt... Auf gleiche Weise fussen die bei Kadlubek... Sagen... von den Ursitzen der Slovenen in Pannonien, an der Donau, u s.w. Man denke ubrigens ja nicht, dass die Sage von der Urheimat der Slowenen in Illyricum bei nordischen Schriftstellern heimisch gewesen war...[15] "

"Да он (Нестор) време боравка Словена у Илирији и њихово делимично потискивање из ње, ставља у ПРЕДХРИШЋАНСКО ВРЕМЕ, види се по томе, што им он даје као учитеље - у Русији апостола Андрију, а у Илирији апостола Павла... На исти начин налазе се код Кадлубека и др. приче о праседиштима Словена у Панонији, на Дунаву ит.д. Уосталом, не мисли се на то, ДА ЈЕ КОД СЕВЕРНИХ ПИСАЦА БИЛА ОДОМАЋЕНА ПРИЧА О ПРАДОМОВИНИ СЛОВЕНА У ИЛИРИЈИ... "

15. - Surowiecki-Schaffarik, Über die Abkunft der Slawen, s. 156.-157. Цело ово дело је веома занимљиво.

У вези с горњим наводом аутори тврде, да су Стари Влах - између Босне и Далмације и стари Влах усред Србије (mitten in Serbien), из тог времена.

У поглављу ове студије о Јозефу Костржевском изложен је један непобитан аргумент у прилог тврђења о разлазу Словена са Балкана и из Подунавља, уз напомену, да то никако не значи, да се може тврдити, да су Балкан и Подунавље земље њиховог првобитног порекла, већ да се они од тако давних времена налазе у том делу Европе, да се могу сматрати аутохтоним. Томе у прилог несумњиво иде и напомена Суровјецког и Шафарика о ПРЕТХРИШЋАНСКОМ БОРАВКУ СЛОВЕНА у споменутим земљама, као и Несторова напомена о Апостолу Павлу, који је у Илирији проповедао хришћанство. А да се проповеда хришћанство са свом висином његових појмова, језик којим може то да се оствари мора и сам да буде на високом мисаоно - духовном степену. Чини нам се, да материјалистичка схватања спречавају могућност да се увиди, да је та чињеница такође значајна при одређивању старости једнога народа... Додамо ли свему, да је Браничевска Епархија на територији Србије постојала још у III веку по Христу, онда ће нам бити јасно, да ништа нисмо урадили, ништа објаснили и ништа ваљано и како треба проучили! При свему - не смемо да заборавимо, да је Апостол Павле живео и проповедао углавном у првој половини првог века нашег рачунања времена. Ако је он у то доба, у тој Илирији - словенској, или српској - у што је непоколебљиво уверен и Сипријан Робер, проповедао Христову веру на "словенском", онда нам је уистину тешко да схватимо, зашто би негде у Европи требало тражити "предбалканску постојбину Срба, одакле би они били дошли у своје данашње крајеве тек у VII веку по Христовом рођењу"!

Све у свему, српска наука би морала да се окрене према словенским изворима, особито према онима, који су послужили као база Српској Аутохтонистичкој Школи, из које се, како тврди добро упућени Живанчевић, развио у Русији велики интелектуални покрет, познат као словенофилство. У оквиру тог истраживања долази и Нестор Кијевски са његовом Хроником, по којој су Словени били на пољу Сенару као неимари Вавилонске Куле. Одатле су - по њему, они постепено стигли веома далеко, тако да је Живанчевић мирно могао да констатује, да је Словенство, налазећи се:

> "На средини Евроазијског копна, између схватања Истока и Запада, и
> бројно и географски као кичма човечанства и његова стремљења су од
> огромног значаја не само по њега, него по човечанство уопште...
> А страни извори срећу их - још на првом кораку - као многобројан народ...

Нестор их је на Балкану нашао у прасгара времена... као ИЛИРО-СЛОВЕНЕ..[16]

16. - И. М. Живанчевић, О. ц., стр. 9.

* * *

Будући, да је у наше време тема о Илирима на Балкану од највеће актуелности, чини нам се, да би неколико напред наведених чињеница могло да послужи као база за студију о присуству Словена на Балкану од најдавније прошлости. Узимајући при томе у обзир и језичке доказе, остварила би се расправао непобитној аутохтоности Срба на једном простору, који је срастао с њиховим бићем...

ДРАГОЦЕНО СВЕДОЧАНСТВО МОЈСИЈА ХОРЕНСКОГ

Да бисмо схватили значај Мојсија из Хорене, да најпре кажемо неколико речи о њему и о времену, у коме је живео. Рођен 370. г. по Христу, он је завршио највише студије свога времена, продубивши особито познавање грчке литературе. Традиција га поштује као јерменског историчара, који је проширивао своје знање у разним познатим културним центрима античког времена: у Едеси (у

Месопотамији), у Јерусалиму, Антиохији, Риму, Атини и у Константинопољу.У овом последњем граду задржао се до 434. г., а 442. се вратио у своју родну Јерменију, чију историју је написао, обухвативши догађаје све до 441. г., тј. до пред свој повратак у завичајну земљу. Поставши у Јерменији епископом, постао је уједно и чувар патријаршијског архива и у том својству је сарађивао на преводу Старога Завета. Према једној верзији, умро је око 487. г., док друга верзија даје као тачну годину његове смрти 492. Пре смрти, Мојсије је написао још и једну географију, која садржи важне цитате грчких писаца, као и песме из истог раздобља.

Ми, дакле, можемо да закључимо, да је Мојсије Хоренски био вероватно један од најученијих људи свога времена, па - према томе - и најобавештенији, а сигурно и познавалац више страних језика, док му је матерински језик био јерменски, па је њим и писао.

Уз Мојсија Хоренског, ми у овом делу наше студије представљамо и један други неприкосновени ауторитет, једног научног радника, великог Шафарика, а поред њега још и Лоренца Суровјецког, ослањајући се на дело "О пореклу Словена по Лоренцу Суровјецком", које је уредио и за штампу приредио управо Павле Јосиф Шафарик.[1] Наиме, то дело је по Суровјецковој смрти остало неприправљено за штампање, те је тај труд преузео на себе Шафарик, па ћемо стога оба ова аутора да спомињемо заједно.

1. - Paul-Joseph Shaffarik, Über die Abkunft der Slawen, nach Lorenz Surowiecki.i, Ofen (Budim), 1828.

У управо споменутој, многобројним сведочанствима поткрепљеној расправи, Суровјецки и Шафарик изјављују, да нико, ко и најмање познаје историју Словена, није стекао уверење, да су се словенски дијалекти,[2] тј. српски, пољски, руски, чешки и словачки, итд., развили тек почев од VI и VII века. Исто тако, нико од познавалаца не може да тврди, да су се балкански Срби одвојили од Лужичких Срба и од оних, који су живели у данашњој Шлезији, тек у истом том веку. Јер - Суровјецки и Шафарик настављају даље да развијају потпуно логично и зналачки своје мисли о томе, да се у њихово доба српски језик на Елби (Лаби) и српски на Балкану налазе на две крајње тачке језичне лествице Словена, што је - по њима - знак, да је до језичке поделе међу Словенима морало да дође много раније.

2. - Најупућенији словенски и несловенски филолози под "словенским дијалектима" подразумевају словенске језике...
Наиме, највећи лингвистички стручњаци тврде, да су још у не тако давној прошлости сви словенски језици, будући произишли из једног језика "мајке", били толико сродни и блиски, да су се пре могли сматрати дијалектима једног истог језика, а не посебним језицима,

Полазећи, дакле, понајпре са лингвистичког становишта Суровјецки и Шафарик се - кроз врло оштру анализу- супротстављају тврђењу Константина Порфирогенита о сеоби Срба на Балканско Полуострво у првој половини VII века, па кажу, да они само делимично верују у тачност Порфирогенитовог обавештења. Увек врло савесни и велике мисаоне проницљивости, оба ова аутора констатују, да код Порфирогенита, кога је историја узела као неприкосновени ауторитет, какав се не проверава, нигде нема прецизног датума, а ни слова о томе, када су се Словени населили у Тракији и у Илирији. Осим тога, они кажу, да су Словени били још пре доласка Срба у VII веку и у МЕЗИЈИ, но Порифирогенит и о томе ћути. Уз то, Порфирогенит не каже ништа ни о Трибалима, о којима Лаоник Халкокондило пише, да су најстарији и највећи народ, изричито тврдећи, да су ТРИБАЛИ - СРБЉИ - СРБИ... Но о томе више у поглављу посвећеном том писцу...

Пре нешто више од сто година, француски "Универзални речник историје и географије" што се тиче Мезије, каже:[3]

"МЕЗИЈУ ЈЕ САЧИЊАВАЛА СРБИЈА ИСТОЧНО ОД ДРИНЕ И ДЕО ДАНАШЊЕ БУГАРСКЕ БИЛА ЈЕ ТО ВЕЛИКА ЕВРОПСКА ОБЛАСТ, КОЈА СЕ НА СЕВЕРУ ПРУЖАЛА ДО САВЕ И ДУНАВА НА ЈУГУ

ДО ПЛАНИНЕ ЉУБОТИЊЕ И БАЛКАНА НА ЗАПАДУ ДО ДРИНЕ,
А НА ИСТОКУ ДО ЦРНОГ МОРА.."

3. - Dictionnaire universel d'histoire et de geographie, par M. N. Bouillet, revu et continue par A. Chassang, Paris, 1872., Vingttroisieme Edition

У наставку, на истом месту пише, да су са становницима Мезије била измешана многа словенска племена... Како је ту говор о ратовима Римљана на Балкану у II веку пре Христа, уз ту вест се управо на предходни начин Словени и спомињу, а то значи, да су они у том столећу били бројни... То је скоро девет векова пре измишљене сеобе Срба... на Балкан, што чак није потребно ни коментарисати... Од аутора истог обавештења дознајемо, да је Мезија Грцима и Римљанима иначе била слабо позната, па захваљујући томе боље схватамо, зашто су о њој вести једног западног Европљанина толико шкрте... А како ни Константин Порфирогенит није могао да нађе нешто више код грчко-римских писаца, онда потпуно разумемо откуда његово ћутање о једној тако великој области.

Пређемо ли сада на дело Сипријана Робера "Словенски свет"[4], констатоваћемо, да он једноставно и јасно каже:

> "..la Moesie, que les geographes anciens con fondent souvent avec la Pannonie, fut aussi VENDE ou SERBE. Moesie en slave veut dire "pays des hommes". Sans doute, les SERBES SE NOMMAIENT ENTRE EUX MOUJES ("МУЖ, МУЖИ, МУЖЕВИ"), les BRAVES, les HOMMES DE COEUR; et les Grecs, comme les Romains retinrent ce mot, sans en comprendre le sens. Chaffarik cite, d'apres les historiens byzantins, un general MOUJIDAR (МУЖИДАР), puis un roi Μουσικοζ, ou MOUJIK qui, dans sa ville sur le Danube, secoua au sixieme siecle le joug de Cesars..."

4. - Le monde slave, son passe, son etat present et son avenir, par Cyprien Robert, Paris, 1852., Tome úú, p.: 44.-45.

Закључци Сипријана Робера су зачуђујући - утолико више, што су изишли испод пера једног Западњака... Но чини нам се, да је тај велики познавалац Словена, који је у своје доба прокрстарио све словенске земље, знао о Србима много више од онога, што ми данас можемо да замислимо. Наиме, недавно сам - трагајући за биографијом овог врсног и романтичарски занетог словенофила, дознала, да је он пуних десет година провео на Балкану, од чега, највероватније је, највећи део времена међу Србима, које је заволео свим срцем и свом својом искреношћу једне високо моралне личности, како су га карактерисали његови савременици. Јер он је устрепталим целим својим бићем бранио истину о Словенима уопште, али о Србима - изгледа - сасвим посебно, као да је у његовим жилама текла њихова крв. Ево, шта је рекао у предходном наводу:

> "...Мезија, коју су стари географи често мешали са Панонијом, била је такође вендска или српска. Мезија на словенском језику значи "земља мужева". Без сумње, СРБИ су се међусобно називали мужевима, храбрима, људима срчаним; а Грци, као и Римљани - примили су ову реч, а да јој нису разумели смисао. Шафарик наводи по византијским историчарима једног генерала МУЖИДАРА.. затим једног краља. МУСИКОС (наравно, ради се о грчкој деформацији!) од МУЖИК, који је у свом граду на Дунаву стресао у шестом веку царев (тј. римског императора) јарам... "

Начин писања Сипријана Робера заслужује, да га поново најпре прочитамо у оригиналу, а тек затим у преводу. Оно, што он каже звучи уверљиво као његово лично и искрено убеђење, које је својом ширином далеко надилазило уверења неких других личности, његових земљака... Јер - ево, шта он даље каже:

> "Un curieux travail serait celui qui rechercherait l'histoire de la Moesie et des Moujes, ou des braves, des hommes libres du monde slave primitif, depuis l'epoque des Serbes du regne d'Alexandre, jusqu'au moment, ou ces memes SERBES devinrent les serfs (servi) des Romains".[5]

> "Занимљив рад била би студија, којом би се истражила историја Мезије и МУЖЕВА, ИЛИ ХРАБРИХ, СЛОБОДНИХ ЉУДИ ПРВОБИТНОГ СЛОВЕНСКОГ СВЕТА, од времена Срба из доба Александрове владавине (тј. владавине Александра Великог) па до тренутка, када су ти исти Срби постали робови Римљана.".

5. - Le monde slave, p. 45.

НА ЖАЛОСТ, НЕ САМО ДА ТА ЖЕЉЕНА СТУДИЈА НИЈЕ УРАЂЕНА, НЕГО ЈЕ ПОКОПАН И СИПРИЈАН РОБЕР И НАЈВЕЋИ БРОЈ ОНИХ, КОЈИ СУ МИСЛИЛИ КАО ОН!

Пошто смо видели, како је један објективан и учени слависта прошлога века гледао на античке Србе, да се вратимо Суровјецком и Шафарику и њиховој осуди дела "О управљању царством", тј. "De administrando Imeprio" Константина Порфирогенита, који уоште није ни покушао да објасни, откуда Срби у Тракији, Мезији, Трибалији и по целој Илирији, будући, да се они за време измишљене сеобе од 640. г. по тим областима нису населили. Порфирогенит, дакле, као и сви историчари, који су пошли од његових крњих обавештења, као полазну тачку за историју балканских Срба узима доба византијског цара Ираклија. Међутим, Шафарик и Суровјецки тврде, да то обавештење не одговара никако научној истини. Зато оба аутора траже ослонац за своју тезу о приоритету Словена, одн. Срба на Балкану, код једног другог поузданог и много старијег писца, а то је МОЈСИЈЕ ХОРЕНСКИ којим смо овај одељак и отпочели. Међу свим ауторима, кажу Суровјецки и Шафарик, F. Durich је једини, који је размотрио сведочанство тог јерменског историчара, придајући му одговарајући значај као важном документу, због његове противречности у односу на Порфирогенитово тврђење.

Што се тиче историчара, који су то место само споменули, а да га нису видели, ШАФАРИК ТАКВЕ ИСТРАЖИВАОЦЕ НЕ НАЛАЗИ УОПШТЕ ВРЕДНИМ СПОМЕНА.

Дурих пак, који је схватио особиту вредност документа, констатују Суровјецки и Шафарик, користио се крајње погрешним лондонским издањем Мојсија Хоренског, од 1756. г. Њих двојица - међутим - изражавају захвалност извесном Арсенију Антимосијану (P. Arsenius Anthimosian), члану друштва за ширење верске и литерарне културе међу Јерменима, добитнику венецијанског одликовања "Mekhitaristen Orden"[6] и великом познаваоцу старих рукописа.

6. - У старијим француским приручницима наћи ћемо следеће обавештење у вези с називом MEKHITARISTES, по коме је споменуто одликовање добило своје име. Мекитаристи су били бенедиктински јерменски научници, који су се тако назвали по Пјеру Мекитару (Pierre Mekhitar) оснивачу овога реда. Њихово седиште се налазило на острву Свети Лазар, међу венецијанским заливима. Њихова је мисија била да шире католичку веру и хуманистичка знања међу својим земљацима, Јерменима. Међу њиховим публикацијама наводи се "Еусебијева хроника", штампана на јерменском и на латинском, затим један велики латинско-јерменски речник и – између осталог – позната "Хроника Јермена" (Chronique armenienne) Мојсија из Хорене, или - како се он најчешће назива - Мојсије Хоренски. Осим њиховога колегијума на острву Св. Лазар у Венецији, Мекитаристи су установили исти ред у Константинопољу, у Трапезунту, на јужној црноморској обали, па у Бечу, Трсту и Паризу. Ова обавештења су довољна да нас увере, да је у том колегијуму морало бити учених људи, што је за нас овде, с обзиром на предмет о коме се ради, од највећег значаја.

После упоређења најбољих и најстаријих рукописа, тај врло , учени Арсеније - могао је да приреди за Шафарика највернији текст из дела Мојсија Хоренског. Шафарик каже, да он и Суровјецки тај одломак цитирају на прастаром језику, но - на жалост - не и прастарим писмом. То је разумљиво,. утолико пре, што њих у овом случају није занимало писмо, већ оно, што је њиме писано, а то је сведочанство о боравку Словена на Балканском Полуострву давно пре измишљене "сеобе" из седмог века по Христу.

Ево, дакле, тога сведочанства - најпре на старом јерменском језику -онако, како су га Шафарик и Суровјецки саопштили у свом овде заједнички цитираном делу, на страни 140.:

> "TRAGATZOTZ ASCHCHARHN HAREWELITZ GALOW DAHMADIOH, AR JERI SARAMADIOH. JEW UNI TRAGIA POKR ASCHCHARHS HING, JEW MI MJETZ HORUM JEN SGLAWAJIN ASKK JOTN. OROTZ POCHANAG MDIN KUTK. UNI LJERINS JEW KJEDS JEW KAHAKS JEW LIDISCHS GHIZ JEW ZERTSCHUNIG MAIRAKAHAKN GONSDANDINUBAULIS".

Пре него што прикажемо превод горњег обавештења на старом јерменском језику, да кажемо овде, да исто ово сведочанство спомиње и Пољак, Казимир Шулц, чијем делу смо у овој студији такође посветили једно поглавље, назвавши га онако, како је Шулц назвао своју књигу: "О пореклу и седиштима старих Илира". Шулц цитира Мојсија Хоренског на 74. страни, наводећи, даје његов текст нашао у: "Epit. Geograph. Arm. et Gall. ed. Saint-Martin, Paris, 1819. "Ево, дакле, сведочанства Мојсија Хоренског у латинској верзији:

> "THRACIA ORIENTEM VERSUS A DALMACIA, NON LONGE A SARMACIA SITA EST ET CONTINENT QUINQUE PARVAS ET UNAM MAGNAM PROVINCIAM, IN QUA SEPTEM GENERA SLAVORUM HABITANT'.

Суровјецки и Шафарик су текст Мојсијев превели, прецизирајући, да су то чинили "реч по реч". Наравно, у њиховом делу на немачком језику и текст јерменског историчара преведен је на немачки. Због велике важности документа, ми ћемо тај превод читаоцима да прикажемо:

> "Das Land der Thraken liegt östlich von Dalmatien bei Sarmatien; und es hat Thrakien fünf kleinere Provinzen und eine grosse, in welchen sieben slawische Geschlechter sind, in deren Sitze die Gothen einwanderten; auch hat es Berge, Flüsse, Städte, Seen und Inseln, und zur Hauptstadt das gluckliche Constantinopel".

Шулц - међутим - није узео читав текст, већ само почетну реченицу:

> "Тракија је источно од Далмације, недалеко од Сарматије и састоји се од пет малих и једне велике области, у којима обитава седам словенских племена".

Шулц у вези с наведеном реченицом даје један сасвим кратак коментар, у коме каже, да су:

> "... ИЛИРО-ТРАЧКА ПЛЕМЕНА НЕ САМО БИЛА И ОСТАЛА У СВОЈИМ СЕДИШТИМА... НЕ САМО ДА СУ САЧУВАЛА ЈЕЗИК, ВЕРУ И СЛОБОДУ НА НЕКИ НАЧИН (Шулц се изразио на овај

начин због римских насртаја и римске владавине на Балкану), већ
СУ СЕ ЈОШ У ПЕТОМ ВЕКУ НАЗИВАЛИ СЛОВЕНИМА".

Словенско име се затим јавља половином шестог века код Јорнанда и Прокопија (550. г.), односећи се на Словене с оне стране Дунава; Гете, Дачане и Анте. А 629. г. Теофилакт прича о ратовима између византијских царева и Гета и Словена, објашњавајући:

"SLAVI ENIM DICTI ANTIQUITUS GETAE ".
Словени су, наиме, АНТИЧКИ ГЕТИ".

Седамдесет година после Теофилакта, 690. г., географ Гвидо из Равене - каже, да је данашња северо-источна Немачка такође насељена Словенима, које он назива Дачанима. У деветом веку Фотије становнике исте те области назива Гетима и Словенима, док Нестор у једанаестом веку, каже Шулц, пише:

"... veteres Illyrios et Noricos fuisse Slavos, qui antiquitus ad Danubium in Illyrico, ubi tempore eius erat terra Ungarica et Bulgarica, habitassent".

Нестор Часни Кијевски је, дакле, тврдио, да су:

"... давни Илири и Норици (или Норичани) били Словени, који су од најстаријих времена живели у Илирији, на Дунаву, тамо, где су у његово време биле Мађарска и Бугарска".

Дакле, оно, што је Шулц хтео да одбрани, то је аутохтоност Илира око Дунава, значи - не само с обе стране Дунава, већ и даље - на Балканском Полуострву. Друго, Шулц користи сваку прилику, да би подвукао, да су стари Илири били Словени, па је то учинио и на овом месту. Међутим, Суровјецки и Шафарик после наведног текста Мојсија Хоренског дају једну свестрану и минуциозну анализу, у коју овом приликом немамо потребе да улазимо. Они су том анализом пре свега желели да докажу аутентичност Мојсијевог сведочанства. Да би то постигли они настоје да прикажу и његов боравак у Александрији, том важном културном центру медитеранског света хеленистичке епохе. С тим у вези Суровјецки и Шафарик пишу, да је Мојсије Хоренски боравио у том граду у веку по математичару и географу Папосу. Суида је, наиме, сачувао о Папосу обавештење, да су се у њега налазили драгоцени фрагменти античких грчко-римских писаца, а у исто време Папос је био и аутор једне географије, чији су се одломци сачували на латинском језику... Што се пак тиче Папусових рукописа, у односу на њих није било сумње, те према томе - Мојсије Хоренски је у петом веку - још увек могао да има на расположењу Папосове оригиналне списе и да - служећи се њима - за своје суграђане, Јермене, напише једну географију света на њиховом језику. Суровјецки и Шафарик кажу, улазећи још дубље у овај проблем, да је:

"ВЕЛИКА ТРАЧКА СЛОВЕНСКА ПРОВИНЦИЈА БИЛА МЕЗИЈА...",

у коју су упали Готи, 375. г., у време, дакле, када је Папос још био жив... Уопште су, пишу наша два аутора, Готи у четвртом и петом веку у Тракији играли једну одвећ важну улогу, а да их њихов савремник Папос не би споменуо, што је још један доказ, да је Мојсије Хоренски, Папосов следбеник, овај детаљ узео од њега. Осим тога, настављају они, и тврђење, да се Тракија граничи са Сарматијом, такође указује на Папосово доба и уопште на време које је предходило времену Мојсијеву. Познато је, наиме, да је Птолемеј још у другом веку - црноморску обалу Дакије сматрао као Мезију, којој се на северу налазила Сарматија, чему тачно одговара сведочанство Мојсија из Хорене... Уз то, каснији историчари, као Теофан[7] и Кедрин[8] говоре такође о: СЕДАМ СЛОВЕНСКИХ ПЛЕМЕНА У ВЕЛИКОЈ

"ТРАЧКОЈ ОБЛАСТИ", о ЧИЈЕМ ДОСЕЛЕЊУ НЕМА НИКАКВИХ ТРАГОВА ИЗ ВРЕМЕНА ЦАРА ХЕРАКЛИЈА одн. ИЗ ВРЕМЕНА ИЗМИШЉЕНЕ СЕОБЕ СРБА НА БАЛКАН...

7. - V.238.
8. - II.508.

Међутим, увек по Суровјецком и Шафарику, сведочанство Мојсија из Хорене добија своју пуну вредност тек у часу, када узмемо у обзир бројна словенска, одн. српска имена, како у Мезији, тако исто и у Илирији, која особито долазе до изражаја у историји о владавини цара Јустинијана. До тог сведочанства дошло је случајно, а не зато што је писац, који није знао српски, хтео да га остави, па је оно утолико драгоценије. Но том проблему посвећујемо посебно поглавље.

СИПРИЈАН РОБЕР (Cyprien Robert), ФРАНЦУСКИ СЛАВИСТА, О ПОДУНАВСКИМ И БАЛКАНСКИМ СРБИМА КАО НАЈСТАРИЈЕМ СТАБЛУ ЦЕЛЕ СЛОВЕНСКЕ РАСЕ

Многи српски професори су прошли кроз француске школе и универзитете, али никада - нити између два рата, а ни после Другог Светског сукоба -нисмо имали прилике, да чујемо ниједну реч о Сипријану Роберу и о његовим изучавањима о Словенима уопште, а посебно о Србима. Утицај германске школе био је - уистину - толико велики, да је интерес и најдобронамернијих истраживалаца прошлости скренут у погрешном правцу. Тако су исти они Европљани, који су о Србима писали и говорили - у извесним моментима и у току одређених збивања - с поштовањем, па чак и са дивљењем, отпочели да заборављају и да одбацују исте те Србе, који као да нису саздани, да корачају упоредо са светом, задојеним материјалистичким концепцијама...

Стога ми ово поглавље посвећујемо једном човеку, чија су сва стремљења носила печат дубоких духовних вредности...

Тај човек се звао Сипријан Робер и није био незнатна особа. Његови савременици су га уздизали као ученог човека високих етичких вредности, а уз то као биће, које је гледало - не само у далеку прошлост, већ је било прожето и идеалима о будућности. Он је сигурно био један од првих Европљана, који је почео да представља западу Словене, њихову прошлост, садашњост, њихове вредности и њихову улогу у будућности европског континента. На каквој висини се налазио, најбољи доказ је чињеница, да је на College de France наследио једнога Мицкијевића. Његови квалитети најбоље долазе до изражаја кроз његове студије о Словенима:

"Dont il a caracterise le noble genie avec une emotion penetrante...
"... чији племенити дух је описао с продорним узбуђењем..."[1]

1. - Revue des deux Mondes, Janvier 1846., p. 365.

У свом делу"Словени Турске", другим речима - Срби, рекао је нешто, што никада нисмо чули ни од једног историчара. Професор историје писца ових редака, једна српска дама, како се онда говорило - "француски ђак", предавала нам је о француској револуцији месец дана, али никада с њених усана није допрла до нас ни једна реч о једном таквом писцу и човеку, какав је био Сипријан Робер.

Међутим, он је у тој својој "Историји Турске" рекао једну такву ствар, која је морала изазвати жеђ за знањем и објашњењем свакога ко је носио родну земљу и свој народ у свом срцу. Јер - ево, шта нам ту овај француски пријатељ оставља као поруку:[2]

"Не заборавимо, да су Словени (из даљег контекста је јасно, да аутор

мисли на Србе) блиски по својим обичајима и по свим својим уредбама Хеленима. Историја једних, историја је других, њихова судбина изгледа сједињена већ у античко доба. Немачка наука се узалуд сили, да нам представи Словене као уљезе у Европи, међутим... они су били у Европи пре Гота, тих немачких отаца. Може чак да се каже, да је Немачка постала само РАСПАРЧАВАЊЕМ СЛОВЕНСКИХ КРАЉЕВСТАВА јер још у ВРЕМЕ КАРЛА ВЕЛИКОГ, СВЕ ШТО ЈЕ БИЛО С ОНЕ СТРАНЕ РАЈНЕ, ТО НИЈЕ БИЛА ФРАНАЧКА ВЕЋ СЛАВИЈА ДАНАШЊА АУСТРИЈА САСТОЈАЛА СЕ САМО ОД СЛОВЕНА, А У ПРУСКОЈ, СВЕ ДО XVI ВЕКА - УЉЕЗ ЈЕ БИО ГЕРМАНИН, КОЈИ ЈЕ ТУ ЖИВЕО САМО КАО ПОЉСКИ ВАЗАЛ... "[3]

2. - Cyprien Robert, Les Slaves de la Turquie, leurs ressources, leurs tendances, Paris, 1846.
3. - Id.,p.7.

Будући, да се у школама учи о касној појави Словена у Европи, затим о некаквој касној "сеоби" Срба на Балканско Полуострво, па о приоритету Германа у, како је Тацит писао, Германији, свако људско биће жедно истине и знања мора пред свим тим да застане и да се упита:

"ЗАШТО ЈЕ ТО ТАКО?! ПА ГДЕ ЈЕ ОНДА ИСТИНА?"

Једним својим другим тврђењем Сипријан Робер иде још даље, пишући у истом том делу:

"On devrait s'occuper davantage des Serbes, ou Illyriens... On s'est accoutume a na voir le siege de la puissance slavone qu'en Russie...; mais, loin de pouvoir etre exclu du cercle slave, les provinces danubiennes en sont au contraire l'axe et le noyau... Les premieres trainees de la race slave ont resplendi sur le grand fleuve... de cette race geante... L'artere la plus vitale du corps slave, LE DANUBE N'EST DONC QU'UN FLEUVE SLAVON...

Напред цитираним редовима Сипријан Робер изражава мишљење, да би:

"... се требало више бавити Србима, или Илирима. Навикли смо, како он каже даље, да видимо седиште словенске моћи само у Русији... Али, далеко од тога, да може да буде искључено из оквира словенских области, ПОДУНАВЉЕ ЈЕ - напротив - ЊИХОВА ОСОВИНА И СРЕДИШТЕ... ПРВЕ СЛОВЕНСКЕ МАСЕ ЗАБЛИСТАЛЕ СУ НА ВЕЛИКОЈ РЕЦИ... ТЕ ЏИНОВСКЕ РАСЕ НАЈЖИВОТВОРНИЈА АРТЕРИЈА СЛОВЕНСКОГ ТЕЛА, ДУНАВ, САМО ЈЕ, дакле, СЛОВЕНСКА РЕКА.. "

Довољно је само ово, што смо овде навели, да бисмо схватили, у коликој мери је Сипријан Робер био надахнут идејама супротним берлинско-бечкој германској школи. На жалост, његови земљаци су, под утицајем те школе, исто тако дубоко покопали његове идеје, као што су то учинили и бројни српски научници, показавши и показујући тиме солидарност с најљућим непријатељем целокупног Словенства.

Ако бисмо помно анализирали Роберову студију "Словени у Турској", што су углавном Срби, могли бисмо само на основу ње, да напишемо неколико томова. Како нам то није могуће, упркос бројним и драгоценим сведочанствима у тој књизи, а и како нам је сврха, да - у првом реду - говоримо о ауторима припадницима Српске Аутохтонистичке Школе, ми ћемо у овом одељку да се осврнемо на

једно друго дело Сипријана Робера, још интересантније од првога. У тој својој расправи, наиме, он задире у најдавнију - рекли бисмо - митску прошлост Словена, а понајпре Срба, које он - како је то речено у самом наслову овог поглавља - сматра почетним стаблом Словенства уопште. То његово дело носи наслов: «Словенски свет, његова прошлост, садашњост и будућност»[4] а састоји се од два тома. Нас овде интересује само један одломак из првог тома, посвећен ЈЕДИНСТВЕНОСТИ СЛОВЕНСКЕ РАСЕ, ПОД ОПШТИМ ИМЕНОМ СРБА:

"... l'unite de la race slave sous le nom general de Serbes... "[5]

4. - Le monde slave, son passe, son etat present et son avenir, Tome I et II, aris, 1852.
5.- o.c.,p.35.

Морамо да поновимо: ако бисмо вршили једну - како би у ствари требало - минуциозну анализу овога дела, што оно апсолутно заслужује, било би онда немогуће, да се ограничимо само на ово једно поглавље. Стога смо присиљени, да и овде, као и у целој овој студији, само тек површно додирнемо једну огромну, али - на жалост - потпуно занемарену грађу... Да се послужимо тек само којом мрвицом једног дугог и не лаког истраживања, у које је писац унео сву своју искреност и своју љубав и оданост према Словенству уопште, често издвајајући Србе са Балкана као народ посебно лепих и ретких особина, који је - како у његово доба, тако и данас - Европи углавном непознат.

Међутим, треба да се каже, Срби су самом професору Роберу били добро познати - не једино из књига, којих - уосталом - онда није ни било тако много, већ захваљујући његовом боравку међу њима. Још нисмо успели да добијемо сасвим тачна обавештења, али предпостављамо, да је од десет година проведених на Балкану, наш писац највише времена посветио Србији и Србима.[6] Боравећи међу Србима, он је с њима седео за трпезом, слушао је српске гусларе и пио с њима, како каже - "рујно вино", испитивао је српске сељаке о разним стварима, правио записе, дивио се њиховом начину живота, њиховом моралу и јунаштву, обичајима, поштовању старина, љубави према херојским подвизима, а особито смислу за демократичност, тврдећи, да се готово читав живот тог народа, који му је био и драг и близак, надовезује на хомерске традиције... И ту би почела једна дуга прича о прошлости српског народа, испреплетена многим занимљивим појединостима. Између осталог, управо је Сипријан Робер записао једну познату анегдоту, коју је лично доживео. Ево, шта он у вези с тим доживљајем каже:

" Les Serbes se croient tous gentilhommes. Je demandais a ces paysans s 'il y a des nobles parmi eux? Oui, me repondaient-ils, nous le sommes tous!"

"Срби се сматрају сви племићима. Питао сам те сељаке, да ли међу њима има племића? "Да, одговараху ми они, ми смо сви племићи!"[7]

6. - С циљем, да дођем до биографије Сипријана Робера као и - евентуално до његове фотографије, обратила сам се секретаријату College de France у Паризу. На жалост, из разлога које је непотребно износити у овој прилици ништа од свега тога не постоји у тој високој установи, која ме је само обавестила, да је недавно један Бугарин радио своју докторску тезу о овом француском слависти. Могуће је, дакле, да се у Бугарској може наћи више биографских података о Сипријану Роберу него што је то мени било могуће до сада у његовој родној Француској, премда се на истом послу, скупа са мном, ангажовао један француски пријатељ, господин Rene Clairant, коме се овде срдачно захваљујем.
7. - Les Slaves de la Turquie, p. 219.

Из свега, што је Ситријан Робер написао, излази, да је он у сваком случају Србе свога времена сматрао изузетно племенитим... и врло старим народом, што изричито потврђује, пишући о Словенима Балкана, тј. увек о Србима

".. .LE PLUS ANCIEN DES PEUPLES SLAVES... "[8]

8. - O.c.,p.31.

дакле - не само да их је сматрао врло старим, већ су му Срби били:

"...НАЈСТАРИЈИ ОД СЛОВЕНСКИХ НАРОДА.. "

Верујући свом својом искреношћу у тачност тог тврђења, он је желео да пронађе, које је име античких Илира било најстарије, али с тим, да уједно буде очито, да је то име стварно словенско. Јер, пише он даље:

"... Споменици показују, да су скоро сви стари народи имали два имена - једно, да тако кажемо - за спољни свет, а друго - унутрашње; једно профано, свима познато, име бачено пред непријатеља. Друго пак име било је свето, тајанствено, побожно име расе".[9]

9. - Le monde slave, Tome 11, p. 6.

То друго име за балканске Илире, или илирске Словене, одн. за балканске староседеоце, било је Срби.

Треба да кажемо, да се у делу Сипријана Робера често преплићу имена Словен и Илир, а у почетку и Венд. Међутим - у сва три случаја, увек се радило о Србима. Код неупућених би такво често преплитање могло да изазове забуну и неверицу. Да је Сипријан Робер при томе увек мислио на Србе и то оне - из предхришћанског времена, без обзира под којим од споменутих имена, ево примера за то:[10]

"Cependant, la presence des Slaves avant Jesus-Christ dans les provinces ilyriennes et sur le Danube, se prouve par une foule de noms de lieux de fleuves, de montagnes, qui portent evidemment une empreinte slave. On purrait citer un grand nombre de villes antiques... qui n'ont de signification bien claire qu'en langue slavonne.
Une cite considerable de Macedoine s'appelait SERBITSA. Dans Ptolemee, SERBINUM est le nom d 'une autre ville de Pannonie, que la Table de Peutinger appelle SERVITIUM...

"Међутим, присуство Словена пре Христа у илирским областима, као и на Дунаву, може да се докаже мноштвом имена места, река, планина, која очито носе словенски печат. Могао би да се наведе један велики број античких градова... чија имена имају сасвим јасно значење само у словенском језику. (Пишчева примедба да Робер под називом "словенски" у овом случају подразумева српски језик, јасно је из примера које наводи.) Један знатан град у Македонији, наставља он, звао се Србица. Код Птолемеја Сербинум је име једног другог насеља у Панонији, које пак Пеутингерова Табла означава као Сербициум... "

10. - Idem, pp. 20-21.

И одатле, из тих области, из те Балканске Илирије, чија имена места носе обележје постојања српског језика и Срба у античко доба, одатле - закључује Сипријан Робер с радошћу - воде порекло и Руси. При томе се он позива на најстаријег словенског хроничара, Нестора Часног Кијевског, чије сведочанство оцењује и узима као потупуно тачно. Ми у поглављу о Нестору Кијевском детаљније говоримо о његовим изворима. Уопште узев и ми смо, као и француски слависта стекли уверење, да је Несторов пут био пут истине. На жалост, за нас су многи извори старијих времена изгубљени, међутим, у Несторово доба они су још постојали, а како коментатори кажу, кијевски хроничар је био спредан при одабирању грађе.

Тврдећи недвосмислено у свом делу"Словенски свет"[11], да ИЛИРСКИ СЛОВЕНИ ИМАЈУ ПРИОРИТЕТ, ШТО СЕ ТИЧЕ ПОСТОЈАЊА ПРВОБИТНОГ СЛОВЕНСКОГ СТАБЛА, Сипријан Робер с тим у вези изјављује:[12]

> "J'ai pris religieusement pour point de depart de toute l'archeologie slave ce passage de Nestor. C'est de ce texte que je partirai pour montrer dans le cours de nos prochains tableaux, les origines et la naissance successive des quaire grandes nationalites: lllyro-Serbe, Boheme, Polonaise et Russe, qui forment, on le sait les quatre faces du Slavisme".
>
> "ЈА САМ ПОБОЖНО УЗЕО КАО ПОЛАЗНУ ТАЧКУ ЧИТАВЕ СЛОВЕНСКЕ НАУКЕ О СТАРИНИ ТАЈ НЕСТОРОВ ОДЛОМАК. ОД ТОГ ТЕКСТА ЋУ ДА ПОЂЕМ, КАКО БИХ У ТОКУ СЛЕДЕЋЕГ ИЗЛАГАЊА ПОКАЗАО ПОРЕКЛО И ПОСТЕПЕНО РАЂАЊЕ ЧЕТИРИ ВЕЛИКЕ НАЦИОНАЛНОСТИ: ИЛИРО-СРБЕ, ЧЕХЕ, ПОЉАКЕ И РУСЕ, КОЈИ САЧИЊАВАЈУ ЧЕТИРИ ОБЛИКА СЛАВИЗМА".

11.- Исто, стр.47.
12. - Исто, стр.22.

Објашњавајући затим, од које епохе почиње афинитет између старих Гала и Срба, он из тог времена наводи неколико познатих "илирских" имена, тумачећи их са становишта српског језика. Између осталих, он наводи илирску краљицу ЦЕРИЈУ - CERIA -, за коју каже:

> "А зар ЦЕРИЈА та илирска краљица, не носи своје име по планинској области око Цера?"

Овакав закључак нам доста каже о Роберовом познавању српског језика.

Други пример је можда мање очевидан, али он несумњиво потврђује наше мишљење, да се француски слависта интересовао за Србе, као и да је о њима доста знао. Ево примера кроз који се то очитује:

> "Најзад ко зна, пита се он, да на римски начин написано ГЕНЦИУС: (ГЕНТИУС) није означавало господара Зете, тј. области, чији је главни град био Скадар, који је одувек био главна својина илирословенских господара?"

Овако, на први поглед, могли бисмо да кажемо, да је врло вероватно, да се Робер није преварио и да је могуће, да су Римљани скуп ЗЕТ-, писали као ГЕНТ-исто као што су корен ЖЕН- предворили у

ГЕН-, добивши, нпр.: GENER, GENERO, GENERIX., према спским облицима ЖЕН-ик, ЖЕН-ити, и т.д.

Дакле, упоредо са српским језиком Сипријан Робер је изучавао и српску историју, а да се посебно бавио српском народном поезијом, коју је веома ценио с обзиром на њене "хомерске" одлике, о свему томе у његовим делима има много доказа.

Овом јединственом француском слависти, који је изучавао језик и историју Срба са жаром и заносом - чинило се, да су на Западу "Илире" називали Вендима, примењујући тај назив на западне Србе, настањене на простору између (значи - око половине деветнаестог века) ВЕНЕЦИЈЕ и БЕЧА, као што је то случај управо код једног Западњака, Јорнанде из Равене. Међутим, источни писци, као нпр., Прокопије из Византа, Илире су називали Србима, а простор, који су ти Срби насељавали, тврди Сипријан Робер на истом месту, протезао се од Пеште до Цариграда. Наглашавајући затим, да неће да расправља о томе, које је од та два имена старије, он додаје:

> "... je ne bornerai a constater que le nom de Serbe est employe
> tout comme le no de Vende pour designer LA RACE SLAVE
> ENTIERE",

другим речима:

> "... ограничићу се само на то да закључим да је име СРБИН употребљавано
> исто тако као и име ВЕНД да означи целу словенску расу".

Да би то своје мишљење поткрепио, он не може да мимоиђе Плинија и Птолемеја, који су Србе означили као СЕРБИ, СЕРБОИ, СИРБОИ (Σερβοι, Σιρβοι).

ТИ РУСКИ СРБИ, каже Сипријан Робер, ЈОШ У ДЕВЕТОМ ВЕКУ ПО ХРИСТУ, ПРЕДСТАВЉАЈУ ВЕЛИКИ НАРОД.

А Констатнтин Порфирогенит, наставља он да коментарише:

> "... с оне стране Турске... ",

тј. Мађарске, коју он назива Турском, вероватно због расне припадности правих Мађара, спомиње међу народима Скитије:

> "... la grand nation des Serbes, qu'il divise en deux branches les
> Serbes blancs ou libres, et les Serbes noirs ou subjugues",
>
> "... велики народ Срба, који дели на два дела: Беле,
> или слободне Србе и Црне, или покорене".

У одбрани своје тезе о Србима, Сипријан Робер даље каже[13]:

> "Ако од ПРЕИСТОРИЈСКЕ РУСИЈЕ пређемо на ПОЉСКУ и ту ћемо такође
> НАЋИ СЛОВЕНЕ, ОЗНАЧАВАНЕ ДУГО ВРЕМЕНА ИМЕНОМ СРБА"

13. - O.c., p.41.

А књига Етимологија, одн.

> "Mater Verborum:... dit foremellement que les autochtones de
> la Sarmatie furent des Serbes"; dakle: ' ..."Mater Verborum"

изричито каже, да су аутохтони житељи Сарматије били Срби".

Сипријан Робер не изоставља ни анонимног баварског географа из XI века, који:

"... va jusqu' á ecrire ces remarquables paroles. Zeruiani, quod tantum est regnum, ut exteo cunctae gentes Slavorum exortae sint et originem ducant... ",

који, дакле:

"... иде дотле, да пише: Срби, чије је толико царство, да су од њега произишла сва словенска племена и од њега вуку порекло... "

Даље, француски слависта наставља да говори о ЧИТАВИМ ОБЛАСТИМА ПРВОБИТНЕ ПОЉСКЕ, КОЈЕ СУ БИЛЕ ОЗНАЧЕНЕ СРПСКИМ ИМЕНОМ, ДОК СУ САКСОНИЈА И ПРУСКА САЧУВАЛЕ СРПСКО ИМЕ ЧАК И КРОЗ ВЕЛИКИ ДЕО СРЕДЊЕГА ВЕКА:

"LES SORBES ou SORABES de LUSACE ATTESTENT ENCORE AUJOURD'HUI PAR LEURS CHANTS POPULAIRES TOUTE L'ETENDUE ET LA PUISSANCE DU PEUPLE, DONT ILS SONT EN ALLEMAGNE LE DERNIETR DEBRIS" .[14]

"СОРАБИ или СОРБИ ЛУЖИЦЕ, ЈОШ И ДАНАС ПОТВРЂУЈУ СВОЈИМ НАРОДНИМ ПЕСМАМА СВУ РАПРОСТРАЊЕНОСТ И МОЋ СВОГ НАРОДА. ЧИЈИ СУ ОНИ У НЕМАЧКОЈ ПОСЛЕДЊИ ОСТАЦИ".

14. - O.c, p. 42.

У делу овог врсног познавалаца словенских проблема дознајемо затим, да су Словене Штајерске, Крањске, Корушке и Венецијанског залива називали - не само Вендима, већ и Србима, а тим именом су их означавали особито немачки витезови, наследници Карла Великог, који су нападали Србе - не само по напред означеним областима, већ и оне по Саксонији, вршећи насиља сваке врсте с циљем њиховог германизовања.

Најзад, развија Сипријан Робер и даље исту ову мисао, непознати песник из 1310.., у тзв. "Далимиловој Хроници", написаној у стиховима, означава и Чехе као Србе, који су дошли из Велике Србије. Исто тако - сви чешки аутори XV и XVI века - увек и свуда назив Венд, замењују са Србин. Тако, како смо видели да Словени под именом Венда, истовремено бораве пре Христа на обалама Балтичког, Јадранског и Црног Мора, тако исто географи с почетка хришћанске ере их представљају као Србе, који су запоседали Пољску, стару Пруску, а у исто време и степе Јужне Русије (уз пишчеву, одн. нашу напомену, да у то доба још није постојало име ни Пољске, ни Чешке, ни Русије) и области око Јадранског Мора, где су Словено-Срби (Робер пише баш тако: Slavo-Serbes) сачували до наших дана њихово првобитно име.

"Шта да се закључи, пита се Робер, из чињеница, на које сам указао? Није ли јасно, да име Венд, означава целу словенску расу? Ја нећу да се, бавим испитивањем, да ли су се ова два имена појавила једно за другим, или оба у исто време... Изгледа, ништа не спречава, да се закључи, да су ОВА ДВА НАЗИВА УПОТРЕБЉАВАНА ИСТОВРЕМЕНО - ЈЕДАН ОД ДОМАЋИХ ЉУДИ, А ДРУГИ ОД СТРАНАЦА.. Иста раса често може да носи истовремено, више имена, а да се тиме не баца сумња на њену јединственост".[15]

15. - O.c.,Idem,p.42. "Que conclure de tous les faits que je viens d'indiquer? N'est-il pas clair que le nom de Serbe designe aussi bien que le nom de Vende, la race slave toute entiere? Je n'examinerai point si ces deux noms ont ete admis successivement, ou tout a la fois... rien, il semble, n'empecherait d'admettre que ces deux

denominations n'eussent ete employees simultanement, l'une par les indigenes, l'autre par les etrangers... La meme race peut souvent porter a la fois plusieurs noms, sans qu'on doive pour cela revoquer en doute son unite.

Међутим, како у доба француског слависте, коме смо посветили овај одломак наше студије, тако све до нашег времена, службено прихваћена наука није још успела да у сагласности разреши проблем око српског имена. Странце то питање не интересује, а домаћи аутори - изгледа, нису довољно, заинтересовани, да знају о себи и о своме народу нешто више од онога, што им је допуштено по немачком учењу. Према томе, упркос труду за остварење овога дела, остаје најтежи део посла: УСВАЈАЊЕ ГЛЕДИШТА изложених овде - не само од неколико појединаца, или добронамерних читалаца, већ особито на катедрама школа и универзитета. А да до тога дође, један сам истраживалац, упркос његовој вољи и документима којима располаже, ништа, или ГОТОВО НИШТА НЕ МОЖЕ ДА УЧИНИ, јер ТАКАВ ЗАДАТАК МОЖЕ ДА ПРИМИ НА СЕБЕ САМО ЈЕДНА ИНСТИТУЦИЈА И СТВАРАЊЕ ТАКВЕ СРПСКЕ НАУЧНЕ И НЕЗАВИСНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ, ИМПЕРАТИВНИ ЈЕ ЗАХТЕВ.

Интересовање Ципријана Робера за Србе готово нема граница. Познавајући извесне ствари у вези с њима, имамо утисак - у многе је ушао дубље од самих српских научника.Тако, нпр., у српске народне традиције, па ће многи Србин да се изненади када буде видео о чему се ради.

Као што смо казали, Ципријан Робер је живео међу Србима и захваљујући својим блиским везама с њима, он је дознао што-шта из народне прошлости, што се преносило с колена на колено кроз дуго време. Та предања - француски слависта је имао уверење, а и ми верујемо управо као он - имала су печат аутентичности и давнине, па према томе и вредност чињеница, које се могу испитивати као научно вредне и поуздане. Јер - народно памћење иде веома далеко. У овом случају ради се о памћењу искључиво балканских Срба, што не може да нас остави равнодушним. Тако нам он даје једно необично обавештење, када пише:

> "... илирски Срби се слажу у извођењу њиховога имена од словенске речи СРП, који час означава жетелачки СРП, а час нож, косир (француски SERPE) планинских дрвосеча. Није искључено, мисли он, да је та реч најпре означавала оне Србе, који су се за време римских завојевања удаљили од обале и зашли дубоко у шуме, где су се, као првобитни УСКОЦИ (Робер употребљава баш тај израз, написан на француски начин OUSKOQUES), насупрот наоружаним Словенима по обалама, називали "ЉУДИ СА СЕКИРОМ" (les hommes de la hache), СЕРПИ - СЕРБИ. "

Ми с највећим интересом и симпатијама прихватамо саопштења Ципријана Робера о неким српским традицијама, о којима без њега и његових записа вероватно никада ништа не бисмо дознали. Захвални, што их је он прибележио, морамо да се потрудимо, да те забелешке допунимо, а то ће бити могуће једино у случају, да их пронађемо у целини.

Што се тиче управо изложене етимологије имена СРБИН, ми овакву интерпретацију налазимо по први пут, те то сматрамо једним новим предметом за размишљање и за обраду. Но он се не ограничава само на то једно тумачење, већ додаје још једну надопуну, па пише:

> "Међутим, народ Илирије указује у својим причама на другојаче порекло имена Србин. Они кажу, да је Александар Велики после дугих борби против Илирије, а пошто је од Словена (текст превода француског слависте остварујемо готово слово по слово, како ниште не бисмо пропустили) задобио две ране, ипак успео да их покори. После тога, он је између њих узео војничку елиту, тј. најбоље војнике на броју од пет хиљада и повео их је у Азију. Традиција каже, да су то били они храбри људи, који су у Александровој војсци управљали колима са

српoвима. Како су ти "Косиоци бојног поља" направили чуда, почели
су их називати по њиховом најмилијем оружју - СЕРПИ."

После овога Сипријани Робер опет, познавајући добро Србе, изводи помоћу психолошке анализе следећи закључак:[16]

"Quoi qu'il en soit de ces Iegendes populaires, ili parait tres probable que le nom de SERBES DESIGNA PRIMITIVEMENT DES SLAVES ARMES... CE MOT AURAIT DONC EU CHEZ LES SLAVES LA MEME SIGNIFICATION QUE CELUI DE GERMAIN, ou WEHRMANN, HOMME DE GUERRE CHEZ LES ALLEMANDS; tandis qu'au contraire, le rnot VENDE, ou VINDE (enfant de la lumiere, VID)... eut ete la denomination religieuse des temps de paix.

Une autre tradition illyrienne, deposee dans un des plus anciennes SHANTS DE DANSE NATIONALE, AJOUTE QU'ALEXANDRE EN MOURANT AFFRANCHIT SES BELLIQUEUX FAUCHEURS. LES SERBES AFFRANCHIS d'ALEXANDRE, DEVINRENT PANS OU SEIGNEURS DE LEUR PAYS, QUI PRIT BIENTOT LE NOM DE PANNONIE, LA TERRE DES PANS, OU SEIGNEURS SERBES, ou tout simplement la TERRE DU SEIGNEURS, DU DIEU VID, DIVINITE SOLAIRE CHEZ TOUS LES SLAVES...

16. - Исто, стр. 44.

Будући, да се - колико нам је познато, после Милоша Милојевића нико није бавио делом Сипријана Робера, сматрали смо, да је - када се ради особито о непознатим и посебно занимљивим појединостима - корисно навести чак и неуобичајено дуги текст:

"Без обзира на народне легенде, изгледа врло вероватно, ДА ЈЕ ИМЕ СРБИН ПРВОБИТНО ОЗНАЧАВАЛО ОРУЖАНОГ СЛОВЕНА... ТА РЕЧ ЈЕ, дакле, КОД СЛОВЕНА ИМАЛА ИСТО ЗНАЧЕЊЕ КАО И ГЕРМАН, или ВЕРМАН, човек ратник, ратник код Немаца. Док - напротив - назив Венд, или Винд (дете светлости, Вид), то је била позната ознака мирног времена.

Једна друга илирска традиција, изнета у песмама, које прате народне игре, додаје, да је Александар, умирући, дао слободу својим ратоборним "косиоцима". Од Александра осдобођени Срби, постали су ПАНОВИ, или ГОСПОДАРИ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ, КОЈА СЕ УБРЗО ПРОЗВАЛА ПАНОНИЈОМ ЗЕМЉОМ ПАНОВА, ИЛИ СРПСКЕ ГОСПОДЕ, или једноставно - ЗЕМЉОМ ГОСПОДАРА БОГА ВИДА, СУНЧАНОГ БОЖАНСТВА СВИХ СЛОВЕНА..."

Ми ћемо овде посебно за истраживаоце српске народне прошлости, да наведемо једну од напред споменутих песама, која је мелодијски пратила српско народно коло. Сипријан Робер каже, да је та песма из "прошлог века", а пошто је он живео у XIX веку, значи, та песма се певала и уз њу се играло још у XVIII веку. На жалост, он нам не наводи оригинални текст на српском језику, већ само француски превод и то само прве строфе, у тому I свог дела "Словенски свет", на странама 49.-51. На страни 51., после преведених стихова, Робер даје једну опаску:

> "Dans le texte original de cevieux chant populaire, les deux mots de Slave et d'Illyrien figurent comme synonimes. C'est un fait remarquable. Il serait difficile d'exprimer plus clairement l'intime parente qui lie entre eux les divers rameauxx de la race slave... "

Ова Роберова опаска у српском преводу гласи:

> "У оригиналном тексту ове старе народне песме, две речи - Словен и Илир употребљавају се као синоними. То је значајна чињеница. Било би тешко, да се јасније изрази блиска сродност, која међусобно везује различите гране словенског стабла. "

За нас је горњи навод значајан још и због тога, што њим Сипријан Робер тврди, да постоји и "оригинални текст" СТАРЕ ПЕСМЕ, на жалост, не саопштавајући нам, где се тај текст налази. Дакле, уколико он није уништен, он мора да се пронађе. Друга значајна ствар у горњем саопштењу јесте паралелна употреба назива Илир и Словен - као аргумент у односу на ненаучно створену праву догму о наводном потпуном нестанку античких Илира и Трачана, што ипак не спречава извесне политичке тенденције, да ту догму преокрећу онако, како она њима одговара.

Па да сада пређемо на превод Сипријана Робера, тј.: "СТАРЕ СРПСКЕ ПЕСМЕ", уз чију мелодију се играло коло, које су Срби - селећи се из Илирије - разнели по свим земљама, пише фрнцуски слависта, по којима још и данас (тј. у његово време) обитавају. Он саопштава још нешто занимљиво, пре него што отпочне да наводи "СТАРУ СРПСКУ ПЕСМУ" И МИ ТО ЊЕГОВО САОПШТЕЊЕ ВЕОМА ЦЕНИМО, ЈЕР НАМ ОН КАЖЕ НЕШТО, ШТО У НАМА ИЗАЗИВА ЕКСПЛОЗИЈУ НЕКАКВЕ АТАВИСТИЧКЕ РАДОСТИ.

Ево, како гласи то саопштење:

Само неких педесетак година пре њега, тј. крајем осамнаестог и почетком деветнаестог века - СВИ СЛОВЕНИ СУ СЕ ОСЕЋАЛИ ПРИПАДНИЦИМА ЈЕДНОГ ИСТОГ НАРОДА! Одакле онда антагонизам некада незамислив?!

Но да се вратимо записима француског писца о песми, коју су Срби певали још од античког доба уз коло, предавши и песму и коло својим потомцима као сећање на доба, које модерна и германским духом задојена "наука" упорно одбија да доведе у везу с њима:

> "НАШИ УМНИ ЉУДИ СУ НАС УЧИЛИ, А ЗАХВАЉУЈУЋИ ЊИМА И МИ ПОНАВЉАМО, ДА СВАКИ НАРОД НА ЗЕМЉИ ИМА РАЗЛИЧИТЕ ВРЛИНЕ, КОЈИМА ЈЕ ОБДАРЕН ОД БОГА СВЕМОГУЋЕГ. ОНО ШТО РАЗЛИКУЈЕ СЛОВЕНСКИ НАРОД ОД СВИХ НАРОДА ЗЕМЉЕ, ТО СУ ЊЕГОВА СИЛНА ХРАБРОСТ И ВЕРНОСТ. САМ АЛЕКСАНДАР, ЦАР ВЕЛИКИ СВЕГА СВЕТА ДАО ЈЕ ДОКАЗ О ВРЛИНАМА НАШЕ РАСЕ, РЕКАВШИ ДА СУ У НАС МНОГА СРЦА ХЕРОЈСКА И ДА, према томе, ЗАСЛУЖУЈЕМО, ДА НОСИМО ЛЕПО ИМЕ СЛАВАН, или ЧУВЕН.
>
> ОВО ИМЕ ДОБИЛИ СМО ИЗ УСТА САМОГ АЛЕКСАНДРА. ДИВЕЋИ СЕ НАШЕМ ЈУНАШТВУ, ЈУНАК ИЗ МАКЕДОНИЈЕ ИЗЈАВИО ЈЕ, ПРЕ НЕГО ШТО ЋЕ ДА ИЗДАХНЕ, ДА ПРОКЛИЊЕ СВАКОГА ОНОГА КО БИ У БУДУЋНОСТИ ЛОШЕ ГОВОРИО О НАРОДУ СЛАВНОМ. ДА БИ ГА НАГРАДИО ЗА ЊЕГОВА ВЕЛИКА ДЕЛА ОН МУ ЈЕ ДАО СВЕ ОБЛАСТИ, КОЈЕ СЕ ПРОТЕЖУ ОД ЈАДРАНСКОГА ПА СВЕ ДО ЛЕДЕНИХ МОРА НА СЕВЕРУ. АЛЕКСАНДАР ЈЕ ЖЕЛЕО, ДА ЦЕЛА ТА ЗЕМЉА НИКАДА НЕ ЖИВИ ПО ДРУГИМ ЗАКОНИМА ОСИМ ПО ЗАКОНИМА СЛАВНИХ.
>
> ОД ТАДА - СЛОВЕНИМА ПРИПАДА ЧИТАВА ВЕЛИКА САРМАТИЈА,

ПОЉСКА, МОСКВА, МАЂАРСКА, БОЕМИЈА, БУГАРСКА - СВЕ СУ ТО ЗЕМЉЕ ПОДВРГНУТЕ СЛОВЕНИМА, АЛБАНИЈА и ПЛОДНО ПРИМОРЈЕ, ПА И ЦЕЛА РУСИЈА ЧАК ПРУСКА И ТАРТАРИЈА ДЕО СУ НАШЕГ НАСЛЕЂА ТАКО ЈЕ ОДЛУЧИО УМИРУЋИ ПОБЕДНИК СВЕТА У БЕЛОМЕ ГРАДУ АЛЕКСАНДРИЈИ.

ОН ЈЕ - ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГА - ЗАКЛИЊАО МАРСА, ПЛУТОНА И ЈУПИТЕРА ДА СВОЈИМ БЛАГОДЕТИМА ОБДАРЕ ЊЕГОВЕ ДРАГЕ СЛАВНЕ. СВА ТРИ БОГА ОБЕЋАШЕ, ДА ЋЕ ДАНОНОЋНО ДА БДИЈУ НАД НАРОДОМ СЛАВНИМ, ДА ЋЕ ОД ЊЕГА НЕСРЕЋЕ ОТКЛАЊАТИ И ДА ЋЕ СТАЛНО ПОМАГАТИ ДВАНАЕСТОРИЦИ ИЛИРСКИХ ЖУПАНА, СЛАВНИМ НАСЛЕДНИЦИМА ДВАНАЕСТОРИЦЕ АЛЕКСАНДРОВИХ ДРУГОВА ЕТО, ТО СУ ДАРОВИ, КОЈЕ ЈЕ НАШОЈ РАСИ ПОДАРИО ФИЛИПОВ СИН. ПА ЈОШ И ДАНАС, КАО И У ВРЕМЕ АЛЕКСАНДРОВО, ЈУНАШТВО И ВЕРНОСТ НАШЕ СУ ВРЛИНЕ".

Из предходних редака је јасно, да је аутор ове студије навео - не "стару песму" у оригиналу, већ је само дао превод записа Сипријана Робера са француског на српски језик. Међутим, решење које би било неизрециво боље од овога, јесте проналазак "старе песме" - управо оне и онакве, какву је и чуо и нашао у неким старим списима француски слависта.[17] У ствари, Робер на 51. страници своје књиге I спомиње "le texte original de ce vieux chant", тј. "оригинални текст ове старе песме". Па када будемо успели да тај текст пронађемо, ми ћемо о овом проблему да пишемо из једног другог аспекта.

17. - Le monde slave, vol. I, pp. 49. - 51.Les sages nous ont enseigne, et d'apres eux nous repetons que chaque people ici-bas a sa vertu distinctive, dont il a ete gratifie par le Dieu tout-puissant. Or, ce qui distingue la nation slave de toutes les nations de la terre,c'est l'indomptable bravoure et la fidelite. Alexandre lui-meme, le grand roi du entier, a porte ce temoignage sur les vertus de notre race. Il a dit que notre race abondait en coeurs heroiques, et meritait pour cela de porter le beau nom de Slave, ou d'illustre. Ce nom nous l'avons recu de la bouche meme d'Alexandre. Admirant notre courage, le heros de Macedoine, avant d'expirer, declara qu'il maudissait quiconque dans l'avenir parlerait mal de la nation slave. Pourla recompenser de ses hauts faits, il lui laissa toutes les contrees qui s'etendent depuis la mer latine de l'adriatique jusqu' au mers glacees du Septentrion. Alexandre voulut que toute cette partie du monde ne subit jamais d'autre loi que la loi slave. Depuis lors, toute la grande Sarmade appartient aux Slavons La Pologne, la Moscovie, la Hongrie, laBoheme, la Bulgarie, sont des etats soumis a la race Slave. L'Albanie et la feconde Primoriee, la Serbie et toutes les Russies. La Prusse meme et la Tartarie font partie de notre heritage. Ainsi le decreta en mourant le vainqueur du monde dans sa blanche ville d'Alexandrie.

Il conjura, en outre ses trois immortels protecteurs Mars, Pluton et Jupiter, de repandre leurs faveurs sur ses chers Slavons. Les trois deites ont promis veiller etjoui sur la nation des Slaves, d'ecarter d'elle les malheurs et de venir constamment en aide aux douze princes qui la gouvement (les douze jupans d'Illyrie), glorieux descendants des douze compagnons d'Alexandre. Voila les dons qu'a fait a notre race les ffls de Philippe. Et aujoard'hui comme auttemps d'Alexandre, l'heroisme et la fidelite demeurent nos vertus distinctives. "

Уосталом, само ова песма изискује да се у вези с њом уради читава једна студија - свестрано обухватајући све проблеме, који из ње произлазе; нпр. питање језика Александра Великог. Познато је, да његов отац Филип грчки уопште није знао, док је за сина узео учитеља. У том смислу, запис Сипријана Робера, да је Александар:

"... РЕКАО, ДА НОСИМО ЛЕПО ИМЕ СЛАВАН, ИЛИ ЧУВЕН...

веома је значајан. Међутим, колико знамо - нити слависти, а нити филолози и лингвисти уопште - никада нису узели ову појединост у обзир при тумачењу словенског имена. Истина, Гундулић је певао о "Александру Србљанину", на што Апендини додаје "из Македоније", али - није нам познато, да постоји студија, која би у овом смислу прилазила проблему Александра Великог.

Свет, упркос сумњама, па и нејасностима, наставља да га убраја у Грке, а када истраживаоци некада и наиђу на неку значајнију појединост, они је евентуално спомену, но без икаквог ближег прилажења предмету. Тако, нпр., Захари Мајани[18] у свом делу "Крај етрурске тајне"; спомиње једну веома занимљиву историјску чињеницу, која се на томе и завршава - на што можемо само да додамо - НА ЖАЛОСТ, будући, да нам у овој фази рада није могуће да предузмемо истраживање на основу тог Мајанијевог обавештења. Мајани, наиме, пише, да када је Александар Велики, идући према Египту, да би се - по ондашњем обичају - поклонио тамошњим боговима, прелазио преко данашњег Израела, тада су изишли пред њега ЉУДИ, КОЈИ СУ ГА ПОЗДРАВИЛИ ЊЕГОВИМ ЈЕЗИКОМ, МОЛЕЋИ ГА, ДА ИХ ЗАШТИТИ ОД ЈЕВРЕЈСКИХ НЕПРИЈАТЕЉСТАВА И ПРОГОНА..

18. - Zacharie Mayani, la fin du mystere etrusque, Paris, 1970; p. 43.

На жалост, писац не спомиње, који је то језик био. Међутим, Сипријан Робер не оставља тај проблем под знаком питања, без обзира на придев "словенски", или "илирски". То одговара и Апендинијевом излагању. Међутим, све су то само напомене и стога је прека потреба, да се у том смислу напише једно дело. Зна се, да је о том легендарном владару написано мноштво књига, биографија и других расправа, али није нам познато, да се неки аутор посветио посебно његовом језику, кад се он налазио у друштву Негрка, који су у његовој војсци били бројни. Народ Балкана је то морао знати захваљујући и живом предању, а познато је, да је свако предање засновано на нечему, што одговара стварности.Исто тако, морало је бити опште познато, да Филип, Александров отац:

"... не само што није био Грк, него није био Грцима нити икакав род,
већ "варварин" из краја, који није лепо ни споменути, македонска ништарија,
из Македоније, у којој није могло да се купи ни добар роб!"

Можда је упућенији читалац могао у преходном наводу да препозна део из Демостеновог говора "Против Филипа", који се означава као Κατα Φιλιππου Γ»:

αλλ' ουχ υπερ Φιλιππου ... ου μονον ουχ Ελληνοζ οντοζ
ουδε προσηκοντοζ ουσεν ταζ Ελληοιν, αλλ' ουδε βαρβαβου
εντευτεν οτεν καλον ειπειν, αλλ' ολετρου Μακεδονοζ, οτεν ουδ
ανδραποδον σποδαιον ουδεν ην προτερον πριασται [19]

19. – Δημοστενουζ κατα Φιλιππου Λογοι Paris, Edition Meire-Nyon, 1832.

У вези с овим наводом из Демостенове Филипике III, преко кога се прелази ћутке, као и преко Херодотових Трачана - "народа најмногобројнијег после Хиндуса" - у једном прошловековном издању Демостена налазимо следеће разјашњење, које је написао непознати коментатор:

"Више народа Грчке, а Атињани између осталих, порицали су Филипу
грчко порекло...Уосталом, Македонци у Грчкој нису били цењени...
Они су водили порекло од Трачана, тако озлоглашених код Грка, да је
већ само име Тракија код њих било погрдно. А робови, који су долазили
из Македоније, нису били цењени".[20]

20. - Plusieurs peuples de la Grece, les Atheniens entreautres, disputaientle titre de Grec a Philippe ... Au reste, les Macedoniens ne jouissaient pas, dans la Grece, d'une grande considreation... Ils descendaient des Thraces, si decries chez les Grecs que le nom de Thrace passait parmi eux pour une injure. Les esclaves qui venaient de Macedoine, n'etaient pas estimes.

Из читаве документације и сведочанстава сабраних за ову студију, произлази, да су древни Трачани, Илири и Пелазги били предхришћански Словени. А Сипријан Робер је својим истраживањем установио, исто то, па ћемо стога кроз његова дела да наиђемо на називе: Срби-Илири, Срби-Венди, и т.д. Име Трачани за Србе провлачи се све до касног Средњег Века. А познато је, да су МАКЕДОНЦИ БИЛИ ТРАЧКО-ПЕЛАЗГИЈСКО ПЛЕМЕ, КОЈЕ СУ ГРЦИ ИСТЕРАЛИ ИЗ ТЕСАЛИЈЕ. Према томе, још и данас живи назив за Македонију - "Јужна Србија" - сасвим је разумљив, утолико више, што највећи лингвистички стручњаци тврде, као Александар Белић, нпр.да је македонски језик СТАРО - ШТОКАВСКИ, тј. НАЈАРХАИЧНИЈИ ДИЈАЛЕКТ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Но да се још једном вратимо Александровом оцу Филипу, за кога је и други атински беседник, Исократ[21] тврдио, да:

"... није био исте племенске припадности као Грци",

или - у оригиналу:

'..τοιν Ελληνων ουχ ομοψυλου γενουζ...'

21. - Исократ је атински говорник који је живео између 435-338. г. п.н.е. Овде смо приказали извод из његовог говора означеног бројем 108.

Друга посебно значајна ствар у напред наведеној српској старој песми, јесте спомињање "дванаесторице илирских жупана", што представља једну нераскидиву спону између Словенства, с једне стране, и између античких Срба-Илира - с друге стране. Више аутора су тим "Илиро-Словенима" или "Илиро-Србима" посветили своје студије, од којих смо се ми у нашој дотакли само три, све три на латинском језику; писци су им: Долчи, Апендини и Шулц. Њима бисмо могли да прикључимо и Сипријана Робера, који у својим делима више пута употребљава назив "Илирски Срби"...

За "Илирске Србе" Сипријан Робер каже у тому II свога дела "Словенски свет"[22], да су , као и Грци произишли из исте колевке, или из ПЕЛАЗГИЈСКОГ СТАБЛА:

"...le peuple hellene et illyre sortis...
du meme berceau, ou de la souche pelasgique... "

22. - O.c. str. 8.

Па пошто је најпре доказао Словенство (славицитъ) древних Венда, идентичних античким Србима, који су имали насеобине по оним деловима Азије, које ми данас називамо "блиским истоком", па по целој Европи - све до Белгије и Француске, као и по читавој источној Европи између Балтичког и Црног Мора, у ствари - чак до Кавказа и Каспијског Језера,[23] Сипријан Робер затим развија тему о пореклу СВИХ СЛОВЕНА ОД ИЛИРО - СРБА, тј. од ПОДУНАВСКИХ И БАЛКАНСКИХ СРБА, које он назива:

"ПРОТО - СРБИМА или ПРВОБИТНИМ СРБИМА
ДОЊЕГА ДУНАВА И ЦРНОГА МОРА"

(PROTO-SERBES DU BAS DANUBE ET DE LA MER NOIRE.)

23. - Исто, стр. 15-16.

По француском слависти, порекло тих ПРВОБИТНИХ СРБА иде тако далеко у прошлост, да чак ни етимолози, навикнути да силазе у највеће временске дубине, тражећи у њима основу свих ствари, нису у стању да нађу објашњења и да етимолошка истраживања приведу крају. Робер то изражава на следећи начин:

Порекло Прото-Срба Доњег Дунава и Црнога Мора:

"... remonte a une epoque tellement reculee qu'elle echappe
meme aux recherches des etymologistes ".

Што значи:

"... иде до једне тако давне епохе, да се она губи
чак и пред истраживањима етимологиста".

Робер верује, да су ти првобитни Срби у то давно доба дошли - не како учи службено прихваћена историја - у VII веку по Христу - са севера, већ с југа, преко Трачког Босфора и са "Илирских Мора".

Наш писац не говори која су то мора али - ми предпостављамо да се ради о Црном, Мраморном, Егејском а можда још и о Јадранском Мору, тим пре, што их - како каже француски слависта - већ спомиње Хомер као Венете (Ουενετο)... Одатле су се онда они проширили тако, да изгледа, да су у тој неиспитаној временској давнини имали читаву мрежу држава, које су се пружале од Јадранског Мора до Архангелска...[24]

24. - O.c. str 13.

На Балтичком Мору су били, закључује Робер, пре него што је Мојсије кренуо с Јеврејима из Египта...У то давно доба, тврди Сипријан Робер, позивајући се на Колара[25]. ЧИТАВА ИТАЛИЈА ЈЕ БИЛА НАСЕЉЕНА СЛОВЕНСКОМ РАСОМ, НО ПРИОРИТЕТ СТАРИНЕ ПРИПАДА СЛОВЕНИМА ИЛИРИЈЕ", другим речима - балканским Србима,[26] одакле су се они ширили према северу. Сипријан Робер мисли, да су те сеобе у правцу севера морале - врло вероватно - да се понове више пута у доба, које је тешко одредити потпуном тачношћу.

25. - O.c., str. 25.
26. - Исто, стр. 47.

Међутим, развија писац даље своју мисао, почев од III века хришћанске ере, међу Србима - Словенима долази до кретања у супротном смеру, тј. од севера према југу и југо-западу, а са Карпата и из Трансилваније - према Балкану и Чешкој...

У ствари, сва та нова кретања према балканском простору, каже Сипријан Робер,[27] била су за Србе:

"... l'occasion de delivrer les tombeaux de leurs peres de l'oppression romaine... "
"прилика, да ослободе гробове својих отаца римске власти... "

27. - Исто, стр. 75.

Узрок тог кретања у обрнутом смеру био је, пише Сипријан Робер, дивљање номадских и азијатских хорди, чије окрутности су надилазиле све могућности трпљења... Међутим, Балкан је донео нове патње, па Робер с извесном тугом пише:

"Срби из Русије и из Пољске дојурили су у помоћ својој браћи на Дунаву,
и тако је отпочела вековна борба између Срба и Римљана..."[28]

28. - Исто, стр. 77.: "Les Serbes de la Russie et de la Pologne accounirent au secours de leurs freres du Danube; et la lutte se trouva engagee pour des siecles entre ces Serbes et les Romains..."

На страни 114. свога дела "Словенски свет", том Ц, Сипријан Робер опомиње, да је велика грешка отпочињање српске историје седмим веком по Христовом рођењу, јер ово, што је он изнео,[29] доказује: ДА СУ КРЕТАЊА СЛОВЕНА ОТПОЧЕЛА МНОГО ВЕКОВА ПРЕ ВРЕМЕНА ПРИХВАЋЕНОГ ОД ИСТОРИЧАРА. НА ИСТОМ МЕСТУ ОН ТВРДИ, ДА СВЕ ЗЕМЉЕ, КОЈЕ ЈЕ СПОМЕНУО КАО СТАНИШТА ДРЕВНИХ СРБА, ВЕЋ ОД НАЈДАВНИЈИХ ВРЕМЕНА НИСУ ПРЕСТАЈАЛЕ ДА БУДУ ЊИХОВЕ, ЈЕР ЧАК, КАДА СУ НЕПРИЈАТЕЉИ И УСПЕЛИ, ДА ИЗАЗОВУ ЊИХОВО КРЕТАЊЕ, ИЗА ОНИХ, КОЈИ СУ ОТИШЛИ УВЕК ЈЕ ОСТАЈАЛО ЊИХОВЕ БРАЋЕ, КОЈА СУ НАСТАВИЛА ДА ЧУВАЈУ ЈЕЗИК И ОБИЧАЈЕ.

29. - O.C., tom II, str. 115.

Тако, КАДА СУ СРБИ СА КАРПАТА ОПЕТ СИЛАЗИЛИ У ПОДУНАВСКЕ РАВНИЦЕ, НАШЛИ СУ ТУ ПОТОМКЕ СВОЈИХ ПРЕЂА, КОЈИМА РИМСКИ, ИЛИ ГЕРМАНСКИ НЕПРИЈАТЕЉ НИЈЕ УСПЕО ДА НАМЕТНЕ НИ ЈЕЗИК, НИ ОБИЧАЈЕ, ТЕ СЕ САМО ТАКО ОБЈАШЊАВА, ЗАКЉУЧУЈЕ СИПРИЈАН РОБЕР, ЧУДНОВАТО ЋУТАЊЕ ИСТОРИЧАРА О СЛОВЕНИМА, СВЕ ДОК ИХ ЗАВОЈЕВАЧКЕ ХОРДЕ НИСУ МАСОВНО УЗДРМАЛЕ У ЊИХОВОМ МИРНОМ ЖИВОТУ, НАТЕРАВШИ ИХ СВОЈИМ НАСИЉИМА НА ПОКРЕТ... ТАКО ЈЕ ОНО, ШТО СУ НЕМЦИ И ЊИХОВИ ПОЛИТИЧКИ ИСТОРИЧАРИ ТЕНДЕНЦИОЗНО НАЗВАЛИ ИНВАЗИЈОМ У КАСНИЈЕ ДОБА, У СТВАРИ БИЛО САМО УСПОСТАВЉАЊЕ ПРЕЂАШЊЕГ СТАЊА, или - како то тачно пише Сипријан Робер:

"... et ce que les historiens politiques d'Allemagne appelerent
plus tard une invasion, n'avait ete reellement qu'une restauration".

* * *

Све што смо у овом поглављу казали, остало је недоречено, непотпуно - тек само дотакнуто. Према томе, остаје огроман посао продубљавања те - да тако кажемо - ПЛОДОТВОРНЕ ГРАЂЕ, ЧИЈИ СВАКИ ДЕО МОЖЕ ДА НАРАСТЕ ДО НЕПРЕДВИЂЕНИХ СРАЗМЕРА. Јер ово, што смо овде изнели, тек су главне и уопштене линије, нека врста скице замисли Милоша С. Милојевића, који је био припремио материјал за шеснаест великих томова српске историје. Ако је та грађа сачувана, дужност је српских научних радника да је пронађу и да наставе оданде, где је Милојевића смрт зауставила.

ВЕДСКИ SRBINDA
У ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ
WALTER-a WÜST-a

Колико нам је познато, од свих данашњих европских народа, Срби су једини, који могу да нађу у једној од најстаријих ведских химни један облик свога имена.

По расправи аустријског санскритолога Валтера Виста (Walter-a Wüst-a)[1], тај облик одговара и данас карактеристичном српском СРБЕНДА, уз незнатну алтерацију, која је довела до готово идентичне ведске форме СРБИНДА?[2]

НАПОМЕНЕ:

1. - Walter Wüst. - Über das Alter des Rgveda und die Hauptfragen der indoarischen Früh-geschichte in."Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes"(WZKM),Band XXXIV, S. 165.-215.
2. - Jakob Wackernagel (Јакоб Вакернагел), лингвиста, рођен 1853. г., умро 1938. г. Налазећи се међу највећим европским лингвистичким ауторитетима, тврдио је, да од ведских речи и израза ништа до нашег времена није стигло неизмењено и неизобличено. То мишљење је он изнео у позамашном тому Старо-индијске Граматике (Altindische Grammatik), издате у Гетингену (Göttingen), 1896.г. У

вези с тим, допуштамо себи, да изнесемо наш најскромнији суд... Да су се Ведама бавили више Словени од Западњака, а особито Срби с њиховим језиком - по мишљењу познавалаца - пуним архаизама, ко зна, шта би се у том смислу могло закључити. Само један пример, о коме управо говори Вакернагел у почетном делу те своје Староиндијске Граматике. Он пише: "Eine Menge altertümlicher Wörter sind ausser Gebrauch und zahlreiche Neubildungen in Aufnahme genommen, darunter das interessante SAPATNA... SAPATNI Mitgattin... А то значи: "Мноштво древних речи (писац мисли "ведских") су изван употребе, док су бројне новоформиране прихваћене, међу њима, интересантно САПАТНА... САПАТНИ... -. СУ-СУПРУГА-.. Онај, коме је матерински језик српски, не мора да буде лингвиста, а да би у наведеној речи одмах уочио назив "САПАТНИЦА", "САПАТНИК", израз, који још увек живи у народном српском говору...

Полазећи само од овог примера и тражећи паралелне називе у Ведама и у живом народном говору, ми можемо да напишемо још једну нову студију, која би потврђивала нашу првобитну замисао о континуитету ведског језика, ведских традиција и ведског духовног блага у савремених Срба.

У Ведама, по Wüst-ovoj интерпретацији, СРБИНДА је властито име с одређеним значењем, чиме ћемо се позабавити мало касније. Но одмах можемо да кажемо, да је смисао античког назива потпуно у складу са савременим одговарајућим именом у Срба, које увек означава најбољег, најугледнијег, најхрабријег, највећег поштовалаца традиција, укратко - човека, који се увек наводи као пример и служи као пример за углед.

Walter Wüst се - у доле цитираном часопису - врло исцрпно позабавио темом о старости Ргведе, третирајући истовремено и главна питања индоаријевске ране историје. Наиме, да би установио време постанка најстаријег дела Веда, тј. Ргведе, Wüst је анализирао извесна властита имена, која се јављају управо у најстаријим ведским химнама. У ствари највећи део његове расправе посвећен је - одмах у почетку наведеном називу СРБИНДА. Он својственом му минуциозношћу на читавих седамнаест страна врши врло савесну анализу сваког детаља, који иде у прилог његовој интерпретацији назива СРБИНДА, па ћемо се ми - у овој нашој студији, посебно осврнути управо на тај део Wüst-ovih размишљања, примера, компарација и закључака, додајући извесне појединости, које је - тај иначе врло савестан аналитичар - пренебрегао. У сваком случају, ми на овом месту приступамо споменутом делу текста с највећом захвалношћу аустијском професору, који нам је помогао, да се већом сигурношћу приближимо нашем крајњем циљу - документованом доказивању старине - како српског народа, тако исто и српског језика, српских традиција и целокупног српског народног духовног блага.

Да би одредио старост појединих књига ведских химни, којих има десет, а посебно осме књиге, Wüst није расправљао само о властитом имену СРБИНДА, већ је - у ширем смислу - узео у обзир и имена река, планина, насеља и народа, сматрајући, да је један тако исцрпан рад користан, како он каже, не само за индологију, већ и за класичну филологију, археологију, античку историју, географију и етнологију. Овај аутор с правом сматра, да су нетачна тврђења о некаквој одвојености Индије од Запада и Северозапада; шта више он верује, да кроз анализу појединих имена, која се јављају у Ведама, може да се дође тако далеко, да би се могла објаснити чак и сама тзв."аријевска инвазија", над којом још увек, УПРКОС НАПРЕТКУ НАШЕГА ВЕКА на разним подручјима, ЛЕЖИ ВЕО НЕЈАСНОСТИ. У ствари, захваљујући баш тој инвазији, дошло је до стварања тзв. "ИНДИЈСКЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ", за коју - остављајући опет питање инвазије отвореним, Хем Чандра Јоши у своме доле наведеном делу[3] каже:

"Ми не заборављамо, да овај текст (тј. Веде)... потиче од аријевских насељеника, који су дали коначан облик индијској цивилизацији".

3. - Hem Chandra Joshi. - Recherehes sur les conceptions economiques et politiques dans l'Inde ancienne, d'apres le Rgveda. - Paris, 1928.

Wüst је уверења, да VI и VIII књига Веда могу да допринесу, да се, како он сматра, са сигурношћу објасне имена не само у Индији, већ особито изван Индије:

"... auch Örtlichkeiten ausserhalt Indiens mit Sicherheit zu berücksichtigen"

"Што се тиче властитог имена СРБИНДА, наставља Wüst,
по свој прилици, то и на основу њега може да се учини".

Он нам затим даје до знања, да се то име налази једном у РГВЕДИ, тј. у најстаријој збирци Веда, у књизи VIII, 32., 2.:

"Yah SRBINDAM anarsanim piprum dasam ahisuvam..."

За ведску химну означену горњим бројем, наћи ћемо интерпретацију у делу Абела Бергења (Abel Bergaigne),[4] - тамо, где он говори о ведским митским бићима, међу којима се налази и Пипру. Ту Бергењ пише:

"PIPRU... figure en compagnie de SRBINDA, d'ANARSANI,
d'AHISUVA... ou nous lisons qu'Indraen frappant ses differents
ennemis, a fait couler les eaux... "

"ПИПРУ... се налази у друштву са СРБИНДОМ, АНАРШАНИЈЕМ, АХИШУВОМ...
(А Индра) ударајући на те непријатеље, успева да изазове воду да потече... "

4. - Abel Bergaigne, Tome II, p. 348

А мало више, у истом пасусу, стоји:

"... comme NAMUCI, il parait avoir recu le nom de DASA.[5]

Дакле:

"... као и НАМУЧИ, изгледа, да је и он добио име ДАСА[6]

5. - X.,138.,3,cf; Vm,32,2.
6. - X., 138., 3. упореди VIII, 32., 2. Као што видимо, ови последњи бројеви се односе на наш случај: књига химни број VIII, химна број 32., стих 2.

На основу свега предходног јасно је, да су имена: СРБИНДА, АНАРШАНИ, ПИПРУ, ДАСА и АХИШУВА - имена Индриних непријатеља, које је он "ударао", па су стога у нашем наводу сва четири у акузативу...

Читаоцима, чији матерински језик је СРПСКИ, учинићемо можда задовољство, наводећи овде само неколико имена ведских митских бића, имена, која српском уху не могу да буду страна, па чак ако читалац нема ни једног разреда школе:

ШУШНА, ВАЛА, НАМУЧИ, САРАНИЈУ, ЈАМА, ЈАМИ, ДИВОДАСА, НАПАТ, АГНИ ("пелазгијски" ОГЕН, данашњи српски ОГАЊ), АПСАРАС, БАГА, ЧИЊАРА, ДАБИТИ, ГОША, ДИРГАТАМА, ГОТАМА, ЈАХУША, ЈУЈАВА, МАНУ, МАМАНТА, МУРАДЕВА, ПАДГРИБИ, ПАРЈАНИЈА, ПИТИНА, ПРАЈАПАТИ, ПРАСКАНВА, ПРИЈАМЕДА, ПУРУМИТРА, ПУРУША, РАЈИ, РАКА, РАСА, РЕБА, РИБУКША, РУЧАМА, РУДРА, РУМА, САРАСВАТ, САВЈА, САВИТАР, САРАЈУ, ШОМА, СРИЊАЈА, СУРА, СУРАДА, СВАРНАРА, ТРИЧОКА, ТУГРА, ТВАШТРИ, УЧАНА, УРАНА, ВАЈНИЈА, ВАЛА, ВАРАЧИКА, ВАРУЊА, ВАСИШТА, ВИЧВАРУПА, ЈАДВА, ЈАКШУ, ЈАМУЊА, ЈАТУ, ЈАТУМАВАТ, ЈАЈАТИ, итд

Као што видимо, изгледа сасвим логично, да је најлакше да се приђе ведској митологији са становишта језика српског народа, чији истраживаоци ће - што би било сасвим природно - моћи у овом смислу да дају значајнији допринос од многих других. Можда ћемо ту грађу моћи да обрађујемо у обновљеној Милојевићевој Српској Аутохтонистичкој Школи, или у неком Српском Институту, или како предложише неки уметници - у Српској Академији Знања. Јер - требаће много добре воље, много напора и много руку, да се исправе све "криве Дрине", које су од прасрпских речи направили

непознаваоци - како српског, тако исто и осталих словенских језика, одн. дијалеката, како то кажу најупућенији међу лингвистима славистике... Толико само са жељом, да са другим прегаоцима на великој српској њиви изоремо већ одавно покопане истине и вратимо српској нацији свако слово почев од најстаријих Веда, које су његове од давнина!

Споменувши ВЕДЕ већ више пута, дужност нам је, да због што бољег разумевања кажемо коју реч о њима.

ВЕДА је именица, која се не мења. Она означава ЗНАЊЕ, СВЕТО-ЗНАЊЕ. ВЕДА је најстарији индоевропски писани споменик и састоји се од хиљаду химни, које су састављали непознати и познати давни песници, да би увеличали свечаност приношења жртве боговима, заштитницима куће, укућана, стоке, земље и помагачима и заштитницима од непријатеља. Установљено је, да су најстарије ВЕДСКЕ ХИМНЕ ДОНЕТЕ У ИНДИЈУ са северозапада, но санскритолози до данас нису могли да установе - одакле, исто тако као што нису могли ни да пронађу НАРОД, КОЈИ ЈЕ ВЕДСКИМ ЈЕЗИКОМ ГОВОРИО, те Луи Рену (Louis Renou)[7] у својој "Историји санскритског језика" каже, говорећи о непремостивим тешкоћама, да се дозна нешто одређеније о народу, који је говорио језиком најстаријих Веда, из ког се тек касније развио санскритски:

"Le "sanskrit parle" nous en aurait appris probablement davantage,
nous en sentons la presence, nous n 'en avons aucun temoignage direct..."

"Говорени санскритски" научио би нас вероватно много више: ми осећамо
његово пристуство, али немамо о њему никакво непосредно сведочанство ".

7. - Histoire de la langue sanskrite, Collection "Les langues du Monde", Lyon, 1956. Avant-propos, p. 2.

У немогућности, да на овом месту улазимо дубље у овај тек само додирнути проблем најстаријег индоевропског језика, ми можемо да наговестимо само једним сасвим кратким потезом, да СРПСКИ ЈЕЗИК, СУДЕЋИ ПО СВИМ ДО ДАНАС САБРАНИМ ДОКУМЕНТИМА И СВЕДОЧАНСТВИМА, ВИШЕ ОД СВИХ ДРУГИХ ЈЕЗИКА, С КОЈИМА СМО МОГЛИ ДА ВРШИМО УПОРЕЂЕЊА, МОЖЕ ДА БУДЕ ТАЈ НЕНАЂЕНИ И ОД ЗАПАДЊАКА НЕОТКРИВЕН ЈЕЗИК, ПРЕДСТАВЉАЈУЋИ НЕ САМО ЈЕЗИЧНИ КОНТИНУИТЕТ ПОЧЕВ ОД ДАВНОГ ВЕДСКОГ, ПА ЧАК И ПРЕДВЕДСКОГ ПЕРИОДА, ВЕЋ КОНТИНУИТЕТ КАКО ВЕДСКИХ ТРАДИЦИЈА, ТАКО ИСТО И ВЕДСКОГ ДУХОВНОГ БЛАГА ГОТОВО У ЊЕГОВОЈ СВЕУКУПНОСТИ. ЈЕДАН ПИСАЦ ИЗУЗЕТНОГ ЗНАЊА ТО ПОТВРЂУЈЕ И НАМА СЕ ЧИНИ, ДА ЊЕГОВ АУТОРИТЕТ НЕ МОЖЕ ДА СЕ ОПОВРГНЕ. ТО ЈЕ ИЛИЈА М. ЖИВАНЧЕВИЋ, КОЈИ ЈЕ ЈАСНО ИЗРЕКАО, УПРАВО НА ОСНОВУ ЊЕГОВОГ ВЕЛИКОГ ЗНАЊА, ДА СУ СЛОВЕНИ ОСТАЛИМА ДАЛИ РЕЧ...

ВЕДА И СРБИ - то ће да буде предмет другог дела ове студије, а овде ћемо само да нагласимо већ сада, да ЈЕ АПСОЛУТНО НЕДОВОЉНО ОБЈАШЊЕН СВЕТИ ОБИЧАЈ СРПСКЕ СЛАВЕ, ЈЕДНИСТВЕН МЕЂУ НАРОДИМА СВИХ РАСА - У СВАКОМ ПОГЛЕДУ КОНТИНУИТЕТ ВЕДСКЕ ЖРТВЕ, ДОК СУ - ТАКОЂЕ ЈЕДИНСТВЕНА - СРПСКА ДИЗАЊА У СЛАВУ - ОДЈЕЦИ У МНОГО ЧЕМУ ИСТОВЕТНИ С НАЈСТАРИЈИМ ВЕДСКИМ ХИМНАМА. И док је Живанчевић на изванредан начин и као сигуран познавалац, изнео упоређења између мотива ведских химни и српске народне поезије, па између ведског и српског традиционалног права[8], намера нам је, да се ми позабавимо паралелно ВЕДСКОМ ЖРТВОМ И СРПСКОМ СЛАВОМ. А докле у прошлост иде тај, како рекосмо, СВЕТИ ОБИЧАЈ ?

8. - Душанов Законик

Већ споменути Jakob Wackernagel у својој Староиндијској Граматици[9] у односу на то питање даје један велики временски распон - од 4500. -2500. г. пре Христа, док санскритолог Емиле Бурнуф (Emile Burnouff), с неким немачким истраживаоцима иде много даље - чак у мрак преисторије!

На овом месту само ових неколико лапидарних напомена, с тим, што ћемо - уздамо се - касније моћи да посветимо само проблему СРПСКЕ СЛАВЕ целу једну књигу, што - а и много више од тога - то непобитно сведочанство о древном постојању српског народа и заслужује.

9. - Einleitung, § 2.

* * *

Па да се сада вратимо давном Индрином непријатељу, чије име нам је ведски песник оставио као СРБИНДА.

У вези с напред наведеним стихом из десете збирке најстаријих ведских химни, Wüst, не придајући никакву вредност Сајанином коментару,[10] осврће се одмах на дело Х. Олденберга[11] , по коме би се у горњем наводу радило о ИМЕНУ ЈЕДНОГ ВОЈСКОВОЂЕ, а не о некаквом магловитом митском бићу. С ТИМ ВОЈСКОВОЂОМ по Wüst-у дошли су у сукоб Индуси и бог Индра.

10. - Sayana, индијски писац XIV века. Као аутор коментара РГВЕДЕ он својим тумачењима даје обредни карактер.

11. - H. Oldenberg. - Religion der Veda, S. 155.-156.

Напоменувши, да се скуп Ср- јавља у облицима SRJAJA, SRWAJA, SRMARA, док се слог SRB-, απαξ λεγομενον, јавља једном у SRBINDA и нагласивши, да је све обрађене примере имена узео искључиво из Веда, аутор сматра, да је скуп S-R-B, нађен такође у Веди, иранског порекла, као и називи: DRBHIKA, BRBU, BRSAYA, SRNAYA, за које A. Hillebrandt сматра, да потичу са Иранске Висоравни, или из суседних области (Nachbargebiete); из овога произлази, да су оба писца била вођена тачним осећањем изван Индије, према северозападу, но не усуђујући се, међутим, да се удаље са Иранске Висоравни. Утолико нас више чуди, да следећа пишчева мисао није одмах пред њим отворила шири хоризонт. Јер - ево, шта он у наставку каже:

> "SRBINDA würde demnoch soviel heissen wie HERR, FÜRST, ERSTER der SRB'S und mit einer Bedeutungsentwicklung, die aus vedischer und nachvedischer Zeit geläufig ist, damach die SRB'S SELBST".

У преводу овај навод значи:

> "СРБИНДА би, дакле, значило исто што и ГОСПОДАР, ПРИНЦ, ПРВИ ОД СРБА, са развојем значења, које је из ведског и постведског времена било уобичајено, па - према томе - и САМЕ СРБЕ".

Па, када рекосмо напред, да је чудновато, како предходна мисао није сама по себи проширила пишчев хоризонт, кроз то смо одмах повезали њега, као Аустријанца, са суседством - како Лужичких, тако и балканских Срба. Како је могуће, да је при томе мислио само на Иранску Висораван, а да није могао да се сети својих северних и јужних суседа? Па да је још к томе придодао бар Плинијеве и Птолемејеве Србе, тачно би добио - мислимо, да то може да се каже без оклевања и двоумљења - један српски географски ланац од Индије до Балтика, па преко Централне Европе до Балкана. Повод за овај поступак није му дала ни белешка на истом месту, у којој он каже, да један други научник, A. Hillebrandt, доводи име СРБИНДА у везу с планином СЕРАБЕНД на Иранској висоравни. Писац затим наводи лепо име планине СЕРБЕНДАН, па место СЕРБЕНАН, додајући, према Times Atlas-у, називе САР-БИСТАН и СЕРБАС.

Шта више, приликом даље интерпретације имена СРБИНДА, Wüst настоји, да га упореди с једном другом категоријом имена лица, или народа, са завршетком на -ИНДА. Тако - за њега -

СРБИНДА представља исти облик као Милинда, Махинда, при чему би -ИНДА био скраћен облик за -ИНДАРА, које се налази у митанском особном имену ИНДАРУТА, или пак у личном имену из Ргведе - ТИРИНДАРА књига VIII. У белешци испод текста Wüst упућује на још један пример и доказ ПОВЕЗАНОСТИ ИМЕНА НАРОДА (у множини) И ВОЂЕ ТОГ НАРОДА (у једнини), наравно, увек са завршетком -ИНДА, па наводи: КАУНИНДА (м. род, множина - име народа), док иста реч у једнини означава ВОЂУ, или ПРИНЦА тог народа:"FÜRST DIESES VOLKES" Према томе, закључује аутор: СРБИНДА БИ НА ОСНОВУ РЕЧЕНОГ ЗНАЧИЛО: HERR, FÜRST, ERSTER", тј. ГОСПОДАР, ПРИНЦ, ПРВИ У СРБА, па - према томе - и према развитку значења, честог у ведско и постведско доба - И САМИХ СРБА

Мало даље, аутор наставља:

> "Да бих ово доказао, говорићу о следећим именима народа и лица, при чему сам захвалан ознакама у Macdonell - Keith-овом "Vedic-Index-у " и W. Kirfels-овој "Kosmographie", дела, којима сам се послужио".

Тако, одвијајући даље своју мисао, Wüst тврди, да СРБИНДА, управо као и МИТРАВИНДА, има потпуно јасан облик. А затим у исту групу уврштава ПУЛИНДА и КУСУРУБИНДА, или КУСУР(у)БИНДА. Дошавши у својој анализи до облика последњег имена, које је нашао на Птолемејевој карти, он га рашчлањује на следећи начин: КУ-СУРУБ-ИНДА, да би одмах изразио уверење, да оваква форма географског имена садржи у себи назив СУРУБАА (такође један од античких облика, сачуван као име Срба) те да би - према томе - КУСУРУБИНДА била ознака за земљу, боравиште СУРУБА, чији назив је управо споменути Птолемеј и забележио: јасно је, да тај назив има као основу и корен већ више пута споменут СРБ.

Пошто је изређао ведска имена, која - заједно са СРБИНДА - припадају првобитној, давној ведској прошлости, Wüst онда прелази на "постведска имена" исте категорије, приказујући их азбучним редом. Немајући потребе, с обзиром на сврху ове студије, да се на сваком том називу задржавамо понаособ, цитираћемо само један мали извод[12] његове расправе, по ком би ПУЛИНДА првобитно означавао ГОСПОДАРА, ПРВАКА, ПРИНЦА ПУЛАНА, док би КУЛИНДА би господар КУЛ-а.

12. - O.c., str.202.

Ређајући затим постведска имена категорије СРБИНДА, Wüst долази до историјске епохе и до имена краља Кабулистана и Penyaba из 150. г. пре Христа МИЛИНДА. Из ове групе изређаћемо - по Wüst-у - неколико занимљивих имена, према којима читаоци, који српски језик добро знају, неће моћи да остану незаинтересовани. Ево како та имена изгледају:

ГОВИНДА, ТИВИНДА, МИТРАВИНДА, КУЋИНДА, САВИНДА, итд.

уз закључак нашег аутора:

"То су, у њиховом мноштву, властита имена вођа,
или принчева, па према томе - и народа.".[13]

13. - "In ihrer Mehrzahl sind sie Eigennamen von Fürsten und damach von Stammen". - У овом делу своје расправе Wüst VINDHYA GEBIRGE, тј. ВИНДСКЕ, или ВИНДИЈСКЕ ПЛАНИНЕ Овај детаљ доносимо зато, да бисмо читаоце подсетили на Роберову етимологију другог српског древног имена: ВИНДИ, ВИНИДИ, итд.

Даље, Wüst издваја имена: КУСУРБИНДА, ПУЛИНДА И СРБИНДА, тврдећи, ДА ОНА СЕЖУ У ДОБА ВЕДСКИХ СТАРИНА "IN DAS VEDISCHE ALTERTUM HINEIN"

У наставку, наилазимо на тврђење, да се елемент -ИНДА постао од ИНДРА, најпре присајединио првом делу назива, ОЗНАЧАВАЈУЋИ ПРВОБИТНО ГОСПОДАРА ВАНИНДИЈСКОГ ПОРЕКЛА, А ЗАТИМ СЕ, ЈОШ УВЕК У ЗАЈЕДНИЦИ С ТИМ ПРВИМ ДЕЛОМ, ОДНОСИО САМО НА ИМЕ НАРОДА Тако се Wüst опет враћа на назив СРБИНДА, разлажући то име - према наведном - на СРБ ИНДА, пише:

"ДА ТУ НАЈПРЕ ПОТРАЖИМО ГОСПОДАРА ИЛИ ПРИНЦА, А ЗАТИМ И НАРОД!"

При том, изјављује он потом, у географском погледу, никако неће да иде даље од простора, на који упућују Веде, а нити ће, у историјском смислу, да излази из временског оквира, одређеног VIII књигом ведских химни.

"Тако опремљени (so ausgerüstet) пише даље Wüst, приступамо материјалу Клаудија Птолемеја", да би непосредно иза тога изразио захвалност издавачу C. F. Nobbe-у, чијим се индексом (Index nominum Geographiae Ptoloemaei), служио. Ту он затим најпре наводи географско име:

Σαρβανα (САРБАНА, VII, 1., 60.),

чија је ближа ознака:

"INDIA INTRA GANGEM",

тј.

"Индија с оне стране Ганга".

У напомени пак испод текста, Wüst наводи иранска имена, чији завршетак је истог сазвучја: АРИЈАНА, БАКТРИЈАНА, вероватно у искреном уверењу, да је Србинда био неки ирански принц, или војсковођа. После тога Wüst наводи име, које такође гласи:

Σαρβανα (САРБАНА, VI, 1„ 5.),

без икахвог даљег објашњења, да би затим одмах додао:

"Assyria Σαρβανη des Stephanus von Byzanz".[14]

14. - Стефан Византинац, грчки граматичар с краја V века по Христу. Под насловом Ethnica он је израдио један антички српски речник, драгоцен за изучавање античког доба, премда се од њега није много сачувало: свега један извод и више фрагмената.

Иза тога следи назив језера СЕРБОНИС, тј. Σιρβωνιζ Λιμνη по цитираном Птолемејевом индексу[15] уз нашу напомену да Херодот[16] и Аристотело нису писали СИРБОНИС, већ СЕРБОНИС ЛИМНЕ,одн. Σερβωνιζ Λιμνη.

15. - ПТОЛ., књига. IV, 5., 12., 20.
16. - 485.- 425.пре Христа.

О том језеру је веома сликовито писао Диодор Сицилијски. Његово име било је повезано са именом једне потопљене српске војске још пре Тројанског Рата. А о походу те војске на Египат у античко доба писао је Франо-Марија Апендини (Appendini) у свом врло занимљивом предговору Стулићевом Речнику. Резултате Апендинијевих истраживања, изложили смо у посебном, њему посвећеном поглављу.

Херодот, у петом веку пре Христа, тврди, да је то језеро у његово доба већ било исушено али, да су му се трагови још познавали, што значи, да је још онда било веома старо. Уистину, у грчкој митологији постоји прича, по којој је у прадавно доба Зевс у њега сурвао Тифона, митско чудовиште.

Због имена овога несталог језера, као и због тога, што га историја повезује с именом Срба, чини нам се, да ће заинтересовани радо прочитати његов опис, који нам је оставио Диодор Сицилијски. Ми га овде доносимо у целини.[17]

17. - Диодор Сицилијски, 1,30.: На половини пута између Сирије (дубока Сирија, сиријска Долина између Либана и Антилибана) и места, које Диодор означава као Coele, налази се једно језеро, чија је ширина незнатна, али чија је дубина чудновата. Његова дубина је отприлике 200 стадија (више од 36 км.). Зове се СЕРБОНИС. Они који га не познају, а приближе се његовим обалама, наћи ће се у потпуно непредвиђеној опасности.

А ево објашњења:Водено корито овога језера веома је уско и доста налик на дугу траку, уоквирену широким прибрежјем. Чим подневни ветар отпочне да дува, то обално прибрежје буде покривено гомилама песка, у чијој средини се више не види водена линија. Тако се површина језера стопи у једно с тереном који га окружава и како више погледом ока не може да се разликује, ЦЕЛЕ ВОЈСКЕ, ЧИЈЕ ВОЂЕ ОВО МЕСТО НИСУ ПОЗНАВАЛЕ, НЕСТАЛЕ СУ, УДАЉИВШИ СЕ С ПРАВОГА ПУТА.

Уистину, песак по коме се лако гази, најпре је под ногама податљив, а онда - наједном - као да нека кобна сила отпочне да га покреће, мало по мало нестаје под тешким корацима све дотле, док (људи) опасност не запазе; међутим, тражећи, да јој умакну и да се међусобно помогну, одједном увиде, да им је свака могућност бега и спаса немогућа, јер човек, који утоне у овакву мочвару, не може да плива, будући, да брлог који га притиска, онемогућава сваки покрет тела. С друге стране, немогуће му је и да се ослободи оваквог вртлога, будући, да нема ниједног чврстог ослонца, на који би могао да стане. Мешавином воде и песка ствара се једна нова средина, која не дозвољава - нити да се хода, а нити да се плива. Тако они, који овим путем крену, бивају изгубљени, не успевајући, да се прихвате било чега, што би могло да их спасе, јер песак са обала клизи скупа с њима, у сваком тренутку, када га се домогну. Ова опасна места добила су због њихове такве природе име Barathres, тј. "провалије", које им савршено одговара", завршава Диодор са Сицилије свој упечатљив опис, који сасвим веродостојно објашњава, како је могуће, да је цела једна српска војска ту пропала половином другог миленија пре Христа, што значи - још пре Тројанског Рата.

Да сада опет пређемо на анализу Walter-а Wüst-а, који у њеном наставку каже од речи до речи: "ЗБОГ УОБИЧАЈЕНЕ ГРЧКЕ НЕТАЧНОСТИ И НЕСТАБИЛНОСТИ У ПИСАЊУ, предходни примери, што се тиче читања, недовољно су јасни, док код следећих не може да буде двоумљења".

По њему, ти следећи примери "МОГУ ДА ИЗДРЖЕ СВАКУ КРИТИКУ", тј. не може се побити тврђење, да су они настали од већ нам познатог корена СРБ-. У оквиру ове групе Wüst спомиње:

-Σαρβακον (САРБАКОН, III:,!., 29.),

уз поближе објашњење:

SARMATIA Europaea = Европска Сарматија

Писац затим прелази на следећи пример српског имена, које повезује с азијском Сарматијом:

- Σερβοι (СЕРБОИ, V:, 9., 21.), Азијска Сарматија, одн. како он означава: Sarmatia Asiatica.

- Σορβα (СОРБА, VI:, 9., б.) Hyrcania.[18] Најзад:

- Σουρουβα (СУРУБА, V., 9., 28.), Sarmatia Asiatica.

18. - Hyrcania (Хирканија), некадашњи назив за предео Азије, који се протезао југо-источно од Каспијског, одн. - у давнини - Хирканског Мора, или језера. То је била област, окружена планинским венцима пуним тигрова, настањена, како обавештавају европски истраживаоци - суровим народом, који се убрајао међу најратоборније и најсмелије. Били су то људи, који су се одевали животињским а особито тигровским кожама...

Walter Wüst није ишао даље у испитивању и анализи Птолемејевих карата света. То је велика штета и велики пропуст, јер један тако добар и савестан истраживалац је морао, да запази у Птолемеја географска имена од корена, на чијим дериватима је засновао читаву ову своју кратку студију. Друго, он је у свом раду следио један принцип, који га је спречио, да деривате од корена СРБ- тражи даље од

оних подручја, за које се мисли, да су повезана с Ведама... а она се, по свему изгледа, протежу много даље од оних, за која их санскритологија повезује.

Но, да би се тај проблем сагледао у целини и у светлу истине, Словени не могу и не смеју да се оставе по страни, као што се то обично ради, као што су то, нпр., чинили етрусколози, У том смислу научићемо много читајући пажљиво дело Илије М. Живанчевића, бескрајно поучно и крцато чињеницама - тако, да смо се ми у овом првом делу нашега рада три пута осврнули на тог врсног познаваоца проблема, који нам толико леже на срцу. Свестрани Живанчевић би вероватно такође замерио Walter-у Wüst-у, који - као да је од нечега стрепео да потражи географске називе од корена СРБ-, нпр., у Панонији, или на Балкану, да би их довео у везу с ведским именом СРБИНДА. Но да не бисмо још једном кидали континуитет наших разматрања, ми ћемо се на то повратити при завршетку овога поглавља.

У вези с напред споменутим именима, "КОЈА МОГУ ДА ПОДНЕСУ СВАКУ КРИТИКУ", Wüst сматра, да она сва спадају у једну јединствену категорију језичке природе и да, ако се добро погледају обе споменуте карте[19] и у европској, и у азијској Сарматији, карактеристични скуп SA^xR јавља се тако редовно, да: СЛУЧАЈ У ТОЈ ПОЈАВИ ИЗГЛЕДА АПСОЛУТНО ИСКЉУЧЕН.

19. - Tabulae in Cl. Ptolemaei Geographiam a Carolo Mullero instructae, Paris, 1901.; Europae, VIII. (16.17.); Asiae, II., (31.-32.)

Упуштајући се дубље у објашњење, Wüst тврди да је тај скуп с додатком консонанта - **B** - (ћирилицом -**Б**-), ОСОБИТО УПАДЉИВ У ОБЛАСТИ СЕВЕРНО ОД КАВКАЗА, те та чињеница НЕОПОРЕЦИВО ИСКЉУЧУЈЕ И ОВУ ПОЈАВУ КАО РЕЗУЛТАТ СЛУЧАЈА.

При томе - по нашем аутору, долази до изражаја и

ЈЕДАН ХРОНОЛОШКИ РЕД: ОСОБНА ИМЕНА КОЈА ОТПОЧИЊУ СКУПИНОМ $SA^xR(B)$, УТОЛИКО СУ СТАРИЈА УКОЛИКО СУ БЛИЖА ИСТМУ И МЕОТСКОМ МОРУ,[20] као и у СТЕПИ ОКО ЦРНОГ МОРА, А УТОЛИКО СУ МЛАЂА, УКОЛИКО ИДУ ПРЕМА ЗАПАДУ, ПРЕМА ЕВРОПСКОЈ САРМАТИЈИ. ПО ЊЕМУ, ПОШТО СУ САРМАТИ ПРЕПЛАВИЛИ ЦРНОМОРСКА УШЋА ПРОДРЛИ СУ ЗАТИМ КА СРЕДЊЕМ ДУНАВУ, те тако - од једанаест назива формираних помоћу скупа SA^xRB-:

- пет се налазе у северним областима Кавказа: SIRACENI, SERACI, SIRACI, SERACA, SERBI, SURUBA;
- шест су у ближој, или даљој Сарматији: SARMATICI, северно од дунавске кривине; SERINUM или SERIMUM, у горњем току Дњепра; SARBACUM, такође у горњем току исте реке; SARGATII источно од кривине Дњепра;SARUM, такође у горњем току Дњепра; SARMIZEGETUSA у Дакији. У ову категорију као шесто име Wüst уврштава и SORBA (VI., 9., 6.), град у Хирканији.

20. - Меотско море, Maeotis Palus, данас Азовско Море. име Меотско дошло је од скитског народа Меотес, некада настањеног на његовим обалама.

Предње тврђење, каже Walter Wüst, нема ничега чуднога, будући, да је већ Стефан из Византа[21] знао за ову УСКУ ГЕОГРАФСКУ ПОВЕЗАНОСТ: "... von diesem ongen geographischen Zusammenhang...", јер: ОВА ЗАЈЕДНИЦА НА ГЕОГРАФСКОМ ПЛАНУ ЗАЈЕДНИЦА ЈЕ И У ЕТНОГРАФСКОМ СМИСЛУ![22] на основу таквих и сличних докумената, К. Zeuss[23] у доле цитираном делу, даје важна сведочанства и антична документа о сродности САРМАТА и МЕЂАНА[24]

21. - Рођен у Цариграду, а живео и радио крајем V. века по Христу.
22. - "Denn dieser Zusammenhang ist ja auch einer der Ethnologie.
23. - "Die Deutschen und die Nachbarstämme'[1], ц. 298., 282., 297., где се налази расправа о појави гласовног скупа САРМА- на подручју Ирана.
24. - Plinus, VI., 7. (23.-79.); Herodot, V., 9. (480.-425. ante Chr.) Mela Pomponisu, латински географ, који

је око 43. г. после Христа написао географско дело "De situ Orbis" ("О положају места - земље") у три књиге, сачуване до нашег времена. То је један од најдрагоценијих извора за античку геoрафију, будући, да се аутор служио изворима много старијим од времена, у коме је сам живео.

Развијајући даље ову изнад свега интересантну тему, Wüst тврди са сигурношћу (mit Bestimmtheit), да су ове ГЕОГРАФСКЕ И ЕТНОЛОШКЕ ВЕЗЕ ЗАГАРАНТОВАНЕ И ЈЕЗИЧНОМ ВЕЗОМ:

"Diese geographischen und ethnologischen Zusammenhänge
verbürgt werden duch dle der Sprache".

А и Сармати, који су живели даље на северу... то су (наравно, увек по Wüstovoj расправи) редовно становници степа индоевропског језика, уз нашу - чини се потребну напомену, да Walter Wüst, осећајући се припадником германске расе, не употребљава уобичајени термин индоевропски, већ индо-германски. Како он даље разлаже, Грци су називали све те народе једним именом-Скити.[25]

25. - Wust при овоме упућује на следећу литературу: S. Feist, Kultur u s.w. der Indogermanen, S. 405.; vrgl. ebenso H. Hirt, die Indogermanen, I., 114. und 184.; K. Zeuss, a.a.O.S. 275. ff., besonderes S. 277.-278.

При крају својих разматрања о имену СРБИНДА, Wüst усредсређује сву своју пажњу на место Σορβα (СОРБА) у унутрашњој Хиркaнији, а затим на Σουρουβα (СУРУБА), у односу на коју одговарајуће место код Nobbe-a (V., 9., 28.) гласи:

".. παρα δε τον Ουαρδανην ποταμον ... Σουρουβα ',

што значи:

"покрај реке Вардана... СУРУБА"

Најзад, писац спомиње и народ:

Σερβοι (СЕРБОИ),

о коме Птолемеј (V., 9., 21.) опет по издању Nobbe-a, даје следеће обавештење:

"Μεταξυ δε των Κεραυνιον ορεων και του Ρα ποταμον... Σερβοι '.

У једном издању пак, каже даље Walter Wüst, исти овај народ означен је именом:

Σερβοι[26]

26. - У белешци А. Wüst каже, да је у Müller-овим "Таблама" - "Tablae", њихово име означено тачно.

Дакле, после горње Птолемејеве реченице, која значи:

"Између Кераунских Планина и реке Ра...[27] СЕРБОИ, "

27. - Милош С. Милојевић у својој Историји Срба објашњава, да је "Ра" прастаро име реке Волге, уз тумачење, како је оно настало.

Wüst додаје и другу варијанту истога имена, која гласи: СИРБОИ, облик, уз који је лако поставити изведеницу:

СРБИНДА, СРИБИНДА

Тим поводом Wüst пише:

> "Doch halte ich die mitgeteilte Leseart " Σιρβοι, - SIRBOI - für wichtig, weil sie eine schöne illustration zu dem Namen SRBINDA abgiebt".

Значи, по аустријском научнику, које је стално настојао, да буде што објективнији, СРБИНДА НЕ МОЖЕ ДА БУДЕ ДРУГО ДО: ГОСПОДАР, ПРИНЦ, ВРХОВНА ЛИЧНОСТ НАРОДА СЕРБОИ. Он то дословно и изражава речима, у његовој студији више пута поновљеним:

> "Denn das bedeutet ja SRB-inda: HERR, FÜRST, OBERSTER, DER Σερβοι ",

а да ли су они били на Кавказу, или негде око Кавказа, то је другоразредно питање...

Ми допуштамо себи,, да на овом месту споменемо, да је, откако свет постоји, одувек било и кретања људи - појединаца и народа - као масе. Зато смо донекле изненађени, што Walter Wüst није ни покушао, да прошири видике своје расправе, следећи кретање народа СЕРБОИ даље од Кавказа и црноморских отворених степа и равница. Наиме, народу СЕРБОИ у то давно доба - без вештачког разграничавања земље, уобичајеног у касније доба било је лако да - уживајући апсолутно неограничену слободу кретања, ствара од читаве Европе своје боравште... Па ипак, он није могао да избегне бар напомену, која се намеће свом снагом логичности, да - уколико би се име СРБИНДА могло ПОМЕРИТИ ЈОШ ДАЉЕ НА СЕВЕР, "ЗАШТО ПОСТОЈИ ИЗВЕСНА ВЕРОВАТНОСТ", каже наш аутор, у том случају, старост VII. књиге ведских химни, могла би да се попење до 1000. или 1200. године пре Христа.

По Walter-у Wüst-у је:

ОСОБИТОСТ VIII. КЊИГЕ ВЕДСКИХ ХИМНИ - СТВАРНОСТ, А УЗ ТО СЕ И ЈЕЗИЧНЕ ЧИЊЕНИЦЕ ИЗВАНРЕДНО ПОДУДАРАЈУ".

У закључку он каже:

> "СЕРБОИ - ΣΕΡΒΟΙ - СУ ВАНИНДИЈСКИ НАРОД БАР ШТО СЕ ТИЧЕ ПЕРИОДА, У ЧИЈЕМ САМОМ ПОЧЕТКУ ЈЕ БИЛА СПЕВАНА НАВЕДЕНА ВЕДСКА ХИМНА, А СРБИНДА, απαξ λεγομενον, ЧУВА КРОЗ СТОЛЕЋА ЈЕДАН ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈ[28] ЗА НАС ЈОШ ОД НЕПОЗНАТОГ ДОМАШАЈА!"

28. - Када ова студија буде у потпуности објављена, надамо се, тад ће сваки читаоц схватити, да се у овом случају не ради само о столећима, већ о више хиљада година, како то тврди - између осталих и санскритолог Emile Burnouff;

Због огромне важности, коју налазимо и придајемо предходном Wüst-овом тврђењу, ми ове његове речи цитирамо верно и у оригиналу:

> 'SRBINDA EINEN GESCHICHTLICHEN HERGANG VON UNS UNBEKANNTER TRAGWEITE DURCH DIE JAHRAHUNDERTE RETTET'.

Ми смо при преводу допустили себи малу слободу, преводећи "RETTET" са "ЧУВА"; међутим, ауторова је мисао јача; он, наиме, није хтео да подвуче смо појам "ЧУВАЊА", "ОЧУВАЊА", већ у првом реду "СПАСАВАЊА", јер је назив СРБИНДА ЗАИСТА СПАСАО ОД ЗАБОРАВА НЕ САМО ЈЕДНО ИМЕ, КАКО ЈЕДИНКЕ, ТАКО ИСТО И НАРОДА, ВЕЋ УЈЕДНО И ДОГАЂАЈА, који се - у

оном смислу, како га тумачи Walter Wüst - мимоилазили и најкомпетентнији ауторитети, доведени у заблуду учењем берлинско-бечке школе.

Било би недопуштено, да при крају ове анализе изоставимо значајну Wüst-ovu белешку испод управо изнетих коментара, јер он такође садржи важне елементе, који могу да послуже проширивању наше теме: КОЛИКО ЈЕ СТАРО ИМЕ СРБ, СРБИН, СРБИ и ДОКЛЕ СЕ ОНО ПРОТЕЗАЛО?

У споменутој белешци, наш аутор пише следеће: "Овде треба још да дођу до изражаја два врло важна упоришта моје интерпретације имена СРБИН-ДА, или - како он то формулише на немачком:

"Zwei ganz gewichtige Stützen meiner Deutung des Namens
SRBINDA sollen doch hier... noch zu Wort kommen".

Прво упориште је претежност химни посвећених Индри[29] у VIII-ој књизи Веда, а друго: Hillebrandt-ova теза "ИНДРА-ВРТРА, коју ја бескрајно одобравам (uneingeschränkt beipflichte). По тој тези, ВРТРА је најпре био "ЛЕДЕНИ ДЕМОН", стран Индији, кога су Индијци узели из Кашмира, или пак са северо-запада. А у истој химни, само 24 стиха даље, јавља се исти АХИШУ, но овога пута у вези са СРБИНДА. Тако је - помоћу једне мале "странпутице", читалац упућен према

"ЗЕМЉАМА, КОЈЕ СЕ НАЛАЗЕ НА СЕВЕРУ",

где влада

"inforimis hiems" - "гадна зима" и
"где ледени џинови окивају речне токове и опседају воду".

29. - ИНДРА значи жесток. Он учествује у бојевима. Индра је краљ дева, тј. богова (исп. српско Дева). Индра је господар Неба. Он удара громовима право у главу, што су Срби, примањем хришћанства пренели на Светог Илију, те народ каже: "Удари га Свети Илија право у главу! " Индра даје благотворену кишу, а уједно је и заштиник Аријеваца. У ведско доба он је међу боговима најмоћнији, а његово оружје је муња. Индра се победоносно бори против демона мрака, да би ослободио небеске краве (облаке). Уједно је бог "Кшатрија" (исп. српско "шатра, шатранција", итд., тј. РАТНИКА, те као њихов заштитник скупа с њима односи победе, опијајући се ШОМОМ (исп. српско ШОМА), те је тако међу боговима једини, који поседује и пороке...

О победи над ВРТРОМ, "леденим демоном" говори се у Ирану и у Јерменији...

Што се демона ВРТРЕ тиче, Abel Bergaigne каже за њега[30], да је он час стварни непријатељ, а час пак "демон"... Па утолико пре можемо да се сагласимо с Walter-om Wüst-om, прихватајући његово резоновање о: СРБИНДИ КАО О СТВАРНОМ ЛИЦУ И ВОЈСКОВОЂИ, КОЈИ ЈЕ КАО "ЛЕДЕНИ ЏИН" НАПРАВИО ПОХОД НА ИНДИЈУ СА СЕВЕРА, или са СЕВЕРО-ЗАПАДА.

30. -La religion vedique d'apres les hymnes du Rg-Veda.-Paris, Libr. Champion Honore. -1963. -Bibliotheque de l'Ecole des Hautes Etades, IV.Section,Sciences historiques et philologiques, 5. fascicules, pp. 197.-199.

* * *

Одавде ова истраживања улазе у домен историчара, који би у самом почетку требало да узму у обзир Јована Рајића[31] и његово тврђење, да је:

"... ДЕРВНО ОТЕЧЕСТВО СЕРБСКО СИБЕРИЈА БИЛА",

па је по Србима и име добила. Ово је заиста тема, која - колико знамо - још никада није била узета са сврхом озбиљног проучавања. А та студија би могла да вине све нас - жедне истине - веома, веома далеко!

31. - Јован Рајић. - История разных славенских народов Въ Вјениъ , 1794. год.

Додамо ли свему томе, да су - с друге стране - црноморска обала, Балкан, Подунавље и Централна Европа такође северо-западно од Индије - имамо се над чим замислити!...

И само да се још једном сасвим кратко вратимо Walter-у Wüst-у, савесном научнику, упркос његовом избегавању, да се упусти у предмете, према којима је германска берлинско-бечка школа нетрпељива. Јер - по својој прилици, и несвесно се измичући тој нетрпељивости, он је ипак додирнуо најделикатније проблеме, створивши тиме солидну базу за извесна нова изучавања. Ево још једног примера у том смислу:

При крају своје студије о ведском Србинди, он се пита:

> "Најзад, да ли су Птолемејеви Περιερβιτοι (Nobbe, V, 9., 16.) у ствари настали од Περι – σ- ερβισοι (тј. ПЕРИЕРБИДОИ-ПЕРИСЕРБИДОИ уз интервокални нестанак сигме (-σ-), како то обично бива у грчком?"

Уистину, због свих недостатака грчког писања страних имена, имамо разлога да верујемо, да се у наведеном примеру ради о бази СЕРБИДОИ...

И да при исписивању ових редака останемо у нади, да ће обрађивање овога проблема да наставе српски научници, чији је то дуг према српском народу.

* * *

Растајући се од расправе WALTER-а Wüst-а, не можемо, а да не изразимо жаљење, што један овако савестан научник није покушао да се позабави Србима из Горње и Доње Лужице у данашњој Немачкој, који представљају само један мали остатак некадашњег силно разгранатоги распрострањеног српског стабла, почев од Балтика, па преко Средње Европе све до Средоземља.

Да се прихватио тог посла, Walter Wüst би, захваљујући њему својственој минуциозности, био могао да изведе многе важне закључке... Да се је посветио - са својим смислом за анализу - поближем испитивању лингвистичко - историјско - етнолошких проблема балканских Срба, он би неизбежно био открио њихову повезаност, односно јединственост у давној прошлости са Србима северне Европе. Но не само то. Писац би неминовно морао да наиђе и на сва изведена имена од корена СРБ- у Азији, Европи па чак и у Северној Африци, јер се многи од њих налазе у Птолемеја, кога је он делимично тако помно испитао... Уосталом, Птолемејаве карте садрже и масу других географских назива, чије порекло је очито српско...

На жалост, о свим тим проблемима Walter Wüst нам ништа није рекао, већ је ћутао, управо онако, како то озбиљни српски лингвиста, професор Павле Ивић констатује:[32]

> "... Све су ово теме, о којима историјски извори ћуте, или у најбољем случају - дају мутне и штуре податке, недовољне за било какве чвршће закључке. Срећом, ОДСЈАЈ ИСТОРИЈЕ ЕТНОСА У ЊЕГОВОМ ЈЕЗИКУ ПОМАЖЕ, ДА СЕ САГЛЕДАЈУ БАР ПОНЕКИ ЕЛЕМЕНТИ УТАМЊЕНЕ СЛИКЕ".

32. - "Српски народ и његов језик", Београд, 1971. год., у издању Српске Књижевне Задруге, Коло XIV, 429., стр. 11.

Па даље:

> "ПОКАЗУЈЕ СЕ, ДА СУ ЈЕЗИЧКЕ ПОЈАВЕ ВЕОМА ЧЕСТО СПОМЕНИК

ИСТОРИЈЕ НАРОДА, БИЛО ДА СЕ РАДИ О НЕКАДАШЊОЈ ЊЕГОВОЈ РАСПРОСТРАЊЕНОСТИ ИЛИ О ДОДИРИМА СА ДРУГИМ НАРОДИМА."

"... ТРАГОВА СРПСКОГ ИМЕНА ИМА У ТОПОНИМИЈИ, ИЛИ У ИСТОРИЈСКИМ ИЗВОРИМА И НА ДРУГИМ СТРАНАМА, ГДЕ СЛОВЕНИ ЖИВЕ, ИЛИ СУ ЖИВЕЛИ. ОВАКВЕ ОСТАТКЕ СРПСКОГ ПРИСУСТВА У ДАВНИНИ НАЛАЗИМО У ДЕЛОВИМА ПОЉСКЕ МЕЂУ ИЗУМРЛИМ или тачније: погермањеним - наша примедба СЛОВЕНИМА У ДАНАШЊОЈ НЕМАЧКОЈ, ЗАТИМ ПО ГРЧКОЈ И ЈЕГЕЈСКОЈ МАКЕДОНИЈИ ПА И У ИМЕНУ МЕСТА СРБ У ЛИЦИ КОЈЕ ЈЕ СТАРИЈЕ ОД ДОСЕЉЕЊА СРПСКОГ ЖИВЉА КОЈЕ САДА ОБИТАВА У ТОМ КРАЈУ."

Као и Даничић, као и професор Реља Новаковић, тако исто и професор Ивић спомиње спис "De Administrando Imperio" Константина Порфирогенита, наводећи из њега један веома важан детаљ, коме он - као и сви научници, који су ограничени учењем берлинско-бечке школе, не придаје одговарајући значај. Тако професор Ивић пише:

"У спису "О управљању царством"... из X века, забележено је предање, да су Срби... дошли из закарпатских крајева после 626. г. УМЕЋУЋИ СЕ ИЗМЕЂУ ДРУГИХ СЛОВЕНА ВЕЋ НАСЕЉЕНИХ НА БАЛКАНУ... "

Но професор Ивић или из опрезности, коју је тешко оправдати, а можда и желећи, да избегне трвење са службеном "науком", управо као и пре не тако дугог времена преминули професор Костић - није ишао даље.

FRANCISCUS MARIA APPPENDINI
У ПРИЛОГ СТАРОСТИ СРБА
И СРПСКОГ ЈЕЗИКА[1]

1. - Апендини Франо Марија, рођен 1768. г. у Италији, умро 1837. г. у Задру. Више науке свршио је у Риму, У Дубровник је дошао 1791. г. и ту је био наставник, а и од 1808.-1834. г. директор исте гимназије, Апендини се бавио историјом и археологијом своје нове отаџбине, као и културном и политичком историјом Дубровника. "Граматика илирског језика", коју је издао у Дубровнику 1808. г., сматра се најбољом старијом граматиком "илирског" језика. А шта треба да буде тај "илирски" језик, видећемо у току излагања.

Пред нама је књига, која је штампана тачно пре 178 година, одн. 1806. г.

У старом, пожутелом кожном повезу налази се:

RJECSOSLOXJE ILLIR.-ITAL.-LAT., Dubrovia. MDCCCVI,
Joakima Stulli Dubrocsanina,

одн. - написано после Вукове реформе и у духу савременог српског језика:

РИЈЕЧОСЛОВЈЕ,

управо:

РЈЕЧНИК ИЛИРСКО-ТАЛИЈАНСКО-ЛАТИНСКИ,
издат у Дубровнику, 1806. године;
писац: Јоаким Стулић - Дубровчанин.[2]

2. - Стулић је рођен у Дубровнику, 1729. г. и умро је у истом граду, 1817. г. Скупљањем грађе за свој велики речник бавио се 50 година. Његов је речник изишао у три дела и 6 књига:

- део I, 1801. г. - латииски-талијански-илирски;
- део II, 1806. г. - илирски-латински-талијански;
- део III, 1810., г. - талијански-илирски-латински;

Ми се овде бавимо издањем од 1806. г.

Чини нам се, да је ово згодан тренутак, да подвучемо следеће:

Премда су Хрвати, користећи сваку прилику, свуда, увек и на сваком месту, да би спроводили и остваривали своје тенденциозне политичке циљеве, прогласили овај речник речником хрватског језика, научно им се то право оспорава већ самим насловом овога дела. У првом реду - аутор сам себе није назвао Хрватом, већ Дубровчанином, што ни у ком случају није исто. Уз то нигде није споменуо - нити он, нити Апендини, писац предговора, да би то био "хрватски речник". Према томе, дужност би Српске Академије Наука била, да се потруди, како би се та недопустива и тенденциозно политизована грешка у "Југословенској Енциклопедији" исправила. Уосталом - не само енциклопедија, јер је што се отетог српског језика. тиче, цела хрватска настава - скупа са уџбеницима за језик и књижевност нетачна, с неопростивим тенденцијама прикривања истина.

Американцима, Канађанима, или АУСТРАЛИЈАНЦИМА НИКАДА НИЈЕ НИ ПАЛО НА ПАМЕТ, ДА ИМЕ ЈЕЗИКА КОЈИ СУ УЗЕЛИ ЗА СВОЈ ГОВОРНИ ЈЕЗИК - МЕЊАЈУ И ЕНГЛЕСКИ ЈЕ ОСТАО ЕНГЛЕСКИ, а француски - француски и у Белгији, и у Луксенбургу, па чак и у Африци међу франкофонским Црнцима!

С обзиром, дакле, да су данас чак и Срби у Хрватској, бесправна мањина, присиљена, да говори отетим српским језиком, под именом "хрватског", сматрамо својом дужношћу да овде - у вези с тим проблемом - јасно и једноставно кажемо, шта је прави хрватски језик.

Познато је, да у граничном појасу Бургенланда, у источном делу Аустрије, према Мађарској, као и с друге стране, у граничном појасу Мађарске, према Аустрији живе такозвани Градишћански Хрвати. Ти Хрвати су напустили северно јадранско приморје током XVI века, населивши се у споменутој области и одневши собом свој чакавски говор, који су задржали до данас. То је језик, којим су говорили Хрвати, помешано с кајкавским дијалектом и постоје читаве студије о томе, а неке су писали и сами Хрвати, којима се потврђује, да је хрватски говор био чакавски. У ствари - прост пук је говорио чакавски, а делимично око Загреба кајкавски, док је хрватска господа говорила немачким, талијанским, латинским, мађарским... Читав тај језички хрватски хаос искористио је Људевит Гај, како би се домогао српског језика за језик Хрвата и тај проблем је веома лепо и документовано обрадио професор Костић у својој књизи - малој по обиму, али џиновски великој по садржају, назвавши је "Крађа српског језика". Ми смо о томе мало више говорили у почетку ове студије, па ћемо на овом месту да се осврнемо на један загребачки уџбеник, под насловом "Наш језик", који су саставили Драгутин Бригљевић и Стјепко Тежак, 1979. г., а издала га је "Школска Књига". На 148. страни тога уџбеника налази се одељак под насловом "Борба за хрватски књижевни језик и правопис", који је верно огледало једног ненаучног фалсификата с политичким тенденцијама.

У споменутом одељку најпре налазимо обавештење, како се Хрватска почетком деветнаестог века, по паду Наполеона нашла у врло тешком положају, јер је била подељена на провинције с различитом управом, а економски и културно неразвијена. Међутим, хрватско племство, које је желело само да учврсти свој положај и своје привилегије, борило се једино за одржавање латинског језика и није се одупирало настојању Мађара, да се ондашња Хрватска потпуно подвргне мађарској управи. Стога песник, Павао Штоос, у својој елегији "Кип домовине ву почетку лета 1831.", својим стиховима приказује тадашњу Хрватску као тужну жену, обавијену црнином и плачући над својом судбином. Ево тих стихова:

"Народе друге светлост обстира,
А мене црна сенца потпира;

Другом вре сунце свети по ночи,
Му тмину в дану типат је мочи;
народ се други себи радује,
Аз менум синко мој се срамује;
Вре и свој језик забит Хорвати
Хоте тер други народ постати... "

А ево и једног примера Гајевог језика, пре него што је научио да пише српским. Попут Штооса и Гај кука и жали се на немогућност његовог хорватског, да напредује, како би се њиме могле писати научне расправе, па белетристика и новинарски текстови. Овај пример узимамо из књиге професора Костића о "Крађи српског језика", где он, на страни 32., дословно пише следеће:

"... Да. се види, како је тада писао сам "препородитељ" Гај, ми ћемо пренети буквално његову изјаву из броја Данице од 20. листопада (октобра) 1834.г , а према Руварцу:[3]

"Вси скоро еуропеански народи ву знаностјах и навукех вре так далеко доспели су, да се при њих материнскем језиком писане књихе и новине не само ву змножнех дворех, него дапаче вре ву истех припостех кућах штеју и прештимавају. Ни ли анда скрадње време, да и ми котерах славни пређи, какти целе Еуропе хранитељи и чувари чез внога стољетја свудиљ оборужани за всега чловечанства препород хребрено скознували су... "

3. - Протојереј Димитрије Руварац, "Ево, шта сте нам криви". Посвећено "Обзору", Земун.1895.

Но враћајући се на овом месту загребачком уџбенику за хрватски језик, у коме смо нашли предње Штоосове стихове и настављајући, да се бавимо текстом под насловом "Борба за хрватски књижевни језик и правопис", наићи ћемо на први груби фалсификат, створен - наравно - с циљем да се сакрије једна велика истина. У овом одељку аутори уџбеника спомињу и годину 1830., када је изишао из школе нови нараштај хрватских учених људи. Ти су Хрвати студирали у Грацу, Бечу, Прагу и другде, упознавши двојицу врсних слависта - Шафарика и Колара и њихове идеје о словенској заједници и свесловенском јединству... Не можемо, а да се овде не упитамо: да ли је могуће, да допуштају себи да пишу овако управо они, који су сами себе искључили из - како се замишљало у оно доба - братске свесловенске заједнице?

Као да се Хрвати нису отпочели бавити геноцидним злочином над невиним српским живљем с циљем остварења "етнички чисте" Хрватске? Да ли они после тога - будући, да се никада ни један њихов глас није дигао против покоља над Србима - имају право да уопште ма шта говоре о словенској заједници, па чак и свесловенском јединству?! А та њихова геноцидна политика, огледа се у многим појединостима - не само у пракси и у усташким ножевима и секирама, већ и у стварању и ширењу тенденциозно погрешних идеја, као, нпр., управо на завршетку споменутог одељка, где се каже да су према Шафариком и Коларевом учењу сви Словени један народ, но који у своме говору употребљавају четири различита наречја:

"... руски, чешки, пољски и "ИЛИРСКИ".

Е па ова последња реч - "илирски", то је најзлонамерније извртање израза, да би се замаглила ИСТИНА, јер сви озбиљни научници би, као уосталом - што су и радили, додали овде и придев СРПСКИ, уколико не би једноставно написали СРПСКИ ЈЕЗИК. Наиме, сви слависти - особито баш они, говорили су о четири језика, којима је говорио највећи број Словена, па су стављали на прво место РУСКИ, па одмах иза њега СРПСКИ, затим пољски и на крају чешки. При томе је сваки аутор

подвлачио бројно стање појединих словенских група, према чему су се Срби увек налазили на другом месту.

Но, што се тиче слависта, има вероватно још један разлог, због кога се уз српски, додавао још и придев, који се везивао уз илирско име. Био је то сигуран начин, да се укаже на језик балканских Срба, за разлику од оног словенског наречја западне групе, којим говоре Срби из Лужице (Горње и Доње). Враћајући се поново хрватском уџбенику, наићи ћемо на нови пасус, у коме се говори о одушевљеним младим хрватским ђацима, који су се:

> "враћали у домовину, занесени идејама о великом народном препороду. Увјерени, да су Јужни Славени изравни потомци и насљедници старих Илира, који су наше крајеве настањивали у вријеме Римљана, они у борби против све насилнијих Мађара виде једини излаз у сједињењу свих Јужних Славена и стварању једног књижевног језика и књижевности... "

Нажалост, Хрвати се данас не показују припадницима Словенства, већ саучесничким очима мирно подносе утамањивање једног словенског народа на Косову, скупа с његовим верским и културним споменицима. И управо данас, када се ради о бити, или не бити за цео српски народ, Хрвати настављају германску игру с фалсификованом науком, те тако Александар Стипчевић, даје своју тенденциозну књигу "О Илирима", да се преведе на енглески и објави у Америци, вероватно с намером, да Шиптаре и Арнауте уопште омили америчкој публици, како би онда лакше постигли остварење својих политичких тенденција, које се косе с појмовима о правима човека, а исто тако и с најосновнијим моралним законима.[4] Ми ћемо се Стипчевићевом књигом позабавити у једном другом поглављу, у другом делу ове студије, где ћемо се мало опширније посветити приказивању шиптарске историје и шиптарског језика, за који велико издање "Ларус-а" каже, да се он у овом нашем двадесетом веку још увек развија. Ова примедба ни у ком случају не иде у прилог Стипчевићевом настојању, да Шиптаре подигне на неки висок пиједестал давнине, јер то једноставно није могуће због недостатка праве научне аргументације. Истина је, Стипчевић се за то не брине, допуштајући себи невероватну слободу кршења истине и истрчавајући пред политичку руду злих намера, када, нпр. каже:

> "This particular dance, of which a variant is danced
> in Kosovo and in other parts of Albania... "

4. - The Illyrians History and Culture, by Aleksandar Stipćević, Noyes Press, Park Ridge, New Jersey, 1977.

Израз "Kosovo and other parts of Albania" одвише јасно показује у ком правцу смера Стипчевић, подржавајући на тај начин сасвим јасно кидање територија од државног тела у прошлости велике и јединствене Србије.

Докле иде злонамерност овог хрватског писца, најбоље сведочи онај део текста, у коме он спомиње инструмент "ГУСЛЕ", а да при томе чак не прави ни алузију на Србе и њихову древну повезаност - породичну и националну - с тим инструментом, који се чувао у свакој српској кући као нека врста народне Библије. Он не спомиње Србе у вези с гуслама чак ни онда, када говори, да се уз њих опевају јуначки подвизи херојских предака. Уосталом, све што Стипчевић пише о - у ствари - по њему - непостојећим илирским натписима, граничи се са смешним, као нпр., када наводи натпис, нађен на острву Брачу, писан римском латиницом:

"VESELIA - FELICITAS..."

На основу коментара, који у вези с тим именом даје Александар Стипчевић, не можемо да закључимо, да ли он зна, шта је о њему писао врсни Милан Будимир, будући, да се његов закључак поклапа с Будимировим:

> "Such a name, e.g. is VESELIA - FELICITAS, found on an inscription from the island of Brač. The Latin part of it means happiness, while its first part, VESELIA, is Illyrian and obviously resembles the Slav word for "GAIETY" (ВЕСЕЉЕ, ВЕСЕЛИЦА); it is, therefore, easy to give a reasoned explanation of this Illyrian name from the meaning of the Slav word. "

Међутим, Стипчевић се ни најмање није устручавао да ипак - сасвим на крају такве своје расправе - закључи, говорећи о "илирском језику", а не о археолошким налазима, да је он:

> "... in fact, has been preserved, albeit in
> a changed form, in the Albanian of today. "

Ми не знамо, да ли је Српска Академија Наука реаговала на књигу Александра Стипчевића, или је пак ћутала у немоћи и бесправљу? Јер - ако је ико позван да да свој суд о Стипчевићевим домишљањима и о његовој ненаучној самовољи у духу германског тенденциозног учења, онда је то у првом реду Српска Академија Наука. Као највише научно тело, она би требало да има довољно снаге и - изнад свега - довољно знања, да би порушила свако нетачно и злонамерно учење! Особито оно, којим се наноси несрећа народу, коме она треба да служи!

Ова примедба може да се примени и на загребачки уџбеник за учење "хрватског књижевног језика - стандарног облика народног језика Хрвата и Срба у Хрватској..." Наиме, не постоји никакав разлог, на основу кога бисмо могли да верујемо, да се Српска Академија Наука заинтересовала за садржај тога (а и осталих школских и универзитетских) уџбеника, како би бар дала своје критичке примедбе, или донела свој компетентни суд о научности, објективности и свеопштем нивоу нечега, помоћу чега се одгајају младе генерације, на чијим плећима ће се наћи сутрашњица.

А у том хрватском уџбенику наћи ћемо, како је паралелно с Људевитом Гајем радио и гроф Јанко Драшковић, који је обрадио културни и политички програм "Илираца"... Међутим, ту није ништа речено о захтеву тог хрватског грофа (чије порекло није непознато), упућеном хрватским поклисарима, да:

> "... не забораве на браћу нашу (тј. на Србе) богоштовја старога и да заједно с Мађарима уклоне нанесене им неправде. Драшковић затим мудро подвлачи, да је вера озакоњена, али, да они ипак нису једнако правни држављани, да додаје, да рану у срцу одавно носе сви мали и велики свештеници старога закона, из које ране наравски се мора родити жеља другога господства дочекати, у којем њима боља правица да бидне... "

А у самом почетку те своје познате "Дисертације", гроф Драшковић, како нас обавештава Станојевић, тражи:

> "... поклисари да раде за читави народ
> без разлике богоштовја ол рода... "

да би их на крају замолио, да његова:

> "... разлагања оцене "прости од предсуда. дједов наших,
> јер и вера, и правица и истина јесу данас друго... "

И док је Јанко Ду (тако у књизи) коме писац с осудом спомиње препород, дотле је Гај написао "Будницу" назвавши је:

"Хрватов слога ико-етнографском смицали-цом те Гајеве "Буднице":
"Још Хрватска ни пропала,
ите стазе, да би се најзад у нВисоко се буде стала,
Високо се буде стала,
Кад ју збудимо;
Ак' је дуго тврдо тврдо спала,
Јачја хоће бит,
Ак' је сада у сну мала,
Че се пространит".

(тако у књизи)

У бити - тако су Хрвати схватили "Илирски препород", који је распламсао њихове амбиције... тако да су брзо заборавили на много што-шта на што нису смели да забораве. Међутим, у целој тој ствари била је ипак још једна мрвица морала, будући да је Гај у почетку признавао како су Хрвати дошли до једног опшег заједничког језика. Захваљујући томе, догодило се, да је он у "Даници" бр. 31., од 1846. године, писао истину на следећи начин:

"ТА нпр. САВ СВИЈЕТ ЗНА И ПРИЗНАЈЕ ДА СМО МИ КЊИЖЕВНОСТ ИЛИРСКУ ПОДИГЛИ: НУ НАМА ЈОШ ИЗ ДАЛЕКА НИЈЕ НА УМ ПАЛО ИКАДА ТВРДИТИ, ДА ТО НИЈЕ СРПСКИ ВЕЋ ИЛИРСКИ ЈЕЗИК; ПАЧЕ СЕ ПОНОСИМО И ХВАЛИМО БОГУ ВЕЛИКОМУ ШТО МИ ХРВАТИ С БРАЋОМ СРБЉИМА САДА ЈЕДАН КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК ИМАМО".

Тако је, дакле, писао Гај. Међутим у хрватском уџбенику за "хрватски" језик пише - и то је тај неопростиви велики хрватски фалсификат, који -чини се - од Хрвата нико и не помишља да исправи! Напротив, они падају у све веће и веће грешке и шире све теже заблуде, које одлазе далеко од граница државе, којој у првом реду - управо они - дугују толико, да би о томе требало написати нову студију!

Но пре него што наведемо фалсификат хрватског савременог уџбеника за језик, да још једном поближе погледамо, какве је изјаве давао Људевит Гај, пошто је већ увео српски језик као језик "хрватски". Цео овај одељак такође преносимо из дела Професора Л. Костића, које је он у свом праведном гневу назвао "КРАЂА СРПСКОГ ЈЕЗИКА",*јер би то могло да инспирише неког будућег истраживаоца, који би - у одбрани српског језика - могао и тај предмет да претвори у расправу с далекосежним последицама у борби за научну истину. У књизи професора Костића ово се налази на 46. страни:[5]

"Гај је 1852. г. у полемици са Антом Старчевићем написао, да је Павле Витезовић-Ритер у осам књига описао велику српску историју (Serbia Illustrata), у којима је признао величанство народа сербскога, тако гледе његове важности, као што и језика. Камо среће да је он, који се у своје доба за народни језик борио, намјесто што је херватски провинцијализам са сербским мјешао и тако непрактично на необориве запрјеке нагазивао - камо среће да је он онда, као што смо ми сада у новија времена, НАЈГЛАВНИЈЕ ГРАНЕ ЈЕЗИКА КОЈИ СЕ У ИЗОБИЉУ ИЗРЕКАХ И У СВОЈОЈ ЧИСТОТИ НАЈБОЉЕ САЧУВАО, У СВОЈОЈ ЦЈЕЛОСТИ ПРИГРЛИО И У ХЕРВАТСКУ КЊИЖЕВНОСТ УВЕО, МИ БИ СЕ ЗАИСТА СА СВИМЕ НА ДРУГОМ СТЕПЕНУ НАРОДНОГ НАПРЕТКА

ДАНАС НАЛАЗИЛИ".

5. - Људевит Гај, "Изјављење ради Старчевићевих чланака о Сербима и серпском језику", "Народне Новине", од 3. студеног, 1852.

Он замера, дакле, Ритеру, што он није тада, сто година раније, узео српски језик за књижевни рад.

У истом чланку, пише у наставку професор Костић, мало пред тим, Гај каже:

> "Како да се препиремо шта је код Србљах народно, што ли није, код Србљах, у којих од олтара до чобана ништи бити не може, што не би народно било; код Србљах, од КОЈИХ МИ ЈЕЗИК У СВОЈОЈ МУДРОСТИ И У СВОМ БОГАТСТВУ И ОБИЧАЈЕ У СВОЈОЈ ИЗВРСНОСТИ И ЧИСТОЋИ УЧИТИ МОРАМО, АКО ХОЋЕМО ДА ИЛИРИСКИ ЖИВОТ ОБНОВИМО..."

Дакле, из свега излази сасвим јасно, да Гај није крио, да је увео српски језик као јединствени језик за Хрвате и то је више пута поновио. Професор Костић је пронашао сведочанства, на основу којих тврди, да је Гај чак хтео да уведе уз српски штокавски говор - после Вукове реформе - и ћирилицу, но у томе није успео..

Па ипак, колико је и Гај у свему био искрен, о томе имамо један документ, временски много ближи и Гају, и Вуку и целој ситуацији, изазваној "реформом". Било би штета, када не бисмо читаоце упознали с тим текстом, штампаним 1903. године у Задру, у "Органу Српске Народне Странке", бр. 6, од 6. (19) фебруара - године изласка листа XXIV Ту, на насловној срани, под , називом "Људи и прилике" анонимни аутор пише, изражавајући вероватно мишљење и оних живих сведока, који су имали прилике да у прошлости сретну и Вука и Гаја. Из начина писања непознатог аутора, лако се може закључити, какав је став према тој тзв. "Гајевој реформи" заузимао човек, који је нормално размишљао и логично закључивао:

"Први "реформатори" хрватске књиге, Људевит Гај и његово друштво, узели су српски народни језик за литерарни језик Хрвата из мотива претежно политичких, али нијесу никада порицали, да је то српски језик. Они су се надали, да ће оба племена, српско и хрватско, усвојити илирско име као опште народно и да ће се послије по себи српски језик прозвати илирским. Томе се предлогу Срби не могоше приклонити, јер им је народна индивидуалност била сувише изражена, а политичке и народно-културне традиције сувише живе, да би се могли, по примјеру Хрвата, преко ноћи одрећи своје националности. Одрећи се имена свог и језика свог народног, може само народ без историјске свести.

По примјеру српском, пошто је мисао о Илирству пропала, новија генерација хрватска почела је да се одушевљава за Хрватство. Ту им је сад као наручен дошао у Загреб Ђуро Даничић. Пошто су хрватски прваци измамили од њега пристанак, да српски језик назове и хрватским, они се послије тога нису само на томе уставили, да га тако називају у границама свога племена, него су га почели наметати и Србима у Тројединици и иначе докле допире власт аустро-угарска.

Колико је за препорођај хрватског имена заслужан Људевит Гај, који је кајкавштину ЗАМИЈЕНИО ЈЕЗИКОМ СРПСКИМ, толико је исто за тај "препорођај" урадио и Ђуро Даничић, велики филолог српски, коме Хрвати треба да подигну споменик, јер је он више него и који Хрват учинио, да се оснује Велико-Хрватство.

> "Да је Ђуро Даничић био и политички образован човјек, он би био прозрео и политичке тежње оних Хрвата, који су око њега облијетали. А да је имао и довољно здраве националне себичности, он би Хрватима ово рекао био:
>
> "Ја нијесам властан прекрштавати име језика, који је крштен прије

више хиљада. година. Ако је вама по вољи било, да примите српски језик за вашу књигу, онда немате узрока да се либите ни од његова имена. Јер, као што Белгијанци и Швајцарци, који говоре и пишу француским језиком, нијесу престали бити Белгијанци и Швајцарци, или, као што Американци, који говоре енглески, или шпањолски, нијесу престали звати се Бразилијанцима, или Американцима, тако исто и ви Хрвати нећете престати бити Хрвати, ако поштујете име језика, који сте усвојили... "

"Оно што је учинио Ђуро Даничић, не би никада учинио један Вук Караџић, или један Миклошић".

И не би доиста! Даничић је за братску љубав заборавио прави назив својега рођеног језика. Да браћу зближи, назвао је свој језик "хрватски или ти српски". Кад би Даничић сада којом срећом устао и кад би видио, у шта се изврглa његова мука и његово настојање,

ВЈЕЧНОСТ БИ МУ КРАТКА БИЛА ДА СЕ ЗА ТО ПОКАЈЕ".

И још само један осврт на чланак из споменутог "Српског Листа", и да је ико у наше дасине, да би јекавштина била језик "хрватски", називајући то историјско-филолошко-етнографском смицалицом. Било је то године 1903. Од онда до данас та "смицалица" је направила многе - мање, или више завојајем приповиједање (тако у књизи) такав степен заведености, незнања и заблуда, при чему велики број изгубљених уистину верује, да је јекавска варијанта српског штокаваског говора стварно хрватски језик, док би српски била само екавска варијанта... Онај ко жели да сазна о каквом се страховитом фалсификату у овом случају ради, нека проучи особито Белићеве расправе о српском језику, из којих ће видети да су све три варијанте: ијекавска, икаваска и екавска - варијанте српског штокавског говора, које - чак и по Цвијићевом мишљењу још из предхришћанског периода, управо као што су хришћанском рачунању времена предходили: СРБ у Лици, СЕРБИНУМ на Сави, СРБИЦА у солунској теми и друге СРБИЦЕ и СЕРБИЈЕ или СЕРВИЈЕ по Балкану, што уз одговарајућа сведочанства спомињемо на више места у овој расправи.

Е сада, када све то знамо и узмемо у обзир, да се вратимо загребачком школском уџбенику за "хрватски језик", где ћемо на страни 150-ој да нађемо следеће тврђење:

"НО ВЕЋ КРАЈЕМ 1835. ГОДИНЕ ИЗЛАЗИ ПРОГЛАС У КОЈЕМ СЕ ПРЕДЛАЖЕ И НАЈАВЉУЈЕ УВОЂЕЊЕ ШТОКАВСКОГ ДИЈАЛЕКТА КАО ЈЕДИНСТВЕНОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА КОЈИ ЋЕ УЈЕДИНИТИ СВЕ ХРВАТЕ.. "

Налазећи, дакле, овакву дефиницију "хрватске језичке реформе" и злонамерну игру с изразима "Илирија", "Илирички", као, нпр., у реченици о:

"... потреби за уједињавањем свих хрватских крајева у једну целину - Илирију, У КОЈОЈ БИ СВУ ВЛАСТ ИМАЛИ САМО ХРВАТИ, А СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИК БИ БИО САМО ЈЕДАН - ИЛИРИЧКИ",

ми не можемо а да се не упитамо, у коликој мери при свему овоме је био сам Гај искрен? Можда не бисмо погрешили, ако бисмо одмах узвратили:

"Онолико, колико су Хрвати одувек били искрени према Србима"..."

Међутим, да се на један ненаучни систем да научни одговор, морају да се обаве дубља истраживања и пронађу сва сведочанства, тако да одговор буде добро образложен и непорецив. А да

видимо, шта су Хрвати добили, домогавши се на овакав начин српског језика и какву су игру играли с "илирском реформом", нека нам послужи још овај одломак из загребачког уџбеника:

"И ако је Гај још 1835.Г. издао свој спис "Кратка основа. хорватско-славонског правописања", у којем је најавио реформу правописа и изнио своје мисли о заједничком хрватском језику свих Јужних Славена, прве су новине писане кајкавским дијалектом и старим правописом, који је врвио замршеним гласовним суставом, посуђеним из мађарског, талијанског и њемачког језика". Одмах после овог увода, аутори уџбеника дају пример "хрватског правописања, а уједно и негдашњег "хорвацког", који тачно цитирамо:

"Oglazs
Szvetloj y Prepostuvanoj Gozpodi vszakoga Ztalisha y Reda
szlavnoga Naroda Szlaveskoga vu jasneh ztranasah, kakoti.
Horvatom, Slavonczem, Dalmatinom, Dubrovnichanom,
Szerblyem, Kranjczem, Koruschzem, Iztranom, Boshnyakom, ter
oztalem Szlovenszem, vszem zadnyih Roda nashega y Jezika
Lybitelyem y Zavetnikom lepo pozdravlenye!

Из наведеног "Огласа" је јасно, шта су Хрвати добили самовољно присвојивши СРПСКИ ЈЕЗИК, који самовољно - и ево каквим лукавством - прозваше хрватским. Јер у уџбенику, којим се служимо, пишући овај коментар, стоји:

"Широм земље ничу илирске читаонице, уз које се утемељују многобројне културне установе: Хрватско казалиште, које приређује прву представу на хрватском језику... и Матица Илирска - књижевна заклада, која преузима задаћу, да тиска књиге на хрватском језику... "

Дакле, ето како је текао процес "хрватског препорода" у вези с којим аутори загребачког савременог уџбеника за "хрватски језик", Бригљевић и Тежак - кажу - Србима за наук и поуку:

"И ако су Илирци тежили за тим да у свој покрет укључе све Јужне Славене и на тај начин ПРВИ ПОКРЕНУЛИ ПИТАЊЕ СТВАРАЊА ЈУЖНО-СЛАВЕНСКЕ ДРЖАВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, ПО СВОМ ТЕМЕЉНОМ ОБИЉЕЖЈУ И ЗНАЧАЈУ ИЛИРСКИ ПОКРЕТ ЈЕ ОСТАО ХРВАТСКИ НАРОДНИ ПРЕПОРОД И ЈЕДНА ОД НАЈВАЖНИЈИХ ПРЕКРЕТНИЦА У КУЛТУРНОЈ ПОВИЈЕСТИ ХРВАТСКОГА НАРОДА"

Дакле - док је Хрватима за остварење њихових политичких и политикантских тежњи служило "ИЛИРСТВО", они су се њим служили, но чим су постигли свој циљ, они су га безобзирно претворили у Хрватство и све што је из тога произишло, а о чему је историја већ донела свој суд. Они су најзад, користећи се једном безобзирном политичком игром, отишли још и даље, озаконивши некаквим уставом и његовим чланом 138 нечувену ствар, јер им се дала могућност да тај новокрштени српски језик наметну - не само Србима у Хрватској као хрватски, већ и далеко изван оквира тзв. хрватске републике. А тај члан 138. устава гласи:

"У СР Хрватској у јавној је употреби ХРВАТСКИ КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК - СТАНДАРДНИ ОБЛИК НАРОДНОГ ЈЕЗИКА ХРВАТА И СРБА У ХРВАТСКОЈ, који се назива и ХРВАТСКИ или СРПСКИ".

Дефиниција је - упркос лукавој игри речи - паклена и добро смишљена. По њој испада, да Срби немају свога језика, већ употребљавају "стандардни облик народног језика Хрвата"!

На жалост, хрватска језична фалсификовања се не завршавају ни тим јер ћемо мало даље наћи апсолутно нескривено отимање и присвајање штокавско-јекавске варијанте за језик Хрвата. Човеку је тешко да поверује, да дрскост и безобзирност могу да иду тако далеко, али ево тачног навода из уџбеника за "хрватски језик", са стране 158.:

Пошто су најпре на предходној, 157,-ој страни устврдили:

> "Наша стара књижевност писана је штокавским, кајкавским и чакавским говорима различитих наших крајева", Бригљевић и Тежак затим додају:
>
> "...књижевни језик који се развио на (и)јекавском изговору у рјечничкој традицији хрватске књижевности зовемо хрватским књижевним језиком".

Да писац ових редака није - проводећи школске распусте код родитеља својих родитеља - у срцу Србије - слушао а и сам се кроз то време прилагођавао околини, говорећи јекавски, могао би да поклони поверење предходном-фалсификату...

А и овај фалсификат има далекосежне последице... На основу њега једнога дана ће Хрвати да устврде, да Вук није направио Речник српског, већ хрватског језика, будући, да је и он записивао (и)јекавску варијанту српског штокавског говора...

Овде, па до краја уџбеника за Хрватски језик" могао би да се подвуче приличан број - најблаже речено - злонамерности. Прва ствар која пада у очи - јесте систематско избегавање, да се иједан текст одштампа српском ћирилицом - као да она не постоји као српско писмо. Међутим, хрватски аутори нису пропустили, ћирилицом текст на македонском дијалекту, уз назив "македонски језик"... Међутим, у овом одељку нема нигде наслова за српску штокавштину, према чему би могло да се закључи, да српски језик и не постоји. Уосталом - опет према некаквом уставу, данас постоје следећи јужно-словенски језици: хрватски, српско-хрватски, хрватско-српски, македонски, словеначки...
Испада, дакле, да СРПСКИ ЈЕЗИК КАО ТАКАВ НЕ ПОСТОЈИ, ВЕЋ ДА СЕ ОН ПРЕТВОРИО У НЕКАКВУ језичку мешавину, какву је можда назирао у овој студији већ споменути Ами Бue (Ami Boue), чије пророчанске речи из његовог дела "Европска Турска" [6] данас имају свој пуни смисао. Јер - Бue је, пошто је најпре констатовао, да је:

> "... хрватски доста различит од српског..."

6. - Ami Boue, LaTurquie d'Europe,Tome II,Paris, 1840.,p. 35.: "...Le croate... assez different du serbe..."

додао на истом месту, да се вендски, као и "хрватски" приближава језику Словака... А како смо могли да закључимо, да је Ами Бue проучавао с много пажње језике земаља о којима је писао (нпр., како нам саопштава, говорећи о свом раду, направио је и сам српско-француски речник, са изненађујућим бројем српских речи: 8.700!, дакле, ми немамо разлога да сумњамо, да је он у своје доба, разлику између српског и хрватског открио, како би се данас казало - "на терену". А да би могао да изјави оно, што ћемо у наставку да прикажемо читаоцима, премда смо то учинили већ у самом почетку овога тома, Бue је морао да буде упућен - не само у језичке, већ и у историјско - етничке проблеме.

Да није тако, никако се не би могло догодити, да он на страни 37-ој говори о српском језику као о СРПСКОМ, а не о "српско-хрватском", "хрватско-српском", или пак "хрватском"! Значи - у његово доба та два језика су била потпуно јасно разграничена, што такође произлази из још једног Буеовог закључка, који у преводу изгледа овако:[7]

> "...Хрвати. Они, с обзиром на сиромаштво њиховог језика, нису успели да створе посебну књижевност, већ су били присиљени, да се приближе Србима и да се служе њиховим језиком, на начин, који их је чак присилио,

да предложе Србима да се с њима уједине, под баналним називом Илира. Међутим, како је овај подмукли предлог имао за циљ нестанак српске националности, Срби су га одбацили"

7. - O.c., p. 40.: 2... les Croates. Ces derniers, vu la pauvrete de leur langue, n'ont pu reussir a se constituer une litterature a part, mais ils ont ete forces de se rapprocher des Serbes et d'employer leur caracteres, de maniere qu'ils ont ete reduils meme a proposer a ces derniers de se reunir a eux sous le titre banal d'illyriens. Or, cette proposition insidicuse, tendant a faire disparaitre la nationalite serbe, a ete rejetee par les Serbes.

Још једна чињеница говори о подвојености и јасном разграничавању између српског и оног, што се у Буеово доба називало хрватским језиком. Он, наиме, овако пише:

"Il est bien facheux que l'etude de la langue serbe ne soit pas encore facilitee par des ouvrages complets... ",

"За љутњу је, што учење српског језика још није олакшано потпуним делима...[8]

8. - O.c.,str.37.

Дакле, Ами Буе опет говори о предмету, који добро познаје, подвлачећи и нехотице, да у његово доба још није било језичке збрке и забуне, коју су Хрвати касније проузроковали.

Што се тиче циља, чије остварење су Хрвати себи поставили кроз "илирски покрет", они се све крупнијим корацима - било директно, било пак посредством других - приближавају његовом остварењу. И ако данас још постоји неко, ко тај циљ није прозрео, може да покуша да пажљиво проучи дело Ами-а Буе-а, који нескривено говори о хрватским намерама, да се створе сви потребни услови за разарање и нестанак српске нације... А то тако често долази до изражаја чак и у једном хрватском школском уџбенику, што је апсолутно за сваку осуду. Кроз читаву ову књигу - прво - провејава и нескривено и вешто фалсификовање науке. Друго - преко многих проблема у вези са Србима, Хрвати прелазе игнорантски. Између осталог, нпр., нигде не приказују српско писмо ћирилицу, него чак иако представљају документ у оригиналу писан ћирилицом, они га приказују латиницом, као, нпр.:

".. .prijepis ćiriličkog naslova knjige basana Dositeja Obradovića".

Повељу пак Кулина-Бана нису преписали, премда је и она документ написан ћирилицом. Међутим, овакво различито приступање ћирилским сведочанствима постаје схватљиво тек онда, када се прозре намера хрватских аутора. Наиме, када знамо, да је Звонимир Кулунџић уврстио Повељу Кулина бана у "хрватска документа писана ћирилским словима[9] и када знамо докле иду хрватско-аустро-угарске политичке претензије, онда цела та ствар постаје сасвим јасна, аутоматски се претварајући у још један пример тенденциозно фалсификоване "науке" у прилог хрватских претензија на Босну...

9. - Zvonimir Kulundžić, "Put do knjige", Zagreb, 1959., Izdanje "Epoha".

Но хрватске амбиције узимају један други морални заокрет у часу, када писци загребачког уџбеника "наш језик" - Бригљевић и Тежак - прелазе на македонски језик, македонску ћирилицу и македонску књижевност. Уз примедбу, да само овај одељак изискује целу једну студију - како језичну, тако исто и историјско-етничку, ми ћемо овдеда истакнемо само, како се деца кроз школу уче - да тако кажемо - расној мржњи. Јер писци - Бригљевић и Тежак не избегавају да чак и код деце распламсавају најнегативнија осећања, пишући - између осталог и ово (стр. 184.):

> "... Македонци су у својим настојањима око стварања македонске књижевности наилазили на оштар отпор велико-бугарских и велико-српских буржоаских шовинистичких тежња... "

Из овог цитата, којим ћемо да завршимо приказ хрватског уџбеника за "наш језик", кроз који врло јасно од почетка до краја провејава "братство и јединство" према хрватско-хабзбуршко-аустроугарским схватањима, - из овога цитата, дакле, постало је јасно, до које мере наука може да се политизује и фалсификовањем унакази, унаказујући младе душе и осећања оних, којима дугујемо припремање за живот на оној етичкој висини, преко које се изграђују морално беспрекорни људи... Нажалост, по свему судећи, данашњи човек још увек није дорастао том високом идеалу и мораће да прође још много времена, док се његово унутрашње биће уобличи и засја божанском искром - том круном створенога света...

Премда бисмо могли још много и дуго да пишемо о загребачком уџбенику за учење

> "... хрватског књижевног језика - стандардног облика народног језика Хрвата и Срба у Хрватској... ",

ми ћемо ову тему да пресечемо, остајући у великој нади, да ће се наћи младих истраживалаца, жељних, да многи проблеми буду решени објективно и с праведношћу, како би се - по веома компетентном професору Костићу - најзад до краја рашчистило питање крађе и отимања српског језика... Наиме, нико паметан не спречава никога да говори језиком који сматра подобним за своје потребе, али - у том случају - такав језик мора да се назива његовим именом, а не да се то име крије разно-разним домишљањима и преиначавањима.

И најзад, да овај одсек овога поглавља завршимо једним текстом управо поменутог професора Костића, који на крају своје студије "О крађи српског језика", пише:

> "... Пре свега "српско-хрватски језик" никад није постојао и не постоји данас. Да би такав језик постојао, он би морао бити - као што и име каже - нека комбинација или стапање двају језика (српског и хрватског), на које су се народи који њиме говоре споразумели и обострано усвојили нови језик као заједнички и признали његова правила као обавезна. Тога међутим до данас није било... "
>
> "...Друго, бесмислица о "српско-хрватском" језику утолико је већа, што хрватски језик као такав већ одавно не постоји. Сетимо се, нпр., да је руска царица Катарина Велика припремила 1787. године један упоредни речник од 20 језика. У њему су била и разна словенска наречја, њих 12 на броју, међу којима и српско. Хрватског, међутим, није било... "
>
> "Затим, хрватски језик који је некада свакако постојао, данас не зна и њиме се не служи најмање 95% Хрвата. Позната је чињеница да се хрватска интелигенција... служила туђинским језицима (немачким, латинским, мађарским, италијанским), јер је знала врло слабо, или чак уопште није знала свој народни језик. А оно што је хрватски народ говорио, било је тако искварено и измешано туђицама, да су Хрвати за свој књижевни језик морали усвојити (1836. г.) српски језих, док су пред крај XIX века прихватили Вукова језичка начела, фонетски правопис и граматичке облике.
>
> "Али иако су усвојили српски језик (штокавски ијекавски дијалект) за свој књижевни језик, Хрвати се с њим никада нису сродили, никада нису схватили дух језика, ни схватили осећање језика. Осим тога нешто из незнања, а нешто из тежње, да свесним извртањем на силу створе "свој

сопствени" језик, Хрвати су током времена створили једну накарадну верзију српског језика, који су утолико више исквариили, што су на њега применили немачку синтаксу и дух језика".

"Тако је буквалним превођењем са немачког језика на искварени српски језик постао данашњи хрватски језик. Отуда је у хрватском говору, књижевности, штампи и т.д, створен један тешко разумљив и схватљив језик, који представља праву накараду и пружа обиље материјала онима, који су расположени за шалу и при тако жалосним резултатима унакарађивања српског језика.".

"Према томе јасно је, каже при крају професор Костић, да о неком "српскохрватском" језику може да говори само онај, који или не зна ништа о тим стварима, или нема српског осећања и свести".

Овај одељак уважени и тек пре неколико година нестали професор Лазо Костић као да крунише спомињањем двојице првака славистичке науке у свету, Франца Миклошича и његовог земљака, професора Грегора Крека, који су обојица сматрали, да СРПСКИ и ХРВАТСКИ важе као два језика. Уз то, Миклошич је сматрао, да је израз "српски или хрватски", који је поставио Даничић - погрешан.[10]

10. - Проф. Костић, о.ц., стр. 87.

* * *

Затворивши у неку руку круг о хрватским језичким фалсификатима и о "крађи српског језика за Хрвате", ми ћемо да се вратимо одмах у почетку поменутом Стулићевом речнику, одн. како га је назвао сам аутор - Лексикону латинског, талијанског и "илирског" језика. С обзиром, да је "илирским језиком" називан српски језик, који се - по највећим познаваоцима разликовао од хрватског, тај Стулићев Речник ни у ком случају не може да буде и "хрватски", како се то види и на приложеној репродукцији његове насловне стране:

Дакле: "О племенитости и старини илирског језика, уз илирски лексикон Јоакима Стулића." Па како у наслову и поднаслову, тако исто нигде, ни на једном месту у току целог свог дугачког предговора, Апендини апослутно не говори о "хрватском језику", што је још уверљивије при помисли, да је у време, кад је тај Лексикон сачињен, "хрватски" језик био нешто сасвим друго од данашњег за Хрвате тек много касније усвојеног српског језика.

Ево, дакле, још једног флагрантног примера фалсификовања науке и то на нивоу једне државе, будући да се, исписујући овај текст, ослањамо на нову "Велику Енциклопедију Југославије", коју је имао привилегију да уређује један Хрват. Јасно је, у чију корист је та Енциклопедија штампана, будући, да је штампана туђим писмом, тј. латиницом и то у земљи чије већинско становништво су Срби, који имају своје од давних времена национално писмо - ЋИРИЛИЦУ. Треба ли овде да подвучемо, колико признање би се морало одати Русима, којима се такође предлагало да се одрекну ћирилице, но њихове одговорне личности нису ни помишљале да баце под ноге ту велику културну традицију целог руског народа! Колико је хрватско језичко фалсификовање дрско, најбоље се види на горе приказаној копији корица, где јасно стоји:

<u>"De praestantia et vetustate linguae illyricae...
ad Joachimum Stullium Illyrici Lexici auctorem"</u>

"ЛАТИНО-ИТАЛИКО-ИЛИРИКУМ"
док у пропратном тексту пише:
"ХРВАТСКО-ЛАТИНСКО- ТАЛИЈАНСКИ"...

2. Joakim, leksi-
...graf (Dubrovnik,
... IV 1729 — 12.
... 1817). Franjevac,
...le je završio u
...ubrovniku. Njegov
...ki trojezični (hr-
vatsko-latinsko-tali-
...nski) rječnik, na ko-
...mu je s fanatičnom
...rljivošću radio pre-
...pola stoljeća, štam-
...n je u 3 dijela (od
...ih svaki obuhvaća
... 2 sveska) tako
... je u prvom dijelu
...nski, u drugom
...atski, a u trećem talijanski alfabetski niz riječi uzet za isho-
...ni.

J. STULLI. *LEXICON LATINO-ITALICO-ILLYRICUM*, Budim 1801

Нашу предњу примедбу потврђује и Стулићев поднаслов:

Да овакво хрватско намештање одговара научној истини, зар би Николо Томазео[11] могао да напише у своме "Естетском Речнику (Dizionario Estetico), ослањајући се на свој ауторитет врсног познаваоца књижевноси и филологије, овакав један закључак?

> "Не само француски но ни талијански језик са својом бучном бујношћу није у стању да достигне деликатну моћ српског језика (La delicata potenza del serbico linguaggio) ".

11. - Томазео Никола (1802.-1874.), италијански песник, мислилац и филолог. Премда је био пореклом од Томашића, из Шибеника, захваљујући васпитању и средини у којој је одрастао, осећао се Талијаном, што му целог живота није сметало, да гаји симпратије за народ из ког је потекао, при чему је особито хвалио српски јсзик и српску иародну поезију... Томазео је написао велики број дела из области религије, филозофије и педагогије, али најважнија и најпознатија су му дела из подручја историје књижевности и филологије, међу којима се истичу управо споменути "Естетски Речник", затим "Критичке студије", "Велики Речник италијанског језика", итд.

Као што видимо, Томазео није ни помишљао, да направи збрку појмова, мешајући оно, што је још у његово доба био хрватски језик с језиком српског народа, о коме су се - његови предходници, многи његови савременици, па и велики број оних, који су дошли после њега - изражавали као о величанственој творевини људског духа, мисли и осећања.

Из горње Томазеове изјаве можемо лако да закључимо, да он један језик - српски - који ставља у положај супериорности чак у односу на иначе хваљене језике: француски и талијански, никад не би био претворио у "илирски".

Ми "илирски" у овом смислу можемо да назовемо првим степеном фалсификовања науке. Они који су смишљали ову превару, на другом степену фалсификовања прогласили су, да и Хрвати говоре "илирским".

Трећи степен озакоњења неистине било је спајање српског и новонасталог хрватског у један јединствени "илирски" језик (за који Гај још није порицао да је српски), док четврти степен фалсификовања ми доживљавамо данас, када се - на неки волшебан начин - и "илирски" и српски предварају уједноимени "хрватски језик", који по Уставу постаје:

"... језик Хрвата и Срба у републици Хрватској... "

При овом неизбежно мисао застаје и човек мора да постави питање: "Како је могуће, да се на овакав начин избрише име једнога језика, да се онда тај језик претвори у својину једног новог власника, па да се онда припадници народа у чијем крилу је тај језик настао приморају, да и даље говоре истим језиком, али под туђим именом. Колико нам је познато, у историји нема примера за сличну подвалу и за њено озакоњење, па би зато морала да се употреби сва снага науке у служби истине, да се та грешка са свом њеном злонамерношћу - исправи! У људском друштву мора да постоји поштовање извесних норми и етике и не постоји никакво оправдање за оне, који руше свако морално правило, када се ради о њиховим маскираним интересима! Јер су последице фалсификовања, о коме смо управо говорили, недогледне, а њихова крајња тенденција одвише је јасна. О њој је писао још Ами Буе, недвосмислено нагласивши, да кроз "илирство" треба да се уништи српска нација, на чему се систематски ради још од 1941. године. Јер после физичког геноцида над Србима, још од оне далеке 1941. године врши се и духовни геноцид над њима, при чему хрватски националисти и њихови пријатељи Шиптари (зна се, на чији потстицај!) играју прворазредну улогу. Наиме, када би они заједно - њиховом сопственом лукавошћу и безобзирношћу њихових наредбодаваца (подсетимо се, да ово није први пут, како се Хрвати кроз историју боре против једног словенског народа!) - успели да лише Србе њиховог језика, писма и уопште - њиховог духовног богатства - онда би уистину српске нације нестало, па је стварно дошао крајњи моменат, у коме још нешто може да се спасе. Ове наше речи су протестни крик против неправде, а за повратак кроз школе, универзитете и све васпитне установе српским традиционалним духовним вредностима.

Што се назива "илирски" за српски језик тиче, ми смо већ привукли пажњу посебно заинтересованих читаоца на једну краћу, али студију крцату документима, у којој је професор Костић сабрао најкарактеристичније изјаве странаца о лепоти и снази српског језика.[12] Уједно, с највећим задовољством указујемо на једно друго, старије, но ништа мање значајно дело, под називом "Хрвати и српски језик", издато у Новом Саду, 1895. г., чији је - непознати нам аутор - означен иницијалима С. М. Д. На нас су те две добоко студиозне књиге деловале тако снажно, да нам се чини, да ако успемо да овом приказу дамо печат сведочанства у истом смилу, да ћемо тиме допринети исправљању фалсификата, чији корени су засађени још у давно време. Наше изненађење је било неизмерно, када смо открили, да нас истраживање тих корена води право до римске курије, при чему још једном изражавамо захвалност двојици еминентних слависта - Шафарику и Суровјецком.

12. - "Крађа српског језика", културно-историјска студија, 1964. г.

Улазећи дубље у овај проблем, временски ћемо ићи унатраг све до X века после Христа. У том веку, за време папе Јована X, знало се, па је то знао и сам споменути папа, да су антички Илири и Трачани били Словени. Исти тај папа, Јован X, сматрао је, да има право, да покрштавање Хрвата, који су на Балкан стигли у VII веку, прогласи наставком покрштавања старих Илира, што се - по Суровјецком и Шафарику - никако не може ускладити са историјским и језичким чињеницама... Но да се само ово питање обради, потребно је у том смислу написати још једну студију, којој као база може да послужи слобода и самовоља споменутог римског папе, који је задао први велики ударац Словенству Балкана...

Но док Суровјецки и Шафарик подвлаче, одакле потичу први корени раздора међу Јужним Словенима, дотле Апендини указује - одмах у почетку свога предговора Стулићевом Речнику (који и није предговор у уобичајеном смислу речи, већ једна продубљена и врло документована студија), да су Илири били Срби, а да је "илирски језик", који Апендини најчешће назива словенским, а ређе далматским, стварно био од најдавнијих времена српски језик, јер - по неопорецивом Шафарику - Далматинци су одувек били Срби.

Потребно је такође да подвучемо, да је ова Апендинијева студија - предговор написана латинским језиком, што је у његово време готово био закон, кога су се држали људи од пера. Он - у самом почетку - говорећи о распрострањености илирског, или словенског језика, пише, да се његово подручје пружа од Северног Леденог Океана, па све до Средоземног и Јадранског Мора:

> "... AB OCEANO GLACIALI... AD MARE USQUE
> MEDITERRANEUM ET ADRIATICUM POPULI
> SLAVONICI IDIOMATIS REPERIUNTUR";

Пошто је, на основу Хофмана[13] изређао све области на споменутом огромном простору, које говоре словенским језиком, додао је томе и обавештења, која су у његово доба још представљала стварност, као нпр., да се:

> "СЛОВЕНСКО-ИЛИРСКИМ ЈЕЗИКОМ говорило још свуда код остатака Срба "ОНЕ СТРАНЕ ЕЛБЕ" (ultra Albim)... чему треба додати такође Молдавију и Влашку Низију, где се, сигурно, тврди Апендини, говори словенским језиком, делимично потпуно, а делимично - као у Влашкој, помешано с језиком старих Римљана. "

13. - Hofmanna, Ad res Lusatiae. Manlii Lib. 4., cap. 7.

Апендини је то изразио на следећи начин:

> "Quibus sane rĺgionibus addenda etiam est Moldavia et
> Valachia, ubi certe slavica lingua viget, sed partim integra, partim,
> ut in Valachia, cum veteri Romana permixta".

У вези с горњим наводом, упућујемо читаоца на поглавље ове студије, у ком се бавимо питањем језика, који је научио римски песник Овидије у изгнанству, на обалама Црнога Мора, јер - судећи по Апендинијевом закључку - између осталог и на основу Guagninus-а [14], језичка ситуација се до времена, када је он писао своју студију, битно још није била много изменила. Исто тако, полазећи од његове напомене, да се у Влашкој Низији говорило помешаним словенско-римским, тј. словенско-латинским језиком, намеће се закључак, да је ова мешавина преовладала најпре у отвореној равници, која је била лако доступна римским освајачима. Удаљенији планински предели зацело су дуго остали у језичком погледу чисти, будући, да су њихови житељи све до касног историјског периода наставили да говоре "трачко-скитско-дачко-гетско-сарматским језиком"...

14. -De Rebus Polonie., tom. 2., ubide Sarmat...

Овде, узгред буди речено: ако су се врсни слависти, као што су били Шафарик и Суровјецки страховито љутили на грчко-римске писце, који су пак остављали погрешна и непрецизна сведочанства, имали су право. У току овог рада, често смо се и сами упитали, како је могуће, да људи, који су имали списатељске амбиције на било ком подручју, нису показивали - ако не дубок интерес, а оно бар извесну радозналост за језик народа, с којима су долазили у додир? Објашњење које је дао Плиније, спомињући "одвратне варварске називе,[15] као и да има мало народа, чија имена су достојна да буду изговорена, или су пак лака да буду исказана и које није срамота изрећи[16] - ми такво објашњење сматрамо неприхватљивим и - о, колико! - неоправданим! Или - узмимо иначе, како се углавном сматра, радозналог "оца историје", Херодота, који је, што не може да се порекне, оставио многа сведочанства... Између осталог, да су Грци највећим делом постали од староседелаца касније Грчке. - Пелазга, који су се "променули" у Грке, те су ови тако од малених и малобројних, постали велики и бројни. Мислимо, да највећи број данашњих научника и истраживалаца не би могао да остане незаинтересован пред питањима:

- Па ко су били ти Пелазги?
- Када су дошли? Одакле су дошли?
- Најзад, поставило би се неизбежно питање: а којим језиком су говорили.

Истина, "отац историје" поставља то питање:[17]

- "Којим језиком су говорили Пелазги?"

Но одмах у наставку исте реченице допуњује сам себе:

-"Не бих заправо знао да кажем ... "

да би затим, као у некаквом победоносном маршу завршио исти одломак речима:

"... Пелазги су говорили варварским језиком. "[18]

15. - Plin., III., 3.: "... ignobilium ac barbarae appelationis..."
16. - id., III., 21.: "... populorum pauca effatu digna, aut facilia nomina... quibus nominare non pigeat..."
17..Херодот,1,57.
18. –"Νντινα σε γλωσσαν ιεσαο οι Πελασγοι ουχ ελω ατρεχεωσ ειπειο..."
" Πελασγοι βαρβαροω γλωσσαω ιεωτεο"

На овом месту можемо само тешко да пребацимо "оцу истоирје" и горко да му замеримо, што није показао ни најмањи, апсолутно ни најмањи интерес за језик оних, који су - највећим делом били преци Грка. Могао би неко да помисли, да Херодот није имао прилике да их чује. На жалост, у то уопште не можемо да поверујемо, јер још век после Херодота, тј. у четвром веку пре Христа, живи и ради Платон, који је оставио своје списе углавном у облику дијалога. У једном од тих дијалога, коме смо посветили посебно поглавље у другом, још делу ове расправе, Платон спомиње исте те "Варваре", који су чак и у његово доба још увек говорили међу Грцима својим древним језиком... Језиком, из кога се, по Сократовом објашњењу у Платоновом дијалогу, развио грчки језик. Платон чак износи појединост, која никако није плод његове маште, већ стварност, коју је он упознао. Он, наиме тврди, да тим "варварским" језиком у Грчкој његовог времена особито говоре жене, које су конзервативније од мушкараца и које боље од њих чувају традиције. Први пример који Платон ту наводи, јесте једна реч потпуно српскога сазвучја... па ми не можемо, а да се не чудимо, да нико од професорса Срба није тај Платонов дијалог изучио, будући, да није у питању само једна српска реч, већ читав српски језик.

Тако, вратимо ли се у овом тренутку непрецизним Овидијевим обавештењима у његовим писмима, упућеним у облику песама у Рим његовим пријатељима, познатим под именом "Тристија", да је научио да говори, па чак и да пише песме језиком "Варвара", који он назива час трачким, час дачким, гетским, скитским, или сарматским, ми ипак и из оваквог његовог обавештења можемо да направимо један

сигуран закључак, а тај је: Овидије, човек од пера, не каже да је научио пет различитих језика, на којима пише своје нове песме, већ се појединим називима служи увек у једнини, тј. или шаље вест пријатељима, да пева на гетском, или се пак служи неким другим називом, но увек у смислу, да се ради о једном јединому "варварском" новонаученом језику. Према томе, једно је сигурно: без обзира, какво ће име песник да употреби, увек се ради само о једном јединому језику, јер да није било тако, он би се већ на неки начин довио, да дâ до знања, да пет различитих имена, означавају пет различитих говора. Значи, на обалама Црног Мора одјекивао је свуда само један језик, а један пак француски путописац тврди, да се исти тај језик чуо свуда око Црнога Мора, у Подунављу и даље одатле још у трећем веку после Христа... Ми о томе француском путописцу и дипломати говоримо више у поглављу о Овидију, а овде ћемо само да подвучемо његово тврђење, да се радило о истом оном словенском говору, који се чуо и на Балканском Полуострву. Тако француски етнолог Millet из прошлога века пише, понесен некаквом задивљеношћу:

> "И то је нешто! Они су заборавили да су браћа, али од Црног до Јадранског Мора рећи ће вам ДОБАР ДАН српским језиком!"

Ми се такође у другом делу ове студије више осврћемо на поменутог француског етнолога, а овде ћемо само да истакнемо, да се по Милеу, као и по нашим бројним сабраним сведочанствима увек ради о језику српског народа. У прилог овог нашег тврђења довољно је - у првом реду - да консултујемо разне географске карте - не само споменутог дела Европе, већ и много даље одатле. Што те карте носе старије датуме, утолико су речитије, приказујући нам - идући у све давније време - све више назива са словенским обележјем, за које Милош Милојевић каже, да су најчешће српске варијанте, које имају смисла само ако се тумаче са становишта српског језика. Ми одмах после овог текста прилажемо географске карте Румуније, на којима ће се - упркос изменама, прилагођавањима и прекрштавањима ипак моћи открити не само трагови, или остаци некадашњих географских имена, насталих на основама српског језика, већ и повелики број чисто српских назива, за које је изгледа - било теже наћи замену. Уједно користимо прилику, да на овом месту захвалимо изгубљеном пријатељу, који нам је ову карту послао пре више година. Надамо се, да ће бити задовољан, када открије, да му труд није био узалудан. Исти тај непознати пријатељ нас је обавестио, да ове карте потичу из прошлог века - значи, из једног касног историјског периода. А шта бисмо тек пронашли, да су оне којим случајем старије за који век?!

Ево, дакле, непобитног доказа, којим језиком се говорило на некадашњем простору данашње Румуније! А како су географски називи нешто, што сеже у најдаљу прошлост, одупирући се променама, ево нам уједно и доказа, који језик је научио римски песник Овидије, у изгнанству на црноморским обалама...

Апендинијеву студију - предговор овде приказујемо и рашчлањавамо стога, да бисмо помоћу ње отпочели да јасније сагледавамо још необјашњену и необјашњавану истину о српском језику. У ту сврху треба да се нагласи, да Апендини у овом свом послу није био усамљен, што најбоље показује његова библиографија, коју је приказао на својој страни 6., стубац 1.:

> "Enea Sylvius (De statu Europ.); Gesnerus (in Mitridat. sive de Idiomatis); Cluverius (Germ. antiqu.); Hornius (Orbis polit., part 3.); Thuanus (lib. 56.adan. 1537.); Aventinus (Annal. Boj., lib. I.); Bolandus (In notis ad Eginard in vita Caroli Magni); Schurzfleisius (In Origo Pomeran., 7.); Scriptores Chhronici Oldenburgensis (Tom. 2., Collect. Scroptor. Ger. Melboniansa); Peysonalus (Observ. sur les peuples barbares); Manlius (Rerum Lusatic., lib. 4., c. 7.); alios... innumeros auctores, qui hac de re fusius scripsere, haec habet Birheimerus (in sua Germ.Ver.et Nov. V. Russia)."

На крају предњег навода, после имена Манлија, Апендини нам каже, да има:

"... и других... неспоментуиих аутора, који су о овој ствари писали опширније,
што се налази код Бирхајмера, у његовом спису "Стара Германија и Нова Русија".

После библиографије (иста страна, исти стубац), Апендини пише, да словенска племена заузимају - не само велики део Европе, већ и део Азије, на што надовезује следећи текст:

> "Sunt et versus mare Hircanum Circassi gens bellicosissima, quae longe tempore Aegypto et Syriae su SERBORUM nomine imperitavit. Habitant et ibi Gazarorum gentes... et hi omnes ex Slavorum gente originem traxere, linguaque utuntur Slavonica. Quia et per totam Turciam, precipue apud milites Slavonica in usu est lingua, ita ut Constantinopolis ipsa jam non amplius prisco nomine, sed Caesariss Domus (CARI-GRAD, Principis Urbs) Slavonica vocetur lingua. Sed et paulo. ante in Aula Soldani Aegypti milites ut prote ex magna parte Circassi Slavonicae loquebatur. Circassi enim veterum Sarmatarum soboles et homoglotti occupaverunt Aeyptum... quae tamen gens ibidem Turcarum subditis permixta et hodie subsistit, linguaque udtur Illyrica".

Пре него што приступимо преводу горњег текста, желимо, да потсетимо читаоца, да је његов писац, тј. писац текста, којим се овде бавимо, Апендини, по рођењу Талијан, који је у Италији добио целокупно своје образовање. Да се Дубровник, где је Апендини радио и живео, касније осећао и сматрао хрватским, нема сумње, да би се то одразило у начину Апендинијевог писања. Значи пре 1806. г., када је објављен Стулићев Речник, с Апендинијевим студиозним предговором, није било још ни трага од свега онога, што су Хрвати касније искористили, да би се домогли српског језика, дубровачке литературе, па и самог града Дубровника. Нема сумње, да би било неопходно, да се цела та фалсификаторска работа научно раскринка пред културним светом, како би била постављена на место, које јој једино одговара.

Наиме, да је Апендини стварао у једној загриженој и тесногрудој хрватској средини, он никада не би написао предходне речи, које - у наставку - приказујемо на српском језику:

> "Према Хирканском Мору (тј. Каспијском Језеру) налазе се Циркаси, најратоборнији народ, који је дуго времена владао над Египтом под именом Срба. Тамо живе и казарска племена... и сви они вуку порекло од словенског стабла и служе се словенским језиком. Јер - по целој Турској, особито код војске, у употреби је словенски језик, тако да се Константинопољ није могао назвати бољим стародревним именом од ЦАРЕВ-ДОМ (ЦАРИ-ГРАД, ЦАРСКИ ГРАД) на словенском језику. Но и у мање давној пошлости, на Солданијевом двору у Египту, војници су, као некада Циркаси, говорили словенски. Циркаси наиме, потомци старих Сармата и с (њима) једнојезични, заузели су Египат... а тај народ, покорен тамо од Турака, измешан и данас постоји и говори (служи се) ИЛИРСКИМ ЈЕЗИКОМ".

Анализа предходног текста, са свим допунама, могла би да буде веома дугачка, но - овом приликом - да подвучемо само најбитније:

Ако су Циркаси владали над Египтом под именом Срба, онда је сигурно да су и они, као и Етрурци имали - у неку руку - своје домаће име, и примењивали га сами на себе, зовући се Србима. Друго - ти Циркаси нису били усамљени представници некада веома распострањеног српског народа -

између осталог - управо око Каспијског Језера, Црног и Азовског Мора и планине Кавказа. Јер управо у тим областима налазимо Птолемејеве и Плинијеве Сербе, Сирбаце и имена места направљена од исте основе...

Наглашавајући, да је све ово предмет за нову студију, мишљења смо, да у њеном оквиру треба да се изучи и питање, када се десио тај поход Срба-Циркаса на Египат? О томе пишу Милојевић, Лукин-Лазић, Ђорђевић... По својој прилици, та инвазија Египта, догодила се у времену пре Тројанског Рата, па - изгледа - име језера Сербонис, чије исушене обале је видео Херодот у V веку пре Христа, потиче - по историчарима из тог давног времена...

Но то је веома дуга прича и - како рекосмо - предмет, који треба да се изучава посебно, па ћемо овде да упозоримо читаоце на још једну ствар. У тој будућој студији никако и не могу и не смеју да се мимоиђу египатски хијероглифски натписи и барељефни, у камену урезани натписи, који су сачували успомену на "Ширдане", или "Шардане", што - по извесним ауторитетима на подручју историје - одговара - по египатском начину писања и прилагођавања страних речи и имена на египатском језику - називу Срби, Сирбаци... Ова студија би требало да целу ту причу о тајанственим и непознатим "Ширданима" постави на ноге, одбацујући сва она нагађања око непознатих ратника који су насрнули на Египат.. Али - требало би одгонетнути, како је до тих насртаја дошло... Јер постоји традиција о египатској владавини, која се - колико смо успели да дознамо - протезала чак до данашње реке Волге, која се у једно давно време називала Ра - наводно по египатском богу Ра. Херодот је, доводећи у својој историји у везу Меде старе Персије са Медима старог Балкана и оних, који су једно време под истим именом обитавали на тлу Дакије, данашње Румуније - рекао: "Све је могуће кроз дуго време..." па на овом месту ми то исто можемо да поновимо, констатујући, да време може и да избрише и да направи збрку од далеких и недовољно познатих збивања...

Можда је корисно, да овде додамо још једну напомену:

Неки талијански рукописи назив Ширдани, одн. Шардани - доносе као Шартина, Шартан, па чак и Сертан, док извори писани клинастим писмом - као и египатски хијероглифи - имају у почетку такође "Ш", али у средини - уместо "Т" - "Д", дакле - Ширдан.

Оне међу читаоцима, који се за овај проблем посебно занимају, упућујемо, дакле, не само на споменуте историчаре, већ и на једну врло интересантну расправу, објављену у Бечу,[19] у којој су "Ширдани" описани као ратници с одређеном прецизношћу; највећи број међу њима имао је густу, дугу браду, а затим су носили неку врсту "кецеље" која им је, како каже аутор фон Бисинг (von Bissing), сезала до колена, па округао штит, дуго копље, повијен нож, и т.д. Исти писац репродукује у свом тексту хијероглифске натписе и коментарише их. При крају своје расправе фон Бисинг тврди, да није тачно, да су "Ширдани" стигли у Египат само морем, што недвосмислено показују бродови, већ и копном, што доказују барељефно приказана воловска кола северно-сиријског облика...

> "Веровало се, излаже он даље, да су ови последњи дошли из Мале Азије, док међутим по тексту то није јасно; хијероглифи о томе не дају ништа прецизно..."

19. - "Die Übedieferungen über die Schirdani". von Fr. W. von Bissing, Oberaudorf. Die schrifllichen Urkunden. In: Wiener-Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, XXXIV Band.

Уз то, листа заробљеника, откривена у Мединет Хабу[20] доноси и име Туирша, Турша, што су, како истраживаоци мисле - Етрурци. Но - нека нам буде допуштено, да изузетно - на овом месту - направимо можда једну неочекивану примедбу. Наиме, како се сви стручњаци слажу, Етрурце су назвали Етрурцима Грци, па су то име онда усвојили и други. Међутим, Етрурци су сами себе називали само РАСНА, или РАСЕНА. А време из ког потичу египатски барељефи с наводним представама Етрураца предходило је чак и Тројанском Рату, тј. периоду када између Грка и Етрураца још није било веза, па се - према томе - та два народа још нису познавала. А по најједноставнијем логичком закључивању непознат непознатом не може да надене име, будући, да зато треба да постоје

предуслови... само толико као кратак подсетник марљивом истраживаоцу, који се буде подухватио, да овде дотакнути проблем испита и објасни. А то треба да се оствари утолико пре, што из фон Бисингове расправе дознајемо, да су се Туирше, или Тирсени, одн. Етрурци једно време ширили по читавом Егејском Базену, све до трачких обала, као и да се на том широком простору наилазило на њихове трагове још у историјско доба... Међутим по Енциклопедији Паули-Висова, по Милеру-Дееке и по Е. Мајеру - да се закључити, да су писци често уместо Етрураца спомињали Пелазге, што молимо читаоце да повежу са оним, што смо казали о Етрурцима - Рашанима и о истраживању њиховог језика у поглављу о "Старости и распрострањености илирског језика".

20. - Lepsius (Karl-Richard), немачки египтолог XIX: века, Denkmaler, III., 209.

Но да се само још сасвим кратко вратимо "Ширданима", или - како су их назвали Michel-Claude Touchard и Гују Бартхелелмю у делу "L'archcologie mysterieuse - Voyage a travers les decouvertes... "[21]

> "SHARDANES", qui firent trembler l'Egypte entre le XIV. et le XII. siecle svant J.-C.,... auxquels les Philistins s'etaient allies... Les guerriers de Medinet-Abou... sont des gens su grand Nord, des Hypeboreens.... Epees, poignards, beculiers, casques a comes, couronnes a rayons dessines a Medinet-Abou se retrouve en Europe du Nord, aussi bien au Danemark qu'en Pomeranie... "[22]

21. - Paris,1972.
22. - Idern, pp.: 107., 108., 109.

Пре него што преведемо предходне ретке, да направимо један мали увод. На обалама Нила, тамо где је била античка Теба, у месту Мединет Хабу, 1930. г. откривене су рушевине палате Рамзеса III. До тог открића дошло је, захваљујући археолозима чикашког Универзитета. Осим зидова и стена, откривено је такође 10.000 квадратних метара хијероглифских натписа, који су се односили на Рамзесове ратничке подвиге, из којих се види, да су Египћани у XII веку пре Христа морали да се бране од завојевача са севера... Наравно, наука још није казала дефинитивну реч о томе, који је то народ могао да буде, који је у то давно доба морао поседовати извесна познавања стври, да би могао да преваљује толики простор и да сваког тренутка буде спреман да одговори свакој опасности и разним тешкоћама... Јер ти ратници из далека - онако, како су их египатски мајстори представили - не личе на распуштену и дивљу руљу, већ на дисциплиновану и солидно опремљену војску, која делује достојанствено чак и поражена...

Ево сада, шта се каже у горњем тексту, наведеном из цитираног дела "Тајанствена археологија - Путовање кроз открића...":

> "ШАРДАНИ..., који су уздрмали Египат између XIV и XII века пре Христа.. којима су се придружили Филистинци... Ратници из Мединет-Хабу... то су људи са севера, Хиперборејани... Мачеви, бодежи, штитови, кациге са шиљком, тијаре с нацртаним линијама у Мединет-Хабу, НАЛАЗЕ СЕ У СЕВЕРНОЈ ЕВРОПИ, ИСТО ТАКО У ДАНСКОЈ, КАО И У ПОМОРАНИЈИ. "

Треба ли да подвучемо, с колико лакоће се у горњем опису препознају Балтички и уопште северноевропски Словени. Они давни становници са обала хладних мора, које је атички југ врло рано - упознао кроз трговину ћилибаром...

Уз ову напомену приказаћемо и два занимљива цртежа: први представља Словена са севера, који у детаљима одговара приказима "Ширдана", или "Шардана", подразумевајући ту и бодеж у облику рибљег, или змијског језика, или - како је фон Бисинг написао "кобра-језик". При овоме,

особиту важност придајемо чињеници, да се оваква представа северног Словена налази у делу "Il regni degli Slavi" Мавра Орбинија, које је штампано тачно 329 година пре него што је дошло до открића у Мединет-Хабу, а скоро тридесет векова после догађаја, на које се односе споменути египатски барељефи и хијероглифи.

Премда су претенциозни Хрвати, за које не постоји ништа свето осим њихових политичких интереса, присвојили и Мавра Орбинија - скупа с дубровачком књижевношћу, из обе приложене репродукције је јасно, да се тај писац није осећао Хрватом. Можда се и Орбини, као и Ђорђић сматрао потомком древних Илира и Трачана? У сваком случају у њихово доба - нико их није спречавао да се изјасне, чијим се припадницима осећају. Међутим, да су знали, шта ће се у будућности догодити, у њиховој - иначе великој ревности сигурно не би били жалили труда, да спрече сваку злоупотребу својих имена.

Фон Бисинг, говорећи о открићу у Мединет-Хабу, поставља питање, да ли су "Ширдани" у руци држали врло дуга копља, или су то пак само напуклине од камена? Приложене репродукције пак показују дуга копља, која смо и ми могли да разазнамо прилично јасно, приликом посете музеју града Чикага, разгледајући египатски део музеја. По свој прилици облик и дужина "ширданских" копаља остали су исти и код њихових тзв. "словенских" далеких потомака. А "копља бојна" прастари су понос словенских ратника, што нам показује и доказује и српска народна поезија, дајући посебно узвишено и величанствено место том оружју, којим су витезови умели да рукују - не само јуначки, већ и са смислом за уметничку лепоту.

Овде ћемо још мало да се задржимо, како бисмо читаоце упознали с нечим, што нас подсећа на откровења...

Ми повремено спомињемо скривене непријатеље, који с одређеним циљевима доприносе - било затамњивању научно установљених чињеница, било пак њиховом фалсификовању. Међутим - такве напомене стицајем разних околности често остају - или недоречене, или изречене на начин, који изискује поближа разјашњења... Међутим, сабирајући појединости о Мавру Орбинију, срећа нам је била наклоњена и помогла нам је, да наиђемо на један веома значајан детаљ, који нам даје у моралном смислу веома моћно оружје у руке у борби за научну истину.

Најчешће пажљиво проучавајући, шта кажу бар најпознатији приручници о појединим ауторима, зажелели смо да видимо, каква су обавештења - Станојевићеве енциклопедије и о Мавру Орбинију. И ево, шта смо - између осталог - ту нашли:

> "... Главна мисао му је била (тј. Орбинију), да прикаже, колико су били моћни и славни стари Словени и да сви Словени сачињавају ЈЕДАН ВЕЛИКИ НАРОД па је код својих земљака и савременика имао великог успеха и пробудио је јаку националну самосвест и осећај солидарности са осталим Словенима. ТИМЕ ЈЕ ОРБИНИ КОД НАС ПОСТАО ОЦЕМ ПАНСЛАВИЗМА У ЛИТЕРАТУРИ И НАУЦИ. У другом делу Орбини даје (наставља Станојевић) сумарни преглед историје појединих словенских држава на Балкану до времена, када су их Турци пода се скучили... "

Одмах затим наилазимо на објашњење, које не смемо да заборавимо, премда се ради само о мрвици истине, коју морамо да истражимо! Јер ево, какву нам поруку и нехотице оставља тај историчар, без чијег ауторитета многе теме не можемо ни да замислимо да обрадимо. Ево, како он пише:

> "... ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ ОРБИНИ МЕЂУ СВОЈИМ ИЗВОРИМА СПОМИЊАО И НЕКЕ, КАКО ИХ ОН ЗОВЕ, "ОСУЂЕНЕ АУТОРЕ", тј. НЕКЕ МЛАЂЕ ПРАВОСЛАВНЕ ГРКЕ И НЕКЕ НЕМАЧКЕ ПРОТЕСТАНТЕ, РИМСКА КУРИЈА ЈЕ УВРСТИЛА 1603.Г. ЊЕГОВО ДЕЛО У ПОПИС ЗАБРАЊЕНИХ КЊИГА "

С огорчењем се питамо, ко је римској Курији могао да дâ такво право!? На основу чега!? Против кога!?

Кроз припрему ове студије, ми смо дошли до закључка, да је римска Курија наставила да претвара у дело амбиције римске империје, која је помоћу својих наоружаних легија потчињавала свет и латинизовала га... Међутим, времена се мењају и методе с њима, па је римска Курија преузела на себе латинизацију, но не више помоћу војничких легија и њихових заповедника, већ помоћу школованих мисионара, чији задатак је био превођење у католичку веру. Примање пак или наметање католичке вере, значило је уништавање традиција, усвајање латинског писма, латинског језика - укратко, отцепљење од матичног народног стабла... Није овде место, за упуштање још и у тај проблем, али управо хрватски националисти су најбољи доказ за тачност предходног тврђења, а њихова окрутност при вршењу геноцида над српским живљем очито је израз става римске Курије према Словенима уопште. А није ли управо један прошловековни Француз и искрен пријатељ Словенства уопште - рекао, да су северни, Балтички, или Лужички Срби пали на колена и нестали тек онда, када се покатоличени брат Пољак прикључио католичким Германима и с њима заједно - под плаштом вере - повео борбу за истребљење тог словенског, некада моћног народа... Ово сведочанство је утолико значајније, што га је оставио записаног управо један католик, но који није био ни Римљанин, нити Герман, већ један објективни Француз, какав може да буде - у првом реду - од свих западњака - само Француз. Његово име читаоци већ знају: Cyprien Robert (Сипријан Робер).

Но вратимо се још једном "Ширданима", или "Шарданима", за које фон Бисинг каже, да су имали орловске носеве, неки врло густу и јаку браду, а неки не. На двема напред приказаним репродукцијама из Орбинијевог дела и те појединости долазе до изражаја..

Како наука још није установила одакле и којим путем су стигли ти ратници до Египта, уз све претпоставке, ми ћемо допустити себи да додамо још једну, потсећајући и овде западно - европске научнике, да многи историјски проблеми не могу да се реше уз потпуно занемаривање, одн. одбацивање Словена. Па зато овде постављамо питање: Нису ли северни Словени ("Хиперборејци") здружени с Јужним Словенима (онима са Балкана и са обала Црног Мора) вршили заједнички поход на Египат? И то тако, да су северни ишли бродовима, док су се јужни служили копненим путем. А будући, да су у то давно доба они били свуда, нису наилазили ни на расне, нити на језичне препреке. Херодот је рекао да су "Варвари" - сви говорили истим језиком и имали исте обичаје, па се то односи и на "Варваре", или Венде, које је још Јулије Цезар нашао на тлу данашње Француске, некадашње Галије. Ту су Венети - Венди живели највише по обалама Атланског Океана, бавећи се морепловством, будући да су били врсни градитељи бродова. Јулије Цезар каже,[23] да су и у једном и у другом надилазили све остале. Бродова су имали много, сведочи римски заповедник, а имали су и велику поморску моћ, држећи све луке у својим рукама. Оне пак, које нису биле њихова својина, биле су им потчињене... Укратко, Јулије Цезар те старе Венете, или Венде карактерише као велику силу, а само би тиме се и могла објаснити једна тако велика експедиција, као што је била она, која се усмерила према Египту... Тако нешто би се у потпуности слагало с Цезаровим тврђењем о Венетима као о изванредним бродоградитељима, господарима поморских лука и о онима, који су контролисали поморске путеве. Уз све то, Венети су водили трговину са британским острвљем.

23. - De Bello Gallico, III, 8.

Због свих тих својстава Јулије Цезар је нашао начина, да изврши препад и покољ над венетским ратницима док је жене и децу немилосрдно продавао као робље по квадратном метру...[24]

24. - Idem.

Коментаришући овај Цезаров извештај, Шафарик и Суровјецки, на страни 68. заједничког дела "Порекло Словена" - кажу, да Цезар није ни привирио у Енглеску, јер да је то урадио и тамо би био

нашао такође "ВЕНДСКЕ СРБЕ", што је њихов израз. Њих двојица затим даље објашњавају, да тек 449. г. по Христу, када су се погермањени Саксонци искрцали у Британији, победили су, како историја каже - људе - "Серфе", што је на страни начин погрешно написано СРБИ.[25] Оба аутора затим допуњују своју изјаву речима:

> "Додајмо к томе, да су у том смислу географска и језичка сведочанства изван сваке сумње веродостојна. "

25. - На овом месту двојица аутора упућују на Мајерове белешке уз дело "Ајванхо". Vrgl. Mayers Anm. zu Walter Scotts Werk "Ivanhoe", Gotha, 1826.

На том месту онда оба писца наводе СОРБИОДУНУМ,[26] град, који је имао чак и свој новац, па објашњавају, да тај назив значи тачно "СЕРБЕН-ГРАД", који се у њихово доба (а можда и све до наших дана) зове "Олд-Сарум".

26. - По карти путева, која се приписује Антону.

Они после тога, држећи се увек Антона, а затим Птолемеја и Равенског Рукописа, спомињу, да у Енглеској даље постоји: Вента, Виндобела, Виндолана, Виндомара, Виновија, па више пристаништа и река, чије имена носе словенски језични печат.

Након предњег, Суровјецки и Шафарик говоре даље у свом делу о речима у енглеском језику, које могу да се објасне само помоћу словенског и то - у првом реду - помоћу српске говорне варијанте, као нпр.:

енгл:............... срп:
to beat.............бити
murk................мрк
murky.............мрк
mute.................мутав
meat.................месо
to stoop........... ступати, ступити
sty! .... стој!, etc.,etc.

Ми смо овде приказали само неколико примера, које су навела наша двојица слависта. Међутим, ова листа би могла да се продужи у недоглед, што је само доказ, да би једна савесна језичка студија у том смислу, донела, упркос већ постојећем напретку лингвистике у наше доба, неочекивану светлост, која због збрке о "Пелазгима", "Варварима", а у најновије доба о "Индо-Европљанима" - није још у потпуности могла да се пробије.

У вези с тим, да одмах упозоримо на један занимљив чланак Милоша Црњанског, под насловом: "Откуда потичу имена наших река и брда", који је он написао као синтезу својих запажања специјално за београдски недељни лист "НИН" (из 1980. г.).

Свој чланак Црњански је отпочео цитирањем закључака америчког професора и археолога Albright-а:

"Their names are sometimes preserved for thousands of years".

Ту је мисао амерички професор написао са жељом да потврди, да брда и реке својим именима допиру до најдаље прошлости, што су утврдили - на разним географским подручјима - не само археолози, већ и географи, лингвисти и историчари. У овом конкретном случају, Црњански је мислио на брда, реке и места Енглеске, која су накнадно добила англосаксонска и скандинавска имена; међутим, на античким Птолемејевим картама, па у старим споменицима Ирске, Велса, Енглеске и Шкотске, она су другојача... Када се упореде са именима наших брда и река, она су, т.ј. она древна

имена, с њима веома сродна, а нека су просто истозвучна с географским именима у балканским српским земљама...

Пошто је паралелно представио имена мноштва брда и река на Британском острвљу и у српским земљама на Балкану, Црњански при крају закључује:

"И друге речи хидрографске на Британским Острвима звуче славофоно".

Тешко да су то транскрипције преписивача. Свакако, да у именима и наших и британских река има - можда још старијих, санскритских корена и санскритских веза, али ТЕШКО ДА ЈЕ СЛАВОФОНОСТ КЕЛТСКИХ И НАШИХ РЕКА СЛУЧАЈНА ПО НАШЕМ МИШЉЕЊУ, ТО СУ ЗНАЦИ ПРЕИСТОРИЈСКИХ ДОДИРА И ВЕЗА!..."

Сасвим на крају своје кратке, али садржајне расправе, Црњански нас обавештава, да имена "словенског" порекла, нпр., у Шкотској, задају професору Chadwick-u много главобоље, па наводи која су: УЛИЈЕ (латиницом исписано - ULLIE), затим ЛАДО и МАЛЕНА..." Црњански закључује, рекавши, да се ради о малим шкотским речицама:

"Ми мислимо, да су словенска!"

На то бисмо ми додали: "И то потпуно!"[27] Уз напомену: Ево још једне теме, која мора да се обради као посебна студија. У тој студији - уз ономастику - мора се размотрити веома озбиљно и етнолошка проблематика, особито полазећи од питања Ежена Питара (Eugenen Pittard), одакле присуство тако великог процента припадника динарске балканске расе у Енглеској? Његова размишљања с тим у вези веома су интересантна и била би - не само штета, већ и велики грех оставити оно, што је он отпочео, без завршетка, тј. без разјашњења, како и када су се Динарци нашли у - како један савремени песник воли да каже - Великој Братанији, одн. Великој Британији?

27. - Када смо се већ дотакли Британских Острва, да споменемо, да исти овај проблем постоји и у савременој Француској. С тим у вези би морао да се проучи велики француски речник свих општина у целој држави (Dictionnaire des communes de France), чему би требало да се прикључе археолошки налази, међу којима се налазе и такви, о којима француски стручњаци - чак и они! - не могу да кажу ништа прецизно... Наводимо овде као прво попрсје древног словенског и српског божанства Триглава) Тај нови, велики и озбиљан посао требало би да обухвати уз мноштво необјашњених географских назива и имена лица, све до професора Сербе (SERBA) на Сорбони, који предаје латински језик. Нека ми љубазни читалац допусти, да овде у првом лицу изнесем кратку анегдоту у вези с професором Серба. Када сам дошла у његову канцеларију на тражени састанак, он се дигао да ме дочека и пошавши према мени, говорио је својим беспрекорним француским језиком. Ја сам на то застала готово без даха, гледајући га широко раширених очију. Онда је настао тајац, који је он прекинуо - свакако изненађен изразом мога лица:

"Qu'est-ce-que vous avez, Madaine? Qu'est-ce-.qu'asc passe?" (Шта вам је госпођо. Шта се догађа?) Ја му на то узвратим, да сам страховито изненађена, а кад ми је он поставио питање - зашто, казала сам му без размишљања: "Па зато што говорите француски апсолутно беспрекорно!" "А како бисте ви хтели да говорим?" "Српски, господине професоре - прво, јер носите српско име, а друго, када бисте само променили одело, човек би могао да вас постави у срце једне српске области, која се зове Шумадија!" На то се пак он изненадио... А онда се међу нама одвио разговор, који је трајао преко једног сата и да професор Серба није журио на предавање ко зна како дуго би се продужила наша прича...

Пошто смо - следећи Апендинијеве мисли, направили читав пут око света, да се опет вратимо његовом уводу - предговору, у ком он пише о још једном занимљивом проблему, говорећи нам о турској војсци, која је - још у његово доба - говорила "словенским језиком". Но ту се - по свој прилици - није радило само о оним Србима, које су Турци на разне - уистину варварске начине одвели из њихове земље у далеко ропство. У Малој Азији су се у то доба још морале налазити оазе, одн. остаци

негдашњих Словена, који су некада несметано прелазили огромне просторе, задржавајући се тамо, где им је било пријатно.

Мишљења смо, да истинита историја још није казала последњу реч о распрострањености и истинској улози Словенства на великом евро-азијском континенту. О Словенству Илија М. Живанчевић пише у почетку свога дела "Ново Покољење"[28]:

> "Растурено од Владивостока до Јадрана... оно и данас личи на огромнога сфинкса.
>
> На средини Евро-азијскога копна, између схватања Истока и Запада, оно је и бројно и географски као кичма човечанства и његова стремљења су од огромног значаја не само по њега него по цело човечанство уопште".
>
> "Кад се, дакле, Словенство непристрасно посматра са научно-филолошког гледишта, наставља Живанчевић, и када се детаљно испитају његов прехришћански живот и древни обичаји, уколико су се одржали, онда и његова и општа историја добијају други изглед".[29]

28. - Стр. 8.-9.
29. - Исто, 24.

Међу многе историјске детаље, који треба да се преиспитају, ми овде убрајамо и назив ЦАРИГРАД, облик који спомиње Апендини као типичну словенску, одн. - у овом случају - српску језичку сложеницу, управо као и: ВИНОГРАД, БОСИЉГРАД, и т.д. Историчари кажу, да се ЦАРИГРАД тако звао од најдавнијих времена... Утолико више нас ужасавају непречишћени појмови модерне западњачке историје, по којој се у - како они пишу - Истамбулу, или Константинопољу, у средњем веку говорило - то је нечувено!- "српско-хрватским" језиком. Колико ли се заблуда у вези са српским народом убацило у свет! Коме је у интересу, да ствара толику конфузију? Међутим, читалац се већ до сада могао уверити, да Апендини - можда сасвим нехотице - пишући предговор Стулићеву Речнику, придаје управо Србима сасвим одређен значај. Па као да је задовољан сам собом, он готово у неком тријумфу закључује -

"Циркаси, потомци старих Сармата и с њима једнојезични".

А када су ти потомци Циркаса - потомци Сармата - у Египту дочекали, да их - после много времена - потчине Турци, они су, каже Апендини: .

"... премда измешани, наставили да се служе илирским језиком... "

А да су Илири, чији језик је такође био илирски, у ствари, били Срби Балкана, то је много пута подвукао и Шафарик, особито у својој "Историји словенског језика и литературе са свим дијалектима",[30] где он одмах у почетку каже, да су разна словенска имена наводили само странци и то - бесправно (mit Unrecht) као: Венди, Боеми и - за Србе - Илири.

30. - P. J.Schaffarik, Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten, Ofen,1826.,S.21.

Што се тиче идентичности Сармата и Срба, одмах након управо коментарисаног текста, Апендини наставља (стр. VI, стубац 2.), да - с обзиром на распрострањеност илирског, није било могуће, да се не развију различити дијалекти, да би затим додао да Vossius [31] сматра, да је један од три најстарија језика у Европи славо-илирски, налазећи га, како у Сарматији, тако исто и у суседним земљама, па онда и много даље. При томе се Апендини позива на Скалигера и Ђорђа Кругера

(Scaligerus et Georgius Krugerus), подвлачећи, да је о споменутом проблему особито лепо писао други аутор, Кругер[32] "У расправи о Србима" свеска III.

31. - De vitiis serm. - "О искварености језика".
32. - In Disput; de Sebis, Tom III - U raspravi o Srbima, Sveska III

После једне овако очите примедбе, доведене у везу с "илиро-словенским" језиком, из које је јасно, да је тај језик српски, премда то Апендини не каже изричито, ми се питамо, да ли је Апендини тај пропуст правио нехотице, или смишљено? Међутим, с друге стране, он не избегава да спомене Лужичке Србе - Сорабе, као, нпр., у часу, када је хтео примером да покаже, како долази до језичних разлика, изазваних различитошћу изговора вокала: Ту онда Апендини наводи најпре далматински (чему ми додајемо и српски) облик "ПАС", па по Френцелијевом сведочанству сорабски, одн. лужичко-српски "ПОС", а боемски - "ПЈЕС", или "ПЕС". Пошто је после првог примера ("ПАС") чисто српског језика изређао још неколико, међу којима "БОГОСЛОВСТВО", "БОГОСЛОВАЦ", итд., онда је прешао на именицу "УМ" (РАЗ-УМ) и придев "УМ-АН". Оно, што је Апендини написао у вези с овом речју било је за нас велико изненађење, преко кога је немогуће прећи ћутке. И одмах смо помислили: "Ево још једног случаја, којим се - колико знамо - лингвистика, особито западна, никада није у овом смислу забавила! У ствари, нико Апевдинијеве закључке није ни узимао у обзир - бар колико је то нама познато. Међутим, Апендини у вези с речју "УМ" пише нешто зачуђујуће и бескрајно значајно, будући, да само та реч (о чему ће бити говора у другом делу ове студије) иде правом линијом до Веда, а с друге стране улази као значајна компонента у неке изразе савремених цивилизованих народа. Ево, дакле, шта Апендини дословно пише (стр. X, стубац 1.):

> "Hominum volunt Romani dictum ab humo. Ita quidem sed non a voce, quae terram significat, sed ab Illyrico " UM", vel "UMAN " IN ITALIAM CUM SEXCENTIS ALLIIS VOCABULIS... A VETUSTIS THRACIBUS ADVECTE. ITEM "BOG-, vel -BUH", Deus, jure a Ludwigio e VERBO "BITI", "esse"... Itaque Illyriis, ut Hebraeis, Deus illum significat QUI EST, juxta ILLUD, quod de se Deus ipse (Exod. 3.) loquatus est Moysi, SUM QUI SUM...

Ово је, несумњиво, један од најинтересантнијих текстова наведених у овој студији јер је његово значење многоструко, па стога веома значајно. Ево, како он гласи у преводу:

> "ХОМО" (човек) Римљани сматрају да је дошло од "ХУМУС" (земља). Међутим, не од речи, која означава земљу, већ од илирског "УМ", или "УМАН" (је постало), што је у Италију с безбројним другим речима.... ОДНЕТО ОД СТАРИХ ТРАЧАНА. Исто тако "БОГ", или "БУХ" (лат. Деус) с правом (је сматрао) Лудвиг, да је од глагола "БИТИ" (лат. ессе)... Те тако Илирима и Хебрејцима Бог значи онај који јесте, управо оно, што сам о себи Бог каже Мојсију (Егз. 3.), ЈЕСАМ КОЈИ ЈЕСАМ, или ЈЕСАМ КОЈИ САМ..."

Није ово прилика, да се упуштамо у опсежну анализу латинског "НОМО", у другом падежу "HOMONIS", где баш ово "Н" говори у прилог Апендинијевог тврђења... Ако је Апендини као Талијан, "славо-илирски", или једноставније и краће - СРПСКИ, стекао овде изложено уверење, поткрепљено сведочанствима можда данас за нас потпуно изгубљеним, шта би се онда догодило, када би исто то знање славо-илиро-српског језика стекли сви лингвисти западног света, који је језичку науку развио до високог степена, но на жалост, још увек с празнинама тамо, где је немогуће наћи решење без ослањања

на језик Словена! Што се тиче друге речи БОГ, или ЈА-х-ВЕ, о томе једнога дана мора да се напише студија, која још никада није била ни замишљена...

Но пошто је ова глава посвећена Апендинију да још једном подсетимо читаоца, да је он - Талијан - тако недвосмислено уствpдио у напред наведеном тексту, ДА СУ СТАРИ ТРАЧАНИ ОДНЕЛИ НА ТЛЕ ИТАЛИЈЕ БЕЗБРОЈНЕ РЕЧИ. Емил Бирнуф пак у своме изванредном "Есеју о Ведама" такође је јасно изрекао, да су се И ЛАТИНСКИ И ГРЧКИ РАЗВИЛИ ИЗ ПЕЛАЗГИЈКОГ ЈЕЗИКА А Јан Колар сасвим просто и отворено тврди, да су и латински и новији талијански ИЗРАСЛИ НА СЛОВЕНСКОМ СТАБЛУ. Из свега тога намеће се само један закључак:

Према томе: и трачки, и пелазгијски, и илирски језик, исто су што и словенски, у овом конкретном случају - српски, јер докле сеже наше истраживање и наше знање, на овим великим јужним европским полуострвима није било других Словена осим Срба, који се на истом том простору налазе још и данас - било претопљени, или не...

Не знамо, на чему бисмо се, анализирајући Апендинијева сведочанства, више задржали?! Јер - у ствари - тек сада отпочињу изненађења. Тако, након свега, што смо до сада само споменули у најкраћим потезима, следи Апендинијев приказ СРПСКЕ АЗБУКЕ, где он коначно ставља придев "далматски" и "српски" паралелно један уз други, тврдећи, да Далматинци и Срби најправилније, у поређењу са осталим Словенима - изговарају гласове те азбуке. Но то је можда мање занимљиво од онога, што он затим каже, а то је, да иста ова азбука поседује карактеристике, које се не налазе у других:

- Понајпре, у њој свако слово има своје име;
- Слова имају свој ред;
- А тај ред има свој смисао.

На овом месту само толико, будући, да о овоме питању говоримо у једном другом контексту. По Апендинијевој интерпретацији, те карактеристике проистичу ИЗ ВЕЛИКЕ СТАРИНЕ, исто као и имена месеци,

"... QUI NON MINUS CERTE SPECIOSA SUNT", тј.: "...

"која сигурно нису ништа мање замамљива... "

По Апендинију, основа те лепоте је чињеница, што су она настала као одраз сеоског живота (rusticae vitae), тако, да се већ по самом имену може одредити, на које годишње доба се односи, или какви послови у ком месецу преовладавају.

Живећи у земљи која неизмерно поштује своје традиције, међу Французима, којима њихова земља испуњава срца љубављу и поносом и чија Академија Наука уважава чак и певаче, који на подијуму отпевају било какву хвалу француском језику, можемо с горчином да констатујемо, да је Српска Академија Наука учинила огромну грешку тиме, што је одбацила те прастаре српске називе, потекле из дубина народног осећања за свој језик, а прихватила - ваљда с циљем "европеизације" - туђе називе месеци. Наводимо овде само један пример, наравно, полазећи опет од Апендинија. Ево шта он каже, објашњавајући постанак имена појединих месеци:

"September RUJAN a subrutilo, vel nigrescente uvarum colore.
Siquidem Dalmatae mediterranei nunquam epithetum "RUJNO" a
vino disjungunt".

Дакле:

"Септембар "РУЈАН" од румене, или црнкасте боје грожђа, јер
медитерански Далмати никада придев "РУЈНО" не одвајају од вина",

Познато је, да су најбољи европски познавоци оценили српску народну поезију као стваралаштво на највишем нивоу књижевне лепоте, етике и философије. У тој поезији - између осталог

- српски витези, јунаци, господа, краљеви и војска - сви они наздрављају "пуним пехарима рујног вина", па се чин наздрављања још у давним временима претворио у ритуал, који се - чини нам се - неизмењен од онда до данас у потпуности сачувао. У српском народу, прожетом најдубљим смислом и осећајем за демократичност, наздравља особито сељак, домаћин и господар породице, који, по запажањима Ami-a Bye-a исто тако лепо, ако не и лепше говори од истоимених житеља по градовима. Bye је чак приметио, да је Србија вероватно једина земља, где сељак лепше говори од градског човека...

Ми се питамо, да ли је Апендини као човек страног порекла то уопште знао? У овом тренутку дајемо израза једној предпоставци, да је он као Талијан имао прилике да рано чује за Далмацију, али да му је све оно, што је било даље од морске обале можда било непознато, јер је - још у његово доба, било мање доступно од приобалних насеља. Уз то, такође претпостављамо, да он није поседовао знање једног слависте Шафарика, који је Далматинце убрајао у Србе и њихов језик сматрао српским језиком, што је у својим делима више пута поновио. Но без обзира на појединости, ми смо захвални Апендинију, што је он ипак у једном периоду, када се веома мало знало о Србиј и, ту и тамо, а - изгледа нам - доста пута и нехотице - оставио ипак значајна сведочанства, која управо овде покушавамо да одаберемо и прикажемо.

После објашњења имена свих месеци на стр. XI, стубац 2.), Апендини отпочиње паралелно разматрање српске и латинске граматике, чија је сродност фрапантна. Ми ћемо овде из тог одељка да истакнемо само тачку 1., где писац каже, да је недостатак члана и у једном и у другом језику СИГУРАН ДОКАЗ СТАРИНЕ. Три рода, три броја, поједини падежи, компаративи, суперлативи, затим заменице, фреквентативни (учестали) глаголи, извесни глаголски облици, који могу да се деклинују, елеганција оба језика... Све је то неизрециво занимљиво и изискује остварење једне студије, како би свет упознао - не латински, који се изучава већ око два миленија, већ српски језик, о коме мало ко има и најосновније појмове, што изазива много конфузије у односу на језик, историју и улогу Срба у оном смислу, како је то зналачки тумачио Илија М. Живанчевић. Колико нам је познато, таква једна студија никада још није остварена, јер ако се неко и осмелио да нешто напише, било је то увек у зависности од некога и нечега. Апендини није заборавио ни на то, да су древни САБИНИ, које професор Будимир свим својим ауторитетом показује као истородне са СРБИМА, уместо "Q" имали консонант "К", те је тако српско-далматско "КИ"; "КА"; "КО"; или "КОЈИ", "КОЈА", "КОЈЕ", тачно "QUI, "QUAE", "QUOD", при чему подвлачимо, да је стари генитив латинске заменице био "QUOJUS", српски "КОЈЕГ", над чим би се морали замислити и највећи скептици. У сваком случају, о свим тим феноменима Апендини - на основу своје обимне документације - логично закључује, а ми ћемо то да испишемо великим словима, јер је и његово откриће велико:

> THRACIA LINGUA ANTIQUISSIMA, PRIMIGENIA ET MATRIX CENSEBITUR. DUBITANDUM NON EST, LINGUAM HANC EAMDEM IPSA ESSE, QUA THRACES, ILLYRII. SCITAE, DACI, GAETHAE. SARMATAE, CELTO-SCYTHAEALIQVE ANTlQUITATIS POPULI USI SUNT, QUO SEB. DOLCI... NON EX HISTORIA SOLUM, SED EX IPSIUS LiNGVAE VOCABULIS ET MONUMENTIS IAM OSTENDIT.
>
> Revera, in Thracia proprie dicta, quae teste Plinio (IV, 11.), Mela (II, 2.) aliisque, Ponto Euxino, Istro, Egaeo Mari et Illyrico definiebatur, olim linguam hanc usu fuisse, indubie ostendunt veterum Thracum vocabula, quae cum HODIERNIS ILLVRICIS VOCIBUS COLLATA, sine ullo etiam oportunioris eruditionis apparatu, quoniam brevitate urgemur, in medium nunc proferemus..."

Читаоцу ће одмах бити јасно у чему је изузетан значај текста, који одмах преводимо:

"ТРАЧКИ ЈЕЗИК ЈЕ НАЈСТАРИЈИ, ПРВОБИТНИ И МАТИЧНИ (језик) СМАТРА СЕ НЕМА СУМЊЕ, ТАЈ ЈЕЗИК ЈЕ ИСТИ ОНАЈ, КОЈИМ СУ СЕ СЛУЖИЛИ ТРАЧАНИ, ИЛИРИ, СКИТИ, ДАЧАНИ, ГЕТИ, САРМАТИ, КЕЛТО-СКИТИ И ДРУГИ НАРОДИ АНТИЧКОГ ДОБА ШТО ЈЕ СЕБАСТИАНО ДОЛЧИ - НЕ САМО НА ОСНОВУ ИСТОРИЈЕ, НО И НА ОСНОВУ РЕЧИ И СВЕДОЧАНСТАВА НА ТИМ ЈЕЗИЦИМА ВЕЋ ДОКАЗАО.

"Уистину, тај језик је био у употреби некада у ТРАКИЈИ У ПРАВОМ ЗНАЧЕЊУ, КОЈА СЕ, ПО СВЕДОЧАНСТВУ ПЛИНИЈЕВОМ (IV, 11.), МЕЛИНОМ (II:, 1) И ДРУГИХ, ГРАНИЧИЛА ЦРНИМ МОРЕМ, ДУНАВОМ, ЕГЕЈСКИМ МОРЕМ И ИЛИРИЈОМ, (што) несумњиво показују изрази старих ТРАЧАНА које - упоређене с данашњим илирским речима - непосредно и одмах наводимо, без икаквог апарата одговарајуће учености, будући, да настојимо, да будемо кратки:"

Настављајући своја излагања, Апендини излаже своје уверење, да са даљим доказима мора да отпочне, полазећи од светих ствари. Ту расправу овде не треба ни отпочињати, јер она заслужује целу нову студију. Јер - како да се само с неколико речи каже све о Трачанину Орфеју?! Јер - о њему је створено толико заблуда! Како да само с неколико речи уверимо читаоце, који не познају српски језик, да је Апендини пренео будућим покољењима један од главних Орфејевих светих узвика, који има потпун српски облик?! Међутим, Апендини је то своје откриће веома лепо и уверљиво разложио и објаснио. Али - да би се сва изобличења, па и то - схватила, неопходно је - не само површно, већ дубоко познавање српског језика, а колико их има међу научницима света, који сматрају, да би учење тог језика било потребно? Они, који су дигли свој глас у прилог студирања српског на истом нивоу као латинског и грчког, остали су несхваћени и неприхваћени попут вапијућих у пустињи. А шта је било са свима онима, који су желели да се рашчисте погрешни појмови о Трачанима, Сарматима, Пољацима, Гетима, Дачанима, итд. и о њиховом пореклу?! Право је чудо, да је после толико уништених и ишчезлих дела, Апендинијева расправа стигла до нас вероватно нетакнута, одн. неоштећена! Расправљајући, нпр., о светим стварима, Апендини напомиње, ДА СУ САРМАТИ ТРАЧКИ НАСЕЉЕНИЦИ,[33] и да су Пољаци, потомци Сармата (Sarmatarum Soboles).[34] У истом овом одељку Апендини тврди, да су Пољаци свог првобитног бога називали "ЈЕСЕ"... Над овим тврђењем морамо дубоко да се замислимо! Јер - Апендини објашњава:

"JESSE, vel JES TAM DEUM, QUAM EST SIGNIFICET".
"ЈЕСЕ, или ЈЕС- толико је бог, колико EST то означава".

33. - Alex. Guegninus in descript, Sarmat.
34. - Duglossus, in Hist. Polon., Lib. I.

Ми смо се ове мисли већ напред дотакли. Зачуђујуће је, да је изјава јеврејског Јахве индентична са оним, што нам Апендини износи као трачко-словенску традицију... Овај предмет би морао да се подвргне испитивању, које би се вршило највећом озбиљношћу, с обзиром на његову деликатност... Но наше изненађење се тиме не приводи крају, будући, да после њега следи још једно. Апендини, наиме, у наставку пише:

"...JESSE... ex quo fonte HESUS Gallorum Deus fortasse derivavit"
"Јесе... из ког извора, можда, потиче галски бог ХЕСУС".

Модерни приручници, као нпр. велики "Ларус" не доносе о том богу никакво обавештење. Међутим, Dictionnaire Universel d'Histoire et de Geographie (Универзални речник историје и географије), из 1872. г. доноси, s.v., ово обавештење:

"Хесус. Бог Гала. Предводио је борбе и био је на челу певача. Почасти су му се указивале проливањем људске крви. Представљали су га наоружаног секиром. Савремени научници гледају на њега као на освајача, који је дошао са истока и приписују му увођење друидизма у Галији".

Овде смо опет додирнули једну нову тему - тему о друидима. Изгледа, да назив "ДРУИД" најбоље може да се објасни помоћу српског језика, с највећом логиком и једноставношћу. Но овом приликом нећемо ни да покушамо, да још у тај проблем улазимо, позивајући се на Живанчевића, који је написао један кратак, али значајан есеј о Келтима, при чему је усвојио принцип тумачења неких келтских појмова, ослањајући се на језик Словена. Ту Живанчевићеву расправу ћемо приказати у другој књизи ове студије, а овде ћемо поново да се вратимо на Апендинија.

Апендини се, наиме, не задржава само на божанству ЈЕСЕ. Он говори и о чувеној богињи СЕМЕЛИ, која - сматра се, припада грчкој митологији, премда је трачког порекла, као што је - уосталом и цела грчка митологија - па и она из Илијаде, узета из трачке митолошке ризнице. Апендини доводи богињу Семелу у везу са називом "ЗЕМЉА"... па закључује:

"... etymon ita illyricum est, ut in nulla alia lingua possit inveniri".

"Етимологија је "илирска"- тако, да ни у једном другом језику не може да се нађе", јер - као што рекосмо - СЕМЕЛА долази од ЗЕМЉА... Он затим ређа и друга божанства, но све је то предмет посебних нових студија...

На стр. XV, ступац 1., Апендини наставља с примерима трачког језика, па наводи, ослањајући се на Јулија Полукса [35]

"RIZA" Thracum,
тј. "РИЗА" Трачана...

35.- Julius Polux, in Onomast., Lib. VII., 13.

Имамо ли потребе, да уз овј пример дамо ма какав коментар? Једино што бисмо могли да учинимо на овом месту, то је, да наведемо, шта Вук каже у свом српском Рјечнику с.в.:

"РИЗА", das Kleid, vestis, v. хаљина.

А Апендини тачно пише за трачку РИЗУ ово:

"A Julio Poluce de vestium speciebus loquente memoratur RIZA THRACUM..."

Српска народна поезија - богата духовним благом сваке врсте, украшена је - уз мноштво других архаичних израза и овом дивном речју, која носи печат најдавнијих времена, јер се - не само није кроз дуго време изгубила, већ се није ни изменила. О томе - колико знамо, велики језички стучњаци нису рекли своју реч... А можда није тако лако говорити о нечему, што доприноси свечаности, узвишености, па чак и некаквој нејасно доживљаваној светости, освештаној безбројним вековима кроз живу реч, кроз песму и кроз осећања лепоте... Јер древна трачко-српска РИЗА живи још увек међу нама као древни витез, који је издржао многе окршаје, оставши недотакнута изменама и новинама...

Пошто је Апендини у наставку рашчланио једну од Грка деформисану реч, чији први део сачињава "коло" (у смислу "играње"), он онда прелази на музичке инструменте. Приказавши најпре три различита имена старих илирских музичких инструмената, он онда прелази на четврти.

Ми знамо, да су са српским именом нераздвојно повезане три ствари: "ОПАНАК", "ГУЊ" и "ГУСЛЕ"". Колико су гусле скопчане уз српско име, познато је свакоме, ко има бар основне појмове о српском народу. ГУСЛЕ су део Србиновог бића, оне су пратиле рађање, умирање, послове, бојеве, јунаке... Уз њих се пева о витештву, о борбама, о патњама, о надама, о вери, о правди, о добру, о сунцу, о небу... Српска народна поезија незамислива је без гусала и некада је свако српско дете од малих ногу учило шта су гусле, расло је с њима, уз њих и учило је да их воли као нераздвојни део сваког српског дома. Гусле су одиграле битну улогу у чувању српских традиција и српског, духа, српских националних осећања, оне су пратиле српски народ упоредо с његовом јединственом филозофијом на тешким путевима ка слободи. Међутим, говорећи о гуслама, Апендини још једном пропушта да наведе српско име, што сматрамо и недопустивим и неопростивим. Па ипак, оно што он каже, драгоцено је и све се односи управо на Србе и на српски језик.

Наиме, Апендини је нашао искварени облик "МАГУДЕС", за који каже, да долази од "ЗАГУДИТИ", с тим, што су Грци "З" изменили у "М". Облику "ЗАГУДИТИ", он потом додаје "ГУДИТИ", "ГУСЛАТИ" и "ЗАГУСЛАТИ", а цео овај одломак завршава на следећи начин:

"'Caeterum, monochordum GUSLE appelatur a Slavis, estque
idem adhuc primigenium illud veterum Thracum instrumentum
inter omnae illyricae Linguae populos et hodie usitadssimum".

Ево, како на српском језику гласи ово драгоцено Апендинијево сведочанство:

"Уосталом, једножичане ГУСЛЕ називају се (тако) од Словена и
до данас је то првобитни инструмент старих Трачана, који се
највише употребљава код народа илирског језика".

У горњем наводу можемо да уочимо неколко важних појединости:

Понајпре - очигледно је, да је српско име замењено СЛОВЕНСКИМ. Исто тако и назив ТРАЧАНИ и придев ИЛИРСКИ - обе речи се такође односе на Србе.

Друго ГУСЛЕ СУ ПРВОБИТНИ ИНСТРУМЕНТ СТАРИХ ТРАЧАНА на основу чега се намеће закључак да су их ти стари Трачани пренели својим потомцима, који их још увек поштују. Из тог сасвим логично произлази, да су ДРЕВНИ ТРАЧАНИ СРБИ.

И треће: гусле се, излаже Апендини, највише употребљавају код народа ИЛИРСКОГ ЈЕЗИКА из тог следи неизбежан закључак, да тај ИЛИРСКИ ЈЕЗИК може да буде само језик Срба.

Па даље: ако су се задржале као првобитни трачки инструмент, а знајући њихову намену, онда морамо да изведемо закључак, да се задржала и песма, коју су ГУСЛЕ пратиле. А и Апендини каже:

"... uno eodemque tempore sonum cum cantu conjungere... "
"... уједно исто време здружује звук са певањем... "

А то је традиција, која живи још од давних временских дубина, у којима је трачки род растао и спремао се за каснију своју улогу на духовном плану. Поштујући ту традицију, он јој је помогао да живи, гајећи у себи исте осећаје за исте заједничке светиње, за заједничке претке и уз исту потребу, да кроз песму уз гусле изражава своје најлепше, најдубље и најснажније мисли, које су одувек биле нераздвојно повезане с бићем српске нације. Као верни синови својих отаца и праотаца, кроз своје потомке наставили су да настањују исте крајеве, исте равни и исте планине. Једну од тих трачких планина Апендини посебно спомиње, будући, да су "стари сматрали, да се у њој родио Марс бог рата".

Та славна планина, то су Родопи. И ево, шта нам у вези с том планином, око које су се виле најстарије легенде, каже Апендини:

> "... Martem in Thracio monte Rhodope ortum habuisse veteres existimarunt. Hinc ad rem Claudinaus (De 4. Consulat Honor.)[36]: "Flumina laverunt puerum Rhodopeia Martem..." Id vero ex voce Rhodope Indicatur. Nam RODOBOJ (P in B, OJ in E) Illyricis est ORTUS BELLI, a ROD (ortus), et a BOJ (bellumk), immisso ad euphoniam... Atque haec omnia vel inaxime confirmatur, quod Rhodopes incolae bellicosissimi..."

> "... стари су сматрали, да се Марс родио у трачкој планини, Родопима. У прилог томе Клаудијан (је рекао): "Дечака Марса су окупали у родопској реци... "На то указује реч Родопе. Наиме, РОДОБОЈ (П у Б, ОЈ у Е) је Илирима РОД + БОЈ, но (каже се) Родопе због еуфоније (благогласја). А све ово највише је потврђено тиме, што су родопски житељи најратоборнији... "

36. - Claudius Claudianus, латински песник, рођен око 365. г. у Александрији, у Египту. Између осталога, написао је и дело "Хоноријев конзулат", на које је Апендини овде мислио.

Ако бисмо улазили у сваку појединост Апендинијеве расправе, било би премало и више стотина страна! Јер на свакој страни његове расправе - предговора он додирује по неку тему, која - колико знамо - није никада била ваљано обрађена. Тако - између осталог, спомињући Херодота, он каже, да је "отац историје", дакле у V веку пре Христа, оставио назив "SANGARIS", што би одговарало "ХАНЏАРУ" из српске народне поезије. Вук означава "ХАНЏАР" као турцизам, но то по свој прилици не може да буде тачно, с обзиром, да је та реч (без обзира на грчку деформацију) живела на балкану преко миленија и по пре појаве Турака... Исто би то вредело и за именицу "ХАРАЧ", будући, да глагол "ХАРАТИ" налазимо и у баскијском језику, на другом крају Европе, одн. на обали Атлантика, код Баска... Све су то теме за обраду, ако једнога дана желимо да установимо бар оне истине, за које још имамо елемената...

Но Апендини иде још даље, те тврди и доказује, да су грчка "САБЉА" (μαλαιαρα) и римски "GLADIUS" такође "илирског", одн. "трачког" порекла, а ми бисмо - после свих Апендинијевих тврђења - једноставно и "илирски"и "трачки" заменили са СРПСКИ, будући, да нам и сам Апендини за то даје довољно повода. Јер, ако је велики европски ауторитет за старогрчку филологију, Пјер Шантрен (Pierre Chantraine)[37] уз грчко " μαλαιαρα " уместо етимологије ставио знак питања, онда је то сигурно знак, да има још веома много тога, што није урађено...

37. - Узгред буди речено, директор Тезе писца ових редака, одбрањене у Паризу, на Сорбони.

Професор Фернан Робер (Fernand Robert), хеленист на Сорбони, рекао је за време једног од својих предавања, да је етимологија Пелазга нерешива. Међутим, она је за Апендинија врло једноставна и јасна као дан. За Апендинија, Талијана по рођењу, који је - према томе - с лакоћом научио латински, а затим и српски, без обзира на то, што га он зове трачки, илирски, или словенски, а уз то знао је беспрекорно и грчки као и највећи број учених људи његовог времена - за њега није било "мистерија", "опскурности", па изгледа ни нерешивости у етимолошком смислу... И интересујући си се за много што-шта, он - упркос 180 година, које нас раздвајају, изазива жељу и код нас, да га следимо у стопу, утолико пре што све што је писао, радио је на основу докумената. Тако он на стр. XVII, стубац 1. свог студиозног предговора пише, како су се Римљани дивили једној ствари код Трачана:

> "... cum sciamus ex Possidoni (Strab. VII) quosdam etiam fuisse

Thraces, qui sine mulieribus vivebant patrio vocabulo ctistae - χτισται - vocitati..."

Ево, шта је изазивало дивљење Римљана:

"... знамо из Посидонија (живео од 133.-49.), да је такође било Трачана, који су живели без жена, речју очинског језика називани ЧИСТИ... "

Ове ЧИСТЕ и - у неку руку - свете људе спомињу и Херодот и Страбон, подвлачећи, да су они због свог чистог живота, хранећи се медом и биљном храном, уживали у народу велико поштовање.... У ствари, била је то нека врста античког монаштва, које је касније, када је у хришћанству прерасло у хришћанско монаштво, имало за собом већ дуга искуства...

И могли бисмо тако да наставимо још веома дуго, јер Апендини се дотакао мноштва проблема, на које - није нам познато, да се неко вратио са сврхом употпуњавања нашег знања. Зато би било неизмерно важно, да се - ослањајући се на његову документацију - напише једно ново дело, које би, изгледа нам, било довољно снажно, да само по себи послужи као одбрана Милојевићеве Српске Аутохтонистичке Школе...

Нас је Апендинијево излагање довело до једног новог предмета, којим ни једног тренутка нисмо мислили да се бавимо, нити смо сматрали, да би то било потребно. А тај нови предмет, то је проблем писма - слова - алфабета. Захваљујући Апендинију, разгледали смо још нека сведочанства и дошли до невероватног открића:

ОНО, ШТО СЕ ПРЕДАЈЕ ПО ШКОЛАМА И УНИВЕРЗИТЕТИМА О ПОСТАНКУ И РАЗВИТКУ ПИСМА - ИЗГЛЕДА - НЕ ОДГОВАРА ИСТИНИ, КОЈА - уосталом - ЈОШ НИЈЕ НИ УСТАНОВЉЕНА И БАЦИЛИ СМО СЕ НА ПРВА СВЕДОЧАНСТВА СВОМ НАШОМ ЖУДЊОМ ЗА ИСТИНОМ, НАИШАВШИ НА ЧУДЕСНЕ СТВАРИ и ПИТАЈУЋИ СЕ: "Да ли је могуће, да. свет тако дуго живи у разним заблудама, па и у великој заблуди о писму, чији пут није био онакав, како су нам га представили!?"

Тако, од часа, када смо открили прву реченицу, која износи непознату истину о писму - до данас, ми смо већ сабрали целу једну књигу докумената и сведочанстава, како старих античких писаца, тако и неких модерних истраживалаца, који се служе најсавршенијим техничким средствима при раскопавању земље, или при вађењу давно потопљених предмета, који чувају под талогом још неразјашњене тајне... Но Апендини је, као и већина старих писаца из прошлих векова, изгледа, располагао за нас данас несталим документима... Узмимо овде само једну његову реченицу, да би читалац схватио до каквих се временских даљина наш писац винуо:

"Quarto: auctorem alphabeti glagolitici THRACIO, seu FRIGIO genere ext itisse..."
"Творац глагољске азбуке појавио се у ТРАЧКОМ, или ФРИГИЈСКОМ народу... "

То значи, налазимо се пред једним огромним и одговорним послом кориговања извесних заблуда... Један велики део тог дела студије је већ завршен и, како нам за сада изгледа, ми ћемо га објавити као последњу свеску овог нашег рада, који ће - по садашњим предвиђањима имати укупно четири свеске...

Отпочињући да напуштамо Апендинија, подвлачимо, да овај његов предговор - студија Сулићевом Речнику треба да се проучи посебно, како би се потпуно исцрпла и обрадила сва његова сведочанства. А она сва иду у прилог Милојевићевој Српској Аутохтонистичкој Школи... И основној идеји Илије Живанчевића о Словенству као о извору тзв. индоевропских језика. О веди и Веданти као о творевини Словена, који су аријанизовали тзв. индоевропску групу. А ево сада, захваљујући Талијану Апендинију, дошли смо до проблема писма, који ће нам помоћи, да мисаоно корачамо кроз време све до оног степена, на коме ће се појавити живи извор слова, који је избио у незнано време из неког словенског генија... Јер само тако могу да се протумаче називи појединих слова, који сви скупа стварају као неку космичку хармонију, која се уклапа у склад истих сфера давне прошлости, када је

прва мисао - заједно с првим словом - била посвећена Богу. Друга мисао односила се на највећи дар, који човека уздиже изнад других живих бића, а то је - РЕЧ. А реч је ДОБРО и потичући од Бога, она мора да се поштује. РЕЧ је и радост, јер олакшава однос човека према човеку. Друго људско ДОБРО јесте ЗЕМЉА, од чијих ПЛОДОВА ЧОВЕК треба да живи. Но човек није на ЗЕМЉИ само зато, да живи физички, као животиња, - већ у првом реду - зато, да ЧОВЕЧАНСКИ МИСЛИ, а човечански мислити и ДОБРО говорити, то доноси унутрашњи мир - СПОКОЈСТВО, А ЧОВЕК ЧОВЕЧАН, СПОКОЈАН и ОПЛЕМЕЊЕН ЛЕПОМ РЕЧЈУ, коју прати УЗВИШЕН ОСЕЋАЈ припадности једној духовној заједници, такав човек држи до своје речи, која мора да буде чврста. Изнад свега тога стоји - у неку руку као круна - оно, што је формулисано с прве три речи:АЗ БОГ ВИД, који све видим, чујем и осећам, па -према томе - ЗНАМ...

ВИД представља врховно сазнање о Свемиру, у коме је Земља и дотле, док човек буде поштовао својом МИШЉУ и СВОЈОМ РЕЧЈУ ЗАКОН, све ће бити ДОБРО. Међутим, узмакне ли пред силама мрака, не поштујући више ни БОГА, ни РЕЧ, ни МИСАО, ни ЗЕМЉУ -МАЈКУ ХРАНИТЕЉКУ, човечанство ће се духовно стрмоглавити...

КРОЗ ПРАСТАРУ АЗБУКУ, дакле, ИЗРАЖЕНА ЈЕ ОСНОВНА ФИЛОЗОФИЈА СЛОВЕНСКОГ ЧОВЕКА... која га је учила ДА ЖИВИ И ДА ПУСТИ ДРУГЕ ДА ЖИВЕ...

Ми ћемо, дакле, на све то да се вратимо у књизи "О ПИСМУ" а сада ћемо да закључимо ово поглавље о Апендинију, који се - уз све остале теме - дотакао и теме о Александру Великом. Све што у овом тренутку имамо разлога да подвучемо, то је, да се Апендини позива на песника Гундулића, који се сматра једним од највећих песника дубровачке књижевности, а уз то је био и драмски писац, филозоф и историчар. Сједињујући у себи све те квалитете, Гундулић је представљао ауторитет и Апендини се на њега позива с много озбиљности, па пише:

> "Certum igitur est, antiquissimis temporibus hodiernam
> linguam slavo-illyricae in veteri Thracia viguisse, ut Osmanidis
> auctor, veterum traditionibus favens, ita eleganter cecinit"

> "...Тјем у њих се још зачиња,
> Што се у пјесан слави од давна,
> Од Лександра Србљанина,
> Врх свијех цара, цара славна"

Ево шта каже Апендини на латинском, пре Гундулићевих стихова:

> "Дакле, сигурно је, данашњи СЛОВЕНСКО-ИЛИРСКИ језик БИО ЈЕ
> НА СНАЗИ У НАЈДАВНИЈИМ ВРЕМЕНИМА У СТАРОЈ ТРАКИЈИ,
> тако да аутор "Османа", ослањајући се НА СТАРЕ ТРАДИЦИЈЕ,
> овако је красно певао.. "

Стихови, будући на српском језику, немамо потребе да их понављамо, већ ћемо само да нагласимо оно, што је нагласио сам Апендини, преводећи песникове стихове на латински:

> "Idcirco in hac lingua adhuc canitur quidquid antquitus de
> Alexandro Serblo (Macedonico) imperatum omnium imperatore
> gloriosissimo patriis canticis traditum fuit... "

> "Стога се на том језику све до сада пева (о свему), што је старо доба
> оставило као предање у песмама отаџбине о Александру Србину
> (македонском), о цару од свих царева најславнијем... "

Учење о Филиповом сину Александру још увек није уобличено према историјској истини... Но, ако би се сви добронамерни научници подухватили посла, истина би могла да се постави на своје место и коначно би се сабрала грађа о оној првобитној великој европској Тракији, о којој су писали логографи, Херодотови предходници, називајући Тракијом читаву Европу северно од Грчке... Само тако може да се схвати - између осталог - и Херодотово сведочанство, по коме су Трачани најмногобројнији после Хиндуса...Уствари, нема сумње, били су то, како бисмо ми данас казали - антички Словени, чији број је од те давне прошлости па све до данас остао огроман. А у предходном тексту Апендини коначно јасно даје до знања, да су ти Трачани с њиховим језиком, традицијама, поезијом, првобитним инструментом, итд., итд. - СРБИ и то уверење је код њега тако сигурно, да он не осећа уопште потребу, да о њему на било који начин коментарише. Као Талијан, Апендини није имао никаквог посебног интереса да пише нетачности у прилог некадашњих ТРАЧАНА; РАШАНА; или СРБА, па он на страни XXXIII, стубац 1.-2. као да прави резиме целе своје студије, да би кроз њега још једном истакао доказе, цитате и сведочанства. Ево тог мноштва чињеница:

> "Verum non modo ad Istrum stetit Thracia vetus, sed ultra trans flumen illud per colonias quam longissime processit. Missis enim recentibus scriptoribus Cluverio (lib.I., Germ. Antiqu., c.4.), Bocharto (In Phaleghx,lib. 3.,c.l.).,et Curtlero (In origin. mundi, lib I., c. 18.) qui jam id ostenderunt, utraque Mysia, Dacia et Getia ab antiquis geographis niagnae Thraciae accensebantur... Ita Dio (lib.51.) ostendit: "Qui ultra Danubium degunt Daci vocantur, sive Getae ii sint, sive Thraci orti ab illis qui Rhodopem quondam incoluerint. Sed clarius Stephanus (v.Dal.)...
>
> Porro, Scytharum, Sarmatarumque gens una et eadem ab origine cum Thracibus: Macedonibus, Illyriis, Mysis, Dacis et Getis plane habenda est. Ita ad rem Plinius (lib. IV., c. 12.)... Sed dicet quispiam Plinius (l.VI.,7.) Sarmatas et Herodotus (l.V.) Syginas transistranas quoque incolentes Medorum sobolem esse narrant. Atqui Medi illi non Asiatici, sed Europaei... ... Et sane Medorum gentis in Thracia Aborigenis meminere quamplurimi, inter quos Livius qui illos et Medos et Maduatenos, seu Madytenos perspicuo a Madai nuncupat (1.38.,et26.,c.25.); Polybius (Exceipt., 1.10., c.35.) qui, ut Livius, conterminos Macedoniae statuit; Ptolemaeus, qui Medorum regionem in Thracia cis Istrum Medicam appellat (1.3., c.11.). Itaque Medo-Sarmatae et Medo-Syginae ipsi etiam veri Thraces erant, et Asiatica Media a Thraco-Medorum coloniis illuc usque provectis, utex Herodoto (l.I.) conjici posse videtur... Sed Aristoteli quoque, ne dum geographis, historicisque omnibus, innotuit, illas gentes omnes, sive Cisistranae, sive Transistranae essent, eiusdem fuisse generis, et Scythas, Medosque in Thracia extitisse. Ait enim (De mirand. Audit.c.110.): "Scytharum, Medonunque regio est Thracia nomine..." Jam ducimus ex testimoniis, qua e de harom gentiuni linguae similitudine apud veteres inveniuntur, nunc pressius confirmare. "

Предходни цитат је уистину резиме снажне Апендинијеве

> "Стварно, пише он, не само да је стара Тракија била до Дунава, него се настављала с оне стране реке насеобинама до највеће удаљености. Наиме, новији писци, Клуверије (књ. 1, Античка Германија,гл 4.), Бохарт

(Фалег, књ. 3., гл 1.) и Куртлер (О пореклу света, књ I, гл 18.), већ су показали, да су и једна и друга Мизија, Дакија и земља Гета, по античким географима, припадале Великој Тракији... Тако је Дио (књ. 51.) показао:

ОНИ КОЈИ ЖИВЕ С ОНЕ СТРАНЕ ДУНАВА ЗОВУ СЕ ДАЧАНИ, ИЛИ СУ ГЕТИ ИЛИ ТРАЧАНИ, ПОРЕКЛОМ СУ ОД ОНИХ, КОЈИ СУ НЕКАДА НАСТАЊИВАЛИ РОДОПЕ Но јаснији је о томе Стефан (в. Далмација)...

Даље.- РОД САРМАТА И СКИТА ИСТОГ ЈЕ ПОРЕКЛА С ТРАЧАНИМА - МАКЕДОНЦИМА, ИЛИРИМА, МИЖАНИМА, ДАЧАНИМА, ГЕТИМА ШТО ЈЕ СИГУРНО. С тим у вези Плиније (књ. IV, гл. 12.)... Но кажу Плиније и Херодот (књ. V) - САРМАТИ И СИГИНИ С ОНЕ СТРАНЕ ДУНАВА ПОТОМЦИ СУ МЕЂАНА АЛИ ОНИ МЕЂАНИ НИСУ АЗИЈАТИ, ВЕЋ ЕВРОПЉАНИ... И СТВАРНО, ПЛЕМЕ МЕЂАНА У ТРАКИЈИ ЈЕ ПРВОСЕДЕЛАЧКО, на то подсећају више њих, међу којима Ливије, који их назвива МЕДИ, МАДУАТЕНИ, или МАДИТЕНИ, очевидно - од МЕД(књ. 38., 26., гл 25.); Полибије (извод 1.-10., гл 35.) који као и Ливије сведочи.да су СУСЕДИ МАКЕДОНИЈЕ.

Птолемеј који област МЕЂАНА С ОНЕ СТРАНЕ ДУНАВА ЗОВЕ ТРАКИЈА (књ. 3, гл. 11) ТАКО СУ МЕДО-САРМАТИ и МЕДО-СИГИНИ БИЛИ ТАКОЂЕ ТРАЧАНИ, А АЗИЈСКА МЕДИЈА НАСТАЛА ЈЕ ОД ТРАЧКО-МЕДСКИХ КОЛОНИЈА КОЈЕ СУ ДО ТАМО СТИГЛЕ, како из Херодота може да се закључи (књ. I)... Но и АРИСТОТЕЛО, не дакле само СВИ ИСТОРИЧАРИ И ГЕОГРАФИ, забележио је ДА СУ СВА ОНА ПЛЕМЕНА БИЛО С ОВЕ, БИЛО С ОНЕ СТРАНЕ ДУНАВА БИЛА ИСТОГ ПОРЕКЛА И ДА СУ СКИТИ И МЕЂАНИ НАСТАЛИ У ТРАКИЈИ. Каже наиме (De mirand. Audit., c. 110):

"ОБЛАСТ СКИТА И МЕЂАНА ИМЕНОМ ЈЕ ТРАКИЈА.. "

ИСТРАЖИВАЊА О ЈЕЗИКУ ПОКАЗУЈУ, ДА ЈЕ ОВО УЧЕЊЕ ЗАСНОВАНО НА ЈЕДНОЈ ИСТИНИ, КОЈУ ЈЕ - на жалост - ПРИХВАЋЕНА ГЕРМАНСКА ТЕНДЕНЦИОЗНА НАУКА БАЦИЛА ПОД НОГЕ.

Ето, тако нам је Апендини помогао, да у потпуности схватимо Нестора Кијевског, Лаоника Халкокондила, Кедрина, Сипријана Робера и - посебно - да схватимо значај открића Лепенског Вира као врло старог преисторијског насеља... Истина, Драгослав Срејовић је нашао за сходно да се брани, премда - га нико није нападао. На крају, људи могу да се бране од привиђења, која само себи стварају, али немају право да спречавају друге истраживаоце, да повезују резултате његових налаза с оним, што су сами на било какав начин пронашли.

Но Срејовић, уместо да се томе радује и да пружи пријатељску руку сваком ко се бори за истину, он иронијом покушава да обезвреди рад других особа, којима судбина није била тако склона као њему. Његова изјава, да никада није тврдио, да су у Лепенском Виру живели Срби, личи на опортунизам, неприхватљив, када се ради о једном великом научнику...

Но ми бисмо имали једно питање, на које би професор Срејовић требало да одговори:

Да ли се он бавио проучавањем првобитних Словена? Да. ли зна, шта су о њима казали напред наведени писци? Је ли му позната теза Сипријана Робера о Подунавском Базену и о његовој повезаности са Словенима од најдавнијих времена? Да ли је простудирао Лаоника Халкокондила, или Мојсија Хоренског? Да ли је професору Срејовићу познато, како се одвијало разилажење подунавских житеља кроз Европу? Да ли је простудирао Чајкановића? Да ли је налазио додирне тачке између неких српских обичаја и извесних појединости, које је открио у Лепенском Виру?

Када професор Срејовић све ово добро проучи, он чак ни онда нема право да се служи иронијом, јер иронија не би смела да постоји у саобраћају човека с човеком. Иронија је, рекли бисмо, сатанска творевина и њој нема места тамо, где би морала да влада племенитост духа.

* * *

Захваљујући Апендинију, који нам је проширио видике и допринео нашем осећању веће сигурности при истраживању прошлости српске нације, ми ћемо коначно да напустимо његову - како концизну, тако готово и свеобухватну студију. Апендини је изложеном грађом у њој зацртао на свој начин циљ, до кога бисмо и ми желели да стигнемо до краја овога дела, а то је, да у будућности, решавајући лингвистичко-историјско-археолошке проблеме, наука безусловно узме у обзир и Словене, без којих је немогуће извести правилне закључке и доћи до истине.

CORPUS INSCRIPTIONUM GRAECARUM[1]
CORPUS INSCRIPTIONUM ATTICARUM[2]
CORPUS INSCRIPTIONUM LATINARUM[3]

1. - За мање упућене читаоце прецизирамо, да се Corpus Inscriptionum Graesarum цитира скраћено CIG.
2. - Corpus Inscriptionum Atticarum - CIA.
3. - Corpus Inscriptionum Latinarum - CIL.

Збирке грчих и римских натписа тако су огромне, да понајпре треба много времена, да се све исцрпно прегледају и проуче: с обзиром на место, где је натпис нађен (споменик, поломљена посуда, камена плоча, и тд.), на време када је настао и на предмет, или особу, на коју се односи.

Најстарији натписи које нам је било могуће да прегледамо, иду до 446. г. пре Христа. Тај се датум односи на запис из атичке збирке (CIA) под бројем: 1,233,29, којим је обележено име СЕРБИЛИЕС, наравно - на грчком:

ΣΕΡΒΥΛΙΗΣ

Но пре него што отпочнемо да ређамо остала имена од основе СРБ-, која потичу из античког времена, да упозоримо најпре читаоце на оно, на што нас упозоравају и споменуте збирке.

"Због познате грчке нестабилности у писању",

(да се послужимо изразом Walter-a Wüst-a), СРБ- је написано као СЕРБ, СЕРУ, а СЕРБЕИЛ као СЕРУЛ, или - на грчком:

Σερβ- vide Σερου-
Σερβειλ- vide Σερουιλ-

Из претходног је јасно, да је грчкој (не)могућности изговарања - у овом случају - сметао скуп -РБ-, па су -Б- замењивали дифтонгом (двогласом) -ου*;* који се читао као -У-. Римљани су пак из истог скупа -Б- најчешће замењивали с -В- (В латиницом), те су тако од СЕРБИУС добијали СЕРВИУС, или од СЕРБИЛИА СЕРВИЛИА, што је довело до стварања погрешних етимологија...

Сасвим је сигурно, да је и у претхришћанско доба, уосталом управо као што је то случај све до нашег времена, корен СРБ- био стран и Грцима и Римљанима. Но он је стран целој латинској и германској групи језика, јер је тежак за изговор, а на западу се свака реч која није лака да се изговори, убраја - пред нама, у наше време - у "варварске речи". И пошто је то тако, одатле до изобличавања нема никакве препреке, нити постоји тежња, да се у том смислу постигне неки резултат. Па ипак - и упркос свим незгодама и непредвиђеним стварима, натписи, којим се бавимо у овом поглављу, некако су се сачували урезани у камену, и послужиће нам као речити сведоци о оном - премда историјском, ипак давном времену, када су Срби и српско име постојали - не само по Грчкој, већ и по Италији и по медитеранском острвљу. Какав ли су злочин на духовно-интелектуалном плану учинили они, или онај,

који је поставио правило, да су се Словени уопште, па и Срби - у Европи појавили касно, тек неколико векова по Христовом рођењу.

Да би се само овај проблем савесно изучио, потребно је веома много времена и читава екипа истраживалаца, која би се бацила искључиво на овај домен, који изискује много стрпљења и прецизности при раду. Јер - материјал једном издвојен из бројних колекција, онда би морао да се среди уз најнеопходније коментаре. Другим речима, на овом месту, ми на то питање само указујемо, набацујући само неке примере по бројевима, под којима могу да се нађу, да би послужили само као одскочна даска за једну нову, дубљу студију с детаљнијом анализом сваког натписа.

Па ево, дакле, најпре неколико примера из CIG (Corpus Inscriptionum Graecarum)[4], уз напомену, да уопште нећемо да узимамо у обзир случајеве, при чијем испитивању можемо да констатујемо, да је из скупине СРБ- избачен неки елемент. Значи, приказаћемо само такве случајеве, одн. натписе, у којима тај скуп долази потпуно јасно до изражаја или пак такве примере, код којих је изведена напред описана промена... Као што рекосмо, сви следећи примери се налазе у CIG:

- 4.428; Σουρβιζ (СУРБИС)
- 4.429: Σουρβιοζ; (СУРБИОС)
- 3.378: Η σοροζ Σερβατου Στεφανα. (Хе сорос СЕРБАТУ СТЕФАНА - УРНА СРБИНА СТЕФАНА.)
- 3.702; Σερβ... (СЕРБ... недостаје крај)
- 2.187; Αντωνιοζ Σερβιλιοζ (Антониос СЕРБИЛИОС)
- 2.244: Λουκ. Σερβιλιοζ (Лук. СЕРБИЛИОС)
- 4.152: Σερβειλοσ Ρουφοζ (СЕРБЕИЛОС Руфос)
- 5.101: Τιτοζ Σερβιλιοζ (Титос СЕРБИЛИОС)
- 5.821: Δ. Σερβ... (Д. СЕРБ... недостаје завршетак)
- 6.752: Σερβ. Φαβιανοζ, (СЕРБ... Фабианос)
- 8.572: Σερβειλιου Βιταλιωνοζ (СЕРБЕИЛИУ Биталионос)
- 1.952: Σερβιω (СЕРБИО. У ствари, овде је употребљен трећи падеж; значи: СЕРБИЈУ. Уз овај натпис стоји објашњење: "Oram maritimam Macedoniae", тј.: "На морској обали Македоније". Вероватно се радило о ратнику Србину из Македоније...)

4. - Berolini, Ex Officina Academica, MDCCCLXXVII.

У збирци "Inscriptiones Graecae, Siciliae et Italiae"[5] налазе се натписи, који садрже женска имена такође од корена СРБ-, које приказујемо у наставку:

- 5.995; Σερβιλια Οικονομια (СЕРБЕЛИА Оикономиа)
- 335; Σερβιλια Ονασιχα (СЕРБЕЛИА Онасица)
- 1.032; Σερβ... (СЕРБ... крај оштећен и неразумљив)
- 2.098; Σερβανδα (СЕРБАНДА)

5. - "Натписи Грчке, Сицилије и Италије", Editor Georgius Kaibel, Berolini, MDCCCXXXX.

У истој збирци налазе се још два облика од истог корена:

- 2.343; Σερβιλιου (СЕРБИЛИУ - претпостављамо, да је ово генитив од СЕРБИЛОС...)
- 1.048; Σερβατοζ (СЕРБАТОС...)

У збирци "Inscriptiones Graecae Megaridis, Oropiae, Boeotiae" [6] уз натпис означен бројем 585, наћи ћемо и мало подуже објашњење на латинском:

"Tabula laipidis nigri Tanagrae; nomina sunt civium, qui in bello occiderunt".

То значи:

"Плоча од црног камена уТанагри. Имена грађана, који су пали у рату".

6. - Edidit Galineus Dittenberger, Berolina, MDCCCXXXXII

Ту се, међу осталим именима бораца палих на бојном пољу, налази и име једног античког Србина са Балкана, које је написано у следећем облику:

ΣΑΡΒΑΛΟΣ (САРБАЛОС)

Танагра је град дубоко у Грчкој, познат по једној изузетној врсти елегантне уметности... Имамо разлога да претпостављамо, да је војник САРБАЛОС био грађанин Танагре, као и да је кућа којој је припадао, још у Платоново доба, како је сам Платон сведочио о своме времену - говорила српским језиком.

На основу другог једног натписа можемо да тврдимо, да је људи са српским именом било и другде по Грчкој, па чак и на Пелопонезу. Чини нам се такође, да је српско име било чак доста често у Хелади и да су га многе породице задржале и одржале, да би се разликовале од Грка.

Натпис који ћемо управо да прикажемо, налази се у "Корпусу" "Inscriptiones Graecae Aeginae... Argolidis"[7]. Име тог давног Србина са Пелопонеза урезано је у камен потпуније него сва остала, јер је ту још јасно означено и чији је син:

Λουκιζ Σερβιλιοζ Μαξιμοζ υιοζ,
ЛУКИОС СЕРБИЛИОС МАКСИМУ ХИОС

7. - Edidit Max. Fraenkel, Berolina, MDCCCCII.

Велики Шафарик је тврдио, да српски језик, као језик врло стар, није бар кроз један одређен временски период трпео оне измене, какве су се догађале у другим, мање старим језицима. Тако он каже, да су у вулгаризованом VII веку наводне српске сеобе, балкански Срби и Лужички Срби говорили исто онако као у његово доба. Ако се Шафарик као велики стручњак није преварио у односу на време о коме је говорио, онда имамо разлога да закључимо, да се српски језик, захваљујући својој зрелости и усавршености, чак ни од оних античких дана, од када потичу грчки натписи у камену, није изменио, или се пак изменио безначајно мало. Управо то би се дало закључити и по напред наведеном пелопонеском натпису, који нам је - упркос великим погрешкама и великој нестабилности грчких транскрипција - ипак - кроз време од преко двадесет векова - сачувао у лако препознатљивом облику: презиме, име, име оца и родбинску ознаку - син. Претпостављамо, дахле, да се у нашем случају радило о извесном ЛУКИЋУ СРПКУ, СРБИСЛАВУ, СРБИВОЈУ, СРБОЉУБУ и т. сл., Максимовом сину. Овај натпис се у наведеној збирци налази под бројем 442.

У почетку овога одломка, Сима Лукин-Лазић, историчар искључиво из љубави према свом српском народу, сигурно би жалосно завапио: "Где вас све није било, драги моји Срби Србаковићи!?" Јер - следећа збирка, у којој смо нашли неке за нас занимљиве примере, односи се на сва острва Егејског Мора, осим острва Дела, чији натписи сачињавају посебан Corpus. То је управо и изражено у наслову: "Inscriptiones Graecae Insularum Maris Aegaei praeter Delum"[8]

Му 690_{34}: Π. Σερβειλιοζ Π. υιοζ, (П. СЕРБИЛИОС П. син)

690$_{32}$: Λ. Σερβειλιοζ Γ. υιοζ (Л. СЕРБЕИЛИОС Г. син)
Му 690$_{33}$: Κ. Σερβειλιοζ Π. υιοζ (К. СЕРБЕИЛИОС П. син)
у 698: Σερβειλιοζ (СЕРБЕИЛИОС)
................: Σερβειλια (СЕРБЕИЛИА, Претпоставља се да је ово облик женског имена. Нажалост, уз ово име нема броја, али може да се нађе, захваљујући индексу.)

8. - Грчки натписи острва Егејског Мора (свих) осим Дела.

У истој овој збирци означен је под бројем 669. један надгробни стећак или плоча, у селу Бујурдере близу Констатинопоља "Stella in vicum Bujurdere prope Constatinopolim", на којој је урезано име једног Србина, који је био један од чланова државне управе - командант, великодостојник, или начелник - и то давно пре времена, уз које је исконтруисана "Сеоба Срба на Балкан". Тај натпис изгледа овако:

"Αρχων Γ. Σερβειλιοζ ",
тј. АРХОНТ Г. СЕРБЕИЛИОС

Уз његово име, урезано је и име његове супруге, која осим титуле свога мужа (АРХОНТКИЊА), носи исто српско име као он и вероватно још и своје лично име, које је, тврдимо готово са сигурношћу - превод српског имена НАДА. Тај натпис изгледа овако:

αρχειvη Σερβειλια Ελπιζ (АРХЕИНЕ СЕРБЕИЛИА ЕЛПИС),
а што би значило:

АРХОТКИЊА СРПСКА НАДА.

Thesaurus Graecae Linguae сачувао нам је име једног Србина господина, или господара:

ΣΑΡΒΗΛΟΣ ΚΥΡΙΟΣ (САРБЕЛОС КИРИОС)

а затим - исти тај лексикон, на основу Суидиних[9] бележака и записа доноси и име једне фригијске Сибиле[10], коју су називали САРБИС највероватније по њеном пореклу. Ево обавести тачно онако, како је она приказанау "Thesaurus-u":

"Σαρβιζ; η, тј, apud Suidam: Σιβυλλα Φργια, η, κληυεισα υπο τινον ΣΑΡΒΙΣ".

"САРБИС код Суиде, Фригијска Сибила, коју су неки називали САРБИС"..

9. - Суида, грчки лексикограф, за кога се верује, да је живео око X века после Христа. Захваљујући његовом "Историјском лексикону", ми данас имамо много фрагмената античких писаца, који би без његовог рада били потпуно изгубљени. Суида је дао многе појединости и о историји литературе.
10. - Сибила, у класичној старини ПРОРОЧИЦА.

И у грчкој "Антологији"[11] под бројем 3,19, налази се један облик женског српског имена:

Σερβηλεια (СЕРБЕЛЕИА).

11. - Збирка надгробних натписа и кратких песама

Плутарх у животопису о Катону Млађем (Cato Minor) такође спомиње једну Српкињу:[12]

Σερβιλια. (СЕРБИЛИА).

12.- Cato Minor,I ид.

Овде треба да подвучемо, да је јунак овог Плутарховог дела живео у I веку пре Христа. У једној пак својој другој биографији о Аратусу (Aratus)[13] генералу Ахејске Лиге из III века пре Христа, Плутарх спомиње и једно спрско мушко име:

Σερβιλιοζ (СЕРБИЛИОН)

13. - Aratus, I. и д.

Најзад, обраћајући живот Сципиана Емилиана (Scipio Aemilianus), који је живео у II веку пре Христовог рођења, Плутарх и ту спомиње једног СЕРБИОС-а, одн.

Σερβιοζ

што је најдивније, он спомиње исто име и у својој биографији о Нуму Помпилију (Numa Pompilius), који је живео у VIII веку пре Христа, ступивши на престо у својој четрдесетој години, године 714. Тај Плутархов

СЕРБИОС, одн. Σερβιοσ

спомиње се у глави 10, ове биографије. Особито привлачимо пажњу читаоца на век, у коме живи Плутархов Сербиус! Одакле једно српско име у једно тако рано доба, ако се српски народ појавио касно у хришћанској ери? А од VIII старе ере до VII века нове ере има више од 1400 година!
У ствари читаво ово поглавље само је једна скица набацане грађе, која ће најпре морати да се повади из оних огромних томова, па да се среди по одређеном плану - по веку из кога потиче, а затим по местима налаза. У сваком случају, биће потребно да се издвоје облици српског имена нађени на грчкој територији, од оних, који су се сачували на тлу римскога царства...
У целом овом овде приказаном низу српских имена, нас највише привлачи оно, које је повезано с именом Нуме Помпилија, одн. с веком у коме је он живео. Уверени смо, да бисмо - продубљујући знање о Сербију из VIII века старе ере, уједно проширили и своје знање о најстаријем роду, који је у Италији живео, како историчари кажу, од тако давних времена, да се може сматрати аутохтоним, а то су САБИНИ. Ми, наиме, имамо разлога да сматрамо, да је Плутархов Сербиус припадао САБИНИМА, о чијој истородности са Србима пише професор Милан Будимир, иначе признати ауторитет на подручју класичне филологије. У ствари - по Будимиру - Сабини су са Србима и истородни и истоимени и готово је сасвим сигурно, на основу сведочанстава, која су до нас стигла, да су они Ти, који су по римском царству расадили корење српскога, одн. словенског језика, које је - на жалост - Несловенима веома тешко, ако не и немогуће да препознају. Будимирову расправу о том веома занимљивом проблему, нажалост, нисмо могли да обухватимо овим, I томом наше студије, па смо је оставили за том II. Њен наслов је:

"De nomme Serbici vestigiis classicis",

tj'.:

"О српском имену у класичним документима.".

О истом овом предмету писали су извесни аутори, којима смо ми посветили доста простора у овом нашем раду, но ми изнад свега истичемо пожртвованог Милоша С. Милојевића и - рекли бисмо - његовог ученика, Симу Лукин-Лазића. На несрећу, као да је створена некакава страшна урота, по чијем налогу се покопавају најбољи српски синови, скупа с њиховим животним делима. Па нека би овај наш

труд допринео томе, да одбачене истине поново угледају светло дана, а на радост српског народа, кога су неке непознате му нелејске силе осудиле на пропаст...

ВАЖНО СВЕДОЧАНСТВО ЛАОНИКА ХАЛКОКОНДИЛА О СРБИМА

Овај византијски историчар, рођен у Атини, у једној великашкој породици, писао је у другој половини XV века. Палеолозима је служио особито као дипломата, па је у том својству могао да дође на разне начине до различитих сазнања. Осим тога, после освајања Пелопонеза од Мухамеда II Освајача, Халкокондило се склонио у Италију, где је као учен човек, свакако нашао могућност да упозна разне списе и документа. Тако је он написао једну историју Византије старинским грчким језиком, обухвативши догађаје од 1298. -1463. г., међутим, како тврди Станојевић, то дело се све више претвара у историју османлијског царства.

Већ одмах је јасно, да је општи предмет Халкокондиловог дела изван домена, којим се ми овде бавимо. Но као и толики други писци и он је Србе споменуо "узгред", онолико, колико му је требало, да учини свој предмет потпунијим, не придајући неки посебан значај историји Срба, што се најбоље испољава кроз примедбу, да се та његова историја Византије све више претвара у историју турског царства за период за период назначен мало више. Па баш управо зато је оно, што Халкокондило каже - значајно.

Због опсежности ове студије, ми остављамо исцрпну анализу Халкокондилових обавештења за једну другу прилику, да бисмо на овом месту издвојили - изгледа нам - најзанимљивију појединост, која у наш предмет задире веома дубоко. Халкокондилово дело, које нам је било доступно у париској Националној Библиотеци, налази се у колекцији "Византијски писци" међу приручницима велике радне дворане и на њему пише:

Λαονικου Ηαλκοκονδυλου Αυηναιου - Laonici Chalcocondylae Atheniensis Historiarum Libri decem[1] - тј. Лаоника Халкокондила Атињанина Историје десет књига. Будући, да је издање дела од 1650. г., његов формат је необичан за данашње време, јер - по димензијама је отприлике као париске познате новине 'Le Monde'.

Већ у првом делу тог интересантног двојезичног издања, припремљеног с највећом брижљивошћу, на његовој страни 17., у одељцима B, C и D, наћи ћемо и прва обавештења о Србима. Између осталога, осврћући се на различите облике, које су странци направили од имена СРБ, одн. СРБ-ИН, он их уједно наводи. Ми смо их углавном упознали у поглављу о Шафарику, па немамо потребе да их овде понављамо. Но оно, што желимо не само да споменемо, већ и да посебно подвучемо, јесте једно Халикокондилово сведочанство, коме дајемо изузетно велики значај. То је његово идентификовање имена СРБИН, одн. пре облика СРБЉИН, (у ранијим столећима чешће употребљаваног), са називом ТРИБАЛ. У ствари, Халикокондило употребљава множину - ТРИБАЛОИ - Τριβαλλοι, што дословно - и по ауторитетима, као што су један Шафарик и Суровјецки, одговара раније уобичајеној множини СРБЉИ.

Ево, како изгледа одломак Халикокондиловог дела, коме овде посвећујемо особиту пажњу:

"...Σερβλοι ... Τριβαλλοι, ο δε ευνοζ παλαιοτατον τε και μεγιστον των ευνοων..."

У латинском преводу - међутим - има једна нијанса више од овога - израз[1] "totius orbis", што Лаониковом сведочанству даје печат посебне снаге, а и уверљивости:

"... Serblos Tryballos, autem gentem esse totius orbis
antiquissimam et maximam, compertum habeo".

Преведено на српски, то значи:

"... СРБИ... ТРИБАЛИ - НАРОД НАЈСТАРИЈИ И

НАЈВЕЋИ ОД (свих) НАРОДА, ПОУЗДАНО ЗНАМ... "

"compertum habeo" је нека врста латинске формуле, која управо то значи:ПОУЗДАНО ЗНАМ...

Могло би се помислити, да ли Халикокондило претерује. Међутим, нема разлога да се сумња у веродостојност његових обавештења, будући, да се он показао реалним и поузданим посматрачем у свему другоме, па онда сигурно и у односу на народ, према коме - не верујемо, да је гајио љубав, или дубље симпатије. С друге стране, зна се, да је Халикокондило био један од најкултурнијих људи свога времена, као и да је био савестан као писац и историчар. Најзад, у његово доба још су морали постојати рукописи и списи, за нас изгубљени, а на које се један тако озбиљан писац као он ослањао... не написавши ништа више од онога, што је поуздано знао. Према томе, како у односу на Византију и Османлијско Царство тако и у односу на Србе и Србију, Халкокондила треба узети озбиљно и сматрати његову историју солидним извором посведочених обавештења, што ми и чинимо, посвећујући му ово поглавље наше студије.

Изневши наведено тврђење о СРБИМА - ТРИБАЛИМА, Халкокондило их је - при томе - неизбежно индентификовао са Трачанима, за које је Херодот од речи до речи рекао исту ствар. Но византијски историчар, говорећи о СРБИМА, или ТРИБАЛИМА, не слаже се само у тој појединости са Херодотом, већ и још у једној - исто тако важној, јер нам је она двоструки доказ, да су оба писца, у размаку од око 2000 година, говорили о истом народу. Халкокондилова мисао је - према томе - у правом смислу продужетак Херодотове и ево, како гласи:

> "Attamen scio, quamvis populi isti nominibus sint discreti, non tamen moribius quicquam inter se differunt, idem linguae usus iisdem etiam hodie est... "
>
> "Али опет знам, премда су народи ови различити по имену, ипак се не разликују по обичајима, а и говоре истим језиком још данас".

Суровјеци и Шафарик су у њиховом делу "О пореклу Словена" тврдили, да су Трибали живели у Тракији и Илирији, док Халкокондило, идентификујући их са Србима, проширује њихово боравиште од Пелопонеза до Балтичког Мора, пишући:

> "... Tryballos, Mysios, Illyrios, Polonos, Sarmates eadem inter sese linguam uti... Ultra citraque Istrum colunt, longa lateque regnantes... hoc hominum genus... itaque mea quidem sententia... variis fortunae procellis iactatum, ionii regionem insedisse ... ibi sedes fixisse..."
>
> "Трибали. Мизи. Илири, Пољаци, Сармати (сви се) између себе служе истим језиком... Бораве с ове и с оне стране Дунава, нашироко и надугачко владајући... овај људски род... такав је мој закључак... борећи се с различитим бурама судбине, запосео је област око Јонског Мора... и тамо учврстио седишта..."

У коликој мери су разна племена старих Срба биле испреплетана, што је сасвим сигурно био знак одређеног осећања јединствености - како расне, тако и језичне, нека нам покаже и следећи Халкокондилов одломак, који наводи Себастијан Долчи, на стр. 13. свога дела[2]:

> " Sarmatarum lingua similis est Illyriorum Jonium Venetos usque" accolentium; Utri autem honim vetustatis praerogativa gaudeat,

et utri alterorum regionem teneant; an videlicet Illyrici in istam Europae partem recedentes Polonian, et Sarmatiam incoluerint; aut an Sarmatae ad haec Istri loca adeuntes Mysiam, et Triballrum, Illyricorumque regionem, qua versus Jonium patet usque ad Venetos, inhabitaverint; neque quemquam audivi Veterum commemorantem; nec ipse possum ea quam verissime explicare'";

"Ipse... nisi abunde superius Uvaltono, Bocharto et Alexanro demonstrassem, UNAM EANDEM QUE LINGUAM DIVERSIS FAMILIARUM CAPITIBUS IN.PRIMAEVI CONFUSIONE IDIOMATIS OBTIGISSE; sed cum obtigerit, non est equidem, cur aut Sarmatas ab Illyricis, aut illyricos a Sarmatis de ducamus. Quin cum ex vetustissimis monumentis compertum habeam, Thracibus quoque et Getis parpetuum, flrmumque fuisse nostrae linquae commercium..."

Да су извесни народи имали оваква сведочанства, нашло би се на стотине научника, да их рашчлањују, анализирају, проширују. Али некакво тенденциозно мрачњаштво као да је замрачило умове, чија би дужност била, да установе лингвистичко-историјске истине о српској нацији, те не само, да се ово и слична сведочанства уопште нису узимала у обзир, него је створена некаква самоубилачка психоза, која је преобразила у духовне гробаре - многе од оних, који би морали да блистају у сферама мисли и ума... Јер, да једна нација нестане, она најпре мора да изгуби своју свест и да кроз мрак - створен око ње, заборави све сама о себи, не знајући више ништа о својим коренима и о својој прошлости. Међугим, шта каже Себастијан Долчи?!

"ЈЕЗИК САРМАТА НАЛИК ЈЕ НА ЈЕЗИК ИЛИРА КОЈИ ОБИТАВАЈУ ОД ЈОНИЈЕ ДО ВЕНЕЦИЈЕ А И ЈЕДНИ И ДРУГИ НАЛАЗЕ ЗАДОВОЉСТВО У ПРЕДНОСТИ, КОЈУ ИМ ПРУЖА СТАРО ПОРЕКЛО и - и ЈЕДНИ И ДРУГИ ЖИВЕ ПО ОБЛАСТИМА И ЈЕДНИХ И ДРУГИХ: или - ЗНА СЕ ЈАМАЧНО ДА СУ ИЛИРИ, КОЈИ ЖИВЕ У ОВОМ ДЕЛУ ЕВРОПЕ, ОБИТАВАЛИ У ПОЉСКОЈ И САРМАТИЈИ: или су пак САРМАТИ ДОШЛИ У ОВАЈ ДУНАВСКИ ПРОСТОР, У МИЗИЈУ, У ОБЛАСТИ ТРИБАЛА И ИЛИРА КОЈЕ СЕ ПРУЖАЈУ ПРЕМА ЈОНСКОМ МОРУ, ПА СВЕ ДО ВЕНЕЦИЈЕ: НИСАМ ЧУО НЕКОГА ОД СТАРИХ, ДА О ТОМЕ ПРИПОВЕДА А НИТИ ПАК САМ УМЕМ ТО КАО ПРАВУ ИСТИНУ ДА ОБЈАСНИМ. САМ... НИСАМ УСТАЊУ ДА БОЉЕ ПОКАЖЕМ - на основу Увалтона, Бокарта и Александра (како је) ЈЕДАН ИСТИ ЈЕЗИК ЗАПАО РАЗЛИЧИТИМ ГОСПОДАРИМА РОДОВА У ПРВОБИТНОЈ (језичкој) ЗБРЦИ? НО И ПОШТО СЕ ТО ДОГОДИЛО, НЕ ЗНАМ, ДА ЛИ ДА ИЗВЕДЕМ САРМАТЕ ОД ИЛИРА ИЛИ ИЛИРЕ ОД САРМАТА? МЕЂУТИМ ОНО, ШТО НА ОСНОВУ НАЈСТАРИЈИХ СПОМЕНИКА ПОЗДАНО ЗНАМ, ТРАЧАНИ И ГЕТИ СУ СТАЛНО И САСВИМ СИГУРНО ИМАЛИ НАШ ЗАЈЕДНИЧКИ ЈЕЗИК" (тј. илирски, одн. - другим речима -СРПСКИ)."

И тако даље! И тако даље!

У поглављу посвећеном овој Долчијевој расправи, указали смо на потребу, да се она много дубље проучи, па то подвлачимо и овде. У ствари, још у оно доба (Долчије умро 1777. г.), овај писац је на - у неку руку - безазлен начин поставио индоевропску лингвистичку теорију у модерном смислу. Међутим, за разлику од данашње науке на високом нивоу, која не налази коначно решење, Долчи је решење - не само наслутио - већ и видео и нашао, само што га Европа није чула, те је и његово дело било бачено у заборав, уместо, да је послужило као одскочна тачка за мноштво студија, којима су - од

времена у коме је он живео, па до данас - могли да се расветле многи до наших дана нерасветљени проблеми европског континента...

Неких четврт века по Долчијевој смрти, 1803. г., у Паризу је објављено једно огромно дело у шеснаест томова[3]:

> "Географија, Математика, Физика и Политика свих делова света,
> написана према ономе, што је било објављено као тачно и ново
> од географа, природњака, путника и твораца статистика међу
> најпросвећенијим народима".

У десетом тому тог дела, настрани 69. (bis) аутори пишу:[4]

> "PRISTINA - bourg considerable, dans une plaine extremement
> fertile, qui s'etend, pendant l'espace de 70.000 pas, entre deux
> montagnes. Cette plaine, nommee KOSOVO sur quelques cartes
> modernes, en latin AMPUS MERULAE, en turque RIGOMEZRYE,
> est celebre par le grand nombre de batailles qui s'y sont livrees.
> Le sultan Mourad, que noud nomons AMURAT I, y battit,
> en 1389., l'annee chretienne alliee que commantait LAZARE,
> despote de la Servie. AMOVRAT FUTUE, apres la victoire, PAR
> UN TRIBALLINE. On lui a eleve un magnifique tombeau'.

У данашње доба, с обзиром на догађаје, вредно је подсетити се на прошлост. Mentelle и Brun кажу:

> "ПРИШТИНА знатан град у једној изванредно плодној равници, која
> обухвата 70.000 корака. између две планине. Ова равница, звана
> КОСОВО на неким модерним картама, на латинском ПОЉЕ КОСОВА,
> на турском РИГОМЕЗРИЕ, славна је по великом броју битака, које су
> се на њој одиграле.
>
> Султан Мурад кога ми (тј. Французи) зовемо Амурат ту је потукао,
> 1389. г. савезничку хришћансху војску, коју је предводио ЛАЗАР, владар
> Србије. После победе, Амурат је био убијен од једног ТРИБАЛА.
> Подигнут му је величанствен споменик".

У преводу смо подвукли придев који се односи на српску војску, коју је предводио Цар Лазар, зато, што он у овом контексту заслужује једну исправку. Наиме, колико је историјски познато, на Косову Пољу 1389. г. није било никакве "савезничке" војске, јер се тамо нашла само усамљена и малобројна српска војска, према отприлике троструко бројнијим Турцима.

Но оно, на што особито привлачимо пажњу читаоца јесте тврђење, да је МУРАТА УБИО ЈЕДАН ТРИБАЛ...

Двојица учених Европљана сасвим сигурно не би били употребили назив "Трибал", да за то нису имали ослонца у документима и сведочантвима, којима су се служили. Ову вест из старине српски научници - колико знамо - никада нису узели у разматрање и ми је овде скромно извлачимо из мрака заборава као још једну дубоко закопану стену из грађевине истините историје Срба и њиховог порекла, везаног уз Балкан један неодређено дуг временски период... по свој прилици - више хиљада година.

Нажалост, сведочанства из прошлог века о Трибалима скинута су с дневног реда, јер су се научници западног света сложили у томе, да Трибала више нема. С друге стране, бројне екипе од стотина младих српских научника - како је то била Милојевићева жеља, нису се формирале с циљем, да уђу у народ и да са самог извора сабирају - у ондашње време - још многа жива знања... И тако је

истина о српској прошлости западала у све већу таму. Те је цео овај наш рад усмерен на то, да се кроз таму опет пробију зраци оне зоре, која није још могла да заблиста пуним светлом дана, како је то Милојевић сањао и планирао...

Српска наука више никада не би смела да допусти, да западни истраживаоци замрачују, преиначују, или једноставно бришу најлепше странице прошлости српког народа! Јер Западу су многе ствари Балкана, као и источне Европе не само непознате, већ и неинтересантне. Па пошто је то тако, Запад ствара неку врсту конвенције, по којој се пресеца и онемогућава, нпр., паралелно изучавање српског и грчког језика, а то су сасвим сигурно студије, које ће нам открити, како је Милојевић тврдио - ствари нечувене. Друго - Германска Школа и западна наука су збрисале са земаљског тла (по Херодоту) најмногобројнији народ после Хиндуса - древне Трачане! Зар су малобројни Грци и нешто бројнији Римљани преживели и надживели све инвазије и одржали се до нашег времена, а стари "Трачани" (како су их Грци назвали!) су као "најмногобројнији народ после Хиндуса тек тако збрисани са земаљског тла?! Па је збрисан и други народ древног порекла, како видесмо у почетку овог поглавља - ТРИБАЛИ, одн. СРБЉИ... И то се све догодило зато, што је неко на Западу тако одлучио да би се - по његовој науци Словени уопште појавили тек касно на нашем континенту, као придошлице, које се уопште не узимају у обзир приликом решавања многих важних лингвистичко-историјских европских проблема... А неко је на Западу још и измислио, да Плинијеви и Птолемејеви Срби северно од Кавказа уопште нису били Словени! И то без икаквих доказа - тек тако - по личној вољи! Што се Илира тиче, уз то име се данас стварају тенденциозне приче, уз безобзирно фалсификовање науке, коју - на жалост - опет подржава Запад - невероватном хладноћом, коју можемо да изједначимо са безобзирношћу, оријентисаном према интересима, а не у смислу етике, правде, истине, у оном смислу, по ком је човек осмишљено биће, а не распуштена звер...

И као закључно слово овог поглавља додаћемо овде још једно сведочанство цењеног византијског хроничара Ђорђа Кедрина. Кедрин, који је живео и радио у XI и XII веку по Христовом рођењу, написао је једну доста опширну хронику. Он је том Хроником обухватио догађаје од постанка света, па све до почетка владавине византијског цара Исака I Комнена (1057. г.). Сматра се, да су и Ђорђе Кедрин и Скилица важни за изучавање српске историје, па ипак сви делови историје о Српској нацији, како код Кедрина и Скилице, тако уопште и код осталих историчара - нису подједнако привилеговани. Но не само што нису привилеговани, него се извесни никако не узимају у обзир, као да никада нису били написани... У толикој мери је Германска Школа успела да оријентише и науку, и људску мисао у погрешном правцу, када се ради о Словенима, о којима би она по сваку цену хтела да кроз сва времена намеће и одржава лажно учење.

По тој школи, словенство - одувек веома бројно и врло распрострањено, било би такорећи угурано у Европу, захваљујући разним азијатским хордама и њиховим инвазијама. Да се то догодило с једном тако огромном масом као што је словенска, то би морало да живи у сећању човечанства као свака велика катастрофа, било природна, било људска... или као велики освајачки походи - велики по простору и по масама, које су у њима суделовале, као нпр., под Џингис-Каном, под Александром Великим... Тихи и везани уз земљу, коју су волели, док су им живот пратиле многе лепоте и радости живљења, они су били свуда, но нису се ни видели, ни чули

... И тек када су дошли странци, без љубави за тле, без радосних излива љубави према ближњем, испуњени потребом да гомилају материјална добра, тек тада су за њих опирући се мржњи, нападима, пљачкама, отимању Словени отпочели да - тако-рећи - ничу из земље и да бране груду, на којој су дуго водили миран живот... И то је оно, што је у неуког света изазвало осећај, да су се они тек тада појавили... Но ми ћемо имати прилике, да о томе говоримо и на другом месту...

А овде ћемо још само да додамо, да се једна таква земља, где се један словенски народ налазио од временске ноћи, која не може да се одреди историјским мерилима, називала по грчкој изобличеној језичкој форми - ТРИБАЛИЈА. За њу је напред споменути византијски хроничар Кедрин написао:

"... τον τοπον των Σερβων...",
"... област (крај, земља) Срба... "

А то је управо онај крај, где је срећним стицајем околности - професор Драгослав Срејовић открио преисторијско насеље Лепенски Вир, које ће - то ће бити неизбежно - да измени учење о европском човеку, о његовом пореклу језику и о независности развитка његове културе. Уједно ће Лепенски Вир да самим својим постојањем присили науку на измену свог негативног става према Словенима.

"СЛОВЕНИ СУ ОСТАЛИМА ДАЛИ РЕЧ"

"Новом покољењу" - тако се зове студија Илије М. Живанчевића, изузетна по садржају и по својој намени. Одмах, у самом почетку писац уводи читаоца у своју мисију на следећи начин:

> "... наша је културна мисија у томе, да нашег самониклог расног генија развијемо до највећих могућности и ставимо га у службу човечанству. Само такав, слободан, он представља чињеницу у културној сарадњи, а наша народна мисао, КАО САМОНИКЛА, МОЖЕ ДА БЛИСТА У ВИСИНАМА ВОДЕЋИХ.
> Ове кратке студије из историје представљају покушај, да се са нашег расног генија и наше народне мисли макар и делимично разгрне туђински вео и да се - колико толико - наведе огромна ризница наших културних вредности, наш невероватно велики смисао организовања државе и правде, наш танани израђај уметности и философије, а намењени су новом покољењу као путоказ и вођ у нове видике и наше народне и опште историје. "

Растужује нас чињеница, што нико никада о тој књизи не говори! Нити у средњој школи, а ни на универзитету![1] Јер - РЕЧИ Илије Живанчевића делују као речи пророка из давних времена. Он је уверљив, снажан и изванредно добро обавештен. Живанчевићева култура је широка и знање сигурно, док му мисао избија као снажна бујица, која нас заноси изузетном снагом.

1. - Београд, 1934. г., Штампарски завод "Орао".

Његово чудесно дело "Новом покољењу" као да је суштински предодређено, да пружи последње сазнање о до данас неразрешеној тајни: КОЈИ ЈЕ ТО НАРОД, КОЈИ ЈЕ, да тако кажемо, ПРВИ ПРОГОВОРИО И ОСТАЛИМА ДАО РЕЧ!? Мислимо, да се Живанчевић, захваљујући свом познавању ствари, лакоћом даровитог и надахнутог песника уздигао до научне истине, кроз коју је - на јединствен и њему својствен начин - приказао лепоту и богатство српског језика и широке скале његових изражајних могућности.

Има само једна замерка, коју ћемо се усудити да овде изрекнемо. Она ни у ком случају не умањује вредност дела и његовог аутора, али изазива потребу, да јој нађемо објашњење. Велика је штета, што нам се није указала могућност, да сретнемо Живанчевића још у животу, па да од њега лично добијемо оговор на наше питање.

Цела Живанчевићева расправа се односи искључиво на српске духовне творевине: на српску народну поезију, коју писац доводи директно у везу са Ведама, и на Душанов Законик, који по њему представља континуитет традиционалног ведског права. Почетни пак део његове студије односи се на српски језик, па - према томе - у првом реду на српски народ - но Живанчевић - да ли из скромности, или потакнут широкогрудошћу - српски у првом одељку замењује увек са "словенски", што би могло да изазове забуну. Јер, извесни аутори, што је јасно из одређених текстова наведених у овој студији, говоре о: ЈЕДНОМ ЈЕДИНСТВЕНОМ ЈЕЗИКУ СВИХ ДАНАШЊИХ СЛОВЕНА, КОЈИМ ЈЕ УЈЕДНО НЕОДРЕЂЕНО ДАВНО ВРЕМЕ ГОВОРИО ЈЕДАН ЈЕДИНСТВЕНИ НАРОД КОЈИ ЈЕ ИМАО СВЕСТ О СВОЈОЈ ЈЕДИНСТВЕНОСТИ.[2]

2. - A. Meillet, Le slave commun, Seconde edition revue et augmentee, avec le concours de A. Vaillant, Paris, Ed. H. Champion, Introduction: “... pareille unite ne comporte qu'une explication: l'existence a une certaine date d'une langue une, parlee par un peuple ayant conscience de son untie... "

Но - премда он то зна и очито на то мисли, Живанчевић, понет неком чудном склоношћу за самозанемаривање и самоодрицање, у овом свом поглављу редовно реч "српски" замењује са "словенски". То је утолико необјашњивије, што писац баш у овом делу говори о СРПСКОЈ АУТОХТОНИСТИЧКОЈ ШКОЛИ, чији је он безусловни присталица.

У часу, док смо радили на овом одељку, Илија М. Живанчевић је био још жив и тешко болестан, приближавао се својој деведесетој години. Дознавши, да се лечи у Лондону, покушали смо да га лично сретнемо, да бисмо му изразили захвалност, поштовање, па и дивљење за његово драгоцено дело... Међутим, његова околина нам тај сусрет није омогућила, те тако - највероватније - више се никада неће ни указати прилика, да га сретнемо још у животу и затражимо одговоре и објашњења у односу на неке његове - недовољно нам јасне мисли. То је веома, веома велика штета, у овом случају особито због неопходности рашчишћавања конфузије између Словенства и Српства, што је изазвало стварање непрекидно понављане заблуде о Палеословенима, о старословенском, одн. палеословенском, уз најчешће давање примера из српског језика, заступљених и данас у говору српског народа.

Силно, дакле, жалећи, што нам сусрет са Живанчевићем није допуштен, ми ћемо овде да отпочнемо да се бавимо првим одељком његовог дела, падајући у искушење, да његов наслов изменимо у смислу наших истраживања "Порекло Срба", уместо "Порекло Словена", утолико пре, што сви извори за стару историју налазе Србе управо на простору, који Живанчевић означава својим описима, као нпр. следећим, где каже, да су Словени били:

> "... на средини евроазијскога копна, између схватања истока и запада...
> бројно и географски као кичма човечанства... а страни извори
> - још на првом кораку - срећу их као многобројан народ... "[3]

3. - O.c.,str.9.

У наставку, Живанчевић спомиње Несторов Летопис, коме је у оквиру ове студије такође посвећена једна посебна глава. По том Летопису, Словени су се налазили још у Сенару, одн. у загонетном Вавилону, као неимари Вавилонске Куле, да би се касније, како по истом летописцу, тако и по Сипријану Роберу и по другим старим изворима нашли у Подунавском Базену и на Балкану као СРБИ - ПРВИ ИЛИРИ...

У почетку овога одељка, а у жељи, да своје читаоце што боље обавести, Живанчевић говори о Српској Аутохтонистичкој Школи, по којој су сви житељи, који су живели од давнина на данашњој словенској територији: ДАЧАНИ, ТРАЧАНИ и сви други антички балкански народи, па они у Јужној Русији и у СРЕДЊОЈ ЕВРОПИ, били СРБИ, што дословно одговара учењу МИЛОША МИЛОЈЕВИЋА, његовог следбеника Симе Лукин-Лазића, ПТОЛЕМЕЈЕВИМ географским картама, ПЛИНИЈЕВИМ И СТРАБОНОВИМ СВЕДОЧАНСТВИМА, итд., итд. После овога, наћи ћемо у Живанчевићевој књизи појединости, којима се - ни каснији српски, а ни европски научници никада нису позабавили:

> "Идентификујући Виниде, Венде, Венете са Херодотовим Сарматима и
> Енетима и са Хомеровим и Цезаревим Хенетима и Венетима, ова Школа
> је нашла Словене не само на Балкану и у Централној Европи, већ и у Италији,
> на Пиринејима, у Бретањи, Хелвецији, Скандинавији - готово у целој Европи.
> А ослањајући се на ономастику и филологију, нашла их је и у Северној
> Африци - Египту и Малој Азији. Најизразитији представници ове Школе

су Јован Рајић, па Милош Милојевић... Мавро Орбини, Качић-Миошић, Грубишић, Раковски и др. Ова Школа је извршила огроман утицај и на руске раднике на историји Словенства: Татишчева, Ламанског, Болтина, Данилевског и др., па се под њеним утицајем формирао и велики интелектуални покрет у Русији, познат као Словенофилство. А од Пољака припадају јој добро позната имена Адама Мицкијевића, Суровјецког, Лелевеља, Мацјејовског, Клечевског и др. Међу Словацима и Чесима истакли су се Лапанек, а Павле Јосиф Шафарик је једним делом свога рада - првим - био под утицајем Српске Аутохтонистичке Школе...

Против ове школе појавила се као реакција немачка, берлинско-бечка школа, која данас тријумфује на свим нашим катедрама историје.. "[4]

4. - O.c.,str.9.

За Јорнандов извештај Живанчевић у наставку каже, да не представља ништа ни географски, ни историјски уопште, а исто тако ни други летописи, који се не могу узети као тачни и непристрасни извори... због тога:

"... што произлазе од оних писаца, који су и верски и национално припадали оним таборима, из којих се на Србе гледало крвавим очима".[5]

5.-Исто, стр.11.

У даљој својој анализи Илија Живанчевић нас обавештава, да је - независно од интензивног обрађивања почетка словенске историје - почела да се развија и грана и компаративна филологија, чије основе су настале 1786.г. Двадесет и седам година касније, одн. 1813.г., сви језици, онда сматрани као сродни, сврстани су у индоевропску групу језика, коју су германски научници прометнули у индогерманску. У тој фази нико још није био узео у обзир језик Словена, па тако, тек двадесет година касније, немачки филолог Franz Bopp (1791.-1867.), прави оснивач упоредне лингвистике [6], тој групи придодаје и језик Словена.

6. - Franz Bopp, Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Zend, Armenischen, Griechischen, Lateinschen, Litauschen, Altslavischen, Gothischen und Deutschen Sprache, Berlin, 1791-1867.

Споменувши Бопа, Живанчевић користи тај моменат, да би прешао на суштину проблема, којим се бави у првом одељку свог веома интересантног дела, развијајући овако своју мисао:

"Према филолошким претпоставкама, сви ти тзв. индоевропски језици произлазе из једног заједничког језика, који никада није био савршено уједињен. Тај језик, као извор аријских језика, грана се на тај начин што су се од њега одвојили разни дијалекти... диференцирајући се све више од заједничког прајезика и разликујући се све више међу собом. Поделом, они су - опет према претпоставци - отишли у две велике групе - у једну, која број сто изговара са "К" - кентум (центум) и другу, која га изговара са "С": сата, или сатем:

У прву групу отишли су: стари грчки са свим дијалектима, латински са италским, две групе келтског и две групе германског

- западна: енглески, холандски, фламански;
- источна: готски, дански, норвешки, шведски, исландски.

У другу групу отишли су: санскрит, ирански, јерменски, словенски, литвански".

Кад је било схваћено, да је утврђена индоевропска језичка група, постављено је питање, да ли је постојао, када и где народ, који је говорио праиндоевропским језиком и стало се на гледиште, да су тим језиком говорили Аријанци.

Будући, да није могуће сажети у већој мери обавештења, него што је то учинио Живанчевић, ми ћемо и даље да следимо његов текст, у коме налазимо мноштво најзанимљивијих обавештења, као, нпр., следећу:

> "... разне националне историјске школе послужиле су се филологијом као помоћним средством, па кад су тамо аргументи били недовољни, онда су се обраћали антропологији.
>
> Немци су погрешно закључили, узимајући и Хомера у помоћ, да су Аријанци Тацитови Германи. Овим немачким тврђењем Словенство је потискивано из индоевропске групе и његова се прошлост поново обавијала тамом..."

Живанчевић даље наставља, да су се у ова истраживања умешали и антрополози. Тако је Retzius Anders[7] делио беле људе по облику главе на доликоцефалне[8] и брахицефалне[9]. По њему - Словени су се опет нашли међу Монголима... Па ипак, решење није нађено. Онда се отпочело расправљати о томе, где су Аријанци живели... Претпоставка, да је њихова постојбина Јужна Русија, одбачена је због неподударности флоре; у Јужној Русији, наиме, не успева све оно, за што постоје називи у праиндоевропском. Према другој претпоставци, првобитни аријански завичај, налазио би се у Индији, или пак у Централној Азији. Индија је узета у обзир особито зато, што су се и у данашњем хиндуском језику задржале врло старе језичке особине, но то је гледиште, тврди Живанчевић, с обзиром на флору и фауну, одбачено.

7. - Шведски анатомиста, антрополог и аутор студија о облику и пречнику људских лобања. Живео је од 1796-1860.
8. - ... или доликохефалан, тј. "дугоглав"; онај, у кога је глава отприлике за четвртину дужа од ширине.
9. -... или брахикефалан, одн. "краткоглав", или чија је ширина лобање 4/5 дужине.

До краја приказа првог поглавља књиге Илије М. Живанчевића, које носи наслов "Порекло Словена", наставићемо, да његов текст због важности, коју му придајемо, цитирамо од речи до речи. Јер оно, што Живанчевић каже, очигледно је резултат једног врло озбиљног и врло дугог изучавања, на чему се заснива и његова сигурност у излагању. Ево, дакле, његових закључака:

> "С обзиром на флору и фауну Аријанаца, њихов првобитни завичај налазио се у СЕВЕРНОМ ДЕЛУ ДАНАШЊЕГ БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА ПА НА ТЕРИТОРИЈИ ДАНАШЊЕ МАЂАРСКЕ (која, како се зна из историје није уопште ни постојала све до једног релативно касног времена по Христовом рођењу), СЛОВАЧКЕ, ЧЕШКЕ и МОРАВСКЕ А ГРАНИЧИО СЕ СА ЗАПАДА ЧЕШКОМ ГОРОМ и АУСТРИЈСКИМ АЛПИМА, са ЈУГА ПЛАНИНОМ БАЛКАНОМ, СА СЕВЕРА СЛОВАЧКИМ ПЛАНИНАМА КОЈЕ СЕ ЈЕДНИМ ДЕЛОМ НАСЛАЊАЈУ НА КАРПАТЕ И СА ИСТОКА САМИМ КАРПАТИМА НАДИРАЊЕ НА ИСТОК ВРШЕНО ЈЕ ТРАДИЦИОНАЛНИМ ПУТЕМ ПРЕКО ДАРДАНЕЛА И БОСФОРА, КРОЗ МАЛУ АЗИЈУ, ДАЉЕ ЗА

ИРАН И ИНДИЈУ. ОВУ ПРЕТПОСТАВКУ ПОТКРЕПЉУЈУ И НЕДАВНА ИСКОПАВАЊА У ПТЕРИЈИ, У КАПАДОХИЈИ..."

И то се мигрирање одиграло у току трећег миленија пре Христа...

> "Но не може се узети ни филолошка претпоставка као закон, на коме има да се заснује историјска истина, Наиме, не може се примити као тачно, да су сви тзв. индоевропски језици произишли из једног прајезика, или из разних дијалеката истог језика. Томе схватању противе се и најновији резултати у филологији и филолошким истраживањима. Али, тачно је, да је у току миленија један из тзв. индоевропске језичне групе вршио утицај на остале, на оне језике са којима се сукобљавао и да се, заједно са културом, наметао. То наметање је наилазило на отпор, а отпор је успевао да изврши промене и у једном и у другом језику... Такву појаву имамо пред очима са метрополским латинским и са тзв. романским језицима, који су деформација латинског, али - истовремено - деформација и другог језика. Отуда сви новостворени идиоми - као резултанте језика победиоца и језика побеђеног - имају огромну сличност са метрополским, али међу собом имају онолико заједничког, колико су примили из заједничког извора. "

Тим путем има да се потражи изворни језик индоевропске групе и тим путем има да се тражи аријански народ, али - ако се хоће - аријанска раса као део беле расе.

> "По подели индоевропских језика у две групе с обзиром на изговог "**К**", "**Ц**" и "**С**", испитан је степен сродства између разних језика исте групе, као и сроднички односи разних језика из разних група. По досадашњим резултатима подела изгледа овако:
>
> Словенски језик је - према изговору - отишао у групу "С", испитан је степен сродства између разних језика исте групе, као и сроднички односи разних језика из разних група. По досадашњим резултатима подела изгледа овако:
>
> Словенски језик је - према изговору - отишао угрупу "С", али се тамо нашао са тако бliским рођацима, да је филологија стала на гледиште, да су СЛОВЕНСКИ и ИРАНСКИ ПРОИЗИШЛИ ИЗ ИСТОГ ДИЈАЛЕКТА АРИЈСКОГ ЈЕЗИКА и да су - према томе - ОВА ДВА ЈЕЗИКА У ПРОШЛОСТИ БИЛИ ЈЕДНО. Затим, НАЛАЗЕЋИ АРХАИЧНЕ ОБЛИКЕ ЈАКО ЗАСТУПЉЕНЕ КОД СЛОВЕНСКОГ, САНСКРТА И ЈЕРМЕНСКОГ - поред осталог - И МЕШАЊЕ САМОГЛАСНИКА "**у**", "**а**", "**о**", "**е**", као и КРАТКО "**Е**" - филолози су нашли НЕОБИЧНО БЛИСКУ СРОДНОСТ СЛОВЕНСКОГ, САНСКРТА И ЈЕРМЕНСКОГ, А УПОРЕЂЕЊЕМ СЛОВЕНСКОГ СА БАЛТСКИМ, ЗАКЉУЧЕНО ЈЕ, ДА СУ И ТА ДВА ЈЕЗИКА МОРАЛА ПОСТАТИ ИЗ ЈЕДНОГ ИСТОГ ДИЈАЛЕКТА ПРЕИНДОЕВРОПСКОГ ЈЕЗИКА
>
> На овај начин, филологија је нашла, да је словенски језик необично сродан са свима језицима. из групе "С"...

Што се тиче сродности словенског језика са германским, као језиком из групе "**К - Ц**", немачки ФИЛОЗОФИ Фик и Шпајхер, нашли су такав однос између словенског и германског, да су закључили, да оба језика произлазе из истог аријанског дијалекта. Ово њихово тврђење је од особитог интереса и значаја и услед тога, што - пишући о сродностима енглеског као западногерманског језика, са

индоиранским језицима, признати живи филолог, Џорџ Гријерсон, вели у своме извештају о лингвистичким истраживањима у Индији[10]":

"Индијанци и Иранци који су потомци индоевропског стабла, имају пуно право, да се назову Аријанцима, ми Енглези не. "

10. - Књ. I, стр. 96,1927. год.

Из претходног излази, да је западно-германски толико далеко од источно-индоевропских језика, да се међу њима не види готово никаква сродност.

Предмет којим се Живанчевић бави изискује одвише истанчаности, којима је он дорастао као ретко ко од истраживалаца истога подручја. При томе, његова тврђења су тако смела и толико уверљива, да побуђују у нама поштовање према аутору, прожету дивљењем у односу на његову сигурност у закључцима и тврђењима. Јер - ево, шта он даље каже:

"ИЗ ОВИХ КАРАКТЕРИСТИЧНИХ ФАКАТА ДА СЛОВЕНСКИ СТОЈИ - с једне стране - У ТАКО БЛИСКОМ СРОДСТВУ СА ИНДО-ИРАНСКИМ, КАО ДА ЈЕ С ЊИМ ПРОИЗИШАО ИЗ ИСТОГ АРИЈАНСКОГ ДИЈАЛЕКТА И ДА ОН СТОЈИ У ТАКО БЛИСКОМ СРОДСТВУ СА ГЕРМАНСКИМ, КАО ДА ЈЕ И С ЊИМ ПРОИЗИШАО ИЗ ИСТОГ ДИЈАЛЕКТА А ДА СУ - с друге стране - ГЕРМАНСКИ И ИРАНСКИ ТАКО ДАЛЕКО МЕЂУ СОБОМ, МОРА СЕ ЗАКЉУЧИТИ ДА СЕ ИНДОЕВРОПСКО ЛИНГВИСТИЧКО СРОДСТВО ГЕРМАНСКОГ И ИНДОИРАНСКОГ ЗАСНИВА САМО ПРЕКО СЛОВЕНСКОГ И ЊЕГОВИМ ПОСРЕДСТВОМ."

"ДРУГИМ РЕЧИМА СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК ЗАУЗИМА ЦЕНТРАЛНО МЕСТО У ГРУПИ ИНДОЕВРОПСКИХ ЈЕЗИКА И - ФИЛОЛОШКИ И ГЕОГРАФСКИ, И УКОЛИКО МУ ЈЕ БИЛО КОЈИ ИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИК ГЕОГРАФСКИ БЛИЖИ, УТОЛИКО МУ ЈЕ БЛИЖИ И ФИЛОЛОШКИ (случај источно-германског и западно-германског) и УТОЛИКО ВИШЕ ИМА АРИЈАНСКОГ ЕЛЕМЕНТА "

Према закључцима, до којих су дошли страни филозофи Фик, Шпајхер, Гријерсон, Џајлс и други, за нас је потпуно и несумњиво јасно, да су Словени староседеоци готово на целој својој данашњој територији. Да су са те територије, као географске централе вршили утицаје на суседе на западу - Германе, на истоку - Дасијусе, а и једнима и другима и Германима и Дасијусима ДАЛИ РЕЧ - ПА ЈЕ ЗБОГ ТОГА СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК ЦЕНТРАЛНИ ЈЕЗИК ЗАМИШЉЕНЕ ИНДОЕВРОПСКЕ ГРУПЕ.

Да су Словени, као Аријанци, вршили своја надирања ка висијама иранским и даље ка Инду и Гангу традиционалним путем преко Босфора, јасно излази из скорашњих докумената у Кападохији. Хуго Винклер је године 1907. открио у Богаз Кеју (североисточни део Мале Азије, пут Босфор - Иран), плочице писане око 1400. године пре хришћанског рачуна, које спомињу ведска божанства: Индру, Варуну итд.

"АЛИ, КАО ШТО СЕ ИЗВОР ИНДОЕВРОПСКИХ ЈЕЗИКА ТЗВ ИНДОЕВРОПСКИХ ЈЕЗИКА НАЛАЗИ У СЛОВЕНСТВУ, ТАКО СЕ ПРВИ ЗА САДА ПОЗНАТИ АРИЈАНСКИ ОБИЧАЈИ НАЛАЗЕ ОЧУВАНИ У ВЕДАМА ЗА КОЈЕ МАКС МИЛЕР МИСЛИ, ДА ПОЧИЊУ ОД 1200. ПРЕ ХРИСТА - ШТО ЈЕ, с обзиром на хититске списе, у којима треба да

се спомиње и Индра и други омиљени громовник у ведским химнама, нетачно. ХАУГ мисли, да Веде датирају од 2400. г. пре Христа, а Б. Г. Тилак их пење на датум од 4000. г. пре Христа.

А обичаји древних Словена, уколико су познати, забележени, или иначе очувани, ПОДУДАРНИ СУ СА ОБИЧАЈИМА ИЗ ВЕДСКЕ И ГОТОВО ВЕДАНТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ, ИЗ ЧЕГА ИЗЛАЗИ ДА СУ И ВЕДЕ И ВЕДАНТА као прва позната Аријанска предања, ТВОРЕВИНА СЛОВЕНА КАО НОСИОЦА АРИЈАНИЗМА КАО НАРОДА, КОЈИ ЈЕ АРИЈАНИЗОВАО И тзв ИНДОЕВРОПСКУ ГРУПУ.

То што се ведска и ведантска традиција углавном изгубила код Словена, а готово и потпуно са чувала код многих индијских народа и до данас, долази отуда што су Словени примањем хришћанства скоро сасвим изменили свој дотадашњи живот и обичај, а код Инда, који ни сами не мисле да су Веде њихов производ већ да су их добили од богова, посредством мудраца мантрадрашћа - пророци - хришћанство ни до сада није допрло, а принципи римског права ни до данас нису разбили систем традиционалних и освештаних имовинских и социјалних односа.

Кад се, дакле, СЛОВЕНСТВО НЕПРИСТРАСНО ПОСМАТРА СА НАУЧНО-ФИЛОЛОШКОГ ГЛЕДИШТА И КАДА СЕ ДЕТАЉНО ИСПИТАЈУ ЊЕГОВ ПРЕДХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ И ДРЕВНИ ОБИЧАЈИ, УКОЛИКО СУ СЕ ОДРЖАЛИ, онда и његова и општа историја добијају други изглед.

ИСТОРИЈА СЛОВЕНА ПРЕСТАЈЕ ДА БУДЕ ИСТОРИЈА НАРОДА ИЛИ РАСЕ, КОЈА СЕ СМАТРА КАО УДАЉЕНА ОД КУЛТУРЕ ЗА ЧИТАВЕ ВЕКОВЕ И ПРОСТОРЕ НАПРОТИВ, КАО ИСТОРИЈА НАРОДА КОЈИ ЈЕ ДАО РЕЧ, ВЕДЕ И ВЕДАНТУ, ОНА ПОСТАЈЕ ОПШТА ИСТОРИЈА.."

Овим речима је Илија М. Живанчевић закључио прво поглавље своје расправе - СА СИГУРНОШЋУ, СМЕЛО И НЕОПОРЕЦИВО!

Може евентуално неко да постави питање: како, да се о свему, што је речено у претходном поглављу није до сада ништа знало, будући, да се већ преко века и по у свету ради на "индо-европеистици"? Одговор би гласио:

У смислу, у ком је написана ова студија, било је написано доста радова - било књига, било чланака, есеја и краћих расправа - особито у прошлом веку. Међутим - паралелно - како каже сам Живанчевић -[11]:

"... РАЗНЕ НАЦИОНАЛНЕ ИСТОРИЈСКЕ ШКОЛЕ ПОСЛУЖИЛЕ СУ СЕ ФИЛОЛОГИЈОМ КАО ПОМОЋНИМ СРЕДСТВОМ... УЗ ТО ЗА СЛОВЕНСКУ ИСТОРИЈУ УОПШТЕ, УЗИМАНИ СУ ОНИ ПИСЦИ, КОЈИ СУ:... И ВЕРСКИ И НАЦИОНАЛНО ПРИПАДАЛИ ТАБОРИМА ИЗ КОЈИХ СЕ НА СЛОВЕНЕ ГЛЕДАЛО КРВАВИМ ОЧИМА..[12] ПРИ СВЕМУ ТОМЕ, наставља аутор, АУСТРИЈА ЈЕ СТВОРИЛА ГЕНИЈАЛАН ПЛАН...

Против Јужних Словена имао је - у првом реду, да се изврши напад и спроведе на онај начин, на који су га Немци спроводили према Источним Словенима: НЕПРЕКИДНО, НА СВАКОМ МЕСТУ, НА СВАКИ НАЧИН, СВАКИМ СРЕДСТВОМ - СУГЕРИРАТИ, ДА СУ СЛОВЕНИ НИЖА РАСА Та је сугестија код завојевача стварала самоуверење, а код нападнутих губљење вере у себе. Губљење вере има пак за последицу потпуно признање туђег вођства. Поред овога, за Аустрију је било од нарочитог значаја и разбијање јужно-словенских племена и физички, и идејно. То разбијање је помагао цео бечки апарат од сеоског нотароша до академије наука и на тај начин, што је непрекидно и свуда стварао и сугерирао неку националну

подвојеност Јужних Словена.[13]

Пратимо ли пажљиво Живанчевићево излагање, мораћемо без икаквог двоумљења да закључимо, да је ова аустријска паклена замисао у потпуности остварена и то - упркос још једном рату, у коме су Срби били победоносни. Читаоцу је јасно, да се ради о периоду између Другог светског рата и данашњих дана. Аустирјско-германска замисао је остварена до последњег слова. Јер - ево шта писац у наставку свога излагања каже:

"ОВАКО РАЗБИЈАЊЕ СЛОВЕНА СА ЈУГА СТВАРАЛО ЈЕ РАЗНЕ ЦЕНТРЕ И ТИ СУ РАЗНИ ЦЕНТРИ, ПОД ВИСОКОМ ЗАШТИТОМ "НАУКЕ", ИМАЛИ ДА И "НАУЧНО" ОПРАВДАЈУ ТЕЗУ "РАЗНИХ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА НА СЛОВЕНСКОМ ЈУГУ, као и то, ДА НА ОСНОВУ ТИХ ЈЕЗИКА - СТВОРЕ ТЕЗУ О ПОСТОЈАЊУ РАЗНИХ ЈУЖНО-СЛОВЕНСКИХ НАРОДА"[14]

11.,12.,13. - O.c., str.:16.,13.,25.
14. - О. ц., стр. 26

На жалост, ни Српска Академија Наука - или није имала снаге, или није схватила закулисну и тенденциозну псеудо-научну игру Немачке и Аустрије, те данас НЕМАЧКА БЕРЛИНСКО-БЕЧКА ШКОЛА, каже Живанчевић:

"...тријумфује на свим нашим катедрама историје... (Та Школа), је стала на гледиште, да се Словени имају тражити као "варвари"... тек у шестом веку по Христовом рођењу, а њихово надирање на Балкан има да се рачуна од Јустинијановог доласка... "[15]

15 .- О. ц., стр.11.- 12.

Ево, дакле, позадине целокупне данашње жалосне ситуације, у којој се налази растргнути и издељени српски народ! Германско-аустријски план је применом правила псеудонауке под највишом заштитом успео, да се истина о Словенима уопште, а посебно о српској нацији - у потпуности збрише! Да се и само њено име потисне до те мере, да данас чак и велики део културног човечанства готово више ништа не зна о Србима! Ето, на којој бази делује католичка и прогерманска Хрватска и на основу чега шиптарски варвари крволочно и бесомучно уништавају трагове српске прошлости и српске културе!

МИ ЗНАМО, ДА ОВАКВОЈ ЈЕДНОЈ РАСПРАВИ НИЈЕ МЕСТО У ДЕЛУ НАУЧНЕ ПРИРОДЕ, АЛИ ЈЕСТЕ У ДЕЛУ О СРБИМА, КОЈИ СЕ ДАНАС ПРОГОНЕ, УНИШТАВАЈУ И ДУХОВНО РАЗАРАЈУ, ЗАХВАЉУЈУЋИ ПОДРШЦИ УПРАВО ЛАЖНЕ НАУКЕ И ЊЕНИХ ЗАСТУПНИКА по МАКИЈАВЕЛИСТИЧКОМ ПРАВИЛУ: "ЦИЉ ОПРАВДАВА СРЕДСТВО"

Друго питање које би читалац у вези са Живанчевићевом тезом могао да постави, јесте:

ЧИМЕ СЕ МОЖЕ ДОКАЗАТИ, ДА СУ СЛОВЕНИ ОСТАЛИМА ДАЛИ РЕЧ? Другим речима, да ЈЕ СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК НАЈСТАРИЈИ У НИЗУ ИЗМИШЉЕНЕ ИНДОЕВРОПСКЕ ГРУПЕ?

Одговор би био: СВИМ ШТО СЕ НАЛАЗИ У НАЈСТАРИЈИМ ВЕДАМА КАО У ТВОРЕВИНИ ИНДОЕВРОПСКОГ, ЈОШ НЕНАЂЕНОГ И НЕКАДА ЈЕДИНСТВЕНОГ ИНДОЕВРОПСКОГ НАРОДА, КОЈИ ЈЕ МНОГО КАСНИЈЕ ПРОЗВАН СЛОВЕНИМА, док је у најдавнијој прошлости носио име СРБА.

Тако и данас - у једној од најстаријих ведских химни налазимо карактеристичан облик српског имена, који неизмењен постоји до дана данашњега. Том древном имену посвећујемо следеће поглавље:

КАТАРИНА ВЕЛИКА или:
ЦАРСКА СЕ НЕ ПОРИЧЕ,
ЈЕЗИК СЛОВЕНА БИО ЈЕ ИЗВОРНИ ,
односно
ПРВОБИТНИ ЈЕЗИК

Срећа је и радост имати пријатеље, који хитају да нам донесу какав њихов проналазак, документ, сведочанство. Па журим, да у знак захвалности таквом једном пријатељу одмах искористим оно, што ми он даде у руке и над чим затрепта моја мисао у вечитој жудњи за новим доказима и за новим потврдама о лепоти и величини Словенства. Не - није то ни шовинизам ни тесногрудост било које врсте! То је само дубока радост над племенитошћу словенске душе, што је већ одавно постала пословична изрека готово на целој планети Земљи. Не изриче ли Илија М. Живанчевић једну дивну мисао, кад пише у свом већ овде спомињаном делу "Новом покољењу"?[1]

> "Кад се, дакле, Словенство непристрасно посматра са научно-филолошког гледишта и када се детаљно испитају његов предхришћански живот и древни обичаји... онда и његова и општа историја добијају други изглед.
>
> Историја Словена престаје да буде историја народа, или расе, која се има сматрати као удаљена од културе за читаве векове и просторе. Напротив, као историја Народа који је дао РЕЧ, ВЕДЕ и ВЕДАНТУ, она постаје општа Историја, Историја носиоца оне људске мисли, која и данас, зрачећи, извире из безгранично простране и несрављиво чисте, бесмртне Словенске Душе, осветљавајући остали део човечанства"

1. - Живанчевић, о.ц., стр. 24

И у срцу те расе живела је и радила једна велика царица, по имену Катарина Велика, за коју западно-европски писци тврде, да је била немачког порекла. Управо то тврди извесни Бернар Бонилори (Beraard Bonilauri) у свом чланку од 8. јула 1987., објављеном у париском листу "Фигаро". Прочитавши то у неком тексту написаном без правог познавања предмета, Бонилори - вероватно - никада није ни покушао да провери тачност тог обавештења, управо као сви они писци, који су се служили Тацитовим вестима о "Германији", а да никада нису схватили, да ни сам Тацит није знао докле се простире "Германија" и ко су на тој територији "Германи"?! Не, није Катарина Велика била германска принцеза и то су људи, који су се налазили око ње веома добро знали. У ствари је и незамисливо, да једна германска принцеза оног доба прва обелодани идеју о, како пише Бонилори, супериорности словенске расе. У ствари, очито је, да се овде ради о ономе, што ми стално подвлачимо кроз ову студију, а то је непознавање праве историје наше старе Европе. Међутим, оно што Западна Европа још данас не зна, Катарина Велика и сва њена околина је то морала знати, јер она није била германског, већ поуздано словенског, лужичко-српског порекла, што доказује и титула њеног оца, који је био принц области Анхалт-Зербст. Овај други део имена, којим се у свом заједничком делу баве Шафарик и Суровјецки, деформација је имена од корена СРБ-... Пре упада Германа, та област се сигурно звала СРБИШТЕ...

Но немајући потребе, да о томе расправљамо овде, да се вратимо Катарини Великој, која је била пример владара по принципима "просвећеног апсолутизма"... Она је узимала видног учешћа у књижевном животу свог доба, сарађивала је у сатиричним часописима, писала је комедије и помагала је књижевнике и научнике, који су је називали "северном Семирамидом". Написала је и драму "Олег". Катарина Велика је убрајала у своје пријатеље Волтера, д'Аламбера, Дидеро-а (Voltaire, d'Alembert, Diderot) и одржавала је кореспонденцију и с Волтером и са Гримом (Grimm), док је Дидероа примила на свом двору. С обзиром, дакле, на све то, имамо разлога да верујемо, да је Катарина Велика у истину

била просвећена жена која се није успешно бавила само државним пословима, већ је много радила и на личном усавршавању, што значи, да је знањем морала надилазити многе личности свог времена. И уистину, појединости које спомиње Бернар Бонилори у своме чланку у "Фигаро-у" ту нашу претпоставку потврђују јер он подвлачи, да је Катарина била:

> "... fut la premiere a proclame la superiorite de la race slave. Et en particulier, elle voulait demontrer que le slavon etait la langue originelle du genre humain. Dans une lettre adressee a Grimm, en 1784., elle ecrivait que les anciens Slavons avaient donne leur nom a la plupart des riviers, montagnes, vallees, et contrees de la France, de l'Espagne, de l'Ecosse et d'autres lieux".

С обзиром на страхоте, које су Германи примењивали при уништавању и истребљењу Лужичких Срба, па с обзиром на германизацију северних Словена њиховим насилним превођењем у нову веру (О чему постоје историјска сведочанства и литерарни описи, као и низ поетских дела прожетих истим духом као и поезија балканских Срба).., с обзиром, дакле на све споменуто, једна особа оптерећена германским духом једне крваве прошлости, тешко да би могла да изјави нешто слично ономе, што нам износи Бернар Бонилори као изјаву Катарине Велике, која је:

> "...била прва (тј. Катарина Велика), која је обелоданила супериорност словенске расе. А особито је хтела да докаже, да је СЛОВЕНСКИ БИО ПРВОБИТНИ ЈЕЗИК ЉУДСКОГ РОДА. У једном писму, које је упутила Гриму 1784. г; она је писала, да су стари Словени дали своја имена највећем броју река, планина, равница и области Француске, Шпаније, Шкотске и других крајева... "

Мудри народ је одавно рекао: "ЦАРСКА СЕ НЕ ПОРИЧЕ", јер је онај, који је носио ту величанствену титулу, свестан своје одговорности и потребе, да увек ходи путем истине, пре сваке изговорене речи морао – не само да добро промисли, већ - пре свега - да добро упозна оно, о чему ће да говори, не одступајући од истинитог казивања... Катарина Велика је морала имати око себе најученије људе свога времена, који су јој омогућили, да стекне сигурно знање, а та сигурност се веома добро осећа по начину и једноставности, којом је дала одређена саопштења Гриму...

На другом крају Европе, у Швајцарској, живео је један други човек, који није био царска личност, већ истраживалац - научник. Звао се Адолф Пикте.[2] У свом животном, доле цитираном делу он је - највећом савесношћу - испитивао реч по реч, загледао је са свих страна, тражио њене паралеле, сасвим се приближавао истини, али - када је смрт дошла, моменат још није био дозрео, да се у ту истину проникне. И до данас се углавном остало тамо, докле је он био стигао. Истина, створене су велике катедре, заблистала су многа сјајна имена на небу "санскритологије" и "индологије" али - сви филолози, лингвисти, индолози и санскритолози заобилазе око Словена као око ватре, а за Србе - готово да и не знају. Због свега овога - помисао, да постоји велика завера ћутања, када се ради о Словенима уопште, намеће се сама по себи. Та завера се одражава у томе, што се и даље упорно наставља повезивање појаве Словена у Европи с навалама азијатских хорди. Због тога Шафарик, озлојеђен ограниченошћу извесних људских поимања, огорчено пише:[3]

> "Најезде које су представљале ужас за Европу, биле су најезде Хуна, Авара, Бугара, Казара, Мађара и Печенега, који су наваљивали у хордама из Азије као страх и трепет за Европу. Били су то народи монглоско-турско-финског порекла. Међутим, ни један од индоевропских народа није тако касно, тј. у IV, V веку, или касније по Христовом рођењу дошао из Азије у Европу. Тако с потпуном сигурношћу тврдимо и знамо, да су

> Словени део индо-европског народа. А ако су Словени [3] дошли из Азије у Европу, то је било тако давно и у тако далеким временима, да их је немогуће сагледати. К томе додајемо сродност словенских језика с другим језицима европских народа... Обликовање, изведенице, композиција речи, формирање глагола, затим прозодија, особито у њеним старијим облицима у старогрчком, латинском, немачком, литванском и словенском, толико је у ових пет језика слична, да се кроз то морају препознати сестре, кћери и ЈЕДНА ПРАМАЈКА, КОЈЕ СУ СЕ РАЗДЕЛИЛЕ ТЕК КАСНИЈЕ, ПО ДОЛАСКУ У ЕВРОПУ, ШТО СЕ ТАКОЂЕ ДЕСИЛО У ЈЕДНО ДАВНО ДОБА. Да се та подела догодила у Европи, а не у Азији, за то тврђењеје Шафарику доказ чињеница, што је сличност наведених пет језика много већа од њихове сличности са азијатским језицима исте групе."[4]

2. - Adolphe Pictet, Les origines indo-europeennes, ou les Aryas primitifs; essai de paleontologie linguistiaue, Paris, 1877., 2 volumes.
3. - "Словенске старине", немачки превод, 1,40.
4. - Ако би се прихватила претпоставка о доласку из Азије, онда треба знати, да из Азије нису могли да дођу Словени, већ Срби, јер је име Словен касна појава.

Адолф Пикте као да надовезује своја размишљања на Шафарикова, када каже, да живи само зато, да открије, који је био тај давни народ, који су за Шафарика, на основу његовог енциклопедијског рада били - Срби.

А да су баш Срби били тај стари народ, каже то и Атињанин Халкокондило, историчар, износећи исто тако смело као и Шафарик тврђење παλαιτοτατον, тј. НАЈСТАРИЈИ, у односу на Трибале, које неки убрајају у Трибале, неки пак у Трачане, а неки у Илире, што само потврђује мишљење о трибало-трачко-илирској великој сродности, или тачније - и истоветности. Но Халкокондило се не зауставља само на томе, већ пишући:

"Трибали... народ најстарији и највећи међу народима... ",

он додаје, да су Трибали Οι Σερβοζ, Срби, при чему добијамо једини могућ и логичан закључак: антички Трачани, Илири, Трибали и др., сви су били једнородни и једнојезични и - како каже - и Херодот за Трачане, и Халококондило за Трибале - имали су сви исте обичаје. А ослањајући се - између осталих - управо и на Грка Халкокондила, ми знамо, да су они уједно сви били Срби, а тек касније Словени, име потврђено тек у првим вековима по Христовом рођењу. Овај закључак је тако јасан и толико логичан, заснован на документима разних аутора и није последица никаквог договора, као што је био, нпр., онај прошловековни, којим се одлучило, да је Трибала једноставно нестало, као да их је однео какав тајанствени ветар...

Међутим - све до данас у Европи живе, како потомци Трачана, тако исто и Илира, и Трибала, а све су то данашњи Словени, од којих су српско име задржали Срби на Балкану и Срби (немачки Венди) у Горњој и Доњој Лужици. А да Срби нису дошли с хордама из Азије, то је више пута потврдио Сипријан Робер, коме је у овој студији посвећена дужна пажња. То су потврдили и бројни писци, које наводи Шафарик у великом броју у "Старожитностима", па у "Пореклу Словена". То је потврдио и Француз Франсоа Прико Сент Мари (Francois Pricot de Sainte-Marie) у свом делу посвећеном Словенима југа, с насловом "Les Slaves Meridionaux", стр. 66., где каже:

" Les Slaves etablis en Europe depuis la plou grande antiquite... "

тј.:

"Словени, настањени у Европи од најдавнијих времена",

што се, с обзиром на његов наслов дела односи на Јужне Словене, одн. Србе. Н. Фрере (Nic. Freret) је, како каже Шафарик, имао ВЕОМА ВИСОКЕ ИДЕЈЕ О СТАРОСТИ СЛОВЕНА, ПА ЈЕ ЧАК СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК СМАТРАО МАЈКОМ ТРАЧКОГ И ГРЧКОГ'[5], чиме смо се мало детаљније забавили у поглављима о Писму, о Платону, Данковском, итд. А Никола Фрере је био веома учен човек и поседовао је компететност у различитим подручјима науке: бавио се хронологијом старих народа, затим географијом, филозофијом, граматиком и сматрао се врло критичним... То је стварно страшно, - потпуно затајити учење таквог једног истраживаоца!

5. - Ouvres ed. 1796. T. I. Memoire de l'Academie d'Inscription, Tome XXI

Андре Лефевр (Andre Lefevre) у свом делу "Расе и језици" (" Les races et les lingues") стр. 170. пише:

> "... la culture, relativement moderne des Slaves ne les empeche pas de REMONTER AUX PLUS ANTIQUES EPOQUES DU PARLER INDO-EUROPEEN. Leur GRAMMAIRE EST EMPREINTE D'UN CARACTERE tout-a-fait ARCHAIQUE, SURTOUT DANS LA DECLINAISON. Le GROUPE EST TRES UNI... "

> "релативно нова култура Словена не спречава их, да се нађу у најудаљенијим временским периодима индоевропског говора: њихова граматика носи печат алсолутне архаичности, особито у деклинацијама. Група представља велико језичко јединство... "

Словени, дакле, по највећим језичким стручњацима, представљају језичку јединственост на највишем нивоу, тј. на нивоу СЛОВЕНСТВА, што је сасвим супротно злонамерности и незнању, по ком је само међу Јужним Словенима створено више језика, па чак и на вештачки начин, само да би се одговорило политичким амбицијама, које немају никакве везе с научном истином! У целој тој збрци, српски народ је лишен свог језика, па његово самостално име и не постоји, премда се кроз векове узимао у обзир као језик, којим је - после руског, говорио највећи број Словена. А то се да закључити и из сведочанства баварског географа из IX века, који је оставио записано:

> "ZERVIANI, QUOD TANTUM EST REGNUM, UT EX EO CUNCTAE GENTES SLAVORUM EXORTAE SINT ET ORIGINEM SICUT AFFIRMANT DUCANT " .[6]

> "ЗЕРВИАНИ (Срби), чије царство је толико, да су од њих произишли сви словенски народи, како тврде и од њих воде порекло ".

6. - München, Hormayurs Archiv, XVIII, p. 282.-283.

Павле Јосиф Шафарик у "Старожитностима", св.1, параграф 40., говорећи о Србима, КОЈИ ЖИВЕ У ЕВРОПИ ОД НАЈДАВНИЈИХ ВРЕМЕНА, или - што је исто - каже он - од праисторијског доба.тврди да један тако распрострањен народ води своје порекло од најдаље прошлости.

У вези с тим он прелази на проблем језика и каже (на истом месту), ДА СЕ СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК РАЗВИО САМ ОД СЕБЕ, те да носи у себи и у својим облицима (in Stoff und Form) ЈЕДАН ТАКО СНАЖАН ПЕЧАТ ОРИГИНАЛНОСТИ, А ТА ЧИЊЕНИЦА ЈЕ ДОКАЗ, ДА СУ СЛОВЕНИ - У НЕКУ РУКУ - САМОНИКЛИ, НЕ ПОСТАВШИ НИКАКВОМ МЕШАВИНОМ - НИТИ У РАСНОМ, А НИТИ У ЈЕЗИЧКОМ СМИСЛУ, што САВРШЕНО ОДГОВАРА ПИКТЕОВОМ ТВРЂЕЊУ

О "ДАВНОМ НАРОДУ - ЧИСТОМ ОД СВАКЕ МЕШАВИНЕ, КОЈИ СЕ - НАЈМАЊЕ 2.000 година пре Христа -ПРУЖАО ОД ИНДА ДО ЗАПАДНЕ ЕВРОПЕ", а који он - упркос толикој бројности, на жалост, није успео да пронађе.

Тако је Шафарикова - иначе снажна мисао - све снажнија и уверљивија, јер је њена главна карактеристика логика, заснована - уз то - на његовом великом познавању језика. Тако, када утврди, да: "Један тако оригиналан, чист, граматички савршен, богат и на многе делове издељен језик, није могао никако да се обликује без постојања једног јединственог првобитног и самосталног народа",

Ми у овим његовим речима налазимо потпуну сагласност с оним, што су рекли француски филолози Меје и Вајан (Meillet - Vaillant). Уверени смо, да су ова двојица своје закључке направили самостално, не ослањајући се на већ давног Шафарика ПА КАДА У ОКВИРУ ЈЕДНОГ ТАКО ВЕЛИКОГ ВРЕМЕНСКОГ РАСПОНА РАЗЛИЧИТИ НАУЧНИЦИ ТВРДЕ ЈЕДНУ ТЕ ИСТУ СТВАР, ОНДА ОНА МОРА ОДГОВАРАТИ ИСТИНИ И СТВАРНОСТИ, БЕЗ ОБЗИРА КОЈИМ И КАКВИМ ПУТЕВИМА СУ ДО ЊЕ ДОШЛИ.

Тако би, када се све до сада речено узме у обзир, могли да сведемо наша разматрања у овом поглављу на следеће:

1 - Древни антички Пелазги, Трачани и Илири били су антички Словени. Ми смо у овој студији приказали неколико аутора, чија дела су оријентисана у том смислу. Међутим, Милош Милојевић и Сима Лукин-Лазић цитирају - сваки - по неколико десетина писаца, сагласних с централном идејом ове расправе. Назив Илир за Србе сачувао се готово до нашег времена, док назив Трачанин постоји - у писаним документима - чак до XVI века. Тако Јован Рајић наводи, како изванредни мађарски историчар, Иштванфи, назива Србе уопште Трачанима, а поименце српског деспота Ђорђа Бранковића. Иштванфију прикључујемо један други велики ауторитет свога времена, који је то остао до данас – МојсијаХоренског, који у IV веку по Христу тврди, ДА СУ ШЕСТ ПРОВИНЦИЈА ТРАКИЈЕ, од КОЈИХ ЈЕДНА ВЕЛИКА (МЕЗИЈА) - НАСЕЉЕНЕ СЛОВЕНИМА.

2. - Херодот у V веку пре Христа каже за исте те Трачане, да су најмногобројнији народ после Хиндуса... Да сви имају исте обичаје и исти језик, премда носе различита имена од једне области до друге.

3. - Зна се, да је - час међу Трачане, а час међу Илире био убрајан - по Халкокондилу - најстарији народ - Трибали. А да би дошло до овакве нејасности и неодређености, то може да произиђе само из чињенице - ако не истоветности, а оно врло велике и вишеструке сродности. У ствари оно, што је Херодот оставио као сведочанство о Трачанима, Халкокондило је то написао о Трибалима, који су - по њему - били не само најмногобројнији међу народима, већ и најстарији, а језиком којим су говорили они, по Халкокондилу су говорили и други Словени, све до ПОЉСКЕ. А како он изричито тврди, да су Трибали Срби, значи, да он и ЗАЈЕДНИЧКИ ЈЕЗИК СМАТРА У БИТИ - СРПСКИМ.

4. - Баварски пак географ из I века (Müchen, Hormayrs Archiv, XVIII, p; 282.-283.) потпуно недвосмислено пише, да је СРПСКО ЦАРСТВО ТОЛИКО ВЕЛИКО, ДА СУ ИЗ ЊЕГА ПРОИЗИШЛИ СВИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ, који, дакле од Срба воде порекло.

5. - И Константин Порфирогенит је чак знао нешто о старости Срба, тврдећи у свом спису, да су они у Централној Европи ЖИВЕЛИ ОД ПОЧЕТКА. Ми пак допуштамо себи да кажемо, да на основу сабране и у овом делу изложене грађе, можемо да сматрамо, да су они живели ОД ПОЧЕТКА и на Балкану и да су се одатле, или - како то неки аутори кажу - и из Подунавља - разишли по Европи. Ова се чињеница, изгледа, данас потврђује најновијим археолошким открићима, захваљујући којима се доказује тачност дубоког уверења Сипријана Робера, да је ДУНАВ БИО ПРАСЛОВЕНСКА РЕКА.

6. - Плејади аутора који и нехотице подржавају нашу тезу, прибрајамо и Пиктеа, чије истицање, да се тај првобитни, од науке на снази названи "индо-еврпски народ", протезао најмање још 2.000 година пре Христа од Инда до Атланског Океана, од речи до речи може да примени на

Словенски Народ - и то не само на основу археологије, већ и на основу историјских чињеница. Такође може да се одбрани и Пиктеова идеја водиља, да је језик тог бројног и расно још непомешаног народа био већ савршен и као такав - врело, из кога су потекли сви језици, који се називају индо-европским. Управо то је изванредно приступачно објаснио Илија Живанчевић, што смо изложили у посебном поглављу. Па не само да су од тог некада јединственог народа потекли сви управо споменути језици, већ и сви народи нашег времена, који њима говоре, па их Пикте и назива ПОТОМЦИМА НАРОДА, КОЈИ ЈЕ ГОВОРИО ЈЕЗИКОМ ВЕДА.

7. - Шафарик пак, сасвим независно од Пиктеа и коју деценију пре њега, сасвим одређено и јасно говори - и у "Старожитностима" и у "Пореклу Словена", где је коаутор са другим једним славистичким ауторитетом - Суровјецким - у ствари, обојица пишу и о Србима као о врло бројном народу још од преисторијских времена. Он период такве распрострањености Срба протеже чак и на време од хиљаду године пре њега, када су Срби у Европи били још увек - не само врло бројни, већ су - упоредо с тим - заузимали и много већа пространства... Сетимо се у овом тренутку, како је писао Сипријан Робер, да још у доба Карла Великог - с оне стране Рајне, све што није било франачко, било је словенско, због чега је и била створена позната тзв. СРПСКА ГРАНИЦА, или - како Руси кажу у њиховој Енциклопедији "Бољшаја" - СОРБСКИЈ РУБЕЖ. То управо и јесте доказ, да су се ондашњи Словени с оне стране Рајне у то доба још називали Србима. Било је то време, када азијатске хунгарске хорде још нису биле пресекле словенски средњеевропски простор данашњом Мађарском, када немачке краљевине још нису постојале - укратко, када је још "ЦЕО СВЕТ РАЗУМЕВАО СРПСКИ" - у правом смислу речи - од Балтика до Егејског Мора. А било је то сигурно још доба, кад Бугари нису били направили дубок раздор међу Србима, прастановницима Балканског Полуострва. Такође доба, када се словенски говор могао чути још по Малој Азији, па чак и у Египту и по - да тако кажемо - оазама Северне Африке, које још нисмо имали прилике да изучавамо. Тако би, дакле, и ти Шафарикови Срби, Венди, Венети, Хенети, Вани итд. бројем и јединственошћу одговарали Херодотовим Трачанима и Халкокондиловим Трибалима, и трачким Словенима Мојсија Хоренског, а и Пиктеовом безименом народу.

8. - Најзад - сви се у овом делу побројани аутори слажу у томе, да је тај "бројни и силно распрострањени народ имао исте обичаје и исти језик, премда је уз онда опште и заједничко српско име, од једне до друге области носио и обласна, или покрајинска имена. За Шафарика је, међутим, пошто му је тај толико распрострањени народ био српски и његов језик био српски. Велики број писаца је исти тај језик називао и илирским и то још у доба, када није било збрке са Хрватима. По Халкокондилу - илирски језик се протезао све до Балтика, док је Пикте говорио о језику Веда, пошто је његов непронађени народ - по њему - морао да говори језиком поезије, коју је створио.

Према свему напред изложеном, језик тог бројног и распрострањеног народа, морао је - управо као и сам тај народ - носити печат велике старине, јединствености, па - према томе - и изузетне постојаности, "без наглих криза", какве су имали по Меје-Вајану: грчки, италски, особито латински, па немачки, одн. германски. По њима се напред побројане одлике налазе само у "заједничком словенском", како су њих двојица и назвали своје дело ("Le slave commun"), што бисмо ми - на основу неких других озбиљних лингвиста могли да допунимо, или коригујемо са "архајски српски". Они су наиме, у овом управо споменутом делу закључили, да је:

"... заједничким словенским језиком говорио некада један јединствени народ, који је поседовао свест о својој јединствености. "

Тај јединствени народ, Сипријан Робер је назвао ПОЧЕТНИ НАРОД МАЈКА, док му је његов језик био ЈЕЗИК - МАЈКА, што је за њега био СРПСКИ НАРОД и СРПСКИ ЈЕЗИК.

Пре Сипријана Робера до исте констатације дошао је и Павле Јосиф Шафарик и то - као изузетан познавалац - не само класичног грчког и латинског, већ и савремених европских и - особито - без изузетка - свих словенских језика, што значи, да није било могућности, да се такав један учени полиглота превари. Цело то подручје било је део његовог бића, а целокупно славистичко знање био је његов живот.

У том смислу, а у вези управо са Шафариком, професор Костић доноси једну значајну и занимљиву појединост, па пише:[7]

> "П.Ј. Шафарик је више пута, а особито у својој српској читанци, изразио један веома занимљив закључак, а уз то од највећег значаја. По Белићу (Народна Енциклопедија СХС) у тој читанци је по први пут ДАТ ПРАВИЛАН ПОГЛЕД НА ПОРЕКЛО СРПСКОГ ЈЕЗИКА и покушај његове кратке историје. Објављена 1833.г., она доноси Шафариково мишљење, да је СТАРИ СРПСКИ ЈЕЗИК БИО САСВИМ СЛИЧАН ТАДАШЊЕМ, САВРЕМЕНОМ, ШТО ПРЕДСТАВЉА РЕТКОСТ У ИСТОРИЈИ ЈЕЗИКА. Он каже дословно:
>
> "Српски језик има извора и помоћних средстава (из високе старине) у довољној количини, да се питање његове старине... може да реши најкраћим и најсигурнијим путем. Нама је потребно само да преузмемо просто сведочење и да испитамо српске споменике временским редом... па да дођемо до резултата, да је У СРБИЈИ ОД ПАМТИВЕКА постојао поред црквеног дијалекта... у исто време и један самостално образовани СРПСКИ НАЦИОНАЛНИ ЈЕЗИК, КОЈИ СЕ У ОСНОВНИМ ТАЧКАМА ПОДУДАРА СА ДАНАШЊИМ..."

7. - Л. Костић, Изјаве странаца о српском језику, 1964., стр. 15.

Овом свом чврсто и солидно заснованом уверењу, Шафарик на стр. 71. "Порекло Словена", прикључујући се Халкокондиловом уверењу, да су Трибали - Срби, додаје убедљиво:

> "СЛОВЕНСКИ ПЕЧАТ ГЕОГРАФСКИХ ИМЕНА ТРИБАЛА ПОСЕБНО ЋЕМО ДА ОБРАДИМО, те ћемо тако из хаоса ТРАЧКО - ИЛИРСКИХ НАРОДА ИЗВУЋИ ЈОШ ЈЕДАН СЛОВЕНСКИ НАРОД... "

Критични Шафарик у закључку овог одељка љутито умује:

> "Цела ова збрка потиче због тога, што је код Грка и Римљана владало потпуно непознавање страних језика, а и због склоности новијих историчара, да учине да нестану одједном, као лишће у јесен, сви други становници Европе, осим управо споменутих Грка:и Римљана, да нестану, изумру и буду замењени онима, који наваљују из Азије. "

Остајући тако чврсто на својим позицијама, Шафарик користи сваку прилику, да покаже - не само постојање Словена кроз Трачане, Илире, Трибале, Венде, итд., него и да пружи доказе, да је једно јединствено име било свима њима "опште и домаће", а то је - СРБИН.

Он чак допушта, да су нека племена међу Словенима била "entslowenisiert", тј., да су изгубила словенско обележје у језичком погледу, али - што се српског језика тиче, Шафарик упорно тврди:[8]

> "... wahrend sich, nach der gewonlichen Anname, in Thrakien und lllyrien gleich alte Serbische Sprache im GANZEN REIN VON SOLCHEN ENTRATUNG ERHALTEN HATTE... '

А то значи:

> "... док је, како се обично узима, У ТРАКИЈИ И ИЛИРИЈИ ПОДЈЕДНАКО СТАР СРПСКИ ЈЕЗИК ОСТАО ПОТПУНО ЧИСТ ОД ТАКВЕ ДЕГЕНЕРАЦИЈЕ.."

8. - Über die Abkunft der Slawen 2, p. 149. . .

Па будући, дакле, да је српски језик - по Шафарику: ЧИСТ, ВЕОМА СТАР, ГОТОВО НЕИЗМЕЊЕН, оно, што он каже о пореклу и почецима словенског језика уопште, а с обзиром и на друге ауторе, који тврде, да је међу словенским језицима српски најстарији, у првом реду може да се примени на српски језик, као нпр.:

> "Die slawische Sprache ist selbststandiger Natur und stammt vonn keiner anderen europeischer Sprache ab. SO VIEL MAN NACH LANGEN JAHRHUNDERTEN UND VIEL - facher Umstaltung aus ihrem Baue und ihren Wurzeln entnehmen kann, scheint sie ein unmit telbarer SPROSSLING DERSELBEN URSPRACHE ZU SEIN, AUS WELCHER DIE ALTINDISCHE SANSKRITA HERVORGEGEN..."

Ево, како гласи ова јединствена Шафарикова порука:

> "СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК ЈЕ САМОСТАЛНЕ ПРИРОДЕ И НЕ ПОТИЧЕ НИ ОД ЈЕДНОГ ДРУГОГ ЕВРОПСКОГ ЈЕЗИКА ТОЛИКО, КОЛИКО - ПОСЛЕ ДУГИХ ВЕКОВА И ПОСЛЕ МНОГИХ ПРОМЕНА У ЊЕМУ - МОЖЕ ДА СЕ ПРОНИКНЕ У ЊЕГОВЕ КОНСТРУКЦИЈЕ И У ЊЕГОВЕ КОРЕНЕ, ОН ИЗГЛЕДА КАО НЕПОСРЕДНИ ИЗДАНАК ИСТОГ ПРАЈЕЗИКА ИЗ КОГ ЈЕ ИЗИШАО И СТАРОИНДИЈСКИ САНСКРИТ".

* * *

Ми смо отпочели ово поглавље ЦАРСКОМ РЕЧЈУ Катарине Велике, а завршили смо га ЦАРСКОМ МИШЉУ једног умног припадника СЛОВЕНСТВА.

Нека би нам обоје - надахнути свако на свој начин - послужили као путоказ при нашем тражењу истините историје нашег континента, над којим се вију тендециозно наметнути фалсификати уместо праве науке...

ЛЕПЕНСКИ ВИР КАО ПОТВРДА ТВРЂЕЊА НЕСТОРА КИЈЕВСКОГ, ЛАОНИКА ХАЛКОКОНДИЛА, СИПРИЈАНА РОБЕРА и др.

На жалост, нама су данас - или само ретко, или пак никако доступна стара сведочанства, на основу којих су - у наслову споменути писци - извели своје закључке о ПОДУНАВСКОМ БАЗЕНУ КАО О ПРАСЛОВЕНСКОЈ КОЛЕВЦИ У ЕВРОПИ. Како је тај проблем један од најбитнијих за утврђивање праве и коначне истине - не само о Србима и Словенима уопште, већ и о европском континенту, ми смо с великом радошћу дочекали резултате најновијих археолошких открића на тлу Србије.

Ради се о вишеслојевитом откопавању преисторијских насеља у Лепенском Виру, вршеном између 1965. и 1968. г., које је уздрмало - не само археологе, већ научни свет уопште. Јер - изношење

на светло дана чудесних људских боравишта у Лепенском Виру, на самој обали велике реке, отворило је нове перспективе - не само археолозима, већ особито историчарима, етнолозима, филозофима, од којих не можемо да изузмемо ни лингвисте, а ни социологе. Уз то, Лепенски Вир је поставио веома озбиљне проблеме и свима, који се интересују за уметност и њено порекло. А писцу ових редака, с обзиром на ауторе, који Подунавски Базен сматрају прасловенском колевком - откриће Лепенског Вира изгледа неизрециво значајно још и у односу на доказивање старине и изворности изузетних традиција српског народа, које- по усвојеној науци, па по изванредно документовоном делу Веселина Чајкановића[1] и др. - носе обележје континуитета све од тзв. "протоиндоевропских"времена.

1. - Леп. Вир, стр. 67.

Но пре него што пређемо на извесна запажања и закључке у вези са Лепенским Виром, да се осврнемо овде на једног француског новинара и писца нашег времена, по имену Жорж Сифер (Georges Suffert), који је, у париском недељном листу "Le Point", n 405., од 23. јуна 1980. године написао врло занимљиву краћу расправу о неким археолошким открићима наших дана. Закључке овог новинара, изузетног по грађи која га привлачи, која се најчешће односи на прошлост, за разлику од већине новинара, који се окрећу једино по кругу садашњице, приказаћемо овде и на његовом матерњем језику, тј. на француском. У самом почетку Сифер одмах подвлачи своје особито интересовање за прошлост:

"Rien n'est plus fascinant que de remonter l'histoire a l'envers":
"Ништа нас тако не очарава као изучавање историје унатраг".

У наставку ево значајних закључних мисли Жоржа Сифера, које ни једног искреног истраживаоца прошлости не могу да оставе равнодушним. У ствари - он нас једним епохалним закључком уводи у свет, о коме говори Драгослав Срејовић, после свога открића на тлу Србије, на десној обали Дунава:

> "Урањање у прошлост до хиљадите године (пре Христа), релативно је лако. Али - од хиљадите године до почетка наше ере, историја онога, што се назива Галијом - мутна је и несигурна. А даље (тј. од хиљадите године па унатраг), влада полумрак, једва осветљен Цезаровим и Астериксовим обавештењима неједнаке вредности... "
>
> Треба, дакле, да се удубимо још даље у време. Јуче - то је било немогуће. Данас - више не потпуно... " Супротно ономе, што многи верују - господарство, штала, кућа - не долазе непосредно са источног дела Средоземља, ВЕЋ СА ДУНАВА. Велики покрет према северо-истоку и југо-западу је отпочео. Тек 1973. г. откривене су у (северном округу париског базена под називом ЕН) - Ennes - "дунавске куће, дуге 10 до 40 метара и широке од 6 до 8 метара. Врло близу тих кућа - остаци: поломљена грнчарија, изупотребљавана оруђа, обични предмети. Изгледа вероватно, да су зидови били од набоја, а кровови од слепљене трске. Села су имала од 50 до 200 становника. ДУНАВСКА ЦИВИЛИЗАЦИЈА ЧЕТВРТОГ МИЛЕНИЈА ПРЕ ХРИСТА ПРОТЕЖЕ СЕ ОД ЧЕХОСЛОВАЧКЕ ДО ФРАНЦУСКЕ, ПРЕЛАЗЕЋИ ПРЕКО ХОЛАНДИЈЕ И НЕМАЧКЕ..
>
> Наши најбољи археолози су се посветили Египту и Сумеру, урадивши добар посао. Али, нису замишљали, да су под нашим ногама могле постојати покопане цивилизације. Пример: за оно доба џиновске дунавске куће. Дворци? места за молитву? складишта? то не знамо. Било је то - има седам хиљада година... "

Стигавши довде, ми већ у потпуности можемо да сагледамо ПОДУНАВСКУ ТЕОРИЈУ, којом ће - уздамо се - у скорој будућности моћи да се замени до данас у потпуности недефинисано учење о Словенима. Истовремено смо, захваљујући најновијим открићима на тлу Европе, стекли коначно и непоколебљиво уверење, да је Нестор Кијевски имао у рукама неки сигуран извор - како он, тако и учени руски људи око Катарине Велике, која је без колебања изјавила, да је језик Словена првобитни језик људског рода. Илија М. Живанчевић поновио је у наше доба исту ту мисао - речима:

"СЛОВЕНИ СУ ОСТАЛИМА ДАЛИ РЕЧ"

То је - само на други начин - саопштио и Адолф Пикте (Adolphe Picte), пронашавши, да су у најстаријим Ведама, које су унете у Индију, сва имена биљака и животиња везана уз флору и фауну Централне Европе...

У својој стручној филолошкој расправи он у доста наврата - и не слутећи - готово физички осећа СРПСКИ ЈЕЗИК... На жалост - и он је по неком правилу познатом само западноевропским истраживаоцима - систематски обилазио око Словена... То исто је чинио иначе изванредни француски санскритолог - Емил Бирнуф (Emile Burnouff), а да не говоримо о каснијим и савременим научницима, који - то говоримо из искуства - падају у неко стање укочености, чим у њиховом присуству споменемо значај Словена у развитку европске културе...

Но упркос том крајње негативном ставу - ваљда по неком закону неминовности, када време сазри и земља се отвара, да проговори тајнама, које треба да одиграју улогу у борби за Правду. Такав један космичко-историјски моменат ми доживљавамо данас, када треба духовно да се извуче из понора цела једна нација - српска, но сплетена са Словенством као мајка с децом, одњиханом на њеним недрима. То је управо она величанствена слика давне прошлости, коју је обликовао Сипријан Робер, назвавши СРПСКУ НАЦИЈУ мајком свих Словена, а СРПСКИ ЈЕЗИК ЈЕЗИКОМ, КОЈИ ЈЕ САЧУВАО ПРВОБИТНУ ЈЕДНОСТАВНОСТ И ЧИСТОТУ, која је омогућила израстање на праисконској језичкој српској лози свих осталих словенских идиома.

Славистички енциклопедиста - Шафарик - пак наводи јединствену српску народну поезију, која је - са свим савршенством јадног праисконског језика и данас одраз бескрајне словенске душе, чије етичке вредности надилазе све, што је створила мисао касније формираних народа. Живанчевић пак, о коме нам нико никад није говорио нити у школским клупама, нити на универзитетским катедрама, је дао такву анализу те поезије, њене филозофије и етике, повезујући поетске мотиве Веда и етику и филозофију изражену у ведским химнама са духовним стваралаштвом СРПСКЕ НАЦИЈЕ, чиме је доказао КОНТИНУИТЕТ СРПСКЕ МИСЛИ КРОЗ ГОТОВО БЕСКРАЈНО ДУГО ВРЕМЕ...

А ми ћемо у следећим књигама ове студије да видимо, како је та мисао помоћу СРПСКОГ ЈЕЗИКА ПРЕЛАЗИЛА ЗЕМАЉСКА ПРОСТРАНСТВА ОД ЈУЖНИХ ДО СЕВЕРНИХ ЕВРОПСКИХ МОРА... Према томе, а с обзиром на снажну повезаност и изузетну атавистичку љубав српског човека према своме подунавско-балканском тлу, узећемо слободу, да и ми овде дамо израза нашем уверењу, свакако на бази постојеће, у овом делу изложене документације, да су први подунавски људи, како то особито изгледа према Нестору Кијевском и Лаонику Халкокондилу, припадали почетном стаблу каснијих Словена. При томе не можемо да се отргнемо од помисли, да ово може да се докаже особито континуитетом традиција, које су несумњиво по први пут - у до сада познатим открићима - дошле до изражаја управо крај велике реке. Па стога ово поглавље посвећујемо - у првом реду - најдубље скопчаној традицији са српским човеком, чији првобитни корени долазе из највећих дубина дунавских обала. Зато је неопходно, да се осврнемо на дело Драгослава Срејовића "Лепенски Вир", створено на основу његовог епохалног открића. Ево, шта он сам каже у почетку те своје књиге:[2]

> "До открића Лепенског Вира, 1965. године, историја Ђердапа била је нејасна и кратка. Археологија и историја истицале су важност овог подручја само у вези са освајањем Дакије од стране Римљана (I-II век) и одбраном северних граница Римске Империје од варвара, насељених дуж леве обале

Дунава (III-IVвек). Све што се знало о догађајима пре и после овог времена (магловити подаси о путовању Аргонаута, оскудни трагови праисторијских култура, усамљени средњевековни споменици), утврђивало је мишљење, да је човек ретко залазио у подручје Ђердапа, да је ту једино као избеглица, или пролазник - остављао неважне и неповезане трагове свог присуства. И назив за највећу клисуру Европе - "Гвоздена Врата" - као да потврђује, да је она само монуметални оквир Дунава, високи планински масив пресечен великом реком, где нема места за човека и његово дело"

2. - Исто, стр. 68.

Лепенски Вир из основе мења ово схватање, јер:

"Археолошка истраживања вршена на овом месту, између 1965. и 1968.г., показала су, да је Ђердап матично подручје једне од најчуднијих и најблиставијих култура праисторије, у чијим су оквирима - знатно пре почетка неолитске културе, оствзрене форме и исказане идеје, које заузимају истакнуто место у општој историји људсхог духа. На Лепенском Виру, између шуме, камена и воде - поникла је прва монументална уметност средње и југоисточне Европе и настали су најстарији облици организованог друштвеног, привредног и религиозног живота у Подунављу. Већ у шестом миленију старе ере Лепенски Вир је био стално насеље ловаца и скупљача хране, велики верски и уметнички центар, коме су остале привржене и прве генерације подунавских сточара и земљорадника из петог миленија старе ере. Овом месту са хиљадугодишњом традицијом, обележеном стрмим литицама и застрашујућим вировима, враћао се човек и каснијих епоха, све до VI века нове ере, да крај њега живи, или сахрани своје мртве. Зато је Лепенски Вир - у ствари - велика некропола културе и народа. Њеним испитивањем упознаје се историја Ђердапа дуга преко 7.000 година, утврђује се нова димензија опште историје уметности и открива се посебно поглавље европске праисторије. Подвлачимо у горњем тексту значај Срејовићеве примедбе, која се односи на:

"... историју Ђердапа, дугу преко седам хиљада година... и на:

повратак људи и каснијих епоха ка древном насељу и некрополи - све до VI века после Христа... "

С обзиром на старост Срејовићевог открића, VI век по Христовом рођењу готово је наше доба, што нам даје сигурност, да су прастаре традиције, створене у оквирима Дунавског Базена, надживеле и VI век наше ере, те да многе од њих живе још до данашњег дана, на што ћемо се враћати у току развијања теме овог поглавља.

Што се тиче старости налазишта у Лепенском Виру, њу ће нам илустровати и једна кратка вест из париског дневног иста "Ле Фигаро" која гласи:[3]

"Une importante decouverte archeologique vient d'etre effectuee ... dans la region des Portes-de-Fer du Daíube... Des ouvriers travaillant sur un chantier a Donji Milanovac, ont en effet, mis au jour les vestiges d'une cite qui, de l'avis des specialistes, est vieille d'environ 8.000 ans!

Les restes de 41 habitations en forme de trapeze, de nombreuses

sculptures et figurines, representant des hommes et des animaux qui, par leurs formes et leurs dimensions, sont uniques en leur genre, ont ete trouves sur une supperficie de 1.250 metres carres.

Cette ville, estiment les archeologues, est l'une des plus anciennes que l'on connaisse. Par sa structure architecturale, sa richesse en outils, en objets et ses autres caracteristiques, elle constitue l'un des plus extraordinaires temoignages que nous possedions de l'age de pierre.

Cela semble devoir remettre en question la theorie des rapports entre les civilisations antiques europeenne et orientale" a declare le Dr Dragan Srejovic, eminent savant... "

3. - О. ц., стр. 137.

Ево, шта нам каже наведена вест познатог "Фигароа":

> "Управо је остварено једно важно откириће... у пределу Гвоздених Врата на Дунаву... Радници, копајући на једном радилишту у Доњем Милановцу, изнели су - у истину- на светло дана трагове једног насеља, које је, по мишљењу стручњака, старо отприлике 8.000 година!
>
> На површини од 1.200 квадратних метара, нађени су остаци од 41 куће трапезоидног облика, многобројне скулптуре и фигурине људи и животиња, које су - по облику и димензијама - јединствене.
>
> Ово насеље, сматрају археолози, једно је од најстаријих, за које се зна. По његовој арихитектонској структури, по богатству у оруђу, у предметима и по осталим карактеристикама,ово насеље је једно од најнеобичнијих сведочанстава, које поседујемо из каменог доба.
>
> Ова чињеница - изгледа - доводи у питање теорију односа између европске и оријенталне цивилизације античког времена, изјавио је Срејовић др Драган, еминентни научник... "

Тако "Фигаро" завршава своју вест.

У напред цитираном делу професора Срејовића наћи ћемо много исцрпнија обавештења о извандредно интересантним појединостима овог јединственог налазишта на свету. Нпр., на стр. 14., писац тврди, да Лепенски Вир представља облике једне високе културе, јер је то планско насеље, са планском архитектуром. Он иде и даље, па каже, да та архитектура подразумева сложене друштвено-економске односе. Срејовић чак сматра, да су споменици лепенско-вирске уметности надахнути дубоком религиозношћу... По њему - и та култура и ти споменици монументалне уметности, као и дубока религиозност, која кроз њих зрачи, нашли су се ту: "Без икаквих најава, без претходне традиције изражене на неки начин на истом месту". А ми, на основу тог његовог мишљења постављамо питање:

> "Значи ли то, да је та култура, скупа с религиозним схватањима њених носиоца донета однекле на ту чудну обалу велике реке?"

Такво питање постављамо утолико пре, што - по Срејовићу - Лепенски Вир представља сложеност својом уметношћу и религијом, која га спаја с палеолитиком, док је економиком везан уз средње камено доба (мезозоик). Уз то - писац подвлачи трајност насеља, у ком је обитавало око 200 генерација. На основу тих чињеница, Срејовић закључује:

"Посматрано збирно, они дефинишу једну нову фазу ране преисторије Подунавља, једно посебно стање културе, које је припремано столећима у прошлости и без којег не би било могуће ни прихватање две најзначајније тековине "неолитске револуције" у будућности: земљорадње и сточарства".[4]

4. - Исто,стр.:138.-14б.

Мало касније[5] Срејовић даје једно - у односу на ову нашу студију - значајно обавештење, па каже:

"... корени културе Лепенског Вира сежу даље у прошлост и гранају се на пространства, која знатно прелазе границе њеног матичног подручја... Географски, Лепенски Вир лежи на самој граници између Средњег и Доњег Подунавља. Ђердап, који је вероватно уже матично подручје ове културе, повезује Панонску Низију и Понтски Базен у једну целину".
Затим следе закључци од веома великог значаја:

"... Област Средњег и Доњег Подунавља не представља затворен географски простор: преко бројних притока Дунава, ова област се добро повезује са свим осталим областима Средње и Југоисточне Европе, што значи, да Лепенски Вир може бити интегрални део праисторије целог овог пространог подручја. Стога треба сматрати, да су се и припреме за рађање културе Лепенског Вира одиграле у областима, које су посредно, или непосредно везане за Дунав ".

5. - Београд, Српска Књижевна Задруга, 1973. г.

Претходни текст нам пружа прилику, да доведемо у везу резултате истраживања у оквиру Лепенског Вира с приказом студије госпођице Елзе Кристенсен (Else Christensen) у америчком листу "The Spotlight", под насловом: "Anthroplogists link Sumerians, with prehistoric Indo-Europeans,[6] где она пише:

"Пре скоро 5.000 година - народ, који је живео у простору северно од Црног Мора, почео је да развија начин живота, који ће имати значаја за историју... Ми не знамо име тог народа, или тих народа, али археолози га - по ископинама остатака њихове радиности - називају: "народ плетене котарице", или "народ ратне секире".

6, - О. ц., стр. 606., 607., 608.

У исто време, кад се тај народ појавио, сумерска цивилизација је већ постојала у долини Еуфрата, око 1.200 км с оне стране Кавказа. Многи су од нас много више читали, или чули о Сумеранима, или о доцнијим цивилизацијама у Месопотамији, него о "народу ратне секире". Јасно, о Сумеранима има много више археолошких налаза, но уз то, нас много више импресионира камена архитектура, уметност, или писана историја, него скромни остаци неког примитивнијег народа. Међутим, није изненађујуће, да извесна археолошка открића указују на сличност алатки између "народа ратне секире" и Сумерана, јер "ратна секира", према којој је дато име целом народу, апсолутно је копија у камену сумерске бакарне секире. Антрополози указују на интересантну чињеницу, да су Сумерани и "народ ратне секире" морали у расном погледу бити врло блиски. Шта више, етнолози сугерирају, да индоевропске религије показују сличност са сумеранском, а филозофи тврде, да од Сумерана потиче реч "бакар" у многим европским језицима. Кад све ово повежемо, неизбежно се намеће веза између Индоевропљана и Сумерана, која је вероватно остварена преко народа "ратне секире".

Мало даље Елза Кристенсен нам каже, да је "народ ратне секире" извршио дубок и благотворан утицај на цивилизацију уопште. Затим дознајемо из истог текста, да су археолози, етнолози и праисторичари открили, да се култура "народа ратне секире" проширила кроз целу северну Европу око 2.000 г. пре Христа, а тек око 1.800 почели су да се појављују у Централној Европи Келти, па нека италска племена на Апенинском Полуострву и Грци у Грчкој. А најдаље 1.600 пре Христа, Аријевци су били спремни за инвазију северне Индије и ми данас поуздано знамо, да су постојале заједничке културне, лингвистичке и расне карактеристике међу свим овим народима, будући, да су сви они били Индо-Европљани. У односу на претходно тврђење, каже даље Елза Кристенсен, хронолошке и географске чињенице су убедљиве, а - уз то и антрополошки је установљено, ДА СУ СВИ ОНИ БИЛИ ПОТОМЦИ "НАРОДА РАТНЕ СЕКИРЕ".

У даљем излагању госпођица Кристенсен саопштава, да:

> "... ако се упореде касније цивилизације индо-европских народа, међу њима се откривају извесне разлике; међутим, што се иде даље у прошлост:
> "... in the barbarian past, the profound similarities are obvious",

тј.

> "... што идемо даље у прошлост, "у варварско доба, дубоке сличности су очигледне".[1].

Најзад, Елза Кристенсен закључује, да индоевропски свет дугује "народу ратне секире" велики споменик, управо као и старој цивилизацији Египта и Сумера. Међутим, модерно учење му не одаје дужно признање, те - увек по њој:

> "... but if we neglect these ancient Indo-Europeaan values, we leave human dignity behind".
>
> "... АКО НЕ ПРИЗНАМО ОВЕ СТАРЕ ИНДО-ЕВРОПСКЕ ВРЕДНОСТИ, МИ ЗАБОРАВЉАМО НА ЉУДСКО ДОСТОЈАНСТВО"

Ми препуштамо будућим генерацијама српских научних радника, да из њихове - до тада - можда шире перспективе - испитају и оцене, колико је која епоха поштовала људско достојанство, када се радило о Српском Народу...

А ми ћемо, тешко носећи у души крваву судбину народа у чијем крилу смо угледали светло дана и чије име чак ни једна критична и - како сама верује - објективна госпођица Кристенсен не може да пронађе, да наставимо даље - трагом једног неочекиваног открића, све у нади, да није далеко време, када ће часовник отпочети да откуцава часове најзад пробуђене истине! На начин једнога Сипријана Робера, Илије М. Живанчевића, Лаоника Халкокондила, Мојсија Хоренског, великог Милоша С. Милојевића, нашег савременика Ненада Љ. Ђорђевића, Симе Лукин - Лазића, кога су неистина и неправда отерале у гроб пре времена... Листа оних, које је злонамерност бацила у заборав - дуга је, упркос таквом неопростивом чину, при чему речи Елзе Кристенсен добијају своју пуну вредност кроз признање, да наше иначе грехом оптерећено доба уистину заборавља на људско достојанство!

Нама се чини, да откриће Лепенског Вира и целог света око њега само потврђује све оно, до чега су напред споменути истраживаоци дошли кроз старе списе... И до чега је дошла и славна царица Катарина Велика, која није била само царица, већ просвећена жена, коју је интуиција често узносила до врхунаца истине. Но осим тога, као владарка, она је морала бити окружена извесним бројем лица, чије знање се уздизало до тајанствености недокучивих сфера за највећи број смртника...

Па зато нам изгледа, да нам откриће Лепенског Вира стиже као замена за древне и, вероватно највећим делом нестале списе, у које нисмо имали срећу да уронимо... или само делимично... Јер је

очито, да су почињене недопустиве грешке и пропусти, па и уништавања... Те Лепенски Вир личи на чудесну причу живота, који није могао да умре коначно без икаквог трага под наслагама земље и стена... Зато прилазимо с посебним осећањима овој археолошкој причи, коју је професор Срејовић тако лепо формулисао, сматрајући, да би било неопходно повезивање резултата рада свих научних екипа, које су се бавиле истраживањем подунавског и црноморског базена.

Јер - једино на тај начин бисмо могли да добијемо једну хомогену слику тог толико важног подручја за живот европског континента. Елза Кристенсен је - изгледа - у свом раду прилично усамљена. Међутим, њена тежња, да уђе у траг предака оних, које је наука назвала Индоевропљанима - чини се - савршено је искрена и сигурно представља важан беочуг у одгонетању нечега, што је обавијено хотимице велом расплинуте и магловите тајне. Допустили смо себи, да је споменемо упоредо с разматрањима о Лепенском Виру, пошто она одломак из своје напред наведене студије отпочиње временом од пре око пет хиљада година, а то значи управо оним периодом, када се у Лепенском Виру живело још увек пуним животом. Зато - после ње - скренимо поново пажњу на Срејовићеву археологију, која нам, почев од стр. 17. овде цитираног дела говори о оној далекој ери, када је Подунавски Базен тек почео постајати колевком Словена, како је то посведочило више писаца, о којима говоримо у току ове студије. Ево, на шта наилазимо на споменутој страни 17.:

> "На почетку млађег палеолита, приближно око 35.000 година пре Христа, култура Подунавља у ово доба добија властиту физиономију и - што је посебно значајно - у њој отпочињу процеси и остварују се форме, важне за разумевање неких битних одлика култура Лепенског Вира: оснивају се насеља на отвореном простору, започиње уметничко стваралаштво и формирају се јасније религиозне концепције. Тако се већ у старијој фази млађег палеолита јављају насеља на отвореном простору и први примери округле пластике. Али - тек у средњим и позним фазама млађег палеолита, од времена појаве Граветијанске Културе (приближно око 25.000 г. пре Христа), позната су бројна насеља на отвореном простору, често подигнута. као и Лепенски Вир - на лесу, крај речних обала, са стаништима грађеним од дрвета, дугачких костију мамута, или камених плоча. Највећи број антропоморфних и зооморфних фигурина такође припада Граветијанској Култури, а из њених оквира познати су и први налази, који јасније илуструју религиозна схватања подунавског становништва: жртвовање животиња, култ ватре и огњишта, повезивање покојника са огњиштем, посебно сахрањивање лобање...
>
> ... Садржаји Граветијанске Културе весници су новог доба. Они у себи носе и зачетке облика, који ће се развити у будућности и постати трајна одлика европске културе и њеног специфичног стила. Само догађаји који су уследили - формирање мезолитских култура на почетку постглацијалног периода - учинили су, да се превиди њихов значај и улога у каснијој културној историји Европе".

На стр. 18. свог дела, које је назвао по свом археолошком открићу, Драгослав Срејовић додирује у неку руку закључке Елзе Кристенсен, пишући о културном јединству, постигнутом још крајем палеолита (старијег каменог доба) од Дона и Крима, па све до Горњег Подунавља.

Даља значајна Срејовићева констатација налази се на стр. 18., где стоји:

> "Лепенски Вир је доказ, да мезолит није "мрачно доба" европске праисторије, већ само период истрајне бремепитости и да први велики успон европске културе у постглацијално време није оплођен утицајима са стране, него да је настао спонтано, буђењем дуго притајених енергија подунавске културе млађег палеолита... "

Следи затим изнад свега значајан закључак:

> "Ово је значајна чињеница. Она показује, да Европа није морала да прими са

Блиског Истока становништво и културу, како би могла да превазиђе прошлост и нађе снаге за стваралачку будућност. Новооткривена култура Лепенског Вира је доказ, да је овај подвиг учињен у Европи самостално. Њено неочекивано откриће и њене изузетне форме показују, да су наша знања. о путевима културе још увек ограничена, као и наше могућности, да предвидимо облике, које је живот способан да организује... "

Не улазећи у овде непотребну детаљнију архитектонску анализу кућа Лепенског Вира, коју је Срејовић обрадио мајсторском прецизношћу, ми ћемо да подвучемо само појединост, која нас - у овом случају највише занима у односу на сврху овог поглавља, а то је - положај кућног огњишта, чија улога је добро позната у развоју породичног и племенског живота. Срејовић каже, да се:

"... огњиште са реципијентом, окружено каменим "столовима" и скулптурама (у почетку облутком из Дунава, а касније скулптуром) издваја од простора за становање, те постаје центром једног малог светилишта[7] унутар зграде намењене и становању. Другим речима, објашњава даље аутор[8]:

... огњиште има осовински положај, а прави центар има реципијент са рељефном декорацијом, док камени "столови" затварају са свих страна простор, који је директно осветљен млазом светлости, чији интензитет и облик одређује улаз на прочељу... У тренутку изласка сунца цео сакрални простор захваћен је снопом прве јутарње светлости, све до скулптура, постављених у његовом дну... "

7, 8. - О. ц., стр. 606., 607., 608.

Оно, што нас у овој прилици сасвим посебно занима, јесте Срејовићево поглавље, које отпочиње насловом:

"ЧУВАРИ ОГЊИШТА"

Он нам одмах у почетку тог одсека саопштава, да у исто време:

"... када се у кућним светилиштима појављују скулптуре, у њиховој непосредној близини, уз огњиште, полажу се и покојници".

Аутор затим излаже, да се тек овим поступком у оквиру културе Лепенског Вира утврђује и однос према мртвима. Изгледа, мисли он даље, да су се у кућама сахрањивали само они, чијим остацима је приписиван посебан значај, али да је немогуће утврдити критеријум, по коме је вршен тај избор. Уз то, наглашава професор Срејовић:

"Гробни прилози су једнолични и изразито сиромашни, "

чиме се Лепенски Вир разликује од гробова неких других крајева Европе, који чувају знаке материјалистичког схватања, страног прастановницима Лепенског Вира. Споља, изнад чела покојниковог, покопаног иза кућног огњишта, гробно место је обележено једном орнаменталном скулптуром, непосредно изнад покојниковог чела, док је изнад његових стопала вертикално усађена једна велика плоча.

Аутор дела о Лепенском Виру детаљно описује све врсте сахрањивања у кући, но како ово није монографија искључиво о том проблему, ми ћемо да пређемо на даљи преглед Срејовићевог дела о Лепенском Виру, одн. о његовим становницима, који су - изгледа - уз покојника укопавали редовно и јеленске рогове. У вези с тим, писац овако резонује:

"Рогови јелена лако су могли да постану симбол, који - на најбољи могући начин - уједињује смрт и поново рађане, васкрсење, сталну обнову и бесмртност. То су једини појмови који - истовремено - осмишљују и живот и смрт. Стога је и полагањем рогова јелена уз покојника отклањано све оно, што при свакој сахрани збуњује људску мисао и узнемирује дух".[9]

9. - Исто, стр. 608.

И даље - све што нам писац каже о давно несталим житељима Лепенског Вира[10], чини нам се, да је од неизмерно великог значаја. Наиме, много поимања, која је Срејовић изложио, подударају се још и данас - међу свим Словенима - понајвише са српским. Аутор је, нпр., између осталог открио, да руке покојника, који леже у средини кућног светилишта, с једне стране додирују огњиште, а с друге свети облутак, који се временом претворио у скулптуру, одн. у заштитника кућног огњишта, а у Хришћанству, скулптура је доживела трансфигурацију у икону свеца, који бдије над кућним огњиштем, над живим члановима породице, али такође и над мртвима, који настављају да суделују у свему "што се збива око неугасиве свете ватре, око које се дакле - одвија живот са видљиве и с невидљиве стране. Нашавши ове појединости у делу професора Драгослава Срејовића, ми смо коначно по први пут - поставивши себи једно одређено питање стотинама пута - почели да налазимо одговор:

СРПСКА СЛАВА? ОДАКЛЕ ДОЛАЗИ СРПСКА СЈIАВА? ЗАШТО УПРАВО ОНА НЕ ПОСТОЈИ НИ КОД КОГА ВИШЕ? ЗАШТО ЈЕ НЕМА У ОСТАЛИХ СЛОВЕНА! ЗАШТО СЕ БАШ СЛАВОМ СРБИ ИЗДВАЈАЈУ НЕ САМО ОД ОСТАЛИХ НАРОДА НЕГО И ОД ИСТОРОДНИХ СЛОВЕНА?

10. - Ибидем.

Но вратимо се Срејовићу и његовим закључцима, при чему он пише следеће:

"Ни у једној другој европској култури, све до времена раног хришћанства, покојницима није дата овако велика надокнада за сва одрицања од материјалних добара. Стога, гробови на Лепенском Виру и нису илустрација индивидуалних судбина, већ увек изражавају само идеје једне посебне метафизике. У њима недостају предмети који опомињу на пол, занимање, поседовање, друштвени положај и личне преокупације, али су зато постављени у простор испуњен обиљем облика, који формулишу "поглед на свет", подсећајући нас на српско пословично схватање све до нашег времена:

"ЗЕМАЉСКО ЈЕ ЗА МАЛЕНА ЦАРСТВО!"

Јер - то јасно показује посебна брига у многим детаљима у односу на покојника. Извесне појединости сведоче, да се у Лепенском Виру водило рачуна о сваком претку, коме се обезбеђује трајно место у кругу породице. Будући, да су покојници били сахрањивани (у целини, или делимично) испод кућног огњишта, они су и даље уживали топлоту ватре, која се на њему није гасила, а исто тако и храну, што се на њему припремала. Истовремено су на тај начин стицали вечни мир у безбедним и увек осветљеним оквирима светилишта. А симболичие "куће мртвих" изграђене су увек од исте врсте материјала, од лапорца црвене боје. Тај материјал је, мисли Срејовић, свакако изабран због боје крви, која мртвима посебно годи а троуглови (који се могу схватити као схематизована представа куће), формирају у поду отворе, у које је изливана жртва умрлима. С друге стране, позитивне силе света мртвих, лако су кроз њих могле да допру до света живих. Ова два боравишта, дакле, за житеље Лепенског Вира, имала су исти облик и боравиште преминулих замишљено је - по свој

прилици - само као наличје простора у коме се живи... "

Будући, да се ведске химне тесно преплићу са српским дизањима у славу, одн. будући, да су Веде највећим својим делом - у ствари - дизања у славу једног другог времена, ми ћемо се - у једном каснијем делу ове студије неизбежно вратити делу "Лепенски Вир" професора Срејовића, али ћемо се овде ипак још мало задржати на његовим веома интересантним закључцима, који су нам коначно омогућили разумевање извесних ствари у тако карактеристичним искључиво српским традицијама. Стога дубоко и искрено захваљујемо том врсном мислиоцу, који нам је омогућио неопорецивом логичношћу својих закључака, да коначно уђемо кроз широм отворена врата у један свет, који нам је све до открића дела "Лепенски Вир" био само делимично доступан.

Ево, дакле, закључкака који су особито интересантни и као такви вредни сваке пажње:

"Велики облутак постављен иза огњишта и усађен дубоко у тле испод пода, означава духовно средиште светилишта, а самим тим и центар микро - и макрокосмоса културе Лепенског Вира... Извесно је, да су постављањем облутака уз огњиште симболично пренета у кућу два основна елемента спољног света: камен и вода... Овај камен који се креће, не осећа се као део неживе материје, већ као једина форма у природи, која је истовремено и жива и вечита. Снага воде и свих бића, која у њој бораве, сједињују се у облутку са чврстином камена и силама живога света, које он носи. Облутак стога лако прераста у симбол... Снаге овог симбола активно делују на појединце и данас... А испод њега сахрањивана су - или тела покојника, или пак само главе, што се, како сматра Срејовић, сигурно везивало за веома сложену религиозну мисао, која тек у Лепенском Виру људску главу уздиже на степен великог верског симбола... Може се сматрати, разлаже аутор даље, да је симболика главе била многострука, одн. да се веровало, да она делује на све силе које господаре животом у кући и насељу, у шуми и у води.

Што се тиче ритуала, он се обављао у кућним светилиштимз, око ОГЊИШТА, ЖРТВЕНИКА и СКУЛПТУРА.

Уз то дознајемо, да су приликом ископавања пронађени остаци жртава и инструмената култа, али - да је неизвесно, на који начин и у каквим приликама су приношене жртве, као и све друго, што је пратило тај чин. А као жртве приношене су РИБЕ, ЈЕЛЕН и ПАС..."

Писац, међутим, један закључак изводи са сигурношћу, па каже:

"Поменуте жртве, као и остали елементи укључени у светилиште, показују, да суштину религије културе Лепенског Вира чини КУЛТ ОГЊИШТА И ВАТРЕ, КУЛТ ПРЕДАКА и можда СУНЦА Међутим, све идеје које се везују за светлост, огњиште, ватру, небеска тела, или покојника, израз су једне исте идеологије која произлази из изразито космичких преокупација становника Лепенског Вира... Једнообразност култа, која је до те мере наглашена, да се стиче утисак, да је религија кодификована, подразумева јединство заједнице и постојање бројних табуа, одн., друштвених норми, а светиње, које су из генерације у генерацију на исти начин распоређиване око кућних огњишта, доказ су - не само упорног одржавања традиција, већ и строго патријархалних породичних односа. ПОШТОВАЊЕМ ПРЕДАКА и инсистирањем на њиховој вези са рибом, облутком и каменом, заједница се у целини чврсто укорењује у тле и стиче потребну сигурност... "

Ми пак, инсистирајући на тексту Драгослава Срејовића, због значаја који му придајемо у вези с дубоком укорењеношћу извесних српских традиција, остајемо још мало уз његово дело, сматрајући, да су први корени чудесних и још потпуно необјашњених извесних српских обичаја дубоко усађени по обалама велике реке, коју су неки међу истраживаоцима прошлости назвали ПРАСЛОВЕНСКОМ РЕКОМ. Као што рекосмо напред, ми ћемо се овом темом опширно позабавити у једном од следећих свезака ове студије, али овде, да још мало уђемо у размишљања професора Срејовића, на чијим крилима ћемо моћи да се винемо даље у нашој интерпретацији. Ево, дакле, још неколико значајних Срејовићевих појединости. У наставку прекинутог цитата, он даље каже:

> "... облици, који заузимају одређени положај у оквирима светилишта, откривају праву суштину религије културе Лепенског Вира. Они су увек распоређени око ОГЊИШТА и окренути су - или СУНЦУ, које се рађа из џиновске порфиритне стене, или према западу, ка страни мртвих. Стога се чини, да ова религија првенствено разрешава тајну рађања и смрти и да је у њој најзначајније место дато ПРЕЦИМА КОЈИ СЕ СТАРАЈУ О ПРОСПЕРИТЕТУ ЦЕЛЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ЧУВАЈУ ВАТРУ ДОМАЋЕГ ОГЊИШТА".

У свом резимеу на француском језику на крају дела, наш аутор, професор Срејовић, тврди, да откриће Лепенског Вира отвара ново поглавље европске праисторије. Његовом мишљењу ми - после дугог размишљања и проучавања - узимамо слободу, да додамо и наше:

> ЛЕПЕНСКИ ВИР НЕ САМО ДА ПРЕДСТАВЉА НОВО ПОГЛАВЉЕ У ЈЕДНОМ СМИСЛУ, ВЕЋ И ПРВО ПОГЛАВЉЕ, КОЈИМ ЋЕ КОНАЧНО МОЋИ ДА СЕ ОБЈАСНИ НЕШТО, ШТО ДО САДА - ИЛИ НИЈЕ УОПШТЕ ОБЈАШЊЕНО, ИЛИ СЕ - ТУ И ТАМО - ТЕК САМО НАСЛУЋИВАЛО, А ТО СУ КОРЕНИ И ПОРЕКЛО НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ТРАДИЦИЈА СРПСКОГ НАРОДА

Пишући ове ретке, ми не мислимо, да можемо све одједном да разјаснимо.

Међутим, верујемо, да можемо да дођемо до извесних исправних закључака, уједно означујући, у ком смеру треба да се одвијају нека истраживања будуће науке о српском народу - науке, која неће, као што је до сада био случај, угушивати и преиначавати свако откриће о Србима, већ ће - напротив - настојати, да сваки нађени документ и сведочанство свестрано испита, продуби, анализира и - евентуално - упореди. А то значи, да ми ово наше поглавље о Лепенском Виру сматрамо само као некакав први нацрт, тек само први додир једне теме, која ће тек морати да се разрађује.

Па да стога - примера ради - овде одмах пређемо на прво паралелно разматрање неких појава, које још увек постоје код савремених Срба, а које су можда биле у Лепенском Виру тек у некој врсти "ембрионалног стања". Ово упоређење је данас потребније него икада раније због убрзаног разарања српских традиција и српске - некада - по строгим правилима организоване породице и задруге. И сам Срејовић каже на страни 270.:

> "У брзом темпу савременог друштвено-економског развитка
> све брже нестаје арахичних облика и односа... "

Међутим, жеља писца ових редака била је још давно - давно пре почетка рада на овој студији - претварање свих српских земаља у неку врсту ЖИВОГ МУЗЕЈА ПРАСРПСКИХ, или, КАКО СЕ ТО ДАНАС НАЗИВА - ПРОТО-ИНДО-ЕВРОПСКИХ ТРАДИЦИЈА. Уосталом, и сам Срејовић завршава део своје књиге на српском језику одломком о савременим антропогеорграфско-етнолошким истраживањима у близини Лепенског Вира Л. Жунића, који свој текст закључује речима:

"... Иако све ове народне творевине... не поседују подједнаку литерарну и садржајну вредност, иако се у њима мешају каткад елементи хришћанске и паганске митологије, све оне поседују по неки детаљ, који заслужује пажњу... Комплетан материјал о насељу, његовим становницима, њиховом животу, навикама и традицији пружа могућност за реконструкцију прошлости, са карактеристикама, које су заједничке ширем етничком подручју, али и са специфичним и посебним појединостима, које привлаче изузетну пажњу, и заслужују посебан третман".

Једна таква појединост, која заиста привлачи веома велику пажњу, јесте казивање сликара П., родом из источне Србије, не тако далеко од Лепенског Вира. У његовом крају, прича он, на дан крсне славе, домаћин куће легне под сто као мртав. Кроз неко време, сабрани гости, који седе око истог тог стола, најпре причају о њему, као да је стварно умро, Но после извесног времена, пошто су се гости довољно напричали, засвира музика и домаћин скочи испод стола, седајући са осталима, те тек у том тренутку настаје право славље, гозба и празновање. Није ли то један занимљив детаљ из круга великог броја традиција српског народа, који сасвим лако може да нас врати у доба, када је домаћин куће и господар породице био стварно покопан испод кућног огњишта? Па не само он, већ и други чланови породице, јер се за све остављао отвор у поду, кроз који се преминулима сипало пиће и изливала жртва - сигурно - у дубокој вери, да је то најбољи начин, да и они суделују у свему, што се догађа изнад њих, делећи и пиће и храну са живима.

Из Жунићевог текста види се, да је при испитивању савремених обичаја у данашњем најближем насељу Лепенском Виру (стр. 268.), установио да су:

"... култ предака и веровање у загробни живот присутни у сваком тренутку и на сваком месту, а да погребни ригуал, по бројним елементима, прописима. и поступцима очигледно има примарно место међу свим обредима, како у прошлости, тако и данас".

На следећој, 269. страни, Жунић допуњава своје обавештење:

"Помане (тј. помени) - даће имају централну улогу у погребном ритуалу и специфично исказаном култу мртвих... Бројни култни хлебови припремљени за ову прилику, различитих облика, симбола и намене, обиље воде, која се тада троши, затим улога ватре, сићушних, првенствено белих речних камичака, мађијска функција огледала и улога броја 7, као и велики број других детаља УКАЗУЈУ НА АРХАИЧНОСТ МНОГИХ ЕЛЕМЕНАТА ОВОГ КУЛТА. Места на којима се изводи већина обреда, као што су река, извор,бунар и друга, затим колективно учешће у испуњавању неких норми и захтева, мноштво цвећа и упаљених воштаница, празници посвећени умрлим прецима, проширују обим ритуалних поступака и КАТКАДА ГОВОРЕ О ЊИХОВОМ ИСКОНСКОМ ПОРЕКЛУ..."

Како ово није студија посвећена археолошком открићу Лепенског Вира, већ - у првом реду путоказ ка оној епохи, из које су - кроз дуго време - до нас стигле најархаичније традиције српске нације, ми ћемо стога да пређемо на нека тврђења изванредног Веселина Чајкановића у његовом - до невероватности документованом делу:

"Мит и религија у Срба"[11]

11. - Чајкановић, о.ц., стр. 86.

Ту ћемо - између веома бројних осталих чињеница и тврђења - да нађемо и Чајакановићеве закључке о старој, предхришћанској српској религији и о старинским српским култним обичајима, у које Православна Црква - не само да није дирала, него им је, када су то заслуживали:

"... дала и своју ауторизацију и благослов... "[12]

12. - Исто, стр. 94.

С тим у вези је и један од његових бројних исправних закључака:[13]

"Као најглавнију карактеристику старе српске религије ваља споменути веома велики значај, који у њој има култ предака. Сви празници у години, са Бадњим Даном и Славом на челу, групишу се око тога култа; кудикамо највећи број жртава, случајних и периодичних, намењен је прецима. БЕЗ ПРЕТЕРИВАЊА МОЖЕ СЕ РЕЋИ ДА СЕ ЦЕЛА СРПСКА РЕЛИГИЈА СВОДИ НА КУЛТ ПРЕДАКА.. "

13. - Колико знамо, по правилу одливање се врши укупно три пута.

Но врло опрезни истраживалац, не задржава се само на претходној констатацији, него додаје:

"Извесне појаве из религије и култа не морају бити искључиво српске, али су У СРПСКОЈ РЕЛИГИЈИ НАЈБОЉЕ САЧУВАНЕ, ПА ИХ ЈЕ према томе - У ОКВИРУ ТЕ РЕЛИГИЈЕ НАЈЛАКШЕ УОЧИТИ И ОБЈАСНИТИ. У СРПСКИМ ИЗВОРИМА ИМА ДОБРОГ И ПОУЗДАНОГ МАТЕРИЈАЛА ЗА РЕШАВАЊЕ ОПШТИХ ПИТАЊА ИЗ ИСТОРИЈЕ РЕЛИГИЈЕ.. "[14]

14 - Исто,стр.211.

Само на претходну Чајкановићеву напомену могла би да се надовеже читава нова студија, но уместо тога, ми ћемо управо на овом месту да додамо неколико кратких речи у вези са српским језиком: По разним, лингвистима и познаваоцима српског језика, СРПСКИ ЈЕЗИК НОСИ ОБЕЛЕЖЈА АРХАИЧНОСТИ, КОЈА СУ - ПО Абелу Овелаку (Abel Hovelacq) - УТВРЂЕНА. А чињеница, да су се испитивани архаизми у Срба сачували, несумњиво је знак језичког конитинуитета, који није нарушен никаквим страним утицајима, што би се дословно и паралелно могло применити и на српске обичаје, који су - великим својим делом остали нетакнути, те Чајкановић пише:

"Српски извори су данашњи српски обичаји, који су, захваљујући томе, што су Срби у религијским схватањима. и навикама врло конзервативни, не само поуздан извор за испитивање прошлости, него су за стару српску религију готово и једини извор".[15]

15. - Исто, стр.608.

Веома савесни Чајкановић - не само да се бавио временом настанка религије старих Срба, него је улазио и у њену анализу, позабавивши се њеним односом према другим религијама. Тако он каже:[16]

"У ОДНОСУ ПРЕМА ДРУГИМ РЕЛИГИЈАМА СРПСКА РЕЛИГИЈА ЈЕ ПРЕТЕЖНО ИНДОЕВРОПСКА И У ЊОЈ ИМА НАЈВИШЕ ЕЛЕМЕНАТА ИЗ ИНДОЕВРОПСКОГ ВРЕМЕНА",

што смо ми закључили и у односу на језик српског народа, давно пре него што смо имали прилике да консултујемо Чајкановићево иначе изванредно дело.

16 - Ibidem.

У овом контексту израз "индо-европски" може да нам звучи чудно, но ми морамо њим да се служимо у смислу старине све дотле, док објективна наука можда скоре будућности не обликује неки нови термин, који ће одговарати оном давном преисторијском периоду, када су се сви европски, а и неки неевропски данашњи народи служили истим језиком и имали исте обичаје. Иста та будућа наука ће имати као задатак, да - обогаћена најновијим археолошким открићима - утврди, у ком се крају света тај прото-индо-европски и индо-европски период одвијао. Ми смо у овој књизи приказали учење Илије М. Живанчевића, који је изложио озбиљне елементе у прилог ПОДУНАВСКЕ ТЕОРИЈЕ, будући, да је поуздано утврђено, да су творци Веда у Индију однекле дошли (наука, изгледа, неће да зна одакле), доневши са собом већ спеване ведске химне у неком другом крају света... Овај проблем је паралелан са оним, који поставља професор Срејовић, а то је потреба ревизије порекла европске културе, што би водило закључку, да је та култура оригинална, самоникла и независна од азијских импортација...

Но, да нас упуштање у ова питања не би - на овом месту - непотребно одвело превише далеко, вратимо се делу Веселина Чајкановића, који је изузетно дубоко ушао у српске традиције. А када Чајкановић нешто закључи, он то чини на основу мноштва чињеница, па је његова студија једна од оних ретких, у којој белешке заузимају скоро више места од самог текста. Тако он са сигурношћу - и увек документовано - на више места понавља тврђење, да је српски народ својим обичајима врло конзервативан, те да многи од његових обичаја носе печат највеће старине... Што се тиче сахрањивања мртвих у кући, Чајкановић сматра, да је оно у иоле културнијем друштву немогуће, те да - ако га је било у српском народу - оно је морало бити рано напуштено. Међутим, сматра он даље, религијски обичаји не ишчезавају никада потпуно, већ само добијају друге облике, продужавајући да постоје кроз разне супституције и симболе. Стога он мисли, да треба да се испита, има ли у српском народу обичаја, у којима се претпоставља, да се покојници сахрањују у кући?

Наслов поглавља које - у Чајкановићевом делу - следи горњем питању, најречитији је доказ, да је наш писац већ наслућивао, да ће његова истраживања о обичајима и традицијама српског народа бити крунисана апсолутно неочекиваним резултатима. Тај наслов гласи:

"ОБИЧАЈИ И ВЕРОВАЊА У КОЈИМА СЕ ПРЕТПОСТАВЉА
ДА СУ ПОКОЈНИЦИ САХРАЊИВАНИ У КУЋИ".

Тај део своје књиге он завршава главом о:

"СУПСИТУЦИЈАМА НЕКАДАШЊЕГ ОБИЧАЈА
ДА СЕ МРТВИ САХРАЊУЈУ У КУЋИ".

ЕВО, ДАКЛЕ ГОТОВО БЕЗ ИКАКВЕ МОГУЋЕ ЗАБЛУДЕ, ДОКАЗА, НА ОСНОВУ КОГА СЕ МОРА ПРИХВАТИТИ ТЕЗА О СТАРОСТИ СРПСКОГНАРОДА, ПА И О ТОМЕ, КАКО ЈЕ СВЕДОЧИО СИПРИЈАН РОБЕР, ДА ЈЕ ДУНАВ БИО ПРАСЛОВЕНСКА РЕКА, КАО И ДА СУ СРБИ, КОЈЕ СУ СТРАНЦИ НАЗИВАЛИ ИЛИРИМА, БИЛИ ЈОШ ОД ДАЛЕКОГ, ПРЕИСТОРИЈСКОГ ВРЕМЕНА ЖИТЕЉИ ПОДУНАВСКОГ БАЗЕНА, ОДАКЛЕ СУ СЕ ВРЕМЕНОМ РАЗИЛАЗИЛИ ТОКОВИМА РЕКА ПРЕМА СЕВЕРУ, СЕВЕРО-ИСТОКУ, СЕВЕРО-ЗАПАДУ и ПРЕМА ЈУГУ...

Чајкановићево спомињање обичаја сахрањивања у кући у давним временима, упућује нас на Лепенски Вир... А Лепенски Вир пак неизбежно нас одводи до тврђења атинског историчара Халкокондила, по коме су Срби - Трибали најстарији народ целе земље "totius orbis". А та идеја о повезаности: Сипријан Робер - Нестор Кијевски - Лаоник Халкокондило - Веселин Чајкановић -

Лепенски Вир - Срби - провејава и кроз цело Чајканићево дело, премда он о свему томе не говори директно. Ова идеја провејава у Чајкановића, не на основу његове жеље, да читаоцу наметне неко своје независно уверење, већ искључиво на основу резултата једног продубљеног, савесног и свестраног изучавања. Једино тако може да се објасни срећна околност, захваљујући којој Срејовићево дело о Лепенском Виру потврђује многа открића Веселина Чајкановића, као нпр. - следеће, које се односи на:

"Култ мртвих у веровању српског народа".

Наиме, писац ових редака се одувек питао, откуда потиче српски обичај, да се гроб прелива вином, па да се по гробној хумки три пута излије по мало ракије, пре него што је дозвољено, да се она попије? Такође смо желели да знамо, зашто се на гроб преминулог Србина ставља храна, која се ту - на самом гробу - и једе? Затим - откуда погача за подушје? Зашто се справља панаија, кољиво, тј. пшеница, одн. жито? Приручници и разне књиге о томе говоре веома оскудно, подвлачећи, да је то остатак вере предхришћанског времена, али нигде нисмо пронашли објашњење, како су ти обичаји настали?

Где им је корен? Колико пута смо упућивали питање особама, за које смо мислили да могу да нам дају неко објашњење:

"Али корени, корени - где су корени?"

Одговор је обично био замењен неодлучним слегањем рамена... Најзад - једног дана, далеко од Лепенског Вира, прочитах у страном листу прву вест о Лепенском Виру, нестрпљиво ишчекујући прву студију о том неочекиваном налазишту... Када је коначно књига стигла до наших руку, донела је уз објашњење и прву радост пред одавно очекиваним сазнањима... Уједно је она сама по себи била потврда за све слутње и закључке Веселина Чајкановића, који у овде свом већ цитираном делу каже:[17]

"... Да би покојник дошао до релативног мира, мора се десити двоје:
мора бити прописно сахрањен и мора му се редовно дотурати храна..."

17. - Чајкановић, О.с. стр. 86.

Он затим објашњава, да за то служе мртвачке гозбе - даће. Но уз то, он износи и још један детаљ, који се директно надовезује на Лепенски Вир, што објашњење чини потпуним:

"На гробовима код старих - као уосталом и данас код нашег народа - постојао је чак и КАНАЛ (чему ми додајемо: управо као и у Лепенском Виру!), КРОЗ КОЈИ БИ МЛЕКО И ХРАНА МОГЛИ ДОЛАЗИТИ ДО ПОКОЈНИКА. Код нас се и данас сипа једна кашика кољива на сам гроб, а о даћи - једе се на гробу. КАД СЕ ПРИПРЕМИ ГОЗБА, МРТВИ СЕ ИЗРИЈЕКОМ ПОЗИВАЈУ НА ЧАСТ... О НАШОЈ СЛАВИ, КАД СЕ ОСВЕЋУЈУ КОЛАЧ И КОЉИВО, ПОЗИВАЈУ СЕ СВИ МРТВИ, ЧИЈА ИМЕНА СЕ НАЛАЗЕ НАПИСАНА У ЧИТУЉИ, ДА ДОЂУ НА ЧАСТ... "

И даље из Чајкановићеве студије дознајемо[18], да душама мртвих припадају и првине: прво воће мора се делити за душу... пре него што се попије чаша вина, ракије па и воде, мора се неколико капи одлити на земљу...[19]

18. - Исто, стр.94.
19. - Колико знамо, по правилу, одливање се врши укупно три пута.

Кућно огњиште које је играло тако важну улогу у Лепенском Виру, СВЕТО ЈЕ И ПО ВЕРОВАЊУ СРПСКОГ НАРОДА, ЈЕР ЈЕ ОНО ПОВЕЗАНО С ДУШАМА ПРЕДАКА И ТО ЈЕ УПРАВО ОНО, ШТО ДОМАЋОЈ ВАТРИ ДАЈЕ ТОЛИКИ ЗНАЧАЈ У ДОМАЋЕМ КУЛТУ. По ЧАЈКАНОВИЋУ, веровање да се у ватри, на домаћем огњишту, налазе душе предака, дубоко је укорењено у српском народу. У свом делу[20] он с тим у вези наводи следећи пример:

> "У Босни је обичај, да се вода, која је била остављена на месту, где је покојник издахнуо, идућег дана, чим он буде укопан, просипа на огњиште. Циљ овом обичају јасан је: вода се даје покојнику као жртва, јер су душе мртвих вечито жедне. Она се, док су покојник и његова душа још у кући, оставља поред покојиника, а кад он буде изнесен, сипа се на огњиште зато, што се претпоставља, да се његова душа налази сада ту, на огњишту... "

20. - Исто, стр.211.

Међу најважније српске обичаје спадају Слава и Бадње Вече и Чајкановић је закључио, да су и Слава и Бадње Вече главни празници предака, што нас такође одводи до Лепенског вира, где се можда по први пут појавило то велико славље у част покопаних предака испод кућног огњишта, где они - на њима својствен начин у том слављу суделују. Све што се тих дана догађа, уистину доказује, да прославом - у првом реду - треба задовољити присутне душе пређа, па се они поименце и позивају на част. На дан Славе и Божића - српска кућа је отворена сваком госту и путнику намернику, јер народ верује, да је - и гост и путник - ЕПИФАНИЈА ПРЕТКА ... Корени тог веровања остали су у тами хиљадама година у Лепенском Виру, да би проговорили у ово наше доба...

Укратко - српска наука ће морати да се позабави овом грађом, на коју је овде у овом смислу - колико нам је познато - тек први пут указано. Само добром вољом и без комплекса пред фалсификованом германском науком, моћи ће да се установи праисконска повезаност српског човека с тлом, на коме је он данас и на коме се налази већ хиљадама година. А повежемо ли још и оно, што Срејовић закључује о животу лепенско-вирске породице, као и целог насеља подвргнутог једном снажном ауторитету, изабраном - не по богатству, већ по вредностима, онда бисмо готово могли да закључимо, да је српски човек већ од тако давног времена на свом данашњем тлу, да се готово може сматрати - као да је из њега изникао. Та дубока повезаност с тлом и с небом изнад њега - једино може да објасни чињеницу, да је српска нација кроз све трагедије и стране инвазије могла, знала и нашла снаге, да - упркос свему - САЧУВА СВОЈЕ ОБЕЛЕЖЈЕ И СВОЈУ ИНДИВИДУАЛНОСТ, КАО И ДА СЕ ОНО, ШТО ЈЕ ОНА КРОЗ СВОЈЕ МИСЛИ И СВОЈИМ ДУХОМ СТВАРАЛА, ШИРИЛО ОД НАЈДАВНИЈИХ ВРЕМЕНА - ПОЧЕВ ОД ВЕЛИКЕ РЕКЕ ДУНАВА, ПА ОНДА ПО РАЗНИМ ДЕЛОВИМА СТАРОГ КОНТИНЕНТА.

С тим у вези смо сасвим у почетку навели закључке француског писца Georges-a Suffert-a, који је рекао - између осталог - да је за Французе пре Грка и пре Римљана постојало Подунавље, одакле су - преко Средње Европе стигле до данашње Француске прве велике, тзв. "подунавске куће".

АИЗ ДОСИЈЕ
Вишњичка 50, Београд

др Олга Луковић-Пјановић:

СРБИ...НАРОД НАЈСТАРИЈИ, I том

Приређивачи:
Лука Маликовић Вељко Топаловић Бранислав Бркић

Рецензенти:
др Жарко Гавриловић Небојша Граца Србољуб Којадиновић

За издавача:
Бранислав Бркић, директор

Главни и одговорни уредник:
Вељко Топаловић

I издање Штампа: "Напредак", Аранђеловац Тираж:

2500 примерака
Београд, јануар 1990. године

Захваљујемо на сарадњи:
Наташи Луковић, Велизару Радовићу и Славку Арсићу.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

949.711
ЛУКОВИЋ - Пјановић, Олга
Срби... народ најстарији / Олга Луковић - Пјановић.
Београд: Досије, 1990.-356 стр.: илустр.; 24ст
ISBN 86 - 81563 - 01 - 7
ПК: а. Срби - Порекло

Олга Луковић Пјановић

Срби... народ најстарији

ДРУГИ ДЕО

САДРЖАЈ

"S'il est tres difficile de decouvrir de nouvelled verites, il est encore plus difficile de les faire accerpter. Car, selon une facheuse tendance de l'esprit humain, et d'apres les paroles de je ne sais quel sage, il est plus facile de croire un mensonge qu'od a entendu mille fois, qu'une verite tout-a-fait nouvelle."

(Voltaire)

/"Ако је веома тешко да се открију нове истине, још је теже, да оне буду примљене. Јер, према. некој немилој тежњи људског духа и по речима не знам ког мудраца, лакше је веровати у лаж, која се чула хиљаду пута, него у једну потпуно нову истину./"

/Волтер/

НЕКОЛИКО ПРЕТХОДНИХ НАПОМЕНА

У овом другом, т.ј. закључном делу тома I ове студије, најпре ћемо, ради лакше оријентације мање упућених читалаца, да кажемо, шта су "ВЕДЕ" и КАДА СУ ОНЕ НАСТАЛЕ, а затим, ко су "ИНДО-ЕВРОПЉАНИ" савремене науке и шта је "ИНДО-ЕВРОПСКИ", или "ПРОТО-ИНДО-ЕВРОПСКИ" ЈЕЗИК.[1]

1. - "ВЕДА" је превојни облик од корена "ВИД" и ЗНАЧИ ЗНАЊЕ. особито - унутрашње, метафизичко знање, сазнање... У нашем случају, ради се о ВЕДАМА, скупу најстаријих писаних текстова народа беле расе, донетих у једно неодређено давно време у ИНДИЈУ од освајача, који су стигли са северозапада. Нас интересује најстарији и најважнији део "ВЕДА", назван "РГ-ВЕДА". То је збирка од хиљаду химни, упућених - углавном великим божанствима: АГНИЈУ (т.ј. ОГЊУ, ВАТРИ), ШОМИ, што је алкохолно пиће, касније претворено у божанство (у српском данас "ШОМА", ракија лоша, затим ЈАМИ, богу смрти (српски "ЈАМА"), божанству НАПАТ (српски напат) разним митским бићима, као што је СРБИНДА (СРПСКИ СРБЕН - да)... Постоје химне рекама, као на пр. - између осталих реци РАСА (српски РАСА); има химни посвећених коњу, који се жртвује, и т.д., и т.д.

   Сматра се, да су ВЕДЕ јединствени споменик по својој лепоти, дубини и узвишености доктрине, те да личе на величанствен храм усред варварских насеља. У ВЕДАМА је изнета основа друштва - древна и поштована. Веде се карактеришу као опште признато врхунско дело, споменик и сведок једне давне епохе. Ведска поезија је великим делом израз култа светлости, сунца, ватре, а као таква је наивна и узвишена у својој једноставности. Ведске химне говоре, како су установљени први обреди и прва верска схватања наше расе. ВЕДЕ су претходиле свакој другој поезији, како лирској, тако јуначкој и епопејама, те наука каже, да су ведске химне одељене од јуначких спевова временом, чије трајање не може да се утврди... Најзад, као и код Срба и ВЕДСКИ ПЕВАЧ је често слеп и иде од места до места...

* * *

Овај последњи детаљ нам речито каже, у коликој мери ће у НАЈСТАРИЈИМ ВЕДСКИМ ХИМНАМА данашњи СРБИ пронаћи своју прабраћу, чија психологија се ни најмање није разликовала од њихове. Наука је установила, да је ведски песник пун тихе туге због брзе пролазности живота, сматрајући то првим траговима записане душевне меланхолије. У ВЕДАМА ће СРБИН наћи многе своје обичаје и навике из свакодневног живота - особито оне, које се односе на сеоски живот - до данас неизмењене. Већ у ВЕДАМА су све српске народне изреке, пословице, мудрости. Већ тамо постоји веровање у душу и тамо је однос према мртвима исти као и данас у Срба. Српска млада се венчавала у оно прадавно доба на начин, који се до данас није много изменио, а жеље које су јој биле управљене, живе још увек. Ведска жена била је поштована домаћица, а не ропкиња свога мужа и она је верна сестра српској савременој госпођи, која је нераздвојна од свог супруга, а остане ли без њега -

достојанствено "вретеном" - као и наше мајке, одржава и даље породицу и гаји синове и кћери. Ведски народ је волео песму, свирку и игру, певајући у свакој прилици - и у радости, и у жалости, па ни у том погледу се у Срба до нашега времена ништа није изменило.

Србин ће чак препознати свога сабрата на ведској "САБИ", а данашњем српском сабору, који је имао сврху и одржавао се на исти начин као и било који српски САБОР, с једном јединoм разликом: данашњи кривци не ваде више усијано гвожђе, или камен на сабору, док песници обављају своје расправе на другим, за то одређеним местима. А тек ведска ШРАВА - с њеним жртвеним колачима, медом и шомом! Од оних дана до наших - СРПСКА СЛАВА СЕ СЛАВИ НА ИСТИ НАЧИН, УЗ ИСТЕ МОЛИТВЕ, ИСТЕ ЖЕЉЕ - уз исте поздраве ДОМАЋИНУ, ДОМАЋИЦИ, њиховом породу, њиховом имању и живежи... Српско народно и обредно певање је из оних давних дана, а извесне српске песме, везане уз карактеристичне српске обичаје, поводом разних празника - вероватно се од онда нису измениле ни за један тон... Сви мотиви узвишене и јединствене српске народне поезије, налазе се већ у Ведама, а српско право је само наставак ведског права...

Свим овим овде тек само споменутим проблемима, као и многим другим, којих овом приликом не можемо ни да се дотакнемо, јер би нас могли далеко одвести - биће посвећен том II овог дела. А од тог тома па даље, уздамо се - створиће се екипе младих српских научника, који ће развити науку о Србима и о њиховој давној, готово митској ведској браћи, исправљајући у потпуности празнине у изучавањима о измишљеном "индо-европском" народу!

Јер - нема ни празнина, а нити тајанствених и необјашњивих ствари у овом смислу! Постоји само људско незнање и упорно одбијање западњачке науке, да прихвате Србе - као део данашњих, из њих насталих словенских народа - као и онај прадавни "индо-европски" народ, из кога су произишли сви народи - не само данашње Европе, где су - уосталом савремени Словени још увек најмногобројнији - већ и неких других делова света...

2. - На друго питање: "Када су Веде настале?" одговорићемо најпре оним, што службена наука каже, а потом ћемо себи допустити слободу, да сасвим кратко формулишемо своје мишљење.

Arthur Anthony Macdonell[2] у уводу своје доле цитиране књиге, под насловом "Старост Риг-Веде" (Age of the Rigveda), коју назива "најстаријим литерарним спомеником индоевропског језика" ("The Rigveda is undoubtedly the oldest literary monument of the Indo-European languages"), одмах у почетку каже, да је тачан период у коме су химне састављене још увек само један скуп претпоставки. Мало даље он износи неколико занимљивих података:

> "On astronomical grounds, one Sanskrit scholar has concluded that the oldest VEDIC HYMNS DATE FROM 3.000 b.c., while another puts them as far back as 6.000 b.c. These calculations are based on the assumption that the early Indians possessed an exact astronomical knowledge of the sun's course such as there is no evidence, or even probability, that they actually possessed. On the other hand, the possibility of such extreme antiquity seems to be disproved by the relationship of the hymns of the Rigveda to the oldest part of Avesta, which can hardly date earlier than from about 800 b.c. That relationship is so close that the language of the Avesta, if it were known at a stage some five centuries earlier, could scarcely have differed at all from that of the RIGVEDA. Hence the Indians could not have separated from the Iranians much sooner than 1300 b.c. But, according to Prof. Jacobi, the separation took place before 4.500 b.c...."

> "Један санскритски научник закључио је на основу астрономског истраживања да најстарије ВЕДА ХИМНЕ ДАТИРАЈУ 3.000 година

пре Христа, док други научник тврди да су још старији до 6.000 година пре Христа. Те тврдње се базирају на претпоставци да су давни Индијци имали тачно астрономско знање о путу сунца, али ту нема доказа.

С друге стране, могућност тако далеке прошлости негира однос РИГ-ВЕДА ХИМНИ, јер најстарији део Авесте тешко да датира од 800 година пре Христа.

То временско раздобље је тако кратко, да језик Авесте ако би био познат 5 векова раније, тешко би се разликовао од језика Ригведе.

Из тога следи да се Индијци нису могли раздвојити од Иринијана пре 1.300 година пре Христа, али по професору Јакобу, раздвајање је почело чак 4.500 година пре Христа."

2. - A Vedic Reader for Students By Arthur Anthony Macdonell Oxford University Press, Madras-Delhi-Bombay-Calcutta, 1917., 1951., 1976.

Јакобија Хермана (Hermann Jacobi), немачког санскритолога,[3] спомиње и Луи Рену.[4] Јакоби, који је крстарио Индијом у потрази за старим рукописима, издао је 1891. г. једно дело под насловом:

"Рачунање датума хиндуских натписа".

3. -Рођен 1850., умро 1937. Главна су му дела, осим споменутог: "Рамајана - историја и анализа" и "Развитак идеје Бога код Хиндуса".
4. - Louis Renou. - "Les maitres de la religion vedique" ("Учитељи ведске религије)", Париз,1928 г. стр. 64.

Рену је управо мислио на то дело, када је рекао, да је Јакоби при крају прошлога века, изнео један генијалан аргумент, када је у једном стиху ведске химне посвећене жабама нашао тврђење, да је година у Индији отпочињала у почетку кишног периода, т.ј. на дан летњег солстиција, одн. у часу најдужег дана у години. У другом пак стиху, Јакоби је открио, да је тај солстициј почињао за време периода, који Рену означава као "Phalgunis", што би одговарало констелацији неба из године 4.500 пре Христа.

Рену даље наставља, да се неке ведске химне својим садржајем односе на трећи миленij пре Христа, док Олденберг[5] тврди у својим бројним делима, да ОБРЕДИ ИЗЛОЖЕНИ У ВЕДАМА НАМЕЋУ ЗАКЉУЧАК О ЈЕДНОЈ ВЕОМА СТАРОЈ КУЛТУРИ ВЕДСКОГ НАРОДА.

5. - Oldenberg (1880. - 1918.)

Наравно, има и других бројних мишљења, која се сва од реда врте као по зачараном кругу... М. Ф. Нев[6] на пр., на стр. 11. и 12. свог дела пише:

> "Au Rg-Veda, comme aux autres Vedas, est annexe un calandrier astronomique ... et Colebrooke, qui a consulte et compare ces calendriers si anciens, ... admet, par la situation des points solstitiaux a l'epoque ou ces calendriers Vediques furent rediges, la date duquatorzieme siecle avant l'ere chretienne. Si la redaction en quelque sorte officielle et pratique de chque Veda doit etre reportee a cette date deja fort ancienne il u'y ancienne difficulte a placer dans les siecles anteriures aux quatorzieme la premiere composition des cliants du Rg-Veda, ainsi que des autres panies des livres sacres qui revendiquent aux meme titre un age aus si recule. "

"Рг-Веди, као и осталим Ведама, прикључен је један астрономски

> календар... и Колбрук, који је проучавао и упоређивао те тако старе календаре, ... допушта, узимајући у обзир солстициј времена, када су ови ведски календари били сачињени, четрнаести век пре хришћанске ере. Ако - у неку руку - службено и практично стварање сваке Веде треба да буде локализовано у овај већ давни период нема никакве тешкоће, да се стави пре четрнаестог века прва композиција рг-ведских химни, а такође и остали делови светих књига, који - истим правом - изискују (да буду локализовани) у једно тако давно доба."

6. - M. F. Neve, Etudes sur les hymnes du Rg-Veda, Paris-Louvain, MDCCCXLII, Librairie de l'Institut de France...

Луи Рену (Louis Renou) у својој "Историји санскритског језика", издатој 1956., г. - значи у наше доба - одмах у почетку, у предговору, каже:

> "Sans doute le temps n'est pas venu (s'il doit jamais venir) pour une oeuvre definitive en ce domaine. Trop de travaux preparatoires manquent, trop d'elenients resteront inconnus..."

Рену као да се жали:

> "Без сумње, није дошло време (ако икада дође!) за једно дефинитивно тело на овом подручју. Недостаје одвише припремних радова, много појединости остаје непознато... "

У овој прилици није потребно, да се још уздржавамо да изразимо своје мишљење и свој суд, створен на основу до сада проучене литературе о ведама.

Дубоко ценећи веома лепо урађен "Есеј о Ведама" Емила Бирнуфа (Emile Burnouff), стекли смо извесна уверења, која ће интензивна археолошка истраживања у Србији - како изгледа - да потврде.

Пре свега, у том свом "Есеју..." Бирнуф подвлачи, да се ведски период завршио више векова пре Саломона, за кога се зна, да је живео од 970.- 931. г. п. н. е. Костржевски пак у својој студији, којој смо у овом делу посветили посебно поглавље, тврди, да су преци садашњих Пољака на обалама Балтичког Мора били тамо пре него што је Мојсије добио Законе на гори, званој Небо.

(БУДУЋИ ДА ЈЕ "НЕБО" ЧИСТО СРПСКА РЕЧ, будућим научним радом ће требати установити, како је то име настало тамо и када??? УИСТИНУ ИМА ЈОШ МНОГО НЕРАСВЕТЉЕНИХ СТВАРИ НА ЗЕМЉИ!!!)

У својој расправи Бирнуф на више места подвлачи, између осталога и на стр. 209., следеће:

> "... les noms de parente ne repondent pas'a la periode vedique, mais a une periode de beaucoup anterieure et a une contree qui n ' etait ni l'Hindustan, ni le Saptasindu. "

> "... називи сродства не одговарају ведском периоду, већ једном времену, које му је далеко претходило и једној области, која није ни Хиндустан нити Седморечје... "

А будући, да су сва сродничка ведска имена до дана данашњега неизмењена и у најнормалнијој употреби у српском народу, како на основу многих других ствари, тако и на основу управо споменуте чињенице можемо да закључимо, слажући се с Бирнуфом, да воде порекло од пре више хиљада година! Колико хиљада година?! Уверени смо, да ће нам археолошка истраживања која се врше ових

година по земљи Србији - помоћи, да број тих миленија поближе одредимо... И при овоме подвуцимо још нешто врло упадљиво и веома важно:

Колико се до данас зна, у Рг-Веди, која нас искључиво интересује, нигде се не спомиње т. зв. "библијски потоп", познат иначе многим народима старог доба. Ова чињеница, намеће један закључак, а тај је, да је:

РГ-ВЕДА СТВОРЕНА ПРЕ ТОГ ПОТОПА!

Јер, да су њени песници знали за једну такву катаклизму, немогуће је - да они - који су нам дали толико обавештења, не би оставили о једној тако великој ствари баш ни једну реч...

Па с тим у вези, ево само још једне опаске Емила Бирнуфа у његовом Есеју о Ведама":

"ВЕДСКА СИМБОЛИКА НАСТАЛА ИЗ ПРВОБИТНОГ ПОЈМА "АСУРА",
ИМА ВИТАЛНУ СНАГУ И ТРАЈНОСТ, КОЈА СЕ НЕ БИ МОГЛА ОЦЕНИТИ... "

3. - Па да одмах након овога само у неколико речи формулишемо - за сада бар покушај одговора на питање" КО СУ ИНДО-ЕВРОПЉАНИ" и шта је

4. - "Индо-европски", одн. "прото-индо-европски"???

Мит о небулозним "ИНДО-ЕВРОПЉАНИМА" и о "индо-европском" језику, претку свих данашњих језика индо-европске групе, створила је прошловековна службена наука, прихваћена и - углавном - безуспешно настављена у наше доба. Немци су чак отишли тако далеко, да нису говорили ни о "Индо-Европљанима", већ о "Индо-Германима", као о АРИЈСКОМ НАРОДУ, који је некада извршио инвазију Индије...

Овим тек додирујемо једну неисцрпну тему, која у будућој СРПСКОЈ АКАДЕМИЈИ ЗНАЊА мора да буде исцрпно обрађена!!! Ми то овде чак не можемо ни да отпочнемо, а ево зашто: Како су рекли: Шафарик, Суровјецки, Емил Бирнуф, Сипријан Робер и многи други, па чак и сам Страбон, грчко-римски писци су правили многе и тешке грешке. У овом случају, ми се ограничавамо на грчко-римско мешање географских и етнографских појмова. Премда о овом проблему може да се напише више дебелих књига, ми ћемо овде све да сведемо само на коју линију, у чврстој нади, да ће будућа СРПСКА НАУКА ДА МУ ПОСВЕТИ ДУЖНУ ПАЖЊУ:

И ТАЦИТ И ПТОЛОМЕЈ СПОМИЊУ НА ЊИХОВ НАЧИН ЛУЖИЧКЕ СРБЕ НА ТЛУ ГЕРМАНИЈЕ КАО НАЈВЕЋИ И НАЈЗНАЧАЈНИЈИ НАРОД ИЗМЕЂУ ЕЛБЕ И ВИСЛЕ[7] КАО ПРВО ПЛЕМЕ ОВИХ СЕВЕРНИХ СРБА, КОЈИ СУ - КАО ШТО ТО ХЕРОДОТ ЈОШ КАЖЕ ЗА АНТИЧКЕ СРБЕ УОПШТЕ - БИЛИ ИЗДЕЉЕНИ ПО ОБЛАСТИМА НОСЕЋИ РАЗЛИЧИТА ИМЕНА.
И ТАЦИТ И ПТОЛОМЕЈ НАВОДЕ ОНО, КОЈЕ НОСИ НАЗИВ:

"... CETERUM HARII... SUPER VIRPES... "

т.ј.

"... УОСТАЛОМ, ХАРИЈЕ НАДЉУДИ..."

7. - Tac., Germania, 43.; Ptol., II, 10.

Понављајући, да се овде дотичемо једног огромног предмета, који су Немци обрађивали на њихов начин и тенденциозно, створивши мит сами о себи, а у вези с народом, који се ни онда, а ни данас не убраја у Германе... Јер су северни, или Лужички Срби, премда су германизацијом катастрофално умањени - до данас задржали своју националну индивидуалност...

Њихови истокрвни сродници су онај небулозни народ, који је у једно давно време извршио инвазију Индије, доневши собом Веде, чији многи проблеми су до данас остали нерешени, јер се - упркос стотинама учених расправа!!! - још увек не зна, који је то народ био!!! А та славна

"АРИЈЕВСКА ИНВАЗИЈА ИНДИЈЕ" догодила се у једно давно доба, када су се сви Срби целог нашег континента, још увек јединствени - језиком и обичајима - осећали браћом... Ко зна, у коликом броју су се били сабрали са свих страна и где их је онда још све било, будући, да је сасвим сигурно, да су они били онај од науке названи "ИНДО-ЕВРОПСКИ" народ, чији језик су лингвисти великим делом реконституисали као "ИНДО-ЕВРОПСКИ", па чак и ПРОТО-ИНДО-ЕВРОПСКИ".

Ово је уједно најкраћи могући одговор на треће и четврто питање. А КОЈИ ЈЕ НАРОД ВЕДСКИМ ЈЕЗИКОМ ГОВОРИО??? С тим у вези велики француски санскритолог наше епохе, Louis Renou, констатује:

> "LE "SANSKRIT PARLE" NOUS EN AURAII APPRIS PROBABLEMENT DAVANTAGE; NOUS EI SENTOIS LA PRE-SENSE, NOUS N'EN AVONS AUSUN TEMOIGNAGE DIRECT":

> "Говорени санскритски би нас научио вероватно много више; ми ОСЕЋАМО ЊЕГОВО ПРИСУСТВО, АЛИ НЕМАМО О ЊЕМУ НИКАКВО ДИРЕКТНО СВЕДОЧАНСТВО"...

Cyprien ROBERT:
"Quantite de mythes Grecs ne s'expliquent bien que par les MOEURS SERBES..."
МНОШТВО ГРЧКИХ МИТОВА ОБЈАШЊАВА СЕ САМО ПОМОЋУ СРПСКИХ ОБИЧАЈА

Већ нам, из ове студије, добро познати француски прошловековни слависта и професор са College de France, Cyprien Robert, који се бавио готово свим проблемима у вези са Србима, није пропустио нити да утврди, да се мноштво митолошких грчких прича може објаснити једино помоћу српских обичаја:

> "Quantite de mythes grecs ne s'expliquent bien que par les moeurs serbes...[1]

1. - Revue des deux Mondes, Janvier 1846, pp. 365-375. овде стр. 373.

А српски професор класичних језика, Милан Будимир, у својој расправи " De Olympi Homerici imagine contraria" [2] недвосмислено изводи закључке о повезаности српских народних предаја с индо-европским и рг- ведским. То је још један доказ, колико је неоправдан став научника, који изучавају проблеме Веда и индо-европоистике без икакве везе са Србима! Ево, шта на доле цитираном месту пише професор Будимир:

> "На крају, да додамо реч-две о томе, како се и код нас сачувао старим индо-европским веровањима у вези, напр. са небеском и божанском планином, за коју већ знају сумерска традиција, као и номадска племена. са евразијских степа. Сумња у постојање било какве словенске претставе о некој високој планини као седишту богова, није оправдана. Већ Чајкановић ("О српском врховном богу" 15.) примећује: "Према једној скаски из Босне, свеци су држали сабор на Смиљани[3] планини, највећој планини на свијету (Српски етн. зборник, 31,1925., 280.. и 126.). Ко овде не би потражио паралелу у сабору грчких

богова на Олимпу? Очевидно је да су све ово прастара веровања, старија од хришћанства."

"Свакако је штета, пише даље Будимир, што Чајкановић, нарочити познавалац нашег и страног фолклора, није, колико је познато детаљније испитивао ову нашу традицију о планини богова, за коју знају само сумерски становници Месопотамије и, после њих, пророк Исаија."[4]

2. - Academie Serbe des Science, Glas, CCXXX1, n.4, 1959. pp. 32-33.
3. - Ружица БОРИСАВЉЕВИЋ: СМИЉАНА - БЕСМРТНА. Скаска из Босне и сабор светаца на Смиљани Планини односи се на МЕР, који је био ЦЕНТАР СВЕТА.
4. - Hrozny, "Histoire de l'Asie anterieure, de l'Inde et de la Crete jusqu'au debut du second millenaire',84.

Због пророка Исаије можда ће неко помислити, да је босанска традиција о Смиљани планини као нашем Олимпу постала под утицајем хришћанства...

Таква идеја би се једва могла оправдати... Може се рећи, да фитоними СМИЉ и СМИЉЕ, од којег је име СМИЉАНА (исп. пар МИЉЕ, МИЉАНА) само дериват, указују на полигенетски, дакле АУТОХТОНИ КАРАКТЕР, представе о пребивалишту богова и светаца, са којима, разуме се иду заједно - не само умрли преци, него и сви мртваци уопште...

Али, нису довољни само фитоними СМИЉ, СМИЉЕ и СМИЉАНА ПЛАНИНА, да докажемо постојање таквих представа у религији старих Срба. Ево још једног трага... на који је први указао Нодило, Сачуван је у српској народној песми "Женидба цара Стефана". Незнани јунаци и спасилац, који решава све ситуације (а сви су "незнани јунаци" велики и илегални, почевши од Гилгамеша до Ланцелота, Дигениса и Милоша Обилића), креће из Призрена према северу, где се иза високе планине налази Леђанград и у њему је Роксанда и троглави Балачко...[5] ... морамо се сетити, да заједно иду и да се међусобно допуњују - по митском јединству супротности блиставе боговске планине и мрачни вилајет, без којих не би могла светлост да се примети.

5. - В. Чајкановић, о.ц., 63. и Usener, Dreiheit, 118.

Имајући у виду поменуту индо-европску представу о каменом небу, коју недвосмислено потврђује старо-индијски АСМАН, "КАМЕН", "небо", грчки Ακμονιδηζ и германски хемин(р)ла... професор Будимир даље пише, да је постојање такве ономасиологије утврдио Реисхелт, не само код старо-индијских и иранских Индоевропљана, него и код јерменских, хеленских, германских и литавских. Фр. Рамовш пак, како излази из његове белешке "Der steinerne Himmel bei der Slawen [7]" налази је, иако у прилично избеделим траговима, у виду камене стене, коју Трот, одн. Трут, СИН НЕБА И ЗЕМЉЕ, разбија каменим чекићем, да би из ње потекла вода и киша са небеских океана, или да би ослободио из пећине небеске краве, које пуштају кишу из својих вимена. Овај мотив - уосталом - далеко је боље познат из химне у РГ - ВЕДИ.

6. - Archiv für slawische Philologie, 36., 457.
7. - Archiv für slawische Philologie, 36., 457. '

(ПОДВЛАЧЕЊЕ ПОСЛЕДЊЕГ ДЕЛА ГОРЊЕГ ТЕКСТА ЈЕ НАШЕ, С НАМЕРОМ, ДА ПРИВУЧЕМО ПАЖЊУ ЧИТАОЦА НА ИДЕНТИЧНОСТ МОТИВА У СРПСКОЈ ПРЕДАЈИ И У ВЕДСКИМ ХИМНАМА, БУДУЋИ, ДА ЈЕ ТО КРАЈЊА СВРХА ЦЕЛЕ ОВЕ СТУДИЈЕ.)

Навод текста професора Будимира завршићемо следећим одломком, којим он доводи у директну везу српске традиције с традицијама "индијских Индоевропљана", при чему пише:

"Српска христијанизација Смиљане планине, на којој православни свеци

одржавају своје саборе и која је "највећа планина на свијету", не значи само, да ту имамо посла са прастарим митовима - јер - то су уједно јасни и уочљиви остаци о макрокозму и микрокозму, која је позната и код индијских Индоевропљана..."[8]

8. - B. H. Ludat, Saeculum, 4., 148.

Ево, дакле, једне сигурне стене у темељима ове наше грађевине, или тачније: ево још једног аргумента, који повезује српски народ с древним ствараоцима најстаријих ведских химни... Emile Burnouff пише у своме овде више пута споменутом "Есеју о Ведама":[9]

"L'Inde etait le berceau des occidentaux, le point de depart de leurs langues, de leurs traditions, de leurs anciennes croyances religieuses et de leurs institutions. "

"Индија је била колевка западних народа, почетна тачка њихових језика, њихових традиција, њихових старих веровања, њихових установа. "

9. - Emile Burnouff- "Есеј о Ведама", str. 47.

Међутим, упркос свим напорима, помоћу Грка и Римљана није могуће успоставити континуитет традиција и тих старих веровања, па исти аутор у том свом делу, даље, на с. 77. каже:

"Or, leur histoire est difficile a suivre: leurs origines sont obscures; leur significaton primitive n'etant constate dans aucun monument d'une antiquite assez reculee, on en est souvent reduit a des conjectures et a des interpretation hasardees. II en est autrement du Vede: dans le recueil des Hymnes... on peut suivre les transformations et les developpements... assister en quelque sorte a la , naissance et saisir la cause..."

"Дакле, њихов историјат је тешко следити; њихово порекло је нејасно; њихово првобитно значење није откривено ни на једном споменику велике старости, те смо често присиљени да правимо претпоставке и непоуздана тумачења... Другојачије је с Ведама: у збирци химни... могу да се прате промене и развитак... да се присуствује - у неку руку - рођењу, да се схвати узрок... "

Но упркос прелому, који Емил Бирнуф констатује при испитивању грчко-римских традиција, он је ипак, захваљујући александријским песницима, имитаторима Орфејевих химни, закључио:

"... que le nom d'Orphigues semble rattacher aux antiques traditions, portent la marque evidente d'une influence vedique..." [10]

"... да их, изгледа, орфејско име надовезује на античке традиције и да носе очити печат ВЕДСКОГ УТИЦАЈА.. "

10. - Emile Burnouff, "Essai sur le Vede", p. 31.

Но, веома проницљиви Бирнуф иде још даље у својим закључцима, па каже (стр. 99.):

"La haute antiquite de la periode des Hymnes orphiques nous permet de croire qu'a cette epoque si reculee, la langue grecque n'existait pas sous ime forme voisine de la languue classique, et qu'ainsi les Orphees ONT PEUTETRE COMPOSE LEURS CHANTS DANS LA LANGUE PRIMITIVE ELLE-MEME. En ce cas les tradidons helleniqurs, relativs a une periode antique remplie par des hymnes, ne prouveraient pas que ces hymnes aient appartenu en propre a des ancetres grecs deja separes du berceau commun de la race aryenne."

"Велика старост периода орфејских химни допушта нам да верујемо, да у то тако ДАВНО ВРЕМЕ ГРЧКИ ЈЕЗИК НИЈЕ ПОСТОЈАО У ОБЛИКУ БЛИСКОМ КЛАСИЧНОМ ГРЧКОМ, ТЕ ДА СУ ТАКО ОРФИЧКИ ПЕСНИЦИ МОЖДА САСТАВЉАЛИ СВОЈЕ ПЕСМЕ НА САМОМ ПРВОБИТНОМ ЈЕЗИКУ. У том случају ХЕЛЕНСКЕ ТРАДИЦИЈЕ, КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА АРХАЈСКИ ПЕРИОД ИСПУЊЕН ХИМНАМА, НЕ БИ БИЛЕ ДОКАЗ, ДА СУ ТЕ ХИМНЕ БИЛЕ СВОЈИНА ГРЧКИХ ПРЕДАКА ВЕЋ ОДВОЈЕНИХ ОД ЗАЈЕДНИЧКЕ КОЛЕВКЕ АРИЈЕВСКЕ РАСЕ "

Нажалост, модерна наука - колико нам је познато, није узела у обзир ове закључке Емила Бирнуфа, тог врсног познаваоца, како класичних језика, тако исто Веда и санскритског. Будући, да ми данас поуздано знамо, да је Орфеј био стварно, а не митско лице, као и да је био родом и језиком Трачанин, ми исто тако са сигурношћу можемо да кажемо, да је он - као Трачанин - уистину писао једним језиком који није био грчки но који се сачувао до данас, управо као што су и древни Трачани преживели све потресе одржавши се до нашег времена. У току ове студије ми се сусрећемо с многим чињеницама, које говоре у прилог словенства давног трачког народа, одн. у прилог - да тако кажемо - његовог српства. Исто тако, много што-шта у овом нашем излагању поткрепљује и тезу о свеукупном континуитету тих Срба -Трачана, што нас води управо до Веда, скупа са свим мотивима, сабраним у ведским химнама. Међу тим мотивима, једно од најзначајнијих места припада вери наших ведских предака. А та вера о којој налазимо мноштво података у Ведама, оставила је код Срба до дана данашњега многе и видне трагове. Тако писац нашег доба, Шпиро Кулушић, у уводу свога дела под насловом "Из старе српске религије"[11]- тврди, да су се многа верска српска схватања развила још у протословенско доба и у индо-европској заједници, те су она истовремено ПРАСЛОВЕНСКА И ОПШТА ИНДО-ЕВРОПСКА Тако су, по њему и:

"Многи кавкаски религиозни обичаји, својом суштином, а често и у многим детаљима, скоро истовјетни са српским обичајима, међу којима посебну пажњу привлаче култ верига над огњиштем, култ посвећеног дрвећа, обичаји са бадњаком, обичај положеника, мађијски обред за кишу и КУЛТ ПОКОЈНИКА"

11. - Београд, Издање Српске Књижевне Задруге, 1970. г.

На овом месту, ми ћемо да подвучемо само МАЂИЈСКИ ОБРЕД ЗА КИШУ", истоветан не само кавкаским обичајима, већ особито с ведским, о чему је говор у посебном поглављу.

Кулишић даље у предговору пише, да Чајкановић као главну карактеристику наводи да се:

"СВИ ПРАЗНИЦИ У ГОДИНИ, СА БАДЊИМ ДАНОМ НА ЧЕЛУ

- ГРУПИШУ ОКО ТОГА КУЛТА КУДИКАМО НАЈВЕЋИ БРОЈ ЖРТАВА СЛУЧАЈНИХ И ПЕРИОДИЧНИХ, НАМЕЊЕН ЈЕ ПРЕЦИМА. БЕЗ ПРЕТЕРИВАЊА МОЖЕ СЕ РЕЋИ, ДА СЕ ЦЕЛА СРПСКА РЕЛИГИЈА СВОДИ НА КУЛТ ПРЕДАКА "

Кулишић се, међутим, не слаже с Чајкановићем, те тврди:

"ПО МИШЉЕЊУ НЕКИХ ИСТАКНУТИХ ПОЗНАВАЛАЦА СТАРЕ СЛОВЕНСКЕ РЕЛИГИЈЕ, ЊЕНУ СУШТИНУ САЧИЊАВА КУЛТ ПРИРОДЕ, А ЗАТИМ КУЛТ ПОКОЈНИКА И ПРЕДАКА..

И поједина виша божанства, судећи по њиховим функцијама већином припадају култу природе (Niederle, Unbegaun). Ова оцјена у потпуности вриједи и за стару српску религију.
Анализа обимне грађе показује, да суштину старе српске религије сачињавају позната анимистичка вјеровања и мађије, затим култ покојника и вјеровање у разна демонска бића и најзад извјесни трагови поштовања виших божанстава. Компромис који је с временом извршен између хришћанске цркве и народних религиозних схватања и обреда,САЧУВАО ЈЕ БЕЗБРОЈ АРХАИЧНИХ, ПРЕТХРИШЋАНСКИХ ОБИЧАЈА, који су везани за поједине црквене празнике."
Како каже Чајкановић:

"Старински празници продужили су да живе и даље, само им је црква дала ново објашњење и неколике доста безначајне детаље из хришћанског култа."

Црква је очито настојала, да наметне хришћански карактер главним паганским светковинама и обредима, као и представама о појединим божанствима. Због тога се извјесни елементи поштовања виших божанстава могу открити у вјеровањима о појединим хришћанским светитељима и у обичајима, који се врше у данима њихове прославе...
Увек по Кулишићу;

"Другу основну карактеристику српске религије претставља њен динамизам, њен активни однос према природи и њеним мистичним силама. Из обичаја се може јасно сагледати не само јединствена анимистичка концепција свијета, већ и стално настојање, да се утиче на природу и животне токове, да се природа подчини потребама људи, да се постигну жељени резултати у свакој животној ситуацији и у сваком подухвату, или да се избегну нежељени догађаји и негативне посљедице... Низ обичаја и вјеровања везан је за биљке и животиње, за земљорадничке послове и гајење домаћих животиња, са досљедно наглашеним настојањем, да се у првом реду утиче на плодност поља и добру љетину, на здравље и размножавање стоке..."

Даље дознајемо од Кулишића, на стр. 28., да српски народни обичаји показују и откривају и особито поштовање храста... По њему и његовим истраживањима, поштовање дрвећа у Срба посебно је изражено у обичајима са бадњаком...
Што се тиче лијеске, Кулишић указује на њену везу с поштовањем "Мајке-Земље"...

"Фрезер, пише аутор на стр. 32., у овим обичајима претпоставља остатак СТАРЕ АРИЈСКЕ ВЈЕРЕ, КОЈА ЈЕ АСОЦИРАЛА ХРАСТОВО ДРВО СА БОГОМ ГРОМА.."

На стр. 139. Кулишић се осврће поближе на култ лијеске, па каже, да нека веровања с њом у вези одговарају веровањима код Грка, која се односе на Артемиду, првобитно божанство плодности и материнства. У српским веровањима и обичајима лијеска има божанску моћ и као да представља само божанство (нумен) плодности и материнства, које би одговарало медитеранском божанству "МАЈКЕ-ЗЕМЉЕ". На истој тој страни он наводи Милана Будимира:

> "М. Будимир је у нашем култу ДАЈ-БАБЕ, везаном за једну подземну пећину близу Подгорице, претпоставио остатак култа Кибеле, чије би име Combabus,у значењу Magna Mater, водило до "протословенског"облика Баба. Он посебно истиче и околност, што се култско место код Подгорице јавља под истим условима као и сва важнија места Кибелина култа, нарочито она у Анадолу и на Егејским острвима. "

Овај траг поштовања Кибеле, по мишљењу Милана Будимира, упућује на протоиндоевропски матријархат и на његове БАЛКАНСКО-АНАДОЛСКЕ КОРЈЕНЕ...

Ми смо се напред дотакли само неколико појединости, које тек треба систематски разрадити и правилно их објаснити, постављајући их на праву основу. А шта ово значи и где треба тражити ту основу, нека нам покаже следећи пример:

Кулишић на стр. 72. и 73. пише о српској "ВАСИЛИЦИ" и о грчкој "ВАСИЛОПИТИ" на следећи начин:

> "Не може се порећи, да српска ВАСИЛИЦА које се такође спрема на дан Св. Василија, у понечему потсјећа на грчку ВАСИЛОПИТУ... А по објашљењу Хаслакове, назив ВАСИЛОПИТА потиче од грчког БАСИЛЕУС.. "

Овде ћемо да прекинемо наставак Кулишићевог текста, јер - што се тумачења речи "басилеус" тиче - не можемо да се сложимо с оним, што он износи према другим писцима.

Ево једног примера, који треба да охрабри младе српске научне раднике, а који уједно - већ не знам по који пут у овој студији даје за право Милојевићевом:

"Када се грчки језик буде почео испитивати,
тек онда ће се открити ствари нечувене!"

Нека ми моји драги и поштовани читаоци овога дела опросте, али - још једном морам да дам израза ужасавању над чињеницом, до које мере су многи српски истраживаоци застранили! Било их је, који су се, завршивши све студије, посветили проучавању у интересу туђих Академија и туђе науке, занемарујући и потцењујући своју! Ево на пр., само те чувене тако-зване "грчке речи" "БАСИЛЕУС" "Βασιλευζ". Улазити у дубоку анализу ове речи, то би значило написати рад од око 200 страна! Како је ова врста посла, која чека сутрашњу Српску Академију Знања, алсолутно неопходна - у циљу одбране скроз наскроз фалсификоване истине о српском народу, ограничићу се овде само на оно, што о тој "грчкој речи", која означава "краља", "шефа", "господара", доноси веома цењени грчко-француски речник аутора A. Bailly. Његово последње издање, од 1950. г., уредили су ауторитети L. Sechau и P. Chantraine, обојица професори Сорбоне; за професора Шантрена, који је умро пре неколико година, знамо, да је такође био члан француске Академије Наука. Код овако звучних имена и титула да ли би смело да постоји следеће?

> "Origine inconnue; probablement terme mediterraneen comme beaucoup de noms de chefs. On remarquera que le terme s'emploie volontiers avec un sens religieux. On notera aussi les formes diverses du feminin; a date ancienne "basilcia", ' Βασιλεια ';

"basilinna" - ' Βασιλιννα ' pourrait egalement etre ancien; enfin
"basilissa" - ' Βασιλισσα ' chez Xenophen..."

Читаоцу је јасно, да се ради о предњој речи "басилеус", која - како рекосмо - на грчком означава краља, господара, и т.д. О њој - између осталог, популарни и много употребљавани речник Баји доноси, дакле:

> "Порекло непознато: вероватно медитерански израз као и много назива за вође. Уочљиво је, да се реч лако употребљава у верском смислу, такође се запажају различити облици у женском роду: у старо доба "басилеиа"; "басилина" би такође могла бити стара; најзад "басилиса" код Ксенофанта... "

Па - скупа с Милошем Милојевићем - могли бисмо се питати:

> "Је ли ово наука? Је ли ово објашљење? Је ли ово истраживачки рад? А затим: Шта значи "медитерански"?! Па ти становници око Средоземног Мора и по његовим острвима морали су имати свој идентитет, своје име! Ко су они били? Зар је наука до данас у том смислу остала нема? И до кад ће остати нема?!"

Шта смо, дакле, закључили из предњих обавештења о "грчкој" речи "краљ"? Ништа! И то је увек тако у огромном броју случајева, када се ради о објашњењу порекла грчких речи!

Па као и предњи француски ауторитети, наставак своје расправе отпочиње погодбеном реченицом:

> "Према томе, АКО ЈЕ ОБЈАШЊЕЊЕ М. ХАСЛАКВЕ, ДА НАЗИВ "ВАСИЛОПИТА" ПОТИЧЕ ОД СТАРОГРЧКЕ РИЈЕЧИ "БАСИЛЕУС" ТАЧНО...".,

У једној разумној научној расправи, у којој се траже егзактна решења:, ово "ако" - не би смело да постоји. Значи, Кулишић врло добро осећа, да се тачност закључка Хаслакове може довести у сумњу, но налазећи се увек на стазама установљених догми (премда у науци реч "догма" не сме да постоји, сматрамо - особито што се грчког и латинског тиче, да оне ту постоје!), он се не усуђује (баш као и иначе велики и неуморни радник, проф. Лазо Костић!) да се вине изван скученог хоризонта... Ево и овде, дакле, још једне студије за будуће српске истраживаоце!

Што се друге компоненте у "ВАСИЛО-ПИТИ" тиче, значи "ПИТА" - то је исто толико ведски, колико и до дана данашњега српски израз и стопроцентно је сигурно, да ни он није ушао из грчког у српски, већ се догодило управо обрнуто: Грци су га узели од Срба! Треба - према томе - под сасвим другојачију призму поставити - како грчког "басилеуса" тако и "василопиту" у односу на одговарајуће српске речи; како би се дошло до закључка без погодбених реченица! Но такве закључке тешко могу да створе било Хаслак, било Хаслакова; њих морају да изведу српски научници... Јер од ведских времена па све до данас главна карактеристика српског језика је његов континуитет...

С тим у вези, да не изоставимо на овом месту случај с предавањем једног професора за упоредну индо-европску лингвистику, на одељку париске Сорбоне, који се назива Ecole des Hautes Etudes, где се стиче елита француских, а и страних професора, стручњака за поједине гране људског знања. Споменути професор упоредне лингвистике је, између осталих тема, на својим предавањима обрађивао и тему о санскритском изразу "SWAR", или - једноставно, ћирилицом написано "СВАР". То "СВАР" је тај иначе врло учен и признат научник - у току свог излагања једино доводио у везу с одговарајућом старо-персијском речју. Напомену, да би при томе требало узети у обзир и српски, прихватио је с европском учтивошћу, али хладно и прелазећи преко ње, као да није ни изречена. Стога ћемо овом

приликом, а с тим предметом у вези, да се позовемо на један други ауторитет, не само славистике, већ и упоредне лингвистике, кога смо већ помињали, а то је Шафарик. У "Архиву за словенску филологију" ("Slawisches Jahrbuch", III), [12] штампано је једно Шафариково предавање под називом:

"Geschichte und Alterthümer - SWAROH, или SWAROG, ein slawisch-heidnischer Gott";[13]
"Историја и старине - СВАРОХ, или СВАРОГ, словенско-пагански бог";

ми ћемо међутим то божанство називати правилно српско-пагански бог, јер у доба, када се оно поштовало, још није било словенског имена.

12. – Страна 368.-371.
13. - Св. V, стр.812.

Сасвим у почетку овога предавања, Шафарик цитира један латински текст Ditmar-a von Merseburg-a који је умро 1018. г. по Христу, што значи, да је углавном писао у X веку. Шафарик је тај текст узео из најновијег издања von Pertz[14] и ево, како он гласи:

"Est urbs quaedam in Pago Riedirierun, Riedegost nomine... In eadem est nil nisi fanum de ligno artificiose compositum, quod pro basibus diversarum sustentatur comibus bestiarum. Huius parietas variae deorum dearumque imagines mirifice insculptae... exterius omant; interius autem dii stant manufacti, singulis nominibus insculptis... terribile vestiti, quorum primus ZUARISICI dictur et... a cunctis genribus honoratur et colitur ..."

"Има неки град на брегу Ридирирун (немачки писац је ово име погрешно записао!), именом Ридегост (и ово је сигурно погрешно, уместо Радгост.')... "

У њему нема ништа осим древног светишта, вешто подигнутог, које држе одоздо различите животиње роговима. На. његовим странама чудновато су израђене фигуре разних богова и богиња, које (га) красе споља, унутра пак стоје богови руком урађени, с особитим израђеним именима... страшно обучени од којих се први зове ЗУАРИСИЦИ (сваком слависти, а међу Словенима понајпре је Србину одмах јасно, да је и овај назив погрешно написан од странца, који сигурно није познавао ниједан словенски језик!) и... (који је) од свих племена цењен и поштован..."

14. - Св. V,сТр.812.

Шафарика је мучило име ЗУАРИСИЦИ, јер је и њему, као и нама, било написано на потпуно несрпски начин, премда се односило на словенско божансто. Он се никако није слагао са оним научницима и славистима, који су, како сам пише, с оштроумношћу доказивали, да се ради о СВЕТОВИДУ, или, како неки Словени изговарају - Свјатовиту. Најзад је синуло, каже Шафарик, неочекивано светло, те је он - захваљујући њему - успео да тај проблем реши. А решење је нашао код Востокова, у једном фрагменту старословенских рукописа, који је овај употребио при опису Румјанцовљевог музеја. Од исте помоћи су Шафарику били и Волински Анали. Ми ћемо овде да наведемо само крај тог одломка; најпре онако, како га је Шафарик преписао за часопис на немачком језику, т.ј. латиницом, премда се ради о старословенском:

"... I tako pokladywajut' im treby, i korowaj im lomjat', i kury
im rezut, i ognewi moljat' sja, zowut jeho Swarozicem..."

т.ј.:

"... И тако им приносе жртве, ломе им колач, и кољу им петлове,
и моле се огњу, и зову га СВАРОЖИЋ... "

Из предњег текста, како тумачи даље Шафарик. јасне су две ствари: прво, да је Дитмарово ЗУАРИСИЦИ уистину СВАРОЖИЋ, а затим, да је СВАРОГ, или СВАРОЖИЋ (овај други облик је деминутив, или пак патронимикум од СВАГОГ) за писца горњег текста било име, које је имало исто значење као и Хефест, т.ј. "БОГ ВАТРЕ", док је оно код Востокова имало изразити смисао . "бог огња, ватре..."

После једне исцрпније анализе и упоређења, при коме се спомињу паралелно грчка и египатска божанства, дознајемо, да је код Египћана бог ватре (по сведочанству Јамблиховом у "De myster. Aegypt.", VIII., 8.) Птах, а да је Сунце, или бог Озирис, његов син...

При даљем развијању своје теме, Шафарик са задовољством констатује, да Словени уопште могу СВАРОГА, или СВАРОЖИЋА да придодају броју својих претхришћанских богова на основу својих, домаћих извора. Нажалост, Шафарик се на овом месту не упушта у даље приказивање српских обичаја у вези с огњем и сунцем, јер сматра, да је то одвећ опширан предмет, с обзиром на улогу сунца и ватре још о најдавнијих времена, чему ми додајемо ВЕДСКИХ, будући, да ведска жртва богу ОГЊУ, или - по Европљанима - АГНИЈУ, постоји код Срба још увек у разним облицима. Он то назива у свом предавању:

"SONNEN - und FEUERDIENST",

т.ј.

"СЛУЖБОМ СУНЦУ И ОГЊУ, или ВАТРИ".

По њему, то не само да не може да буде предмет истог предавања, него је ПОТРЕБАН ЈОШ И ОГРОМАН ИСТРАЖИВАЧКИ ПОСАО- у циљу откривања нове и сређивања старе грађе. Међутим, ако није могао да се упушта истовремено у тај бескрајно велики посао, он је изразио мишљење, да на основу језичких сведочанстава може с доста лакоће и брзине да објасни саму реч СВАРОГ, деминутив СВАРОЖИЋ, који се у Грка претворио у бога Хефеста, касније полатињеног Вулкана.

Тако се Шафарик најпре осврће на "Mater Verborum" (стари Глосар) који се чува у Чешком Музеју, у коме је реч СВОР (по старом начину писања ЗУОР) уз СВАРОГ објашњена као израз настао из истог корена као и овај други, тј. СВАРОГ. (Шафарик и Палацки, Најстарији споменици, стр. 226.). Он затим каже, да је то првобитно СВОР, одн. СВАР, исто што и санскритско SWAR, не само по сазвучју, већ и по значењу означавајући НЕБО, а у ужем смислу ЖИВОТИЊСКИ КРУГ (на небу). Шафарик затим са сигурношћу додаје:

"Eben so ist unser altslawisches SWAROG ganz bestimmt dem
sanskritischen SWARGA, der Aether, Cölum Indri, das auch als
Beiname des Sonnengottes gebraucht wird, hinsichtilich der
Bedeutung sehr vewandt, sowie es ihm hinsichtlich der
Abstammung und Ableitung gleicht. "

"Тако је наш старословенски СВАРОГ САСВИМ СИГУРНО сродан санскритском СВАРГА, што означава етер, небо Индре, а што је такође и придевак СУНЧАНОГ бога, с обзиром на врло сродно значење: исто тако су ИСТИ ПОСТАНАК И ПОРЕКЛО оба израза."(Bopp. Glossar. Sanscr.. c. 198.)

С обзиром на сигурност у своме тврђењу, Шафарик даље каже, да се овим отвара широко поље за дубока истраживања свима онима, којима на срцу лежи стара словенска митологија, као и њено упоређење с митологијом других, несловенских народа... Наравно, при овоме нам се најпре намеће помисао на сасвим у почетку наведено тврђење Сипријана Робера, по коме се многе грчке митолошке приче могу разумети само, полазећи од објашњења античких српских традиција...

После свега, осећамо потребу да управо на овом месту, упозоримо на одломак једне студије Wilhelma Bernhardi-a под насловом "Bausteine der slawischce Mythologie - aus lateinischen und griechischen Quellen", чији је први део објављњен у истом часопису, т.ј. "Slawisches Jahrbuch", I; ради се, дакле, о "Доприносу словенској митологији на основу грчких и римских извора". Чланак је штампан од стр. 336. до 344.

На 341. страни Бернарди каже, како се по митологији Словена види, а на основу Хелмхолдових записа, како су верски погледи свих њих, како оних на северу, тако исто и Словена са југа, ухватили дубоке корене, по којима се може залључити, да су они остали непромењени вековима, што је сигуран знак, да су они настали у веома давним временима. Између осталога, аутор се у овој својој студији бави српском и општом словенском речју "БОГ", или "БОХ", за коју каже, да има многе огранке и изведенице. Овде није место да се упуштамо у ту иначе врло занимљиву анализу, па ћемо само да поновимо једно његово запажање:

"Unter diesen Sprossen giebt es auch viele, welche bedeutsam
auf die frühere Wichtigkeit dieses Wortes schliessen lassen. "

"Међу тим огранцима има их много, који значајно
указују на ранију важност те речи... "

Но писац нам нигде не каже, докле иде та прошлост!!! Он то не каже ни нешто мало даље, осврћући се на српску народну поезију, у којој такође налази трагове далеке прошлости. Па ипак је вредно осврнути се на Бернардијеве опаске, понајпре на ову у вези с именицом БОГ. Он каже:

"In serbischen Volksliedeđí kommt "bog" merkwürdig vor,
obwohl diese Quelle für die slawische Mythologie sehr vorsichtig
gebraucht werden muss, da esmanchmal unmöglich, gewöhnlich
aber sehr schweig wird, das Alte und Aechte von den späteren
Zuthaten zu sondern, oder aus den Umbildungen, welche die Lieder
im Laufe der Jahrhunderte uud durch Einwikung der CHRISTLICHEN
ELEMENTS NAMENTLICH ERLITTEN, auszusonder.
MANCHES INDESSEN IST SO INS AUGE SPRINGEND, DASS
MAN ES UNBEDENKLICH ALS ZU DEM PASSEND, WAS
UNS GLEICHZEITIGE QUELLEN UBERLIEFERN, RECHNEN
UND DESHALB BENUTZEN KANN.Dies ist, unter andern
der fall mit einem Liede[15] worin vorkommt, Bog habe als Kind die
Sonne, deren Bruder der Mond und deren schwester der Abendstern
sci... Unstreitig ist hier dies Gedenken der Verwandtschaft uralt und
aus dem Heidnethume heruber genommen, und daraus lässt sich aus
die Verehrung der Gestirne in alter Zeit als Gottheiten gewiss nicht
mit Unrecht zurückschliessen... "

15. - Vuk Steph., 1,134.

Бернарди, дакле, на следећи начин упознаје читаоца са значајем српске народне поезије у односу на изучавање претхришћанских митолошкнх мотива:

> "У српским народним песмама се "бог" појављује на чудесан начин, премда се тај извор за словенску митологију мора употребљавати с много пажње, пошто је некад немогуће, обично и врло тешко, издвојити старо и истинито од каснијих додатака; исто је тако тешко разазнати измене, које су песме претрпеле деловањем хришћанских мотива..."

Пре завршетка превода, ми ћемо дати само који пример у вези с употребом супстантива "БОГ", било у српској народној поезији, било у народним изрекама, који - колико нам је знано - никада нису били испитивани с циљем објашњења њиховог настанка. Из српске народне поезије, на пр., познат је очајнички узвик јунака:

"А од бога, од крвника старог!"

Сигурно је, да је овде у питању хришћански Бог, али читава ова мисао потиче из једног другог, много даљег времена. Или, узмимо неке народне изреке, као на пр.:

"Коме је Бог ујак, лако му је бити светац",

па:

"Бог је прво себи браду створио".

За жену се у народу каже:

"Лепа као богиња! Живи као богиња! Обучена као богнња!"

И то су изрази једног другог доба, другојачег начина мишљења и гледања на свет. Или, још једна реч која се односи на Бога - осветника:

"Кога Бог хоће да казни, најпре му одузме памет!"

У српском народу се још каже:

"Живи као Бог!"

Или:

"Јео сам као Бог!"
"Пије као Бог!"

Све су то ДУБОКО УКОРЕЊЕНА НАРОДНА СЕЋАЊА НА ЈЕДНО ВРЕМЕ, КАДА СЕ ВЕРОВАЛО, ДА БОГОВИ ДОЛАЗЕ НА КУЋНА ВРАТА, ДА СЕ ПОЈАВЉУЈУ НЕОЧЕКИВАНО У БОЈУ, ДА ПОМАЖУ, ДА ПРИСУСТВУЈУ ЖРТВАМА, ДЕЛЕЋИ ГОЗБЕНУ ТРПЕЗУ С ПРИСУТНИМА, СЕДЕЋИ УЗ ЊИХ... Зар се на

СРПСКОЈ СЛАВИ

још и данас не оставља празно место за "ПУТНИКА-НАМЕРНИКА", а тај "ПУТНИК-НАМЕРНИК" - може да буде анђео, светац који се слави, па и сам Бог. Ништа, или готово још ништа у том смислу није урађено са сврхом откривања дубоке духовне повезаности савременог српског човека с његовим ведским прабратом... Јер све напред споменуто, углавном долази до изражаја још у Ведама!

Но да наставимо с превођењем Бернардијевег текста, који се у наставку осврће на упадљиве претхришћанске елементе у српској народној поезији, пишући:

> "Понешто међутим толико упада у очи, да се - без предомишљања - може рачунати као (мотив) који одговара онима из истовремених извора, те се (у том смислу) може и користити. То је - између осталога - случај с

једном српском народном песмом, по којој[16] је Сунце дете Бога, док је Сунчев брат Месец, а сестра Звезда Вечерњача (или, како је народ још друкчије зове - Звезда Даница)... Без сумње је овде мисао о сродству прастара и преузета је из претхришћанских времена, а из свега се тога може закључити - и то с правом, да се ради о давном поштовању небеских тела као божанства."

16. - Вук I., 134.

У наставку своје расправе Вилхелм Бернарди спомиње и "највишег БОГА" грмљавине, цитирајући при томе једно немачко издање српске народне поезије:

"Talvj's Volksliedern der Serben, Halle;[17]

17. - 1935., 2. Aufl., I., 46.; II., 127., 131., 139.

При овоме Бернарди заузима резервисан став према Прокопијевом обавештењу, да би то био Перун, или, како га је Хелмхолд назвао у својој хроници "deus deorum"... Ми сматрамо, да Бернарди овде нема право, или бар нема потпуно право... Јер, он - чини нам се, судећи по његовим цитатима - српски језик није добро познавао; наиме, да је добро знао српски, немогуће је да га српски узвик:

"Бог богова!"

не би навео да поразмисли и ипак се сложи с Хелмхолдом. Народ каже и:

"Бог највиши",

а то је као израз сигурно из оних прадавних времена, када се веровало у постојање

"бога богова"
"бога највишега",
"свевишњега"

т.ј.

"деус деорум".

Упркос наметањима, однарођавању и утицају хришћанства, ипак се може узети као поуздано, да је СРПСКИ НАРОД СВЕ ДО ДАНАС У СВОМЕ ЈЕЗИКУ САЧУВАО СЕЋАЊА НА ВЕОМА ДАВНА ВРЕМЕНА.. Али треба много истрајности, добре воље и љубави према српским старинама, што све здружено са стрпљивим истраживањима, може да допринесе утврђивању и научном доказивању идентичности српског народног духовног блага с оним, које је сачувано у Ведама. А у том врло великом и веома тешком раду, после свих разорних деловања германистичке школе, не треба изоставити ништа од народних умотворина, прожетих оним, што су доживљавали наши преци, па народним дубоким и сажетим мудростима, заснованим на хиљадугодишњим искуствима. А докле иду та искуства и где су стечена, о томе тако дивно пише Милош С. Милојевић, резимирајући у својим

"ОДЛОМЦИМА ИСТОРИЈЕ СРПСКОГ НАРОДА"

резултате једног џиновског рада,[18] Ту, на стр. 41.-42. тај неуморни истраживалац пише надахнут најплеменитијим родољубљем:

"Тако, дакле, на самим тим Хималајским и Нишадским планинама, по системима њиховим, с једне и с друге стране, па све до Хиндукушких Планина и народа, некада је првобитно живео српски народ, као народ и маса, која се ширила и гранала под доцнијим именима Сјамскрита, или Срба... Хиндукушке планине око којих становаху, делиле су га од Хиндукуша у данашњим Бухарским и другим пустарама средње Азије, у којима обитаваху црни народи, дошљаци са острва... "

18. - Београд, Државна Штампарија, 1972.

о којима нека овај превод из књиге Г. Морошкиња укратко, и само у изводу наведен, каже шта зна:[19]

"Још од вајкада дивља племена инђијских острва и Нове Холандије, као и умножено народно населење у данашњој Китајској империји и у источној половини индијског полуострва, обратили су своје завидљиве погледе на западни полуострв и цветајуће тада краљевство Сјамба, или Срба, који су испочетка насељавали богату и широку област Дунавску",

19. - О. М. Морошкина, печат. СО. 1843. год., стр. 163.-173. под именом: Истор. критич. исљед. о Рус. и Слав. у прилогу: Из Запис. Г. Макар. о првобитн. нар. у Русији.

о којој сада енглески ђеограф Вилиам Хутри ово вели:

"Le Royaume de Ciampa (= Siamba, Srba), a midi, est rempli de bois et de desert, de tigres, d'elephants, etc. ... La Provence de Dounay est la plus grande..."

"Краљевство Сиампа (Сјамба. Срба), на југу, испуњено је шумом, пустињама, тигровима, слоновима, и т.д... Област Дунај је највећа... "

"У овом свом краљевству у земљи, они су били скоро на највишем вршку силе, просвете и свестране образованости. Али сусједи српски, црнокожи, кудрави, са огромним устима, дебелим уснама, кратким, широким и на врху уздигнутим носевима, и т.д., непрестано су нападали на градове у инђијским српским земљама, док напослетку ПРАОЦИ СВИЈУ ДАНАШЊИХ СЛОВЕНА - СРБА НЕ ИСЕЛИШЕ СЕ ИЗ СВОЈИХ ЗЕМАЉА У ИНЂИЈИ, НОСЕЋИ СВОЈУ НЕЈАЧ, ЧЕЉАД И ИМАЊА НА СВОЈИМ КОЊИМА И СЛОНОВИМА ТРАЖЕЋИ ДРУГОГ СЕДИШТА У КОМ НЕМА ЦРНИХ И ЗЛИХ НАРОДА. ОТУД ОНИ И ПОНЕШЕ ПЕСМУ О ДУНАВУ, ЈУНАКУ У ИНЂИЈИ."[20]

20. - Ту песму Милојевић наводи у целини, на стр. 42.

Она се још у његово доба певала у Русији ... Треба изучити имена индијске области ДУНАЈ, или ДУНАВ, ЈУНАКА ДУНАЈ и реке ДУНАВ, коју су Немањићи називали "СИЛНОМ РЕКОМ"...

"Нажалост, ми овде само спомињемо тај проблем, јер на горњи навод желимо да надовежемо српску народну. песму, коју Милош МИЛОЈЕВИЋ цитира на, стр. 49. и 50. Као некакав увод у ту песму можемо да сматрамо МИЛОЈЕВИЋЕВ текст непосредно пре њеног навода, где он каже:

" Тако дакле у најкраћим наводима наведосмо само можда један стотисућни део оставших још и данас чистих имена јединственог народа српског, која те утаманише ни преливена, а некада бивша чиста српска племена у туђине, па ни сами ови. Сва ова поменута имена САМО ИМАЈУ ЗНАЧАЈ У СТАРОМ И ДАНАШЊЕМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И ОВИМ СЕ МОГУ ИСТУМАЧИТИ, А И ДАНДАНАШЊИ НАЛАЗЕ СЕ У УКУПНИМ СРПСКИМ ЗЕМЉАМА НА ОВОМ СРПСКОМ ТРОПОЉУ БАЛКАНА Тако смо, дакле, побројали доказе инђијске, о НЕКАДАШЊЕМ ЖИВЉЕЊУ СРПСКОГА НАРОДА У ИНЂИЈАМА НАВЕЛИ СМО ДОКАЗЕ ИСТОРИЈСКЕ И ЈЕЗИКОСЛОВНЕ, ПА НАМ ЈОШ ОСТАЈУ И НАШИ ДОКАЗИ, КОЈИ СЕ У СРПСКОМ НАРОДУ САЧУВАШЕ ДО ДАНАС..

Ми БАШ ЗАТО, ШТО СУ ОВИ ДОКАЗИ У НАШЕМ НАРОДУ, КАО: ИМЕНА ЛИЧНА МЕСТА СЕЛА ПЛАНИНА ВОДА и т.д И КАО ОНИ У НАРОДНИМ ПОСЛОВИЦАМА ЗАГОНЕТКАМА ОБРЕДИМА ОБИЧАЈИМА И СРОДСТВУ НАШЕГ ДОХРИШЋАНСКОГ ВЕРОВАЊА УПРАВО ЈЕДНОГ И ИСТОГ СА СТАРИМ ИНЂИЈАНЦИМА - ИСУВИШЕ ПОЗНАТА - НЕЋЕМО НАВОДИТИ, ВАН ЈЕДНЕ ПЕСМЕ НАРОДЊЕ, КОЈА СВЕДОЧИ О НЕКАДАШЊЕМ ЖИВЉЕЊУ СРПСКОМ У ИНЂИЈИ, И О ЊЕГОВОМ УТАМАЊЕЊУ У ТОЈ ПРАСТАРОЈ И ПРВОБИТНОЈ ЊЕГОВОЈ ОТАЏБИНИ. ТО ЈЕ ПЕСМА "СВЕЦИ БЛАГО ДИЈЕЛЕ". "

Само ова песма представља једну посебну студију, у којој би се морали издвојити хришћански елементи од предхришћанских; али, при томе строго треба водити рачуна, да се не упадне у забуну, јер имена светаца – СРПСКА СУ НАРОДНА ИМЕНА ОД ВАЈКАДА, а и МАРИЈА, МАРА - ПРАСТАРО ЈЕ СРПСКО ЖЕНСКО ИМЕ, управо као Станија, Стана, Спасениа, Спаса и т.сл. Што се самог догађаја тиче, он није везан за неки одређени датум. Спомен "БОГА ИСТИНОГА" не мора да се односи на хришћанског Бога, а ни збивање не одише духом хришћанства... Камо среће, да смо имали много таквих истраживалаца, какав је био Милојевић!!! Колико би непроцењивог духовног српског народног блага било сачувано од заборава, захваљујући њиховим перима!!!

Сећам се добро узбуђења приликом првог читања наведене народне песме у Милојевићевим одломцима уз помисао: КАКО МИ - У СТВАРИ - НИШТА О СЕБИ НЕ ЗНАМО!!! КОЛИКО ЛИ ЈЕ НЕНАДОКНАДИВОГ НАРОДНОГ ДУХОВНОГ БЛАГА ПРОПАЛО, ЈЕР НИСМО УЧИЛИ ДА ГА ЦЕНИМО И ЧУВАМО!!!

Уколико ми је допуштено да изразим своје лично мишљење, чини ми се, да је српски народ стварао ову песму већ на путу из Инђије... Идући према новим крајевима света... То треба хтети и моћи истражити!!! Јер живот људски је као сенка, која пролети попут звезде, гасећи се за тили часак!!! Хоћемо ли моћи стићи, куд смо намерили???

Чујмо сада, шта нам то каже прастара песма!!! Колико генерација наших прадедова ју је понављало "УНУКУ НА КРИЛУ", да му прича "ШТА ЈЕ НЕГДА БИЛО"?! Нажалост, унуци су се отуђили од пређа, заборавивши све о њима и о расном корењу, које их с њима спаја!!!

Овде Милојевић прекида навод песме, да би дао следећи кратак коментар:

"Ево, какво је било зло настало у "проклетој земљи
Инђији", докле још тамо боравл>аху Срби".

Па да је остало на овоме, можда се не би из ње раселили, ама дође још горе и црње, па мораше. Чујмо само, шта још песма каже:

Милојевић овде опет прекида навод, да би изнео своју примедбу:

"Па пошто су отишли Богу на диван и овај им ту деобу и

> молбу одобрио и кључеве небеске дао, онда ти тек наста јад и чемер, а имено":

Навод песме Милојевић закључује својим коментаром:

> "Ето, дакле, каква је грдна, ужасна и страховита несрећа и невоља била у доба исељења Срба из Инђије! "

Ова је песма тако јасна, пише Милојевић даље, тако тачна, тако дивна и чудна, боља и јаснија, истинитија и вернија од свију досадашњих наших и туђих историја и историчара. Из ње изводимо ово: да прва година несреће српске у Инђији означава прве нападаје црних народа, дошљаке са острва и из Киндуша, или средње Азије. Друга година означава нападаје тих истих народа, са сасредоточеном силом Кинеза, који су свему и свачему сродни са старим Египћанима, црним африканским племеном. А трећа и последња:најцрњи насртај мисирских царева на Инђију и коначно утамањење остатака српских племена, а за овима насртаји семитских и парско-немачких, или персијско-турских племена, као и осталих азијских и острвских народа.

Овде би тек требало да отпочнемо развијање наше теме, доводећи у везу и откривајући заједничке мотиве - не само између прича давних Срба и оних, које су Грци од њих преузели и преудесили, већ особито издвајајући све оно, што је остало сачувано у било ком облику у српском духовном народном благу од епохе ВЕДА до данас.

С обзиром, да се у претходној песми спомиње Свети Илија који је

"УЗЕО МУЊЕ И ГРОМОВЕ",

ми на следећој страни приказујемо једну репродукцију тог христијанизованог Индре.

Јер, када се у српском народу говори о Светом Илији, нико не мисли на библијског пророка, већ на једну силну личност, која у златно-ватреним колима јури по небеским облацима,

ПУШТАЈУЋИ МУЊЕ И ГРОМОВЕ И ГАЂАЈУЋИ "ПРАВО У ГЛАВУ",

тачно онако, како је у Ведама Индра - исто тако у златним колима - захуктало с пратиоцима прелазио небеске просторе, уз страшан топот упрегнутих коња, па у једној руци држећи муње и громове, њима је погађао непријатеље "ПРАВО У ГЛАВУ".

Стога се у српском народу још и данас чује пословични израз, изречен у срџби:

"УДАРИО ГА СВЕТИ ИЛИЈА ПРАВО У ГЛАВУ!!!"

Или, у директном говору:

"Ударио те Свети Илија у главу!"

Не треба доказивати, да у овоме нема ничега хришћанскога и да је то само малени одломак народног сећања, које потиче из оног прадавног времена.

Српски народ и српски домаћин већ при појави првог претећег облака и при првом далеком тутњању грмљавине још увек има потпуно исте обичаје као и његов ведски прабрат, чему ћемо посветити доста простора у II тому ове студије.

"Мили Боже! Чуда великога!
Или грми, ил' се земља тресе,
Ил' удара море у брегове?
Нити грми, нит се земља тресе,
Нит удара море у брегове,

Већ дијеле благо светитељи:
Свети Петар и свети Никола,
Свети Јован и свети Илија
И са њима свети Пантелија;
Њим' долази Блажена Марија;

Рони сузе низ бијело лице,
Њу ми пита громовник Илија:
"Сестро наша, Блажена Марија!
Каква ти је голема невоља,
Те ти рониш сузе низ образе?"
Ал' говори Блажена Марија:
А мој брате, громовник Илија!
Како нећу сузе проњевати,
Кад ја идем из земље Инђије,
Из Инђије, из земље проклете?!
У Инђији тешко безакоње:
Не поштује млађи старијега,
Не слушају ђеца родитеља,
Родитењи пород погазили,
Црн им био образ на дивану,
Пред самијем Богом истинијем!
Кум свог кума на судове ћера,
И доводи лажљиве сведоке,
И без вјере и без чисте душе
И он глоби кума вјенчанога,
Вјенчанога, или крштенога;
А брат брата на мегдан сазива,
Ђевер снаси о срамоти ради, "
А брат сестру, сестром не дозива!"

А када се олуја разбесни, још се каже:

"ГРМИ, СВЕТИ ИЛИЈА!"
"ЗАГРМЕ СВЕТИ ИЛИЈА!"
"ЉУТИ СЕ СВЕТИ ИЛИЈА!"

Или:

"УДРИ, СВЕТИ ИЛИЈА!"

Ту уистину нема ничега хришћанског, па завршавајући ово поглавље, да поновимо Шафарикове речи:

"Њој говори громовник Илија:
"Сејо наша, Блажена Марија!
Утри сузе од бијела лица;
док ми овђе благо подјелимо,
Отић' ћемо Богу на диване,
Молићемо Бога истинога
Нек нам даде кључе од небеса,
Да затворим седмера небеса,
Да ударим печат на облаке,
Да не падне дажда из облака,
Плаха дажда, нити роса тиха,
Нити ноћу сјајна месечина,
Да не падне за три тидинице,
Да не роди вино ни шеница,
Ни за цркву часна летурђија!
Кад то чула Блажена Марија,
Утре сузе од благо подјелише.
Када свеци благо подјелише,
Петар узе винце и шеницу
И кључеве од небеског царства;
А Илија муње и громове;
Пантелија велике врућине;
Свети Јован кумство и братимство
И крстове од часнога древа,
А Никола воде и бродове."

"So eröffnet sich den serbischen Mythologen ein neues weites
Feld zur tiefen Erforschung des Ursprungs ... der sebischen Mythen."[21]

"Затворише седмера небеса,
Ударише печар на облаке,
Те не паде дажда, ни облака,
Плаха дажда, нити роса тиха,
Нит обасја сјајна месечина,
И не роди вино ни шеница,
Ни за цркву часна летурђија
Пуно време за три годинице,
Црна земља испуца од суше,
У њу живи пропадоше људи,
А Бог пушта тешку бољезану,
бољезану, страшну срдобољу,
Те помори и старо и младо,
И растави и мило и драго,
Што остало, то се покајало."

"ТАКО СЕ СРПСКИМ ИСТРАЖИВАОЦИМА МИТОЛОГИЈЕ ОТВАРА ЈЕДНО НОВО, ШИРОКО ПОЉЕ ЗА ДУБОКО ИСТРАЖИВАЊЕ ПОРЕКЛА.. СРПСКИХ МИТОЛОШКИХ ПРИЧА"

21. - Slawisches Jahrbuch, III., s. 370.

А те приче нас воде поузданим путевима до епохе ВЕДСКИХ СРБА!!! Очито је, да се овде ради о похришћањеној верзији једног предхришћанског веровања.

1. Meillet-a Vaillant-a, "Заједничком словенском", на стр. 10.

ИРАНСКИ И СРПСКИ ИЛИ:
НЕОПХОДНОСТ ЈЕДНЕ СТУДИЈЕ

Meillet-a и Vaillant-a у напред споменутом делу о "ЗАЈЕДНИЧКОМ СЛОВЕНСКОМ", кажу нешто веома занимљиво, што се такође - бар колико нам је познато - до данас уопште није узело у обзир. Ево њихове опаске:

"ENTRE LE SLAVE ET L'IRANIEN NOTAMMENT ON OBSERVE QUELQUES CONCODANCES CURIEUSES ET QUI NE TIENNENT PAS A DES EMPRUNTS FAITS APRES LA SEPARATION DES DIALECTES..."[1]

"ИЗМЕЂУ СЛОВЕНСКОГ И ИРАНСКОГ ЗАПАЖАЈУ СЕ НЕКА ЧУДНА СЛАГАЊА, КОЈА НЕ ПОТИЧУ ОД ПОЗАЈМИЦА НАПРАВЉЕНИХ ПОСЛЕ РАЗДВАЈАЊА ЈЕЗИКА.. "

Уистину - СТО ЖИВОТА НАМ НЕ БИ БИЛО ДОВОЉНО, ДА СВЕ УРАДИМО!!! Ово смо напоменули зато, што је то тема, која мора да се обради, полазећи од сведочанстава, изложених у овој студији при крају поглавља о Апендинију и дотакнутих и у глави о "ЛЕПЕНСКОМ ВИРУ". Наиме, та сведочанства из античког времена говоре о пореклу азијских Међана од Међана из трачке Медије са Балкана...

ПРЕМА ТОМЕ, ПРВОБИТНИ СТАНОВНИЦИ ДАНАШЊЕГ ИРАНА БИЛИ БИ ПОТОМЦИ БАЛКАНСКИХ ПРЕЂА... а то излази и из учења двојице филолога, Меје и Вајан.

НЕИЗРЕЦИВО ЈЕ ВАЖНО ДА СЕ ОВАЈ ПРЕДМЕТ ПРОСТУДИРА!!! Из много разлога!!! Јер у часу, када би се научним аргументима потврдило њихово балканско порекло, тиме би се коначно потврдила као неопорециво тачна и ПОДУНАВСКА ТЕОРИЈА!!!

Та теорија је за НЕСТОРА КИЈЕВСКОГ, за СИПРИЈАНА РОБЕРА и за читаву плејаду прошловековних научника била стварност и они су у њеном смислу писали без усиљености, захваљујући осећају сигурности и снази аргумената ... На жалост, све се то порушило пред германским мистификовањем науке, па данас нико и не помишља, да би се могла писати једна паралелна студија о Иранцима и иранском језику с једне стране, те о балканским Србима и српском језику с друге стране. А то је ствар, која у будућности мора да се уради.

КО СУ БИЛИ ИНДО-ЕВРОПЉАНИ, ЗА КОЈИМА НАУКА ЈОШ УВЕК ТРАГА???

26. октобра 1978. године изабран је за члана француске академије наука Жорж Димезил (Georges Dumezil), један од најученијих француских истраживалаца овога века, који се сматра за светски ауторитет у погледу науке о Индо-Европљанима. Па ипак - ова дисциплина још увек је недовољно позната и пуна је празнина, упркос најмодернијем научном апарату и упркос чињеници, што сам Димезил познаје више од 35 живих, или ишчезлих старих језика и што се сматра једним да највећих специјалиста света за "рес индоеуропеана".

Он је створио дела која уживају међународну славу, као нпр.: "Jupiter, Mars, Quirinus ", "Mitra-Varuna", La religion romaine archaique", "Mythe et epopee I, II, III", другим речима: "Јупитер-Марс-Квирин", "Митра-варуна", Римска архајска религија ", "Мит и епопеја у три књиге".

Па ипак "индо-европска ствар" још увек остаје нерешена... јер је нпр. Жоржу Димезилу немогуће да успостави нит континуитета од Ведске епохе до данас, па ћемо у великом Ларусу наћи следећи закључак, који још увек не може да се измени:

> "Entre la periode de la vie commune (IIIe mollenaire avant J.-C.)
> et l'apparition des preieres langies europeennes occidentales il y
> a un hiatus impossible a combler... "

одн.:

> "Између епохе заједничког живота (трећи миленij пре Христа)
> и појаве првих европских западних језика, налази се једна празнина,
> коју је немогуће испунити... "

Та празнина односи се - не само на прелом у традицијама, већ и на прелом у самим индо-европским језицима, али ТО МИ ПОДВЛАЧИМО -ТАЈ ПРЕЛОМ НИЈЕ НАСТУПИО У СВИМ ИНДО - ЕВРОПСКИМ ЈЕЗИЦИМА, већ - како се у предњем тексту каже:

"... langues europeennes occidentales... “

тј. у:

"... западним европским језицима... ",

што је само по себи без икаквих других објашњења. Међутим, нису западно-европски језици припадници индоевропске групе. У Европи постоји један трећи језични скуп, који се, приликом стварања Ларусове дефиниције уопште није узео у обзир, а то су језици данашњих Словена, чије је некада - по Шафарику, Суровјецком, Добровском, итд. - јединствено, заједничко и опште име било

СРБИ. На жалост, западно-европска наука - како у прошлости, тако исто и данас - и не покушава, да зидајући свој научни храм, у њега узида и знања о Словенима, те тако ови - још увек најмногобројнији становници европског континента - некако увек остају - или по страни, или пак у сенци озбиљног научног интереса. Само тако може да се објасни чињеница, да се нису искористиле појединости двојице француских језичких стручњака, Мејеа и Вајана (A. Meillet - A. Vaillant), за унапређење сазнања о "ИНДО-ЕВРОПЉАНИМА". Наиме, Меје и Вајан примећују с много проницљивости, коју - како изгледа ни професор Димезил, а ни санскритолози уопште никада нису уочили, а још мање узели у обзир, истражујући подручје санскритологије.

Јер - ево, шта Мејер и Вајан кажу:[1]

> "... le slave continue sans rupture l'indoeuropeen; on n'y epercoit pas de ces crises brusques qui ont donne au grec, a l'italique (et surtout au latin), au celtique, au germanique leur aspect caracteristique. Le slave est une langue indo-europeen fraconne par un long usage, profondement alterre par beaucoup d'influences, mais qui a conserve un aspect general archaique..."[2]

1. - A. Meillet, "Le slave commun", Seconde edition revue et augmentee avec le concours de A. Vaillant, Paris, Ed. Honore Champion, 1965., p. 13.
2. - Les races et les langues,Paris, 1893.- "Bibliotheque Scientfique Internationale", p. 170.

У уводу пак горња мисао је допуњена на следећи начин:

> "L'unite lingnistique du slave est evidente. Aujourd'hui encore elle apparat partout au premier coup d'oeil; et, si on examine les formes anciennes des langues slaves, les ressemblances sont si grandes, qu'elles approchent souvent de l'identite. PAREILLE UNITE NE COMPORTE QU'UNE EXPLICATION: L'EXISTENCE A UNE CERTAINE DATE D'UNE LANGUE UNE, PARLEE PAR UN PEUPLE AYANT CONSCIENCE DE SON UNITE..."

> "СЛОВЕНСКИ (ЈЕЗИК) НАСТАВЉА БЕЗ ПРЕКИДА ИНДО-ЕВРОПСКИ: У ЊЕМУ СЕ НЕ ОПАЖАЈУ ОНЕ НАГЛЕ КРИЗЕ, КОЈЕ СУ ДАЛЕ ГРЧКОМ, ИТАЛСКОМ (А ОСОБИТО ЛАТИНСКОМ), КЕЛТСКОМ И ГЕРМАНСКОМ ЊИХОВ КАРАКТЕРИСТИЧАН ИЗГЛЕД. СЛОВЕНСКИ ЈЕ ЈЕДАН ИНДО-ЕВРОПСКИ ЈЕЗИК, УОБЛИЧЕН ДУГОМ УПОТРЕБОМ, ДУБОКО ИЗМЕЊЕН МНОГИМ УТИЦАЈИМА, АЛИ КОЈИ ЈЕ САЧУВАО ОПШТИ АРХАИЧНИ ИЗГЛЕД... "

И у уводу се налази допуна претходног текста:

> "ЛИНГВИСТИЧКО ЈЕДИНСТВО СЛОВЕНСКОГ ЈЕ ОЧЕВИДНО, ОНО СЕ ЈОШ ДАНАС ЗАПАЖА ВЕЋ НА ПРВИ ПОГЛЕД А АКО СЕ ИСПИТУЈУ СТАРИ ОБЛИЦИ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА, СЛИЧНОСТИ СУ ТОЛИКО ВЕЛИКЕ, ДА СЕ ЧЕСТО ПРИБЛИЖАВАЈУ ИСТОВЕТНОСТИ, ОВАКВО ЈЕДИНСТВО ИМА САМО ОБЈАШЊЕЊЕ - ПОСТОЈАЊЕ У ЈЕДНО ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ ЈЕДНОГА ЈЕДИНСТВЕНОГ ЈЕЗИКА, КОЈИ ЈЕ ГОВОРИО ЈЕДАН НАРОД КОЈИ ЈЕ ПОСЕДОВАО СВЕСТ О СВОЈОЈ ЈЕДИНСТВЕНОСТИ. "

И најзад на страни 18. још једна надопуна:

> "... Le ton du slave ... se comportait... comme le ton grec, ou vedique. La langue qui donne le mieux aujourd'hui quelques idees de ce ton,.. est le serbe, avec son accent mobil et ses voyelles longues et breves, les unes toniques, et les autres atones... "

Дакле:

> "Словенски акценат... понашао се као грчки, или ВЕДСКИ НАГЛАСАК. Језик, који данас даје најбоље неку идеју о том нагласку ... јесте српски, с његовим помичним акцентом и с његовим дугим и кратким самогласницима, од којих су једни наглашени, а други ненаглашени..."

Ево, - дакле, прве појединости, која СРПСКИ ЈЕЗИК - међу осталим словенским идиомима - стављa у први план. Овде већ видимо, да српски поседује нешто, чега у тој форми немају други Словени и што га уздиже до језика Веда, уз претходне напомене о непрекинутом континуитету словенских језика уопште.

Још један француски лингвиста је изјавио нешто значајно о словенским језицима. Андре Лефевр (Andre Lefevre) у свом доле цитираном делу јасно пише:

> "... la culture, relativement moderne des langues slaves, ne les empeche pas de remonter aux plus antiques epoques du parler indo-europeen; leur grammaire est empreinte d'un caractere tout-a-fait archaique..."

> "... релативо модерна култура словенских језика не спречава их, да се уздигну до најудаљенијих епоха индо-европског говора; њихова граматика носи једно сасвим архаично обележје... "

Док је Лефевр овде одвише уопштио своје тврђење, говорећи о Словенима уопште, дотле Ами Буе у свом делу "Европска Турска", напред већ цитираном, на стр. 34. тврди сасвим одређено:

> "LE SERBE EST ENVIRON AUX LANGUES SLAVES CE QUE LE LATIN EST AUX LANGUES QUI EN SONT DERIVEES."

Што ће рећи:

> "СРПСКИ ЈЕЗИК ЈЕ ЗА СЛОВЕНСКЕ ЈЕЗИКЕ ОНО, ШТО ЈЕ ЛАТИНСКИ ЗА ЈЕЗИКЕ, КОЈИ СУ ПРОИЗИШЛИ ИЗ ЊЕГА "

А Сипријан Робер (Cyprien Robert) одушевљава своје слушаоце, држећи предавање на College de Robert, у коме је саопштио:

> "... LES SERBES D'ILLYRIE ETAIENT VRAIMENT LES PLUS. ANCIENS DES SLAVES!

> "... СРБИ ИЛИРИЈЕ БИЛИ СУ ЗАИСТА НАЈСТАРИЈИ МЕЂУ СЛОВЕНИМА!"

Ову изјаву је Робер употпунио другом, у истом часопису, на стр. 372., где истиче, да од словенских језика:

"... il paut autant que passible connaitre la plus ancienne, la
plus simple, celle qui donne le mieux la cle de toutes les autres ‟,

да би додао:

"CETTE LANGUE.CETTE NATION, CETTE POESIE PRIMITIVE SLAVE,
JE C'TOIS LES AVOIR TROUVE CHEZ LES SERBES D'ILLYRIE."[3]

Дакле:

"...од словенских језика треба што је могуће боље упознати НАЈСТАРИЈИ,
НАЈЕДНОСТАВНИЈИ, онај, КОЈИ ДАЈЕ КЉУЧ ЗА ОСТАЛЕ."

"ТАЈ ЈЕЗИК, ТАЈ НАРОД ТУ ПРВОБИТНУ СЛОВЕНСКУ ПОЕЗИЈУ,
ВЕРУЈЕМ, НАШАО САМ КОД СРБА ИЗ ИЛИРИЈЕ "

3. - Revue des deux Mondes, Janvier 1846., p. 372.

Речи Сипријана Робера потврђује друга еминентна личност француског културног живота у прошлом веку, лингвиста и антрополог Абел Овелак (Abel Hovelacq), приказујући следећи нацрт у своме доле наведеном делу:

Уз ову скицу Овелак даје следећи коментар:[4]

"C'est aussi en invoquant des raisons purement phonetiques que
Mr. D. DANITCHITCH a etabli recemment une tres-ingenieuse
classification des langues slaves. Son memoire, ecrit en serbe, est
malheureusement accessible a peu de lecteurs. Nous pouvons en
resumer les conclusions dans le tableau que voici...
Les seuls points definitivement etablis nous paraissent etre
L'ANTIQUITE DES FORMES DU SERBE..."

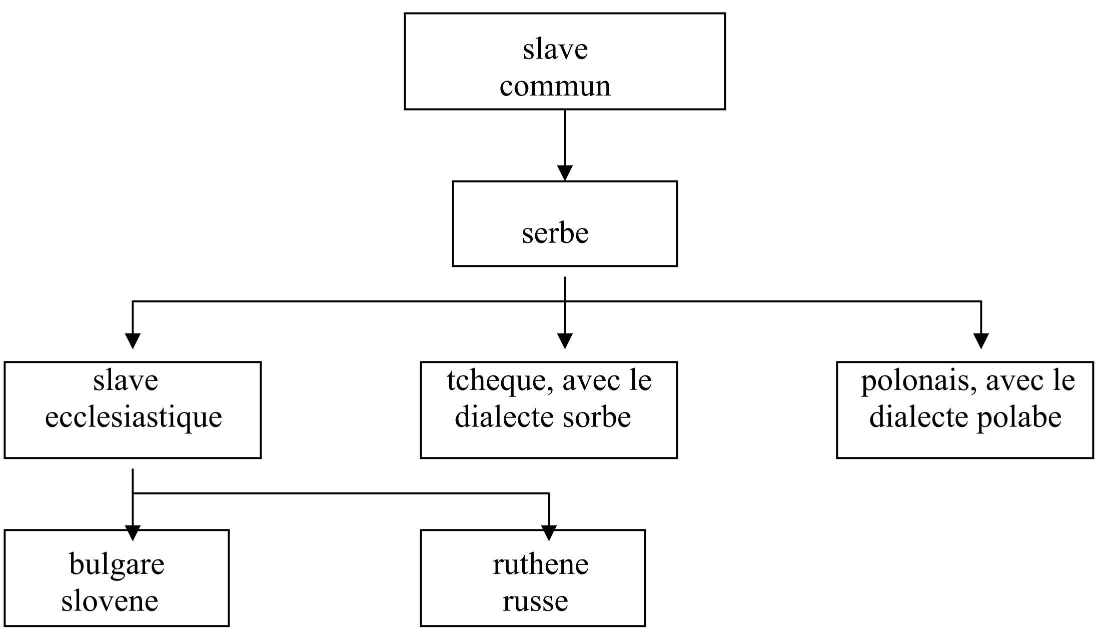

4. - Abel Hovelacq, La Linguistique (bibliotheque des Sciences Contemporaines), Paris, 1876., p. 322.-323.

"Тако, позивајући се на чисто фонетске разлоге, Ђура Даничић је установио недавно једну врло оштроумну класификацију језика. Његова расправа, писана на српском језику, на жалост, приступачна је малом броју читалаца. Њене закључке можемо да сажмемо следећом таблом... Једина тачка коначно установљена, изгледа нам, јесте СТАРОСТ СРПСКИХ ОБЛИКА.," чему Овелак додаје:

"... et la grande deterioration du bulgare moderne. "
"Велика исквареност савременог бугарског. "

Из наведеног текста је потпуно јасно, да је Овелак створио своје закључке, полазећи искључиво од српског језика. Но он се није ограничио само на предње. У Енциклопедијском речнику медицинских наука и у Републици Овелак проширује своје закључке о језику српског народа;[5]

"Quand a l'ensemble de la grammaire serbe, il est certain qu'elle est essez difficile pour nous... Les lois euphoniques sont nombreuses et il n'y a pas a songer a en faire bon marche. Les declinaisons sont compliquees, les cas sont nombreux, et les decinences varient suivant que le nom est masculin, feminin, ou neutre. La conjugaison... elle, offre aussi ses difficultes. Ajoutez a cela l'ecueil de l'accentuation... c'est la pour l'etranger une difficulte considerable.

Nous n'hesitons pas a penser que le serbe est, de tontes les langues slaves vivantes, celle que peuvent etudier avec le plus de profit les personns de ces sortes de recherches. Elle a moins souffert assurement dans sa phonetique et dans le mode de sa structure de ses mots que n'ont souffert les autres langues congenerees.

... quel est le gente de phenomenes qui distingueuenr le serbe des autres idiomes indoeuropeens, tels que le grec et le latin? Ces phenomenes sont de deux especes: ils appartiennent soit a la phonetique, soit a la morphologie.

Nous voyons d'abord, en ce qui concerne le tableau de voyelles et des consonnes, que le serbe, a cote de consonne "R", possede une voyelle "R", inconnues aux grec et latin...

C'est une voyelle particuliere, un peu etrange pour nous occidentaux, mais dont la prononciaton n'offre aucune difficulte...

Les lois de passage de l'anciennes formes indo-europeennes aux formes particulierement serbes, sont bieb etablies...

I I serait superflu d'etendre la liste de ces exemples: TOUT-EFOIS, IL NE FAUDRAIT PAS CROIRE QUE, PARCE QU'ILS METTENT LE SERBE EN INFERIORITE EVIDENTE VIS-A-VIS DU LATIN ET DU GREC, IL EN SOIT AINSI. LOIN DE LA. LE LATIN ET LE GREC SONT, EN MAINTES CIRCOSTANCES, PLUS ELOIGNES QUE LE SERBE DE LA LANGUE COMMUNE INDO-EUROPEENNE."

5. - Abel Hovelacq in: Dectionnaire Encyclopedique des Sciences Medicales de Dechambre у ' La Republique" у одељку "Revue des questions historiques", CCLXIII, vendredi, le 16. Mars 1877.

Оно што Абел Обелак пише јасно је и апсолутно недвосмислено:

"Што се свеукупности српске граматике тиче сигурно је, да је она за нас

тешка... Еуфорички закони (закони благогласја) у том језику су бројни и нису лаки. Деклинације су компликоване, падежи су многобројни, а њихови завршеци мењају се према броју и према мушком, женском и средњем роду. Коњугација има такође своје тешкоће ... додајте овоме камен спотицања - акцентацију, која за странца ПРЕДСТАВЉА ЗНАТНУ ТЕШКОЋУ.

Ми без икаквог двоумљења сматрамо, да је српски језик један од свих живих словенских језика онај, КОЈИ УЗ НАЈВИШЕ КОРИСТИ МОГУ ДА СТУДИРАЈУ ОСОБЕ ЖЕДНЕ ОВАКВЕ ВРСТЕ ИСТРАЖИВАЊА.СРПСКИ ЈЕ МАЊЕ ТРПЕО У ОДНОСУ НА СВОЈУ ФОНЕТИКУ И НА СТРУКТУРУ СВОГ ЛЕКСИЧКОГ БОГАТСТВА ОД ОСТАЛИХ ЈЕЗИКА ИСТЕ ГРУПЕ.

КОЈЕ СУ ТО ПОЈАВЕ, КОЈЕ ЧИНЕ, ДА СЕ СРПСКИ РАЗЛИКУЈЕ ОД ОСТАЛИХ ЈЕЗИКА ИНДО-ЕВРОПСКИХ ИДИОМА, као што су, нпр,, грчки, или латински? Те су појаве двојаке: оне припадају било фонетици, било морфологији.

Понајпре, што се тиче консонаната и вокала, српски језик уз консонант "Р" поседује и ВОКАЛ "Р", НЕПОЗНАТ У ГРЧКОМ И ЛАТИНСКОМ. То је један особит вокал, мало чудан за нас западњаке, али његов изговор не причињава тешкоће...

Прелазни закони од старих индо-европских ка новим, типично српским облицима, добро су установљени...

Било би сувишно да одужимо листу ових примера. У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, НЕ ТРЕБА ВЕРОВАТИ, ДА ЗАТО, ШТО СТАВЉАЈУ СРПСКИ ЈЕЗИК У ОЧИТ ПОЛОЖАЈ ИНФЕРИОРНОСТИ У ОДНОСУ НА ЛАТИНСКИ И НА ГРЧКИ, ДА ЈЕ ТО ТАКО. ДАЛЕКО ОД ТОГА!!! ЛАТИНСКИ И ГРЧКИ СУ -У МНОГИМ СЛУЧАЈЕВИМА - УДАЉЕНИЈИ НЕГО СРПСКИ ОД ЗАЈЕДНИЧКОГ ИНДО - ЕВРОПСКОГ ЈЕЗИКА!!!"

Тако смо најзад стигли до ступња, на коме можемо на основу напред цитираних сведочанстава да закључимо, да је језик српског народа - не само најстарији међу словенским идиомима, већ да се он "у многим случајевима", приближава више заједничком индо - европском - не само од језика западне Европе, већ и од грчког и латинског. А то нас доводи до закључка, да:

"ИНДО-ЕВРОПЉАНИ" НИСУ БИЛИ НИКАКАВ
НЕБУЛОЗНИ "ИНДО - ЕВРОПСКИ"

НАРОД ВЕЋ ШИРОМ ОНДАШЊЕГ СВЕТА РАСУТИ СРПСКИ НАРОД ДОК ЈЕ ЊЕГОВ ЈЕЗИК БИО - ИСТИНА - У ВЕЛИКОЈ МЕРИ РЕКОНСТРУИСАНИ "ИНДО - ЕВРОПСКИ", НО КОЈИ НАУКА ЈОШ УВЕК НИЈЕ УСПЕЛА ДА ПОВЕЖЕ С ЈЕДНИМ ОДРЕЂЕНИМ НАРОДОМ. ТО ДОКАЗУЈУ ЧИЊЕНИЦЕ, КОЈЕ ЈОШ НИКАДА НИСУ БИЛЕ СТАВЉЕНЕ ПОД ЛУПУ САВРЕМЕНЕ ЛИНГВИСТИКЕ ЗБОГ ИЗВЕСНОГ - СИГУРНИ СМО - АНТИСЛОВЕНСКОГ СТАВА... Наиме, западни научници су развили једну извесну науку о језику. Па и таква, каква јесте, она је ту и тамо ипак драгоцена за овај наш народ, јер има момената, у којима истина мора неминовно да избије,

Као, нпр., следећа:

НЕОПХОДНОСТ ЗАМЕНЕ МИТА О "ИНДО - ЕВРОПЉАНИМА" И "ИНДО – ЕВРОПСКОМ" ЈЕЗИКУ НАУКОМ О СРБИМА И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Коначно нам је Милош С. Милојевић, с његовим следбеником Симом Лукин - Лазићем, дао смелост и отворио нам очи!!!

Данас више не може да буде никакве сумње, да су Срби били древни и аутохтони становници Европе, од једног времена, које нашим скученим историјским мерилима не може да се одреди. Они су на овом нашем континенту - ко зна колико хиљада година - водили живот достојан човека, поштујући друге људе, своју веру и ценећи мајку - земљу, која им је припадала без икаквих граница и ограничења. Говорећи - премда веома бројни - истим језиком и имајући сви исте обичаје, живели су по племенима, која су носила различита имена од једног краја до другог. Међусобно браћа, непријатеља нису имали, нити је било потребе да ратују. Такав спокојан живот је трајао неодређено дуго... А онда ће се појавити наоружани странци и отимачи њихове груде, затекавши их неспремне и неискусне у погледу гложења око земље, око првенства својине, око материјалних добара сваке врсте. Јер - давни Срби (а Шафарик је то испитивао) - нису тежили да гомилају земаљска богатства, већ су се задовољавали оним, што им је било потребно за живот, а што су добијали као плод свога рада. И живујући (како каже Милојевић), ко зна како дуго својим породичним задружним и племенским животом, никада пре појаве наоружаних и грамзивих дошљака нису ни имали потребе да организују оно, што је касније постала држава, ограничена просторно - својим егоизмом и искључиво својим безобзирним интересима.

Да би отели туђе тле, придошлице су чиниле све оно, што је Милојевић описао на тако упечатљив начин, тмурним и тешким бојама: били су безобзирни, окрутни, крволочни, јер их није везивала љубав уз тле, које није било њихово, а нису се осећали ни као браћа староседелаца!!! Само тако се може објаснити претварање Пелазга у робове, па редом - бацање у ропски положај свих других српских племена, докле год је допрла нога освајачева... Без трунке човечности, без икаквог људског разумевања за друго људско биће...

Треба пажљиво проучити и Симу Лукин - Лазића и његовог претходника и учитеља, Милоша С. Милојевића, да би се сав тај ужас схватио, често с грозним и непојмљивим појединостима! Но, како рече Милојевић, упркос оној бројци од шездесет милиона, упркос паљења, убијања, распињања, робовања - ипак је доста од силно распростртог српског народа остало, али највећим делом претопљено у освајаче... У Грке, Латине, у Германе, у Бугаре, у Мађаре, јер, касније - Азијати су били и отишли (осим малог броја Бугара и Мађара), али сви други - потиснувши Србе из њихових области, или их немилосрдно истребљујући, остали су ... Међутим, сви ти странци нису могли нешто да искорене упоредо с физичким истребљењем, нешто - што спада у домен духа и духовног стваралаштва, а то је -

СРПСКИ ЈЕЗИК!!!

Ти - претопљени и нестали у странцима, чији језик није био на висини прастарог српског, 'СРБИ СУ ИХ ОБЛАГОРОДИЛИ СВОЈИМ'.

Тако - насупрот сили, дивљању и суровостима сваке врсте, Срби су суровост кротили богатством и лепотом свог језика, претварајући дошљаке у цивилизоване људе. То је била мисија распетог српског народа између придошлица на свим крајевима земаљског пространства, са којих је заувек нестао некадашњи њихов миран и спокојан живот!

А данас, пошто је Запад све учинио, да староседеоце физички уништи, или их насилно претопи, особито његови научници већ преко века и по вапе за откријем "Индо-Европљана", тог тајанственог и бројно некада веома великог народа! А не знају, да је оно, што је од Срба надживело нечовештво и сва варварства, у њима, у њиховим жилама - као њихов грех и њихова вечна немирна савест. Они пак Срби, који су успели да на Балкану очувају своју индивидуалност, данас у веку "напретка", изложени су варварству и геноциду, најпре католичко-хрватском, а данас муслиманско - шиптарском, на што цео тако-звани културни свет ћути. Ниједан глас на кугли земаљској се не диже, да заштити те Србе, који вечно страдају. Те Србе, који су - како рече Живанчевић:

"Дали РЕЧ осталима!"

Србе - остатак оне "огромне Сфинге", која је чувала тајну језичког постања...

Судбина је хтела да та Сфинга тек тако растргнута по први пут проговори пред Богом, пред људима и пред будућношћу својим

САМОНИКЛИМ И САМОТВОРНИМ СРПСКИМ ЈЕЗИКОМ!
КОЈИ НИЈЕ НАСТАО НИ ИЗ ЈЕДНОГ ДРУГОГ!
ВЕЋ ЈЕ ИЗРАСТАО САМ ОД СЕБЕ, САМ ОД СЕБЕ
И САМ КРОЗ СЕБЕ, И КРОЗ СРПСКИ НАРОД,
КОЈИ ЊИМ ГОВОРИ!

Па је стога - стицајем прилика - тек данас дозрео тренутак, у коме табела Адолфа Пиктеа (Adolph PICTET) приказана на стр. 65. његове Лингвистичке палентологије (Paleontologie linguistique) овако:

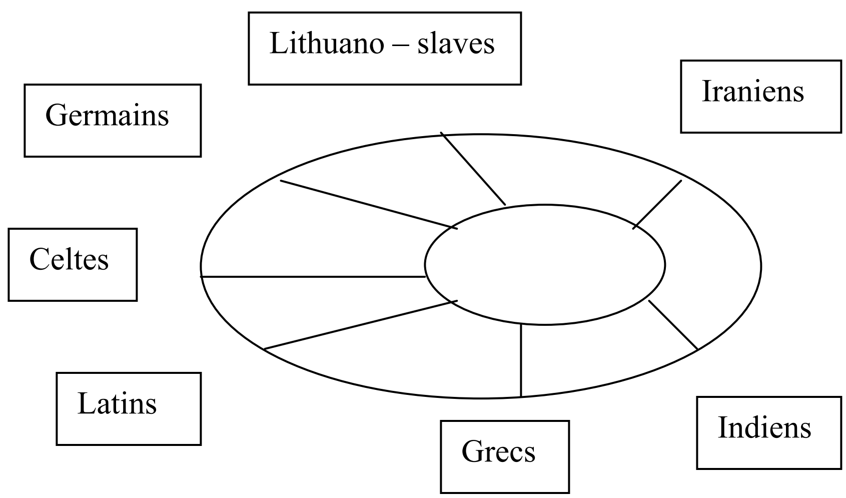

Треба да претрпи једну битну измену и да изгледа на следећи начин:

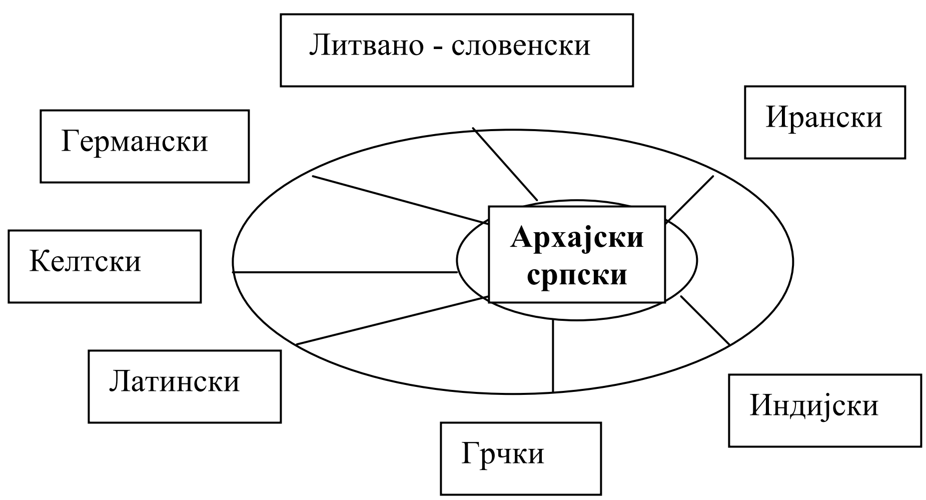

Код Пиктеа је, дакле, централни простор празан, јер он - по њему -припада народу, који је ведским језиком говорио. Како он тај народ још за живота није нашао, али је својим делом указао пут нама, ми са захвалношћу оданог му следбеника, испуњавамо празнину коју је оставио, уневши у њу име језика српског народа... До овога тренутка, ми смо тражили објашњење за српски и српске

традиције у ВЕДАМА, али - од овога часа - ми ћемо наша истраживања усмерити у правцу објашњавања ВЕДА, ведског језика и ведских традиција српским језиком, у односу на који су сви највећи ауторитети сагласни; да је најархаичнији, да је претрпео међу словенским језицима - најмање измена, те да је стога био и остао језик поезије...

Уистину, најлеши моменти у светској литератури налазе се у српској поезији. Српски народ није имао потребу, да проучава замршене филозофске системе, да би кроз своју поезију створио своју филозофију као израз највишега УМНОГ, ЕТИЧКОГ И ЕСТЕТСКОГ ДОСТИГНУЋА!!! Зато Живанчевић с правом каже на крају свога дела "Новом поколењу", стр. 119.:

> "ПО СВОМЕ ФИЛОЗОФСКОМ СИСТЕМУ, МИТОЛОШКОМ, КАО И ДРУГИМ МОТИВИМА, НАША НАРОДНА ПЕСМА СИЛАЗИ У НАЈДУБЉУ ВЕДСКУ СТАРОСТ. "

Но то је предмет другог тома овог дела, па ћемо за сада овде само још да додамо, на чији језик и на који народ се може применити следећа дефиниција најбољег и најмонументалнијег речника санскритског језика: Monier Monier- WILLIAMS, с којим се слаже и најновији етимолошки лексикон Arthur-a Anthony-a MacDonell-a (1971.) доноси:

NANA, f. fam. expression for "mother" (familiar like "TATA" – Mac Donell); RV ,VIII,91.,5.IX, 112.,3.

То су биле од вајкада и остале речи САМОНИКЛОГ ЈЕЗИКА ПРАСТАРОГ СРПСКОГ НАРОДА!!!

Подвукли смо у горњем наводу, да су то најстарији, тј. ригведски изрази, који се налазе у најстаријим збиркама ведских химни, књ. VIII и IX. А сви српски језични корени уједно су и ведски. Познато је, да је познавање ведских коренова важан предуслов за познавање ведског језика. Ти корени - на броју од 800 - сви су они обрађени у познатом делу "The roots, verb-forms and primary derivatives of the sanskrite language", био William Dwight Whitney. Међутим, ми ћемо овде да додамо нешто, што никада ниједан западни научник није узео у обзир, приликом изучавања било само ВЕДА и санскритског језика, или приликом упоредног изучавања санскритског и других индо-европских језика. То је један веома занимљив и веома значајан податак, чија актуелност остаје на снази за сва времена и који још у компаративном проучавању језика индо-европске групе није искоришћен. Изнео га је неопорециви Шафарик,[1] а ево како тај податак гласи:

> "Der Reichtum der slawischen Sprache hat seinen Grund in der grossen Anzahl der WURZELSYLBEN, deren Hr. Dobrowsky bloss in dem altslawischen 1605 zahlte, und diese wiederum in der Menge der Consonanten. "
>
> "Богатство словенског језика почива на великом броју КОРЕНА, чији број се, према, Хр. Добровском, само у старо-словенском пење на 1605; овај пак феномен почива на мноштву консонаната. "

1. - Schaffarik, Geschichte der slawischen Sprache u. Literatur, p. 43.

Ако словенски језици показују у својој еволуцији континуитет, без "наглих прелома грчког, латинског, германског, келтског", како кажу Меје - Вајан[2], а ако је тај континуитет најизразитији у - српском језику с архаичношћу његових форми[3] онда и данашњи српски - ако нема свих 1605 коренова старословенског - сигурно надилази број ведских коренова! Па и та чињеница императивно налаже један напор, да се српски језик постави у лествици индоевропских језика на одговарајуће место, те да

се помоћу њега покушају решити многе ствари у ведским химнама, чији превод изазива недоумицу и дискусије међу најјачим санскритолозима западног света. Ова констатација пружа за сада највеће оправдање за нашу концепцију напред преудешене Пиктеове шеме...

ДОКАЗАТИ, ДА ЈЕ СРПСКИ ЈЕЗИК – ЈЕЗИК НАЈСТАРИЈИХ ВЕДСКИХ ХИМНИ - ТО ЈЕ ОГРОМАН ПОСАО!!! ЗА ЦЕО ИНСТИТУТ И ЗА СТОТИНЕ НАУЧНИКА!!!

Јер:

".. il est plus facile de croire un mensonge qu'on a entendu mille fois, qu'une verite tout-a-fait nouvelle." (Voltaire)

"... лакше је веровати у лаж, која се чула хиљаду пута, него у потпуно нову истину. " (Волтер)

2. - Meillet-Vaillant, Le slave commun, p. 13.
3. - Hovelacque A., La linguistique, p. 323.

А ТО БИ УЈЕДНО ПРЕДСТАВЉАЛО ДОКАЗ У НАЈСТРОЖИЈЕМ СМИСЛУ РЕЧИ, ДА ЈЕ како рекосмо ... СРПСКИ ЈЕЗИК ... НЕ САМО САМОНИКЛИ И САМОТВОРНИ ЈЕЗИК НАСТАО У КРИЛУ СРПСКОГ НАРОДА, ВЕЋ ДА СУ СРБИ НАРОД, КОЈИ ЈЕ СТВОРИО ВЕДЕ, према томе - како се дивно изразио Живанчевић - НАРОД КОЈИ ЈЕ ДАО РЕЧ СВИМ ДРУГИМ НАРОДИМА ЕВРОПЕ.

ОВО БИ УЈЕДНО БИЛО ИСПУЊЕЊЕ ПИКТЕОВЕ ЗА ЖИВОТА НЕИСПУЊЕНЕ ЖЕЉЕ, ДА ОТКРИЈЕ НАРОД, КОЈИ ЈЕ ВЕДСКИМ ЈЕЗИКОМ ГОВОРИО.

"DE NOMINIS SERBICI VESTIGIIS CLASSICIS", ИЛИ: ТУМАЧЕЊЕ СРПСКОГ ИМЕНА ПО МИЛАНУ БУДИМИРУ

Милан Будимир - професор класичних језика кроз које је открио покопане истине о своме народу. Његови радови су на високом научном нивоу, који ипак надмашује његов осећај за српски народ те је он нашао начина, да своје родољубље обавије рухом велике лингвистичке стручности. То је управо случај у његовој краћој студији, коју смо узели као базу ове главе. Та кратка Будимирова расправа носи наслов: "О старијим поменима српског имена";[1] на крају свога приказа он ју је резимирао под латинским називом

"De nominis Serbici vestigiis classicis"

"Nomen Serbicum Sirbu eisque compositum paserb "consanguineus", unacum appellatione sebar (ex antiquiore simbro), "consociatus", cum Mercurii Pelastici epitheto Imbroset cum Sigynnis Danuvianis contiungitur. Propter formam sibuna, quae idem valet atque siguna, nomen Sigynnarum ex antiquiore sibyna, collatis lithuanicis dubnas ex dugnas. Nomen collectivum si(m)bu "affines, necessarii " praeter numerum collectivum heteroclytum simben /ros, qui in slav. simbra sirba paserb extat, derivato Hesychiano zibu-nth-ides 'αι Θρασσαι, η Θρακεσ γνησιοτ' confirmatur. Eiusdem stirpis saip- /simb- "unio, consocio", lat prosapia, illyr. Sabus Sabelli SABINI Samnium, thrac.

Sapai Abioi Gabioi, et fortasse Kaprontai esse videtur. »

"Српско име Сирбу и његова сложеница пасерб "истокрвни" јединствена је с називом себар (од старијега симбро) "садруг" и са епитетом Меркурија пелазгијског Имброс, као и са дунавским Сигинима. Стога облик сибуна, који значи исто што и сигуна, а име сигина од старијег је сибина... Заједничко име Си(м)бу "суседи, рожаци" осим колективне хетероклитне[2] категорије симбен/рос, која у словенском даје симбра, сибра, пасерб, потврђује, да је произишло из Хесихијевог зибу-нт-идес, што значи "Трачани, Трачани рођењем". Исти је корен изгледа за саип/симб- "сјединити, удружити", за латинско просапиа, за илирско сабус, сабели, САБИНИ, Самниум, за трачко: сапаи, абиои, Габио и, можда, капронтаи. "

1. - Српска Академија Наука (САН), Глас CCXXXVI, Одељење Литературе и језика, нова серија, књ. 4.
2. - У граматици назив за именице, које се мењају по различитим деклинацијама, па према томе: неправилан, необичан, чудан.

Јасно је на први поглед, да се излагање професора Будимира налази на истој линији с нашим: СРБИ, ТРАЧАНИ, ИЛИРИ, САБИНИ - у давној прошлости истородни и истојезични, не узимајући у обзир дијалекталне разлике, које су у говореном језику неизбежне. Стога сматрамо ову кратку студију Милана Будимира важним доприносом и потпором идеје, која се провлачи кроз све наше закључке у односу на старост српског народа, па логично - и његовог језика.

Повод за расправу професора Будимира дао је један одломак из Херодота, који ћемо ми овде приказати у целости:[3]

"μουνοζ δε δυναμαι πυθεσθαι οικεονταζ περην του "Ιστρου ανθρωπουζ, τοισι ουνομα ειναι Σιγυνναζ, εσθητι δε χρεομενουζ Μηδικη. Τουζ δε ιππουζ αυτων, σμικρουζ δε και οιμουζ και αδυνατουζ ανδραξ φερειν, ζενγνυμενουζ δε υπ αρηατα ειναι οξυτατουζ. Αρματηλατεειν δε προζ ταυτα τουζ επιχωριουζ. Κατηκειν δε τουτων τουζ ουρουζ αρχου. Ενετων των εν τω Αδριη. Ειναι δε Μηδων σφεαζ αποικουζ λεγουσι. Οκωζ δε ουτοι Μηδων αποικοι γεγονασι, εγω μεν ουκ εχω επιφρασασθαι, γενοιτο δ' αν παν εν τω μακρω χρονω. Ειγυναζ δ' ων καλεουσι Λιγυεξ οι ανω υπρ Μασσαλιηζ οικεοντεζ τουζ καπηλουζ, Κυπριοι δε τα δορατα"

"Једини људи за које сам могао да чујем, да живе с оне стране Истра (Дунава), њихово име је СИГИНИ, а облаче се на медски начин. Њихови коњи су прекривени длаком по целом телу, која може да достигне дужину до пет прстију, растом су мали, затубасте главе и слаби, да би носили човека - међутим, упрегнути у кола, врло су оштри; зато се ти људи по тој земљи возе колима. ГРАНИЦЕ СИГИНА ПРУЖАЈУ СЕ ДО БЛИЗУ ЕНЕТА /ВЕНЕТА/ Јадранског Мора. Како су они досељеници из земље Међана, ја то не бих могао рећи; све може да се догоди у току дугог времена. Лигури који живе изнад Масалије (данашњи Марсељ) зову Сигине трговцима на мало, док међутим Кипрани тим именом (тј. СИГИНИ) називају копље. "

3. - Херодот, V., 9.

Према Суиди, "СИГИНЕ", или СИГИНУС", називају се копља и у старој Македонији. Ову прилику Будимир користи да нагласи, да су стари Македонци били трачко-илирска мешавина, премда су неки старији стурчњаци заступали више њихово трачко порекло...

> "Разуме се, закључује професор Будимир, због централног положаја старо-македонске области мора се рачунати не само с Трачанима и Илирима, него и... са грчким инфилтратима..."

Ова појединост је важна због опште проширене заблуде данас у свету о *Александру Великом... Јасно је, наиме, из примедбе Будимирове, да Грци у доба "Трако-Илира" нису у Македонији представљали ни мањину.

Пре него што уђемо у саму расправу Милана Будимира, ми ћемо да прикажемо коментар уз име "СИГИНИ" француског члана Академије Наука, Пх. Е. Легранд, уз његов превод пете књиге Херодотове историје:[4]

4. - Paris, "Les Belles Lettres", 1961., c. 21. en note.

По њему горњи текст:

> "... потиче, да Сигине сместимо према Мађарској; ту се он позива на Страбона (X1,11.,8.), па на Аполонија са Рода (IV, 320.) и на Ктесију (фрагмент 88.М), који сви локализују тај народ по имену "Сигинои", или "Сигинноi" и град "Сигиннос" према Кавказу, близу доњег Дунава и у Египту. Мора бити да се радило о настањеним групама, или можда о номадима једног расејаног народа, који би, судећи по његовом оделу, и његовом афинитету с Персијанцима, био дошао са истока."

У последњој реченици француски академик се пита:

"Може ли њихово име да се споји
с именом Цигана (немачки Цигојнер)?"

И с тим знаком питања Легран завршава коментар о Сигинима, не налазећи за сходно ни да покушава да њихов проблем расветли. Додуше, то није ни била намена његовог превода Херодота, али је ипак чудна незаинтересованост западних Европљана!

Међутим, професор Будимир прилази имену "СИГИНИ" на један сасвим други начин. Милан Будимир у почетку свога разматрања закључује, да се име "СИГИНИ" јавља у разним облицима због.

"... последица хеленистичког начина писања,
у коме се често брка јота са ипсилоном",

те тако - у односу на ово име - највеће тешкоће произилазе због "грчке нестабилности у писању". Врло стручном филолошком анализом, која нама овде није неопходна, професор Будимир долази до закључка, да су ти Сигини, или Сигине древни подунавски Срби, који су се протезали све до јадранских Енета одн. Венета. Даље дознајемо, да је прастари облик СИМБРА - Себар, потврђен Аристофановим обликом кимберо, који је очигледно старији од каснијег киммеро, у коме се дакле "б" изгубило; исто тако, за копље је старији облик - не сигине, или сигинус, већ СУМБИНЕС, како се то види из података у речнику Liddel-Scotte Jones-a. Он даље каже: "Паралелизам морфолошких дублета у облику сумбинес насупрот симберо, који је документован у Аристофана, може се илустровати паралелизмом између нашег облика СЕДЛО од старијег седуло...

Но ми ћемо да изоставимо његово дубоко улажење у филолошке проблеме, да бисмо се усредсредили само на оно, што је најбитније за нашу главну тему.

Закључивши, да су још у протословенском постојала два истородна облика симба и симбра, професор Будимир каже, да се овај други облик сачувао непромењен, док је први дао СИРБА, јер је назал (носни сугласник "М" у контакту с усненим сугласником "Б", дао ликвиду, или "текући' сугласник "П". А то значи, сматра професор Будимир, да са фонетске (гласовне) стране не може да буде озбиљнијег приговора повезивању назива СИМБРА, СИРБА, ПАСЕРБ, ПРИСЕРБИТИ, СЕБРА, ПРИСЈАРБИТИ И ПРИСЕРБИТИ, док семантика (значење речи) пружа довољно јак разлог за такво везивање.

По Будимировој истанчаној анализи, српско име СЕ СЕЛИЛО ДАЉЕ ОД АЗОВСКОГ МОРА ПРЕМА ИСТОЧНО-КАВКАСКИМ СТАРИНЦИМА у чијим многобројним дијалектима постоји једно -Б-, које служи за стварање скупних, збирних именица. Тако би - по Будимировом тумачењу корен СУР- или СЕР-, који означава ЧОВЕКА", са споменутим додатним "Б", означавао збир и множину, тј. "ЉУДЕ", људска бића у првобитном облику. Но за професора Будимира је при овоме веома важна чињеница, да се ово "балканско-словенско племе" налази у оним крајевима, у које већ Плиније[5] смешта своје Сербе као суседе Птоломејевих Сербои...

5. - Nat.hist.,VI.,19.

Српско име је, расправља даље Будимир, у закарпатској области стигло до Лабе, где је забележен средњевековни латински облик Сурби, док источно-сорбски облик гласи Серб. Но још чудније је за професора Будимира то, што је српско име према југоистоку отишло ДАЛЕКО У БАЛКАНСКО-АНАДОЛСКИ ПРОСТОР. То показују топоними Серб(л)и а на тесалској Бистрици, Гордосерба, одн. Сервокхориа код Нисе (Нидерле, Мануел, I., 97.), документована већ у VII веку, што значи, да ако су Срби, како каже Порфирогенит, стигли у област Серб(л)ије у то исто доба, како је могуће, да су свега за неколико недеља основали град, па му чак наденули тако дубоко укорењено име? Турски облик за место - Серфиџе, излаже даље Милан Будимир, према излагању Петра Скока[6], даје нам право да закључимо, да је право име било Сербица. На ово, ми надопуњавамо примедбу професора Будимира тврђењем Сипријана Робера, који овај топоним такође означава као СЕРБИЦА, тврдећи, да тај назив потиче из предхришћанског времена.

6. - Скок Петар - написао велики број расправа из топономастике.

Настављамо даље приказ коментара професора Будимира, који пише:

> "ИЗУЗЕТНА РАСПРОСТРАЊЕНОСТ СРПСКОГА ИМЕНА ДАЛА ЈЕ ПОВОДА МНОГИМ СЛАВИСТИМА ДА САСВИМ ОЗБИЉНО УЗМУ ОНАЈ ПОДАТАК АНОНИМНОГ БАВАРСКОГ ГЕОГРАФА ИЗ ДЕВЕТОГ ВЕКА
>
> "ZERUIANI, QUOD TANTUM EST REGNUT UT EX EO CUNCTAE GENTES SLAVORUM EXOPTAE SINT ET ORIGINEM SICUT AFFIRMANT DUCANT. "
>
> "СРБИ (ЗЕРУИАНИ), ЧИЈЕ ЦАРСТВО ЈЕ ТОЛИКО, ДА СУ СЕ ИЗ ЊЕГА РАЗВИЛИ, како тврде, СВИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ."
>
> "За српске Словене, наставља даље професор Будимир, у крајевима између Дњепра и североисточних Карпата, зна нешто и Порфирогенит, али - и без њега и његовог изразитог сведочанства, имена дњепарских катаракта,

> тј. ПРАГОВА, насупрот термину Запорожје, УТВРЂУЈУ СРПСКО ПРИСУСТВО У НЕКАДАШЊОЈ ОБЛАСТИ ТРИПОЉСКЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ."
>
> "Из исте области имамо и украјинске податке и то не само именску сложеницу пасерб "пасторак", него и глаголску изведницу од именице "присербит сја", с очигледно старијим значењем "придружити се".

Како показује пољско пасиерб, изгледа да се реч јавља и код западних Словена, ако се не рачуна с позајмицом из украјинског. Против такве претпоставке говорило би белоруско пасерб, са истим значењем. Фасмер не сумња ни за моменат, да се ова словенска сложеница из родбинске терминологије, са својом глаголском изведницом (глаголски дериват), НЕ МОЖЕ ИЗДВОЈИТИ ОД СРПСКОГ ИМЕНА.

После других филолошких истанчаних објашњења, које овде не можемо да узмемо у обзир, професор Будимир се враћа на источне именице симбру и себар, које би значиле "друг земљорадник", али не и "наполичар", него "спрежник, сувезник", да би закључио: "Тај заједнички архетип овог важног термина, морао је гласити у протословенској епохи симбра", уз што он ставља - не мање стару реч СИРБА у смислу "савезник, саплеменик, рођак", да би опет - после једне дуже расправе - устврдио: "... није без основа претпоставка, да у имену Кимберо ИМАМО ТРАКИЗИРАНО СЛОВЕНСКО ИМЕ Симб(е)рс, јер ти БАЛКАНСКИ ИНДО-ЕВРОПЉАНИ иницијални сибилант развијају у правцу гутурала"... Дакле, првобитно СИМБРО, било би дало КИМБРО...

Проширујући даље своју језичну анализу, Милан Будимир прави закључак:

> "Према изложеноме, Плинијеви Серби и Птоломејеви Сербои јављају се управо у оним областима, које су источно од Кимеријског Босфора, а у те области стигла су кимеријска племена из простора трипољске цивилизације, у којој Порфирогенитови обавештачи знају за СРПСКЕ СЛОВЕНЕ Тај податак потврђује и геоморфолошки термин ПРАГ за дњепарске катаракте. То би значило, да се СРПСКО ИМЕ ПОМИЊЕ ЗНАТНО РАНИЈЕ, НО ШТО ЈЕ ТО СЛУЧАЈ СА ИМЕНИМА ОСТАЛИХ СЛОВЕНСКИХ ПЛЕМЕНА ПА И СА САМИМ ИМЕНОМ СЛОВЕН... Разуме се, ДА ОВАКО РАНО ДАТОВАЊЕ СРПСКОГ ИМЕНА САМО СОБОМ НЕ БИ БИЛО ДОВОЉНО, ДА ПРВУ ПОЈАВУ СЛОВЕНА НА МЕДИТЕРАНСКОМ ХОРИЗОНТУ ПОМЕРАМО ЗА ГОТОВО ЦЕЛИ МИЛЕНИЈ УНАТРАГ. СРЕЋОМ, ИМА ЈОШ НЕКОЛИКО ЛИНГВИСТИЧКИХ ПОДАТАКА ЗА ТАКВУ РЕВИЗИЈУ ТРАДИЦИОНАЛНОГ СХВАТАЊА О РЕЛАТИВНО ПОЗНОЈ ПОЈАВИ СЛОВЕНСКИХ ИНДО-ЕВРОПЉАНА. Те лингвистичке податке дао сам у мом раду "Протославица".

На овом месту скрећемо особиту пажњу на текст професора Будимира у белешци, на истој страни:

> "Оне стручњаке, који с неповерењем гледају у Порфирогенитове Србе између источних Карпата и Дњепра, треба потсетити на ЖИВУ ЧИЊЕНИЦУ, да данашњи становници Влашке и Молдавије зову именом СРБУЛ своје јужне суседе у Подунављу, тј. данашње Бугаре. Без обзира на румунску теорију континуитета романизованог елемента од Трајана до данас, овај детаљ НЕЋЕ БИТИ ЗА ПОТЦЕЊИВАЊЕ... А НАЧИН БРОЈЕЊА У РУМУНСКОМ ОД ДЕСЕТ НАВИШЕ ЈАСНО ДОКАЗУЈЕ, ПОРЕД ОСТАЛИХ РЕЛИКВАТА КАКАВ ЈЕ БИО СУПСТРАТ (старији слој језика) У ТИМ ОБЛАСТИМА "

Додајмо уз горње тврђење професора Будимира, да оно подупире наше закључке у поглављу ове студије о томе "КОЈИ ЈЕЗИК ЈЕ НАУЧИО РИМСКИ ПЕСНИК ОВИДИЈЕ У ИЗГНАНСТВУ НА ОБАЛАМА ЦРНОГ МОРА". Доказа за тачност наше поставке има доста! Треба само добре воље и истраживачког елана, да се овај предмет прошири, употпуни и успостави као једно солидно, добро засновано и необориво учење.

Пошто је професор Будимир с великом компетентношћу филолошког стручњака доказао постојање древних Срба даље источно од Азовског Мора ЈОШ У ПРЕТХРИШЋАНСКИМ ВРЕМЕНИМА, он затим прелази на сасвим у почетку споменути народ СИГИНА, и на назив копља - сигуне. То му даје повода за примедбу, да се овај други, "технички термин", јавља у разним графијама, као нпр.: СИБУНЕ, ЗИБУНЕ, СИБУНЕС, СИБУНЕ, СУБЕНЕ, СУ(М)БИНЕС, СИГУНЕС, СИГУННЕС, СИГУННОС. На ово он додаје: "Пошто се у овим случајевима ради о нарочитој врсти кратког ловачког копља, већина савремених лексикографа мисли, да је у питању једна те иста реч, која је ушла у грчки са севера. Тако нпр., Ernou-Meillet у своме речнику кажу:

> "Mot illyrien. Le grec a sibune, sibunes et sigunnes (cypriote,
> selon Herodote, macedonien, thrace out scythique, selon d'autres). "

> "Илирска реч. У грчком се налази СИБУНЕ, СИБУНЕС, СИГУНЕС, СИГУННЕС
> (реч са Кипра, према Херодоту, македонска, трачка, или скитска, према другима). "

Шантрен (Pierre Chantraine) их сматра позајмицом из неког "догрчког медитеранског идиома", док. J. B. Хофман у свом издању Валдеова речника (II., 532.) подржава схватање о идентичности обеју варијаната: СИБУНЕ и СИГУНЕ, па их, као и други, везује за Херодотов народ СИГУННАИ, који су живели у ПРОСТОРУ ИЗМЕЂУ ЦРНОГА И ЈАДРАНСКОГ МОРА...

(Горњим Будимир и нехотице потврђује тезу француског антрополога Милеа о јединствености расе - још у претхришћанско доба између Јадранског и Црног мора! О томе је било у овој студији мало више речи у одговарајућим поглављима.)

Враћајући се разматрањима професора Будимира, наићи ћемо на његову констатацију да је анализа имена Сибуне, Сигуне, итд., "замршен лексички и ономатолошки[7] материјал", но који он с лакоћом доброг познаваоца изванредно савладава. Тако он - као да продужава мисли Нестора Кијевског и Сипријана Робера (да не спомињемо друге писце), и захваљујући својој изванредној филолошкој компетенцији, доказује, да је северни Балкан с Подунављем још у најдавније доба био настањен Србима, које он доводи у везу с "доахајским", тј. предгрчким Пелазгима. У Пелазге Будимир убраја и Трачане, напомињући, да су у Фокиди, дакле, у самој каснијој Грчкој, Аполоново пророчите држали ТРАЧКИ СВЕШТЕНИЦИ. Ту везу професор Будимир објашљава и једним језичким феноменом, чија анализа би нас одвела одвећ далеко, а који се јавља и на западу, у Етрурији, близу Рима, чиме наш аутор хоће да подвуче давну јединственост становника Балкана и Италије... Тако Будимир у наставку горње мисли пише:

> "То се може сасвим поуздано објаснити тиме, што Тирсени-Етрурци
> (ми додајемо РАСЕНИ, како су искључиво они сами себе називали!), долазе
> у те крајеве СА ИСТОЧНОГ БАЛКАНА И ИЗ СЕВЕРО-ЗАПАДНОГ
> АНАДОЛА. Истим путем долазе и кимеријски[8] рудари у област данашњег
> Напуља, како се види из епитома[9] Верија Флака, који се слаже с историчаром
> Ефором и географом Страбоном... Јасно је, да су италски Кимерийци сачували...
> ПРЕНЕШЕНИ ЦЕНТРАЛНО - БАЛКАНСКИ ТЕРМИН. Због синонима rugia,
> arrugia "прокоп", corrugus "канал", вероватна је етимолошка веза са РОВ и
> са РГА.. "

7. – Ономатологија је наука о стварању и значењу властитих имена

8. - тј. са обала Азовског Мора.
9. - Епитом - извод из целиие, преглед садржаја већег дела.

Пошто је изређао језичке везе и упоређења на једном широком географском простору, објаснивши најпажљивије са филолошког становишта све промене, професор Будимир пише:

> "То значи, име СИГИНА, или заправо СИБИНА и по њима прозваног оружја, гласило је у колективу SI(m)BU-, SIMB-EN/R-. За ове хетероклитичне основе показао је давно Ј. Шмит у својој чувеној расправи о образовању множине код индоевропских именица средњег рода, да припадају најстаријем слоју именичких образовања... "

Што се пак "оружја" тиче, Будимир наставља:

> "Име овог оружја, тј. СИГИНЕ "копље", био би стога још један доказ више о везама између Подунавља, с једне и Апенинског Полуострва, с друге стране...
> То значи да је у балканско - подунавској области била већ почетком последњег миленија пре Христа важна индустрија. оружја, чији је експорт допирао до Лигурије према западу и до Кипра према југо-истоку..."

Мало касније, у наставку своје студије, Милан Будимир доводи у везу с напред споменутим називима римског ерхегету[10] SABUS-а, коме прикључује: SABIUS, SABINUS, SABISIUS, SABELLI, SAMNIUM, SAMNITES. Изређавши све те називе римских племена, Будимир каже, да - по извесним француским лингвистима - име САБУС представља тешкоћу због "квантитета и квалитета" основног слога САБ-, па се већ раније помишљало на "спас (ми надопуњавамо: за објашњење тог "тешког" слога) помоћу неке илирске непознанице, која се "током бурне италске историје изгубила у римској каши".

> "Но то је сада много јасније, наставља професор Будимир, јер поред ових имена, РАСПОЛАЖЕМО И РЕАЛНИМ ЧИЊЕНИЦАМА КАО ШТО СУ СИБОНЕС и СИБУНЕ. Наиме, вокализам -а- основног слога имамо не само у ТРАЧКИМ ПЛЕМЕНСКИМ ИМЕНИМА САПАИ, а вероватно и КАПРОНТАИ, него и у дублетима имена подунавских АБИОИ и ГАБИОИ." По њему Г у Габиои потиче од првобитног С, или - како тачно гласи његова реченица:
> "Овај гугурал потиче од иницијалног сибиланта."

10.- Ерхегета - оснивач града, господар племена и породице.

Наводимо и даље разлагања Милана Будимира:

> "Стога се може с довољно разлога остати при схватању Ј. Разводовског и ЗДРУЖИТИ ИМЕНА АБИОИ, ГАБИОИ, САПАИ, КАПРОНТАИ, САБИНИ, САБЕЛИ, САМНИТЕС, с именима карпато-подунавских КИМБЕРА, СИГИНА И СИБИНА, чија је металургија, исто као трачка и кимерска, била у вези с моћном анадолском обрадом метала".

Ово би у ствари био завршетак врло компликованог анализирања професора Милана Будимира, које смо ми настојали да упростимо што је могуће више. Након тога следе његови закључци, над којима остајемо веома изненађени. А ево зашто:

"Лудо би било с наше стране, пише наш професор, да сва наведена БАЛКАНСКА И ИТАЛСКА ИМЕНА НАПРОСТО ИДЕНТИФИКУЈЕМО СА СЕБРИМА И САБИНИМА (СИБИНИМА), ПА ДА ТАКО ДАМО НОВУ ОБРАДУ ОНЕ ПАТРИОТСКЕ ТЕМЕ СИМЕ ЛУКИН - ЛАЗИЋА "СРБИ СУ СВЕ И СВУДА".

Овде се ради само о томе, да се пронађу и објасне КЛАСИЧНИ ТРАГОВИ И СТАРИЈИ СПОМЕНИ СРПСКОГ ИМЕНА, КОЛИКО ЈЕ ТО МОГУЋЕ НА ОСНОВУ АНТИЧКИХ ПОДАТАКА И ИСТОРИЈСКЕ ФОНЕТИКЕ. КАКО ЈЕ ЗНАЧЕЊЕ ТОГ ИМЕНА ДОСТА ШИРОКО... САСВИМ ЈЕ ПРИРОДНО, ДА СЕ ОНО ЈАВЉА И ВАН НАЈСТАРИЈЕГ ТЕРИТОРИЈА КАРЈАТСКО-ПОДУНАВСКИХ КИМБЕРА И КИМЕРИЈАЦА. ИСТИ ЈЕ СЛУЧАЈ И СА ВЕНЕТСКИМ ИМЕНОМ, КОЈЕ СЕ ЈАВЉА - не само на ПОНТУ И У ЦЕНТРАЛНОМ БАЛКАНУ, него, како је познато, И У СЕВЕРНОЈ ИТАЛИЈИ И ЦЕНТРАЛНИМ АЛПИМА, ПА НА ОБАЛИ БАЛТИКА И АТЛАНТИКА. Нико разуман и не помишља, да су сви ти Венети били у директној генеалошкој вези са старим руским Вјатићима, чије име је по законима историјске фонетике сродно имену Венета... Облик VENTO-односи се према VENETOS потпуно истоветно као грчко GENETIS према латинском GENTIS..."

Укратко, професор Милан Будимир мисли управо исто што и Сима Лукин - Лазић, само су његова средства истраживања другојача. Он чак није могао да издржи, а да на свој начин не подвуче предани рад Симе Лукин -Лазића, ношеног једним снажним осећајем, кроз који је повезао историјске чињенице и свој лични полет. Када човек испитује хемијски састав стена, он то може да ради "хладан управо као стена", али језик је нешто живо, нешто што припада вишим сферама стваралаштва људског бића, нешто што један народ чини народом. Уколико је језик богатији, утолико је и духовно стваралаштво народно на вишем нивоу, што најбоље сведочи српска народна песма и поезија уопште, о чему је професор Лазо Костић тако савесно сабрао "Мишљења странаца о српској народној поезији". Но он се није ограничио само на поезију, већ је сабирао стране изјаве о оном, на чему та поезија почива, а то је српски језик, те зато велику пажњу заслужује и његова краћа студија "Изјаве странаца о српском језику"...

Но да се после ове дигресије опет повратимо професору Будимиру, који се у даљем излагању своје грађе, осврће на име бога Хермеса, које је код индоевропских Пелазга гласило ИМБРОС. У вези с тим он пише, да је "ситуација у протословенским реконструкцијама нешто компликованија", но ипак не одустаје да то на овом месту покуша. Захваљујући томе дознајемо:

"Према Нилсону[11] ово божанство је пре свега водило бригу око ситне стоке, коју је требало пратити на пашу и чувати, да се не растура. Природно је, да је таква функција учинила од њега - не само путника и посредника, него - у првом реду - САБИРАЧА. Сточарство првобитних индоевропских племена дуго је сачувало првобитни карактер таквих божанстава у Подунављу и у простору између Карпата и Понта. Тако читамо и код Херодота за Трачане и њихове поглаваре:

"Θεουζ δε σεβονται μουνοζ τουσδε Αρεα και Διονυσον και Αρτεμιν. Οι δε βασιλεεζ αυτων, παρεξ των αλλων πολιητεων, σεβοναι Ερμεην μαλιστα θεων, και ομνυουσι μουνον τουτον, και λεγουσι γεγονεναι απο Ερμεω εωυτουζ."[12]

11. - Nilson, Geschichte der griechischen Religion, I., 2. Heft, 505.
12. - Херодот, књ. V., гл. 7.

Дакле, Трачани и њихова господа:

"Од богова поштују само ове: Ареса, Диониса и Артемиду. Њихови краљеви, за разлику од осталих грађана, највише од свих богова поштују

Хермеса, куну се само њиме и кажу, да су пореклом од њега самога. "

На основу Херодотове вести, Будимир закључује:

"Ако је Херодот поуздано обавештен о трачкој господи и суштинској природи бога Хермеса, постају разумљиви трачки етници: САПАИ, АБИОИ, ГАБИОИ и КАПРОНТАИ, а пре свега основни елеменат у Хесихијеву деривату ЗИБУНТХИДЕС, који је у погледу вокализма НАЈБЛИЖИ СЛОВЕНСКОМ ТЕРМИНУ СЕБАР и речима СИБИНА и СИГИНА

Како се Хермесово обредно име ИМБРОС, за које сазнајемо од Стефана Византинца, и према његовим функцијама и према прописима историјске фонетике, ОЧИГЛЕДНО ПОКЛАПА СА ПРОТОСЛОВЕНСКИМ СИМБРА и са Аристофановим КИМБЕРО, повезивање тих имена НЕ НАИЛАЗИ НА НИКАКВЕ ТЕШКОЋЕ, ПА СЕ СТОГА И С РЕАЛНЕ И СА ФОРМАЛНЕ СТРАНЕ ПРОСТО НАМЕЋЕ. Ипак не смемо пустити из вида још једну могућност тумачења српскога имена, које не обухвата временски, ни просторно толику област као изнесено тумачење, које код тог имена подржава традиционалну везу са сложеницом пасерб и са термином себар.

Али, ако одбацимо сасвим везу с тим термином, код ког Даничић бележи и модерну варијанту сребар.. и задржимо само везу са сложеницом пасерб, у том случају се српско име као обележје словенске господе може напросто идентификовати са латинским називом биљке сорбус, чије је значење "црвен".

Тако би СРБИ били, слично староруским Вјатићима и Венетима, НАЗИВ ЗА ЧЛАНОВЕ ДРУШТВЕНЕ ВРХУШКЕ, КОЈА ЈЕ ИМАЛА ПРАВО НА ЦРВЕНУ БОЈУ, КАО И СТАРОМАКЕДОНСКА ГОСПОДА и донедавно Турци и Потурице у Босни, где ниједан хришћанин није смео носити нешто црвено од тканине. Ни у том случају преиначена база имена СРБА не би била умањена, ЈЕР БИ СЕ ПОТПУНО ПОКЛАПАЛА СА ИМЕНОМ СИРБИС, КАКО СЕ ЈОШ ДРУКЧИЈЕ ЗВАЛА ТРОЈАНСКА РЕКА КСАНТОС, одн. Скамандрос. Оба та хидронима указују на боју као на ономасиолошки[13] моменат..."

13. -Ономасиологија - наука која се бави испитивањем, на који начин су ствари, бића и појмови добијали своја имена.

После горњега можемо само да закључимо, да је професор Милан Будимир уистину дао нову обраду патриотске теме Симе Лукин - Лазића, коју је овај у потпуности прихватио од Милоја С. Милојевића.

* * *

Допустићемо себи само једну кратку напомену уз сва предња објашњења професора Будимира. Чудно нам је, да он није узео у обзир - као класични филолог - извесне чињенице, о којима смо ми изнели неке појединости у глави о "грчким и римским натписима", који садрже било име Сербиос итд., било једну од његових на грчки начин направљених варијанти. Познато је, наиме, да су Грци СЕРБ- каткада замењивали са СЕРОУ-, тј. ΣΕΡΒ-, ΣΕΡΟΥ-; у вези са тим, цитираћемо овде један одломак из Страбона[14], који иде у прилог тврђења нашег писца о језичном изједначавању код извесних балканских и италских племена... Тако је у Италији постојало племе SERVII, а и један римски краљ се звао SERVIUS TALIUS... (Тулиус колико ја знам - моја упадица)

14. -Страбон, V., гл. 3. и 7.

Не упуштајући се овде у значење другог дела имена тог - по реду - шестог римског краља (што спада у специјалност госпође Ружице Борисављевић), из шестог века пре Христа, напоменућемо само, да Страбон о њему каже, да је изградио до краја зид око Рима, од есквилинског до виминалског брега, написавши при томе његово име Сероуиос, одн. Σερουιοζ, што одговара тачно имену Сербиос.

Истина, римска традиција каже, да се Сервије прозвао по мајци робињи...

Али, Сервии су били и римско племе, па није ваљда цело једно римско племе било састављено од робова?! Уз то, Сервије је познато римско мушко име; нису ваљда родитељи давали својим синовима ропско име?

Има уистину још много недовољно објашњених ствари, чије би разбистравање било врло занимљиво, а и корисно за установљавање истинске историје, етнографије, па и лингвистике... Јер, како професор Милан Будимир рече, много што-шта се: "... током бурне италске историје изгубило у римској каши." А можда и није... Јер никада се Словени научници нису упуштали у те проблеме, а научници Несловени Словене уопште нису ни у чему узимали у обзир, као нпр. у вези с објашњењем "етрурске тајне"... Западноевропска наука је покушала да доведе "мистериозне" РАСЕНЕ - РАШАНЕ и у везу са црнцима и са црним ђаволима, како би рекао Милојевић, или Лукин - Лазић, само не са Словенима!

А у ствари Словени - и то антички, српски Словени носе кључ многих неразјашњених проблема на европској позорници. Но они су се понајвише изгубили у грчко - римској каши..., те су задаци, пред које нас ставља та чињеница, недогледни.

КОЈИ ЈЕ ЈЕЗИК НАУЧИО РИМСКИ ПЕСНИК ОВИДИЈЕ (живео од 43. г. п.н.е. до 18. г. н.е.) У ИЗГНАНСТВУ НА ОБАЛИ ЦРНОГ МОРА

У својој студији "De Illyricae Linguae vetustate et amplitudine"[1] F. Sebastiano Dolci [2] на страни 51., у поглављу XXXII, тврди следеће:

> "Jam vero ex vetustissimis monumends constat, Thracibus, Illyricis, Sarmatis et Getis Scythicae (quae modo Illyrica, vel Slavonica appelatur) adtribuendum esse linguae commercium... At... incido in venustissimum Carmen Illyricum, quod in hoc ipsum argumentum exaravit olim Ignatius Georgius ... Benedictinorum Ragusino ... Abbas. Ipsum excribo. Auctor tamen (id arbitror animadvenendum) more Illyricis Scriptoribus hactenus usitato... a solis Thracibus nostram deducit originem... "

1. - Dissertatio historico - chronologico - critica; auctore F. Sebastiano Dolci a Ragusio, Venetiis, 1975. Овде наведен текст са стр. 51.
2. - "Свезнање" доноси о овом аутору следеће обавештење: "Долчи - Сладе Себастиан (1690. -1777.), дубровачки фрањевац и историчар. Објавио је историјске споменике Дубровника, а писао је и о старини дубровачке надбискупије и о старини илирског језика. Корисни су његови биографски подаци о знаменитим Дубровчанима."
3. - О Игнациусу Георгису Станојевићева Енциклопедија доноси: "Ђурђевић Игњат (у новије време увео се неоправдан облик Ђорђић, а он се сам називао Ињацио Џорџи). Био је песник и научник. Живео је од 13.2.1675. - 21.1.1737. Отац му је после великог земљотреса постао властелином а како је сам био јединац и свештеник, с њим се угасила ова властеоска дубровачка породица. На крштењу је добио име Никола, које је када је ступио у бенедиктински ред, променио на Игњат. Ми ћемо се у овој студији служити управо "неоправданим обликом" Ђорђић, који је постао уобичајен. Ђорђић је у Риму завршио

високу школу свога реда и ми мислимо, да је он "документ", о коме је у овом поглављу реч, открио у некој римској библиотеци, или у некој ватиканској архиви.

Горње обавештење је од огромног значаја, а документ који овде Долчи спомиње морао би да се пронађе... можда је он сачуван у "Дубровачком Архиву". У сваком случају, ми га се овде тек само кратко дотичемо, док он заслужује да му се посвети сасвим посебна студија због његовог значаја за учење Српске Аутохтонистичке Школе. Јер, ево како гласи само наведени кратки одломак:

> "Уистину, већ се на основу најстаријих споменика, закључује, да се језичко (међусобно) општење (језиком) који се назива Илирски, или Словенски, може приписати Трачанима, Илирима, Сарматима и скитским Гетима...
> И (тако) доспевам до најлепше илирске песме, коју је (као потпору) истом овом аргументу некада забележио Игнациус Георгиус, дубровачки бенедиктинац... Исту преписујем. Аутор пак (то, сматрам, треба да се подвуче), по обичају илирских писаца до данас постојећем... наше порекло изводи од самих Трачана... "

Није нам познато, да је неко у Европи, пишући о Овидију, узео у обзир Долчијеву студију, а још мање Ђорђићеву песму. Рим је у доба његових високих студија у њему био сигурно много богатији документима из области историје и археологије од родног му Дубровника. Вероватно у тој чињеници и лежи објашњење извесног преокрета у Ђорђићевом раду по његовом повратку 1705.г. у завичај, где се посвећује више науци него књижевности. У том новом периоду свога живота Ђорђић је постао неуморни истраживач најстарије историје и археологије древне Илирије. По енциклопедистима он је из та два подручја оставио много и обрађеног и необрађеног материјала и није нам познато, да је сву ту грађу неко покушао да искористи у оном смислу, како је то сам Ђорђић намеравао. Разлог за ово најбоље је објавио Живанчевић у свом делу "Новом покољењу" у самом његовом почетку, где он на сасвим особит и њему својствен начин улази у анализу ствари, од којих је усвојена наука направила неку врсту табуа. Уосталом, ево тог, читаоцима вероватно непознатог, текста:

> "Крај осамнаестог и деветнаести век заинтересовали су се необично живо историјом уопште и истраживањем прошлости Словена и њихова порекла. Ослањајући се најпре на летописну књижевност и традицију, на словенском југу створила се веома заслужна историјска школа - српска - како би се могла назвати по томе, што су јој Срби били најизразитији представници, или јужнословенска по томе, што су је примили готово сви историци словенског југа, или - најзад - Аутохтонистичка по томе, ШТО СРБЕ НАЛАЗИ У ДАВНИМ ВРЕМЕНИМА КАО СТАРОСЕДЕОЦЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОСТРВУ.
> Ова Школа је сматрала, пише даље Живанчевић, да су они народи, који су живели на словенској данашњој територији: Дачани, Трачани и сви остали народи, који се спомињу на Балкану, у јужној Русији и у средњој Европи, само разна имена Срба и њихових племена.
> Идентификујући Виниде, Венде, Венете са Херодотовим Сарматима и Енетима и са Хомеровим и Цезаревим Венетима, ова Школа је нашла Србе не само на Балкану и у централној Европи, већ и у Италији, на Пиринејима, у Бретањи, Хелвецији, Скандинавији - готово у ЦЕЛОЈ ЕВРОПИ. А ослањајући се на ономастику и филологију нашла их је и у северној Африци - Египту и Малој Азији."

Најзад нам Живанчевић саопштава једну веома жалосну чињеницу:

> "Против ове Школе појавила се као реакција немачка, берлинско-бечка школа, која данас триумфује на свим нашим катедрама историје. Она је стала

на гледиште..., да теза словенских летописа, као и т.зв. Аутохтонистичка Школа имају отпасти и насељавање словенске постојбине има да се схвати као предодређено кретањем Хуна и њиховом пропашћу."

У даљем излагању Живанчевић констатује, да је немачка школа пала у још већу грешку од оне, коју је хтела да избегне. Тако:

"Правдајући се позитивизмом у историји, она се делимично клонила од једних летописаца - словенских, да би поклонила веру другима - несловенским."[4]

4. - Илија М. Живанчевић, "Новом покољењу", Београд, штампарски завод "Орао", 1934., овде стр, 10, 11, 12 и 13.

И да завршимо са Живанчевићем наводима на овом месту његовом констатацијом, да је та немачка берлинско-бечка школа узела за словенску историју уопште пристрасне изворе, које је он окарактерисао на тај начин зато, што су:

"... они произлазили од оних писаца, који су верски и национално припадали оним таборима, из којих се на Словене гледало крвавим очима. "

Такав, дакле, необјективан и једностран став повео је науку кривим путевима, на којима је она - на жалост - остала све до данашњег дана. Тако су бачени у заборав многи заслужни истраживаоци, или је пак из њихових дела узимано искључиво оно, што је могло да послужи разним тенденциозним учењима. А шта тек да кажемо о једној из истих разлога покопаној песми, чије је постојање требало да изазове интерес и изучавање читаве једне научне екипе?! Да је неким случајем такав један документ пронађен у Немачкој, Француској, Енглеској, итд., он би покренуо највише научне форуме у потрагу - не само за таквим једним сведочанством, већ за свим и свачим, што би могло да га поткрепи и да му снагу! А песми о којој се овде ради, може се поклонити апсолутно поверење, јер се она налази у контексту пуном аутентичних цитата, у коме - према томе - ништа није остављено нагађању. Уз то онај који је песму"... записао у прилог истог овог аргумента... "("... in hoc ipsum argumentum exaravit... "), целим својим животним делом заслужује поверење, па је утолико пре требало савесно се позабавити читавом његовом писаном заоставштином - обрађеном и необрађеном - што чека младе и одушевљене истраживаоце. Јер основица са које је Ђорђић пошао сигурно је његов рад у богатим римским библиотекама, где још има свакако много непроучених драгоцености... Па да је он тамо нашао само једну, две, или три српске речи, које је Овидије научио у изгнанству на црноморској обали, то је могло бити довољно снажан подстицај, да се он посвети историји и археологији свог родног краја, где се још од давног претхришћанског доба говорило српским језиком!

У нашој тежњи, да пред науком покушамо да представимо српски језик на начин, који у данашњем свету "великих" није уобичајен, поткрепљујући своју тезу чињеницама, које се не само намерно, већ и злонамерно занемарују, без обзира на њихову аутентичност, у ту сврху ћемо овде навести и споменуту и врло занимљиву Ђорђићеву песму, коју је Долчи приказао на крају своје расправе као најлепши пример "илирског" језика.

Но понајпре, будући, да смо овде употребили у свету - по својој прилици - не много познат појам "илирски језик", да на овом месту отворимо заграду и направимо дигресију с објашњењем о - по српски народ - кобном "илирском покрету", уз који је нераздвојно повезан и српски језик с прометнутим именом у "илирски језик".

"Илирски покрет" назван је по имену античких Илира, будући, да је постојало код многих уверење, да се становници древне Илирије у бити нису изменили, одн., да су то били - како у претхришћанско, тако исто и у савремено доба Словени - и то Срби, што ћемо одмах фактима и поткрепити. Како је уз овај покрет везана једна врло сложена политичко-историјска проблематика,

ми ћемо се на овом месту послужити изводима из дела једног врсног познаваоца, професора Лазе Костића, који је с тим у вези сакупио обиље грађе, тако да оне читаоце, који би желели да у том смислу стекну веће знање, упућујемо на његово доле цитирано дело.[5]

5. - "Крађа српског језика" - културно - историјска студија, Баден (Швајцарска), 1964. Дело је изашло о стогодишњици смрти Вука Стефановића Караџића.

У својој културно-историјској студији "Крађа српског језика" недавно преминули професор Костић најпре расправља о томе, "који је заправо био језик хрватски?", па одмах на истој страни наводи једног од највећих етнографа прошлога века G. Lejean-a,[6] чије је научно уверење било, да у његово доба нису постојала двојица слависта, чије би се мишљење подударало, како о географском распореду Хрвата, тако исто и о њиховом језику. Исту ову мисао изразио је и П. Ј. Шафарик, један од првих и највећих слависта уопште, у својој "Историји словенских језика и литературе", у глави 27, где он пише да је језично колебање и недостатак једног јединственог језика у Хрвата "постао предметом срџбе научника слависта." Јер - Хрвати су говорили разним страним језицима: немачким, мађарским, талијанским и латинским, док је прост хрватски пук употребљавао осиромашени чакавски, или пак - делимично - словеначки кајкавски дијалект. У ствари, управо тај чакавски дијалект многи каснији ученији Хрвати ће сматрати јединим правим хрватским народним језиком. Свима њима се данас придружује савремени хрватски историчар Доминик Мандић, који категорично тврди,[7] да су тај говор Хрвати донели на Балканско Полуострво још из закарпатских крајева.

6. - Ethnographie de la Turquie d' Europe, Gotha, 1861.
7. - "Crvena Hrvatska", The Croatia Historical Institute, Chicago, 1957.

У таквој једној неодређеној језичној ситуацији, док је - уз то - мађаризација међу Хрватима узимала све више маха, између тридесетих и педесетих година прошлог века, отпочиње хрватски "препородилачки покрет", под утицајем панславистичких идеја чехословачких романтичара Колара и Шафарика.

Вођа тог покрета, названог "илирски", постао је Људевит (Ludwig) Гај (Gay), чији се отац доселио у Хрватску, док му је мајка била Немица, рођена Schmit. Тако је, дакле, Гајев матерински језик био немачки, па је он прве своје радове и објављивао на немачком језику, касније на кајкавском дијалекту, који Словенци сматрају својим, а тек много касније на српском штокавском, пошто су, како професор Костић пише,[8] "хрватски националисти дошли на дијаболичну идеју, да српски језик узму као свој." У наше савремено доба Хрвати избегавају да о овом присвајању језика говоре отворено. Међутим, сам Гај је оставио следеће сведочанство 1846.г. у "Даници", у чланку под насловом "Чије је коло?"; Гај ту, наиме, отворено признаје, да је за хрватски књижевни језик узео језик српског народа речима:

> "... Никако се не да извести она посљедица, да нешто није српски само зато, што је и илирски... Та на примјер сав свет зна и признаје да смо ми књижевност илирску подигли; ну нама још ни из далека није на ум пало икада тврдити, да то није српски, већ илирски језик; паче се поносимо и хвалимо Богу великому, што ми Хрвати с браћом Србљима сада један књижевни језик имамо."

8. - О.ц., п. 45

Насупрот данашњој тенденциозној хрватској "науци", каква се примењује у васпитању нових генерација, по којој би "илирски" језик био одувек "хрватски", а не српски, професор Костић наводи тврђење прошловековног хрватског историчара Шиме Љубића, који је написао дословно следеће;[9]

> "... данашњи Хрвати којих нема млого, на Гајев позив одлучно одступише од свога (језика) помиешаног порекла... те су озбиљно попримили тако зване

српске начине и облике језичке... до циела у учењу и у јавном животу. "

9. - "Ogledalo", I, c. 70.-71.

Врло поуздани професор Костић затим наводи[10] следећи податак:

> "29. новембра 1885.г. је Игњат Вебер -Ткалчевић казао на скупштини "Матице Хрватске", како неки хрватски писци све више приањају уз начин писања "који се обично зове српски..."

10. - О.ц., цтр. 48

Будући, да нам није циљ да у овој студији проблему "илиризма" и његовом значају за стварање "хрватског језика" посветимо одвећ много простора, упозоравамо заинтересованије читаоце, да је професор Костић о томе сабрао толико података, да их је морао распоредити по поглављима, од којих један део доноси само признања самих Хрвата, други део изјаве српских научника, а трећи изјаве страних писаца. Последњу пак главу свог врло документованог дела посветио је, како сам пише: "Преименовању украденог језика", које је он на свој минуциозни начин рашчланио.

Налазимо, да је сасвим умесно, да на овом месту цитирамо један одломак Ами Буе-а, оснивача француског геолошког друштва и пионира међународне сарадње на научном плану. Он је у другом тому свога дела "Европска Турска"[11] написао дословно следеће што због деликатности проблема цитирамо најпре у оригиналу, па затим у преводу; спомињући Хрвате, он каже:

> "... vu la pauvrete de leur litterature et l'irregularite de leur langue, ils n'ont pu reussir a se constituer une litterature a part; mais, ils ont ete forces de se rapprocher des Serbes et d'employer leur caracteres, de maniere qu'ils ont ete reduits meme a proposer a ces demiers de se reunir a eux sous le titre banal d'Illyriens. Or, cette proposition insidieuse, tendant a faire disparaitre la nationalite serbe, a ete rejetee par les Serbes... "

11. - Ami Boue, "La Turquie d' Europe", Paris, 1840; tome II, c. 40-

Мишљења смо, да ће и најнеобавештенијем читаоцу претходни одломак послужити као речито објашњење за разумевање једне истине, која је пред савременим генерацијама не само изобличена, већ и тенденциозно скривена!

Јер ево, шта значи наведени текст:

> "... због сиромаштва њихове литературе и неправилности њиховог језика, они (тј. Хрвати) нису успели да образују своју литературу, тако су били присиљени, да се приближе Србима и да употребе њихов језик и то на начин, који их је довео дотле, да им предложе, да се с њима уједине под баналним називом Илира. Међутим је овај подмукли предлог, чија је тенденција ишчезавање српске националности, био одбачен од Срба... "

На жалост, тек је један неправедни друштвени систем нашег века, омогућио потпуно спровођење плана духовног разарања српског народа, уз апсолутну равнодушност културног човечанства. Јер "илиризам" је омогућио не само вештачко политичко стварање хрватске нације у интересу берлинско - бечких германских тенденција, већ и друга отимања од Срба, уз отимање њиховог језика.

Тако су Хрвати, захваљујући једној смишљеној и неетичкој политичкој игри, присвојили целу дубровачку литературу и прогласили је својом, упркос сваком научном мишљењу, па и оном, које је изразио Павле - Јосиф Шафарик у својој "Историји словенског језика и литературе" у глави 26., где он закључује..."

> "... sind die Dalmatiner und heutigen Slawonier, so wie die
> Ragusaner und Bosnier, nach aller Geschichte und Erfahrung
> Slawen serbischen Stammes..."

Претходни навод значи:

> "... Далматинци и данашњи Славонци, исто тахо као и Рагужани
> (тј. Дубровчани) и Босанци, по свакој историји и искуству су
> Словени српског стабла... "

Мало касније, у истом овом контексту, Шафарик - као да потврђује овај свој закључак речима:

> "... der serbischen der Dalmatiner... ",

што је сасвим јасно:

> "... српски језик Далматинаца..."

Овај Шафариков навод нас враћа тамо, где смо отворили ову заграду, тј. до сасвим у почетку споменуте песме Игњата Ђорђића. Али претходно, само још једна кратка напомена за мање обавештене читаоце:

Историчар и творац Српске аутохтонистичке школе, говорио је у својим "Одломцима..." о Србима православне, католичке и мухамеданске вере. На несрећу, атеисти нашег века с највећим цинизмом употребљавају чак и религију, да би Србе - мухамеданце прометнули у нову - "мухамеданску" нацију! А дојучерашњим убицама српског народа, хрватским националистима, познатим по геноциду при коме нису била поштеђена ни нерођена деца у мајчиној утроби! - дате су одрешене руке, да тенедециозно политизирају готово сва дела, без изузетка, почев од најновијих издања разних енциклопедија и да присвоје, између осталог, све дубровачке писце, који сами себе никада Хрватима нигде нису назвали! Тако сам имала прилике, да чак у великој библиотеци у Њујорку, тражећи нека дела, наиђем у картотеци на картицу с именом Игњата Ђорђића, на којој је било руком додато на енглеском језику:"Хрватска литература..."! Међутим, у доба, у коме је Ђорђић живео, како напред споменусмо, у Хрватској се говорило, разним страним језицима и мешавином чакавског и кајкавског, док Ђорђићев језик представља нешто сасвим друго. Ђорђевићева песма је испевана на српском језику, па ћемо ми тај аутентични документ да прикажемо овде онако, како је он одштампан у Долчијевој студији, који је на жалост у њој српски језик писао на талијански начин, што знатно отежава разумевање стихова, па чак и само читање. То је разлог због ког ћемо после фотокопије неколико страна венецијанског издања Долчијеве студије, песму да напишемо ћирилицом и генијално поједностављеним Вуковим фонетским начином писања.

Ми овој песми придајемо посебно велики значај због тога, што она може да нам послужи као изванредан документ о ономе, што смо изразили насловом овог поглавља, а то је питање: "Који језик је научио римски песник Овидије у изгнанству на обали Црног Мора?" Напоменули смо већ, Ђорђић је, да би те своје стихове написао, морао да се ослони на грађу у вези с Овидијем, на коју је - претпостављамо - наишао негде у некој од римских библиотека за време својих високих студија. Уз то, будући, да је он био и свештено лице, које је придадало католичкој цркви, њему је сигурно била доступна и Ватиканска Библиотека, која чува многе ствари непознате спољном свету. Ми ову песму приказујемо с њеним латинским преводом у нади, да ће младе научне снаге учинити све, да се у будућности онемогуће научни фалсификати о српском народу, као и да се већ многа откривена истина о Србима и српском језику сачува од заборава и изопачавања!

Будући, да би претходна "Песма" написана овако на талијански начин могла да изазове забуну, ми ћемо, пре него што је одштампамо Вуковим фонетским правописом, да унесемо овде само једно кратко објашњење неопорецивог Шафарика. Бавећи се у својој - већ више пута споменутој - "Историји словенског језика и литературе" поближе језиком Далматинаца, он у глави 27. каже, да је језик Далматинаца уз сасвим незнатна одступања српски језик, па прецизира: "Та одступања односе се особито на изговор вокала "И" уместо "ЈЕ", или "Е", као нпр.: ЛИПО, уместо ЛЈЕПО, ЛЕПО; ДИВОЈКА, уместо ДЈЕВОЈКА, или ДЕВОЈКА, итд." Свако, ко познаје српски језик чак и површно, зна, да се ту не ради чак ни о дијалекталној разлици, већ о варијанти вокала насталог на месту једног ишчезлог гласа старијег српског језика.

Ево, дакле, исте "Песме" написане фонетским Вуковим правописом, уз замену неколико данас неуобичајених, архаичних израза:

PIESAN CARMEN	ПЈЕСАН
I	1
Blegliaʃceʃe is daleka	Бјељаше се из далека
U ruxizah Zorra okolo;	у ружицах зора около
I na ʃvarhu ʃvoga tieka	И у сврху свога тјека
Priʃtupaʃce nocchno Kollo.	Приступаше ноћно коло
II.	2
A ia miʃlech ʃa ciass mochi	А ја мишљах за час моћи
Stech, i slavu u kom boju;	Стећ и славу у ком боју;
Trajah dughe ciaʃʃe od nochi	Трајах дуге часе од ноћи
Nepokoinom u pokoju.	Непокојном у покоју.
III.	3
Ciemʃe tako ʃaman paʃe	Чим се тако заман пасе
Misli iʃpraʃnom pamet trudna;	Мисли испразном памет трудна
Etto is nenad prikaʃaʃe	Ето, изненада приказа се
Mom poghledu ʃien priciudna.	Мом погледу сјен пречудна.
IV.	4
Tkaniem ʃlatom ʃua ʃivaʃce	Тканијем златом сва сиваше
U naliciu od Pieʃnika;	у обличју од Пјесника,
Komu cello pokrivaʃce	Кому чело покриваше
Svyta s'ruʃam lovorike.	Свита с ружам ловорика.

V.

S’ okolizam iaʃniem doli
Dvorna liza, pun gliubavi;
Drobna ʃtaʃʃa, sied napoli
Bieʃce Pieʃnik prighiʃdavi.

5

С околицам[12] јаснијем доли,
Дворна лица, пун љубави,
Дробна стаса, сјед наполи
Бјеше пјесник прегиздави.

VI.

Stah u ciuddu ʃa prie ʃnatti
Te prikaʃni ʃvarhu, i ime;
Kadmi ʃiedde Kllikovati
Pieʃnik glaʃom medenyme.

6

Стах у чуду за прије знати
Те прикази сврху, име,
Кад ми стаде кликовати
Пјесник гласом medeниме.

VII.

Rimgnaninʃam Ovvidio
Ki gliuvene ziech Krivine;
Doʃpieh xivot moi nemio
Sred ʃlovinske pokraine.

7

Римљанин сам Овидио,
Ки љувене жић кривине,
Доспје живот мој немио
Сред словинске покрајине.

VIII.

U ʃlovinskoi ovvoi strani
Beʃiedde uʃeh vaʃce rodne;
Numi pievvat ʃmart ʃabrani
Gnim xudiene pieʃni ugodne.

8

У словинској овој страни
Бесједе узех ваше родне,
Ну ми пјеват смрт забрани
С њим жуђене пјесни угодне.

IX.

I er predgnu chiud pod nebbi
Martav cioviek nepovarxe;
I prighnuchia ʃtara u ʃebbi
Raʃlucene Duʃce uʃdarxe.

9

И јер предњу ћуд под неби[13]
Мртав човјек неповрже
И прегнућа стара у себи
Различене душе уздрже;

X.

Joʃc-ʃe oko moxeh Kosti
Pietti xeglian moi duh varti;
Nu ʃcto xudim ʃvom ʃtaunoʃti
Sakonimi brane od ʃmarti.

10

Још се око мојих кости Пјети[14]
жељан мој дух врти;
Ну што жудим свом ставности,
Закони ми бране смрти.

XI.

I ako gliubih rodne kraje
Gdie sa mallo bymi ʃtati;
Na vas gliubav ma vecchiaie
Skiemchiu u vieke pocivati.

11

И ако љубих родне краје,
Гђе за мало би ми стати,
За вас љубав ма већа је,
С кијем ћу у вјеке почивати.

XII.

Riecje od mudrieh, ʃnaj da vyku
Ondie gliubav Duʃcia gdie;
Pokli u bichiu ne rasliku
Isto duʃcia ʃgliubavie.

12

Ријеч је мудрих, знај да вику[15]
Онђе љубав Душа гди је,
Покли[16] у бићу не разлику,
Исто душа љубави је.

XIII.	13
Tiem kad tjelo s'vamje moje	Тијем кад тјело с вам је моје,
A us tjelo xelna Duʃcia;	А уз тјело жељна душа,
Onna vaʃciu potrebnoie	Она вашу потребно је,
Da u viek gliubav noʃʃi, i kuʃcia.	Да увјек љубав носи и куша.
XIV.	14
K'tebbi doghioh po prilizi	К теби дођох по прилици,
Erʃi mnogho ʃliccian meni;	Јер си много сличан мени,
Obba duaʃmo mi Pieʃnizi;	Обадва смо ми пјесници,
Nu ja martav, a ti lienj.	Ну ја мртав, а ти лењи.
XV.	15
Sato pievaj, terme iʃmieni	Зато пјевај, терме[17] измјени
Kros pievagnja naimilia;	Кроз пјевања најмилија;
Pievva u ieʃik ʃvoj rodjenj	Пјевај у језик твој рођени,
U ki xegliah pievvat i ia.	У ки жељах пјеват и ја.
XVI.	16
Erga ochiutieh keje mocchi	Јер га оћутех ке је моћи
I dokle ʃe slavno uʃpeo;	И докле се славно успео,
Daga nechie veik pritechi	Да га неће вјек претећи
Rimski Tever, Garcki Alfeo.	Римски Тевер, грчки Алфео.
XVII.	17
Rieci iakos, i hitrinu	Ријечи јакост и хитрину
Iʃgovornu ʃnah u gniemu;	Изговорну знах у њему,
Sa dat ʃvietlos, otet tminnu	За дат свјетлост, отет тмину
Beʃʃjedegnu naidubgliemu.	Бесједењу најдубљему.
XVIII.	18
Tolie sladak ʃa gnim pietti	Што ли је сладак са њим пјети[18]
Liepos, kati duh ʃarobi;	Љепос, ка ти дух зароби,
Da riec ʃlaviz moxe iʃrieti	Да ријеч славић може изрећи,
Gnjom ʃvou gliubav ʃpoviedobi.	Њом своју љубав споvjедо би
XIX.	19
A kad bojni vapaj dixe	А кад бојни вапај дуже
I viteʃe slavvit harli,	И витезе славит хрли,
Rekbi trubglia da podxixe	Рек би трубља да поджиже
Sarza oghgnena na boj varli.	Срца огњена на бој врли.
XX.	20
On u ʃepotah neisrecene	Он је у шпотах[19] неизречене
Millineʃe dikom ghiʃda;	Милине се диком гизда,
A u hualah proslavgliene	А у хвалах прослављене
Gliudi iʃnoʃʃi viʃce od ʃviʃda.	Људе узноси више од звизда.
XXI.	21

Vigh posledgna u vremena
Od ieſika ſegai diku,
Kolikoje uſviſcena
U tvom ſamu Dubrovniku.

XXII.
Ghleda onamo s'kraja od ſvita
Gdie od Lescke rodien karvi,
Gre pun snagna glaſſovita
Kokanovski Pieſnik parvj.

XXIII.
Na gnegova piegna uredna
Mraſni Siever tiek uſtavi;
I xeglieſna ſvieſda iedna
Uxexeſe u gliubavi.

XXIV.
A ovvamo u iſtinu
Spievaozi ſvietli od viſce
Dalmatinsku pokrainu
Svu lovorim nasadiſce.

XXV.
Priebih plame raiskieh duoraa
Vocchie u jeſſen, klaſie ob litti,
Priebih mogho vaale od morra,
Srake od ſunza pribroiti.

XXVI.
Negh isbroit ſve poreda
Mudroſnanze i pieſnike
Kiem Slovinska zti beſſieda,
I zavtiechie slavno u vyke.

XXVII.
Stan guoſdenni Boga od boja
Simgnom maglom Vitoſe tmaſti,
I Mariza rieka, koja
S'Orfeovieh ſuſaa uſraſti.

XXVIII.
Granizzeſu gnoj iſtocne
I gne tieku ſvarhe nie
Dok harvaſka Drava pocne
I vaal ſvarſci od Adrie.

XXIX.
Ruke od tole ſvoe slobodno
Raskrigliena iſvan mierre,

Вијђ последња у времена
Од језика гледај дику,
Колико је узвишена
У твом саму Дубровнику.

22
Гледа онамо с краја од свита,
Гђе од лешке рођен крви,[20]
Гре пун знања гласовита
Кокановски пјесник први.

23
На његова пјења вредна
Мрачни сјевер тјек устави,
А жељезна звјезда ледна,
Ужеже се у љубави.

24
А овамо уистину
Спјевао си свјетли од више
Далматинску покрајину
Сву ловорим насадише.

25
Прије би пламе рајскијех двора
Воћe ујесен, класје од жити,
Прије би мого вале од мора,
Зраке од сунца прибројити,

26
Нег избројит све пореда
Мудрознанце и пјеснике,
Ким словинска ц'ти бесједа
И цвјетаће славно у вике.

27
Стан гвоздени бога од боја,
Зимном маглом Витош тмасти
И Марица ријека, која
С Орфеових суза узрасти.

28
Границе су њој источне
И ње тјеку краја није,[22]
Док харваска Драва почне
И вал зрачи од Адрије.

29
Руке од толе[23] своје слободне
Раскриљена изван мјере,

Priko Kragnske ʃemglie plodne
I planina Czeckieh ʃterre.

Прико Крањске земље плодне
И планина чешких стере.

XXX.
Gnoj Lituanska ʃtrana i Leʃcka
Gnoi ʃtriegliozi zarnoruʃʃi
Gnoj Moʃckovska vlas viteʃcka
U iednuʃʃe kittu uʃbuʃi.

XXXI.
Gnu govore tamni i bliedi
Samoxiʃtua ʃred gnihova
Pustolovni Samojedi,
I ledena ʃemglia nova.

XXXII.
Pacce Europi plecchi obratri
Sa goʃpodit priko Aʃie,
Kada ʃiedde ʃtolovati
Sred Kineske Sieverie.

XXXIII.
Tatarina gnom prietiti
Darxavami kiem bliʃuie
Perʃianin uʃmnoxitj
Hvaliamskoga morra ciuje.

33
Татарима с њом пријетити
Државами, ким близује;
Персијанин умножити
С Хвалиамског[24] мора чује.

XXXIV.
Ona obʃtarta mnostvom uredniem
Svoe ʃtupaje s'mnoggom hvalom,
Adrianskiem, Zarniem, Ledeniem
Nemaʃckiem perre valom.

34
Она обстрта мноштвом вреднијем,
Своје ступање с многом хвалом,
Адријанским, Жарним, Леднијем
И Немачким пере валом.

XXXV.
Oder gneje, plodna Sava,
Mraʃna Raba, Heper vrli,
Visla oholla, bojna Drava,
Xarna Tana, Dunaj harli.

35
Одер где је, плодна Сава,
Мрачна Раба,[25] Хепер врли,
Висла охола, бојна Драва,
Жарна Тана, Дунај хрли,

XXXVI.
Sto u ovve glaʃ beʃʃiede
Tak proʃtrane i hvagliene,
Da tveʃe ime viʃce uʃvede,
Pievat uʃmi mieʃcte mene.

36
Што у ове глас бесједе
Так простране и хваљене,
Да тве се име више узведе,
Пјеват узми мјесто мене.

XXXVII.
Ali nepoj ti gliuveno
Er moj plamje ʃuʃe lievo
I damie dopuʃcteno
Uviek tako nebih pievvo.

37
Али не пој ти љувено,
Јер мој плам је сузе љево
И да ми је допуштено,
Увјек тако не бих пјево.

XXXVIII.	38
Isctom ovve rieci iſuſti,	Истом ове рјечи изусти
A vidieſe tai ciaſ meni,	А виђе се тај час мени,
Daſe ſaſvjem u me upuſti	Да се сасвим у ме упусти
Sa moi iesik plam gliuveni.	За мој језик плам љувени.

XXXIX.	39
Posliſcioſam nu Rimskoga,	Послушао сам ну римскога,
Kako zienim ia, Pieſnika,	Како ценим ја Пјесника,
Er ieſika nie moga	Јер језика није мога
Pieſan ovva malla dika.	Пјесан ова мала дика.

SVARHA OD PJESNI

12. - У Стулићевом "Рјечословју илирског језика" стоји , да су "околице" једна врста специјалних сандала, какве су носили римски песници, или ваљда - у једно одређено доба - антички песници уопште. Следећа објашњења су тек само "импровизација", јер изучавање Ђорђићеве "Пјесме" као и Долчијевог превода предмет су посебне студије којом би се морали позабавити особито добри познаваоци дубровачких писаца.
13. - "под неби" - "под небом"
14. - "пјети", уместо "пјевати"
15. - икавски облик "вику" за "веку", "вијеку"
16. - чудан израз вероватно са значењем: " не видети", или можда "садржавати", "скривати"
17. - "терме", уместо "ријечи", "речи"
18. - "пјети", поново уместо "пјевати"
19. - "шпотах", можда долази од талијанског "спoетаре", што, између осталог, значи "клепати стихове", тако да би тај израз могао да значи "стихови" - весели или шаљиви
20. - Кохановски (Јан), пољски песник епохе, коју у Пољској називају "златно доба". Живео је од 1505. - 1572.г. Он се сматра творцем пољске поезије направивши од пољског језика језик углађен, хармоничан, прецизан и садржајан. Он је пољској поезији дао обележје аутохтоности вешто се користећи познавањем античке културе и давши јој печат аутентичне народне традиције. Рођен је у једној породици земаљских поседника, отпочео је студије у Кракову, да би их наставио у Италији, у Падови, где је добио солидно хуманистичко образовање. Своје радове писао је на латинском и пољском. Као лирски песник црпео је мудре мисли из Хорација, Цицерона и Сенеке. Главна карактеристика његовог животног дела је хармонија и равнотежа, при чему је знао да уметнички обузда снагу инспирације, уз умесне обсервације обогађене успоменама и личном културом. Као песник је једноставан, природан и непосредан. Његов таленат га није носио ка стварању монументалних дела већ ка кратким песничким формама, које је веома брижљиво обрађивао. Стога је његова битна карактеристика умереност.
21. - "пјења", уместо "пјевања"
22. - "тјеку" - о. просторно
23. - "од толе", облик који подсећа на народни облик "отале", тј. "одатле"
24. - глагол данас непознат, вероватно са значењем "сабрати се", "скупити"
25. - Хвалиамско Море - Каспијско Језеро

Наводећи претходну песму, нама није био циљ, да вршимо њену естетско - литерарну анализу, већ искључиво, да се послужимо њом као сведочанством о језику, који је научио Овидије у изгнанству у Томију на Црном Мору.

Познат је презир који су гајили и Грци и Римљани у односу на све што је "варварско", те тако ни једни, ни други се нису трудили нити да науче језике, које су једноставно називали "варварским", што савесни Шафарик врло оштро критикује. Један Херодот, нпр., задовољавао се само тиме, да напише:

"...ηντινα δε γλωσαν ιεσαν οι Πελασγοι,
ουκ εχω ατρεκεωζ ειπειν...",

што значи:

"... којим језиком су говорили Пелазги,
не могу тако да кажем, "

да би затим додао - попут било каквог незаинтересованог грчког грађанина:

"ησαν οι Πελασγοι βαρβαρον γλωσαν ιεντεζ",[26]

тј.:

"... Пелазги су говорили варварским језиком."

26. - Раба, врло стари назив за Вовга

Херодота надилази Римљанин Плиније следећим записаним сведочанством:

"... populorum pauca effatu digna, aut facilia nomina... quibus nominare non pigeat... или: "... ignobilium ac barbarae appelationis...",

што значи:

"... мало имена народа су достојна,
или лака да се изговоре..."

или:

"... простачки и варварски назив..."

27. - Херодот, 1,57
28. - III, 21 и III,3

Стога је право чудо, да се ту и тамо ипак понешто очувало, што је могло да послужи као сведочанство истраживаоцима жељним знања и истине, па и ти веома ретки остаци су највећим делом искварени и изобличени, да је често потребна велика оштроумност и довитљивост, да би се кроз густу маглу угледао трачак светла. У ствари, исто то би се могло рећи и за римског песника Овидија, кога је 9. г. по Христу римски цар Август прогнао из Рима у далеко место Томи, на обали Црног Мора, где је Овидије и умро девет година касније, тј. 18. г. по Христовом рођењу. Премда је песник у својој Елегији 3., из књиге III, оставио аманет, да буде покопан у Риму, та жеља му није била испуњена. Према Еусебију, гроб му је био "juxta urbem", тј. сасвим покрај града изгнанства. Минуциус (Minucianus) пак, који је био ближи Овидијевом времену, тврди, да су га Гети сахранили и подигли му споменик пред вратима куће, у којој је као изгнаник живео:

"Structum idem illi a Barbaris, per multas lacrimas, tymbum ante jannam."

Дакле, не само да су га "варвари" сахранили, већ су за њим пролили и многе сузе, "multas lacrimas", што значи, да ти "варвари" нису били оно, што су под том речју подразумевали и Грци, и њихови подражаваоци Римљани!

Па, будући, да је Овидије међу тим "варварима" провео скоро једну деценију, ми бисмо од њега очекивали о њима многа обавештења, која би нам данас била и те како непроцењиво драгоцена. Колико год да је његов страх углађеног римског грађанина пред варварима наоружаним затрованим стрелама био велики, ипак песник Овидије није могао а да не запази једну племениту особину тих њему туђих људи, за које каже:

"Nomen amititiae barbara corda movet... "
(Ex Ponto, III,2., 100.)

тј.:

"Пријатељство узбуђује варварска срца..."

Но ко су били ти варвари и каква имена им даје римски песник? На жалост, до наших руку су дошли само Овидијеви латински стихови, а они су оскудни у обавештењима. Оно, што би било најидеалније, то су Овидијеве песме писане "варварским" језиком, за које је од самих варвара добио аплауз. Била би нам довољна само једна јасна "варварска" реч, да бисмо направили закључак о врсти негдашњег говора на дунавским и црноморским обалама! Истина, Овидије пева:

" Carmina quae faciam paene poeta Getas.
A! pudet et Getico scripsi sermone libellum.
Structaque sunt nostris barbara verba modis:
Et placui - gratare mihi! - coepique poetae.
Inter inhumanos nomen habere Getas.
(Ey Ponto,IV, 13., 18-22.)

Претходни стихови у преводу значе:

"Ја сам скоро гетски песник Ах! Стид ме је; написах гетским језиком књижицу и распоредих према нашим мерилима варварске речи; и допао сам се; честитај ми! И отпочео сам да уживам глас песника међу неуглађеним Гетима... "

На жалост, при овоме нам Овидије не саопштава ни једну једину "гетску" реч. Настављајући исту ту своју елегију, он даље (стихови 33.-38.) каже, како, кад је окренуо последњи лист и завршио читање песме инспирисане страном музом:

"Et caput et plenas omnes movere pharetras,
Et longum Getico murmur in ore fuit... "

"... уздрмале су се главе и сви тоболци пуни (стрела)
и дуг жамор у гетским устима беше... "

На једном другом месту исте збирке[29] Овидије се жали, како би често хтео нешто да каже, али отпочињу речи да му недостају, као да је заборавио да говори латински, па додаје:

"Threicio Scythicoque fere circumsonor ore
Et videor Geticis scribere posse modis.
Crede mihi, timeo ne sint inmixta Latinis
Inque meis scriptis Pontica verba legas. "

29. - Ex Ponto, IV, 14, 47 -50

Значење наведених стихова је следеће:

"Око себе чујем да се говори готово само скитски и трачки и чини ми се, да могу да пишем на гетски начин. Веруј ми, бојим се, да не читаш у моме рукопису понтске [30] речи, помешане с латинским."

30. - тј. речи, које је научио на црногорској обали

До сада смо уочили, да је Овидије споменуо Гетско, Скитско и Трачко и др. на основу чега се сигурно може закључити, да су и Гети, и Скити, и Трачани говорили - ако не потпуно истим језиком, а оно сигурно на начин, да су се између себе врло добро разумевали. Но тиме није завршена листа имена; њој придодајемо управо споменуте "понтске речи", које би се могле односити на сва три изређана имена. Па ни то није све. Јер исте те "понтске речи" могу да се односе и на Сармате, који у Овидијевим стиховима такође имају своје место; стављајући Сармате уз Гете, одн. сарматски језик уз језик Гета, он нам тиме, несумњиво, јасно даје до знања, да оба та језика спадају у исту групу; јер би иначе следећи стих био неразумљив:

" Jam didici Getice Sarmaticeque loqui..."
(Trist., V, 12., 58.)

Овидије, дакле, овде каже:

"Већ сам научио, да говорим гетски и сарматски. "

Па не само то; песник тврди, да је често чак и приморан да говори сарматски:

"Ille ego Romanus vates - ignoscite, Musae! –
Sarmatico cogor plurima more loqui. "
(Trist.,V,7.,55.-56.)

Овде се Овидије жали:

"Ја римски песник- опростите, музе!- врло
често сам присиљен, да говорим сарматски. "

И овде он у наставку додаје, да отпочиње да заборавља латинске речи, те се боји, да књижица коју шаље у Рим садржи много "варварских" израза.

У књизи V елегија са Црнога мора, Овидије се опет жали, како је

"бачен далеко на сарматске обале":
"Sic ego Sarmaticas longe proiectus in oras..."

да би то у књизи IV, ел.8., 16. потврдио с две речи:

"... Sarmaticis locis... ",

тј.

"сарматска места..."

У књизи V, ел.7., 9.20., Овидије пита свог пријатеља из Рима, да ли би желео да нешто сазна о народу града Томи, о његовим обичајима и уопште о средини у којој живи? Затим описује мешавину Грка и Гета, чему додаје већи број Сармата:

"Sarmaticae maior Geticaeque frequentia gentis..."
"Веће мноштво сарматског и гетског народа",

међу којима римски песник не прави разлику. Напротив, он подвлачи, да и једни и други редовно носе на леђима тоболце, пуне стрела с врховима затрованим жутим змијским отровом; и једни и други имају снажне гласове, сурова лица, представљајући тако живу слику и прилику бога рата, Марса. Он нас даље обавештава, да ни Гети, ни Сармати не секу косу, а нити браду, као и да су њихове руке врло брзе да задају рану ножем, будући, "да сваки варварин носи нож о појасу". Другим речима, Сармати и Гети

су овде у неку руку поистовећени и описани као ратнички народ, што они - по историји - и јесу били. То су Римљани, уосталом, добро осетили, водећи с њима дуге ратове.

У књизи I, 8., 38.-39., Овидије назива Црно море "злосрећно" море, с којим спаја

"дивље планине Скитије и Сарматије... ",

док му

"сарматски волови вуку варварска кола"[31]

31. - Trist, III, 10,34: "Ducumt Sarmatici Barbara plaustra Bowes..."

Римски песник је, изгледа, био највише опседнут мишљу о Сарматима, па њихово име повезује и с идејом о својој смрти, певајући с извесним осећањем судбинске неминовности;[32]

"Nam si morte carens vacua volat altus in aura
Spiritus et Santii sunt rata dicta senis,
Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras... "

32. - Trist.III,3,61,63

Ево, шта каже Овидије претходним стиховима:

"Јер, ако бесмртни дух лети високо горе и ако су речи старца са Самоса истините, моја сенка Римљанина лутаће међу сенима Сармата. "

Тако је римски песник у неку руку дао предност сарматском имену, повезујући себе са Сарматима и после смрти, што ни у ком случају није за занемаривање. Премда се нисмо посвећивали искључиво студији Овидијевог боравка међу црноморским "варварима", једно смо ипак запазили: они, који су се том студијом бавили, узимали су у обзир углавном гетско име, искључујући тиме сва остала. Дакако, овај проблем се мора темељно изучити, уз особито посвећивање пажње открићу, или открићима Игњата Ђорђића, које је - своједобно - Себастијан Долчи сигурно морао имати у рукама, познавати и високо ценити. Јер Долчи је, као што је то - уосталом - био обичај у његових савременика, изванредно познавао античке ауторе и с лакоћом се служио њиховим аргументима за своју, у почетку овог поглавља споменуту тезу о "Старости и проширености илирског језика", којој ми и захваљујемо напред цитирану песму. Уз то, Долчи се у потпуности слагао и са самим Игнациусом Георгиусом.који је

"... a solis Thracibus nostram deducit originem...",

tj.:

"... наше порекло изводио од самих Трачана... "

Нека нам буде допуштено, да на овом месту изразимо свој суд о - да се тако изразимо - неозбиљности европске науке, која је прешла с извесном површношћу преко Херодотовог тврђења о Трачанима, за које он каже, да су после Хиндуса најмногобројнији народ на земљи. Због важности коју ми придајемо његовом сведочанству и Херодотовом личном мишљењу, ми наводимо
тај његов одломак у оригиналу:

"θρκικων οε εθνοζ μεγιστον εστι μετα γε Ινδουζ παντων
ανθρωπων, ει δε υπ ενοζ αρχοιτοη ψρονεοι κατα τωυτο, αμαχ —
οντ αν ειη και πολλψ κρατιστον παντων εθνεων κατα γνωμην
την εμην... ουνοματα δ εχουσι πολλα κατα χωραζ εκσιαι,

νομοισι δε ουτοι παραπλησιοισι παντεζ χρενται κατα παντα..."[33]

33. - Херодот, Књ. V, гл. 3

Херодот нам, дакле, у предњем наводу саопштава, да су Трачани највећи народ од свих после Хиндуса. Затим, да су сви они исто мислили и да је њима владао један човек, били би непобедиви и далеко најјачи од свих народа, уз што "отац историје" додаје: "ПО МОМ МИШЉЕЊУ." Одмах затим он каже, да исти ти Трачани носе многа имена од једног краја до другог, али да су закони и обичаји код свих у свему исти...

Привлачимо особито пажњу читалаца на Херодотову примедбу: "... по мом мишљењу..." Јер, то значи, да је оно, што је у овом случају прибележио, сам видео, упознао и закључио, иначе би он поступио онако, како су антички писци уобичавали да чине, пишући: "Прича се, кажу", или томе слично. Ништа од свега тога; грчки историчар је потпуно одређен, јасан и категоричан, па не можемо, а да не изразимо чуђење над незаинтересованошћу науке над оваквом једном чињеницом. Исто тако су зачуђујућа и разна произвољна тумачења коментатора, који - не рашчлањавајући проблем у свој његовој дубини - закључују, да се Херодот морао преварити. Међутим, у прошловековним енциклопедијама, налази се - између осталог - и обавештење о томе, да су "логографи, Херодотови претходници, под Тракијом подразумевали читаву Европу и све земље северно од Грчке", а то је нешто, што отвара нове хоризонте на пољу истраживања...

После ових неколико појединости, да се вратимо врло ученом и изванредно добро обавештеном Себастијану Долчију, који у свом делу такође врло јасно закључује на основу најстаријих сведочанстава, чији је он био врстан познавалац:

> "Jam vero ex vetustissimis monumentis constat, Thracibus,
> Illyricis, Sarmatis etGetis... adtribueadum esse linguae commercium,"

што ће рећи:

> "Уистину, већ се на основу најстаријих споменика захључује, да се
> "Трачанима, Илирима, Сарматима и Гетима... може приписати
> заједничко језичко општење, тј. заједнички језик."

На другим пак местима, Долчи као истојезичке додаје још и Македонце, Ските и још неке народне групе, уз особито подвлачење истородности језика Дачана и житеља Мезије, одн. данашње Србије и Бугарске, када Бугарима ту још није било ни трага. Као највише сведочанство о тој језичкој истоветности Долчи цитира Овидијево - Ђорђићеву "Пјесан " која се завршава речима:

"Језика није мога Пјесан ова мала дика!"

Зато, што је - по њеном аутору Ђорђићу и његовом поштоваоцу и коментатору, Долчију - та песма испевана истим језиком, којим је писао неке своје песме у изгнанству римски песник Овидије и којим су говорили сви напред споменути антички народи, који су - не само по Долчију и Ђорђићу - већ и по многим другим озбиљним истраживаоцима сви били - Срби.

Упоређујући садржај овде наведене Ђорђићеве "Пјесме" и стихове, које је Овидије упућивао из изгнанства у Рим својим пријатељима, неизбежно закључујемо, да и ту и тамо има заједничких мисли, што несумњиво доказује, да је Ђорђић био сигуран у оно што пише, будући, да је проблем морао добро познавати. Том познавању је, несумњиво, као што смо већ казали, допринео његов студиозан боравак у Риму. У сваком случају, немогуће је претпоставити, да би аутор себи допустио, да садржај песме исконструише произвољно, чему се супротставља и паралелност идеја. Ђорђић је, дакле, морао имати документ у рукама! Али који? Зашто нам то Долчи није рекао? Изнад свега би било важно проучити до краја целога Ђорђића и пронаћи макар један траг о споменутом документу, како би се научно стало на пут разним румунским и бугарским псеудо-научним конструкцијама. Јер само две, или три Овидијеве

речи на српском језику, налик на онај, којим је Ђорђић испевао своју "Пјесан", било би довољно, да се зауставе и румунске, и бугарске, и арнаутске приче!

А како те приче изгледају, илустроваћемо то једним бугарским примером:

Ми сви врло добро знамо, да су Бугари стигли на Балкан 679. године као наоружана хорда између 20.000 и 30.000 људи татарско-турског порекла. И та шака пљачкаша покорила је мирно староседелачко српско становништво, коме је наметнула име, али као неупоредиво малобројнија, примила је српски језик...

Па ипак, служећи се напред подвученом псеудо-науком, ево шта је рекао извесни Васил Маринов на Првом "Траколошком" Конгресу"[34], у тежњи да Бугаре представи углавном као потомке старих Срба Рашана, тј. Трачана, али - наравно - као и увек, прећуткујући српско име. У свом предавању о "Културној заоставштини Трачана", Маринов је изговорио и следећу реченицу:

"Nordbulgarische Bezeichnung "OPINJAK", "OPINKA", die
aus dem altbulgarischen Wort 'OPANAK"... kommt... "[35]

"Севернобугарски израз "ОПИЊАК", "ОПИНКА",
који долази од старобугарске речи "ОПАНАК"... "

34. - Thracia, Primus Congressus Stuudiorum Thracicorum, Tomus II, Serbicae, 1974, Academia Litterarum Bulgarica
35. - Ibid.p.205.

Тај "ОПАНАК" никако није могао да буде "старобугарски", јер када се та реч на Балкану употребљавала, прави Бугари су били веома далеко од њега! Тај "ОПАНАК" је био и пре и после доласка Бугара српски израз, али о томе није реч проговорио чак ни присутни делегат Српске Академије Наука! А неколико стотина присутних странаца, који појма немају ни о српском, а ни о бугарском језику примили су изјаву Васила Маринова као научну чињеницу!

Зато сутра, када се обнови Милојевићева Аутохтонистичка Школа у било ком облику, цео рапорт са тог конгреса, објављен у два повелика тома, мора да се преиспита, да би се свака српска реч очистила од унакарађивања и приказала у својој пуној вајкадашњој лепоти!

Тако се понашају данас Бугари... А тако су се у односу на Србе понашали и охоли стари Грци и Римљани! Говорећи много о себи, а прећуткујући готово све о античким Србима, они су један део науке претворили у празнину... па чак и када су били изгнани као Овидије! Оно што је мени било доступно ја сам од почетка до краја прочитала, тражећи једну једину сарматско - гетско - скитско - трачку реч, али је нисам нашла. Читалац ће лако појмити, да би уистину била довољна само једна реч, управо као напоре споменути "старобугарски" "ОПАНАК", или као ведско "ТАТА" - "фамилијарни израз у Ведама", коме одговара "НАНА", такође израз у "фамилијарном говору". Да се то схвати, не треба чак никакво претходно знање; довољно је говорити српским као својим материнским језиком. Но - премда се у прошлом веку о српском језику и писало и говорило у суперлативима, у овом, XX веку о њему се ћути, управо онако, како су ћутали о "варварима" Грци и, како Страбон написа - њихови верни имитатори Римљани. Па и знање римског песника - Овидија, који је међу "варварима" живео, па чак и научио њихов језик толико, да је на њему могао писати песме, веома је оскудно и скучено. У ствари, уколико каснијим рецензијама из Овидијевих стихова ништа није избачено - код њега се све сводило поглавито на осећање страха и осећаја нелагодности углађеног велеградског песника међу "варварима" ратницима, чији му је менталитет био потпуно стран. Па ипак силом прилика, он је из целе групе "варвара" издвојио у неку руку Сармате, тиме, што је с њима повезао своју судбину и после смрти, а уз то - он ништа мање пажње није посветио сарматском него гетском језику, преплићући већ споменуте изразе: трачки, скитски, гетски, сарматски и дачки. Па који је то језик могао бити?!

Што се "Дачана" тиче, навешћемо овде један интересантан одломак из Кашанинове "Српске књижевности у средњем веку", који ће нам најбоље показати, ко су били Дачани, па - према томе - којим језиком су говорили. Пишући о Зонариној хроници, Кашанин каже следеће:[36]

"Зонарина хроника је била крајње занимљива и поучна лектира за наше средњовековне читаоце: у њој се прича о личностима и догађајима из јеврејске и персијске историје, из историје римских и византијских царева и, посебно, хришћанске цркве, нарочито васељенских и помесних сабора. Међутим, изузетна вредност Зонарине хронике, за српске читаоце XIV и XV века, није била само у обиљу, ширини и занимљивости њених обавештења из историје света, него и у томе што се у њој међу историјским народима помињу и Срби.

Када је цар Трајан завојштио на Дачане или Србе - тако стоји у тој хроници - Срби су му дуго давали жесток отпор. Али најзад видећи да се војска Трајанова приближава његову двору, српски поглавица је упутио посланство цару са изјавом да му се предаје и да је готов да испуни све његове жеље; изишао је пред њега. и поклонио му се до земље. Прославив победу, цар Трајан се вратио у Италију, водећи са собом разоружане и везане српске поглаваре. Међутим, владалац српски, по имену Декевал, не држећи се споразума, одметне се од цара, на шта овај поново завојшти на њега. Начинивши на Дунаву такав мост "како није могућно испричати га, него само чудити му се", цар Трајан, с великом војском прешав Дунав, победи Србе; тад се сав српски народ покори Римљанима, а српски поглавица Декевал се убије. Том приликом, цар Трајан пронађе и скровиште тога српскога владара, који је по непознатим и страшним местима сакрио злато и сребро и друго благо, преко којег је ставио озго мраморне плоче... Причу је редиговао преводидац Зонарине хронике, који је унео у текст и то да се сестра цара Константина Великог удала за Србина Ликинија. Идентификовањем Срба с Дачанима и стављањем српске историје у доба Римљана, Срби су излазили на светску сцену, а њихови владари долазили међу старе и знамените владаре у свету. Српским великашима је морало годити да читају и слушају о храбрости и богатству својих далеких предака, а владари се морали поносити што су у сродству с царем Константином Великим."

36. - Просвета, Београд, 1975, стр.:374-375.

Како има и других аутора, који тврде, да су стари Дачани били Срби, не постоји никакав разлог да се то тврђење не уважи.

Према томе, ако су били Срби, најлогичнија је ствар на свету, да је њихов језик био српски!

Што се тиче Сарматије, из историје се зна, да су постојале азијска и европска Сарматија, као и да се европска Сарматија протезала од Црног до Балтичког Мора, сежући на југ до Дунава. У ствари, додајући још само део Балканског Полуострва од Дунава до Грчке, ми бисмо ту Сарматију могли да идентификујемо с Тракијом прехеродотовских логографа. Наш циљ није овде, да улазимо у историјске појединости о Сарматима, које су обрадили Милојевић и Лукин - Лазић, већ да се позабавимо њиховим именом и - колико можемо - њиховим језиком, будући, да је наука преко овог проблема прешла некако олако, поклањајући сву пажњу готово само Грцима и Римљанима. Да је бар Српска Академија Наука прихватила учење Српске Аутохтонистичке Школе, данас би многе ствари имале другачији изглед! Па би то учење било продрло и у Европу...

Ево, на каква смо обавештења наишли, листајући старе књиге. Понајпре, у огромној књизи Мавра Орбинија, из 1601. г., по завршетку његове студије "Il regni degli Slavi",[37] чији је утицај на савремену и новију историографију значајан, наићи ћемо на додатке на латинском језику. У првом додатку (Appendix prima) се расправља о именима Германа, а затим Словена, или Хенета, одн. Венета. Споменувши Сармате, аутор тога додатка каже:

"Recte enім Mela: una gens, aliquot populi, et aliquot nomina",

тј.:

"Право вели Мела: један род, више народа, више имена. "

37. - "О владавини Словена"

Одмах затим дознајемо, да су Грци и то име изменили на свој начин, направивши од њега Σαυροματασ, одн. Сауромати, што је прихватио Јувенал у својој сатири 2. Ипак, већина аутора је задржала назив Сармати, како га је навео Птоломеј, александријски астроном и географ из II века. По Птоломеју, највећи број племена је живео у Сарматији, а међу њима највеће је било племе Венеда, у античко доба називани још и Венети, или Хенети. Исти писац затим објашњава, да је постепено и име Сармата "замрачено", с тим, што су га задржали само Сораби, или Серби, како се уопште узев сматра. Он то изражава на следећи начин:

"Obscuaratum tamen paulatim et Sarmatarum nomen invenimus,
ita quidem ut soli Sorabi et Serbii id conservasse existimentur.
Etenim, fonus admodum affinis est, ut in latina lingua litterarum B
et M. Coeipit circa Mauriciii Caes. tempora[38] vulgatius fieri
Slavorum nome. "

38. - Маврикије је био византијски цар, који је владао 582 - 602 г. Као енергичан човек, за време своје владавине је много учинио за обезбеђење византијских поседа у Италији и Африци. Међутим, као велика тврдица изазвао је против себе опозицију. Његова војска се 602. г. побунила, кренула за Цариград, свргла га и убила.

По истом аутору, дакле, консонанти Б и М су тако блиски, да се, управо као и у латинском језику, лако могу заменити један с другим. Уз то, исти писац прецизира, да је отприлике од времена цара Маврикија име Словен отпочело да буде познатије од имена Сармат...

Но овакве и сличне појединости за Шафарика су врло недовољне и веома оскудне. Он сматра, да и грчки и римски писци с њиховим схватањима о "варварима", као и због њиховог непознавања страних језика, не могу да послуже као ослонац за изучавање историје и лингвистике Словена. Јер - службена историја, базирана на грчко-римским обавештењима отпочиње отприлике, када се ради о словенским народима, тек од VI и VII века, а то је тек једно касно доба, будући да су - увек по Шафарику - сви словенски језици, одн. како велики познаваоци тврде, сви словенски дијалекти такви, какви су данас, постојали - уз сасвим незнатне изузетке - управо већ у VII веку.[39]

39. - Види о томе: Über die Abkunft der Slawen", nach L. Surowiecki 1828, с. 140,137, 211.

Увек по Шафарику, имена као Сармат, Венд, Хенети, Анти, итд., имена су наденута давним Словенима од странаца; а Француски слависта, Cyprien Robert, тврди, да је и сам назив Словен потекао такође од странаца и то од Римљана, који су при својим војним походима на Балкан, одводили преживеле становнике у Рим, где је њихово ухо реаговало само на други део личних имена, као: Мирослав, Србислав, Крунослав, Бранислав, итд., изобличивши оно "-слав", што значи "славан, gloriosus", у латинску именицу "склав" или "sclavus", што је временом изазвало погрешне и тенденциозне етимологије словенског имена уопште. Што се тиче појма Сарматије, који нас овде особито интересује, иначе веома марљиви Немци, Енглези, Французи и Талијани остављали су по страни, као што се нису много трудили ни да расветле проблеме Словена уопште. То је Шафариково дубоко убеђење и он не пропушта ни једну прилику, да га подвуче.

У истом делу он тврди, као уосталом и у својој капиталној студији "Старожитности славјанске", да су странци заменили "den alten und vielfach missgebrauchten Namen der Sarmaten", као што рекосмо, са

"Словени", али и да име Сармати представља деформацију имена најстаријег словенског народа - СРБ-а, које је несловенима тешко за изговор. Он чак прецизира, да се име Сармати примењивало на све гране српског порекла: »... für alle Zweige serbischer Abkunft..."[40], па то поткрепљује већ наведеним Мелиним сведочанством: "Una gens, aliquot populi et aliquot nomine", одн.: "Један род више народа и више имена." На истом месту Шафарик каже, да је велики број словенских дијалеката његовог времена "речит и пуноважан сведок" (... ist ein sprech ender, vollgultiger Zeuge...) за огромност тог сарматског, одн. српског прадавног стабла, чија је бројна и просторна појава у V и VI веку по Христу изазвала чуђење. Он даље тврди, да порекло Словена не може да се ограничи само на Србе око Волге, нити пак на Србе око Балтика. Како су се прастара седишта Срба (Шарафик пише баш тако!) налазила на средини између Скита, Германа и Келта, и њихова праисторија представља исто тако у неку руку спојницу (... Vereinpunkt...)[41] праисторије свих тзв. главних и из њих насталих народа у Европи.

40. - Ibid, c. 158
41. - Ibid.c. 147 id.

По њему, одн. по Суровјецком, чије дело је он приредио за штампу, управо као и по Нестору Часном Кијевском, Срби су се размилели према северу Европе у једно давно доба са Балкана, из Илирије и из Мезије, о чему расправљамо подробније на једном другом месту. Оно, што нас у вези с овим поглављем особито занима, јесте каквим језиком се сав тај - још у преисторијско доба тако распрострањени - српски народ служио? Уз то нас интересује и то, да ли се тај језик може довести у везу с главним мотивом овог одломка наше студије, тј., каквим говором се служио Овидије у изгнанству? А пошто је римски песник тај новонаучени језик називао час гетски, час сарматски, може ли се исти тај довести у вези са савременим српским?

Да пођемо овде опет од Шафариковог научног ауторитета, који - колико нам је познато - нико није ни могао, а ни покушавао да порекне. У својој обради дела Лоренца Суровјецког, која врви аргументима, сведочанствима и цитатима, Шафарик више пута изричито тврди, да је име СРБ У РОДОВСКОМ ЗНАЧЕЊУ СТАРИЈЕ ОД СЛОВЕН, чему у прилог говоре многе чињенице, сведочанства и разлози. То су учили, каже Шафарик: K. G. Anton, F. Durich, J. Dobrowsky и др. А да су САРМАТИ били управо Срби, за то, наставља он, постоје чврсти ослонци. Између осталог, наводи он у наставку, име СРБ спомињу Плиније (пре 79.г. пре Христа) и Птоломеј (161.г. по Христу) и то као име САРМАТСКОГ НАРОДА, између Меотског језера и Волге, на данашњој реци Серби. По Суровјецком и Шафарику[42]:

> "Тај чисти облик СРБИ, СЕРБИ, СИРБИ стигао је неким директним путем до грчких географа, те је тако остао неизмењен у грчком САРМАТИ... Међутим, својственост тог имена остала је далеким и у језичком смислу сиромашним Грцима (Spracharme Griechen) непозната".

42. - Исти ови подаци налазе се у споменутом "Пореклу Словена" Суровјецког -Шафарика, а и у Шафариковим "Старожитностима"

По Шафарику, и Плиније и Птоломеј су узели српско име са истог извора.

Што се тиче Прокопијевог назива Спори, тврди Шафарик, грчко је изобличавање имена Срби, које Прокопије као Грк није ни могао да разуме. Исто то важи за Плинија и за Јорнандеса при њиховом спомињању народа Спали и Спалеи на Припету и на Дњепру, што је само због незнања једна неумесна језична деформација (entstellte Spielart) од имена Срб. Murray (1.71.) наставља даље Шафарик ређање сведочанстава, тврди, да су на исти начин још стари Грци пре Херодота од карактеристичног назива СРБАЉ, направили Трибал и Трибалои (Τριβαλλοσ, Τριβαλλοι), према њиховој могућности, одн. немогућности изговора скупа СРБ.. А Трибали су, према Херодоту, били најмногобројнији и најмоћнији народ на северу тракчо-илирског полуострва.

Познато је, заокружује Шафарик мисао Суровјецког, да су Трибали били сматрани као Трачани.

С друге стране, увек по Суровјецком - Шафарику, и јадранским Илирима име СРБ, СРБИН Србаљ, било је домаће (einheimisch), што доказују имена места: Сорвиодурум, Сербетиум, Сорба, Сербинум, Сербициум, Срб у Лици, итд. Ако ли пак пређемо на галске Србе - Венде и код њих ћемо наћи назив Срб; тако се река Саар у Мозелу у доба Римљана звала Саруба, или Саравус, а на Рајни се још данас онај који обрађује земљу назива Сурбел, тј. Србаљ.[43] Име Срб, наставља даље излагање Шафарик - Суровјецки, налази се и на супротној страни Ламанша у имену Сорбиодунум, док је до његовог доба било сачувано име Серфен за једну народну групу. Он даље одвија исту мисао и када се ради о подручју Балтичког мора, где су називи од корена и имена Срб тако чести и очигледни, да их није потребно ни наводити... Што се тиче имена Венд и Ант (ово последње, сматра Шафарик - Суровјецки, одговара хомеровском Енетос) - та два назива за домаће Срб, Србин, Србаљ, што је једнако називу Сармат, била су у употреби особито код Келта и њихове браће Германа. Немци су називали Вендима још и Чехе, Лехе и Словенце, јер су их они подсећали на Србе, што су, у ствари, ови по свом пореклу и били.

43. - Значи још половину прошлог, XIX века

Шафарик се даље осврће на VII век по Христу, када се сматра, да су данашњи балкански Срби тек стигли на данашње своје полуострво, па каже:

> "Када су Словени стигли у Илирикум, они су ту свуда нашли своју родовску браћу - Србе и помешали су се и умножили с њима; Чеси и Лехи с Лужичким Србима, у Мајсену, у Боемији, а и остала северна племена, придошла из старе Сарматије, те су тако сви били истински и родовски Срби који сами себе у она давна времена никад нису ни звали друкчије, па ни Словенима, већ само Србима.

Од 195. стране па надаље Суровјецки - Шафарик и даље бране историјски приоритет српског имена, изједначавајући га са сарматским и тврдећи, да је оно било некада опште име свих народа, који се данас називају Словенима. Као доказ за то, они узимају истоветност имена Лужичких Срба и Срба са Балкана, који - по језику - представљају - у неку руку - две крајње тачке на линији словенских језика. Они потом спомињу Добровског, који је тврдио, да истоветност имена вендских, одн. северних, Лужичких Срба и Срба са Балкана, није само случај. По Добровском та истоветност имена једних и других Срба потиче из прадавних времена (aus uralten Zeiten), јер су и једни и други себе називали само тим, некада јединственим именом, пре него што се на историјској европској позорници појавило много млађе опште име Словен.[44] Најзад, сама чињеница, да значење имена Срб не може лако да се објасни, и по Добровском, и по Суровјецком, и по Шафарику представља сведочанство о ЊЕГОВОЈ ВЕЛИКОЈ СТАРИНИ.

44. - Wiener Jahrbuch, XXXVII Bd, 1827.

Повезавши тако име Овидијевих Сармата с првобитним њиховим правим именом Срби, Сирби, Серби, или Сурби, па затим с новијим називом Словен, да потражимо надопуну ових обавештења код једног другог писца, великог ерудите и изванредног познаваоца античких писаца. То је Franciscus - Maria Appendini, који је написао један изванредно драгоцен предговор Стулићеву речнику.[45]

45. - Joakima Stulli Rjecosloxje Illir - Ital - Lat, Dubrovnik 1806.

О Апендинију нас Станојевић обавештава, да је рођен у Пијемонту, у Италији, недалеко од Торина. Више науке је завршио у Риму. 1791.г. је дошао у Дубровник, где је био професор гимназије, а затим њен директор од 1808.-1834.г., када је у истом својству прешао у Задар. Премда је пореклом био

Талијан, Апендини се као учен човек страствено бавио археологијом и историјом Дубровника и српских "илирских" земаља на Балкану. Главна су му дела: Notizie istorico-critiche sulle Antichita. Уз Историју и археологију, он се живо интересовао за латинску и талијанску литературу, уз што је прикључивао литературу старог Дубровника, као и "илирски" језик, те је тако написао још: Storia e Letteratura de' Ragusei i Grammatica della lingua illirica, која је била издата у Дубровнику 1808. г., да би после тога доживела још три издања. Ова граматика се сматра можда најбољом међу старијим граматикама српског, или илирског језика.[46]

46. - О Апендинију је писао Ј. Нађ у Поповићевим прилозима за језик и књижевност

Споменути Апендинијев предговор Стулићеву речнику по својој документацији ни најмање не заостаје за Шафариком, Суровјецким, Добровским, или којим другим славистом. Само, Апендини се ограничио на једну главну тему, а то је, да докаже, да су древни Трачани и Илири били Словени, те да се, према томе, одбацивши неколико страних и привремених инвазија, становништво Балканског Полуострва од античког до његовог времена није битно изменило. Уосталом, чини нам се, да се наука ни према овом проблему није понела с довољно озбиљности. Прихваћено је гледиште, да ни једна инвазија није истребила малобројне Грке и нешто бројније античке Латине, који су се временом прометнули у данашње Талијане.

Међутим, с друге стране, Трачани, за које је Херодот с поуздањем тврдио, да су на земљи најбројнији после Хиндуса, за науку су покопани готово без икаквог трага. Уз то, и од њих и од Илира направљени су неки "мистериозни народи", о којима су појмови углавном нејасни... Међутим, ако се пође са становишта, да су ти толико бројни Трачани преци данашњих - такође у Европи и на свету врло бројних Словена, то мења из основа сва погрешна учења; но не само погрешна, већ и пристрасна, будући, да углавном, како рече Живанчевић, "потичу од оних, који су на Словене гледали крвавим очима." Апендини је сигурно био један од ретких странаца, на кога се претходно не би могла применити, те ми прилазимо његовој студији с поштовањем - колико због његове објективности, толико исто и због његове велике учености.

На основу врло бројних античких сведочанстава, тај Талијан тврди; [47]

"Verum non modo ad Istrum stetit Thracia vetus,
sed ultra trans flumen illud... longissime processit... "

што значи:

"Уистину, стара Тракија није се простирала само до Дунава,
већ се протезала с оне стране реке веома далеко... ",

што врло логично може да се повеже с Херодотовом изјавом, заснованом на његовом личном искуству.

47. - Стулићев Речник, стр. XXXIII, стубац 1-2

Осим тога, претходно тврђење савршено одговара и тврђењима Херодотових претходника, по којима је древнаТракија заузимала целу Европу северно од Грчке. Но морали бисмо овде да прецизирамо, да су назив Тракија, по српским историчарима, Грци направили од назива Рашани, или Рашчани, што је био покрајински назив за Србе, који су живели уз реку Рашку, или Расу, притоку Марице. Двојица српских историчара: Милош Милојевић и Сима Лукин - Лазић, обојица из деветнаестог века, још увек су имали прилике, да на обали те реке виде развалине древног српског града Раса... Па пошто Грци, како Шафарик рече, уз срџбу врло савесног научника, нису познавали српски језик, а још мање су познавали бројна племенска имена тих старих Срба, која су се разликовала од једног краја до другог, они су на све њих једноставно применили једино име које су првобитно у својој близини упознали: Рашани, или Рашчани, од чега типичним грчким изобличавањем, постадоше Трачани, што су онда од њих прихватили најпре Римљани, па затим и сви други Европљани.

Но било како било, ти древни Трачани су, по Апендинију, а на основу њему познатих сведочанстава, заузимали огромне европске просторе далеко на северу преко Дунава. Но он се не ограничава само на античке писце, већ на истом месту у наставку каже, да и по новијим ауторима:

> "... recentibus scriptoribus Cluverio (Lib.I Germ. Antiqu.c.4.), Bocharto (In Phaleghx, Lib. 3., c.L), et Curtlero (In Origin. Mundi,. Lib. Ic.l8.)...", Трачанима су припадали и Мижани обе, тј. Горња и Доња Мезија, па Дачани, па Гети... А и Мижани и Гети су се по Страбону (VII) као Трачани налазили с обе стране реке. Затим он каже: "Item Stephano (V Get.) et Herodoto (L IV) Getae sunt Tracum coloni...", тј. и по Стефану и по Херодоту Гети су трачки насељеници, док су Дачани исто што и Гети, ".. .et situ solum et nomine ab iis diversos... ", "... но само местом боравка и именом од њих различити... "

Даље Апендини каже, да су и Дачани и Гети, према Диону Касиусу (Књ. 51.) Трачани, пореклом из области Родопских планина, чему додаје:

> " Porro Scythanun, Sarmatarumque gens una et eadem ab origine cum Thracibus, Macedonibus, Illiriis, Mysis, Dacis et Getis plane habenda est..."

Дакле:

> "Порекло Скита и Сармата исто је као и порекло Трачана, Македонаца, Илира, Мижана, Дачана и Гета... "

Плиније је, према Апендинију, показао са сигурношћу, да су Гети и Дачани исти народ, исто тако као и Сармати, или Сауромати... Исти ти Сармати, каже Апендини у наставку, прелазили су тајно у огромном броју Дунав, што су могли да учине једино под претпоставком, да су говорили језиком новог краја у коме су се нашли... Уз то, Апендини напомиње, да Плиније каже за Сармате (књ. VI, гл. 7.), а Херодот за Сигине "с оне стране Дунава" (књ. V - transistranas), да су потомци, или племе Међана: "Atqui Medi illi non Asiatici, sed Europaei." И даље нам Апендини саопштава врло занимљиве ствари, о којима наука, колико нам је познато, стварајући историју, апсолутно није водила рачуна. Јер, по античким писцима, ти Међани су пореклом Трачани, као нпр., по Ливију, по Полибију, по Птоломеју. Ево, с тим у вези, оригиналног Апендинијевог текста на латинском:

> "Et sane Medorum gentis in Thracia Aborigenis meminere quampluriperspicuo a MADAI nuncupat (1.38. et 26., c. 25); Polybius (Excerpt.l.l0., c.35), qui, ut Livius, conterminos Macedoniae statuit; Ptolemaeus, qui Medorum regionem in Thracia cis Istrum Medicam appellat (1.3., c.11.). Itaque MEDO-SARAMATE et MEDO - SYGINAE IPSI ETIAM THRACES ERANT, et ASIATICA MEDIA VEL A THRACO - MEDORUM COLONIIS ILLUC USQUE PROVECTIS, ut ex Herodoto (1.1.) conjici posse videtur, vel ob aliam causam recentius ita fuit vocitata.
> Sed Aristoteli quoque, ne dum geographis, historicisque onmibus, innotuit, illas gentes omnes, sive Cisistranae, sive Transistranae essent, eiusdem fuisse generis, et Scythas, Medosque in Thracia extitisse. Ait enim (De mirand. audit., c.110.): "Scytharum, Mediorumque regio est Tracia nomine..."

Уз напред речено, из горњег текста излази, да су Медо - Сармати, управо као и Медо - Сигини[48] били Трачани, као и да су азијски Међани трачко - медски насељеници, како се може закључити по

ономе што Херодот наводи. На крају се Апендини позива на највећи антички ауторитет, тј. на самог Аристотела, који није био ни географ, а ни историчар, али је оставио сведочанство, по коме су - како житељи с оне стране Дунава, тако исто и с друге, одн. балканске, припадали истом роду, будући да су и Скити, управо као и Међани настали у Тракији. Овде Апендини наводи Аристотелове речи:

"Област Скита и Међана зове се Тракија..."[49]

48. - Упозоравамо заинтересоване читаоце на студију Милана Будимира у Гласу Српске Ахадемије Наука, од. литературе и језика, бр. CCXXVI, нова серија, Књ. 4, Београд, 1959.г.
49. - С тим у вези привлачимо пажњу на дело "Лепенски Вир", или "Нова праисторијска култура у Подунављу", Драгослава Срејовића, Београд, 1969.г.

Даље нам Апендини каже, да је у првом делу своје студије, ослањајући се на разна сведочанства, говорио о сличности, одн. о идентичности језика свих тих племена, али, да након последњих цитата може то да потврди са још више сигурности.

"Jam vidmus quae fuerit vetus lingua Thracum... ",

tj'.;

"Видели смо какав је био језик старих Трачана... ",

пише нам аутор, па додаје, да је исти тај језик, по Страбоновом тврђењу (Књ. VII), био и језик Гета. Страбон, наиме, наводи сведочанство Елија Секста Катона (Aelius Sextus Cato), који је, пишући о Гетима рекао:

"... quae gens eodem cum Thracibus sermone utiur... "

тј.

"...народ који се служи истим језиком као и Трачани... ".

Но Страбон на истом месту тврди,да истим језиком говоре и Дачани:

"Sed Getae unius linguae cum Dacis erant.
Edem utuntur cum Dacia lingua Getae.
Thracia vero, seu Getica, seu Sarmatica...".

Другим речима:

"Гети су имали исти језик са Дачанима...
Уистину трачки, или гетски, или сарматски... ".

Што се тиче скитског језика, након претходног текста, Апендини наводи Овидијеве стихове из његове треће књиге елегија (Елег. 14.), које већ познајемо и где Овидије пева, да је научио трачки и скитски, а да и на гетском језику зна да пише. Затим читамо Апендијево тврђење:

"Sarmaticam vero fuisse eamdem ac Geticam, sic ille ostendit
(Trist.V.,Eleg. 12.): "Jam didici GETICE, SARATICEQUE loqui."

Апендини, дакле, затим констатује, да је за Овидија САРМАТСКИ ЈЕЗИК БИО ИСТИ КАО И ГЕТСКИ, што је римски песник јасно казао наведеним стихом:

"Већ сам научио да говорим ГЕТСКИ И САРМАТСКИ"

Вршећи даље најсавеснију анализу, Апендини сматра, да је Овидије употребио као синониме (sinonymice usurpavit): Threicium, Scythicam, Geticam, Sarmaticam, на основу чега би, према томе,

трачки, скитски, гетски и сарматски били један језик. Писац предговора Стулићевом Речнику даље привлачи пажњу на чињеницу, да је Овидије сарматску земљу, у којој се налазило његово место изгнанства - Томи, називао и скитском (Елег. III, 2.), а и гетском (Елег. I, 4.) због тога, мисли Апендини, што су се они, који су се некада називали Скитима и Гетима, касније називали Сарматима. На основу свега он закључује, да су за песника скитски, гетски и сарматски језик били један те исти и јединствени говор.

> "Уосталом, размишља даље Апендини, да се није радило само о једном језику, зар би два, или три тешка нова језика могао да научи један већ стар човек и да тако елегантно и вешто на њима саставља песме, којима је заслуживао хвалу (Елег. књ. IV, 13.) већ после треће године боравка у новом крају?"

На овом месту нам није могуће даље се задржавати на веома бројним сведочанствима, која је сабрао Апендини, како би доказао, да није нестао ни древни трачки језик, а ни народ, који су онда и трачким именом називали. По њему, као и по бројним другим ауторима, Херодотови Трачани, "на свету после Хиндуса најбројнији народ", били су и остали савремени Словени, који у она давна времена себе уопште нису тим именом називали, већ - како је то доказивао Шафарик, па Добровски, Суровјецки, Милојевић, Живанчевић, итд. - Србима. Уосталом, у недостатку историјских, или каквих других писаних података, постоји нешто, што по мишљењу највећих ауторитета може да послужи као неопорециво сведочанство о најдавнијој прошлости житеља Европе и великог дела Азије, а то су разна географска имена, која су се задржала као драгоцена архива разасута огромним просторима; највећи део те архиве може да се растумачи полазећи само са становишта српског језика, чиме се бавимо у једном другом поглављу.

Па да се за сада овде потрудимо, да изведемо једини могући закључак. Из излагања Франа - Марије Апендинија, почев од стране XXV предговора Стулићевом Речнику, јасно је много што-шта, преко чега се прелази ћутке, или пак на начин који замагљује научну истину. На основу античких писаца излази недвосмислено, да су грчка острва, као и скоро цела најстарија Грчка - tota fere Graecia antiquissima - били настањени Трачанима, како тврди Страбон: "Идем тестатур Страбо" (либ. 7. ет 10.) Уз то, сигурно је (certum est), наставља Апендини, да су Пелазги били Трачани и Скити, при чему нас упућује на Херодота, књ. II; Тукидида, књ. II и IV и Страбона, књ. VII. Затим он изричито каже, да знамо (sciamus), да су Пелазги били не само у Грчкој, већ и у њеним суседним земљама, као нпр. у Италији, по сведочанству Херодотовом (књ. I), Диодора Сицилијског (књ. XIV), Дионисија Периегета и Дионисија Халикарнаског. Осим тога, Страбон је јасно рекао, да је Италија била запоседнута од Трачана:

> "... Italiam a Thracibus quoque fuisse possessam, ut clare fatetur Strabo... " (lib. XII),

а Трачани су били и Фрижани, или Тројанци и Хенети, који су се сместили у углу јадранског залива (in Adriae sinus angulum..),... И могли бисмо тако да наставимо још дуго, јер Апендини цитира многа места многих аутора, изабравши врло убедљива сведочанства... По њему је сав тај силни "нестали" народ говорио трачко-илирским, или илирским, или пак "словенским" језиком, коме су - у неку руку - централна зона били Подунавље и црнономорске обале. Ми смо на више места показали, како се тај језик - скупа с људима - ширио у разним правцима, а особито према европском северу... Из излагања Апендинијевог је јасно, да се тај трачко - илиро - словенски језик говорио свуда, докле су допирала племена Трачана, што ћемо ми заменити називом - Срба. Према томе, лако је схватљиво, да језик који је Овидије научио у изгнанству, може да буде само српски језик, који је од његовог доба до данас сигурно - као и сви живи језици - претрпео промене, но оставши ипак у суштини, како је тврдио Мицкијевић, поетски језик с многим архаичним карактеристикама. У вези с овим тврђењем, можемо да се позовемо на једно занимљиво дело, чији је аутор Charles de Peyssonnel, а наслов "Observations historiques et geographiques sur les peuples barbares qui ont habite les bords du Danube et du Pont-Euxin"[50]

50. - Paris. 1765, Ed. Tilliard

Одмах у почетку тог свог историјско - географског дела, Пејсонел тврди, да је језик Словена од свих језика један од најраширенијих.Пошто је изређао све европске земље, које се служе тим језиком, он је онда томе придодао и више земаља у Азији. У његово доба, како он каже, према писцима, који су се звали Gesnerus i Roccha, то је био заједнички језик народима, чији се број уздизао на 60. У његово време, у Мађарској је још увек постојало ривалство између њега и мађарског, који припада сасвим другој језичкој групи. Ми данас с поузданошћу можемо да кажемо, да је тај "словенски" језик у Мађарској био српски, исто тако као и онај, којим се, по Пејсонелу, а на основу сведочанства Edouarda Brerenwoda у "Scrutinium linguarum", говорило на двору турских царева. Пејсонел затим тврди, да нема потребе да се позива на сведочанства разних аутора, пошто он сам зна, да се дијалекти тога свеопштег и заједничког словенског језика разликују између себе веома мало, или, како он прецизира на француском језику:

"... toutes ces nations que je viens de citer ont une langue
commune, dont les dialectes different de fort peu de choses...",

тј.:

"... сви ти народи које сам споменуо имају један заједнички језик,
чији дијалекти се разликују врло незнатно.

Но Пејсонел се не задржава само на том тврђењу. У наставку свога дела, на с.X., он каже, да је Бандури, у својим белешкама о Константину Порфирогениту тврдио, да је "илирски", одн. "словенски", постојао на Балкану пре 7. века по Христу, када су - по усвојеној историји - Срби настанили то полуострво. Пејсонел још прецизира, да је Мавро Орбини, свештеник малтског реда, тврдио на 173. страни свога дела "II regno delli Slavi ":

"... que les peuples del'Illyricum parlaient la langue slave, avant
que les Slaves se fussent emparesde cette province",

што дословно значи:

"... да су народи Илирије говорили словенским језиком,
пре него што су се Словени дочепали те провинције. "

Ми ћемо сада овде, у знак поткрепљења Пејсонеловог тврђења, да наведемо једно занимљиво сведочанство познатог српског писца, Стјепана Митрова Љубише,[51] да је велико црногорско племе Паштровићи тамо, где се и данас налази, још од прехришћанских времена. Ево тог одломка:

"Планина паштровска лежи као копања међу двије косе брегова; једна је дијели Црмницом, а друга Приморјем. Планина се сва просула доцима, опточенијема густијем брежуљцима, гђе се прољећем насркаш мирисом девесиља, зановети, скромута и сваковрсна дивља цвијећа. Паштровићи су некада становали на тој планини, а имали по Приморју, гђе су им данас станови, куће поземљуше, у којима су, у пила и бачве, слијевали уље и вино: њивили су по планини љуто воће, шљиве и јабуке. И данас можеш виђети на многим мјестима развалине и гомиле камења у клаку. Но је то бивало у прастара времена, још прије него су се покрстили, јер по казивању цариградскијех повјесника, као и по многијем другијем знаковима, на примјер, по презименима, нарјечју, ођелу и приповиједању, стоји чисто, да су ПАШТРОВИЋИ БИВАЛИ И ПРИЈЕ СРПСКЕ СЕОБЕ НЕКА СЛОВИНСКА НАСЕЛБИНА НА ДАНАШЊЕМ ЗЕМЉИШТУ, КОЈА

СЕ ИЗЈЕДНАЧИЛА С ДОШЉАЦИМА"

51. - Целокупна дела, I Књ., Библиотека Српских Писаца "Народна Просвета", Београд, 1930-г.

У Црног Гори постоји још једно племе од претхришћанских времена, које спомиње Јован Цвијић, иначе географ светског гласа. Цвијић је као професор београдског универзитета основао географско друштво и његов "Гласник", а постао је и председник Српске Краљевске Академије, као и члан многих научних друштава у земљи и на страни. Бавећи се поглавито проучавањем земље и народа Балканског Полуострва, дао је радове велике научне вредности. Тако је он у своме знаменитом делу издатом и на француском језику "La Peninsule Balkanique"[52] тврдио, између осталог, да савремени дијалекти српскога језика потичу још из античких, одн. претхришћанских времена. Ту је Цвијић, истовремено, повезивао древни трачки балкански живаљ са савременим, словенским, изражавајући уверење о постојању језичког и етничког континуитета српског народа на Балканском Полуострву. Што се пак "Гласника" тиче, у многим бројевима које је он сам уређивао, писао је о разним српским племенима и породицама, рашчлањујући о њима понаособ разна обавештења, као што су: порекло, крсна слава, сеобе, промена имена и старост. У оквиру тога рада дотакао се и племена Цуца у Црној Гори, за које је установио, да је једнородно са Србима Цуцуловићима из Македоније...

52. - Париз,1921.г.

Сви ови овде тек само дотакнути проблеми, откако је замрла Српска Аутохтонистичка Школа, прегажена тенденциозним германским учењима, нису били у свом смислу изучавани. Стога се уздамо, да ћемо овом студијом потаћи младе српске научнике, да наставе стопама Милоша С. Милојевића, продубљујући до крајњих могућих граница сва питања, која се односе особито на далеку прошлост српског народа, која је злонамерно данас изобличена, прећуткивана и покопана.

Па када смо стигли дотле, да као писац ових редака додам и једно лично сведочанство, које потиче из породице моје мајке, рођене Аксовић, у округу драгачевском. На жалост, нисам имала прилике да се позабавим изучавањем порекла мојих пређа с мајчине стране, али претпостављам, да су они, као и велики број српских породица овога лепог и брежуљкастог краја досељеници из јужнијих балканских подручја.

Пратећи овај мој рад и тешкоће, на које у вези с њим наилазим, моја мајка није могла да разуме, зашто Европа затвара врата пред истином. Када сам јој објаснила, да западна наука неће да прихвати долазак Срба на Балкан пре VII века по Христу, док ја - међутим - имам доказе, да то не одговара историјској истини, мајка је на то упрла поглед негде далеко испред себе, отпочевши да ми прича о "својим старима на селу" и о стварима, које је од њих слушала још у детињству. Онда је додала:

"То што ти радиш, то не може да не буде истина! Сећам се, наиме, како су ми моји стари на селу причали, како су наши давни стари приређивали хајке, да истребе лавове, који су харали стоку по торовима. "

"Да се не вараш, мајко? - узвратила сам. Лавове, или вукове?"

"Не, дете! Не вукове! Знам ја шта је курјак, већ лавове: "

"Али, мама, последњи лавови на нашем Балканском Полуострву су виђени у доба Александра Великог, а то значи у IV веку пре Христа, а како историја каже ми Срби смо дошли теку VII веку после Христа. "

Моја мајка је на то узвратила:

"Причали су моји стари, да је то било пре него што је Исус Христос дошао на свет."

Приликом научних истраживања и традиције се узимају у обзир. Јер - одвише је познато, да је народно сећање увек засновано на нечему, што је у извесно доба била стварност. А на Балкану је било житеља пре него што су се по њему населили Грци. Међутим, ни после њиховог доласка староседеоци нису нестали и ми, у оквиру ове студије имамо поглавље, у коме се говори о Платону и о "варварском" језику, који је некада био заједнички и "варварима" и Грцима. У Платоново доба још увек су тај језик

чувале жене, познате, како Платон каже, као поштоваоци старина на тлу саме Грчке. Нема сумње, судећи - не само по Платоновом "Кратилу", већ и по веома бројним географским називима античке Грчке, тај језик је био - по Апендинију - трачки, по извесним другим ауторима "словенски", а по нама - најстарији међу словенским језицима - српски.

Вратимо ли се онда француском историчару Пејсонелу и његовом одломку, који смо почели да наводимо и коментаришемо, доћи ћемо до стране XI на којој он спомиње светог Јеронима (Eusebius Sophronius Hieronimus), који је рођен око 331. г. по Христу и живео је до 420. г. Његово место рођења био је Стридон у Далмацији, а умро је на Грахову Пољу у Босни. Пејсонел у вези с њим понајпре спомиње, како се сматра, да је свети Јероним стваралац "словенске азбуке", зване буквица. Даље нам саопштава, да су се тим словима светог Јеронима служили, према тврђењу Guillaume-а Postel-а, Срби, или Панонци, или Далматинци, који су говорили језиком заједничким Илирима, Панонцима и Мижанима.

Ми о старим српским азбукама расправљамо у поглављу о писму, а овде ћемо само рећи, да Јероним није створио "буквицу". Друго, он је живео највећим делом у IV и почетком V века. А ако су се Срби појавили у Подунављу и на Балкану тек у VII веку по Христу, како је онда могуће доводити у везу тог црквеног оца и Словене уопште?!

Но има још нешто с њим у вези Себастијан Долчи, у својој - овде већ више пута споменутој студији о "Старости и распрострањености илирског језика", у гл. XXI, а на страни 34-35 доноси речи светог Јеронима, које је он упутио папи Дамазу, свакако пре Дамазове смрти, до које је дошло 385. г. То значи, свети Јероним је те речи написао у другој половини четвртог века. Оно, што је нама у овом тренутку од особитог значаја,то је, да кратак сачувани текст представља најчистији "илирски", одн. српски језик, па опет морамо да поставимо питање: како би једна оваква ствар била могућа, ако су се људи, који тим језиком још и данас говоре, на Балкану појавили тек половином VII века?! Имајући уверење, да ни овај проблем није довољно простудиран са ове тачке становишта, ми наводимо речи светога Јеронима, које ће схватити с највећом лакоћом свако, ко српски језик познаје:

> "Ја ниткога првога него Исуса Христа слиједећи, светињи твојој, то јес' столу Петрову опћенством здружен јесам. Тко год изван ове куће јагањца јести буде, поган јес'. Ако тко у корабљи Нојиној не буде, изгубиће се, кад дође потоп. "

У истом поглављу мало даље (с. 35) Долчи закључује:

> "... dummodo uno corde, unoque symbolo simul cum Bohemis, Polonis, Dalmatis, ceterisque Illyricis populis (qui a me in brevi Dissertatione hac enumerati sunt) laudent Dominum nostrum... "

У ствари, претходним текстом Долчи хоће да истакне јединственост свих данашњих словенских језика, које стручњаци сматрају само дијалектима прајезика, заједничког некада целом словенском роду. Он каже:

> "... једним осећањем (одн. срцем), једним симболом заједно с Чесима, Пољацима, Далматинцима и осталим илирским народима (које сам у овој краткој студији набројао) хвале Господа нашег... "

Пасусом који следи у Пејсонеловом делу, а на страни XII, француски историчар на свој начин понавља Долчијево тврђење о јединствености "илирског", или - како се данас каже - словенског језика. Осим тога, по времену које спомиње, Пејсонел нас одводи даље у прошлост од епохе светог Јеронима, приближавајући нас, међутим, епохи Овидијевој, одн. времену, које је Овидије провео у изгнанству на обалама Црног Мора. Понајпре, ево тог текста у француском оригиналу:

> "Plusieurs meme des peuples qui habitent les bords du Danube, une partie Lithauaniens et des habitants des bords du Pont Euxin, de la Chersonese Taurique et de la Paflagonie, ont le meme rite, et les menies ceremonie... qui leur sont communs avec les Illyriens, les Dalmates, les Pannonies et les Mysiens. Vers l'an 300. de J.-Christ, selon le meme auteur, TOUS CES PEUPLES N'AVAIENT QU'UNE MEME LANGUE..."

У преводу претходни редови значе:

> "Више народа који обитавају на обалама. Дунава, један део Литваније, као и становници Црног Мора, Тауријског Херсонеза и Пафлагоније, имају исти обред и исте свечаности... које су им заједничке с ИЛИРСКИМ, ДАЛМАТСКИМ, ПАНОНСКИМ и МИЗИЈСКИМ. Око 300. г. по Христовом рођењу, према истом аутору, СВИ НАРОДИ СУ ИМАЛИ ЈЕДАН ИСТИ ЈЕЗИК..."

Да се осврнемо овде понајпре на годину 300. по рођењу Христовом. Знамо, да је Овидије, који је на црноморској обали научио "варварски" "трачко - скитско - гетско - сарматски" језик, умро 18. г. по Христу. У горњем тексту Пејсонел каже, да се на истој тој црноморској обали 300. г. по Христовом рођењу код свих народа говорио један исти језик, истоветан уз то с "илирским", далматинским, панонским и мизијским, што бисмо ми све сабрали у један једини назив - српски језик, још увек у употреби управо у свим побројаним областима, по којима је од најдавнијих античких времена живео исти народ, који се - упркос свим страним упадима, освајањима и инвазијама - ипак одржао, управо као и његови суседи Грци, с једне стране и Римљани, одн. данашњи Талијани, с друге стране.

Од Овидијеве смрти до времена, које Пејсонел спомиње, прошло је свега око 288 година и не постоји никакав разлог, на основу кога бисмо могли веровати, или тврдити, да су се становници споменутих области изменили - или становници, или пак њихов језик. Те тако, у ствари, можемо да сматрамо, да је варварски језик северних народа, који су дуго остали непознати грчко- римским писцима и географима, био једноставно српски, који је, како је то изложено у неким другим поглављима, послужио као база свим каснијим словенским дијалектима, како кажу сручњаци.

Друго, аутор кога спомиње Пејсонел, јесте већ цитирани Postel Guillaume, који је у веку у ком је живео и радио /1505.-1581./ постао славан научник.Уз грчки, био је научио и хебрејски језик. Fransoa I га је послао на исток, одакле је Постел донео драгоцене манускрипте. 1539. г. био је наименован за професора математике и оријенталних језика на Колеж д' Франс. У току свог живота, Гијом Постел се био посветио студијама о оријенталним језицима и о теолошким проблемима. Ми ћемо овде споменути само његово дело на латинском: "Linguarum duodecim charaoteribus differeiitium alphabeticum" ("О различитим алфабетским карактерима дванаест језика"), које се сматра првим познатим покушајем компаративне граматике. Научник, дакле, који се бавио оваквим студијама, морао је поседовати велико знање, које му је једино могло омогућити сличан компаративан рад.

Према томе, можемо да поклонимо потпуно поверење његовим лингвистичким обавештењима, утолико пре, што се сигурно од Овидијевог до његовог времена језичко стање области које је он обишао, упознао и проучио, није било битно изменило. Исто то можемо да кажемо чак и за прошли, деветнаести век, из ког нам је француски антрополог, етнограф и географ, Rene Milet, оставио једно значајно и врло јасно сведочанство[53] о језику, који се говорио све од Црног, па до Јадранског Мора. Цитирајући, на с.338-339., Константина Јиречека, он ту једном јединим реченицом даје - у неку руку - увод у своју главну идеју... А та Јиречекова мисао гласи:

> "Jamais, sur la terre, il n'est arrive qu'un peuple subjugue disparut completement, sans laisser une goutte de sang dans les

veines du vainqueur in un mot dans sa langue. "

А то значи:

"Никада се на земљи није догодило, да један подјармљен народ потпуно нестане, а да не остави капљу своје крви у жилама победилаца, или реч у његовом језику."

53. - "Du Danube a l' Adriatique", II partie - "Les Races" in: "Revue des Deux Mondes", br. 3, 1889, pp. 324-353

На страни 345 - међутим, Миле говори директно о српском језику, саопштавајући нам, да је знао који пут да се заустави на тржиштима, како би слушао музику српских речи. Он затим каже:

"Le serbe ainsi parle semble presque aussi harmonieux que l'italien. II est clair pour moi que c'est en passant par la bouche des femmes de Thrace et d'Illyrie que cette langue rude, herissee de consonnes, pleine d'accent gutturaux, a depouille en partie sa sauvagerie et pris des inflexions meridionales. "

Не улазећи у подробну анализу Милеових мисли, сажетих у неколико претходних редака, ми ћемо једноставно само да их преведемо у уверењу, да оне садрже - у неку руку - резиме балканске историје, која је - према његовим речима на. с. 331:

"... на обалама Дунава остала у помрчини,
док је у Атини сијала светлост... "

За српски језик пак, који одзвања управо на обалама Дунава, Миле налази врло лепе изразе:

"Српски језик којим се говори на тај начин, изгледа скоро исто тако хармоничан као и талијански. За мене је јасно, да је тај тврди језик, пун консонаната и грлених сугласника, пошто је прошао кроз уста жена Тракије и Илирије, делимично био лишен своје опорости, добивши медитеранску модулацију."

На следећој страни - међутим - Миле сам себе допуњава, констатујући једну научну истину о језику Балканског полуострва следећим речима:

"De cette fameuse parente d'origine, il ne reste absolument que la communaute du langage; et c'est quelque chose! Depuis Varna jusqu'a Raguse, on vous donne le bonjour en serbe... L'unite de langage a mieux resiste que l'unite de moeurs... "

Преведимо, дакле, закључак овог прошловековног познаваоца балканских етнолошких и лингвистичких проблема, о којима је писао у својој споменутој студији о расама, објављеној у два наставка у француској ревији "Два света" ("Revue des deux mondes"), цитираној мало више; говорећи о расним и националним питањима земаља Балканског Полуострва, он је својим текстом хтео да подвуче особито заједничко порекло у његово доба исцепканих националности, а изнад свега јединственост и континуитет српског језика. Ево, како он формулише свој закључак:

"Од те славне сродности порекла, преостаје само заједница језика; и то је нешто" Од Варне (на Црном Мору) до Рагузе (тј. Дубровника,

на Јадранском Мору) рећи ће вам добар дан на српском. Јединственост језика се боље одупрла од јединствености обичаја... "

Из свега претходног се намеће само један једини могућ закључак: како у доба древних и једнородних Трачана и Илира, тенденциозно обавијених велом мистериозности и заборава, затим у доба изгнанства римског песника Овидија, па око 300. г. по Христовом рођењу, затим у IV веку, па све до данас у Подунављу и на великом делу Балканског Полуострва очуван је контииуитет српског језика. Но не само то, па ћемо се за следеће наше саопштење опет осврнути на ауторитет неопорецивог и пресавесног научника и слависте Шафарика.

Напред смо споменули дело "О пореклу Словена" Лоренца Суровјецког, које је Шафарик по Суровјецковој смрти приредио за штампу и издао 1828. г. То дело је неописиво драгоцено по мноштву сабраних докумената и сведочанства, прорешетаних, како од самог Суровјецког, још већма од врло критичног и оштрог Шафарика. На страни 156. те значајне и документоване књиге, Суровјецки - Шафарик нам кажу, да се не мисли довољно на то, колико је код северних писаца одомаћено предање о прадавним Словенима у Илирији, на Балкану, одн. у Тракији. На страни 157., пошто је већ устврдио, да су прадавна седишта Словена били Подунавље и Панонска низија, он напомиње, да су се они одатле ширили према југу и према западу, па додаје, да у прилог томе говоре врло значајна сведочанства: "... vielmehr sprechen mehrere gewichtvolle Zeugnisse. " одн., више значајних сведочанстава. Ми ћемо на овом месту да цитирамо само први документ који се у споменутом делу наводи, а то су речи папе Јована X (914-929), који је - како тврде Суровјецки-Шафарик - знао, да су антички Илири и Трачани били Словени. Ево како гласи то сведочанство:

> "Quis enim ambigit, Slavinorum regna in primitiis Apostolorum
> et universalis ecclesiae esse commemorata, quum a canabulis escam
> praedicata nis apostolicae ecclesiae perceperunt cum lacte fidei,
> sicut Saxones novo tempore a nostro antecessore piae memoriae
> Gregorio Papa doctrinam pariter et literarum studia, in vea videlicet
> lingua, in qua illorum mater Apostolica ecclesia infulata manebat".[54]

54. - Farlati Illyr. sacr., III, 94.

У преводу претходно сведочанство гласи:

> "Ко, дакле, може да сумња, да је владавина Словена била с поштовањем
> споменута од почетка апостолске и универзалне цркве, будући, да су они
> већ од колевке примили прву храну апостолске цркве с млеком вере (или:
> с основом вере); исто тако, како су у новије време Саксонци примали од
> папе Гргура, нашег побожног претходника, доктрину и наук о књижевности,
> очевидно, на оном језику, којим је остала украшена њихова мајка апостолска
> црква. "

У вези с овим наводом, ево и Шафариковог коментара са исте, 157. стране:

> "Eine so erhabene Stelle, damals wol der Mittelpunkt aller
> abendlandischen Gelehrsamkeit, hatte sich durch ihr hochstes Organ
> uber eine hochwichtige Sache unmoglich mit solcher Bestimmtheit
> aussprechen konnen, wenn die Behauptung aus der Luft gegriffen
> ware; man muss im Gegenteil vernunftigerweise annehmea, dass
> die romische Curie, der die spatere Einwanderung der Chowaten
> gewiss bekannt war, die aus Tradition oder Schrift entnommene
> Ansicht, die alten Illyrier seyen slowenischer Abkunft gewesen, mit

den nordischen Chronisten theilte, und sich deshalb für berechtigt hielt, die Bekehrung der Chowaten nur als eine Fortsetzung des Christenthums der alten Illyrier anzusehen. Es ist jedoch bemerkenswert und für die Wahrheit von nicht geringem Gewicht, dass Surowiecki ohne Benutzung dieser Sagen, bloss auf dem Wege historischer Combination, auf dasselbe Resultat, auf welches jene Sagen ihrem wahren Sinne nach notwendig führen müssen... gekommen ist. "

Ми смо горњи текст навели у оригиналу због његове вишеструке важности и ево, како он гласи у преводу:

"Било би немогуће, изразити с таквом одређеношћу с једног узвишеног места, које је тада било средиште целокупне западне учености и њен највиши орган - једну тодико важну ствар, која није могла настати из ничега. Напротив, мора се заузети разуман став и схватити да је римска Курија, која је морала знати за касну сеобу Хрвата, знала такође на основу традиције, или писаних докумената, да су стари Илири били словенског порекла. Римска Курија је, дакле, делила мишљење северних аналиста, али је сматрала, да има право, да покрштавање Хрвата сматра као наставак покрштавања старих Илира. Вредно је међутим спомена и за истину од великог значаја, да је Суровјецки, не користећи се тим причама, већ само захваљујући историјским комбинацијама дошао до истог резултата, до ког безусловно својим смислом те исте приче морају да доведу... "

И да закључимо:

Давно пре Овидија, језик којим се говорило с обе стране Дунава, био је један словенски језик и то - на основу разних и бројних сведочанстава може бити само српски језик, који је "за словенске језике оно, што је латински за језике из њега настале."[55]

55. - Ami Boue, La Turquie d' Europe, 1840, Tome II, p. 34

Према томе, трачко - скитско - гетско - сарматски језик, који је Овидије научио, може да буде опет само онај исти тај српски језик, који је - по француском научнику Милеу - у прошлом веку, управо као и у овом нашем – двадесетом - одзвањао од Црног до Јадранског Мора. При овоме подвлачимо, да је велики слависта Добровски и бугарски сматрао за дијалект српског језика.[56] Исту ову мисао понавља и Копитар у својој студији "Словенска лингвистика", управо у рецензији неколико дела из те области у "Аналима за литературу и уметност" 1811. (Мањи Списи, стр. 40).[57]

56. - Лазо Костић, "Крађа српског језика" - културно - историјска студија, Баден 1964, с.8.
57. - Исто дело, с.8.

На основу научног и врло стручног рада Суровјецког - Шафарика на споменутом подручју: Подунавље, Панонија, Тракија, Илирија, па даље према северу Европе и према њеном истоку, може да се говори увек само о варијантама словенског "језика - мајке", како се изразио француски слависта Сипријан Робер, а тај "језик - мајка" опет је само српски.

На основу тога се намеће закључак, да је тенденциозни назив "српско - хрватски" језик за српски - ненаучан и погрешан, будући, да се српским језиком говорило на Балкану пре доласка Хрвата, чија сеоба се стварно одиграла у VII веку по Христу. Ево, дакле, једног еклатантног примера, како се из верско - политичких разлога замрачује истина, која мора да буде успостављена искључиво једном објективном научном методом.

И - нека завршна реч овог поглавља буде најједноставније и најлогичније резоновање: ако се поштује идеја о континуитету латинског и грчког језика, по каквом правилу се брише тај континуитет, када се ради о најстаријем словенском језику, одн. о језику српског народа, тим пре, што су се различита имена, као што су, нпр., Трачани, Трибали, Сармати, Венди, Венети, Винди, или Вани, па Анти, итд. односила увек на Србе, који су себе, како тврди Шафарик свуда у својим делима:

"... увек својим домаћим српским именом називали..."

"ОВИДИЈЕВСКИ ПРОБЛЕМ"
и ДАНКОВСКИ

Сасвим посебну пажњу на крају овога поглавља посвећујемо Грегору Данковском, професору грчког језика и библиотекару краљевске библиотеке у Пресбургу и неким сведочанствима и примедбама у његовом делу: "Die Griechen als Stamm- und Sprachverwandte der Slawen".

По Данковском, а према Овидију, сарматски и гетски су се можда дијалектално разликовали, али су - у принципу - били исти и то, како он каже -"словенски језик":

"Uns genugte, es, die getische als historisch anerkannte
slawische Sprache in Erwagung zu ziehen. "

тј.:

"Нама је довољно, да узмемо гетски у
обзир као признат словенски језик. "[1]

1.- O.c,,p.12.

На другом месту[2] писац додаје:

"Гети су били Словени и припадали су роду
Трачана, говорећи с њима исти језик"

tj.,

"Die Geten waren Slawen, gehörten zu dem Thracischen
Geschlechte, und redeten mit den Thraciern einerlei Sprache. "

2. - Idem,p.ll.

У односу на своје прво тврђење, да су "Гети били Словени", Данковски се позива на Теофилакта Симокату, грчког историчара VII века по Христу. Теофилакт је умро око 640. г., значи - у првој половини VII века и то у старости од 70 година, што значи да је око 30 година свога живота живео у VI веку. То доноси један француски приручник из прошлог века.[3] Међутим, Данковски каже, да је Теофилакт Симоката живео у VI веку, а то је доба, када су византијски цареви имали много проблема са Гетима. Данковски има право јер "Историја Маврикијеве владавине" коју је написао Т. Симоката, односи се на време од 582. до 602. г. У сваком случају, то је доба у коме, по историји која се учи, не би требало уопште још да буде Словена око Дунава, одн. у његовом доњем делу, бар по сведочанству Константина Порфирогенита.

3. - M.- N. Bouillet, Dictionnaire universel..."

Данковски наводи најпре сведочанство самог Теофилакта, нађеног у његовој историји, која је ушла у збирку византијских писаца, а које гласи... Данковки подвлачи: "Ово су његове речи" - "Dies sind seine Worte":

"Κατα Σκλαβηνων ητα Γετων. Γεται γαρ το παλαιον εκαλουντο.'

Theophilact. apud Photium.

"Το δε Γετικον, ταυτον δ ειπειν αι των Σκλαβηνων αγελαι".

Theophilact., III., 4.

"Словени су зацело Гети. Наиме,
Гетима су се звали некада. "

Теофилакт код Фотија.[4]

Па даље:

"Гетско, но исто је рећи - мноштво Словена. "

(Теофилакт, књ. III, гл 4).

4 - Фотије је цариградски патријарх из IX века. Од њега је под насловом "Библиотека" остала једна драгоцена збирка, која садржи веома много навода разних писаца, чија су дела иначе за нас потпуно изгубљена.

За другу своју тачку, тј. да су "Гети припадали роду Трачана", Данковски наводи Херодота, који у књ. IV, гл. 93. пише:

"Οι δε Γεται Θρηκων εοντεζ ανδρειοτατοι και δικαιοτατοι'

"Гети су од (свих) Трачана најхрабрији и најправеднији. " '

Што се тиче трећег тврђења, тј. "да су Гети имали исти језик као и Трачани, Данковски се позива на Страбона (IV, 3):

'Παρα των Γετον, σηογλωττοι τοιζ Θραξιν...'

"Код Гета, који су једнојезични са Трачанима... "

У вези с тим, Страбон такође говори о Гетима, који су прелазили Дунав и - налазећи се јужно од реке - значи у унутрашњости Балканског Полуострва, разумевали су се с тамошњим становништвом... Но Данковски доноси још једну занимљиву појединост у свом у почетку наведеном делу, на стр. 24, упоређујући грчке и словенске изразе. Тако стигавши до "словачког" Бух, српског Бог, он наводи, да је Хесихије употребио реч βαγιοζ, уместо αγιοζ, тј. у значењу "свети". Он даље износи, да су Гети тај израз употребљавали и да су - према Страбону (књ. VII) под Βαγαιονον подразумевали значење "свети".

Данковски затим додаје нешто још занимљивије:

"По Херодоту, пише Данковски, који је био упућен у трачке мистерије, Самотрачани нису - како је то Херодот тврдио - употребљавали различита имена за богове, али су их све поштовали под једним општим именом. А то јединствено име је имало особит смисао, да су бози све дивно уредили, те да због тога дају свако добро. "

На основу тога, Данковски закључује:

" Die Vorfahren der... Slawen verehrten daher ursprünglich das hochste Wesen unter dem allgemeinen Namen des Heiligen. (BOG,

Βαγιοζ). Die vielgötterei kam spater aus Aegypten nach Griechenland.- (Herodot, II,51-53)

"Преци Словена поштовали су првобитно највише биће под општим именом Светог (Бог, Багиос). Многобоштво је дошло касније у Грчку из Египта."[5]

5. - Херодот, Књ. II, гл. 51-53

Дакле, прастари Срби су - у бити - били монотеисти.

* * *

Како из свега произилази, Срби тек треба да отпочну, да упознају своју праву прошлост, јер се ни од Милоша Милојевића, ни од свих оних, који су - било пре њега, било после њега - писали у истом духу као он, ничему нисмо научили.

Много ми је времена требало да схватим, зашто се српски сељак разликује од свих осталих. Одакле у њега она особита благородност и племенитост. Ја сам такве српске домаћине сретала и заволела, настављајући кроз цео живот да носим љубав према њима.

ХЕРОДОТОВИ ТРАЧАНИ (V век пре Христа) и БОНИФАЦИЈЕВИ СЛОВЕНИ (VII век после Христа) - СРБИ

Међу толиким појединостима ове студије, које тек треба продубљивати, ево још једне, вредне неизмерно велике пажње. За сваку осуду је површан став науке, одвећ пожртвоване на једној страни, али потпуно незаинтересоване на другој. Наравно, опет се ради о једном српско - словенском проблему, према коме су се научници показали великим делом и индиферентни, и незаинтересовани. Они, на пр., никада нису пришли с дубоком студиозношћу Плинијевом сведочанству:

"Thracia sequitur, inter validissimas Europea gentes... "
"Следи Тракија (у којој живе) најхрабрији народи Европе... "[1]

1. - Plinije, IV, 11.

Или пак врло познатом Херодотовом тврђењу:

"θρηικων δε εθνοζ μεγιστον εστι μετα γε Ινδουσ παντων ανθρωπων, ει δε υπ ενοζ αρχοιτο η φρονεοι κατα τωυτο, αμαχον τ αν ειη και πολλω κρατιστον παντων εθνεων κατα γνωμην την εμην ... ουνοματα δ εχουσι πολλα κατα χωραζ εκαστοι, νομοισι δε ουτοι παραπλησιοιοι παντεζ χρεωνται κατα παντα..."[2]

2. - Herodot, V, 4-6

Што ће рећи:

"Народ Трачана је после Хиндуса најмногобројнији. Када би њима владао један човек и једна мисао, били би непобедиви и јачи од свих народа - ПО

МОМ МИШЉЕЊУ... имена имају многа и различита према областима,
али су им обичаји у свему код свих исти... "

Научници западног света су све што се односи на њих саме, па на Грке, Римљане и Египћане обрадили до највећих танчина. Међутим, све оно, за што су наслућивали, да би се могло односити на Словене, коментарисали су - или с непридавањем важности, или су то пак потпуно одбацивали, што је управо случај и с горњим Херодотовим текстом, о коме су изречене тек само неке претпоставке и мисао, да се Херодот вероватно преварио. Но немогуће је, да би тај човек, који је толико путовао, видевши и лично доживевши велики број ствари, о којимаје писао, уз неко измишљено тврђење ставио "... κατα γνωμην την εμην...", тј.: "... по моме мишљењу... ". Јер његов горњи навод налик је на завет - написан, потписан и запечаћен; другим речима, Херодот је морао упознати бар неке од трачких области, како оне у Малој Азији, тако исто и у Европи (што - уосталом - тврде Милош Милојевић и Сима Лукин -Лазић), запазивши њихове заједничке обичаје (од којих су се извесни одржали до наших времена). Осим тога, премда сам вероватно није ни мало научио језик старих Трачана, ипак је као истраживалац могао закључити, да им је језик свима исти, што изричито и каже.

Будући, да се Херодотова сведочанства узимају уопште врло озбиљно, да се извесна од њих још увек потврђују, захваљујући неуморном раду преданих археолога, ми немамо никаквог разлога, да произвољно одбацимо једна, прихватајући друга! У сваком случају, то не би одговарало научном ставу. Јер, ако се Херодот на једној страни сматра разумним човеком и "оцем историје", коме се верује, зашто он не би био исто тако "отац историје" и када се ради о древним Србима, које су Грци (по првом њиховом племену које су упознали око реке Марице, крај које су се још на прелазу између два последња века налазиле развалине града РАСА)[3] назвали ТХРАКОИ, у немогућности да изговоре РАШЧАНИ, или РАШАНИ, будући да не поседују ни консонант Ш, нити Ч. Овакво изобличавање од стране Грка није ништа необично; многи људи од пера су констатовали, да у њиховом начину писања туђих имена постоји извесна неизбежна нестабилност и непоузданост. У одељку о Шафарику речено је нешто више о томе, колико се тај изванредни научник љутио на Грке и на њихово потпуно непознавање језика страних народа, о којима су они оставили сведочанства, због чега су и настали многи збркани појмови, нерашчишћени до данас; у том погледу Римљани су им били верни следбеници.

3. - Emile Burnouff, Essai sur la Veda, 1863, Paris. У овом свом делу аутор од с. 128-129 доноси ведску химну "Рекама", чији је творац био песник Пријамеда (IV, 305.). Ево, како се древни песник обраћа "Рекама": "О, таласи, песник пева вашу величину... О, Синду, ти спајаш твоје брзе вале са валима Триштаме, РАСЕ и реке СВЕТИ." Срби су разнели име реке Расе широм света, јер и данас постоји иста Раса у Индији, Раса, притока Марице, Раса - Расина, река и град Рас у Србији и понемчена Ракса, стара Раса у Немачкој.

Као илустрацију овога тврђења изнећемо овде карактеристично мишљење управо једног Грка, много критичнијег од његових саплеменика. Ради се о једном Страбоновом одломку, који вреди упознати и имати га на уму сваки пут, кад се наиђе на мање више грубе грчко-римске грешке:[4]

" ...θρυλεται γαρ υπο πολλων, και μμλιστα των Ελληνων,
οι λαλιστατοι παντων γεγονασιν. οσα δε βαρβαρα και
εκετοποπισμενα και μικροχωρα και διεσπασμενα, τουτων
υπομνηματα ουτ ασφαλη εστιν ουτε πολλα. οσα δε οη πρρω των
Ελληνων επιτετνει την αγνοιαν. οι δε Πωμαιων συγγραφειζ
μιμούνται μεν τουσ Ελληνασ, αλλ ουκ επι πολυ. και γαρ α
λεγουσι παρα των Ελληνων μεταφερουσιν, ξ εαυτων δ ου πολυ
μεν προσφερονται το φλειδημον, ωσθ; οποταν ελλειφιζ γενεται

παρ εκεινων, ου εστι πολυ το αναπληρουμενον υπο των ετερων αλλωζ τε και των ονοματον, των οσα ενδο εο τατα, των πλειστων αντων Ελλαηνικω."

4.- Страбон је живео око 63. пре до 19. г. по Христу. Био је географ и у том својству је пропутовао Египат. У делу "Географика" од 17 књига сабрао је целокупно тадашње знање о земљи и познатим областима. Овде његов одломак из књ. IV, гл.18

С обзиром на многе негативне изјаве и коментаре о Грцима и њиховим имитаторима Римљанима од разних страних, па и извесних српских аутора, ми горњем тексту придајемо особит значај, будући, да је његов писац Грк. Ево, дакле, шта нам Страбон каже:

> "... Многи много брбљају, али понајвише Грци, који су постали од свих најбрбљивији. Колико се ради о варварима, који живе по удаљенијим крајевима, по малим и распарчаним областима, (грчки) описи нису ни сигурни, ни бројни и то утолико мање, што се грчко незнање повећава с удаљеношћу (земље). Што се тиче римских писаца, они опонашају Грке, али не удаљавајући се одвише од њих. Јер оно што они кажу, заправо је превод Грка, а оно што износе сами од себе, не показује баш љубав према знању. Тако, сваки пут кад они (тј. Грци) направе пропуст, други (Римљани) не употпуњују их много, особито што се тиче имена (географских); она која су најпознатија, већина их је наденута од Грка. "

Ми смо подвукли, да је већина географских имена "наденута од Грка", а да не говоримо о изобличавањима, или грчким и римским преводима топонима, што је створило хаос о свима онима, које су та два народа називала "варварима". Јасно је, да се у оквиру тог хаоса налази и српски народ с његовим именом, које су Грци античког доба изговарали исто тако тешко, као и данашњи!

И ово поглавље би могло да се претвори у самосталну студију, али би то повећало ову књигу до бескрајности. Па зато ћемо овде да изоставимо многе важне појединости, ограничавајући се само на једно Херодотово сведочанство, за које смо нашли неочекивану и изненађујућу паралелу!

На основу претходног Херодотовог навода можемо са сигурношћу да устврдимо, да Херодот сведочанство о коме је овде реч, није чуо па записао, већ да га је лично доживео. Ради се о погребу код старих Трачана, Рашана, тј. Срба, који су Балканско Полуострво насељавали од давних времена. Херодот је неком од трачких погреба морао присуствовати, јер у свему што он каже, нема ни погодбене реченице, а нити било какве сумње. Ево стога његових речи најпре на српском:

> "Погреби код богатих (људи) међу њима су овакви; у току три дана излажу умрлог и приневши сваку врсту жртава, госте се, претходно ожаливши (мртваца); затим врше погреб, сагоревши га, или - на други начин - закопавши га у земљу, направивши хумку, отпочну такмичења сваке врсте, у току којих се највеће награде додељују, с разлогом, победницима у појединачном натицању. Ето, погреби код Трачана су такви."[5]

5. - Herodot, V,8.

Овај опис је толико једноставан и тако реалан, да се никако не би могло посумњати у његову тачност! Уз то - и овде је Херодот као очевидац своје сведочанство - у неку руку - запечатио последњим речима: "Ето, погреби код Трачана су такви." А ево, како читав тај одломак гласи у грчком оригиналу:

"Ταφοι δε τοισι ενδαιμοισι αυτων εισι ασδε. τρειζ μεν ημεραζ προτιθεισι τον νεκρον και παντοια σφαξαντεζ ιρηια ευωχεονται, προ κλαυσαντεσ πρτωσν. επειτα δε θαπτουσι κατκαυσαντεζ η αλλωζ γη κρυφαντεζ, χωηα δε χεαντεζ αγωνα τιθεισι παντοιον, εν τω τα μεγιστα αεθλα τιθεται κατα λογον μουνομαχιηζ. Ταφαι μεν δη θρηικων εισι αυται"

Херодот је, познато је, живео у V веку пре Христа. Од краја његовог живота па до сведочанства, које ћемо поставити као паралелу његовом, прошло је око 1200 година! Колико је познато, њиме се још нико од писаца није послужио, па чак ни они, који су доказивали да су Срби аутохтони становници Балкана, или да су Словени уопште првобитни становници Европе. Истина, наука је у прошлом веку била на том путу и било је доста истраживалаца, који су делили мишљење, резимирано у једној прошловековној енциклопедији историје, географије, митологије и биографија, где под називом "Словен" налазимо[6] следећа обавештења:

"Словени - велика људска група, која припада индо - европској раси. Она заузима простор читаве источне Европе, рачунајући ту Русију, Пољску, до Мађарске, Аустрију, Чешку, Балкан и Српске земље по њему. СЛОВЕНСКА ПЛЕМЕНА, КОЈА СУ НАПУСТИЛА АЗИЈУ ЈОШ У НАЈДАВНИЈОЈ ПРОШЛОСТИ, НАЈМАЊЕ ПЕТНАЕСТ ВЕКОВА ПРЕ ХРИСТОВА РОЂЕЊА ПРОДРЛА СУ У ЕВРОПУ, НАСТАНИВШИ СЕ У ИТАЛИЈИ ПОД НАЗИВОМ ВЕНЕТА или ВЕНДА ЗАТИМ ПО ОБАЛАМА ЦРНОГ МОРА И ДОЊЕГ ДУНАВА ТЕК ОКО 350. г. пре Христа, ИЛИРСКИ СЛОВЕНИ (дакле - СРБИ), БИЛИ СУ ПОБЕЂЕНИ ОД КЕЛТА И ДЕЛИМИЧНО ПОТИСНУТИ ПРЕМА СЕВЕРУ... У IV ВЕКУ ОНИ ПОСТАЈУ САВЕЗНИЦИ ХУНА ДОК У V ОТПОЧИЊУ ДА СЕ ВРАЋАЈУ ОПЕТ КА ДУНАВУ И ТО ЈЕ УПРАВО ОНО ВРЕМЕ, КОЈЕ СЕ ДУГО СМАТРАЛО ВРЕМЕНОМ ЊИХОВА ДОЛАСКА У ЕВРОПУ."

('... c'est l'epoque de ce deplacement qui a ete pris pour longtemps pour celui de leur arrivee en Europe... ").

6. - A. Descubes, Nouveau Dictionnaire d' Historie, de Geographie, de Mytologie et de Biographie, Paris, 1880.

Иста те енциклопедија пишући о Пелазгима, каже за њих:

"... ils ne sont ni Grecs, ni Egyptiens, encore moins celtiques ou semitiques... D'un autre cote, des auteurs polonais soutiennent que leurs noms paraissent etre slaves et considerent les Pelasges comme un rameau des Slaves de l'antiquite... Les Pelasges etaient un peuple agricole, des moeurs douces, et jouissant d'un degre de civilisation assez avenoc... Les ecrivains grecs ne parlent qu'avec admiration des routes, des cannaux souterrains, etc., fruit du travail patient des Pelasges... "

"Мистериозни" Пелазги, дакле, по групи француских научника, која је писала за споменуту енциклопедију: "... нису били ни Грци, ни Египћани, још мање Келти, или Семити... С друге стране, пољски аутори подржавају гледиште, да њихова имена имају словенски изглед сматрајући Пелазге

као грану античких Словена... Пелазги су били земљорадници, благи и поседовали су један ступањ доста поодмакле цивилизације... Грчки писци говоре само с дивљењем о путевима, о подземним каналима, итд., који су били плод стрпљивог рада Пелазга. "

Ми нећемо овде говорити о значењу имена Пелазга, које Европа до данас није могла да објасни. Међутим, са становишта српског језика то објашњење је веома једноставно, упркос грчком изобличавању.

Овде ћемо стога само додати, да су древни Пелазги, према којима су дошљаци Грци поступили на најгрозније начине, били на Балканском Полуострву пре Грка, настанивши га - почев од Дунава, па све до краја Пелепонеза, другим речима - целу Грчку. Њима је била настањена и Мала Азија и Италија, но и то овом приликом морамо да оставимо по страни и да споменемо још само, да су Пелазги - на основу истих прошловековних извора, студиозније рађених, што се тиче давнине од савремених - осим тога, што су били врсни земљорадници, познавали и металургију, а и проблеми архитектуре им нису били страни... У том погледу остали су њихови величанствени трагови у Грчкој, али особито у Етрурији... Њихово уређење је било најчешће монархистичко и еклезијастичко, а њихов култ натуралистички, уз обожавање и дивинизацију природних - добрих и злих - снага... Они су имали и пенате, тј. божанства која су штитила кућно огњиште и породицу; једна од богиња им је била Веста - лепо српско име. Светишта у Додони, Елеузини и на Самотрачком острву, они су основали, а један од њихових богова био је и бог ОГЕН, постао од српског ОГАЊ, написано ОГЕН свакако од оних, који српски језик нису познавали, па ипак - јасно је, да од оних давних времена, укључујући ту и ведски период, на српском ОГЊ-ишту, гори још увек исти ОГАЊ, као и у доба, када се он сматрао богом...

Ово је огромна тема, још увек до краја необрађена, којој прикључујемо податак из књиге Захарија Мајанија,[7] да су Хомерови Тројанци - према Кречмеру - насељеници из Тракије, док су разне друге сеобе с Балкана у Малу Азију биле само "различити облици трачко - илирске експанзије"

"... "Les Troyens d'Homere, selon Kretschmer, provenaient de Thrace et... sont des aspects differents de l'expension thraco - illyrienne. "

7. - Z. Mayani, Les Etrusqucs commenceat a parler, Paris, Arthaud, 1961., Colleclion "Signes des Temps", XI, pp. 402-403

На истом месту, говорећи о Гиргашима, које "Библијски речници" приказују као "СТАРИ НАРОД КАНАНА", он каже, да је Талмуд сачувао једно врло занимљиво сведочанство у вези са њима.

"Они су се, пише Мајани на основу Талмуда, жалили Александру Великом, да су их Израелити истиснули из Канана. Они то не би могли учинити, наставља Мајани, да нису сачували успомену на двоструку традицију: да су дошли у Палестину у једно веома давно време и да су припадали истом стаблу као и македонски освајач "

Ми ни у ком случају не можемо да сумњамо у ово Мајанијево значајно сведочанство, јер - понајпре - као руски Јеврејин, он сигурно добро познаје Талмуд, а Талмуд сећање на једну овакву ствар не би био сачувао, да она није заснована на поузданим чињеницама. Ево и Мајанијевог оригиналног текста који треба да нам послужи као полазна тачка за још једну врло занимљиву студију:

"Le Talmud a conserve un fait cureiux: ils (les Girgashites) se plaignirent a Alexandre le Grand d'avoir ete evinces du pays de Canaan par les Isrealites. Ils n'auraient pu le faire sans avoir garde le souvenir d'une double tradition: celle d'etre venu en Palestine a

une haute epoque et celle d'avoir appartenu a la meme souche que le conquerant macedonien. "

Мајанија није занимало, којим језиком је говорио "македонски освајач", па о томе није даље ни расправљао... Међутим, управо тај проблем треба да се одгонетне једном заувек, те и тај посао чека на инспирацију српских истраживача! Исто тако и проучавање и анализа грађе, на основу које је један од највећих дубровачких песника, Гундулић, певао:

"... тјем у њих се још зачиња,
Што се у пјесан слови од давна,
Од Лександра Србљанина –
Врх свијех цара, цара славна."

Исто тако, никада нико није извршио једну дубоку анализу Милојевићеве историје Срба, који цитира на хиљаде сведочанстава, што је ипак само један мали део од силне његове сабране грађе, због чега он то своје дело није ни назвао историјом, већ "Одломцима историје Срба". У тому I тих својих Одломака, на стр. 172-173, Милојевић пише на начин истраживаоца, који је прозро докле иде фалсификовање науке:

"Ко узме добро и проучи сву грчку и римску историју, наћи ће, што данас већ сви учени мужеви признају за истину... да Грци целог свог века. иду у Египат, да се свему и свачему отуда, као из своје рођене земље и извора, науче, а Римљани опет у Грчку, итд... Тако дакле, узрок пропасти српске народности у Малој Азији бијаху: прво насеобине семитских племена, или Грка; друго - насеобине њихових унеколико рођака - Етиопљана - Египћана, или доцнијих Елина; насртај Гала као бегаоца од својих насилника Евреја, или авангарде египатске; после - насртај Парса и покорење српских племена под ове; опет Грка, Римљана, Турака и осталих народа.

Тако пре свега видимо, да семитоетиопћанска раса, под именом Грка, или Елина, тј. Етиопћана - јер су се оне прве насеобине семитске сасвим прелиле у ове етиопске - око 1190. г. пре Христа. - тако се силе и снаже, да под својим владарима, војујући пуних десет година без престанка, сасвим уништавају српска племена у Малој Азији, покоривши им ТРОЈАНСКУ, унеколико централизовану и састављену из неколико општина и племена, државу. Каква су зла и насиља они тамо чинили, ми ћемо ниже навести. Од ових пак ослободи их и уједини у једну државу Крез, цар лидски, те тако мало дануше душом од тешка и силна. варварства елинског, јер Кир сруши мидску државу и основавши парску, или персијску, као што је зовемо око 552. г. пре Христа, покори сва српска племена у Малој Азији. А под Даријем Хистапсом, покорише Парси и остала српска племена живећи у Рашкој, Маћедонији, итд, на овом српском Тропољу, чак све до Дунава. Од тог доба, па све до Александра Великог, или до 334. г. пре Христа, српска племена у Малој Азији растрзали су чак Парси, којих је јарам био сноснији од грчког, час опет Елини, или Грци,... да би у половини другог века пре Христа потпали опет сви скупа под Римљане..."

Да бисмо неупућенима показали, колико је српска историја занимљива и у коликој мери је ми не знамо, заведени сви од реда германском науком, у наставку приказујемо само почетак Милојевићевог поглавља о пропасти српских племена у античкој Италији...

6. Пропаст српских племена у Италији, Рашки Алпијској Панонији итд. и о Римљанима.

Први насилници и утаманиоци срп. племена живећих у Италији били су такође ови исти семито етиопци, или Грци, са својим насеобинама у Сицилији и осталој Италији итд а за њима одма Картагенци. Грци су тада и то на 1000 год. пре Христа заселили били не само сва прибрежја Италије, Сицилије итд., него су дубоко ушли у Италију а тамо, које покоравајући, и које опет утамањујући тамо живећа српска племена, живели су, као и обично свуда, само на рачун покореника; јер Грци нису никада ни орали ни копали нити што друго радили, ван певали, свирали, играли актерске ствари, малали, инатили се по својим зборовима, били су и отимали не само од туђина него и један од другог све па и ишли на то да се сасвим изкорене. Другчије није могло ни бити код остатака дивљих војника африканских и асијрских, који су по свој прилици били састављени из разних народа. Остало су све радила и производила разна српска племена као робље сужно.

Но и ово зло било, за српска племена живећа у Италији, а горе не било, као што каже наш народ, али ево горег и ужаснијег. Други опет Етиопци - или чисти Африканци тако звани свештени, или свети Ramnes тј. потомци Рамзеса II Мјамуна што ће рећи љубимац бога Амона а поклоника вечног бога сунца или Ра, под својим такозваним Ромулом оснивају на 754. год. пре Христа Рим. Кад се добро прегледа први свети народ Рамнес, или војени потомци египатског цара Рамзеса, и кад се све добро и како ваља проучи - онда излази то: да нема никакве сумње: да стари Римљани, или Латини, нису одиста ништа друго до стари Египћани и остаци њихових војених насеобина.

Проучивши римску паметарницу налазимо: 1. Ромула са својим Ромнесима, као војника, као безкућника, као разбојника, као јединца и самца, као човека и без вере, земље, имања, стања, куће и кућишта, који са стотином људи своје народности, као преставницима будућег поколења и народа римског, са 1. тисућом коњаника и 10.000 пешака и подиже Рим, оснива и подиже римску државу. Да би се осилио, да би постао рад му оно нашта смера, да не би напоследку заједно са својим Рамнезима, са својих 100. представника будућих благородних породица, или војених старешина египатских, са својих 1000 копљаника и 10.000 пешака пропао, он, отвара врата разбојницима, лоповима, безкућницима и свима неваљалцима из свију српских и других племена и ове одомаћује у свом војеном кастру, у својој тако званој тврдњи.

Овим сили себе, као насљедника власти бива: египатских царева, над покоренима и опет прима у свој елеменат све неваљалце и насилнике из свију српских племена. Да би се дакле одржао, и да не би борећи се сваки дан, са српским племенима живећим у Италији, пропао и утаманио се - вара сибирске, или српске жене и девојке и насилова их, отима их и увлачи у свој вајени војени логор, у свој каструм Рамзеса, или будући Рим; и тако једно узима услове за подмладке, а друго, и по невољи, увлачи то огромно српско племе у своје пријатељство. Рачун је прав, Рим се шири, умножава, и у колону Рамзесових египатских војника, по смрти Ромуловој или обоготворења, после 30 год. живота и узвишења на небо, зацеле се јавља Сабиниц или Срб Нума Неминлија 716. год. пре Христа.- као цар, а с њим одма још 100 преставника будућих властелских породица, или војних старешина, српских са 1000 копљаника и 10.000 пешака. Ово је зато: да се не би египатска колона осипала на рачун срп. племена, њихове вере и језика. Ромул је приморао ове: да ступе у заједницу египатских војника. С тога по смрти Ромуловој видимо борбу цело год. дана, док не надвлада народност српска над египатском; те се изабра Србин Нума, који целе своје владе од 30. година ништа друго и неради него установљава ред и поредак, заводи празнике српске вере,

богослужења, дели жреце на 8 врста, оснива календар итд безверним Египћанима итд.

У посебном поглављу ове студије ми се осврћемо на древне тј. полатињене Србе, о којима пише професор београдског универзитета Милан Будимир.

А о Сабинима као о најстаријем народу Италије пише и Страбон, док Апендини и Јан Колар говоре о утицају српског језика, како на стари латински, тако исто и на каснији талијански језик... Но и та студија чека на своје остварење. Додирнувши и ту тему, да се вратимо "Ларусу XX века" (Larousse du XX Siecle) и његовом сведочанству, које стављамо уз Херодотово о старим Рашанима - Трачанима. А ево зашто. Херодот је у тексту, који смо цитирали, писао о Рашанима, Рашчанима, погрешно Трачанима, док је "Ларус XX века" - тај највиши израз француског духа и смисла за реалност - писао о "Словенима" - дајући о њима иста обавештења, која је Херодот дао о Трачанима. Но - још ниједан писац, узет у обзир у овој студији, није се позабавио Ларусовим сведочанством, заснованим на писању црквеног католичког оца, или - како то Ларус каже - апостола Бонифација, који је живео у VII веку по Христовом рођењу. Ево, како гласи тај документ, који повећава број још никада обрађених тема у вези са Словенима одн. некадашњим Србима:

> "Les moeurs des Slaves etaient a l'origine entierement barbares
> et revolutaient les etrangers qui entraient em contact avec eux.
> SELON L'APOTRE BONIFACE, VII SIECLE, ILS ETAIENT:
> "La plus repugnante et la plus vile des races humaines. " Ils vivaient
> sous un regime patriarcal, cultivant la terre en commun, sacrifiant
> a leurs nombreux dieux des animaux et des prisonniers, pratiquant
> l'incineration et accompagnant les funerailles de festins et de jeux
> guerriers. Les femmes se faisaient bruler sur le bucher de leur mari. "

Нема никакве сумње, да је и Бонифације као и папа Јован X, знао истину, да су антички Илири и Трачани били Срби, тј. да су они, који су се касније назвали Словенима, били њихове крви. Како би иначе могла да се протумачи потпуна идентичност Бонифацијевог описа, који се односио на Словене, с оним који се - код Херодота - односио на Трачане? Ипак има једна битна разлика између оба описа: док је историчар Херодот причао као - непристрасни посматрач, дотле је Бонифације цептао мржњом католичке цркве, коју су Срби толико пута осетили не само у својој разрованој души, већ и својим израњављеним телом, често умирући од бодежа и ножева у име католичког хришћанства! Да овакав суд није претеран, нека посведочи превод напред наведеног одломка, који у људском бићу изазива усплахиреност и побуну против "цивилизованог" Запада, који и данас још не познаје добро ни језик "варварских" Срба и Словена, а камоли суштину њихове душе и вредност њиховог духовног блага! Јер се - чувени француски "Ларус XX века" изражава на следећи начин:

> "Обичаји Словена били су у почетку варварски и револтирали су странце, који
> су с њима долазили у везу. ПРЕМА АПОСТОЛУ БОНИФАЦИЈУ ИЗ VII ВЕКА,
> они су били:
>
> "Најодвратнија и најгаднија од свих раса. "
>
> Живели су на старински начин, обрађујући земљу заједнички, жртвујући
> својим бројним боговима животиње и заробљенике, спаљујући мртве и пратећи
> погребе гозбама и ратничким играма. Жене су се спаљивале на ломачама
> њихових мужева. "

Да ли је потребно горњи текст коментарисати? Да су Срби за католичког апостола "најодвратнија и најгаднија раса од свих раса", то нам је показала најновија историја с геноцидом, који католичка црква није ни покушавала да спречи! Да су Срби живели на старински начин - то је српски

понос! Зар је поштовање свега што је у вези с умрлим прецима грех? А "заједничко обрађивање земље"? Шта зна цивилизовани западни свет о српским МОБАМА, КОСИДБАМА, о КОПАЊУ, о ОРАЊУ, о ЗАЈЕДНИЧКОМ БРАЊУ, или о ЖЕТВИ, о КОМИШАЊУ, о ПРЕЛИМА?

"Љуби ближњега свога као самог себе"

– на том принципу је био организован цео живот традиционалног Србина!

Међутим, стара Бонифацијева католичка мржња - у ствари - против балтичких Срба, који су у његово доба били распрострањени још преко великог дела тек касније потпуно германизоване Европе, данас је уперена против Словена уопште. У вези с тим цитираћемо овде један веома занимљив документ, објављен у париском недељном листу "Express'.[8] Тај докуменат потиче од великог писца наших дана, Александра Солженицина, који констатује једну страшну истину. Ево најпре француског текста, будући, да је он до нас допро у овом француском часопису:

> "L 'Occident croit a tort que l' URSS contemporaine continue l'ancienne Russie, alors qu'elle va a l'encontre de cette demiere, l'erodant, l'aneantissant. Les observateurs n'ont guere remarque la rupture d'avec toutes les traditions religieuses, culturelles, nationales, ni l'extermination physique de dizaines de millions de ceux qui en etaient les porteurs. Dans les annees 20, on ne pouvait prononcer le nom de la Russie qu'avec mepris ou haine, toute nuance positive entrainant l'arrestation. C'etait l'epoque ou retentissaient ces vers d'un poete sovietique:
>
> "Nous avons fusille la Russie...
> Pour qu'en passant sur son corps vienne le communisme –
> Messie... »
>
> Depuis lors, la culture russe est frappe a mort. S'en relevera-t-elle jamais? Quant au peuple russe, comme le constate les demographes occidentaur, il est entre dans une phase de degenerescence biologique: en un siecle, plus rapidement peut-etre, il va fondre de moitie pour se dissoudre et disparaitre presque de la face de la Terre. Et cette evolution semblerait irreversible..."

8.- In: "Express" du 23 au 29 Avril 1982.,p.l56.

Кад бисмо Солженициновим текстом могли дати повода извесним великанима, који данас воде свет, да о њему бар поразмисле макар и врло кратко, труд нам не би био узалудан:

> "Запад нема право кад верује, да данашња УССР представља наставак старе Русије, будући да је совјетска Русија њена супротност, која ону стару изједа, уништава. Посматрачи бар нису запазили прекид са свим верским, културним и националним традицијама, па физичко уништење десетине милиона оних, који су били њихови носиоци. Двадесетих година име Русије могло је да се изговори само с презиром и с мржњом, будући, да је сваки повољнији став доводио до хапшења. То је било доба, када су одјекивали следећи стихови једног совјетског песника:
>
> "Ми смо убили Русију...
> Да би - прелазећи преко њеног тела - дошао МЕСИЈА - комунизам... "

> Од тада је руска култура смртно погођена. Да ли ће се она и када подићи? Што се тиче руског народа, како констатују западни демографи, он је ушао у фазу биолошке дегенерације - за један век, а можда и пре, он ће се смањити за половину, да би се расточио и готово нестао са земљине површине. А таква еволуција изгледа неизбежна... "

Можда би се могло помислити, да Сољеницинов текст није у складу са овом студијом. Напротив, сматрамо, да му је у њој баш место, а ево зашто:

По свим овде сабраним сведочанствима излази, да је данашњи словенски, а негдашњи српски народ био распрострањен - по Пиктеу и неким другим научницима - најмање две хиљаде година пре Христа од Индије до Атлантика, о чему и данас постоје непобитни докази. Међутим, мало по мало - Словена све више нестаје, а њихов остатак се распарчава на најразноврсније начине. А последњи, најсмишљенији и најстрашнији ударац био је наметање једног крволочног система искључиво данашњим словенским народима у Европи, у чије име падају у дословном смислу речи - милиони жртава! А да при томе запад ћути, пошто је претходно помогао, да се један нечовечан систем добро утврди.

Нестајањем једног народа нестаје његовог језика, утамањују се његове традиције, а код оних, који су задржали српско име - гасе се славске свеће које су кроз хиљаде година прелазиле са оца на сина, одржавајући породични и народни живот! У чије име се то ради? Зашто се у тако огромном броју убијају Срби и Словени уопште, а да при томе свет ћути?

О том утамањењу потресно је писао Милош Милојевић. Али - његов глас је био вапај у пустињи.

Јер - шта свет зна о "гозбама" по укопу умрлога члана породице? У једном преводу у западној Европи ДАЋА се чак зове "банкет". Шта свет зна о пословичном: "Срећне ти ране, јуначе!" Какво је разумевање овога света за некадашњу трачку жену, која је за својим брачним другом скакала у ватру, или у гроб, да би се у каснијим временима - још од последњег рата - најчешће одрицала сваке радости све до своје смрти?! Шта је Бонифације могао знати о коренима заједничких пољских радова, при којима је још давно пре хришћанства долазило до изражаја: "Љуби ближњега свога као себе самога." Јер тај апостол је говорио као најокорелији непријатељ северних Срба и један у низу оних, који је одобравао њихово вешање и злостављање сваке врсте у име католичанства... Па бисмо могли да узвикнемо скупа с оним Кашубом, кога смо цитирали у поглављу, названом "Велика Енциклопедија о старости Срба":

> "Који циљ је толико узвишен, да би могао да оправда варварство убиства једне нације?! Који циљ је довољно велики, да би могао такво једно средство да освешта?!"

Овим речима пресецамо и ово поглавље у нади, да ће оно једнога дана угледати светло у облику посебне студије, какву његова интересантна тема и заслужује, јер, ће се једино тако скинути вео неистина и показати, да стари грчки Трачани - упркос свим уништавањима - још увек живе заједно с многим њиховим обичајима.

ШТА КАЖУ САНСКРИТОЛОЗИ: EMILE BURNOUFF, ADOLPHE PICTET и M. F. NEVE

Emile Burnouff у свом изванредном Есеју о Ведама поставља себи питање, на основу чега може да се установи страно порекло тзв. Аријеваца, који су у једно давно доба извршили инвазију Индије?[1]

На истом месту он тражи одговор у самим Ведама, тврдећи, да у њима има детаља, који указују на то, да је тај народ дошао са запада, или тачније - са северо-запада, из области, у којој се налази централна језгра азијских планина, где се сустижу Хималаја и Болор, или Белур. Велика химна песника Диргатаме, мисли Бирнуф, прави алузију управо на тај планински чвор, следећим речима:

> "Небо је мој отац. Мајка ми је велика Земља; највиши део њене површине њена је материца: тамо је Отац оплодио утробу оне, која је његова супруга и његова кћер. "[2]
>
> "Зна се, наставља даље Емил Бирнуф, да је управо то место било у каснијим временима окружено тајанственошћу у симболичним концепцијама... биле су то северне висине, с којих су се сливале велике реке према Индији. Управо у области тог централног планинског чвора ведска митологија локализује планину МЕРУ, чије име је, мисли Бирнуф, сачувано у називу КАШМИР... Из тог краја истичу све велике земаљске реке - творци њене плодности и извор живота. Цитирани одломак песника Диргатаме (Dirgatamas), упоредо с неким другим одломцима, изгдеда, да обележава порекло наведеног симбола, указујући, према томе, на чињеницу, да су "Аријевци" већ имали известан појам о улози централног планинског језгра у географији Азије. Уистину, одатле тече - не само један велики део река области назване Saptasindu, већ и Сарасвати, од које гу Грци створили Haraqaiti, па Oxus[4] (данашња Аму-Дарја) и реке западне Кине, или долине Yarkand. Воде које силазе са тих планинских врхунаца, отуда, где Небо и Земља слазе са тих планинских врхунаца, отуда, где Небо и Земља славе свој хименеј, те воде заиста доносе плодност у свим правцима. Што се нас тиче, наставља Бирнуф, ми можемо да верујемо, да су Аријевци познавали ову географску стварност, која је у свету тога давног доба била најзначајнија. "

1. - Emile Burnouff - Essai sur le Veda ou etudes sur les religions, la litterature et la constitution sociale de l'Inde de puis le temps primitiv jusqu'aux temps brahmaniqes. Ouvrage pouvant servir d'introduction a l'etude des litteratures occidentales - Paris, 1863.
2. - Ibid,c.l29.
3. - Saptasindu је у ствари средње поречје реке Инда.
4. - Oxus је данашња Аму-Дарја, велика река, која је некада у Азији раздвајала Согдијану на северу, од Бактријане на југу. Аму-Дарја се у давној прошлости делила на два рукавца, од којих се важнији и већи уливао у Каспијско /Хиркаско/ језеро, а други у Аралско. У новије доба ова река је променила правац, или се рукавац који је текао према Каспијском језеру исушио после једног земљотреса 1643. г.

Што се пак тиче правца северо-запад, одакле су се првобитни "Аријевци" спустили у област Саптасинду, то се, увек по Бирнуфу, да закључити на основу "много текстова" (beaucoup de textes), који би без ове претпоставке били необјашњиви. Он сматра, да химна Вичвамитре (Viçwâmitra) представља јасну алузију на то древно путовање:[5]

5. - II, 38

4. "... победоносне групе су се сабрале око онога, који је био расположен за борбу. Новост се раширила, док је велика звезда излазила из мрака. Зоре[6] су то знале, те су дотрчале. Индра сам је господар крава.

6. - У множини као персонификација богиња зоре

5. Седам мудраца, захваљујући њиховом знању, открили су, да су те краве биле затворене у источној пећини. Мисао је скренула према тој страни. Они су следили цео пут жртве, а знајући њихова побожна дела, (Индра) је продро у пећину.

6. Сарама (кучка), знајући, да је планина била отворена, помогла је да изиђе прастаро стадо, које нам даје живост. Она је, обдарена лаким ногама, прва чула тутњаву бесмртних, давши правац нашим тражењима.

7. Најмудрији се показао... планина је отворила своју утробу пред добротворним витезом. Тај смртник, сједињен с млађима, разделио је људима богати плен. Ангира (свештеник) му је упутио своје дубоко поштовање.

Ако ова химна представља стварно успомену "Аријеваца" на улазак у област Саптасинду преко Hindu-ko, тј. преко планине назване Индијским Кавказом и долином званом Attok, онда нам је допуштено, да на исти начин интерпретирамо, сматра Бирнуф, један доста велики број одломака ведских химни. Тако, на пр., песник Васишта (III, 142,146) пева:

"Наши очеви су тражили скривено светло."

Даље је из ведских химни јасно, разлаже наш аутор, да "Аријевци" никад нису били мирни и спокојни у новој области. Окружени врло бројним непријатељима, који су живели поред њих, па чак и међу њима, они су увек испољавали свест о томе, да су странци и освајачи и били су присиљени, да напрекидно воде борбе. Ова чињеница је условила посебну карактеристику ведских химни, у којима се често, при зазивању богова, упућују молитве за што већи број синова. Но то је посебна тема и о њој ће бити више говора на одговарајућем месту у тому II.

Но пошто је у овом поглављу углавном реч о времену постанка Веда, скопчаном са тзв. "аријевском инвазијом" Индије, да се вратимо још неким размишљањима Емила Бирнуфа. На страни 11. својих "Есеја" он каже, да се по великом броју ведских химни види, да су песницима ведске епохе предходили други, старији песници, који су уједно били њихови преци и оснивачи њихове вере и обичаја. Ти прадавни господари породица, чије постојање је исто таква историјска реалност, као и постојање њихових потомака, изгледа, да су живели северозападно од Пенџаба... а други још даље у истом правцу, тј. даље на северо - западу... На тај начин, сматра Бирнуф, читав скуп ведских традиција указује на временски перод, чије трајање се апсолутно не може одредити. Што се коначног смештаја "Аријеваца" тиче на полуострву Ганга (dans la presqu'ile de Gange),[7] Бирнуф сматра, да се он догодио најкасније око XV века пре Христа! А када су живели преци ведских песника, који су установили ведске традиције негде изван Индије - то питање остаје отворено.

7. -O.C..S.9.

Но без обзира на то, врло савесни истраживач Емил Бирнуф тврди, да су Веде претходиле и класичном санскритском, и пракриту и Зенд - Авести, чиме древне химне постају средиштем свих филолошких студија. Јер - увек по Бирнуфу - у време када су настајале последње ведске химне, Саломон још није постојао... Што се пак ведске породице тиче, будући да је њено установљавање остварено у тако давној прошлости, Бирнуф не може да закључи с потребном прецизношћу, да ли је она створена с циљем одбране прадедовске вере, или је пак ведска вера, скупа с ведским обичајима, обредима и традицијама створена са сврхом, да овековечи породицу, чувајући њену јединственост. Јер - ведска породица се заснивала на светости брачног јединства, окруженог свим гаранцијама, које могу да пруже вера и друштво засновано на врло старим традицијама. У везу с породицом Бирнуф доводи и родбинска ведска имена, за која он каже, да по свому постању временски далеко, далеко надилазе Веде, наставши у време "аријевске заједнице":

"Ills appartienneat donc, et cela depuis une epoque fort antique,

a la race sommune et font partie du vocabulaire general."[8]

"Она (тј. родбинска имена) припадају дакле, почев од једног веома давног времена, заједничкој раси (тј. свим Индо - Европљанима), сачињавајући део општег лексичког, одн. речничког богатства."

8. - Id. ,p. 207

(У једном, посебном поглављу видећемо, у тому II, да су родбински и породични називи у српском језику до дана данашњег задржали обележја архаичности и аутентичности.)

Подвући ћемо још, да Емил Бирнуф сматра, да мистериозне приче ведских песника скривају историјске чињенице од највеће вредности.[9]

9. - Id.,p. 177.

Извесне химне, тврди на другом месту Емил Бирнуф,[10] дотичу се историјских догађаја, који су се одиграли по доласку "Аријеваца" у поречје Инда; оне су најмногобројније. Догађаји на које те химне праве алузије, могу да се локализују у понеку од равница око Инда, имајући изразито историјски карактер, о чему коментатори Веда дају опширна и инструктивна објашњења. Међутим, извесне химне говоре о догађајима, који су претходили силаску Индо - Европљана у долину око реке Инда и који су се одиграли у крају, чије име песник не даје. Ту би се могле убројити химне, које говоре о древном Канви (Kanwa), претку песника истог имена; затим о Кави (Kavi) и о његовом сину Учана (Uçanas)... О древном песнику Васишта (Vasista), ривалу Вичвамитре (Viçwâmitra), а има идругих... Сви догађаји ове врсте, испитивани од научника готово под лупом, дају доказе о веома великој старини, а уједно и доказе о негдашњем јединству "Аријеваца" и других грана исте фамилије, пре него што је дошло до разлаза, или индо - европске дијаспоре из првобитног заједничког и јединственог центра, у коме је створен темељ ведске вере и ведских високо штованих традиција.

10. - Id,, pp. 179-180

Истраживачки рад Адолфа Пиктеа (Adolphe Pictet) узбуђује сигурно и најхладније научнике, јер је аутор пун стваралачког жара и одушевљења. Да би написао своје дело, он је после успеха с његовим првим издањем, простудирао све специјалне студије, да би усавршио и употпунио друго, које носи наслов "Индо - Европско порекло, или првобитни Аријевци; Есеј лингвистичке палеонтологије."[11] Његово дело је изишло у два тома и оно може да буде од користи сваком озбиљном истраживаоцу: лингвисти, филологу, митологу, историчару, етнографу, па и археологу. Потпуно непристрасан у свом раду, он је у параграфу 2. првог тома споменуо нешто, што - на жалост - због преране смрти није могао да разради и приведе крају. Та напомена односи се и на словенске језике:

"... qui puissent avoir conserve quelquefois des elements primitifs et des mots radicaux qui ont disparu partout aillcurs..."

"...Il n'en est pas ainsi de la pluspart de nos termes europeens, bien souvent mutiles ou contractcs de maniere a eu rendre la restitution impossible..."

11. - Les origines indo-europeennes ou les Ariyas primitifs. Essai de pale ontologie linguistique, par Adolphe Pictet, Paris, 1877., 2-eme edition le vue et augmentee.

У преводу то значи:

"... који су могли (тј. словенски језици), да који пут сачувају првобитне елементе и коренске речи, које су свуда другде ишчезле... "

"... Није тако с већином наших европских израза, често изобличених,
или комбинованих на такав начин, да је немогуће реституисати их... "

На основу онога, што је сам Пикте писао у предговору, имамо разлога да верујемо, да се он при свом раду служио неким лексиконом српског језика, међутим, не познавајући сам језик. С друге стране, уверени смо, да је овај научник дуже поживео, он би, ношен жарком и искреном жељом да пронађе ведски народ, успео да га открије. Но радије, пустимо самога Пиктеа да говори њему својственим начином. За поштоваоце француског језика цитирамо најпре његов текст у оригиналу:[12]

"A une epoque anterieure a tout temoignage historique, et qui se derobe dans la nuit des temps, une race... grandissait peu a peu dans le berceau primitif, ou elle preludait a son brillant avenir. Privilegiee... par les dons de l'intelligence, au sein d'une nature grandiose, mais severe, qui livrait ses tresors sans les prodiguer, cette race fut appelee des le debut a conquerir par le travail les conditions materielles d'une existence assuree... De la un developpement precoce de la reflexion qui prepare, et de l'energie qui accomplit; puis, sans doute; les difficultes du debut une fois vaincues, un etat de bien-etre paisible au sein d'une existence patriarcale.

Tout en croissant ainsi joyeusement en nombre et en prosperite, cette race feconde travaillait a se creer, comme puissant moyen de developpement, une langue admirable par sa richesse, sa vigueur, son harmonie et la perfection de ses formes; une langue ou venait se refleter spontanement toutes ses impressions, ses affections douces, ses admirations naives, mais aussi ses elans vers un monde superieur; une langue pleine d' images et d'idees intuitives, portant en germe toutes les richesses futures d'une magnifique expansion de la poesie la plus elevee, comme de la pensee la plus profonde. D 'abord une et homogene, cette langue, deja parvenue a un tres hart degre de perfection, servit d'organ commun a ce peuple primitif tant qu'il ne depassa pas les limites de son pays natal. Mais im accroissement constant et rapide de la population dut amener bientot des migrations graduelles et de plus en plus lointaines. Des lors la separation en tribus distinctes, les communications devenues moins freqentes, les changement dans la maniere de vivre firent surdgir, du fond commun, un certain nombre de dialectes qui continuerent a se developper, sans toutefois a se detacher encore de leur souche primitive; et, en meme temps, le caractere original de la race, se modifiant suivant les circonstances, donna naissance a autant de genies nationaux secondaires...

Combien de siecles a-t-il fallu pour accomplir cette premiere phase d'evolution pacifique? C'est que, des l'aurore des temps historiques, nous trouvons ce peuple primitif disperse deja sur un espace immense et divise en grand nombre de nations deveres, dont l a plupart ont oublie leur origine... II faut donc bien se contenter de partir du fait incontestable de cette dispersion deja accomplie plus dedeux mille ans avant notre ere; car, a cette epoque... cette race etendait ses rameaux depuis l'Inde jusqu'aux limites extreines de l'Europe a l'occident, et formait, d'un bout a l'autre, comme une

longue chaine de peuples, sortis d'un meme sang, mais ne se reconnaissant plus comme freres, ne se comprenant plus... La linguistique comparee vint eclairer ces obscures problemes d'un jour inattendu. C'est a l'aide de ce puissant moyen d'investigation que l'origine commune de tant de peuples disperses au loin a ete demontree avec une evdence irresistible... mais, il manquait encore, comme centre de ralliement, une langue qui, restee plus pres de la source originelle, en eut mieux conserve la purete primitive. Cette langue s'est retrouvee dans le sanskrit... et le zend... Les divergences apparentes ou reelles ont ete ramenees a leurs causes veritables, aux alterations, aux penes occasionnees par l'effet du temps, ainsi qu'au travail incessant des langues pour remplacer les formes perdues... L'affinite radicale de toutes les langues indo-europeennes conduit necessairement a tes considerer comme issues d'UNE SEULE LANGUE - NERE PRIMITIVE, car aucune autre hypothese ne saurait rendre compte des rapports intimes qui les relient entre elles. Or, comme une langue suppose toujours un peuple qui la parle, il en resulte egalement que toutes les nations indo-europcennes proviennent d'une souche unique... ON PEUT CONCLURE DE LA AVEC CERTITUDE, A L'EXISTENCE PREHISTORIQUE D' UN PEUPLE... PUR A SON ORIGINE DE TOUT MELANGE, ASSEZ NOMBREUX POUR AVOIR ALIMENTE LES ESSAIMS D'HOMMES QUI EN SONT SORTIS, ASSEZ BIEN DOUE POUR ETRE PARVENU A SE CREER LA PLUS BELLE, PEUTETRE, DES LANGUES DU MONDE. C'EST CE PEUPLE INCONNU A TOUTE TRADITION, MAIS REVELE EN QUELQUE SORTE PAR LA SCIENCE PHILOLOGIQUE, QUE NOUS NOUS PROPOSONS COMME SUJET D'ETUDE...Ce serait PEU DE CHOSE, en effet, que d'avoir simplement constate son existence passee... ce seul fait souleve tant de problemes interessants, notre curiosite est si fort eveillee au sujet de ce peuple primitif, DONT NOUS DESCENDONS PRESQUE TOUS, NOUS AUTRES EUROPEENS, nous desirons a tel point savoir ce qu'il a ete, que nous serions nial satisfaits si la SCIENCE RESTAIT MUETTE A CET EGARD...“

12. - O.c. pp. 7, 8, 12, 13, Tome I

Упркос целом једном столећу, које дели Пиктеа од нас, немогуће је не осетити његову истраживачку жеђ и не доживети његову унутрашњу радост, коју му је причињавало свако ново откриће и објашњење и сваки нови корак у непознато. Ево, шта Пикте пише готово у песничком заносу:

"У давно време, које је претходило било каквом историјском сведочанству, у време које се губи у тами прошлости, једна раса... постепено је расла у првобитној колевци, где се припремала за своју сјајну будућност. Надарена даровима мудрости, у срцу грандиозне, али строге природе, која је давала своја богатства, но не расипајући их, та раса је била од почетка позвана, да радом победи материјалне услове у циљу сигурног опстанка... Отуда рани развитак мисаоног живота и стваралачке енергије; затим, несумњиво, када су почетне тешкоће биле савладане, дошло је до мирног благостања у

оквиру патријархалног уређења.

Растући бројем и напредујући, та бујна раса је изграђивала као моћно средство развитка свој језик - диван по свом богатству, својој снази, својој хармонији и по савршенству својих форми; језик, кроз који су спонтано избијале све њене импресије, њени благи осећаји, њена наивна дивљења, али исто тако и њен елан ка једном вишем свету, био је то језик пун слика и интуитивних идеја, који је носио у заметку сва будућа богатства величанственог процвата најузвишеније поезије, као и најдубљих мисли. Најпре један и истородан, пошто је већ постигао висок ступањ савршенства, тај језик је том првобитном народу служио као заједнички орган све дотле, док није изишао из граница своје родне груде. Стални и брзи пораст житеља морао је да доведе до постепених и све даљих сеоба. Од тада - због одвајања на различита племена, због све мањих међусобних веза, због промена у начину живота, дошло је до стварања - на заједничкој основи - извесног броја дијалеката, који су наставили да се развијају, но не одвајајући се још од почетног стабла. У исто време, првобитни расни карактер се мењао према приликама, створивши нова народна својства...

Колико векова је требало, док се није завршила ова прва фаза мирне еволуције? Једва да се у овом погледу може направити нека претпоставка. Оно што је сигурно, то је, да ми већ почетком историјског времена налазимо овај првобитни народ расут на огромном простору и издељен на велики број различитих народности, од којих је највећи број заборавио на своје порекло... Треба, дакле, да се задовољимо неопорецивом чињеницом, да је тај разлаз већ био остварен више од две хиљаде година пре Христа, јер... већ у то доба... та раса је пружала своје гране све до Индије, па до крајњих граница западне Европе, формирајући - од једног краја до другог - низ народа исте крви, који се међутим више нису препознавали као браћа, а нису се више ни разумевали.

... Компаративна лингвистика је управо објаснила ове опскурне проблеме, бацивши на њих неочекивано светло. Помоћу тог моћног истраживачког оруђа, доказано је неопорецивом очигледношћу, да је порекло толиких расутих народа заједничко... Међутим, недостајао је још као центар за везу, један језик, ближи првобитном извору, који је као такав боље сачувао првобитну чистоту. Тај језик је нађен у санскриту... и зенду... Њихова привидна, или стварна размимоилажења била су сведена на истинске узроке, на промене, на губитке изазване временом и непрекидном потребом, да се надокнаде изгубљене форме... Коренски афинитет свих индо - европских језика неизоставно води до тога, да их све посматрамо као произишле из једног, јединог почетног језика мајке, јер никаква друга хипотеза не би могла да објасни блиске везе које их међусобно спајају. Дакле, како нам један језик увек намеће помисао и на народ који њиме говори, произлази, да све индоевропске нације потичу од једног јединог стабла... Отуда са сигурношћу можемо да закључимо да је постојао један преисторијски период... у свом почетку чист од сваке мешавине, довољно бројан, да буде подлога мноштва људи, који су из њега произишли и довољно надарен, да би створио можда најлепши језик света... Тај НАРОД, КОЈИ НЕ ПОЗНАЈЕ НИ ЈЕДНА ТРАДИЦИЈА АЛИ ЧИЈЕ ПОСТОЈАЊЕ ЈЕ ОБЕЛОДАНИЛА ФИЛОЛОШКА НАУКА, ЖЕЛИМО ДА УЗМЕМО ЗА ПРЕДМЕТ СВОЈЕ СТУДИЈЕ.. јер само та чињеница ствара низ занимљивих питања; наша је радозналост у вези с тим проблемом тако силно уздрмана, радозналост у односу НА ТАЈ ПРВОБИТНИ НАРОД ЧИЈИ СМО ПОТОМЦИ МИ СВИ, МИ ДРУГИ ЕВРОПЉАНИ, ДА ЖЕЛИМО ТАКО НЕОДОЉИВО ДА ЗНАМО, КОЈИ ЈЕ ТО НАРОД БИО, ТЕ БИСМО БИЛИ

ВРЛО НЕЗАДОВОЉНИ, ДА НАУКА ОСТАНЕ НЕМА У ТОМЕ ПОГЛЕДУ..."

Нажалост, упркос толиком напретку на свим пољима од Пиктеових дана па до нашег доба, видели смо већ, наука је у овом погледу остала нема. Глас појединаца, који су до истине дошли и о њој писали, остао је глас вапијућег у пустињи. Готово би се могло помислити да се ради о конспирацији великих размера, створеној зато, да се реч истине заувек закопа.

"Nous en sentons la presence", piše Lous Renou,
"nous n'en avons aucun temoignage direct. "

"Ми осећамо то присуство, но немамо
никакво директно сведочанство. "

Ако допуштамо себи да кажемо, да се уздамо, да ће - ова наша студија допринети макар један мали, ма и најмањи делић у смислу "директног сведочанства" - то ни у ком случају није глас неке ситне, личне амбиције! Већ је то глас једног дубоког убеђења, стеченог на основу упоређивања онога, што нам је до данас постало приступачно из "Рг-Веде", с традицијама народа из кога сам потекла и с мојим материнским језиком!

У поглављу посвећеном разматрањима и закључцима о општој лингвистици, Пикте најпре говори о постојању једног стварног првобитног језика, живог, потпуног и заједничког првобитној заједници Индо - Европљана. Он сматра, да је тај идиом првог доба био језик без укалупљености, каприциозан, без ограничења, те као такав - производ једне неконтролисане слободе... По Пиктеу је језик неоспорно продукт људског духа, али ни у ком случају он није створен слепо и без логике. Да поткрепи ово своје тврђење, он се позива на "импозантни ауторитет" великог филолога Јакова Грима,[13] чији текст преноси:

> "Сви дијалекти се развијају прогресивним редом и што се више успињемо
> ка почетној фази језика, њихов број се смањује и њихове разлике ишчезавају...
> Све разлике су се појавиле постепено, потекавши из првобитног става
> јединствености. Немачки дијалекти, напр., произашли су из старог германског
> заједничког језика, а овај је опет, уз литвански, словенски, грчки и латински
> био само дијалект једног првобитног идиома још старијег. "

13. - Jakob Grimm, Geschichte der deutschen Sprache, es. 833.

Пикте сматра, да се ништа не може боље и рационалније доказивати од постојања тог првобитног говора, који је био један и јединствен, тако да су данашњи тзв. аријевски идиоми само његова дегенерација на различитим, ступњевима, чије су форме више, или мање измењене.[14]

14. - За дубље заинтересоване читаоце, преносимо овде извод из Пиктеове забелешке уз горњи текст (I том). Ту наш аутор привлачи пажњу на радове његових савременика, који су покушали да реконституишу првобитни индо - европски језик, као, нпр., Schleicher и Fick у Немачкој, уз више француских лингвиста, чија имена - на жалост - не наводи. Међутим, упркос тим напорима он изражава, да се прикључује сумњама које је изнео Pott, под називом Ein Urformenschwindel, тј., .. "vertige des formes primitives", "вртоглавица првобитних облика". Након ове обсервације, Пикте упућује на прецизнија обавештења на на Z.S. (Zetschrift der Sprache), тзв. Kuhnszeitschriht Tome XIX p.36., против Delbruck-a и на његов Wurzelwörterbuch, III, 7. против Schleicher-a i Chavee-a; V,79 и другде

Међутим, оно на што ми овде желимо да привучемо особиту пажњу посебно заинтересованости читаоца, то је Пиктеов опис тог првобитног језика, "језика мајке" заједничке индоевропске колевке, јер

је тај опис идентичан с описима савременог српског језика, који су изишли испод пера познатих лингвиста и познавалаца говора српског народа, о чему говоримо на другом месту. У овој прилици, дакле, да видимо, како Пикте на основу свог врло савесног истраживања, замишља тај првобитни идиом у првобитном индо - европском боравишту пре разлаза:[15]

> "C'etait une langue tres riche en racines verbales monosyllabiques, d'ou elle faisait surgir, a l'aide de suffixes, une abondance de derives de toute espece. Son systeme phonique etait simple et harmonieux. Par la distinction de trois genres, elle donnait une sorte de vie symbolique a tous les objets de la nature inanimee. Au moyen de ses trois nombres et des sept cas de sa declinaison, elle exprimait avec precision les rapports grammaticaux. La structure de son verbe etait surtout d'une admirable perfection. Des desinences pronominales pourles trois personnes et les trois nombres, ainsi que des flexions variees... en combinaison avec les changements de la voyelle radicale, permettaient de distinguer jasqu'aux plus fines nuances des temps et des modes. Si l'on ajoute a cela une grande facilite a former des composes de toutes espece, on reconnaitra que cette langue reunissait a un haut degre des qualites, dont nulle part ailleurs on ne retrouve l'ensemble aussi complet. "

15. - O.C. str. 59 id; Tom 1

Понајпре, да погледамо претходни текст у преводу:

> "Био је то језик (тј. језик Веда) веома богат једносложним глаголским коренима, од којих је суфиксима стварао обиље изведеница свих врста. Његов фонички (гласовни, звучни) систем био је једноставан и складан. Разликујући три рода, тај језик је давао неку врсту симболичног живота свим предметима неживе природе. Помоћу три броја и седам падежа његове деклинације прецизно је означавао граматичке односе. Структура његовог глагола особито је показивала дивно савршенство. Прономинални (заменички) наставци за три лица и три боја, исто тако као и различите флексије... у комбинацији с променама основног вокала (самогласника), омогућавале су, да се разликују најфиније нијансе времена и начина. Ако се томе дода велика лакоћа стварања сложеница свих врста, увидеће се, да је тај језик сједињавао на једном високом ступњу квалитете, чији тако потпун скуп се не налази нигде друге. "

Све што је овде Пикте рекао о језику Веда односи се од речи до речи и на савремени српски језик! Готово је непојмљиво, да никада и никоме није пало на памет, да бар само покуша да напише једну паралелну студију о ведском и српском. Пикте је говорећи о ведском, у толикој мери изнео карактеристике српског, да нема потребе да се мења ни једна једина његова реч. У студији професора Лазе Костића под насловом "Странци о српском језику" - међу бројним похвалама говору српског народа - наћи ћемо апсолутно исте епитете, а да не знамо, да се у предњем наводу ради о ведском језику, могли бисмо помислити, да је то један од описа српског!

Или, да пређемо на једног другог писца!

M. F. Neve, кога смо споменули у почетку овог поглавља, није мање поетичан, пишући о богатству, лепоти и изузетности древног језика ведских химни, за које он каже, да су:

"Nobles, vigoureux, simples...

sans stre depourvus d'art...",[16]

"Отмене, снажне, једноставне...
а да нису лишене уметничке вредности".

16. - O.c,, p.25

А када настави с развијањем свога описа, имамо утисак да Грим, Гете, Томазини, Овелак, Шафарик, Буе, итд., итд. - имамо утисак, дакле, да сви овде побројани и још бројнији непобројани аутори, говоре о језику Срба. Јер ево, шта Нев каже, пишући о ведском језику:

"Cette langue est sonore, musicale, fraiche, pittoresque, faite pur etre l'echo d'une nature vivante, bruyante, harmonieuse, le miroir du ciel transparent et de l'horizon des montagnes. Une richesse surprenante de formes et d'images se reflete avec une douce clarte daus quelques hymnes du Rig-Veda..."[17]

"Овај језик је звучан, музикалан, свеж, чудесан, створен да буде ехо живе природе, буран, хармоничан; он је огледало прозрачног неба и планинског хоризонта. У неким химнама Рг-Веде одражава се - уз благо светло - изненађујуће богатство форми и слика... "

17. - M.,p.41

На стр. 31. у истој расправи, Нев додаје, да:

"... (језик Веда) носи печат ратничког поноса и тихе меланхолије... "
("...empreinte de la fierte guerriere et de la melancolie calme..."),

допуњавајући ову своју опаску на стр. 55. следећим речима:

"... le vers y a d'energie et la phrase est toujours belliqueuse dans sa marche...",

тј. у језичном погледу у Ведама у одговарајућим ситуацијама:

"... стих поседује снагу, док је фраза у њеном развоју увек ратничка... "

Дакако, од овог момента можемо да отпочнемо нову студију, упоређујући српску и ведску поезију у сваком погледу. Но пошто је то намена II тома ове расправе, на овом месту ћемо да наведемо само једну од веома бројних похвала српском језику, која би лако могла да буде замењена предњим Невовим закључцима о језику Веда, одн. ведске поезије. Од многих хвала, дакле, за ову прилику одабирамо једну једину, која је - у неку руку - резиме свих осталих, тако, да читаоц може сам да просуди, да направи упоређење и да увиди тачност претходних неколико веома кратких и непотпуних напомена.

Ради се о одломку из дела "Turquie d'Europe":[18]

"La langue serbe est riche, laconique, energique et harmonieuse; elle sied egalement dans labouche des deux sexes, et s'emploie aussi heureusement a chanter les douceurs de l'amour que les hauts faits et les sanglants trophees de Mars; elle reunit le nombre a la mesure;

elle est sonore, noble, oratoire, vehemente; c'est en un mot le
langage desheros autaiit que des orateurs. Le Serbe parle moins vite
que l' Allemand, en fai sant des pauses, et d ' une maniere qui s ' adapte
admirablement aux debats. Aucune discussion dans une langue
europeenne ne nous a rappele davantage la convenance
et l'eloquence des discours anglais, que ceux tenus dans la langue
serbe. Toute la difference est que l'Anglais est trop souvent
phlegmatique et froid dans son interieur, tandis que l'ame du Serbe
est rechauffe par le soleil du midi... La construction des phrases est
si simple, les Serbes ont tant de bon sens et de precision, leur
imagination est si pittoresquement orientale, chacun parle si
convenablement a son tour, qu'on ne peut qu'admirer leur langue,
comparee au bredouillement des Grecs, accompagne de gesticulations
et d'interruption repetees des assistants, a celle si souvent trop
empoulee ou trop pleine de fleurs de rhetorique des Francais et des
Italiens, out bien a celle des graves Allemands, avec leurs periodes
qui font souvent perdre haleine, et leur singularite de placer
quelquefois la beaute dans ce qui reste voile a moitie. Si jamais
langue et peuple furent faits pour un gouvemement a discussi ons
publiques, ce furent certes le langage et la nation serbe.
II est bien facheux que l'etude de la langue serbe ne soit pa s
encore facilitee par des ouvrages complets...
Les Serbes possedant un grand nombre de belles poesies, ces
demieres seules devraient engager a etudier leur langue...
.. .L'etude du serbe a ete negligee, parce qu'on s'est imagine que
cette langue etait barbare et n'avait pas de litterature...
"... on connait les travaux de certains philologues pour retrouver
des racines tout-a-fait communes aux langues grecque et serbe... "

I8. - Ami Boue, "LaTurquie d'Europe", Tome deuxieme, editeur Arthus Bertrand, 1840., pp.36, 37., 38, 38, 41

Претходна Буеова оцена српског језика равна је песми у прози; ево, шта он каже:

"Српски језик је богат, лаконски, енергичан и хармоничан, он подједнако добро пристаје и мушком и женском полу и употребљава се исто тако срећно за опевање љубавних нежности, као и великих и крвавих подвига бога Марса; српски сједињава број с мером; он је звучан, отмен, говорнички, снажан; то је уједно исто тако језик јунака као и говорника. Србин говори полаганије од Немца, правећи паузе и на начин, који се дивно прилагођава дебатама. Никаква дискусија на неком европском језику не потсећа нас више на пристојност и речитост енглеских говора, као она, која се одржава на српском. Сва разлика је у томе, што је Енглез одвећ често флегматичан и хладан у својој унутрашњости, док душу Србина загрева јужно сунце...

Конструкција српских реченица је тако једноставна, Срби имају толико смисла за прецизност, њихова машта је тако чудесно источњачка, свако говори тако пристојно, кад на њега дође ред, да можемо само да се дивимо њиховом језику, упоређеном с муцањем Грка, праћеним гестикулацијама и честим прекидима присутних, или с француским и талијанских одвећ надувеним и пуним реторичког цвећа, или пак с језиком натмурених Немаца, с њиховим реченицама при којима се губи дан и с њиховом особином, да лепоту упола обавијају велом. Ако су икада један језик и један народ били створени за владавину јавним расправама, то су сигурно српски језик и српски народ.

Врло је незгодно, што студиј српског језика још није олакшан потпуним делима...

Срби поседују много лепе поезије и само то би требало да нас обавеже, да учимо њихов језик...

Учење српског је било занемарено, јер се замишљало, да је тај језик "варварски", те да нема литературе...

"... (међутим), познати су радови извесних филолога, на проналажењу потпуно заједничких корена грчког и српског језика... "

* * *

Претходне напомене о језику Веда и о српском језику треба да буду нека врста правих нити, преко којих треба да се открије постојање континуитета, што се тиче - пре свега - језика Веда и језика Срба, а затим постојање континуитета у односу на целокупно ведско и српско духовно народно благо и у односу на многе заједничке традиције, од којих извесне постоје само у српском народу.

LOUIS RENOU И НЕПРЕМОСТИВЕ ТЕШКОЋЕ О КОЈЕ СЕ СПОТИЧУ САНСКРИТОЛОЗИ

Како из наслова видимо, у овом поглављу желимо да само у најкраћим потезима размотримо неке од тешкоћа, с којима се суочавају санскритолози. Међутим, да је остало на снази у самој Србији учење Српске Аутохтонистичке Школе, оно би се кроз један век проширило далеко изван српских граница, те би данас српски народ уживао у свету и углед и част, која му припада.

Познато је, да није утврђена старост ведских химни, а будући, да су Веде апсолутно нераздвојне од српских пређа, испада да су то два појма која сачињавају нераздвојну јединственост, те их - према томе - треба изучавати упоредо. Јер - Веде су прожете духом српског песништва, а живот Срба још увек прожима све оно, што Веде чини Ведама и јединственом песничком творевином, управо - као што је и много каснија српска поезија творевина, која својом специфичношћу има сасвим посебно место на лествици европског духовног стваралаштва. Чињеница, да нико од научника санскритолога није управо речено узимао у обзир, проузроковала је немогућност решења централног "индоевропског" проблема, па према томе и много чега што се односи на ведске химне. Па да у вези с том несигурношћу и најеминентнијих истраживалаца, цитирамо овде скоро очајничке закључке Луја Ренуа (Louis Renou), који у својој историји санскритског језика[1] ствара готово вапећи:

> "Sans doute le temps n'est pas venu (s'ill doit jamais venir) pour une oeuvre definitive en ce domaine! Trop de travaux preparatoires inanquent, trop d'elements resteront inconnus [2]. Quand la langue sort des servitudes vediques, c'est pour devenir jasqu'a nos jours, l'organe de textes plus ou moins conventionnels, de disciplines techniques a caractere fortement normatif. Les divergences de style (puisqu'il s'agit desormais de style bien plus que de langue) sont profondes... mais rien de ce que nous savons de l'histoire indienne, de la societe, ne les explique, ou menie ne les eclaire. Le "sanskrit parle" nous en aurait apprais probablement davantage; nous en sentons la presence, nous n'en avons aucun temoignage direct.[3]
>
> "Le sanskrit "vedique" (c'est-a-dire, propre aux textes inspires par cette somme de croyances et de pratiques qu'on appelle le "Veda" ou la "Connaissance") se presente donc, aux origines, comme la langue d'un texte particulier, le Rgveda ou "Veda des strophes": OEUVRE DE DATATION ET DE LOCALISATION MAL DEFINIES. Tout ce qu'on peut dire est que c'est un texte du

Nord-Ouest, comme l'indique les faits geographiques dominants... Connaitrions nous avec precision le lieu et l'epoque que nous resterions aussi perplexe pour en definir les caracteres linguistiques. Comme tant d'autres documents sanskrits, le Rgveda a ete fixe a un certain niveau d'archaisme, c'est-a-dire, ANTERIEUR NON SEULEMENT A L'USAGE COURANT, MAIS MEME PEUT-ETRE A L'ETAT LITTERAIRE COURANT. BIEN QUE DU A DES AUTEURS MULTIPLES, PREPARE DANS DES LOCALITES SEPAREES IL NE PRESENTE GUERRE DE DIVERSITE DIALECTALE. AUTREMENT DIT, NOUS AVONS AFFAIRE DES L'ORIGINE A UNE SORTE DE NORME LINGUISTIQUE."[4]

1. - Histoire de la langue sanskrite - Lyon - Paris, 1956. - Ouvrage puble avec le concours du Centre Nationale de la Recherche Scientifique.
2. – O.c.,p.l.
3. - I.d.p.2.
4. - I.d. p. 10.

Сматрамо, да је претходни цитат од веома велике важности, особито с обзиром на ауторитет професора Ренуа, чији закључци несумњиво представљају једну од последњих речи "санскритологије". Ево његовог значења у преводу:

"Без сумње, још није дошло време (ако икада може да дође) за једно коначно дело у овом подручју! Недостаје одвише припремних радова, одвише много елемената остаје непознато. Када је језик престао да служи "ведској употреби", он је постао, а и остао све до наших дана средство мање, или више утврђено традицијама за техничке дисциплине с изразитим нормативним карактером. Стилска размимоилажења (пошто се од тог тренутка ради више о стилу него о језику) су дубока... Али ништа од свега, што знамо о индијској историји, о друштву, не може да их објасни, па чак ни да их расветли. "Говорени санскритски" би вероватно био могао да нам каже више; ми његово присуство осећамо, но о томе немамо никакво непосредно сведочанство."

"Ведски санскритски (тј. карактеристичан за текстове надахнуте мноштвом веровања и обичаја званих "Веда" или "Знање") изгледа, у самом почетку, као језик једног особитог текста, Ргведе, или "Веде у стиховима": А ТО ЈЕ ДЕЛО, ЧИЈЕ ВРЕМЕ И МЕСТО ПОСТАНКА ЈЕ ЛОШЕ ОДРЕЂЕНО. Све што може да се каже, то је, да је то текст са Северо-Запада, како то показују главне географске чињенице... Па чак и кад бисмо тачно познавали и место и време, били бисмо збуњени, а да бисмо могли да одредимо лингвистичке одлике. Као и толико других санскритских докумената, Ргведа је постављена на један одређени степен архаизма; одн,. Ргведа ПРЕТХОДИ НЕ САМО ОБИЧНОЈ УПОТРЕБИ, него МОЖДА ЧАК И СТАЊУ ОБИЧНЕ ЛИТЕРАТУРЕ ПРЕМДА ТА ЗБИРКА ПОТИЧЕ ОД БРОЈНИХ АУТОРА И ПРЕМДА ЈЕ ПРИПРЕМЉЕНА У РАЗЛИЧИТИМ МЕСТИМА ОНА БАШ НЕ ПРЕДСТАВЉА ДИЈАЛЕКТАЛНЕ РАЗЛИКЕ ДРУГИМ РЕЧИМА, МИ ОД САМОГ ПОЧЕТКА ИМАМО ПРЕД СОБОМ ЈЕДНУ ВРСТУ ЛИИГВИСТИЧКЕ НОРМЕ, или ЈЕЗИЧКОГ ЗАКОНА"

Овде желимо да привучемо пажњу заинтересованијих читалаца на неке изразе, као; "ВЕДА" и "ЗНАЊЕ", упозоравајући их - у првом реду - на називе слова СРПСКЕ ЋИРИЛИЦЕ, који ПОТИЧУ ИЗ ПРЕТХРИШЋАНСКОГ ВРЕМЕНА а почињу на следећи начин: "АЗ, "БУК", или "БОГ", "ВЕДИ",

или "ВЈЕДИ"; "ВЕДИ", или "ВЈЕДИ", што представља стари генитивни облик од "ВЕДА" с идентичним значењем смислу ведског "ВЕДА".

Корен субстантива "ВЕДА", тј. "ВИД" у српском језику је био веома продуктиван, те је Даничић у "Коријенима"[5] (стр. 208.209) донео целу страну израза од њега самог, или у његовом превојном облику. Што се самог значења корена "ВИД" тиче - управо ту се поклапа српски с Ведама, јер он у себи носи смисао: ВИДЕТИ, ЗНАТИ (у смислу унутрашњег сазнања), ОБЗНАНИТИ и КАЗАТИ. У другом делу ове студије биће посвећен посебан одељак српским и ведским глаголима, па ћемо се тамо на овој анализи задржати онолико колико то буде било потребно.

5. - Коријен с ријечима од њих посталијен у српском језику, написао Ђуро Даничић, издање Југословенске Академије Знаности и Умјетности у Загребу, 1877. г.

Полазећи увек од установљене чињенице, да су се сви словенски језици развили од српског као језика "прамајке", како је то јасно рекао Cyprien Robert, Ami Boue, и др., ми ћемо овде приказати део насловне стране једног чешког часописа, где се још чува прастара реч с њеним ведским значењем, која је - међутим - у овој случају изгубила смисао СВЕТОГ, УНУТРАШЊЕГ, МЕТАФИЗИЧКОГ ЗНАЊА, чему у српском језику још увек служи сам ведскосрпски корен ВИД. Али - зато српски језик чува древне називе слова своје азбуке, који гласе: АЗ БОГ ВЈЕДИ, или: АЗ БОГ ВИД, што у другом случају означава претхришћанског бога ВИД-а, док би у првом случају значење речи ВЈЕДИ било исто као код Чеха, само с другим унутрашњим, садржајним смислом, с обзиром, да знање једнога бога није исто као знање, које даје академија наука.

ACTA MUSEI MORAVIAE

VĚDY PŘÍRODNÍ

SCIENTIAE NATURALES

Међутим, српски језик чува још једну заједничку реч с Ведама, а то је управо - ЗНАЊЕ: Колико нам је познато - једна паралелна студија о савременом српском "ЗНАЊЕ" и о адекватном ведском изразу, с адекватним значењем "ЈНАНА" још никада није урађена. Чини нам се, да је нужно позабавити се управо паралелизмом "ВЕД" - "ВИД" - ЗНАЊЕ и како сви странци, који српски језик не знају - пишу "ЈНАНА", или "ЈНАНА". Идентичност форме и смисла је фрапантна, у чему ови изрази нису изузетак, јер је - већ на први поглед - српски језик ведски и ведски је српски. Па да видимо, шта у вези с ведским "ЗНАЊЕМ" пише M. F. Neve[6] у свом доле наведеном делу:

"... cette seconde partie de chaque Veda se trouve aussi
appelee DJNANA, Gnose, la connaissance supreme. "

То значи:

"... овај други део сваке Веде зове се
такође "ЗНАЊЕ", гноза, врховно знање. "

6. - Etudes sur les hymnes du Rig-Veda, avec unchoix d'hymnes par M. F.Neve, Paris - Louvain, MDCCCXLII

Међутим, у реченицама[7] је иста та именица означена као ЈНАНА. Чак и ономе, ко српски језик уопште не познаје, на први поглед је већ јасно, да те две речи показују фрапантну сличност. Нажалост, писци речника стављају као компарацију:

lat. gnarus, gnosco (nosco);
gr. Γιγνωσκω, νοεω (γνοεω)\
angl. know;

germ. kann, kennen;
Monier Monier-Williams додаје још; goth. knodi...

7. - Monier Monier - Williams; Stchoupak - Nitti - Renou; Klaus Mylius; Emile Burnouff - L. Leupol

Дакле, нико није ни покушао, да поближе испита српско "ЗНАЊЕ", и врло бројне изведене изразе од истога корена. Било би изнад свега корисно и пожељно, да се направи једна компаративна студија између свих облика глагола ЗНА-ти, које приказује Даничић, у напред споменутом делу "Корени" и ЈНА, ЈАНАТИ, ЈНАНА, ЈНАТИ, итд., итд., код Whitney-а, чија студија је поново издана 1945. г.[8] Но не само то! Не само, да нико у свету није ни помислио, да напише било какву монографију у вези са Ведама и српским .језиком, него нико није ни покушао, да Србе уопште доведе у везу с ведским периодом у било ком погледу. Домаће изворе је угушила Српска Академија Наука, под утицајем германске школе, док се у осталом свету, уз немачки утицај наставља римско-грчко схватање, по коме су сви други, осим Грка и Римљана, "варвари", па према томе, невредни пажње. Истина је, постоје бројне студије које се односе на Веде и старо-персијски, јер научници покушавају да установе континуитет од Веда до данас преко "Зенд-Авесте", свете књиге Заратустрине религије. Међутим, како тврди Луи Рену:[9]

"La meme ou apparait un parallelisme, il est on surface. "

8. - The Roots, verb-forms and primary derivatives of the sanskrit language. A supplement to his sanskrit gramma rby William Dwight Whitney. - LEIPZIG - London, 1885. American Oriental Series, Volume 30, American Oriental Society, New Haven, Connecticut, 1945.
9. - O.c. str.9

То значи:

"Чак и тамо, где се појављује паралелизам, он није површински. "

Само тако је могло да дође до тога, да Sri Aurobindo,[10] баш као и Рену, готово болно закључује у свом делу "Тајна Веда":[11]

"Le Rig-Veda, que les erudits europeens regardent comme le
seul original, fonne un systeme d'hymnes du sacrifice, composes
en une langues tres ancienne, presentant de nombreuses et presque
insurmontables difficultes d'interpretation. "

10. - Индијски филозоф, рођен у Калкути 1872. г., умро 1950. г. Студирао је у Кембрицу. У Индији је основао школу, у којој је предавао филозофију што је било од великог духовног и моралног значаја за савремену Индију. Ауробиндо је својом мишљу створио везу између истока и запада. Његово главно дело су Коментари Веда
11. - Le secret du Veda - Patris, Fayard, 175 - documets spirituels 13

Ево шта каже овај индијски филозоф:

"Риг-Веда, коју европски научници сматрају једним оригиналом, скуп
је жртвених химни, састављена је на једном врло старом језику,
представљајући бројне и готово непремостиве тешкоће у интерпретацији."[12]

12. - O.c. p.2

Мало даље Ауробиндо готово безнадежно пише:

"И данас се чак поставља питање, да није читава та историја о аријевској инвазији (Индије) преко Пенџаба само мит филолога",[13]

13. - Id.p.4

да би на следећој страни закључио:

"Познате теорије представљају једну другу празнину... између ведског култа спољних снага природе и развијених форми грчке религије... "

"... тако у Ведама АГНИ означава само ватру (у савременом српском још увек ОГАЊ, ОГЊА ОГЊИ...), ПАРЈАНИЈА кишни облак (у српском ПАРА)[14] ... ШОМА биљка од које се добија мистично пиће ведске жртве, названо такође ШОМА (српски ШОМА)[15] и т.д, и т.д.

14. - Id.,p.5.
15. - Id.,p.6.

Луи Рену међутим не сумња у стварност "аријевске инвазије", па развијајући своју мисао претпоставља чак и то, да су разне формуле при жртвовању, као и одређене строфе настале много раније, т.ј. давно пре времена, када је дошло до коначне редакције химни:

'... mettons par hypothese le VIII ou meme le VI siecle avant notre ere..."

Мало касније његова мисао постаје још смелија и он јој даје упитни смисао:

"On s'est demande si les debuts de cette activite n'avaient pas precede l' incursion des tribus vediques dans l' Inde... Porteuses de la civilisation vediques, ces tribus avaient envahi l'Inde sans doute peu avant le milieu du second millenaire. Elles venaient de Bactriane ... et s'etaient etalees le long du bassin superieur de l' Indus...

Quelques faits eterieurs a l'Inde attestent a haute epoque une certaine diffusion du vedisme: c'est ainsi qu'on a retrouve en Cappadoce un document du XIV siecle, enumerant des dieux garants d'un contrat de mariage royal: les noms sont vediques (avec des adaptations de forme) et repondent a des distributions fonctionnelles concordantes a celles du Veda. Des mots ... d'allure vedique sont conserves dans des documents de Mitanni, de Nuzi, de Syrie, parmi lesquels des noms princiers.For importants en eux-memes, ces faits n'interessent toutefois pas necessairement l'espansion de la langue vedique hors de l'Inde: ce pourraient etre des emprunts, dont l'historike precise nous echappe du reste. "[16]

16. - L. Renou.o.c., s. 7-8

Пошто је најпре изнео претпоставку, да су Веде у рукописном облику настале тек у VIII или чак и VI веку пре Христа, он ипак није могао да избегне општу констатацију свих озбиљних санскритолога, да је почетни део тог посла претходио упаду ведских племена у Индију, да би затим наставио:

"Носиоци ведске цивилизације, та племена су несумњиво преплавила Индију мало пре половине другог миленија. Она су долазила из Бактријане... и распрострла су се дуж горњег поречја Инда...

Неколико чињеница изван Индије потврђују у давној прошлости извесно ширење ведизма: тако је у Кападохији пронађен један документ из XIV века (пре Христа), који набраја богове јамце једног уговора краљевског венчања: имена су ведска (уз прилагођавање облика) и одговарају функционалној расподели, која је у складу с Ведама. Речи... ведских одлика сачуване су у документима Митана, града Нузија и Сирије, међу којима се налазе принчевска имена.[17] Врло важне саме по себи, ове чињенице - међутим - нису нужно интересантне за ширење ведског језика изван Индије; то би могле бити позајмице, ЧИЈА ТАЧНА ИСТОРИЈА НАМ - уосталом - ИЗГЛЕДА НЕДОСТУПНА"

17. - Митани, Краљевство које се налазило источно од Еуфрата, отприлике тамо, где је данашња Јерменија. Етнички и по свом друштвеном уређењу то краљевство је припадало Хуритима и цветало је између 1500. и 1365. г. пре Христа. Краљевство Митана је било тако-рећи апсорбовано од Асирије. Град Ноузи или Нузи налазио се у области горњег Тигра. У III миленију пре Христа овај град се називао Гасоур, што је можда само један начин писања за Газур. На овом месту где је он био вршена су, од 1925.-1931., ископавања, при чему је откривено 12 слојева, од којих су први припадали протоисторијском периоду, одн. четвртом миленију пре Христа. У XV веку под утицајем Хурита, просперитет овог града је био знатан. Између осталог, откривен је један храм, изграђиван више пута на истом месту, затим једна палата, врло оштећена ерозијом. Ова палата је била украшена зидним сликама, које потичу из другог миленија. У његовим слојевима нађено је 4000 таблета, од којих велики део садржи натписе судске природе. Протоисторијски слојеви су скривали и сликану, или цизелирану керамику, сличну оној, која је откривена у Ниниви. У горњим слојевима међутим, откривена је црна и бела керамика из XV века пре Христа. Сирија, Област западне Азије, коју је са запада запљускивало Средоземно Море, док је на северу била ограничена венцима планине Тауруса, на истоку реком Еуфратом, а на југоистоку и југу Арабијом. На територији Сирије човек се појављује већ у палеолитско доба, тако, да је Сирија богата преисторијским цивилизацијама. Међутим, почев од неолитика, културе на њеној територији потичу из Сузијане и из земље Сумерана. Сирија је у усторијско доба постала пролазном терироријом између Египта, Месопотамије, Мале Азије и Арабије, трпећи утицаје свих ових побројаних земаља, које се отимају о њу, колико из стратешких разлога,толико и због њених планина богатих дрветом за конструкцију бродова.

Сматрамо, да је ова историја недоступна само научницима запада, који упорно одбијају, да приликом продубљавања ведских и индо-европских истраживања узму у обзир исконске Србе, тј. данашње Словене. За Милоша Милојевића, Симу Лукин -Лазића, за Руса историчара Мороскина, па чак и за Французе, чији видици су надилазили скучене погледе њихових колега савременог доба - та историја је сасвим доступна, сасвим разумљива - на што допуштам себи да додам: АЛИ СКРЕНУТА ИЗ СВОГ КОЛОСЕКА УТИЦАЈЕМ ГЕРМАНСКЕ БЕРЛИНСКО-БЕЧКЕ ШКОЛЕ.

На овом месту ћемо се вратити француском санскритологу Ренуу, кога, у односу на напред споменуте чињенице, надопуњава Jean Varenne у својој граматици,[18] где се он не слаже у потпуности с Ренуом. Варен, наиме, изричито тврди, да је санскритски ужива известан престиж у разним "аријевским" заједницама, пошто анатолска документа, која потичу из II миленија, носе печат употребе изразито санскритског речника, као на пр., назив који се односи на трку колима "PANCA - VARTANAM", што би на савременом српском језику гласило "ПЕТ ВРТЕЊА", а то је трка при којој треба направити пет кругова.

18. - Grammaire du sanskrit - PUF, 1971., s. 8.

Сваки пут кад наиђемо у речима на "Р" самогласник, који нико осим Срба вероватно не може ни да схвати као самогласник, а још мање да га изговори без додатка, увек себи поставимо поново питање, да

ли уз то "Р"-самогласник у натписима стварно постоји још један други самогласник? На то питање ће моћи да одговоре тек сутрашњи српски научници, који се буду оспособили за дешифровање те врсте натписа.

И да се на овом месту само још покушамо подсетити на тврђење неких еминентних санскритолога и научника, као што је баш сам Рену, коме овде придружујемо и Вакернагела. Вакернагел,[19] наиме, одмах у почетку своје "Старо - индијске граматике"[20] тврди, да ни једна ведска реч до нас није стигла неизобличена и неискварена, док Рену пише:[21]

> "Au surplus, il faut tenir compte de l'etat corrompu, dans lequel
> le texte nous est parvenu, commele montre la metrique irrastituable.
> La corruption est a son comble dans la version dite kasmirienne... "

19. - Wackernagel Jakob.
20. - Altindishe Grammatik, Göttingen, 1896.
21. - L. Renou, o.c. s. 33.

А то значи:

> "Осим тога, треба водити рачуна о поквареном стању у коме нам је текст
> стигао, како то показује метрика, коју је немогуће приказати у првобитном
> стању. Исквареност је на врхунцу у верзији званој кашмирска... "

Спојимо ли то с тврђењем Вакернагеловим, имамо се над чим замислити, утолико више, што се споменута "Староиндијска граматика" сматра готово "савршеним примером онога, што може да пружи генетичка метода у компаративној лингвистици.[22]

22. - J. Varrenne, o.c., s. 7: "... un exemple quasi parfait de ce que peut donner la methode genetique en linguistique comparative."

Што се тиче професора Жана Верна и старости Веда, ни он није одређен, тврдећи, да је санскрит сачињавао најпре с иранским један заједнички језик, најчешће називан индо - иранским, чији је датум и географски положај немогуће утврдити жељеном тачношћу. Да би подвукао ову чињеницу, он употребљава израз "on incline a penser", т.ј., у неку руку, арбитрарно, одн. својевољно, по личном уверењу, или приближно се мисли, да се тим претпостављеним индо - иранским говорило негде око 2500. г. пре Христа. Подела пак тог језика, мисли он, извршена је почетком другог миленија.
А шта и како су мислили други научници? Велики је број сигурно свих оних, који су тај проблем хтели да реше, но ми ћемо се у наставку ове студије ограничити само на тројицу санскритолога: Adolphe-a Pictet-a, Emile-a Burnouff-a, уз које не смемо да изоставимо ни M. F. Neve-a.

СРБИ И КЕЛТИ

Што се келтског и Келта тиче, писати о њима – то је велика мода западне Европе. Међутим, у свим студијама те врсте, које су ми дошле до руку, има великих празнина и - нејасности.

Понајпре, ни назив славних "ДРУИДА" не изгледа потпуно јасан, јер се није с апсолутном тачношћу установило, да ли он долази од "келтског" "ДЕРВ", тј. "ДРВ-о", или од "келтског "ДРУ" и "ВИД", тј. "ДРУ-ги ВИД". Ево, шта с тим у вези пише Мишел Клод Тушар, у сарадњи са Бартелемијем (Michel - Claude Touchard avec collaboratio de Guy Barthelemy)[1] на страни 30. њиховог дела, у одељку под насловом "У потрази за наслеђем" (A la recherche de l'heritage)

> "Les druides cueillaient le gui. Leur nom peut venir du celte

DERV qui designe le Chene. Il peut egalement avoir ses racines dans les mots celtes "DRU" et "VID", qui donneraient ensemble "celui qui possede la connaissance complete. "

"ДРУИДИ су брали имелу. Њихово име може да се изведе од келтског "ДЕРВ", што означава "храст". Оно може такође да има своје корене у келтским речима "ДРУ" и "ВИД", што би заједно дало значење "онај који поседује потпуно знање" (тј. "ДРУГИ" - унутрашњи "ВИД")...

1. L'archeologie mysterieuse, voyage a travers les decouvertes..., Paris, 1972.

За претходно није потребан коментар ниједном српском сељаку, који ће у сва три претходна облика с највећом лакоћом препознати речи свог језика!

* * *

Чекајући излазак новог дела Господина Ненада Ђорђевића "О Келтима", ми привлачимо пажњу читаоца на једну веома занимљиву и значајну кратку расправу под насловом "Келти и Срби" Илије М. Живанчевића,[2] коју он отпочиње непосредним постављањем проблема:

"Данас се сматра да су келтски обичаји, језик и вера најбоље сачувани у Бретањи, Велсу и Ирској. Келтисти су у ирским Загама открили највеће келтско божансгво "ЛУГ", чије име носи велики број важних места као Лион, ЛУГДУНУМ, итд. Помоћу тих зага покушали су да и значај поменутог божанства објасне, тражећи му право место у верском систему Келта... "

2. Сепарат прештампан из "Гласника југослопснског професорског друштва", књига XVI, св. 9., Београд, 1936. .

После расправе од око пет страна, "Живанчевић поставља питање:

"Чија је реч ЛУГ", па одмах одговара: "СРПСКА". А затим: "Где ју је Тацит нашао?, након чега наставља следећим текстом, који овде доносимо у целини због његове занимљивости:

"Рим је свој политички престиж одржавао обавештајном службом и кад је била разбијена организација његове милитаристичке власти, ову службу је преузела црква. Њени мисионери су уходили разне народе и о њима слали својој врховној власти доставе. Тако су, у раном Средњем веку, у Средњој Европи, поменути Срби, Сјубри, Сораби, Сураби, Сараби. Њихови остаци се и данас тамо налазе. Њихово средиште, према Егинхарду, (L. Leger, Les anciennes civilisations slaves, p. 121, Poyot) било је између Лабе и Сале, одакле су падали на Туринг, а њихови остаци данас се налазе на граници између Сакса и Пруске, у Лужици, и зову се Лужички Срби.

Лужица је деминутив од речи Луг. Али, сем ње, као што су, према Лоту, у Галији, четнаест утврђења добила име по Лугу, тако су и у свим словенским земљама многа места добила назив такође по Лугу: Луже, Лужна, Лужец, Лужани, Лужанки, Лужнице, итд. (К. Кадлец: Првобитно словенско право пре X века, 1924. г., стр. 13., у.преводу Т. Тарановског). Код кадлеца се, истина, ови називи погрешно тумаче као каљуге, али је та погрешка дошла услед

непознавања правила о претварању **г** у **ж**, што се, уосталом, јавља и у формирању француског језика.

Дакле, Тацит је Луг нашао у Германији, код Словена, Срба, из Средње Европе.

Подударност келтског луга са српским није обична језичка случајност, јер и сви други појмови који означују Лугов круг имају еквиваленат у српском језику. На пример епопеја "Друга битка Мојтуре" у којој Луг жели да уђе у Тарине дворе. Тара је једна од најлешпших планина у Западној Србији, а ако је келтски Луг, као српски, Шума, онда у овом конкретном случају треба да се персонификује долазак пролећа или лета на Тару. У келтској епопеји келтски Луг има епитет Samhildanach, а и сам Лот samh тумачи као Лето.

Код Срба гавран је ратни гласник, кобан. Он иде са придевом вран, али се употребљава и сам придев, као супстантива што је запазио још Ј. Грим.

"Полетела два врана гаврана,
Са Мишара, поља широкога...
Ја два врана, два по богу брата".
(Бој на Мишару, Вук, IV)

И ово одговара келтском и галском бран, код кога се, уместо српског **в**, јавља **б**, што је готово правило, јер је и Габриел српски Гаврило.

И Фомор, везан са гавранима као гласницима смрти, потпуно је објашњив на српском. Јер, готово правило је да словенска реч, прелазећи у германски језик, у замену за словенско **п** добија германско **ф**. На пр. реч волкс, фолк је словенска. Устаријем словенском, данас у руском, она гласи полк, плк. Код Срба, где је извршена вокализација сугласника **л**, плк се јавља као пук. Имајући ово на уму, фомор се објашњава сам по себи. Враћањем у Словенство, он губи германско **ф** и добија своје словенско **п**. Такав, он је помор - поморје српска реч и значи потпуно изумирање. Везан за спев из епа који се објашњава може да значи јесен, када у лугу све вене и мре. Лако су, затим, објашњиве и тако велике чари луга као и његова музикалност, јер у њему живе славуји, а и име Кукулин се јавља у српским именима Куделин и Кулин.

Поставља се питање може ли се помоћу српског језика објаснити Lugnasad. Насад или расад, у српском је сађење. Лугнасад може бити сађење луга, дрвећа.

А шта је Брон Трогин? Жалост јесени?

Тацит Germ. (IX) вели: "pars Sueborum et Isidi sacrificat", а у R.H.R. livre C 1929 у чланку L'Eleusinisme et la disgraci de Danaides, CH. Picard наводи, према наводу, један став из Плутархове расправе о Изиди и Озирису.

Плутарх нас обавештава, вели Пикар, да у његово време, и у извесним местима Грчке, сејања су била пропраћена погребним обредима; зрно затрпано у земљу оплакано је као мртвац.

Ако се у извесним местима Грчке, у Изидином култу, култу земље, сејање оплакивало, зашто, у том истом култу, не би било оплакивано и у другим крајевима Европе? Онда би Лугнасад било време сејања и оплакивања тога сејања. А венчање је том пригодом најпре симболично, а затим и реално - закључивање бракова. Сем овога у словенској митологији јавља се Тројан, коме још није одређено место. Могућно да он одговара Трогану, утолико пре што Срби често мешају **ф** и **г**, на пр.:

Јал' ће ми је царе поклонити,
Јали ће ми на мејдан изићи -

где је употребљена реч мејдан уместо речи мегдан. - Марко Краљевић и Арапин, Вук II, бр. 65.

Код келта, даље са Лугом се јавља и Мајка земља - Таилтиу, корен тал. У српском језику површина земље зове се тле, а постоји израз: добити тал . У (Germ. XXVI) Тацит каже:

"Agri, pro nimero cultorum ab universis in vices occupantur,
quos mox inter se, secundum dignationem, partiuntur... "

Из овога се види и то да се код Срба још до данас сачувало, у термину, сећање на некадашњи режим дељења земље - тла, тала, кад је код Словена земља била општа својина.

Има још један интересантан моменат. Лот сматра да се земља, ириу, идентификује са Ирском - Ерну, други падеж Ерен. У Србији, баш Тара се налази у крају у коме живе Ере, а не треба смести с ума да и Хертха садржи ер.

Остало би да се реч дун објасни на српском.

Код Келта дун представља тврђаву, утврђење. То келтско утврђење било је двојако: 1) или се градило земљаним насипима и каменом око места за становање, 2) или се место становања или одбране, град, ограђивало, поред земљаних насипа, и кољем. Оваквим келтским утврђењем служио се Цезар код Алезије, где се плот зове cippes (De bello gall. Vll, 73).

Код Словена, код којих је градски систем био необично развијен, град је био опасан оградом или од земље или од коља (L. Leger, Les anciennes civilisaňions slaves.p. 29-30). Ова ограда од земље и камена, келтски дун, и данас се код Срба зове беден, што се јасно види и у народној песми Краљевић Марко и Вуча ђенерал, Вук. IV, ред 111-13,

Пошетала Владимировица
Мила снаха Вуче ђенерала
По бедену града Вараждина,

а дала је и реч бетон. Друга врста ограде - Цезарев систем cippes -постоји и данас. Cippes је српска реч, цепке - цепанице, коље, плот.

Према овоме, келтски дун одговара српском беден, а систем cippes одговара систему ограђивања цепаницама, плотом. А ни факат да се луг јавља у упоређењу са сунцем није стран за нашу народну поезију, где су таква упоређења честа:

Сину Милош у пољу зелену
Као јарко иза горе сунце
(Жен. Душанова, Вук. 11, ред 564-5).

А Лавада би одговарало Ливади, пропланку у Лугу.

Помоћу изложених момената средина келтског Луга потпуно је објашњена средином српскога луга, а, најзад, келтски Луговес би био први падеж множине од речи Луг, што одговара српском лугови.

Персонификације луга вршила је црква и у Ирској и свуда, као што је и у

Француској вршила специјалне персонификације са матрама. Таквим персонификацијама је подлегао и Крапе (Krappe - R.A., t., XXX, V serie, p. 102, 1931).

Јасно је, дакле, да Луг није бог већ свето место, шума, гора. Као такав, као света шума, он се код Срба задржао и до данас, у називу Света Гора, у којој је средњовековним Србима био усредсређен верски живот.

Откуда Келтима српски Луг?

Келте не треба схватити као етничку целину. Келтој - Грци су звали светле, беле људе са негованом косом. Према овоме грчка племена из средоземног базена називала су Келтима беле људе из Средње Европе, северце, из чега је опет јасно да та даља средоземна племена нису била бела. А Цезар (De bello gall, 1,1) Келтима назива сва племена келтске Галије између Белгије и Аквитаније.

Историчари тврде да су се Келти налазили на падинама Алпа и у Дунавској долини (Средња Европа) још у камено доба; да су Умбри, алпијски Келти, падали на Италију у бронзано доба, а проналаском гвожђа постали непобедиви, и мисли се да су силазили до Грчке око 1450 г. као Хомерови Ахајци, носећи гвожђе, наките, одликујући се спаљивањем мртваца, и стилом који се зове геометријски; да су се у седмом веку пребацили преко Рајне и заузели Галију, где су у шестом веку постали врло моћни; одатле пали на Шпанију и заузели је до Кадикса, а истовремено направили и поход на Италију, да им је године 390 најпре пала Апиа у руке, а затим Рим, који су напустили, а задржали Северну Италију. Том приликом њихови пукови били су подељени - једни су били у Италији други су ушли на Балканско Полуострво и запоселе његов северни део. Да су, други пут, око 280 г., у заједници са Илирима, заузели Маћедонију, Тесалију и Фокиду, а године 279 потисли су их Еолци. Из Тракије су били потиснути 220 год. а да су допирали на Исток до Мале Азије, на запад до Британских Острва.

Нека њихова племена - Трокми, Толистобомани и Тектосади била су нека врста латинских савезника, али их је Август потпуно присајединио 189 г. и Галију претворио у покрајину.

Данас се сматра, као што смо напоменули, да су се њихови обичаји и језик у многоме и највише сачували у Бретањи, Велсу и Ирској.

Ово надирање Келта, белих људи са Севера на Шпанију, Италију итд, оставило је трага и у називима места и у митологији. У називима места у базену Средоземног Мора, нису ретка имена Бело, Болонија итд. Бело је српска, или ако се хоће, келтска реч, и означава светлу боју. Овом речју Французи су почели да означују лепо, јер њихов стари облик белс, бел, вокализујући као и у српском у истој речи, **л** у **о**, добио је бе-о бе-ау опет као у српском. И из овога је јасно да су та места добила име по белим, лепим, насупрот мургасима, ружним људима.

Отуда је борба Келта са Римом борба белих племена са небелим племенима. Борба Келта у Шпанији је такође борба белих са небелима, исто и у Грчкој, итд. Ово се нарочито очитује у случају Рима приликом пунских ратова. За успешан исход рата са свакако небелом Картагином Рим је принуђен да узме нову веру, култ земље, еминентно келтски култ, култ "нордијаца", из чега је јасно да су бели у Риму били постали надмоћнији услед чега је и наступило разрачунавање са Картагином.

Од пунског рата Римску државу треба сматрати као келтизовану - белу

> - у приличној мери, али не потпуно, што је и било повод њених сталних преврата и нереда.
>
> У овој борби светлих Севераца, носилаца песме и апстрактног бога, и тамних људи са Средоземнога Мора, борба Јелисеја и Атине, Еумолпа и Еректеја, Голијата и Давида, Келта и Римљана па затим и келтизованих Римљана и Картагине, - и јесте тајна коју, у најновије време, наслућује т.зв. нордијска концепција.
>
> Тек после пунских ратова јављају се Анали Тита Ливија, који је пореклом из Убрије, еминентно Келт, и ти Анали, нарочито о оснивању Рима, испредени су из неримских легенда. Отуда и неримски мит о ноћним састанцима Нуме и нимфе крај извора у светој шуми, која није римска. Али келтизам у римској држави је променљиве судбине и зато, касније, Тацит, иако је и сам из Умбрије, не помиње lucus као установу за коју знају и Римљани, него као установу искључиво средњоевропску.

Из овога видимо да lucus није латински појам, а утврдили смо да није ни германски, па ни старокелтски.

> Луг, израз највеће келтске светиње је, дакле, несумњиво српска реч. Али не само ово. Сва келтска племена поређана код Цезара (De bello gall.) носе српска имена: Брановићи, VII, 75; Лемовићи (Ломовићи) VII, 75; (и код Тацита Герм. XI 19); Беловци II, V, VIII; Латовићи И, као и имена келтских вођа: Думнори (к) ћ- Оргентри (кс) ћ- Верцигентори (кс) ћ- итд; а, као што је већ напоменуто, за ознаку Немаца и Цезар и Тацит се служе словенском речју - Неметес - Нематес.

Из овога се поставља питање откуда код Келта српски Луг и српска имена и има ли између једних и других, Келта и Срба односно Келта и Словена, каквог сродства, или је било узајамног утицаја, посредног или непосредног, у којим крајевима. света, и у коме добу?

И Живанчевић као и ми већ толико пута у току рада на овој књизи - у ствари - предлаже још једну нову студију. Како рекосмо, западна Европа о Келтима много пише, али њихова појава ипак остаје апсолутно недовољно објашњена, а поготову - њихова култура, веровања, обичаји, па - у крајњој линији - и сам језик. Ми сматрамо, а на основу напред тек само дотакнутих проблема, да је крајње време, да се српска наука озбиљно прихвати овога проблема. Сматрамо, наиме, да се многе ствари код Келта могу објаснити само полазећи од истих тих појава код Срба. Одмах ћемо дати један пример:

Нема дуго, рад на овом делу већ је био у току, кад је на париској телевизији приказана једна емисија, организована од археолошких стручњака, чији задатак је управо откриће предмета келтске материјалне културе. Кроз ту емисију, дакле, публика је требало да сазна нешто више о тим негдашњим "гало-келтским" становницима на тлу данашње Француске. У току одвијања емисије и приказивања ископаних предмета, једна дама, иначе ауторитет на пољу келтске археологије, показала је једно попрсје са три главе. Упитана, да публици каже, шта та скулптура представља, она је рекла, да не зна тачно. Међутим, као што се то почесто догађа, она је нашла једно своје произвољно решење, рекавши: "То ће вероватно бити попрсје неког божанства неке келтске верске секте". Имао се утисак, да је оваквим одговором била задовољна, како она сама, тако исто и публика, која је одговор прихватила, не постављајући више некакво питање у том смислу. И то ће тако да остане, по истом принципу као и: грчка слова феничанског порекла, потпуни нестанак Трачана, Илира, Трибала, и т.с., итд..!

Што се мене тиче, видевши оно попрсје, приказано у боји на великом екрану - вероватно у правој величини, прошао ме је дрхтај, какав осећамо при открићу познатих и драгих ствари! Јер - био је то древни српски бог ТРИГЛАВ, о коме је Милош Милојевић још могао у српском народу да запише

по неку народну песму! Откуда ТРИГЛАВ на француском тлу? Е, то је дуга прича, рекао би човек, који се бави литературом. Да! То је врло дуга и врло стара прича, на којој српска наука мора још много да ради! Јер - посигурно, пре него што је уопште још дошло до појаве Келта у овом делу Европе, било је ту - особито по обалама Атлантика - древних Срба, Венета! Управо о њима је још могао да пише Јулије Цезар као сведок, који је с њима имао посла; па премда необјективан у својству римског "освајача света", он је ипак изрекао неколико појединости, с којима се српска наука још није ваљано позабавила:

> "Huius est civitas longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum, quod et naves habent VENETI plurimas, quibus in Britaniam navigare consuerunt, et sciencia atque usu nauticarum rerum reliquos antecedunt et in magno impetus moaris atque aperto paucis portibus interiectis, quos tenent ipsi, omnes fere qui eo mari uti consuerunt habent vectigales. Ab his fit initium..."[3]
>
> "Ових је земља далеко највећа сила целе морске обале оних области, јер и бродове имају ВЕНЕТИ многе, с којима су уобичајили, да плове у Британију, а знањем и искуством у поморским стварима надилазе остале; како је море плаховито и отворено и они су господари малог броја пристаништа, скоро сви који су уобичајили да се служе тим морем, плаћају (им) дажбине. "

3, Caesar, De Bello Gallico, "Les Belles Lettres", 1972., III, 8.

У следећој гл. 9. Цезар констатује, да су ВЕНЕТИ у погледу морнарице били моћнији од славних Римљана, за које су знали да им недостаје бродова...

Па ипак, Цезар који је водио беспоштедни рат, није као освајач мимоишао ни Венте, па каже:

> "Quo proelio bellum VENETARUM totiusque orae maritimae confectum est... quibus amissis reliqui neque quo se reciperent, neque quem ad modum oppida defenderent habebant. Itaque se suaque omnia Caesari dediderunt. In quos eo gravius Caesar vindicandum statuit, quo diligentius in reliquum tempus a BARBARIS ius legatorum conservaretur. Itaque omni senatu necato reliquos sub corona vendidit.[4]

4. Idem, III,16.

> "Овом битком рат с ВЕНЕТИМА био је завршен на целој морској обали... Они који су остали, нису знали ни куда ће, ни на који начин да бране своје градове. И тако су предали сами себе и све што им је припадало Цезару. Цезар је одлучио да их казни, што горе, уколико је више желео да убудуће сачува од **В А Р В А Р А** право посланика. И тако, убивши све сенаторе, преостало становништво је продао у робље "по површини".

5. Тј., римски Цезар је тако мало ценио побеђене "варваре", да није нашао за сходно да их продаје у робље појединачно, већ колико ко заокружи; то би се у српском народу казало "ђутуре".

У II књ. гл. 34. дознајемо, да је ка ВЕНЕТИМА био упућен Крас с целом једном легијом, на што коментатор додаје:

"Зато, што су Венети били најмоћнији народ армориканске области."

Тако су поступали Римљани према "варварима" и на Балкану, према истим оним, које су и Грци, заузевши њихове земље и потпуно пореметивши њихов миран староседелачки живот, на разне начине уништавали, варали, прогањали. Из овога јасно излази, да у Европи није било других "варвара" осим **С р б а** - у раније доба, пре него што су отпочеле хунско - монголско - турско - татарске најезде и давно пре него што се појавио општи назив СЛОВЕНИ.

Шафарик се у том погледу снашао, па је направио композитум СРБОСЛОВЕНИ. Наиме, расправљајући детаљно о имену СРБИН у делу, које је уредио по Суровјецком "О пореклу Словена", на стр. 154., 155. и д. изнео је - између осталог - претпоставку, да име "великог СРБО - СЛОВЕНСКОГ НАРОДА можда долази - по признању меродавних познаваоца, као што је Ј.С. Ватерс (Аналектон, II., С. 3.- 48.) од "праколевке Словенства", Индије и Персије, где се и у новије време налазе реке с именима: САРАБУС, САРБ, СРБИША, итд.. Ми смо ову напомену унели овде зато, што Шафарик - Суровјецки одмах после ње прелазе на друго српско име ВЕНДИ, па кажу:

"ПОШТО СУ СЕ ОНИ ДАВНИ СРБИ ЗВАЛИ И ВЕНЕТИМА
о којима се погрешно мислило да су Келти, па чак и Германи,

све док се коначно није схватило Полибијево сведочанство:

"Veneti... ligua a Gallis differunt... (II, 17.)
"ВЕНЕТИ се језиком разликују од Гала... "

А како се могао донети суд о језику "варвара", када је за Римљане, а исто тако и за Грке било недостојно и срамота изговарати чак и имена "варвара"! (Плиније, III,21.;I II,3.)

После подуже расправе о "Србима-Венетима", Шафарик закључује, да се слаже са J. Jungmann-om, који име ВИНДА, ВИНИДА, ВЕНЕТА, итд.., сматра идентичним са ХИНДУ. Он тим не завршава, већ додаје:

"Премда СТАРИ СРБИ СЕБЕ НИКАДА НИСУ НАЗИВАЛИ ВИНДИМА, то име није географско и случајно, већ је "genetisch und kommt von dem höchsten Alterthümer ... " (племенско и долази из највеће старине). Разлике у изговору, наставља Шафарик даље, не треба да збуњују (Инд, Хинд, Хенду, Енет, Хенет, Њенед, Њенет, Њинд, Ант, етц.); ИМЕ ЈЕДНОГ ТОЛИКО У ДАВНИНИ РАСПРОСТРАЊЕНОГ НАРОДА НИЈЕ МОГЛО У ДВА РАЗЛИЧИТА ДЕЛА СВЕТА ДА ОСТАНЕ ИСТО И ДА СЕ ИЗГОВАРА НА ИСТИ НАЧИН"......

У истом делу, на стр. 47. и д., Суровјецки и Шафарик налазе Венеде у разним деловима Европе, па их називају: ЈАДРАНСКИ, АРМОРИКАНСКИ, БЕЛГИЈСКИ и БАЛТИЧКИ, додајући им ТРАЧКЕ КРИВИЋЕ, ГОРАЛЕ, БЕСЕ, итд..

Што се тиче "арморикансkих Венеда", они кажу, да су се њихова седишта простирала до ушћа Лоаре, а и да су сва т.зв. Венетска острва Аквитанске обале припадала њима. О тим Венедима, о којима Цезар пише, да су били поморска и трговачка снага, да их је победио, побио и продао у ропство, за њих Шафарик и Суровјецки кажу, да је њихово главно пристаниште било Гесориацум, тј. Језерјак. Управо ове Венеде Страбон сматра прецима Јадранских Венета...

Но тиме Шафарик и Суровјецки не завршавају обавештења о тим давним Вендо - Србима, па на истом месту настављају, да су Венети, Венеди, Енети, Хенети, итд.., живели много стотина година пре Херодота на Јадранском Мору, водећи живу трговину, захваљујући својим чувеним градовима, чији је

број износио 50. Овим Венетима припадали су, између осталих: Норици, Salassi, Венони, Винделици, Истријани, Таулантини, Далмати, Илири... Седишта тих Венета простирала су се дуж Јадранског Мора, преко острва Анконе, до Епира, а одатле северно, према УНУТРАШЊОСТИ БАЛКАНА, ПА СВЕ ДО ДУНАВА, а одатле западно преко Илирије, Штајерске, Тирола, Баварске - до језера Брегенцер, где су се граничили с Рецима и Хелвећаннма. Сви ти крајеви, дознајемо даље, изузев предела између Анконе и Поа, имали су велику мрежу канала, слично Египту, због многих вода и поплава. Исто тако, Венети су у тим областима земљорадњу подигли на висок степен. Аутори се не слажу у потпуности у односу на те Венете: по једнима они су били из Медије, по другима из Пафлагоније, а по трећима из Галије. Међутим, у једном се сви слажу, а то је оно, што је написао Полибије:

"GENS VETUSTISSIMA IN ITALIA ET ALIA A GALLIS UTENTES LINGUA"

тј.:

"НАЈСТАРИЈИ НАРОД У ИТАЛИЈИ, КОЈИ СЕ СЛУЖИО
РАЗЛИЧИТИМ ЈЕЗИКОМ ОД ГАЛСКОГ""

Добро обавештени Шафарик и Суровјецки кажу, да су се већ у Ромулово доба Римљани дивили њиховим плавим очима, док изванредни "хенетски одгој коња и мазги" спомиње још и Хомер. По Плинију, њихов језик је за Римљане био особито тежак, међутим, кажу Суровјецки и Шафарик, печат њихових речи, које су допрле до нас, веома је лак за распознавање, јер су СЛОВЕНСКЕ... са чисто СЛОВЕНСКИМ КОРЕНИМА.

На 47. страни дознајемо још, да је данашња француска Вандеја (Vendee) успомена на Арморжиканске Венде, којих је већ давно нестало под латинским мачем мржње и беса према "варварима"... од њих је дакле, остало само још име, у коме се данашњи њихови потомци уопште више не препознају, док данас туђа земља крије дела њихових руку и попрсје њиховога бога ТРИГЛАВА, са ТРИ ГЛАВЕ, о коме Милош Милојевић пише на основу српских народних песама, које је он сам записао, будући, да су оне у његово доба још увек постојале... Замишљајући тугу с којом је овај историчар писао - у вези с ТРИГЛАВОМ - о старим српским појмовима ТРОЈСТВА и о бојама древне српске заставе, нераздвојно повезане с истим овим богом - ЦРВЕНО - ПЛАВО - БЕЛО, од којих свака претставља осмишљени симбол давних мудраца, ми овде можемо да прикажемо само цртеж истог овог бога, нађен у некадашњој српској Тракији, где је такође сурово угушено српско име... На основу овог цртежа, читалац може да замисли Триглављево попрсје, нађено у Француској!

У делу "Georges Dumezil a la decouverte des lndo-Europeens",[6] у глави "L'ideologie tripartie", а на страни 36., наћи ћемо следећи закључак:

"De quoi s agit-il? D une structure triple, correspondant a trois
fonctions, qui plonge ses racines dans la realite immediate, et
constitute du meme coup la trame de la couception indo-europeenne

de l'homme et du monde, de la nature et de l'univers. L'ideologie tripartie a cet egard, apparait comme le mythe central et principal de ce qu on pourrait appeler l' "INDO - EUROPEANITE".

6. Jean-Claude Riviere, "Georges Dumesil a la decouverte des Indo-Europeens'.Copernic, 1979, Collection "Maitres a penser".

У том делу, дакле, у коме Жан - Клод Ривиер резимира рад Жоржа Димезила с циљем "откривања Индо - Европљана", у глави под насловом "Идеологија о тројству", налазимо следећа размишљања:

"О чему се ради? О једној трострукој структури, која одговара трима функцијама, а која урађа своје корене у непосредну стварност, сачињавајући истовремено нит индо - европског поимања човека, света, природе и свемира. Тројна идеологија у овом погледу се јавља као средишни и главни мит онога, што бисмо могли назвати "ИНДО - ЕВРОПЕИЗАМ"...

У немогућности, да овом приликом улазимо у анализу целе те књиге, у којој се Срби уопште не спомињу, док се српски језик спомиње само једном у једној листи језика, ми ћемо насупрот горњој типичној европској медитацији, супротставити на овом месту сву једноставност једне српске народне песме - и то само један њен одломак, у коме се спомиње српско "ТРОЈНО" божанство Триглав, на које би се дословно могле применити горње речи наведеног француског дела:

".........
Па је носи до Бадњака
И Божића СВАРОЖИЋА,
Тог божића млада бора,
Сварожића мила сина,
Ивањица пауница!
Венцима се накитила
Од ивањска плаветнога,
У колу је потскакала,
Преко ватре прескакала,
Сухе лиле припалила,
Да нам стока буде здрава
Та говеда и те овце,
Ти јарићи и јагањци.
Дорастасти вељи коњи,
Што но носе те јунаке,
миле борце ТРИГЛАВ-БОГА,
ТРИГЛАВ - БОГА ТЕ ТРОЈИЦЕ,
ВИШЊЕГ БОГА СТВОРИТЕЉА.
ЈАКОГ ЖИВЕ РУШИТЕЉА
И БРАЋАЊА БРАНИТЕЉА.."[7]

7. Песме и обичаји укупног народа српског, Књига прва - Обредне песме, скупио и издао М.С. Милојевић, Београд, 1969., с.б.

Српски народ је, дакле, давно пре хришћанства и пре свих западно-европских студија имао своју веру, своју филозофију и своје схватање ТРОЈСТВА..

Међутим нико, па ни учени аутор дела о великом ерудити нашега столећа - Димезилу - у својим студијама није Србе узео у обзир!

У вези са овим, сада бисмо могли отпочети један нов рад, паралелан споменутој књизи, којим бисмо изнели, у чему се састоји "српски индо-европеизам". Нажалост, ми ћемо и том предмету моћи посветити само једно поглавље и то у другом тому наше студије.

Напустићемо овај тек само додирнути предмет, који нам особито лежи на срцу, да бисмо се вратили наведеном делу Суровјецког и Шафарика, који после некадашњих Венеда на тлу данашње Француске, спомињу Венеде Балтичких области (стр. 49.); Este (Strabon), Aesti (Tacit), Aesti (Jornand), а касније Гутони, Пруси и Лети, који су СВИ ДОШЛИ С ЈУГА ЈОШ У ПРАДАВНИМ ВРЕМЕНИМА, ПРИВУЧЕНИ СЕВЕРНОМ ОБАЛОМ ЋИЛИБАРА.

Све су то Суровјецки и Шафарик изнели с циљем потврђивања старости Словена у Европи, или - како су много пута поновили - давних ВЕНДО - СРБА. Они затим наводе, да су се проучавањем сродства европских језика (грчког, латинског, келтског и германског) бавили: Galenius, Knapski, Martinius, Temler, Sorgo, Soltan, Ihre, Frisch, Adelung, Kopczynski, Whiter, Berndt, Murray, A. Wagner, Dobrowsky, Linde, Šiskov, Rakowiecki, F. Gräf, Dankowsky и др., закључујући сви једногласно:

> "При истраживању етимологија, откривају се сигурни знаци, када је која реч и у ком језику стекла право грађанства. ОВА ВРСТА САВЕСНОГ ИСТРАЖИВАЊА УВЕК ИДЕ У ПРИЛОГ СЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА, УПРАВО КАО И УПОРЕЂЕЊЕ ГРАМАТИКЕ. На овом месту нас аутори упућују на: "F. Graef, Comm, qua lingua graeca el latina cum slav. dial. inre gramm. comparetur, Petrop.,1827.,8."

Ево, дакле, још једног предмета изучавања у оквиру будуће Српске Академије Знања! Расветљавање проблема КЕЛТА И СРБА.расветлиће многу тамну страну прошлости европског континента!

Др Олга Луковић – Пјановић

Срби ... народ најстарији

ДРУГИ ДЕО

ТРЕЋИ ДЕО

BIBLIOTEKA VOJVODANSKOG MUZEJA
СРБИ...НАРОД НАЈСТАРИЈИ
ПРОФ. ДР ОЛГА ЛУКОВИЋ-ПЈАНОВИЋ

САДРЖАЈ

АИЗ ДОСИЈЕ
Вишњичка 50,
Београд

др Олга Луковић - Пјановић:

СРБИ... НАРОД НАЈСТАРИЈИ,
II том

Приређивачи:
Вељко Топаловић Бранислав Бркић

Рецензенти:
др Жарко Гавриловић Небојша Граца Србољуб Којадиновић

Илустрација на насловној страни:
Добросав Живковић

За издавача:
Бранислав Бркић, директор

Главни и одговорни уредник
Вељко Топаловић

Компјутерска обрада текста:
Дејан Ћебовић

I издање

Штампа:
"Напредак", Аранђеловац

Тираж:2 500 примерака

Београд,
март 1990. године

Захваљујемо на сарадњи:

Наташи Луковић, Велизару Радовићу и Славку Арсићу

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

949.711
ЛУКОВИЋ - Пјановић, Олга
Срби... народ најстарији / Олга Луковић - Пјановић. -
Београд: Досије, 1990. - 336 страна.: илустр.; 24 cm
ISBN86-81563-01-7
ПК: а. Срби - Порекло

ТРЕЋИ ДЕО

На облик српског имена СРБИНДА у Ведама, надовезујемо друго једно сведочанство, које - као и СРБИНДА - ПРЕДСТАВЉА ЧВРСТУ СПОНУ ИЗМЕЂУ СТВАРАЛАЦА ВЕДА ДАВНИХ ПРЕДАКА ДАНАШЊИХ СРБА, чија је култура у оним древним временима носила печат одређеног правног поретка.

Овај одељак о ведском и српском праву, које - дакле - није ни римско, ни византијско, написан је на основу студије изванредног правног познаваоца, већ добро нам познатог Илије М. Живанчевића.

ДУШАНОВ ЗАКОНИК
ИЛИ
СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПРАВО
- КОНТИНУИТЕТ ВЕДСКОГ ПРАВА

Када се говори о српском праву, одмах се мисли на Душанов Законик, чији наслов је у старијим рукописима "Закон благовјернаго цара Стефана". Јасно је, да је тај законик настао за време владавине Цара Душана и то у два маха:

Први део (према издању Стојана Новаковића од 1898.г.), тј. члан 1-135. -издат је на Сабору у Царском Скопљу, на празник Вазнесења, 21. маја 1349. г. а други је део, према истом издању, објављен на Сабору у Серезу, и то у време, између 1. септембра 1353. г. и 31. августа 1354. г. До наших дана је сачувано око 20 рукописа тог важног правног споменика, који потичу из времена од XIV-XVIII века. На жалост, оригинални рукопис није сачуван. Најстарији пак - од сачуваних рукописа - нађен је у Струзи, но он је непотпун. По старини, за њим долази рукопис, који је био својина призренске епископије, тзв. Призренски рукопис, који је служио као основ Новаковићевом издању од 1898. г. Остали рукописи се удаљују мање, или више од те две редакције, сматране најстаријим, од којих је једна извршена у XV, а друга крајем XVII. или почетком XVIII века.

Душанов Законик није израђен на споменутим Саборима, него је спремљен пре тога, а Сабору је поднет на одобрење. А да је Цар Душан свесно и озбиљно помишљао, да што боље уреди правне прилике своје велике и проширене државе, види се из једне његове наредбе из 1346. г., или 1347. у којој наглашава, да је намеран у својој држави поставити уредбе и законе, тако да у његовом Законику можемо гледати остварење тих намера.

Садржај Законика је следећи - према Новаковићевом издању од 1898.г.:

- Чланови 1-38. тичу се црквених ствари и особа.
- Чланови 39-62. односе се на властелу и њихове прилике.
- Чланови 63-73. тичу се других класа: чиновника, отрока, меропха, серба.

- Чланови 74-83. односе се на село и његове прилике.
- Чланови 84-117. садрже углавном казнено право и процесуално право.
- Чланови 118-122. баве се трговцима и њиховим приликама.
- Чланови 124-127. уређују градске ствари.
- Чланови 129-135. тичу се војничких ствари.

У другом делу Душановог Законика не налазимо толико сређене грађе, колико у првом. Ту претежу чланци, који би имали да уреде несређене прилике, настале у Србији услед наглог проширења њених граница. Грађа је распоређена по СТАЛЕШКОМ НАЧЕЛУ тј., норме су сврстане у групе, које се односе на личне и стварне међусобне ставове сталежа према сталежу. Тај систем потпуно одговара концепцији тадашње државе, којој је сасвим прилагођен. Иако је Душанов Законик опсежан рад, показују се ипак неке празнине и то у подручјима, за која знамо из других извора, да су у Србији била нормирана; нпр., породично право није разрађено потпуно, а позната је веома значајна улога српске породице са свим традицијама, које су се под њеним окриљем чувале кроз разне епохе и под најтежим условима. Исто тако, релативно се мало говори о наследном праву... Веома је занимљиво, да је у Законику слабо заступљено обавезно право, а ни говора нема о правним пословима, као што је купопродаја, зајам, најам, итд;, што се у савременом друштву сматра најважнијим правним предметом. Овде се пак морамо упитати, да ли је то било тако и у српском средњевековном друштву? И какав значај су онда имали ти данас толико важни правни појмови?

У Душановом Законику су најопсежније обрађени сталешки односи, дакле - права и дужности појединих сталежа и односи међу њима. На основу Законика можемо да створимо себи доста јасну слику српске сталешке државе у Душановом добу. Такође кроз Законик упознајемо положај црквених особа, властеле, властеличића, грађана, серба, меропха и отрока, па положај војника, Влаха и трговаца. У Законику свакако претеже јавно - правни карактер норми.

Много се писало о томе, у каквом је односу Законик Цара Душана са осталим изворима права. Има их, чак и међу Србима, који су тражили његову везу с грчко - византијским законодавством, тражећи уједно у њему и грчко -византијске утицаје. Друго занимљиво питање је: у каквом односу је та законодавна радња са другим правним изворима Европе?

Међутим, на основу извесних студија, а особито Новаковићевих, данас се поуздано може тврдити, да Душанов Законик има сасвим самосталан карактер државног закона, којим су се уређивале јавно - правне прилике царства.

Што се приватно - правних односа тиче, они су се уређивали и надаље према нормама ОБИЧАЈНОГ ПРАВА... Душанов Законик је на сваки начин имао значај основног државног закона, којим су утврђена општа начела државног уређења. Као таква законодавна радња он је замишљен, а тако је и проведен, па се тиме најбоље тумаче споменуте празнине у Законику.

Важност Законика Цара Стефана Душана добро је означио Стојан Новаковић, који је истакао, да је то најлепше културно дело српског средњег века. Законик најбоље сведочи, на коликој је висини била култура Србије у доба Цара Душана, као и колико је тај владар настојао, да уреди своју велику државу по одређеним правним основама. Висина на којој стоји Душанов Законик може да се оцени тек онда, кад се упореди чак и са савременим законодавством европских држава, кроз што се можемо само уверити, да он међу њима заузима једно изванредно место, како по садржају, тако исто и по значењу.

* * *

Претходна обавештења о Душановом Законику углавном смо узели из Станојевићеве енциклопедије, за коју их је написао правник Марко Костренчић. Од дела којима се служио, Костренчић је ту навео: Стојана Новаковића и његово друго издање, од 1898. г., расправе под насловом "Законик Стефана Душана". Као друго дело Костренчић цитира: C Jirecek, "Das Gesetzbuch des serbischen Zaren Stephan Dusan" (Archiv für slavische Philologie, 22., 1900); на трећем месту означен је "Душанов Законик" од М. Доленца, из 1925.г.

* * *

Пре него што пређемо на коментар Илије М. Живанчевића о Душановом Законику, осврнућемо се на овом месту у најкраћим потезима на неколико занимљивих појединости у вези с тим веома значајним српским средњевековним спомеником.

Као што је речено у почетку, нађено је око двадесет рукописа Душановог Законика. Стојан Новаковић је у својој расправи о њему закључио, да једино СТРУШКА и ПРИЗРЕНСКА редакција са сигурношћу потичу непосредно из оригиналног текста, а исто је тако - по Новаковићу - сигурно, да су те две редакције настале у Душаново доба. Међутим, Атонска верзија би, како он тврди, представљала почетни облик редакцијских новелирања, насталих на основу исправки оригинала, предузетих између 1402. и 1429. г., тј. у доба Деспота Стефана. С Новаковићем се слажу и научни кругови, чије мишљење је забележено у изванредном и монументалном издању "Законика Цара Стефана Душана "Српске академије наука, с поднасловом "Струшки и Атонски рукопис",[1] на стр. 94.; то мишљење научних кругова је на споменутом месту дато у облику једног текста на француском језику:

> "En dehors de nuiltiples questions encore non resolues, les cercles scientifiques en sont arrives a la conclusion que la redaction de Struga est le prototype qui a pris forme par voie officielle des le temps du legislateur lui-meme, l'empereur Stephan Douchan, et que le manuscrit de Struga est donc la transcription la plus proche de la redaction de l'original. "

1. Издање Одељења друштвених наука - Извори српског права IV, Српске академије наука, примљено на скупу 29. маја 1973.г. дело је штампано у Београду, 1975. године.

У преводу претходни текст гласи:

> "Изван бројних још нерешених питања, научни кругови су дошли до закључка, да је редакција (Душановог Законика) нађена у Струги, прототип - створен службено још у време самог законодавца, Цара Стефана Душана и да је манускрипт из Струге препис најближи оригиналу. "

Дуго време, тешке прилике и многи други разлози довели су до оштећења тог рукописа, чију прву страну мало даље приказујемо. У оригиналном делу, цитираном мало више, репродукција манускрипта је у боји, тако да долазе јасно до изражаја слова смеђе - мрке боје, док су у атонском слова мрка и црвена. Судећи по репродукцији, оштећења су изазвана особито влагом. Но није само то оштећење жалосно. Још је жалоснија чињеница, што се ни један, ни други манускрипт не налазе у Србији, где би им било место, већ у данашњој совјетској Русији, у Москви, у библиотеци, која носи Лењиново име. Рукопис је тамо стигао осакаћен, јер су му нестали почетни и крајњи листови, а недостаје их прилично и у средини преписа, тако да данас само с жалошћу можемо да констатујемо, да је кодекс у свом првобитном стању био знатно већи. На рукопису се налази белешка:

> "М1731 Законик Стефана Душана сербск. полуустав.,... кон. XIV (или кон. XIV - нач XV в.), (вывезен В. И. Григоровичем из Струги, близ Охриды), наиден во время путешествия по славянским землям в 1844. -1846. гг. "

На задњој корици пише:

"1877. г. Вход. Н1732. Из собр. В. Григоровича. "

- тј.

из збирке Василија И. Григоровича.

Овај Власије И. Григорович је живео од 1815 - 1876. г. Био је руски слависта и професор универзитета у Казану и Одеси. По Балканском полуострву је путовао ради научних истраживања, па је том приликом покупио многе старе српске рукописе, који су најпре били његова својина, док су по његовој смрти пренети у бивши Румјанцевски, каснији Лењинов музеј...

Те су тако Срби лишени својих најдрагоценијих споменика... За по неке, као за овај - зна се где је, али - колико их има, који су нестали заувек, као неке српске драгоцености, које су усташке главешине покупиле по српским црквама широм Хрватске, скупо их продавши у Америци...

Што се тиче Атонског манускрипта Душановог Законика, он је много боље очуван и сачињава део једног већег кодекса правне, одн. црквено - правне садржине. До данас се овај рукопис налази у добром стању, а и текст је далеко боље сачуван него у Струшком издању. После потпуне репродукције овог кодекса, у споменутом издању Српске академије наука, Димитрије Богдановић је направио читљив и јасан препис целога текста на црквено-српском језику. Међутим, Богдановић је тај посао тако лепо урадио, да је Законик разумљив и онако, како је био написан у време Цара Душана. Ми ћемо се овде дотаћи само неких појединости Душановог Законика онако, како је он приказан по Атонском Кодексу, који почиње речима (у преводу Димитрија Богдановића):

> "Закон благоверногa цара Стефана, лета 6857., индикт 2., на празник Вазнесења Господњег, месеца маја, 21. дан.
> Овај Законик постављамо од православнога сабора нашег, с преосвећеним патријархом, кир Јоаникијем, и свима архијерејима и црковницима малима и великима, и са мном, благоверним царем Стефаном, и свом властелом Царства ми, малом и великом. "

Не желећи да улазимо у извесне режимске коментаре у овом новом издању Душановог Законика, које сматрамо недостојним епохе Српског цара великог уједнитеља, коментаре, при којима се изналази "класна борба", "феудалистичко друштво", "друштвене неједнакости" и сл., ми упозоравамо на то, да се у овом почетку Законика назире један ред, који нема везе с марксистичком интерпретацијом једног готово светог документа, већ с хиљадугодишњим традицијама српског народа, које налазимо и у Ведама: на првом месту су они, који служе Богу, а тек иза њих сам Цар, па затим војнички сталеж.

Критичари који сматрају, да Законик Цара Душана не води рачуна о једној од највећих светиња за Србина у овоземаљском животу, о породици, нису на исправном путу. Јер одмах у почетку, Законик у одељку "О хришћанству" налаже:

> "Властела и остали људи да се не жене без благослова...
> И ни једна свадба да се не учини без венчања "...

Дакле, нема никакве посебне повлашћености исти закони важе и за властелу, тј. за ратнике и ратничке вође, као и за народ. Треба стварно бити површан и не видети иза таквих прописа поштовање светости: брачне везе, на којој се оснива обнова генерација! Већ одмах у самом том почетку видимо, да српски "феудализам" није био исто што, нпр., феудализам западне Европе...

А одмах после "хришћанства", следи одељак "О духовним стварима". У немогућности, да овом приликом улазимо у дубоку анализу, упозоравамо на племенитост српског духа, која избија кроз следећи пропис Душановог Закона (чл.5. у Атонском рукопису):

> "Светитељи да не проклињу хришћане за сагрешење духовно;

да пошаље двапут и трипут ка ономе да га обличи. И ако не
послуша и не усхтедне да се исправи заповешћу духовном,
да се по том одлучи."

Где је ту "феудализам"? Где је ту "класна мржња"? Упрво је зазорно исписивати ове речи... Где је "владарско насилништво" у следећим прописима?

Чл. 33.:
"И по свим црквама да се хране убоги... Ако их неко од митрополита,
или од епископа, или од игумана не усхрани, да се одлучи од чина?"

У чему је ту "класна привилегија"?

Шафарик је писао о Душановом Законику, уврштавајући га у некакво "словенско право". Душанов Законик је СРПСКО ОБИЧАЈНО ТРАДИЦИЈОМ ОСВЕШТАНО ПРАВО и ова одлика не сме да се расплињава некаквим неодређеним описима! Јер, ко је још у оно доба говорио као српски Цар Душан?

Чл. 49. и 50.:
"Властелин који увреди и осрамоти властеличића, да плати 100 перпера...
И ако властелин, или властеличих увреди серба, да плати 100 перпера".

У чему је ту "феудализам" и "феудалистичка неједнакост"?! Или - је ли ово можда феудализам?!

.. "Ако који властелин узме властелинку на силу, да му се обе руке отсеку и нос одреже...
Ако ли себар узме... себи равну на силу, да му се обе руке отсеку и нос одреже. "

У чл. 64. се каже:
"СИРОТА ПРЕЉА ДА ЈЕ СЛОБОДНА ИСТО КАО ПОП.."

Ево једног појма који блиста као спона између давних Веда и Душановог Законика! А замислимо данас у двадесетом веку моралну висину творца Законика из XIV века!

Чл 94.:
"Ако ко препозна предмет у човека, а буде у гори, на пустом месту,
да га поведе у најближе село и преда селу и позове, да га даду пред судије... "

Веома важну улогу на више места у Душанову Законику играју "ЗАКОНИ СВЕТИХ ОТАЦА"... О томе савремени коментатори, који о свему суде кроз марксизам и његову класну мржњу - не говоре. А тај "ЗАКОН СВЕТИХ ОТАЦА" - СВЕТЛИ ПРЕД ЗАКОНОДАВЦЕМ КАО СВЕТА БУКТИЊА, КОЈА НЕ СМЕ ДА СЕ УГАСИ, што нико није тако запазио и у дубину тог смисла толико ушао као Илија М. Живанчевић! Има толико финеса у Законику Цара Душана, да је неопростиво прелазити преко њих... Те суптилности је добро осетио исти овај писац у својој краткој, језгровитој и значајној студији, која је у целини одраз његове компетентности.

Замислимо у данашње доба, када свуда на кугли земаљској бесни сила, насиље, неправда и теранија свакојаке врсте, Цара који управо као у причи проглашава Закон: "ПИСМА ЦАРЕВА КОЈА СЕ ДОНОСЕ ПРЕД СУДИЈЕ БИЛО ЗА ШТО, А ОБЕСНАЖУЈЕ ИХ ЗАКОНИК ЦАРСТВА МИ, ШТО САМ НАПИСАО БИЛО КОМЕ ПИСМА ТА, ПИСМА ЧИЈУ БИ НИШТАВНОСТ СУД УСТАНОВИО, ОНА ПИСМА ДА УЗМУ СУДИЈЕ... ДА ДОНЕСУ ПРЕД ЦАРСТВО МИ."[2]

2. Струшки рукопис, чл. 63.

Када су носили пре неколико година земне остатке Цара Душана кроз Београд, да их сахране у храму Светог Марка, људи су клечали на улицама. И ми се побожно клањамо српском Цару, великом законодавцу, који је знао и своју царску личност да подвргне истим оним законима, који су важили и за сваког његовог поданика, било властелина, било серба, или свештеног лица! Како се усуђују, да без поштовања говоре о Српском цару, који је озаконио следеће речи?

(Струшки рукопис, чл 83.):
"Хрисовули[3] Царства ми, што су издати градовима. Царства ми: што им пише,
да им није властан оспорити ни Господин Цар, нити ко други. Да су хрисовули тврди."

3. Хрисовул (χρυσοβουλλοζ λογοζ) владарска повеља са златним печатом.

Или, узмимо само следећи члан Струшког манускрипта без икаквог коментара

Чл 85.:
"Меропсима у земљи Царства ми, да није властан ни један господар против закона ништа; само што је Царство ми записало у Законику, то да му работа и даје. Ако ли му учини што незаконито, наређује Царство ми, да је сваки меропах[4] властан парничити се са својим господарем, или с Царством ми, или са Госпођом Царицом, или са црквом, или с властелом Царства ми, и било с ким; да нико не буде властан задржати га од суда Царства ми, НЕГО ДА МУ СУДИЈЕ СУДЕ ПО ПРАВДИ. И ако меропах добије парницу против господара, да га ујемчи судија Царства ми, како да господар плати меропху све у року и потом да није властан тај господар учинити зло меропху."

4. Меропах, мн. меропси /ст. срп. меропх - зависан сељак земљорадник - за разлику од Влаха сточара/.

Племенитост која се огледа у толиким ставкама Душановог законика, штовање које Законодавац показује према Пређима и Светим Оцима, обзири према сиротану, или сиротанки, брига за моралне вредности и обавезе, уздизање вере, духовности и духовних отаца, једнакост пред Законом без обзира - не на "класну", већ на сталешку припадност, која потиче из прадавних времена - све су то дивне ствари, о којима тек треба да се пише и о којима је најбољу интерпретацију до данас дао Илија М. Живанчевић, врсни познавалац права, доводећи Српско право у непосредну везу с правим начелима Веда и ведског друштва, у чему је - у ствари - цела тајна ЛЕПОТЕ и ВЕЛИЧИНЕ ЗАКОНИКА СРПСКОГ ЦАРА ДУШАНА. Он је - у ствари - кодификовао више хиљадугодишње српско обичајно право давши му облик сходан његовом времену.

И у овом тренутку даћемо реч правном познаваоцу Илији М. Живанчевићу, кога нико од режимски признатих ауторитета није узео у обзир, но који је заслужио да се због своје велике и оригиналне идеје спајања ведског и српског права стави и испред самог изванредног Стојана Новаковића. Јер - Живанчевић је својом садржајном студијом проширио хоризонте српског права, идентификујући га с временом Веда, које носе печат непролазне мудрости, изван времена и изван простора. А пошто су српске правне традиције, или боље ОБИЧАЈНО СРПСКО ПРАВО - идентичне Мануовим верским правним прописима, или – можда је боље рећи: правним прописима везаним уз Мануово име, из тога логично произлази, да се у свему другом може поставити паралела, што се тиче Веда и српског народа. У ствари - тај континуитет од Веда до савремених Срба и јест сврха ове студије, у чему нам изванредни Живанчевић на свој начин даје подршку, на којој му изражавамо овом приликом неизмерну захвалност, будући, да је у последњем могућем тренутку сачувао од потпуног заборава српско - ведско традиционално право!

Ево, дакле, приказа оног дела Живанчевићеве студије, који се односи на истоветност Српских правних начела, сачуваних у Кодексу Закона Цара Душана Стефана, с начелима правних појмова, везаних уз првог законодавца, Мануа и сачуваних од давне ведске епохе све до наших дана.

На жалост, западни културни свет о томе - или не зна готово ништа, или управо ништа, као што не зна, да се у српској држави јело виљушкама, а на двору цара Милутина виљушкама од злата и сребра и то још између 1282 - 1321. г., док је у Европи виљушку увео тек крајем XVI века Хенрик III, од чега је направљен велики догађај.

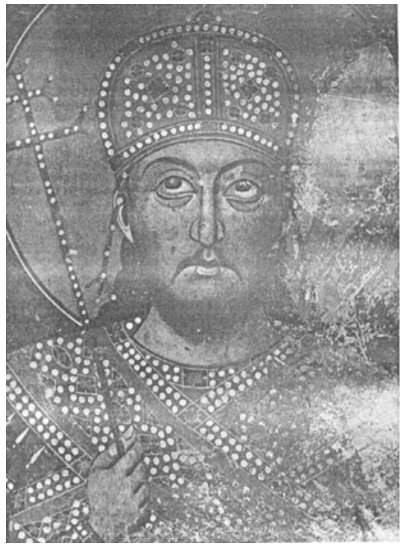

Фреска-портрет српског цара Стефана Душана из манастира Леснова, из 1349.г., у Македонији, која се налазила готово у средишту Српског Царства. У Леснову се налазе и други изврсни портрети српских владара...

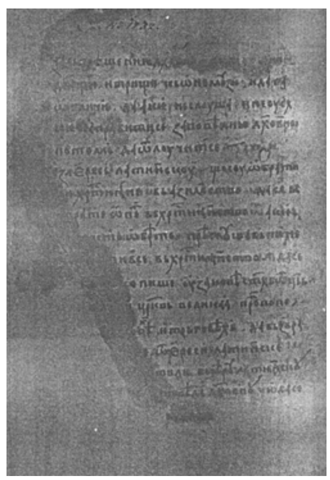

Рукопис Душановог Законика из XIV века, нађен у Струги. Као што се види, рукопис је оштећен влагом, а уз то су његови први и последњи, као и неки листови из средине изгубљени.

Потпис цара Стефана Душана на хрисовулу светогорском манастиру Лаври,

1347. године

Потпис цара Стефана Душана на хрисовулу светогорском манастиру Ватопеду, 1348. године

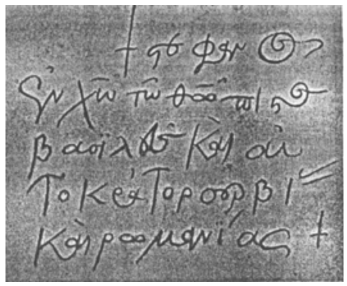

Потпис цара Стефана Душана на хрисовулу светогорском манастиру Св. Пантелејмону, 1348. године

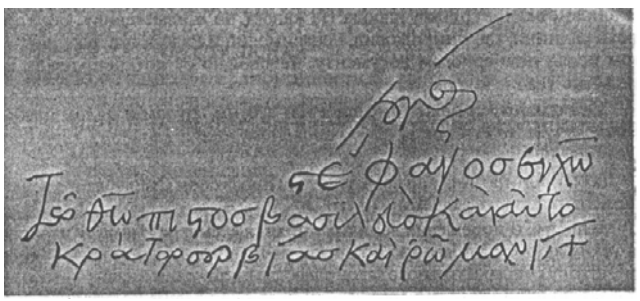

Потпис цара Стефана Душана на хрисовулу светогорском манастиру Дохиару, 1349. године

ЗАКОНОДАВСТВО СРПСКОГ ЦАРА ДУШАНА КОНТИНУИТЕТ ВЕДСКОГ ПРАВА – ПРЕМА ИЛИЈИ М. ЖИВАНЧЕВИЋУ

Има међу српским писцима великана, који су на неки чудан начин остали по страни - одбачени и заборављени. Напротив, прихватили су се уместо њих странци, уз претерана увеличавања и поверење, које не заслужују.

Дело на основу кога пишемо ово поглавље, штампано је 1934. г. Међутим, оно је у толикој мери актуелно, као да је писано овим наших дана!

Прелазећи одмах на Живанчевићеве закључке, без неког посебног увода, да подвучемо његову анализу става аустријске администрације према Србима, које је требало разбити и физички и идејно. Ово је важно због тога, што се - после Другог светског рата поступило тачно по принципима Аустрије, разделивши на нелогичан и противприродан начин српске територије, стварајући у оквиру истог народа нове и измишљене "народе и народности". Живанчевић, који је као правник добро познавао сва политичка подметања, каже, да је у доба аустријског господства:

"...то разбијање помагао цео бечки апарат од сеоског нотароша до академије наука - на тај начин, што је непрекидно и свуда стварао и сугерирао неку националну подвојеност широм српских земаља. "

Уз то, требало је до бесвести истицати инфериорност српског народа чиме се данас обилато користе сви они, којима је стало до пропасти српске нације. Међутим, то није све! Српском народу је требало почупати корене, унаказити му историју, изопачити све појмове о њему и његовој прошлости, а изнад свега - отети му и раскомадати језик, о коме је речено толико много и лепих и узвишених ствари од стране највећих европских интелектуалних ауторитета. Из целог тог хаоса, Живанчевић свом снагом настоји, да издвоји и подвуче важност Душановог законика, чији значај надилази данашње националне оквире српског народа. На жалост, по Живанчевићу, чак и добри српски радници, као Мијушковић, Герасимовић и Радојичић, расправљајући о том искључиво српском Документу, недовољно су поткрепљивали своја мишљења. Тако је испало, да су:

"...на срамоту српских писаца, Руси својим трудом и радом освојили готово све српске катедре за Старо словенско право, као и за Старо српско право."

Да би иронија била још већа, ти руски професори Српског права добили су признање Српске академије наука.

Међутим, и поред свих великих признања, сматра Илија Живанчевић, ти руски радници, управо као и српски, направили су једну велику грешку тиме, што су српско Душаново законодавство приписали Византији због чега би се могло рећи, да је цео тај посао обављан са рђавим политичким намерама...

Тако је дошло до тога, да су готово сви братски руски научници, који су се бавили Душановим Законодавством, стали на гледиште да је оно, ако не препис Византијског права, а оно "византијска допуна византијског права". Тако су они:

"...као некадашњи Несторови Руси, а затим као Петар Велики код Руса, увели и код нас Срба странце као носиоце образованости, негирајући тиме самониклост Душановог законодавства и његову самосталност. Као и носиоци норманске теорије у Русији и они су код нас освојили универзитетске катедре и ушли у Академију наука и својој нетачној теорији прибавили највише научно признање, омогућивши јој на тај начин најјачи разорни утицај. "[5]

5. И. М. Живанчевић, "Будућем покољењу", стр 3л.

Па ипак, упркос фаталним грешкама, развија Живанчевић даље своју мисао, однос Душановог законодавства према византијском праву из дана у дан изазива све живљу дискусију, чија ће последња реч неминовно и потпуно изменити досадашњи изглед и наше српске и византијске историје. Но, ради одређивања овога односа, мисли писац, потребно је наћи карактерне црте и једног и другог права и потражити ЊИХОВЕ ИЗВОРЕ[6].

6. При развијању своје теме о српском законодавству и његовој изворности, Живанчевић се дотиче (стр.33.):

"...грчко - римске тираније, која је становништво Балкана још од прехришћанских времена давила у крви и пљачкала до голе душе. Тако он спомиње трачко - маћедонско - акарнански савез код Киноскефале, 200. г. пре Христа, који је потукао Римљанин Тит Квинтије Фламијније. Да прослави ту победу, попут других Римљана, и Фламиније је организовао у Риму тријумф, који је (према Титу Ливију. књ. XXXIV, гл. 52.) приказивао

> - не само заробљенике, већ особито - кроз пуна три дана, колико је тријумф трајао - опљачкано оружје, мермерне и бронзане статуе, злато и сребро у металу и новцу, огроман број ваза, парадних штитова од сребра и злата, итд."

Цитирали смо овај извод због читалаца, који би се у току ове студије могли упитати:

> "Па где су трагови тих античких балканских Срба? Где су споменици, писана сведочанства, уметнички предмети?"

Ево још једног примера, који цитира Живанчевић:

> "После Фламинија и Киноскефале, дошао је Паул Емилије, назван Маћедонски и Пидна у г.168. пре Христа, где су Римљани потукли опет Трачане (Рашане) и Маћедонце, који су у циљу одбране од римских освајача склопили нови савез. Тријумф Павла Емилија после покоља код Пидне трајао је такође три дана и у току та три дана, према Диодору Сицилијанском (књ. XXXI, гл 10.), прошло је улицама Рима преко хиљаду и четири стотине кола разиих штитова, триста кола копаља, сариса (карактеристичних дугих маћедонских копаља), лукова, итд. Уз то је у истом том тријумфу ношен огроман број опљачканих ваза, предмета од сребра и од злата, драгог камења и много других грађевинских и војних предмета. "

С разумљивом горчином Живанчевић закључује (с. 33-34.):

> "Овај крвави римски циркус, извођеи помоћу гладне најамничке војске, пљачкаша, грекулуса и других ухода, траје више векова - све дотле док се Балкан не претвара у згариште, пусто полуострво, полуострво беде и смрти, зашто је углавном Грчка одговорна, јер је она довела Римљане на Балкан. А савез Грчке и Рима против Балкана, није био случај... "

Пошто је изложио више појединости о византијској управи,[7] Живанчевић нас онда упознаје с извесним проблемима, које је он као правник изванредно пажљиво простудирао. Тако на стр. 39. цитираног дела дознајемо, да "варвари", тј. балкански Срби, уколико нису били присиљени, нису усвојили византијски систем управе. А тих "Срба варвара" било је свуда, и у Маћедонији, и око реке Струмице, и на Солунском Заливу, и у Тесалији, и у Грчкој, све до на крај Пелопонеза, како то пише Дил (Diehl - на страни 76.)[8] Другим речима, било их је свуда и на сваком месту широм Балканског полуострва.

7. У вези с византијском управом Живанчевић, на стр. 36., спомиње "варварског цара" Константина Великог, који је, почетком IV века наметнуо Византији своју мисао. Даље дознајемо на истом месту, да Константин није знао ни грчки, ни латински. Он је на Балкан населио 300.000 Сармата, тј. своје сабраће Срба... А 11. маја 330. г. основао је на Босфору Визант. Да је Константин био Србин, доказ су српске народне песме њему посвећене (II књ. Вукове збирке)
8. Diehl Ch., Byzance, grandeur et decadence.

Ако је до овог момента Живанчевић био готово писац лепе књижевности, одавде па даље он се претвара у великог правног познаваоца. Од стр. 40 наиме, он тврди, да је српска држава, противно својим традицијама, прихватила византијско начело царства, али и то тек под утицајем цара Душана као потпуног византијског ђака и то - не у циљу завојевања, већ одбране истим средством.

> "Иначе, наставља даље Живанчевић, у свему се "чува стари ред", а у приватно - правним односима у потпуности. Јер - НАРОД ИМА СВОЈЕ ДРЕВНЕ ОБИЧАЈЕ, КОЈИ СУ ОСВЕШТАНИ И У КОЈЕ СЕ НЕ ДИРА,

А У ЈАВНО - ПРАВНОМ ПОГЛЕДУ, САДРЖАЈНО, СРПСКА ДРЖАВА
- НАСУПРОТ ВИЗАНТИЈИ - ОСТАЈЕ СТАЛЕШКА"

За доказ, он одмах цитира појединости од којих се прва односи на војску, која у писаном Душановом законодавству не игра највишу улогу, какву војска игра у Византији. Осим тога, она није ни уређена по византијском узору. Највиши и повлашћен сталеж јесте свештенство, а црква као верска установа била је повлашћено правно лице. Но организована по византијском систему, црква је имала читаву градацију чинова и звања, која су се сливала у "васељенског патријарха". А "васељенски" патријарх је служио у Цариграду цара и стављао му је цркву пред ноге све дотле, док сви Словени нису примили хришћанство. Таква црква у то доба није имала симпатије српског народа, јер је свештенство код Срба, по обичајима отаца, имало да заједно са владаром служи Богу. Тако су прехришћанске симпатије према првом, свештеничком сталежу, бледеле пред припадницима тог сталежа, уколико је оно служило Византији и Цариграду који га је често искоришћавао и корумпирао.[9]

9. Врло је занимљива Живанчевићева надопуна уз горњи текст, на с. 41., где он каже:

> "Организована као средство за стварање византијског национализма и јединства духа, црква је давала грчка имена свештеницима и калуђерима, а и свима народима Византије. А служећи се црквом као средством за постизање овоземаљских, завојевачких политичких циљева, византијско царство није успело, да своје свештенство подигне на онај ниво, на коме је оно било код прехришћанских Срба."

Тако, разлаже даље Живанчевић, премда је српски народ примио од Византије цркву и њену пуну организацију, он није прихватио потчињени положај свештенства, који је био у супротности с његовим прехришћанским, повлашћеним положајем. Тако, док је византијска војска у самој Византији била на првом месту, дотле је код Срба и до Душановог Законика, а и после њега, свештенство било први и највиши сталеж, носилац науке и мисли, са светом мисијом служења Богу, ИСТИНИ, ПРЕЦИМА И СВЕТОСТИ ИСТИХ ПРЕДАКА. КОЈИ СУ - ПРЕМА СТАРОЈ ВЕРИ - УИСТИНУ ПОСТАЈАЛИ СВЕТИ. Свештенство је код Срба било и вољено, кад је успевало да се потпуно отргне византијском утицају, остајући народно и радно, не изневеравајући свету народну традицију служења небеском царству... Повинујући се у овом смислу потпуно народној традицији и сам цар Душан је, на законодавном Сабору, сам себе ставио испред властеле, али испред себе је ставио свештенство.

У наставку овог свог зналачког излагања, Живанчевић каже, да је у српској држави, како пре хришћанства, тако исто и у доба хришћанства, одн. пре цара Душана, свештенство увек било на првом месту, али да никако не треба схватити, да је оно имало највишу власт у модерном смислу те речи.

> "Не, пише Живанчевић. Представник науке и знања, свештенство се схватало као мозак и ум свога владара, који му је указивао сву пажњу, саветујући се с њим о државним пословима, које је као владар обављао. А сам владар, који је представљао - по схватању Срба - и ум и силу, одржавао је равнотежу између свештенства, ума и властеле и штитио је најнижи ред, На тај начин, владар је код Срба, код којих је осећање правде необично развијено, схватан као чинилац друштвене равнотеже, док је поштовање свештенства било поштовање ума, а не снаге и силе. "[10]

10. О. ц,, стр. 41-42.

Живанчевић тврди, да је љубав Српског народа према његовом свештенству постала опет огромна, пошто је обновљена за време Турака, када се српски свештеник отргао, како он каже - "византинизму",

ставивши се, по својој праисконској традицији у службу небеског царства, саображавајући свој рад са духовним стремљењима српског народа, са слободом и са Богом.

После свештенства, други повлашћени сталеж код Срба, била је властела, настала од праисконске владалачке пратње, оружника и владареве дружине. Тај сталеж је имао право наслеђивања државне баштине, са које је владару давао известан данак - **соћ** - као знак признања своје потчињености. Властела српска се за цео живот одавала војничком позиву, а у случају рата је давала војску.

На стр. 43., Живанчевић даје једну врло занимљиву анализу једног од аспеката Српског правног схватања, износећи следеће чињенице, данас вероватно непознате свакоме осим правницима:

> "Образовање баштине, аријевске "БАТИКЕ"[11] и наслеђивање њене државине, сматрано је као повластица услед тога, што је и код древних и код средњевековних Срба земља припадала државној организацији и дељена је за обрађивање, те није могло бити речи о наслеђивању својине. У својину је спадао само салаш, као стан и окућје. Давање пак "соћа" није представљало дажбину као оптерећење, већ као признање, да је властелинска држава својина целога народа, у чије име владар њоме располаже као народни пуномоћник, Услед тога је породица умрлог властелина цару враћала и коња и оружје као државну својину дату ратнику на расположење, док је у служби.
>
> Ни српска војска није била организована по узору на византијску. Византијски војници били су стално под заставом и распоређени у посаде по темама. Међутим, српска војска предвођена властелом, била је народна војска и окупљала се само у случајевима потребе. Изузетак су чинили стални гранични стражари, које је народ називао "крајишницима".

11. При навођењу ведских израза, никада не смемо да сметнемо с ума Вакернагелово тврђење, да је готово свака ведска реч до нас стигла изобличена!

Даље нас Живанчевић обавештава (стр.43.), да се у закону говори и о нижој властели, па малој, властеличићима, а сви скупа, свештенство, властела велика и мала, сачињавали су САБОР ЗЕМЉЕ СРПСКЕ, који се саветовао са својим владаром о управљању државом. Уз све споменуте, постојао је, и један посебан сталеж - СЕБРИ - коме су припадали сви слободни поданици, не припадајући пак ни једном од споменутих сталежа, тј. свештенству, властели, или властеличићима.

Овај део својих излагања Живанчевић закључује следећим речима (стр.44.):

> "Из ово неколико редова види се, да су Византијско и Душаново царство били организовани ПО ДВА ПОТПУНО РАЗЛИЧИТА НАЧЕЛА, НА ДВА ДИЈАМЕТРАЛНО РАЗЛИЧИТА НАЧИНА Византијско, као и римско, по новијем, западном, индивидуалистичком, апсолутистичком, централистичком. СРПСКО: ПО СТАРИЈЕМ, ИСТОЧНОМ - СТАЛЕШКИ, КОЛЕКТИВИСТИЧКИ, САВЕЗНО. ПРЕМА ОВОМЕ наставља Живанчевић ВИЗАНТИЈА НИЈЕ ИМАЛА НИКАКАВ УТИЦАЈ НА НАЧЕЛА ОРГАНИЗОВАЊА СРПСКЕ ДРЖАВЕ, ЈЕР СУ НАЧЕЛА ТЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ДАЛЕКО СТАРИЈА НЕГО И ВИЗАНТИЈА НЕГО И РИМ."

По упоредном прегледу државног уређења Србије и Византије, Живанчевић прелази на извођење утврђења принципа приватног права једне друге државе.

По њему, у кршном окриљу Балкана, Срби су од најдавнијих времена чували своју реч, одн. свој језик, своју веру и обичаје. Тај Балкан с непромењеним традицијама кроз један неодређено дуг период, дефинитивно је заузео римски цар Август...

> "Римљани су схватили, каже Живанчевић, да међу староседеоцима Балканског полуострва нису могли да се мешају у приватно - правне односе... јер балканска племена су већ имала своје правне обичаје, А начела њиховога права, са колективном нотом, дијаметрално су се разликовала од начела римскога права као - индивидуалистичког."

На стр. 48., Живанчевић каже, да је Душаново законодавство садржавало нешто, што се код Срба познавало још од памтивека, а то је древна колективна одговорност, што је Византија почела да усваја тек од XIV века.

Најмања заједница која је по Душановом законику одговарала кривично, алтернативно, јесте кућа... Осим куће (стр.49.) заједнички је одговорало село као правно лице. Његова одговорност је предвиђена чл. 20, 77, 99, 111, 145 и 169. Био је одговоран и град у смислу чл. 169., а одговорност веће и највеће заједнице, околине, предвиђена је чл. 58, 100, 126, 158 и 191. Душановог Законика.

Установа заједничке правне кривичне одговорности потпуно је различита од римског схватања појединачне кривичне одговорности. Ни византијско право није познавало начело заједничке одговорности, него је почело да га усваја под утицајем српског.

На стр. 50., Живанчевић подвлачи:

> "Осим овога, Душанов Законик је генијално сачувао и стародревну сталешку релативност казне према сталешкој реативности. Ово се особито јасно видиу систему кривичних дела против личности. "

Стр. 51.:

> "Поред овога и судски поступак је у српској држави сачувао древне старине: удаву, свод, обличеније, мазију и др. у чл. 84, 92, 106, 150, 180 и 193."

Пошто је анализиран у извесне детаље, у које нама овде није потребно да улазимо, Живанчевић затим даје један пажње вредан коментар, па каже:

> "А и та начела из поступка средњевековне Србије као и све остало у Душановом Закону, ПОТПУНО ЈЕ СУПРОТНО ОСНОВНИМ НАЧЕЛИМА Византијског права. Сличност се показује само у онолико, у колико су у византијско право продрла српска правна начела. одн. уколико је Византија примила право у српског народа. "

На страни 52. Живанчевићевог дела дознајемо, да су у српској држави сопственици земље били Бог и народ, а уместо једнога и другога, владар се, као представник народа јављао као власник земље; чл. 49, 81, 101, 110, 114, 116, 119, 132, 139, 148. и 176 и вршио је додељивања. Додељивање земље вршено је само у државину, а никако у својину.

Опет ћемо прећи преко искључиво правних Живанчевићевих анализа, да бисмо се задржали на оном делу његове расправе, који је за ову студију најзначајнији. А то је његово довођење у везу Душановог законика и уопште српских правних начела с установом ведског права. Ево, како аутор отпочиње тај део ове своје занимљиве и драгоцене расправе, утолико драгоценије, што је она сигурно једино дело написано о овом проблему, које је - на жалост - остало незапажено и неискоришћено за истиниту правно - лингвистичко- историјску студију о српској нацији. Зато прилазимо свакој речи исписаној Живанчевићевом вредном руком с дужним поштовањем:

"За нас је потпуно јасно, пише наш аутор, да је Душанов Законик дело расног генија. Он није творевина ни Душана ни његовога времена. ЊИМЕ СУ И ДУШАН И САБОР САМО ПОТВРДИЛИ

СТАРО - ДРЕВНЕ СРПСКЕ ЈАВНО - ПРАВНЕ И ПРИВАТНО - ПРАВНЕ ОБИЧАЈЕ И НАСЛЕЂЕНЕ ОСВЕТШТАНЕ ОДНОСЕ" (стр.53.).

На следећој, 54. страни, Живанчевић наставља стилом правника - песника, повезујући правна и државна начела српског народа с начелима ведског друштва, пренетим до нашег времена захваљујући ведским химнама. Живанчевић с тим у вези пише:

"А тај расни геније, оваплоћен у Душану, досеже у далеку прошлост, јер се сва начела Душановог Законодавства, и јавно - правна и приватно - правна, налазе у Ведама и у прастаром аријском Мануовом Законику, који се помиње на доста векова пре Христа.

Ману је право српско име и према познатом филолошком правилу претварања.и мешања самогласника, као нпр.: дан, ден, солнце, сунце, итд, име МАНУ се код нас Срба задржало као МАНЕ које - према Кочићу - и данас носи половина кршне и поносне Лике. "

Након овога, Живанчевић се упушта у ведске појмове сводећи их у неку руку на српске. Ево, како он расправља о Мануу:

"Ману је Бог. Он је "свајам бхува", при чему је "свајам" - "од себе", "по себи", "свој", док је "бхува" - "бива". МАНУ ЈЕ дахле, САМОРОДНИ, САМОСВОЈНИ БОГ. Од њега произлазе шест других Мануа, који поседују вишу душу и вишу вољу. Први од тих шест Мануа јесте СВАРОЖИЋ, опет стари српски Бог. (В. књ. I чл 61., 61) СВАРОЖИЋА спомиње Дитмар[12] у X веку по Христу у вези с Балтичким Србима, који су у његово време још увек били бројни на свом давнашњем тлу, заузетом од придошлица Германа. МАНУ ЈЕ, дакле, БОГ ЗАКОНОДАВАЦ.

Досада је непознато, тврди даље наш писац да ли је аријевско друштво и пре Мануа - тј. ведско друштво - било издељено на сталеже и поред тога, што се у ведској химни "Пуруша - сукти" спомињу и брамани, и кшатрије, и васје, и судре. Кроз химну "Пуруша - сукти" избија дубока, права ведска старост, али је у ведској књижевности несумњиво јасно, да се ведско друштво делило по боји на беле и црне "варња ", савремено српско "вран", "врана", по чему се некада Бенарес звао "Варањаси", тј. град враних, или црних људи.

Код Мануа ведско друштво је било издељено на четири сталежа. На прво место постављен је брамански, свештенички сталеж, носилац мисли и науке, управо као и код Срба; на другом месту су кшатрије, војсковође и ратници по позиву, на трећем месту су васје и најзад, на четвртом, судре....

За први и други ред Манује предвидео школовање, нарочито за брамане, који се, готово по правилу, у трећем одсеку живота - као деде - повлаче у шуму, било сами, било са женама и као пустињаци проводе остатак живота у испаштању и припремању за загробни, вечни живот.

Поред институисања сталежа, Мануов Закон готово у свим ситницама предвиђа и регулише све правне и приватно - правне односе.

Према Брихаспатију, Мануовом коментатору, кривична дела се сматрају као насиље, па се тако и зову,

Колективна кривична одговорност која се сачувала у Душановом Законику и повлачила "вражду" као колективну глобу (а из Српског права утицала на Византијско право), ПОМИЊЕ СЕ ЈОШ У ВЕДСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ КАО "ВАРАДЕЈА". "Ваира" би одговарало "врви", а "деја", или "даја" долази од глагола "Да" "дати", истог у Срба и у Ведама, те је према. томе - "ваирадеја" идентична са речју "врвда", одн. "вражда". "

12. Dithmar је био бискуп Мерсебурга. Рођен је 976. г., а умро је 1018. г. по Христовом рођењу. Најпре је био калуђер у манастиру у Бергену, а бискупом је постао 1009. г. Он је подржавао ратове који су се водили против Мисније, а то је баш била древна српска област. Дитмар је написао једну "Хронику историје Немачке" у осам књига, која обухвата време од 876. г. до 1018. г., где се неизбежно дотакао и староседелаца касније Германије - Срба, па и њихових божанстава...

Будући, да се наука никада није после Живанчевићевог дела бавила упоређивањем ведског и српског права, а особито не у западном свету, где се и данас на балканске Србе гледа грчко - римским очима, тј. као на "варваре", о чијем постојању се води рачуна само кад треба да им се нанесе зло, ми ћемо се стога врло пажљиво позабавити овим минуциозним српско - ведским правним упоређењима, јер је то једно неоповрециво сведочанство о дубокој вези Срба и првобитних, тј. најстаријих ведских химни, које су - то је опште познато - у Индију биле "донете"... а да још увек нико поуздано не зна, или је можда боље рећи: неће да зна, одакле, као и ко су тачно били "доносиоци".

Од стр. 55. па даље, Живанчевић се бави анализом колективне одговорности за убиство у ведској књижевности. Таква колективна одговорност се у. Ведама звала "сатадеја", што аутор тумачи:

> "Сложеница одречи "сата" - српски "сто", што се у Душановом Законику јавља (чл. 118.) као "сат" и "даје" са значењем: "давање стотину". "

Убиство је у Ведама повлачило глобу од "стотину крава" а код Душана "шести волна",

На 56. страни Живанчевић подвлачи, да су ту стару ведско - српску вражду, или ваирадеју усвојила и германска племена, али много касније...

Затим дознајемо, да је доцније код Мануа казна за убиство била релативна. Убиство брамана се (према чл. 232., књ. IX) кажњавало смрћу, управо као и код Душана убиство свештеника (чл. 95.) и жигосањем (чл. 237., IX). Убици је и тетовиран на челу човек без главе. Иначе, убиство је кажњавано и највећом глобом: по Мануу, у Ведама -100 пана (чл. 296., VIII), управо као и од Душана -100 перпера (чл. 94.).

Код Мануа (чл. 323. књ. VIII) отмица жене из вишег круга (браманке, или властелинке) кажњавала се смрћу. А таква се иста отмица код Душана (чл. 192.) звала "владичасти разбој" и њено пресуђење спадало је (као и невера и крв) у надлежност самога цара, што значи - по најпростијој логици - а и по Мануу (чл. 232. књ. IX), да је повлачила смрт као најтежа кривица. Поред отмице, Ману је, опет према сталешком систему, предвидео и кажњавање силовања. Ако је (по чл. 359., књ. VIII) судра силовао браманку, кажњавао се као и себар код Душана за исто дело (чл. 53.) - смрћу. Казне за виши ред су блаже. Тако је и код увреде. Кшатрија се за увреду брамана кажњавао са 100 пана. Васја се за исто дело кажњавао са 150 пана, а судра телесном казном (чл. 267., књ. VIII). То дословно одговара чл. 50, 55. и 95. Душановог Законика. КОД МАНУА СЕ СУДРА КАЖЊАВАО СЕЧЕЊЕМ РУКУ, АКО ЧУПА БРАДУ БРАМАНУ (чл. 281., 283., књ. VIII), као И СЕБАР КОД ДУШАНА ЗА ИСТО ДЕЛО ПРЕМА ВЛАСТЕЛИНУ (чл. 97.).

Поред овога, Душанова "удава" је предвиђена у чл. 49., књ. VIII Мануова закона и из ведске је епохе. "Обличеније" и "котао" такође су установе Мануова Закона, а "мазија" се помиње још и у Чандагија Упанишади. Поред - осталих, два стара Мануова доказа су железо и вода, тј. котао (чл. 114. књ. VIII). Члан 114. каже, да судија, према важности случаја може да нареди осумњиченом, да узме ватру у руку и да је стави у воду, или њоме додирне главу своје деце и жене. По чл. 115. може се веровати ономе, кога ватра не опали, или који не потоне, или га одмах не достигне несрећа. Према Чандагија Упанишади (VI, прапатака, 16., канда 1-2.) Удадака Арунеја каже сину:

> "Ухватили су човека, довели и кажу. "Узео је нешто, лопов је. "На његову одбрану наређују да се усија мазија. Ако је преварио, погинуће, а ако се не опече, исправан је и биће ослобођен. "

Овим прописом из Мануова Закона и Упанишаде потпуно се објашњава чл. 84. и 106., као и 150. Душановог Законика. Мазијом и котлом само се потврђивала заклетва, а ни једно, ни друго нису били самостални и потпуни докази.

Веома је занимљиво оно, што доноси Вук у своме "Рјечнику" уз израз "мазија". Ево, шта он ту пише:

> "МАЗИЈА, f. vide (надо) челик... - 2) Die Probe des glühenden Eisens und heissen Wassers. Experimentum per ignem. (тј.: стављање на пробу помоћу усијаног гвожђа и вреле воде.) У Србији су, каже Вук у наставку, доскора кашто вадили мазију (Вуково подвлачење), тј. кад на каквога човјека реку да је што украо, а он се одговара да није, онда узваре пун казан, или велики котао воде, па у ону врелу воду метну комад врућа усјана гвожђа (или камен), а онај, на кога веле да је украо, засуче рукаве, па објема рукама извади оно гвожђе из воде. Ако он не буде украо оно, што на њега говоре, неће се ожећи ни мало, а ако ли буде украо, изгореће му руке. На то Вук додаје: ја не знам ни једнога, који је вадио мазију, да се није ожегао, а знам двојицу, што су им руке изгореле: Панту Стаменићу из Јадра, из села Тршића и Митру Туфегџији из Рађевине, из села Мојковића."

Почев од стр. 57. своје књиге, Живанчевић наставља једним новим идентификовањем ведског и српског кривичног поступка. Он износи, да осим претходног има још нешто у Душановом законику из времена Мануа. Код Мануа је тај став означен бр. 49., књ. VIII, а код Душана бр. 84. "Удава", одн. "дава",[13] како се првобитно налазила у призренском препису, назива се санскритски, управо ведски "дарња", а састоји се у томе, што је поверилац дужник могао да лиши слободе за дуг. Иначе, изузев велеиздаје, која се кажњава смрћу и састоји се из напада на краљеву личност (Душанов Законик 52., 192.), фалсификовања указа (Душанов Законик, чл. 138.), свађања министара и служења непријатељу (Ману, књ. IX, чл. 232, итд.), што повлачи апсолутну и општу казну, све су друге казне, управо као и у Душановом Закону, релативне према сталежу.

13. По Вуку и његовом "Рјечнику" - "дава" је у његово доба била још увек "тужба".

Даље, на стр. 58. дела "Новом Покољењу" дознајемо, да МАНУОВ ЗАКОН (чл. 113 - 117.) КАО И ДУШАНОВ (чл. 146., 147.) ПРЕДВИЂА УПРАВИТЕЉА СВАКЕ ОПШТИНЕ (свакако кнез), УПРАВИТЕЉА ДЕСЕТ ОПШТИНА (свакако Душанов премићур), УПРАВИТЕЉА ДВАДЕСЕТ ОПШТИНА (свакако Душанов владалац), УПРАВИТЕЉА СТО ОПШТИНА (свакако предстојник, пред-сто, тј. сатник), УПРАВИТЕЉА ХИЉАДУ ОПШТИНА (свакако челник). Председник општине био је дужан, да лично обавести управника десет општина о нереду, крађама, разбојништву, уколико није сам надлежан да суди, десетар двадесетару итд.

На 58. страни Живанчевић тврди: .

> "Но не само у наведеним прописима, Мануов и Душанов Законик су потпуно подударни готово у свим оним прописима, који су код Душана, јер је Душанов Закон по обиму много краћи, а као устав представља само начела, док Ману регулише и ситнице. "

Па даље:

> "Овим смо, сматрамо, несумњиво утврдили - не само то, да Душанов Законик није препис византијског законодавства, него је, уколико се подударају, ЊЕГОВ ДАЛЕКИ ПРЕТЕЧА"
>
> "До скора се цела римско - византијска култура, пише у наставку Живанчевић, приписивала класичној грчкој мисли. Недавно је међутим Colin (Hellenisation du Monde Antique, Paris, Alcan, 1914.) запазио, да је Грчка на Рим утицала само у

књижевности и уметности. Иначе, на општу културу римског класичног доба утицао је, како он каже, "јелинизовани исток".

Коленово мишљење, да је стара Грчка утицала на Рим, па касније и на Византију, само књижевношћу и уметношћу, потпуно је тачно. Али теза, да је на Рим па према томе и на Византију касније утицао "јелинизовани исток", не може да се прими, јер је противречна.

Улазећи дубоко у суштину грчке, римске и византијске мисли, Колен је добро уочио, да традиционална теза о величини старогрчке културе и њеног општег и потпуног утицаја не може да се одржи пред критичним разматрањем, али - не познајући "варварску" културу са Балкана, он је одлутао на НЕОДРЕЂЕНЕ ИЗВОРЕ,[14] у "јелинизовани исток", да у њима нађе ону "јелинску мисао", коју није нашао у самој Грчкој. А то је нелогично, јер, ако је класична Грчка била немоћна да на Рим, а затим и на Византију директно сама утиче поред књижевности и уметности и општом културом, онда је "јелинизовани исток" као представник туђе мисли био још немоћнији, да такав утицај изврши." Најзад, закључујући овај одељак, Живанчевић каже, да су ублажавање обичаја и код Грка, и код Римљана и код Ромеја извршили балкански "варвари", а ти "варвари" - према свему, што је сачувано, захваљујући поштовању традиција, били су Срби с њиховом специфичном културом. Оно пак, тврди Живанчевић у својству правника, што се данас погрешно назива Римским Правом, јесте Константин - Јустинијаново, што значи словенско, односно Српско. (Стр. 59.) Правећи на крају - овде у одломцима изнетог расправљања - неку врсту поговора, Илија Живанчевић поставља питање (стр.59.):

> "Зашто је Душан кодификовао древне обичаје свога народа, кад су они и иначе, у народу који је љубоморно чувао своју традицију и помоћу ње постао бесмртан освештани Закон?"

14. Није само овај француски аутор прибегао, како каже Живанчевић - "неодређеним изворима" тамо, где полазећи од Грка није нашао задовољавајуће објашњење...

Ево његовог скраћеног одговора на горње питање.

> "Велбужд је, тврди писац, грандиозан датум.[15] Тим датумом је Византија углавном скинута с дневног реда на Балкану, док су се српски видици њим отворили. "

15. Велбужд је данашњи Ћустендил. То је место око 1190.г. освојио Стеван Немања. У српској историји је оно важно зато, што је код њега, 28. јула 1330. г., Стеван Дечански потукао Бугаре, решивши тиме питање превласти над вардарском долином и Македонијом. Ту се особито истакао млади краљевић Душан.

Називајући цара Душана генијем и визионаром, писац каже, да је он обдарен тим великим даровима духа и памети, још првих дана свога умнога битисања угледао и Цариград и Косово и то визионарство му је давало огроман подстрек.

Цар Душан је још првих дана своје владавине властели ставио на знање, да је за њега Српство изнад свега, па је том циљу и посветио цео свој живот, прекинут пре времена. Но, како даље тврди Живанчевић (стр.61.):

> "Душаново Српство се налазило између чекића и наковња, између Мађара, иза којих је стајало папство, скупа с Римом и Турака, пред којима су били Грци, они Грци, развија даље Живанчевић своју мисао, КОЈИ СУ НЕКАД ДОВЕЛИ И РИМЉАНЕ преко Киноскефале и Пидне. И ради одбране тога стешњенога Српства, носиоца вере у Бога, њему је требало Царство; но не Царство као производ болесне и неуравнотежене амбиције, завојевачко Византијско царство,

> већ мисионарско, као уједињена народна снага, за ношење једнога великог идеала расе и правоверја, које се код Душана идентификовало са Српством... "

На стр. 62. Живанчевић пише својим поетским стилом:

> "До сржи расан, Душан је (име Душан је аријско и помиње се у "Рамајани", књ. III, Рат на Цејлону) спас балканских Срба као носиоца и чувара древне културе видео у Српском Царству. А Царство као и све остало ван њега и у њему хтео је да потчини својој великој идеји, да стави у службу своме великом циљу - ЧУВАЊУ ИСТИНЕ И ПРАВДЕ
>
> Надахнут, велики идеалиста, велики родољуб, велики визионар, Геније (аутор пише Геније великим словом), Душан је избегавао све сукобе, који нису служили општем добру, чији је носилац требало да буде Српска држава, његово Царство. И да би умирио сталеж, он се решио, да му и писмено, Уставом, призна готово сва права, која су му припадала од памтивека, од времена Веда, од Мануа. Он је хтео све и свакога да приволи великом послу и то не страхом, већ љубављу, помоћу идеала, који је и њега уздизао и носио. Отуда је његов Закон само Устав, и то сталешки Устав, који је и писмено освештао само она начела, на којима су сталежи живели много векова, традиционално. Душан је, поред тога, хтео да законом укаже пут новим покољењима, ради одбране бесмртне српске мисли...
>
> ... а млађа покољења су мислила да је Законих непотпун па, не познајући традицију свога народа, зајмили су му допуне од туђина... ...и са великим Царем умрло је и Царство великих намера и великог идеала...
>
> ... Али, Српски народ је био ДАВНАШЊИ, ОЧЕЛИЧЕН, па је помоћу своје древне образованости и традиције преживео на Балкану и Грко - Римљане, као и Византију и Грко - Турке, Цариградску патријаршију и дахије..."

НЕОПХОДНОСТ ЈЕДНЕ КОМПАРАТИВНЕ СТУДИЈЕ О ВЕДСКОМ И САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЛЕКСИЧКОМ БЛАГУ

У овом лету од једне теме до друге и стварајући тако прелаз од првог тома овог дела ка следећем, да се дотакнемо још само лексичког ведског савременог српског блага. Биће то огроман посао за неколико десетина сарадника, јер после свега, што смо добили као резултат рада на подручју "индо-европеистике", имаћемо бескрајно много муке, да сваку српску реч јасно издвојимо, да је дубоко анализирамо и кроз тај минуциозни посао докажемо, да је она праисконски српска. Да се то схвати - не мора се бити ни лингвиста, нити уопште нека посебна учена особа. У првој фази рада, сваки српски сељак који зна да чита, био би способан, да на 1333 стране великог формата (свака страна са по три збијено штамапана ступца) највећег и најауторитативнијег санскритско - енглеског оксфордског речника - нађе и издвоји на хиљадама чисто српских речи, које се од Веда до данас нису уопште измениле. Споменућу овде најпре ведског "ТАТУ", те други ведски фамилијарни израз, који одговара називу за мајку - "НАНА". Да споменем затим сва родбинска неизмењена древна српска имена: БРАТ, СЕСТРА, СТРИНА, СВЕКАР, СВЕКРВА, па чак ДЕВЕР, КУМ, СВАСТИКА, итд., итд. Затим српска народна имена лица - и она су сва у Ведама, па бројни географски називи, који нас пријатно изненађују приликом пажљивог испитивања сваке стране... Да опет поновим Милојевићеве речи, које је он написао особито с обзиром на српски и на грчки, а ја овде - у односу на српски и на ведски санскритски, или - како би ме Чика - Спира Јокић исправио: с обзиром на СТАРИ СРПСКИ! - Милојевић, дакле, рече: "Кад се језик почне испитивати, откриће се ствари нечувене!"

Што се тиче ведских и српских језичких корена - тек ту ће доћи до невероватних открића, особито зато, што је и у српском језику као и у Ведама "Р" веома често вокал, чак и са различитим акцентским вредностима. С тим у вези, бацила сам поглед на руски и пољски речник, тражећи, нпр., корен РГ-, РЊ-, СРМБ, РМБ-, МРД-, МРЗ-, као у: РГАТИ, РГЕЊАТИ, РЊАТИ, СРМБАТИ, РМБАТИ, МРДАТИ, МРЗНУТИ итд., итд., међутим ови праоблици су и у једном, и у другом језику у овој форми непостојећи. Наиме, и у том смислу се догодило нешто слично као и с именом СРБ, СРБИН, у које и Руси и Пољаци, изгубивши могућност да га изговоре, умећу неки други вокал, управо као што то чине и они, који се служе латинским, или германским језицима.

А тек шта ли ће донети анализа израза, који - премда су исти - могу имати различит смисао до невероватности, као нпр.: ПУТ - ПУТ којим се ходи, па ПУТ пути моје, тј. тело тела мога? Или реч ПРТ, која постоји и у Ведама и у савремених Срба - без промене...

А када се "лингвистичком микроскопијом" отпочну испитивати имена ведских божанстава, која у српском језику чувају још увек конкретно значење, као нпр.: ОГАЊ, ОГЊА, НАПАТ, ЈАМА, СУРА, САРАН-ЈУ, ВИШЊИ, ПАРЈАНИЈА, ДАН-У, ДЕВА-ВАТ, АПСАРА-С, ДАСА, МАНА, РАЈ-И, РАКА, РАСА, УРАНА, ВАЈА, ВАЛА, ВАРУЊА, МИТРА, ШОМА, ЈАД-У, ВАЛА, ПРИЈА-МЕД-А; међу тим именима налазе се и следећа: ДИВОДАСА, па УЧАНА, па КУЧА, итд., итд. ДИВО-ДАСА је готово запањујуће, јер иста врста сложеница у српском језику постоји још увек?

Укратко:

> Дубоко сам убеђена, да ће тај рад, када сутра отпочне да се обавља - бити почетак коначног духовног ВАСКРСА прастарог српског народа... Свака откривена и поново српском језику прикључена ведска реч биће као нова пронађена звезда на небу угушеног, пригушеног и са свих страна притиснутог СРПСТВА! А како тај рад треба да изгледа, нека покаже на следећим страницама прасрпска ПРИЈА, која је - упркос свим могућим трансформацијама кроз дуго време, ипак остала недотакнута и ничим умањена лепа СРПСКА И ПРАСРПСКА РЕЧ ПРИЈА!

ВЕДСКА SABHÂ - СРПСКИ САБОР

Ко год познаје добро српски језик и има појма о српским обичајима, неће ни помислити да ове две "институције", тј. ведску САБУ и српски САБОР - не прихвати као идентичне. Свако ко зна, шта је српски САБОР, он већ унапред може да погоди, у чему се састојала ведска САБА... (Исписујући ову реч, не могу да се ослободим помисли на језичке стручњаке као нпр. WACKERNAGEL-а - који тврди, да ни једна ведска реч до нас није стигла неискварена!)

У српском народу се и данас каже: "Свашта! Као на сабору!"

Hem Chandra Joshi[1] пише:

> "Угледни људи су се састајали на САБИ. Тај скуп знаменитих људи - час је био суд, који је изрицао правду, а час скуп, на коме се водила борба, речима свих врста: певале су се хвале кравама, или се пак с неповерењем одговарало на постављена загонетна питања. Мудраци су на САБИ измењивали значајне речи: "РЕШЕТАЈУЋИ ИХ, КАКО РЕШЕТО РЕШЕТА ЗРНЕВЉЕ." А после изрицања евентуалне пресуде и осуде ватром, водом, итд., при чему један краљев повереник каже, да "НИ ДЛАКА С ГЛАВЕ НЕЋЕ БИТИ НЕВИНОМ ОПАЉЕНА ВАТРОМ... "

1. "Recherches sur les conceptions economiques et politiques dans l'Inde ancienne d'apres le Rgveda", Paris, 1928,, pp. 80., 81., 83.

Значајно је да уз ово додамо, да је Вук у прошлом веку у Србији записао неколико случајева исте овакве пресуде и осуде, па је чак у своме "Рјечнику" навео и имена "на ватру" осуђених лица... Ништа још српска наука у овом смислу није урадила! Да је оштроумни Вук поживео само још коју годину, ко зна, докле би српска лингвистика - упркос свим препрекама и фалсификатима - до данас стигла и на ком степену би се налазило - не само српско, већ и европско знање!

Након спомена наведеног "судског ведско - српског поступка", још и даље пише:

"Apres la seance de la cour, ou apres la "disputation", on mangeait, on buvait et on jouait... "
"После суђења, или после "разговора", ЈЕЛО СЕ, ПИЛО СЕ, ИГРАЛО СЕ - "

И само још нешто за познаваоце српског језика: САБА ЈЕ БИЛО НЕ САМО ОНО, ШТО СЕ ДОГАЂАЛО, ВЕЋ СЕ ТАКО НАЗИВАЛО И МЕСТО НА КОМЕ ЈЕ БИО САБОР!

Увиђајући неопходност, да се ова тема исцрпно обради овде ћемо сасвим кратко закључити: ВЕДСКА САБА И СРПСКИ САБОР ДОШЛИ СУ НАМ СА ИСТОГ ИЗВОРА! И ТА ДРУШТВЕНА И НАРОДНА "ИНСТИТУЦИЈА" ПОКАЗУЈЕ У СРПСКОМ НАРОДУ ОД ЕПОХЕ ВЕДА ДО НАШЕГ ВРЕМЕНА НЕПРЕКИНУТИ КОНТИНУИТЕТ!

ДРУГА СРПСКА ОБЕЛЕЖЈА У ВЕДАМА

Колико знам, на београдском Универзитету не постоји катедра за санскритски језик. А да се Српска академија наука потрудила, да се за једну такву катедру заинтересује, она је то могла да оствари! Можда су мрачњаци, који спречавају, да наука буде науком, знали, да ће Веде дефинитивно расветлити најудаљенију прошлост српског народа, која је по њиховим плановима требало да остане заувек у мраку.

У овој краткој забелешци желим само да напоменем, да се многе ствари - нераздвојно спојене са Српством, налазе и у Ведама. Њих - наравно Западно - Европејци, који су "индо - европеистику" највише и развили, нису могли да открију као српске, будући, да они - углавном - о Србима, а поготову о српским традицијама углавном ништа не знају.

Који Србин се не би пренуо, кад у тим давним химнама наиђе, нпр., на прасрпски "УПАНАХ", данашњи "ОПАНАК"?! Када нађе један облик од глагола "ГУД - ЕТИ" (са истим значењем), који означава српске "ГУСЛЕ"? Када наиђе на "ГУВНО", на "ХЛАД", на "СТОКА", српски "СТОКА", на "ГОВАЧА" (ако је то уопште тачно пренето!) данашње "ГОВЕЧЕ", на карактеристичне облике српског дуала "ДВА - ЈОС", данашње "ДАВАЈУ", на "ДВЕ", "ДВА", "ДВЕМА", "ДВАМА", што се од Веда до данас у српском није изменило, итд., итд. Могли бисмо да ређамо сличне примере на стотинама, па и хиљадама страна, што је задатак другог тома ове студије. Стога ћемо на овом месту да споменемо још само нешто, што улази у оквир "српских обележја", што страни научници такође не знају. На овом примеру ћемо уједно показати, како замишљамо компаративни рад "ВЕДСКИ - СРПСКИ", којим ће се морати бавити десетине истраживалаца.

Било је то већ доста давно. Листајући баскијско - француски речник,[1] наиђох на:

- GORA = српска ГОРА
- GOREN = српски ГОРЕ
- GORI = онај који ГОРИ, усијан
- GORITU = ГОРИТИ, ГОРЕТИ
- GURTU = ГУРИТИ, итд., итд., па онда:
- GONA = ХАЉИНА, ЖЕНСКО ОДЕЛО.

Ето, задржаћемо се само у најкраћим цртама на овоме "ГОНА", уз које

се у споменутом речнику налази једна звездица, што означава, да је "реч очито позајмљена од других идиома, а особито из романског."

1. Pierre Lhande, Dictionnaire basque-fransais, Paris, 1926.

Наравно, пошто сам одмах помислила на "ГУЊУ" као на једно од древних обележја Срба, што се тиче одела, зажелела сам да видим постоји ли облик српске "ГУЊЕ" и у другим европским језицима.

Тако онда нађем:

- грчки:	γουνα
- енглески:	gunny
- чешки:	houne
- пол»ски:	gunia
- руски:	гуня
- латински:	gunna
- провансалски:	gona
- шпански:	gona
- талијански:	gonna
- француски:	gonne и gonnelle

Оно, што ми се чини да је важно, јесте, да се у сваком наведеном језику налази само по једна овде наведена реч; у баскијском - међутим - постоје још њене три сложенице, увек са смислом неког одевног предмета: ГОНА - ГАИН, ГОНА - ЦАР, ГОНА - ЗПИКО, и то је све!

Не улазећи на овом месту уопште у опис древне и данашње српске ГУЊЕ, у археолошке налазе с њом повезане, у то, зашто је она донекле изменила облик код других Србима језички блиских народа, што све остаје за други том овог дела, да наведем још само, шта о "баскијској ГОНИ" каже велики савремени ауторитет за етимолошка истраживања, Мартин Лепелман (Martin Löpelmann)[2] у свом "Етимолошком речнику баскијског језика". Пошто је споменуо претходно све што је напред речено, не споменувиши српски језик уопште, он је закључио, да је та реч у ЕВРОПСКЕ ЈЕЗИКЕ УШЛА - КАКО СЕ УОПШТЕ УЗЕВ МИСЛИ - ИЗ ЛАТИНСКОГ. Међутим додаје Лепелман даље, у латинском се та реч нашла као ПОЗАЈМИЦА:

"...aus einer Nachbarsprache der Apeninen, oder BALKAN-HALBINSEL."
"...из једног језика суседног Апенинима, или СА БАЛКАНСКОГ ПОЛУОСТРВА"

2. Etymologisches Wörterbuch der baskischen Sprache, Berlin, 1968.

Овако се завршава иначе веома учена Лепелманова анализа, а овако се завршавају - видећемо то у другом тому ове књиге - углавном сва објашњења научника - како је уобичајено рећи - цивилизоване Европе. Јер, да је Лепелман мислио, да је реч грчка, он би то без даљњега прецизирао: са Балкана, из Грчке... Међутим, имамо разлога да верујемо, пошто је знао, да се радило о Србима, он је то име једноставно прећутао! На исти начин као што се о Србима и њиховом језику ћути и у расправама о "индо - европском."

МЕЂУТИМ, ИМАМО РАЗЛОГА - НЕ САМО ДА ВЕРУЈЕМО, већ да ТВРДИМО, ДА ГУЊА НИЈЕ МОРАЛА БИТИ "УВОЗНА РЕЧ СА БАЛКАНА",

ВЕЋ ЈЕ ОНА УШЛА У КАСНИЈЕ НАСТАЛИ ЛАТИНСКИ ДИРЕКТНО ИЗ ЈЕЗИКА СРБА - САБИНА, ТИХ - КАКО СТРАБОН ТВРДИ -"АУТОХТОНИХ СТАНОВНИКА ИТАЛИЈЕ"!
ЕВО УПРАВО ДИВНОГ ПРИМЕРА ЗА ИЗМИШЉЕНЕ ИНДО - ЕВРОПЉАНЕ!!! Овако ћемо се морати борити за издвајање сваке старе српске речи из конгломерата тих измишљених "ИНДО -

ЕВРОПЉАНА", јер - колико нам је знано (УОСТАЛОМ, ШАФАРИК ТО ТВРДИ!) - у ЕВРОПИ - НИ ЗА ЈЕДАН ДРУГИ НАРОД, ОСИМ ЗА СРБЕ - НЕ МОЖЕ ДА СЕ ДОКАЖЕ, ДА ЈЕ БИО У ИНДИЈИ! МЕЂУТИМ, ЗА СРПСКИ БОРАВАК У ИНДИЈИ, КАО И ЗА ОСТАТКЕ СРБА У ТОЈ ДАЛЕКОЈ ЗЕМЉИ - ЗНА ИСТОРИЈА!

Па управо у вези с тим - опет нам се намеће помисао: "ДА ЛИ СЕ ТА СРПСКА ДРЕВНА ГУЊА РАЗИШЛА СА БАЛКАНА ПО СВЕТУ, УПРАВО КАКО КАЖЕ НЕСТОР КИЈЕВСКИ И ЗА СРБЕ?" А ТО ЈЕ СТВАР, КОЈА МОРА ДА СЕ РАЗЈАСНИ УПОРЕДО С "АРИ - ИМА", КОЈИ СУ ИЗВРШИЛИ ИНВАЗИЈУ ИНДИЈЕ. Јер с ГУЊОМ у вези, ево шта доноси s.v. Monier Monier-Williams:

-GONA
-GONIKA
-GONI
-GONI-TARI
-GONI-PATHA

И то је све! С обзиром, да су европски научници српско УСТА у Ведама обележили као OSTHA (у француско - санскритском речнику), док је исто то Monier Monier-Williains записао као OSHTHA, на исти начин је и српска ГУЊА постала ГОЊА... Ту опет почиње посебна расправа, која такође остаје за други део студије.

Међутим, да овде видимо још само, шта је у овом случају записао Вук, па да почнемо све већма учвршћивати своје уверење, ДА ЋЕ - КАКО ИЗГЛЕДА - ПОДУНАВСКА ТЕОРИЈА ОДНЕТИ ПОБЕДУ НАД ИЗМИШЉЕНОМ "ИНДО - ЕВРОПСКОМ"! Ово још није тврђење, већ само ПРЕТПОСТАВКА. Знамо, да је опште - словенски БРОЋ настао на БАЛКАНУ и одатле су га, расељавајући се, Срби разнели по Европи као "опште - словенску" и "православну" реч.

Међутим, ГУЊА није само "словенска" већ "индо - европска", па ипак - ЊЕНИ СУ ПРИМЕРИ НАЈМНОГОБРОЈНИЈИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ, ШТО ПОТВРЂУЈЕ НАШУ ТЕЗУ О ТОМЕ, ДА СУ СРБИ - НАЈПРЕ ГРЧКО - РИМСКИ "ВАРВАРИ", А ДАНАС СЕ ТАКОЂЕ ОНИ КРИЈУ ИЗА ПРИЧА О "ИНДО - ЕВРОПЉАНИМА". Нема сумње, ГУЊА ЈЕ "ИНДО - ЕВРОПСКА", ЈЕР СЕ НАЛАЗИ И У ЕВРОПИ И У ИНДИЈИ, АЛИ - УВЕРЕЊА СМО, ДА ЈЕ ОНА ПРВЕНСТВЕНО СРПСКА! КАКО БИ СЕ ИНАЧЕ ОБЈАСНИЛИ ОВОЛИКИ ВУКОВИ ПРИМЕРИ, И ТО - ВУК НИЈЕ БАШ СВЕ ЗАПИСАО:

-ГУЊ	-ГУЊАНИ	-ГУЊЕВАЦ
-ГУЊА	-ГУЊАСТ	-ГУЊЕВАЧА
-ГУЊАЦ	-ГУЊАВ	-ГУЊЕВИК
-ГУЊАЦИ	- ГУНАВ	- ГУЊЕВИЋИ
-ГУЊИНА	-ГУЊЧЕ	-ГУЊЕВИНА
-ГУЊАЧА	-ГУЊЧИЋ	-ГУЊИЋ
-ГУЊАЧИЋИ	-ГУЊЧИНА	-ГУЊИЦА
-ГУЊАК	-ГУЊЕТИНА	-ГУЊИНА

Уистину! "Када се језик почне изучавати, откриће се ствари нечувене!" (М. Милојевић)

ВЕДСКА PRIYA**, САВРЕМЕНА СРПСКА? ПРИЈА, СКАНДИНАВСКА** FREYA **И СТАРА СЛОВЕНСКА БОГИЊА** PRIYA

Ово поглавље имамо да захвалимо пољском аутору прошлога века, Војциеху Кетрзинском и његовом делу "Лужичани - допринос праисторији западних Словена и Виндила", до кога смо дошли у немачком издању.[1] Као и све студије ове врсте ова садржи драгоцена сведочанства, која - на жалост

овом приликом никако не можемо да анализирамо. Као и толико пута у току овога рада, можемо тек само да се дотакнемо неких појединости, које би могле побудити научнике да их развију, продубе и свестрано обраде.

1. Wojciech Ketizynski - "Die Lygier - ein Beitrag zur urgeschichte der Westslawen und Vindielen", Posen, 1868.

Узмимо, нпр., понајпре одељак под В. "Директни докази" (Directe eweise")- "Die Inder oder Winden an der Ostseeküste", тј. "Инди или Винди на Балтичком мору."

Почевши тај свој одељак тврђењем, да су Винди, одн. балтички Срби, још пре Христа, настањивали Поморанију и обале Балтичког мора, које се по њима звало Виндско Море, Кетрзински одмах прелази директно на ствар, цитирајући Мелу[2] III, 5., који је на наведеном месту рекао како је по сведочанству Корнелија Непота, римски проконзул Галије, Квинт Метел Целер, 59. године пре Христа, добио на дар "Неке Инде" (Indos quosdam) од краља Боја, које је бура била избацила "из индијских вода" на германску обалу (ex Indicis aequoribus.. ...in Germania litora...)

2. Mela Pomponius, živeo u I веку по Христовом рођењу, оставивши најстарији опис старог света.

О истом том сведочанству говори и Плиније, наставља свој приказ Кетризински, у књ. II, г. 67., с једном различитом варијантом, што се тиче randoдавца, који - по Плинијевом писању - није краљ Боја, већ Свева, што је још један доказ немара античких писаца, када се радило о "варварским" народима. Како Плиније сведочи, краљ Свева је дао Квинту Метелу Целеру, који је као проконзул био Афринијев колега у Галији: -

"Инде... који су због трговине путовали из Индије,
али их је бура избацила у Германију. "

Тај текст код Плинија гласи:

"...Indos... qui ex India commercii causa navigantes
tempestatibus in Germania abrepti. "

Да су ти "Инди" били, како Германи и данас кажу, Винди, или Венди, одн. Словени и то Балтички Срби, о томе сјајно расправља и своју тезу доказује врло уверљиво неопорециви Шафарик у својим "Славјанским старожитностима", св. I, гл. 8., тачка 3.

Развијајући тему, Кетрзински, да би олакшао труд будућим истраживачима цитира библиографију, коју ћемо ми овде да поновимо - но не само за будуће српске научне раднике, већ и за странце, којима су ови проблеми можда познати само из далека, а можда ни толико. Ова библиографија је наведена на с. 77. и 78. споменуте студије Војциеха Кетрзинског, а ево, како она изгледа:

- Schafarik, Slawische Alterthümer, I, 8., 3.
- Tacitus, Germania, 45.
- Ptolemaeus,in,5.
- Cassiodorus, Variae, 5., 2.
- Jordanes, De rebus Get. 5. und 23.
- Schafarik, Slaw. Alterth., II, 672.
- Tacitus, Germania 46.
- Cf. Aethicus ed.Wuttke, p. 44.

Не можемо, а да овде не изразимо с најдубљим жаљењем мисао: на ком би ступњу данас била целокупна наука о Србима и о Словенима, уопште, да и сами српски и словенски научници нису прихватили разорно германско учење берлинско - бечке школе о Словенима као о касним придошлицама у Европи! Чему се тако дивно - у целом једном низ савесних истраживача - супротставио Шафарик, нпр., сматрајући и доказујући, да су Срби у Европи староседеоци!

Кетрзинском - пошто је донекле обрадио поглавље о Индима, Виндима, одн. БАЛТИЧКИМ СРБИМА античког времена, у поглављу о именима река: ВИСУЛА, ВИСТУЛА, или ВИСКЛА, па ЛАБА и ОДРА или ВИЈАДРА, тврди, да су сва та ИМЕНА ИСКЉУЧИВО СЛОВЕНСКОГ, одн. СРПСКОГ ПОРЕКЛА, те да се етимолошки не могу објаснити са становишта ни једног другог језика. По Малиновском, како аутор даље пише, сва су та имена некада имала стварно значење, а тек су се временом претворила у географске називе. О Вистули пак посебно расправља Шафарик у "Старожитностима славјанским", I књ., стр. 494.

Врло би било занимљиво изучити сва документа која постоје о античкој словенској богињи Јесен, или Јасни, за коју је Немац Zeuss[3] јасно тврдио, да је словенско божанство. Наиме, премда је Тацит (Germ., гл. 9.) то божанство споменуо у вези с Германијом и Германима, при чему је јасно да ни Римљани, као ни Грци нису водили рачуна о посебностима племена која су живела на том простору Европе, Цојс је исправношћу часног научника изрекао, да је култ те старе словенске богиње постојао од прадавних времена, па све до средњег века, тј. дуго још по појави хришћанства - и то свуда између Лабе, одн. немачке Елбе и Висле. Тацит је на напред споменутом месту то божанство назвао - не словенским именом, које Кетрзински пише тројако: Jesse, Jessen i Jassni, већ именом египатског божанства Изис...

3. Zeuss, p. 40; Hanusch, Wissenschaft des slawischen Mythus, p. 209.

Након тога, почев од с. 82., Кетрзински расправља о старим словенским, одн. српским називима распростртим широм негдашње, па и савремене Германије, особито у поречју старе српске Лабе. На приложеној географској карти у овој студији, рађеној сасвим независно од Кетрзинског, још данас налазимо потврду за постојање српских географских назива на територији Немачке, потпуно идентичних многим географским именима широм српских земаља на Балканском полуострву. Ово је један важан и веома интересантан детаљ, који наука још није довољно искористила и који, с обзиром на нову "Подунавску теорију" добија све већи значај.

Много нам је жао, што у овој студији не можемо да се бавимо текстом нашег аутора, који се односи на Семноне (почев од с. 86.) погрешно уврштене у Свеве - Германе. Немачки пак истраживаоци, који су поклонили пуно поверење Страбону, Тациту и Птоломеју, а чија имена представљају ауторитет: Zeuss, Müllenhof, Wackernagel, сви су се они довијали и покушавали на све могуће начине, да објасне постанак имена Семнона, но без успеха, јер на основу етимологије никако нису могли да их убroје у германско племе Свева. Зато Кетрзински наглашава нешто, о чему немачки истраживаоци нису водили рачуна, а то је, да су Семнони били на своме тлу, на обалама средње Елбе, много пре него што су се тамо ниселили Германи. Ево, на који начин Кетрзински то саопштава:

> "Dass die Semnonen nicht Sueben gewesen sind, sondem schon seit grauester Vorzeit in ihren Wohnitzen auf dem rachten Ufer der mittleren Elbe gewohnt haben, beweist ferner das graue Alterthum ihrer heiligen Haine; die Sueben aber sind erst zu Augusts Zeiten über die Elbe gegangen, konnten also dort noch keine uralten Heiligthümer haben."[4]

4. Tacitus, Germania,39.

Ево превода саопштења Војциеха Кетрзинског.

"Да Семнони нису били Свеви, него (народ), који је од најдавнијег преисторијског времена живео на десној обали средње Лабе (Елбе), доказује надаље и непродорна старост њихових светих гајева; међутим, Свеви су тек у Августово[5] доба прешли Елбу, те према томе нису могли да имају тамо своја светишта. "

5. Augustus, Август Цезар Октавијан, римски цар; живео од 31. г. пре Христа до 14. г. после Христовог рођења.

Не упуштајући се, дакле, у ово врло занимљиво разматрање ми ћемо се само у најкраћем дотаћи закључка пољског аутора, који на с. 89. каже, да је земља (die Erde) Словенима ЗЕМЕНЕ (lat. humus), старословенски земи, чешки земе, пољски зиемиа, а у другим словенским језицима зема, сема, што тачно одговара ведском СЕМЕНО. У ствари, дотакли смо се овога поглавља само због ове ведско - санскритске етимологије имена тог прастарог српског племена... које је било: ЗЕМНО, ЗЕМЉАНО, или томе слично, тј. од праискони је припадало тој ЗЕМЉИ, па Тацит и пише:

"...inde initia gentis... ex humo..."

Семнони су се, дакле, сматрали децом земље, тј. ЗЕМНИ, па Тацит с њима у вези још додаје (Germ. 39.), њихово име, како каже Кетрзински, на римски начин:

"... vetustissimos se nobilissimosque... Semnones memorant. "

Што ће рећи:

"Семнони се сматрају најстаријим и најплеменитијим... "

Да оставимо Семноне, да бисмо - изостављајући сва друга древна словенско - српска племена, која су, како документовано тврди Кетрзински, одвајкада, од времена из ког немамо никаквих историјских података, живела на тлу Германије, при чему он особито подвлачи (с. 111.) обе обале Елбе (auf beiden Ufern der Elbe gesessen), овде још само споменули, шта исти аутор каже за некада опште и "домаће" име Срба, који су били настањени уз Семноне. У наслову тога поглавља стоји "Сибини, или Сирбини", а у тексту мало ниже: Србини, Сербен, уз објашњење испод текста:

"Данас Срб, Серб, Сербе, а ни облик Сербин није необичан",

уз што Кетрзински надовезује један стих на пољском:

"Przy nim Serbin zalosny dlugi smyczek wlecze. "

Иза тога следи објашњење:

"Morsztyn z Raciborka: swiatowa roskosz.
Cf. Wisniewski: hist. literatury Polskiej, VII, p. 19. "

Поседујући само један мали пољско - француски речник, само ћу да кажем о чему се у горњем стиху ради, без прецизног превода. Како се у доњој напомени види, биће да се ради о "сватовској раскоши", тј. о обавештењима посвећеним вероватно сватовским обичајима, изнетим у историји пољске литературе од Вишњевског, у одељку VII, на стр. 19. У стиху се пак спомиње ЖАЛОСНИ

СРБИН, КОЈИ ПРЕД СОБОМ ДУГУ СТРЕЛУ НАПИЊЕ... У мом речнику се "влече" тумачи као "mettre en circuif, "ставити у погон", а будући, да је у питању стрела, претпостављам, да је глагол који сам употребила на свом месту.

Задржавајући се и даље на српском имену, писац спомиње Грима. Славни Јаков Грим је, напомиње Кетрзински (с. 116.) отпочео да се бави именом Срба. Међутим, како није хтео да призна, да је Срба од давних времена било између Елбе (српске Лабе, Албе) и Висле, он је та истраживања потпуно напустио - разумљиво, сасвим у духу тенденциозне германске школе!

Кетрзински каже, да је после Страбона о тим Србима писао Вибије Секвестер, који је - по Шафарику - живео између 500-600 г. по Христу, док га други стручњаци пребацују у четврти век. Код овог последњег је име Срба написано сасвим накарадно:

"Albis Germaniae Suebos a Cervetiis dividit,
mergitur in Oceanum.[6]

Секвестер овде пише, да река

"Алба, (одн. данашња Елба Германије)
дели Свеве од Цервеција и улива се у Океан."

6. Vibius Sequester је, у ствари, био географ и у том својству је написао неку врсту географског речника, те је тако и нехотице оставио сведочанства о појединим називима народа.

Да 6и објаснио откуда овакво изобличавање имена Срба, аутор објашњава, да су писци тог давног времена у страним речима често претварали "Б" у "У" или "УУ", или "В", док су "С" изопачавали у "З", па се зато у Cerveciis лако препознаје име Сербен, особито још и стога, што у извесним преписима истог аутора, тј. Секвестера Вибија, долази и облик Serviciis.

Исти овај проблем иритирао је и Шафарика, који се њим бави на више места у својим "Славјанским старожитностима" (I, 173, 175, 177. и II, 658.). На страни 117. свога дела Кетрзински је повадио из наведених Шафарикових места неке унакажене облике српског имена, који су уистину запањујући, као нпр.: Зериуани, уместо Сербиани; Cieruiste, уместо Србиште; Ciertvi, уместо Зербен, Сербен (град); Цервисти, Kirrusti, Кируисти, Зербисте (Зербст); Зурбици и Цурбици, данас Zörbig.

Ти Срби су, закључује Кетрзински ово кратко поглавље, крајем V века по Христу били побеђени од Тирингије, док су 530. г. заједно с тириншким краљевством били присаједињени франачком царству, да би 630. г. покушали, да се од њега отцепе. По господину Ненаду Ђорђевићу један део тих Срба, према којима је франачко царство било веома окрутно, представљао би Трећи српски талас, који се дуго времена после Првог и Другог српског таласа - населио на Балканско полуострво. А захваљујући тенденциозној германској школи, управо та последња сеоба Срба на Балкан, претворена је у почетак српске историје уопште, која отпочиње периодом, у коме су се земље праве Велике Србије, која се протезала од Балтика до Црног и Егејског мора, коначно распале... Али је у Срба ипак на неки мистериозан начин до данас сачувана свест о некадашњој територијалној величини српских земаља, па и кроз познату народну изреку: "Говори српски, да те цео свет разуме", што је још у историјско време била стварност... о чему права и једина истинита историја много више каже од онога, што је нама, у једној студији ове врсте; могуће.

И да коначно, прескачући многе појединости, које бисмо имали жељу да дубље обрадимо, пређемо на одељак, коме је Кетрзински дао наслов:

"Nerthus, eine slawische Gottheit; Germanen auf slawischem Boden",

што значи:

"НЕРТУС, једно божанство Словена; Германи на словенском тлу".

Кетрзински доста опширно коментарише о овом божанству, прецизирајући, да га је споменуо Тацит у глави 14. своје "Германије", чији култ је приписао разним германским племенима. Међутим,

премда Римљанин спаја култ тог божанства с Германима, Кетрзински - не негирајући, да је то уистину било тако - категорично каже, да је - по римском начину написано Нертус (Nerthus) - било не германско, већ по пореклу искључиво словенско божанство, које су Германи преузели од Словена, на што ћемо ми додати, од Балтичких Срба. Германски истраживаоци, наставља Кетрзински, исто ово, божанство су довели у везу с нордијским божанством Niordh, Niördh, или Niördr потпуно га идентификујући с Тацитовим Nerthus, уз ближу ознаку "terra mater", тј. "мајка земља".

Да би доказао и потврдио словенску припадност божанства Нертус, Кетрзински врло убедљиво развија тему о веома великој давнини словенског, одн. српског порекла, употребљавајући чак и врло јак израз:

"...die in die allergraueste Vorzeit hinaufreichen...",

тј.: порекло,

"које сеже у дубоку таму првих времена.."

Један од најзанимљивијих аргумената му је неколико одломака из скандинавских Еда, у којима је алузија на старину Словена - Срба - Венда - Вана савршено јасна - но не само алузија на старину, већ и на њихову још у давним временима познату мудрост... То је свакако једна врло занимљива тема, коју би требало посебно обрадити, поготову, што је то давно српско божанство. ПРАСЛИКА НЕРЕЈА, морског бога грчке митологије и његових кћери Нереида, сталних Посејдонових пратилица, чији се број уздизао на 50.

Сасвим независно од Кетрзинског, ми овде додајемо, да је грчки облик необјашњив са становишта грчког, управо као Тацитов са становишта немачког језика. Јер, у грчком нећемо наћи ни једну језичку форму, а поготову не глагол, или глаголски корен, који би могао послужити као база облицима имена: Νηρελοζ, Νηρειζ, Νηρευζ, Νηρηινη, Νηρικιλοζ, Νηρικοζ, Νηριτηζ, Νηριτοζ, тј. Нереиос, Нереис, Нереус, Нереине, Нерикиос, Неритес, Неритос. Међутим, опште је познато, да је једно име, пре него што је постало име, имало неко конкретно значење. Дакле, како у грчком, рекосмо, тако исто и у немачком, то првобитно стварно значење божанства Нертус, немогуће је наћи.

Покушамо ли пак, да пођемо од српског језика, у њему ћемо наћи глагол "ПО-НИР-ати, у коме се налази корен НИР-; исти овај глаголски облик одговара старословенској форми са истим значењем: падати под воду, одн. упадати у воду. Покушамо ли пак да одговарајући корен нађемо у ведском, наћи ћемо га врло лако у субстантиву "НИРА", што значи дословно вода. Ако погледамо у речник Вука Стефановића Караџића, наћи ћемо најпре именицу "ПО-НИР-ање" са значењем:

"Das Versinken (des Flusses) unter die Erde; fluminis sub terram elapsus. "

Уз глагол пак "ПО-НИР-ати" Вук пише: impf, тј. вода:

"Sich unter die erbe verlieren; sub terram abeo (de flumine). ".

Вуково објашњење, дакле, гласи:

"Имперфективно, одн. трајно значење, које се односи на воду
- изгубити се под земљом; отићи под земљу (о реци)."

Не рашчлањујући даље овај занимљив проблем, уочимо само, да се ведски корен потпуно понавља у српском глаголу... А по разним научницима, "српски је за словенске језике оно, што је латински за језике из њега произишле." Тако ћемо, како наводи Кетрзински у своме поглављу о божанству Нертус, кога смо се овде тек само дотакли, понављање истог тог корена у различитим варијантама, наћи у свим словенским језицима.

Кетрзински најпре цитира старопруски НЕРИА = острво, или полу - острво. К томе он додаје, да је Сјенкјевић у "Праце хисторичне и политичне", на страни 32. навео следеће место из једне повеље Светоплука и немачких ритера из године 1248., у којој се каже:

"Concessimus Santopolco et haeredibus suis insulam, que vocatur Nerie."

То значи:

"Дајемо (уступамо) Светоплуку и његовим наследницима острво, које се зове Неире."

После овога наћи ћемо пољски облик "нерзеја", па руски "нур", за који је Шафарик у "Старожитностима" (1,198.) написао, да значи земља. У пољском такође постоји још један израз - "нора", што означава "пећину под земљом". На чешком пак "норе" значи понор, а "нерост" - минерал, док је "неростество" царство руда (минерала); у литванском "норагас" је један део плуга, којим се оре земља.

То би била значења која се односе на земљу, после чега Кетрзински даје примере у којима исти тај корен служи за ознаку воде; нпр.: литвански - "нарас" и "нерас" - рониоц; "неру" - пливати; "неру" и "нерти" - ронити, а исто тако и "ниру", "нирти". Чешки је "нор" - језеро; "норити" - уронити, потонути; "норек", "норец" и "нурек" - рониоц; "нурта", увек на чешком јесте дубина. На пољском "нарзаћ" значи уронити, потонути; "нарзаћ сич" је пливати; "нурек", "нор" и "норовник" - рониоц. Пољско "уркием" значи испод воде, "нурт" је водена струја, а "нурта" - дубина. Кетрзински сасвим сигурно уопште није знао српски језик балканских Срба, јер би иначе овде уврстио српски глагол "гњурати", итд. Исто тако, кад је приказао "старословенски" глагол "понирати", није уопште споменуо, да је тај облик карактеристичан облик српског језика, управо као и именица од истог корена "понирање" Старословенски облик је допунио рутенским и руским "нирјати", што такође значи понирати.

Но претходним није исцрпљена листа изведеница од давне санскритске именице "нира", јер јој он додаје и географска имена широм свих словенских земаља као: Нарев, Наревка, Нур, Нурзе, Нурчик, Нерис, Норин, Нури, Нор, Нер, Нурза, Нариније, Нарт, Наројка, Неретва, Норин, Нерета, Норинск, Норка, Норскаја.

Дакле, у случају старог српског божанства, чије је име Тацит записао као Нертус - било да је оно било божанство земље, или пак повезано с водом, о њему ћемо наћи довољно обавештења у словенским језицима. При овоме не смемо заборавити да споменемо француског слависту Сипријана Робера који је као изванредан познавалац словенских старина, а сасвим посебно српских, рекао (о чему посебно говоримо у поглављу посвећеном њему):

"Да би се разумела грчка митологија, неопходно је познавати словенску",

а пошто су од свих данашњих Словена само Срби били од првог грчког насељавања њихови суседи јасно је, да је та "словенска" митологија била српска. Да поновимо још једном: допуштамо себи да се овако изражавамо стога, што се име Словен јавља већ у подмакло доба хришћанства, док је Србин, како рече Шафарик "прастаро, првобитно и домаће име... "

У сваком случају, читав претходни одломак се односи на нешто,[7] што се - или није довољно изучавало, или се пак није нимало изучавало, као што ће бити и следећи, у коме ћемо приказати још једну празнину у науци, повезану такође с једном врло карактеристичном српском речју, која се од ведских времена до данас није изменила. Заправо, све ово до сада сматрамо само уводом за овај последњи одломак, који је у толикој мери фрапантан, да се чудимо, како је могуће, да су научници допустили, да тако једноставна подручја остану до данас у свом почетном стадијуму?

7. За читаоце, који овом раду желе да приђу што студиозније, да бисмо им олакшали, овде ћемо навести библиографију, коју је Кетрзински навео на с. 103. свога дела, а захвалујући којој је сабрао све напред наведене речи и географске називе од корена "-нр-", који је дао превојне облике: нар, нер, нир, нур, нор:
- Jungmann: Böhmisches Wörterbuch.

- Linde: Polnisches Wörterbuch.
- Nesselman: Litausches Wörterbuch.
- Miklosich: Radices linguae Slovenicae; Lexicon linguae Slovenicae veteris.
- Schafarik: Abkunft der Slawen.
- Sienkiewicz: Praco historyczne i polityczne 31-41.

Наиме, прастаро словенско божанство - Нертус, добило је у Скандинавији, подразумевајући ту и Лангобарде, пре њиховог спуштања на југ, двојника у скандинавском Niörd, или Niördr... Далеко би нас одвело, да још објашњавамо, по каквим језичким законима се Нертус претворило у Ниерд, одн. Ниердр; то је Кетрзински врло лепо извео, додавши, да је то божанство код истих тих Скандинаваца имало двоје деце: Freyr и Freya[8], за које Кетрзински недвосмислено каже, да су такође била: "... wanischen, d.h. wendischen, slawischen Ursprungs...", одн.: "... ванског, тј. вендског, тј. словенског порекла",. на што ћемо ми додати - српског, јер је само Шафарик у својим "Славјанским старожитностима" на неколико десетина страна документовано доказао, да су Венди били Срби и то поглавито Срби балтичких области. Уосталом, видећемо, и ово божанство, чије име је у Скандинаваца деформисано, носи потпуно српско име, које је као заједничка именица сачувано још од ведских, а свакако и предведских времена.

8. "ПРИЈА" - FREYA; П = Ф.

Понајпре, Фрејр и Фреја били су пријатељска божанства, која су око себе, расипала благослов, одликујући се особитим сјајем, лепотом и мудрошћу; као такви, они су даровали благостање, које је произлазило из љубави и богатства.[9]

9. Weinhold in Haupt's Zeitschrift, f.d. A. VII, 50.

Немачки научници су узалуд тражили да објасне етимологију Фрејра и Фреје, позивајући се на Сакса Граматикуса, Грима, па чак и на Улфилин превод, но узалуд.

Не улазећи овде у подугачак нордијски мит о наведеним божанствима, који за нашу студију није битан, да наведемо најпре једну једину реченицу Војциеха Кетрзинског са стране 104:

"Ihr Name lautet in rein slawischer form PRIYA"... '
'Ihr Wesen entspricht nach der mater verborum[10] der lateinischen Venus;
Priya ist demnach die Göttin der Liebe."[11]

10. Чешки средњевековни лексикон с објашњењима.

11.Zeuss,p.40.;cf. Hanusch: dieWissenschaft vom slawischen Mythus, pp26 27 127, 236., 242.

Ево горњег навода у преводу:

"Њено име гласи у потпуно словенском облику ПРИЈА...
Њено биће одговара по (речнику) мајци речи латинској (богињи) Венери;
према томе, ПРИЈА је богиња љубави. "

Мислимо, да у вези с овим примером - чак ни читаоцу, који српски језик не зна - немамо потребе да доказујемо, да је та реч, одн. у овом случају име, чисто српско. Уједно, овај пример још једном нам даје за право, да "словенски", када се ради о давним временима, променимо у српски. У исто време, констатујемо - с чуђењем и са жалошћу, да се Кетрзински уопште није заинтересовао за упоређење те речи с одговарајућом речју у српском. Али ипак, он је српски цитирао - не као српски, већ као старословенски, доводећи у везу име божанства ПРИЈА, с глаголом ПРИЈАТИ, а да није ни

споменуо, да је то још увек српски глагол, без промене облика и значења. Уз то он наводи пољску именицу ПРЗИЈАЖЊ, што је српско ПРИЈАТЕЉСТВО; пољско ПРИЈАЦИЕЛ штоје ПРИЈАТЕЉ, СРОДНИК и најзад СПРЗИЈАЋ, што значи: давати предност, штитити. Ту се Кетрзински зауставља, развијајући даље тему о приоритету Словена с обе стране Елбе, који су тамо живели од најдавније прошлости, много пре него што су се Германи појавили као освајачи; и овде исправљам "Словена" у СРБА!

Не знајући, да ли је Кетрзински намерно - можда из верских разлога, као што је то случај данас код Хрвата - изостављао српско име, или једноставно због непознавања чистоте и архаичности тог словенског "језика мајке", како га је назвао Сипријан Робер, у што не можемо да верујемо, јер су пољски интелектуални и књижевни кругови у његово доба - ако ништа друго, знали за Вука, који је био у Пољској... Осим тога, у то доба је Вуков речник такође био познат, свакако понајпре међу славистима... Прелазећи преко тог проблема, који бисмо желели да сагледамо у истинитој светлости и захвални Кетрзинском на његовом марљивом раду, ми немамо потребе, да се на овом месту даље бавимо његовим делом, јер би само тај део посла могао да се протегне на више стотина страна. Уместо тога, ми ћемо само да се сконцентришемо на његово обавештење о чисто "словенском" прадавном божанству, по имену Прија, које ће нам такође послужити као доказ, да имамо право, када често "словенски" допуњавамо са "српски". У ствари, има случајева, а они су доста чести, када бисмо једноставно могли изоставити придев "словенски", ставивши на његово место само "српски".

Прастаро божанство Прија један је такав пример, јер је она била српско божанство, много пре него што је назив Словен био усвојен. Како се усуђујемо написати ове речи? Одговор је врло једноставан и он се може дати само упоредним примерима, који ће нас одвести до ведске именице "прија", идентичне још увек постојећој српској која се ни најмање није изменила, дакле "ПРИЈА".

Но понајпре, пошто нам је Кетрзински навео одговарајуће пољске изразе, сродне древној "Прији", да погледамо, шта имају Руси, особито стога, што када се врше "велике" лингвистичке компарације, онда се од савремених словенских језика понајпре мисли на руски језик. У прилично великом "руско - француском словару", који је издала московска "Совјетскаја енциклопедија", 1969. г., наћи ћемо на одговарајућем месту: прияазн, а затим приятель, приятельница**,** приятно**,** приятность**,** приятный - и ништа више. У сваком случају, управо као и у пољском, недостаје првобитни облик "ПРИЈА"[12] Уједно ће нас ова чињеница подстаћи, да много озбиљније поразмислимо о Нестору Часном Кијевском, о Сипријану Роберу и о Великој француској енциклопедији, гле се налази тврђење, да се ширење Словена вршило из подунавског базена.. Јер, како би се другојаче могло објаснити постојање чисто балканско - српско - ведске "прије" код Скандинаваца?!

12. Нажалост, немам могућност да проверим, како та ствар стоји у бугарском. Није искључено, да се "прија" употребљава код Бугара у истом смислу као и код Срба, будући, да је подручје данашње Бугарске било - све до доласка бугарских завојевача - чисто српско језичко подручје.

Пошто овде желимо да све - што се тиче српског језика - кажемо примерима, те примере бисмо могли изређати "напамет". Међутим, да се и ту ослонимо на непобитни ауторитет Вука Стефановића Караџића, најпре, а затим на Даничићеве "Коријене".

Ево, дакле, шта наводи Вук:

ПРИЈА, ПРИЈАК, ПРИЈАКОВ, ПРИЈАН ПРИЈАТАН, ПРИЈАТЕЉ, ПРИЈАТЕЉАЊЕ, ПРИЈАТЕЉИТИ СЕ, ПРИЈАТЕЉАТИ СЕ, ПРИЈАТЕЉАШЕЊЕ, ПРИЈАТЕЉАШИТИ СЕ, ПРИЈАТЕЉЕВ, ПРИЈАТЕЉЕВАЊЕ, ПРИЈАТЕЉЕЊЕ, ПРИЈАТЕЉИТИ СЕ, ПРИЈАТЕЉИЦА, ПРИЈАТЕЉИЧИН, ПРИЈАТЕЉОВАТИ, ПРИЈАТЕЉСКИ, ПРИЈАТЕЉСТВО, ПРИЈАТИ, ПРИЈАШИН.

Даничић пак у својим "Коријенима с ријечима од њих посталијем", на с. 131., овако развија исту ову тему:

"ПРИ-, угађати; љубити. Самогласно се продуљује,
те у словенским језицима гласи... "

Ми се чудимо, да Даничић овде говори о "словенским" језицима, премда су примери које наводи искључиво српски. Један пропуст је за собом повлачио други, те је после свега жива мука попунити све празнине и покушати исправити све заблуде! Следе Даничићеви примери изведеница од санскритског корена ПРИ- у српском језику:

ПРИЈА, ПРИЈИН, ПРИЈАН, ПРИЈАК, ПРИЈАШИН, ПРИКО, ПРИШО, ПРИШИЋ; ПРИЈАТАН; старо: ПРИЈАЗАН; ПРИЈАТИ, ПРИЈАТЕЉ, НЕПРИЈАТЕЉ, ПРЕПРИЈАТЕЉ, ПРИЈАТЕЉИЦА, ПРИЈАТЕЉСТВО, НЕПРИЈАТЕЉСТВО, ПРИЈАТЕЉСКИ, НЕПРИЈАТЕЉСКИ, ПРИЈАТЕЉИТИ СЕ, ОПРИЈАТЕЉИТИ СЕ, РАСПРИЈАТЕЉИТИ, СПРИЈАТЕЉИТИ СЕ, ПРИЈАТЕЉАТИ СЕ, ПРИЈАТЕЉОВАТИ, ПАРИЈАТЕЉАШИТИ СЕ.

Ми се овде ограничавамо само на претходно, не развијајући још и све детаље из Monier Monier-Williams-a и из Санскритско - француског најбољег речника до сада, чији су аутори Stchoupak - Nitti - Renou, при навођењу ведско - санскритског корена ПРИ-, одн. - премда санскритско - ведске речи с највећом лакоћом можемо да пишемо ћирилицом, ми ћемо поштовати установљено правило и исписиваћемо их латиницом; тако ће, дакле, горњи корен бити PRI-, уз који налазимо облике: PRINATI, PRINITE, PRIYATE, PRIYTI, PRINAYATI, уз што можемо да надовежемо другу варијанту српског глагола од истог корена: ПРИЈАЊАТИ са свим његовим изведеницама, што спада у једну велику и врло детаљну посебну студију.

Упркос свему, што смо напред навели, при студијама санскритског, српски се уопште не спомиње, а на његово место се ставља уопштени појам "слав.", као, нпр., управо код корена ПРИ- у Monier Monier-Williams-у. У ствари, разни ауторитети тиме и нехотице потврђују закључке Сипријана Робера, Ами Буе-а и др., који су тврдили, да је српски језик "мајка - језик" свих данашњих словенских говора. Но да поновимо упоређења израза од основе ПРИ- у разним индоевропским језицима у управо споменутом санскритско - енглеском речнику.

Cf. Goth.	frijôn, frijônds;
Germ.	friunt, freund;
Angl. Sax.	freond;
Eng.	friend;
Slav.	prijati;
Lith.	pretelius.

Слободни смо да кажемо, да би редослед морао бити такав, да оно "слав. " буде стављено на прво место и то не "слав", већ српски, јер су српски облици "ПРИЈА", "ПРИЈАТИ", итд. дословно стари ведско - санскритски облици истоветног корена, тамо и овамо ПРИ-. Управо је код Виљемса прва реч "ПРИЈА" наведена као "R.V.", тј. "ргведска", а она у српском језику означава не само све оно, што Моние - Виљемс наводи, већ је и ознака једне родбинске везе, засноване у првом реду на љубави, која се поклања новој породици, с којом се ступа у рођаштво. А Емил Бурнуф није сам тврдио, да су рођачка имена, одн. родбински називи, настали у првој фази језичког развитка, чему смо ми у овој студији посветили посебно поглавље. И да коначно пређемо на ведску ПРИЈУ:

- PRIYA	- beloved, dear to, liked, favourite... (RV)
- PRIYAKARA	- causing, or giving pleasure...
- PRIYATITI	- hospitably...
- PRIYAPRIYA	- pleasant... things...

- PRIYATA	- the being dear
- PRIYATVA	- the being dear, beloved, etc., etc., etc.
- PRIYAVRATA	- having desirable ordonances or fond of obedience (said of the gods), RV...

У ствари, с обзиром на сврху ове студије, наш је задатак, да као примере наводимо само оне изразе, који припадају настаријем делу "Веда", а то је "Рг-Веда", која нас искључиво интересује. Одвећ је познато, да је после "Веда" санскритски језик претрпео многе промене. Наиме, будући, да су најстарије химне донете у Индију од тзв. "Аријеваца" (данас као да се о томе не води много рачуна на катедрама за тзв. "индологију" - бар сам тај утисак добила на Сорбони - одељак "Ecole des Hautes Etudes"), било је нужно, да тај језик: - настао под једним другим поднебљем - претрпи и извесна одступања од својих првобитних форми.

У горњој листи, само прва и последња реч су означене као ргведске, па су за нас оне најважније, уз једну трећу - "ПРИЈОШРИЈА" - PRIYOSRIYA, loving cows, amorous (said of a bull), а то веома много подсећа на један други израз - "СТРИНОПРИЈА", што значи "онај који воли жене" у Рг-Веди, управо као што то може још увек да се каже у савременом српском језику.

Овим ћемо да завршимо - уз једну сасвим малу напомену, коју дугујемо Војциеху Кострзинском. Будући, да смо поменули "Аријевце", било би веома пожељно, да се та тема - толико обрађивана - обради управо на онај начин, који се обично избегава, а који намећу резултати до којих су дошли најеминентнији слависти (међу њима у првом реду Шафарик), уз савесно проучавање свега онога, што је Кетрзински навео у својој студији о Лужичанима, одн. о Лужичким Србима, који су - по Тациту - (Германија, гл. 43.) били највећи и најзначајнији народ између Елбе и Висле, подељени на бројна племена, од којих је овај историчар набројао само најмоћнија (valentissimas), у чему га је Птоломеј (II, 10.) допунио. Као прво племе Лужичана, одн. Лужичких Срба, оба писца су навела Харије, Арије, или Алии. Ево, како то Кетрзински каже:

Harii, auch Arii, oder wie es an anderer Stelle gleichmässig
nach den besten Handschriften genannt werden, Alii... "

Узмемо ли још у обзир, да је за те Лужичке СРБЕ Тацит рекао:

"... ceterum Harii super vires... " (Germania, s. 43.),

тј.

"... уосталом, Харије надљуди... ",

постаје нам одмах јасно, докле може да доведе тенденциозно фалсификовање историје - а то је почетак једне нове студије.

* * *

Овде потпуно изостављамо упоређење мотива ведске и српске народне поезије - студију још неурађену, упркос толикој хвали највиших квалитета српског националног песништва. Она ће бити развијена у следећем тому.

У II тому посветићемо доста простора и ведској и српској музици. Премда су најстарији музички рукописи пропали, на основу Веда се зна, да се музика јавила веома рано, а њена појава је везана за бога Браму за његова сина НАРЕДА и жене овог другог, чије је име било САРАСВАТИ. У тој прадавној музици већ су постојали знаци за промене висине и акцента, а мелодије су се училе напамет. Поред примене у верским обредима, музика је употребљавана и при разним другим обредима, свечаностима и догађајима из живота, а нарочито при играма. Све ово дословно вреди и за српску верску и фолклорну музику, а највећи ауторитети на пољу музичке историје и музичког знања уопште - тврде - почев од руске "Бољшаје Енциклопедије", да - како српска верска, тако исто и српска народна музика уопште носе АРХАИЧНО ОБЕЛЕЖЈЕ

У том поглављу значајно ће место заузети српски етномузиколог, Миодраг Васиљевић, који је у српском народном мелосу открио један карактеристичан тонски низ, назвавши га "античким дуром" и приписавши му ИНДО - ЕВРОПСКО ПОРЕКЛО, те проширивши његово име у ИНДО - ЕВРОПСКА ЛЕСТВИЦА. Тај Васиљевићев тонски низ, који по типу не припада ни једној познатој дијатонској лествици, протеже се - почев од Индије, да би се завршио у Србији - на Балкану, јер Васиљевић у том смислу није испитивао ону другу, северну, тј. Лужичку Србију.

Како се - донекле - на управо споменути предмет односи нешто, што се у Срба од ведског до савременог доба само незнатно изменило, а то је ведска "САБА" - српски данашњи "САБОР" - посветићемо томе ипак један сасвим кратак приказ.

МИЛОШ С. МИЛОЈЕВИЋ,
СИМА ЛУКИН - ЛАЗИЋ
И СРПСКИ "ИНДО - ЕВРОПЉАНИ"

Као што је Ламартин рекао, да СРПСКА ИСТОРИЈА НЕ ТРЕБА ДА СЕ ПРИЧА, ИЛИ ПИШЕ, ВЕЋ ДА СЕ ПЕВА, тако исто бих ја рекла за ову двојицу изузетних српских културних и националних радника. Јер о МИЛОШУ МИЛОЈЕВИЋУ и његовом следбенику СИМИ ЛУКИН - ЛАЗИЋУ уистину би се могла написати епопеја. Лукин - Лазић је био диван, а Милојевићева фигура је у сваком погледу грандиозна! Деветнаести век је дао већи број таквих синова српског народа, но с обзиром на ову студију и на њихов рад на историји Срба, ја у себи носим осећај посебне духовне повезаности управо у односу на ова два врла, неуморна радника! За овакве духовне везе време не постоји и својим стваралаштвом и Милојевић и Лукин-Лазић остаће заувек на ступњу младеначке усталасаности и стваралачког жара, уз њихову трајну присутност у сваком послу ове врсте. Обојица су у својим бићима били запојени истим идеалима, који носе и мене! Стога њихова историја није уобичајено празно и нетачно понављање тенденциозне и фалсификоване науке, већ је она сва - од прве до последње странице - одраз њиховог личног истраживања, с циљем изналажења правих докумената. Како се између два рата у југословенски оријентисаним школама права историја српског народа уопште није предавала правилно, на жалост - данас још мање! - утолико су нам њихова дела вреднија - свако на свој начин. А то значи, да је исти идеал обојице у њиховим делима обликован према намени, коју је сваки од њих своме делу дао.

Милош Милојевић је желео да оствари једну - као што је и он сам био - грандиозну историју Срба, док је следбеник му, Сима Лукин - Лазић имао у виду - у првом реду - "простог српског чтеца". То никако не значи, да његова документација није научна. Напротив!

Милош С. МИЛОЈЕВИЋ

(16. X 1840., Црна Бара, Мачва - 24. VI 1897., Београд)

СИМА ЛУКИН ЛАЗИЋ
(3. III 1863. Босански Брод - 7. VI 1904., Рајић, Славонија)

И његова као и Милојевићева мисао кипте мноштвом сведочанстава, чињеница, доказа, само је Лукин-Лазић писао своју књигу више новинско - полемичким стилом због великих српских непријатеља, хрватских нацноналиста, међу којима је живео и које је - према томе - добро познавао, док је Милош Милојевић - могли бисмо рећи - грмео снагом својих научничких напора - кроз вечност... Друга разлика међу њима јесте, да су Милојевићеви планови - у стилу с целом његовом личношћу - били неопорециво грандиозни. На жалост - у тој својој величини он је остао несхваћен за живота, а покопан после смрти. Неки његов анонимни пријатељ, који је писао Милојевићеву биографију у импозантној колекцији "Биографије знаменитих Срба XIX столећа", рекао је, између осталога, да су га неки савременици - због несхватања његових великих планова - готово прогласили човеком растројена духа... То је национална срамота! А да би лекција коју из тога можемо да извучемо била потпунија, цитираћу овде један део поговора, који је за своју историју сам Милојевић написао, у нади, да ни један читалац никада неће заборавити ни једну његову реч, написану пред његов пут по Старој Србији:

> "Али нас је САГОРЕВАЈУЋА ЉУБАВ СПРАМ СВЕГА ОНОГА ШТО ЈЕ НЕКАДА БИЛО СРПСКО - приморала, да учинимо намишљено. Ми смо кренули са челичном и надљудском вољом, или скупо - и што може бити скупље дати главу, или видети славу некадашњу и величину српску са њеним светињама и узвишеностима... њене некадашње силе и моћи светих, дивних и непостижних краљева, царева и владалаца српских са СТАРИМ СРПСКИМ НАРОДОМ. "

Биће можда таквих, који ће претходне ретке назвати већ толико вулгаризованим изразом - шовинизам. Али, зашто би љубав Србина према свему што је везано уз његову земљу и уз његов народ, била шовинизам?! Зар љубав према родној груди и према другим синовима на њој рођеним представља порок? Зар то - чак и по најновијој биолошкој науци о наследним генима - није нешто сасвим природно и сасвим нормално?

Зашто би - нпр., било нормално и допустиво, да се хрватски националисти пред западним светом толико поносе својом "хрватском" домовином, посутом крвљу невиних српских жртава, па да се поносе и великим кривцем за те жртве - Степинцем, изражавајући то јавно, преко телевизије светске метрополе - Париза, а да се Србину ускраћује свака манифестација његових осећања према свему што је српско и што је стварно узвишено?

Зашто је Шкипима, одн. Шиптарима допуштено најцрње варварско бешњење у односу на српски народ, српске верске светиње и културне споменике, док је свака Србинова реакција одмах - национализам и великосрбизам?! Шта би данас рекао грандиозни Милош Милојевић, када би видео, како незналице упропаштавају све српске духовне вредности, он - који је тражио да се формирају екипе од стотина српских научника, баш у циљу очувања тих вредности?!

Можеш ли да опростиш, драга Сени?! - упитао би песник, а ја ћу најзад да цитирам одељак из Милојевићевог поговора, из ког ће се видети, да се кроз сваку епоху провлачи извесно мрачњаштво уперено против свега што је најбоље, најчеститије, најврлије, најпродуховљеније, најпаметније? Не заборавимо, да се под утицајем Милојевићеве школе, са свим њеним припадницима, развио у Русији велики интелектуални покрет, познат као СЛОВЕНОФИЛСТВО и ПАНСЛАВИЗАМ! Мишљења сам, да је баш у овоме тајна деловања опскурних сила, које су Милојевића најпре онемогућиле, а онда му цело дело затрле! Јер, како пише Живанчевић (стр. 8. "Новог Покољења!):

"РАСТУРЕНО ОД ВЛАДИВОСТОКА ДО ЈАДРАНА...
СЛОВЕНСТВО И ДАНАС ЛИЧИ НА ОГРОМНУ СФИНГУ..."

Па се свим силама радило, што се данас наставља у још јачој мери, да та ОГРОМНА СФИНГА НИКАДА НЕ ДОСТИГНЕ НА ДРУГИМ ПОЉИМА СНАГУ, АДЕКВАТНУ ЊЕНОЈ ГЕОГРАФСКОЈ РАПСРОСТРАЊЕНОСТИ:

Отуда разорна деловања против словенства на свим пољима: научном, верском, политичком... Данашњи однос према српском народу само је део те закулисне игре, јер ако се уништи тај централни део корена целе словенске расе, то би - у првом реду - било чупање корена сећања на далеку и славну прошлост, која је некада држала чврстим везама јединства СРБЕ као КОРЕН СЛОВЕНСТВА! Зар те исте мрачне силе нису већ искорениле све Балтичке Србе и Србе Централне Европе?. Од свих њих је преживео и доживео наше доба само један веома мали број Срба Горње и Доње Лужице, окружен морем самих Германа, одн., највећим делом - погермањене браће! И над њиховом судбином је Милош Милојевић писао историју крвавим словима! Ето зашто је сваки српски национални осећај "шовинизам", или "великосрпство"! При непрекидном понављању таквих бесмислица, треба изазвати у сваком српском човеку осећај мање вредности и непоуздања! А кад један народ допре дотле, даље он сам себе брише и убија! Стога ћемо лако схватити горчину, којом је Милош Милојевић писао у своме поговору следеће:

> "Од ове свеске, као и целог дела у изишавше обе свеске, остало нам је рукописа још за десет печатаних табака, које не могасмо напечатити због мале друштвене помоћи одређене за цело дело само у 70 дук.ц., а нас оно стаје преко 140 дук.ц. Цело је дакле дело, и АКО ЈЕ САМО ПО СЕБИ КОНСПЕКТ (А И ПРОГРАМ КАКО ВАЉА ДА СЕ НАПИШЕ НАША ИСТОРИЈА ужасно ОВИМ СКРАЋИВАЊЕМ НАГРЂЕНО И ОСАКАЋЕНО.Ми сада радимо ПРВУ НАШУ ИСТОРИЈУ, а НЕ КАО ОВЕ "ОДЛОМКЕ САМО КОНСПЕКТ И УПРАВО ПРОГРАМ КАО ШТО РЕКОСМО, ОНА ЋЕ ИЗНЕТИ ПРЕКО 16 СВЕЗАКА КАО ШТО ЈЕ ПРВА У ТОМ ДЕЛУ КАД (И АКО) УГЛЕДА СВЕТА БИЋЕ ПОПРАВЉЕНЕ СВЕ МАХНЕ, ПОГРЕШКЕ И НЕДОСТАТЦИ, којим, је ово делце препуњено. Тако исто, када прештампамо и нашу припадајућу овом делу и сада излазећу мапу, поправићемо и на њој... погрешке, којих је препуна, но и са овима за сада најсавршенија и најбоља мапа СРБА И СРПСКИХ земаља, као што су и ови "Одломци" - покрај својих неизбројаних махна и погрешака. - опет најсавршенији део историје нашег српског народа. Уз једно друго издање биће наведене и све препоне и сметње од стране наших завидљиваца и себичних шарлатана, који нам, ево, целог века без икаква узрока, непрестано сметају и

> спречавају, да овако једино корисна за сада, дела за наш народ, издајемо и обелодањујемо... "

Истина коју даље Милош Милојевић износи о сметњама и људима веома је тешка и свако, ко жели да је сазна, може то да прочита у Милојевићевом делу...

А зашто је Милош Милојевић ову своју Историју назвао само "Одломцима историје српскога народа...", то може да се схвати тек пошто се упозна његов поговор, где нам он саопштава, да тек спрема праву и потпуну историју. А опсег те историје је запањујући: "16 свезака као што је прва." Прва његова свеска има 246 страна, што значи, да је његово свеукупно историјско дело требало да има скоро 4.000 страна! А СРБИЈА НИКАДА НИЈЕ ДОЖИВЕЛА ДА ТО ГРАНДИОЗНО ДЕЛО - ПОТПУНО У СТИЛУ ЦЕЛОКУПНЕ МИЛОЈЕВИЋЕВЕ ЛИЧНОСТИ - ВИДИ! Зашто? Због кога? У сваком случају због отворених, или маскираних непријатеља српског народа и Словенства уопште! Јер те притајене снаге - не делују само од Милојевићевог времена, или тек у наше доба! Њихово присуство потиче из најдавнијих дана, од онда, када су страна племена отпочела упадати у Европу и отимати земље од аутохтоних Срба.

Због непријатељског гледања страних сила на рад Милоша Милојевића, а и због заведених српских синова, који су послушно следили те туђе и мрачне моћи, о овом нашем великом човеку пуном људских и научничких врлина, никада није била урађена једна ваљана биографија. Тај посао такође чека сутрашњу Српску академију знања! Апсолутно је неопходно, да се пронађе Милојевићева заоставштина, која се можда чува у београдској Народној Библиотеци, јер можда је још - којом срећом тих 4000 страна ПРВЕ ИСТОРИЈЕ СРБА у припреми - сачувано. Можда време још није нагризло папир и избрисало рукопис. Можда се с тим рукописом налази и његових девет свезака путописа, такође необјављених; па четврта књига "СРПСКИХ ОБИЧАЈА" и повеће дело "Немањица"... Уз то, једна сасвим кратка биографска напомена о њему каже, да је иза њега остала огромна грађа, заснована на погледима и начелима његове српске пропаганде... Такође је веома важно, да се пронађе та његова етнографска и географска мапа Срба и српских земаља у Турској и Аустрији, јер је сасвим поуздано, да ће се помоћу ње најбоље моћи установити, где је још све било Срба у његово време, који су од онда до данас, да се послужимо Милојевићевом речју - многи утамањени! Утолико више - како тој карти, тако и целом Милојевићевом делу - придајемо значаја, што је његов анонимни некрологичар овако изразио:

> "Милојевић је преминуо... а развитак догађаја показао је и показује, како је он РАЗЛОЖИТО ГЛЕДАО НА СРПСКУ НАРОДНУ СТВАР ОНДА КАД ЈЕ У ТОМЕ БИО УСАМЉЕН... "

Па даље, како Милојевић:

> "... осветљаваше далеку, далеку прошлост народа српскога; осветљаваше тамне кутове простране отаџбине Србинове и на тој светлости ми познадосмо, што нисмо познавали... "

* * *

Па докле су ишли ти "тамни кутови простране отаџбине Србинове? Докле је ишла далека, далека прошлост народа српскога?"

Уздамо се, да ће један од првих подухвата будуће Српске академије знања бити једно ново издање Милојевићевих" Одломака историје српских ... земаља" (I и II том), као и ново издање "Срба у давнини" Симе Лукин-Лазића. Тако ће свака српска кућа и сваки појединац Србин моћи да има једно од та два издања као неку врсту српске Библије, на којој ће се одгајати будућа покољења, управо онако, како то веома паметно раде Јевреји, учећи своју децу по својим јеврејским традицијама, у својим специјалним школама, помоћу својих посебних књига. Једна раса може само тако да се одржи и да остане верна самој себи, док све друго, нпр., свака врста интернационалистичке идеологије,

отупљује људски дух и ствара оно, што имамо данас - једно безоблично "потрошачко друштво", без обзира о ком се друштвеном систему ради, које живи само зато да добро живи, једући постепено својим појединачним и општим егоизмом - и само себе.

Истакла сам штампање нових издања те две српске историје као насушну потребу, због непроцењиве вредности сведочанстава, која оне садрже. Међутим, и у том смислу између њих две има једна извесна разлика. Јер Сима Лукин-Лазић је направио један - рекли бисмо - брзи преглед смена догађаја, водећи рачуна о нивоу и најједноставнијег "српског чтеца", док је Милојевић - на њему својствен начин - кад год је могао, ишао и у дубину. Стога би било неизрециво и неописиво важно, да се нађе његов рукопис нештампаних 16 томова! Ко ма и најмање познаје стил рада овог научника он може да замисли огромност сабране грађе.

Дакле, идући у дубину времена и простора, а будући, да су му у Москви била доступна бројна документа изван нашег домашаја, Милојевић је додирнуо и најудаљенију нам земљу - Кину. На тај начин он непосредно заступа Пиктеову тезу о "огромном и бројном народу, који је у једно давно време ширио своје гране од Индије до Атлантика", што бисмо ми - на основу Милојевићевог учења - могли да исправимо - у ствари, од Пацифика до Атлантика. Уједно, Милојевић даје одговор и на Пиктеово питање: "Који је то народ био, од ког потичемо ми сви други, ми Европљани... ?" Нема никакве сумње, да је то био СРПСКИ НАРОД, па у том смислу, полазећи од Милојевићевих - како је он рекао - програма и конспеката - а затим, прорађујући његову библиографију, можемо само о НЕКАДАШЊИМ СРБИМА У ДАНАШЊОЈ КИНИ, КОЈА У ТО ДАВНО ДОБА УОПШТЕ НИЈЕ БИЛА КИНЕСКА, ДА НАПИШЕМО - само о том проблему - сигурно бар нову хиљаду страна. Ево првих обавештења Милоша Милојевића у том смислу:

> "Да су Срби одиста од искони живели преко Хималајских планина на данашњем тзв. Тибету и у тзв. Китајској империји, па од ових час потискивани даље Сибиру, час опет покоравани и преливани у Китајце, имамо сувише како историјских дата, тако и остатака трагова о истоме. Борбе ових Срба са Китајцима ови су нам последњи унеколико описали, називајући - по своме обичају - разним именима и не могући изговорити писме "Р", него увек као "Л", или "М", итд. Називају их час СЈАМБИМА, СЕЛБИМА, итд. Урачунавајући их час у Монголе и остала племена, а час опет у Србе, доказујући: да се једни у друге сливају и сл. Још у најстарија времена, европске ђеографисте знаду за земљу SERES - SERBES - и народ тог имена, коме - не знајући правог значаја - као што је поготову свуда и данас - доводе га час од финикијске речи SSAERBAHH, која - веле - значи удаљену страну, а час опет од римске речи SERUM - свила, која постаје од речице SER и која значи ништа мање ни више до свилену бубу, итд. Разуме се само по себи, да овакво тумачење и НАГАЂАЊЕ не вреди ништа, као и финикијска реч, која значи далеко, удаљено, тим пре, као да за финикинце - Африка, Балтијско море чак у Европи, итд., нису ствари још даље, а нарочито Јапан и острви океански, а по некима чак и Америка... Сами Финикињани су ту земљу називали SAERBAH, откуда је и оноликих уметника **X** и **C** (H, S), хтејући самим тим означити Србе и Србију. Ствар је у овоме: што тадањи стари народи о тој Србији и Србима ништа друго нису знали, до ово: да се простире од Хималаја до Сибира и Скитије, или средње Азије. Од 14 племена, неки спомињу само неке "људоједе"; ми смо од њих нека споменули, а од градова JSREDON, SERICA и SERA - SERBA. - Но уколико нам није ништа остављено о Србима, у толико нам по нешто надокнађују китајске паметарнице и њихова знања о њиховој данашњој земљи.
>
> Китајци ни најмање не крију ово: да су се на неколико тисућа година пре Христа доселили у данашњи КИТАЈ, које са острва, које из друге, топлије земље преко мора - Африке - а које из прибржених земаља; да су у данашњем Китају застали сасвим друге народе, другог типа и језика; да су ове - које истребили и прогнали, а које опет прелили у

свој сопствени народ, итд, као што и дан данашњи чине са свима азијским народностима, које дођу у већи, па и мањи додир с њима, а да су у самој ствари Китајци и у овоме дошли до највећег савршенства, о томе нема сумње. Тако исто, да су нађени ту староседеоци одиста били типа белог, тј. СРПСКОГ, као што нам сведоче данашњи: тзв. УСУНИ, САФИРИ и СЕРБИРИ - СРБИ, или - као што их још друкчије зову мухамеданци - Ћафири... о томе нема никакве сумње, нити то одричу Китајци, који се још и данас хвале својим црним монголско - етиопским типом... Да је тај НАРОД ГОВОРИО И ДРУГИМ ЈЕЗИКОМ, НЕПОЈМЉИВИМ ЗА СТАРЕ КИТАЈЦЕ, такође нема сумње, КАО И ДА ЈЕ СЕ ЗВАО МНОГИМ РАЗНИМ ПЛЕМЕНСКИМ И ПРЕДЕЛНИМ ИМЕНИМА, која Китајци - по свом обичају - предеваху у чудновата и обична стварна, тј. давајући им друга имена, подобна налазећим се око њих стварима и животињама, итд. такође нема никакве сумње. Тако исто, да су Китајци, и ако су предевали српским племенима имена, - опет некако сачували оно првобитно СЈАБ, СЈАБРИ, СЈАМБРИ, СЕЛБИ, СЕМБИ, тј. СРБИ, итд., чак до 300. г. после Христа, већ преливеним у туђине, само зато, да би овима показали, да нису један народ са Србима..., те да би оне силније и веће бројем могли, по своме обичају, лакше прогутати, у своју народност прелити, итд., такође нема никакве сумње. Напослетку, да су се Срби вечно борили са својим угњетаоцима и насилницима, Китајцима, Монголима, Манџурима - час преливајући се, државно - по сили и политици у ове, час бегајући од њих у удаљеније земље, а кад их Китајци, раширивши своје границе и тамо налажаху, онда се опет борише с њима, бегаше, преливаше се у њих итд. Такође нема ни о томе никакве сумње. Ово нам последње још сведочи и историја народа ТАНГУТА који се око 2282. г. пре Христа преселише, или управо избегоше из Китаја у Хухунору, а кад Китајци и овде дођоше, око 444. г. пре Христа, дакле - после 1838. г; од њих онда који могоше, побегоше чак на запад, а који не могоше, покорише се и доцније слише се у Китајце, итд (Види Ист. Тиб. и Хунор Јоахин, ст. 1., т. I.).-

Али, пре него што би напоменули ово: да Кинези држе, да од постанка њихове државе има већ више од 20.000 година; да им учени Европци ову старину признају само од 3.082 г. пре Христа; да су њихови велики императори Фо-хи, Јао и Хун већ били тако државно развијени, да су просецали планине, скопавали брегове, брда, па чак и целе планине, проводили канале, оцеђивали баруштине... "[1]

Овде Милојевић даје један кратак коментар о Кинезима, који на овом месту није потребно наводити, па ћемо узети наставак његовог текста мада даље, на истој страни, где он каже:

"Пре свега,... ваља да кажемо још нешто, што је неопходно нужно, да знамо, читајући кинеске, тако да их назовемо, пропагандно државне паметарнице, земљописе, статистике, итд. Ово је тим важније и нужније, што и сами Китајци признају и тврде ДА ВАЉА СВАКОМ НАРОДУ ИЗВРТАТИ ИМЕ, ЈЕЗИК, итд, ЈЕДНОМ РЕЧЈУ - СВЕ и СВА па га сливати у синове Богдихана у поднебесној и јединој на свету империји... То што хоћемо и морамо да кажемо, јесте остатак видимих предмета, који се уздижу и узвишавају и који затрпавају тамом и мраком можда већ иструлеле челичне, огромне и јуначке костуре српске у њиховим јадним и жалосним гробовима и гробницама, као јединим знацима и остацима о некадашњем тамошњем свом живовању. Ма колико да је се упињала сва најрафиниранија, највештија, најузвишенија државна и укупна мудрост прастарих Етиопа - Монгола и Китајаца, помогнута свима на свету најподлијим и најнечовечнијим средствима, само својственим монголо - турско - етиопским племенима и осталим њиховим рођацима - опет није била у стању утаманити

> и искоренити те видиме духовне знаке некадашњег живљења српског у свим оним некадашњим прастарим својим, а сада туђим земљама! То не учинише ни њихови рођаци Германци, ни ближи Бугари, Мађари и остали, па ни удаљенији потомци Елина и Римљана и остали! Тако, дакле, остадоше сва сретства и сви начини узалудни, ТЕ И У ОВИМ ЧИСТИМ СРПСКИМ ИМЕНИМА ГРАДОВА, СЕЛА, РЕКА, ЈЕЗЕРА, ПЛАНИНА, МЕСТА, РАЗВАЛИНА, итд. налазимо ЈАСНЕ И ПРАВЕ ДОКАЗЕ НЕКАДАШЊЕГ ЖИВОВАЊА СРПСКОГ, у бившој овој некада његовој, а сада туђој земљи и држави. Тако да почнем од Тибета: НАНО-хе; кад јој се одузме ово кинеско -хе, онда излази чиста наш НАНА, БОЖАН, МИЛОВАН, ЧУЈАН, ЧЕДО, ЈАРАК, СИЛА, ЛУЈАН, МАЊКА, САЛЕБ = САРЕБ, ДРАГОР, МИЛИ, ПОЉАЧА, МАЛИН, СЈАМБРА или СРБИЦА, САРБИЛИН, ШИБАН, БОЖАН, ЦИЧА САБИЈЕ, САМБА или САРБА, СРБИ, РУПЕЉ, РУДНИК, НЕДА, ЈАРА, САЊАРИН, ГОРА, ЛУЧ, итд "...[2]

Прекидамо набрајање, јер се томе мора посветити сасвим посебна студија, израђена на основу претходног Милојевићевог текста, географских карата, којима се он сигурно у Русији користио и другим старим географским мапама... Јер - све што се иде даље у прошлост - не само у случају Кине већ и Индије, Грчке, Италије и свих других земаља између Индије и Атлантског океана, број српских топонима и хидронима је већи. На овом месту код Милојевића се налазе три стране крцате именима, што износи - отприлике око 710 имена! Именима су испуњене стране "Одломака..." 79, 80. и 81. На 8X страни пак, Милош Милојевић закључује:

> "Оволика побројана места, која чисто српска имена носе, држимо, да ће свакога убедити о наведеном..... Кад би се китајска империја, као и Азија, средња и остала, пропутовала, како треба и ваља, онда би се можда нашла још по која племена, која, ма и покварено, говоре српски, а нарочито у ужасним гудурама и провалијама! Не треба само заборавити ту околност што још и дан данашњи многа азијска племена носе имена српска . Особито, кад се узме, да у Китају има војених народа, који носе имена таква, као СИБОЈЕ - СРБОЈЕ, па ОСЕТИ - наши ОСЕЋАНИ у Босни... "

Напустићемо овде оно, што још Милојевић говори о "Китају", да бисмо представили читаоцима још један веома снажан аргумент у прилог његових тврђења.

19. фебруара 1981. г. донео је "Chicago Tribune" следећу обавест о "Најстаријој "кинеској" мумији", из које се види, да она не представља жену кинеског типа, већ плаву жену беле расе...

За дивно је чудо, колико ово наше "напредно" доба, бескрајно једнострано и ограничено у односу на много што-шта, површно прелази преко готово свих ствари, које се не односе на материјално благостање! Презаузета овим послом, нисам могла да се заинтересујем, да ли су већ у вези с овим открићем написане какве студије, али ипак морам да изразим своју запрепашћеност над начином, на који су о њему говориле најмодерније установе, као што је, нпр., други програм париске телевизије, на коме је - једне вечери - врло дражесна спикерка, са смешком изговорила, да је: "У Кини пронађена мумија плаве Кинескиње..." Ево те вести:

CHINA HAS OLDEST MUMMY

> PEKING (UPI) Chinese archeologists have unearthed what is probably the oldest mummy in the world - the 6,470-year-old body of a young blond-haired woman, official reports said.
>
> The body was found last year at the site of the ancient city of Loulan in the remote and arid Xiwiang region of nortwest China where caravans to Europe later passed, the official People's Daily said. Reports said the woman's blond hair was intact, drooping to her

shoulders. Archeologists described the face as coldy chimmering but beautiful, with large eyes and muscles that were still elastic. "If the 5,000 - year - old mummies of Egypt were acclaimed as the world's oldest, then the Loulan woman should count as even older," the People's Daily said.

The woman, who apparently died at a young age, was wearing clothes and a hat made of leather. The nose was large and the lips thin. CARBON DATING was used to verify the 6,740 year age of the remains, the Hong Kong newspaper Ta Kung Pao said Wednesday. Archeologists, who found the body during a dig on ground above a river bank, 70 miles from the present day atomic testing ground at Lop Nur, believe the woman was a native of the Loulan region, which later was an important stop on the silk route to Europe. Researchers said the extremely dry weather of Xiwiang apparently was the reason the body was so well preserved.

Чим ово дело пошаљем за штампу, проучиһу мало све што је - евентуално - о овом открићу написано. У сваком случају, ова плава жена беле расе, не може да буде Кинескиња. Таква интерпретација мало подсећа на ненаучну интерпретацију у односу на Албанце, које извесни сматрају потомцима Илира зато, што су се настанили на старој илирској земљи...

Полазећи од Милојевића, а и од свега онога што је познато из историје - не само о "кинеским", већ и о Србима Сибира, по којима Сибир и носи име - та мумија може да припада само некој давној, плавој Српкињи!

* * *

А тек какву студију треба написати о Србима у Индији, или – како Милојевић каже, на основу записане српске народне песме:

У Инђији, у земљи проклетој,
Ђе понеста хљеба за просфору!"

На стр. 39. својих "Одломака..." он пише, да су Срби били у Инђији:

"... за ово такође имамо довољно дата и то:

1. - У описима војевања Александра Великог у Инђији;
2. - У оставшим још називима места у Инђији, која још и данас носе - или чисто српска имена, или слична са овима. Ови су називи имена места - итд, која једино у српском језику имају значаја и овим се могу протумачити;
3. - У инђијским споменицима;
4. - У споменицима српског народа;
5. - У српским именима лица, места, села, планина, вода итд., као и у народним пословицама, загонеткама, обредима, обичајима и сротству нашег дохришћанског веровања и управо једног и истог са старим Инђијанцима - и сувише позната, нећемо наводити, ван једне песме народње, која сведочи: и о некадашњем живљењу српском у Инђији, и о његовом утамањењу у тој прастарој и првобитној његовој отаџбини. Та је песма "Свеци благо дијеле"..."

Ми смо ову српску народну песму у овом делу већ приказали, па нема потребе, да је понављамо, до да само још једном подвучемо Милојевићеве речи са стране 46.:

"... та имена и називи баш и доказују још и дан данашњи некадашње борављење и живљење народа српског тамо. Ту драгоценост ми видимо још и дан данашњи - не само у Инђији и Китају, него и у СВОЈ АЗИЈИ - само ређе - (мисли: ређе него у Индији) - којом се обистињава некадашње живовање тамо пропавшег народа српског. Међу многим и неизбројним остацима, некадашњег живовања, тамо српског народа, ми ћемо навести имена места и осталог и то само таква, која се још и дан данашњи само у српском народу налазе и која се САМО ЈЕЗИКОМ СРПСКИМ МОГУ ОБЈАСНИТИ И ПРОТУМАЧИТИ. ЈЕР ЈЕ ЊЕГОВА СВОЈИНА И ВИШЕ НИЈЕДНОГ НАРОДА НА ОВОМ БОЖИЈЕМ СВЕТУ!

Тако из поменутих записа Макорова, да наведемо ове месности у некадашњим српским, одн. индо - европске расе земљама, или санскритским налазимо:... НАГОР, ЧАРНИГОР... као у оној народној песми: "ЧАРНА ГОРО!"... КОБИЉЕ, КОВИЉЕ, СТАН, МАЛАБАРА, ВЕЛЕСГРАД (данашњи ВЕЛЕС у ПРАВОЈ СРБИЈИ!)...

Даље, многа. имена станова, од СТАНИШТА показују такође, да су у тим земљама некада живели Срби... Такви су ИНДОСТАН, АВГАНИСТАН, БЈЕЛУДЖИСТАН, (тако у књизи), стан БЈЕЛИЋА српског племена, ЛАРИСТАН, КУРДИСТАН, РАТИСТАН... Па месности у Инђијама, које још данас носе чисто српска имена, која немају никаквог значаја за данашње Инђијанце, нити се могу данашњим њиховим језиком протумачити шта значе, чиме се и тврди некадашње становање наше у Инђији. Тако у књизи и карти Британске Империје у Индији, сачињеној од шведског ген. лојтн. грофа Бјорнштајерна пр. Голуб., Москва, 1840. - налазимо ова имена: МЛАВА, УД, РАЈАСТАН, или РАЦОСТАН, ПРАМЕН, СЕРБА, ДРВАР, ЋУРУР, СРБУМПУР, СЕРБИНАГОР, ЛЕЈА, ЛАЂАНА, МУТИН, МИЋАНИ, САРБЈА, РАВНАГОРА, ЛАЂАНИ, КОТОР, БАРКА, ВЕЋОВА, БУНА, итд, итд."

Мислимо, да нема смисла одвише оптерећивати овај већ предугачак рад, јер је све ово предмет за неколико нових студија, којима се мора прикључити све оно, што је још данас заједничко Индији и Србији, као - нпр. - извесна обредна певања у Источној Србији, која сам тек недавно открила. Невероватно је, до које мере та чудна и прастара мелодија подсећа на Индију, те ћу се постарати, да се та необична врста древног народног певања у тому II ове студије убележи нотално.

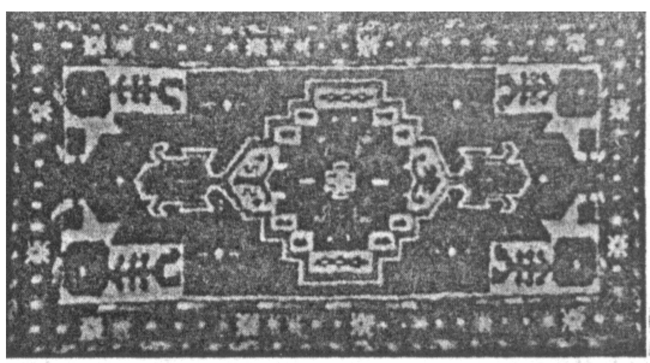

ЋИЛИМ ТКАН У ИНДИЈИ

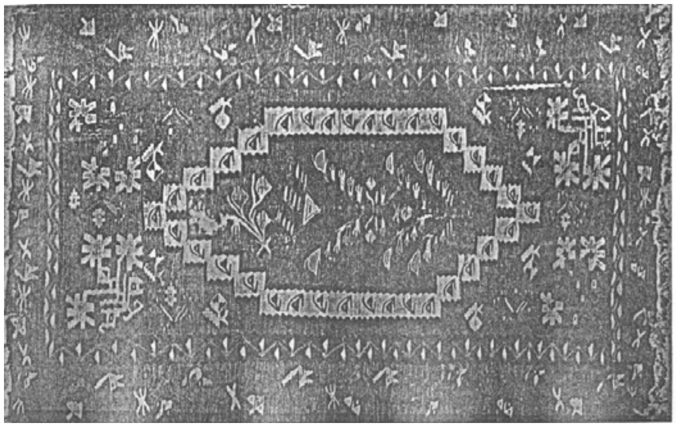

ЋИЛИМ СА МИТОЛОШКИМ МОТИВИМА.
Пирот

Почнемо ли пак да анализирамо чак и народне рукотворине Индије и Србије - и ту ће бити многих открића, као, нпр., слика (на жалост, лоша!) ћилима тканог у Индији, који још носи српско име: SARDAR INDES, уз који имамо прилике да посматрамо (на следећој страни) слику веома сличног српског ћилима "са митолошким мотивима", тканог у Пироту. Прву слику захваљујем Госпођи Ружици Борисављевић, а другу сам пронашла у дивним бојама у новом "Српском митолошком речнику", чији су аутори: Ш. Кулишић, П. Ж. Петровић и Н. Пантелић. Речник је издат у Београду, 1970. г., а илустровао га је углавном Милић Станковић, зв. Милић од Мачве.

Пре него што напустимо Индију, на коју се мора вратити цела екипа српских истраживалаца, у потврду свега, што је Милош Милојевић написао, да наведемо овде једног страног писца нашег доба, по имену Henri Hubert[3], који је написао:

»... on rapporte des faits comparables du nord de l'Inde et des Sebes du sud...',

tj.:

"... показују се паралелне ствари са севера Индије и код Срба на југу... "

Као што се види из наслова ниже наведеног дела "Келти и келтска цивилизација", писац уопште није имао намеру, да у њему даје нека сведочанства о Србима. Његова опаска је тек узгредна, па је утолико драгоценија, јер је одраз извесног ауторовог знања и објективности.

* * *

Уверивши се, да се у Милојевићевој толико скраћеној српској историји, да ју је он назвао "Одломцима...", налазе предмети за више стотина нових студија, да само споменемо, да је он уз "програм", или "конспект" о Китају, Инђијама, изнео и детаљнији програм о свакој области Европе и Азије, где су, како он то каже - Срби "живовали"...

Овде ћу само да наведем текст са 208, 209. и 210. стране I тома његових "Одломака...", који представља - не само стил рада овог изванредног истраживаоца, већ и збијеност чињеница и библиографских података:

> "... баш у то време, па све док је не покорише Римљани, Гетија, или Дакија простирала се од данашњег Дунава, као границе са РАШКОМ, а доцније римском доњом и нешто горњом Мизијом, или Србаљиом - Србијом, па све до реке Лабе - Albis, или Елбе. Она је, дакле, заузимала земље од Дунава до данашње Баварије, па и тзв. Херцинску далеко познату и чувену шуму, из које све немачке паметаристе, као из неке рукавице, извлаче немачка племена... На исток простирала је се до Бористена, или Дњепра, иза којега су чергарили Тарагени- немачко, Јациги- турско, а иза Лабе Свеви- такође немачко племе.

Ово исто о Дакији сведочи Птоломеј, Стефан Византијски, са другим старим ђеографистима и паметаристима, а Страбон за западну границу Дакије вели: да у њој почиње Дунав, дакле, протеже је отприлике чак до данашње Швајцарске. Где су овога и горњих били Даки и Гети, ту опет Јорнанд при свршетку III. века по Христу, или при нападају Гота под Ерманариком на Дакију, - налази Србе, или Винеде, Србо - Анте и Србо - Склавине, или Славене. Тако је, дакле, сва данашња Румунија, Седмоградија, Моравија, Чешка, део Аустрије, или Ракуске, сва Шлезија, Пољска, Мађарска, Банат, Галиција с Буковином, Бесарабија и Мала Русија до Дњепра, састављала некадашње царство српско, или тзв. Дакско (Милојевић тако пише; ми данас кажемо: ДАЧКО) и Гетско. А да су ови били СРПСКА ПЛЕМЕНА више смо казали, као и ДА СУ СЕ ЗВАЛИ СРБИМА СВЕ ДО XII века по Христу, јасно нам сведочи превод Зонарев у Волоколоманском манастиру, напечатан у Чт. 31. Ист. и древн. Рус. у Моск. Унив. 1847. год, стр.58., где се вели:

"ТРОЈАН... ВОИНСТВОВА ЖЕ НА ДАКИ, СИРЈЕЧ НА СРБЉЕ, НАЧАЛНИК ЖЕ СРПСКИ... ДИКОВАЛ", итд. тј.: "ТРОЈАН ЈЕ ВОЈЕВАО ПРОТИВ ДАЧАНА, ТО ЈЕСТ ПРОТИВ СРБАЉА, ЗАПОВЕДНИК СРПСКИ... ДИКОВАЛ... " Овај је превод учињен у XII. веку, дакле на 1000 и нешто више година, од када је Тројан покорио ту српску државу... А да су Србе одиста и грчке и осталих народа паметаристе под тим именима Миза и Србаља, или Тривала, држали за НАЈВЕЋИ И НАЈСТАРИЈИ НА СВЕТУ НАРОД КОЈИ ЈЕ ПРЕ ГРКА ЖИВЕО У ОВИМ ЗЕМЉАМА - јасно нам сведочи Халкокондило, који вели - у преводу: "СРБИ СУ - тј. Мизи и Србаљи, или Тривали - НАЈВЕЋИ, И НАЈСТАРИЈИ НАРОД ОД СВИЈУ НАРОДА НА ЗЕМЉИ.[4] Но да ли су они

1. - преселили се из Илирије у Мизију и Србаљију, Србију,
2. - или су прешли са сјеверне стране Дунава на јужну, те се населили до Јонског мора... па све до Мљетака заузимају и над целим тим простором господаре, или су
3. - напослетку, изишли из своје прве отаџбине са јонских брегова - у Малој Азији - и са ових населили све земље чак у Сармацији и у Скитији? - он не разбира, но зна:

"... да су сва српска племена један једини народ, у ког су једини обичаји и један језик, да су најстарији на свету и да је највећи народ на свету српски!" (Види: Вен. издање: Chalcocondylas Histor. Byzant., 1.1., p. 14.)"

Историја Срба Милоша Милојевића је тако занимљива, тако неодољиво привлачна, управо као и "Срби у давнини" Симе Лукин - Лазића, да човек не зна, где би се пре зауставио и чему би већу пажњу поклонио. Јер све је код ове двојице писаца вредно и пажње и поштовања. Зато је најбоље, да свако те две историје прочита и проучи, а ми ћемо овде да додамо још неколико битних појединости, ограничавајући се - углавном - на веома речите наслове појединих Милојевићевих одломака.

Главу коју је посветио (почев од стр. 221. тома I.) "СРБИМА ЂЕРМАНСКИМ, НА БАЛТИЈСКОМ МОРУ и ПРОПАСТИ ЊИХОВОЈ", Милојевић је обележио изванредним географским, етничким и историјским знањем, како најдавнијих, тако и познавањем каснијих догађаја. Он нас и ту изненађује статистикама, именима племена, познавањем најразноврснијих писаца, ређањем догађаја, тако, да каткада имамо утисак, да се налазимо окружени метежом ужасног бојног поља, на коме Срби увек страдају од нових провалника у њихове аутохтоне области! Нема странице без цитираног сведочанства, нема у Милојевића нигде ни једне празнине, премда је он сам био незадовољан, назвавши своје дело само "Одломцима српске историје... "

У мени је и Сима Лукин-Лазић изазвао дивљење, али пред Милојевићем застајем сваки пут с извесним осећајем страхопоштовања, у коликој мери он поседује неку надљудску снагу и преко гроба! Треба само доживљавати уз његово перо, које нас вуче све даље и све дубље - сва она силна племенска српска имена, над чијим мноштвом нас готово хвата вртоглавица! Све је код њега издељено на параграфе, а унутар сваког се ређају бројеви и имена, уз некадашње и савремене њихове ознаке. Пошто је уздуж и попреко приказао Србе у "Ђерманији" - збијено и на малом простору, он је прешао на Француску...

То тек изискује неопходност проналажења Милојевићевог рукописа за његову, како је сам рекао, ПРАВУ ИСТОРИЈУ! Јер - зар нас је ико икада кроз школу учио следећем?

> "Осим целе данашње Ђермании, Срби су још живили и у већој чести данашње Француске, па ево нам доказа у истог Тацита и Јулија Цезара у делима: "De morbus Germanorum[5] и "De bello Galico"... Српска Галија делила је се на Горњу, или Germania Superior или Prima, и Доњу - Germania Inferior, vel Secunda... У овом потресном Милојевићевом излагању документа за документом дознајемо, између осталога, да је у данашњој Француској такође постојала област РАСИЈА да је и у њој било Срба, Лужичана, Љутића и Лесића... Да је данашњи ДИЖОН, некадашњи српски ДЕВИН, а да је постојао и град БОЖАН на реци СРБИЦИ... Дознајемо, да је на некадашњој територији данашње Француске била област Ђурићска, у којој су живели Ђурићи, са градом Требочица, или Требиње, КОЈЕ ЈЕ ПОСТОЈАЛО ЈОШ И У ВРЕМЕ КАРЛА ВЕЛИКОГ... Ево, дакле, објашњења за стотине географских и месних српских имена и данас у Француској!
>
> Дознајемо одмах после тога, да је данашња Данска, са свим својим острвима, како пре, тако исто и прилично дуго по Христовом рођењу, била СРБИЈА..."

На стр. 230. Милојевић се позива на Диодора Сицилијског, који је оставио сведочанство, исто као и Страбон, да су од ШПАНСКИХ И ПОРТУГАЛСКИХ СРБА НАХРАБРИЈИ БИЛИ ЛУЖИЧАНИ... дакле, који носе исто име као још увек СРБИ ЛУЖИЧКИ... Пошто је - не описао, већ на свој начин опевао пропаст тих Срба од ужасних римских покоља, Милојевић иде на други крај Европе (стр. 235.), пишући:

> "А после српског кнеза Богоја владао је 10. Хладан, или Владан, 11. Раја, 12 Олег, а у време владе тога Олега у СРБИЦИ, или данашњој Данији и у Скандинавији владао је АНТИСЛАВ, син ГОДБРАТА из чега се види, да је и СКАНДИНАВИЈСКИ ПОЛУОТОК БИО НАСЕЉЕН СРБИМА.."

На 240. страни Милојевић отпочиње страшну причу о зверствима над древним, аутохтоним становницима Европе:

> "Француски краљ Дагоберт у VII веку покори српске земље у Холандији и данашњој Белгији са градовима. њиховим, међу којима ћемо навести само тзв. Славеноград (који је, ако се не варам, данашњи Амстердам). НЕМЦИ, КОЈИ СУ ОД ПАПЕ И ЦЕЛОГ ЗАПАДА ДОБИЈАЛИ ПОМОЋ, ДА БИ ТОБОЖ ОБРАТИЛИ У ХРИСТИЈАНСТВО СРБЕ БАЛТИЈСКЕ, САСВИМ ДРУГУ ЦЕЛ ИМАЛИ СУ, а ТА ИМ ЈЕ БИЛА.... КАКО ДА РАСПРОСТРУ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ, ТАКО ИСТО И ДА ЗАРОБЕ И ПОКОРЕ ШТО ВИШЕ РОБЉА, КОЈЕ БИ ИМ БАДАВА РАДИЛО. Сами... назови свештеници њихови били су такви исти као и цео тај преко сваке мере себичан и ужасно тврдоглав и среброљубив народ, па су и сами тако гледали на покорене Србе. За ово, ево доказа у Адама Бременског.

"Краљ Хенрик Птицеловац ужасно разбије Србе у данашњој Пруској и Саксонији, па основавши свуда градове, постави у ове своје војнике, КОЈИ СУ НЕОГРАНИЧЕНО ПРАВО ИМАЛИ НАД ПОБЕЂЕНИМ СРПСКИМ ПЛЕМЕНИМА. Преплашени зверским поступцима ових најужаснијих варвара и дивљака... обећају, да плате краљу данак, а Богу, да се обрате у хришћанство... Доста је само да наведем, да су најсмиренији проповедници хришћанства међу Србима, немачки попови, презирали Србе и гадили се од њих као од поганика... "

Пошто је на стр. 241. Милојевић изнео речи кнеза Прибислава Бодрића о окрутности Немаца онако, како је то записао Хелмхолд, он затим износи следеће:

"... Прибислав је рекао да ће тада крстити се, када им равна права даду са Немцима... Што Срби нису примали хришћанство узрок је тај, што су са овим МОРАЛИ ОДРЕЋИ СЕ СВОГА ЈЕЗИКА И НАРОДНОСТИ СВОЈЕ, ПА ОТУД ЈЕ И ОНА БОРБА КОЈА ЈЕ СЕ ПРОДУЖАВАЛА СКОРО 18 ВЕКОВА МЕЂУ ЊИМА И НЕМЦИМА ОТУДА ОНА СВИРЕПОСТ СРПСКА ШТО ОНИ ЗАРОБЉЕНЕ НЕМЦЕ, А ОСОБИТО ЊИХОВЕ ПОПОВЕ МУЧИШЕ И ПРИНОСИШЕ КАО ЖРТВЕ СВОЈИМ СТАРИМ БОГОВИМА – ОТУДА СЕ И ЗБОГ ТОГА ОНИ ЧЕСТО И КАО ХРИШЋАНИ ВРАЋАХУ ВЕРИ СВОЈИХ ПРАОТАЦА; ЈЕР СА ОВОМ БИЛА ЈЕ СКОПЧАНА И СЛОБОДА И НАРОДНОСТ ЊИХОВА ТАКО НА ПРЕСНАЖНИМ СРПСКИМ КОСТИМА НИКНУ ДАНАШЊА ГЕРМАНИЈА, БЕЛГИЈА, ДАНИЈА, ХОЛАНДИЈА ВЕЋ И У ДЕО ФРАНЦУСКЕ, ШПАНИЈЕ, СВА АУСТРИЈА, ПРУСКА ИТАЛИЈА, СВА ГРЧКА, ЦЕО БАЛКАНСКИ ПОЛУОСТРВ, ВЛАШКА, МОЛДАВИЈА и ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ. САМА НЕСРЕЋА ГОНИЛА ЈЕ НЕПРЕСТАНО СРПСКИ НАРОД ДА ЦЕЛОГ СВОГ ВЕКА КОЛИКО СЕ ЗНА ДОЛАЗИ У ДОДИР СВЕ СА НАЈУЖАСНИЈИМ И НАЈСЕБИЧНИЈИМ НАРОДИМА.."

Највећу жалост при ређању немачких зверстава за Милојевића представља моменат, када су се браћа Пољаци придружили окрутним Немцима, да у име хришћанства прогањају Србе, при чему он додаје:

"... браћа Пољаци, који са сваке стране помогоше Немцима... "

Па мало даље, на истој 243. страни каже:

"ТАКО ОГРОМАН НАРОД И НА НЕИЗМЕРНОМ ПРОСТОРУ, АКО СЕ ОВОМЕ ДОДА ЦЕЛА НЕКАДАШЊА УГРИЈА ЧИЈИ ЖИТЕЉИ СЕ НЕ РАЗЛИКОВАХУ ОД ОСТАЛИХ СРБА (КАО ШТО ВЕЛИ ХЕЛМХОЛД) НИЈЕ БИЛО МОГУЋЕ ТЕК ТАКО ПОКОРИТИ И УТАМАНИТИ СА ЛИЦА ЗЕМЉЕ, ДА НИЈЕ ТУ БИЛА УМЕШАНА БРАТСКА КРВ АЛИ НЕБРАТСКА ДЕЛА.. "

Те тако, Милојевић на истом месту процењује, да је при тим покољима изгубило животе између 30 до 60 милиона паћеничких српских душа! У ОНА ВРЕМЕНА, КАД ЈЕ СВЕТ БИО МНОГО МАЊЕ НАСЕЉЕНИЈИ да додамо овде још само, да Милојевић поименице набраја сва некадашња српска племена по Италији, по целој Грчкој, по Албанији, Бугарској, Румунији, а када пређе на Малу Азију - човека ухвати вртоглавица над бескрајним низом имена кроз дуго време уништаваног и у друге народе претаканог српског народа! Није наш велики истраживалац заборавио ни северну Африку, где се и данас налазе "мистериозне народне групе" нејасног порекла...

Те тако - сматрамо - да можемо после тек површног спомена једне безгранично велике и озбиљне грађе, да направимо неку врсту закључка, сећајући се ПИКТЕОВОГ, СИЛНО РАСПРОСТРАЊЕНОГ НАРОДА, КОЈИ ЈЕ БИО ДОВОЉНО БРОЈАН, ДА СУ ИЗ ЊЕГА МОГЛИ ПРОИЗИЋИ СВИ ДАНАШЊИ НАРОДИ ЕВРОПЕ, при чему смо потпуно изоставили сва чисто српска племена, хидрониме и топониме српске по осталим данашњим словенским земљама... Јер све то тек треба обрадити, како више ништа не би остало закопано у тенденциозно замраченој прошлости! Најзад, Милојевићу, се прикључује, а да о томе никада није ни сањао, па је утолико драгоценији - Грк Клаудије Птоломеј.

Уколико се никада не нађе рукопис Милојевићеве грађе за његових 16 томова "Српске Историје", ево бар библиографије, којом се он служио за своје скраћено дело. 186 књига - то је импозантна бројка и биће у њој - сигурно - још много драгоцених података за остварење - уздам се! - оних 16 свезака о којима је сањао велики, али од незналица и непријатеља српског народа тешко повређени, занемарени и најзад покопани Милојевић.

Са своје стране, све што будем могла бар да покушам, покушаћу, да се будућа Српска академија знања прихвати великог неоствареног дела - ВЕЛИКЕ СРПСКЕ ИСТОРИЈЕ У ШЕСНАЕСТ КЊИГА! Јер НОВА ПОКОЉЕЊА, КОЈА НИ СВОЈУ ИСТОРИЈУ НЕ ЗНАЈУ - ТО ВИШЕ НИСУ СРПСКА, ВЕЋ ТУЂА НОВА ПОКОЉЕЊА, БЕЗ ИКАКВЕ КОРИСТИ НАРОДУ ИЗ КОГ СУ ПОТЕКЛА!

НЕКА РЕЧИ ОВЕ БАР МАЛО СМИРЕ ДУШУ ВЕЛИКОГ, ПЛЕМЕНИТОГ И НЕУМОРНОГ, али жалосно одбаченог и непризнатог МИЛОША С. МИЛОЈЕВИЋА управо од оних, за које је радио и у срцу према њима носио - како сам каже - ИЗГАРАЈУЋУ ЉУБАВ!

Библиографија Милоша Милојевића:

"За чланак и мапу служили смо се овим делима:

1. Греческо-Росијски словар из: и ижд: Департамента нарадного просвјежченаја II т. Москва 1848. год.
2. Латинско-Рас: и Расијско-Латински словар Кронбергера 6 изд. Мос. 1860 год.
3. Ogledalo Iliruma (verovatno Illiriuma) итд. Joana Sveara Загреб 1738 год.
4. Saerbska beseda u latinskom pismu u Beču 1860 год.
5. Бјељајева проф: Московског универзитета Лекције Истор: Рус: Права Москва 1864 год.
6. Лекције Бађанскаго проф. Москов. унив. Историје Срба Москва 1864 год.
7. Rozpravy o gmenach pocatkah i stiarozitnostech narodu Slaevskhoa geho gmena Jana Kolara o Budjne 1830 год.
8.О Сродствије језика славјан: санскритским А: Гиљфердинга Сп. 1853 год.
9. Историја Армјанији Мојсеја Хоренскаго пер: с арм: Н: Емин Москва 1858. год.
10. Radices linguae Slovenicae Franciscus Miklosich Lipsiae MDCCCXIV.
11. Материали дља сравнит: и објасн словарја и Грамат; Ак. наука од Косовича Сп. 1853.1856 год.
12. Словар церк-слов: језик: језик сост. Ак А. Х. Востоков Сп. 1858.
13. А: Гиљфердинга Обатнашен: језика славјан к. срод Москва 1853 год.
14. Индија под Англ: владичеством соч: Борна Борту де Пањота пер. с франц. по поруч: П.В. Голубкова Москва 1848 год.
15. Српске нар. песме В. С. Караџића.
16. Британскаја Империја в.Индији сач. Шведск: Генерал Лајтн. Бјорнштерна прев: по поруч. Платона Васиљевића Голубкова Москва 1847. год.
17. Путешествије в Бухару и пр. 1831, 32 и 33 года Лејтнантом Ост-Инд: компанејској служба А: Борнеом изд. П. В. Голубкова Москва 1848 године.
18. Всемирнаја Истор. Шлосера прев. под редак Н: Чернишеваскаго изд. А: Серно-Соловјева сп, 1861. год.
19. Путешествије по Египту и Нубији Аврама Норова сп. 1840 год.
20. Всемирнаја Истор. Георга Вебера проф. и дирек. Шк: Хајдел: прев. и изд: В, Игњатовића и Н:

Зујева С. Петр: 1860. године.
21. Живопис: Обазр. Авг. Семена Мос: 1838.
22. Живописноје Путешествије по Азији пр. са Франц: Коша изд: А. С. Ширјајева Москва 1839. године.
23. Египет в Прежњем и нин: састајанија соч. А. Б. Клота Беја, пр. с франц. Ан Александровића Крашевскаго Спетр: 1842 год.
24. Описаније Бухарскаго ханства Н. Ханикова сп. 1843.
25. Хива геогр: стат: описаније ханства хивскаго Москва 1840. год.
26. Очерк Росији Владима Пасека Сп. 1838. године.
27. А: Езова внутренији бит древ: Арменији истор. изсљед. на степен магис: Сш 1859. год.
28. Историја Егише Вардапета борба Христ са учен Зороастра в У. стол. пер. с армјансхаго п: Шанишвјева. Тифлис 1853. године
29. М: Шапена Историч: памјатник саст; армјан: обл: в епоху присојед: Расис Импер: С. Ц. Имп. Акад. наук. пола демид прем; сп. 1852. год.
30. Собраније аятов отн: к обазр: ис. Армјан Москва 1833.
31. Житије Кунхсеса или Конфуциуса как. им. его еворп: најел: фил: кит: дрен уч, до Истор, Наук Худож. и пр. пер. Китајев Сп. 1790. год.
32. Сањ-Цзи-Цзин, или Тројесл: пер. Ман. Јоакињфа Сп. 1829. године.
33. Всеобш путеш во круг свјета сост Дјуманом Дјурвилом и пр. пер с франц. Москва 1885. Описиније Тибета в нин: его састојан. пер. с китајскаго Сп. 1828 год.
34. Описиније Тибета в нин: его састојан. пер. с китајскаго Сп. 1828.
35. Путешествије Екрона Александра Хунболта Еренбергера и Росе 1824 год. Сибир. Сп. 1887 год.
36. Историја о закојеван. Китаја Мажур. и Татар оч. Ваке де Брјупеш пер с франц А.Р.Москва1788.
37. Скифскаја Историја соч. Андреја Лазлова а изд. Ник, Москва 1778.
38. Историја Тибета и Хунора пер. с китајск. Јоакињфа Сп. 1838.
39. Путешествије в Китај через Манголију Егора Тимховск. 1834.
40. Сочин: Мон. Јоакињфа собр. свјед. нар. обитајушц. в. сред. Азији в. древ. врем. Сп. 1851.
41. Закавкаски крај замјет. о сем. обич. и отњ. народ обитајуш. меж. Черн. и Каспис. морем Барона Августа фон Гакетгаузена Сп. 1857. год.
42. Обазрјен. рас. владјен. за Кавк. статис. етнограф топаграф: и финанс. атном. произв. изд. по височајш. налогу Сп 1836.
43. Л. Морошкина Истор. Крит. изсљед. о Рус. слав. Сп. 1842.
44. Сачињен, П. В. Савељева Истор. сјеверо-восточ. Европи и мним. пересед. народов.Сп.1842.
45. А. Вељтман, Маги и инд. Кохани Сп. 1860
47. Гиљфердинг, Древњејш: период Истор. слав. 1868.
48. Александра Брута земље, стар-свјета Сп. 1828.
49. Србљак в Бјелградје 1861.
50. Х. Серафим Ристић, Плач Старе Србије Земун. 1864.
51. Стефан Верковић описаније бита Мак: Болгар Москва 1868.
52. Истор. древне Грецији Гилиса пер. Сп. 1831.
53. Момсени Истор. Римск. пер. Шестакова Москва 1858.
54. Руск: Сл: Москв. университ. 1842.
55. Рускоје слово за 1860. год.
56. Гигијена и Физиологија брака де Дебе. Москва 1862.
57. Кудравцева, Римскаја женишчина Москва 1860.
58. Јули Венелин древ. и њин Болгаре Москва 1841.
59. Јоан Раич Истор. разл. слав. нар. Беч 1794.-
60. Егора Клаесена, Новије матер. дље древ. ист. слов. Москва 1861.
61. Феокистова, Барба Грецији за независност сп. 1863.
62. Славјан. древности П. Ј. Шафарика пер. Бађанскаго Москва 1837.

63. И. Кудравнова судба Италији од пад. зап. рим. Им. де Карла великаго Москва 1850.
64. Мавроурбина Ист. пер. нарус. Сп. 1700.
65. Алфр: де Бесе, Турец. Импер Москва 1860.
66. Алфред Мишељев, Сесрет. Истор. австрие: прев. Сп. 1861. год.
67. Гивоа Историја Цревлиз. в. франц. од пада зап. рим. импер. пер. Сп. 1861.
68. Петра Кепиенца об. древ. јуж. бер. Крима сп. 1837.
69. М. Погодина. Норм. пер. рус. истор. Москва 1859.
70. Новикова. О важ. особ. луж. нар. Сп. 1861.
71. Истор. о жив. и дјел. књазја Канст. Кантемира Москва 1783.
72. Виљгељма Хумбољта, О рав. ор. челов. јаз. Сп. 1859.
73. М. Стасуљевича, Истор. сред. вјек. Сп. 1863.
74. А. Гиљфердинга, пут. зап. Вос. Гер. и Ст. Ср. Сп. 1859.
75. Пељица Истор. Прусије пер. Москва 1849. -
76. Пељица Истор. Карољев. Саксан. Москва 1849.
77. Раушника Истор. Њемц. Ганзи Москва 1849.
78. Германи Истор. Карољев. Неапол. и Сиц. Москва 1849.
79. Ф. Х. А. Гассе Истор. Ломберд: Москва 1849.
80. Ј. Бођанскаго, о народ. појез. славјан пл. Москва 1837.
81. Johan Kolar Slava Bohyne Пешта 1829.
82. Јохан Колар Цестопис хорне Јтал Песта 1843.
83. Черти из Истор. и жизни Лит. нар. Виљна 1854.
84. Ан. Ашика Босфорскоје царев. Одеса 1848.
85. Григорије Спаски Арх, нумуз. сбор. 8. Москва 1850.
86. Григорије памјат. об расуж. цар Ком. Москва 1850.
87. Григорије Баофер Химерич. Москва 1846.
88. Шуљгина, Курс всеоп. Ист. Кијево 1862.
89. Фридриха Лоренца Руковод весон. Ист. Сп. 1847.
90. Турчинова, Обзар Истор. Бјелорус. Сп. 1857.
91. С. Ешевскаго К. С. Аполинарији Сидон. Москва 1855.
92. Чтен Импер. општен. Истор. и древ. Москва 1858.
93. Световид за 1866 и 1868. год.
94. Н. Крстића Истор. Срп. нар. Београд 1861.
95. Љетописи српски.
96. Амедеј Тијери прич. из рим. Истор. пр. Москва 1861.
97. В. И. Ламанскаго, О Славјан у Мал. Аз. Ак. Наук. сп. 1859.
98. Ангус Конеб. Синдригајно: ед. књ. Лт. пер. Сп. 1863.
99. В. Н. Палаучов, Вјен Белгр, цар Симеун Сп....
100. Н. Н. Карамзина, Истор. госуд. Рус. Сп. 1842.
101. А. Мајкова, Истор. серб. јаз. Москва 1857.
102. А. Гиљ. Истор. Бал. Слав. Москва 1855.
103. А. Језиков, о рус. госуд. цвјет. Сп. 1858.
104. Макушев, сказ. ин. о бит. слав. Сп. 1861.
105. Д. Шецинга Мт. слав. јаз. Москва 1849.
106. В. Григоровића Сер. в отн. к сусјед Казан. 1859.
107. Мих. Костарски, Нар. слав. Миф. Сп. 1841.
108. Вашингтон Ирвинг, Жив. Мух. пер Сп. 1857.
109. Сер. Соловјева Истор. Рас. Москва 1869.
110. Бандке, Истор. Госуд. пољ. Сп. 1830.
111. Живот св. Сим. Даничића, Београд. 1865.
112. Јури Венелин, Влахо - Болгар или Дако слав. Грам. Сп. 1840. год.

113. Д. О. Шепинга. Рус. нар. в. јеја повјер. Мос. 1862.
114. И. Срезњевски. Изсљед. објав. бог слав. Сп. 1848.
115. И. Свјат. и обр. слав. харков. 1846.
116. Евер. Древ. Рус. прав. са 1835.
117. Чарљ. Дар. об происхаж. вид. Сп. 1864.
118. Спом. нар. срп. Исид. Ник. Будим 1843.
119. M. Henry Thiers, La Serbie con passe et con avenis, Парис 1862.
120. Руск. Бесједа Москва 1858.
121. С. Максимова, Год на сјевер. Сп. 1864.
122. Д. А. Ваљујева, Истор. и ист.сбор. Москва 1846.
123. Н. Торнау, Изсљед. нач. Мусул. законов. Сп. 1850.
124. Б. В. Кене изсљед. об. Ист. и древ. Герсон Тавр. Сп. 1848. год.
125. Д.Ш чепин, об истор. и фар. рус. баснас. Мос. 1859.
126. Љетоипис Нестора издан. по Лавр. спис. Мос. 1864.
127. А. Вељтман Атила и Рус, Москва 1858.
128. А. М. Стринголм, Пох, Внкан пер. Владимир 1860.
129. Гласник срп. уч. друш. Београд, 1870.
130. Падаунова Југовост. Европ. Сп. 1861.
131. А. Шауент. суд. Медец. Москва 1865.
132. Ц. Бесенов, Болгар Ец. Москва 1865.
133. Државопис Србије В. Јакшића Београд 1862.3 и 10 год.
134. Е. Зјабљавскаго, Статис, Евр. сп. 1830.
135. Смолера, Рјег гар. и доњ. луж. ер. Грима 1824.
136. А. Н. Андрејев, ивмјат. древ. Рима Москва 1861.
137. Г. К. Фуксе, Болар и его древ. Мос. 1859.
138. О пер. Манас. Љетопс и очер Истор. Бол. Мос. 1842.
139. Описаније војни, вел. књаз. Сватосл. Игор. против Болар и Грек А. Чер. Мос. 1843.
140. Ј. Бађанскаго, 0б. врем. проипсх. слав. пис. Мос. 1855.
141. И. Иванов, Руков. статис. Сп. 1856.
142. Даничића Речник на књиж. стар. Београд 1864.
143. А. П. Ирбијева и Мјур Макензијева, пут по слов. зем. пр. Београд 1868.
144. Jr. Miklosic, Monumenta Serbica Беч 1858.
145. П. Ј. Шафарик, Паматкю Древ. Писениц. Јихосл Прага. 1857.
146. Гедеан Јуришић, Дечан првенац Нови сад 1852.
147. Петер Козлер, Именик мест словен. дезеле Динау 1864. Петер Словенцом.
148. Czoernig Ethnogr. karte der Oestereichische Monarhi, Беч 1855.
149. Х. Сер. Ристић, Деч. спом. Београд 1864.
150. А. Гиљер Собр. сач. Сп. 1868.
151. Heinrich Kiepert, Gen. kart. fon den Eur. Tür Berlin 1853.
152. Roskievitz. Vosn. und Cherzeg Беч. 1867.
153. Scheda gen. kar. fon den Eur. Тур. Беч 1870.
154. Карта Скалона.
155. Карта Србије мајора Љубомира Ивановића. Код имена г. Љубомира имамо њему, а нарочито г. мајору М. Лешјанину, да изразимо нашу најдубљу благодарност, што су нас послужили својим материалима војеног министарства, да нам што потпунија карта изађе. Хвала им и слава.
156. Каталинића пут до Солуна.
157. Kefel etn: kar. oes. ipp. Беч 1857.
158. Barth fon d. vajch. nach Salonik 1850.
159. Yiqueniel Alb. oct. 1850.
160. П. Ј. Шафарика Народи слав. ц вар. прев. Бођавски. Москва 1843.

161. М. Ђ. Миличевића, писма с пута Беогр. 1867.
162. Етногр. кар. славјан: народи. Сп. 1867.
163. Ami Boue; La Turquie d'Europe Парис 1840.
164. J. G. fon Hanu, Reise fon Belgrad nach Salonik. Беч 1868.
165. J: G: f: Thahn Reise etc. Drin und Vardar Vien, 1867.
166. Очерк- древ. Истор. протор-слав. Москва 1851.
167. Фракиск. плем. в: Мал. Азиј Москва 1852.
168. Пелазго Фрак плем. насд. Итал. Москва 1853
169.О Јазикје Пелазгов насд. Итал. Москва 1855.
170. Стара карта Србије из 18. века у Бечу.
171. Преко 25. разних карти Аустријске и појединих њихових делова, као: Тесалије, Епира, Далмације, Хрватске, Црне Горе, Бугарске и т. д. Међу којима се најзнатнија огромна и прекрасна Ђенерална карта Маџарске и т. д. као и из разних времена Турске.
172. Своје сопствене путописне белешке кроз "Праву, (сада тако звану Стару) Србију" 1870. год.
173. Прибелешке о Турској и картице Г. Христофе Морица и његових млогих другова и пријатеља Славена и туђина као и путовања Гризебаха 1843. Барта Рути 1865. и других
174. Об Облас: Рим. Им Кон: Багрјан: пр. с грч. Мос. 1868. год.
175. Чернини о жив: и лиг. труд Конст. Багрјанр: Харков 1858. године
176. Напомињати у тексту стари грчки и римски писци, пре и после хришћанства, као: Хиродт, Полибије, Диодор Сицилијски Апијан, Дион Касије, Евсева, Тит Ливије, Тацит, Амиан Марцелин, Помпели Мели, Плиније, Прокопија, Јорнанд, Безимени писац, Саксон Граматик, Хелмолд и других млогах по разним издаваоцима као Болонским или Нибурским, Бечким, Лондонским и.т.д.
177. Lelevela Baduna Starozitve vezled: geogr. Vilna 1815.
178. Хамера Sur les origines Rus: Cn. 1827.
179. М. Шармуа: Rielaton de Masoudy et d'atr. ct у мемоарима Акскаук Сп. 1834.
180. Adam: Bremensis et: у Scrip: rerum: German: Хамбург 1706. године
181. Felix Beaujaur voyage militair dans l'empire Othom., Paris 1820.
182. Cousinery voyage dans la Macedoue Paris 1820.
183. Villiam Martin Leuke Travels in Northen Grece London 1835.
184. Fr. Tafel de via militari cte Tubinge 1842.
185. Alte Geogr: des kasp: Meers etc: Eduard Eichvald Berlin 1838. год: и још преко 20 разних сачинека, која због краткоће простора не напомињемо овде, а у тексту наведена су.
186. Вик. Григоровића Очерки пут. по Евр. Тур. Казан."

НАПОМЕНЕ:

1. "Одломци...", том I, стр. 76-78.
2. Исто, стр. 78. и 79.
3. Henri Hubert, Les Celtes et la civilisation celtique, Paris, 1932., p. 246.
4. В. први део ове студије, где се налази кратко поглавље посвећено Халкокондилу, с овим текстом у грчком оригиналу.
5. Тацит, књ. XXVIII.

CLAUDIUS PTOLEMAEUS
И СРПСКА "ГЕОГРАФСКА АРХИВА"
ОД ИНДИЈЕ ДО АТЛАНТИКА

Овим одељком наше студије желимо да поближе размотримо тврђење Адолфа Пиктеа (Adolphe Pictet):

"On peut conclure avec certitude a l'existence prehistorique d' un peuple..."[1]

"Ce qui est certain, c'est que, des l'aurore des temps historiques, nous trouvons ce peuple primitif disperse deja sur un espace immense... Il faut partir du fait incontestable de cette dispersion deja accomplie plus de deux mille ans avant notre ere; car, a cette epoque... cette race etendait ses rameaux depuis l'Inde jusqu'aux limites extremes de l'Europe..."[2]

1. Les origines indo-europeennes, Paris, 1877., Tome premier, p.12.
2. Idem,p.8.,9.

Ево, у чему се састоји Пиктеово тврђење:

"Може се закључити са сигурношћу да је постојао један преисторијски народ... чист у своме почетку од сваке мешавине и доста бројан, да послужи као основа мноштва људских група, које су из њега произишле... "

"Оно што је сигурно, то је, да ми већ у зору историјске епохе налазимо овај првобитни народ већ расут на једном огромном простору... Треба поћи од неопорециве чињенице, да се то разилажење догодило више од две хиљаде година пре наше ере; јер, у то доба... та раса је пружала своје гране од Индије до крајњих граница Европе... "

Пикте је поставио себи као циљ да открије, који је то првобитни народ и тако силно разгранат живео на толиком простору, али судбина му није била склона и он је умро, а да свој животни циљ није остварио. Пиктеов научни рад је међутим могао изаћи на велики пут истине и то би се сигурно било догодило, да је он добро познавао бар неки од словенских језика, или - како рече Абел Овелак - онај, који у неку руку даје кључ за остале и од кога се може имати највише користи, а то је, слажу се и он, и Ciпријан Робер, и Ами Буе српски језик. Другим речима тај прадавни, преисторијски, бројни и силно распрострањени народ од Индије до крајњих граница Европе, био је нема сумње - српски народ.

Можемо ли ми то данас да докажемо нечим конкретним? Сматрамо да је то могуће, понајпре - захваљујући једној специјалној АРХИВИ коју су Срби ОД НАЈДАВНИЈИХ ВРЕМЕНА ОСТАВЉАЛИ СВУДА ГДЕ СУ ЖИВЕЛИ, а то су РАЗНА ГЕОГРАФСКА ИМЕНА. Владимир Георгијев је рекао за време првог конгреса "Тракологије" [3]

"Seule la toponymie et en particulier l'hydronymie qui d'ordinaire est tres stable, sont en etat de fournir des indications plus sures quant a l'appartenance ethnique d'une population ayant vecu a une epoque reculee et pour laquelle d'autres informations manquent...

La plupart de ces noms sont attestes depuis 2500-3000 ans et se sont conserves jusqu'a present... Ces noms de lieux sont apparus a une epoque tres reculee... "

"Само топонимија и - особито - хидронимија, која је обично веома стабилна, могу да дају сигурнија обавештења о етничкој припадности једног народа, који је живео у давно време и о коме недостају остала обавештења...

Већина ових имена потврђена су, има већ две и по до три хиљаде година и сачувала су се до данас... Та имена места су се појавила у једно веома давно време..."

3. Primus Congressus Studiorum Thracicorum, Thracia II., Serdicae 1974., p. 17. in: "La Thracologie: etat actuel".

Јасно је из оба велика тома рапорта са "Конгреса о тракологији", да Бугари приписују - тако изгледа - све што се односи на старе Србе, у чије земље су они упали као нападачи и освајачи, себи у заслугу. Јер - на том Конгресу теме су третиране на начин, који треба да послужи Бугарима као нека научна афирмација у свету, док су сви бугарски говорници и вешто и свесно мимоилазили Србе, чак и онда, када је о њима требало говорити. Зато сматрамо, да се намеће хитна потреба, да се цео тај рапорт - иначе веома брижљиво припремљен - критички преиспита и коригује. На тај начин би се у неку руку извршио задатак представника Српске академије наука на том конгресу, који је - тако бар по рапорту изгледа - седео потпуно пасивно, пустивши Бугаре, да пред странцима, који највероватније појма немају ни о српском, а ни о бугарском језику, разлажу ствари према њиховим тенденцијама.

Ово наше поглавље ће у неку руку представљати почетак постављања, антитезе том бугарском конгресу, тиме, што ћемо њим покушати да отргнемо од заборава ПРАДАВНУ СРПСКУ ГЕОГРАФСКУ АРХИВУ У СМИСЛУ ПИКТЕОВЕ ПОСТАВКЕ - ОД ИНДИЈЕ ДО АТЛАНТИКА. При томе ћемо узети у обзир само топониме и хидрониме створене од корена српског народног имена - СРБ, а све друге називе, који - како каже Милојевић - имају смисла само са становишта српског језика - остављамо за посебну студију, чији ће обим далеко надилазити ову.

Да би било јасно, колики посао чека још српску науку, прилажемо у наставку копију Птоломејевог текста и његовог латинског превода, све узето из Шафарикових "Старожитности". Ту је само оно, што је Птоломеј прибележио, али томе се морају прикључити све карте које је студирао Милош Милојевић, из којих је сабрао на хиљаде српских географских имена у Азији, Европи и Африци!

После овог текста додајемо географске карте, од којих су две прве Птоломејеве (Азијска и Европска Сарматија и део Индије), док су следеће четири млађег датума, али садрже још увек прилично неизмењену топонимију. Особито привлачимо пажњу на прошловековну карту једног дела Грчке, где је још увек обележено место на Халкидици, преко кога је Ксеркс превео својих милион и седам стотина хиљада војника, тако да се још од његових времена (V век пре Христа), то место зове ПРЕВЛАКА. А народ онога краја тај Ксерксов прелаз још увек назива ПРЕВЛАКОМ.

Што се тиче реке РАШКЕ, или РАСЕ, Срби су оставили за собом једну реку с тим именом и у Индији, а постоји једна Рашка и у Немачкој, коју су Немци прекрстили у РАКСА. Ми ћемо се на име те реке вратити у другом тому овога дела, који ће бити посвећен СРПСКОМ НАРОДУ У ВЕДАМА... Јер, постоји једна ведска химна "Рекама", међу којима је на првом месту опевана "РАСА", "РАША". "РАСИНА", "РАШКА"... и то на необично романтичан и поетски начин, онако, како бисмо ми и данас певали свим српским "РАСИМА"!

Што се тиче Шафарикових "Старожитности", привлачим пажњу будућих српских истраживалаца, да је он на крају тог свог монументалног дела прикључио један "анекс", који садржи све грчко - римске цитате о античким Србима. Додуше, Шафарик каже "Словенима", но ми за тај период не можемо да усвојимо име Словен, које се јавило много касније да би постало у неку руку "службени историјски назив" отприлике у VI веку. Упозоравамо такође, да Шафарик у тој својој великој студији - од око 700 страна (у два тома), у првом тому посвећује више од стотину страна само "општем, домаћем и најстаријем словенском имену - СРБИН."

Античким текстовима Шафарик је прикључио и средњевековне и опет само оне, који најчешће говоре о старости Срба. Да се само тај материјал савесно изучи, потребан је више него један живот и стотине истраживалаца, подржаваних од једног државног апарата. Када то видимо - сву ту грађу - тек онда ћемо моћи потпуно схватити, како на том подручју још ништа није урађено! Тако се мора стварно "отпочети од почетка", будући, да је учење о Србима засновано на нетачним основама. У ствари - изгледа нам - биће теже из створеног хаоса издвојити истину и саопштити је свету, него да никада ништа о Србима није било речено. За исправљање оваквих "кривих Дрина" треба много воље, упорности, истрајности, издржљивости - а изнад свега велики занос и дубока тежња, да се и преко

најтрновитијих стаза допре до многохиљадугодишњег олтара истине о српском народу, уз све наше самоодрицање и преданост у тражењу правде, пратиље истине!

У часу, када сам почела да исписујем ове стране, стигло ми је писмо из завичаја (данас, 15. маја Лета Господњег 1982., или - како на писму пише: "7.488 година по стварењу света.").

Аутор писма ми поручује:

> "... тако је дошло време да се повежемо са свих страна и из свих области. И ја сматрам, да треба основати једну моћну институцију за проучавање српскога порекла и српског језика, јер осећам, да смо ми СОРАБИ (Сабраћа, Саплеменици и Саљуди) ПРАНАРОД Европе, у најмању руку, а и азијског и афричког континента. - можда. "

Па с највећом устрепталошћу прелазим на документ, којим се српска наука још никада није ваљано позабавила:

* * *

Јасно је, да ће оно, што ће бити у наставку изнесено, бити тек само кап у неисцрпном океану! Па и ту кап ћемо да смањимо тиме, што ћемо узети у обзир само она имена, где је српско име потпуно јасно, а колико их тек има, која изискују разна филолошка објашњења. Додамо ли к томе друге топониме, који се могу осврнути на "Одломке из српске историје" Милоша С. Милојевића, схватићемо, да је потребна цела једна екипа лингвиста, географа, етнолога и археолога, да само такву једну студију направи.

Но упркос оваквој веома великој редукцији, ипак ћемо се уверити, да ћемо на карти прећи цео онај велики географски простор, о коме је с толико сигурности и вере говорио Пикте.

Да пођемо, дакле, од Индије. Понајпре, на северу Индије. По кодексу Venetus 516 /R/ наћи ћемо следеће називе:[4]

"India extra Gangem",
Индија с оне стране Ганга,

SABRANA	(место),	Σαρβανα
SORBANUS	(река),	Σωρβανον
SARABUS	(река),	Σαραβον

"India intra Gangem",
Индија с ове стране Ганга:

SARBAN	(место),	Σαρβανα
SORBAE	(област),	Σωρβα
SARABI	(река),	Σαραβι
SIBRIUM	(место),	Σιβριομ
SABRARAE	(област),	Σαρβαρα

4. Claudii Ptolemei viri Alexandrini, Geographiae opus novissime traductione e Graecorum archetypis, 1513.

Да нагласимо, да по Wüst-у, изостављамо приличан број имена, у којима је сугласник "Б" испао, те тако почетни слогови тих назива гласе: САР-, СЕР-, СИР-, СОР-, СУР... Тај свеукупан посао апсолутно мора да се уради као посебна и детаљна студија! С друге стране, има такође случајева, у којима је изостављено "Р", па се на тај начин добило: САБ-, СЕБ-, СИБ-, СОБ-, СУБ-... Има пак и таквих имена места и река, у којима је извршена метатеза између -Р- и -Б-, па се онда добило, нпр.: СОБОРИДЕН, СЕБРИДЕ, итд.

У азијској САРМАТИЈИ, име које по Wüst-овој интерпретарији такође потиче од корена РБ-, САРБ- (што је за лингвистику један врло прост проблем, будући, да лабијали врло лако могу да буду замењени један другим, наведена је у Птоломејевој карти, као "Sarmatiae Asiaticae Situs:

SURUBA (место СУРУБА), Σουρουβα

И овде изостављамо места, као нпр. СЕРАКА, СУРАНИ и сл. Даље, као место европске Сарматије - Sarmatiae Europae Situs, Птоломеј наводи:

SARBACUM, Σαρβακον

Затим ћемо наћи једно место у Хирканији (југоисточна обала Каспијског језера, значи с азијске стране, Hircaniae Situs:

SORBA Σορβα

Сима Лукин-Лазић и Милош С. Милојевић су пронашли у једној копији Птоломејевих карти, коју ја нисам имала у рукама, реку у Месопотамији, по имену СРБИЦА. Међутим, Стефан Византијски, који се сигурно служио, како другим античким изворима, тако исто и Птоломејем, јасно бележи следеће име, истовремено га локализујући:

"Συρβανη νησοζ, εν τω Ευφρατη ... το εθνικον Συρβανοζ,
fortasse Συρβανωιοζ, fortasse Συρβανοοζ. "[5]

5. Стефан Византијски био је грчки граматичар, рођен у Цариграду; живео је другој половини V века по Христу. С обзиром на време у коме је радио, можемо да закључимо, да је он поседовао дела многих античких писаца, за нас данас потпуно изгубљена. Познато дело му је "Етника" и један "Географски и историјски речник", драгоцен за изучавање претхришћанског времена. На жалост, из тог речника су сачувани само изводи из Јустинијановог времена. Ми смо се служили издањем: Stephani Byzantini Gentilia per epitomen de urbibus, Lugduni Batavorum, 1688.

С обзиром, да историчари говоре о прадавној српској држави управо између Тигра и Еуфрата, сведочанство Стефана Византијског је веома значајно, а оно гласи:

"СИРБАНЕ, острво Еуфрата... народ СИРБАНОС,
можда СИРБАНИОИОС, можда СИРБАНООС "

Извесно је, да тамо, где се налазе острво и народ с истим именом, да ту може да тече и река, чије име се не разликује од претходних. Уз то, све што је Сима Лукин-Лазић тврдио у својој историји, од речи до речи је тачно. Сасвим је могуће, објашњиво и лако схватљиво, да је он при силном мноштву сведочанстава, пропустио да једном од њих наведе извор.

Име споменутог месопотамског језера доноси и Thesaurus Graecae Linguae. Исти тај лексикон потврђује и сведочанство Страбонове "Географије", из које смо преписали целу реченицу:[6]

" Σιρβηζ (Σιρβιζ), o, Sirbes,fl. Lycia antiauius. "
" 'O Ξανθοζ ποταμοζ, ον Σιρβην εκαλουν οι προτερον. "

Дакле:

"Сирбес, река у Ликији, старије име";

Страбон пак пише:

"Река Ксантос, КОЈУ СУ ПРЕ ЗВАЛИ СИРБИС"...

6. Strabon, IV, p.665.

Будући, да је и Ксантос антички назив, колико ли је тек било старо име СИРБИС? Колико знамо, о томе још није писано с потребном пажњом, а још мање су се ранији српски историчари бавили језером Сербонис. За то језеро, тврди Деретић (у тому I), да је добило име око 1400 г. пре Христа по у њему потопљеној српској војсци. Међутим, постоји и супротно мишљење, да би то име долазило по српској победничкој војсци, али ми у ту дискусију овде и за сада не можемо да улазимо, па ћемо само да прикажемо, шта о језеру Сербонис пише Диодор Сицилијски (књ. I, гл. 30.):

"На половини пута између Сирије (дубоке Сирије, а то је сиријска долина између Либана и Антилибана) и једног места, које Диодор означава као Coele, налази се једно језеро, чија је ширина незнатна, али чија је дубина чудновата. Његова дужина је отприлике 200 стадија. (више од 36 км). Зове се СЕРБОНИС. Они, који га не познају, а приближе се његовим обалама, наћи ће се у потпуно непредвиђеној опасности. "

А ево објашњења:

Водено корито овога језера веома је уско и доста налик на дугу траку, уоквирену широким прибрежјем. Чим подневни ветар отпочне да дува, то обално прибрежје буде прекривено гомилама песка, у чијој средини се више не види водена линија. Тако се површина језера стопи уједно с тереном који га окружава и како више погледом она не може да се разликује, целе војске, чије вође ово место нису познавале, нестале су, удаљивши се са правога пута. Уистину, песак по коме се лако гази, најпре је под ногама податљив, а онда, одједном, као да нека кобна сила отпочне да га покреће, мало по мало нестаје под тешким корацима све дотле, док се опасност не схвати; међутим, тражећи да јој се умакне и да се људи међусобно помогну, они наједном увиде, да им је свака могућност бега и спаса немогућа. Човек, наиме, који утоне у овакву мочвару, не може да плива, будући, да брлог, који га притиска, онемогућава сваки покрет тела; с друге стране, немогуће му је и да се ослободи оваквог вртлога, јер нема нигде ниједног чврстог ослонца, на који би могао да стане. Мешавином песка и воде ствара се тако једна нова средина, која не дозвољава нити да се хода, а нити да се плива. Тако они који овим путем крену, бивају изгубљени, не успевајући да се прихвате било чега, што би могло да их спасе, јер песак са обала клизи скупа с њима у сваком тренутку, чим га се домогну. Ова опасна места добила су због њихове такве природе име BARATHRES, тј. "провалије", што им савршено одговара," завршава Диодор Сицилијски овај свој упечатљив опис, из ког је потпуно схватљиво, како су у томе језеру, док оно још није било исушено (као у Херодотово доба), могле да се утопе целе војске. Грци су име тога чудноватог језера писали: или Σερβωνιζ, или Σιρβωνιζ, λιμνη. Херодот га је споменуо два пута: II, гл.6; и књ. III, гл .5. Назив језера СЕРБОНИС се налази једном и у Аристотела (Реторика, II, 1218.). У Херодотово доба (пети век пре Христа) то језеро је већ било исушено, али су му се обале виделе...

Не тако далеко од језера Сербонис, одн. у истом делу света, на Синајском полуострву, налази се СЕРБАЛ ГЕБЕЛ. Колико је познато, није истраживањем утврђено, од када се СЕРБАЛ ГЕБЕЛ тако назива. Овде неизбежно мислимо на пут Александра Великог у Египат, о ком је успомену сачувао Талмуд, споменувши народ, који је у Канану изишао пред њега и тражио заштиту на његовом материнском језику... Остаје да се установи, да ли је исти тај народ наденуо име планини. Овде ћемо међутим, следећи Александра, да се удаљимо од његовог крајњег циља путовања, који је био Египат, па ћемо на Птоломејевој карти у Мауританији Цезарејској[7] (Mauritaniae Caesariensis Situs), да нађемо место под називом СЕРБЕТОС (СЕРБЕТИС, Σερβετοζ). Пажљиви читалац ће се сетити Милоша Милојевића и Симе Лукин-Лазића, који су описали, када су се Срби нашли у северној Африци, одакле су онда прешли на Иберско, Апенинско и Балканско полуострво - наравно - увек делимично и у групама...

7. Мауританија, или Мауретанија је староафричка област између Нумидије на истоку, Атлантика на западу и Средоземног мора на северу. Према југу су њене границе биле доста нејасне. За време римског цара Клаудија - (непосредно пред Христово рођење), Мауританија је постала римском провинцијом и тад је њен источни део назван "Мауританија Цезарејска".

Када смо већ у северној Африци, споменућемо једно место, које је Птоломеј означио као САБРАТА (SABRATA, Σαβρατα); овакво једно име не може да буде само случај. Оно је забележено у Птоломејевом индексу под "Африка", а налазило се западно од Leptis Magna око три стотине километара. Већ сам облик овога назива требало би да потакне српског научника, да се њиме позабави!

Вратимо ли се црноморским обалама, увек следећи Птоломеја (V, 6.), а и према белешци "Тезауруса" (Thesaurus Graecae Linguae), наћи ћемо место SARBANISSA, (САРБАНИССА), Σαρβανισσα означено као: Locus Ponti Polemoniaci.[8] Изгледа сасвим вероватно, да је Грк Птоломеј српско "Ц" у наведеном имену заменио са два "СС", па се то место могло звати СРБАНИЦА, или просто СРБИЦА, као и она у Македонији. Она се налазила у источном делу јужне црноморске обале.[8]

8. Pole Moniacus била је јужна обала Црнога мора, између некадашње реке Термодонта и Колхиде.

Изгледа, да су у та давна времена, када нису постојале границе у савременом смислу, Средоземно и Црно море били као два велика језера, око којих су кружили древни Срби у пуној слободи, тражећи себи увек пријатнија боравишта. Тако Плиније спомиње место на ушћу реке Дон:[9]

"...ultimoque in ostio Cimmerium, quod antea SERBERION vocabantur..."
"...на крају ушћа налази се Цимериум, који се некада звао СЕРБЕРИОН... "

9. Plinius, VI, 6.

Коментатор Плинијевог текста каже у белешци, да се то насеље прозвало "вероватно по народу Срби..."

И још једна примедба у вези са Серберионом. Плиније, који је рођен 23. г. по Христу (погинуо 79.), пишући о СЕРБЕРИОНУ употребљава - као и Страбон за реку СИРБИС - реч "некада", тј. тај град се данас зове Цимериум, али се НЕКАДА звао СЕРБЕРИОН. Он не каже када, али је јасно, будући, да је он живео на прелазу из претхришћанске у хришћанску епоху, да је то било давно - у античко доба... Остаје отворен проблем датирања; то изискује рад читаве једне екипе, будући, да се сви елементи, из свих подручја, морају довести у склад: историјски, археолошки, лингвистички, етнографски...

Плиније је такође оставио познато сведочанство:

"A Cimmerio accolunt Maeotici, Vali, Serbi..."

Уствари:

"...почев од Азовског мора бораве Меотици, Вали, Серби... "

Један век после Плинија о истим тим Србима оставља своју вест Птоломеј:[10]

"ΜεταΞα οε των Κεραυνιων ορεων και τωυ 'Πα ποταμον
'Ορινεοι και Ουαλοι και Σερβοι..."

10. Claudii Ptolemaei Geographia, Parisiis, Firmin Didot, MDCCCCI, Lib.V., sar. 8., 13.

Преводилац на латински пише:

"Inter Ceraunios[11] autem montes et Rha fluvium Orinei et Vali et Serbi...",

док би иста та реченица на српском гласила:

"Између Кераунских планина и реке Ра (Волга) живе Оринеи, Вали, Серби..."

11. Примедба Р. Б.: "СЕРБАНОС".

А ТО ЈЕ ОНА ГРУПА СРБА, коју Wüst доводи директно у везу са именом СРБИНДА. Плинијев коментатор мисли на исте Србе, али с њима у вези говори најпре о насељу на ушћу Дона у Азовско море, СЕРБЕРИОН...

На Криму (Chersonesus Turica) Плиније спомиње САРБАКОН, тј. SARBACON, Σαρβακον. Поуздани Стефан Византијски нас изненађује локализовањем места СИБЕРУС у Илирији. Ево, како то гласи код њега

"SYBERUS, urbs Illyridis. Gentile: SYBERIUS, SYBEREUS, SYBERITES."
"СИБЕРУС, илирски град. Племенски (назив): СИБЕРИУС, СИБЕРЕУС, СИБЕРИТЕС"

На подручју балканских српских земаља, дакле, понавља се у једно давно време име СИБИРА! Но то није све! Исти тај Стефан Византијски каже:

"SYBRIDAE, Erechteidis tribus. Localia ex Sybridis, in Sybridis. "
"СИБРИДЕ, ерехтејево племе. Месно: из СИБРИДЕ, у СИБРИДИ... "

Зацело се у овом имену ради о метатези између "Б" и "Р". Тим пре, што се ради о веома старом племену... Ерехтеј је, наиме, био легендарни оснивач Атине после потопа... А Херодот доноси у вези с Атином и Атиком две ствари:

- да је народ Атине и Атике био пелазгијски;
- да је један Трачанин у разговору с једним Атињанином, тврдио, да су они у прошлости били браћа исте крви...

Ево још нечега, што уопште није било обрађивано! Упркос збрци, упркос мору уништених докумената - изгледа нам - остали су ипак елементи, помоћу којих се може доћи до праве истине! Овде се спомињу СИБРИДЕ, првобитно племе после потопа... А други писци говоре о "Словенима" у Вавилону, који су - приликом поделе језика - већ говорили својим језиком! Још ништа српска наука није урадила, да бар покуша да расветли таму преисторијских времена! Најлакше од свега је било:

"Срби су дошли на Балкан у VII веку!" Али се нико осим Милојевића и Симе Лукин - Лазића није упитао: "Где су они били пре тога? Од када се јавља њихово име? А од када постоји српски језик? Шта се све догађало пре Грка на Балкану? Откуда српска имена по целој Грчкој и по Егејском Мору?" Стварно се још ништа није урадило, тако, да српској историји, лингвистици и етнографији недостају почетак и средина, и крај, тј. све од VII века па до данас - ту се већ толике деценије вртимо све по истом кругу!

Што се тиче географских имена у Италији, која отпочињу скупом СРБ- њих има доста, а да не говоримо о свему ономе, што је написао Јан Колар, о чему је доста исцрпан извештај донео "Archiv für die Slawische Sprache",[12] под насловом: "Der Einfluss des Slawischen auf das Italienische", "Утицај словенског на талијански". Међутим, да се ради о утицају српског језика, јасно је из садржаја (истоветност гласова, корена, завршетака; сличност деминутива, аугментатива, пасивни облик, имена градова, остала географска имена)... И то је предмет за једну веома велику студију, која не би обухватила само савремени талијански, већ особито период старог латинског језика! Јер - да се ради већ о том давном времену и да се не ради о "Словенима" у данашњем смислу речи, већ о античким Србима, то Колар јасно ставља до знања на крају на следећи начин:

> "... Nestor, Boguchwal, Dalemil u.A. bestätigen das austrücklich, und überdies so, dass Letzterer die Sitze der Slawen nicht nur nach Ober-, sondern auch nach Mittelitalien, bis nach Rom, ausdehnt, wenn er im I. Cap. so spricht:
>
> "Mezi jinymi SRBOWE
> Otdut kdez bydle R'ekowé
> Podle more sie usadichu
> Az do R'ima se rozplodichu. "

12. Април, или мај 1843. г., стр. 252-256.

Колар одмах даје и немачки превод горњих стихова:

> "Unter den andern die SERBEN
> Von da, wo wohnten die Griechen,
> (bis) an das Meer sich festsetzten,
> bis nach Rom sich auszersameten."
>
> Mit einem Worte, Geschichte und Geographie, Sprache und Gewohnheiten und tausend andere Gründe und Umstände bestätigen es als unumstösslich, dass schon in uralter Zeit, VOR DEN RÖMERN UND CELTEN NICHT NUR IN GANZ OBERITALIEN, IM VENEZIANISCHEN UND LOMBARDISCHEN, SONDERN AUCH IM HELVETISCHEN, IN TYROL, IN EINEM TEILE VON BAIERN, IN RHÄTIEN UND IN NORIKUM WENDO – SLAWEN WOHNTEN, UND DAS DER BAUM DES ITALIENISCHEN LEBENS SEINE WURZEL IN SLAWISCHEM BODEN HAT."
>
> "Нестор, Богухвал, Далемил и др. изразито потврђују, а последњи штавише проширује седишта Словена не само према Горњој, већ и према Средњој Италији, до Рима, када у (збирци) у гл. I овако каже:

"Међу осталима СРБИ
оданде, где живљаху Грци,
Учврстише се до мора,
размноживши се до Рима."

Једном речју, наставља Јан Колар, историја, географија, језик, обичаји и хиљаду других прилика и разлога потврђују непобитно, да. су Вендо-Словени живели ЈОШ У НАЈДАВНИЈИМ ВРЕМЕНИМА - ПРЕ РИМЉАНА И КЕЛТА - НЕ САМО У ЦЕЛОЈ ГОРЊОЈ ИТАЛИЈИ, ВЕНЕЦИЈАНСКОЈ И ЛОМБАРДИЈСКОЈ ОБЛАСТИ, ВЕЋ И У ХЕЛВЕТСКОЈ, ТИРОЛСКОЈ, У ЈЕДНОМ ДЕЛУ БАВАРСКЕ, У РЕЦИЈИ И У НОРИКУМУ. ТАКО ДРВО ТАЛИЈАНСКОГ ЖИВОТА ИМА СВОЈЕ КОРЕНЕ У СЛОВЕНСКОМ ТЛУ."

Колар, дакле, није могао да избегне да не спомене Србе, јер му није било допуштено да мења цитат. Но ипак, да би српско име бацио у засенак, он је покрај њега у немачком преводу ставио у загради "тј. Словени"... Те тако ти "Словени" прогуташе многу истину о Србима, као што се она данас губи у "југословенству".

Анализирати само Јана Колара, то намеће посебну студију, која треба да баци још јаче светло на основну идеју ове књиге. И та студија једног дана мора да се уради, да би истина о српском народу била што потпунија и што свестраније обухваћена.

У истом овом смислу треба да се простудира топонимија Шпаније, Португалије... Птоломеј је записао у области Hispania Tarraconensis место SARABIS, Σαραβιζ... Што се тиче саме Грчке - то је тек позамашан предмет. Стрпљивим истраживањем код самог Птоломеја, па консултовањем старих географских карата, откриће се исто оно, што се јасно види приликом упоређења српског и грчког језика (о чему је више говора у глави о Платоновом дијалогу "Кратил").

А где је тек стара Персија, данашњи Иран? И тамо - још и данас, упркос свим изменама, управо као и у самој Индији - не само да има имена од основе српскога имена, него и мноштво других назива, чије објашњење има неког смисла једино са становишта језика српског народа! А Румунија? Где се још у прошлом веку писало ћирилицом! На старим картама, чак и бројна романизована географска имена, лако се препознају као српска! Тај посао још није ни отпочет и он мора да се обухвати будућим студијама. Па где је Немачка? А где су тек све словенске земље, по којима је "српска географска архива" заступљена одвећ често и одвећ речито? Па онда Бугарска, а да не говоримо о Албанији, где је још пре око 170 година више од половине становништва говорило српским језиком и носило српска имена! Ни Енглеска у том смислу није изучена, а ни Француска, а то се - особито у односу на те две земље - мора урадити због проблема "Келти и Срби". Јер називи разасути по свим тим земљама, никако се не могу сматрати случајем: СОРБИ у Италији, САРБАЗ, САРБИШЕР и што-шта друго у Ирану, СОРБХОГ у Индији, СЕРБКА у УКРАЈИНИ, САРБИНОВО у Пољској, СЕРБАН - ВОДА у Румунији, СЕРБИЈА у Грчкој, СЕРБИН на Сардинији, СОРБИОДУНУМ у Енглеској... тек само без неког плана поређани топоними речито говоре о нечему у прошлости, о чему се није довољно мислило, што се никада није проучавало... Данас можемо само да замислимо огромност књиге, која ће садржавати само топонимију и хидронимију оних пространстава, на која је мислио Пикте, тражећи по њима свој "тајанствени" народ, некада разгранат од Индије до крајњег запада Европе...

Није случај ни још један Птоломејев запис, који се понавља и код Стефана Византијског

"SISIRBA, pars Ephesi, a SISYRBE Amazone. Gentile SISYRBITES",

tj.

"СИСИРБА", део Ефеза, по СИСИРБИ Амазонки. Племе СИСИРБИТЕС "

У Турској се још од античких времена, када Турска није ни постојала, налази река САРБАТ, која се улива у залив града Смирне... А откуда ова река у Малој Азији, откуда је "Амазонка" Сисирба?

Редови које овде исписујемо представљају тек само наговештај ПРАПОЧЕТКА једног још никада завршеног посла! Додуше, Милојевић је с највећим интересом и савесношћу проучавао ову "српску географску архиву", почев од "Китаја" (Кине), па преко Индије, Мале Азије, северне Африке, Шпаније, дотакавши се понаособ највећег броја европских држава... Но он није стигао, да језички анализира име по име и реч по реч. А млада генерација, на коју је Милош Милојевић рачунао да настави то дело, сва је пала на бојном пољу. Међутим, у давној прошлости није било тако, јер Срби - староседеоци по читавој Европи, који су живели мирно и бавили се земљорадњом, сточарством и другим корисним занимањима, у то далеко доба нису ни имали потребе да ратују. О томе говоре Шафарик и Суровјецки. Они су се латили оружја тек онда, када су се појавили дошљаци, који су почели да заузимају њихове земље... Шафарик само тим феноменом тумачи нестанак и пропаст толиких српских земаља.

Ненавикнути да нападају и узимају туђе, они су од нападача брзо били доведени у безнадежан положај... Но упуштање још у овај проблем би нас одвело одвише далеко, па ћемо још једном да се вратимо Птоломеју и његовим картама света, како га је он упознао и замишљао. У његовој књизи II, гл. 15., где је обрађивао Доњу Панонију - "Pannonia Inferior", споменуо је и записао место Σερβιτιον-SERBITION, СЕРБИЦИОН; биће да је и то била нека нестала СРБИЦА, ако није СРБАЦ, име које се често понавља. У истом издању налази се - у белешци испод текста - мало подужи коментар, у коме се приказују разни облици тог имена, што је последица - као и увек - "грчке и римске нестабилности у писању туђих имена", како је то формулисало професор Милан Будимир. Тако је кодекс X онај, који доноси наведени облик. Међутим, Кодекс D пише ЕРБИНОН - 'Ερβινον, а остали СЕРБИНОН Σερβινον.

У Римском пак Кодексу, Codex Romanus-CR:

"In CR ad marginem adscriptum: " εκτουτου οιμαι και Σερβοι λεγονται ..."
Lib.8.,7. Σερβιτιον praebet E, Σερβεντιον X, Serbinon coddices plurimi."

Дакле, Кодекс Д доноси горње име као ЕРБИНОН, а остали као СЕРБИНОН.

"У Римском Кодексу је са стране написано: "Одатле, мислим, називају се и СЕРБОИ..."
Књ. 8., 7. даје СЕРБИТИОНЕ, а X СЕРБЕНТИОН, а више Кодекса СЕРБИНОН..."

Овај славни СЕРБИЦИОН у Доњој Панонији (да не говоримо о другим именима, која је у истој области обележио Птоломеј, као нпр.: ВАЛИНА, СИРОТА, итд.) несумњиво подвлачи заснованост тврђења Сипријана Робера, да је Дунав "прасловенска река", да је СРБИЦА у Македонији претхришћанска, а такође и тачност примедбе професора Павла Ивића, у његовом делу "Српски народ и његово име", да је СРБ у Лици такође из античког времена. Уосталом, само име ЛИКА је прадавно српско, па је и то један од императива, који налаже, да се цела српска историја преиспита и провери, како би се избрисала сва тенденциозна и политизирана "учења", којима нема места у правој науци. На жалост, некако је уобичајено, да - ако се износи истина о Србима, онда се то више не зове "правом науком", међутим, крње ли се на било који начин српски интереси, онда то поздрављајју сви новодошли по древним српским земљама у Европи, где су Срби мирно проводили свој век све док се нису појавили странци који су свуда разарали српска огњишта! А да не говоримо о свима онима, које је германско учење у толикој мери заслепило, да више не могу да усмере своју мисао ни у једном правцу, са ког би се сагледала једина права истина о староседеоцима Европе! ...

А тек истина о Србима СТАРОСЕДЕОЦИМА БАЛКАНА! Каква ли је тешка и неопростива заблуда приписивање свега што се тиче Срба - другима, који су се на то полуострво угурали на разне начине много касније! Треба само проучити, како су се Грци односили према "Пелазгима", од којих се свему научили и од којих су све узели, да би им онда на најразноврсније начине, па и преварама, онемогућавали опстанак и голи живот. Ти тајанствени "Пелазги" су имали бога "ОГЕН", "ДИВОВЕ", богињу "ВЕСТУ", њихова светишта су се налазила у ДОДОНИ, у каснијој грчкој ЕЛЕУЗИНИ, на

острву САМОТРАКЕ, чиме се дичи грчка историја! Но погледамо ли само, шта о тим староседеоцима само једног дела Европе каже један од прошловековних приручника, биће нам јасно, да је оно, што се данас догађа, само тек настављање нечега, што је почело "Тројанским ратом", где су се дошљаци борили против предака истих оних, који су на Косову, много касније, пали сви до једног, борећи се против нечовештва нових освајача нашег континента. А нечовештвом дише само онај, који отима! Похлепа и грамзивост никада нису били својство Србина, а у томе и јесте тајна психологије српског човека. Тајна његове мудрости, која каткада избија снагом вулкана. Чудесни темперамент Србинов израстао је из хиљада година мира по слободним просторима без граница, те је стога у Србиновој души све безгранично: и бол, и радост, и верност, и вера, и човекољубље... оно неразумљиво српско човекољубље, каткада самоубиствено. Кроз хиљаде година неузнемираван - Србин је научио да се диви природи, да је воли, да је на свој начин оживљава, стварајући најлепшу поезију света... А онда су дошли други и сасекли све златне нити мирнога постојања. Келти, Грци, Римљани, Германи - сви су се они појавили касно. Сви су они затекли неке "мистериозне староседеоце..." А како је то текло?

Наведимо на овом месту мали одломак из сажетог "Свеукупног речника историје и географије"[13] - "Dictionnaire universel d'Histoire et de Geographie":

> " Pelasges, Pelasgi, habitants primitifs de la Grece et de l'Italie... Arrives au Danube, franchirent ce fleuve et penetrerent dans la peninsule balkanique, les autres remonterent le long de la Save, qui les conduisit dans l'Italie septentrionale. De la deux branches de Pelasges: 1'une orientale en Grece, l'autre occidentale, en Italie. On place leur arrivee 2.000 ans av.J.-C.; mais, il est probable qu'il y eut plusieurs emigrations... les Troyens etaient Pelasges... les Sabins de l'Italie n'etaient sans doute que la fraction la plus ancienne de la grande masse pelasgique...
>
> Presque partout les Pelasges, au bout d'un certain temps, furent vaincus, chasses et reduits a un etat d'inferiorite par des races nouvellement survenues: en Grece, la race dorienne deposseda les Pelasges... Plus tard, les Grecs, en s'etablissant dans l'Italie meridionale, qui prit d'eux le nom de Grande-Grece, leur enlevent leurs plus belles provinces. Les Pelasges qui survecurent a toutes ces revolutions, les uns formaient une masse d'esclaves, ou serfs attaches a la glebe... les autres se condensaient dans un coin du pays qu'ils avaient jadis possede en entier... ou se refugiaient dans les montagnes... quelques-uns emigraient et cherchaient une nouvelle patrie, surtout dans des iles: ainsi Lemnos, la Samothrace, la Sardaigne se remplirent de Pelasges... L'agriculture, la metallurgie, l'architecture leur etaient familieres... la construction cyclopeenne... caracterise l'epoque pelasgique... "

"Пелазги, првобитни становници Грчке и Италије... Стигавши на Дунав, прешли су ову реку и продрли на Балканско полуострво, док су се други пели уз Саву, која их је одвела у северну Италију. Отуда постоје две гране Пелазга: једна источна, у Грчкој, друга западна, у Италији. Њихов долазак се ставља у 2.000, г. пре Христа; али, могуће је, да је било више њихових сеоба... Тројанци су били Пелазги... САБИНИ У ИТАЛИЈИ БИЛИ СУ - БЕЗ СУМЊЕ - НАЈСТАРИЈИ ОГРАНАК ВЕЛИКЕ МАСЕ ПЕЛАЗГА..

Пелазги су скоро свуда, после извесног времена, били побеђени, истерани, сведени на ступањ инфериорности од новодошлих раса: у Грчкој су Дорани лишили Пелазге свих добара... Касније, када су се Грци устоличили у Јужној Италији, која се по њима назвала Велика Грчка,[14] они су од Пелазга узели најлепше области. Пелазги, који су преживели

> све ове преврате, претворили су се у масу робова, или у зависне кметове, везане уз земљу... а други су се збили у неком куту земље, КОЈУ СУ НЕКАДА ПОСЕДОВАЛИ У ПОТПУНОСТИ, или су пак ОДБЕГЛИ У ПЛАНИНЕ: Неки су се опет одселили и тражили нову отаџбину, особито по острвима: тако Лемнос, Самотрачко острво, Сардинија беху напућени Пелазгима... Земљорадња, металургија, архитектура, била су њихова блиска занимања... пелазгијску епоху карактеришу киклопске грађевине... "

13. Par M.-N. Bouillet, Paris, Hachette, 1772.
14. Невероватно је занимљиво тврђење Р. Б. у вези "с Великом Грчком", која је - по њеном тумачењу - "Мања Греција" а не "ВЕЛИКА", јер би у том случај и Талијани употребљавали израз - не "МАЊА", како тачно изговарају, већ "Grande".

Овај француски текст представља - без сумње - резиме свега, што је у овој студији изнето о античким Србима, али је - како рекосмо, то уједно и опис почетка једног "гвозденог доба", које још увек траје. Другим речима, некадашња завера дошљака против античких Срба, данас је завера против Словенства, најпре издељеног вером, а затим силом и крвљу подвргнутог интернационализму, кроз који следи претварање у једну безобличну масу... А све са сврхом њиховог уништења. Треба бити слеп код очију и то не видети! Безуман код ума, па то не схватити! Када се поубијају и насилно уклоне најбољи синови једног народа... с обезглављеном трупином курјака, како народ каже: "И зец може да се игра!" Тако је данас српски аутохтони народ у трагичној ситуацији на своме сопственом прадавном тлу!

Walter Wüst, који је тако савесно обрадио српско име на основу ведских химни, закључио је, да је оно од најдавнијих времена везано за обе Сарматије (европску и азијску), уз Кавкаске планине и читаво "Ококавказје", а затим УЗ СТЕПЕ ОКО ЦРНОГ МОРА. Међутим, као представник германске школе, који је знао, да су и Немачка и Аустрија створене на раскомаданом српском телу, није ни помислио, да узме у обзир и Балканско полуострво, да би и на њему нашао доказе за своју тезу, иначе изванредно добро постављену и брањену. А баш ту - на Балкану, а на основу вишеструких доказа, приказаних у разним одељцима ове студије, лежи европска колевка српског народа... Па ако на том истом Балкану разни топоними имају значаја за Бугаре, који су српски научили тек пошто су ватром и огњем присвојили српске земље, зашто они не би имали исту важност и за Србе, који су - по свим правилима и по сваком нормалном расуђивању - на том полуострву код куће?! То је сигурно једна велика тема, а рад на њој имаће далекосежне последице!

А да су Срби на Балкану пуноправни власници својих огњишта и својих земаља, нека нам то потврди - после напомена на основу Птоломејевих карата - Ђура Даничић, који је доста тога написао, али ипак није све записао:

СРБАНИ	- име села у Истри.
СРБАЦ	- место на утоку Врбаса у Саву.
СРБАНИН	- презиме, или надимак становника села Ловске у пакрачком округу.
СРБАРИЈА	- име насеља у старој српској држави.
СРБАР	- насеље у Истри, забележено још у XIII веку.
СРБАРИЦА	- заселак у бујском котару, у Истри.
СРБАТ	- презиме у околини Бедне у хрватском Загорју.
СРБАВЦИ	- место у старој српској држави.
СРБЕРА	- име локве у Истри.
СРБИЦА	- село у старој српској држави.
СРБИЈА	- земља.
СРБИЈА	- име града у старој српској држави.
СРБИНА	- место у Црној Гори.
СРБИН	- Ками - село у Црној Гори.

СРБИНОВИЋ - презиме у Лици.
СРБИНОВ Луг - име земљишту.
СРБИЊАК - заселак у Истри.
СРБИШТЕ - име увале на острву Сеструњу у задарском котару, које чакавци зову СРБИШЧЕ.
СРБЉАНИ - географско име, заселак у Истри; име махали села Језера у Босни.
СРБЉАНИН - човек из Срба у Лици.
СРБ - село у доњолапачком котору у Хрватској.
СРБ - у средњем веку главно место унске жупе, која се простирала око врела Уне до утока Унца.
СРБ - брдо код места СРБ.
СРБОТИНА - име села у фочанском котору у Босни.
СРБИЦА - село у скопљанском пашалуку од неко 300 кућа, између којих су око 40 хришћанске, а остале су људи закона турскога, АЛИ ГОВОРЕ СРПСКИ. (Ова белешка је узета из Вука, јер је у Даничића нема.)

Оставимо ли топонимију и хидронимију и пређемо ли на друге изведенице од имена СРБ, наћи ћемо у Даничићевом "Рјечнику" следеће:

СРБ - припадник народа и место у Лици.
СРБА - женско лично име.
СРБАН - врста биљке.
СРБАЦ - врста траве.
СРБАДИЈА
СРБАЉСКИ
СРБАЉСТВО - исто што и СРПСТВО.
СРБАЧИЦА - име биљке.
СРБЕКАЊА - аугментатив од СРБИН.
СРБЕЉ - СРБЉИ
СРБЕН - мушко име.
СРБЕНДА - аугментатив од СРБ.(То је онај аугментатив о коме је Wüst написао целу расправу, а да није знао, да је то аугментатив од СРБ!)
СРБЕНДИЋ - презиме или надимак једног сакупљача народних песама.
СРБЕНИЦА ПАРИЦА - накит дјевојачки у СРПКИЊА.
СРБЕШЧИЦА - биљка.
СРБЕТКА - презиме, или надимак.
СРБЕЗАН, СРБЕЗНА, СРБЕЗНО - СЛОБОДАН, НЕЗАВИСАН, ЈАК, НЕПЛАШЉИВ.
СРБИЧКИ - придев од СРБИЦА.
СРБИЈАНАЦ
СРБИЈАНКА
СРБИЈАНСКИ
СРБИН
СРБИНСТВО - СРПСТВО
СРБИЊ - СРБИН
СРБИТИ - чинити некога СРБИНОМ
СРБЛИЈА - СРБИЈА
СРБЛИН - презиме.
СРБЉАЧКИ - што припада СРБЉАЦИМА.
СРБЉАК - СРБ
СРБЉАК - СРПСКА црквена књига, у којој је сабрана служба и житија СРПСКИХ светаца.
СРБЉАНИН - човек из Срба у Лици.

СРБЉЕЊЕ - СРБИТИ
СРБЉИ - СРПСКИ
СРБЉИН - СРБ, СРБАЉ, СРБИН.
СРБЉИ - исто што и српска земља.
СРБЉИН - презиме.
СРБЉИН - име биљке.
СРБО - хипокористикон од СРБИН.
СРБОБРАН - име места у Бачкој.
СРБОРИТ - врста лепила за кров; сложеница од СРБО, да се покаже, да је производ СРПСКИ а не туђи.
СРБОСЛОВЕНСКИ - исто што и СРПСКИ
СРБОВАЊЕ - именица од СРБОВАТИ.
СРБОВАТИ - ЖИВЕТИ НА СРПСКИ НАЧИН.
СРБОВЛАХ - село у крајинском округу у Србији.
СРБОЖДЕР - велики непријатељ СРБА.
СРБУЉА - стара СРПСКА црквена књига, руком писана и штампана, у којој језик није помешан с руским.
СРБУЉИЦА - деминутив од СРБУЉА. Вук има још неколико речи, које Даничић није унео:
СРБАДИЈА - SERBORUM NATIO; gens SERBI.
СРБЕКАЊА - аугменатив од СРБ.
СРБИЊСКИ
СРБЉАК - Вук овде не мисли на књигу "СРБЉАК", већ на народну поезију, наводећи из ње два десетерца:

"Оваки је адет у СРБЉАКА,
У СРБЉАКА, добрије јунака!"

СРБЉАНИН - овај назив у Вука не односи се само на човека из СРБА у Лици; то је јасно из следећег народног десетерца:

"Ајде сада, царе СРБЉАНИНЕ!"

Који народ и којим језиком може овако да се игра и надиграва, стварајући реч за речју, која је увек пуна смисла, милине, или снаге? Ово, што СРБИН може да уради са својим народним именом, није могуће чак ни једном другом словенском народу!

Стварно, када српски језик отпочне како треба да се изучава, откриће се ствари нечувене! Јер - ни Даничић, а ни Вук нису сабрали све топониме и хидрониме од основе СРБ- по Балкану. То није ни била сврха њиховог истраживања, али зато то ТРЕБА ДА БУДЕ ПРЕДМЕТ једне посебне студије, како би се коначно дефинитивно обелоданило, на чему су саздане Грчка, Бугарска, Албанија, а на чему Румунија, Мађарска, Аустрија, Немачка! А у западној Европи, упркос свим изменама господара и имена, још увек има обиље јасних трагова некадашњег српског боравка - све до обала Атлантика, укључујући ту и Велику Британију.

ГРЧКИ И ЛАТИНСКИ –
ЈЕЗИЦИ НАСТАЛИ ТЕК У ЕВРОПИ
ИЗ ПЕЛАЗГИЈСКОГ
ИЛИ
ОД ПЛАТОНА
ДО ИНДО - ЕВРОПСКОГ МИТА

Emile Burnouff - далеко од тога да је усамљен у своме тврђењу, каже, на страни 57. свога "Есеја. о Ведама", да:

> ".. грчки и латински... произлазе из пелазгијског језика... "
> '... le grec et le latin... derivent egalement du pelasge... “

Међутим, захваљујући извесним истраживаоцима знамо, да се подручје тзв. "пелазгијског језика" простирало и много даље од медитеранских области. На жалост, све што је у вези с Пелазгима уопште, у традиционално признатој науци обавијено је маглом, почев од самог имена "ПЕЛАЗГИ". Међутим, објашњење тог решења веома је једноставно, са становишта српског језика, док полазећи од западно - европских језика до дана данашњег није могло да се нађе. Исти ти светлопути Пелазги живели су и много даље од Средоземља, по Алпима, а многи прошловековни аутори једноставно су их идентификовали са старовековним СРБИМА, који су се, како у целој овој студији долази до изражаја, много касније, тек који век по Христовом рођењу, прозвали Словенима.

Па каквом је маглом обавијено све што је у вези с тим мистификованим Пелазгима, нека нам покаже следећи одломак Кристијана Шнелера (Christian Schneller):[1]

> "Da aber das Rhätische dem pelasgischen angehörte, so lässt sich dafur im Griechischen und Lateinischen ein ähnlicher Anknüpfungspunkt finden... "
> "Meinen Lösungsresultaten zufolge steht das Rhätische in der pelasgischen Sprachfamile so, dass es spater als die durch das Lateinische vertretenen italischen Sprachzweige, dabei aber früher als die altgriechischen Dialecte sich vom pelasgischen Hauptstocke ablöste und in seiner Ausbildung einen Theils dem Griechischen, Theils dem Lateinischen analogen Weg nahm, dabei aber Theil mehreres Alte getreuer bewahrte, Theils auch an Farbe un Formfülle vieles einbüsste..."[2]

1. Über die sogenannten rhäto-etruskischen Inschriften - Lesungs und.Lösungsversuche, p. 177.
2. Über die sogenannten rhäto-etruskischen Inschriflen - Lesungs und Lösungsversuche, p. 177.

Претходни текст је из Шнелерове расправе под насловом: "О такозваним рецијско - етрурским натписима":

> "Пошто језик Реције припада пелазгијском, може за њега да се НАЂЕ ДОДИРНА ТАЧКА У ГРЧКОМ И ЛАТИНСКОМ... "
> "По резултатима мојих истраживања, језик провинције Реције припада ПЕЛАЗГИЈСКОЈ ЈЕЗИЧКОЈ ГРУПИ. Он се, као каснији италски језички огранци, који су се развили из латинског, као и ранији старогрчки дијалекти - РЕЦИЈСКИ ЈЕЗИК СЕ, дакле - КАО ГРЧКИ И ЛАТИНСКИ - РАЗВИО ИЗ ГЛАВНОГ ПЕЛАЗГИЈСКОГ СТАБЛА. У своме развитку он је био делимично сличан латинском, а делимично грчком, при чему је делимично више сачувао

од оба та језика стара обележја, делимично пак изгубивши доста, што се тиче особености и пунине облика... "

На жалост, Шнелер нам не објашњава, откуда огранак "пелазгијског језика" у Рецији, када се обично узима, да су Пелазги населили Грчку, па и Италију... Но откуда они у Алпима? Јер античка Реција, о којој је овде реч, протезала се с обе стране Алпа, који су се чак овим својим делом називали "ретски Алпи", заузимајући део данашњег Тирола и Баварске, а и Швајцарске. Немогуће нам је овде улазити још у извесне теорије, по којима би стари Расени (тј. Етрурци) били сишли из наведених делова Алпа у њихова каснија седишта у Италији...

Дакле, одакле у Алпима народ, чији језик припада "пелазгијској језичкој групи" и који је, према томе, сродан латинском и грчком? Створена је, истина, "индо - европска теорија", но и по њој ствари не изгледају много јасније. Међутим, саберемо ли све што је у овој студији изнето о аутохтоним античким Србима, каснијим Словенима, који су се из Подунавља разишли по читавој Европи, тиме се ствар необично упрошћава... Сетимо ли се - после тога - да су Пелазги ишли уз ток Саве, па га прешли и продужили даље у истом правцу, онда заиста постаје некорисно, да се овде у том смислу ма шта више дода. Додајмо к томе тврђење Јана Колара, да су Словени били и пре Келта, и пре Римљана у целој горњој Италији, не само у њеном венецијанском и ламбардијском делу, већ и у данашњој Швајцарској, па у Тиролу, делу Баварске, у Рецији и у Норикуму. Кад тако поставимо ствари, постаје све тако јасно, да јасније не може бити.

Дакле, Шнелерове примедбе о "пелазгијском" елементу у језику Реције, као и о његовој сродности - с једне стране с грчким, с друге стране с латинским - опет потврђују тезу о присутности античких Срба и у том делу Европе. А то потврђује понајвише и његово накнадно објашњење, да је језик Реције "делимично више сачувао од оба та језика стара обележја..." То је потпуно природно, јер су сви словенски дијалекти сачували многа од старих обележја древног српског језика, на чијим темељима су се развили - пре свега - грчки, а за њим латински.

Пређемо ли од Шнелера на Грегора Данковског, наћи ћемо опет исту ту тему, само усмерену у другом правцу. Јер - Данковски је цео свој живот посветио доказивању приоритета, што се тиче старости, како је он редовно писао "словенског језика". Његова дела су остала у прашним кутовима библиотека, јер таква је људска захвалност према људима изузетне учености, који су желели, да најсветлији део свога ума пренесу другима и оставе будућности.

Да се рад овог професора грчког језика и библиотекара краљевске библиотеке у Пресбургу анализира, томе би требало посветити томове од неколико хиљада страна! Нас овде занимају првенствено два његова дела:

- Homerus Slavicis dialectis cognata lingua scripsit,
  ex ipsius Homeri carmine ostendit...[3]
    - Die Griechen als Stamm- und Sprachverwandte der Slawen,
      historisch und philologisch dargestellt...[4]

- Хомер је писао познатим дијалектом словенског језика,
  из самог Хомеровог певања показао...
    - Грци као племенски и језички сродници Словена, приказано
      историјски и филолошки...

3. Gregorius Dankovsky, Vindobonae-Posonii, 1829.
4. Pressburg, 1828.

За уобичајену, традиционалну науку, засновану на - у почетку потпуном елиминисању Словена уопште, а Срба поготову, а касније - на узимању Словена у обзир само онда, кад је то неизбежно - два горња наслова су као одјек нечега, што се догађа на другој планети! У западној Европи, где само у

послератним годинама отпочиње да се учи руски - углавном, уз занемаривање других словенских језика, ова два наслова звуче невероватно. Најбољи доказ за то је чињеница, што сам једва могла да се послужим споменутим делима у париској Националној библиотеци од нападале прашине, а листови, које овде можда нико никада није прелистао, били су готово слепљени... У првом од ова два дела наћи ћемо, као што употпуњени наслов каже:

"Iliados Liber I, 1-50. Slavice et graece idem sonans et significans,
adjecta nova versione latina et commentario graeco-slavico. "

"Прва књига Илијаде, стихови од 1. до 50, који на словенском и на грчком
исто звуче, уз додатак новог латинског превода с грчко - словенским коментаром. "

А то значи - понајпре - да је Данковски, што је вероватно био још чест случај у његово доба - течно говорио и грчки и латински! Да је његово знање било тако дубоко, да је могао паралелно да преводи у стиховима, трудећи се редовно, да реконституише "Хомеров језик!" А ми знамо, да је Хомеров учитељ познавао пелазгијски језик и пелазгијско писмо! Исто се тако зна, а то потврђује - у првом реду - Платон, да Грци дуго уопште нису разумевали Илијаду, него су имали учитеље, који су је тумачили... Има у вези с тим безброј проблема, које овом приликом не можемо ни да споменемо! Али, пређемо ли на друго споменуто дело Данковског "Грци као племенски и језички сродници Словена", наћи ћемо на страни 18. његово тврђење:

"Es ist offenbar, dass man noch zu Homers Zeit zwischen der griechischen und thraciischen Sprache keinen Unterschied machte. "

"Hekatäus aus Milet, der 500 Jahre vor Christi Geburt lebte, bezeugt nach den zu seiner Zeit vorhandenen Denkmälem, dass vor Alters ganz Griechenland von Berbaren bewohnt war. Attika sagt er, hatten jene Thracier inne..[5].

Die Athenienser sind daher ursprünglich Thracier (Slawen), sie sind nach Herodots Zeugniss erst nachmals zu Hellenen geworden, und haben ihre Ursprache (die trachische, d.i. slawische) beibehalten...

Strabo findet diese Erscheinung ganz naturlich. Die Thracier und Epiroten, sagt er,[6] wohnen bis jetzt (19 nach Christo) an den Seiten Griechenlands, um wie viel mehr muss vormals als jetzt Griechenland von diesen Völkern bewohnt gewesen sein, da die Barbaren noch den grössten Theil Griechenlands, welches ohne Widerrede dermalen ein eigenes Land für sich ausmacht, bewohnen. So besitzen die Thracier Macedonien... "[7]

"Јасно је, да се још у Хомерово доба није правила никаква разлика. између трачког и грчког језика. "

"Хекатеј из Милета, који је живео 500 година пре Христовог рођења, сведочи на основу споменика његовог доба, да је у старини цела Грчка била настањена варварима. Атику, каже он, имали су Трачани...

Атињани су стога пореклом Трачани (Словени) и по Херодотовом сведочанству тек су касније постали Грци, задржавши свој првобитни језик (трачки, тј. словенски)...

Страбон налази ту појаву сасвим нормалном. Трачани и Епирци, каже он, живе до данас (19. г. по Христу) поред Грка, а колико више него данас је некада Грчка морала бити њима настањена, пошто варвари још увек заузимају највећи део Грчке... Тако Трачани поседују Македонију..."

5. Хекатеј код Страбона, Геогр., VII, 6: " την μεν γαρ 'Αττικην οι μετα Ευμολπου Θρακεζ εσχον".
6. Страбон, Геогр., VII, 7.
7. Данковски, Грци као..., стр. 18.

Не можемо довољно да подвучемо, у коликој мери Данковски потврђује читаву документацију изнету у току ове студије. Није нам могуће улазити у све његове појединости, јер би то у многоме било понављање речених ствари потпуно независно од њега. А та сагласност иде дотле, да говорећи - мало после наведеног текста[8] о Гетима, о становницима Мезије, о Дачанима, који сви имају исти језик, он спомиње цара Константина:

> "... der Kaiser Konstantin... allein er kommt in der Erzählung
> mit Dalemil, einem alten böhmischen Geschichtschreiber überein...
> "Es ist ein Land, sagt Dalemil, in serbischer Zunge...
> ' ("W SERBSKEY YAZYKU gest zemie...")[9]
>
> "... цар Константин, он сам се у причи слаже с Далемилом,
> једним старим чешким писцем историје...
> "Има једна земља, каже Далемил, где се говори СРПСКИ... "

8. O.c,, pp. 19-21.
9. V. Wenceslai Hagek Annales Bohemorum, S. 9.

Овај цитат је Данковски приказао у таквом контексту, да излази јасно, да су сви ти Трачани које он спомиње, па Гети, Дачани, Мижани, итд. говорили тим истим, тј. СРПСКИМ ЈЕЗИКОМ... Но он иде још и даље у сагласности с основном идејом ове студије, тврдећи, да је око Црнога мора, коме он додаје и Малу Азију живео један народ из кога су касније произишли Словени и Грци... Јасно је, да се опет ради о најстаријим међу Словенима - О СРБИМА. (Die küsten des Schwarzen Meeres und Kleinasien wurden von einem Volke bewohnt, aus dem nachmals die Slawen und Hellenen hervorgetreten sind...)

На стр. 22. споменутог дела, Данковски дословно пише:

> "Der thracische (slawische) Stamm betrat um Vieles früher als der hellenische die Bahn der wissenschaftlichen Bildung; denn Orpheus, der Slawen rühmlicher Ahnherr (lebte 1000 oder 2000 Jahre vor Plato, so weit reicht die Lebenszeit des Orpheus ins graue Alterthum, dass Plato dieselbe nicht mehr bestimmen konnte) war der erste Religionslehrer in Griechenland, und seine Schüller waren die Erfinder der philosophischer Sprache.
>
> Plato, den man wegen seiner Weisheit den gottlichen nannte, sagt, dass es in der griechischen Sprache viele Wörter gibt, die zugleich der Sprachart der Barbaren angehören, und führt z.B. das Wort υδωρ Wasser an, dessen sich auch die Phrygier Bedienen... "

Све што је Данковски рекао, значајно је, али можда је претходни навод од свих најзначајнији:

> "Трачко (словенско) стабло много пре него грчко нашло се на путу знања - јер Орфеј, славни предак Словена (који је живео 1000, или 2000 година пре Платона; време Орфејевог живота иде тако далеко у прошлост, да ни сам Платон више није могао да га одреди) - он је, дакле, био први верски учитељ у Грчкој, а његови ученици били су проналазачи филозофског језика.

Платон, кога су због његове мудрости назвали божанским, каже, да у ГРЧКОМ ЈЕЗИКУ ИМА МНОГО РЕЧИ, које ИСТОВРЕМЕНО ПРИПАДАЈУ ГОВОРНОЈ ВЕШТИНИ ВАРВАРА; он наводи нпр. реч υδωρ "ВОДА", којом се служе такође Фрижани."

У белешци испод текста Данковски даје дорски облик Fυδαζ, у коме се још јасно види, захваљујући слову "дигами" (F), изгубљеној у каснијем грчком, српска, па онда опште словенска "ВОДА".

Споменувши Платона, Данковски упућује читаоца на његов дијалог "Кратил", "Кратило", (Κρατυλοζ), о коме су написане многе расправе. Ни један од свих аутора није покушао да изведе ни један једини пут закључак, који би се односио уистину на онај "варварски" језик, чије примере Платон у току тога дијалога износи посредно - преко Сократа. Те се тако у овом случају понавља метода примењена на студиј етрурског језика: узимају се у обзир сви језици света, па и црначки, али никако и ниједан словенски. Има писаца који тврде, да би тај дијалог био чак и сатиричне природе. Неки се питају, шта је уопште прави циљ "Кратила"? Против кога је уперен? Против неког лица, или неке школе? У коликој мери је у њему заступљена шала? Интерпретације овог Платоновог дијалога су толико различите и тако бројне, да се од њих могу направити читаве листе... У једном изгледа да се бројни аутори ипак слажу, а то је - да је "Кратил" дело, у коме се по први пут појављује "филозофија језика"... Међутим, све то ипак не даје јасну слику о овом дијалогу, те имамо утисак, да у свим тим интерпретацијама има доста "кретања по кругу", из кога нема излаза.

По нашем скромном мишљењу, ствар је много једноставнија него што изгледа:

Као уман човек, Платон се интересовао за многе проблеме. Будући млађи од Херодота (Платон је рођен само две године пре Херодотове смрти), он је морао познавати списе "оца историје", који је описивао како је настао и повећавао се грчки народ, као и како се развио грчки језик. Уз то, чињеница је, коју је и Херодот потврдио, да се у његово доба у Грчкој говорило још "варварским" језиком, па према томе и за време Платона, о чему нешто дознајемо управо из овог дијалога. Премда Грци нису показивали ни смисао, ни интерес за стране и "варварске" језике, Платон је ипак морао имати извесна искуства и сазнања, што се тиче бар оног "варварског" говора, који је имао прилике да још и у његово време чује у Грчкој. Осим тога, Платонов учитељ Сократ - изнад свега је ценио врлину и истину и - између осталих проблема - о којима је разговарао и желео да их разјасни - сигурно се постављао и проблем језика. Шта бисмо ми данас дали, да имамо само једну репродукцију Сократовог разговора! Јер - тражећи принцип врлине, он је морао ићи путевима истине, а један од путева га је навео и на то, да расправља, како се грчки језик развио. Приметивши, да Грци већ у његово доба нису могли да са свога становишта разјасне значење многих речи (што се одржало до данас!), Сократ је тражио и нашао једино правилно тумачење:[10]

"Έννοω γαρ οτι πολλα οι 'Ελληνεζ ονοματα αλλωζ τε και οι υπο τοιζ βαρβαροιζ οικουντεζ παρα των βαρβαρων ειληφασιν.[11]

"Мислим да су Грци, а особито они који су потчињени "варварима" многа имена узели од "варвара".

10. Platon, Oeuvres completes, Tome V, Cratyle, texte etabli et traduit par Louis Meridier, Paris, 1969.,'Les Belles Lettres".
11. Gl. 418.,b.,c.

Даље ће Сократ рећи (гл. 421 с), да се:

"Приписује варварски карактер ономе, што не знамо."

Па мало даље у истој глави:

> "будући, да су речи биле свакојако преокретане, не би било никакво чудо, да се стари грчки језик, упоређен са садашњим варварским, од њега ни мало није разликовао."

> "Φαναι, ο αν μη γιγνωσκωμεν, βαρβαρικσν τι τουτ ειναι. ... δια γαρ το πανταχη στρεφεσθαι τα ονοματα, ουδεν θαυμαστον αν ειη ει η παλαιά φωνη προζ την νυνι βαρβαρικηζ μηδεν διαφερει. "

У глави 425. е, долази до изражаја, да ни паметни Сократ више не може да схвати првобитни смисао грчких речи, до те мере, да поставља двоструко питање:

> " 'Ον γαρ εχομεν τουτου βελτιον ειζ ο τι επανενεγκωμεν περί αληθειαζ των πρωτων ονοματων ... ωσπερ οι τραγωδοποιοι, επειδαν τι απορωσιν, επι ταζ μηχαναζ καταφενγουσι θεουζ αιροντεζ, και εμειζ ουτωζ ειποντεζ απαλλαγωμεν, οτι τα πρωτα ονόματα οι θεσι εθεσαν και δια ταυτα ορθωζ εχει;... η εκεινοζ, οτι παρα βαρβαρων τινων αυτα παρειληφαμεν, εισι δε ημων αρχαιοτεροι βαρβαροι",..."

Ево, дакле, шта се Сократ пита:

> "Од тога немамо ништа боље, на основу чега бисмо установили истину о првим именима... или, треба ли, као песници трагедија, када су у некој тешкоћи, да прибегнемо машини, која диже богове? Треба ли и ми да се тако извучемо (и да кажемо), да су прве речи установили богови, те да су зато тачне?... или, (треба ли да кажемо), да смо их преузели од варвара, те да су (према томе) варвари од нас старији?... "

Из наведених текстова ми констатујемо, да су у доба Платоново "варвари" били Грцима одвећ добро познати и да су живели понегде и измешани, а уз то, да су "варвари" у самој Грчкој, а видећемо само мало касније - особито жене, још увек говориле тим "варварским" језиком.

Пошто смо већ - силом прилика - толико пута споменули реч "варварски", да овде изнесемо једно веома занимљиво тумачење тога израза.

Наиме, западно-европска интерпретација, да су Грци чувши "варваре", како вичу "бар-бар", па не разумевајући њихов говор, једноставно на основу тога прозвали "варварима"... таква интерпретација, дакле, одувек нам је била некако неозбиљна. Међутим, Данковски нас у свом напред цитираном делу "Грци, племенски и језички сродници Словена", на стр. 15., упознаје с тим, да у Хомера тај израз не постоји. Наравно, уз документа, којима се служио, њему је то још један повод више за тврђење, да у доба Тројанског рата још увек није било неке битне разлике између грчког и - како он каже - словенског, те да - према томе - Грци нису ни имали разлога да у то доба Словене називају "варварима". Међутим, наставља он даље у белешци (стр. 14.):

> "Es verdient bemerkt zu werden, dass die Slawen, also auch die Macedonier statt 'φ','β' zu gebrauchen pflegen. Z.B. macedonisch "brator" 'βρατωρ' griechisch ' φρατωρ '; macedonisch "obrv-e", griechisch "ofrüs" 'οφρυζ'.

Данковски, дакле, уноси ово накнадно обавештење:

> "Вредно је да се спомене, да Словени, па дакле и Македонци (мислећи на античке Македонце као припаднике античких Словена), уместо "ф", употребљавају "б", нпр. мак "братор", грчки "фратор", мак. "обрв-е", грчки "офис". Јасно је, да се иза ових речи на горњи начин написаних, налази српско "брат", санкритско "bhrata", а затим српско "обрв-а", санскритско "bhruva "...

На стр. 15. и 16., Данковски допуњава своје тумачење:

> "Грци су звали њихове најближе суседе Трачане, у које су спадали и Македонци, и то само њих "барбарос", а касније су ту реч применили на све странце. А реч "БАРБАР", како нас учи Аристофан ("Птице", ст.200.) долази од гласа "Б". А пошто Словени и њихови потомци, Македонци, употребљавају "б", тамо где Грци имају "ф", они су онда њих тако прозвали... "

Ово своје тврђење Данковски поткрепљује и именом Фрижана, који су били Трачани, називајући се, док су још били на Балкану, Бризи. Данковски то износи на основу Херодота.

Даље, у "Кратилу"[12] Сократ наставља:

> "Οισθα оτι οι παλαιοι οι ημετεροι τω ιωτα και τω δελτα ευ εχρωντο,
> και ουχ ηκιστα αι γυναικεζ, αιπερ μαλιστα την αρχαιαν φωνην σωζουσι.
> Νυν σε αντί μεν του ιωτα η ει η ητα μεταστρεφουσιω, αντί δε του δελτα
> ζητα, ωζ δη μεγαλοπρεπεστερα οντα."

> "Ти знаш, да су наши стари много употребљавали "јоту" и "делту" (ι , δ), а понајвише жене, које чувају много боље него мушкарци стари говор. Данас се наместо "јоте" ставља "ета", а уместо "делте" - "зета" као нешто много боље."

У одељку "d, e" исте те, 418. главе, Сократ најзад даје један пример, исто толико драгоцен за ову нашу тему, колико и "броћ" Јозефа Костржевског! Да наведемо најпре његове речи:

> "Καί το γε 'ζυγον' οισθα οτι 'δυογον' οι παλαιοί εκαλουν ...
> Και το μεν γε 'ζυγον' ουδεω δηλοι, το δε τοιν δυοιν ενεκα
> τηζ δεσεωζ εζ την αγωγην επωνομασται 'δυογον' δικαιωζ.
> Νυν δε 'ξυγον'. Και αλλα παμπαλλα ουτωζ εχει."

"Што се тиче (речи) "ЗИГОН", ти знаш да су га СТАРИ ЗВАЛИ "двогон"...

Ако "Зигон" не значи ништа јасно, "ДВОГОН" је било правилно, због

> "две упрегнуте животиње за вођење. Данас се каже "зигон".
> Има врло много случајева ове врсте. "

12. Цицерон каже готово исту ствар у "De Oratore", 12.: "Facilius mulieres incorruptam antiquitatem conseruant, quod, multorum sermonis expertes, ea tenent semper quae prima didicerunt. "

У овом примеру има једна финеса, ако га посматрамо под лупом српског језика. Сократ се преварио ипак у нечему. Са становишта српскога језика, други део сложенице "ГОН", не може бити ништа друго до један од превојних облика корена "ГН-", који - према превоју - мења и значење, као нпр.: ГН-ати, ГОН-ити, ГАН-ати, ГИН-ути. У Сократовом примеру "ДВОГОН", заступљен је други случај, дакле "ГОН-" у смислу "гонити", "терати", а не Сократово "агоге" (αγωγη), што значи "радња ношења", радња вођења, од глагола "аго", који је настао од корена "АГ-". Тако је и "Etymologicum Magnum" запао у исту грешку, интепретирајући "зигос" са "диагос" (ζυγοζ- δυαγοζ); да је Сократ дао наместо "двогон" пример "двоагос", онда би се такво тумачење могло прихватити. Да је то нетачно и да се то уочи, зато ономе, ко добро зна српски језик, није потребно никакво - ни најмање стручно знање. Сваки српски сељак, наиме, зна шта је "ДВОГОН", "ТРОГОН", "ЧЕТВОРОГОН", "ПЕТОГОН" и то може да иде све дотле, докле иду бројке! "ДВОГОН" је управо као "ИЗГОН", "САГОН", "ПРОГОН", итд., тако карактеристична сложеница српског језика, да се њена припадност том језику не може побијати ничим другим, осим незнањем!

ЕВО, дакле, ЈЕДНОГ ТИПИЧНОГ ПРИМЕРА КОЈИ ПОКАЗУЈЕ, ДА ЈЕ УПОРЕЂЕЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА С ГРЧКИМ ТАКОЂЕ ЈЕДАН ОД ХИТНИХ ИМПЕРАТИВА! ТОЛИКО МНОГО У ГРЧКОМ ЈЕЗИКУ ИМА РЕЧИ, КОЈЕ СУ - по западноевропским лингвистичким стручњацима:

"Опскурне, без етимологије, егејске, анатолске,
порекла непознатог, чак не индо - европске" итд.

Па с тим у вези да упитамо: Зар Херодот није оставио једно сведочанство, које наука - као и много што-шта што је он рекао - није ставила под истраживачки микроскоп.[13] Можда то сведочанство само за себе и не би представљало неку посебну вредност, међутим, спојено с Платоновим, оно се ипак утапа у једну речиту целину, која има сасвим одређен значај, намећући такође један сасвим одређен закључак. Ево, како гласи тај Херодотов текст:

> "... το δε Ἑλληνικον γλωσση μεω επειτα εγενετο, αιει κατε τη αντη διαχραται, ωζ εμοι καταφαινεεται ειναι. 'Αποσχισθεν μεντοι απο του Πελασγικου εου ασθενεζ, απο σμικρου τεο την αρχην ορμωμεον ανξηται εζ πληθοζ των εθνεων Πελασγων πολλων μάλιστα προσκεχωρηκοτων αυτω και άλλων εθνεων βαρβαρων συχνων."

> "...ЗАТИМ ЈЕ НАСТАО ГРЧКИ ЈЕЗИК, употребљаван увек с тим истим (тј. упоредо с "варварским" језиком), како се мени чини. Уистину, одвојивши се од Пелазгијског (тј. стабла), будући слаб, од малог у почетку, повећао се у мноштво, захваљујући Пелазгима, који су му прилазили као и многи други варварски народи. "

13. Херодот, 1,58.

А само мало пре у истој књизи,[14] Херодот повезује и "варварски језик с Пелазгима:

"... ησαν οι Πελασγοι βαρβαρον γλωσαν ιεντεζ...",

одн.:

"... Пелазги су говорили варварским језиком.... "

14. Херодот, 1,57.

Према томе, кад Платон спомиње "варварски" језик и пошто нам је јасно дато до знања, да су Пелазги били они, који су тим језиком говорили, уз пример из - не само ондашњег, већ и савременог српског језика... једини закључак који може да се изведе, јесте: древни Пелазги, називани од Грка "варварима", били су антички Срби и говорили су српским језиком! А пошто се грчки народ бројно повећао, захваљујући особито приласку многих Пелазга - ништа није толико природно као помисао, да ти "Варваро - Пелазго - Срби" нису могли нити за дан, нити само за који месец да измене и свој језик, уневши - не само његово лексичко богатство у новонастали грчки, већ и многе друге његове одлике, као у наше доба у хрватски.

У складу с претходним закључком Ами Буе је у свом познатом делу "Европска Турска" - у тому II, а на страни 41., споменуо, да се у његово доба:

"... знало за радове извесних филолога с циљем да се пронађу потпуно заједнички корени грчког и српског језика."

"... on connait les travaux de certains philologues pour retrouver des racines tout-a-fait communes aux langues grecque et serbe. "

Међутим, ти радови више не могу да се нађу! Где су нестали? Како су нестали? У току целих мојих студија никада и нико их ни у једној прилици није споменуо! О чему се ради?!

Чини нам се, да је у том смислу немачка наука одиграла своју злосрећну улогу. Она је понајпре, да би онемогућила Словенима да дођу до изражаја, створила термин "индо - германски"... Имамо чак много разлога, на основу којих можемо да верујемо, да су Немци боље од свих знали, да се радило управо о Србима, јер на територији коју су свом својом крволочношћу освојили, они су водили дуге и непрекидне борбе баш са њима...

Но каснији израз - "индо - европски", који је заменио "индо - германски" - налазимо, да ни он не одговара правом стању ствари. То је скоро исто тако неодређено и лишава нас готово сваке могућности да појмимо, шта се иза те две речи крије, као и грчко - римски "варвари".

С тим у вези налазимо потврду код преводиоца и коментатора Платоновог "Кратила", који смо при писању овога поглавља морали консултовати, а то је већ споменути Луи Меридие (Louis Meridier), који на стр. 19. свога увода овом Платоновом дијалогу, пише:

"... au lieu de dire comme Socrate, que certains mots ont une origine barbare, la science moderne les expliquerait par la parente du grec avec le sanskrit ou telle autre langue indo-europeenne... "

"...уместо да се каже као Сократ, да су извесне речи варварског порекла, савремена наука их објашњава сродношћу грчкога са санскритским, или с неким другим индо - европским језиком... "

У наставку истог овог одломка, Меридие каже (дакле, и поред претходне напомене), да је један велики део (une grande partie) грчког лексичког материјала "позајмица страна индо - европском" ("...emprunts etrangers a l'indo-europeen..."). На страну то, што је наука морала да учини напор, а особито хеленисти, да пронађу које и какве су те "не индо - европске грчке позајмице" - преко тога може некако да се пређе, али не и преко потпуне незаинтересованости и највећих савремених ауторитета за стари грчки у односу на Херодотове и Сократове "варваре", чију улогу за стварање славног грчког језика су подвукли и Херодот и Платон!

У овом погледу дело Грегора Данковског "Die Griechen als Stamm- und Sprachvenvandte der Slawen" - historisch und philologisch dargestellt ("Грци као расни и језички сродници Словена" - историјски и филолошки приказано), до данас потпуно занемарено и на западу одбачено, морало би се поново изнети на светло дана и узети као база за будућу компаративну студију између грчког и

српског језика. Та књига је чудесна, али - да би се потпуно разумела и прихватила, неопходно је беспрекорно познавање српског језика.

Данковски ту најпре пореди краће стихове из Италије и из Теокритове поезије с чешким. Тај изванредни познавалац грчког и латинског, немачког такође (ово своје дело је написао на немачком), а од словенских језика је знао сигурно све друге, осим српског, према томе, као упоређење није дао српске примере; а то је управо оно, што би требало кориговати, прерађујући ову иначе веома брижљиво и веома зналачки написану расправу. Међу његовим примерима има и Анакреонтових стихова, као - нпр., овај:

" Πιειν δ' εμοι διδωσι τον Fοινον ",

што се чита: пиеин д'емои дидоси тон (в)оинон, а што значи: "ПИТИ МИ ДАДОШЕ ТО ВИНО!" По јасноћи и једноставности је одмах уочљиво, да је српски испред грчког, тј. исклесан дугом употребом и без иједног сувишног гласа.

Коментари и белешке Данковског обилују грађом, која се сва мора прорадити, разрадити и допунити у будућој Српској академији.

Након неизмерно корисних коментара следи један упоредни речник, у коме је Данковски узео у обзир све словенске језике, обележивши српски као ИЛИРСКИ, а хрватски посебно, јер је то било доба, када Хрвати још нису били узели српски језик, говорећи - или страним језицима, или сиромашном чакавштином. После овог речника, следи "старо-словенски - грчки", где се - као и у предњем - може констатовати, да Данковски ипак српски није знао. Нпр., он наводи "ЦВЕТ" као старо-словенску реч, затим као чешку, па пољску, не спомињући, да је ЦВЕТ у Срба реч неизмењена... Посао, дакле, који чека марљивог истраживаоца!

Прелазећи на граматику Грка и Словена, он одмах даје као пример именицу "ЊИВА", прецизирајући "словачки", али не и српски. Или: "ЗЛАТО" му је старо-словенски, "золото" руски, али не каже да је "ЗЛАТО" и српски без икакве измене!

Што се граматике тиче, Данковски улази у детаље: глаголске, именичке, заменичке, у бројеве, предлоге, итд. То је једна невероватно занимљива грађа и било би бескрајно штета не наставити овај неизрециво интересантан посао. Он не може бити интересантан странцима, који српски не знају, али је сасвим сигурно, да ће српски истраживаоци да се посвете овом послу с највећим задовољством. Тако ће се надокнадити нестали упоредни филолошки радови ове врсте, које је споменуо Ами Буе, а уједно ће се потврдити Милојевићево пророчанско тврђење:

"Када се језик грчки почне испитивати,
онда ће се открити ствари нечувене! "

Што се тиче другог језика, који се развио из "пелазгијског", а то је латински и тај посао тек треба да се уради с новог становишта, изложеног у овој студији. А за сада ћемо се само осврнути на један додатак на крају компаративне расправе Грегора Данковског о српском (словенском) и грчком језику, већ цитиране у току овог поглавља. Тај свој додатак Данковски је, написао зато, да би се у њему осврнуо на један француски документ, који сам ја нашла непосредно пред открићем његових дела: Волтие М. (Vaultier M.) је у доле означеном Билтену[15] писао о историчару Левеку (Hr. Levesque) и о његовој двострукој теорији, која се односи на "афинитет" између словенског – с једне - и грчког и латинског језика - с друге стране.

15. Bulletin des Sciences historiques, antiquites, Philologie, Tome IV, 1825., pp. 396-397.

По овој расправи, Левек је писао о "фрапантној аналогији" између извесних словенских, што ми с пуним правом замењујемо са српских и одговарајућих им латинских израза. Међутим, ми бисмо на овом месту такође могли ставити и "пелазгијских", јер - како смо навели мало раније: ЛАТИНСКИ СЕ - управо као и грчки - ПО ОШПТЕ ПРИЗНАТОМ УЧЕЊУ, РАЗВИО ИЗ ПЕЛАЗГИЈСКОГ. А како у

нашем тексту Левек говори о "афинитету" и о "фрапантној аналогији" између латинског и словенских језика, он тиме признаје и допушта, да су стари Пелазги били Словени, што ми - из већ много пута објашњених разлога - мењамо у СРБИ. Ево, како Волтие приказује најбитније тачке Левекове расправе:

> "... que ces mots ne peuvent avoir passe de l'une dans l'autre langue par voie de communication et d'emprunt, et que cette ressemblance se borne a ces meme mots pris dans leur etat materiel...
>
> Il a cru pouvoir en conclure:
>
> - QUE LA LANGUE SLAVE A EOURNI LES PREMIERS ET LES PLUS ANCIENS ELEMENTS DE LA LANGUE LATINE...
> - QUE LES ABORIGENES DU LATIUM ONT ETE DE RACE SLAVE;
> - QU'ILS S'Y SONT ETABLIS A UNE EPOQUE OU LA CONSTITUTION DU LANGAGE... SE BORNAIT PRESQUE A L'EXPRESSION DES PREMIERS BESOINS. '

Другим речима:

> "... те речи нису могле да пређу из једног у други језик (тј. из старог српског у латински) саобраћајем и позајмицама. Та истоветност се ограничава на смисао речи узет у материјалном стању... Па је он веровао, да може да закључи:
>
> - ДА ЈЕ СЛОВЕНСКИ (СРПСКИ) ДАО ПРВЕ И НАЈСТАРИЈЕ ЕЛЕМЕНТЕ ЛАТИНСКОМ ЈЕЗИКУ;
> - ДА СУ СТАРОСЕДЕОЦИ ЛАЦИЈУМА БИЛИ СЛОВЕНСКЕ РАСЕ (СРБИ);
> - ДА СУ СЕ ОНИ ТАМО НАСТАНИЛИ У ВРЕМЕ, ДОК СЕ ЈЕЗИК ЈОШ ОГРАНИЧАВАО ГОТОВО САМО НА ИЗРАЗЕ НАЈПРЕЧИХ ПОТРЕБА."

Левек је у својој расправи споменуо такође граматичку подударност између латинског и словенског (српског)...

Данковски је за ову студију дознао тек у часу, кад је његово напред цитирано дело било завршено, те тако није више имао могућности, да споменуту расправу прикаже опширније и критички. Стога се он ограничио само на неколико примедби, изразивши своје неслагање с каснијом изменом, коју је Левек извршио - или у заједници, или пак под утицајем Немца Кристиана Готлоба Хајнеа (Christian Gottlob Heyne) на следећи начин:

> "Später suchte Hr. Levesque seine Behauptung zu modificieren, und in dem er bemerkte, dass die Züge der Ahnlichkeit, die er Anfangs in der slawischen und lateinischen Sprache wahrgenommen hate, sich auch in dem griechischen und in dem deutschen wieder finden, so zog er dieses Mal hieraus den Schluss, nicht das die Griechen, die Lateiner und die Deutschen der Slowen Abkömmlinge wären, sondern nur (mit HEYNE):
>
> "Dass diese vier Völker scheinbarer Weise einen gemeinschaftlichen Ursprung hatten, und ursprünglich (dans le principe) eine und dieselbe Nation gebildet haben müssen. "
>
> Ich fühle mich berufen, die Meinung des Herrn Levesque über diesen Gegenstand dahin berichtigen zu müssen... "

Из претходног текста је очито, да се Данковски осетио повређен зато, што је Левек у једном погледу изменио свој став и то под утицајем Немца Хајнеа. У ствари, сматрам, ДА ЈЕ ОВО

СВЕДОЧАНСТВО ПРВИ АКТ ГЕРМАНСКЕ ШКОЛЕ ОД ДАЛЕКОСЕЖНИХ ПОСЛЕДИЦА, одн. ПРВО СТАВЉАЊЕ ПРЕПРЕКА ПРЕД ЈЕДНО ОБЈЕКТИВНО УЧЕЊЕ О СЛОВЕНИМА УОПШТЕ, тако, да је касније берлинско - бечка школа само наставила започету "научну" офанзиву наметања њеног гледања на ствари. Ево, како своју мисао излаже Данковски:

> "Касније је Хр. Левек настојао, да. своје тврђење измени, запазивши, да се сличности, које је он у почетку приметио код латинског и словенског (српског), налазе још јасно у грчком и у немачком, те је он тако овога пута извукао закључак са Хајнеом, не да су Грци, Латини и Немци изданци Словена (Срба), већ:
>
> "Да та четири народа - на изглед - имају заједничко порекло и да су у почетку морали сачињавати једну исту нацију. "

Нечувено је, у коликој мери су извесне успостављене "научне истине" ствар договора и конвенција! Ако је у самом почетку постојао један заједнички језик и ако је од свих из њега произишлих језика СРПСКИ ОНАЈ, КОЈИ МУ ЈЕ ОСТАО НАЈБЛИЖИ ДО ТЕ МЕРЕ, ДА ГА ЧАК И ШАФАРИК СА СВОЈИМ АУТОРИТЕТОМ СМАТРА ЊЕГОВИМ ДИРЕКТНИМ ИЗДАНКОМ, како је онда могуће СРПСКИ ЈЕЗИК ПОТПУНО ОДБАЦИВАТИ?! На крају, на основу историјских чињеница, ми се прикључујемо Српској аутохтонистичкој школи, саглашавајући се с начином, на који она изводи и доказује порекло Грка, Латина и Германа, у што - није наш задатак да овде улазимо, али сматрамо задатком, да подвучемо, да су све те мешавине народа УШЛЕ ПРЕКО СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ТЗВ. "ИНДО - ЕВРОПСКУ" ЗАЈЕДНИЦУ, ЗАДРЖАВШИ КАО ОСНОВУ СВОЈИХ КАСНИЈЕ ИЗМЕЊЕНИХ, или - како стручњаци кажу - "дегенерисаних" идиома - СРПСКИ ЈЕЗИК!

ОВО ЈЕ УТОЛИКО ТАЧНИЈЕ, ШТО СЕ ЗНА: КАДА, КАКО И ГДЕ СУ СЕ КАСНИЈЕ У ЕВРОПИ РАЗВИЛИ СВИ ДАНАШЊИ ЕВРОПСКИ ЈЕЗИЦИ, ПОЧЕВ ОД ГРЧКОГ, ЛАТИНСКОГ, ГОТСКОГ И ИЗ ЊИХ ЈОШ КАСНИЈЕ ДРУГИХ ДАНАШЊИХ ИДИОМА ЕВРОПЕ, ДОК ЈЕ СРПСКИ ЈЕЗИК ТОЛИКО СТАР И ДОЛАЗИ ИЗ ТАКО ДАВНЕ ПРОШЛОСТИ, ДА СЕ ЧАК НИ ВРЕМЕ ЊЕГОВОГ ПОСТАЊА НЕ МОЖЕ НАШИМ ДАНАШЊИМ МЕРИЛИМА УСТАНОВИТИ!

Утолико више подвлачимо потребу једног дубоко студиозног новог прилажења Грегору Данковском, који - сасвим сигурно - предосетивши с касније потврђеном тачношћу кобне последице двојке Немца Хајнеа и Француза Левека, овако пише на крају свога врло вредног дела:

> "Осећам се позваним, да мишљење господина Левека о овом предмету коригујем."

Прво: Да су словенске (српске) речи које се односе - не само на основне потребе, већ и на истанчанија осећања, а и на више појмове, истог порекла са грчким, као и да је граматичка конструкција оба језика једна те иста:

Друго: Да је латински са словенским (српским) јединствен особито у речима, које су истовремено власништво и грчког, нпр.:

ОКО,	CULUS,	ital. OCCHIO,	AUGE,	οκοζ
ОВЦЕ,	OVIS,	SCHAF,		οιζ
ДОМ,	DOMUS,	(Haus),		δωμα, δομοζ
КЉУЧ,	CLAVIS,	SCHLÜSSEL,		κλειζ, κλαξ
НЕБО,	NUBES, (Wolke, Himmel),			νεβοζ, νεφοζ,
итд.				

> "Данковски затим наглашава, да се грчка и латинска граматика слажу са српском (из предњих примера је више него јасно, да се ради о упоређењима са српским језиком!) тамо, где се њих две слажу међусобно. "

У закључку Данковски пише:

> "Следеће речи би требало да јасно покажу степен сродства између словенског (српског), грчког и латинског, јер:
> ОД ТРИ РОЂЕНЕ СЕСТРЕ ЈЕДНА ЈЕ ОСТАЛА ВЕРНА СВОМЕ НАСЛЕЂЕНОМ МАТЕРИНСКОМ ЈЕЗИКУ (СРПСКИ); ДРУГА ЈЕ СВОМЕ МАТЕРИНСКОМ ЈЕЗИКУ ДАЛА НАЈВИШЕ ЗНАЊЕ; А ТРЕЋА ЈЕ ИЗМЕШАЛА СВОЈ МАТЕРИНСКИ ЈЕЗИК С ЈЕДНИМ СТРАНИМ ЈЕЗИКОМ (ЛАТИНСКИ)."

Из претходнога излази, да је ЈЕЗИЧКИ СРПСКИ НАЈДУБЉЕ ВЕЗАН С ПРАЈЕЗИКОМ, јер ни ЗНАЊЕ, а ни ИЗМЕШАНОСТ нису квалитативни епитети за "верност своме наслеђеном језику", пошто се они односе на нешто сасвим друго...

* * *

Остављајући продубљивање овде овог тек само назначеног предмета, да погледамо, шта је у односу на постанак латинског језика рекао Андре Лефевр (Andre Lefevre):[16]

"Le Latin fut d'abord un groupe central de dialectes,
sabin, eque, volsque..."

"Латински је најпре био централни група дијалеката:
САБИНСКОГ, еквиколског, волшанског... "

16. Andre Lefevre, Les races et les langues, Paris, 1893., p. 170.

А ко су били САБИНИ? На.ово питање одговор нам даје Страбон: (V, c. 3., 1.):

" ... εστι δε και παλαιοτατον γενοζ οι Σαβινοι και οι αυτοχθονεζ ... "
"antiquissima gens est Sabinorum et sunt indigenae... "

"Сабини су најстарији народ и староседеоци (аутохтони...) "

А САБИНИ СУ БИЛИ ДРЕВНИ СРБИ, АУТОХТОНИ СТАНОВНИЦИ АПЕНИНСКОГ ПОЛУОСТРВА (по Страбону), ШТО ЈЕ СВОЈИМ НАУЧНИМ АУТОРИТЕТОМ ДОКАЗАО И МИЛАН БУДИМИР У ГЛАВИ ОВОГ ДЕЛА, ПОСВЕЋЕНОЈ СПЕЦИЈАЛНО ЊЕМУ, одн. НЕКИМ ЊЕГОВИМ РАЗМАТРАЊИМА У ВЕЗИ С ПРЕДМЕТОМ ЦЕЛЕ ОВЕ СТУДИЈЕ.

Чувена пак "ОТМИЦА САБИЊАНКИ" - уметнички мотив кроз векове - сведочи, да су прве генерације будућих освајача света родиле - од придошлица отете - СРПКИЊЕ... Јер су придошлице стигле без жена... А Милош Милојевић подробно објашњава, ко су били отмичари и на какав начин су стигли...

* * *

ОВДЕ ТЕК ОТПОЧИЊЕ ПРАВА СТУДИЈА О ГРЧКО - РИМСКИМ "ВАРВАРИМА", ЗАТИМ О "ПЕЛАГЗИМА" и НАЈЗАД О "ИНДО - ЕВРОПЉАНИМА" САВРЕМЕНЕ НАУКЕ, КОЈОМ ТРЕБА ДА СЕ ПОКАЖЕ - АНАЛИЗИРАЈУЋИ РЕЧ ПО РЕЧ - КАКО СУ СЕ И ГРЧКИ И ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК РАЗВИЛИ НА БАЗИ СТАРОГ СРПСКОГ ЈЕЗИКА, ЗАМАГЉЕНОГ ИЗМИШЉЕНИМ МИТОМ О "ИНДО - ЕВРОПЉАНИМА", СТВОРЕНИХ ДОГОВОРОМ ЗАПАДНИХ НАУЧНИКА, УЗ ПОТПУНО НЕПОШТОВАЊЕ ЧАК И НАЈМОНУМЕНТАЛНИЈИХ ДЕЛА НАЈВЕЋИХ ЕРУДИТА СЛОВЕНСКОГ ПОРЕКЛА!

Када се ради о старим Грцима и њиховим савременицима, античким Србима, ми не можемо да се ограничимо само на питања језика. Јер, формирајући се постепено, како каже Херодот - "приласком

Пелазга", Грци су се од њих учили најпре земљорадњи, усвајајући - скупа са знањем о њој - и изразе, који се на њу односе. Само у том погледу вага ће тешко да превагне на српску страну, без "опскурних, непознатих, медитеранских и "по својој прилици" анатолских нејасних етимологија"!

Но познато је, да су се Грци од старих Срба научили: канализацији, архитектури, па чак и коришћењу рудника и металургији. У неким грчким обичајима и у фолклору до данас су се одржали српски трагови... Све то треба по реду да се испита, преиспита и среди - не у духу псеудонауке, већ истините науке. Изгледа смешно послужити се плеоназмом "истинита наука", међутим - наше време у толикој мери кипти разним научним фалсификатима, да је овде употребљени плеоназам апсолутно на своме месту.

Затим - једна нова анализа хомерског језика са становишта српског - насушна је потреба, јер од Хомера до српске народне поезије нашег доба - како тврде познаваоци - очигледно постоји континуитет. Исто тако - сви објективни познаваоци кажу, да се у "Илијади" налази цела ТРАЧКА МИТОЛОГИЈА, окарактерисана касније као грчка... Сипријан Робер је назива СЛОВЕНСКОМ, међутим, како око Грка, других Словена од вајкада па до данас није било осим Срба,[17] - природно је - да је она СРПСКА, па чак ако је названа и ТРАЧКОМ, јер су и ТРАЧАНИ били Срби, управо као и данашњи РАШАНИ. Па ћемо у следећем поглављу направити само један веома мали увод за будућу велику студију о СРПСКОЈ МИТОЛОГИЈИ У ГРКА. И додајмо још, да су сви центри каснијих "грчких мистерија" и пророчишта, првобитно били ТРАЧКИ, одн. ПЕЛАЗГИЈСКИ, или - по Роберу - СЛОВЕНСКИ, тј. СРПСКИ!

17. Бугари, наиме, нису Словени. Они су освојили старе српске области са српским живљем, одатле је и велика лексичка сродност између српског језика и из њега насталог бугарског. И у томе се сви познаваоци слажу!

"СРПСКИ - НЕПОСРЕДНИ ИЗДАНАК ПРАЈЕЗИКА"

Један научник прошлог века, како је сам рекао, живео је само зато да пронађе, који је народ говорио језиком ведских химни. Он је био на путу да учини то откриће, али - смрт га је пресекла, а с њим је пресекла и једини пут, који је ка том открићу водио! Био је то Швајцарац Адолф Пикте.[1] У свом животном делу он је - највећом савесношћу - испитивао реч по реч, загледао је са свих страна, тражио њене паралеле, сасвим се приближавао истини, али - када је смрт дошла, моменат још није био дозрео, да се у ту истину проникне. И до данас се остало тамо, докле је он био стигао. Истина, створене су велике катедре, заблистала су многа сјајна имена на небу санскритологије и индологије, али сви филолози, лингвисти, индолози и санскритолози заобилазе око Словена као око ватре, а за Србе - готово да и не знају. Због свега овога - помисао, да постоји једна велика завера ћутања - намеће се сама од себе. Та завера се не односи - наравно - само на Србе, него на Словене уопште - кроз настојање, да се њихова појава у Европи и даље упорно повезује с навалама азијатских хорди. Због тога Шафарик, огорчен ограниченошћу људских схватања, пише:[2]

> "Најезде које су представљале ужас за Европу, биле су најезде Хуна, Авара, Бугара, Казара, Мађара и Печенега, који су наваљивали у хордама из Азије као страх и трепет за Европу. Били су то народи монголско - турско - финског порекла. Међутим, ни један од индо - европских народа није тако касно, тј. у IV, V веку, или касније по Христовом рођењу дошао из Азије у Европу. Тако с потпуном сигурношћу тврдимо и знамо, да су Словени део индо - германских народа. А ако су Словени[3] дошли из Азије у Европу, ТО ЈЕ БИЛО ТАКО ДАВНО И У ТАКО ДАЛЕКИМ ВРЕМЕНИМА ДА ИХ ЈЕ НЕМОГУЋЕ САГЛЕДАТИ. К томе додајемо

сродност словенских језика с другим језицима европских народа... Обликовање, изведенице, композиција речи, формирање глагола, затим прозодија, особито у њеним старијим облицима у старо-грчком, латинском, немачком и литванском и словенском - толико је у ових пет језика слична, да се кроз то морају препознати сестре, кћери и ЈЕДНА ПРАМАЈКА, КОЈЕ СУ СЕ РАЗДЕЛИЛЕ ТЕК КАСНИЈЕ, ПО ДОЛАСКУ У ЕВРОПУ, ШТО СЕ ТАКОЂЕ ДЕСИЛО У ЈЕДНО ДАВНО ДОБА. Да се та подела догодила у Европи, а не у Азији, за то тврђење је Шафарику доказ чињеница, што је сличност између наведених пет језика много већа од њихове сличности са азијатским језицима исте групе. "

1.Adolphe Pictet, Les origines indo-europeennes, ou les Aryas primitifs; Essai de paleontologie linguistique, Paris, 1877., 2 volumes.
2. "Словенске старине", немачки превод, 1,30.
3. Из Азије нису дошли Словени, већ Срби. Име Словен је врло касна појава.

Адолф Пикте као да надовезује своја размишљања на Шафарикова, када каже, да живи само зато да открије, који је био тај давни народ, који су за Шафарика - на основу великог мноштва докумената - били Срби.

А да су баш Срби били тај стари народ, каже то и Атињанин Халкокондило, историчар, износећи можда смелије од свих тврђење додатком παλαιοτατον тј. "најстарији", који се односи на Трибале, убрајане од неких аутора у Трачане, а од неких у Илире, што потврђује чињеницу о трачко - илирској сродности, па чак и истоветности. Но Халкокондило се не зауставља само на томе, већ пишући:

" Τριβαλλοι... ο δε εθνοζ παλαιοτατον τε και μεγιστον των εθνων "
"Трибали... народ најстарији и највећи међу народима... ",

он додаје, да су Трибали Σερβοι, Срби, при чему добијамо један јасан редослед, који намеће једини могући закључак: антички Трачани, Илири, Трибали и др., сви су били једнородни и једнојезични и како кажу и Херодот за Трачане, и Халкокондило за Трибале - имали су сви исте обичаје. А ослањајући се - између осталих - управо и на Грка Халкокондила, ми знамо, да су они уједно сви били Срби, а тек касније Словени, име потврђено тек у првим вековима по Христовом рођењу. Овај закључак је тако јасан и толико логичан, заснован је на разним документима од разних аутора и није последица некаквог договора, као што је био, нпр., онај прошловековни, по коме Трибала једноставно нема...

Према томе, Трачани су живели и на Балкану, и у Европи, где увек постоје њихови бројни потомци, исто тако као и потомци Трибала, Илира итд., а све су то данашњи Словени, од којих су српско име задржали Срби на Балкану и Срби (немачки Венди) у Лужици. А да Срби нису дошли ни с једном од азијатских хорди, тј. врло касно појављујући се као европски уљези, то је потврдио много пута Сипријан Робер, коме је у овој студији посвећена дужна пажња. То су потврдили бројни писци, које наводи Шафарик у "Старожитностима", па у "Пореклу Словена". То је потврдио Француз Francois Pricot de Sainte-Marie у свом делу посвећеном Словенима југа, с насловом " Les Slaves Meridionaux", стр. 66., где каже:

" Les Slaves etablis en Europe depuis la plus grande antiquite... ",
"Словени, настањени у Европи од најдавнијих времена...",

што се - с обзиром на наслов дела - у првом реду односи на Балканске Словене, тј. Србе.

Н. Фрере (Nic. Freret), је, како каже Шафарик, имао веома високе идеје о старости Словена, па је чак СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК СМАТРАО МАЈКОМ ТРАЧКОГ И ГРЧКОГ,[4] чиме смо се мало детаљније позабавили у поглављима о писму, о Платону, Данковском, итд.

4. Oeuvres ed. 1796. T. I Memoire de l'Academie d'Inscription, T. XXI.

АндреЛефевр (Andre Lefevre) у свом делу "Les races et les langues", стр. 170. пише:

> ...la culture, relativement moderne des Slaves ne les empeche pas de remonter aux plus antiques epoques du parler indo-europeen; leur grammaire est empreinte d'un caractere tout-a-fait archaique, surtout dans la declinaison. Le groupe est tres uni... "

> "...релативно нова култура Словена не спречава их, да се нађу у најудаљенијим временским периодима индо - европског говора; њихова граматика носи печат апсолутне архаичности, особито у деклинацијама. Група представља велико (језичко) јединство... "

Словени, дакле, у језичком погледу представљају јединственост, тј., међусобно се разумеју, без обзира ком словенском наречју припадају, што у неку руку - индиректно - објашњава баварски географ IX века:

> "Zeruiani, quod tantum est regnum, ut ex eo cunctae gentes Slavorum exortae sint et originem sicut affirmant ducant"[5]

> "Зеруиани (Срби), чије је царство толико, да су од њих произишли сви словенски народи и, како тврде, од њих воде порекло."'

5. München, Hormayrs Archiv, XVIII, p. 282-283.

Павле Јосиф Шафарик у "Старожитностима" (I,40.) говорећи о Србима, који живе у Европи од најдавнијих времена, или - што је исто - каже он, од праисторијског доба, тврди, да један тако распрострањен народ води своје порекло од најдаље прошлости. У вези с тим, он прелази на проблем језика и каже (на истом месту), ДА СЕ СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК РАЗВИО САМ ОД СЕБЕ, те да носи у себи и у својим облицима (in Stoff und Form) један тако снажан печат оригиналности, а та чињеница је доказ, да су СЛОВЕНИ - У НЕКУ РУКУ САМОНИКЛИ, НЕ ПОСТАВШИ НИКАКВОМ МЕШАВИНОМ НИТИ У РАСНОМ, КАО НИ У ЈЕЗИЧКОМ СМИСЛУ, што савршено одговара Пиктеовом тврђењу о његовом "давном народу - чистом од сваке мешавине, који се - најмање 2000 година пре Христа пружао од Инда до западне Европе," а који он - упркос толикој бројности, на жалост, није успео да пронађе. Шафарикова - иначе снажна мисао - све је снажнија и уверљивија, јер је њена главна карактеристика логика, заснована на његовом великом језичком познавању. Тако, када утврди, да:

> "Један тако оригиналан, чист, граматички савршен, богат и на многе делове издељен језик, никако није могао да се обликује без постојања једног јединственог првобитног и самосталног народа.",

ми у овим његовим речима налазимо потпуну сагласност с оним, што су рекли француски филолози Меје и Вајан. Ми смо уверени, да су ова последња двојица своје закључке направили самостално, не ослањајући се на - према њима - већ давног Шафарика. Па кад у оквиру једног тако великог временског распона различити научници тврде једну те исту ствар, онда она мора одговарати

стварности, без обзира којим и каквим путевима су до ње дошли. Тако би - када се све до сада речено узме у обзир - могли да сведемо све на следеће:

1. - Древни Трачани и Илири били су антички Срби. Ми смо у овој студији приказали неколико аутора, чија дела су оријентисана у том смислу. Међутим, Милош Милојевић и Сима Лукин-Лазић цитирају - сваки - по неколико десетина писаца, сагласних с централном идејом ове расправе. Назив Илир за Србе сачувао се готово до данашњих дана, док назив Трачанин у писменим документима постоји чак до XVI века. Тако Јован Рајић наводи, како мађарски историчар[6] назива Србе уопште Трачанима, а поименце српског деспота Ђорђа Бранковића. Њему прикључујемо ауторитет Мојсија Хоренског, који у IV веку по Христу тврди, да су шест провинција Тракије, од којих једна велика (Мезија), насељене Словенима.

2. - Херодот у V веку пре Христа каже за исте те Трачане, да су најмногобројнији народ после Хиндуса... Да сви имају исте обичаје и исти језик, премда носе различита имена од једне области до друге.

3. - Зна се, да је - час међу Трачане, а час међу Илире био убрајан - по Халкокондилу - "најстарији народ" - Трибали. Дакле, по Халкокондилу - Трибали су били - не само најмногобројнији међу народима, већ и најстарији, а језиком, којим су говорили они, говорили су - по њему, Халкокондилу - и други Словени, СВЕ ДО ПОЉСКЕ. А пошто он изричито тврди, да су Трибали СРБИ, значи, ДА ОН И ТАЈ ЗАЈЕДНИЧКИ ЈЕЗИК У ОСНОВИ СМАТРА СРПСКИМ!

4. - Баварски географ из IX века[7] потпуно недвосмислено пише, да је "српско царство тако велико, да су из њега произишли сви словенски народи", који, дакле, - ОД СРБА ВОДЕ ПОРЕКЛО.

5. - И Константин Порфирогенит је чак нешто знао о старости Срба, тврдећи у свом спису, да су они у централној Европи "ЖИВЕЛИ ОД ПОЧЕТКА". Ја лично на основу свих сведочанстава сматрам, да су они живели "од почетка" и на Балкану и да су се - или, како то неки аутори воле да кажу - одатле, а и из Подунавља разишли по Европи. Ова се чињеница данас потврђује најновијим археолошким налазима, захваљујући којима се доказују тачност и заснованост дубоког уверења Сипријана Робера, да је Дунав био прасрпска река.

6. - Плејади аутора који и нехотице подржавају нашу тезу, прибрајамо и Пиктеа, чије истицање, да се тај првобитни - данас од науке крштени "индоевропски" - народ протезао најмање још 2.000 година пре Христа од Инда до Атлантског океана, може од речи до речи да се примени на српски народ, а на основу - не само археологије, већ и мноштва утврђених историјских чињеница. Такође, научно може потпуно да се одбрани и Пиктеова идеја водиља, да је језик тог бројног и расно још непомешаног народа био већ савршен и као такав - врело, из кога су потекли сви језици, који се називају "индоевропским". Па не само језици, већ и сви данашњи народи, који њима говоре, па их Пикте и назива "потомцима" народа, који је говорио језиком Веда.

7. - Шафарик, пак, сасвим независно од Пиктеа и коју деценију пре њега, сасвим одређено и јасно говори - и у "Старожитностима", и у "Пореклу Словена", где је коаутор са Суровјецким, о СРБИМА КАО О ВРЛО БРОЈНОМ НАРОДУ ЈОШ ОД НАЈДАВНИЈИХ, ПРЕИСТОРИЈСКИХ ВРЕМЕНА. Он период силне распрострањености тог мноштва Срба протеже чак и на време од хиљаду година пре њега, када су Срби у Европи били још увек - не само веома бројни, већ су упоредо с тим, заузимали и много већа пространства - не само у Европи, већ и у Азији. У времену на које Шафарик прави алузију, постојала је још Балтичка Србија. Бела, или Велика Србија, Панонска Србија, Балканска Србија, итд., да се ограничимо само на ових неколико

појединости. И сетимо се овде, да је још у доба Карла Великог с оне стране Рајне, све што није било франачко, било српско, због чега је била створена "СРПСКА ГРАНИЦА" или - како Руси кажу у њиховој Енциклопедији "Бољшаја" - "Сорбскиј рубеж". Било је то време, када још азијатске хунгарске хорде нису биле пресекле прастари српски средњеевропски простор и када је од Балтика до Егејског мора "цео свет разумевао српски" па је у српском народу одатле и остала изрека, коју и данас често употребљава, не знајући да је објасни:

"Говори, српски, да те цео свет разуме!"

Било је то такође доба, када други Азијати - турско-татарски Бугари још нису били поцепали стари српски народ на Балканском полуострву! А такође и доба, када се срспки језик још могао чути по многим крајевима Мале Азије, па чак и Египта. Тако би, дакле, и ти Шафарикови Срби, Венди, Венети, Хенети, Вани, итд., итд. и бројем и јединственошћу одговарали Херодотовим Трачанима и Халкокондиловим Трибалима - Србима, и трачким Словенима Мојсија Хоренског, а и Пиктеовом безименом народу.

8. - Најзад - сви се у овом делу побројани аутори слажу у томе, да је тај "бројни и силно распрострти народ имао исте обичаје и исти језик, премда је уз опште и заједничко српско име, од једне до друге области носио и обласна, или покрајинска имена. За Шафарика је - пошто му је тај првобитни народ био српски - и његов језик био српски. Велики број писаца је исти тај језик називао илирским. За Халкокондила, коме су Трибали били Срби -наравно - и њихов језик је био српски, док је Пикте рекао да је то био језик Веда, јер је његов мистериозни народ морао говорити језиком поезије, коју је творио.

6. Иштванфи.
7. München, Hormayrs Archiv, XVIII, p. 282-283.

Према свему напред изложеном, језик тог бројног и распрострањеног народа, морао је, управо као и сам тај народ, носити печат велике старине, јединствености, па према томе и изузетне постојаности, "без наглих криза", какве су имали - по Мејеу и Вајану - грчки, италски, особито латински, па немачки. По њима је те одлике имао прасловенски, што ми допуштамо себи да коригујемо у ПРАСРПСКИ управо и на основу онога, што су њих двојица установили:

"... да је њим говорио некада један народ,
који је поседовао свест о својој јединствености"

- а то једино може да се односи на СРПСКИ НАРОД.

А да је у питању СРПСКИ НАРОД, то смо видели у одломцима ове студије посвећеним Сипријану Роберу, који Србе назива:

"...ПОЧЕТНИ НАРОД МАЈКА,
а СРПСКИ ЈЕЗИК - ЈЕЗИК МАЈКА "

Пре Сипријана Робера исту констатацију је направио Павле Јосиф Шафарик као изузетни познавалац класичног грчког и латинског, савремених европских и свих - без изузетака - словенских језика, што значи, да постоји готово апсолутна немогућност, да се такав познавалац превари... у овом подручју, које је целокупно било његова дубока својина. У вези са Шафариком, професор Костић у том смислу приказује једну веома занимљиву појединост:[8]

8. Л. Костић, Изјаве странаца о српском језику, 1964., стр.15.

П.Ј. Шафарик је више пута, а особито у својој српској читанци, изразио један веома занимљив закључак, уз то од највећег значаја. По Белићу (Народна енциклопедија СХС) у тој читанци је по први пут дат правилан поглед на порекло српског језика и покушај његове кратке историје. Објављена 1833. г. она доноси Шафариково мишљење, да је СТАРИ СРПСКИ ЈЕЗИК БИО САСВИМ СЛИЧАН ТАДАШЊЕМ, САВРЕМЕНОМ, ШТО ПРЕДСТАВЉА РЕТКОСТ У ИСТОРИЈИ ЈЕЗИКА Он каже дословно:

> "Српски језик има извора и помоћних средстава прастарих (из високе старине) у довољној количини, да се питање његове старости... може да реши најкраћим и најсигурнијим путем. Нама је потребно само да преузмемо просто сведочење и да испитамо српске споменике временским редом... па да дођемо до резултата, да је у Србији од памтивека... постојао поред црквеног дијалекта... у исто време и један самостално образовани српски национални језик, који се у основним тачкама подудара са данашњим..."

Овом свом чврсто и солидно заснованом уверењу, Шафарик на стр. 71. "Порекла Словена", прикључујући се Халкокондиловом тумачењу, да су Трибали - Срби, додаје убедљиво:

> "Словенски печат географских имена Трибала посебно ћемо обрадити, те ћемо тако из хаоса трачко-илирских народа извући још један словенски народ-"

Критични Шафарик у закључку овог одељка љутито умује:

> "Цела ова збрка потиче због тога, што је код Грка и Римљана постојало потпуно непознавање страних језика, а и због склоности новијих историчара, да учине да нестану одједном, као лишће у јесен, сви други становници Европе, осим управо споменутих Грка и Римљана, да нестану, изумру и буду замењени онима који наваљују из Азије. "

Остајући тако чврсто на својим позицијама, Шафарик користи сваку прилику, да докаже - не само постојање Словена кроз Трачане, Илире, Трибале, Венде, итд., него и да пружи доказе, да је једно јединствено име било свима њима "опште и домаће", а то је Србин. Он чак допушта, да су нека племена међу Словенима била "etslowenisiert", тј., да су "изгубили словенско обележје" у језичком погледу, као нпр. бугарски,[9] али што се српског језика тиче, Шафарик упорно тврди:

> "...wahrend sich, nach der gewöhnlichen Anname, in THRAKIEN UND ILLIRICUM GLEICH ALTE SERBISCHE SPRACHE IM GANZEN REIN VON SOLCHER ENTARTUNG ERHALTEN HATTE...'[10]

> "...док је, како се обично узима, У ТРАКИЈИ И ИЛИРИЈИ ПОДЈЕДНАКО СТАР СРПСКИ ЈЕЗИК ОСТАО ПОТПУНО ЧИСТ ОД ТАКВЕ ДЕГЕНЕРАЦИЈЕ.."

9. "Über die Abkunft der Slawen", n. 149. Како Бугари нису Словени, они се нису могли "од-словенити." Тачније би било рећи, да су они покварили српски језик, наметнувши старим Србима своје азијатско име, што сам Шафарик одмах мало ниже потврђује.
10. Идем.

Па будући, дакле, да је српски језик - по Шафарику: ЧИСТ, ВЕОМА СТАР, ГОТОВО НЕИЗМЕЊЕН", оно што он каже о пореклу и почецима словенског језика уопште, а с обзиром и на друге ауторе; који тврде, да је међу словенским језицима СРПСКИ НАЈСТАРИЈИ, у првом реду се може применити на српски језик, као нпр.:

> "Die slawische Sprache ist selbstständiger Natur und stammt von keiner anderen europeischer Sprache ab. SO VIEL MAN NACH LANGEN JAHRHUNDERTEN UND VIELFACHER UMSTALTUNG AUS IHREM BAUE UND IHREN WURZELN ENTNEHMEN KANN, SCHEINT SIE EIN UNMITTELBARER SPRÖSSLING DERSELBEN UHRSPRACHE ZU SEIN, AUS WELCHER DIE ALTINDISCHE SANSKRITA HERVORGEGANGEN... "

"СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК ЈЕ САМОСТАЛНЕ ПРИРОДЕ И НЕ ПОТИЧЕ НИ ОД ЈЕДНОГ ДРУГОГ ЕВРОПСКОГ ЈЕЗИКА ТОЛИКО, КОЛИКО - ПОСЛЕ ДУГИХ ВЕКОВА И ПОСЛЕ МНОГИХ ПРОМЕНА У ЊЕМУ- МОЖЕ ДА СЕ ПРОНИКНЕ У ЊЕГОВЕ КОНСТРУКЦИЈЕ И У ЊЕГОВЕ КОРЕНЕ, ОН ИЗГЛЕДА КАО НЕПОСРЕДНИ ИЗДАНАК ИСТОГ ПРАЈЕЗИКА, ИЗ КОГ ЈЕ ИЗИШАО И СТАРОИНДИЈСКИ САНСКРИТ.

"DE ORIGINE ET SEDIBUS VETERUM ILLYRIORUM", auctor CASIMIRUS SZULC,[1] Polonius

Писац се, дакле, представио насловом књиге - Пољак, а назив дела му је "О пореклу и седиштима старих Илира"; његово име бисмо написали ћирилицом: Казимир Шулц. Ову своју расправу Шулц је почео да пише с нескривеном радошћу, јер, како је рекао на крају свог кратког увода:

"Ни једна земља није тако згодно локализована,
између Азије и Европе, као... данашња Турска."

1. Дело је штампано у Познању,185б.г.

А због чега је њега, далеког Пољака, та земља интересовала? То ће се расветлити до краја приказа овог дела, за које се он служио - између осталог - и ауторима, којима се и ми у овој нашој студији бавимо: Себастијан Долчи, Мавро Орбини, Апендини, Сипријан Робер, затим Матија Петар Катанчић[2] и пољски историчар Бјеловски. Што се тиче "писаца словенског порекла", Шулц каже, да су му они особито били добродошли, зато што су лако могли да се снађу у деформисаним грчко-римским географским називима, откривајући у њима словенска имена:

"...ubi hodie Slavi incolunt, quodque nonnulla
nomina propria similia Slavicis invenerunt..."

Другим речима:

"... тамо, где данас Срби живе" ("Словени европске Турске"), постојала су
"словенска географска" имена још пре њиховог наводног доласка на Балкан.

2. Катанчић је Словенац (рођен 1750., у Валпову, умро 1825., у Будиму). Био је песник, археолог,

историчар и нумизматичар. Да би написао једну своју раправу о хрватској филологији, пропутовао је крајеве између Купе, Саве и Драве, по чему се види, докле се по њему пружала Хрватска. О њему расправља аутор малог дела "Хрвати и језик српски", означен само иницијалима С.М.Д. - (Нови Сад, 1895. год.), износећи Катанчићево мишљење о "Илирима" и "илирском" језику, који је, по свему што је К. написао, језик српски. Па с. 33. С.М.Д. пише: "У своме делу 'De Istro... ' (Budim, 1798.) Катанчић овако каже:

> "Црногорци, Србијанци, Бошњаци (наравно, подразумевајући ту и Херцеговину) и Срби у Угарској - и то са обе стране Дунава, говоре једним истим језиком, којим и Далматинци - а ДА СЕ ОД ХРВАТА РАЗЛИКУЈУ (стр.108.) Катанчић каже и то, ДА СУ СЕ ХРВАТИ ОД УВЕК РАЗЛИКОВАЛИ па да се И ДАНАС ЈОШ (XVIII век) РАЗЛИКУЈУ ОД ДАЛМАТИНАЦА И ПО ЈЕЗИКУ И ПО ДОМОВИНИ: "Perfecte et hodie Croatas ab Dalmatis et patria, et loquendi ratione distinotos, bene novimus."

Но он је сматрао, да се - не само Далматинци од Хрвата разликују, већ "сви Илири - у свему, па и у језику" (стр.227.). А како он за штокавштину изричито каже, да је језик илирски (стр.140.), то је - по њему - очевидно, да су сви "Илири" говорили штокавски. Кад њему сви "Илири" само штокавски говоре и кад се, такође по њему, сви Илири разликују у СВЕМУ ОД ХРВАТА, - онда нема сумње, да су ХРВАТИ ГОВОРИЛИ САСВИМ ДРУГИМ ЈЕЗИКОМ, РАЗЛИЧИТИМ ОД ШТОКАВШТИНЕ.Сматрајући штокавштину за језик илирски, Катанчић каже, да је кајкавштина језик словеначки док му је чакавштина језик хрватских (стр.140.) То се подудара с једним другим Катанчићевим тврђењем, где сматрајући само ЧАКАВЦЕ ЗА ХРВАТЕ, ОН ИМ ОВАКВЕ ГРАНИЦЕ ПРЕМА ИЛИРИМА СТАВЉА:

> "LINEA AB DRAVO PER MOSLAVINAM DUCTA AD CZETINAE FLUMINIS DALMATIAE EXORTUM. REGIONEM AB HAC LINEA IN OCCASUM PATENTEM COLUERE SAVIENSES, ET HORUM POSTERI CROATAE USQUE HODIE COLUNT." (Specimen Philologiae et Geographiae Pannoniorum", 1795., p.24.)

А то ће рећи:

> "Хрвати ЖИВЕ ЗАПАДНО ОД ЛИНИЈЕ ПОВУЧЕНЕ ОД ДРАВЕ, ПА КРОЗ МОСЛАВИНУ ДО УТОКА РЕКЕ ЦЕТИНЕ У ДАЛМАЦИЈИ; А НА ТОМ ПРОСТОРУ ЖИВЕЛИ СУ УВЕК ЊИХОВИ ПОТОМЦИ (тј. чакавци), КОЈИ ТУ И ДАНАС ЈОШ ЖИВЕ"

Јасно је, дакле, да по Катанчићу Хрвати нису Илири и да НЕ ГОВОРЕ ИЛИРСКИМ ЈЕЗИКОМ, тј. штокавштином....Катанчић је рекао, који су то све Илири, који говоре као Далматинци. Али он каже, да и Босанци и Далматинци ГОВОРЕ ОНИМ ИСТИМ ЈЕЗИКОМ, КОЈИМ ГОВОРЕ И СРБИЈАНЦИ (стр.144.), а мало даље на истој тој страни - додаје, како сви ИЛИРИ ГОВОРЕ ЈЕЗИКОМ СРПСКИМ:

"Serbli ... universi dialecto Illyricae usi".

Па пошто Катанчић признаје и тврди, да Илири сами себе зову Србима, па да их и други исто тако зову Србима, а и Илирима, (стр.217. и 227.), то онда нема сумње, да је он - као и сви његови Словенци - сматрао свој домаћи и народни језик за језик српски.Тако каже учени Катанчић као рођени Словенац и као католички калуђер (фрањевац), сматрајући свој језик за чисту штокавштину, тј. за језик српски а све оне, који штокавски говоре, за Србе, премда их други - поред тога, још и Илирима зову...

" Да Катанчић није овде помишљао само на ПРАВОСЛАВНЕ

ШТОКАВЦЕ, НЕГО ТАКОЂЕ И НА КАТОЛИЧКЕ, то сведочи он сам, када каже:

"Вера не чини разлику у народности" –
"... ad hic (ritus) non facit diversitatem in gente." (p. 143.).

Најзад, то исто признаје и Људевит Гај, који је под плаштом "илирског покрета" једноставно преотео језик српски за Хрвате, премда је тврдио у "Илирским Новинама" г. 1840., да су: "Илири... под славиим, ПОСЕБНИМ ИМЕНОМ СРПСКИМ.

Наравно, Шулц се у своме делу не ограничава само на српске балканске земље, али Балкан му је полазна тачка.

Ми не можемо овде да се бавимо свим ауторима, на које се писац ослања, да би повезао древне Пелазге и Србе, јер Пелазги се сматрају прецима давних Срба - Трачана и Илира. Па зато, пошто се увек радило о истом народу, антички аутори и нису могли да одреде, где је била граница између Тракије и Илирије, коју су углавном замишљали Грци и Римљани... Међутим, што се народа тиче, та граница није ни постојала, пошто су ти давни становници Балкана - били спојени ВЕРСКИМ ОБЕЛЕЖЈЕМ, а уз то и јединственим језиком, који је од најдавнијих времена био српски, па ма га странци, неупућени и игноранти звали пелазгијским, илирским, или трачким. Мислимо такође, да је апсолутно сувишно коментарисати, да ли је, нпр., Македонија била део Тракије, или Илирије, јер се и у томе стари аутори разилазе, као и у томе, што једни кажу, да су Дардани, који су живели око Горње Мораве били Илири, као Апијан,[3] док Страбон налази, да су становници око Доње Мораве - Трибали (по Суровјецком и Шафарику деформација од Србљи) били Трачани (Страбон, VII, 369.). Чак мислимо, да није потребно ни да се дуже бавимо Апијановим тврђењем, да су давни житељи Паноније такође били Илири, распрострти око некадашњег Истра, данашњег Дунава. Мислимо, да нема смисла ни да понављамо, да су панонска племена –

"Gentes Pannonicae ab Istro fluvio et Carpatis montibus septentrionem versus etiam ad fontes Viadri et Vistulae habitarunt" (Тацит, Герм. 4.).

Да су, дакле;

"Панонска племена од Дунава и Карпатских планина допирала на север све до река Вијадре и Висле... "

3. Апијан је грчки историчар из II века по Христу. Написао је Римску историју на грчком, која се знатним делом очувала. За Србе је важан одељак о Илирима, одакле је горња напомена.

Ту ћемо наћи, да је Додона била древни пелазгијски град, као и да је и Хомер (Илиј., XVI, 233.) Зевса из Додоне сматрао пелазгијским:

"О, Зевсе, ПЕЛАШКИ КРАЉУ И ДОДОНСКИ,
који далеко у ДОДОНИ ВЛАДАШ......."

Међутим, Долчи је објаснио, како је од прастарог "ЈАКОБОГА" он каже "илирског", идентификујући тако на свој начин Пелазге и Илире, постао грчки Зевс, или римски Јупитер. Ево, како то место гласи у Хомера:

"Ζευ ανα, Δωδωναιε, Πελασγικε, τηλοθι ναιων,
Δωδωνηζ μεδεων δυσχειμερου....."

Прецизирајући, који простор су Грци називали Илиријом, Шулц користи ту прилику, да као странац - у ствари, са супротног краја Европе, каже нешто о Албанцима. Наиме, познати су напори

данашњих Албанаца, управо као и Бугара, да докажу њихов приоритет на Балканском полуострву, узимајући то као аргумент, који им даје право да присвајају старе српске земље. Будући, дакле, да се у овом случају ради о једном незаинтересованом научнику, са другог краја Европе, његово сведочанство нам је необично драгоцено. Већ одмах у почетку, на с. 3. дела, којим се овде бавимо, Шулц каже, да историчари, судећи по крајевима које Албанци настањују, сматрају, да су се они појавили на историјској позорници после Пелазга, одн. после Илира:

> "...Qui historici ratione sedum commoti, Albanos pro posteris veterum Illyriorum habent... " ".. .Albani enim in iisdem regionibus degunt, in quibus Pelasgi habitabant, praesertim in Illyria, quae Graeca dicebatur, in Epiro, Hellade, Pelloponeso occidentali et in Arcadia.[4]

4. Leakes, Researches in Greece, London, 1814.

Из наставка латинског текста видимо да:

> "„...Албанци живе у оним областима, по којима су обитавали Пелазги, особито у Илирији, која се називала грчком, у Епиру, Хелади, западном Пелопонезу и у Аркадији. "

Но има један разлог, који аутору изгледа јачи од претходног, а то је албански језик. Шулц пише дословно:

> "Sententiam insuper, Albanos esse posteros Veterum Illyriorum, adjuvat magnopere lingua hodierna Albanorum, quae, quamquam non est derivata neque de Graeca, neque de Latina, tamen iis tam est propinqua, ut quasi medium teneat inter utramque, sicuti Schleicheros demonstraverat in opere inscripto: Die Sprachen Europa's in systematischer Übersicht, Bonn, 1850,. p. 138-144. "

> "Да су се Албанци касније појавили од старих Илира, томе тврђењу највише доприноси данашњи језик Албанаца, који - премда није произишао из грчког, а нити из латинског, ипак им је налик, тако да као да се налази на средини између њих, како је то показао Шлајхер у делу названом "Систематски преглед европских језика", Бон, 1850.II, стр. 138-144."

Но Шулц се не зауставља на томе. Као да је знао, какву ће хајку Албанци да подигну једно столеће после њега, он - да би му тврђење било што уверљивије, спомиње још једног аутора, пишући:

> "Hahn quoque diutius in Albania versatus, in opere nuper edito, quod inscriptum est "Albanesische Studien", Jena, 1864., Albanos propter eorum mores, institutiones et linguam, posteros dicit veterum Illyriorum, p. 211-224.."

Ево, како гласи претходно сведочанство:

> "Хан,[5] пошто се дуже бавио у Албанији, у делу недавно издатом, које носи наслов "Albanesische Studien", тј. "Албанске студије" (Јена, 1864.). каже, да су Албанци - на основу њихових закона, обичаја и језика - млађи од старих Илира, стр. 211-224."

5. Hahn Johann-Georg, етнограф и путописац, рођен 1811, у Франкфурту на Мајни, умро 1869.г. у Јени. Студирао је права у Гисену, Хајделбергу и Паризу. Најпре је био у грчкој државној служби. Једно време је водио пруски конзулат у Атини. После тога, поверен му је аустријски конзулат. Ханови научни интереси били су веома широки. Трајне вредности у научном смислу су његови радови о Албанцима, под насловом "Албанске студије" (Albanesische Studien).

На основу оваквих обавештења човек се неминовно мора заинтересовати, шта кажу модерни извори, у том смислу. Велики "Ларус" који представља резиме најновијих достигнућа, у свом последњем издању не каже ништа ни уверљиво, ни одређено о албанском. Сасвим у почетку у њему пише, да је албански можда потекао од старог илирског, или пак од дачког, с примесама из других језика, а уз то, када се ради о пореклу, он се колеба - уз једно можда. - пишући:

".. .peut-etre heritieres des anciennes populations illyriennes, "

да су Албанци

"...МОЖДА наследници старих илирских племена... "

Једно врло озбиљна студија из прошлога века, бавећи се балканским земљама уопште, пише и о Албанцима и Албанији. То је дело "Европска Турска"[6] чији аутор је Ами Буе. У другом тому тог дела, које има укупно четири тома, од стране 32, почиње његов одељак о језицима "Европска Турска", који се, почев од стране 42, претвара у расправу о албанском језику. Ту дознајемо, да се албански назива још и "шкип", да се ограничава само на Албанију, те да га не уче ни Турци, ни Словени (у ствари, Срби, који се с Албанцима једино и граниче), а ни Грци. Буе констатује, да је изговор албанског језика тежак, да има пискаво - шуштаве консонанте, који подсећају на енглеско "ТХ", уз "С" на крају и уз гутурале, тј. грлене гласове келтског језика, као и сугласничке скупове, који се не налазе у осталим европским језицима, као нпр. МП, МРП, НТР, НТЗГ, КТХ, ГКР. Буе је нашао, да извесни немачки глаголи одговарају неким глаголима "шкип", док се сличност у односу на романски и влашки тиче особито именица. Присуство пак турских и грчких речи, по Буеу, објашњава се сасвим природно, што није случај са словенским речима, од којих су неке - мисли он - замениле старе шиптарске речи, или их једноставно измениле...

6. Ami Boue, "La Turquie d'Europe", Tome deuxieme, Paris, 1840; Editeur Arthus Bertrand.

Ту се Буе зауставља, да би читаоцима представио листу албанских речи, приказаних паралелно с одговарајућим речима из свих језика, којима су се Албанци служили, да би употпунили свој говор. Уосталом, последње издање велике енциклопедије "Ларус" саопштава, да се албански језик образује данас, у ово наше време, што је запањујућа констатација с обзиром на оне, који тврде, да би Албанци били староседеоци Балкана. Да је то тачно, у току неколико протеклих хиљада година би тај језик морао да се усаврши... Значи, албански језик скрива још неосветљене стране албанског постања и историје, у што је Милош Милојевић доста дубоко ушао, али имајући толико грађе о српској историји, он се на албанској није превише задржавао... У будућој студији о њима, треба поћи од Милојевића, који може да послужи као сигурна основа за историју Балкана и Европе уопште, па и више од тога...

Једно је извесно: албански језик извесном грубошћу изговора и тешкоћом својих консонантских скупина одудара од свих других тзв. индо-европских језика, што би могло да нас доведе у недоумицу у односу на његово порекло, па чак и у искушење, да покушамо да га уврстимо у неку другу језичку групу. Тај утисак, изгледа, долази отуда, што тај говор представља чудну мешавину, прави језички конгломерат, што је Ами Буе изванредно добро осетио, приказавши то у свом напред споменутом делу у облику упоредних листа.

Ами Буе је вероватно познавао више европских језика, али их - по свој прилици - није познавао беспрекорно. Тако су му се поткрале многе грешке, особито што се тиче израза, који су ушли у албански из српског језика, те би се по његовој листи могло помислити, да су те речи грчке, латинске,

француске, итд. Будући, да ова студија није посвећена албанском, ми том проблему не можемо овде да посветимо много простора.

Приказујући једну од упоредних листа Ами Буеа, ону којом се приказују шиптарске позајмице из словенских (српског) језика, ми тиме изражавамо извесно поштовање према писцу, који је међу првима открио, да је језик Албанаца тек у фази еволуције, па према томе и један од језика, који је настао касније од свих других, којима се у Европи говори. Тек даљом компаративном студијом исправиће се његови пропусти.

Примери позајмица шиптарског из српског

француски	српски	шиптарски
Arbre	Drvo	Drou
Motagne	Breg	Briga
Cerf	Laph	Laph
Chat	Matschka,	Matz
Souris	Misch	Mou (en allemand Maus)
Moine	Kaloudjer	Kalochier
Peste	Kouga	Koukoud
Fumee	Dim	Tim
Seins	Sise	Sise
Dimanche	Nedelija	Tediel
Corbeille	Torba	Torbe
Poireau	Pras	Presch
Fille publique	Kourva	Kourba
Maisonnette	Koliba	Kolioube
Moins	Manie	Mengou
Pere	Otatz	Tate
Demander	Pitati	Pies, Pieta
Boire	Piти	Pi
Traite	Gostovati	Ghostis

Ми смо у претходној листи допустили себи само једну измену. Наиме, заменили смо "словенски" са српски, јер никаквих других Словена око Албаније и нема осим Срба. Та непрецизност и употреба тог општег имена, када се ради искључиво о Србима, то је и довело до забуна и до затрпавања историјских истина, које се односе на српски народ. Несумњиво је, да томе данас у великој мери доприносе непријатељски расположени суседи према Србима; Хрвати, Бугари и Шиптари. У античко доба то су чинили Грци... Ако ова студија и најмање допринесе расветљавању побрканих чињеница, сматраћемо, да смо допринели једну кап истине у океану неистина.

Та капља истине мора да се узме на испитивање, нпр., да би се тачно установило, ко су Албанци, када су се сместили тамо, где су данас и у коликој мери су унаказивали српски језик, да би формирали свој. Наиме, врло савесни Ами Буе, у својим истраживањима је био свестран. Међутим, чини нам се, правећи паралелу између шиптарског и других језика, није сваки пут могао да проникне у деформисану српску реч, јер није довољно познавао српски језик. Тако је дошло до тога, да је каткада направио паралелу, која не одговара стварности. Премда је у своме делу, које смо напред споменули - "Европска Турска", у тому II, а на страни 41. рекао, да су познати радови извесних филолога, који раде на паралелном приказивању истих језичких корена код српског и код грчког језика, он - не мислећи на сопствене речи, нпр., шиптарско "талаце", изводи од грчког "тхаласа", а да при томе уопште не узима у обзир српски израз "талас", "таласати се", "таласање", "таласаст", итд. Сигурни смо, да је реч у албански ушла из српског језика, јер у грчком она нема етимологије, те несумњиви ауторитет на том подручју, Шантрен (Pierre Chantraine), упућујући на Хесиодово "даланхан" (δαλαγχαν) додаје знак

питања и примедбу: "s.d. = sans doute mediterraneen," тј. "без сумње медитерански", а то је толико магловито, да - нити даје ма какво објашњење, а још мање има један одређен и прецизан смисао... А оно, што је нама потребно, није избегавање тачних обавештења, или прецизних одговора... Научник, који носи то часно име, мора да има оштар осећај одговорности и да, према томе, учини све, да нејасне проблеме расветли, а не да их оставља у неодређеној замагљености. Не можемо, а да на овом месту не цитирамо једну мисао у упитном облику француског списатеља по имену Robert Charroux,[7] који се у свом делу "Књига о непознатој тајни", на стр. 34., пита:

> "...si ces "prehistoriens-sic", tous decores, professeurs d'universite et bien-pensants, dores sur tranches, se moquent du public, ou si veritablement ils sont ignorants?"

7. Edition R. Laffont, 1969.

Шару се, дакле, пита

> "...да ли сви ти "истински преисторичари", сви одликовани, професори универзитета и исправно мислећи, фаворизовани до највећег степена (платом, титулама и похвалама), исмејавају људе, или су стварно незналице?"

По свој прилици, не ради се ни о исмејавању, а нити о незналицама, већ једноставно о људима незаинтересованим за све, што је њима далеко, што њих саме не тишти и не унесрећава. Зар један западњачки научник, колико он год био добронамеран, може, нпр., да замисли, какве катастрофалне последице може да има његово погрешно учење о Албанцима? Љубазно дочекан, почашћен и стављен у најиделалније прилике за једног истраживача, он чак и са одушевљењем обавља оно, што је себи ставио у задатак, оријентишући међутим, свој рад само у једном правцу. Да наведемо само пример Ами Буеа, који је иначе поуздан, добронамеран и свестран. За њега је улазак турских и грчких речи у шиптарски нешто сасвим природно,

> "што није случај са словенским (ми исправљамо: српским речима), речима, од којих су неке - по њему замениле старе шиптарске речи, или их једноставно измениле."

Будући, да су Албанце прогласили врло старим народом, а будући, да су Срби, како се тенденциозно каже, дошли на Балкан тек у VII веку по Хр. што је - дабоме - погрешно, у својој нехуманости Албанци сматрају, да имају право, да уништавају и пале српске древне светиње, да убијају Србе и да отимају њихове прастаре територије, позивајући се - између осталога - и на погрешну науку, чија интерпретација им даје приоритет. Ми стога сматрамо, да треба да се преиспита најпре албански језик, с циљем издвајања оног дела његове лексике, који је настао од српског језика; затим би требало установити, у ком периоду је извршена која позајмица. Јер, познато је, како то тврди и Ненад Ђорђевић у својој студији "Етрурци, или Рашани"[8] на стр. 70., да у средњем веку, за време српских краљева и царева, нпр., "није био ни један Арнаутин у Старој Србији, или на Косову, а данас су их преплавили, користећи најпре турско непријатељство према Србима", а данас - ... хрватско, бугарско и мађарско. Тај посао мора да се уради утолико пре, што европска наука до данас није могла да каже последњу реч о Арнаутима, јер је - углавном - све што о њима доноси у погодбеном облику...

8. Издање Српског народног Универзитета "Л.Костић", Милвоки, 1969.год.

С друге стране, у Европи ни у ком случају нису ни рашчлањени, ни рашчишћени појмови о "илирском" и српском језику, јер је правило, када се говори о албанском и илирском језику, да се

српски уопште не узима у обзир; или пак, када се праве упоређења између албанског и етрурског, као што је то случај у делу Захарија Мајанија[9] поступа се тако, као да Срба уопште нема.

9. Zacharie Mayani, La fin du "mystere" etrusque, Paris, 1961.

Наведимо овде само као пример једну веома лепу српску реч, која се налази и у "Ведама": "РАНА", "РАНИТИ". Сасвим је сигурно, да је то изворни српски израз, који ћемо наћи с разним изведеницима како у Вука, тако исто и у Даничића и то - не само у облику рана, ранити, изранити, оранити, обранити, већ и у облику: рањав, рањавати, Рањен (име планини у Босни), рањеник, рањење, итд., итд. Наравно, остаје отворен проблем стварања једне упоредне студије између свих тих израза и оних, који се налазе у Ведама, утолико пре, што ту има и један веома занимљив психолошки проблем, који повезује ведски појам и српски појам "рањавања"...

Посебно би било занимљиво извршити у том смислу и анализу српске народне поезије, особито херојске, у којој та реч има видну и важну улогу. Но узмемо ли само ову кратку и површну напомену у обзир, па погледамо, шта је у вези с том речју написао Мајани (стр. 370. споменутог дела), морамо се замислити. По њему је етрурско

"ranem d'une clarte aveuglante; c'est l'albanais më rânë",

тј. етрурско

"ранем, будући - по Мајанију - заслепљујуће јасно,
пошто то одговара албанском "ме ране".

И његова интерпретарција се ту завршава. Међутим, ипак је чудно, да господин Мајани, који зна руски, није ни покушао да се упита, да ли се етрурски израз може довести у везу с руским, или - ако су му Руси предалеко од територије, на којој су живели Етрурци, чудно је, да није покушао, да се заинтересује, како та реч изгледа код ког другог балканског народа, нпр., управо код Срба? И ту се још једном показао онај свеопшти западњачки комплекс, чијем стварању је допринела германска берлинско - бечка школа, која је тумачила долазак Словена у Европу као неки прирепак, који се вукао за Хунима и за Аварима... Из овога се намеће закључак, да Мајани албанско "ме ране" сматра аутентичном албанском речју... Он поступа готово на исти начин, тумачећи, како он пише (стр.102.), да "илирско" "ТЕРГ", одговара албанском "ТРЕГ"; по њему су, даље, "ТАРК" и "ТРЕК" у Етрураца две варијанте истога корена. Најзад, он закључује - не без одушевљења:

> "Desormais, il y a donc une chaine indissoluble, illyro-etrusco-albanaise: TERGITIO, TERGESTE: tarcste, trecs: treg, tregjeti. "

То значи:

> "Од сада, дакле, постоји један нераскидив ланац илирско-етрурско-албански: ТЕРГИЦИО, ТЕРГЕСТЕ (илирска имена места записана тако од Римљана), према (етрурском) тракстe, трекс (= трг, тржница, или тржиште) и све то према (албанском) ТРЕГ, ТРЕГЈЕТИ", од чега је ТРЕГ = српско ТРГ, а ТРЕГЈЕТИ = српско ТРГ-овац.
> Да је Мајани свестрано испитао корен РГ-, што Даничић развија у својим "Корјенима" (стр. 91-92.) на следећи начин:
> "TARGH од TAR у његовијем значењима даље и друкчије развијеним...: ТРГ, ТРЖИТИ, ТРЖАРИТИ, ТРГОВАТИ, ТРГОВИНА, ТРГОВАЦ, ТРГОВАЧКИ, итд. Значење прелази у вући, потезати, а потежући и ломити, одвајати: ПРЕТРГ, ТРГНУТИ, ИСТРГНУТИ, ОТРГНУТИ, ПРЕТРГНУТИ, РАСТРГНУТИ, ПОТРГАТИ, итд., итд.;
> да је, дакле, Мајани пришао својој расправи свестраније, он не би упао у тако грубе грешке."

Навешћемо овде још само једну етрурску реч, коју је Мајани упоредио с албанском, а то је етрурско ЗАР = албанско ZJARR, чију је старост, пише Мајани, прихватио и G. Meyer, упоређујући ту реч са старо-пруским ЗАРИ, САРИ, литванским ZARYOS, најзад - словенским ЖАР.

Право је чудо, како научници избегавају да се послуже упоређењем са српским језиком; у овом конкретном случају, може да се ради само о изразу, који је ушао у шиптарски из српског, јер - већ смо то рекли, других Словена око Албанаца, осим Срба, нема... Осим тога, битно је, да се утврди, у ком моменту је реч прешла из српског у албански, а одакле она опет у Етрураца, будући, да се истраживаоци чувају упоређења етрурског с било којим словенским језиком као ватре...

Има ту - значи - један велики проблем да се испита и реши!

Студија ове врсте била би од великог значаја и помогла би, да се произвољна "наука" скине с дневног реда! Није ли чудо, тражити албански назив "vjehër" у санскритском shvashura, у готском svaihra, - по Мајанију - преко свеопштег словенског "свекор", прескачући српско СВЕКАР, када знамо, да српски језик најпотпуније чува древне родбинске називе? Заиста је крајње време, да се створи, управо обнови Српска прошловековна аутохтонистичка школа, која - између осталога - треба дефинитивно да установи, колико су и у чему су непријатељски суседи лишавали Србе? Није ли Живанчевић устврдио чак, да је "РЕЧ" уопште потекла од Срба, документујући то своје тврђење једном врло озбиљном библиографијом, а затим примерима из Душановог законика и особито из српске народне поезије! Као да постоји некакав неписани закон, да наука, тражећи лингвистичка решења, редовно оставља по страни српски језик и његов утицај на извесне друге језике. Да ли се ради о незнању, или о правој дискриминацији? На жалост, тешко је наћи други израз и поверовати, да не постоји готово једна ненаучна завера, по којој права наука са својом истином - бар на овом - језичком подручју - не сме да изађе на светло дана! А то је недопустиво!

На жалост, "балканологија", "тракологија" и сл., тенденциозно су потпуно скренуте с правог пута. Тако, за време, I међународног конгреса о "тракологији", у Бугарској, у Софији, 5. јула 1972. г. како налазимо у рапорту с тог конгреса, који је издала бугарска Академија наука, 1974.г., а на његовој 205. страни, Васил Маринов - пред самим странцима, који вероватно веома мало, или пак ништа не знају о правом пореклу бугарског језика, тврди:

> "Nordbulgarische Bezeichunung "OPINJAK, "OPINKA", die
> aus dem altbulgarischen Wort "OPANAK".. .kommt... ",

што значи:

> "Севернобугарска ознака ""ОПИЊАК", "ОПИНКА"
> која је настала од старо-бугарске речи "ОПАНАК"... "

Вероватно на исти начин то и чини и шиптарски академик Ајети, који кроз своју ненаучну кампању против српског народа може да уверава стране професоре, академике, па и највеће стране лингвистичке ауторитете, који српски језик не познају - у то, како је данашње шкипско "OPING/e" постало од "старо-шкипског" "ОПАНАК". Међутим, у доба, када је настала реч "ОПАНАК", коју су светски, а не српски лингвисти-санскритолози обележили као "УПАНАХ", нигде још није било ни Шиптара, ни Бугара! А историја довољно јасно каже, како су формиране обе ове народне групе... Милојевић, разлажући овај проблем са историјског становишта, вели за Бугаре, да су они научили српске речи, али не и српску граматику... Што се пак Албанаца тиче, одн. њиховог језика, коме се са становишта српског још никада није пришло с довољно савесности, ми и у овом погледу можемо да поклонимо Милошу Милојевићу пуно поверење, када он у својој Историји, а на стр. 83, пише:

> "...језик им, и ако има у себи 2/10 дела латинских, 2/10 дела гало-келтских, 1/10 део грчких и 5/10- делова српских речи, не може ни обичне домаће потребе да изрази... "

Премда ми, с обзиром на свеукупно дело Ами Буеа, ценимо тога научника, у односу на његову процену албанског језика - те мешавине различитих идиома, ипак - много више поверења можемо да поклонимо процени полиглоте и ствараоца Српске аутохтонистичке школе, Милоша С. Милојевића. Саглашавајући се с Милојевићем у потпуности, а у вези с најновијом анти-научном албанском политизованом пропагандом, ми допуштамо себи, да устврдимо на основу сабране документације, следеће:

Данашњи Албанци који свој језик и сами себи називају "Shqip", ако су - било Илири, било нека мешавина с Илирима, они су то искључиво преко српског народа и српског језика! Да бисмо се у то уверили, довољни су нам и они подаци, који се налазе у Милојевићевим "Одломцима историје Срба", где он, у тому I, на стр. 83. и д., спомиње поименце и српска племена, која су се временом претопила у Арнауте. У појединостима, он иде и даље, цитирајући називе појединих српских претопљених породица, па чак и дан њихове крсне славе, а често и време, до ког су исте те породице говориле српским језиком.

С обзиром на све, што се данас збива, уз помоћ западног света, који заузима антисловенски и антисрпски став, недопустиво је бацање заборава од стране Српске академије наука на резултат џиновског научног подухвата једног Милојевића! Недопустива је такође чињеница, да се по онемогућавању Српске аутохтонистичке школе, ипак није нашао неко од лингвиста, ко би - ослањајући се бар на обавештење које даје Станоје Станојевић, покушао да шиптарско - албано - арнаутски проблем расветли до краја! Станојевић, наиме, каже да

> "Албанци данас живе углавном на подручју, где су некад живели стари Илири, те због тога већина научника сматра Албанце као илирске остатке. Неки од новијих лингвиста споре тачности те идентификације... "

Има много нелогичности у прилажењу проблемима Балканског полуострва. Када се ради о Србима, који живе данас управо на подручјима, како старих Илира, тако исто и Трачана, никоме ни на памет не пада, да их идентификује с народом, који су Грци и Римљани представили свету под тим именима. По каквој би логици онда Шиптари били Илири само зато, што данас живе на некадашњем илирском подручју? Тим пре, што њихов језик представља праву "вавилонску" говорну збрку!

Проблем Шкипа, Шиптара, Албанаца, или Арнаута, отворено је питање за екипу српских лингвиста, историчара и етнографа... Јер, - Шиптари су не само рак-рана створена на српској земљи, већ су касном појавом њиховог језика и, мутан лингвистички проблем. А када екипа српских научника савесном анализом буде поставила сваку шкипску реч на своје место, онда ће тек бити јасна и албанска етнографска слика - исти такав конгломерат као и језик им!

Да је тај језик постојао раније, до данас би се о његовом постојању открили било какви трагови, него је он настао као лингвистичка збрка, која тек треба да се распреда. Па бисмо и за овај случај употребили Милојевићеве речи о грчком: "Тек када се језик буде проучавао, онда ће се открити ствари, нечувене!" А с обзиром, да други један ауторитет - Шафарик - категорично тврди, да је српски језик на Балкану у VII веку био онакав, какав је данас, имамо над чиме да се замислимо! А Српска академија наука - успавана германским учењем - уопште није ишла критички у корак (како јој је била дужност) са отимачима српског духовног блага, него је скрштених руку пустила, да они расту и надувавају непостојеће ствари на рачун српског народа! Па ипак, да наведемо - кад смо довде стигли - само неколико Милојевићевих редака:...

* * *

На овом месту је рукопис књиге оштећен. Драгоцена библиотека тешко оболеле докторке Луковић као и рукопис ове књиге - били су мета многих пљачкаша. Више о томе у белешци о ауторки на крају књиге. Примедба приређивача!

* * *

1. - на део, који садржи изразе несловенског порекла;

2. - на други део, који се састоји искључиво од словенског језичког блага и то - СРПСКОГ.

Овај пак други део, опет се може поделити на две подврсте, од којих се једна састоји од:

а) - фрапантно идентичног лексикона "шкип" са лексичким благом српског језика, а затим:
б) - од израза, у које се мора удубити, да би се кроз њихову деформацију откриле српске речи.

А када се тај посао буде темељно урадио, онда ће се тек видети, да је Милојевић и тај проблем добро проучио, као и да је његов проценат од пет десетина српских речи у албанском језику савршено реалан. Стога се уздамо, да ће ова наша наука - јасно као јасни дан у подне! - пробити мрак тенденциозно бачен преко истине! И поотварати - за сада - стоструким бравама закључана врата европске "учености", за коју Словени и њихов НАЈСТАРИЈИ ЈЕЗИК-МАЈКА не треба да остану за вјеки вјекова скривени иза назива пелазгијски". "варварски" и - у најновије време - "Индо-европски"!

Пишући ове редове, не можемо да се отргнемо од помисли на све недобронамерне гласове, који ће се подићи тврдећи, да су Срби као касне придошлице присвојили албанске речи. Ми ћемо овде на такав приговор одговорити најједноставнијим начином, при коме није потребно да се служимо ма каквом компликованом терминологијом светске лингвистичке науке. У ствари - управо онако, како се приказује верна слика - и ми ћемо, у наставку, у неку руку сликати СРПСКЕ, РУСКЕ, ПОЉСКЕ и ШИПТАРСКЕ ИЗРАЗЕ, те тако - нико жив и паметан (како то воли да каже Милош Милојевић) неће моћи помислити, да су Пољаци са Балтика, или Руси из Сибира, па чак и из Владивостока, на крајњем рубу Азије према Пацифику, дошли на балканско полуострво, да ту одаберу за свој језик бисере шкипског језичког конгломерата! Ево, дакле, само почетка почетка тог огромног посла, што је један од првих задатака обновљене Српске аутохтонистичке школе, коју више никаква берлинско-бечка германска школа неће моћи да покопа својом разорном фалсификованом науком. Милош Милојевић рече, да ће се, када језик отпочне ваљано да се рашчлањује, ОТКРИТИ СТВАРИ НЕЧУВЕНЕ! А ЗАР ОВО, ШТО СЛЕДИ, НИЈЕ НЕЧУВЕНО?!

Како су Шиптари формирали своју топонимију нека нам покажу само неколико насумице наведених топонима из дела "Топоними Косова", аутора Атанасија Урошевића (САНУ, Српски етнографски зборник, књ. LXXXIX, Београд, 1975.):

АРА Е БАЉЕС	ОРАНИЦА БАЉИНА, тј. БАЉИНА ЊИВА
АРА БАРАКУТ	ОРАНИЦА КОД БАРЕ, тј. ЊИВА КОД БАРЕ
АРА БОШКУТ	ОРАНИЦА БОШКОВА, тј. БОШКОВА ЊИВА
АРАВИЧКИ РИД	ОРАХОВИЧКИ РИТ
АРА ДИРЕКИТ	ОРАНИЦА КОД ДИРЕКА. тј. ЊИВА КОД СТУБА
АРА ЛАГУМИТ	ЊИВА КОД ЛАГУМА (ЛАГУМСКА ЊИВА)
АРА МАРКУТ	ОРАНИЦА МАРКОВА - МАРКОВА ЊИВА
АРА Е МЕЉИТ	ОРАНИЦА МЕЉИНА, тј. Мељина ЊИВА
АРАТ БОШЊАКУТ	ОРАНИЦА БОШЊАКОВА, тј. БОШЊАКОВЕ ЊИВЕ
АРАТ ТЕ БУНАРИ	ОРАНИЦЕ, ЊИВЕ КОД БУНАРА
АРАТ Е БУНАРИТ	БУНАРСКЕ ОРАНИЦЕ (ЊИВЕ), итд,, итд.

Човек не може да одоли себи да се не забавља... Ево, нпр. једног назива, који ће неизоставно изазвати осмех и код српског детета:

БАРА Е ЂОКЕС	ЂОКИНА БАРА
БАРА КОВАЧИТ	КОВАЧЕВА БАРА
БАЛТАК	БЛАТЊАВО ЗЕМЉИШТЕ
БРЕГУ И СИТНИЦЕС	СИТНИЧКИ БРЕГ, СИТНИЧКА ОБАЛА
БРЕГУ И ПЕШТЕРИТ	ПЕШТЕРСКИ БРЕГ

ЗЕНЕЛИВАДА	ЗЕЛЕНА ЛИВАДА
ЗЛАТИЊА	СЛАТИНА
КАЛУЂЕРТ	КАЛУЂЕРИ
КОДРА ГОЛОГЛАВЕС	ГОЛОГЛАВО БРДО = ГОЛОГЛАВО
КИША ХАЈДУКУТ	КУЋА ХАЈДУКОВА = ХАЈДУКОВА ЦРКВА
КИША МИЛОШИТ	КУЋА МИЛОШЕВА, тј. МИЛОШЕВА ЦРКВА
КУЛА ЧАРДАКУТ	КУЛА ЧАРДАКОВА
ЛИВАДАТЕ БУКОВИЦЕС	БУКОВИЧКЕ ЛИВАДЕ
ЛИВАДАТ БУНАРИТ	БУНАРСКЕ ЛИВАДЕ
ЛИВАДАТ ОСМАНАГИС	ОСМАНАГИНЕ ЛИВАДЕ
ЛИВАДИЋЈА	
ОГЊИЛУ	
ОГОРЕЉАК	
ОСТРИДЕЈ	ОШТРИ ДЕО
ОСТРИ КАМЕН	
ПОЈАТАТ	ПОЈАТА
ПРОНИ ЈЕЗЕРИТ	ПОТОК ЈЕЗЕРСКИ
ПРОНИ ЈОВЕС, ДАВИДИТ, КУЛЕС	ПОТОК ЈОВАНОВ, ПОТОК ДАВИДОВ, ПОТОК КУЛИН.
ПРОНИ ВАРНИЦЕС	ВАРНИЧКИ ПОТОК
РАСА	РАСА
РАПУШИНА	РЕПУШИНА
РЕЗА БЕЖАНИЈЕС	БЕЖАНИЈСКИ ЗГАР (Згариште)
РОГА Е ЖАРИТ	ЖАРСКА ЛЕДИНА
СЊКИЊАЧА	СЕКИРЊАЧА
СЛИВОВИЦА,	ШЉИВОВИЦА,
СТРНЦ,	СТРАНАЦ,
ТОПИЛА,	ТОПОЛА,
ТРЛОБУЋ	ТРЛОБУЧЈЕ
ТРШЕВИНЕ	КРЧЕВИНЕ
ЋИРЕЧ	КРЕЧ
ЋУРКИ РИД	ЋУРКИН РИТ
УЗБЕГ	деформација од ЗБЕГ
ФУША Е МУЉЕС	МУЉИНО ПОЉЕ
ХИЈЕ КЛИСУРЕС	КЛИСУРСКИ ОСОЈ
ЦАРОВР	ЦАРЕВ ВРХ
ЦЕРОВЦ	ЦЕРОВАЦ
ШАВАР	ШЕВАР (ТРСКА)
ЧУКА НОВАКУТ	НОВАКОВА ЧУКА

Ово је само једна "на прескок" направљена листа "албанске" топонимије, на основу које читаоцу може да постане сасвим јасно, шта је уопште шиптарски језик. Када се слободна Српска академија овим проблемом позабави, "откриће се уистину ствари нечувене! ", тј. да су данашњи шиптари - не само на српској земљи, него и да су проговорили захваљујући у највећој мери - језику српског народа.

Али данас, када Енглеска тако грчевито брани далека Фалкландска острва, када се Француска свим снагама бори за очување свога јединства, југословенска држава, збир свих српских непријатеља, не налази начина, да сачува своје неприкосновено државно јединство, те су Срби под терором постали прогоњена мањина на сопственој земљи, без права која имају остале мањине, па чак - на Косову и у Хрватској - и без права на свој језик!

Будући, да ова глава није посвећена искључиво проблему језика шкип, већ делу Казимира Шулца, којим он идентификује древне Илире и Трачане с претхришћанским Словенима, одн. Србима, ми ћемо овде - у вези с Албанцима - да се задржимо само још на једној важној појединости: Древно српско Косово, на коме због незнања - с једне стране - и због тенденциозних политичких концепција, заснованих на неистинитој науци - с друге стране - бесни прави шиптарски геноцид над незаштићеним српским староседеоцима, с циљем остварења албанско-етнички "чисте косовске области, или републике" - то КОСОВО НОСИ НЕПОРЕЦИВИ ПЕЧАТ СРПСКОГА ЈЕЗИКА! На старим картама, које смо консултовали, радећи на овој студији, Косово је обележено, како рекосмо, као "CAMPUS MERULAE", што значи "ПОЉЕ КОСОВА".

Будући, да се на језику шкип "КОС" каже " mullëwe", а КОСОВО није никакво МУЉЕЊЕ, или томе слично, онда - с највећом научном озбиљношћу, строгошћу и објективношћу можемо да закључимо, да Шиптари дугују Србима земљу на којој живе, име које пред светом носе и половину језика, којим говоре, што је огромна студија, која тек треба да се обради - не од шиптарских, бугарских и хрватских "траколога", "илиролога" итд., већ од стране науке, дефинисане највећом прецизношћу и објективношћу.

Овим најкраћим напоменама можемо да додамо само још коју реч о томе, да је све оно, што се у наше време догађа на Косову, само резултат примене учења германске берлинско-бечке школе, која је, како рече Живанчевић, на Словене уопште, а посебно на Србе "одувек гледала крвавим очима." Према томе, догађаји у вези с том прадавном српском облашћу, само су део опште антисловенске завере, којој је циљ потпуно утамањивање Срба као најупорнијих чуваоца најдавнијих традиција - не само словенских, већ - ако пођемо од Чајкановића - индо-европских и протоиндоевропских уопште. А дефинитивним утамањењем Срба на Балкану, остварило би се - не само "етнички чисто Косово", како су то испланирали непријатељи словенства и Срба, већ би дошло и до етничке измене целог полуострва, чиме би Балкан изгубио сва своја прастара словенска обележја.

Сматрајући све напред речено о Албанцима тек смо почетним напоменама о једној истини, коју српска наука тек мора да узме у руке, ево неколико старих географских карата, из којих је јасна једна ствар:

Два отворена и највећа данашња непријатеља српског народа - Албанци и Хрвати, који се - чудним случајем - и једни и други користе илирским именом, објашњивим једино са становишта српског језика - у прошлости нису значили ништа, или готово ништа! У недавној прошлости - Хрвати су се прославили геноцидом над српским народом, прихваћеним данас од Албанаца, увек - као иста крвава нит истребљивања староседелачког српског балканског живља. А зашто ово подвлачимо? Српски народ као прастаро, мирно становништво никада није организовао крваве покоље попут шиптарских и хрватских чак и над нерођеном децом у мајчиној утроби. Јер - Срби су се у својој кући и на својој земљи осећали сигурнима; не нападајући никога, нечовештво и агресивност - то је сигуран феномен који прати скоројевићевство и недостатак осећања за земљу која се напада. Насупрот томе српски народ је познат као благородан, а то је врлина само изданака израслих на веома старом корењу! Као такав он је уништаван и насилно покрштаван уз насилну промену имена... Па стога, да бисмо потврдили ову нашу мисао, морамо да поставимо питање и пред историјом и пред академијама наука:

> "Где су они силни Срби, чији језик је још само нешто мало више од једног века, одјекивао - не само широм области данашње Југославије, него и у великим деловима Мађарске, Аустрије, Румуније, Грчке, Бугарске, а што се Албаније тиче - у њој се српским језиком у то доба говорило још до половине њене данашње територије?!"

У Аустрији је наука у истом том периоду утврдила статистички постојање 75% "Словена", а ми не можемо довољно да подвучемо, да се и ту, као и у свим другим овде споменутим случајевима, радило увек о Србима! У прилог овог тврђења, да се још једном позовемо на Сипријана Робера и на

његово познато дело у два тома, названо "Словенски свет", где у тому II, на страни 35., отпочиње поглавље под насловом:

"Seconde periode d'unite de la race slave sous le nom general de Serbes',

што значи:

"Друго раздобље јединства словенске расе под општим именом - СРБИ".

Е, па - помислимо ли, да је у свим напред побројаним данашњим државама претежни део становништва био српски, који је говорио својим језиком и поштовао своје традиционалне светиње, а данас тих Срба у њима више нема, јер су - или истребљени, или пак силом однарођени, а да с друге стране, и у данашњој држави, коју су Срби основали, мањине тих других народности - не само да постоје, него су се још и умножиле, а и осилиле - та чињеница сваком паметном човеку може да послужи као најубедљивији доказ, с чије стране је хуманост, племенитост и благородност... Међутим, учени професор и слависта Робер се није зауставио само на празном наслову. Проучивши савесно све изворе до свога времена, он је с потпуном сигурношћу тврдио, да су

"Срби" - "La souche",

тј.

"првобитно стабло, или праоци",

као и да су већ у преисторијско време били на Дунаву и на Балканском полуострву, што се

> "...може доказати мноштвом имена места, река и планина, које – очито - носе словенски печат... Један значајан граду Македонији, звао се СРБИЦА Код Птолемеја, СЕРБИНУМ је један други град у Панонији (јужно од Саве), који Пеутингерова карта означава као СЕРВИЦИУМ... Географ Гвидо Равенски, копирајући античке карте, означава како тече кроз Панонију река Бустрициус, на српском БИСТРИЦА.."

Па да коначно пређемо на обећане карте:

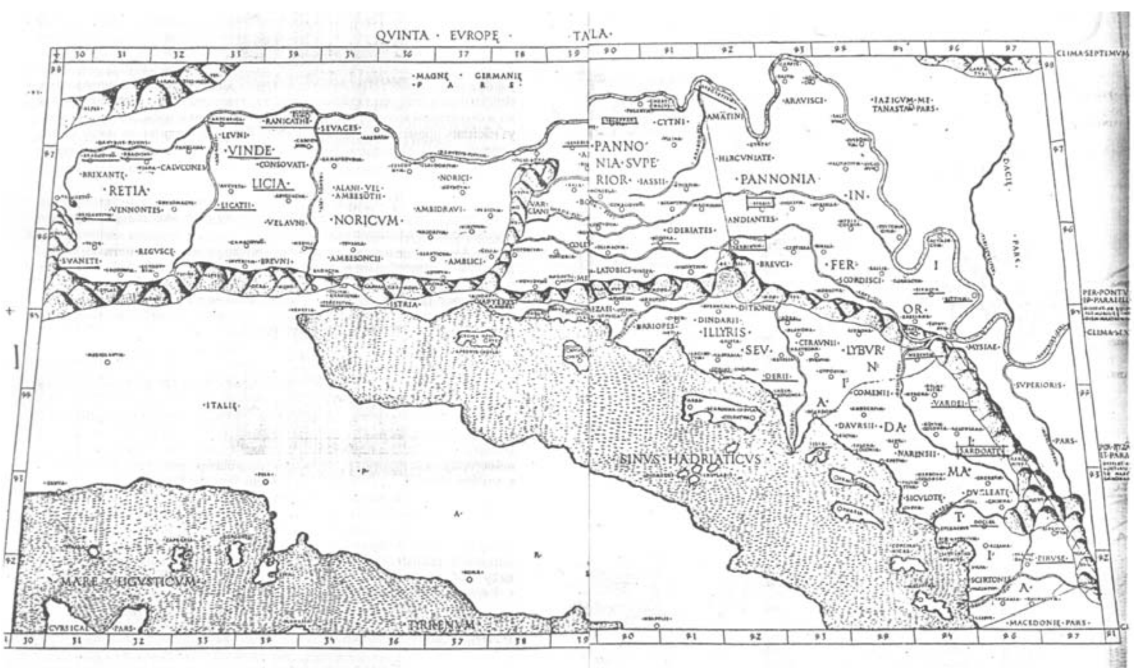

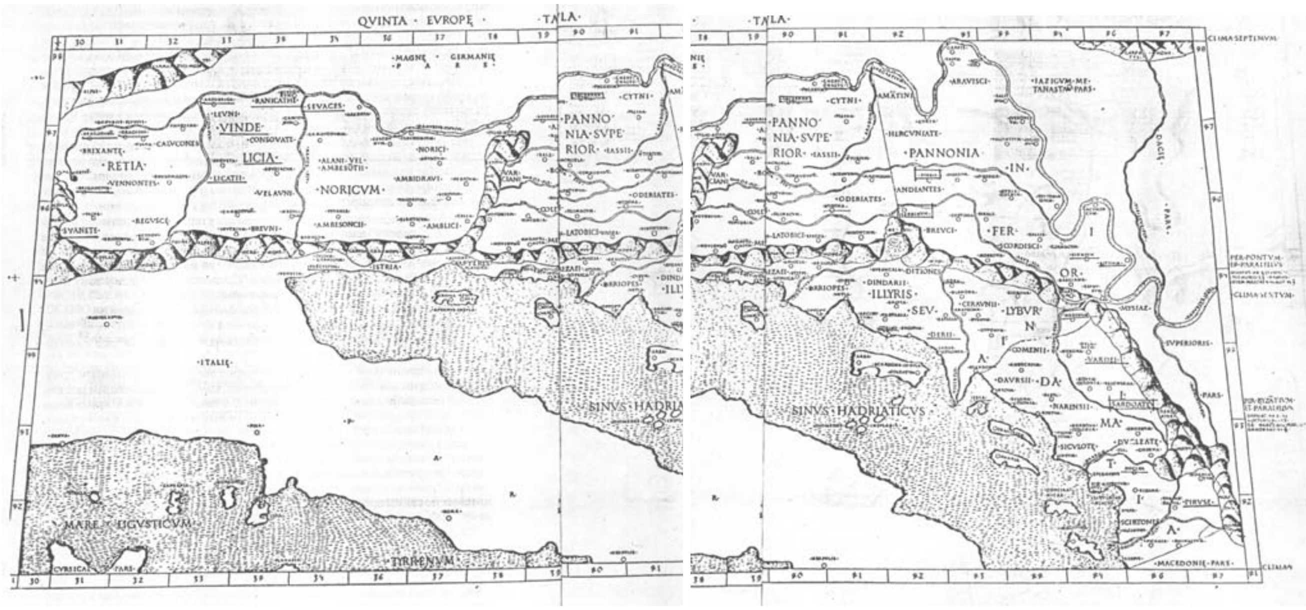

Прва карта по реду је Птолемејева карта, која показује део Балканског полуострва, на коме је данас углавном држава Југославија. На њој се не налази никакав траг ни хрватског, а ни албанског имена, док се - међутим - налази назив заснован на имену Срба - СЕРБИНУМ - (јужно од Саве) који постоји све до данас под именом Србац. Ова карта, као и остале приложене у овој студији, представљају предмет посебне студије, јер се само једним стрпљивим и студиозним прилажењем том послу могу разрешити грчко-римске запетљане форме српских назива, као нпр., на истој овој карти: Сардоате (увек од наше основе имена СРБ-!), Согора, Иса (за острво Вис), Облус, Брегенциум, Артобрига, Бриганциум, Драквина, Виана, Севацес, Драгодуру, Новидуну, Дрвсомагус, Лугионум, Лисус, Дана, Вирунум, а врхунац свега су имена: Сванете, Раникате, итд., итд.

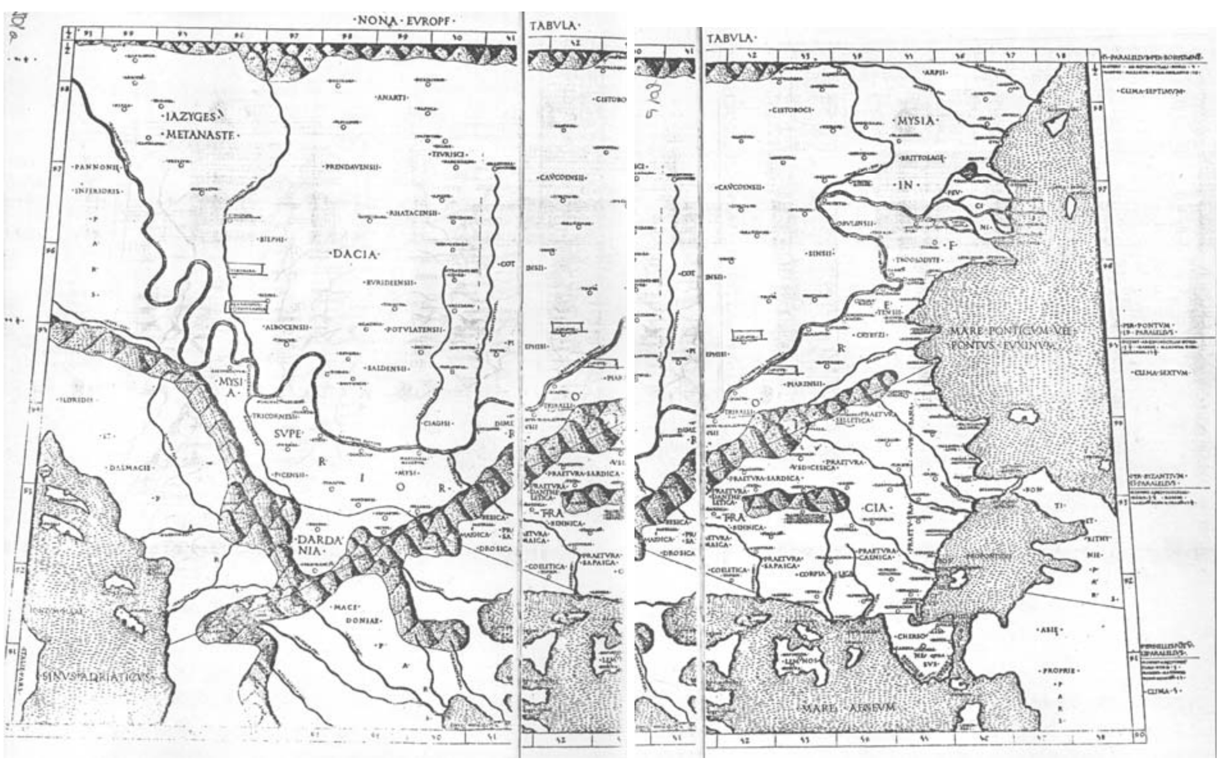

Друга карта је такође Птолемејева; дакле, из II века по Христу. Ни на њој ништа ни о Шиптарима, нити о Хрватима; међутим, Далмација је и на једној и на другој као доказ, да је то давна балканска област, данас проглашена само готово безименим делом Хрватске.

А тек, колико сведочанства нам пружа трећа - грчка карта, која још увек носи печат древних Срба, а као најизразитији - име Превлаку, за место на Халкидици, преко кога је Ксеркс - у V веку пре Христа - превео 1.700.000 војника за рат против Грчке; то сложено име карактеристично је само за српски језик... На истој тој карти наћи ћемо места: Равана, Раваниа, Липница, Серес, Селаник, Правишта и што писца ових редака и тужно и пријатно изненађује - ЛУКОВИКИА.

Није нам познато, да су се икада упоредо изучавале карте српских земаља и Грчке, па је и то једна од студија, која мора да се уради. Наравно, као и кад се проучава писмо, и у случају карата је неопходно да се пронађу најстарија издања.

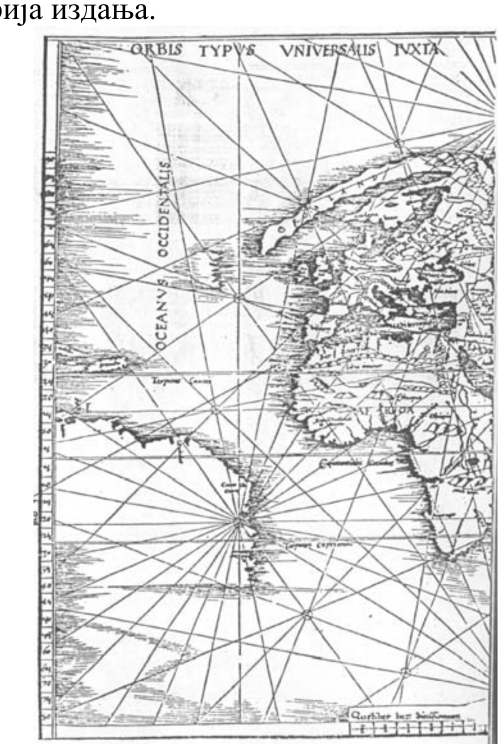

Четврта карта по реду носи назив "Hydrographia sive charta marina" и копија је од 1513.г. једне Птолемејеве карте на којој стоји "Orbis typus universalis iuxta hydrographorum traditionem".

Оно, због чега је приказујемо, јесте, што се на њој види "Галија", "Хиспанија", "Италија", итд., а на Балканском полуострву ништа друго, осим "СЕРВИА", уместо "СЕРБИА", одн. СРБИЈА

Као пето, следе две карте, чији је творац био Mercator (Krämer) Gerhard, који је живео у XVI веку, од 1512-1594.г. Он је био фламански картограф, који је у картографију увео математику и уметничке методе, што нам одмах упада у очи. 1554.г. је израдио карту Европе, а 1569. г. карту света. Тек после његове...

* * *

/Оштећен рукопис, прим прир. /

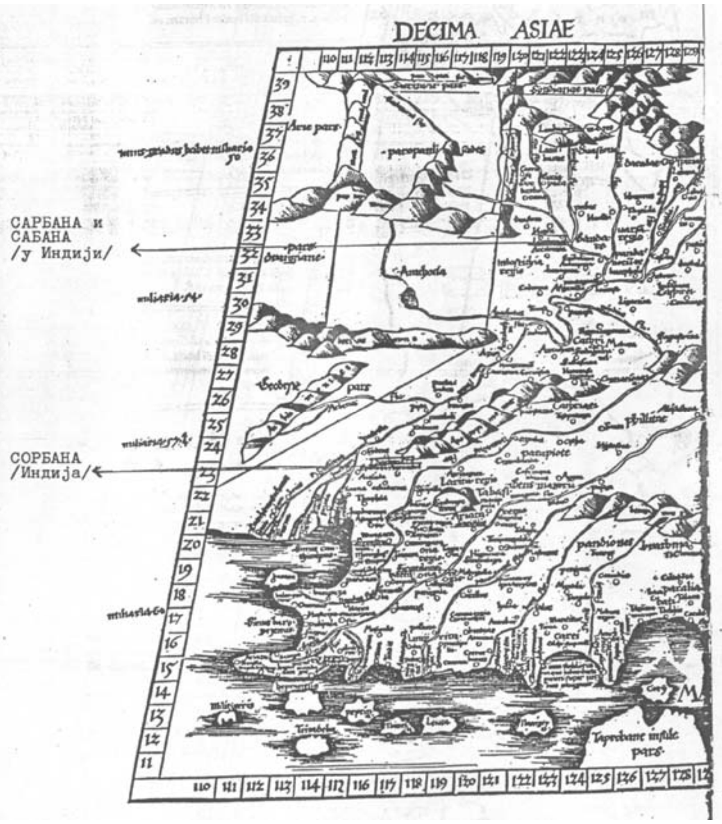
DECIMA ASIAE
САРБАНА и
САБАНА
/у Индији/
СОРБАНА
/Индија/
Taprobane insule pars

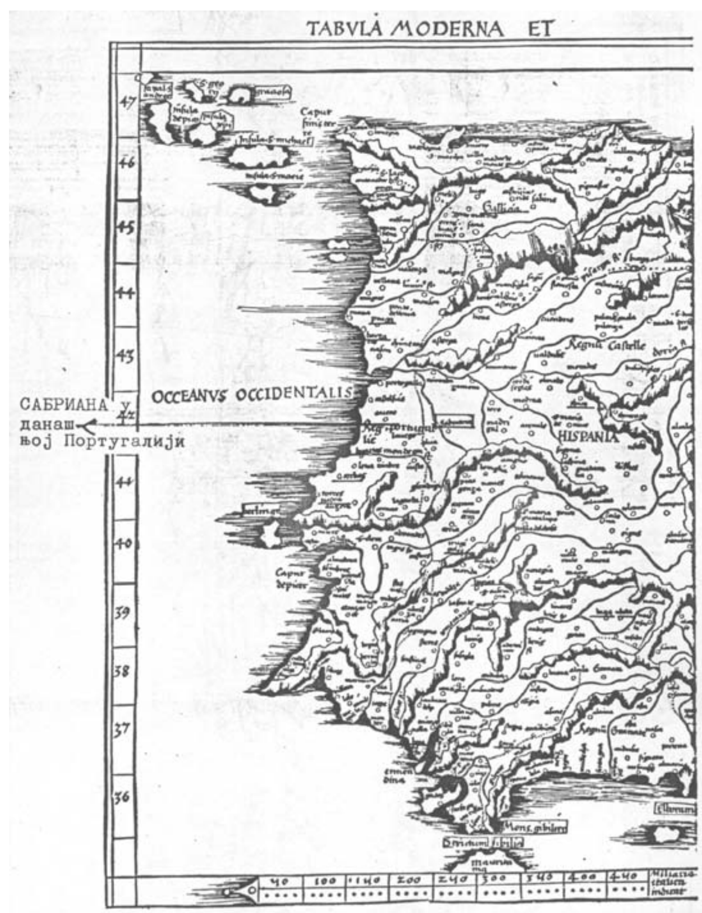
TABVLA MODERNA ET
САБРИАНА у
данаш-
њој Португалији
OCCEANVS OCCIDENTALIS
HISPANIA
Gallicia

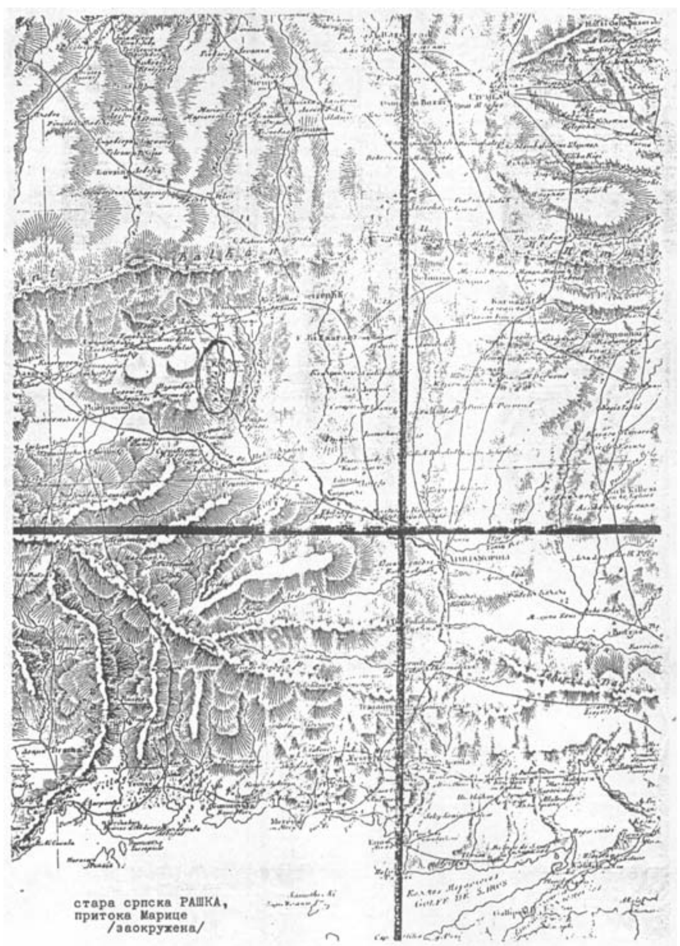

стара српска РАШКА,
притока Марице
/заокружена/

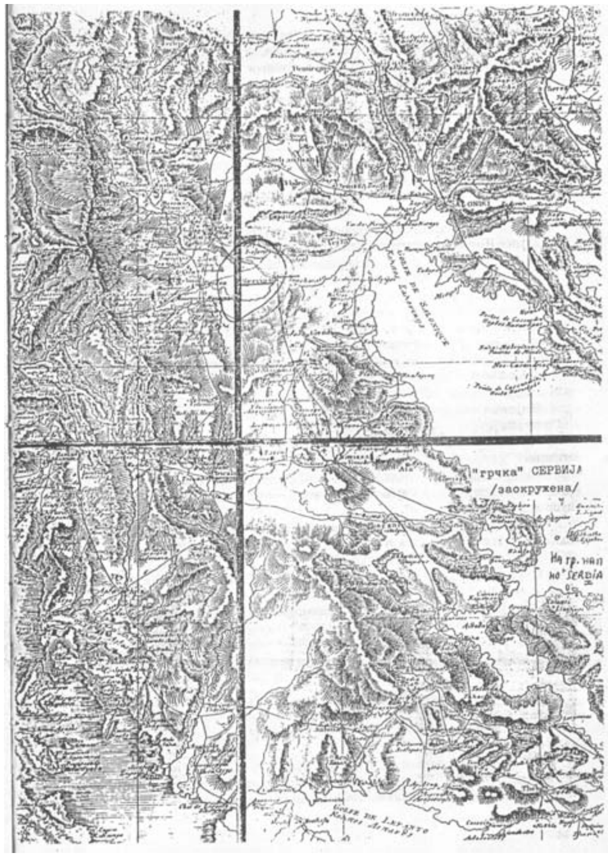
"грчка" СЕРВИЈА
/заокружена/
На гр. нап
но SERVIA

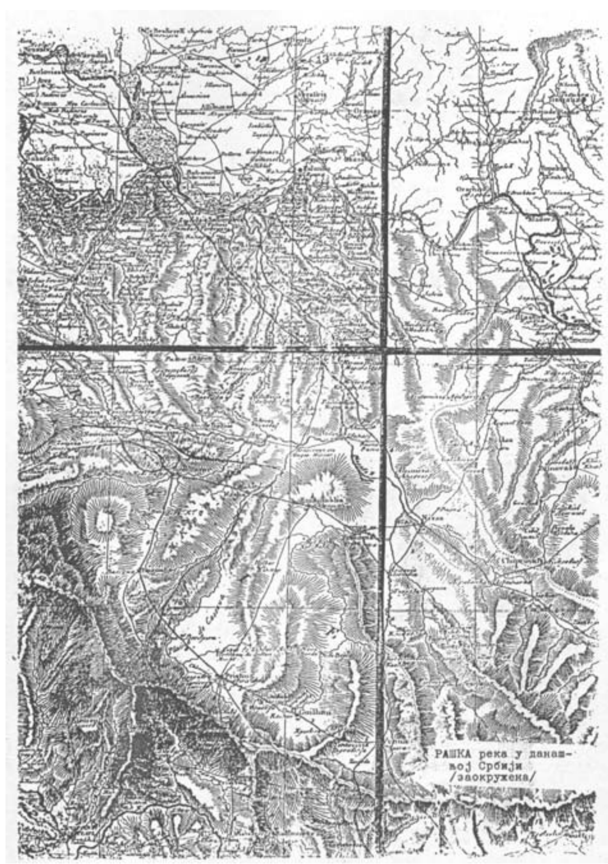
РАШКА река у данаш-
њој Србији
/заокружена/

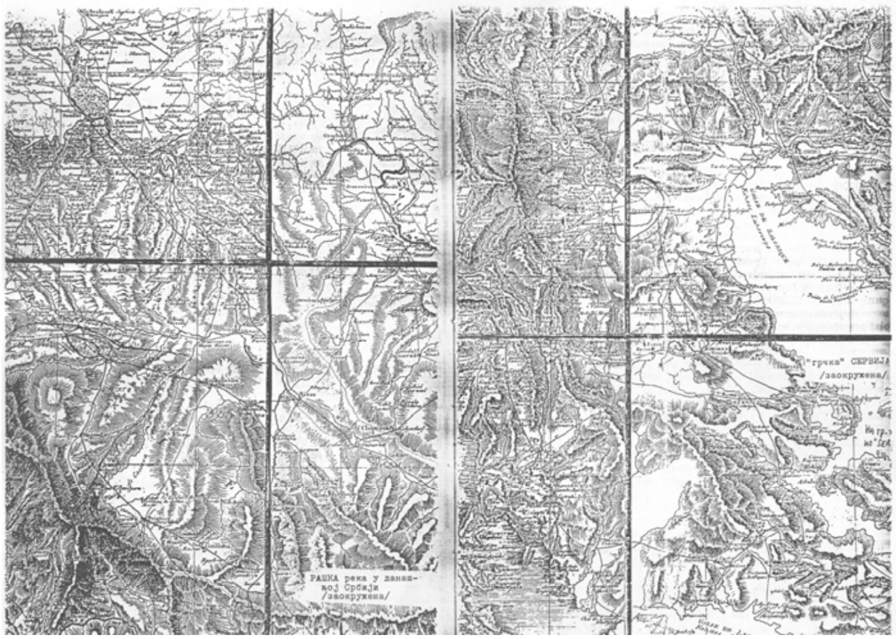

* * *

...... и објаве. Извршимо, дакле, сада свету дужност и остваримо жељу - не само тог великог прегаоца у истраживању српске прошлости, већ и једне од личности с највишим етичким смислом међу снажним заступницима српске културе!

На жалост, разорним деловањем и свесних и несвесних следбеника германског учења, потценио се и затрпао прашином - не само један Милош Милојевић, један Сима Лукин-Лазић и још неколико Срба, њихових истомишљеника, већ се заборавило и на друге словенске истраживаоце, као нпр. на аутора, коме је - у ствари - ово поглавље и посвећено. Уистину, за Казимира Шулца никада нисам чула у току својих студија, већ сам га открила случајно, у једној белешци једне друге књиге. Но - у највећој европској библиотеци тј. у париској Националној библиотеци овог његовог дела нема. Добила сам га тек после дугог тражења из библиотеке у Вашингтону, па овде захваљујем пријатељу, који се потрудио да ми његову фотокопију пошаље.

Казимир Шулц је у својој студији сабрао мноштво античких аутентичних докумената о античким Србима, познатим под именом Трачана и Илира. За њих он тврди, да су били Једно - не само с обзиром на огроман и јединствен простор који су заузимали, већ и с обзиром на ЈЕЗИК, ОБИЧАЈЕ, УРЕЂЕЊЕ И ВЕРУ. С тим у вези Шулц цитира Страбона, поткрепљујући његовим наводом тврђење о истоветности Трачана и Илира:

> "Illyrii et Thraces alienissimi inter se neque esse neque fieri ullo modo potuerunt, quum utraque gens eiusdem esset originis, praeterea etiam iisdem usa esset moribus ac institutis, eosdem coleret deos.[10]

А то значи:

> "Илири и Трачани нису могли да буду туђи једни другима ни на какав начин, јер су оба рода истога порекла, а осим тога такође имају исте обичаје и уређење и поштују исте богове. "

10. "Strab., p.315. - Clearch. aup Athen. XII, 27.

Настављајући овај одломак, Шулц износи веома занимљиве податке: и Трачани, као и Илири поштовали су тројство, сачињено од три божанства.[11] Друго, имали су исте називе за божанства, те је и једнима и другима Сатир био "Девади", а Силен "Савади", док су Баха, као врховно божанство,

називали "Савадиус", или "Сабатиус".[12] Та идентичност Илира и Трачана ишла је дотле, да је, нпр. Никола из Дамаска,[13] житеље Паноније и Дачане, који су сви називали Трачанима, назвао у својој биографији о "Августу" Илирима. ". "Како би могли, пита се Шулц,[14] Илири и Трачани да буду различити, када за Трибале, које су сматрали Трачанима, Аристофан,[15] Ливије,[16] и Стефан Византијски[17] кажу, да су Илири?

11.Herod.,V.,7.

12. Hesych. s.vv.

13. Никола из Дамаска, или Дамаскински, грчки писац, рођен је у Дамаску 74.г. пре Христа. Он је био писац трагедија, комедија, а бавио се и реториком, филозофијом и историјом. Овде је реч о његовом делу "Живот Августов" (De Instit. Caesaris Aug.) I., c.439. str.Orelli, s.85.id.

14. О. ц., стр. 16.

15. Аристофан, "Птице".

16. Livije, XXVIII, 34.; XXXI, 35.

17. Steph. Byzantinus, s.v.

Настављајући даље у истом смислу и документујући сваку своју реч, да би тај део завршио једним тврђењем, уз који наводи више извора, Шулц пише:

> "Verisimile videtur esse, voces Thrax et Illyrius duo nomina unius eiusdem gentis, quorum alterum Graecis, Romanis alterum usitatum. Quum enim priores omnem terram septentrionalem a Thracibus et Illyriis inhabitatam appellarent Thraciam, alteri eandem terram postea nominaverunt Illyriam."

Другим речима:

> "Изгледа уистину, да су називи Трачанин и Илир два имена једног истог рода, чије су име другојаче употребљавали Грци, а другојаче Римљани. Наиме, читаву северну земљу (тј. целу Европу северно од Грчке, наша примедба), у којој су живели Трачани и Илири, стари су називали Тракијом, (док) су исту ту земљу други касније називали Илиријом."[18]

18. Schol. Lycophr. 894., 1283. - Eustath. ad Dion. Perieg., v.270. - Ukert, Geographie der Griechen und Römer, Weimar, 1816., I.B., p.282. Као што видимо, Шулц овде на прво место ставља схолијаста, тј. коментатора песника Дикофрона из III. века пре Хр. Позната је нејасност и тајанственост једне песме, која је сачувана од тог песника, "Александра", која се сва односи на Троју, што значи, с обзиром на читав контекст на овом месту, да он у вези с Тројом доводи Трако - Илире, или Илиро - Трачане. Мишљења смо, да у вези с овим предметом, та песма мора дубоко да се проучи...

Разрађујући даље исти тај предмет, Шулц настоји да докаже и јединственост трачко-илирског језика, коме прикључује дијалекте свих трачких и илирских области, па и Македонију. Ми особито подвлачимо ову последњу појединост, јер је она лежала на срцу и нашем аутору, који више пута понавља, да је македонски дијалект трачко-илирски. Позивајући се на Полибија,[19] Шулц нам приказује закључак тога историчара, рођеног крајем трећег века пре Христа, што значи, да је стварао у другом веку исте ере. Ми подвлачимо особито ову појединост, због насилног цепања македонског племена од српског у ово наше доба, као и због вештачког отцепљења македонског дијалекта од српског језика, искључиво из политичких разлога. Међутим, на основу античких докумената, а вероватно и на основу личног искуства, обавештава нас Шулц:

> "...Polybius comprobat et supplet dicens, linguam Illyricam tantummodo dialectum esse Macedonicae - ergo, et Thracicae. "...

Quae quum ita sese habeant, etiam contemporaneis difficile esset dicta, ubi fines inter gentes tam arcto sanguinis - vinculo conjunctos constituendi sint."[20]

Дакле:

"Полибије доказује као тачно и допуњава, да је илирски језик такође македонски дијалект, а и трачки језик... Пошто је то тако, наставља Шулц, и савременицима је такође тешко да кажу, где да се одреде границе међу родовима тако чврсто крвном везом повезаним. "

19. Claudius, cap.15. Aurelianus, cap.13.; Appianus Illyr..cap.6.; Mannert
20. Geographie der Giech. u Römer, Nürnberg 1792., Ш., p.584. ppian. Illyr.. cap. 12. De bello civil.II.,30.; Plin.III.,22.,26.

Тако је говорио један научник око половине прошлога века, да би овај век починио грешку, вештачки раскинувши ту крвну везу и разбуктавши - могли бисмо рећи - готово расну мржњу међу браћом исте крви и истог порекла, представљајући свету и новим генерацијама српске земље као да су "многонародне" и "многојезичке", тј. направивши од истородних племена нове народе и вештачки оделивши њихове дијалекте као нове језике. Сва балканска српска истородна племена се међусобно разумеју, јер дијалекталне разлике не представљају исти јаз као, нпр., у Француској, или у Немачкој, где становници једнога краја, уопште не разумеју говор другог неког округа. Па ипак, ни ту, ни тамо, никоме није пало на памет, да проглашава четрдесет различитих "народа и народности" и исто толико језика!

Пошто је завршио детаљну анализу у горе наведеном смислу јединствености крви, језика, уређења и обичаја код балканских Трако-Илира, или Илиро-Трачана, Шулц, на стр. 19., прелази на западне илирске границе и племена. Развијајући ту тему он отпочиње са Лубурима, који су живели око Јадранског Илирског Залива, па додаје, да су Илири били и Венети, на реци По. Споменувши, дакле, Венете из данашње северне Италије, он цитира једну познату Полибијеву реченицу, врло значајну с обзиром на давнашњи језик те области. Било је, наиме, покушаја, да се Венети идентификују са Келтима. Међутим, Полибије је јасно изразио, да је између језика Келта и Венета постојала разлика:

"Venetorum lingua prorsus differabat a Celtica lingua. "

21. Servius ad žaen. L, 242.; Scylax I., 21.
22. Herod., I., 196.; Sefv. ad Aen., I., 242.
23. Polyb.II.,17.

Дакле, не само да је постојала разлика него је она била знатна, велика.

Од стр. 20. Шулц ређа све данашње талијанске области, које су некада насељавали Илири, па наводи:

"Illyrii olim omnem oram Hadriae a Pado usque ad finÍs Apuliae ... occupatam habebant."[24]
".. .Illyriorum natio olim celeberrima, Adriatico simul ac Jonico mari nomen dabat, quorum utrumque Illyrii maris nomine veteres complectebantur.[25]
"...sed et Italiae fines olim a pluribus Thraco-Illyriis populis occupatos atque detentos novimus. Sic Plinius de antiquis Umbriae... "
"...recte se judicare, linguam Illyricam proprius ad Latinam et Italos, quam ad Graecam accedere, ex qua duces nomina sibi hauserint..." [26]

Ево, дакле, превода претходног текста, који је само капља у мору Шулцових аргумената:

"Некада су Илири настањивали целу обалу Јадрана, до реке По па све до граница Апулије... "
"...Илирски народ је некада био најславнији и дао је име Јадрану, а уједно и Јонском[27] мору, а оба имена су стари допуњавали са "Илирско море."
"...но и италске области су некада заузимала трачко-илирска племена. Тако Плиније о античкој Умбрији... "[28]
"...с правом се суди, да је илирски језик својствен латинском и италском, као што се приближава и грчком; из њега (тј. из илирског језика) некада су вође црпле себи имена... "

24. Neibuhr, Römische Geschichte, I., 97.
25. Callim, ap. Strab. 1,46.; Apoll. Argon. IV.
26. Lelewel, Narody, VI, 67., p. 472.
27. Госпођа Борисављевић у вези са Јонским морем пише следеће:
"Јонско море звало се РЕАСИН ПРОЛАЗ, што сведочи, да су пре Илира на том сектору били СРБИ - РАШАНИ."
28.Plin.,III.,9.,l.

Позивајући се на Ливија,[29] Шулц тврди, да су житељи Реције, па Винделици и Норици, као и сви становници Алпских планина, управо све до Ливија (живео од 59. г. пре Хр. до 17. г. по Хр.) били сачували свој језик и свест о заједничком пореклу... Да би поткрепио то своје тврђење, он наводи један подужи текст на латинском, од кога ћемо ми овде приказати само почетак:

"Supra Venetos habitarunt in montibus gentes Venetorum consanguineae, quae erant Rhaeti et Vindelici... "[30]

А то значи:

"Изнад Венета живели су у планинама народи - крвни сродници Венета, Реци и Винделинци..."

29. Livius,V.,33.
30. Serv.ad Aen.,I.,242.

Како су Венети били Тракo-Илири, значи, да су и житељи Алпа припадали истој грани... Пошто је у вези с тим дао право мноштво података, проширујући увек трачко-илирски простор у Европи, он своје тврђење појачава Ливијевом вешћу (стр. 26.), да су Римљани земље Реције, Винделиције, па Норикум и Панонију називали Илирском провинцијом.[31] Од стр. 27., Шулц прелази на простор северно од Дунава, према Црном мору и Германији и потврђује већ нам познату чињеницу, да су Гети и Дачани такође трачког рода. При томе се он позива на Херодота,[32] Тукидида,[33] те Стефана Византијског[34]. За сва та племена око Дунава, та велика река није била никаква препрека, те су често прелазили његово корито, мешајући се на југу с Мижанима и с другим Трачанима, с којима су имали исти језик.[35] Никола из Дамаска је такође писао, да су Дачани, Гети, Панонци, Норици, Винделици и Реци један те исти илирски род.[36] А свим тим побројаним племенима језик је био илиро-трачки, или, како је Полибије написао: ".. .linguam Illyricam fuisse dialectum Thracicae... "[37] , што је прецизније; наиме, у претходном цитату назив ТРАЧКИ се ставља у први план, јер би, по Полибијевом сведочанству, ИЛИРСКИ био дијалект трачког. Да би у овом тврђењу био што сликовитији, Шулц каже:

"Како су данас Срби и Бугари блиски крвни сродници, на исти начин су били крвно повезани и Илири и Трачани. "

31. Livius, Epitome, 63.
32. Herod,,IV.,03.;V.,3.
33. Thucyd.,II.,96.
34. Stephanus Byz., s.v.
35. Strab.,p.297.
36. Nicolaus Damascens de Institutionibus Caes. Aug.I.
37. O.c.,str.29.

Целом овом трачко-илирском комплексу, писац прикључује Тису, која данас, каже он, дели чешке и пољске, или словачке и рутенске брегове, као што је у стара доба делила Гете и Дачане, па издваја само Грчку и западну Италију, јер једино Грчка и западна Италија у том познијем периоду нису биле настањене ТРАКО - ИЛИРИМА, чију ИСТОКРВНУ ПРИПАДНОСТ СТАЛНО ПОДВЛАЧИ.

Ових неколико претходних напомена, представљају тек само један брз и кратак додир обилне Шулцове грађе и мноштва докумената, на основу којих он изводи закључак, да су ти "мистериозни" Трако - Илири били антички Словени. На страни 30. његовог дела, којим се овде бавимо, он прелази на обавештења о "Северним границама Илирије", или много тачније - Србије, доводећи их увек солидном документацијом до Балтика и до Елбе (Албе) и реке Сале на западу. На жалост, и ово поглавље обилује грађом, која мора посебно да се простудира... Међу бројним трако - илирским племенима северне Европе, Шулц посебну пажњу поклања Семнонима, тј. аутохтоним, па Лужичанима, одн. Лужичким Србима, међу којима издваја Арије, о којима, каже он, прича Тацит.[38] Између осталога, Тацит о њима даје један занимљив податак, а то је, да цртају по телу и боје га.

"Та ствар, закључује Шулц, само по себи нам довољно потврђује, да је тај Лужички народ био илиро - трачког порекла, јер су од свих европских народа само Илири и Трачани сликали и бојили тело, обележавајући по кожи бојене знаке."[39]

38. Tacit Germ., 43.
39. Strabo, p.315.; learch. ap. Athen., XII., 27.

Након тога, Шулц ређа паралелна илиро - трачка имена с тог балтичко - античко - словенског, одн. српског подручја - паралелна с именима, која се налазе јужније, па све до Балкана, тј., докле год су се протезали стари Трачани и Илири. Осталим северним трако - илирским племенима Шулц додаје још и Венде, Венете, који су се протезали источно до предела око реке Вистуле. А, Сарматија се протезала од Сарматског (Сарбатског - Српског) мора па од Венетског залива до Црнога мора и Карпатских планина и од Вистуле до Танаиса, одн. данашњег Дона.

На читавом управо споменутом европском простору била су расејана имена, било истородних помена, било река и места, која су се понављала на: Балканском полуострву, или у Горњој и Доњој Панонији...

Но - уместо да понављамо сва Шулцова тврђења уз цитирање бројних античких извора, у наставку ћемо приказати две странице Шулцовог дела, из којих се јасно види висок ниво једног врло савесног научног рада, којим је аутор желео да покаже, који "простор су заузимали Илиро - Трачани, одн. антички Срби, или племенске групе, које су задржале сећање о припадности старом српском народу."

Hoc igitur spatium occupabant hi populi Illyrico-Thracii, vel gentes suo nomine certe afferentes memoriam populorum originis Illyrico-Thraciae: Post Tyrangitas **Axiaci** ad Axiacum flumen,) cui

respondet Axius flumen Macedoniae, et Oxyaci, populus Illyriae.Axiacos attingebant **Crobyzi** Crobyzi, populus Thracus in Moesia ad Pontum Euxinum. Omnes hos populos attingebant finibus **Coraleti**, **Corali** vero. Thracii incolebant Haemum montem, ad Istrum et ad Pontem Euxinum. Ommes illae gentes terraeque usque ad Borysthenis fluvii os pertinentes erant **Daciae** Ptolemaei temporibus habitabant praeterea in Sarmatia Europaea. **Piengitae** vel **Getae** ad **Pienam** fluvium et ad Carpatum montem **Biessi**, quibus respondent **Bessi** Thraci incolentes Haemum; Bulones, quibus Bylliones Illyrici Bullinique occupantes Epirum et Dalmaciam, Belanni in Vindelicia et Bolentium in Pannonia superiore; Arsietae, quibus Arsiae gens Liburnorum (jungitur usque ad flumen Titiuni; pars ejus fuere Mentores, Hymani - in Germania Luti Omani; Gelloni, quibus Gylliones et Hyllini in Illyria; Osii, quibus in Germania Osi Pannonici; Massaei, quibus Mazei Pannonii; Agathyrsi picti, ut dicuntur a Virgilio, quibus Agathyrsi morum Thraciorum in Dacia Danubiana; Carpiani, quibus Carpadoci, Novari et Neuri supra Borystbenis fontes, quibus Norici in Illyria; Bodeni, quibus Bodencus sive Padus flumen in Italia; Sali, quibus Salia urbs in Pannonia superiore, Salva autem et Salinum in Pannonia inferiore; Savari, quibus Savaria urbs in Pannonia superiore, Amadoci, quibus Amadocus, rex Odrysorum in Thracia; praeterea Idia mons Sarmatiae, cui Ida mons Phrygiae; Carpatus mons Sarmatiae, cui Carpis, urbs Pannoniae inferioris; Serimum, urbs, Sarmatiae, cui Serrium, urbs Thraciae, Saron, urbs et gens Saranorum Illyrica; Niossum urbs Sarmatiae, cui Noissus Thracia urbs in Moesia; Carrhodunum urbs Sarmatiae, cui Carrhodunum Vindeliciae Pannoniaeque superioris; Sarbacum urbs Sarmatiae, cui Serbinum Pannoniae inferioris urbs respondebant.

Nonnulae insuper urbes Saramatiae in "dava" cadentes, (uti Clepidava), quo verbo ex Strabonis sententia significatae sunt gentes Dacorum ante saecula, indicant originem Illyro-Thracicam.

Премда су сва наведена паралелна имена углавном деформисана на грчко-римски начин, ипак је у њима лако препознати корене српског језика, што најбоље сведоче топоними наведени при крају управо од корена СР-, СРБ-: СЕРИМУМ, град Сарматије = СЕРИУМ град у Тракији, САРОН, град и племе САРАНИ у Илирији; САРБАКУМ, град у Сараматији, СЕРБИНУМ, град у Доњој Панонији. А сва та трако-илирска племена, која су, као Шафарик тврди у "Старожитностима", носила опште и домаће име Срба, тамо где су их нашли антички писци, који су им изобличили, или преоденули називе, била су староседеоци, у чему се слажу Манерт,[40] Суровјецки,[41] дакако - неопорециви Шафарик[42] и многи други. Шулц посвећује документовању истог тог тврђења целу главу, која отпочиње од стр. 48., под насловом:

"Illyro-Traces primis jam temporibus terras in septentriones
Carpati montis spectantes occupavere,"

тј.:

"Илиро-Трачани су већ од најдавнијих времена живели
(обитавали) у земљама северно од планине Карпата."

40. Mannert's Germanien, 526. etc.

41. Surowjecki, Sledzenia narod, slow., p. 180.etc.
42. Szafarzyk, Starozit. Slaw., XI., 12.

Мишљења смо, да је Шулц при овоме понајпре мислио на претходнике Херодотове, по којима је у великој давнини цела Европа називана Тракијом, настањена свуда веома распрострањеним истим народом. Међутим, Срби који су живели у северној Европи, били су познати и у античко, као и још и у наше доба, под именом Венди, Винди, Венети, Вани, Виниди.

Шулц то на стр. 49-50. поткрепљује Птолемејем, који је спомињући Балтичко море,[43] споменуо и становнике балтичке области, Венете; такође и Тацит.[44] Но Тацит је отишао даље, пишући, да су Венети гајили жито и стрпљиво узгајали разне плодове, да су - осим тога - испитивали море и вадили по морским плићацима, или пак налазили на обалама јантар (ћилибар). И кад год је неко (Шулц мисли на античке писце), споменуо скупљање јантара, у том случају се није радило ни о ком другом, до о претхришћанским (како Шафарик више пута понавља у "Старожитностима", Вендо-Србима. Ево, шта Шулц даље у вези с њима пише:

> " Quian igitur Seylax Aryandynus, qui erat a. 390 ante Chrystum proferat, per sedes Venetorum fluere Erydanum fluciuin succinum vehentem, efficitur, ut quarto jam seculo ante Chrystum Veneti habitaverint ad mare Balticum, eo magis, quuin jain anno 450 Herodotus tradat nobis, de Eridano fluvio septentriones versus in mare fluente, cujus in ripa sit succinum. Si autem Tinaeus, qui erat anno 295, dicit, Seythiam Europaeam appellatam esse Vannomam, firmissinum ejus argumentarum ex ea re dictitur, quod tum Scytlia non minus occupata erat a Vannis, quo nomine populi Scandinavie Fennique Venetos significabant, quam Sarmatia temporibus Plinii, taciti et Ptolemaei. Nonullos populorum a ptolemneo in Sarmatia commemoratorum et suo nomine rejicientium originem Illyro-Thracum, novit describique jam Herodotus in iis regionubus. "

43. Ptolem.,UI.,5.
44. Tacit.,Germania,45.

Ево, шта нам претходним текстом саопштава Шулц:

> "...Скилахс Ариандинус, који је живео пре 390 године[45] пре Христа, доноси, да кроз седишта Венета протиче река Еридан, која носи јантар (ћилибар), из чега произлази, да су већ у четвртом веку пре Христа Венети обитавали уз Балтичко море утолико више, што нам Херодот већ 450. године претхришћанске ере саопштава, да река Еридан тече ка северу, према мору и да се на њеним обалама налази јантар. Ако је пак Тимеј, који је живео 295.г. (увек пре Христа), рекао, да се европска Скитија зове Ванома, из тога изводимо врло снажан аргумент, да је тада Скитија била настањена Ванима, име које је код Скандинаваца означавало Венете, управо исто као и Сарматија у време Плинија, Тацита и Птолемеја. Птолемеј је споменуо многе народе Сарматије, који су по имену илиро - трачког порекла, што је знао и описао већ Херодот у оним областима."

45. Скилакс, грчки грчки географ из VI века. Шулц се преварио у години. Скилакса је споменуо

Херодот (IV 44), што би било немогуће, да му Скилакс није претходио. Наиме, Хер. је умро 425. г. Но пошто Шулц прецизира Скилакс Ариандинус, сигурно је, да се ради о Скилаксу из Карије, који је по жељи Даријевој (521-485.) испитивао обале Индијског океана.

Развијајући у истом поглављу даље тему о трачко - илирским племенима, Шулц каже (стр.51.), да су Грци усвојили многе трачке богове и обичаје, чиме потврђује закључак Сипријана Робера:

"Да би се разумела грчка митологија,
треба проучити српску... "

Но није то оно, на што овде желимо да привучемо пажњу, већ нешто, што сматрамо, да апсолутно мора дубоко да се простудира.

Ево, о чему се ради. У белешци на истој страни, Шулц коментарише Херодотово сведочанство о томе,[46] да су Грци усвојили трачко божанство Баха, назвавши га Дионис, тј. бог из Нисе "Deus Nisae", рођен у Тракији, у Ниси. Подвлачимо, да је ово Шулцов коментар. Одмах иза тога, он сматра да је важно, да прецизира за несловенске читаоце, да је Бог на "словенском" Бох, на пољском Бог (Шулц сасвим сигурно није ништа знао о српском језику!), а на најстаријем персијском Багас. Потом он каже, да је трачко божанство Бах био Бог και εξοχην, тј. "врховно биће", о коме је Орфеј рекао, по Еусебијевом сведочанству[47]:

"... ειζ εστ αυτογενηζ ... ουδε τιζ εσθ ετηροζ..."
А то значи: "...јесте по себи сам од себе рођен... и нема другога.., "

46. Herod.VII.,111.
47. Praep., 13., 12.

У вези с тим, Шулц наводи Херодота, који је у књ. IV, гл. 94., писао о Богу Гета следеће:

"...ови су Трачани... никаквог другог бога не спомињу,
ако не свога, у ствари; већ само свога." [48]

48. Значи ови прастари Срби су били монотеисти, што потврђује тезу Госпође Борисављевић о српском МОНОТЕИЗМУ ОДУВЕК.

Целу ову белешку Шулц завршава следећим речима:

"Бах је по традицији био син земље (Деметре), или НАНЕ, или СЕМЕЛЕ.
Реч ЗЕМЉА је словенска и означава Матрем, НАНА мајку, или хранитељку. "

Овај претходни одељак има везе с овом студијом зато, што је Орфеј био - не Грк, већ Трачанин. Оно што је Еусебије о њему забележио, требало би дубље проучити због много касније хришћанске догматике. Нема никаквога разлога, да се сумња у Еусебијев навод, будући, да је он био високо црквено лице и оснивалац, одн. први писац црквене историје. Уз остале религиозне списе, Еусебије је написао и једну "Хронику", која је почињала почетком света, а завршавала се двадесетом годином Константинове владавине. Грчки оригинал ове хронике је изгубљен, али је сачуван њен латински и јерменски превод. Та "Хроника" је утолико занимљивија, што ју је наставио свети Јероним... С обзиром, да је Еусебије рођен у Цезареји, у Палестини и био најученији човек свога времена, мишљења смо, да се из овог његовог дела може извући мноштво корисних података.

У нади, да ће неколико горњих напомена бити од користи посебно заинтересованих читаоцима и истраживаоцима, да се - након ове дигресије - вратимо Шулцовом делу, прелазећи преко мноштва

чињеница и докумената, које се једном морају узети у разматрање, па да наставимо текстом његове главе VIII, у чијем самом почетку наш аутор пише следеће:

> Itaque dubitari non potest, quin populi Illyrico-Thracii non temporibus demum Byrebistae vel anno 50 ante Chrystum, ut Lelewel judicat, ant Decebali temporibus, vel a.100 post Chrystum, ut Bielowski putat, terras ad septentriones Carpati montis spectantes occupaverint, sed jam prioribus temporibus hasce terras occupatas obtinuerint, et fuerint in iis autochthones, quae quidem Herodotus de Budinis re vera tradit. Recte igitur primis temporibus tota ad septentriones spectans Graeciae pars nominata est Thracia; omnes enim terrae a montibus Acroceraunis et Cambunis usque ad mare Balticum, et a Ponto Euxino Taurisque usque ad mare Adriaticum et Appeninos montes, a Borysthenis ore et fonte usque ad fontes Rheni, Danubii, Salae et ostia Albis continenter incolebantur a Thracibus.

Мишљења смо, да је претходни текст веома важан у односу на читаву ову студију, с обзиром, да њом најпре морамо да докажемо старост српског народа, како би се из тога лако и логично могао извести закључак о вези његовог језика и његових традиција с ведским химнама. Уз то, од огромне је важности и његова распрострањеност под називом Трачани, Рашани, како се још увек називају становници око Раса и реке Рашке, у данашњој Србији, док су то име у античко доба носили и Срби око града Раса и реке Расе, притоке Марице, које су - у ствари - Грци једино и нешто боље познавали, захваљујући географској близини.

Да се вратимо на напред наведен Шулцов текст:

> "Тако се не може ни мислити, да су илиро - трачка племена заузела земље северно од планине Карпата тек за време Биребиста, или 50. година пре Христа, како суди Лељевел, или пак за време Диковаловог времена, како сматра Бјеловски, пре године 100. по Христу, они су, наиме, већ у најдавнијим временима заузимали те земље и били су у њима СТАРОСЕДЕОЦИ (аутохтони), како уистину саопштава Херодот о Будинима. С правом су, дакле, у прво доба све, што је било на северу од Грчке, називали Тракијом. Наиме, све земље почев од Акрокераунских и Камбунских гора (тј. од Епира и од планина, које су делиле Тесалију од Македоније), па све до Балтичког мора и од Тауријског Црног мора па до Јадранског и до Апенинских планина, од бористенских обала и извора (Бористен = данашњи Дњепар) до извора Рајне, Дунава, Сале и до ушћа Елбе (Албе), на целом том простору живели су без прекида ТРАЧАНИ. "

У наставку овога дела Шулц објашњава, како су Трачани и Илири, или Трако-Илири касније названи Словенима... Како је Вибије Секвестор споменуо Србе на реци Елби у данашњој Немачкој[49]... Кад је који трачки народ појединачно споменут као словенски... Како је Прокопије тврдио, да су Анти и Словени једно[50]... Како је опет Прокопије тврдио, да су и Дачани и Словени један исти народ,[51] како је опет Јорнандес тврдио,[52] да су и Венети, и Анти такође исто, одн. Словени... Како су "Словени" од најдавнијих времена били у Европи познати под различитим називима и како су их Грци и Римљани крстили - уз погрешна имена - све заједно "варварима". У ствари, за њих су "варвари" били сви антички СРБИ без обзира на њихова покрајинска, или племенска имена.

49. Vibius Sequester, De flum.lacub.gent., s.v.Albis.
50. Proc., De bell.Goth.,I.,27.

51. Procop., De bell.Goth., IV., 4.
52. Jornandes, De reb. Get., cap.48.

Што се тиче балканских Трачана, дакле - Срба, Шулц тврди, да су сви они, упркос нпр. грчкој владавини над извесним њиховим племенима, или пак римској, задржали свој језик и своје обичаје, не примивши ни грчке, ни римске. Ако је понегде и било одступања, то је било краткотрајно и без трајног утицаја. Језик и обичаје сачували су такође, каже Шулц, и житељи Паноније.[53] Шулц спомиње и писмо апостола Павла,[54] којим апостол оставља као важан антички документ тврђење, да је: "Од Јерусалима до Илирије проповедао Христово Јеванђеље." Исто то, наставља Шулц (стр. 74.), каже и Нестор:[55]

"Illyricum frequentabat Paulus apostolus. Hic enim habitabant primitus Sloveni, quos in fide Chrystiana Paulus apostolus instituebat. "

А то значи:

"Апостол Павле је похађао Илирију. Тамо су, наиме, од почетка, живели Срби, које је у Христову веру увео апостол Павле."

53. Vita S.Theod, ex Melaphr., I.,37.
54. Paulus, Ep. ad Roman., V., 19.
55. Sobran. Letopis. Rusk., I., 12.

На тој истој, 74. страни, Шулц закључује, да су ти Трако-Илири на Балкану - не само остали у својим древним седиштима, него су, упркос подужој римској навали, сачували језик, веру, па на неки начин и слободу, а уз то су се још у петом веку (по рођењу Христовом) већ називали и Словенима.[56]

56. На истој овој страни Шулц спомиње и папу Јована X., из X. века и његов документ, који смо ми анализирали у глави о песнику Овидију и језику, који је научио у изгнанству.Шулц није заборавио ни сведочанство Мојсија Хоренског, коме смо ми посветили посебно поглавље.

Упркос дужини овога поглавља, оно представља тек само незнатан додир огромне грађе, садржане у делу Казимира Шулца. нпр. због дужине, изоставили смо потпуно проблем ТРАКО - ИЛИРА у АЗИЈИ, што представља значајан део историје древних Срба. Наиме, Трако - Илири нису били расути под именом Трачани и Илири по Азији, већ под СРПСКИМ именом и разним другим називима, изведеним из српског језика. О томе је више говора у поглављу о Милошу С. Милојевићу, одн. о његовим "Одломцима..." Овде ћемо само да додамо, а Шулц у односу на то питање, упућује на дело Бјеловског, који је 1850. год. документовано доказао, да су житељи античког времена од најдавнијих дана у поречју доњег тока Дунава били једино, увек, непобитно и апсолутно категорично - СРБИ, с обзиром на касну појаву словенског имена. Потакнут студијом Бјеловског, Вагилевић је затим, пише даље Шулц на крају своје расправе, исте 1850. г. издао у оквиру Варшавске библиотеке, једну студију, за коју је црпео сведочанства из најсигурнијих извора о етнографији и судбини АЗИЈСКИХ и ЕВРОПСКИХ ТРАЧАНА.. 1853. г. пак, Лелевел је објавио у Познању своју историју о словенским народима, у којој је третирао не само историјске, већ и језичке и етнографске; проблеме, показавши и доказавши, да су ТРАЧАНИ БИЛИ СЛОВЕНИ, а ми не можемо довољно да подвучемо - увек Срби!!! А када Срби наставе да пишу; Милојевићеву историју, они ће своје закључке формулисати на други начин.

Своју значајну студију, која тек треба да се изучава с обзиром на мноштво цитираних аутора и сведочанстава, Шулц закључује следећим текстом, који - због његове важности - такође представљамо читаоцима најпре у оригиналу:

1. Illyrios et Thraces ejusdem fuisse originis eorumdemque morum;
2. quibuscum ejusdem fuisse originis gentes occupantes Alpes et Italiam orientalem praesertim

Venetos, Noricos, Vindelicos et Rhaetos;

3. regiones ad superiorem Danubium, hodiernam Germaniam australem et orientalem antiquitus, a gentibus Thraco-Illyricis occupatas fuisse;
4. Illyro-Thraces non a Byrebistae demum tempore et Decebalis, sed inde ab antiquissimis temporibus a Carpatho et in universum a Hercyniis montibus septentrionem versus habitasse usque ad mare Balticum;
5. Slavos non sexto demum saeculo in meridie Danubii apparuisse, sed inde ab antiquissimis temporibus ut Illyro-Thraces, adeo tempore dominationis Romanorum usque quum incurrentes septentrionales genes Slavicae Justiniano regnante eos corroborarent, in sedibus suis, moribus et institutis perseverasse linguamque majorum conservasse.

Право је чудо, да је наука могла да заборави на један тако озбиљан и продубљен научни рад као што је ова студија Казимира Шулца! Ми се уздамо, да ћемо овим нашим радом привући пажњу савремених научника на велике трудбенике прошлости, који су своје животе били посветили истраживању ИСТИНЕ. И ево Шулцових закључака о тој ИСТИНИ, која се односи ИСКЉУЧИВО НА ДРЕВНЕ СРБЕ, о чему сам у току дугог времана сабрала толика сведочанства.

1.- Илири и Трачани били су истог порекла и истих обичаја.
2.- Истог порекла као они била су племена, која су настањивала Алпе, источну Италију, особито Венети, Норици, Винделици и становници Реције.
3.- Ирачко - илирска племена заузимала су и области око горњег Дунава и то: јужну и источну Германију од давнине.
4.- Илиро - Трачани се нису појавили тек од Биребистовог и Декеваловог времена, већ су живели од највећих давнина почев од Карпата, па по васколиким северним областима, почев од Херцинских планина, па све до Балтичког мора.
5.- СЛОВЕНИ СЕ НИСУ ПОЈАВИЛИ ЈУЖНО ОД ДУНАВА ТЕК У ШЕСТОМ ВЕКУ, ВЕЋ СУ ОНДЕ ОБИТАВАЛИ ОД НАЈСТАРИЈИХ ВРЕМЕНА КАО ИЛИРО - ТРАЧАНИ. ТАКО СУ У ВРЕМЕ РИМСКЕ ВЛАДАВИНЕ, ЗА ВРЕМЕ ЈУСТИНИЈАНОВО, СЕВЕРНИ СЛОВЕНИ ДОШЛИ И ОСНАЖИЛИ СТАРОСЕДЕОЦЕ У ЊИХОВИМ СЕДИШТИМА, ЗАДРЖАВШИ ОБИЧАЈЕ, УРЕЂЕЊЕ И САЧУВАВШИ ЈЕЗИК ПРЕДАКА.

Чини нам се, да су читаоци, пажљиво читајући ово поглавље, могли да стекну уверење, да се назив Илиро - Трачани, или Трако - Илири, као и касно настало име Словени, у свих пет тачака лако и без двоумљења могло заменити именом Срби. Ако смо то успели, сматраћемо да смо успели да пребродимо прву и највећу тешкоћу нашом студијом.

И да сасвим на крају дам своју закључну реч, цитирајући почетак кратке Шулцове биографије на крају његовог дела, где пише

"...natus sum in villa Samin, prope oppidum BRODNICA, alias Strasburg."
"...рођен сам у селу Самин, близу града БРОДНИЦЕ, или Штрасбурга..."

...Није само БРОДНИЦА изгубила древно српско место! Песник би ове речи исписивао са сузама...

* * *

Веома давно већ питала ме је једна дама из "Штрасбурга":

"Моји стари су ми говорили, да сте ви Срби владали у Алзасу и по Немачкој; је ли то тачно?" Сећам се, као да је било јуче, погледала сам је зачуђено, застала и казала:

"Ја о томе ништа не знам. "

"Чудно!" - узвратила је. "Међутим, мислим, да је то стварно било. "

Касније, нашавши немачке и француске књиге о крвавим борбама између Немаца и Срба до потпуног истребљења мојих несрећних саплеменика - било ме је срам - пред сећањем на госпођу Хермину, пред сећањем на моје професоре, који ми о томе никада ништа нису казали; данас ме је стид још и због Српске - Несрпске академије наука, а највише пред расутим и неопојаним костима српских несрећних витезова и мученика!

ЗАР ТО НИЈЕ ОГРОМАН УСПЕХ ГЕРМАНСКЕ БЕРЛИНСКО - БЕЧКЕ ШКОЛЕ?!!

ЈОЗЕФ КОСТРЖЕВСКИ[1] ИЛИ "LES SERBES D'ILLYRIE ETAIENT VRAIMENT LES PLUS ANCIENS DES SLAVES..."[2] "СРБИ БАЛКАНА БИЛИ СУ ЗАИСТА НАЈСТАРИЈИ МЕЂУ СЛОВЕНИМА..."

Пољак, Јозеф Костржевски, писац је наших дана. Намена његовог ниже наведеног дела била је - као што и сам његов наслов каже, да објасни порекло пољске цивилизације и пољску историју и преисторију. Почевши да пише то своје дело, он на Србе уопште није ни мислио, а у току његовог излагања долази до изражаја његово потпуно непознавање српског језика. Утолико нам је његова студија драгоценија, јер - не знајући и немајући намеру, да говори уопште о старости Срба, или српског језика, он је то ипак чинио и то на начин, који нам је пружио најјачи језички аргумент као потврду свих закључака о временском приоритету српског језика у односу на остале словенске идиоме.

1. Josef Kostrzewski, Les origines de la civilisation polonaise, prehistoire - protohistoire, Paris, P.U.F.. 1949.
2. Cyprien Robert, Revue des deux Mondes, Janvier 1846., p. 372.

На стр. 9. Костржевски отпочиње да излаже своје мисли о значају језика уопште, за који каже, да је драгоцени извор о култури једног народа, јер је он најважнија творевина људског духа, а уз то - он чува тако-рећи у скамењеној форми трагове о животу наших предака. По Костржевском, помоћу језика се могу реконструисати различити ступњеви живота, утицаја и развитка од самог почетка стварања људских заједница. Захваљујући томе, наставља наш аутор, МОЖЕ ДА СЕ СТЕКНЕ ИДЕЈА О НАЈСТАРИЈЕМ СЛОВЕНСКОМ ЈЕЗИКУ, који је - упркос каснијем убацивању Германа и Мађара - како на северу Европе, тако и на њеном југу, створен у "ЗАЈЕДНИЧКОЈ ПРВОБИТНОЈ КОЛЕВЦИ".

Без помоћи етнографије и лингвистике, слика коју бисмо успели да створимо о прошлости једног народа, била би бескрајно мање потпуна, а и безбојна. Особито је при овоме важно проучавање топономастике, која одражава првобитне прилике физичке географије, комуникација, флору, фауну и хидрографију... А у Пољској, сва та стара имена, речито сведоче о првим словенским становницима од Одре до Висле. Већ само име "Пољаци" несумњиво потиче од - Костржевски пише "ПОЛЕ", а не "ПОЉЕ" - што каже "ПОЛСКИ", а не "ПОЉСКИ", долази у директној линији од земље, од поља. Следе одмах након овога веома значајне опаске:

> "Најстарија топономастика неизмењена је од почетка својим највећим делом и она ПОКАЗУЈЕ ВЕЗУ ДАНАШЊИЦЕ С ПРОШЛОШЋУ, ЈЕР ЈЕ НАША ЗЕМЉА БИЛА НАСТАЊЕНА ОД НЕЗАПАМЋЕНИХ ВРЕМЕНА СЛОВЕНИМА ИЛИ БАР ОД ОНОГА ПЕРИОДА, КАДА. ЈЕ ОТПОЧЕЛА ДА СЕ СТВАРА РАЗЛИКА МЕЂУ ИНДО - ЕВРОПСКИМ ЈЕЗИЦИМА, а то значи - у крајњем случају - почев од половине другог миленија пре Христа. Да споменемо најпре и пре свега имена река, која су словенска: Одра, Варта

и бројне притоке, па Висла и све реке њеног поречја. Што се тиче Висле, Al. Brückner,[3] каже, да на северу и истоку Европе нема ни једне друге реке, чије име би било у толикој мери неизмењено".

3. Slow. etym. jez. pol., s. 624

На претходно Костржевски додаје:

"Il est le meme depuis pres de DEUX MILLE ANS. "
"Оно је непромењено скоро две хиљаде година. "

Име пак "KALISZ" у Великој Пољској, оно је потврђено код Птоломеја - Καλισια,[4] а оно је једно од најстаријих словенских назива, које се понавља у источној Поморанији, такође у западној, управо као и у Меклембургу и по различитим областима саме Пољске. То име долази од словенског корена КАЛ; каже Костржевски, па одмах иза тога изводи: КАЉАТИ, КАЉУЖА, КАЉАЊЕ. Костржевски овде по први пут прави грешку, која ће га пратити до краја његове студије: он не прецизира, да су примери које је навео српски, јер они у пољском одступају од ових: KALAĆ i KALANIE (sie)...

4. Други век по Христу; Костржевски прецизира: "Половином 2. века"

На стр. 22-23. Костржевски спомиње дивљачко поступање Германа према Словенима, сурово истребљиваним у име хришћанства, после чега прелази на разне теме о Словенима уопште, о којима је писао Маврикије, па арапски писац Масуди и др., сви веома импресионирани словенском издржљивошћу, отпорношћу, њиховом старом религијом, гостопримством, верношћу словенске жене и стрпљивошћу и истрајношћу при раду. Од стр. 26. Костржевски прелази на питања расе, при чему се служио доле наведеном литературом.[5]

5. Charles Stojanowski, Types craniologiques de la Grande Pologne, Slavia occidentalis, XIII, p. 34-92. - Lissauer, Die prahistorischen Denkmäler der Prov. Westpreussen, Leipzig, 1887., pp. 177-178. - Kutrowski, Types anthropologiques de la population protohistorique de la Mazovie, Wiad. Arch. (Nouv. Archiv.), T. XII, pp. 30-39.

Четири века после византијског цара Маврикија (582-602.), који је писао - то треба добро да се уочи! - о Словенима на Балкану (а по Порфирогениту сеоба је била 640. г.!), о Словенима са севера је писао арапски путописац Ибрахим Ибн Јакуб (936-973.), који је иначе био у дипломатској мисији на двору Отона Великог. О Маврикију Костржевски каже следеће:

"L'empereur byzantin Maurice ecrivait dans "De l'art du commandement", XI, chap. 5., que les Slaves etablis dans les Balkans ont quantite de bestiaux divers, de ble conserve dans les meules, et surtout de millet et de lin. "

"Византијски цар Маврикије писао је у свом спису "О вештини командовања", XI, гл. 5; да Словени који су настањени на Балкану, имају много разних животиња, жита које чувају у салашима и особито проса и лана. "

Слично томе пише и арапски путописац о Словенима са севера. То даје повода Костржевском, да пређе на стр. 40. на вести о ЛАНУ и КОНОПЉИМА, те он каже, како су словенски преци гајили две индустријске биљке – управо споменуте - добијајући од њих влакна за тканине и конопце; осим тога, од обе биљке су извлачили и уље, управо, из њиховог семена. Он затим додаје, да је лан гајен у Европи

још од неолитског[6] времена, као и да је нађен у ПРОТОСЛОВЕНСКИМ НАСЕЉИМА ИЗ ПОЧЕТКА ГВОЗДЕНОГ ДОБА. Исто тако, његово постојање је утврђено налазима у најстаријим слојевима Гњезна и различитих утврђених места. (НА ОВОМ МЕСТУ УКАЗУЈЕМО НА ТВРЂЕЊА - ИЛИ ЗЛОНАМЕРНИХ, ИЛИ НАУЧНИКА КОЈИ ТО УИСТИНУ НИСУ, ПО КОЈИМА СУ СЕ СЛОВЕНИ ПОЈАВИЛИ У ЕВРОПИ ТЕК КОЈИ ВЕК ПО ХРИСТУ!) У наставку се Костржевски осврће на КОНОПЉЕ, о коме пише Херодот, спомињући га као καννaβια, па каже, да је његово НАЈСТАРИЈЕ НАЛАЗИШТЕ У ОБЛАСТИ ЛУЖИЧКИХ СРБА, о чему постоји извештај у "Verhandlung der Berliner Anthropologischen Gesellschaft", од г. 1897., стр. 223-227. Увек по Костржевском, Германи су знање о конопљама примили од Словена, управо као и њихово име, пре Христова рођења, направивши своје речи: HANF и HANAF. Костржевски потом додаје, да је конопљано семе нађено у осмом и седмом слоју у Гњезну, а такође и у Опољу у Шлеској. С тим пољски писац своја обавештења о самој биљци завршава.

6. Неолитик, млађе камено доба, или доба глачаног камена, трајало је у Европи почев од око 10.000 г. па до 3.000 године пре Христа. За време тога периода, људи су бушили и глачали камен, подизали прве градове и насеља на кољу и бавили се земљорадњом и сточарством. Гвоздено доба је у Европи отпочело око 1.000. пре Христа.

Међутим, с обзиром на сврху ове студије, ми ћемо се овде мало детаљније осврнути на Херодотово обавештење, који у књ. IV, гл. 74. пише:

> " Εστι δε οφι καννβισ φυομενη τη λωρη, πλην παλυτητοζ
> και μεγαθεοζ τω λινω εμφερεοτατη... και αυτοματη και σπερομενη
> φυεται. Και εξ αυτηζ Θρηικεζ μεν και ειματα ποιλευνται τοισι
> λινεοιοι ομοιοτατα. "

У горњем тексту Херодот говори о Скитима и каже:

> "У њиховој земљи расту конопље, најсличније лану, осим дебљине
> и висине. Конопље расту као дивље и као питоме. Од њих ТРАЧАНИ
> ПРАВЕ ОДЕЛА НАЈСЛИЧНИЈА ЛАНЕНИМ."

На претходно Херодот надовезује једно накнадно објашњење о томе, да су та одела Трачана од конопаља таква, да њихову тканину може да разликује од ланене само неко, ко је добар познавалац... Дакле, Херодотово обавештење се односи најпре на Ските, а онда на Трачане, што значи, да су ти антички балкански Срби, које су Грци најпре упознали, не само гајили конопље, већ су знали и да их прерађују на један савршен начин, што - несумњиво - служи као сведочанство о давнини гајења те биљке.

Пређемо ли с овог Херодотовог обавештења на студију Адолфа Пиктеа,[7] видећемо, да он у свом првом тому посвећује конопљама непуних девет страна, будући, да је то биљка, коју су људи гајили од најранијих времена. Пикте увршт ава, дакле, конопље у ону врсту култура, које су - по њему "битно аријевске", што ћемо изменити у индо - европске, стога, што конопље нису познавали према Пиктеовој студији - нити Хебрејци, а нити Египћани.[8] Како он мисли, Арапи су име конопаља "позајмили или од Персијанаца, или од Грка", од чега ово друго, тј. позајмица од Грка није вероватна из разлога, што су и сами Грци ту реч - заједно са знањем о гајењу и употреби - узели од античких Срба. Пикте то не каже изричито, али оно што он пише може да нас доведе само до једног таквог закључка!

7. Les origines indo-europeennes, ou les Aryas primitifs, par Adolphe Pictet, Tome premier, Paris, 1877., s. 386-395.
8. Дакле, и једни и други "не-Аријевци".

Управо - ево једне прилике, која треба да покаже, у коликој мери мора да се брани свака српска реч и колико је неопходно сабрати све елементе, који ту одбрану могу да појачају!

Пасиониран лингвистичким истраживањем, Пикте је покушао да што свестраније приђе свакој речи, желећи, да се кроз сваку од њих приближи крајњој истини коју је хтео да открије: КОЈИ ЈЕ НАРОД МЕЂУ ИНДО - ЕВРОПЉАНИМА ГОВОРИО ЈЕЗИКОМ ВЕДА? Тако је он установио, да конопље расту као дивља биљка у Сибиру, на југу Кавказа и у северној Индији, а то су све области, по којима су живели стари Срби. По њему, изгледа, да је климатски умерена Азија око Каспијског језера била првобитна "отаџбина" конопаља. Сетимо се овде, да је по неколицини писаца цитираних у овој студији, Каспијско језеро, или Каспијско море било у највећој давнини - управо као и Црно море - нека врста воденог базена, окруженог са свих страна Србима! Пре свега, на његовом југу, према Апендинију, живео је "народ Сирбаци, одевен у коже дивљих тигрова", који је под именом - како он каже - Серба напао Египат око 1400. г. пре Христа! Само толико овде, јер у току целог овог списа ми се тога дотичемо и на другим местима.

Пошто је споменуо области, по којима су конопље првобитно расле, Пикте затим констатује, да има једна ствар у вези с њима, која није јасна, а то је њихова етимологија. И у односу на порекло речи, он је у неизвесности, да ли су њу Грци и Римљани подарили осталим европским народима, или су је пак ти народи донели из заједничке колевке? Пошто је затим цитирао двојицу филолога,[9] који су покушали да етимологију конопаља објасне помоћу грчког језика, савесни и свестрани Пикте каже, да то не изгледа могуће, јер се из Херодотових текстова види, да тај Грк говори о овој биљци као о нечему, што је у његово доба било страно Грчкој. Ту Пикте затим доноси француски превод напред наведеног Херодотовог сведочанства, коме "отац историје" додаје још једну "чудновату" и Грцима непознату ствар, а то је, да су Скити имали једну страст: да загревају конопљино семе дотле, док ово не почне да се дими, што је изазивало код њих физичку опијеност. Пикте каже, - да се у грчкој књижевности име "канабис" тада јавља по први пут, а то је сигурно било и први пут, да су Грци за њу дознали. Пикте затим пише:

> "Il est donc probable que ceux-ci l'ont recu de la Thrace, avec la plante elle-meme, posterieurement a l'epoque d'Herodote, et l'ont transmis aux Romains, dont le cannabis ou canabis a passe aux idiomes neo-latins, pour se rencontrer de nouveau avec les termes slaves et germaniques, apportes sans doute directement de l'orient. Il est certain, en effet, que les peuples du Nord de l'Europe ont connu et employe le chanvre tres anciennement, et peut-etre avant les Grecs et les Romains. La comparaison de ses noms lithuan.-slaves n'indique point une provenance du grec ou du latin. L'ancien slave KONOPLIA, ou KONOPLE, russe KONOPELI, illyrien (serbe) KONOPGLIE, bohémien KONOPE, polonais KONOP, lithuanien KANAPE, KNAPE, n'ont AUCUNEMENT L'APPARENCE D'IMPORTATION CLASSIQUE; et bien moins encore l'ancien allemand HANF, HANUF, HANIF, l'anglo-saxon HAENEP et le scandinave HANPR... On peut ainsi cowecturer que le theme primitif a du etre KANAP-A, et c'est de ce theme qu'il faut partir pour se mettre en quete de l'etymologie probable du mot: "Ici le sanscrit nous vient peut-etre en aide par un rapprochement curieux, car on y trouve KANAPA, KANAPA, comme le nom d'une espece de lance ou de javelot. Or la lance, non moins souvent que la fleche, tire ses noms des bois ou des tiges vegetales qui servaient a la fabriquer... Il est donc tres probable que nous possedons encore, dans KANAPA (le lithuan. KANAPE, pol.

KONOP, etc.) l'ancien nom arien du chanvre...«[10]

9. Isidore; Benfey.
10. Pictet, o. c., p. 386. & 78. "Le Chanvre".

Тврдећи, дакле, да су Грци први пут чули од Херодота за конопље (пети век пре Христа), Пикте сматра:

> "Да је вероватно, да су они то име примили од Трачана, скупа са самом биљком и то после Херодотовог времена. После тога, Грци су то име пренели као КАННАБИС, или КАНАБИС Римљанима, од којих је она ушла у новолатинске језике, да би се поново срела са словенским и германским речима, донетим - без сумње - непосредно са истока."

(У загради само мала напомена: Костржевски је јасно рекао и у томе се није преварио, да је назив конопаља био протословенски и да су га Немци, према томе, примили од Словена.)

Пикте даље каже:

> "Сигурно је, да су народи севера Европе познавали и употребљавали конопље од веома давних времена и можда пре Грка и Римљана. Упоређење литванско - словенских назива ни у ком случају не указује на грчко, или латинско порекло. Старо словенско КОНОПЛИА, или КОНОПЛЕ, руско КОНОПЕЛИ (Пикте се преварио; Руси пишу КОНОПЛ), илирски (наша надопуна - српски) КОНОПГЛИЕ, а то је КОНОПЉЕ написано на талијански начин, што је Пикте морао наћи у старим илирско - латинско - талијанским речницiма! Он затим наводи чешко КОНОПЕ, пољско КОНОП, литванско КАНАПЕ, КНАПЕ и каже, да све то не личи на класичну позајмицу, а још мање старо - немачко ХАНФ и ХАНУФ, ХАНИФ, чему придружује енглеску изобличену реч и скандинавско ХАНПР... Тако може да се претпостави, закључује Пикте, да је постојала једна првобитна реч КАНАП-А И ОД ТЕ РЕЧИ ТРЕБА ДА СЕ ПОЂЕ ПРИЛИКОМ ИСТРАЖИВАЊА ВЕРОВАТНЕ ЕТИМОЛОГИЈЕ
>
> Овде нам можда притиче у помоћ санскритски једним чудним упоређењем, јер - у њему се налази КАНАПА, КАЊАПА као име једне врсте копља. Зацело, копље, не мање често од стреле, носи име по дрвету, или по биљним стабљикама, које су служиле за његову израду... Према томе, веома је вероватно, да у речи КАНАПА (литв. КАНАПЕ, пољски КОНОП, итд) још увек поседујемо СТАРУ АРИЈСКУ (дн. индо-европску) РЕЧ ЗА КОНОПЉЕ.."

Додаћемо свему предњем Куново мишљење,[11] да КАНАБИС није ни грчка, ни латинска реч. Па ипак - премда то тврди - он олако сматра, да је она од Грка и Римљана прешла Германима, можда само зато, да као Немац не би дао у том погледу место које припада Србима, староседеоцима земље, коју су Немци много касније освојили! Фик[12] пак претпоставља да је постојала једна индоевропска реч КАНАПИ, али је довољно не објашњава... Те тако – сви редом, скупа са Костржевским - обилазе око Срба, али никако да се на њима зауставе и њихов језик узму у обзир...

11. Kuhn Ernst, немачки лингвиста и оријенталиста (1846-1820.)
12. August Fick, Vergleichendes Wörterbuch der indo-germanischen Sprachen, Göttingen, 1874, s.v.

У ствари, развијање ове теме би тек сада требало да отпочне, уз консултовање Даничићевих "Коријена" с њиховим упоређењем са санскритским, уз разматрање свих изведеница на овој основи, као што, нпр., Вук наводи: КОНОП уз неку стару народну изреку: "Два пеливана (коња) не могу на

једном конопу играти"; КОНОПАР, КОНОПАЦ (конопац је од КОНОПЉА и добро је усукан и само га КОНОПАРИ ПРАВЕ...). С овим би требало упоредо размотрити оно, што каже Даничић у "Коријенима", стр. 227:

> "... овамо ће ићи у значењу од тискати прешлом у мотати: КАНУРА КАНЧЕЛО, КАНТАТИ (сукати), ИСКАНТАТИ, ОТКАНТАТИ. "

Вук је чак забележио и женско име КОНОПЉА, што је посебно занимљиво и вредно анализе! Он потом спомиње КОНОПЉИШТЕ, одн. КОНОПЉАК, па придев КОНОПЉАН, именицу КОНОПЉЕ, уз коју прецизира, да се употребљава само у женском роду у множини, како је у овом делу ове расправе и наведено. Вук затим има КОНОПЉИКА, па уз то народно врло лепо упоређење: "ТАНКА КАО КОНОПЉИКА" Он даје и аугментатив од КОНОПЉИКА, који гласи КОНОПЉИЧИНА, па онда и демннутив КОНОПЧИЋ, који може да гласи и КОНОПЧЕНЦЕ. Међутим, све претходно би требало допунити облицима од КАНАП, а у Босни се каже и КАНАВ, а понегде и КАНАФ... У исту ову групу иде у КОНАЦ и све изведенице...

На овом примеру се јасно види, каква треба да је метода "лингвистичке микроскопије" за одбрану сваке српске речи, око чијег српског порекла европска наука обилази... У овом смислу драгоцени су стари речници! Ево, нпр., Вук наводи у вези с нашом последњом речју именицу КОНЧАЊЕ, која значи "плетење" и глагол КОН-ЧАТИ, са значењем "плести"...

Овакав један минуциозан посао изискује једну специјалну монографију, какву би требало посветити свакој српској речи! У овом раду то би представљало одвећ велико оптерећење, па ћемо се вратити Костржевском и његовом делу, које он - након његовог кратког и недовољног осврта на КОНОПЉЕ - наставља примедбом, да су се жито и конопље код Прото-Словена секли - он наводи: СИЕРПИ, тј. СРПОМ, о чему постоје ПРОТОИСТОРИЈСКИ АРХЕОЛОШКИ НАЛАЗИ. После тога он на наше највеће изненађење каже:

> " Le nom paleoslave KOSA aussi... "
> "Палеословенско, тј. прастаро словенско име је и КОСА.."

Шта ова реч каже чак и српском сељаку, који о лингвистици нема никаквих појмова, о томе није ни потребно да се пише, јер и ова реч захтева, скупа с њеним изведеницама, посебну студију.

Костржевски се посебно осврће на именицу ПЛУГ, па се и у односу на њу позива на речник пољског језика, чији је аутор Brückner, те наводећи стр. 422., пише:

> "PLUG. Un ancien emprunt aux Slaves primitifs. Ce mot est commun a tous les Slaves et un nombreux vocabulaire se rattacha a cet instrument, exclusivement indigene, paleoslave... '

Изгледа, да су српски филолози и лингвисти узалуд губили време, када су - пишући о српском језику - узимали озбиљно у обзир само онај Порфирогенитов седми век! Јер ево још једне речи, коју су узели Немци као PFLUG, Енглези као PLOUGH... а о којој велики словенски стручњаци северне Европе тврде да је:

> "Једна стара позајмица од првобитног словенског језика; да је та реч заједничка свим Словенима, као и да се бројне речи везују уз то оруђе, ИСКЉУЧИВО ДОМАЋЕ, ПАЛЕОСЛОВЕНСКО," тј. ПРАСТАРО СЛОВЕНСКО!"

Тако се Костржевски - ненамерно, не мислећи на балканске Србе, али неизбежно, приближава њима! Јер, спомињући СНОП, СТОГ, па ГУМНО, за што Вук има и облик ГУВНО, који Костржевски не познаје, он ово последње доводи у везу са санскритским кореном ГОВ- (GOW-), па пише:

"Si cette version est la bonne, ce nom conserverait une trace de la coutume primitive de battre le ble, en le faisant fouler par le betail, ainsi que le font les Slaves des Balkans... "

"Ако је овај облик добар, та реч би садржавала траг старог обичаја вршења жита гажењем сточних ногу онако, како то чине Словени Балкана... "

Спомињући у одсеку о древној словенској, одн. прастарој словенској музици ГУСЛЕ као протословенски једножичани инструмент, Кострржевски наводи сумерску реч ГУСИЛИ, али ни речи о архајским појавама, везаним уз српске гусле, које од оних давних времена до данас сигурно уопште нису измениле свој облик! Прелазећи на протословенску породицу, Кострржевски ређа сва српска родбинска имена без икакве измене, називајући их - управо тако - прото-, или палеословенским. Он уједно саопштава, да сви ти бројни родбински називи у Пољској од XVI века па даље више нису уобичајени. Међутим, њихову аутентичност и старост он потврђује тиме, што их карактерише као имена из "аријевске епохе", прецизирајући: "... с мужевљеве стране,- СВЕКАР, ДЕВЕР, ЗАОВА, ЗАОВИЦА, ЈЕТРВА, СНАХА или СНАЈА". "Протословени" Пољака Кострржевског створили су, како он то каже: СТРИЦА, УЈАКА, СТРИНУ, ТЕТКУ, итд. Њему су "палеословенске речи": МОТИКА, ГРАБЉЕ, БОБ, ГРАХ, па МАК, који је обилан у Поморанији; корен МАК-, каже Кострржевски даље, јавља се у бројним именима места, као: МАКОВ, МАКОВИЦА, МАКОВИШКА, па у породичном имену МАК. За њега је прастара реч РЕПА (пољски РЗЕПА) заједничка свим Словенима. Додајмо овде - независно од Кострржевског, да су РЕПУ од БАЛКАНСКИХ СРБА узели још и претхришћански Грци, направивши од ње РАПИС - ραπυζ, али зато за семе од репе стоји у реченицама класичног грчког језика РЕПАНО - СПОРОН - ρεπανο - σπορον. Имају Грци још једну варијанту: РАФАНОС, што може да им буде купус, али и ротквице, а и рен. ЗА СВЕ ОВО ВЕЛИКИ ЕВРОПСКИ ХЕЛЕНИСТИ ИМАЈУ САМО ЈЕДНО ОБЈАШЊЕЊЕ: "Порекло МЕДИТЕРАНСКО" - "Origine mediterraneenne", а Средоземно море је велико, па би човек помислио да је "репа" постала од морске воде!

Вратимо ли се Кострржевском, видећемо како он наставља с његовим "палеословенским" изразима: ЛУК, КУПУС, КРАСТАВАЦ, КРУШКА (заједничка свим Словенима - то каже Кострржевски), затим ЈАЛКА (ЈАБУКА), па СЉИВА, уз коју стоји "палеослав" "Паљославе", док му се порекло ВИШЊЕ уздиже све до прасловенске заједнице, за коју не саопштава где је била. За ТРЕШЊУ Кострржевски каже, да је у Пољску донета са југо-запада, а што се њеног имена тиче, мисли да је позајмљено из латинског... Међутим, није јасно, како је то Кострржевски замислио, будући, да је реч у латински ушла из грчког, а у грчком стоји: КЕРАСИОН, види КЕРАСОС, док уз овај други облик налазимо: "ПОЗАЈМИЦА?", дакле - позајмица са знаком питања, тј позајмица, али се не зна од кога. Ево грчких облика κερασιον и κερασοζ' (emprunt?)[13]! Српска филологија се још никада није посвећивала изучавању грчког језика са свога становишта. По својој прилици, у грчкој именици КЕРАСОС и КЕРАСИОН се крије српски првобитни назив, можда у дијалекталној форми. У сваком случају, немајући ни Ш, ни Њ, Грци су се довијали на свој начин, а реч звучи тако српски, да се не може сумњати у њено српско порекло, мислимо на сам назив ТРЕШЊА, у коме се налазе готово сви елементи, који су пренети и у грчки...

13. Дакле, опет "позајмица" с упитником, што значи: не зна се од кога!!!

После трешње, Кострржевски спомиње ОРАХ, као плод који је био познат још 3.000 г. пре Христа у унутрашњој Кини.

Прелазећи на ГОВЕДО, Кострржевски пише GOWEDO, па одмах "oublié", тј. облик "заборављен", па иза тога! "Протословенски". Будући да се ради о једном словенском истраживаоцу, оваква површност је неопростива. Она се може разумети код једног западног Европљанина, који нема никаквих појмова о словенским језицима, но да један припадник Словенства овако приђе речи дубоко

скопчаној с првобитним занимањима старих Словена - то је чак несхватљиво! Исто тако пољска СТАЈНИА, по њему је постала од некадашњег - опет "протословенског" СТАЈА! Он затим пада све дубље, претпостављајући да "палеословенско СКОТ, долази од готског СКАТТОС". Затим наилазимо на цео неизмењен српски тор препун назива као ОВЦА, ЈАГЊЕ, СВИЊА, ВЕПАР, ПРАСЕ, КРАВА, ВО, БИК, ТЕЛЕ, па онда на: ОРЗ, или ХОРЗ (српско ОРОЗ), те КОБИЛА, ЖДРЕБЕ и СУКА (тј. ЦУКА, ЦУКО), - уз примедбу да су то све речи "аријевске" и, наравно, "протословенске". Ту су и: ПАС, КВОЧКА, као искључиво палеословенски називи, па затим: КРДО, ПАСТИ, ТРАВА, СЕНО, ВУНА, РУНО, КЛАСЈЕ, МЛЕКО, МАСЛО, СИР... А када дођемо до лепих птичјих имена: СОКО и ЈАСТРЕБ, која су означена као "протословенска"... не можемо, а да се ту не зауставимо и да пређемо само на још један и уједно последњи предмет овога поглавља, а то је ГУЊА, или - како Костржевски пише GUNIA. По њему, ГУЊА је сашивена као "кимоно" од једног јединог комада тканине, слична - по његовом мишљењу - женским блузама у Данској и другој половини бронзаног доба, тј. у времену између 1500. и 1300. г. пре Христа. Костржевски даље пише, да је то одело с више - хиљадугодишњом традицијом, познато већ најмање 3500 година. То архајско, тј. прастаро одело постоји још увек. Одмах после тога, он спомиње СТРУКУ, за коју каже, да је била бојена и да се носила преко рамена као нека врста. пелерине, за заштиту од хладноће и од кише. Затим налазимо обавештење, да СТРУКА постоји још у самој Пољској, па у Мазовији и у Шлеској, као и да крајња једноставност тог одевног предмета указује на његову старост. Закључак тог одељка гласи: "СТРУКА - велика је вероватност, да је она наслеђе из "протословенске" епохе."

Пошто се на стр. 189. Костржевски осврнуо и на велику једноставност примитивне ГУЊЕ, која је била и одело, али је могла да служи и као покривка, он - на стр. 190. прелази на још један "палеословенски" назив: СУКНО. Дознајемо затим да су у XII веку Французи усвојили ово име као sousquanie, савремено souquenille.[14] Од Француза пак, реч су узели Немци као Suckeny...

14. Andre Blum, Histoire du costume en France, Hachette, Paris, 1924., p. 18.

На 191. страни дела Костржевског дознајемо, да је ПС некада, код Протословена, називан ПОЈАС. Па увек - код његових Протословена - носити ПОЈАС, значило је бити учтив, а бити РАСПАСАН, представљало је неуљудност, захваљујући чему је врло разумљив и савремени српски придев РАСПОЈАСАН, за бахатог и неучтивог човека. У вези с појасом, Костржевски опет силази на Балкан, али он не каже код Срба, већ код Илира и код становника Алпа, који - и једни и други - и данас настављају с традицијом из почетка гвозденог доба, украшавајући појасеве металним дугметима и различито израђеним украсима.

Најзад, Костржевски нам каже, да су одевни предмети Протословена били бојени и да су на ископаним тканинама нађени остаци црвене боје. Ту он одједном и неочекивано спомиње Србе, пишући:

"Chez les Serbes CRVITI exprime l'action de teindre".
"Код Срба се за чин бојења каже ЋРВИТИ. "

Где је Костржевски нашао овај глагол, сам Бог зна. Можда у лужичких Срба! У Вука не постоји ни ЋРВИТИ, како пише Костржевски, а нема ни ЧРВИТИ; осим тога - данас бар тај глагол код Срба није у употреби, а нема га ни у црквено - словенском. Но било како било, ми смо захвални Костржевском на овој опасци, јер му је она уз спомињање некакве биљке - такође у српском - CZERWIEC - исто тако Вуку непознате, послужила као прелаз ка објашњењу о добијању биљних боја код Палео-, или Прото - Словена.

Костржевски не продубљује посебно ниједан проблем. Он их само ређа у уверењу, да му је толико довољно, да докаже приоритет Пољака међу Словенима у погледу старости, језика, друштвеног уређења, итд. У том истом духу он на стр. 191. пише следеће:

"Les autres colorants rouges etaient fournis par des plantes

> BROCZ, commun a presquce toutes les languces slaves. BROCZYĆ KRWIA (baigner dans son sang), montre bien son ancienne importance. Comme cette plante n'apparait pas a l'etat sauvage dans la Pologne d 'aujourd 'hui, il estprobable qu 'on la cultivait autrefois.

Не треба много проницљивости да би се схватило, да је Костржевски остао само на површини, уопште не покушавајући да зарони дубље у материју, која му је сигурно искрено лежала на срцу. Ево његовог тумачења:

> "Остале црвене боје добијале су се од биљке БРОЋ, што је заједничко готово свим словенским језицима. БРОЋИЋ КРВИА (купати у својој крви) управо добро показује стари значај. КАКО СЕ ОВА БИЉКА У ПОЉСКОЈ НЕ НАЛАЗИ У ДИВЉЕМ СТАЊУ У ДАНАШЊЕ ВРЕМЕ, ВЕРОВАТНО ЈЕ, ДА СЕ ОНА НЕКАДА ВЕШТАЧКИ ГАЈИЛА"

Ако је Провиђење оставило само једно узано прозорче, кроз које може да се сагледа истина у пуном светлу и непобитно, онда је то сигурно ово, које је сасвим нехотице одшкринуо Костржевски. Ми смо му готово захвални, што није заронио у ове своје речи, јер - да је то учинио, он их можда не би написао! Констатујући, да израз "БРОЋИТИ КРВЉУ" указује на велику старост и на његов значај у прошлости, Костржевски није био повучен његовом особитом јачином смисла, да зарони дубоко у значај те две речи. Јер - да се такав један спој створи, морао је бити некада стицај прилика такав, да је народни геније могао да искристалише нешто, полазећи од масе примера, који су сачињавали део његовог света. Међутим, с обзиром на пишчеву констатацију после наведеног израза, да се БРОЋ ДАНАС НЕ НАЛАЗИ У ДИВЉЕМ СТАЊУ У ПОЉСКОЈ, изгледа мало вероватно, или тачније - сасвим невероватно, да се он некада на северу Европе гајио вештачким путем. Али - оно што је потпуно вероватно, то је, да је исти тај броћ морао расти негде, где је било Словена, као дивљи, те да је у таквој земљи могло да настане и његово име, а и начин справљања боје од њега, па и његово оплемењавање и гајење.

Mutatis mutandis, та земља може да буде Балканска Србија, где не само да има дивљег броћа, него постоји мноштво других речи од њега изведених, па и имена лица и места, а и народних изрека, или упоређења; да би се народне изреке и упоређења створила, потребно је, да ствари делују на народну машту и душу кроз веома дуго време, да прожму мисао народа, да се упију у њега. Ко познаје српске народне изреке, мудрости, пословице и др., ово ће с лакоћом схватити. Стога, дакле, не само да у балканских Срба постоји назив за БРОЋ, него и велики број речи који - с њим заједно - чини једну богату фамилију, каква се не налази у других Словена. Нпр., управо код Пољака у вези с тим називом и не постоји ништа више од онога, што је Костржевски навео. Међутим, ево шта имају аутори речника српског језика - Вук и Даничић!

Најпре Вук:

- броћ, броћа, die Färberröthe, rubia tinctorum Linn. Народна изрека:

"На путу му броћ и глогово трње."

- Броћанац, Броћанца, име села у Црној Гори у катунској нахији; следи пример из народне песме:

"Ал' Бањани припазише Вука,
Па се за њим поточ отиснула,
Стигоше га на Броћанац равни..."

- броћаст (објашњење на немачком, које значи): о црвеној боји бојаџија.

- broћeње, бојење црвеном бојом.   .
- броћити, бојити црвеном бојом.
- Броћно, кнежина у Љубочкоме кадилуку у Херцеговини.

Даничић је, с обзиром на намену његовог Рјечника, много опширнији и број његових примера је већи. Он понајпре, као и Вук, даје именицу:

- броћ, броћа, rubia tinctorum... исп. броће.- Кор. bhar-, вртјети се, сијати.- Броћа се још находи, у што жене јаја масте. М. Ветранић 1,13. Броћ, црвенило.1. Бандуловић на последњем листу. Накопај броћа - чим се црвене јајца. Старине 10,94. Броћа... бојом све исуши. Ј. Владимировић, 36. На путу му броћ (и глогово трње). Народне пословице, Вук, 190. Броћ, rubia. Schloser-Vukat., flora, 925. Ј. Панчић, флора Србије, 375 rubia tinctorum. Л. Ј. Панчић, бот. 343. Б. Шулек, im. 33. rubia peregrina. L. Cas. ces. muz., 1852, 2. 47. - Дивљи броћ, galium aparine Л. К. Црногорац, бот. 20. galium molugo L. i galium tricome Rchb. i asperula odorata L. B. Sulek im 33. ПОЂУ ЖЕНЕ У ПЛАНИНУ ДА ТРАЖЕ ДИВЉЕГА БРОЋА Нар. приповј, Вук, 1.- ЈАРИ БРОЋ, asperula odorata L. B. Sulek im 33.- МАЛИ БРОЋ и ВЕЛИКИ БРОЋ, rubia tinctorum L. B.Sulek im 33.
- броћа, f. drilus Oliv. J. Schloser, Kor. 448.
- броћанац, броћца, m. rubia peregrina L. B. Sulek, im 33.
- Броћанац, м. име селима с постањем од броћ:
  а) у Црној Гори два села: једно у Грахову, а друго у Рудинама близу Оногошта (Никшића);
  б) Село у Херцеговини, у округу мостарском, котару љубушком;
  в) Село у Хрватској, близу Слуња.
- Броћанац, човек из Броћна и ВИНО.
- броћаница, asperugo, lithospermum; asperula odorata.
- броћанка, galium aperina... rubia tinctorum.
- броћански, адј. негде око манастира Дечана био је у XIV веку Броћански Пут, који се тако могао звати само по месту у које је ишао, али се место не спомиње, а могло се звати Броћно.
- броће, налази се у Рјечнику Белину (630 а, с примједбама Ветранићевим... и у Стулићеву Рјечнику: Сад онај у дијачком језику се rubia,... по Далмацији "брожје" зове...
- броћеница, galium aparine L. i asperugo procumbeno.
- броћење, радња којом се што броћи (у Вукову Рјечнику).
- броћев, rubiae, броћев корен.
- броћевац cricianella.
- Броћић, презиме по оцу, кога зову Броћо. (Ми мислимо, да то може да буде и презиме по занимању; Броћић може да буде онај, који броћи.)
- броћинка, galium aperine.
- броћина, rubiacea; броћине, rubiaceae.
- Броћиште, мјесто, гдје је растао броћ. Земља у броћишту, у Србији и шабачком округу. (Наша примедба: Не мора да буде; и место где се обавља бојење, тј. броћење може да буде Броћиште.)
- броћити, импф., rubia tingere... Свила се ретко броћи...
- Броћно, жупа у XV веку, а сада постоји само као рушевина у Херцеговини, између Мостара и Љубушкога.
- Броћо, човјек броћасте (црвене) косе.
- Броћоња, име волу броћасту, М. Ковачевић у загонетци о огњу:

"Ђе наш Броћоња лежи,
ондје никад трава не ниче."

У истој се загонеци говори и ЦРВЕНКО, мјесто БРОЋОЊА.
- Броћовић, презиме по оцу Броћу.

Да се Костржевски мало више заинтересовао за предмет који је обрађивао и да је нашао све претходне изразе, који сачињавају једну групу с бројем у српском језику, он сигурно не би наставио упорно с "прото- и палео-словенским", не освртући се уопште на чињеницу, да је његов протословенски, или палеословенски у највећем броју његових примера - САВРЕМЕНИ СРПСКИ ЈЕЗИК, који је - значи - био исти и у доба "прото- и палеословенства"! Заправо, више нема смисла цитирати га, али је ипак следећих неколико примера вредно пажње.

На стр. 245. он каже, да што се тиче возила, КОЛО, мислећи вероватно на КОЛА, потиче још из аријевске епохе, тј. из времена, када су још сви данашњи индо-европски народи били на окупу, а то је пре "прото-и палеословенства"! Из аријевске епохе су - према њему - и ВОЗ, и ОС, ОСА, или ОСОВИНА, а и ГЛАВА (Костржевски пише ГЛОВА) на точку. А могуће је, да се напред споменуто КОЛО односи на ТОЧАК, или КОЛО, као што се у Срба још употребљава израз ВОДЕНИЧКО КОЛО...

После тога Костржевски саопштава:

"VEDRO, tire du mot VODA, c'est aussi paleoslave..."
"ВЕДРО, настало од речи ВОДА, такође је палеословенски..."

На 269. страни Костржевски наједном прелази на РАЗБОЈ, па каже, да су лингвистичка и етнографска открића у Опољу у односу на РАЗБОЈ дала резултате, на основу којих се може закључити, да је њихов најстарији облик код Словена, дакле код "Прото- и Палео- Словена" био ВОДОРАВАН, какав се у Европи ЈЕДИНО ЈОШ ДАНАС УПОТРЕБЉАВА КОД БАЛКАНСКИХ СЛОВЕНА... Човек не може да закључи, да ли је његов игнорантски став у односу на Србе злонамеран, или је једноставно последица површности и непознавања. Јер, ако се изузму Бугари и Хрвати као придошлице, других Словена није на Балкану у старо доба ни било осим Срба. А пошто се све, што Костржевски каже, односи на "Палео - Словене", јасно је, да се сваки његов пример може применити само на њих! Но он то не зна, или неће да зна, па упорно наставља:

"СЕДЛО, настало од СЕСТИ, СЕДЕТИ,
протоловенски и аријевски", стр. 281.

Стр. 334.:

> "Византијски цар Маврикије у другој половини VI века тврди (опет се питамо: "Како је то могуће, кад су Срби - наводно - стигли тек у VII веку?!), да балкански Словени имају затроване врхове својих стрела неком биљном течношћу. А заједничко старословенско име за отров јесте ЧЕМЕР. Према њему, изгледа, да су Пољаци употребљавали у ту сврху сок од биљке - и он пише на запетљани пољски начин CIEMIERZYCA (l'ellebore blanc, veratrum album) "appelee autrefois CZEMIERZYCA. " "А ТО ЈЕ КУКУРЕК, НЕКАДА НАЗИВАН ЧЕМЕРИКА. "

Човек може да буде најхладнији, како се то радо каже - објективни, научник на свету, али је тешко ове ретке исписивати без ЈАДА и ЧЕМЕРА! Премда су српски језички стручњаци радили, видимо, да - у ствари - још ништа нису урадили! Остаје толико много тога, што заправо треба тек отпочети, у чему је драгоцен и Јозеф Костржевски - управо због његовог непознавања српског језика. Он је пример, како су и многи слависти, осим оних највећих, схватали своје задатке! Свуда се показивала недоследност и - изнад свега - недостатак тежње за дубоким прилажењем проблемима, препуштајући странцима, да они стварају словенску историју, лингвистику, етнографију; да се они баве археологијом и дешифрују текстове сигурно на другојачији начин, од онога, којим би се служио добро упућен словенски истраживалац. За странце - Несловене - сви словенски језици су особито тешки, па када при својим анализама налаза, натписа и др. наиђу на словенску реч, сасвим је сигурно,

да ће на њихов начин уметати, нпр., вокале код једне консонантске скупине, која за њих представља тешкоћу!

Вратимо ли се после ове кратке дигресије Костржевском, можемо да закључимо, да је он сасвим нехотице ипак допринео расветљавању питања: ко су били Протословени и Палеословени и где су они живели? Према томе, и не знајући, он је потврдио учење Словенству и Србима оданог Сипријана Робера, а исто тако и тврђење Нестора Кијевског, према коме су најстарији Словени живели с обе стране Дунава и у Илирији, одакле су се: "...разишли по целој земљи... ", однезвши свој језик... Све што је Костржевски навео недвосмислено потврђује, да је тај разнети првобитни "протословенски" и "палеословенски" језик био СРПСКИ, а БРОЋ је као ПОСЕБАН И СНАЖАН ПРИМЕР, НЕОПОРЕЦИВ. ВАЖНОСТ ТЕ БИЉКЕ, КОЈА РАСТЕ НА БАЛКАНУ У РАЗНИМ ОБЛИЦИМА, ПОНАЈПРЕ У ДИВЉЕМ СТАЊУ, ОГРОМНА ЈЕ И ОДВОДИ НАС ДАЛЕКО, КАО ХИМАЛАЈСКИ ВРХУНЦИ, КОЈИ НАДВИСУЈУ ОСТАЛЕ ПЛАНИНЕ ЗА НЕКОЛИКО ХИЉАДА МЕТАРА! Према томе, још једном се потврђује, да је мудра народна.изрека: "Свако зло за неко добро"! Површан рад Костржевског уродио је крупним плодом, једним од најкрупнијих у овом дугом послу, који ће - уздамо се - остати неразорив! Тако је незнатна биљка БРОЋ наједном засијала као ЗВЕЗДА ВОДИЉА кроз још недовољно објашњену далеку прошлост СЛОВЕНСТВА, У КОМЕ СРБИ ЗАУЗИМАЈУ ЧАСНО МЕСТО ПО "СТАРИЈЕСТВУ".

"DE ILLYRICAE LINGUAE VETUSTATE ET AMPLITUDINE"[1] ИЛИ О СТАРОСТИ И РАСПРОСТРАЊЕНОСТИ ИЛИРСКОГ ЈЕЗИКА

Овим поглављем желимо, да у најкраћим потезима прикажемо дело Себастијана Долчија, чије име "**Свезнање**" допуњава са "**Сладе**". На насловној страни његове студије име му је написано као што је приказано у белешци, а наслов дела је наведен горе, као наслов овога одломка.

1. ...Dissertatio historico-chronologico-critica, auctore F. Sebastiano Dolci a Ragusio, Venedis, MDCCLIV.

Премда је Долчијева расправа писана латинским језиком, она ипак - од почетка до краја - носи печат сунчаног и мирисног дубровачког поднебља. Прилазећи овом послу, уздамо се, да ће се једном читаве екипе српских научника позабавити сваким Долчијевим поглављем, од којих ни једно није одвише дуго, али је зато свако крцато сведочанствима, којима се српска наука никада није позабавила с дужном озбиљношћу. Ако се каткада некоме учини, да у Долчијевим анализама има романтизма и наивности, то долази до изражаја - најпре као карактеристика времена у коме је живео, а затим као резултат његовог изванредног познавања грађе, која му није при распореду причињавала никакве тешкоће. Има се утисак, да су класични писци за њега били играчка, те је неизрецива штета, што је и ово дело - уз толика друга, исто толика драгоцена - пало у заборав. А како и зашто је дошло до тога? У чијем интересу је било, да се наука скрене с колосека, који је толико много обећавао у односу на расветљавање збрке, проузроковане грчко - римским непознавањем готово свега, што је било у вези с "варварима"? Отворићемо овде заграду и узећемо то објашњење из књиге Илије М. Живанчевића "Новом покољењу", коју сматрамо драгоценом због проницљивости њеног аутора. Ево, с колико логичности овај писац развија своју мисао:[2]

> "Почетком деветнаестог века национализам је громко запретио да растргне ненационалне државе... Аустрија је била прва на удару, али она се брзо снашла и врло паметно... Аустрија је створила генијални одбрамбени план. Против Јужних Словена имао је у првом реду да се изврши напад и спроведе на онај начин, на који

су га Немци спроводили према источним Словенима: непрекидно, на сваком месту, на сваки начин, сваким средством сугерирати, да су Словени нижа раса. Та је сугестија код завојевача стварала самоуверење, код нападнутих губљење вере у себе. Губљење вере у себе има као последицу потпуно признање туђег вођства. Поред овога, за Аустрију је било од нарочитог значаја и разбијање јужнословенских племена - и физички, и идејно. То разбијање је помагао цео бечки апарат - од сеоског нотароша до академије наука на тај начин, што је непрекидно и свуда стварао и сугерирао неку националну подвојеност код јужнословенских племена...

Овако разбијање Словена са Југа стварало је разне центре и ти су разни центри, под високом заштитом "науке", имали и научно да оправдају тезу разних словенских језика на словенском југу, као и то, да на основу тих језика створи тезу о постојању разних јужнословенских народа... "

2. Живанчевић, о. ц., стр. 25-26.

Не улазећи у то, у коликој мери је тек наше доба применило и остварило ту германско - аустријску тезу, уневши можда више непоправиви раздор између припадника једног истог народа на словенском југу, уз уверење целог света, да тамо, где су на Балкану српске земље, постоји преко двадесет "народа и народности" и исто толико различитих језика, ми ћемо да се вратимо Себастијану Долчију, који је својим марљивим и преданим радом - пуним одушевљења, хтео да постигне управо супротно. Јер - овај писац је настојао да докаже - не само истоветност расе и језика јужних Словена, већ Словена, уопште, који је од најдавнијих времена па још и данас просторно запремају највећи део Европе. По њему, сви Словени говоре ИЛИРСКИМ ЈЕЗИКОМ, што он каткад замењује изразом СЛОВЕНСКИ, но ми ћемо - с обзиром на главне историјске чињенице, изложене у овој студији, као и с обзиром на мишљења најмеродавнијих лингвистичких ауторитета, "илирски", или "Словенски" заменити са "СРПСКИ". Мишљења смо, да за тај наш поступак у овој књизи има довољно и објашњења, и образложења, а од свих је најјачи онај аргумент, по коме је "СРПСКИ ЈЕЗИК ЗА СЛОВЕНСКЕ ОНО, ШТО ЈЕ ЛАТИНСКИ ЗА ЈЕЗИКЕ ИЗА ЊЕГА НАСТАЛЕ". Јер уистину, све што Долчи даје као пример "ИЛИРСКОГ" језика, од најдавнијих дана до данас је СРПСКИ... И био је српски све дотле, док се разне политичке тенденције нису послужиле чак и вером, да направе раздор.

Одмах у почетку своје расправе наш писац јасно излаже свој циљ:[3]

"Non de generis, sced de idiomatis antiquitate mei disputationem instituo. "

3. О. ц., стр. 5., Ц

Он прецизира, дакле, да неће да расправља о роду, или народу, који говори "илирским" језиком, већ о језику и његовој старости. Да би нам одмах дао до знања, колика је та старост, он се позива на један документ, који је у његово доба био од великог значаја, док модеран истраживач о њему - највероватније - више не води рачуна. Ради се о библијској вавилонској кули и о подели језика - феномен о коме се данас говори с подсмехом. Међутим, изгледа нам, да се у смислу анализе тог феномена са оног становишта с ког му прилази Долчи, до данас није много узнапредовало. Спомињући Енеју Силвија из старе талијанске породице Пиоколомини (стр. 5-6., л), он наводи одломак из његове "Bohemicae Historiae", ми бисмо данас казали "Чешке историје", додајући још уз то, да је исти тај Енеја Силвије био и папа Пије II. Наш аутор је тиме сигурно хтео да подвуче вредност аргумента јер један папа под пером једног фрањевца не може да буде ништа друго до оличење истине. По наведеном одломку, Чеси, или - како Долчи пише - Боеми:

"... vetustissimam ostendere.. .originem, Sclavorum se prolem asserunt; Sclavos vero inter eos fuisse qui post universale diluvium

condendae famosissimae turris Babel authores habentur... "

Чеси, дакле:

"...показују најстарије порекло и кажу, да су потомци Словена. Словени су, уистину, били међу онима, који су суделовали у изграђивању Вавилонске Куле... "

Не сматрајући се компетентним интерпретаром Библије, сматрамо ипак, да нам је допуштено да изразимо мишљење, да се иза наведене прецизне појединости крије једна историјска истина, која се у западном свету није узела у обзир, особито при писању европске историје. Са становишта Српске аутохтонистичке школе та је историјска истина сама по себи разумљива, са становишта највећих ауторитета славистике такође, али - западна Европа и они међу Словенима, који су слепо прихватили учење германске школе - према том тврђењу заузимају одбојан став. Утолико више се надамо, да ће овај наш труд пробудити у научном свету интерес и жељу, да се учење о Словенима уопште преиспита и постави на нову основу, уз посебно настојање, да се српски народ и српски језик нађу на месту, које им припада.

Да Долчи говорећи о "словенском језику" стварно мисли на све Словене (сматрајући талијански облик "Склавони" и "галски", "Есклавон" као увреду), доказ је његов IV, у коме он наводи оно, што је написао Dellabella J. у предговору свом "Онамастикону", који садржи, као што сам назив каже, у овом случају, имена свих словенских земаља, у којима се говори "илирским" језиком;[4] Тај цитат наводимо у оригиналу

"... ut Dellabella Soc. J. in Praefatione sui Onomastici novissime ait: Istriam, Liburniam, Dalmatiam, Carinthiam, Carnioliam, Styriam, Moraviam, Bohemiam, Bosniam, Serbiam, Bulgariam, inferiorem Pannoniam, Rassiam, Transilvaniam, Valachiam, Russiam, Moscoviam, Podoliam, Poloniam, Lithuaniam, neque unam Thraciae provinciam. Cardinalis quoque Bona, 1.I, c. IX, n. IV affirmat, nonnullis Ponticis nationibus... circa Tauricam Chersonesum, Circassisque huius esse idiomatis consuetudinsem... "

4. Себастијан Долчи није прецизирао о ком се Делабели ради. Један талијански уметник рођен у Фиренци 1610., а умро 1664. године - можда је могао да буде и творац споменутог "Ономастикона"; ми то закључујемо само на основу имена, немајући никаквих других индиција.

Као што видимо, Долчи овде не наводи само иначе све уопште познате словенске земље, већ и неке понтске народе... око Тауријског Херзонеза, те Циркасе, којима је исти језик... (То су исти они Циркаси, за које је Апендини тврдио, да су "под именом Срба господарили једно време Сиријом и освајали Египат..."[5]

5. С тим у вези в. поглавље "Који језик је научио Овидије на Црном мору" и поглавље о "Апединију", писцу предговора Стулићевог "Илирског Рјечника".

Одмах након предњег навода, Долчи се позива на другог једног аутора, речима:

"Audiamus et Sigismundum Herbesteinium in suis Moscoviticis Annalibus",

тј.:

"Чујмо и Сигисмунда Хербештајна у његовим Московским Аналима."

У ствари, тим новим цитатом на талијанском језику, наш писац надопуњује Делабелино обавештење, додајући свим напред споменутим крајевима још: целу обалу Јадранског мора почев од Фријула, па у његово доба још постојеће Венте у северној Италији, које он назива Veneziani Charsi; у

тој листи ћемо наћи и "остале житеље око Константинопоља", одн. старог српског Цариграда; уз Србе, посебно се спомиње и Мизија, стара балканска област, коју су Грци и Римљани делили на Горњу и Доњу Мизију; ту ћемо наћи и Лужичке Србе (немачке Венде, па затим Шлезане и Србе у касније формираној Мађарској, која у доба када је она с краја на крај била српска земља, није ни постојала;[6] на истом месту наћи ћемо Рутене, још једном Циркасе, а затим "Вандале", што су - у ствари - Венди, тј. остаци Срба који су некада обитавали у касније германским земљама, и које Хербештајн локализује не само "per la Germania", по Германији, већ особито северно од Елбе...

6. У данашње мађарске области Мађари су се - у ствари - доселили тек у другој половини деветог века по Христу. Њих је из Бесарабије и Молдавије довео њихов кнез Арпад. У прво време Мађари су приредили читав низ пљачкашких похода против Велике Моравске, нпр., Бургундије, Италије, итд.

Напомињући, да би сваки Долчијев параграф требало појединце простудирати, скупа с целином докумената које он спомиње, да пређемо на његов V, у чијем почетку он одмах наводи Страбона (књ. II), који нас обавештава, да су стари писци Грчке сва северна племена, или народе називали Скитима, или Келто - Скитима. Међутим, још старији грчки аутори су све житеље изнад Црног мора, Дунава и Јадранског мора називали Хиперборејцима, Сауроматима и Аримаспима; житељи пак с оне стране Каспијског језера су једнима били Сакес, а другима Месагети. Долчи затим додаје:

"Olim ergo Celtoscythae, qui nunc Illyrici...",

тј.:

"Некада су били Келтоскити они, који су данас Илири... "

Ми смо у овом делу у поглављу "Од Платона до "индо - европског мита" навели текст и извесне закључке Илије Живанчевића о келтима уопште. Што се тиче "Келто - Скита" о томе дефинитивну реч очекујемо од студије "О Келтима" Господина Ненада Ђорђевића... Јер, колико нам је познато, западни "келтолози" о том проблему много говоре, а не кажу баш много, јер све некако личи на изјаву оне даме - археолога, која рече за српског бога Триглава, ископаног у данашњој Француској, да је "то вероватно божанство неке галске верске секте"...[7]

7. В. поглавље "Од Платона до индоевропског мита".

У том истом, веома занимљивом V, Долчи спомиње нешто, што је такође све до нашег времена било пало у заборав, а то је питање језика древних Сабина, о којима је Страбон писао:[8]

"...εστι δε και παλαιοτατον γενοζ οι Σαβινοι και /οι/ αυτολθονεζ ... "

8. Страбон, књ. V., гл.3.

Латински преводилац Страбона такође је савршено јасан:

"Antiquissima gens est Sabinonun, et sunt indigenae... ",

тј.:

"Најстарији народ су Сабини и они су аутохтони (одн. домороци)..."

Наш писац није имао за задатак, да прави дубоке језичке анализе; међутим, он је означио пут, који су његови заведени потомци занемарили. Кратке прецизности које он саопштава, довољне су, да отворе очи, да упуте добрим правцем!.. Тако он у споменутом параграфу, а на стр. 9. своје студије саопштава, с намером, да докаже сродност "илирског", одн. архајског српског језика, касније претвореног у један од словенских идиома, да давни Сабини, управо као ни "Илири" нису имали

сугласник Љ". Он затим додаје, да је о овој појави дао сведочанство Марко Порције Катон, у својој књизи "О пореклу града Рима"...

Но да напустимо сада Сабине, о којима више говоримо, у овој студији у поглављу посвећеном професору Милану Будимиру и његовој расправи о имену Србин на основу античких трагова, па да се задржимо на још једној непроучаваној, или бар недовољно проученој појединости, која је привукла сву Долчијеву пажњу. На први поглед, ту се ради о митологији. Међутим, ако бисмо тај став и тако схватили, ипак не би требало преко њега олако прећи.

Долчи се наиме, позива на два позната имена; на Вустатија и на Апијана и саопштава нам, на основу њихових сведочанстава, да су се Илири позвали по Илиру... Међутим, тај Илир је имао два брата, од којих се један звао Celtus а други Gallus... Не можемо довољно да нагласимо, у коликој мери су ови детаљи занимљиви, утолико више, што се управо на развијање те теме, надовезује име Феачана... Сасвим сигурно - оних Феачана, који су лепо дочекали Одисеја, после његовог десетогодишњег лутања... А наука до данас није решила проблем, где су били Феачани и ко су они били? Долчи - међутим - тврди, да су Феачани Илири, јер је познато, да су и Илири, као и Трачани само огранци древних Пелазга, одн. античких Срба. Њихов језик је по нашем Дубровчанину, а то опет на основу онога, што су написали Страбон, Јустин и други писци најстарији:

"Linguam vero hanceam omnino esse, quam Strabo,
Justinus, aliique auctores passim antiquissimam dicunt." (V)

Међу првим примерима тог најстаријег "илирског"језика, Долчи уз неке изразе, о којима би требало дати дужа објашњења, наводи и деформисани назив насеља Тербуние, па каже:

"Terbuniae principes semper Serbiae principi parebant..."

тј.

"Господари Требиња увек су се покоравали господару Србије.. "

Ово је објашњење затим проширено следећим:

"... то место на словенском језику значи утврђен.. .",

јер је "илирски" "ТВАРДИЊЕ", што је можда сам Долчи преуредио због изговора, будући, да је корен тог назива "ТВРД-", дакле, првобитни "илирски" назив би био "ТВРДИЊЕ", што је реч, која носи више српских обележја...

Сваки параграф нашег писца представља сам за себе читаве студије, или - тачније - резиме студија, које тек треба да се раде. Када је дошао у VI у прилику, да објасни, како је настало име Словен, он се ту дотиче етимологије, која се изводи од "слава" - "gloria", али такође и заједничке именице "слово". Нама у овом моменту није циљ да говоримо о било којој од те две етимологије, а нити да о томе износимо наше лично мишљење, различито од оба споменута. Ми хоћемо овде да се осврнемо на Јована Дубравиуса, чије дело "De regno Bohemiae" ("О владавини Боемије" - или Чешке) Долчи спомиње у вези с нечим изнад свега занимљивим. Дубрави, наиме, у својој књизи I, говори о томе, како су сви словенски језици произишли из једног јединог језика. Па да би развио своје објашњење, он пише:

"Id enim Slowo apud Sarmatas, quod verbum apud Latinos personat. Quoniam igitur omnes Sarmatarum nationes late jam tunc, longeque per Regna et Provincias sparsae unum tamen eumdemque sermonem, atque eadem propemodum verba sonarent, se uno etiam cognomine Slovanos appellabant. Ab ipsa praeterea gloria, quae apud illos Slavva dicitur, Slavitni dicti. "

Прегледајмо овај текст с пажњом, коју он заслужује, будући, да он поткрепљује закључак, који смо извели у поглављу под насловом: "Који језик је научио римски песник Овидије у изгнанству на обалама Црног мора". Наиме, у оквиру тога поглавља дознајемо из стихова самога Овидија, да је у Томи, месту свога изгнанства, научио скитско - трачко - дачко - сарматски језик, на ком је чак и певао, читајући своје песме јавно пред људима, међу којима је био присиљен да живи... Овде, захваљујући Долчијевој студији, налазимо опет још један аргумент више, у прилог нашем закључку, који смо сасвим логично извели у споменутом поглављу, да је скитско - трачко - дачко - сарматски језик могао да буде само српски, не улазећи у то, о ком његовом дијалекту се радило. То можемо да тврдимо утолико смелије, што су бројни лингвисти, који за назив Сармат, или Ауромат сматрају, да су то од грчко-римских писаца изобличене форме имена Сарбат, одн. Срб, или Србин.

Да се сада поближе упознамо с текстом Дубравија:

> "СЛОВО код Сармата значи оно, што РЕЧ (VERBUM) у латинском језику. Будући, дакле, да су све САРМАТСКЕ НАЦИЈЕ још у оно доба, расејане нашироко и надугачко по царствима и областима, ипак имале исти говор (језик) и готово исте истозвучне речи, називаху се такође једним заједничким именом - Словени. Осим тога, од саме речи "СЛАВА" (GLORIA), која се код њих каже СЛАВВА зову се СЛАВИТНИ."

Нека нам ипак буде допуштено, да на овом месту отворимо заграду, управо у вези с последњом речју претходног пасуса: СЛАВИТНИ, а и СЛАВА. Јер у Срба није Слава само ГЛОРИА, као нпр."РАТНА СЛАВА" и сл., већ и највећи - како породични, тако и народни празник. Реч СЛАВА потиче још од ведских времена, а она данас још означава одавање највећих почасти свецу, заменику ведског божанства, заштитника породице и кућног огњишта. С обзиром на савремене српске славске здравице, идентичне зазивањима ведских богова, с обзиром дакле, на тај ко зна колико хиљаду-годишњи јединствени обичај (Само Србин Славу Слави!), који је Србе - СЛАВЉЕНИКЕ издвајао од свих осталих народа, мишљења смо, да се тај изузетни феномен не би смео занемаривати приликом етимолошког изучавања назива СЛОВЕН, СЛАВЕН, СЛАВЈАНИН. Имамо разлога да верујемо - на основу историјских докумената - да је прededовска вера у многим важним тренуцима егзистенције српског човека играла - не само велику, већ и веома важну улогу. Међутим, они који су установили историју, онакву, како се она још увек изучава, о српском народу или су знали веома мало, или пак ништа.

Но да се вратимо Дубравију, који, стављајући у нераздвојну везу Сармате, слово и славу, у ствари тиме изједначује Сармате са Србима. Долчи пак, повезујући сарматски језик с илирским и нехотице - повезује и једно и друго с језиком Срба, што још поткрепљује Грк Лаоникос Халкокондилос, чији текст он цитира на страни 13. VI, извадивши га из Халкокондилове књиге III која носи назив "De rebus Turcicis".[9]

> "Sarmatarum lingua similis est Illyriorum
> Jonium ad Venetos usque accolentium..."

9. "О Турској", стр. CCXXXVIII

у тој својој, дакле, књизи "О Турској'", Халкокондило налази прилику, да говори и о Сарматима, за које каже, да имају исти језик као и Илири од Јонског мора па све до Венеције. У наставку, он истиче, да их има међу Илирима, који се поносе старином тог свог језика, док су други поносни земљама које држе, да би одмах додао, да су Исти ти Илири настањивали Пољску, па Сарматију... Тако се - у неку руку - Илири стапају у Долчијевој студији као и у Халкокондиловом тексту са Сарматима, што нам дочарава

њихово опште кружење по Европи. Јер непосредно након претходног тврђења, Халкокондило каже да су се Сармати спустили на Дунав, испунивши Мизију, па област Трибала и Илира, чиме се још једном доказује тачност Шафарик - Суровјецкове идеје о некада јединственом и силно распрострањеном српском народу.

Уосталом, овај закључак се у потпуности подудара с оним, који је извео, Долчи у истом параграфу и на истој страни, где он дословно пише:

"...aut Sarmatas ab Illyricis, aut Illyricos a Sarmatis deducamus. "

У ствари, на основу своје документације, Долчи је у недоумици, да ли

"да изведемо Сармате од Илира или Илире од Сармата?"

Пошто је устврдио, да је:

"..,ex V Valtono, Bocharto et Alexandro demonstrassem... "

помоћу три споменута аутора показао, да је један те исти језик (тј. илирски или словенски) био заједнички различитим огранцима, он онда с пуним уверењем наставља:

"Quin cum ex vetustissimis monumentis compertum habeam, Thracibus quoque, et Getis perpetuum, firmumque fuisse linguae commercium'

А то ће рећи да је Долчи:

"Из најстаријих извора дознао, да су Трачани и Гети имали стално и сигурно заједнички језик. "

У следећем VII, на стр. 14., наш аутор цитира Страбона, како би још и њиме поткрепио своје тврђење. Страбон је, наиме, у књ. VII кратко и јасно рекао:

"Ceterum idem Dacorum et Getarum sermo est... Getae vero Graecis notiores sunt quia frequentius ad utramque Istri ripam migrant. Accedit quod Mysis et Thracibus immixti versantur... Nostris item annis Aelius Cato ex transistrana regione quinquaginta Getarum millia in Thraciam habitatura traduxit. Quae gens eadem, qua Thraces, utitur lingua. Qui hac etiam aetate ibidem habitant, Mysique vocitantur. "

Сматрајући, да Страбоново сведочанство ни у ком случају не може да се узме олако, ми ценимо Долчијеву озбиљност, којом му је пришао. Јер, ево, шта каже Страбон:

"Уосталом, језик Дачана и Гета је исти. Истина, је, Гети су Грцима познатији, јер чешће прелазе с једне обале Истра (Дунава) на другу. Догађало се, да живе заједно с Мижанима и Трачанима... У наше време Елије Катон је с оне стране Дунава превео педесет хиљада Гета у Тракију, да се ту настане, а тај народ (тј. Дачани) служе се истим језиком, којим и Трачани. Они који још у ово доба тамо живе, називају се Мижанима. "

У VII, да би потврдио своју тезу, Долчи још једном поклања поверење, како он каже: "...уху Страбоновом", премда он у том смислу нема много вере ни у Грке, ни у Римљане, па наводи Страбонове речи:

"Bria Thracico sermone civitas, Selyos oppidum appellatur,"

тј.:

"Бриа на трачком језику значи град, а селиос утврђење."

Он затим надопуњује сам себе, мислећи на наслов своје студије, па даље каже, да су те речи исто тако илирске, а и далматинске, као и да се изговарају: "село" (једнина), "селиа" - свакако множина, само неправилно написана, правилно "села". Јасно је, да је Страбонов облик "селиос" погрчен, с наставком за грчки номинатив. Што се пак тиче израза "бриа", Долчи каже, да је уз Страбонов текст дао објашњење Calepinus, који је нагласио, да је то био увек завршетак имена трачких градова, али у стварности то није било, нпр. Mesembria, већ Mesembriegh и не Selymbria, већ Selymbriegh; на све то наш писац додаје, да није чудо, ако се и један добронамерни Страбон преварио, представлљући "варварске речи" на грчки начин. Што се нас тиче, мишљења смо, било како да је представио "варварске речи", Страбон се потрудио, да их представи, не урадивши као Херодот, који је једноставно на питање, које је сам себи поставио: "Којим језиком говоре варвари?", одговорио: "Варвари говоре варварским језиком." Наводећи још неке примере, Долчи сасвим логично закључује, да се на основу - како ових овде наведених, тако исто и осталих, може закључити, да су трачки и илирски били исти језик, чиме је, дакле, проширио започету листу: Сармати, Гети, Дачани, Скити, Мижани, и на крају Трачани и Илири...

Врло је занимљив завршетак VII, где Долчи спомиње једну Хорацијеву Оду (II, 11.), па називајући га ученим, наводи стихове те оде, из које произлази - по Долчијевој анализи - да Хорације Скитима назива Илире, иза којих живе Мижани и Трачани, те испада, опет по Хорацију, да сви они скупа говоре и "скитским језиком"... Као и све остало, и овај одломак треба да се дубље проучи и обради.

У IX Долчи још једном подвлачи старост илирског језика, који се проширио одмах по библијској "Вавилонској кули"... Од Илира пак старији су њихови преци Пелазги, које сви грчки писци називају...

"Graecis Scriptoribus Aborigenes..."

тј.

"домородцима, или аутохтонима."

У X, наш аутор даје врло занимљиву расправу о древној Додони, где се налазило најстарије пророчиште, које су Грци присвојили. Он тврди, да је у давно доба - пре Грка, језик Додоне - био илирски. Уз то он спомиње Мавра Орбинија, који је у свом знаменитом делу "Владавина Словена", на стр. IX документовано доказао, да је настарији илирски идол био Јакобог

"...non uno monumento probat, vetustissimis Illyricorum inter idola
cetera Jacobog fuisse, quae Illyrica vox Fortem Deum significat..."

А Јакобога су Грци прометнули у Зевса, или Јупитера додонског, чије порекло се потпуно заборавило... Но без обзира на то, Долчи тврди, да је језик Илирије и Додоне био један, чему при крају додаје Епир и Македонију, увек с истим циљем, да докаже језичку јединственост Балкана од најдавније прошлости.

За оне који познају српски језик, непотребно је доказивати, да је Јакобог типична српска сложеница, која ни у савременом говору, под претпоставком да су Срби још увек многобошци, не би ни најмање изгледала другојаче.

У XI Долчи даје један занимљив цитат из Ливија (књ. IV, декад. V), у коме ћемо наћи једно српско, одн. илирско географско име. Напоменимо одмах, да је овај римски историчар, под пуним именом Тит

Ливије, живео од 59. г. пре Христа до 17. г. по Христовом рођењу. Ако се Долчи вара, како је онда могуће, да Ливије наводи један илирски назив, који је до дана данашњег остао и чисто српски? Ми овде приказујемо само најнеопходнији део једне иначе подуже реченице:

"...qui jubet multituduiem Gallorum ad BYLAZORA
(Paeoniae is locus est) castra movere."

А то значи:

"...који наређује, да мноштво галске војске
крене ка (месту) БИЛАЗОРА"

За читаоце, који нису разумевали "варварски" илирско - српски језик, Долчи преводи назив овога места Пеоније са "candidam auroram", што је за нас данас икавски облик Билазора, екавски - Белазора, а јекавски - Бјелазора. Додајмо овоме, да је Пеонија у грчко - римско доба била подручје средњег Повардарја, које се претезало почев од Таорске клисуре ка југу. Сматрало се, да је управо та покрајина чинила прелаз од Илирије ка Тракији. Данас то подручје одговара покрајини Македонији у којој се, по тврђењу најкомпетентнијих лингвистичких ауторитета, одржала најархаичнија варијанта српског штокавског говора.

Пошто је у XII, изређао сва илирска племена, онако, како их је нашао у Ђорђића, Долчи отпочиње у ХШ једним категоричним тврђењем:

"Ex ipsis itaque Illyridis populorum positionibus...
unam omnino eandemque linguam Illyricis,
Macedonibus, Epirotisque fuisse."

А то значи:

"Тако из самог положаја илирских племена (закључујемо),
да је један те исти језик био код Илира, Македонаца и
Епираца. "

После врло занимљивих напомена, увек уз античка сведочанства, на пр.. из Плутарховог "Пира", о искварености македонског језика, мешавином илирског и грчког, што се догодило за време једног ограниченог периода, Долчи даје једну врло занимљиву појединост о томе, каквом је мешавином настао талијански језик његовог и нашег времена. Но како рекосмо у почетку овога поглавља, ми не можемо да улазимо у све његове занимљивости, те не можемо ништа друго о њему да кажемо, до да је оно само један - површан додир грађе, која тек треба да се срeђује и изучава на начин, на који је Српска аутохтонистичка школа прилазила историјско - лингвистичко - етнографским проблемима Срба и Словена уопште.

Одмах након претходног следи изнад свега занимљива појединост, о којој се, ако се ма и најмање познаје српски језик, не може дискутовати – у толикој мери је сведочанство јако и убедљиво. Ево, о чему се ради. Опет већ споменути Тит Ливије пише: (in Livio Dec. v. 1. IV):

"Ac tandem in Livio Illyricum hominem ab albo colore cognominatum BELO.. "
"Дакле, један човек Илир, назван је БЕЛО по белој боји. "

Уз ово није потребан апсолутно никакав коментар; уз то видимо да су од најдавнијих времена у српском језику постојале: икавска варијанта (БИЛА-ЗОРА) и екавска варијанта: БЕЛО.

Можда једно од најзанимљивијих сведочанстава у целој Дубровчаниновој студији се налази у XIV, стр. 25. Ради се о једном, ако не највећма мистификованом проблему, оно мистификованом у сваком случају... О Етрурцима, што је туђе име, као и имена која су странци давали српском народу. Међутим, сами Етрурци су себе називали искључиво Рашани, Расена, или Расна. Ми и ово питање овде тек спомињемо, упозоравајући заинтересоване, да је једно занимљиво дело под насловом "Етрурци или

Рашани?"[10] објавио господин Ненад Ђорђевић - као историјску студију у издању Српског народног универзитета "Др. Лазо М. Костић" у Милвоки, (САД), 1969.г. Савестан и велики истраживач, господин Ђорђевић је - уз интереса вредну библиографију, поткрепио своје дело још и с девет географских карата и с десет репродукција етрурског, одн. рашанског сликарства, а да не говоримо о веома занимљивој садржини ове историјске студије, у којој се, уз све остало, налази још и један ЕТРУРСКО - СРПСКИ РЕЧНИК.

10. Сматрам за задатак, да због садашњих и будућих српских истраживалаца "етрурског језика" дам следеће обавештење: Када сам се по први пут мало удубила - после баскијског језика у оно, што је дешифровано од етрурског, одмах сам видела, да у ономе, што је сачувано, врве речи српског језика. С тим у вези сам се најпре писмено обратила професору Сорбоне, Блоку (Bloch), молећи га најуљудније за састанак, у чијем току бих желела да му паралелно представим неке српске и етрурске изразе. Велики професор и силан ауторитет за "етрускологију" - уопште ми није на писмо одговорио. А када сам га, мислећи, да можда писмо није примио, назвала телефоном, он ми је на најдрскији начин одговорио, да "за такве ствари нема времена". Другим речима: "Како неко уопште може доћи на помисао, да етрурски упоређује са једним од словенских језика?" Јер Словене треба елиминисати из европске науке и, како написа Солженицин, са земаљског тла!

Уз Ненада Ђорђевића, историчара, један други српски истраживалац се бави искључиво дешифровањем етрурских натписа и текстова. Тај етрусколог је Света Билбија, који је око Божића 1981.г., објавио свој чланак, чији наслов је формулисан тако, да звучи као одговор наслову господина Ђорђевића: "Рашани, а не Етрурци". Чланак је објављен у српским новинама "Канадски Србобран". Ми ћемо овде из тог чланка да наведемо само један мали, али врло речит одломак:

> "Кроз последња два века чињени су безбројни покушаји, да се открије тајна постанка и порекла етрурског језика, па су у том циљу давана безбројна противречна објашњења. Мислило се, да, ако се открије тајна одакле потиче етрурски језик, да ће само по себи да се открије тајна и порекло Етрураца. То је било потпуно исправно резоновање, али га они, поред свих настојања, нису открили. Западни писци су покушали да то пронађу, упоређујући корене и речи етрурског језика са 27 других разних језика и дијалеката, међу којима су неки били чак из Централне Африке. Британски писац James Wellard у својој књизи The Search for the Etruscans све их редом спомиње, али не наводећи нити један словенски језик... "

Но не ради се само о томе. Господин Билбија наводи и доказује, да се етрурски може дешифровати (уосталом, он га је дешифровао потпуно!) не само помоћу српског језика и искључиво помоћу њега, него се дешифровање може остварити само применом ЋИРИЛИЧКЕ ВРЕДНОСТИ ЕТРУРСКИХ СЛОВА! У вези с тим биће у западном свету много буке, чим дело Господина Библије буде објављено, управо као што су само француске ерудите, приликом Шлимановог откривања Троје, само у току једне године написали деведесет веома учених књига с циљем да докажу, да се Шлиман преварио! Па ипак - врло брзо су морали да прекину ту праву "кампању", јер се испоставило, да се Шлиман уопште није био преварио!

Неизмерно жалећи овакав став западне науке, ми ћемо да надовежемо на претходна два одломка само неколико редака, које је написао Долчи - тачно пре 227 година! Нека тај навод покаже, у чему се састоји утицај германске берлинско - бечке школе, коју су прихватиле све академије наука, заједно са српском, а са сврхом потпуног уништења Српске аутохтонистичке школе!

Наш писац цитира једно сведочанство о Етрурцима Марка Порција Катона у његовом делу "Origines",[11] у коме се - између осталога - каже, да је последњи етрурски град пао под власт Римљана 295.г.: пре Христа, али, да и поред касније надмоћи, Рим никада није могао да Етрурији наметне свој латински начин писања.

11. Марко Порције Катон је живео од 232-147.г. пре Христа. Био је римски државник и беседник, који се истакао борбом против луксуза, корупције и завођења грчких обичаја у римском друштву. Сачувана је само његова расправа "О земљорадњи".

Након горње примедбе следе у Долчијевој књизи пет пуних редака од највећег значаја. Премда их има међу славистима, који не придају велики значај, раду Себастијана Долчија, ми изражавамо наше скромно мишљење, да Долчијева метода не показује још ону искристалисаност, какву је строго научни рад постигао у прошлом и у овом нашем веку, али то никако не значи, да његова студија није добронамерна, прожета научничким настојањима и изнад свега мноштвом доказа. Мислимо, да оно што у ствари смета научнику типа једног Шафарика, јесте чињеница, да Долчи придаје пуни значај библијским сведочанствима. С обзиром, да у наше доба многи археолошки налази доказују тачност библијских података, који представљају збир још предјеврејских знања и мудрости старијих народа, ниједна ситница се не би смела занемаривати, с циљем, да се искористи свака могућност у одбрани и научном доказивању порекла, старости и некадашње распрострањености српског народа и његовог српског језика!....

Јер - пример који следи у Долчијевом тексту као запис тајанствених Етрураца најчистија је српска народна узречица, која се до дана данашњега није ни за слово изменила. А порекло народних изрека, узречица и мудрости допире до најдавније прошлости, чији се траг губи у магли миленија, из којих немамо ништа друго, до живу народну реч. Уосталом, у тому II овог дела биће посебно поглавље о савременим српским и древним ведским пословицама и ту ће сигурно и недвосмислено бити потврђен наш претходни закључак. Дакако, томе живом народном благу, сачуваном усменом традицијом, треба додати и истанчаност родбинских имена, у чему ни један други народ не превазилази Србе - бар ни један од индоевропских народа, будући, да нам је то упоређење доступно. Јер - савремени Срби су поштоваоци традиције и старина управо као и Етрурци. И савремени Срби се исто тако упорно боре да сачувају своје писмо, које се злонамерно омаловажава и уништава премда је оно - по мишљењу највећих лингвистичких ауторитета - најсавршеније на свету. Оно чиме се Срби поносе, предмет је највеће нетрпељивости и прогањања, како је то било и с Етрурцима, које су Римљани после дуге и исцрпљујуће борбе успели војнички да победе, трудећи се свим силама, да изврше њихову потпуну асимилацију. Међутим, по тврђењу Марка Порција Катона, чији текст Долчи наводи, Римљани на једну ствар нису могли да их присиле, а то је, да прихвате њихово латинско писмо:

"...sed ad recipiendas latinas literas nunquam potuit persuaderi."

Чудна судбинска паралела између Рашана (Етрураца) и Рашана - Срба! Када древни Рашани - Етрурци више нису имали никаквих слобода под осионим римским господарима, они су остављали трагове о себи по гробницама: на свом језику и својим писмом! Савремени Срби су готово у истој ситуацији: окружени са свих страна непријатељима, који би хтели да их лише њихових територија и њихове националности, фалсификујући прошлост, а уједно уништавајући сваку српску народну традицију, које - свеукупно узев - представљају обележје, како рече" Живанчевић: "...српског народног генија."

Но да се вратимо завршетку XIV у Долчијевом делу, који нас је толико импресионирао. У вези с тим местом, имали бисмо само један прекор у односу на аутора, који није довољно истакао, да ли је нађени етрурски - рашки, или рашански израз сачуван код споменутог Марка Порција Катона у његовој - данас изгубљеној књизи "О пореклу" - или негде на другом месту. Ако га је нашао другде - где? О томе је врло тешко направити ма какав дефинитиван закључак, који је могуће извести једино проучавањем Катона, а евентуално и Долчијевих записа, уколико су сачувани. У сваком случају, ми не можемо да сумњамо у часност нашег писца, а с друге стране, имамо разлога да верујемо, да је израз нађен управо у Катоновом делу, с обзиром, да је он сам био велики поштовалац традиција и старина. Уосталом, у делу, које носи наслов "О пореклу", тј. Рима и римских традиција, сасвим је сигурно, да је он морао истицати добре стране надвладаних Рашана - Етрураца, чија је читава религија и култура

била основа римској. С друге стране, није ли Катон (с надимком Стари, или Цензор, за разлику од много млађег његовог потомка, Катона Утичког) и сам био пореклом Рашанин - Етрурац? Његове биографије кажу, да је он био "славан Римљанин" рођен у месту Тускулуму; у једној "опскурној" породици, тј. непознатој, незнатној, итд. Та ствар треба да се истражи, утолико пре, што је Тускулум био основан од "странаца", а не од Латина! Премда дело "О пореклу" није сачувано, сачувани су његови фрагменти, који се управо због онога, што је он написао о Етрурцима, морају пажљиво проучити. Свака реч тих фрагмената вреди злата - уколико се једна оваква ствар може упоређивати с једном опипљивом и материјалном вредношћу...

Коначно, ево драгоценог текста онако, како он дословно гласи у Дубровчаниновој студији:

> "Si id Hetrusci, quid Illyrici; qui in avitum idioma summo cultu, et quadam propemodo religione sunt; quibus hac voce, SVE NA STARU antiquo more vivito, nihil in ore magis? Integra adhuc in Apulia oppida, et ab antiquissimis deducta, queis Illyrici idiomatis usus."

Да видимо значење претходних редака, који заинтересованог читаоца не могу оставити индиферентним:

> "Ако су Етрурци (Рашани), исто што и Илири, који према говору (језику) предња гаје највише поштовање и који су отприлике исте вере, (онда) њима од ове речи - СВЕ НА СТАРУ - ЖИВИТЕ НА ПРАСТАРИ НАЧИН - у ЈЕЗИКУ НИШТА НЕМА ВЕЋЕ? До данас у Апулији постоје цели градови, основани од најстаријих насељеника, који се служе илирским језиком."

"СВЕ НА СТАРУ" - до данас у српском језику ова изрека НИЈЕ ИЗМЕЊЕНА. Па да у рашком (етрурском) језику не нађемо ништа више, можемо бити сигурни само на основу горње изреке, да се српски најновији научни радници и етрусколози, господин Ђорђевић и господин Билбија, ни најмање не варају и не падају у заблуду, обелодањујући своја упоређења између српског и етрурског језика!

Дакако, ми не идемо у крајност, тврдећи да је етрурски у свему исто што и савремени српски... Када најновије студије буду потпуно приведене крају, уз закључке истраживача, којима је српски матерински језик, који - претпостављамо - бар од светских етрусколога нико не познаје! - уверени смо, да ће то на том толико мистификованом подручју - бити последња реч! Јер - и много српско дете ће одмах разумети многе рашко - етрурске изразе, будући, да су се они до данас - или мало, или ни мало изменили! Стога, чини нам се, прича о мистификовању није претерана. Узимати у обзир чак и црначка племена при дешифровању рашко - етрурских натписа, никада не помишљајући на било који од словенских језика, а још мање на најстарије становнике Италије - Сабине, за које латински историчари чак тврде да су аутохтони, док професор Будимир научно доказује да су то били Сарбини, одн. Срби, ако то није свесна мистификација, онда је незнање, а наука која је заснована на незнању - ако је таква једна претпоставка уопште могућа - то није и не може бити наука!

И само још један мали додатак свему претходном, што се тиче "етрурског" писма. Марко Порције Катон нам је оставио сведочанство, напред већ цитирано, да Рашани - Етрурци:

> "...ad recipiendas latinas literas nunquam potuit persuaderi...",
> "да се никако, или никада нису дали наговорити (nunquam!), да приме латинско писмо...

Има у горњим речима, нешто, што дубоко привлачи нашу пажњу. Част истраживаоца истине ми налаже, да своју мисао искажем искрено, говорећи у првом лицу једнине, како бих тиме подвукла

једну личну ноту, али засновану на сведочанствима, до којих сам у току свога дугогодишњег рада дошла.

Привлачим у овом моменту пажњу читаоца на поглавље о француском слависти Cyprien-у Robert-у, који је оставио многу занимљиву писану реч - неопажену, или намерно запостављену, а можда уопште несхваћену. Тај француски ватрени истраживалац словенских старина, а сасвим посебно оних, који се односе на српски народ, изрекао је чуђење над чињеницом, у коликој мери је српска азбука била потпуна одмах, чим је дошло до превођења светих списа. По њему, она је била потпунија од грчке азбуке, којој недостаје седам консонаната у поређењу са српском. Том приликом је он чак рекао, да изгледа, као да су у српској азбуци, сабрана сва слова свих других, или су пак српска слова разасута по туђим азбукама...

Будући, да сам већ пре тога пронашла сведочанство о томе, да су сви

"песници, Хомерови претходници (види исто поглавље ове студије),
певали, на пелазгијском језику и писали пелазгијским писмом",

па онда напомену схолијаста Дионисија Трачанина - Граматичара, да Грци - нису примили своју азбуку од Феничана, већ да је дошло до збрке због истоветности - у грчком језику - назива за Феничане, за једну палму и за птицу феникс - имамо се над чиме озбиљно замислити!

Наиме - ако се Рашани - Етрурци никада (NUNQUAM!), нису дали наговорити, да приме латиницу - као туђе писмо, сасвим је сигурно, да њихово писмо њима није било нешто прихваћено од другога, већ нешто, што је чинило једну органску целину с њима. Друго, записе на том упорно чуваном писму, остављали су на њима најсветијим местима - уз њихове драге мртве, по њиховим гробницама и на њима драгим предметима. Значи - за њих је то писмо била светиња, која је сачињавала део њих самих од врло давних времена, светиња коју су добили у наслеђе од својих пређа, коју су упили у себе с материнским млеком, отприлике управо онако, како је то с односом Срба, према њиховом данашњем и давнашњем писму ћирилици, која се сматра српским националним писмом, што значи, да је поникла у самом народу, у самој српској земљи, под пером Срба - мудраца, који су то своје писмо савршено прилагодили особинама свога језика, о чему су највећи лингвистички ауторитети Европе већ одавно дали своје мишљење...

Дакле, "етрурско", одн. рашанско или рашко писмо је на исти начин морало бити рашанско национално писмо и ја се усуђујем да изрекнем, да Рашани - Етрурци то писмо нису узели од Грка, јер ће истина пре бити обрнута... Тој ствари сам тек почела улазити у траг, па овде желим само да упутим апел научницима и марљивим истраживаоцима, да при своме раду покажу осећај солидарности, како би се једна врло компликована ствар - извела на чистину! Одавно је позната истина да мистерије и чуда не постоје, већ да постоји једино људско неразумевање као последица непознавања. Етрурци - Рашани су били житељи нашег континента у - тако рећи - наше, историјско време, па према томе није и не може да буде немогуће, да се њихова тајна разјасни. У ствари, ја не мислим овде на оно што су већ урадили господа Ђорђевић и Билбија, а што у научном свету још није опште познато; ја мислим искључиво на објашњење о "тајни етрурског писма", коју би требало повезати са сведочанствима Дионисија Сицилијског и Дионисија Трачанина, узимајући - уједно - у обзир Словене, а међу њима особито балканске Србе, с којима је РАШКО име још увек врло чврсто повезано.

Уосталом, научници цивилизованог света не само да никада нису дошли на помисао, да загонетку етрурско - рашких натписа реше компаративном студијом с било којим језиком Словена, него их чак није интересовало ни одгонетање искварених грчко - римских назива за "илирски" географски простор. Зато је непроцењиво велика заслуга С. Долчија, што је покушао да том проблему приђе и озбиљно, и студиозно. Ми ћемо овде из XV да повадимо само на најкраћи начин примере. Није потребно у овом случају чак ни знање "илирског", одн. српског језика, да се види, до које мере су Грци извитоперили ономастику Балкана. Нпр.: Куриктам за Корита, код Птоломеја (књ. II) у Далмацији; у српском језику именица "КОРИТО" и у множини "КОРИТА" има свој одређени смисао. По Орбинију пак, Ратанеи и Ратанеум, изобличење је назива Рат. Мавро Орбини, наводи наш аутор, дао је овај пример на страни

CXXIV. Затим су час Грци, а опет час Латини преносили свету искварена имена - не само далматинских градова, утврђења и река, већ и острва, те су тако од Мљет направили Мелита, од Вис Иса. У вези с Висом Долчи каже с извесном духовитошћу:

> "...hinc grates a me redduntur Polybio, qui in fragmentis n. CXXVIII. in edit. Graeca Fulvii Ursini eam sua propria vọce, nimirum Illyrica, VIJS appellavit. "

> "...ово ми је пријатељски дао Полибије, који у фрагменту бр. 128., у грчком издању Фулвија Урсинија, назва то (острво) његовим правим именом Вис, одвећ "илирским".

Шта значи назив "ВИС" у српском језику - без промене, откако га је Полибије записао - није потребно објашњавати.

При даљем ређању примера, готово осећамо Дубровчанинову срџбу. А чије се мисли не би узбуркале над следећим изобличавањима? Од Догорци је постало Даорисиос, од Диклићи Доклеати, од Грабљани Грабеос, од Ришњани Ризонати, од Пераштани Пирустас, од Озињани - Олкиниатас. Даље ћемо дознати, да Плиније (књ. III гл. XXII) назива Вардеос исто оно, за што Страбон каже Ардиеос, док је још старији грчко - римски искварени облик Вералиос, а све то скупа потиче од "илирског" "ВРЛИ", у српском језику без икакве промене до дана данашњега. "Исто тако, завршава Долчи овај XV параграф, Апијан је у "Илирском рату" ("De Bello Illyrico") јасно назвао Салона Сланум, а Терпум је направио од Трпањ.

Рекосмо у почетку, да се овде тек само дотичемо ствари, које је обрађивао Долчи, па ипак се поглавље одужило, јер нам аутор даје много грађе, која - у ствари - тек треба да се дубоко проучи и обради, како би и најнеукијем могло постати јасно, у коликој мери је "илирски" синоним за "српски". Пређемо ли на следећи XVI и ту ћемо наићи на врло занимљиве закључке нашег аутора... Велика је штета, што намена ове студије није искључиво интерпретација његовог дела, те тако морамо да прелазимо летећи од појединости до појединости. Насупрот онима, који сматрају, да су Грци и Римљани свуда где су били, наметнули свој језик и своје обичаје, наш Дубровчанин пише:

> "...neque Graecas, neque Latinas Colonias potuisse unquam avitum idioma perdere, funditusque abolere. Illyrica lingua perpetuo nobis vernacula fuit...“

А то значи:

> "Нити грчке, а нити римске колоније никада нису могле да униште наш прадедовски језик, ни да га из темеља упропасте. Илирски језик је стално био наш домородни језик... "

Цитирајући у истом параграфу писца по имену Velleius Paterculus (lib. II, cap. CX), Долчи нас упознаје с његовим веома занимљивим сведочанством, по коме - у античко, грчко - римско доба - Панонци, одн. становници Панонске низије су говорили као и Илири. Исти ти Панонци су за време римске владавине, наставља Долчи по Патеркулусу, научили латински, али никако нису прихватили римске обичаје, јер су имали своје. Дакле, из претходног се намеће један једини логичан закључак: "Панонци" су, управо као и "Илири", говорили "словенским" језиком, или - како то тврде у овој студији на доста места споменути српски историчари - српским језиком, будући, да су и "Панонци" и "Илири" сачињавали онај непрекидни ланац Срба, који су се пружали од Балтичког до Егејског мора... Нама је ово тврђење утолико занимљивије, што се у једном и у другом случају ради о прет-хришћанским Србима, одн. о онима, за које су страни историчари установили - на начин само њима познат - да су се у споменутим подручјима населили тек у седмом веку по Христовом рођењу.

Пређемо ли на Долчијев параграф XVII и ту ћемо наићи на веома занимљиве детаље, које овде тек можемо да споменемо, што значи, да полазећи од њих и продубљујући их, могле би да се напишу читаве нове студије. Пошто је најпре поређао, које све области сачињавају московско царство, према ономе, што је оставио Клуверије, Долчи на то надовезује кратак текст, који је исти аутор прибележио у своме поглављу XXII:

> "Universas Sarmatiae gentes habitu, armis, moribus, vivendique ratione fuisse Scythis simillimas. Sarmatas ac Scythas ab uno.. . prognatos..."
> "...Enimvero quamquam Scythae, ut Justinus 1. II. ait: non minus illustria initia, quam imperium habuerint; et de generis vetustate cum Aegyptiis contenderint perpetuo..."

Ево значења Клуверијевог сведочанства:

> "Сва племена Сармата била су најсличнија Скитима (својим) особинама, оружјем, обичајима и начином живота. Сармати и Скити су од једног (претка) потомци... "
> "Уистину и Скити, како Јустин у књ. II каже, нису имали ништа мање славне почетке и царство; а што се тиче старости (њиховог) рода, стално су се надметали с Египћанима... "

Све ово може да звучи чудно у односу на германско - берлинско - бечку школу, али не и у односу на српско аутохтонистичко прошловековно учење, те сматрамо, да - да би се оно, тј. то учење - освежило и наставило, у том смислу Долчијева студија може изванредно да нам послужи... с тим, што би се у новој студији свуда употребљавали искључиво словенски називи, а не они, које су странци - не знајући ни један словенски језик - или искварили, или сами исконструисали, или су се пак каткада послужили преводима, што - када се ради о географским именима - није никако срећно решење. Тако би појам "илирски језик", када се, нпр., говори о "првој великој Сарматији" (XVIII), с којом се "илирски" доводи у везу, постао и јаснији и приступачнији. А та "прва Сарматија" протезала се од Балтика до Црног мора, с тим, што уз њу Долчи надовезује Пруску, или Борусију (данас, на жалост, потпуно германизовану), па затим Чешку и Пољску, да би затим допунио своју мисао наводом из Клуверија (О. ц., гл. XXII):

> "Bene tamen idem Cluverius (cit. lib. cap. XXII.) de Sarmatis universis: de horum rebus gestis antequam sub Slavorum nomine caeperunt nosci parum in veterum monumentis reperitur. "

> "Ипак добро исти Клуверије (каже) о свим Сарматима: о њиховим ратним подвизима, пре него што су почели да буду познати под именом Словена, у старим сведочанствима се мало налази."

На крају XX наш писац потврђује нашу претходну примедбу, која управо објашњава, зашто се тако мало података налази о Словенима код грчко - римских аутора, пишући:

> "Dixi autem, utque iterum repetam necesse est, omnia fere populorum, urbium et fluviorum nomina nunc Latinorum, nunc Graecorum Scriptorum vitio jam legi depravata. "

А то значи:

"Рекох пак и опет је потребно да поновим, скоро сва имена. народа,
градова и река час су од Грка, а час од римских писаца изопачена. "

Нажалост, ми нигде нисмо нашли у вези са свим тим грчко - римске исправке, а још мање признање, да и Грци и Римљани дугују много што-шта старијим становницима Балкана и Апенинског полуострва. С тим у вези је врло занимљив Долчијев параграф XXI, где он на основу Дионисија Халикарнашког каже, како су верска учења пренета на тле Италије са Балканског полуострва још "много година пре Тројанског рата",

тј.: "... multis ante Trojanum Bellum annis...".

На жалост, ми овде не можемо да се посветимо изучавању тог веома занимљивог сведочанства, које, међутим, треба дубоко да се истражи и проучи с циљем, да се истина коначно установи... И с тим у вези Долчи истиче старост и прошireност "илирског језика", који је - у ствари - прекривао читаву Европу почев од Балтичког мора, па спуштајући се, с једне стране ка југу према Кавказу и Црном мору, а с друге стране, преко Панонске низије даље на југ до данашње Грчке, подразумевајући ту и Пелопонез. Долчи спомиње и неке малоазијске области, у што нам је апсолутно немогуће да се овде упуштамо... да би доказао тачност тих својих тврђења, он цитира разне ауторе, но ми ћемо овде да се осврнемо на једну занимљиву личност, помоћу које Долчи поткрепљује своју тезу о постојању "илирског", одн. "словенског", одн. српског језика на Балкану пре тзв. доласка Словена на то полуострво у VII веку по Христовом рођењу.

Да би, дакле, доказао старост и укорењеност илирско - српског језика на Балканском простору, наш аутор цитира један кратак текст светог Јеронима (Eusebius Sophronius Hieronymus), који је тај учитељ са Балкана упутио папи Дамазу, или како Долчи пише:

"...Doctori nostri Illyrici D. Hieronymi, aurae haec ad Damasum verba. "'
"Доктора нашег илирског, Јеронима, ове златне речи (упућене) Дамазу... "

Но пре него што наведемо те значајне речи, значајно по времену у коме су изговорене, да најпре подвучемо, да је свети Јероним рођен у другој четвртини IV века по Христовом рођењу. Папа Дамаз о коме је овде реч умро је 385. г., што значи, да је свети Јероним могао да му упути свој говор у другој половини IV века. Међутим, ако се тим језиком, који је, без икакве измене, увек исти српски језик, говорило читава три века пре усвојеног датума доласка Словена на Балканско полуострво, онда је савршено немогуће, да се 640. година по Христу прихвати као година "сеобе" на Балкан! Савремени српски историчари су овај проблем продубили и обрадили, а у прилог, како њима, тако исто и Српској аутохтонистичкој прошловековној школи иду и речи светог Јеронима, рођеног у крају, где се још увек говори истим језиком, који је, по свим сведочанствима, био у прошлости и остао до дана данашњег - искључиво српски језик. А сада да наведемо те "златне" и одвећ значајне речи светог Јеронима; с обзиром на важност сведочанства, два предходна епитета нису претерана, јер ево шта је рекао тај светац и црквени учитељ:

"Ја никога другога, него Исукрста слиједећи, светињи твојој,
то јес столу Петрову садружен јесам. Тко год изван ове куће јагањца.
јести буде, поган јес. Ако тко у корабљи Нојиној не буде, изгубиће се
кад дође потоп."

Остављајући овај проблем овде, са жељом, да га наука најозбиљније испита и обради, можемо само на основу предходног навода да закључимо, да се скоро три стотине година пре "доласка Словена и Срба на Балкан", на Балкану говорило српским језиком!

А тек колико би времена у овој студији требало да посветимо, а и простора, да бисмо се позабавили оним, што Долчи пише у XXII:

"Ex campo autem Senaar, quem Graeci
postmodum et Romani Babylona nominarunt... "

Што значи:

"Из поља пак СЕНАР, који су Грци и
Римљани касније назвали Вавилон... "

или "Бабилон", како то уобичајено говори западна Европа...

А СЕНАР је најчистија српска реч! Откуда она тамо, на месту грчко - римског "Бабилона", о томе даје јасне појмове поглавље господина Ненада Ђорђевића, уврштено у ову студију под насловом: "О српском имену и о старости српског народа". На жалост, ономе ко не зна шта је "СЕНО", "СЕНИК", "СЕНОКОС", "СЕНАР", итд., итд. то ће бити тешко да схвати!

Говорећи у XXIII о истоветности далматског, московског, одн. руског језика, па литванског, Долчи по први пут спомиње и Венде, Виниде, Виндуле, или Винуле, који су се протезали све до данашње Елбе, старе српске Лабе, а међу које спадају и Лужички Срби. Долчи је говорио о њима зато, да би показао, да и њихов језик спада у групу "илирског" језика. Да би то и практично показао, наш Дубровчанин приказује упоредну листу "вендских" и "илирских" речи, које су све српске. А пре ове, на његовим страницама се налази и једна друга упоредна листа, која садржи енлгеске, "илирске", одн. српске и латинске изразе. Неће бити вероватно ни једног искреног истраживаоца, који се неће над тим замислити... Но то је ПОСЕБНА РАСПРАВА! Којом би се морало једном и заувек неопорециво доказати, да су касније исконструисани Индо - Европљани - заиста били Срби!

Такође, исто оно, што Долчи каже за језик Гота, може да послужи као почетна грађа за још једну студију. Ту нам писац наводи и имена извесних готских владара и вођа, тврдећи, да су "илирска", што никако не може да се порекне јер су извесна између њих још увек у употреби - не само на Балкану, код Срба, већ код Словена уопште, као нпр.: Владимир, Тодомир, Свевлад, Желимир, Радагост, Ратимир, Санко, Мистислав, Мирослав, Предимир, Обрад...

На Сорбони сам имала прилике да присуствујем извесним интерпретацијама готских натписа... Никада стручњак - професор није ни покушао да готске изразе објасни упоређењем с било којим словенским дијалектом, већ се напрезао, тражећи објашњења помоћу грчког и латинског... Пошто је, дакле, Сладе -Долчи устврдио:

"...Gothis illyricam fuisse linguam...",

тј.:

"Готима је језик био илирски...",

он затим даје обавештење о једном изнад свега занимљивом натпису Маркомана и Квада на камену, који ће се тек морати изучавати. Но пре него што репродукујемо тачно сам натпис, онако, како је он одштампан у Дубровчаниновој студији, да најпре напоменемо, да су Маркомани германско племе, које је живело на Мајни у првом веку, одн. око Христова рођења. Квади су такође германско племе из претхришћанског времена, настањено у пределу данашње Моравске. Пошто је камен с натписом назвао "Најстарији камен" -

-"lapis vetustissimus"; " quem ex Jeremia Russo Moscoviticorum
scriptore Annalium hic lubens excribo; et tum Illyricam, cum Latinam
eiusdem versionem more meo adiicio,"

одушевљени дубровачки истраживалац га је преписао "с радошћу" из Анала московског Руса Јеремије; будући, да је исти тај натпис на "илирском", Долчи даје његов превод на латински, на свој начин - "more meo"; ево тог натписа тачно онако, како је он забележен у Долчијевој студији, на страни 42.:

STYN. OVVY. UKLOPYEN. BYLIE. JESTI. MERA.
SGODE. KRUKOVUYE. NASS. MARKOMAN. I.
BRETE. SLAVNOV. LITOV. BOYA. NASGA. MAR-
KOMAN. PROYDE. NI. SLAVNOV. STYN . POKOI.
LYTH. V. VIKA.

После навода натписа Долчи тврди, да се Квади и Маркомани код географа и историчара увек појављују као здружена племена, после чега каже, да им је и језик био исти, па прецизира: "Илирски у највећој могућој мери", који је Мавро Орбини (пише Долчи) на CIV страни свога дела "О владавини Словена" приказао и на "далматском".

Мавро Орбини је умро 1614. г., а своје веома познато дело, овде већ споменуто, "Il regni degli Slavi", написао 1601. г. Постоје сигурна обавештења, да је он то своје дело писао на основу старих извора и живих народних предања у панславистичком духу, тако да је оно имало утицај на историографију, па се цени и данас. Особито моћан утицај је та Орбинијева замашна студија имала у дубровачкој књижевности, што нам доказује и Долчи, који га у својој расправи с поузданошћу цитира више пута, па и овде. У оно давно доба, пре нешто мало мање од четири стотине година, давно пре него што је Вук Стефановић - Караџић реформисао правопис српског језика, Орбини се ипак довио, потрудио и снашао, да би нам приказао сведочанство на "најстаријем камену." Додајмо још к томе, да се Орбини служи икавском варијантом српског језика, која је - уосталом - заступљена и на самом натпису. Ми ћемо се овде држати слово по слово Орбинијевrг начина писања, не смећући никада с ума, да је његово дело, у коме натпис цитира, било написано талијанским језиком:

STINA. OVVA. UKLOPIENA. BILJEG. JEST. MIRA.
SGODE. KRUKOVIE. NAS. MARKOMAN. J.
BRATIE. SLAVNOVIEH. LITTA. BOJA. NASEGA. MAR-
KOMAN. PROIDE. NI. SLAVNI. STINA. POKOI.
LITH. V. VIKE.

Исти овај натпис ми ћемо да препишемо једноставном и јасном српском ћилирицом:

СТИНА (стена) ОВА УКЛОПЉЕНА БИЉЕГ ЈЕСТЕ(Е) МИРА
ЗГОДЕ КРУКОВИЈЕ НАС МАРКОМАН(а)
И БРАТИЈЕ (браће) СЛАВНИЈЕХ ЛИТА (лета) БОЈА НАШЕГА
МАРКОМАН ПРОЈДЕ (прође) НИ (не) СЛАВНИ СТИНА (стена)
ПОКОЈ ЛИТ (лета) В ВИКЕ (веке, или вјеке).

Најзад, ево и Долчијевог превода истог овог натписа:

" Lapis iste insertus signum est pacis
congressus Krukoviensis inter nos Marco
mannos et fratres Slavos anno belli nostri.
Marcomannus praetereat, nec Slavus, Lapis,
Requies. Anni aeterni."

Остављајући овај тек овде дотакнути и веома занимљив проблем, да скренемо пажњу и на XXIX Долчијеве расправе, где такође налазимо јака сведочанства. За нас је та чињеница утолико важнија,

што наше, модерно доба са својим чудним схватањима често - из различитих неоправданих разлога и на различите начине све више занемарује прошлост. Треба само у том смислу мало проанализирати Британску енциклопедију! Но проблем ког желимо овде да се дотакнемо не интересује енглеске писце, већ изнад свега оне, којима на срцу леже српске земље, српски народ и српска наука, управо онако, како Француска цени своју науку. Немачка своју, Енглеска своју, итд. Па вратимо ли се с том мишљу Долчију, уверићемо се, да је и он атавистички био привржен свакој стопи балканске земље, те је - као да живи у наше доба, које сеје раздор и нетрпељивост - настојао, да се из темеља супротстави чак и онима из наше епохе, који тај раздор подржавају! У том духу наћи ћемо у његовом XXIX следеће ретке:

> " Porro quidquid olim Macedonibus virium et virtutis fuit, id eos
> Illyricae genti debuisse, testatur clare lib. VII. his verbis Justinus:
> Sed Macedonibus assidua certamina cum Thracibus et Illyriis fuere,
> quorum armis veluti quotidiano exercitio indurati gloria bellicae
> laudis finitimos terrebant. "

> "Даље, све што је некада међу Македонцима било од мужева
> и од срчаности, они су то дуговали илирском (одн. српском) роду,
> (што) јасно сведочи у књ. VII Јустин овим речима: Македонци су
> здружени с Трачанима и с Илирима водили сталне бојеве; свакодневном
> употребом њиховог оружја. плашили су суседе, учврстивши славу
> ратне хвале. "...

Оно, дакле, што је постојало у античко доба, за шта се уложило толико напора у средњем веку, данас је порушено! Па се питамо, да ли ће више икада васкрснути давнашња јединственост српских балканских земаља?

Да би предњи навод поткрепио, Долчи се позива на некога, ко је много времена претходио Јустину, а то је грчки говорник Демостен, који је својим првим Олинтским говором изрекао хвалу античким Србима - Илирима и Пеоњанима (Р. Б.: "БЕОЊАНИ"), македонским суседима:

> "Quin multis ante Justinum annis ... Demosthenes Olinth. I.
> ...egit panegirim. Illyricos quippe et Paeones Commemorans
> (utramque gentem esse Macedonibus finitimam,
> Ulpianus Demosthenis interpres adnotavit)... "

А то је забележио тумач Демостенових говора, Улпијан... А тек, с коликим усхићењем читамо даље у истом параграфу имена "илирских" краљева, која Долчи наводи, да би одмах затим подсетио читаоца на то, да су Илири били тамо, где се налазе још и у наше доба, давно пре оснивања града Рима, што је посведочио и сам Вергилије у првом певању своје "Енеиде" (стихови 242-243.)

("Illyrica gens ante Urbem conditam, teste Virgilio, satis clara...)

Дакле:

"Довољно је јасно, да је илирски род по тврђењу Вергилијевом,
постојао пре него што је Рим основан..."

Ми овде два споменута стиха "Енеиде" наводимо у српском преводу, уз напомену, да се у њима спомиње Тројанац Антенор, који је по паду Троје (зна се, да је Тројански рат вођен око 1200.г. пре Христа) напустио разрушен град заједно са својом дружином, кренуо у свет и стигао до Илирије:

"Ти Антенора пусти, да ахејској избегне војсци

И уђе у илирску земљу..."

па онда даље (стихови: 247-249.):

".„смести Тројанце,
народу надене име и зидове свуда украси
оружјем тројанским бојним...... "

А све то је сигуран доказ, да "Илирија" Тројанцима није била непозната страна земља... Није ли немачки историограф Конрад Кречмер рекао, да је Троја била израз "трачко - илирске експанзије"? Но то је једна нова тема...

И да у закључку кажемо, да је Долчи право врело једног мноштва тема, којима се после њега сигурно још нико није бавио, а поготову никако у оном смислу, у ком је он цео свој рад усмерио. У својој устрепталој души он је можда негде дубоко у својој подсвести носио оно, што је српски народ лаконски изразио: "Говори српски, да те цео свет разуме!" Само тиме може да се протумачи његово изузетно настојање, да онда, када су Балканци још били грчко - римски "варвари", покуша, да Балкан, порекло његових житеља и њихову старину прикаже у још непознатој боји западу, који је у његово, управо као и у наше доба гледао на тај део Европе с висине. Ако он у својим анализама, разматрањима и размишљањима често подсећа на библијска имена и библијске текстове - зар му то треба замерити? У његово доба још није постојао модерни материјализам, а за њега - тим пре што је био свештено лице - Библија је стварно била најистинитија књига, на чије се цитате он у овој својој студији много пута позвао. Ми се на те одломке нисмо освртали. Међутим, мишљења смо, да би из ове његове студије, уз остале теме за нове студије, требало узети као базу нових истраживања и сваки његов осврт на Библију.

Ја лично сам била потакнута његовом напоменом о Јустинијану, византијском цару, да потражим грађу и да проблем његовог античког српског порекла размотрим изближе. Ове речи су моја захвалност Себастијану Долчију. Исто тако сам му захвална и за напомену о римском песнику Овидију; другим речима - два поглавља ове студије саздана су директно на Долчијевим напоменама: одељак о Јустинијану и одељак о језику, који је Овидије научио у изгнанству.

Долчи је цело своје учење запечатио следећим речима, које треба упознати:

"...asserimus necesse est, unam eandemque linguam pluribus
familiis omnino fuisse... Jam vero ex vetustissimis monumentis
constat, Thracibus, Illyricis, Sarmatis et Getis Scythicae, vel
Celtoscythicae adtribuendum esse linguae commercium, quae modo
Illyrica, vel Slavonica appellatur. "

Ево дакле превода овога језичког "Вјерују" Себастијана Долчија:

"...потребно је да потврдимо, да је један те исти језик сасвим
припадао већем броју родова...Јер уистину, закључујемо на основу
најстаријих сведочанстава, да се може приписати заједнички језик
ТРАЧАНИМА, ИЛИРИМА, САРМАТИМА и ГЕТИМА СКИТИЈЕ,
или КЕЛТО - СКИТИЈЕ, који се зове ИЛИРСКИ, или СЛОВЕНСКИ. "

А који је то словенски језик био, као доказ најбоље може да послужи "ПЈЕСАН" Игњата ЂОРЂЕВИЋА такође откриће направљено захваљујући Долчијевом сабраном благу. Та песма, наиме, спевана српским језиком, служи КАО СИГУРАН ДОКАЗ - УЗ ДРУГЕ ИСТОРИЈСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ, КОЛИКО И ГДЕ ЈЕ СВЕ СРПСКИ ЈЕЗИК ОДЗВАЊАО У ДОБА ОКО ХРИСТОВОГ РОЂЕЊА. Зато поглавље о Овидију, у коме ту песму наводимо у целости, надовезујемо непосредно на ово у вери, да тиме испуњавамо свету дужност према онима, на чија дела је свет заборавио.

"LA GRANDE ENCYCLOPEDIE"
О СТАРОСТИ СРБА

У Женеви је 1976. г. штампано једно занимљиво дело, чији је аутор Патрик Лут (Patrick Louth), а наслов "Цивилизација Германа и Викинга" (La civilisation des Germains et Vikings).[1] На страни 11. писац констатује:

> "Око 2000.г. пре Христа, скандинавски простор је достигао један други талас народа, који је ДОШАО ИЗ ПОДУНАВСКИХ РАВНИЦА Ти освајачи донели су собом обичај индивидуалног покапања мртвих, у чијим гробовима се налазе борбене секире од бронзе и посуде у облику звона, украшене обрубом. Ко су били ти људи?... Не само, да нам се оно, што се ту догодило између 2500. и 400. г. пре Христа остаје потпуно непознато у лингвистичком погледу, већ нам је још увек немогуће, да одредимо узроке консонантских мутација (сугласничких промена) из којих је произишао примитивни германски језик. "

1. Edition "Famot".

Ми у горњем тексту видимо три ствари:

1. - Скандинавски простор је настанио народ, који је ту стигао из ПОДУНАВСКИХ РАВНИЦА.
2. - Немогућност најелементарнијих разрешења у односу на лингвистичке проблеме и језик тог "мистериозног" народа.
3. - Каснија појава првобитног германског језика, насталог консонантским мутацијама на територији настањеној од истог тог "мистериозног народа." Јозеф Кострзжевски, пољски научник, у своме делу "Порекло пољске цивилизације, њена преисторија и протоисторија"[2], одмах у почетку тврди, да се на основу археолошких налаза може закључити, да почев од 2000 г. пре Христа, па до његових дана није било неких великих етнолошких промена на целом простору око Балтичког мора.[3]

2. Presse Universitaire de France, 1949. g.
3. Кострзжевски овде мисли на расни тип, који је углавном остао исти, упркос присилне германизације и наметања немачког језика.

Други један Швајцарац, Eugene Pittard, у својој значајној антрополошкој студији - између осталога - пише[4]

> "...un fait dont l'interet n'echappera a personne... ... la cote sud-ouest de la Norvege et la cote nord-est de l'Ecosse, apparaissent peuplees par la meme race... II est certain que ces hommes representent un pourcentage imposant de la masse totale... Ces hommes, que Gray considere comme appartenant a la race dinarique, apportent une etrange exeption. S'ils appartiennent reellement a ce'beau groupe humain, dont le siege principal est aujourd'hui la cote orientale de la Mer Adriatique, il faudra savoir comnient s'est effectue le fractionnement que nous constatons aujourd'hui. Et la question se pose aussitot de savoir quel etait l'habitat initial de cette race?
>
> Nous sommes encore trop ignorants au sujet des caracteres anthropologiques des populations les plus anciennes de la peninsule

des Balkans, pour tenter de nous representer et la date, et le lieu precis d'apparition de ces brachycephales de grande taille. Si nous devons considerer un jour que, la ou nous les trouvons, ils sont chez eux; qu'ils sont en toute certitude les AUTOCHTONES de leur habitat actuel, nous n'aurons pas acheve notre tache. Il faudra chercher a se representer comment ils sont parvenus dans le Nord-Ouesteuropeen?"

4. Pittar Eugene, "Les races et l'histoire" (Introduction ethnologique a l'histoire); Bibl. "L'evolution de l'humanite", La Renaissance du Livre str. 270. i 271.

Ево, шта нам антрополог Питар каже у претходном тексту:

> "...једна занимљива чињеница никоме неће умаћи... југозападна обала Норвешке и североисточна обала Шкотске настањене су људима исте расе... Сигурно је, да ти људи представљају значајан проценат целокупне масе (становништва)... Ти људи, које Греј сматра припадницима динарске расе, чине чудан изузетак Ако они стварно припадају тој лепој људској групи, чије главно седиште је данас источна обала Јадранског мора, треба знати, како је дошло до одвајања, које констатујемо данас. А одмах се поставља и питање, које је било првобитно боравиште ове расе?
>
> Ми смо још увек велике незналице у односу на антрополошки карактер најстаријег становништва Балканског полуострва, а да бисмо могли да покушамо да замислимо како време, тако исто и тачно место појаве ових брахикефалних (људи) високог стаса. Ако једнога. дана треба да сматрамо, да су они тамо, где их налазимо, код њих, тј. староседеоци с потпуном сигурношћу на њиховим данашњим седиштима, тиме наш труд неће бити завршен. Јер, требаће истражити, како су се нашли на европском северо-западу?"

Питар у наставку пише, да захваљујући најновијим истраживањима, кретање тих Динараца може да се прати преко Венеције и Централне Европе. По његовом мишљењу, њихов пут је нађен још из бронзаног периода, а тај пут је ишао кроз Немачку и кроз Шлезвиг (Шлеску), па све до Шведске и Норвешке. А једна друга група је истовремено прешла мореуз Кале, настанивши Британско острвље. Мало по мало, она је заузела и североисток Шкотске...

На стр. 276. Питар нас обавештава, да се трагови истовремене цивилизације, а и истоветне налазе и по низијама Русије, као и свуда око Црнога и Егејског мора.

* * *

На 278. стр. Питар говори у недоумици каже, да о пореклу Словена постоје веома супротна мишљења (les idees les plus contradictoires): док једни сматрају да су се они појавили и дошли из области, које се налазе источно до Каспијског језера, дотле други научници тврде, да су се проширили са доњег Дунава... С тим закључцима Питар доводи у везу Нидерлеово тврђење, да је савремена "аријевска" раса, управо њен највећи део, обитавао у неолитско доба у целој области, која се пружала од Балтичког до старог Арало - Каспијског мора, да је у својој свеукупности говорила истим језиком, као и да је њена главна маса представљала један јединствени антрополошки скуп... Од Питаровог излагања до онога, што је писао трећи један Швајцарац -Адолф Пикте[5] нема ни један корак. На стр. 9. свога доле цитираног дела, он говори о истом том "аријевском" народу, који:

"...etendait ses rameaux depuis l'Inde jusqu'aux limites extremes de l'Europe a l'Occident, et formait, d'un bout a l'autre, comme une longue chaine de peuples sortis d 'un meme sang... Ce qui est certain, c'est que, des l'aurore des temps historiques, nous trouvons ce peuple primitif disperse deja sur un espace immense, et divise en un grand nombre de nations diverses dont la plupart ont oublie leur origine... "

"C ' est ce peuple inconnu a toute tradition, mais revele en quelque sorte par la science philologique, que nous nous proposons comme sujet d'etude..."

"...је пружао своје огранке од Индије до крајњих граница западне Европе, сачињавајући, од једног краја до другог дуг ланац народа, насталих од исте крви... Оно што је сигурно, то је, да од самог почетка историјског времена, ми налазимо тај првобитни народ већ расут на једном огромном простору и издељен на велики број нација, од којих је већина заборавила своје порекло... "

"Тај народ непознат било каквој традицији, али чије постојањеје - у неку руку - обелодањено филолошком науком, ми желимо да узмемо као предмет студије... "

5. A.Pictet, "Les origines indo-europeennes ou les Aryas primitifs", Essai de Paleontologie linguistique, Deuxiemme edition revue et augmentee, Tome premier, pp. 8,9,13. Annee 1877., Paris.

На жалост, на овог добронамерног истраживаоца могу се применити познате песникове речи:

"Много хтео, много започео,
Час самртни њега је омео..."

Међутим, надовежемо ли на све одломке швајцарских писаца цитиране напред - резиме научних резултата са подручја антропологије и лингвистике, штампан у француској Великој енциклопедији, биће нам јасно, да је тај бројни и надалеко распрострти народ још од преисторијског времена, био СРПСКИ НАРОД, ОД КОГА СУ, КАКО СЕ ВИДИ ИЗ ЦЕЛЕ ОВЕ СТУДИЈЕ, НАСТАЛИ СВИ ДАНАШЊИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ, КОЈИ СУ ЈОШ УВЕК И БРОЈНИ И ВРЛО РАСПРОСТРАЊЕНИ, УПРКОС СВИМ ИСТОРИЈСКИМ ПОТРЕСИМА И ПРОМЕНАМА, БЕСОМУЧНИМ УНИШТАВАЊИМА И ОДНАРОЂАВАЊИМА! ШТО СЕ ПАК ЈЕЗИКА ТИЧЕ, ЊЕГОВА ЈЕДИНСТВЕНОСТ У ПРАСТАРИХ И ТОЛИКО РАСПРОСТРАЊЕНИХ СРБА, ПОТВРЂЕНА ЈЕ И У НАШЕ ДОБА ОД НАЈВЕЋИХ ЛИНГВИСТИЧКИХ АУТОРИТЕТА. Истина - они не говоре изричито о српском језику, већ о "Словенском, старо - словенском", итд., међутим, у току читаве ове студије је јасно, да се ради о српском језику, у прилог чему има велики број сведочанстава. Ти ауторитети су француски лингвисти Меје и Вајан,[6] који закључују

"Le slave continue SANS RUPTURE l'indo-europeen; ON N'Y APERCOIT PAS DE CES CRISES BRUSQUES QUI ONT DONNE AU GREC, A L' ITALIQUE (et surtout au LATIN), AU CELTIQUE, AU GERMANIQUE LEUR ASPECT CARACTERISTIQUE. LE SLAVE EST UNE LANGUE INDO-EUROPEENNE, faconnee par un long usage... mais, qui a conserve un ASPECT GENERAL ARCHAIQUE...

L'unite linguistique du slave est evidente. Aujourd'hui encore elle apparait partout aupremier coup d'oeil; et, si on examine les

fonnes anciennes des langues slaves, les ressemblances sont si grandes, qu 'elles approchent souvent de l 'identite. PAREILLE UNITE NE COMPORTE QU'UNE EXPUCATION. L'EXISTANCE a une certaine date d 'une LANGUE UNE, PARLEE PAR UN PEUPLE, AYANT CONSCIENCE DE SON UNITE."

"СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК НАСТАВЉА - БЕЗ ПРЕКИДА - ИНДО-ЕВРОПСКИ, У ЊЕМУ СЕ НЕ ЗАПАЖАЈУ НАГЛЕ КРИЗЕ, КОЈЕ СУ ДАЛЕ ГРЧКОМ, ИТАЛСКОМ (А ОСОБИТО ЛАТИНСКОМ), КЕЛТСКОМ И ГЕРМАНСКОМ ЊИХОВ КАРАКТЕРИСТИЧАН ИЗГЛЕД. СЛОВЕНСКИ ЈЕ ЈЕДАН ИНДО-ЕВРОПСКИ ЈЕЗИК, ОБЛИКОВАН ДУГОМ УПОТРЕБОМ... АЛИ, КОЈИ ЈЕ САЧУВАО ОПШТИ ИЗГЛЕД АРХАИЧНОСТИ...

ЛИНГВИСТИЧКО ЈЕДИНСТВО СЛОВЕНСКОГ ЈЕ ОЧИГЛЕДНО. ОНО СЕ ЈОШ ДАНАС ЗАПАЖА НА ПРВИ ПОГЛЕД. А КАДА СЕ ИСПИТУЈУ СТАРИ ОБЛИЦИ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА СЛИЧНОСТИ СУ ТОЛИКО ВЕЛИКЕ, ДА СЕ ЧЕСТО ПРИБЛИЖАВАЈУ ИСТОВЕТНОСТИМА. СЛИЧНО ЈЕДИНСТВО ИМА САМО ЈЕДНО ОБЈАШЊЕЊЕ - ПОСТОЈАЊЕ У ИЗВЕСНО ДОБА ЈЕДНОГ ЈЕДИНСТВЕНОГ ЈЕЗИКА УПОТРЕБЉАВАНОГ ОД ЈЕДНОГ НАРОДА КОЈИ ЈЕ ПОСЕДОВАО СВЕСТ О СВОМЕ ЈЕДИНСТВУ. "

6. A. Meillet, Seconde edition revue et augmentee du "Slave Commun", avec le concours de A. Vaillant, Paris, Ed. Honore Champion, 1965.

СВЕ ЧИЊЕНИЦЕ И СВА СВЕДОЧАНСТВА САБРАНА У ОВОЈ СТУДИЈИ СЛАЖУ СЕ У ТОМЕ, ДА ЈЕ ТАЈ ПРВОБИТНИ, РАСПРОСТРАЊЕНИ, ЈЕДИНСТВЕНИ И ЈЕДНОЈЕЗИЧНИ НАРОД БИО СРПСКИ НАРОД КОЈИ ЈЕ КАСНО, ТЕК У ШЕСТОМ ВЕКУ ПО ХРИСТОВОМ РОЂЕЊУ ОТПОЧЕО ДА СЕ НАЗИВА СЛОВЕНСКИМ НАРОДОМ. У ИСТОЈ ОВОЈ СТУДИЈИ ТАКОЂЕ ИМА ДОСТА ДОКУМЕНАТА О ТОМЕ, ДА ЈЕ МЕЂУ СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА ПРВОБИТНИ И ЈЕЗИК С НАЈВИШЕ АРХАИЗАМА - СРПСКИ ЈЕЗИК!

У "Ревији словенских студија"[7] потврђују се Меје-Вајанови закључци, уз констатацију, да су услови за студиј словенских језика повољнији од оних, који се односе, нпр. на грчки, или германски. Уз то, на истом месту ћемо наћи понављање о јединствености - како словенског језика, тако исто и народа, који се њим служио:

"On traitera le slave... comme la langue sensiblement une, d'une NATION AYANT CONSCIENCE DE SON UNITE... Le slave commun s'est brise a son tour en DIALECTES QUI ONT CONSERVE LONG TEMPS LES MEMES TENDANCES."

"ПРОУЧАВАЋЕМО СЛОВЕНСКИ КАО ЈЕЗИК ОЧИТО ЈЕДИНСТВЕН, ЈЕДИНСТВЕНОГ НАРОДА, КОЈИ ЈЕ ИМАО СВЕСТ О СВОМЕ ЈЕДИНСТВУ ...Заједнички словенски се најзад изделио НА ДИЈАЛЕКТЕ.КОЈИ СУ ДУГО ВРЕМЕНА САЧУВАЛИ ИСТЕ ТЕЖЊЕ "

7. W. Revue des Etudes Slaves, VI, pp. 165-174.

Уочавамо у предњем тврђењу називање словенских језика само ДИЈАЛЕКТИМА једног првобитног, свеопштег и јединственог језика целе расе. У поглављу о Сипријану Роберу смо пак

видели, да он тај првобитни словенски језик назива "LANGUE MERE", тј. "ЈЕЗИК МАЈКА", КОЈИМ ЈЕ ГОВОРИЛО "ПЛЕМЕ - МАЈКА", ИЗ КОГ СУ ПОТЕКЛИ СВИ ДАНАШЊИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ, А ТО ПЛЕМЕ, ТАЈ ПРВОБИТНИ СЛОВЕНСКИ НАРОД И ЊЕГОВ ЈЕЗИК БИО ЈЕ - ПО РОБЕРОВОМ ИЗУЧАВАЊУ - СРПСКИ НАРОД И ЊЕГОВ ЈЕЗИК. Овај пак закључак може да се доведе у везу са закључцима свих оних аутора, који су тврдили, да су се Словени разишли из Подунавља.

У Францускoj је то гледиште било усвојено од бројних научника, пре него што је превладало тенденциозно учење германске берлинско - бечке школе. Право је чудо, у коликој мери су Немци успели да наметну своја гледања, оријентисана искључиво у смислу њихове германске политике и њихових територијалних и других интереса! Требало је довести цео културни свет у заблуду и учинити, да се заборави, да су они на најнечовечније начине освајали области, по којима су се Срби као староседеоци бавили земљорадњом, снажно везани уз "МАЈКУ - ЗЕМЉУ", што је очито из извесних назива неких српских племена! Јасно је, да се у овом случају ради о простору старе Германије, данашње Немачке. А откуда Срби на северу Европе? Одговор на то питање дало је више писаца, но ми ћемо овде да наведемо само тврђење у наслову споменуте Велике француске енциклопедије, издање на прелазу између девентаестог и нашег века. У одсеку "Словени, I. етнографија" (Slaves. I Ethnographie), наићи ћемо на следеће тврђење:

> "De tous les faits resulte clairement que les Slaves de race s'identifient plus ou moins avec le type dominant chez les Slaves de langue du Sud. Et cette gradation dans la proportion de plus en plus elevee des representants de ce type, au fur et a mesure qu'on se rapproche du centre danubien, CORROBORE LES DONNEES ARCHEOLOGIQUES QUI NOUS MONTRENT CE CENTRE COMME CELUI MEME DES SLAVES. LA LINGUISTIQUE, L'HISTOIRE MEME PARLERONT AUSSI DANS LE MEME SENS, QUAND ON VOUDRA LES INTERROGER SANS PARTI PRIS. On a deja vu quel role considerable (v.Italie, Grece, Bulgarie) a joue des l'aurore de l'histoire, avant et depuis, dans les premiers siecles de notre ere, l'element slave dans le centre, dans la peninsule Balkanique, dans le Nord de l'Italie. AUSSI LOIN EN ARRIERE QUE NOUS PUISSIONS REMONTER, NOUS CONSTATONS SA PRESENCE DANS LES PAYS QU'OCCUPENT ENCORE LES SERBES... CEN 'EST DONC PAS SANS RAISON QUON A DONNE LE SERBE COMME LE TYPE DU SLAVE DE RACE... DE PLUS, L'ELEMENT COMMUN QUE LES SLAVES RENFERMENT SE RETROUVE EN GRECE, EN ITALIE, EN FRANCE, EN ALLEMAGNE... ON PEUT DIRE AUSSI QUE PAR LE SANG UN TRES GRAND NOMBRE D 'ALLEMANDS SONT PLUS SLAVES QUE LES GRANDS-RUSSES..."

> "Из свих ових чињеница јасно произлази, да се расни Словен мање-више идентификује с претежним типом код Словена јужног (словенског) језика. Представници овога типа пропорционално су све бројнији, уколико се приближимо ДУНАВСКОМ ЦЕНТРУ, А ТО ОДГОВАРА И АРХЕОЛОШКИМ НАЛАЗИМА, КОЈИ НАМ ПОКАЗУЈУ УПРАВО ТАЈ ЦЕНТАР КАО СЛОВЕНСКИ. ЛИНГВИСТИКА, ПА ЧАК И ИСТОРИЈА ЋЕ ГОВОРИТИ У ИСТОМ ТОМ СМИСЛУ, КАДА БУДЕМО ХТЕЛИ ДА ИХ ИСПИТУЈЕМО БЕЗ ПРИСТРАСНОСТИ. Већ смо видели, какву значајну улогу (види: Италија, Грчка, Бугарска) је, у праскозорје

историје, играо словенски елеменат, исто тако као и пре, и у почетку наше ере: у центру (Европе), на Балканском полуострву, на северу Италије. ТОЛИКО ДАЛЕКО У ПРОШЛОСТИ, ДОКЛЕ МОЖЕМО ДА ДОПРЕМО, КОНСТАТУЈЕМО ПРИСУСТВО СЛОВЕНА У ЗЕМЉИ, КОЈУ ЈОШ УВЕК НАСТАЊУЈУ СРБИ... Дакле, с разлогом се указује на Србина као на тип расног Словена... Штавише, заједничка карактеристика, која одликује Словене, налази се у Грчкој, Италији, Француској, Немачкој... Може такође да се каже, да је по крви један врло велики број Немаца више словенски, неголи Велико - Руси... "

На овом месту ћемо се мало удаљити од "Велике енциклопедије", да бисмо упозорили читаоце на један чланак "Архива за словенску литературу, уметност и науку" [8], где ћемо наћи један потресан чланак о однарођавању древног српског племена Кашуба, са обала Балтичког мора, текст који ћемо овде да цитирамо, тешка је оптужба бруталне и безобзирне германизације. Чланак почиње речима:

Die Kaschuben - ein Zweig des grossen slavischen Volksstammes, bewohnten in den ältestcn Zeiten[9] die ganze Ebene längs der Ostsee, zwischen der Oder und Weichsel, bis an die Netze und Warthe.[10] Schon mit der Einführung des Christenthums kamen die ersten Anfänge fremder Sprache und fremder Sitte in das Land... Zuvor sind sie niemandem unterthan gewesen und haben geherrscht... nach ihrem eigenen Willen... ... aber, die deutschen Beamten aus allen Kräften darnach strebten, die alten Einwohner in der Kultur immer niehr sinken zu lassen, um dann das geistig und materiell verarmte Volk leich ter germanisieren zu können. Deshalb verfahren auch die weltlichen Behörden nicht weniger hart gegen die slavischen Seelsorger als das geistliche Oberhaupt... Die unmittelbare Folge davon ist, dass die katholische Seelsorger deutscher Zunge nicht nur bei der geistlichen, sondern auch der weltlichen Behörde allein Gunst und überall den Vorzug haben... ... in den Kreisen Lauenburg, Bütow, Stolpe, Rummelsburg und Neu-Stettin, wo wenigstens 40.000 Kaschuben wohnen, sowie im Danziger Regierungs-Department, wo die Deutschen hochstens den VIERTEN THEIL DER BEVOLKERUNG AUSMACHEN, giebt es in den Schul seminarien eben so wenig einen Lehrer für die slawische Sprache, wie an dem Klerikalseminarium in Pelplin, oder an den betreffenden Gymnasien...

Wahrend nun so in der Jugend jeder Keim des Besseren ungepflegt abstirbt, während sogar jedes von selbst envachte edlere Gefühl erstickt wird, lässt man auch das ... Alter nicht unberührt von dem zersetzenden Einflusse...

So also geht man noch heutigen Tages mit allen Waffen darauf los, die überreste der alten Bewohner der Kaschubei auszurotten, indem man sie, wenn auch nicht mehr körperlich, so doch wenigstens geistig tödtet. Und eine solche Erscheinung im XIX Jahrhundert! Man erwiedere nür nicht, der Zweck des Staates gebiete es mit Notwendigkeit! Welcher Zweck ist erhaben genug, um die Barbarei eines Nationalmordes zu rechtfertigen? Welcher Zweck gross genug, um ein soches Mittel zu heiligen? Aber, man glaubt ja sogar schon, das Werk vollbracht zu haben; mit

Wonnegefühl rufen uns deutsche Zeitschriften und Broschüren entgegen: "Sie sind germanisiert! "

8. Jahrbuch für slavische Literator, Kunst und Wissenschaft, I. Jahrg., 4. Heft, 1843.
9. Geschichte des Herzogthums Pommern, von Sell. Berlin, 1819. und Geschichte von Pommern von Kanngisser. Greifswalde, 1824.
10. Geschichte Polens, von Cromer (B. 1,1.); von Bandtkie (162.)

Наш цитат је подугачак стога, што све, што је у њему изложено, невероватно подсећа на оно, што се догађа са српским народом на Балкану данас, где се у XX веку примењује до танчина потпуно исти германски систем истребљивања, који је спроведен и у односу на северне Србе. Уосталом, о томе је с толико истанчаности писао Илија М. Живанчевић, но на жалост, и његово дело, као и толико других, писаних у истом духу, на неки чудан начин је остало у мраку. Ево сада на српском језику претходног текста, потписаног само иницијалима Ц. Ф., док је аутор у самом почетку сам себе назвао "Једним Кашубом" (von einem Kaschuben):

> "Кашуби - огранак великог словенског стабла, насељавали су у најстаријим временима целу низију дуж Балтичког мора, између Одре и Висле, све до Неце и Варте. Већ са увођењем хришћанства, појавили су се и први почеци страног језика и страних обичаја у (њиховој) земљи... Пре тога, они нису били никоме потчињени и господовали су ... по својој сопственој вољи...... али, немачки службеници настојали су свим силама, да у погледу културе старе становнике потискују све ниже, да би потом - духовно и материјално осиромашени народ могли да лакше германизују.
>
> Због тога и службене власти не поступају ни мало мање окрутно против словенских душебрижника, од верског старешине... Непосредна последица тога је била, да су католички душебрижници немачког језика имали свуда предност и имали само они наклоност, не само код верских, већ и код државних власти... У окрузима Лауенбурга, Битова, Столпа, Румелбурга и Новог Штетина, где је живело најмање 40.000 Кашуба, исто тако као и у Данцишком округу, где су Немци представљали највише четврти део становништва, у школским семинарима нема ни једног учитеља за словенски језик, управо као ни у богословском семинару у Пелпину, или у одговарајућим гимназијама...
>
> Док се тако код омладине не негује никаква клица нечега бољег, док се угушује чак и сваки племенитији осећај настао сам од себе... дотле се ни старост не оставља недотакнута од разорних утицаја...
>
> Тако се настоји још и данас свим могућим средствима, да се истребе остаци Кашуба на такав начин, да се не убијају више физички, већ духовно. И то се врши у XIX веку! Који циљ је довољно велики, да би могао такво једно средство да освешта? Али, већ се верује, да је дело потпуно извршено немачки часописи и брошуре већ нам довикују с осећањем насладе: "Ви сте германизовани!"

А између оних северних Срба и Срба на Балкану, везе су биле тесне и сезале су до најдавнијих времена, што - поред других аутора - потврђује и наведена француска "Велика Енциклопедија". О давним Словенима (Одељак I, Етнографија) у њој налазимо следеће значајне појединости, које представљају гледање и учење науке, пре него што је она упала у мрежу германских политичких тенденција:

"У току свих протеклих периода (Au cours de tous les ages passes), долине Висле и Одре биле су у вези с дунавском облашћу и под њеним утицајем су зависиле од Централне Европе. У доба првог гвозденог доба, тзв. Халштатске епохе... један народ се полако и постепено ширио - скупа са земљорадњом - кроз старе шуме, почев од Дунава, па дуж његових притока са северо-запада, према источној Чешкој, према Лужичкој Србији; исти тај народ се настанио у горњој равници око Одре, у низији око Висле, до Балтичког мора с једне стране и до Дњестра, на другој... Трагови, које је тај народ оставио - особито од Дунава до Чешке, па око Одре, Висле и око Балтичког мора, истоветни су с путом, којим се кретала трговина ћилибаром, одношеним - као још и данас - из Балтичких области према југу Европе. Уз то, постоје такође археолошки докази о вези и трговачкој размени између тог истог народа и северне Италије. А у гробовима између Одре и Висле нађени су предмети израђени у Етрурији и у Риму. ОВАЈ НАРОД, каже писац чланка "Велике Енциклоледије", МОГАО САМ ДА ИДЕНТИФИКУЈЕМ СА СТАРИМ ВЕНДИМА У време, које је претходило непосредно хришћанској ери, као и у почетку хришћанског доба, тај народ је био делимично побеђен од Германа, међутим, постоје докази, да је он своју егзистенцију наставио све до VIII века по Христу, тј. до христијанизације области око Балтичког мора. Његово перманентно постојање доказано је у Чешкој, а исто тако и његов боравак од давних времена на југо-западу, све до Дњепра."

Све чињенице су, дакле, сагласне у томе, да је онај "мистериозни" народ, о коме је писао Патрик Лут у своме делу, цитираном одмах у почетку овога поглавља, био стари српски народ, за који Сипријан Робер тврди, да је био на обалама Балтичког мора пре, него што је Мојсије издао Закон на Гори Синајској... По писцу чланка из "Велике француске Енциклопедије", доминантни расни карактер тих Вендо - Срба одржао се све до нашег времена, што он тврди на основу антрополошких испитивања... Па се стога морамо чудити једном иначе поетском одломку антрополога Питара, који у својој, напред цитираној књизи, а на стр. 312. пише:

"... les Serbes de Lusace ne sont guere plus aujourd'hui qu'une relique anthropologique. Semnons, Venedes, Serbes, tribus primitives qui vous installerent jadis sur ce territoire... que reste-t-il de vous? Mais, au fait, qui etiez-vous? Et combien comptiez-vous d'adherents, jusqu'au moment ou Henri l'Oiseleur crea la marche des Sorades? De la nation puissante des Slaves (elle parait avoir ete reellement tres forte!) qui ont vecu pendant des siecles sur l'Elbe moyen et inferieur, il ne reste plus qu'un debris insignifiant (dit Niederle). Mais, la puissance de cette nation etait exactement de quelle qualite. Etait-elle due a la valeur guerriere et dominatrice de quelques-uns?"

Питар, дакле, јасно зна, да је тај тајанствени народ био српски народ, који се тек врло касно прозвао и словенским. Он је такође добро знао, да су ти древни Срби били врло бројни, па зато и каже у наведеном тексту:

"... Лужички Срби су данас само један антрополошки остатак Семнони, Венди, Срби, ви првобитна племена, која су се некада настанила у тој области... шта је остало од вас?... Али, у ствари, ко сте ви били?! И колики вас је број био до часа, када је Хенрих

> Птичар направио поход Срба? Од моћне словенске нације (изгледа, да је она стварно била веома јака!), која је живела вековима на средњој и доњој Елби, остао је само један безначајан део (каже Нидерле). Но моћ тога народа, какве врсте је она била? Да ли је она била заснована на ратничким вредностима и на моћи неколицине?"

А последње издање руске енциклопедије, која носи назив "Бољшаја Совјетскаја Енциклопедија" доноси под насловом "СЕРБСКИЈ РУБЕЖ", додајући у загради "СОРБСКИЈ РУБЕЖ", тј. "СРПСКА или СОРБСКА ГРАНИЦА" дословно следећи текст:

> "СРПСКА ГРАНИЦА - линија, коју је успоставио Карло Велики (IX век) против Полабских Словена. Та СРПСКА ГРАНИЦА пружала се од саксонске границе (од доњег тока реке Елбе, старе српске Лабе), па долином реке Елбе, реке Сале, Чешком Гором према средњем току реке Дунава, до Источне, или Панонске области. Основне тачке упоришта те границе биле су: Бардовик, Шезељ, Магдебург, Хале, Ерфурт, Халштат, Форхајм, Регенсбург и Лорх. Но та места била су исто толико утврђења, колико и тачке пограничне трговине са Словенима. Доцније су многа утврђења СРПСКЕ ГРАНИЦЕ постала предстраже немачке агресије на земље Полабских Словена. "

Премда се у претходном цитату упоредо употребљавају називи СРБИН и СЛОВЕН, ипак је јасно, да се ту ради о СРБИМА, па је и СРПСКА, или СОРБСКА ГРАНИЦА по њима и названа. Но требало је угушити истину! Требало је збрисати и СРПСКУ ГРАНИЦУ, па и сам њен назив, као и мирне старе српске земљораднике, везане кроз дуго време за мајку и хранитељку земљу, те "Велика Енциклопедија" и каже за те првобитне насељенике северне Европе (у одељку II - Историја Словена):

> "On admet generalement qu'ils n'etaient pas un peuple guerrier, mais agriculteur... ",

tj.:

> "Опште је мишљење, да они нису били ратнички народ већ земљорадници... ",

који су били кроз веома дуги временски период мирни све дотле, док се нису појавили нападачи Германи... Нема сумње, нападачи су већ самим тим, што су се појављивали у том својству, били наоружани и спремни на освајања, те им је било лако разлетети се од добра до добра и од села до села, харајући, разарајући, освајајући... То су радили најпре Германи, а касније Мађари и Бугари - да споменемо овде само оне освајаче, који су у Европи остали, па Сипријан Робер с правом пише:[11]

> "La science allemande s'efforce en vain de nous presenter les Slaves comme des intrus en Europe. Les Slaves sont des intrus en Europe tout comme les Grecs, et ils y etaient avant les Goths, ces peres des Allemands. On peut meme dire que l'Allemagne ne s'est constituee que par le demembrement des royaumes slaves, puisqu 'au temps de Charlemagne, tout ce qui, au-dela du Rhin, n'etait pas Franc, etait Slavie (Serbie); L'Autriche actuelle ne renfermait alors que des Slaves, et en PRUSSE, JUSQU'AU SEIZIEME SIECLE, L'INTRUS, C'ETAIT LE GERMAIN, QUI NE SUBSISTAIT QUE COMME VASSAL DE POLOGNE. "

> "Немачка наука се узалуд труди, да нам представи Словене као уљезе у Европи. Словени су европски уљези КАО И ГРЦИ И ОНИ СУ У ЊОЈ БИЛИ ПРЕ ГОТА, ТИХ НЕМАЧКИХ ПРЕДАКА. МОЖЕ ЧАК ДА СЕ КАЖЕ, ДА ЈЕ НЕМАЧКА ЗАСНОВАНА НА РАСПАРЧАВАЊУ СЛОВЕНСКИХ (СРПСКИХ) КРАЉЕВСТАВА ЈЕР ЈОШ У ДОБА КАРЛА ВЕЛИКОГ, СВЕ ШТО С ОНЕ СТРАНЕ РАЈНЕ НИЈЕ БИЛО ФРАНАЧКО, БИЛО ЈЕ СЛОВЕНСКО (СРПСКО). САДАШЊА АУСТРИЈА БИЛА ЈЕ НАСТАЊЕНА САМО СЛОВЕНИМА А У ПРУСКОЈ, СВЕ ДО ШЕСНАЕСТОГ ВЕКА УЉЕЗ ЈЕ БИО ГЕРМАНИН, КОЈИ ЈЕ ПОСТОЈАО САМО КАО ПОТЧИЊЕН ПОЉАЦИМА "

11. Cyprien Robert, "Les Slaves de Turquie", c. 7.

На жалост, немачка наука се није узалуд трудила. Предани бранилац Срба, одн. Словенства (у савременом смислу) - Сипријан Робер - је умро, а Немци су успели да покопају истину и да с разним словенским непријатељима спроведу у дело цео један нови систем сатирања "некада силно распрострањеног српског народа".

Па можемо само да пожелимо, да Провиђење буде склоно Србима и целој словенској раси, како не би опет неки индиферентни европски писац поновио оно, што пише у "Ларусу XX века":

> "Par rapport a l'etat de choses qui existait au moyen- age, le domaine du slave... s'est reduit considerablement en Europe centrale, ou la race germanique a extermine ou refoule diverses populations (Polabes, Obodrites, etc.). dont la langue a disparu. "

> "У односу на стање, које је постојало у средњем веку, простор словенског (језика)... знатно се смањио у централној Европи, где је германска раса уништила, или одагнала различита племена (Полабљане, Ободрите, и тд), чији језик је нестао. "

Или још нешто из "Ларуса XX века", где се у чланку о Словенима - између осталога - налази и следеће:

> "Dans la suite les Slaves se sont trouves ... partages entre deux mondes: le latin et le byzantin, ce qui a accelere leur dissociation. Naturellement portes a l'anarchie, ILS N'ONT PENDANT DES SIECLES, RIEN EDIFIE DE DURABLE, et n'ont pu resister ni au germanisme a l'Ouest, ni aux Tatars a l'Est, ni aux Ottomans au Sud. En Allemagne leurs nombreuses tribus ont disparu des le XII. siecle. En Boheme, le germanisme les a domine de bonne heure. Dans les Balkans, ils sont tombes sous le joug turc au XIV. siecle. En Pologne, apres plusieurs siecles d'anarchie, ils ont connu. une breve periode d'equilibre, pour retomber dans le desordre. A l'Est, ils n'ont secoue la tutelle mongole apres deux cents ans, que pour subir une autocratie germano-moscovite, sur les roines de laquelle s'est etablie, au XX. siecle, la "dictature du proletariat."

> "Касније - Словени су се нашли... подељени између два света: латинског и византијског, што је убрзало њихово разједињавање. Природно склони ка анархији они - у току векова. - НИСУ СТВОРИЛИ

> НИШТА ТРАЈНО, а нису могли да се одупру ни Германима на западу, ни Татарима на истоку, нити пак Турцима на југу. У Немачкој су њихова бројна племена нестала већ у XII веку. У Чешкој их је рано савладала германизација. На Балкану су пали под турски јарам у XIV веку. У Пољској, после више векова анархије, упознали су један кратак период равнотеже, да би поново запали у неред. На истоку, стресли су монголску власт после две стотине година, али зато, да би се подвргли германско - московској аутократији, а у XX веку "диктатури пролетаријата".

Нема дуго, како је писац ових редака присуствовао у великој дворани у Паризу, званој "Mutualite" предавању једног католичког свештеника, који је словенске припаднике православне вере - готово запенушан од беса - назвао јеретицима: "Heretiques orthodoxes"... Признајем, да сам се осећала нелагодно - као пред неким судијом инквизиције...

Изгледа, да се од Бонифација до данас у том смислу није ништа изменило. Јеретици немају право да постоје, а Русија ће бити спашена (по истом оном свештенику), тек када се покрсти, пређе у католичанство и призна папу. А тако некако излази и по славном Ларусу - и то XX века...

Кратка реч о Професору Рељи Новаковићу и његова карта

Поглављу о Шафарику прикључујемо једну карту из врло студиозно написаног дела професора Реље Новаковића, које носи наслов "Одакле су Срби дошли на Балканско полуострво - историјско - географско разматрање". Књигу је објавио Историјски институт и Народна књига у Београду, 1978. год. Студија професора Новаковића је од велике користи, јер садржи мноштво података и врло обимну библиографију. Ту богату библиографију сачињавају - како домаћи, тако исто и многи страни аутори, а уз то - како савремени писци, исто тако и писци ранијих векова, но на жалост - у њој нема ни помена о Милошу С. Милојевићу и о Српској аутохтонистичкој школи, коју ми прихватамо и поштујемо. Према томе, између нашег схватања и схватања професора Реље Новаковића постоји велики јаз. Истина, он констатује чињенице, дакле - познаје их, али без одлуке, да из њих извуче закључке у смислу Српског аутохтонистичког схватања.

Друга ствар у којој се разилазимо с професором Новаковићем, јесте његово одвећ велико придавање важности Хрватима, које ставља редовно уз Србе, па чак и тамо, где то баш не налаже никаква потреба. Будући, да су прави Хрвати чакавци - на основу наших сведочанстава - само једно отуђено српско племе, с чим се слажу - не само многи словенски, већ и несловенски аутори и ауторитети, ми Хрвате ни у ком случају не можемо да ставимо на исти историјски ниво са Србима, а поготову не данас - после њиховог монструозног геноцида над једним милионом српске деце, девојака, жена, младића, мужева и стараца. То је била хрватска захвалност Србима, који су их ослободили од вековне аустро - угарске зависности! Но како је ово научна, а не политичка расправа, ми ћемо овде да подвучемо још једном, да су Хрвати Србима за узврат за највеће добро које им дугују - слободу - не само стално забадали ножеве у леђа и издали заједничку државу, већ су разним преварама отели и присвојили српски језик, прекрстивши га у хрватски" А уз језик и што-шта друго. Ђура Даничић, велики филолог, Србин, уређивао је велики академски речник српског језика, наивно ставивши уз њега и хрватско име, да би - данас то српско име било избрисано свуда тамо, где царује католичка црква, а у првом реду у Хрватској...

Сличну улогу Даничићу, изгледа - у односу на српске непријатеље, Хрвате - као да игра и професор Новаковић, иначе врстан научни радник. У ствари, он истражујући драгоцена документа за српску географију и историју, - имамо утисак - чини посебан напор, да Хрвате посматра увек паралелно са Србима.

Између осталога, никако не могу да разумем, због чега је он и зашто вест Константина Порфирогенита о боравку "Срба с оне стране Мађарске од почетка" у спису "О управљању царством",

довео у везу и с Хрватима, сматрајући, да је то сведочанство важно - не само за истраживање порекла Срба, већ и Хрвата. Порфирогенит је то рекао о Србима, а не о Хрватима! Такође изражавамо чуђење, да професор Новаковић, који је консултовао толика дела, није наишао на студију Ернеста Димлера под насловом "О Арнулфу франачком краљу", у којој аутор, на страни 177-178. између осталога пише:

> "Qui cum etiam de Magna Croatia (c. 32.) ac de magna Francia (c. 26.) loquatur, illo nomine profecto Pannoniam a moravis et cultam et gubernatam... a moravia distinguere voluit. "
>
> "Који /тј. Константин Порфирогенит/ када такође говори о "великој Хрватској" /гл. 31/ и о великој франачкој /гл. 26./, измисливши тај назив, хтео је, да изрази разлику између моравске и Панoније, о којој је водила бригу и њоме владала моравска. "

Из читавог контекста је јасно, да се тај измишљени назив односи на Хрватску, која као да има некакву привилегију, да из свега и свачега извлачи за себе предности и користи!

исправити слику

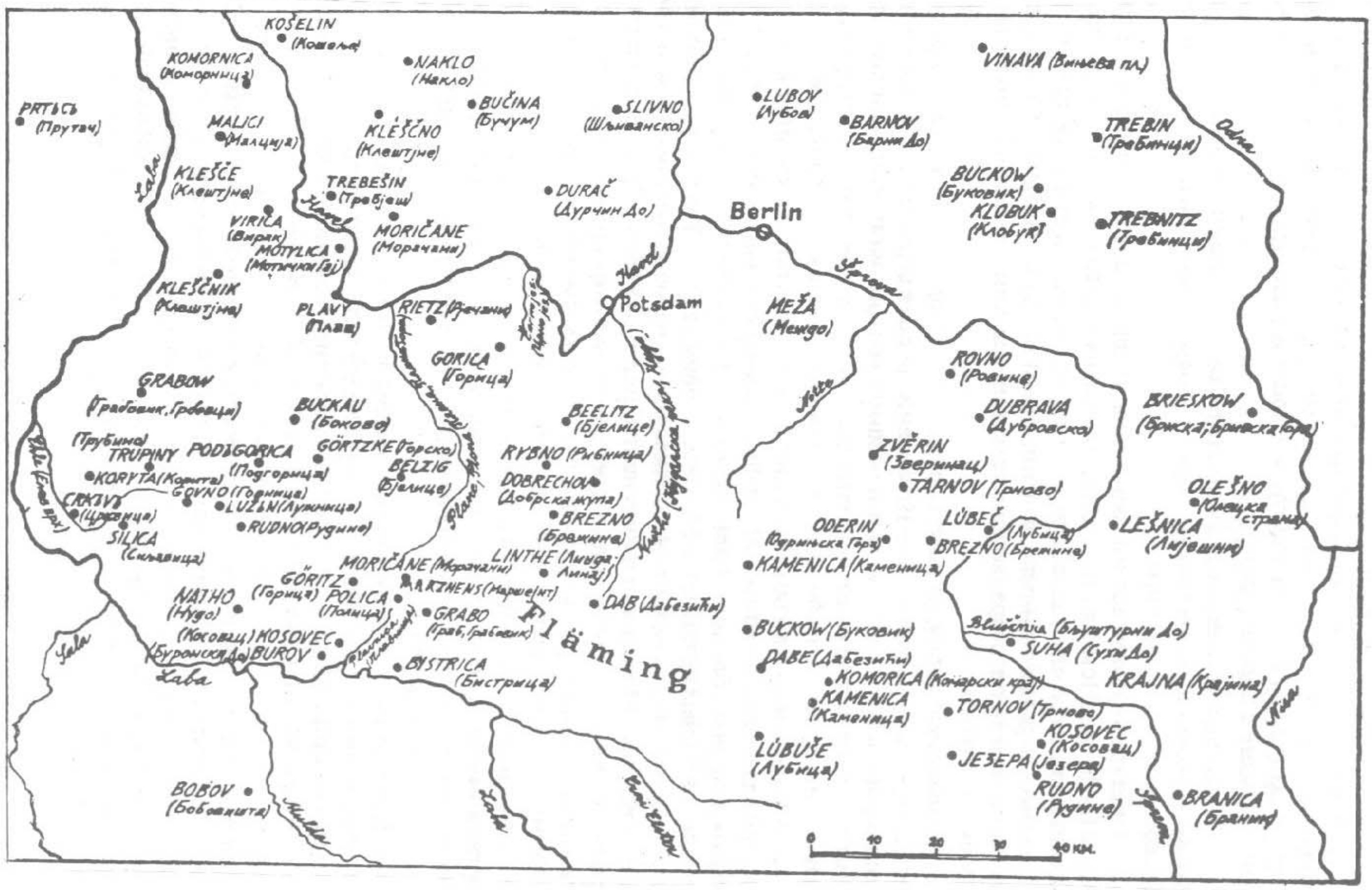

Претходна примедба никако не значи, да не гајимо поштовање према раду Професора Новаковића. У ствари се дивимо његовом огромном научном апарату, којим се служио, а што је он тај апарат

окренуо у смислу његових схватања - то је његово право, које нико не може да му ускрати... Свако треба да пише како то одговара његовим схватањима, учи нас често самоубилачка српска толерантност...

У сваком случају, упркос претходним напоменама, за рад на српској њиви студија професора Реље Новаковића је ипак корисна. Из ње смо, нпр., копирали следећу карту, која и највећим скептицима и присталицама берлинско - бечке школе може показати, у коликој мери је балтичко подручје од најдавније прошлости било српско, а не ни германско, нити пољско!

А када се неко упита, откуда тако велики антагонизам специјално између Срба и Немаца, објашњење ће наћи, откривајући географске називе на овој карти подручја у близини Балтичког мора! Јер, та карта као да је тужна слика угашеног одсјаја некадашње Балтичке Србије, коју су Тевтонци понемчили у име Христа и католичке вере - огњем, мачем, ватром и распињањем на крст. Но - како кажу Милојевић и емотивни Сипријан Робер - Срби су све подносили и снажно су се опирали, док се брат Пољак није прикључио тевтонском силнику! А кад се братска рука дигла на брата у име католичанства, а против заједничке вере прадедовске - онда је он коначно клонуо...

Недавно сам била на обалама Елбе и сусревши се с људима, који још носе српска имена, питала сам их, да ли знају, каквог су порекла? Унезвереног погледа одговарали су на немачком, да су Немци и да никада нису чули, да би били нешто друго...

Каква је то туга разговарати с братом, који више не зна, чији је брат! У коме је, утрвено свако сећање! То ме је подсетило на оно, што се данас збива у мојој родној Србији... "И срце болно пропишта...", како је завапио Цанкар. А широка, достојанствена, силна и дивна Елба, древна српска Алба, потомкиња Лаба Малог и Великог моје Балканске Србије, тамо - где је древно српско Косово - текла је мирно и поносито, освештана крвљу српских витезова, причајући нечујну причу, коју је чула само моја рањена душа... о јуначким поколењима, уништеним германским нечовештвом и братском одрођеном руком... И кроз лагану прозирну маглу, која се вила над плаво - сивкастом ћутљивом водом, видела сам српске јунаке и осећала на себи њихове дубоко ми знане погледе.

Потресну слику њиховог уништења носићу у души до последњег дана... И неправду коју је туђински отимач сручио на те давне српске соколове без страха и без мане...

Ова моја реч овде - мој је свети осећај према њима!

Олга Луковић Пјановић

Срби... народ најстарији

ЧЕТВРТИ ДЕО

САДРЖАЈ

СРБИ И ПОСТАНАК ПИСМА

Читава ова студија - у ствари - само представља тек један план низа нових студија. Међу предметима које смо особито подвукли као занимљиве за изучавање, јесте (у поглављу посвећеном Апендинију) тврђење тог Талијана, да је хебрејско схватање Бога идентично илиро - трачко - српском, јер је код оба та народа Бог онај који јесте:

"...QUI EST, juxta illud, quod de se Deus ipse (Exod.c.3.) loquutus est Moysi,
SUM QUI SUM..."
"који ЈЕСТЕ, управо оно, што Бог сам о себи каже Мојсију,
ЈЕСАМ КОЈИ ЈЕСАМ..."

На истом месту, друго изненађење представља Апендинијево тврђење, да латински придев HUMANUS, као и именица HOMO, не долазе од субстантива HUMUS = земља, већ од чистог српског придева "УМАН", изведеног од једносложног "УМ", што је много логичније с обзиром на изванредно снажан трансцендентан смисао обе речи у српском језику. Познати су изрази од истог корена у модерним европским и светским језицима: humanite, humanisme, humain; human, humanism, humanitarian, humanity, humanize, humanly, итд. Када је та реч у историјској ноћи човечанства била стварана, људска осећања су још била далеко од конфузије, у какву кроз своја размишљања најчешће запада савремени човек, под утицајем материјалистичких схватања и модерног филозофског погледа на свет, што је све скупа допринело, да се изгуби веза с првобитним, елементарним језичким осећањима.

Због претходних напомена, премда је Ведама и српском језику намењен други део ове студије, ипак ћемо их се овом приликом дотаћи - у вези с горњом речју - у српском језику изузетно дубоког значења, не само - за слависте и лингвисте, већ и за филозофе, теологе, итд.

Вук је у свом "Рјечнику" записао:

""УМ"; иста реч постоји и као збирна именица
са истим дугим, одн. снажним акцентом; "УМЉЕ"".

Уз овај појам је додао једно интересантно народно објашњење:

> ""УМ" (Вуково подвлачење) царује, а памет имају и све животиње."Ова дефиниција дакле, изричито наглашава, да УМ поседује само човек, откуда и латински придев /Х/УМАН-ус, што је српски УМАН. Филозофски и песнички "УМ" је особито обрађивао Његош, који је имао дубок осећај елементарне снаге овог једносложног појма. Међутим, колико нам је познато, пишући расправе у вези са. Ведама и санскритским језиком, модерни научници уопште не узимају у обзир српски језик, а у расправама о "Индоевропљанима" - тек само ретко ту и тамо спомену "старословенски", дајући готово редовно примере из српског."

Српски "УМ" је изван сваке сумње - ведско "ОМ", за које санскритолози кажу, као нпр., Emile Burnouff, у његовом санскритско - француском речнику, да је то мистична једносложна реч, настала спајањем од: А+У+М, одакле њен дуги снажан акценат у Ведама и још данас у српском језику. Да је стварно ведско А-У-М, или како се уобичајило писати ОМ, српско УМ, показује нам једна карактеристична ведска реч, убележена у санскритским речницима мало даље од ОМ као OSTA, што је српско УСТА. Ево, баш код овог израза, састављачи речника - у немогућности да дају други пример, пишу: "Словенски УСТА, лат. OSTIUK", уз нашу надопуну, да овде расплинут појам "словенски" треба заменити са "српски". У прилог оваквој замени иду многа сведочанства о старости српског језика, којима је посвећена цела ова студија.

Вратимо ли се даљем тумачењу појма "ОМ", одн. "А-У-М" код Бирнуфа, наћи ћемо објашњење, да он својом фонетском и графичком јединственошћу представља индијско тројство: Браму, Вишну и Шиву. Даље: сваки верски чин, сваки озбиљан подухват, свака књига, без обзира на њену важност - отпочиње речју ОМ. Затим дознајемо, да се приписује снажно деловање изговору и мисли, чији садржај је исто то "ОМ"; мисли се на психичко и духовно дејство ове речи. Њој се придаје својство, да је "једна и недељива"... Бирнуф сматра, да "ОМ" долази из зенда и његовог појма АВАМ, /што је српско: ОВАЈ, ОВА, ОВО/, који означава "ОНО, или ОВО, што треба да следи.." Но од свих његових објашњења за нас је најважнија његова реченица:

"ОМ је много старије од специјалних верских обреда,
па и од сједињавања сва три споменута божанства.",

дакле - старије од времена, када су записане Веде и од када потиче писана реч на језику зенд. "А-У-М" значи - припада првој младости човека, када је он - окружен кристално чистом атмосфером првог стваралачког заноса - ношен радосном и дубоком снагом људске свести, која га је везивала с космичким силама - отпочео градити и развијати појмове и мисли, уткивајући их у своје погледе на свет изнад њега, око њега и у њему...

Jean Varenne[1] на стр. 145.-146. свог доле цитираног дела, разлаже - у духу напред наведеног објашњења једносложне речи "ОМ", настале од "А-У-М", да је она изванредно погодна за развијање унутрашње снаге, којом се присиљава људски дух, да се сконцентрише сам на себе, да би се на тај начин уздигао до јединствености бића и битности, налазећи се и једно и друго изван разноврсности постојања. Своја разматрања Жан Варен проширује следећим коментаром:

> "...prononce "OM" se decompose en trois elements: les deux voyelles "A" et "U" qui, prises ensembles, deviennent "O" selon les lois de la phonetique sanskrite, et la resonance nasale notee "M" que prolonge une sorte de "point d'orgue"... Comme l'enseigne la Dhyanabindu Upanishad:
>
> ". ..versee en un jet continu,
> pareille au bourdonnement
> d'une cloche sonnat au loin,
> est l'indicible resonance
> de la syllabe "OM":
> qui la connaft, connaft le Veda.[2]

> ... "ОМ" се у изговору раставља на три елемента: два самогласника "А" и "У", који, изговорени заједно, постају "О" према законима санскритске фонетике, а назални одјек обележен као "М" продужава се као нека врста звука. оргуља... Како то учи Ђјанабинду из "Упанишада":

"...избачена попут непрекидног млаза,
слична брујању
звона, које звони у даљини,
таква је неизрецива јека
слога "ОМ":
ко њу познаје, познаје Веде. "

1. "Le Yoga",1977, Retz.
2. Dhyânabindu, Upanishad, 1., 18.

На претходно је веома лако надовезати интерпретацију Monier Monier-Williams:[3]

> "...a word of solemn affirmation and respectful assent, sometimes translated by: "Yes, verily, so be it", and in this sense compared with Amen..."

> "...реч свечаног потврђивања и пристанка пуног поштовања, која се каткада преводи са: "Јест, уистину, тако је."", и у овом смислу упоређује са "амин"... "

3. Sanskrit-English Dictionary, Oxford, Clarendon Press, 1970.

Нашавши овакво тумачење, нисмо се могли отргнути осећању потребе, да мало погледамо у један приручник хебрејског, чији је наслов "La langue hebraique restituee".[4] Ово дело се састоји од два тома, од којих је први посвећен језичким коренима хебрејског, откуда и назив књиге.

4. Fabre-d' Olivet, Edition l' age d' homme, Collection Delphica, 1975.

Ово апсолутно није прилика, да се расправља о хебрејским језичким коренима, али је прилика, да се каже, да се ради о још једном крупном задатку, који се налази пред српском науком! Јер - "збрка језика", о којој говори Библија није схватљива. Међутим, када се једном дубоко испитају и преиспитају санскритско - ведски језички корени и упореде с оним, што пише Фабр-д 'Оливе о "реституисаном хебрејском" с његовим коренима, можда ће се тиме бацити светло на оно, што с догодило у Вавилону, где су се, како сведоче старе хронике, којима се служио Нестор Кијевски, налазили и "Први Словени". Студија такве врсте уједно ће објаснити, који је то јединствени језик био, којим се говорило у прадавним временима и у каквим правцима се он развијао код појединих људских група...

* * *

Да се после ове - чини нам се - корисне дигресије, вратимо Апендинијевим "изненађењима", од којих свако може да се обради као нова студија; и нпр. његов навод молитвеног позива древне Орфејевске верске церемоније:

"Evoe Hysates... nihil aliud significabunt nisi ECCE DEUS PATER,
vel - ECCE ADEST PATER...[5]"

5. Јасно је, да је ово алузија на све грешке, које су направили Грци и Римљани својим непознавањем њихових савременика "варвара", чије име им је чак било немогуће изговорити. А исправљање тих грешака је један веома тежак и незахвалан посао - с обзиром, да су се оне - кроз дуго време и прелазећи с генерације на генерацију - предубоко укорениле.

Овај српски на грчки начин изобличен орфејевски узвик гласи:

"Ево јес/т/ отац!"

Остатак латинског текста је понављање истог тог узвика:

"Ево Бога Оца! или - ЕВО ЈЕСТЕ ОТАЦ!"

Ето - изван сваке сумње - једног предмета за изучавање са становишта, с ког он после Апендинија, колико знамо, никада у том смислу није био изучаван! У данашње доба - на жалост - не поклања се потребна пажња ни српском језику, ни српској прошлости, нити традицијама српског народа, које су - у првом реду - одраз духовних вредности једне некада велике и веома распрострањене нације.

Стога, радећи на овој - првој студији ове врсте, ми сматрамо, да испуњавамо један свети задатак покушајем уношења мало светлости у хаос, који су у односу на извесна подручја створили грчки и римски писци.

Једно од подручја на коме влада особита забуна јесте ПИСМО. Прилазећи овом веома важном проблему, неминовно повезаним с развитком културе уопште, отпочећемо с Орфејем.

Оно што налазимо о Орфеју по енциклопедијама - небулозно је и не може да нас задовољи. Међутим, Јован Деретић је у тому I своје "Историје Срба" посветио једно веома садржајно поглавље Орфеју, назвавши га "Орфеј и његово дело."

Ту, на основу обилне библиографије, на основу кратких података нађених код Еурипида, Аристофана, Паузаније, и др., Деретић настоји да извуче најпрецизније закључке о том трачком, или, како он каже - рашком краљу, који је "упалио луч мистерија", "успоставио чишћење од грехова", "пронашао, како да се лече болести", док је својом лиром заносио људе, кротио дивље звери... Уз све то, Деретић Орфеја назива и "великим просветитељем, који је учио ратарству, употреби биља, који је предавао ВЕШТИНУ ПИСАЊА, мудрост вере и лепоту љубави." Укратко, историчар Деретић Орфеја назива "дивом стваралаштва", о коме је мало да се напише само једно поглавље. Тај стваралац је био рођен у пределу између Олимпа и реке Струме, као син краља те области, па је и сам постао краљ, како се често и налази у записима - "трачки краљ". Деретић каже, да су Орфејеви преци били из племена Кикона, а да се Орфеј представља у рашком оделу тога давног времена, које се састојало од лисичје шубаре, од дугих чизама, дуге кошуље и од кабанице...

Међутим, Деретић особито подвлачи "Орфејску веронауку", по којој постоји један врховни Бог, господар неба и земље, коме су подређени остали богови, па додаје:

> "Још пре Орфеја Срби су веровали у једног врховног Бога... а после Орфеја ово веровање је било званично и једино... Претеча Светог Писма била је Орфејева Света Историја, написана на металним плочицама, које су чуване у неком храму на планини Балкану."

Платон каже, даље нас обавештава Деретић, да је Орфеј открио поезију, да је своју мудрост изражавао кроз пророчанства и да је оставио једну космогонију, по којој је у почетку била само вода и чврста материја. Затим је најпре постало време...

Свој верски занос, каже Деретић пишући о Орфеју:

"Срби су изражавали узвиком "ЕВОЕ",
а Грци са ολολυγη ("ололиге")",

чиме се потврђује Апендинијево обавештење о Орфејевом језику и о његовом пореклу, које није било грчко.

Најзад, упућујући заинтересоване читаоце на ово врло занимљиво поглавље Деретићеве историје, ми дајемо последњи цитат о Орфеју из пера овог упорног и доследног српског истраживаоца, који гласи /стр.167./

> "Као велике тековине орфизма истичу се учења о бесмртности душе, о казни и награди у загробном животу и о моралној и телесној чистоћи. Поред осталог, Орфеју се приписује усааршавање писма и ширење писмености"

Спомен писма и писмености уводи нас директно "in medias res", тј. у саму срж предмета, којим желимо да се позабавимо у овом поглављу, посвећеном покушају разјашњавања тешког проблема о ПОРЕКЛУ ПИСМА С тим у вези, ми ћемо поћи путем, страним истраживаоцима запада, који су у својим делима редовно пропуштали, да при интерпретацији феномена из области културе и развитка цивилизације нашег континента - узму у обзир било који, словенски народ. Међутим, на основу свега изложеног у току ове студије сваки покушај објашњавања најзначајнијих момената развитка цивилизације нашег континента, чији су још и данас управо најмногобројнији житељи Словени, изгледа неизводив. Међу Словенима пак, ми се особито усредсређујемо на Србе, као на њихово најстарије стабло.

Не желећи, дакле, да упадамо у исту грешку као и извесне гране западне науке, које при својим истраживањима не узимају у обзир ни једну грану некад кроз Србе јединственог Словенства, ми ћемо први део овог нашег поглавља управо о "Србима и постанку писма", да посветимо једном, како то данас каже, западно - европском истраживаоцу, о чијој студиозности и истраживачким квалитетима имамо високо мишљење, - Јиргену Шпануту. Упоредо уз њега, дотаћи ћемо се једне друге популарне личности - особито у Америци, чији је стил рада другачији од Шпанутовог, но који такође може да нам буде од помоћи при тражењу истине. То је Имануел Великовски. По именима те двојице писаца ми смо и назвали први одломак нашег одељка о "Писму и Србима":

а) ЗАКЉУЧЦИ О ПОРЕКЛУ ПИСМА У ДЕЛИМА Јиргена ШПАНУТА (Jürgen SPANUTH)[6] и Имануела. ВЕЛИКОВСКОГ (Immanuel VELIKOVSKY)[7]

На страни 169. свог веома документованог дела, немачки научник поменут у наслову, Јирген ШПАНУТ, у поглављу бр. 13, названом "Филистинци и азбука", даје нам једно изненађујуће обавештење:

> "Im Juni 1976., wurde in Izbet Sarta, östlich von Tel Aviv, in der Philisterschicht eine Tonscherbe gefunden, die Professor Demsky von der Universität in Jerusalem als "sensationelle Entdeckung " und " als das fehlende Glied in der Geschichte der Schrift " bezeichnet hat. Auf dieser Tonscheibe sind alphabetische Schriftzeichen, die sinch von allen anderen Schriftsy stemen unterscheiden, eingeritzt. Diese alphabetischen Schriftzeichen gleichen in erstaunlicher Weise Buchstagen des griechischen Alphabets; sie sind in fünf Zeilen von links nach rechts geschrieben. "

А то значи:

> "Јуна, 1976.г., у (месту) Избет Сарта, источно од Тел-Авива, у слоју из доба филистинаца, нађена је једна глинена плоча, коју је професор јерусалимског универзитета, Демски, назвао "сензациналним открићем" и "беочугом, који је недостајао у историји писма". На овој глиненој плочи урезана су азбучна слова, која се разликују од свих осталих система писама.

Та су слова изненађујуће налик на слова грчке азбуке и написана су у пет редова с лева на десно."

6. "Die Philister - das unbekannte Volk, Lehrmeister und Widersacher der Israeliten, Otto Zeller; Verlag, Osnabrück, 1980.
7. "Peoples of the Sea", The concluding Volume of the Ages in Chaos Series, Garden City, Doubleday & Co, 1977.

У наставку овог описа дознајемо, да су прва четири реда исписана на једном несемитском језику, вероватно на филистинском. Но пошто се не зна, којим језиком су филистинци говорили, натпис још није преведен. Међутим, последњи ред тог натписа садржи потпуну азбуку од 21 слова и једног празног места за слово "М". Та таблица, тврди Шпанут, због филистинске керамике, с којом је нађена заједно, може да се укључи у дванаести век пре Христа.

Горњим налазом, сматра писац, скида се с дневног реда једно загонетно питање, које се покушавало решити на најфантастичније начине.

Наиме, пре око 90 година, швајцарски египтолог Едуар Навил (Edouard Naville), ископао је, око 32 км северно од Каира, рушевине палате Рамзеса III. Зидови те палате некада су били украшени бојеним и глеђосаним плочама. Те печене плоче биле су богато украшене - већином цвећем, док су неке од њих носиле хијероглифски натпис имена Рамзеса III. Међутим, на задњој њиховој страни били су урезани - вероватно пре печења - знаци, који представљају - мисли аутор - по свој прилици иницијале имена зидара и радника. Шпанут затим тврди:

> "Viele dieser Zeichen sin Buchstaben des frühen griechischen Alphabets. Der Orientalist T. H. Lewis schrieb: "Am bemerkenswertesten ist die Tatsache, dass lei mehreren Platten auf der Rückseite griechische Buchstralen zu finden sind, die offensichtlich im Verlauf des Herstellungsprocesses angebracht wurden." (T.H. Lewis: "Tell el Jahoudeh" in: Transactions of the Society of Biblical Archelogy VII, 1881.)".

Дакле:

> "Многи од тих знакова су слова ране "грчке азбуке". Оријенталиста Т. Х. Луис је написао: "Највише је вредна помена чињеница, да се на више плоча, на њиховој задњој страни, налазе "грчка слова", која су очито тамо била написана у току њиховог прављења." Та "грчка слова" Великовски је репродуковао у свом делу на следећи начин (о.ц. п. 10):

A E I Λ M O C T X

На овом месту Шпанут по први пут у овом поглављу спомиње Великовског, износећи, да Великовски - баца та слова тек у четврти век пре Христа, померајући тиме годину њиховог урезивања, као и владавину Рамзеса трећег, за осам векова, па наставља: (стр.169).):

> "Грчка слова на плочицама палате Рамзеса III, у IV веку пре Христа, то је немогуће! То је изазвало почетак решавања велике загонетке. Тако је Флиндерс Петри (Flinders Petrie) изнео хипотезу, да су и сами Египћани поседовали овај систем писма, премда су у то доба још увек писали својим хијератским, или хијероглифским писмом. Шпанут додаје, да се та слова никада и нигде не појављују у египатским натписима, или у њиховим текстовима на папирусу, те је тако - тврди он - то мишљење брзо одбачено.
>
> Такође је брзо отпало и мишљење, да су грчка слова на плочицама палате

Рамзеса III фалсификована и тек накнадно урезана. Будући, да су она одвише бројна Шпануту се то чини утолико сигурнијим, што су и други научници пронашли у рушевинама палате Рамзеса III, у Тел-ел-Јехудијех иста та "грчка" слова такође урезана у глеђосане украсне плочице. "

- На овом месту Шпанут прелази у оштар напад излажући своје мишљење, да Великовски - "подзиђује", или "подупире" своју хипотезу извртањем историјских чињеница, у овом случају - померањем за осам стотина година унапред нападе "народа с мора" против Египта.

Ту Шпанут спомиње део текста са корица књиге Имануела Великовског који треба да привуче својом занимљивошћу пажњу читаоца. Тај текст је - у ствари - део резимеа о сензационалној књизи овог савременог аутора и он гласи:

"...Velikovsky, however, presents evidence that Ramses III lived 800 years later: that the events in question took place in the first part of the fourth century before the present era... "

"А за то су му, ка же Шпануг, главни доказ "грчка слова" на керамичким плочицама из времена Рамзеса III."

Шпанут затим прелази на други приговор у односу на још једно тумачење Великовског.

"(Назив) ПРСТ из времена Рамзеса III не идентификује с Филистинцима, већ с Персијанцима. "А зракасте круне" (одн. зракасти војнички шлемови - наше објашњење) северних поморских народа треба да буду исте одн. изведене од перасто направљене тијаре великих персијских краљева и сатрапа."

Затим Шпанут цитира - с тим у вези - Великовског, који тврди:

"Ови типични и особити шлемови, који се исто тако виде код персијских стражара и коњаника, као и код персијских војника, па на тијарама великих краљева и сатрапа, а који се овде налазе код официра "Пересет", јаки су аргумент, помоћу кога могу да се идентификују Персијанци с "Пересетима"."

Претходну изјаву Великовског Шпанут коментарише на следећи начин

"Velikovsky kennt offenbar die Wandbilder von Medinet Habu nicht gut, denn er schreibt: "Sie (die Tiaren) sind allergings nicht (!) (Шпанутов знак усклика) wahren des Schlachtverlaufes Abgebkdet" (verovatno Abgedekt)"

што ће рећи:

"Великовски очито не познаје добро зидне слике из Мединет Хабу-а пошто пише: "Оне, тј. тијаре, свакако нису насликане за време борбе"

У вези с тим Шпанут даје следеће тумачење:

"Уистину, "ПРСТ - Филистинци" носе зракасте шлемове приликом сувоземне и поморске битке. "

Као поткрепљење он наводи табле под бр. 34 и 39, откривене у Мединет Хабу-у. У својој књизи - с тим у вези - Шпанут је - између осталих - приложио и следеће фотографије, од којих је прву он сам снимио:

(Слика 14. из Шпанутовог дела)
Одвођење заробљених и везаних ратника северних поморских народа. Мединет Хабу, 2. двориште. (Фото Шпанут)

(Слика 42 из Шпанутовог дела)

Ратник "северноморских народа"са "зракастим" шлемом.
Из: Earlier Hist. Records of Ramses III. The University of Chicago Press

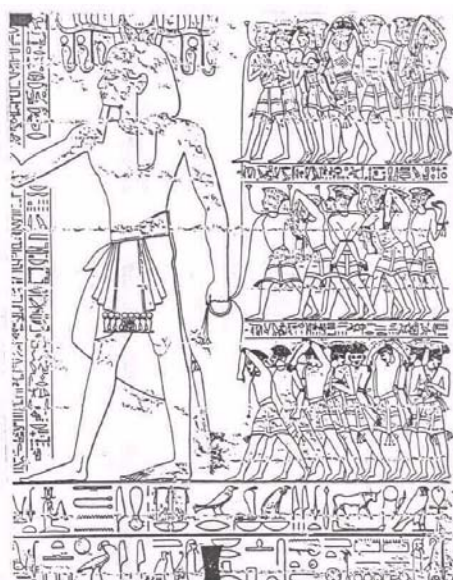

Ево још једне лепе репродукције из дела Имануела Великовског, која приказује "ПЕРЕСЕТ" као заробљенике египатског фараона. На глави сваког заробљеног војника види се "зракаста круна", како је назива Шпанут, која је била - по свој прилици - нераздвојни одевни део неегипатских војника, који их је у свакој ситуацији разликовао од Египћана. Као да су - захваљујући управо тој "круни" - давни ратници тако поносито и достојанствено држали главе, чак и у заробљеничким везама. Испод ове слике Великовски је додао: "Vol. I, University of Chicago Press".

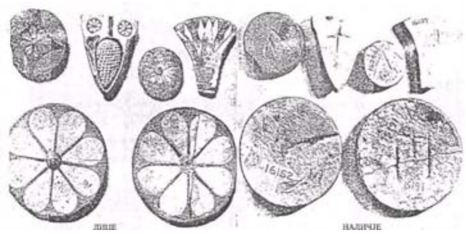

На ових шест плочица, које на лицу садрже различите мотиве, на наличју видимо - најпре слово Λ, на првој левој, малој и округлој плочици; за њом следи плочица троугластог облика на којој је урезано слово X; После тога, на другој малој, округлој и на секирастој плочици - видљиво је слово Л; на доњој левој, урезано је, како тумачи Великовски "грчко слово" I (јота); на доњој, пак, десној, округлој плочи, јасно је урезано слово Е.

Откриће свега овога, изазвало је велику забуну, па Великовски пише:

> "Greck letters, found on objects in Egypt ascribed to a time some four or five hundred years Before Homer and belonging presumably to the age either preceding or sontemporaneous with the half-legendary time of the siege of Troy, did not cease to evoke consternation. Did Achilles and Odysseus use the Greek alphabet as we know it, and the working-class people too. Why have no Greek inscriptions in the script derived from the Phoenician been found in Greece of Asia Minor of the thirteenth and twelfth centuries? And, most important of all, how could Greek labores in Egypt in the twelflh centrury before the present era write letters of an eight - or nine – hundred years later desing?"

Ево, дакле, горњег, интересантног коментара из књиге Великовског, на стр. 22., у преводу:

> "Грчка слова, нађена на предметима у Египту, којима се приписује неких 400 до 500 год. пре Хомера, из периода; који је претходио, или који се пак поклапа с полулегендарним временом опсаде Троје, нису престала да изазивају запањеност. Да ли су Ахил и Одисеј употребљавали грчку азбуку, коју ми данас знамо? Да ли су се њом служили и радници тог времена.? Зашто нису грчки натписи, који потичу од Феничана, нађени у Грчкој, или у Малој Азији тринаестог, или дванаестог века? А најважније од свега је то, како су могли грчки радници у Египту, да у дванаестом веку пре Христа пишу словима, која су створена осам или девет векова доцније? "

На истој (11-ој) страни и на следећој, Великовски наставља свој коментар уз констатацију да проблем управо споменутих грчких слова, како из XII, тако исто и из века пре тога није решен. Но не само да тај проблем није решен, закључује Великовски, него је претворен готово у неку врсту "парапсихолошке теме". Он каже даље, да су већ прошле три генерације научника, али да још ни једна није бацила зрак светла на тај феномен. Уз то - појавио се и један нови моменат кроз анализу швајцарског археолога Навила[8], који "грчком проблему" додаје и један нови, "персијски проблем", тврдећи, да су се исте плочице, какве су нађене у рушевинама палате Рамзеса III, правиле и праве у Персији и то - у много већем броју него у Египту, из чега произлази још једна нерешива појединост, а та је, да су те плочице у Персији израђиване више од шест векова, пре него што је Камбиз поробио Египат. Друго, за Грке се зна, да су се у Египту населили тек за време Псаметика, у VII веку пре Христа, што сведочи и Херодот, који је Египат посетио у V веку. Што се тиче Персијанаца, они су у Египат дошли тек у другој половини VI века, да би их одатле изгнао Александар Велики, 332.г. пре Христа.

8. Великовски овде наводи: Griffith in Naville, The Mound of the Jew, p.41. and p. 6. His autority is T. H. Lewis. Trasactions of Biblical Archeology, VII 1881 (1882), 188, Lewis.

У вези с претходним текстом, пре него што наставимо с приказом резултата до којих је дошао Јирген Шпанут на подручју порекла ПИСМА, а у вези са питањем Великовског, како да у Грчкој, или у Малој Азији нису нађени натписи с "грчким словима" из XIII, или XII века пре Христа, ми ћемо овде навести један одломак из дела француског истраживаоца Робер-а Шару-а (Rober Charrox): "Le livre du mystere inconnu", штампаног у Паризу 1969, где он пише да је феничански историчар Санчонијатон, који је отприлике био савременик Тројанског Рата, оставио сведочанство о постојању још у његово доба једног старог храма у земљи, коју су касније населили Феничани. У том храму, пише Шару, Санчонијатон је видео златне плочице из времена, које је далеко претходило његовом и на којима су биле урезане речи тек касније створеним "феничанским писмом", из једног њему непознатог језика, који француски истраживалац назива:

"La langue universalle pour nous aujord'hui perdue",

тј.

"свеопшти језик, за нас данас изгубљен".

После овога, Робер Шару у посебном пасусу наводи те речи, које је сачувао феничански историчар захваљујући разним преписивачима и компилаторима старих дела. Ради се о свега четири израза, али чија иматеријална тежина надилази било какву тежину злата, или материјалних драгоцености. Ми ћемо их навести оним редом, којим их наводи Шару, дајући и њихово значење:

1. - МАМА = mere,
2. - ДАМА = maitresse de la maison
3. - ДЕВА = une divinite
4. - ДИВ = un dieu

Супротно Шаруу, ми бисмо рекли, да "универзални језик" није ни до наших дана изгубљен, те да он чува још увек нит континутета све од оних давних времена, на која је мислио Санчонијатон, па и његов поштовалац, Робер Шару. Јер - у језику српског народа све те четири речи су до дана данашњег неизмењене и по форми и по значењу, пошто за "МАМА", уз још неколико облика, постоји управо и облик "МАМА". "ДАМА" је део сложене речи "ДОМА"-ћица, што има исто значење као и израз, који је записао Санчонијатон, тј. господарица дома (куће). Реч "ДЕВА" је израз "par excellence", који се данас односи на Богородицу, најчешће називану у народном говору "Света ДЕВА...". "ДИВ" је остао ДИВ, само што то данас није у народном говору пагански бог већ биће грандиозних димензија, али и карактера и свих врлина уопште; од овог значења до појма о божанству нема ни један корак! Надамо се, да читаоци неће на ово у наставку заборавити, јер и то доказује, да је тзв. "феничанско", одн. касније "грчко писмо" највероватније постојало и пре времена Тројанског рата. Уосталом, у истој овој глави цитирамо стихове из "Илијаде" и др., који то потврђују.

Уз то, овде се морамо подсетити на историјску појединост, а у вези с једном вешћу, сачуваном такође из доба Рамзеса III. Наиме, на једном папирусу из времена тог фараона, или врло кратко време по његовој смрти, говори се о томе, да је египатска земља била поробљена "споља" - од једне стране силе, те је била "лишена права". У том периоду појављује се у Египту, једна мистериозна личност по имену Арса, кога спомиње исти папирус, но без већих појединости о њему самом. Том лицу Великовски посвећује поглавље "Egypt Tributary to Arsa, a Foriegner" (стр.17.). По папирусу, како обавештава Великовски (стр.17-20.), цела египатска земља била је уређена по вољи тог Арсе, владавина је била сконцентрисана у његовим рукама... Иста та вест каже, да су Арса и његови људи правили богове у људском облику, али да им нису приносили жртве у храмовима. Папирус говори о дугом периоду без краљевске власти, у току кога Арсина моћ достиже врхунац. Најзад је власт

непознатог "страног" узурпатора била уништена. Тај део египатске историје - без довољно података, назван "чудним", одувек је привлачио пажњу многих историчара.

Да би се установио идентитет Арсин, те његово порекло и врста његове улоге и моћи, било је у том смислу више различитих предлога... Ми у то овде немамо потребе да улазимо, али желимо ипак да подвучемо, да је једно, по ономе што износи Великовски, сасвим сигурно: Арса је био странац, који није имао никакве везе с египатским фараонима... Има их пак који мисле, да је он био из Сирије, или он, или мајка му. У белешци, на стр. 18, Великовски доноси и предлоге за читање Арсиног имена, које због неизвесности обележавања хијероглифима може да буде АРСА, или пак - како сугерира J. Breasted "VARZU, ARIZU, or ARZU..."

Писац ових редака се ипак задржава на облику АРСА, јер он постоји - апсолутно без икакве измене - у српском језику - и данас. Па стога ћемо се - у овој прилици - осврнути на нешто, што је детаљније обрађено у поглављу о Франциску - Марији Апендинију, а што би могло - у односу на тајанственог Арсу - да се узме у обзир као једна од можда поузданијих могућности интерпретације споменутог "чудног" дела египатске историје. Знамо, да је Апендинијево сведочанство предмет за историјско изучавање, међутим, такође знамо, да на данашњем ступњу науке уопште ни једно подручје не може да се изучава апсолутно изоловано, па смо мишљења, да ће оно, - што је у својој библиографији открио Апендини - бити од користи будућим истраживаоцима, за које овде узиђујемо још један камен темељац. Јер Апендини, пишући свој веома студиозни предговор за илирско - талијанско - латински речник Дубровчанина Јоакима Стулића, тврди, да Словени заузимају - не само велики део Европе, већ и део Азије, па уз то надовезује следећи текст:

> "Sunt et versus mare Hircanum Circassi, gens Bellicosissima,
> quae longe tempore Aegypto et Syriae sub Servorum nomine
> imperitavit..."

Шта нам, дакле, овде писац саопштава? Чини нам се, да је после Апендинијевог нестанка ово сведочанство остало потпуно занемарено, те привлачимо на њега пажњу како историчара, тако исто и лингвиста и теолога; оно гласи:

> "Према Хирканском мору (т.ј. према Каспијском Језеру) налазе се
> Циркаси, најратоборнији народ који је дуго времена владао над Египтом
> и над Сиријом под именом Срба... "

Даље дознајемо, да бројна племена:

> "...ex Slavorum gente originem traxere, linguaque utuntur slavonica..." -
> "вуку порекло од словенског стабла и говоре словенским језиком... "

Мишљења смо, да је Апендинијево сведочанство од веома великог значаја, јер би оно коначно могло да наведе научнике - особито западног света -да приликом изучавања разних области, отпочну да узимају у обзир Словене или бар најстарији језик, језик - мајку целог тог разгранатог стабла човечанства. Тиме желимо да подвучемо потребу, да се приликом испитивања најразноврснијих проблема из подручја медитеранског базена - узме у обзир - у првом реду језик, да тако кажемо - медитеранских Словена, одн. Срба. Одмах ћемо и рећи зашто.

Посматрамо ли приказ "грчких слова" из времена, када она још нису могла бити "грчка", која је Великовски, управо као и Шпанут, представио следећим редом:

А, Е, И, Л, М, О, С, Т, Х,

ту ћемо наћи - не само неко ређање слова без посебне намене и смисла, већ и целу именицу МОСТ, пред којом је скраћени везник ИЛИ, у облику ИЛ, који се употребљава подједнако као и потпун облик. Та реч - МОСТ - с обзиром на њено значење, сасвим лако је могла да се употреби у практичном, дневном животу, па и при изградњи једне фараонске палате, на којој је сигурно било разних прелаза, веза и мостова. Именица МОСТ је карактеристична и не постоји сигурно ни један полуписмени Србин, који је у "скупу грчких слова" не би уочио. Ми се чак и питамо, да ли се ту ради о ређању азбучних слова ради самих слова, као што мисле наша два аутора - Шпанут и Великовски - или се ради о ознаци на плочици, која је требало да се нађе на неком спојном делу палате као СПОЈ, ПРЕЛАЗ, одн. - како на њој пише - МОСТ? Јер, да је онај, који је та слова урезао, хтео да прикаже азбуку, он би је приказао по реду и у потпуности. Будући, да плочица садржи свега девет слова, што није ни половина чак ни првобитне азбуке, није нам ни далека, ни страна помисао, да су се радници, који су се служили том азбуком, давно пре него што је она постала "грчка" служили њеним словима у практичне сврхе, нпр. као ознакама за место на једној архитектонски компликованој краљевској палати. Полазећи од ове претпоставке, та назови "грчка слова" могла су тачно да значе, да је плочица могла да се употреби за место, означено словом А, или Е, ИЛИ пак за МОСТ, који носи као ознаку слово Х. Оваква интерпретација одговара потпуно тврђењу. Т. Х. Луиса, које наводи Великовски на стр.7

> "The most noticeable feature is that several of the rosettes have
> Greee letters at the back, evidently stamped on duriug the process
> of making."[9]

9. T. H. Lewis, "Tel-el-Yahoudeh", Transactions of the Society of Vivlical Archeology, VII, (1882). 182.

Како је при том послу требало да има што мање грешака, ознаке словима су стављане пре печења, јер би их после тога било теже урезивати, а и плочице би се оштетиле. Да је неко ставио слова само на једну, или две плоче, могло би се и помислити, да се то десило забаве ради, па зато нам изгледа много вероватније, да су зидари и њихови помоћници у послу тражили тим ознакама неко практично, свакодневно решење, без тежње, да потомству остављају иницијале својих имена. Уосталом, ми можемо само да жалимо, што нису дошли и на помисао, да урезују своја имена, јер би нам она могла што-шта објаснити и то са сигурношћу, као нпр. странац Арса.

Има још једна појединост, која би ишла у прилог повезивања слова - нађених у рушевинама палате Рамзеса III - с писмом и с језиком претхришћанских Срба, којих је у то давно доба - по озбиљним историчарима - било свуда по медитеранском базену, било с европске, било са северно - афричке стране. Било би то слово С, које у напред наведеном натпису, у речи МОСТ има облик - не грчке "Σ" (сигме), већ српског "С". А да је облик тог слова веома давног порекла, изостављајући овде археолошке налазе и пажљиво студирајући дело Јиргена Шпанута, који је много што-шта лично истраживао и испитивао, морамо доћи до истог закључка као и он, тј., да је писмо уопште настало много пре, него што се то обично мисли. Уз то, судећи по целокупној нашој - у овој студији сабраној документацији, оно је - тако-рећи од вајкада било повезано с првим Словенима, с краја на крај Европе, тј. њиховом најстаријом граном - Србима. Та распрострањеност Срба као најстаријег словенског стабла долази до изражаја - не само кроз писмо, већ и кроз онај "првобитни универзални језик", о коме говоре Шару, Пикте, Меје-Вајан (Charroux, Pictet, Meillet-Vaillant) и др. Управо нам ово ствара прилику, да се на овом месту вратимо другој речи, којом се баве у својим делима и Великовски и Шпанут; то је израз

ПРСТ

нађен на папирусу већ познатог нам Рамзеса III. Како се књига Великовског појавила три године пре Шпанутове, Шпануту се указала прилика, да у својој студији с Великовским поведе полемику. Цела та полемика води се - у ствари - око питања, да ли се ПРСТ односи на име Персијанаца, или

Филистинаца. Чини нам се, да оваква дискусија са становишта српског језика не би била могућа, а ево зашто.

Прелазећи у потпуности преко Шпанутових историјски тачних сведочанстава, на којима он заснива своје тврђење, да су "ПРСТ" Филистинци, насупрот Великовском, који сматра, да то нису Филистинци, већ Персијанци, ми ћемо дискусију да пренесемо на један други терен, излажући ово питање кроз призму српског језика. При томе ћемо се најпре послужити неким аргументима Великовског, који о речи "ПРСТ" са папиуса Рамзеса III пише као о народу, чије би име било "ПЕРЕСЕТ". Ту нам Великовски саопштава ово:

> "On the murals of this temple at Medinet Habu the Pereset and thier allies, the Peoples of the Sea, are easily recognisavle by their apparel. The Pereset wear crownlike helmets on their heads and are dressed in rich garments. The soldiers of the Peoples of the Sea have horned helm mets sometimes with a ball or disc between the horns. The Pereset were a rich and cultured people, judging by their elaborate and colorful attire. "[10]

10. Великовски, о.ц., п.31.

Мало даље пак, Великовски доноси још нека објашњења:

> "In some instances the petals on the crown-helmet of the Pereset are embossed with a "feather des design, this caused historians to speak of "Feather crowns" of the Philistines in the manner of the American Indians. But from Ammianus we learn that the iron scales of the Persians were fashioned to imitate feathers."[11]

> "На зидовима овог храма у Мединет Хабуу, "Пересет" и његови савезници, народи с мора, лако се препознају по њиховој опреми. "ПЕРЕСЕТ" носе на главама шлемове у облику "круне" и богата одела. А војници народа с мора носе шлемове с роговима и с куглом, или круном између њих. Пересет би били богат и културан народ, судећи по њиховој опреми и бојеним украсима. "

11. Великовски, о.ц., п.34.

Други одломак Великовског гласи:

> "У неким случајевима, на листовима на круни шлема "ПЕРЕСЕТ" - а уцртана су пера. Ово је навело историчаре, да говоре о "круни" са перима Филистинаца, што подсећа на америчке Индијанце. А од Амијана смо дознали, да су гвоздени листови Персијанаца били израђени у облику имитације пера... "

Сви разлози које је навео Великовски, довели су га до закључка, да су "ПЕРЕСЕТ" - ПЕРСИЈАНЦИ. Међутим, наводећи доста опсежна и прецизна историјска сведочанства, Јирген Шпанут тврди, да су "ПРСТ" - ФИЛИСТИНЦИ. Дакле, обојица узимају "ПРСТ" са египатског папируса као властиту именицу, која би представљала име народа..

Међутим, када чак и једно српско дете види овако написано ПРСТ, оно не може да помисли ни на једно властито име, будући, да је ПРСТ у српском језику заједничка именица, која означава "ПРСТ" на руци, или "ПРСТ" на нози.

Од именице "ПРСТ" пак изводи се придев ПРСТАСТ"... Између осталог, "зракаста круна" (Strachlenkrone), која, како је приказују египатски барељефи, на српском језику може да се назове "ПРСТАСТА", јер има форму - у нашем случају - испружених и раширених прстију. Међутим, захваљујући Великовском, који даје свој коментар о "feather crowns", можемо да проширимо наше тумачење, додајући овде још један придевски облик - српског језика - овога пута - направљен од именице ПЕРО, коју он употребљава на енглеском. Тај придев би на српском - гласио ПЕРАСТ. Наиме, чини нам се - по контексту Великовског - веома је лако да се закључи, да египатско ПРСТ - с обзиром на барељефе, или слике, испод којих се налази, не мора да има значење властите именице. Другим речима, полазећи од српског језика, скуп сугласника -"ПРСТ" може да се односи на неку видљиву карактеристику војника, код којих је најупадљивији био шлем "ПЕРАСТ-ог" облика.

Додајући томе, да српски језик има три рода, према томе, од и именице ПЕРО могу да се добију придеви; "ПЕРАСТ" (мушки род), "ПЕРАСТА" (женски род) и "ПЕРАСТО" (средњи род). Из овога произлази, да би мушки род придева "ПЕРАСТ", неодређени вид и "ПЕРАСТИ", одређени вид, могао да се употребљава управо у том облику, тако, да би, нпр., "ПЕРАСТИ" војници били такви војници, који на себи имају неко обележје у облику ПЕРА. - Интерпретирајући текст Великовског, ми долазимо управо до тог закључка, тј. да је египатски запис "ПРСТ" био, како се то у граматици каже - "субстантивирани придев", уз који - у српском језику - иде и промењена интонација, тако да би тај придев, претворен у именицу, звучао у изговору као права именица: дакле - ПЕРАСТИ.

И још једна појединост. Како - по Великовском:

> "In the Egyptian script there is no letter L and the letter R may be pronounced also as L. Yet in almost all cases where the letter appears it is usual to pronounce it R, and thus we read Ramses, not Lamses." (O.c.,p.29).

Држећи се, дакле, прецизно правила, које наводи Великовски, "ПРСТ" не могу да буду ФИЛИСТИНЦИ. Међутим, у називу ПЕРСИЈАНЦИ ни на једном језику не постоји на крају консонант "Т", којим се завршава ПРСТ. Како се онда може објаснити тај феномен, тј. одбацивање крајњег сугласника из једног општепознатог имена још у античко доба? Не улазећи у историјско објашњење кад је настала држава Персија, ако се осврнемо само на њено име, теза "ПРСТ - ПЕРСИЈАНЦИ" изгледа нам неодбрањива, те се морамо упитати, одакле елеменат "Т" у египатском папирусу? Јер ево, шта у најкраћим потезима о персијском имену каже:

> "The Lincoln Library of Essencial Information:"Persia. Historical name of Iran. Named for the Parsa, an Indo-European people who lived here. Their name probably derives from Sanskrit "parashu", "battle axe, and refers to their use of these weapons in battle. "

Полазећи од ове и сличних појединости треба написати једну потпуну монографију, како би се ово питање у потпуности и заувек рашчистило. Јер - по свему изгледа, као што већ рекосмо, интерпретација спорног "ПРСТ" Великовског и Шпанута, под лупом српског језика - ни из далека не представља споран проблем.

Премда би ова тема овако схваћена могла и даље да се развија, ми ћемо се овде зауставити, уз констатацију, да би се оваквим закључком могла прекинути велика и оштра полемика пуна неизвесности. Ова наша претпоставка је одржива утолико више, што се неки народ "ПРСТ" и не спомиње међу нападачима Египта, већ народи обележени као: ТЈКР, СКЛС, ТРС, ВСС и СРДН. Уз овакве податке, а уз потпуно одбацивање свих словенских језика као помоћног средства, веома је тешко стварати закључке, па је зато и проблем "поморских народа", који су напали Египат, до данас остао нерешен.

Уистину, веома је тешко снаћи се с уобичајеном транскрипцијом: TJEKER, SHEKELESH, TERESH, WESHESH, SHARDAN, чему додајемо још и: LUKA, TURUSHA, AQJAWASA... Узмемо ли у обзир тврђење науке, да су нападачи Египта били Индо - Европљани и најбољи познавалац индо - европских језика мора у највећој недоумици да застане пред наведеним именима! Уколико пак иста та наука буде прихватила и Словене - с њиховим заједничким прајезиком - као пуноправне чланове индо - европске групе народа, биће олакшано изналажење решења за многе нерешиве "мистерије" на подручју историје, лингвистике, географије, етнологије, археологије, итд.

У прилог наше поставке "ПРСТ" = "ПЕРАСТИ" приказујемо још једну репродукцију цртежа из Шпанутове књиге, у којој он носи бр. 8. и представља "Филистинска борна кола". На овој репродукцији изванредно долазе до изражаја "ПЕРАСТИ" шлемови бораца, у разиграном, борбеном ставу, на карактеристичним борним колима:

А да би доказао, да се не ради о персијским борним колима, с којима Великовски повезује "ПРСТ", Шпанут додаје пећински цртеж прототипа истих тих борних кола у северној Европи, у Кивику, (Данска) а затим фотографију исте врсте ратничких кола из Флоренце (Италија).

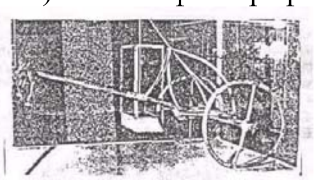

Следеће три репродукције су: из књиге Имануела Великовског. На свима се налази назив ПЕРЕСЕТ, што се увек односи на ПРСТАСТЕ, одн, ПЕРАСТЕ шлемове, који тако јасно издвајају стране војнике од египатских, па чак и од оних, који на својим шлемовима имају рогове и куглу, или колут. Јасно је, да све ове слике приказују цртеже барељефа из Мединет-Хабу-а, на којима се јасно разликују Египћани од странаца "ПРСТ" - "ПЕРАСТ-их".

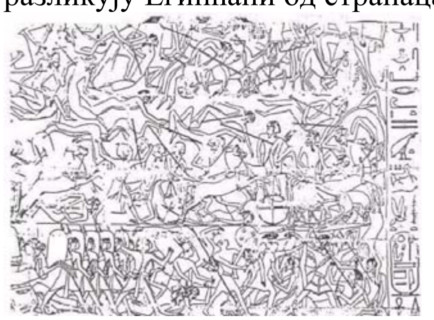

Medinet Habu, Vol. II, University of Chicago Press

На следећем цртежу уочавамо - у десном доњем углу - борна кола с тројицом ратника, приказаних на претходној страни.

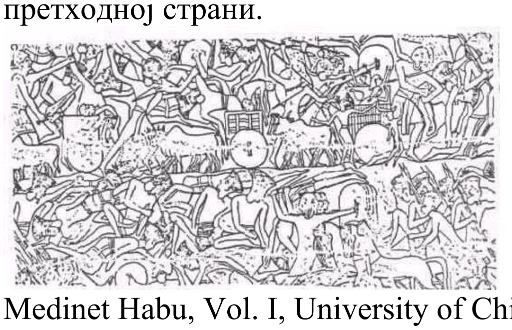

Medinet Habu, Vol. I, University of Chicago Press

Medinet Habu, Vol. I, University of Chicago Press

Далеко од тога да сматрамо, да је овај предмет нашим претходним претпоставкама и опаскама исцрпљен, мислимо - напротив, да он тек треба да се истражује, испитује и анализира, под овим - у ствари - потпуно новим углом, из аспекта једног језика, који је до дана данашњега увек остављан по страни, што је изазвало многе тешкоће, конфузије и - често од најједноставнијих ствари, направило нерешиве проблеме.

С том сврхом, прикључујемо свему што претходи још једно сведочанство. Наиме, на старим картама, а и у књизи Имануела Великовског, на задњој корици са унутрашње стране налази се једна географска карта. Између осталога, на њој се, уз јужну обалу Средоземног мора јасно види и језеро СЕРБОН. Историја је установила, да су се у том језеру које је у Херодотово доба било скоро исушено, потопиле многе војске, што Страбон објашњава једним импресивним описом, који смо ми у овој нашој студији у потпуности цитирали. Е па - за то језеро историчари тврде, да је добило име по потопљеној војсци Срба! Зар није сасвим могућа чудна игра судбине и људских живота?

После једне неуспеле војне, део војске је могао да се повуче, али један њен део је допао заробљеништва. Зар се међу заробљеним "ПРСТ" - тј. међу војницима с ПЕРАСТ-им шлемовима по којима су они највероватније - у своје доба и добили име ПЕРАСТИ, нису могли налазити и антички српски војници, за које Апендини изричито тврди, да су завојштили на Египат?! Али их - у једној прилици - срећа није послужила, па су са многим другима остали овековечени на каменим плочама Египта, са свом њиховом отменом војничком опремом и достојанственим држањем. С поносом, који је египатски уметник ухватио као камером за навек, управо као и српски народни песник, који је тако лепо опевао витешке ПЕРЈАНИЦЕ - које су - као реч - никле на истом корену као и "ПЕРАСТ-и", одн. египатско "ПРСТ". Српски народни певач је ваљда зато и знао да их опева с толико величине и душевности, што су оне од вајкада обележје јунака и витезова, који су то били на бојном пољу, али и онда, када их је несрећа бацила у непријатељске везе, ланце и окове. После једног таквог пораза - можда више него десетковану давну војску Срба - оних, које спомиње Апендини, прогутало је полуисушено, песковито језеро, прозвавши се именом својих жртава: ево те карте, на којој је уцртано језеро СЕРБОН, а на историчарима је, да уђу дубоко у тај догађај, пошто је све до сада овде изложено тек само, како стоји у Илијади - "сенка дима"; тек "сенка сенке", која треба савесним радом, да се претвори у опипљиву стварност.

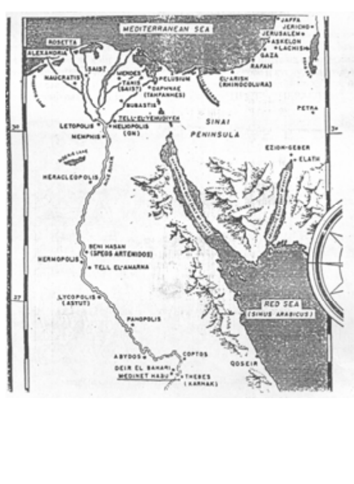

После својих историјских аргумената у прилог његове тезе "ПРСТ- Филистинци", Шпанут наводи бројком "Hunderttausenden", тј. "стотине хиљада" заробљеника, припадника војске "народа с мора и са севера". Он затим изражава своје мишљење, да су ти заробљеници сигурно морали да раде у Египту у разним занатским гранама, затим по рудницима и на палатама Рамзеса III, као нпр., у Тел-Ен-Јехудијеху. Од рудника, аутор спомиње рудник бакра, по имену Тимна, који се налазио близу залива Акаба. Шпанут затим спомиње "урезане руне", одн. "грчка слова" управо по зидовима рудника Тимне, која - на жалост - не може да датира зато што се по истим тим зидовима налазе и старији и млађи хијероглифи. Међутим, каже Шпанут, ако се може двоумити у односу на старост "грчких слова", у рудницима Тимне, то никако не би био случај с једним одломком разбијеног лонца из XII века, нађеним у Месту Избет Сарта и с другим сличним налазима, који се сви могу временски локализовати у доба између XII и X века. Он затим спомиње једну ствар, која изискује сасвим посебну пажњу, а то је "сељачки календар" у Гезер-у. Тај календар би био из X века, пре Христа, а написан је на хебрејском језику, али "грчким словима". Ту се, уз хебрејска имена месеци спомињу земљораднички производи сваког дотичног месеца. Нас би тај календар занимао особито зато, што Апендини, у свом напред наведеном предговору спомиње прастари "славо - илиро - српски календар" и имена месеци, која у потпуности одговарају управо земљорадничким производима, или природним изменама годишњих сезона.

Настављајући разматрање дела Јиргена Шпанута, после гезерског календара, наилазимо (стр.173) на име Sir Charles-a Marston-a, који је у Лаџис-у, (Тел-ед-Дувер), око 30 км јужно од Гезера, ископао урне са истим "грчким" словима, чија старост иде до XII или XI века пре Христа. За сам Гезер, Шпанут вели, да су га у XII веку заузели Филистинци и од њега направили своју тврђаву. У истом том подручју нађени су и мали споменици, мале надгробне "стеле", прецизира Шпанут, на којима су такође длетом и истим "грчким" писмом урезани натписи, посвећени неком божанству, а сви ти натписи личе један на други готово у длаку" ("gleichen sich fast aufs Haar"). У месту Тел Деир Ала, на северу, у долини Јордана, такође су нађени печени глинени остаци филистинске керамике и сви ти комади носе увек слова истог, "грчког" писма. Ни ти натписи још нису дешифровани, пошто припадају неком несемитском језику, за који З. Мајани тврди, да је индо - европски, вероватно језик Филистинаца ("wahrscheinlich die der Philister"). [12]

12. Mayani Zacharie, In apport a la discussion di tehte Deir' Alla, in: VT 24,1974, 318-323.

Сви су ови подаци и занимљиви и драгоцени, па ћемо навести још неке оним редом, којим их излаже Шпанут. Тако, одмах после "таблица" с натписима на "неком несемитском језику", он спомиње још једно откриће: осам манускрипата исписаних увек истим писмом. Од тога је пет фрагмената написно некаквим "мастилом" на кожи, а три су урезана на пергаменту. Све те фрагменте професор G. E. Medenhall означава као "Philistine - Documents".... "that is quite an Indo-European dialect."[13] Шпанут затим спомиње украшени поклопац једног каменог саркофага, нађеног у Либану. На том поклопцу је такође натпис "грчким" словима. Веома студиозни Јирген Шпанут се на све могуће начине труди, да своју тезу поткрепи што убедљивијим аргументима, па у вези са либанским саркофазима (још из V и IV века пре Христа) тврди, да сви њихови ликови у рељефу, имају изразите европске, а не семитске црте. Уз то додаје (на стр. 175.), да у свим тим крајевима, нпр., на подручју касније Палестине и самог Либана, пре појаве "северних народа" није још постојало тзв. "грчко писмо"... Бранећи свој став, Шпанут пише, да пре доласка "народа са севера", нигде нема ни једног знака онога, што се обично назива феничанским писмом, па дословно каже:

> "Man darf sich also wegen der allgemein üblich gewordenen Bezeichnung dieses Alphabets als "phönizisches Alphabet" nicht dazu verleiten lassen, die Ureinwohner Phöniziens als Urheber dieses Alphabes zu bezeichnen.[14]

Дакле:

"Не смемо се због уобичајене ознаке овог писма као
"писма Феничана" дати завести и мислити, да су најстарији
Феничани творци тога - писма".

13. G. E. Mendenhall, The "Philistine" Documents from the Hevron Area, in Annual of the Department of Antiquities of Jordan = ADAJ, 1971., 99-102.
14. Spanuth, o.c. p, 176.

Тачност овога тврђења Шпанут доказује наводом једног одломка Диодора Сицилијског (V. 74.), а затим и Тацита (Анали, XI, 14.), који дословно каже:

"Феничани су стекли славу, да су пронашли слова, која су они сами прихватили"

(тј. од неког другог, на жалост, ни Тацит не каже од кога!) Шпанут се пак ни једном приликом не устручава да устврди, да су писмо проширили "народи са севера", Филистинци, Сакар из Либана, који су истог порекла, итд., па на стр. 178 пише:

"Јер северноморски народи већ су у бронзано доба односили безбројне
товаре ћилибара на обале Европе, Египта, Вавилоније, у царство Хитита,
на Крит, у Грчку, што доказује постојање светске трговине."

Писац даље излаже да је било немогуће водити такву светску трговину без познавања писма, које он редовно назива филистинским.

"Па од кога су Феничани примили писмо?"
"Von wem haben die Phönizier die Bushstabenschrift empfangen?"

- пита се он (стр.179.), подвлачећи да се на то питање увек одговара:

"Die Phönizier haben die "Sinai-Schrift" übernommen und daraus ihre
Alphabetschrift gemacht". Was steckt hinter dieser Hypothese? "

То значи дословно:

"Феничани су преузели "Синајско Писмо"
и од њега су направили своје. "

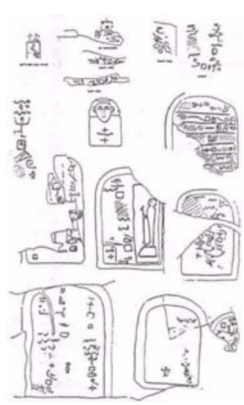

Уз свој текст Шпанут је приказао то "чувено синајско писмо", о коме многи немају јасну представу, па га и ми - из његове књиге, - у којој тај документ носи број 102., преносимо овде. Шпанут објашњава, да се - у овом случају - ради о копији тог "писма", коју је направио Flinders Petrie. Он затим

додаје, да је и сам овде цртеже узео из - Грима, "Старосинајски натписи" Берлин, 1929., или, како он тачно пише.

"Aus. Grimme, Die altsinaitischen Buchstaleninschriften, Berlin, 1929".

Иначе доследни и савесни Шпанут, ни у овом случају није желео, да читаоца остави у недоумици, па у вези са споменутим и приказаним "синајским писмом" поставља кратко питање: "Шта се крије иза ове хипотезе?", тј. иза претпоставке, да су Феничани узели "синајско писмо", мало га преудесили и усавршили, па предали даље, на начин на који се то још увек учи. На сопствено питање, писац одмах и одговара на следећи начин (стр.179-190.):

> "На Синајском полуострву (нешто око 30 км северно од Еилата), још од четвртог миленија (пре Христа) били су изграђени у области Тимне рудници бакра, где је он и растапан. "
>
> "Од тог времена, пише аутор даље, тамо је било изграђено најмање 5000 тунела, на површини од шездесет квадратних километара, који су се пружали и под брдом... "

...После овог интересантног приказа, дознајемо нешто још интересантније: да управо у овом пределу има око 11000 налаза и натписа, које су ту оставили робови, принуђени да раде у рудницима под најтежим условима. Ти робови, који су радили у области Тимне, оставили су различите натписе и цртеже, урезане у стене. Било је ту египатских цртежа и хијероглифа, али и знакова и слова непознатог порекла, па и слова филистинског писма, тзв. "грчких слова". Одмах након предњих објашњења следе докази, да су се ти рудници обилато експлоатисали у доба Рамзеса III. Истовремено, тврди Шпанут бакар су из рудника за Египат транспортовали људи са севера, који су имали сопствене бродове и велико искуство у пловидби. Уз то, око 1200 г. пре Христа, у истом овом крају, јавља се један нови систем обраде и топљења метала, исти, каже Шпанут, као у Средњој Европи. На стр. 48. Шпанут и графички представља врсту "революционарне пећи" заједничке у том периоду Средњој Европи и рудницима Тимне, а затим поткрепљује своју тезу - између осталог - и доказима из Старог Завета, да су ту новину увели Филистинци. Њихово присуство не потврђује - увек по Шпануту - само Стари завет, већ и предмети од гвожђа, "филистинкса керамика" и она "грчка слова". Најзад, сматрајући, да је дао довољно доказа, он пише:

> "Auf die Frage, von wem die Philister die Buchstaben empfangen haben, kann es nur eine Antwort geben. Die Philister haben diese Bushstabenschrift, fälschlich 'phönizische Schrift', oder 'griechisch Buchstabenschrift' genannt, um 1200 v. Chr. aus ihrer Heimat mitgebracht",

а то значи:

> "На питање, од кога су филистинци примили слова, постоји само један одговор: Филистинци су то писмо, погрешно названо "феничанско", или "грчко", донели из њиховог завичаја, око 1200 г., пре Христа. "

У наставку своје студије, Шпанут прелази на расправу о "рунама", тј. о готово праволинијским словима са сасвим незнатним изузетком, за које извесни научници мисле, да потичу тек из времена око 200.г. пре Христа. Међутим, наш аутор даје, почев од стр. 184. свога дела, бројне доказе, да су руне у областима северног мора постојале већ много пре тога периода. У ту сврху он спомиње и скандинавске легенде, које праве алузију на писмо. У овом тренутку не можемо да избегнемо, а да - по први пут, откако се бавимо Шпанутовим разматрањима - не приговоримо овом врсном и бескрајно савесном

истраживаоцу - недостатак објективне ширине у његовом прилажењу деликатном проблему писма. Доводећи непрекидно појаву писма и писмености у везу са северном и северно - морским простором Европе, Шпанут систематски избегава, да тај простор повеже са Словенима, који су управо у времену, које он третира, били по тим северно - европским и северно - морско - балтичким областима. Осим тога, постоје студије (што ћемо ми посебно да обрадимо) о скандинавским легендама, управо о онима, које Шпанут спомиње, а које извесни познаваоци доводе у везу с тим северно - европским давним Словенима, чији су мудраци били учитељи младим скандинавским принчевима.

У овом одељку Шпанут спомиње и Тацита који - као што је то случај код грчких и римских писаца - брка географске и етнографске појмове; тако он у глави III "Германије" обавештава читаоце, да су у области Реције и Германије налазе споменици и гробни натписи "грчким словима" и не покушавајући, да ту појаву објасни. Ми на овом месту можемо за сада само да кажемо, да то сигурно нису били натписи Германа. Исто тако, иначе веома савесни Јирген Шпанут - чини нам се - не тражи објашњење, откуда сродност између "умбријских руна" у Тоскани, на обалама Лигурије и у горњој Италији? Даље дознајемо, да су с умбријским рунама веома слична прототиренска, етрурска, оскијска, фалискијска, архајско - латинска и латинска слова. Аутор затим пише, да се по падинама и увалама Камонике (Шпанут пише Camonica, што је сигурно нека давна Каменица!) налази "прерунско писмо северног порекла", што ствара прву нејасну слику у његовом делу, које наиме у целини несумњиво показује његове високе квалитете великог истраживаоца. Па ипак врхунац конфузије Шпанут ствара наводом Фр. Бена (Fr. Behn), који говори о:

"...haufigen Zeichen auf Gefessen de ostdeutschen,
illyrischen Bronzezeitkultur."

А то дословно значи:

"..мноштво знакова у виду писма на посуђу источнонемачке,
илирске културе бронзаног периода."

Неупућени читалац сасвим сигурно неће знати, шта је то "источнонемачка, илирска култура"... Но, пре веома кратког објашњења у односу на ту културу, да споменемо, да Шпанут као најстарији предмет ове културе наводи један бронзани бријач из другог миленија пре Христа. Стил руна на том бријачу, каже Шпанут, одређен је тврдим материјалом, на коме су могле да се урезују само праве црте. Ј. Бренстед (J.Brönsted) је - дознајемо даље, 1962.г. објавио текст и коментар о рунама, које је пронашао на шест места у Данској. (Напомињемо при овоме, да се полуострво, на коме се данас налази Данска, у давно време називало српским именом, попут језера Сербон, означеног на карти у делу Имануела Великовског. Од тих северних, некада силно распрострањених тзв. балтичких Срба, до данас је преживело само једно језгро Срба Горње и Доње Лужице у источној Немачкој. Бришући њих - истребљењем и германизовањем - агресивни дошљаци Немци, малобројни у почетку, брисали су и све трагове њиховог боравка у крајевима, које су силом отимали, таманећи житеље староседеоце на најстрашније начине, о чему постоји документована литература. Германизација је обављана тако систематски, да извесни научници тврде, да су 75 % данашњих Немаца погермањени Словени. У оваквим случајевима ми израз "Словен" нерадо употребљавамо, будући, да тај назив у време, којим се ми бавимо, није постојао.

На другом месту смо то опширније објаснили, а овде ћемо само поновити, да је - по науци - име "Словен" - како тврди Шафарик, заменило некадашње домаће, старо и свеопште име Срби". Тако ће сваки историчар, који те ствари познаје, моћи да брани ове историјске чињенице пре извесним одломцима текста Шпанута Јиргена, који - изгледа нам - избегава да каже ову историјску истину. Нпр. када он на стр. 191. свога дела говори о "једном делу германских предака", који су још 3000 година пре Христа оставили руне по својим великим каменим гробовима у јужној Шпанији, Португалу, у Бретањи и у западној Немачкој, он у ствари говори о данашњем словенском стаблу, а некада српском. Период, о коме у напред наведеном тексту Шпанут пише, припадао је млађем каменом добу. Међутим,

у наставку, на истој, 191. страни, он иде и даље, тврдећи, да су руне постојале још раније, при крају дилувијалне ере, кад су - изгледа - смело мислећи (ограничава се Шпанут) - пећине била нека врста школе, где су се деца учила рунским знацима, означавани на камену белутку. Најважније откриће у овом смислу извршено је у Француској, у пећини у месту Mas-d'Azil, где је нађено више стотина белутака, обележених црвеним знацима. Шпанут каже, да ти знаци не представљају имитирање природе, јер су то већ конвенционалне црте, тачке и слике, које показују збуњујућу сличност с каснијим грчким и латинским словима. Шпанут мисли, да је, на бази археолошких открића установљена развојна линија писма - почев од леденог доба све до раноисторијског времена, при чему се белутци из француског Азила славе као његови први преци.

У наставку свога дела, почев од стр. 191., наш аутор се осврће на један случај, због ког је у Француској текло много мастила, што ни до данас није сасвим престало. То је откриће у месту Глозел (Glozel), 1924.Г., много већег броја "грчких слова", него у споменутој пећини. Ту, у Глозелу, 20 км јужно од Вишија, ископано је на једном сеоском добру камење по коме су урезани јелени, медведи, неке животиње, које би могле бити пантери, дивљи коњи, дивљи бикови, али - изнад свега - мноштво знакова, који изгледају као слова из Азила, или као писмо филистинаца, тј. као тзв. "грчка слова", па "синајско", или она из места Избет Сарта. Ископине из Глозела датиране су на десет, или девет хиљада година пре Христа, одн.- отприлике - као и откриће у пећини Азила. Француски археолог Морле (Dr A. Morlet), обавештава у наставку Шпанут, саставио је од бројних урезаних знакова .тзв. "азбуку Глозел", која - по француском истраживаоцу - зачуђујуће личи на азбуку Филистинаца.

Додајемо, да је својевременобно "афера Глозел" изазвала у Француској много узбуђења и вике, па чак и судске процесе, јер су - у једном моменту - гласови о фалсилфиковању целог тог налаза надвладали. Међутим, Шпанут каже, да већина глозелских цртежа, који приказују животињски свет с краја дилувијалног доба, побијају тврђење о могућности фалсификовања. Том аргументу Шпанут додаје још један, а тај је: да би се идеја о кривотворењу могла прихватити, морало би се доказати, да је власник терена, на коме је тај археолошки материјал нађен, онда осамнаестогодишњи Емил Фраден (Emile Fradin) познавао - како постдилувијални животињски свет, тако исто и филистинско и "синајско писмо".

Кад се све то узме у обзир, онда је - сматра Јирген Шпанут - лакше схватити тврђење скандинавских Еда, по којима су руне настале "пре почетка дана", у "прастаро време", када их је човеку дао један бог. Наш аутор даље наводи Макалистера (Macalister, 1913., 130.), по коме су они, који су измислили писмо, поставили камен темељац наше цивилизације, па закључује:

"Kann es sein, dass wir diese Gabe
unter allen Völkern den Philistern verdanken",

односно:

"Може да буде, да ми овај дар
међу свим народима дугујемо Филистинцима."

Целер је - у духу великог и стрпљивог истраживаоца - упоредио многе азбуке, откривене у Европи и по Малој Азији, дошавши - како наводи Шпанут - до закључка, да ако се упореде поједина слова тих разних азбука, она личе једно на друго као јаје јајету. Дефинитивна Целерова реч у вези с тим је:

"Alle betrachteten Alphabete ind einer gemeinsamen Wurzel entsprungen."
"Све проучаване азбуке настале су од једног заједничког корена. "
(Гл. 4. Целерове књиге, пп. 95.-120.)

Према томе, може се рећи, по Целеру, како наводи Шпанут, морало је постојати једно место и одређено време настанка писма, а исто тако и "народ носилац", који је то писмо проширио и разнео по Европи и по великом делу Азије.

На стр. 194. Шпанут даље излаже резултате Целерове студије, по којој су "народи са северних мора" за време (некакве) велике сеобе "испунили огроман простор, почев од западне обале Француске, па преко Шпаније до Црнога мора и до Тигра и Еуфрата, па на југу до северне Африке и до Црвенога мора. А Рамзес III је - у свом папирусу - (Мединет Хабу, табла бр. 46.) оставио сведочанство, које Шпанут наводи:

"Sie legten ihre Hände auf alle Länder bis zum Erdrand",

тј.:

"Они ставише своје руке на све земље до краја света".

А у извештају о Атлантиди, који је понављање египатске приче из времена истог фараона, потврђује се - каже Шпанут - горње тврђење. По тим египатским записима, како је донео Платон у дијалогу Тимеј (25., а-б):

"Они (тј. десет атлантских краљева) владали су оним острвом (Краљевским), а такође и многим другим острвима и сувом земљом. Осим тога, владали су ови краљеви, почев од Средоземног мора и Либије до Египта и у Европи до Тиренског мора. Читава ова сједињена сила имала је у плану, да вашу и нашу земљу (тј. Грчку и Египат) исто тако као и све земље с ове стране мореуза (тј. Гибралтара) једним јединим ратним походом подвргне под њену власт. "

После овог сведочанства, Јирген Шпанут као да ставља потпис, тврдећи:

"Die archäologische Forschung hat auf grund überaus
zahlreicher Funde diese Angaben in jeder Hinsicht bestätigt".

Дакле, Шпанутове речи налик су на некакво задње слово, на неку врсту аманета онима, који треба да наставе тамо, где је он стао:

"Археолошко истраживање је својим веома бројним
налазима ове податке у сваком погледу потврдило."

Значи - археологија је потврдила и тврђење у последњем пасусу дела Јиргена Шпанута, који евоцира хладнокрвна Целерова истраживања.сматрајући их научним достигнућима највишег степена. Наш писац изражава уверење да је Целер својим радом окончао један давнашњи спор око питања односа између руна и раних знакова за слова, па пише своју последњу реченицу:

"...die "Philisterschrift", die fälschlich als "phönizisches Alphabef bezeichnet wird, aus der Runenschrift der Atlanter-Nordmeervölker hervorgegangen ist",

што значи, да је:

"...Филистинско писмо", које се погрешно назива "феничанском азбуком" произашло из рунског писма Атлантиђана - тј. северно-морских народа. "

Чини нам се, да те своје речи Шпанут сматра неком врстом печата свега, што је у целом свом делу написао. За нас - међутим - тек се овде поставља главни проблем, па ћемо покушати, да се од ове, последње Шпанутове стране поглавља о "Филистинској азбуци", вратимо на стр. 187., где је он употребио један назив, а да га није по иначе његовом редовном обичају - објаснио. То је придев

"илирски", који је у контексту тог свог одломка ставио уз придев "источнонемачки". Откуда сада наједном, да он повезује са источним делом Немачке, нешто "илирско" - појам у принципу везан уз Балканско полуострво? Чини нам се, да би нам иначе овај симпатичан и одвише савестан истраживалац био много ближи, да је и у наведеном тренутку показао своју високу свест великог научника, давши пригодно објашњење и образложење ове нагле употребе једног у овом поглављу јединственог случаја (хапакс). То је био за Шпанута императив, утолико пре, што је данас пољска археологија на високом ступњу, а археолошки - између данашње Пољске и Немачке, било источне, коју овде спомиње Јирген Шпанут, или западне - нема разлике.

Ми ћемо стога - уместо Шпанута - да дамо најкраће објашњење чудећи се недостатку његове научничке искрености. О "илирско - источнонемачкој" култури бронзаног доба може да се говори, захваљујући установљеној чињеници, да су преци свих данашњих Словена, некадашњи Срби, живели на једној огромној евроазијској територији, о чему историја говори у детаљима. Да је Шпанут хтео само мало да се осврне на резултате истраживања његових пољских колега и толико би било довољно за потпуно разумевање његовог текста. То би такође било помогло да се схвати, ко су - не само делимично, већ једним великим процентом (по неким научницима 60-70%) - преци Немаца? У ту сврху, довољно је, да се - чак и данас - пропутује једним крајем Немачке, уз пажљиво посматрање географских и породичних имена, упркос свим деформацијама и изменама. Такође су речите и мало старије географске карте, на којима се види, чак и по тврђењу неких немачких научника, који су у овој студији цитирани на пригодним местима, да су извесна словенска, одн. српска имена једноставно са Балкана пренета на север Европе. Како је до тога дошло, читалац ће моћи разумети, када се упозна с главом посвећеном Нестору Кијевском, Сипријану Роберу, Шафарику и Суровјецком, Шулцу, итд. Но у овој прилици, с обзиром да Шпанут подвлачи, цитирајући Целера, како су северноморски народи - ти - по њему делимични преци Немаца, некада "испунили огроман простор"... од западних обала Француске, преко Шпаније до Црног мора, до Тигра и Еуфрата и на југу до северне Африке и "Црвеног мора", ми ћемо да кажемо сасвим одређено, који је то народ био на тако огромним пространствима. С тим циљем цитираћемо овде текст из књиге Илије Живанчевића, без икаквог коментара, јер је он довољно и јасан и речит.[15]

> "Овом приликом, отпочиње Живанчевић одломак који нас овде интересује, нас занима искључиво један део беле расе - Словенство.
>
> Растурено од Владивостока до Јадрана, огромним својим делом оно и данас личи на огромну сфингу.
>
> На средини Евроазијског копна, између схватања истока и запада, оно је - и бројно и географски - као кичма човечанства и његова стремљења су од огромног значаја, а не само по њега, него по цело човечанство уопште.
>
> Вијући се под истовременим и бесомучним ударима западног материјализма и летаргичног сањарења истока, Словенство чини утисак, да је у непрекидном и сталном уобличавању. Од куда долази оно и шта је његова далека прошлост?
>
> Словени нису писали своју рану историју... а страни извори још на првом кораку срећу их као многобројан народ... Летопис Несторов... Словене је нашао у Сенару као неимаре Вавилонске Куле, етнолошки као Јафетове потомке, а на Балкану их је нашао у прастара времена... као Илиро - Словене...
>
> Осим словенских летописа... постоји и тзв. Баварски летопис, по коме су Словени дошли из праотаџбине преко јужне Русије... Крај осамнаестог и деветнаести век заинтересовани су необично живо историјом уопште и истраживањем прошлости Словена и њиховог порекла. Ослањајући се најпре на летописну књижевност и традицију, на Словенском југу створила се веома заслужна историјска школа - Српска, како би се могла назвати по томе, што су јој Срби били најизразитији представници, или јужнословенска по томе, што су је примили готово сви историчари са Словенског југа, или, најзад, аутохтонистичка по томе, што Словене налази у давним временима као староседеоце на Балканском Полуострву. Ова школа је сматрала, да су

они народи, који су живели на данашњој словенској територији: Дачани, Трачани, Илири и сви остали, који се спомињу на Балкану, у јужној Русији и у Средњој Европи, само разна имена Словена и њихових племена.

Идентификујући Винде, Виниде, Венде, Венете са Херодотовим Сарматима и Енетима и са Хомеровим и Цезаровим Венетима, ова школа је нашла Словене - не само на Балкану и у Централној Европи, већ и у Италији, на Пиринејима, у Бретањи, Хелвецији, Скандинавији - готово у целој Европи. А ослањајући се на ономастику и филологију, нашла их је и у Северној Африци - Египту и Малој Азији. Најизразитији представници ове школе су Јован Рајић, Милош Милојевић, Марво Орбини, Качић-Миошић, Грубишић, Раковски и др. Ова школа извршила је огроман утицај и на руске раднике на историји Словенства: Татишчева, Ламанског, Болтина, Данилевског и др. А од Пољака припадају јој добро позната имена Адама Мицкијевића, Суровијецког, Лелевеља, Мацјејовског, Клечевског и др. Међу Словацима и Чесима истакли су се Папанек, Шафарик и др.

Против ове школе појавила се као реакција немачка, берлинско - бечка школа, која данас тријумфује на свим нашим катедрама историје и... стала је на гледиште, да се Словени имају тражити као "варвари" на оним местима, на којима их је означио готски калуђер Јорданис у шестом веку, а њихово надирање на Балкан има да се рачуна од Јустинијанова доласка на престо, после године 527. Према овоме, теза о аутохтоности Словена и тзв. аутохтонистичка школа имају отпасти и насељавања данашње словенске постојбине има да се схвати као предодређено кретањем Хуна и њиховом пропашћу.

Али, немачка школа пала је у још већу грешку придруживши се другим летописима, који се не могу узети као тачни и непристрасни извори за словенску историју - због тога, што су верски и национално припадали оним таборима, из којих се на Словене гледало крвавим очима... "

"Према филолошким претпоставкама Немци су стали на непозитивистичко гледиште, да су Аријевци подударни са Германима.Овим немачким тврђењем Словенство је потискивано из индо - европске групе, његова се прошлост поново обавијала тамом, а оно и његова стара култура имали су да се потраже негде међу Монголо - Татарима... "

Међутим:

"Досадашњи резултати из филологије систематски прегледани и сређено изложени, довољни су, да разреше овај проблем и да на сасвим нов начин представе историју древних Словена исто као и историју уопште...

Филологија је стала на гледиште, да су словенски и ирански - произишли из истог дијалета аријског језика и да су, према томе, ова два језика у прошлости били једно. Затим, изналазећи архајске облике јако заступљене код словенског, санскрита и јерменског... филозофи су нашли необично блиску сродност словенског, санскрита и јерменског. А упоређењем словенског са балтским, закључено је, да су и та два језика морала постати из истог дијалекта... Што се пак тиче сродности словенског језика са германским, немачки филозофи Фик и Шлајхер закључили су, да и један и други језик произлазе из истог аријског дијалекта...

Из ових карактеристичних факата, да словенски стоји, с једне стране, у тако блиском сродству са сатем језицима... и у тако блиском сродству са кентум језицима, а с друге стране - германски и индоирански су тако далеко међу собом, да се мора закључити, да се тзв. индо - европско лингвистичко сродство германског и индоиранског заснива само преко словенског и његовим посредством. ДРУГИМ РЕЧИМА, СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК ЗАУЗИМА ЦЕНТРАЛНО МЕСТО У ГРУПИ ИНДОЕВРОПСКИХ ЈЕЗИКА И ФИЛОЛОШКИ, И ГЕОГРАФСКИ, И УКОЛИКО МУ ЈЕ КОЈИ ИНДОЕВРОПСКИ ЈЕЗИК ГЕОГРАФСКИ БЛИЖИ, УТОЛИКО МУ ЈЕ БЛИЖИ И ФИЛОЛОШКИ...

ПРЕМА ОВИМ ЗАКЉУЧЦИМА ДО КОЈИХ СУ ДОШЛИ СТРАНИ ФИЛОЗОФИ (Фик, Шлајхер, Гриерсон, Џајлс идр.) за нас је потпуно и несумњиво јасно, да су Словени староседеоци готово на целој својој ДАНАШЊОЈ ТЕРИТОРИЈИ, ДА СУ СА ТЕ ТЕРИТОРИЈЕ, КАО ГЕОГРАФСКЕ ЦЕНТРАЛЕ ВРШИЛИ УТИЦАЈ НА СУСЕДЕ, И НА ЗАПАДУ... И НА ИСТОКУ, ДАВШИ И ЈЕДНИМА И ДРУГИМА РЕЧ... ЗБОГ ТОГА ЈЕ СЛОВЕНСКИ ЈЕЗИК ЦЕНТРАЛНИ ЈЕЗИК ИЗМИШЉЕНЕ ИНДОЕВРОПСКЕ ГРУПЕ,

ДА СУ СЛОВЕНИ, као АРИЈЕВЦИ, ВРШИЛИ СВОЈА НАДИРАЊА КА ВИСИЈАМА ИРАНСКИМ И ДАЉЕ КА ИНДУ И ГАНГУ ТРАЦИЦИОНАЛНИМ ПУТЕМ ПРЕКО БОСФОРА ЈАСНО ИЗЛАЗИ ИЗ СКОРАШЊИХ ОТКРИЋА СТАРИХ ДОКУМЕНАТА У КАПАДОХИЈИ...

АЛИ, КАО ШТО СЕ ИЗВОР тзв. ИНДОЕВРОПСКИХ ЈЕЗИКА НАЛАЗИ У СЛОВЕНСТВУ ТАКО СЕ ПРВИ ЗА САДА ПОЗНАТИ АРИЈАНСКИ ОБИЧАЈИ НАЛАЗЕ ОЧУВАНИ У ВЕДАМА. А ОБИЧАЈИ ДРЕВНИХ СЛОВЕНА УКОЛИКО СУ ПОЗНАТИ, ЗАБЕЛЕЖЕНИ, или ИНАЧЕ ОЧУВАНИ, ПОДУДАРНИ СУ СА ОБИЧАЈИМА ИЗ ВЕДСКЕ И ГОТОВО ВЕДАНТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ, ИЗ ЧЕГА ИЗЛАЗИ, ДА СУ И ВЕДЕ И ВЕДАНТЕ КАО ПРВА ПОЗНАТА АРИЈАНСКА ПРЕДАЊА ТВОРЕВИНА СЛОВЕНА КАО НОСИОЦА АРИЈАНИЗМА, КАО НАРОДА КОЈИ ЈЕ АРИЈАНИЗОВАО И тзв. ИНДОЕВРОПСКУ ГРУПУ.

...ИНДИ НИ САМИ НЕ МИСЛЕ ДА СУ ВЕДЕ ЊИХОВ ПРОИЗВОД ВЕЋ ДАСУ ИХ ДОБИЛИ ОД БОГОВА ПОСРЕДСТВОМ МУДРАЦА КОЈИ СУ БИЛИ "МАНТРАДРАШЋА"... КАД СЕ, дакле, СЛОВЕНСТВО НЕПРИСТРАСНО ПОСМАТРА СА НАУЧНО - ФИЛОЛОШКОГ ГЛЕДИШТА И КАДА СЕ ДЕТАЉНО ИСПИТАЈУ ЊЕГОВ ПРЕТ-ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ И ДРЕВНИ ОБИЧАЈИ, ОНДА И ЊЕГОВА И ОПШТА ИСТОРИЈА ДОБИЈАЈУ ДРУГИ ИЗГЛЕД.

ИСТОРИЈА СЛОВЕНСТВА ТИМЕ ПРЕСТАЈЕ ДА БУДЕ ИСТОРИЈА НАРОДА ИЛИ РАСЕ, КОЈА СЕ ИМА СМАТРАТИ КАО УДАЉЕНА ОД КУЛТУРЕ ЗА ЧИТАВЕ ВЕКОВЕ И ПРОСТОРЕ, НАПРОТИВ, КАО ИСТОРИЈА НАРОДА КОЈИ ЈЕ ДАО РЕЧ, ВЕДЕ И ВЕДАНТУ, ОНА ПОСТАЈЕ - ОПШТА ИСТОРИЈА".

15. Илија М. Живанчевић, "Новом Покољењу", Београд, Изд. Штампарски Завод "Орао", 1934.г.

Овим закључујемо избор текста из Живанчевићевог дела, од стр. 9-24., који је, као што смо подвукли, у толикој мери јасан и речит, да није потребно да му додајемо било какво тумачење. Тако, уместо да отпочнемо једну вербалну одбрану његових тврђења, ми ћемо у наставку приказати неколико географских карата - одн. сведочанства речитија од десетина исписаних листова. Прва приложена карта, узета из "The Atlas of World History, The Classical World"[16], претпоставља, како стоји испод саме карте "Стари Свет из 300.г. пре Христа". По службено - усвојеним историјским и географским појмовима, на једној карти из 300. године пре рођења Христовог не би уопште требало да буде Словена. Међутим, ми их овде видимо дубоко у срцу старе Европе, док су Германи само на територији данашње Данске и мало јужније од ње. У ствари, у далеко претхришћанско доба, истородни Балти и Келти још нису били издвојени као неке нове етничке групе, а нити Јитланд није био германски, јер је цела та огромна територија била насељена Протословенима што - између осталога - најбоље доказује и само име Балтичког мора, коме у потпуности одговара и назив језера Балатон, у Централној Европи, у много касније формираној Мађарској, коју је населио народ туранско - турског порекла. Мислимо, да присталице фалсификованог учења о касној појави Словена у Европи у односу на ову карту немају шта да кажу. Али уз нашу примедбу да онај истобојни део јужно од "Slavs" све до црноморских и јадранских обала треба такође да буде означен црно са "Slavs".

16. Colin and Sarah Mc Evedy, Macmilan Publishing Co, New York, 1973.

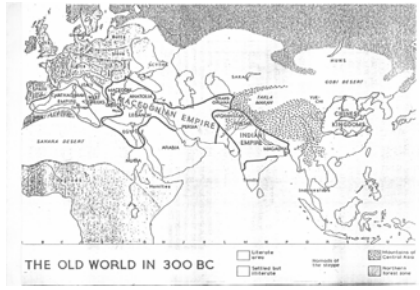

Дубоко жалимо, што на овом месту нисмо у могућности да прикључимо неку пољску археолошку карту, будући, да су Пољаци дошли на територији око Балтичког мора до таквих открића, која доказују присуство Словена у северно - балтичкој области чак до 2000 година пре Христа. Ето, још једног новог задатка пред будућим српским научним радницима, с обзиром, да су ти балтички Протословени стварно били Срби, чији су далеки потомци данашњи Срби Лужичани, а још даљи - Срби из Подунавља и са Балкана. А на основу чега то кажемо, то је јасно из целе ове студије, у којој се у више махова истиче значај Подунавља за праисторију Европе. Додаћемо још овде, да се на старим картама, које репродукују Птоломејеве, цео источни део Балтичког мора назива Синус Венедицус, тј. Венетски залив, а Венди, Венети, Венди, итд. је име, којим су странци називали северне, балтичке Србе, као што Немци још и данас називају Лужичке Србе.

Следећа карта из истог "Атласа светске историје" приказује стање у Европи 145.г. пре Христа. На њој је избрисана граница између "Балта" и Словена, а Германи се још увек налазе само на територији Јитланда, некадашњег "Сербонланда" и мало јужније од њега. У ствари, најновија историја Немачке ставља појаву Германа у каснијој Германији, одн. данашњој Немачкој, тек у годину 143. пре Христа, када су Словени по свим тим северним областима имали своје градове, своје храмове, своје богове и своју веру, као и ; уређен породични живот на високом етичком нивоу. Милош Милојевић каже, да када су први Германи у то доба видели двоспратне куће тих Протословена, мислили су, да су Словени ставили кућу на кућу. Између осталога и то сведочи какав је био ниво културе Балтичких Словена, одн. Срба. Сачувани су и описи њихових величанствених храмова, а позната је и њихова везаност уз земљу, коју су волели и коју су обрађивали на такав начин, и с таквим познавањем да су све касније европске придошлице учили земљорадњи, што и данас сведочи терминологија, која се на њу односи.

Следеће три карте - опет од истих аутора - показују, да историја у све већој мери открива присуство Словена свуда у Европи. Прва карта је из прве половине шестог века, друга из прве половине седмог, а трећа с почетка деветог века, а то је историјски период, на коме је Сипријан Роберт (Cyprien Robert) засновао своје тврђење, да је:

"...у доба Карла Великог све са оне стране Рајне,
што није било франачко, било словенско".

Историја је, дакле, коначно схватила, да су Словени "свуда по Европи", на југу - чак до Пелопонеза и по њему, сежући северно у непрекинутој линији до Балтичког Мора, будући, да још није било ни Мађарске, ни Аустрије, нити Румуније, а азијатски Бугари се још не беху превише удаљили од Дунава. Већ само један површан поглед на приложене карте доказује, да је Живанчевић тачно

констатовао, да кроз овакав начин прилажења прошлости Европе ИСТОРИЈА СЛОВЕНА, КАО И ОПШТА ИСТОРИЈА ЕВРОПСКОГ КОНТИНЕНТА ДОБИЈАЈУ ДРУГИ ИЗГЛЕД.

Из претходних карата очигледно је, да се уопште не може говорити о некој "великој сеоби народа", захваљујући којој су се Словени нашли уз аварско - хунско - татарске хорде, које су их довеле у Европу. Јер, на карти "Арапског калифата", из 740.г., јасно се види, да су се Авари сместили као на неком острву, окруженом Словенима, док се татарски Бугари још нису били удаљили одвећ од Дунава према југу. Ту су и Мађари још далеко од њихове данашње територије, којом су пресекли прастаре словенске земље. Словени на тој карти, дакле, нису ни на репу, ни на глави азијатских освајача, они су једноставно свуда - и на северу, и на југу, и на западу и на истоку. А да су некада на европском западу били и на Атлантику, где их је Цезар дословно утаманио у Галији, ипак је остало нешто, што не може да доведе у заблуду: то је језик Баска, који садржи сигурно између 30 и 40% српских речи. Но далеко од тога, да овде чак и покушамо, да се упустимо у тај проблем, ми га само предлажемо као предмет једне велике будуће студије. Напомињемо још једну ствар: зна се, да баскијски језик не спада у групу индоевропских идиома, но утолико је занимљивије да се установи, одакле Србима и Баскима тако велики проценат истоветног и сличног лексичког блага?! Биће, да је то нека мешавина између оних прастарих Срба у исто тако старој Иберији и тамошњих прастановника, но на будућој науци је, да о томе каже коначну реч, а ми ћемо овде да се вратимо питању писма и његовог порекла.

Имајући сигурну базу за уверење, да су данашњи Словени, а некадашњи Срби, који су носили разна покрајинска и обласна имена (због чега је код странаца дошло до конфузних појмова о њиховом имену и о њиховом постојању уопште), били - како рекосмо - староседеоци на огромним пространствима, па будући, да су они од најдавнијих дана водили трговину и својим бродовома обилазили велики део старог света, немогуће је, да су један такав начин живота могли водити без евиденције, записа, подсетника... У студијама о српском писму има доста појединости, које указују на то, да је српски народ од вајкада умео да се изрази различитим знацима, који су - урезивани у тврд материјал - имали изглед онога, што наука назива "рунама." На основу открића извесних старих сведочанстава, имамо разлога да закључимо, да су у историји небулозно представљени Пелазги, били Словени античког времена, или - тачније - медитерански Словени, што се опет своди на Србе. А пелазгијско писмо се спомиње у античким изворима и ми се чудимо, да се савесни Јирген Шпанут није на та сведочанства осврнуо, будући, нпр. да је више пута цитирао Дионисија Сицилијског... Тај његов пропуст веома подсећа на аустријског Филолога Wüsta, који, говорећи о свим Србима Азије и, Европе, мимоилази Србе Балкана и саме Аустрије...

У наставку овога поглавља читалац ће наићи на та сведочанства, али ми ћемо овде најпре приказати нешто, што представља - не знамо још тачно од када, али верујемо од времена старих "Пелазга" - а то је писмо, из ког је највероватније - произишао грчки алфабет. Ради се о ГЛАГОЉСКОМ ПИСМУ, или ГЛАГОЉИЦИ, назив, који долази од старијег појма за "РЕЧ" - "ГЛАГОЛ". Према томе, име ГЛАГОЉИЦА би означавало појам о нечему, или неком, ко ГОВОРИ. У српском језику се каже "БЛАГОГЛАГОЉИВ" за некога, ко зна лепо и умилно да говори. ПЕВАЧИЦА је или птица, или особа која пева и која зна да пева. ГЛАГОЉИЦА, формирана по истом принципу, може да буде само она КОЈА ГОВОРИ, КОЈА ЗНА ДА ГОВОРИ, А ТО ЈЕ - У НАШЕМ СЛУЧАЈУ - СКУП СЛОВА, захваљујући коме може да се преноси ЖИВА РЕЧ, да се "ГЛАГОЉИ". У српском језику је тзв. фигура етимологика (figura etymologica) лепа стилска фигура, као нпр.: лов ловити, песму певати, пој појати, итд., или - у нашем случају: глагол глагољити, што би било исто што и реч рећи. У српском језику се такође може та "фигура етимологика" проширити, па је нпр., могуће рећи: писац пише писмо, пишући писмена, итд. А како нас овде интересује азбука, назив који такође има своје прецизно значење, можемо на српском језику да се изразимо и на следећи начин: ГЛАГОЉИЦА ГЛАГОЛ ГЛАГОЉИ ГЛАГОЉИВО, а резултат тог акта је ГЛАГОЉИВОСТ... Ова тема би могла да се развије нашироко, но у овом случају нам је и толико довољно, да бисмо схватили дубок смисао назива за оно, што се обично назива "А-БЕ-ЦЕ-ДА", ИЛИ "АЛФАБЕТ" код западних Европљана, уз напомену, да ни један, ни други израз нису ништа друго, до ређање првих неколико слова.

Морамо овде да напоменемо, да у српском језику за "алфабет" постоји и један други назив, а то је АЗБУКА, но о томе говоримо у овој истој глави на пригодном месту, где спомињемо и други назив - БУКВИЦА. А БУКВИЦА и АЗБУКА могу да буду и ГЛАГОЉИЦА и ЋИРИЛИЦА, тј. оба српска писма, но ми се за сада нећемо удаљити од ГЛАГОЉИЦЕ, коју овде приказујемо у једној од њених старијих облика, из књиге "Слованка" од Клем. Грубишића.[17]

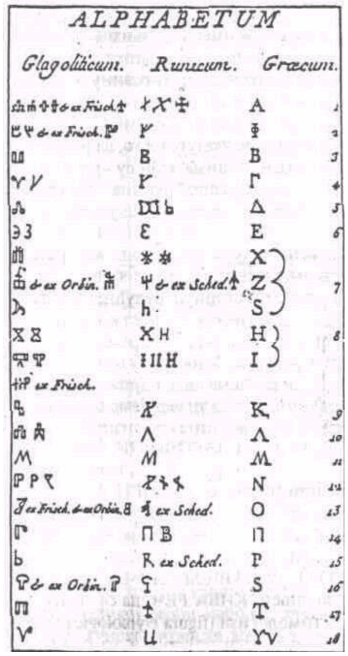

17. Clem Grubissich, "In originem et historiarum alphabetici slavonici glagolitici... disquisitio, populorum septentrionalium...", Veneti, MDCCLXVI.

Чини нам се, да уопште није могуће написати једну потпуну студију о писму, а да се не узму у обзир обе српске азбуке, ГЛАГОЉИЦА и ЋИРИЛИЦА, ова друга по њеном новијем називу. Ми овде и за сада још не можемо да закључимо, која је од ове две азбуке старија, јер су мишљења о томе подељена. На будућој науци је, да се овај проблем до краја испита и разјасни. С једне стране, треба да се установи тачан однос између РУНА и ГЛАГОЉИЦЕ, па између ГЛАГОЉИЦЕ И ЋИРИЛИЦЕ и најзад између ГЛАГОЉИЦЕ, ЋИРИЛИЦЕ и онога најстаријег "филистинско - грчког" писма.

Осим тога, сматрамо, да треба да се рашчисти и проблем, ког се дотиче Бехрам Питавала (Behram D. Pithavala),[18] који у свом доле цитираном делу пише о постанку и развоју знака за познато ведско и индијско "АУМ", о чему је било говора у почетку овога поглавља. Мишљења смо, да је решење тога проблема много једноставније од онога, што предлаже Питавала. Наиме, он сматра да би "свети слог" АУМ био синтеза од "АХУ" и "РАТУ". што би били облици за Ахура Мазда, а те две форме - деградиране, или покварене у Аухар Мазд, прихватили су - по Питавалином тумачењу - хиндуски риши, узевеши АУ од АУ(ХАР) и М од М(АЗД), па су тако дошли до АУМ, речи "изговорене пре стварања".

18. "The Iranian Basis of the Devanagri Sanskrit Alphabet, the numerical Signs and the sacred word "AUM"; its. Symbol.

Како овде није место за расправу ове врсте, ми смо тај проблем ставили одмах уз приказ старе српске ГЛАГОЉИЦЕ, која би се - чини нам се - морала упоредити са знацима писма Авесте и Деванагари, пре неког коначног суда о овој ствари. Испитујући пажљиво ГЛАГОЉИЦУ, ми налазимо у њој готово идентичан облик симболу за свету реч АУМ... која је "постојала пре почетка"... одн., "била изговорена пре стварања света..." А да би била изговорена, морао је постојати УМ. Није ли то управо оно, што у Питавалиној интерпретацији недостаје? Чини нам се, да ГЛАГОЉИЦА чува једну још неразјашњену тајну о улози народа, у чијем крилу је настала реч УМ, појам толико значајан у развоју људског бића и људског друштва.

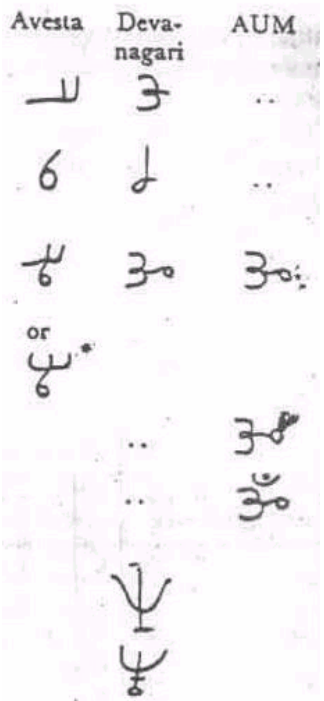

'A' for AHU

'M' for MAZDA

(a)- 'A' + 'M'

Its Right-Side-Up position is:

(б) With the Anuswara added :

"With this position, compare the Trishula of Shiva

the Trident of Varuna (Neptune), the greatest among Vedic gods and the ancient Zoroastrian symbol of "Farohar" shown below:

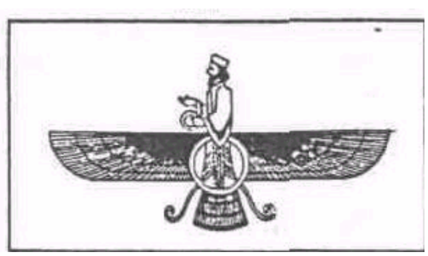

Derivation of 'AUM' Chart 'D'

Посматрајући ГЛАГОЉИЦУ и РУНЕ - чак и површно, није могуће не опазити сличност између једне и друге, па зато претходну репродукцију слова ГЛАГОЉИЦЕ додајемо табели Јиргена Шпанута, приказаној у његовом делу, с објашњењем, да је ту табелу израдио Целер са жељом и уверењем да помоћу ње илуструје своју идеју о заједничком пореклу писма. Ми ни у ком случају никако не можемо да сумњамо, да су и Шпанут и Целер свој предмет дубоко проучили. Међутим, обојица су учинили и поновили исту грешку као и толики научници Европе, који врше своја истраживања под утицајем германске берлинско - бечке школе, тј. потпуно су елиминисали у своме раду Словене. Добро гледајући ГЛАГОЉИЦУ, не можемо, а да се не упитамо: Није ли можда она онај први беочуг, на који су се надовезали разни мање, или више измењени облици свих каснијих слова у разним крајевима широке територије, по којој су се временом проширили Протословени, одн. Срби?

Доња табела носи у делу Јиргена Шпанута бр. 105. и он је уз њу додао следеће:

Zeller, Der Ursprung der Buchstabensschrift und das Runenalphabet. Osnabrück, 1977.,

тј.

Целер, Порекло писма и руне, Оснабрик, 1977.

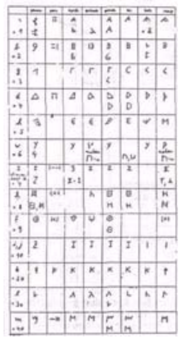

Упоређење између Целерове табеле, с једне стране и српске ГЛАГОЉИЦЕ и ЋИРИЛИЦЕ, с друге стране, утолико је императивније, што Целерова ћирилица има свега 22 слова, док старосрпска ЋИРИЛИЦА има 44 слова, а ГЛАГОЉИЦА, која је или ОБЛА, или УГЛАСТА, показује следећи број слова: УГЛАСТА ГЛАГОЉИЦА се састоји од 33 слова, а ОБЛА ГЛАГОЉИЦА ИХ ИМА 40. Ово је свакако предмет - не само за размишљање, већ и за једну дубоку студију, коју смо ми у овој прилици тек само назначили у оном делу, где упоредо приказујемо те две азбуке и грчко писмо у његовој класичној форми, са 24 слова. Као што је јасно, разлика у броју слова, одн. графички означених гласова је тако велика у прилог оба српска писма, да то изискује а и треба да привуче пажњу највиших научних кругова.

Чини нам се, а на основу историјских аргумената, да имамо и разлога, а и право, да бар претпоставимо, да стварање једне од ових двеју азбука, ако не и обе - иде у веома давну прошлост... Јер у историји Срба се - по најскромнијим објективним историчарима пење за неколико миленија. Грчки истроричар, коме смо посветили у овој студији једно поглавље, Лаоник Халкокондило, Атињанин, тврдио је у својој - такође у овој књизи цитираној историји да су СЕРБЛОИ, или ТРИБАЛОИ "најстарији и најмногобројнији народ на целој (њему онда познатој наша пр.) земљи". За илустрацију тог његовог тврђења, при коме Халкокондило није изразио никакво двоумљење, ми прилажемо карту кретања Срба кроз неколико последњих хиљада година, коју је фалсификована наука германске школе успела потпуно да одбаци.

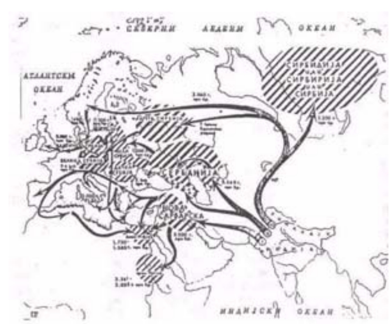

Захваљујући тој карти, лакше је схватити, како је било могуће, да се писмо истог порекла нађе у свим оним деловима света, где је Шпанут установио, да су у давној прошлости живели "делимични преци" Германа. Из исте ове карте је јасно, да је данашња немачка река Елба, некадашња српска ЛАБА (истоимена с реком Лабом у балканској Србији), од Римљана названа Албом, била српска река, која и данас тече достојанствено као нека давна занемела краљица, одељујући некадашње полуострво Сербон (данашњи Јитланд) од европског копна. С друге стране, од ушћа Елбе - према истоку - живи древни град Срба Љубица, под измењеним именом Либек (Lübeck).

И многа имена су нестала, или измењена, или су пак потонула заједно са земљом у море, где је ишчезло и Краљевско Острво, чије су име Грци предали као Басилеиа. Уз то острво Јирген Шпанут повезује Филистинце, па и све оно што је он кроз своје дело означавао под знаком навода као "грчка" или "феничанска" слова, која по њему, како то јасно излази из целе његове студије, нису била ни

"грчка" ни "феничанска", већ ФИЛИСТИНСКА, пренета тамо, где их данас археолози налазе, од самих ФИЛИСТИНАЦА... То Шпанутово тврђење може да објасни појаву истог писма, тамо, где су се Филистинци нашли, али не објашњава његову појаву по другим крајевима Европе и једног дела Азије, а понајмање објашњава данашња "грчка" слова из Мас-д-Азила у Француској, за која сам Шпанут тврди, да су из постдилувијалног периода. Та слова, исцртана црвеном бојом по белим каменчићима, далеко су од онога, што се мисли и што се зна о "пећинским" људима. Њихова форма је одвећ уобличена, а да би се могло мислити на неко бесмислено шарање, по светлој подлози. Осим тога, она су запањујуће налик на знаке слова, која - веровали смо и учили - потичу из много каснијег времена.

Репродукција тих "пећинских" слова налази се у Шпанутовој књизи, под бројем 108. где стоји још и: "Nach Piette, aus Behn, Vor-und Frühgeschichte, Wiesgaden", 1948., тј. слике су израђене према копији, или фотографији Пиета, а узете су из књиге Бенове, под насловом "Преисторија и рана историја", издате 1948.г.

Разбацана налазишта знакова једног истог писма по удаљеним крајевима једних од других, чини нам се - неминовно нас воде до помисли о једном народу, који је и сам живео - да тако кажемо - разбацан и по удаљеним областима, што - уосталом - стари писци и кажу, кад говоре о преисторијским и античким Словенима, чије трагове модерна археологија све више потврђује, као и сви научници, који се тим археолошким истраживањима служе. Само - на жалост као по неком прећутном договору, нигде се у науци не изговара словенско име... Додуше, назив Словен, као готово неодређен појам се и спомиње, управо као и "егејска", "анатолска", "медитеранска", или "обскурна" етимологија грчких израза... магловито и као у тами, али не: Србин, Србија, итд.

Па ипак - многе чињенице говоре у прилог тачности тезе, коју заступамо... Између осталог, о распрострањености давних Срба, а данашњих Словена, по целом пространству о коме више пута говори и Јирген Шпанут... Јер, ако узмемо у обзир само овај проблем писма и примедбу Јана Колара, који је рекао, да је језик Италије израстао на словенском стаблу (о чему више говоримо на одговарајућем месту ове књиге), па додамо томе ову табелу, такође узету из Шпанутовог дела, где она носи број 106., тиме ћемо се дотаћи још једног тешког и деликатног проблема.

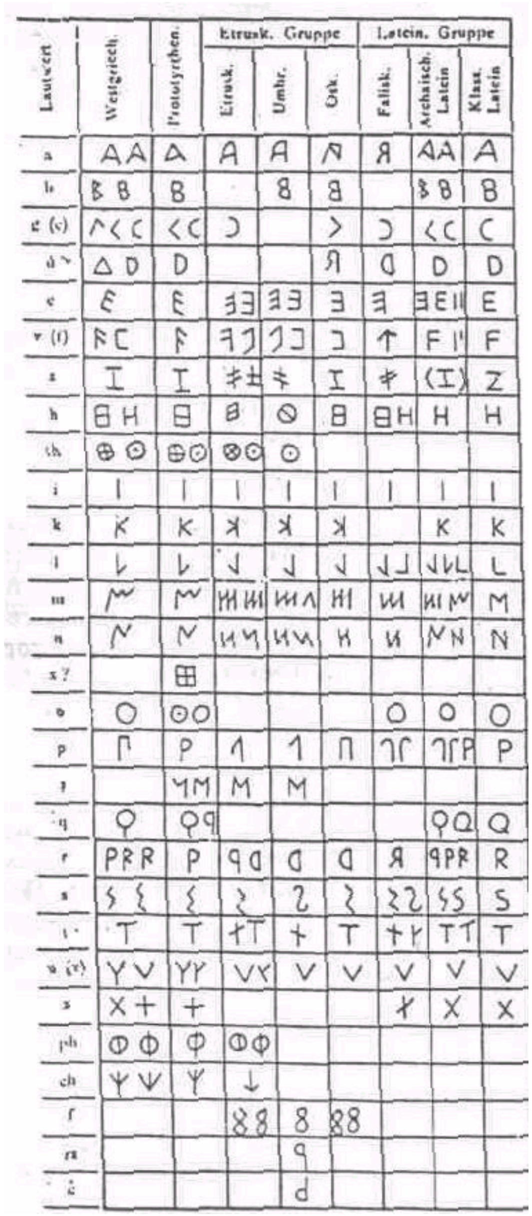

На табели је, као што видимо, приказано западногрчко, прототиренско, етрурско писмо, итд., али западна наука, покушавајући да реши етрурски проблем и да дешифрује етрурско писмо, тражи решења чак и међу афричким идиомима, али избегава да се с тим у вези - дотакне Словена и било ког словенског стабла. Судећи по овој табели, коју је Шпанут такође узео из напред споменуте Целерове књиге "О пореклу писма и руна", све овде поређане азбуке имају један извор, заједнички с натписима нађеним у Француској, на северу, Европе, у Малој Азији, у Египту итд., а тај извор сигурно припада много ранијем времену од онога, уз који је наука до данас везивала писменост. Ту писменост могао је да прошири по тако великом простору само народ врло бројан, покретљив, па према томе - веома распрострањен. А ни један други народ за који историја зна на подручју Европе и Азије, на ком је откривено писмо, о коме је овде реч, није био тако бројан - ни у прошлости, а ни у садашњости, као Словени, узети у оном смислу у коме их карактеришу филозофи Меје и Вајан (Meillet-Vaillant)

"...као један јединствен народ, који је говорио
јединственим језиком и имао свест о својој јединствености... "

Западни научни свет није био заинтересован за Словене, па их није ни изучавао, колико је - нпр. изучавао: Грчку, Рим, Египат, итд.

Па пођемо ли од свега напред изложеног и кренемо стопама Јиргена Шпанута све до Краљевског Острва, које је он представио на овде приложеној репродукцији карте у његовом делу о "Атлантиди", запазићемо - пре свега - да то острво није удаљено, ни од давне ЛАБЕ - АЛБЕ, а нити од СЕРБОН - ланда, садашњег Јитланда. По историчарима, који Словене налазе свуда по Европи као староседеоце још далеко пре XII века пре Христа, када је - по Шпануту - то острво задесила катастрофа, која је присилила "Филистинце" да га напусте, можда заједно са "другим народима севера", како овај аутор често понавља - у то доба, дакле, у том делу северне Европе - по обалама, полуострвима и сигурно на том острву, као и по неким другим, које писци спомињу, живели су древни да кажемо - Словени, огрешујући се о давно нестале људе, који онда себе нису тако називали. За те Србе старих времена Шафарик каже у својим "Старожитностима", да су били на обалама северних мора давно пре него што је Мојсије добио Законе на гори Синајској. Па, судећи по ономе, што је сачувао Платон у своме дијалогу "Критија", што спомиње Шпанут, а што ни најмање не личи на легенду, већ - напротив - на оно, што је сачувано о словенским мудрацима старих времена, на том острву се - не само знало за писмо, него је оно било урезивано и овековечено на стубовима и на плочама од злата. Ево, најпре, тог текста онако, како нам га је Платон приказао:[19]

'Εν δε τη στηλη προζ τοιζ νομοιζ ορκοζ ην μεγαλαζ
αραξ επενχομενοζ τοιζ απειθοθσιν.[20]

ωζ ο νομοζ αυτοιζ πάρε—
δωκεν και γραμματα υπο των πρωτων εν στηλη γεγραμμενα
ορειχαλκινη ν κατα μεσην την νησον εκειτ εν ιερω[21]

δικασαντεζ δε, τα δικασθεντα,
επειδη ψωζ γενοιτο, εν χρυσω πινακι γραψαντεζ μετα των
σιολων μνημεια ανετιθεσαν.[22]

Горњи одломци Платоновог текста у преводу гласе:

1. - На стубу, осим закона, (било је урезано велико проклетство за свакога, ко би се (о њих) огрешио.

2. - "...њима је то закон налагао и слова (натпис) првих (краљева), исписана на стубу од орихалка, који се налазио у средини острва, у храму..."

3. - Пошто би пресудили, када дан настане, пресуду би урезали на златној плочи, коју су, заједно са оделом, остављали за успомену."

19. Platon, Critias ou Atlantique.
20. О.ц.,119е.
21. О.ц.,119л
22. О.Ц., 120ц.

Какво је било писмо Краљевског острва? Којим језиком су говорили становници тог давно потонулог дела земље, претвореног у земаљски рај, захваљујући поштовању традиција, реду и законима? Платон каже, да су ти још у његово доба давно ишчезли људи имали мисли истините и велике, показујући доброту при суђењу о догађајима, а и једни према другима. Исто тако, они су презирали све друго осим врлине, не ценећи никакво богатство у злату, не губећи власт над самима собом и држећи се увек правог пута...

Овај Платонов опис слово по слово се слаже с оним, што се зна о старим Словенима, посебно о Србима, што је сигурно дало повода, да се још од најдавнијих времена створи појам о "небеској Србији"; што је служило као основа васпитања младих српских нараштаја, којима је мајка говорила, попут мајке Јевросиме:

"Немој, сине, говорити криво!...
Боље ти је изгубити главу,
него своју огрешити душу!"

И на то је сигурно мислио Живанчевић, кад је писао о:

"...људској мисли, која и данас - зрачећи - извире
из безгранично простране и несравњиво чисте,
бесмртне Словенске душе, осветљујући остали део човечанства. "

Сличне мисли сигурно су биле записане на златним плочама Краљевског Острва, несталог заједно с његовим племенитим и праведним житељима... Како су те златне плоче изгледале, нека нам о томе да неку представу слика, коју Јирген Шпанут доноси на стр. 185. свога значајног дела. Испод те слике пише: "Златне плоче, лево: филистинско писмо, десно: етрурско писмо." Ова слика носи у Шпанутовој књизи број 104. а узета је из текста под насловом: "Проналазак писма", објављеног, Тајм-Лајфу ("Die Erfindung der Schrift" -Time-Life). ,

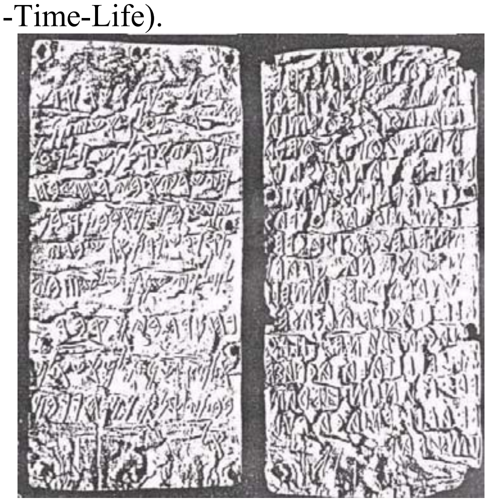

А којим словима су писали и на ком језику, да ли ће та тајна Краљевског Острва остати заувек прекривена водом?

Човек који ради, он верује. А рад кроз веру у оно што се ради, најчешће доноси плодне резултате... особито, када унутрашњим погледом успевамо да обухватимо - бар на кратко - и време и

простор. Тако смо - дознали, да је - отприлике у исто доба, када је потонуло Краљевско Острво, на другом крају Европе један народ писао и певао, под именом, које је сачувао Диодор Сицилијски... А ако се неким писмом и писало, и ако су се њим писале и дуге епске песме, претпостављамо - такво је писмо бројем својих слова морало превазилазити број руна... Биће, да је то исто оно писмо, о коме је реч у VI певању '"Илијаде": о коме је реч у Еурипидовој "Алкестиди", тамо, где се спомињу "Трачке таблице", везане уз име Орфеја, трачког краља. Судећи по ономе, што нам је сачувао Платон у "Критији" о језику "варвара", који су још у његово време говорили "варварским језиком", на територији Грчке и то особито жене, као већи чувари традиције, судећи по ономе, што он о том некад потпуно заједничком језику Грка и "Варвара" каже, нама тај језик ни данас није непознат...

Био је то језик оних, чије су име Грци и Римљани проширили као "Пелазги", који су - по многим писцима Хеленима били истински учитељи, јер су их научили: земљорадњи, искоришћавању руда, архитектури, градњи канализације, епском певању и, како кажу старе књиге - писмености. У прилог те идеје говоре јасне, једноставне и пуне смисла и логике чињенице, које ћемо изложити у наставку овога поглавља.

Није било само на северу мудрих, племенитих и светих људи. Многа сведочанства нам сасвим нехотице говоре, да је таквих људи било и на југу европског континента. Људи, који су се удаљавали од света, да би медитирали, живели чистим животом и постали слични боговима. И они су били духом отмени, чином племенити и мудраци, који су уливали поштовање.. Такви људи, код којих је УМ доминирао целим њиховим бићем, приближавајући их космичкој духовној сили - они су били она надахнута - митска лица, која су зидала успон човека као супериорног бића... Ми с таквима повезујемо и стварање писма, које од оних давних дана игра најодлучнију и најузвишенију улогу при остварењу везе човека с човеком и генерације с генерацијом. Тиме ћемо да пређемо на излагање грађе, коју смо до данас открили о СРПСКОМ ПИСМУ: ГЛАГОЉИЦИ И ЋИРИЛИЦИ.

б) ГЛАГОЉИЦА

Глагољица је српско писмо, које за научнике још увек представља један необјашњен проблем. Чини нам се, да је то зато, што се и при њеном објашњењу пошло од истог погрешног закључка, као и када се ради о српској историји, или о српском језику. Пошло се од касне појаве Срба и Словена уопште у Европи. Том уверењу подлегао је и познати лингвистички ауторитет, Александар Белић, који ипак - при третирању озбиљних научних питања не може да се мимоиђе.

Белић мисли нешто слично ономе, што смо ми овде претходно изложили, изводећи назив Глагољице од "ГЛАГОЛАТИ", тј. говорити. Међутим, он кроз то своје тврђење полази од релативно касног периода, од времена увођења хришћанског богослужења на словенском језику, што се нама не чини вероватним.

По Александру Белићу и по његовој краткој студији објављеној о ГЛАГОЉИЦИ у Станојевићевој Енциклопедији, то писмо се употребљавало у најстаријим и - по чистоћи језика - најлепшим старословенским споменицима. Ту дознајемо, да се ГЛАГОЉИЦА употребљавала у Моравској и у Чешкој (Кијевски Листићи, Прашки Одломци), па онда у Далмацији, као и да је допрла и до Русије, где се сачувала у натписима саборне цркве у Новгороду, па у руском запису попа Упира. Међутим, наставља Белић да излаже иначе уобичајено мишљење, вероватно још од X века Ћирилица је отпочела да потискује Глагољицу, која се употребљавала још неко време паралелно с Ћирилицом - тако, да је од краја XI века она наставила своје постојање само код покатоличених Примораца у северној Далмацији, на Кварнерском острвљу и у Истри, где се сачувала и до четрдесетих година XIX века, од почетка до краја у немилости код римске курије.

По своме изгледу глагољско писмо је имало два облика: старији - обли и млађи - угласти. Својим облицима она је сложенија од Ћирилице, за коју Белић мисли, како је то као по неком договору прихваћено, да је настала од грчког писма. Међутим, наставља да излаже своје закључке Александар Белић, сличности између глагољског и ћирилског начина писања налазе се особито тамо, ГДЕ

СРБИМА ГРЧКА АЗБУКА НИЈЕ БИЛА НИ ОД КАКВЕ КОРИСТИ, што значи: у односу на ГЛАСОВЕ, КОЈЕ ГРЦИ НЕМАЈУ.

Даље нам Белић каже, да је готово два века било спорно питање, која је азбука постала пре, односно која је старија? Најзад је тај проблем решен дефинитивно тиме, што је установљено, да су глагољицом писани најстарији споменици, тј. они, који садрже најстарији језик, као што је "Зографско Јеванђеље", а нарочито они "одлични" старословенски споменици, свакако из X века, настали у Чешкој и Моравској. Чињеница, да глагољица има примитивнији и сложенији изглед, такође иде у прилог њене старости. Осим тога, наставља даље Белић, сва најстарија обавештења, нпр. Црнорисца Храбра,[23] могу се тумачити много згодније, ако се претпостави, да је Ћирило саставио глагољицу, а не ћирилицу...

23. Црноризац Храбар, бугарски калуђер IX или X века. Његов спис "О Писмених" врло је вешта и ватрена одбрана словенске књиге од грчких напада.

Мишљење, да је глагољицу створио свети Јероним, одбачено је.

Па ипак, уз проблеме који се сматрају решеним, остао је као нерешен главни проблем - порекло глагољице. Тим питањем се бавио Исак Тејлор (Isaac Taylor), истраживалац порекла азбука уопште и 1880. г. је изнео мишљење, да је глагољица створена према грчком брзопису IX века. Тејлор је сматрао, да су се Словени већ пре Ћирила и Методија служили грчким писмом, комбинујући два и три грчка слова, кад је требало представити неки глас, који Грцима недостаје. Тако је Тејлор створио комбинације о постанку глагољских слова од по неколико грчких слова, што је Јагић касније допунио. Те комбинације су биле тачне, мисли Белић, за велики број слова...

Међутим, признаје Белић, известан број слова глагољице је на тај начин могао да буде објашњен, али - код неких су постојала велика натезања. Тако се најзад дошло до закључка, наиме - пошто све није могло да се објасни полазећи од грчког непотпуног писма - да је Ћирило можда узео нека слова из неке источњачке азбуке, с обзиром, да је он добро познавао различите источне језике. Тако су поникле теорије о позајмици извесних слова из Авесте (Вс. Милера), из јерменског и грузијског језика (М. Гастера, Абихта), из јеврејског и самаританског (Шафарика, Вондрака), из коптског (Фортунатов, Ламански). Неки су мислили, као Фортунатов, да се Ћирило угледао у самом стилизовању глагољице на источњачке азбуке, нпр. на коптску, која је и сама представљала стилизовану грчку азбуку. Али, ипак је и даље остао велики број оних (Лескин, Дилман, Тејлор, Амфилозије, Фр. Милер, Јагић, Бељајев), који су сматрали, да се само из грчке азбуке могу извести (или из простих шара, или из комбинација већег броја шара) сва слова глагољице.

Мишљења смо да се претходно тврђење не може сматрати строго научним. Као да су слова вез, који се изводи комбиновањем шара! То чак не изгледа ни озбиљно! Зашто мора да се узме као основа било глагољице, било ћирилице - грчка азбука уз толика натезања? Ми сматрамо, да је ту по среди други један, проблем, на који се нико није усудио да мисли. А како би се неко и усудио при упорном понављању:

"Срби су дошли на Балкан у VII веку по Христу,
а северно од Грчке су били само некакви "варвари",
чије име је - по Плинију - било срамно и одвратно за изговор."

Па да се управо у овом тренутку вратимо Белићу, који примећује, да је Глагољица по својим палеографским особинама старословенска, одн. црквено - српска, или ОБЛА и УГЛАСТА, употребљавана у Далмацији, у њеним манастирима. Белић даље тврди, да је обла Глагољица старија и да се угласта развила из ње, као и да се ова друга, тј. угласта, разликује од старословенске управо тако, као и српска ћирилица од старословенске ћирилице - тиме, што ни једна ни друга нису садржавале она слова, која у српском језику не постоје. То је врло значајна чињеница, која заслужује веома велику пажњу! Истраживања у том смислу, колико нам је познато, још нико није вршио. А то што овде

дознајемо о глагољици, на неки начин нас наводи на помисао о Вуку, и на његово главно правило: "Пиши као што говориш!" Није нам знано, да је овај феномен објашњен. Исто тако овде морамо да подвучемо и поновимо један одломак из Станојевићеве Енциклопедије под насловом "глагољско богослужење":

> "Првобитно су све литургијске словенске књиге написане у глагољском писму..., а касније, када је, после смрти Св. Апостола, тј. Ћирила и Методија, сложено ново писмо, много лакше и читкије (од Св. Климента Величкога?), књиге источнога обреда почели су писати овим новим, "ћирилским" писмом, па је за мало времена ћирилица потиснула код свих источних Словена старо глагољско писмо, те му после XII века у источној цркви и нема ни трага."

У наведеном тексту се скрива мноштво необјашњених ствари, којима се српска наука још није свестрано позабавила!... Нама особито изгледа вредна пажње споменута чињеница, да најстарији облици глагољице и ћирилице не садрже - ни један ни други - она слова, којих у српском језику нема... Што не може да значи ништа друго, до да су обе те азбуке биле састављене од оних, чији језик је био српски, те да су - према томе - та два писма израсла на коренима српског језика. На жалост - чини нам се - српска наука се односила према споменутим појавама као према нечему, што се ње не тиче.

в) CYPRIEN ROBERT О ЋИРИЛИЦИ И СРПСКОМ ПИСМУ УОПШТЕ

Сасвим другојаче од Срба, којих се ово питање тиче, држао се Француз Сипријан Робер, кога исто то питање није морало да се тиче. У овој студији ми смо више пута споменули његово дело у два тома, "Словенски свет", па то опет чинимо и овде, задржавајући се искључиво на тому II. Говорећи на стр. 229. о напорима латинских мисионара, да Словене привуку себи кроз веру, Сипријан Робер изражава мишљење, да је већ у самом почетку хришћанске ере морало бити књига писаних словенским језиком. Истина је, каже он, да северни слависти одбијају то тврђење, гледајући као прве изумитеље писмености Ћирила и Методија. Али, што се тиче слависта словенског југа:

> "Les slavistes du Midi soutiennent, au contraire, que Cyrille n'a fait qu'enrichir, sompleter par la liturgie, une litterature deja existante... Cette opinion paralt plus raisonnable. "

Другим речима:

> "Слависти Југа, напротив, сматрају, да је Ћирило само обогатио и допунио литургијом једну књижевност, која је већ постојала... Ово мишљење се чини разумнијим. "

Одмах иза тога, С. Робер наставља своје излагање, тврдећи, да изгледа невероватно, да један народ као Балтички Срби (које су странци звали Вендима), који су били врло активни, који су се бавили трговином, који су имали своје богате градове, своје лепо украшене храмове, итд., невероватно је, дакле, по њему, да такви људи нису поседовали писменост.

"Но рећи ће ми неко, пише Роберт: "Зашто од те писмености није нешто остало? Да су имали писаних споменика, до нас би допрли бар најкраћи натписи." Ја на то одговарам, наставља Сипријан Робер, да су ти натписи могли да постоје, да они могу да постоје и данас, а да се за њих не зна. Ко је, пита се он, обраћао пажњу, нпр., на натпис чувеног лава у Венецији, видљив свакоме, док слависти нису на њега упозорили? А наш словенски манускрипт у Ремсу, писан глагољицом, нисмо ли га ми кроз векове сматрали за коптски рукопис? А бугарсхи учени монах Храбри из десетог века, није ли он рекао:

> "Les premiers Slaves n'avaint point des lettres, mais ils lisaient

et devinaient a l'aide de lignes et d'entailles (tchrtami i riezami). On ne peut designer plus clairement les runes. " "

То значи:

"Први Словени нису имали слова, али су читали и прорицали уз помоћ црта и реза (чертами и рјезами). Не могу се означити јасније руне".

Ова врста писма, наставља одмах после горњег навода Сипријан Робер, налази се - уосталом - урезана на великом броју посуђа и предмета, који су стигли до нас од Венда са Балтика. Но још више од тога: када се исцрпно анализирају фрагменти паганских песама чешког народа, које је открио М. Ханка, запазићемо с изненађењем у њиховом стилу већ једну формирану и прецизну синтаксу и граматичке конструкције много правилније од оних, које налазимо на споменицима из периода после тог првобитног језика. Из тога несумњиво произлази, да су те паганске песме заостатак неке школе, можда на високом нивоу, која је цветала код Словена, пре њиховог преобраћања у хришћанство.

С осетљивошћу, која је - после Сипријана Робера - изгледа - недостајала српским научницима, он по сваку цену настоји, да докаже постојање словенске и српске писмености пре хришћанске ере. У ту сврху, он на страни 230 "Словенског света", спомиње:

"једног ученог Илира - Соларића, који је оставио један необјављени рукопис под насловом "Хијероглифика слованска", у коме је сабрао сва позната сведочанства, с циљем да докаже, да су доиста пре Христа постојали словенски хијероглифи.[24] Ми можемо да сумњамо, каже Сипријан Робер да су Словени имали један потпун хијероглифски систем, али - руне су познавали, а ако постоји само мали број натписа ове врсте, криве су зиме и мразеви, који далеко преко две хиљаде година прелазе преко стења и преко гробова давних словенских јунака. "

24. Претпостављамо, да Сипријан Робер мисли на Павла Соларића, који је живео од 1779-1821.г. Соларић је био коректор у штампарији Грка Теодосија у Млецима. Сматра се књижевником, без неке велике вредности. Међутим, занимљиво му је "Земљописаније"; писао је и дела с историјском тенденцијом; мислимо, да се међу њима налази "Хијероглифика словенска".

Даље дознајемо, увек из истог Роберовог дела "Словенски свет" (стр 231.), да је извесни M. Frachn из Петровграда 1835. г. објавио једну занимљиву дисертацију о најстаријем писму Руса. Писац цитира у тој својој расправи једног арапског аутора, по имену Јакуб-ел-Недима, који је писао своје дело 987.г. Ел-Недим говори о једном посланику своје расе, посланом руском цару - у ствари, Робер каже "краљу" - и о томе, шта је тај посланик видео у далеко руској земљи. Ел-Недим је том свом обавештењу додао и једну копију писма којим су се Руси у то доба служили. M. Frachn - каже Сипријан Робер објављујући копију тога писма, засновао је на њему један систем, који је апсолутно вероватан.

На жалост, тиме је ово врло занимљиво обавештење исцрпљено. У часу док ово пишемо, нама више није могуће, да потражимо дизертацију петровградског истраживаоца, а још мање Јакуб-ел-Недимов спис. Остаје, дакле, да се та сведочанства пронађу и уради - ако не цела једна нова студија, онда бар један њен део, који би се уклопио у рад о античкој српско - словенској писмености. С обзиром на слутње писца ових редака о пореклу српско - словенске писмености, не би смео да се пропусти ниједан документ, који би поткрепио закључке, које ћемо покушати да изведемо на крају ове главе! Уздамо се, да ће се међу младим српским научницима наћи и таквих, који ће с љубављу и с вољом хтети да се подухвате оваквог једног посла! А награда ће бити - тако мислимо - неочекивано велика, јер би откриће те закопане истине имало недогледне духовне и моралне последице на највишем нивоу![25]

25. У ову сврху неопходно се мора проучити и Соларићева "Хијероглифика славјанска". Сигруно је, да

она садржи драгоцена сведочанства!

Што се тиче светог Јеронима и глагољице, Сипријан Робер је мишљења, да се тај црквени отац, како га он назива, могао служити тим писмом, али да га није он изумео. Исто тако, Робер претпоставља, да су његови директни, или индиректни ученици писали извесне његове проповеди за "Илире" глагољицом, тј. српским језиком, што је јасно, будући, да се назив "ГЛАГОЉИЦА" изводи из "илирске", а ми ћемо рећи опет СРПСКЕ РЕЧИ - ГЛАГОЛ, што је синоним за РЕЧ. По Сипријану Роберу, глагољско писмо би представљало једну врсту савршености првобитних руна...

Робер је веома заинтересован за разлоге нестанка глагољице готово без трага. Он сматра, да је до те немиле ствари дошло, захваљујући особито "латинизираним Словенима", који су вршили праве прогоне оних, који су се глагољицом служили; уједно, што логично излази из претходне констатације, они су уништавали све што је било написано глагољицом. Тако се још у његово доба у прошлом веку веровало, да је најстарији сачуван глагољски споменик један псалтир из 1220. г. Међутим, захваљујући руским научницима, који су желели да установе постојање светог и обредног језика код Словена пре Ћирила и Методија, до открића је дошло. Наиме, учени Копитар се у вези с тим покретом дао на истраживања и после дугих напора је успео да открије глагољицу у - како Сипријан Робер пише - Klozianus, Крањској, у Чмарној Гори (Робер пише: Chmarna-Gora), у старом манастиру на Сави, чије су име Немци превели на њихов језик са Maria-Stein, што би било "Маријин Камен". Тај манускрипт, писан глагољицом, био је - према предаји - написан руком самог светог Јеронима, ако се поклања поверење натпису на насловној страни који је био додат тек у XV веку. Тај манускрипт је - наводно - пренео један далматински свештеник са далматинског острва, чије име Сипријан Робер пише Veglia.[26]

26. Веља.

Међутим, наш коментатор не верује, да је та глагољица била писана руком ученог светог Јеронима, јер начин, на који је била написана, показује, каже он, пре руку навикнуту на плуг и на тежак рад, пошто упркос дебљини пергамента, на извесним местима је он био готово пробушен пером, због тешке руке онога, који је писао. Између осталога, писац је био толико невешт, да је вукао линије за писање лењиром. Међутим, сматра Сипријан Робер, а и ми скупа с њим - све то није битно. Битно је, да је писмо глагољско, да је језик "илирски", одн. српски, али од свега је најважније то, што тај текст неопорециво потиче, наглашава Робер, из врло давног времена, чак из оног временског раздобља, када је "илирски" народ примао хришћанство. А то је било давно пре Ћирила и Методија. Тако тај рукопис садржи молитве за неофите, тј. за новопокрштене: судећи по садржају тих молитава, тврди Сипријан Робер, оне су настале чак у време, док се још водила борба између крштених и некрштених. Тако једна од тих молитава упућује вернике, да избегавају сваки додир с идолопоклоницима и при њеном завршетку се каже (Робер је приказао текст само на француском, па ћемо га ми овде с француског превести; међутим, што би за нас било много корисније, то је оригинални српски текст из тог врло интересантног раздобља, које је далеко претходило оном упорно и тенденциозно понављаном "доласку Срба на Балкан у VII веку" по Христу!):

> "Нема никакве јединствености између светла и мрака, нити између хришћанске деце светла и пагана. Треба веома много поштовати свето Крштење и никако не треба имати нечисте односе с крштеним девојкама, јер и такво понашање било осуђено од свих светих синода целога света... а они, који се томе одају, биће послати у вечну ватру. Сваки хришћанин треба да се сачува чист као Божији храм; он мора да се задовољи својом женом, не мислећи ни на једну другу и не треба да се подаје, као животиња, својим неумереним жељама. Када је Исус Христос упитан, да ли је допуштено отерати супругу, одговорио је: да сваки човек, који отера своју жену, осим у случају невере, постаје сам прељубником..."

Текст је, каже Сиприан Робер, овде нагло прекинут, због четири листа који недостају. Но без обзира на нестанак завршетка, расуђује наш писац, потпуно је јасно, да је он био састављен за један народ још упола утопљен у паганску разузданост и у чулна уживања.[27]

27. Да бисмо олакшали посао онима, који желе да се посвете продубљавању овог врло занимљивог језичког проблема, будући, да се ради о српском језику од "пре доласка Срба на Балкан", или бар о једном његовом дијалекту, ми ћемо овде приказати у целости оригинални текст Сипријана Робера, који - у ствари - може да представља само превод рукописа, којим се - или он сам бавио, или је пак консултовао сређен текст неког слависте, уколико то није био сам Копитар. Дакле, на француском горњи савети гласе /"Словенски свет", том II, стр.233.-234./:

"Il n 'y a point de communion entre la lumiere et les tenebres, ni entre les enfants chretiens de la lumiere et les palens. Il vaut tenir en grande veneration le saint Bapteme et ne point avoir des rapports impurs avec des filles baptisees, car cette conduite est condamnee par tous les synodes de l'univers... et ceux qui s'y livrent seront envoyes au feu eternel. Tout chretien est tenu de se conserver pur comme un temple de Dieu; il doit se contenter de sa femme sans penser a aucune autre, et ne pas se livrer, comme les animaux, a ses desirs deregles. Jesus-Christ, questionne s'il etait persmis de repudier sa compagne, repondit: Que tout homme qui renvoie sa femme, hors le cas de l'infidelite, devieat lui-meme adultere..." "...celte homelie fut evidemment composee pour un pepule encore a moitie plonge dans les desordres et la sensualite du paganisme."

Копитар, да би био сигуран у оно што тврди, упоређивао је "клозијански" рукопис с друга три "илирска" текста, о којима на овом месту немамо потребе да говоримо, сва три писана од једног "Илира" по рођењу... Вршећи то упоређење, он је изјавио, да је у "клозијанском" рукопису констатовао постојање једног начина писања, једног одређеног стила, различитог од стила светог Ћирила и старијег од времена у коме су Ћирило и Методије живели.

У наставку, Сипријан Робер изражава, да није паметно, да се прихвати мишљење Востокова и руских слависта, по којима није било словенских људи од пера пре Ћирила и Методија. Међутим, каже Робер:

> "Les premirs disciples de saint Cyrille furent eux memes, a ce qu'il semblerait, d'une autre opinion, puisque l'un d'eux, le moine Chrabr dit formellement: Les premiers chretiens slaves ecrivirent forcement jusqu'a l'arrivee de Cyrille... Ainsi, d'apres le temoignage meme du moine Chrabr, son maitre Cyrille n'aurait fait que perfectionner une litterature deja nee avant lui. On est surtout porte a le croire, en voyant les Goths... posseder deja les evangiles dans leur langue plusieurs siecles avant Cyrille.[28]

Ево, шта тврди напред Сипријан Робер:

> "Први ученици светога Ћирила били су, баш они, како изгледа, другојачег мишљења, пошто један од њих, калуђер Храбри, каже изричито: Први словенски хришћани - наравно - писали су до појаве Ћирила... Тако, по тврђењу самог монаха Храброг, Ћирило је само усавршио књижевност створену већ пре њега. У то верујемо утолико више, што су Готи... већ поседовали јеванђеља на своме језику више векова пре Ћирила."

28. "Le monde slave", p. 235.

Даље дознајемо од Сипријана Робера, да "Илири", одн. антички Срби сматрају, да су - као и Грци - примили хришћанство директно од апостола Павла, приликом његовог преласка Балканског

Полуострва, на путу за Рим. Исто то тврди и Нестор Часни Кијевски. 34. г. пак по Христу, свети Јован, на путу из Грчке у Шпанију, зауставља се у Срему, где оставља као епископа свога ученика Андроника. А папа Урбан VIII (изабран за папу 1623.г.) у својој були, која се односила на оснивање једног "илирског колегија", каже за Илире, да су "прворођенчад" у крилу цркве...:"Nationem illyricam primogenitam in gremio... ecolesiae..."[29] А то значи, коментарише Сипријан Робер, без сваке сумње, да се горње речи односе на прве покрштене међу "варварима".

29. Колико нам је познато, претходно тврђење, да су ИЛИРИ, или како Сипријан Робер више пута пише ИЛИРСКИ СРБИ, били први који су примили хришћанство - о томе је први говорио папа Јован X у X веку, како би то покрштавање спојио с много каснијим покрштавањем Хрвата, уврштавајући их тиме против сваке историјске подлоге - у Илире.

У наставку Сипријан Робер каже, да би неко можда могао да му изнесе примедбу, како су градови тога времена били или грчки, или римски и да нема доказа, да су Словени тада играли било какву улогу. На ту примедбу могу да одговорим, да су тадашњи Илиро-Срби по градовима можда били претопљени било у Грке, било у Римљане, међутим СЕЛА, А ОСОБИТО ПЛАНИНЕ НИСУ НИКАДА ПРЕСТАЛЕ ДА БУДУ ИЛИРО - СРПСКЕ И ДА ГОВОРЕ ИЛИРО - СРПСКИМ ЈЕЗИКОМ. А како би могло да буде другојаче, пошто Римљани планинце и кршне илирско - српске горштаке нису ни могли да потчине, па чак их никада нису ни сматрали својим робовима. Уосталом, сам свети Јероним, чији се ауторитет не би могао порицати, каже на више места у својим делима, да су се "Илири" његовог времена служили једним особитим "варварским" језиком. Уосталом, како је и сам био "Илир", рођен у Далмацији, он је говорио тим "илиро-српским" језиком, којим се у његовој родној покрајини и данас говори, о чему је дао сведочанства Себастијан Сладе-Долчи, коме смо у овој студији посветили једно поглавље. Иначе је познато, да је тај син Далмације за своје време био полиглота. Сладе-Долчи пише, да је свети Јероним говорио пет језика. Сипријан Робер каже:

"Il y a du Slave en lui..."
- "Има нешто словенско у њему",

при чему западњачки слависта вероватно није мислио само на ватрену природу Јеронимову, коју је овај морао као свештно лице да обуздава, већ сигурно и на његову способност за учење страних језика.

Говорећи о покрштавању Словена уопште, Робер је - премда западњак - показао велику осетљивост у односу на поступке римске цркве према Словенству. Ништа мање није био огорчен и против германских насиља у име хришћанства, јер је Немцима хришћанство било само изговор за уништење Балтичких Срба и за отимање њихових територија, које су приграбили за себе. Последњу главу свога дела "Словенски свет" Сипријан Робер је назвао:

"Des deux alphabets slaves et du dualisme
litteraire et religieux qui en resulte",

tj.

"О две словенске азбуке и о књижевном и
верском дуализму, који из њих произлази".

Одмах у почетку тог дела своје студије, Сипријан Робер пише:

"Mais le clerge latin d'alors n'ecouta que son ambition qui lui
disait d' asservir a ses rites le plus de Slaves possible, sans s'inquieter
des consequences qui pourraient en resulter."

А то значи:

"Тадашње латинско свештенство слушало је само своју амбицију,
која му је налагала, да потчини својим обредима што је могуће

више Словена, не мислећи на последице, које би из тога могле да произиђу..."

Но писмо српског народа није било изложено само насиљима католичке цркве, већ и насиљима аустријских власти, те је тако Сипријан Робер могао још у његово време да закључи:

> "Тако су се мало по мало створиле код Словена две супротне литерарне тенденције, које су се разликовале једна од друге чак и самом азбуком."
>
> "Могло би се помислити у првом тренутку, пише он даље, да те разлике у писму нису имале озбиљне последице. То је варка... Јер... код Словена - слово има врло велику важност, слово је спољни знак идеје, оно је скоро сама идеја. Латинска азбука је код тог народа постала синоним латинске вере; а ћирилица је означавала оне, који су се њом служили - као припадници источњачке литургије."

Када се мало удуби у порекло слова разних раса, откриће се скоро увек, да су она - у свом почетку - била блиско повезана с вером и с природом... Првобитна имена /будући, да је говор о СРПСКОЈ ЋИРИЛИЦИ, а не СЛОВЕНСКОЈ! - ми ћемо још једном заменити Роберове Словене именом које у овој прилици једино одговара/ - првобитна имена, дакле, српских слова, представљају сасвим особите алузије. Слависти су нагомилали много претпоставки с циљем, да српској азбуци нађу одређено верско значење, које је она у самим својим почецима морала имати, али прави кључ објашњења још нико није могао да открије. Међутим, сам назив те азбуке - БУКВИЦА -(бук + вид) симболичан је и означава букву пророка, или свештеника бога Вида.

Смисао првих слова српске азбуке делује на свако словенско ухо, па чак и данас, јер ево, шта дознајемо:

Аз, бук, веди, глагол, добро, јест, као, људи, мислите, реци, слово, тврдо!

Ево, како је Сипријан Робер превео речи, чији почетак се односи на известан број слова српске азбуке:

> "Je suis le hetre de Vid (l'arbre de la science) la parole est un bien; pensez comme le peuple; prononce une parole solide. "

Пошто је тако очевидно, да се ради о српској ћирилици и о њеним словима израженим од давних времена одређеним изразима, мислимо, да је сасвим на месту редовна замена Роберовог "словенски" и "Словен", са "српски" и "Србин"! Па ево, шта он даље каже:

> "Ако данас више не може да се пронађе прихватљив смисао српског писма, узрок треба тражити само код првих хришћанских мисионара. Они су, долазећи код Срба, потпуно изменили ред њихових слова и изобличавали су их што су могли више, да би учинили, да народ лакше заборави на паганске идеје, које је уз њих неизбежно везивао...
>
> Ако одстранимо облик слова, ТА СРПСКА АЗБУКА ЈЕ У ТОЛИКОЈ МЕРИ НАЦИОНАЛНА ДА НЕ МОЖЕМО ДА ВЕРУЈЕМО, ДА ЈЕ НАСТАЛА ИЗ ГРЧКЕ ЈЕР - ОСИМ СЛОВА КОЈА СУ ЗАЈЕДНИЧКА БУКВИЦИ И ГРЦИМА ОНА САДРЖИ И ГОМИЛУ ДРУГИХ, КОЈЕ ГРЧКА НИКАДА НИЈЕ ПОЗНАВАЛА. МОЖЕ ДА СЕ КАЖЕ, ДА СРПСКА АЗБУКА САДРЖИ У СЕБИ ОТПРИЛИКЕ СВЕ ГЛАСОВЕ РАСУТЕ У РАЗЛИЧИТИМ ЕВРОПСКИМ ЈЕЗИЦИМА. ОТУДА ДОЛАЗИ КРАЈЊА ЛАКОЋА КОД СРБА ПРИ УЧЕЊУ НАШИХ ЈЕЗИКА КОЈИ ИЗГЛЕДА КАО ДА СЕ СВИ НАЛАЗЕ У ЊИХОВОМ ЈЕЗИКУ."

Мислимо да би било важно навести цео овај текст Сипријана Робера у оригиналу, који гласи:

"...abstraction faite de la forme de ses lettres, cet alphabet est tellement national, gu'on ne peut le croire derive du gree. Car, outre les sons que la boukvitsa possede en commun avec le grec, elle en renferme une foule d'autres que le gree ne connut jamais. On peut dire que l'alphabet serbe reunit a lui seul a peun pres toutes les articulations eparses dans les diverses langues de l'Europe. De la vient l'extreme facilite des Serbes a apprendre nos langues, qui semblent toutes etre renfermees dans la leur."[30]

30. "Le monde slave", tome II, p.p. 336-337.

Претходном одлуком није потребан никакав коментар! Осим примедбе толики број српских интелектуалаца је студирао у Француској! Како је могуће, да се нико од свих њих није заинтересовао за дело Сипријана Робера?!

Пре него што напустимо студију Сипријана Робера, желимо да упознамо читаоце само још с једним Роберовим тврђењем, које се односи на разорно деловање католицизма у односу на старо српско писмо, што такође, представља посебан предмет који мора дубоко да се изучи. И тај текст је толико речит, да о њему уопште не треба дискутовати; уз то - он је оптужујуће сведочанство, које тешко терети латинско свештенство, јер се оно борило на свим пољима и свим средствима против српског народа. Ево, шта нам то сведочанство каже:

"Nous venons de voir combien la boukvitsa cyrillique reunissait d'avantage et aurait pu devenir utile pour donner un developpement harmonique et unitaire aux langues slaves. Mais l'anarchie produite par le schisme fit croire a la necessite de reagir d'une maniere violente contre le cyrillisme. Les eveques latins, au synode de Salone, declarerent donc la boukvitsa une invention diabolique, et ils interdirent l'usage sous peine d'excommunication. La Pologne, la Boheme et la Croatie s detoumerent du cyrillisme, et partout s'ouvrit la lutte entre les lettre slaves et les les lettres latines. Cette guerre des deux alphabete s'est prolongee comme la guerre des deux eglises, a travers les siecles, josqu' a nous jours. "

"Видели смо, пише у предњем наводу Сипријан Робер, у коликој мери је ћирилска буквица уједињавала словенске језике; исто тако, она је могла да буде корисна проузроковањем складног и јединственог развоја истих тих језика. Али, анархија до које је дошло због расцепа створила је веровање, да је потребно да се реагује насилно против ћирилице. Латински бискупи су за време синода у Салони прогласили буквицу ђаволовим изумом и забранили су њену употребу под претњом искључења. Пољска, Чешка и Хрватска су напустиле ћирилицу и свуда је отпочела борба између српских и латинских слова. Ова борба између две азбуке продужила се као борба између две цркве кроз векове - све до наших дана."

Сипријан Робер је тако писао око половине прошлог века. Ситуација се у том смислу до данас није ни изменила, ни побољшала. Напротив, на најлукавије начине дошло се до тога, да се - у правом смислу - обезглављени српски синови сами одричу свога националног писма у корист писма, које је свуда у Европи наметнуо Рим кроз своја завојевања, заједно са римском црквом, која је наметала своју веру. Те је и писмо један од проблема у коме фалсификовање истине игра убитачну и разорну улогу у

односу на српску нацију. А да би се један народ разорио, довољно је - пре свега - уништити његову свест кроз замагљивање његове прошлости. У овом случају - разарање онога, што Робер назива "националним писмом", важан је степен при утамањивању народне индивидуалности. Међутим, да је највише научно тело Срба, Српска академија наука, учинила у том смислу искрен напор, до тог наметнутог заборава не би могло да дође. Да је с вољом и љубављу према земљи на којој је поникла, покушала да проникне у давну прошлост исте те земље, данас би српска наука била на другом нивоу! Видели смо напред, докле сеже знање највећег лингвистичког ауторитета те Академије у односу на ГЛАГОЉИЦУ. У односу на ЋИРИЛИЦУ оно такође не иде даље. Резимирано - све што се зна о ЋИРИЛИЦИ, гласи овако:

> "Име јој је од једног од Браће Просветитеља, од Св. Ћирила, за кога се држало, да ју је он саставио, 864.г., када је са братом Методијем отишао у Моравску, да тамо организује словенску службу. Међутим, вероватније је, да је ГЛАГОЉИЦУ саставио, или стилизовао Св. Ћирило, која је старија, а не ЋИРИЛИЦУ, која је млађа од ње. Професор Лавров, један од последњих испитивача ЋИРИЛИЦЕ мисли, да ју је могао изумети брат Ћирилов, Методије и то 885.г. Међутим, могуће је и да ју је створио когод од њихових ученика..."

И то такође пише велики члан Српске академије наука и највећи лингвистички ауторитет, исти Александар Белић!!!

Далеко од земље, ми не знамо, да ли се у овом смислу одмакло кроз две-три последње деценије! Изгледа - није! Нису српски научници писали о ономе, о чему су морали да пишу, већ странци, већи пријатељи Срба од самих синова српске земље. Видели смо, какве је идеје имао француз Ciпријан Робер у вези са српским писмом, а у наставку ћемо се позабавити расправом о српском писму једног другог странца, Италијана, који се звао:

г) FRANCISCUS - MARIA APPENDINI

Неколико деценија пре Сипријана Робера писао је о глагољици Franciscus - Maria Appendini у оквиру свога предговора Стулићеву речнику (1806. године). Он је чак још смелији од француског слависте тиме, што иде даље у прошлост од њега, везујући њен постанак за трачко - илирски род, управо за античке Србе. Ево, шта он пише на страни X, 2. тог свог значајног предговора, који представља једну врло озбиљну научно продубљену студију, засновану на бројним сведочанствима:

> " Glagolitici autem alphabeti inventor, quem e... thraco - illyrico genere ortum ferunt (v. Clem. Grubissich)[31], eiusmodi fuit industriae, ut illyrica litterarum nomina sibi succedentia quasdam sententias complecterentur, orbesque verborum perfecte clauderint; dum in aliis alphabetis nec characterum appelado, nec corundem ordo quidquam significat. En lit terarum nomina, earumque dispositio:

А	аз........................ ego
Б	бук (Бог)............ deus
В	Вид..................... Vitus
Г	глагоље............. loquor
Д	добро................ bonum
Е	ест....................... est
Ж	живит (од)........ vivere(de)
С	села................... rure

З	земље................	terrae
И	иже....................	-
И	и.........................	et
К	како (као)..........	sicut
Л	људи.................	viri
М	мислите...........	cogitare
Н	наш...................	nostra
О	он......................	illud
П	покој.................	requies
Р	реци..................	dic
С	слово................	litteram
Т	тврдо................	fortiter
У	ук.....................	V

Ево, дакле, шта каже Апендини у односу на глагољицу:

> "Изумитељ пак глагољске азбуке, која је - кажу - настала код трачко - илирског народа, поступио је тако да имена илирских слова, следећи једно за другим, изражавају неку мисао и савршено обухватају смисао речи; док код других азбука - ни назив слова, а нити њихов ред ма шта значе. Ево назива слова и њиховог распореда. "

31. "In originem et historiam alphabetici slavonici glagolitici... disquisitio populorum septemtrionalium..." a Clemente Grubissichio, Venetii, MDCCLXVI. "О пореклу и историји словенске глагољске азбуке"... истраживање о северним народима од Клемента Грубишића, 1766. год.

Што се тиче табеле са словима, њиховим називима и латинским преводом - ту је све јасно, без посебних објашњења. Но ипак, има у вези с приказаном азбуком једна важна напомена:

Сипријан Робер је, обележавајући назив сваког слова, којих је у њега мање, него код Апендинија, те називе повезивао искључиво с ћирилицом. Међутим, Апендини тврди, да наведена имена нису имена гласова ћирилице, већ глагољице. По њему - и назив азбуке је значајан, јер ЋИРИЛИЦА се зове зато, што се њен изум приписује светом Ћирилу. Међутим, ГЛАГОЉИЦА носи име, или управо тако - ГЛАГОЉИЦА, по четвртом називу по реду - "ГЛАГОЉЕ", а зове се и БУК-ВИД-са, одн. БУКВИЦА, што је - увек по Апендинију - сложеница од другог и трећег назива.

Што се тиче прве три речи, постоје две варијанте њихове интерпретације. По Сипријану Роберу би се ту радило о алузији на пророчко дрво "букву", посвећену богу Виду: АЗ, БУКИ, ВЈЕДИ. Међутим, по Апендинију би те прве три речи изражавале у првом лицу - у неку руку - самоафирмацију, или - аутоафирмацију бога: ЈА (сам) БОГ ВИД. Додамо ли к томе, да он изводи порекло ГЛАГОЉИЦЕ, или БУКВИЦЕ од ТРАКО - ИЛИРА - ево још једног огромног посла за марљивог истраживаоца! Јер управо тврђење о постојању таквог порекла одводи нас право у давну прошлост, у којој је живео Орфеј, трачки краљ, а на што ћемо се вратити пошто будемо завршили приказ Апендинијевог одељка о ГЛАГОЉИЦИ.

На овом месту нас још занимају Апендинијеви закључци о Глагољици, које је изнео у више тачака. Тако он у тачки првој каже:

> "Primo: Nomina litterarum alphabeti utriusque a Dalmatis et Serblis minus corrupte, quam ab alias Slavis pronuntiarii.

> "Имена азбучних слова закључује Апендини, код Далматинаца и Срба мање су изобличена, него у изговору осталих Словена."

"Secundo: Vetusta alphabeti huius elementa ex Dalmatica et Serbliana litterarum pronuntiatione esse cognoscenda, atque a noviter inventis distinguenda. "

"Стари елементи азбуке препознају се по далматинском и српском изговору гласова, разликујући се од новијих."

После овога Апендини објашњава, да стари називи слова следе један за другим у једном одређеном смислу, формирајући моралну поуку, или изражавајући мудрост стечену искуством. Међутим, нововодана имена не значе ништа и стварају осећај неодређености.
Ми смо ту азбуку, која садржи старе и нове називе, нашли у напред цитираном Грубишићевом делу, који на стр. 45., пре навода слова, пише

" Serbloum[32] vero dialecto ita pronunciatur",

tj.:

"У српском језику овако се изговарају (слова):

"az, buk, vjed, glagolje, dobro, jes, živjeti, selo(m), zemlje, iže, i, ie, kako, ljudi, mislite, naš, on, pokoj, reci, slovo, tvrdo, uk, fi, hier, psi, o, od, zi, ciarv, cierv, scaj (čaj), staj."

DALMATICA ENIM ET SERBLIANA PRONUNCIATIONE ID ASSECUTI SUMUS, ut litterarum nomina inanes non esse voces, casusque..."

32. У вези с овим Апендинијевим коментаром о Глагољици, да се осврнемо на још један хрватски научни фалсификат. Познато је, на какав начин и уз какве изјаве о "браћи Србљима" је Гај присвојио српски језик за Хрвате, који се нису зауставили само на томе. Налазећи начина, да присвоје разне српске области, они су нашли начин, да прогласе и Дубровник хрватским градом, као и да целу дубровачку литературу и друге културне творевине овога града узму као своје власништво, што је веома добро простудирао професор Лазо Костић у своме делу "Крађа дубровачке културе".На овом месту ми привлачимо пажњу читаоца на најновију југословенску енциклопедију, штампану латиницом и у потпуности уређену у прохрватском духу. У тој таквој енциклопедији, која је скроз тенденциозно политизирана и то увек на штету српског народа, налази се и обавештење, да је Стулић израдио "први речник хрватског језика". Међутим, нити Стулић, а нити писац његовог предговора, који смо пажљиво проучили од почетка до краја - ред по ред и слово по слово - НИГДЕ И НИ НА ЈЕДНОМ МЕСТУ НЕ КАЖУ, да би то био хрватски речник. Напротив, они говоре о илирском, словенском и далматинском језику, који стављају упоредо уз српски, као нпр. у горе наведеним одломцима о Глагољици.

Уистину, у горњој азбуци - тако, како ју је навео Грубишић, јасно долазе до изражаја стари називи, пуни смисла и нови, који су нам чак неразумљиви. Тако и овде морамо да поновимо, да овај проблем апсолутно намеће потребу једног студиозног рада са становишта српског језика, будући, да с њим у вези и Грубишић, а и Апендини спомињу редовно СРПСКИ ЈЕЗИК, а НЕ НИ СРПСКО - ХРВАТСКИ, А ЈОШ МАЊЕ ХРВАТСКИ, ШТО НЕПОБИТНО ДОКАЗУЈЕ ДА, У ВРЕМЕ, КАДА СУ - НАЈПРЕ ГРУБИШИЋ, А ЗАТИМ АПЕНДИНИ ПИСАЛИ СВОЈЕ РАСПРАВЕ, ХРВАТИ НИСУ ГОВОРИЛИ ОНИМ ЈЕЗИКОМ, КОЈИМ СУ ГОВОРИЛИ СРБИ, СВУДА ГДЕ СУ СЕ НАЛАЗИЛИ, ПА И У ДАЛМАЦИЈИ. Зато Грубишић по наводу старих и нових имена слова глагољице, а касније ћирилице, пише:

"Држали смо се наиме ДАЛМАТСКОГ И СРПСКОГ ИЗГОВОРА,

како имена слова и падежи не би били без смисла..."

Сада најзад можемо да пређемо на трећу тачку Апендинијевих закључака о глагољици и ћирилици, у којој он примећује, да се стари називи односе на слова, која у најстаријем облику једне и друге азбуке показују најсличнији редослед и исте бројне вредности као и стара грчка азбука. С тим у вези он цитира аутора Клемента Фреретиуса (Cl. Freretius), који је у "Расправи о галској дипломатији.." ("Tractatu diplomatioco Gallico...") рекао следеће:

"Assez semblables au premier alphabet grec
par le nombre, par l'ordre, par la valeur",

tj.:

"Доста слична првој грчкој азбуци
по броју, по редоследу, по вредности "

Ова Фреретиусова опаска је од огромног значаја. Ако су Срби дошли на Балкан у VII веку по Христу и ако су се Словени уопште појавили у Европи касно, у доба инвазије азијских завојевача, како је могуће, да српска глагољица (из целог контекста је јасно да је Фреретиус на том месту мислио на глагољска слова) личи на најстарију грчку азбуку? Наравно, ово овде су тек само напомене, које упућују на неопходност једне савесне студије и о глагољици, и о ћирилици, а до краја ове главе видеће се зашто. Уосталом, крајњи наш закључак није без везе с четвртом тачком Апендинијевог закључка, коју ћемо због њене важности цитирати на латинском Апендинијевом тексту:

"Quarto: auctorem alphabeti glagolitici
THRACIO, seu FRIGIO genere extitisse. "

А то ће рећи:

"Творац глагољске азбуке појавио се у
ТРАЧКОМ, или ФРИГИЈСКОМ народу. "

Ако узмемо у обзир, да су Фрижани Трачани, који су у једно давно време делимично отишли са Балкана у Малу Азију, онда сасвим логично следи, да се азбука појавила код Трачана. Но то није све. У тачки пет, Апендини тврди, да:

"Auctoris vetusti alphabeti glagolitici nomen ignotum non esse... Tamen Phrygios litteras fuisse etiam Herculo isto Aegyptio antiquiores, Herodotus apud Clementem Alexandrinum memorat; inquit enim Clemens: "Herodotus refert Herculem cum esset vates et naturalis scientiae studiosus, ab Atlante Barbaro Phryge mundi suscepisse Columnas."[33]

33. Strom., lib. I, num. 132. De Atlantis regno, et historia multa apud Platonem (in "Critia") sceripta extant. (Strom. kw. I, br. 132., О Атлантовој владавини и многе приче у Платоновим списима).

Пре него што преведемо горњи текст, сматрамо, да је потребно, да кажемо нешто о Египту, који се спомиње одмах после Херкула. Египат, о коме је овде реч, име је Данајевог брата. Оба брата, Данај и Египат, владали су истовремено Доњим Египтом, премда су били рођени у Горњем Египту од оца Белог. Међутим, Данај је покушао да смакне свога брата Египта, у чему није успео, те је тако био присиљен, да бежи, како се сматра - око 1572. год. пре Христа, или - по неким античким историчарима - један век касније. То је онај познати Данај, који је постао владар Арга у Грчкој, по коме су се Грци прозвали Данајци. Милош С. Милојевић, дакле, пишући о пореклу Грка, износи чињенице, које одговарају историјској истини. А његова документација је обимна, уверљива и необорива. Међутим,

како рече Волтер: "Лакше је веровати у лаж, која се чула по хиљаду пута, него у истину, која се чује први пут. " Ради се, наиме, о чудном пореклу Грка... Заинтересовани читаоци могу, у вези с тим да прочитају "Одломке историје Срба" од Милоша С. Милојевића, јер наш задатак није, да се овде и овом приликом упуштамо у тај проблем, који би нас одвео веома далеко...

Па да се вратимо напред наведеном Апендинијевом тексту, у коме он каже:

> "Име ствараоца старе глагољске азбуке није непознато... Иначе, фригијска слова била су старија од Херакла, па чак и Египта, о чему извештава Херодот код Клемента Александријевског, вели, наиме Клемент. "Херодот каже, да је Херакле, пошто је био пророк и познавалац природне науке, прихватио од Атланта Варварина Фрижанина стубове света."

Колико нам је познато, ово није никада простудирано, ни обрађено како треба. Херакле је мит, могао би неко да каже; Данај такође. Међутим, у вези с Данајевом појавом постоји један датум: година 1572. пре Христа, или свега један век касније! А што се тиче Херакла и прича о њему, овде ћемо само подсетити на српског Марка Краљевића. Не постоји ли права митологија испредена око његовог имена? Међутим, Краљевић Марко је историјска личност.Сигурно је, да је исти случај и с Хераклом. Што се њега тиче, сматра се, да је он основао више градова, који су носили његово име: у Тракији, у Битинији, на Црном Мору, у Италији, на обали Јонског Мора, на јужној обали Сицилије, на месту данашњег француског Сен-Тропеза, итд. А то је веома значајна чињеница, која указује на његово стварно постојање.

Но осим градова које смо споменули, Хераклово име носи и више пристаништа - сва изван Грчке, што је необично занимљиво, па ипак још увек недовољно проучено! Од тих је пристаништа данашњи Порто-Ерколе, на тлу некадашње јужне Етрурије, близу града Коса, чије је пристаниште и био, под именом Herculis Cosanis Portus. Друго пристаниште које је носило Херкулово име, налазило се у северној Етрурији, на ушћу реке Арно; име му је било "Херкулова Либурнијска Лука". Трећа Херкулова лука је била на месту данашњег Монака, у области званој Лигурија, у близини старе Никеје, данашње Нице... Све је то чудно и недовољно проучено, али од свега је најчуднија прича о томе, да је Херакле раздвојио две планине, Абилу у Африци и Калпе у Шпанији, како би спојио Средоземно море с Атланским океаном... С друге стране, култ божанства Херакла, источњачког је порекла... А био Херакле божанство, или стварна личност, приче о њему су веома давног порекла. Апендини пак, стављајући фриго - трачко писмо пре Херакла и Египта (брата Данајевог), хтео је тиме свакако да подвуче изузетну старост тога писма. А будући, да се он у одсеку, којим се овде бавимо, осврће на порекло глагољске азбуке, сасвим је сигурно, да Талијан Апендини приписује тој азбуци управо такву - историјским мерилима необухватну старост, што индиректно потврђује у свом закључку у тачки шест.

"Sexto: Hieronimus slavonicarum litterarum nomina non invenisse..."

Апендини, дакле, овде категорично каже, да свети Јероним није створио имена глагољских слова, да би у следећој тачки, под бројем 7, спомињући Ћирила и Методија, изнео још једно тврђење, које служи као објашњење за оба:

> "Septimo: Cyrillum et Methodium Slavorum Apostolos, aut litterarum slavicarum nomina non invenisse; aut si invenisse dicantur, e sanctorum,... esse expugnendos. "

> "Седмо: Ћирило и Методије, словенски апостоли, или имена словенских слова нису изумели, или ако су изумели, каже се,... били би избачени из (круга) светитеља. "

Значи, пошто нису избачени из хришћанске цркве, нити су одстрањени од оних, које је она прогласила свецима, није то учињено зато, што они стварно имена слова нису измислили. А зашто је то толико значајно? Сматрамо, да је значај управо последње Апендинијеве оштроумне констатације неописив, а ево зашто:

Прве три речи азбучних слова су следеће:

"Ја (сам) бог Вид."

"ВИД" је паганско божанство и хришћански апостоли, оба брата из Солуна, тј. Ћирило и Методије, управо као и њихов давни претходник, такође светитељ и један од најзначајнијих римских црквених отаца, свети Јероним, - нико од њих не би на прво место, или уопште на ма какво место у азбучном низу, ставио име једног многобожачког бога, особито с обзиром на њихове врло значајне улоге у крилу цркве. Грубишић је у вези с богом Видом успео да нађе међу балканским Србима, и то - на најчистијем српском језику - једну праву многобожачку молитву, коју је записао на стр. 68. свога напред цитираног дела. Ми претпостављамо, да је ово молитва пастира, који стрепе за своја стада, јер ево, како она гласи:

"Свети ВИДЕ, који видиш, свети Лука, који лучиш,
свети Паравија (Правија), који тату руке вежеш
и вуку зубе побијеш, ти ушчувај овце моје!"

Талијан Апендини - било да се ради о глагољици, било о ћирилици - и кроз једну и кроз другу азбуку као да јасно види, докле временски сеже првобитни извор слова од којих свако - као живо биће - носи једно особито име; скуп тих назива бисмо могли да интерпретирамо на следећи начин:

Прва мисао посвећена је БОГУ. Друга мисао се односи на највећи дар, који човека уздиже изнад свих других живих бића, а то је РЕЧ. А реч је ДОБРО, она потиче од Бога и као таква мора да се поштује; она је истовремено радост, јер олакшава однос човека према човеку. Друго људско добро јесте ЗЕМЉА, од чијих плодова треба да се ЖИВИ. Но човек није на земљи само зато да живи физички, као животиња, већ у првом реду зато, да ЧОВЕЧАНСКИ МИСЛИ, а човечански мислити и добро говорити, то доноси унутрашњи мир - СПОКОЈСТВО. А човек човечан, спокојан и оплемењен лепом речју, коју прати узвишен осећај припадности једној продуховљеној заједници, такав човек држи до своје речи, која мора бити ЧВРСТА. Изнад свега тога стоји - у неку руку као круна - оно, што је формулисано с прве три речи: АЗ - БОГ - ВИД, који све то ВИДИМ, ЧУЈЕМ и ОСЕЋАМ, па - према томе - ЗНАМ; ВИД представља ВРХОВНО САЗНАЊЕ о СВЕМИРУ, у коме је ЗЕМЉА и дотле, док ЧОВЕК БУДЕ ПОШТОВАО СВОЈОМ МИШЉУ И СВОЈОМ РЕЧЈУ ЗАКОНЕ, КОЈЕ ЈЕ САМ ОН УСТАНОВИО И НАД КОЈИМА ОНА БДИЈЕ, СВЕ ЋЕ БИТИ ДОБРО. Међутим, узмакне ли се пред силама мрака, не поштујући више ни БОГА, ни РЕЧ, ни МИСАО, ни ЗЕМЉУ, која доноси ПЛОДОВЕ КРОЗ ПРЕДАН РАД - човечанство ће се духовно стрмоглавити...

Кроз прастару СРПСКУ АЗБУКУ, дакле ИЗРАЖЕНА ЈЕ ЦЕЛА ФИЛОЗОФИЈА СРПСКОГ ЧОВЕКА: његов однос према Богу, према људима, који су сви за њега били БРАЋА, његов однос према ЗЕМЉИ, МАЈЦИ ХРАНИТЕЉКИ... тај древни Србин био је срећан и миран хиљадама година на земаљском тлу. Међутим, када су се појавили они, који све набројане вредности више нису поштовалн, газећи их по разним изговорима, Србинова филозофија је била од најдавнијих дана:

"ЖИВИ И ПУСТИ ДРУГЕ ДА ЖИВЕ!"

У ствари, у народној души је она до данас остала неизмењена. Но људи задахнути другим духом и уверењем, да само они имају право да живе, самим тим су се претворили у највеће српске непријатеље, који се по дивљаштвима могу поставити раме уз раме; Немци, Мађари, Бугари, Хрвати и уз њих данас - Шиптари!

Само толико поводом животне филозофије изражене кроз стару српску азбуку, чије свако слово има своје одређено значење. Апендини каже, да то више није случај ни с једном, јер ни а, бе, це, де у латинској, као ни алфа, бета, гама, делта, итд. у грчкој азбуци - не значе ништа. Ако бисмо на основу тога закључивали о старости, несумњиво је старије оно, што је једноставније, логичније, јасније. Стара српска азбука, упоређена с грчком има све ове три одлике. Обожаваоцима Грка и Грчке то може да изгледа као неко богохулство - но само под условом, ако се том проблему прилази с површношћу.

Апендинијева расправа о ГЛАГОЉИЦИ И ЋИРИЛИЦИ заслужује, да у неку руку буде крунисана старим легендама о постанку писма. Те легенде је сабрао Звонимир Кулунџић[34] у својој иначе политички тенденциозној књизи, којом он својата за Хрвате српског националног јунака, Краљевића Марка и српску народну поезију, па чак и босанску ћирилицу. Премда се зна, какав став заузима католичка црква са својим верницима Хрватима према српском писму, Кулунџић се ипак не устручава, да босанско ћирилско писмо назове "хрватском ћирилицом". Па ипак, то га не спречава, да пева славопојке латиници "као најсавршенијем и најпрактичнијем писму читавог човечанства" (стр.94), да би мало касније осудио ћирилицу преко руске ћирилице (стр.104) на следећи начин:

> "...Иако се данас већ у читавом свијету увелико употребљава латиница, и ако се њоме служе, или је бар познају... сви интелектуалци читаве кугле земаљске, ипак на појединим и то веома широким територијама, још преовладавају нека друга, мање савршена писма. Тако нпр. на територији големог СССР преовлађује ћирилица... "

34. Загреб, 1959. Научно популарна библиотека, књ.6.

Према томе, њему и српска ћирилица спада у исту категорију, што је потпуно јасно из његове наведене примедбе, која се састоји из крупних речи у односу на "најсавршеније писмо читавог човечанства!" Из овога је у потпуности очито, зашто се у земљи, која је колевка ћирилице - прамајке и самог латинског писма - ћирилица све више утамањује!

Међутим, независно од пишчеве необјективности у расуђивању, сматрамо да је он ипак учинио нешто корисно, а то је, да је сабрао доста историјске, а и митолошке грађе, која нас у нашем случају и ннтересује

Почев од стр.228., под поднасловом "Код старих Словена и у "нашој! (да би избегао да каже "српској") народној поезији", Кулунџић говори о веровањима у богове као изумитеље писма. Па опет, да не би рекао у српским, он пише у "словенским легендама" налазе се појединости, које су ушле у Ћирилову биографију, на нпр. ова:

> "... Ћирило је изумео писмо милошћу и објавом Божијом.

Затим налазимо обавештење о познатом Черноризцу Храбром, који је, како се Кулунџић изражава:

> "...у свом трактату о словенском писму изријеком рекао, да писмена "наиме, сва по реду, бивају од Бога, а не од кога инога.""

Остављајући по страни Кулунџићево упоређење старе српске митологије у извесном погледу с германском, па грчком, ми се заустављамо код "главног бога" Сварога, или још - како писац разлаже - Сваруна, Прабога, Старибога, Свевида, или Вишњегбога (код Кулунџића написано заједно), који је по некадашњем "словенском" веровању "словио као створитељ читавог свијета: Свемира, Земље, животиња, биља и човјека. То је био СВЕЗНАЈУЋИ БОГ, КОЈИ ЈЕ ПОЗНАВАО СВАКИ МИГ СВАКОГА ЧОВЕКА И КОЈИ ЈЕ ШТИТИО ПРАВЕДНЕ. Тај прастари врховни Бог је живео у највишем, седмом небу, одакле је заповедао другим бозима, потеклим од његове крви. Као Бог богова

он је био СВАРУН, а остали - њему послушни богови су имали утолико већи значај, уколико су њему били ближи. СВАРУН је просуђивао и одлучивао о сваком људском чину, разлучујући добро од зла, па је - према томе - био и законодавац.

СВАРУН се у једно давно доба кретао међу људима као обичан смртник, путујући од места до места и проучавајући живот људи. Чинећи то, он је људима остављао поруке и поуке, УРЕЗУЈУЋИ ПИСМЕНА У КОРУ ОД ДРВЕТА, ТЕ ЈЕ ТАКО СТВОРИО ПИСМО. То његово писмо могли су читати само изузетни појединци и посебно учени, као: гатари, пророци и свештеници.

Касније је СВАРУН научио словима свога сина ПЕРУНА, или ГРОМОВНИКА, који је такође обилазио људе прерушен у смртног човека, остављајући људима писмене поруке, усецајући тајне знаке у коре стабала по шумама и уз путеве.

Како је српска народна поезија по својој инспирацији и по својим мотивима такође веома стара и у њој Бог "надахнућем учи писму заслужне појединце." Тако у тој "нашој" народној песми, записаној пре стотину година у Херцеговини, каже Кулунџић, Турци су због лепоте уграбили чобаницу Ану од оваца и одвели је цару у Стамбул у његов харем, где она одбија да се потурчи, па макар јој "оштрим ћордом и главу одсекли", или је пак у Дунаву уточили. Кад ју је цар због тога бацио у "ледну тамницу", да је у њој "змије кољу, а мрамори гризу", у тамници лепу Ану дочекује сама Мајка Божја, која:

"У руке јој Оченаша дала,
Оченаша и књижице свете. "

Из наведеног произлази, да је Ана писмо научила захваљујући надахнућу, што нам даје разлога да закључимо, да је овај мотив у српској народној песми из веома давних времена.

На Дебелом Отоку у Далмацији забележена је народна песма са сличном темом. Када је цар након девет година ушао у тамницу, да види кости девојачке, силно се зачудио, кад ју је нашао живу и с књигом у руци, премда јој сво време нико није давао ни да једе, ни да пије. А кад јој је поставио питање:

"Ко л' те храни, ко л' те од зла брани?
Ко ли те је књигу научио?"

Девојка је одговорила:

"Бог ме храни, Бог ме од зла брани,
Госпа ме је књигу научила!"

Нису наведени примери интересантни само због спомињања књиге, него су они драгоцени и као примери специфичне српске народне етике.

Осим тога, у оба наведена примера се ради о девојци, о женском бићу, које "књигу штије" и то у доба, за које се сматра, да жену није ценило... А врхунац етике српске народне поезије, која тако снажно избија кроз оба примера, јесте, да чистота спашава! Да дух побеђује крхко тело, бацајући у засенак сваку земаљску силу и моћ! Горњи стихови су драгоцено сведочанство за нашу тему, али су они уједно и огледало душе целог једног народа и његових врлина...

У вези с књигом народ је довео и Краљевића Марка, па се Кулунџић пожурио да каже, да је то записано у Горњој Крајини у Хрватској, што за упућене не изискује никакво објашњење.

Књигу пише сам Бог из небеса,
Па је шаље Марку прико мора.

У другој једној народној песми "Бог преписује царство":

"Ведро беше па се наоблачи,
Из облака бела књига паде",

књига, коју је једино могао да прочита српски калуђер Јован.

Све су то примери, који показују, да је српски народ од давног времена знао за писмо, да је познавао његова дубока и далекосежна својства, да га је сматрао духовним даром и да је кроз тај дар знао да сачува чистоту својих јунака - како каже Живанчевић у делу "Новом Покољењу" јунака, какви - не постоје у тој узвишеној форми у целој светској литератури!

И да додамо само још две појединости, које доноси Кулунџић. На стр. 231. он спомиње Герасима Зелића, који је живео од 1752. до 1828. г., али не каже, да је Зелић био калуђер манастира Крупе, да је замењивао епископа у Боки, а особито, да је живо бранио православље у Далмацији од аустријских унијатских тенденција... Зелић је у своме "Житију" (штампаном први пут у Будиму, 1823., а трећи пут у Београду од 1897.-1900.г.) написао:

"Писмо, прелијепи дар небесни, што је вишња
премудрост словесности удијелила човјеческој."
("Житија", стр. 14)

Сасвим узгред и случајно, на истој тој 231. страни, Кулунџић спомиње, да Албанци 1783. г. још уопште нису имали писмо... На истом том месту писац спомиње Вука, који је рекао, да:

"...писмо готово превазилази могућности,
до којих би се могао довинути људски ум..."

д) ДРЕВНА СВЕДОЧАНСТВА

Да у наставку размотримо, има ли каквих античких документа о старости српског писма.

Пребацимо се стога за око две хиљаде година унатраг! Између осталих, ево једне интересантне личности из тога времена - Диодора са Сицилије.[35] Сигурно је, да су га латинисти и хеленисти по ко зна колико пута читали, анализирали, проучавали, не проучивши га никада до краја и не придавши апсолутно никакав значај неким његовим сведочанствима. Тај Диодор Сицилијски тврдио је у својим списима, да су најстарије митолошке приче, које се односе на Амазонке, Атланте, Аргонауте, итд., преузете од српских песника, Хомерових савременика, који су ПИСАЛИ СВОЈЕ ПЕСМЕ НА ПЕЛАЗГИЈСКОМ ЈЕЗИКУ И УЗ ПОМОЋ СТАРОГ ПИСМА[36.] Као првог песника, који је писао ПЕЛАЗГИЈСКИМ ЈЕЗИКОМ И СТАРИМ ПИСМОМ, Диодор је навео Орфеја.[37] По њему, Орфеј је, дакле, претходио Хомеру и - као и Хомер - једно време је провео у Египту. Но Емил Бирнуф је мишљења, да је Орфеј живео више векова пре Хомера и да је писао на једном језику, по коме се не би дало закључити, да се служио и певао језиком Грка, нити да је припадао грчким прецима. Ево тачно навода Емила Бирнуфа, чији текст је резултат озбиљног, дугог, преданог и зналачког рада тог опште признатог француског санскритолога:

> "La haute antiquite de la periode des hymnes orphiques nous permet de croire qu'a cette epoque si reculee, la langue grecque n'existait pas sous une forme voisines de la langue classique, et qu'ainsi Orphee a peut-etre compose sos chants dans la langue primitive elle' même. En ce cas les traditions helleniques, relatives a une periode antique remplie par des hymnes, ne prouveraient pas que ces hymnes aient appartenu en propre a des ancetres grecs.. .[38]

Ево проницљивих примедби Емила Бирнуфа, о којима се - по свему судећи - није водило рачуна:

"Велика старост периода орфичких химни, дозвољава нам, да верујемо,

да у то тако давно доба, ГРЧКИ ЈЕЗИК НИЈЕ ПОСТОЈАО У ОБЛИКУ БЛИСКОМ КЛАСИЧНОМ ГРЧКОМ ЈЕЗИКУ, ТЕ ДА ЈЕ ОРФЕЈ - МОЖДА - КОМПОНОВАО (ПИСАО) СВОЈЕ ПЕСМЕ НА САМОМ ПРВОБИТНОМ (тј. ВЕДСКОМ) ЈЕЗИКУ. У ТОМ СЛУЧАЈУ, ГРЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ЈЕДНО ДАВНО ВРЕМЕ ИСПУЊЕНО ХИМНАМА НЕ БИ ДОКАЗИВАЛЕ ДА СУ ХИМНЕ СПАДАЛЕ У ВЛАСНИШТВО ГРЧКИХ ПРЕДАКА "

35. Диодор Сицилијски је грчки историчар, који је живео око Христова рођења. Био је писац "Историјске Библиотеке", једне врсте опште историје, у којој има података и о српским земљама античког доба.
36. Диодор Сицилијски, књ.III, гл.67.
37. Понајпре, име Орфеј је грчка изобличена форма. Грубишић у свом напред споменутом делу пише:

"Solebant enim graeci veteres et Aegyptit
barbarica nomina in propriam linguam convertere."

То ће рећи:

"Стари Грци и Египћани су уобичавали да изврћу
варварска имена према њиховом сопстрвеном језику."
(О.ц.,стр.57.)

Тако Емил Бирнуф у своме изванредном "Есеју о Ведама", (Emile Burnouff, Essai sur le Veda), тврди, стр. 174-175, да је име Рибу, које се у Ведама односи на припаднике једне породице, која је извршила реформу ведске жртве:

"...lettre pour lettre identique a celui d'Orphee,"
"...слово по слово једнако имену Орфеј..."

Но полазећи са становишта српског језика, ми се не бисмо потпуно сложили с Бирнуфом. Познато је, да је српско "Б" у грчком замењено консонантом "Ф", као, нпр., грчко "феро", према српском "берем", или грчко "офр-ис", према српском "обр-ва", далеко, са истим значењем. Према овоме је јасно, с чим се слаже и Бирнуф, "Орф-" из имена Орфеј, дало би "Орб-"...

Међутим, с обзиром на грчку непрецизност при писању "варварских" имена, сасвим је вероватно, да је дошло до метатезе и да је уместо "Офр-" на грчком написано "Орф-"; уколико би се ово доказало једном продубљеном анализом, Орфејево право, негрчко име било би присно чак и данашњем српском језику, који поседује и особна имена, и заједничке именице, глаголе, итд., који почињу слогом "обр-". Но то је посебна тема. На овом месту - међутим - да се вратимо још на нека обавештења о трачком краљу, песнику, певачу и мудрацу Орфеју, сачувана у списима Дионисија Сицилијског, по коме никако не бисмо могли да закључимо, да би Орфеј био само митско, измишљено лице. Јер, у својој књизи IV, гл. 25. Дионисије са Сицилије пише: Орфеј је био Трачанин (дакле, не Грк - наша примедба). Он је својим познавањем певања и поезије надилазио све људе, о којима је сачувано сећање. Састављао је славне песме и особито дивне по складности стихова. У том је погледу он достигао такав ступањ савршенства, да му је приписивана моћ, да је лепотом својих песама деловао на животиње, па чак и на дрвеће. (Зар у наше доба не постоје студије о деловању музике на биље?) Пошто је посветио много времена учењу, одликовавши се особито познавањем теологије, Орфеј је отпутовао у Египат, где је стекао још велики број нових знања. Захваљујући свему томе, он је постао најславнији човек свога времена, како својом теологијом, тако и својим доктринама о мистеријама, а уједно је био и највећи песник и музичар доба, у коме је живео."

38. E.Burnouff, "L'essai sur le Veda", p.99.

Није могуће изразити своју мисао јасније, па ипак, Орфеја као и Александра Великог мање-више сви убрајају у Грке! Да ли ће се икада искоренити застрањивање, проузроковано уништавањима сведочанстава, која су била изван грчких хоризоната! Отуда оне празнине и прекид континуитета ведских традиција код "Индо - Европљана!" На страни 32. свога "Есеја о Ведама" Емил Бирнуф каже да су Орфејеве химне изгубљене; међутим оне, које су писали александријски имитатори, служећи се

вероватно аутентичним остацима Орфејеве поезије, констатује Бирнуф, биле су повезане, с једне стране - с Ведама, а с друге стране - с најстаријим балканским традицијама, које:

".. .portent la marque evidenta d'une influence vedique..»

тј.

"...носе очит печат ведског утицаја..."

А оно што су износиле Орфејеве химне, разлаже Бирнуф на страни 159. свога "Есеја о Ведама", било је толико старо, да је неодређено дуго времена претходило првим "хомерским" певачима. Јер, наставља даље Бирнуф, грчко - азијска предања представљају нам чињенице, које се односе на Орфеја и на друге свештенике - певаче, као нешто, што се одвијало дуго времена пре Тројанског рата...

Да се сада вратимо Диодору са Сицилије, који је, пошто је најпре устврдио, да се ПЕЛАЗГИЈСКИМ ПИСМОМ СЛУЖИО ОРФЕЈ, додао дословно, да је ПЕЛАЗГИЈСКИМ СЛОВИМА ПИСАО И ЛИН[39] Орфејев учитељ. Лин је, по Диодору, на том ПЕЛАЗГИЈСКОМ ПИСМУ оставио причу о "првом Дионису", али сачувавши од заборава и друге приче. Навешћемо тај Диодоров текст у грчком оригиналу, због његове велике важности за оно, што желимо овим поглављем да прикажемо - не само као претпоставку у односу на постојање једног древног СРПСКОГ ПИСМА, већ као НЕОПОРЕЦИВУ ИСТИНУ О ПРАВИМ КОРЕНИМА, КАКО ГРЧКЕ, ТАКО И КАСНИЈЕ РИМСКЕ, ПА ЕВРОПСКЕ ПИСМЕНОСТИ. Најпре, дакле, да видимо Диодоров оригинални текст:

"Τον δ 'ουν Λινον φασι τοιζ Πελασγικοιζ γραμμασι συν—
ταξαμενον ταζ του πρωτον Διονυσου πραξειζ και ταζ αλλαζ
μυθολογιαζ απολιπειν εν τοιζ υπομνημασιν. 'Ομοιωζ δε
τουτοιζ χρησασθαιτοιζ Πελασγικοιζ γραμμασι τον 'Ορφεα και
προωαπιδην τον 'Ομηρου διδασκαον.., "

Преведемо ли реч по реч, ево, шта ћемо наћи у овом готово заветном аманету Диодора са Сицилије:

"По предању, Лин је, пишући пелазгијским словима, оставио причу о делима првог Диониса, као и друге приче. Такође се служио тим пелазгијским словима Орфеј и Пронапид Хомеров учитељ. "

39. Лин је био славни трачки музичар и песник. Његови ученици су били Орфеј и Тамир. Традиција каже, да изум ритма и мелодије припада његовом стваралачком дару. Линова смрт је била прослављана од најдавнијих времена жалобним песмама, које су носиле његово име. Тамир је такође Трачанин и песник...

Несхватљиво је, да толики изванредни хеленисти и људи жедни знања у Европи, никада нису узели у разматрање ово Диодорово обавештење, већ су прихватили, причу о феничанском пореклу грчке азбуке. Исто, ако је невероватно, да велики професори грчке лингвистике и литературе чак и на париској Сорбони - никада нису могли да се макну, што се овог проблема тиче, даље "од погубних знакова", који се спомињу у "Илијади", изражавајући редовно сумњу, да се ту ради о писму, јер у то доба - по њима - писмо уопште није могло да постоји.

Међутим, сасвим трезвено написане речи Диодора са Сицилије о постојању ПЕЛАЗГИЈСКОГ ПИСМА, не носе печат никакве замагљене тајне. Чињеница, да он уз Орфеја и Лина ставља и Хомеровог учитеља - бар је она могла да пробуди пажњу истраживача! На жалост, остало се на мртвој тачки!

Истраживала се свака ситница у вези с Грцима, анализирала се свака реч њихових писаца, али - извесне истине никада нису пробиле зид ћутања.

Но није Диодор са Сицилије једини са својим сведочанством о постојању једне писмености, која није била грчка, али која је претходила Грчкој. Уз то, премда Диодор за писмо каже да је ПЕЛАЗГИЈСКО, он га спомиње у вези с ТРАЧКИМ песницима, што значи, да су се ТРАЧАНИ њим служили. Исто то тврди други један грчки великан, писац трагедија, Еурипид. А ако су се Трачани служили ПЕЛАЗГИЈСКИМ ПИСМОМ, ЗАР ТО НИЈЕ СИГУРАН ДОКАЗ, ДА СУ ОНИ ИМАЛИ ИСТИ ЈЕЗИК КАО И ПЕЛАЗГИ, ТЕ ДА ЈЕ ТО ПИСМО ОДГОВАРАЛО ГЛАСОВИМА И ГОВОРУ И ЈЕДНИХ И ДРУГИХ?! Ево, дакле, још једног сведочанства, у коме се сасвим сигурно поново мисли на исто ПЕЛАЗГИЈСКО ПИСМО, будући, да се у њему поново спомиње Орфеј. Рекосмо, да то сведочанство наводи Еурипид и то у својој трагедији "Алкестида", од стиха 966-969. Ради се о стиховима, кроз које умује хор, јер је у трагедијама хор увек носилац мудрости, савета, познавања тајни и прошлих ствари, о којима грчки јунаци или имају оскудно, или пак никакво знање. У ствари, хор је по - свој прилици - персонификација духовних достигнућа древних Пелазга, од којих су, по тврђењу Херодотовом, Грци највећим делом и постали, о чему опширније говоримо у одељку о Платону и Данковском. Уосталом, не смемо да мимоиђемо на овом месту изванредног Емила Бирнуфа, који је паралелно са Ведама - обрађивао и грчко - римске, одн. грчко - латинске проблеме. Ми ћемо овде, пре него што се вратимо на Еурипида, да цитирамо три значајна и кратка одломка из дела "Есеј о Ведама" споменутог Емила Бирнуфа, и то најпре одломак са стране 21., па са стране 77. и најзад 57.:

a)"...Et nous sommes forces d' admettre que la migration pelasgique fut commune a la Grece et a l'Italie, qu' elle n' a pas precede de beaucoup les temps heroiques, et qu' ainsi la separation des deux langues n' a pas demande beaucoup de temps pour s' accomplir."

b) "Or l' histoire des symboles greco-latins est souvent difficile a suivre; leurs origines sont obscures; leur signification primitive n'etant constatee, on en est souvent reduit a des conjectures et a des interpretations hasardees. Il en est autrement du Veda..."

c) "En effet ... on vit ... que le grec et le latin, a peu pres contemporains l' un de l' autre, **derivent egalement du pelasge**..."

Наведени одломци нас воде веома далеко; међутим, истина која из њих избија - веома нам је блиска и чврсто скопчана с нашим настојањима - као да је изречена јуче, данас, овога тренутка, док нижемо ред за редом о њој! Ево, шта закључује санскритолог Бирнуф, који је истовремено био и изванредан познавалац грчког и латинског, скупа са свим оним, што су оставили, или боље рећи, што је остало од грчко - римских писаца. Његови су погледи - према томе - били много шири од професора грчког и латинског и његове могућности упоређења далеко веће; укратко: хоризонти Емила Бирнуфа су - у неку руку - планетарних размера. На основу овога што је урадио, ми му дугујемо много. Ево, дакле његових закључака:

а) "...И ми смо присиљени да прихватимо, да је сеоба Пелазга била заједничка Грчкој и Италији, да се она није догодила много пре херојске епохе, те тако раздвајање ова два језика није изискивало много времена."

б) "Дакле, историја грчко - латинских симбола често може тешко да се прати; њихово порекло је нејасно; њихово првобитно значење, будући необјашњено, често присиљава на прављење претпоставки и на сумњиве закључке. Сасвим је, што се тога тиче, другојачије с Ведама..."

в) "Уистину...видело се... да грчки и латински, отприлике истовремени један с другим, произлазе из пелазгијског језика..."

У поглављу о Платоновом дијалогу "Кратил" и о Данковском види се, да је "пелазгијски" језик, из ког се развио језик Грка - језик античких Срба, а овде ћемо на најкраћи начин да прикажемо, што о латинском и српском мисли Апендини, у његовом предговору Стулићевом речнику. Но пре него што прикажемо сасвим кратко његове закључке у том смислу, морамо и овом приликом да подвучемо, да је Апендини био Талијан, рођен у Торину; он је студирао у Риму; у Дубровник је дошао у својој двадесет четвртој години, по завршеним студијама, па је вероватно тек тада отпочео да учи српски језик. Како се Апендини сматра - не само добрим педагогом и професором, већ и научником, заинтересованим за археологију, историју и паралелно за латинску и талијанску литературу, његове коментаре можемо да сматрамо као веома озбиљне и засноване на дубоком познавању српског, латинског, талијанског и грчког. Ево, дакле, шта он пише, почев од стране XI стубац 2.

"Међу свим језицима ни један други се не приближава толико српском језику, што се тиче порекла речи и синтактичке сродности, колико латински..."

Да изоставимо овде аналогију израза... у томе има толико примера; заједнички су им и падежи и деклинације, а ни један ни други немају члана, што је несумњиво знак старине. Наиме, новији језици сви скупа немају промене именица, јер им као основа за деклинације служи члан. Међу старим језицима хебрејски има члан и не мења такође именице, док грчки мења именице и има члан. Српски је заиста у овоме једноставнији. Стога Прокопије с правом "варварски" језик, који је за њега "словенски", зове ατεχνην тј. једноставним, природним, без вештачких додатака, који се налазе у другим језицима. Осим тога, и латински и српски поседују дуал, који је све више запостављен, док ни једни ни други не подносе временске аугментативе. Упадљиво је, да у другом падежу женског рода и српски и латински имају наставак -Е (у латинском дифтон -АЕ, а у српском једноставно -Е). Придеви код оба језика имају три рода, који се разликују по наставцима: ЧАРАН, ЧАРНА, ЧАРНО, према: НИГЕР, НИГРА, НИГРУМ. Компаратив придева се прави додавањем "И" као: ЧАРНИЈИ, ЧАРНИЈА, ЧАРНИЈЕ, према: НИГРИОР, НИГРИУС. У прављењу придевних суперлатива такође може да се изведе компарација, а што се тиче заменица, сличност је очита:

СУУС, СУА, СУУМ	= СВОЈ, СВОЈА, СВОЈЕ
МЕУС, МЕА, МЕУМ	= МОЈ, МОЈА, МОЈЕ
QUI, QUAE, QUOD	= КОЈИ, КОЈА, КОЈЕ
ТУУС, ТУА, ТУУМ	= ТВОЈ, ТВОЈА, ТВОЈЕ, итд, итд

Што се глагола тиче, до данас се у неким српским глаголима задржао наставак -У за прво лице једнине, као нпр. МОГУ, према латинском ПОССУМ, ХОЋУ... У северном српском језику, по сведочанству Френцелијевом (In Origin. Ling. Sorabicae - О пореклу СОРАБСКОГ ЈЕЗИКА, тј. језика. Лужичких Срба), скоро сви глаголи до данас завршавају се на -У, као: БЕРУ, ДОБИДУ, ВИДУ, што је у балканском српском ВИДИМ, у латинском ВИДЕО... Фреквентативни (учестали) глаголи добијају се и у српском и у латинском додавањем једног слога, као нпр. : ЖИВЕТИ, ЖИВУЦКАТИ, према: ВИВЕРЕ, ВИКТИТАРЕ.

У српском језику се пасивни облик глагола прави од глагола БИТИ = ESSE и од партиципа пасивног активног глагола" као: ЈА САМ ЉУБЉЕН, у латинском ЕГО АМОР, и српска и латинска форма се мењају као придеви. Прављење безличних глаголских облика такође може да се упореди. СНЕЖИ, NINGIT... Партицип презента, као нпр.: УЧЕЋИ, према латинском docens одликује се тиме, што може да се мења попут придева, управо као и одговарајући латински облик..."

Ако бисмо се пак прихватили идентичности ведских, српских и латинских корена, као ВИД, ВИДЕТИ према ВИДЕРЕ, ВРТ, ВРТЕТИ, према латинском ВЕРТЕРЕ, УМ, УМАН према ХУМАНУС, итд., итд., то би се пружило у бескрајност. Али - једном тај посао мора да се обави, јер само кроз једну такву анализу моћи ће се јасно, недвосмислено и једном заувек показати, шта је тај маглом обавијени "пелазгијски језик", из ког су се - не само по француском научнику Емилу Бирнуфу - развили и грчки, и латински. Што се грчког и српског језика тиче и неопходности њиховог компаративног проучавања, о томе ћемо писати у тому II.

Ако се опет вратимо Апендинијевој анализи, овога пута на стр. XII, стубац 1-2., наићи ћемо на једну констатацију - овог Талијана по рођењу талијанског ђака и врсног познаваоца, не само свог савременог талијанског, већ и старог латинског и грчког језика; над том његовом констатацијом европски научници сигурно се никада нису зауставили; она се односи на ЕЛЕГАНЦИЈУ српског језика, која - увек по Апендинију - у том смислу, захваљујући граматичким финесама, надилази друге европске језике. Тако он каже, да онај, ко је упознао граматику српског језика (gramaticae peritus), наћи ће, да су извесне ствари у српском говору веома елегантне и да уздижу српски језик изнад грчког и латинског

".. .quaeque... dictionem re ipsa elegaiitissimam demonstrant
et supra Graecam, Latinamque lingus extollunt..."

На стр. XIII, стубац 2., Апендини упућује на једну ствар преко које не сме да се пређе, а то значи, да и та напомена треба да служи као база за једну нову студију. На споменутом месту нас тај Талијан, који је - изгледа према српском језику, гајио дивљење истинског познаваоца - упућује на Томазинијев Глосар, који - с обзиром на српски - особито води рачуна о "извесним траговима светог језика:

"aliqua linguae sacrae vestigia reperiantur, ut
Thomasinus in Glossario satis, superque ostendit.").

И најзад, на истој тој страни и у истом ступцу, Апендини изводи јасан и недвосмислен закључак:

"THRACIA LINGUA ANTIQUISSIMA,
PRIMIGENIA ET MATRIX CENSEBITUR".

тј.

"ТРАЧКИ ЈЕЗИК ЈЕ НАСТАРИЈИ,
ПРВОНАСТАЛИ И МАЈКА - сматра се",

јер је, како каже Апендини, то доказао Себастијан - Сладе Долчи - не само историјским фактима, већ и језичким, а и захваљујући извесним споменицима. Уосталом, наставља он, по Плинијевом тврђењу (књ. IV, гл. 11.), као и по сведочанству, које је оставио Мела (II, гл. 2.), на целом простору, у тзв. правој Тракији, која се простирала између Црног и Јадранског мора, па између Дунава и Егејског мора, говорило се истим језиком, што доказују сачуване трачке речи, које потпуно одговарају данашњим српским...

Овде подсећамо читаоце, да претходно тврђење дословно одговара ономе, што је писао Француз Пејсонел и његов земљак Миле, чије речи имају да звуче готово пословично:

"И то је нешто - од Црног до Јадранског мора
пожелеће вам "добар дан" на српском језику!"

У овој књизи смо на одговарајућим местима писали више о оба ова француска истраживаоца.

Тако, дакле, Талијан Апендини свом жестином, као да се ради о његовом материнском језику, доказује, да је језик "Трачана"- у ствари - језик античких Срба и да је то исти онај "илирски" језик, одн. српски, који је он научио у Дубровнику.

Да се сада вратимо унатраг, до "ПЕЛАЗГИЈСКИХ СЛОВА", којима су се служили ОРФЕЈ И ЛИН, чиме се ПЕЛАЗГИ - преко ПИСМА - ИДЕНТИФИКУЈУ С ТРАЧАНИМА. Уосталом, по свим вестима из старине, велика маса Пелазга, која није отишла за Италију, проширила се преко целог Балкана, на читавом простору јужно од Дунава, убрајајући ту и саму Грчку с Пелопонезом. Значи - касније су Грци и Римљани били само придошлице и неупоредиво малобројнији од Пелазга - већ староседеоца, па је стога веома лако схватљиво, како је Емил Бирнуф дошао до тако сигурног закључка, да су се грчки и латински развили из пелазгијског језика... А тим истим језиком и пелазгијским писмом, биле су исписане "ТРАЧКЕ ТАБЛИЦЕ", с урезаним Орфејевим речима, или тачније његовим саветима за лечење духа и тела. Те таблице спомиње трагичар Еурипид у својој "Алкестиди", у стиховима 966-969. Нама овде није задатак да анализирамо Еурипидове стихове, већ да подвучемо постојање једног писма на Балканском полуострву, пре него што је формирано грчко. Ево, дакле, Еурипидовог сведочанства:

"...ουδέ τι φαρμακον
Θρησσαιζ εν σανισιν, ταζ
'Ορφεια κατεγραψεν
γηρυζ... "

Горњи стихови део су размишљања хора, који говори, да се од судбине не може побећи, као ни да од ње нема лека. Дакле, од ње, тј. од судбине, или неминовности:

"...нема лека ни у ТРАЧКИМ ТАБЛИЦАМА
на којима је исписана Орфејева реч..."

Коментатор ове Еурипидове трагедије у белешци, испод текста, даје следеће примедбе:

> "Традиција је приписивала Орфеју целу једну збирку филозофских и мистичких списа. У тим оквирима налазили су се и прописи за лечење душевних и телесних болести. По физичару Хераклиту таблете овакве врсте чували су се у Дионисовом светилишту, у Тракији, на планини Хемусу (данашњи Балкан)."

Ни ово сведочанство ни у ком случају не може да се одбаци као нешто што би припадало подручју митологије. Наиме, наука је - на неки чудан начин заведена - веома склона, да све што је у вези с Орфејем, одбаци као "obscure" - мрачно и - у неку руку - фантастично. У до сада наведеним сведочанствима о пелазгијском писму, којим су се у време, кад Грци још нису имали писмености, служили ТРАЧАНИ, одн. антички Срби - нема ничег што би личило на плод маште. Напротив, свака вест, или порука из давних дана подсећа нас на део задатка доброг ученика, који се трудио, да се изрази с потпуном прецизношћу.

Вратимо ли се на обавештења Диодора са Сицилије, у истој књ. III, гл. 67., наћи ћемо још једну вест, која је по реалистичком начину излагања права историјска забелешка. Уосталом, његово дело се и називало "Историјском библиотеком", а обухватало је четрдесет књига, које су садржавале општу историју, од почетка света до 180. Олимпијаде, тј. до 60. г. пре Христа. Првих пет књига су се односиле на Египат, Асирију и на најстарије доба Грчке и српских земаља Балканског полуострва. Према томе, његове извештаје можемо да узмемо као потпуно трезвено написане и сасвим реалне. У запису, о коме овде говоримо, Диодор каже, да је Тимотије, син Тимотијев, а унук Лаомедонов, који је

живео у Орфејево време, направио велико путовање прешавши велики број места земаљске површине, као нпр., западне крајеве Либије, све до океана. Тако је стигао до града Никеје на обали океана, од чијих становника је чуо целу причу о Баху, која је излагала "све прилике његовог живота". На основу онога што је чуо, каже даље Диодор Сицилијски, Тимотије је написао спев "Фригија" и то на древни начин - како по језику, тако исто и по писму, тј. ПЕЛАЗГИЈСКИМ ЈЕЗИКОМ И ПЕЛАЗГИЈСКИМ ПИСМОМ. Ево тог навода:

"... ιδια δε των Πελαογων πρωτων χρησαμενων τοιζ χαρ—
ακτηρσι — Πελασγικα προσαγορευθηναι..." (III, 67.)

А то значи:

"Служећи се "ЗНАЦИМА" првих ПЕЛАЗГА и
(служећи се) ПЕЛАЗГИЈСКИМ говором."

Привлачимо у претходном наводу особиту пажњу на грчки израз χαρ - ,ακτηρ, -ηροζ, који између осталога - значи и уцртан, урезан знак!

А има и још једно сведочанство о писму, које је постојало дуго времена, пре него што су се Грци описменили. Насупрот ономе што је оставио Диодор са Сицилије, а што је углавном чак и тзв. хеленистима - изгледа - непознато, овај други документ је одвећ познат, а о њему се и много писало, па ипак - без икаквих одређених закључака. Будући, да се - по некаквом чудно установљеном закону - сматрало, да пре Грка као да није било света, преко тог сведочанства професори прелазе сумњичаво, несигурно, готово са страхом и да замисле, да би се оно могло односити на писмо и на слова. То сведочанство је славно, јер је славан и спев у коме се налази. Оно је записано у VI певању "Илијаде", стих 168. и 169.

Антија, Претова жена у Ефири, у Арголиди, желела је, да је обљуби Белерофонт:

"Којем су лепоту дали и милу срчаност бози. "

Но храбри и часни Белерофонт се није дао завести, те Антија у жељи за осветом обрати се своме мужу једном лажју:

"Умри, краљу о Прете, ил' убиј Белерофонта,
Који је мене хтео обљубит', ал' нисам се дала!"

На то је Прета обузео бес, али - премда пун гнева, није се усудио - "бојећи се у души", да дигне руку и Белерофонта убије:

"Већ га у Ликију пошље и жалосне даде му знаке,
којих је погубних много на сложеној напис' о дасци."

Да прикажемо сада ова два стиха на грчком:

"Πεμπε δε μιν Λυκινω δε, πορεν δ ' ο γε σηματα λυγρα,
Γραφαζ εν πινακι πτυκτψ θυμοφθορα πολλα..,"

Упозоравамо на две речи: γραφαζ, од глагола γραφω и σηματα; прва реч, одн. наведени глагол значи "писати", "урезивати", а друга, именица, множина је од σημα, што значи знамен, знак. Особито подвлачимо следеће: велики француски професор грчке лингвистике, европски ауторитет, Pierre Chantraine, није могао да објасни етимолошки са становишта грчког језика ни једну, ни другу реч. У своме, како се сматра најбољем грчком речнику (последње издање, 26. по реду, од 1963. године!), које

је он, тврди се у предговору, обогатио, код "графо", он са звездицом, тј. хипотетично (као претпоставку) ставља замишљени облик "гербх", а свему томе додаје знак питања и скраћену примедбу "техн.", тј. технички израз за "inciser" = "засећи". Када се подсетимо на оно, што је речено у почетку о Орфејевом имену, у коме је српско "б" у грчком претворено у "ф" - учинимо ли, дакле, исто то у случају глагола "графо", добићемо "грабо" и узмемо ли још у обзир грчку непрецизност, биће нам јасно да "а" може да представља и неки други вокал, те ћемо тако с највећом лакоћом доћи до српског глагола "ГРЕБАТИ", како се вероватно у почетку и "писало", "гребући" неким предметом по воску, или по смеси, на којој су лако остајали трагови.

Друга пак реч "сема", изван сваке сумње је српски "знамен", с тим, што је Грцима и њиховом начину изговора више одговарало мукло "с" од звучног "з" и што им је сметао скуп "зн", који су поједноставили, избацивањем ликвиде "н", будући, да су ликвиде у сваком језику непостојане. Код ове друге речи, Шантреново објашњење гласи тачно овако: "skr. dhiama ?", тј. санскритско "дхиама", уз знак питања, што значи: "претпостављам". Додамо ли к томе, да он одмах испред тога цитира дорски облик "сама", а не "сема", онда се српски "знамен" сасвим једноставно може узети као објашњење грчког израза истог значења.

Шта значе ове претходне примедбе у вези с глаголом негрчког порекла "графо" и именице "сема", одн. "сама"? Значе сасвим сигурно, да је "Илијада" била писана језиком, који још није био грчки, те да су многи њени изрази прецизирани у школама, у којима се она проучавала и објашњавала! А то значи, да све док њена певања нису била касно (за време Пизистрата 560-528.г.) преуређена - и језички, а и што се тиче песничке форме (нпр. подела на 24. певања, итд.), Грци тај спев, по коме су се прославили, нису разумевали. О "Илијади" је написано на хиљаде књига. Ми овде не можемо да улазимо у тај проблем; то је посебна студија! Али морамо да нагласимо оно, што је прилично познато одувек. ЦЕЛА МИТОЛОГИЈА У ИЛИЈАДИ ТРАЧКОГ ЈЕ ПОРЕКЛА! Има само један народ који може тако да пева и тај народ још увек пева на исти начин; то су Срби! Не долазе узалуд научници из целога света да слушају српске гусларе, како би објаснили извесне "хомерске проблеме". Но и то је посебна студија!

Па ипак, поновимо овде оно, што је написао познати професор латинског језика на београдском универзитету, Милан Будимир у својој студији "De Olympi Homerici imagine contraria" (Контрадикторне слике хомерског Олимпа), представљеној на скупу VII Одељења литературе и језика, одржаном 14. септембра 1958. г.[40].

"Хомерски језик је вештачка творевина..."

40. Глас српске Академије Наука (САН), Одељење литературе и језика, бр. 4., 1959.г.

Будимир даље објашњава да су певања "Илијаде" била донета на острво Дел, на чије светковине су долазили:

"... и представници "Хиперборејаца"

са далеког севера, а и трговци са осталих страна света. То би значило, да је дијалекатска мешавина у "хомерском језику" релативно позна појава... На острву Делу сусретала су се не само, грчка племена, већ и многи странци са обала медитеранског базена и из њихових залеђа..." Осим тога, увек по Милану Будимиру и на истом месту, у Илијади постоји и:

"Дијалекатска мешавина, коју у хексаметру прати и мешавина
фундаментално различитих метричких система..."

Према томе, после свих студија "о Хомеру", требало би написати једну, која није још никада написана и која би ту дивну поезију вратила у крило народа, коме је она припадала и од кога је

потекла! Зар би сви најузвишенији морални квалитети били на страни Тројанаца, а сви пороци на страни Грка да су сами Грци творци "Илијаде"? Уз то, "Илијада" је дала теме првобитним писцима" "грчких трагедија", а да културни свет данас уопште више и не мисли на то да ни реч "трагедија" није грчка! И да је њено објашњење са становишта грчког језика смешно до неозбиљности, јер трагедија се сигурно није развила из "јарчје песме"... То је још једна студија! Она мора да се уради, да би се стало на крај извесним заблудама

Па да се после ових неколико неопходних дигресија вратимо сведочанству "Илијаде" о "погубним знацима", написаним на "сложеној дасци".

Разни професори и коментатори мисле, да се ту уопште не ради о писму, већ о "нечему, што би било налик на хијероглифе" старих Мисираца (Египћана), нека врста сликовитог писма. Међутим, нико и нигде не каже, на основу чега то тврди. Можда по истој логици, по којој је покопан и "најмногобројнији Херодотов народ после Хиндуса - Трачани", по којој би "Албанци били потомци древних Илира", итд., итд.

Нека нам буде допуштено, да - на основу свега до сада изнетог, закључимо и - у неку руку - затворимо још један веома непотпун круг наших разматрања.

При закључивању, узећемо у обзир једно сведочанство, о ком вероватно никада ни један хелениста није говорио ни на једној универзитетској катедри и то - у дубоком уверењу, да је Белерофонт однео на дасци, која је била из два дела и склопљена као књига - поруку, написану, или угребену знацима, који су - а зашто не? - представљали слова. Историчар Диодор са Сицилије говорио је о ПЕЛАЗГИЈСКИМ СЛОВИМА на један врло реалан начин. Своју тезу о постојању писма код античких Срба образложио је на свој начин Сипријан Робер. А Талијан Апендини је показао, какав значај имају претхришћански називи тих слова, која су употребљавали древни Трачани. Да су ти знаци претхришћански, доказ је име једног паганског бога, бога Вида. А назив "ВИД" био је и остао до данас РЕЧ СРПСКОГ ЈЕЗИКА, КОЈА ЈЕ ДО ДАНАШЊЕГ ДАНА ОСТАЛА НЕИЗМЕЊЕНА. Такође знамо, да је ВИД део и ведског језичког блага, што намеће закључак о идентичности овога ведско - српског израза, но не само његове спољне језичке форме, већ и унутрашње, или метафизичког значења. Како је опште познато, да су најстарије Веде биле у Индију донете, ми сматрамо - полазећи од континуитета ведског језика и ведских традиција тако очитог у српском језику и у српским традицијама - да између древних Срба и најстаријих Веда постоји једна чврста, вишеструка веза, коју - између свега осталога - сачињава и писмо.

Тиме почиње једно ново поглавље и један нови велики посао. Наиме, по својој прилици, су - или стара српска глагољица, или ћирилица или обе српске азбуке, приближне оном Пелазгијском писму или само оно писмо, о коме су говорили Диодор Сицилијски и трагичар Еурипид, и о коме је сигурно реч у стиховима Илијаде о Белерофонту. Осим тога, водећи рачуна о свему, што су о глагољици писали Сипријан Робер и Талијан Францискус - Мариа Апендини, скупа са сведочанством монаха Храбра о словенским "чертами и резами", изводимо закључак, да српско писмо није постало од грчког. Истина мора да буде управо супротна. Апендини је наглашавао исти редослед српских и грчких слова и њихову исту бројну вредност. Како би се уклониле заблуде, Апендини каже, да називи слова свих других азбука, осим српских - не значе ништа. Међутим, српска имена гласова, не само да имају значење - свако за себе - већ она сва скупа представљају повезане и логичне мисли о вери, о речи, или о духовним људским вредностима, о земљи, мајци хранитељки. У неку руку, српска азбука је животни правилник античких Срба, који није био нарушаван све дотле, док нису почели да насрћу на аутохтоно древно становништво у Европи други, који нису поштовали исте вредности. За њих земља није била мајка - хранитељка у истом смислу. Марљиве руке, којима је управљала мирољубива мисао, требало је - или да се претворе у ропске руке, или да нестану са лица земље. Уништавано је све што је потицало од њих, сваки плод и свако дело њихових руку. Све што се на њих односило, или је насилно уклањано, или изопачено, и само је каквом чудном околношћу сачуван тек по који наговештај истине о њима.

ђ) СХОЛИЈАСТ ДИОНИСИЈА ТРАЧАНИНА "ГРАМАТИЧАРА"

У збрци у односу на разна подручја, коју су направили грчки и римски писци и у недостатку обавештења, која они - или нису знали, или нису хтели да дају, догоди се, да ту и тамо сине по један јаснији зрак. Такав један светао зрак у тами представља спис Дионисија Трачанина, названог Граматичарем. Дионисије је по пореклу Трачанин, но рођен у Александрији, у Египту, око 100. г. пре Христа. Био је Аристархов ученик, а кад се нашао у Риму, ту је постао учитељем "лепе књижевности". Дионисије Трачанин је написао једну граматику, која се све до средњег века сматрала класичном и коју је објавио, Фабриције у тому VII његове "Грчке Библиотеке".[41] У вези с том граматиком, учени Clavier Etienne, у свом делу "Anciens peuples de la Grèce", I, c. 16 (Том II) [42]; доноси нешто запањујуће, с обзиром на оно, што се предаје већ вековима по школама и универзитетима:

> "Denys de Thrace. - Les scolies qui accompagnent le traite de ce Denys, contiennent un passage remarquable, rapporte par Fabricius que voici:
>
> "Quelques uns pretendent que les caracteres, dont nous faisons usage, dessines avec les feuilles du phoenix, ou du palmier, se sont rependus parmi les hommes et que c' est pour cette raison que les lettres sont appelees pheniciennes. Ce serait donc, d' apres cette version, sur un jeu de mots, tire du meme nom donne par les Grecs aux palmiers et aux Pheniciens que se trouverait fondee l' opinion admise communement que les lettres grecques seraient d' origine phenicienne... "

41. Fabricius (J. Albert), рођен у Лајпцигу, некадашњој српској Љубици, 1668.Г. Умро је 1736.г. Његова најзначајнија дела су "Bibliotheca Latina" и "Notice des auteurs latins et de leurs editions" "Bibliotheca Graeca" (1705-1728.).
42. Клавиер, "Стари народи Грчке", или "Историја најстаријег доба Грчке", издата 1809.г. у два тома.

У вези, дакле, с Дионисијем Трачким, граматичарем, Клавие пише нешто, од значаја - таквог и толиког, да он надилази готово све проблеме дотакнуте у овој студији. Уједно, својим обавештењем Клавие потиче на нова истраживања - без конца и краја, с обзиром на давнину расутих докумената која се морају пронаћи, проучити и употребити за исправку једне грешке, која се провлачи као научна истина кроз толике стотине година. У ствари, Клавие не каже, да би оно, што се учи о грчком писму била научна истина", већ да је то "l' opinion admise", тј. "допуштено, или прихваћено мишљење", што значи, да је оно резултат - не документима доказане истине, већ договора, конвенције. Ево овог бескрајно важног саопштења:

> "Дионисије Трачки - Схолије (тј. објашњења, напомене уз његов текст) које прате спис овога Дионисија, садрже један значајан одломак, пренет од Фабриција. и то овај:
>
> "Има их који тврде, да су се слова, којима се ми служимо, цртана с лишћем феникса, или палме, проширила међу људима и да су она зато прозвана феничанским. По овој верзији, дакле, радило би се о једној игри речи, која произлази из чињенице, да Грци имају исто име за палму и за Феничане, на основу чега је створено опште допуштено мишљење, по коме би грчка слова била феничанског порекла."

Ми овде морамо да подсетимо на Шафарика, који је претпостављао, да су Срби већ донели писменост из Индије. Уосталом, Милош Милојевић широм својих "Одломака српске историје", Том I, говори о тамошњој српској просвећености! А у Индији се готово до наших дана пише по лишћу

специјалних палми. О томе доноси сведочанство Кулунџић у својој овде већ споменутој књизи, од стр. 143-147. Ево неких појединости, о којима - по свој прилици - никада нису размишљали сви они ауторитети, који су учинили, да се о грчком описмењавању створе тако површни и незасновани закључци, у које треба веровати без икаквих убедљивих и јаких доказа!

Понајпре (Према Кулунџићу), на основу историјских података, у Индији су палмини листови били омиљен писаћи материјал још пре 2.500 година. Како је то пропадљив материјал, до нас нису допрли листови из тог давног времена, међутим, историјски је установљено, да је индијски краљ Ашока у III веку пре Христа, наредио, да се све будистичке књиге испишу на палминим листовима. И има још једно сведочанство, у које се - каже Кулунџић - можемо уверити још и наших дана: као врло добар материјал за писање, кога у Индији има у довољним количинама, палмини листови су се задржали у употреби све до наших дана, особито за црквене потребе. А енглеске власти су се донедавно истим тим материјалом служиле за прогласе становништву, док су поште преносиле и таква писма.

Пошто је описао технички поступак при припреми палминих листова за писање, Кулунџић затим каже, да њихова употреба није ограничена само на Индију, где се у познатој библиотеци Addujar - још у наше доба - налази 17.500 примерака књига од палминих листова. Таквих књига има и по другим библиотекама и музејима Индије и других земаља, а један њихов већи број је смештен и у Британском Музеју, у Лондону.

Но није само палмино лишће служило за писање, наставља Кулунџић. Кинески песник из XII века нашега времена, Чан Тију Лин, пева у једној својој лирској песми, како је једна млада Кинескиња исписала његово име на листу "врбе пролећне".

Други пак Кинез из VIII века, Фуџивара Но Хирогоцугу, нуди својој драгој пролећну гранчицу, на чијем је сваком листку исписао по неку реч љубави...

Најзад, не можемо, а да не подвучемо, да се и у српској народној поезији, која се дотиче свих људских проблема, такође говори о писању по листу, као нпр. у "Женидби Максима Црнојевића", где налазимо следеће стихове:

"...Па ћу хватат листак љесковине,
А моје ћу лице нагрдити,
Док прокапље крвца. из образа,
По листу ћу писати јазију."

По Вуку - реч јазија (тј. слова) спада у турцизме, а то значи, да обрада ове српске народне песме припада времену, када се није више писало по лишћу. Према томе, можемо и у овом случају да закључимо, да се ради о мотиву, који потиче из давних времена у који је - на овом месту - уклопљен у један нови контекст. Колико знам, ни ова тема - узета из српске народне поезије - није обрађена.

У закључку овога одломка, да наведемо још неколко историјских бележака, које је Кулунџић унео у своје дело, на стр. 146. Ту он каже, да Плиније (23.г. пре Христа до 79. г. по Христу) доноси у своме делу "Historia Naturalis" 13., 69.), да се у Грчкој као најстарији материјал за писање такође употребљавало лишће од биљака:

"In palmarum folii primo scriptantum..."

Плинију може да се прикључи и Вергилије (70-19. г. пре Христа) који у својој "Енеиди" (III, стихови 441-452) пева:

"А кад већ онамо дођеш и до града Куме кад стигнеш,
И до језера божанских и авернских шуштавих шума,
Врачару видећеш тамо, где препуна заноса гата,
У пећини дубокој и на лишћу пророштва пише.

Када пак прорекне штогод и на лишћу упише она,
Слаже по реду и ставља да онде лежи на миру
И све то стоји онако, како је стављено тамо.

Кулунџић, не упуштајући се - попут професора Костића - у тешке и деликатне још нерешене проблеме - спомиње већ напред наведеног Диодора Сицилијског, али - не узимајући уопште у обзир његово сведочанство о пелазгијском писму, већ нешто сасвим друго. Наиме, Диодор је у својој књизи XII, 35. оставио сведочанство, да је судија у Сиракузи исписивао имена изгнаних на маслиновим листовима. Сличан обичај, закључује Кулунџић, постојао је и у Атини.

Како нас је у овој глави наше студије занимало само писање по листовима биљака у вези са сведочанством схолијаста у граматици Дионисија Трачанина, ми напуштамо Кулунџићево дело, да би смо се упитали: Како то, да се - иначе на свим пољима марљиви европски научници, нису подухватили истраживања и проверавања у смислу неких овде цитираних документа! Објашњење може да буде само следеће:

Будући, да су сви - у ствари - некритички прихватили једно учење створено уистину "по линији најмањег отпора" - по домишљању, а не на основу стварног истраживања, будући, да се онда такво учење предаје кроз векове и да су се људски мозгови - у неку руку над њим успавали, не мислећи више уопште, да би се могло наћи неко друго објашњење, зашто би се онда оно мењало и зашто би се претраживале прашне књиге и записи?! Јер - то заиста представља ново и огромно поље рада, које би могло да преокрене многе стране историје, лингвистике, етнографије! Које би уздрмало многа учења и присилило највише културне установе, да нека подручја људског знања отпочну преиспитивати од самих почетака, јер је проблем значајан, а његове последице су недогледне.

Па вратимо се на схолију уз спис Дионисија Трачанина. У њој се говори о забуни због хомонима "фоиникс" - "Φοινιξ", "Феничанин" и "φοινιξ", "палма", дрво од палме, али и лист од палме. То је једна врста палме, о којој је писао Теофраст, филозоф и природњак из IV и III века пре Христа, у своме писму о "Мирисима". Фоиникс је такође био и некакав прашак, који се добијао од цвета палме. Међу овим обавештењима, најзначајније и најзанимљивије је - изгледа - оно, по коме је "ФОИНИКС МОГАО ДА БУДЕ И ПРЕДМЕТ ИЗРЕЗБАРЕН ЉУДСКОМ РУКОМ"[43] као што је то случај у књизи пророка Језекиља, г. 41,, стих 26.

"και είχε φοινικαζ, εωα εντευθεν, και ενα εκειθεν, επι τστν μετωπων αυτηζ."

43. Dict. Grec-Francais, Bailly-Sechan-Chantraine.

Преводиоци Библије, а и Вук, преводе "фоиникас" (овде у четвртом падежу множине) као "палме". Међутим, по контексту, не ради се о палмама, него о урезаним украсима на - вероватно црвеним плочама, даскама, или таблама; оно што је било урезано као украс, било је сигурно обојено црвеном бојом... Први преводиоци Библије на грчки, морали су познавати нека давна предања о бојеним дашчицама, при чему димензије не играју првенствену улогу. То су могле бити оне дашчице, на којима Белерофонт у "Илијади" односи поруку у Малу Азију, а и дашчане, или земљане, и камене, или металне плоче и плочице, што треба истраживањем да се установи. У овом библијском примеру претпостављамо да се ради о дрвету, којим је здање у питању обложено, што се у претходним стиховима изричито каже. Па се и реч "фоиникос" понавља у истој глави, стр. 16.:

"ησαν παραθυρα και εσωθεν κυκλφ κυκλψ.
εφ εκαστου δε μετωπου φοινικεζ."

"Била су покрајна врата унутра у кругу.
На сваким (од њих) биле су "фоиникос"...

Ми ћемо овде да направимо једну претпоставку, која се може оценити као одвише смела. Узмемо ли у обзир, да је српско "Б" у грчком дало најчешће "Ф", као "ОБРВ-" - "ОФР-...", "БЕР-ем", "ФЕР-о", итд., итд., па применимо ли то правило на "Фои...", добићемо "БОИ..." Додамо ли к томе, да у грчкој азбуци, као ни у изговору Грка не постоји консонант "Ц", стручњак може лако да изједначи "ФОИНИКЕС" са српском речју "БОЈЕНИЦА"... Наравно, овде је то само претпоставка и много више од тога: ПРЕДЛОГ ЗА ЈЕДНУ СТУДИЈУ У ТОМЕ СМИСЛУ, која би била поткрепљење, а уједно и потврда схолије на спису Дионисија Трачанина... "БОЈЕНИЦА" је данас у Срба вуна, одређена за "БОЈЕЊЕ". Она остаје "БОЈЕНИЦА" и после "БОЈЕЊА", управо као што је могла да буде "БОЈЕНИЦА" "склопљена даска с погубним знацима" у "Илијади", или било каква друга обојена даска, или дашчица, на којој су извесни знаци, или извесни украси - као у овом библијском примеру - урезани, па обојени...

Вратимо ли се преводу схолије уз текст Дионисија Трачанина, треба особито да обратимо пажњу на реченицу:

"...да су слова којима се служимо, цртана "са"
(писац каже "avec") лишћем палме."

Дакле

- не "на лишћу..."

Па да размотримо и ту могућност. Како се то "цртање" могло обављати? Не може се помислити, да се листом цртало по тврдом предмету, а још мање, да се истим тим листом могло урезивати. Процес је можда био следећи: лист, или цвет од палме се сушио, а онда се ситнио до претварања у прах, који се затим растварао - можда у води, а можда у некој другој течности. На тај начин била је спремљена "БОЈА", којом се могло приступити остварењу "БОЈЕНИЦЕ". Вероватно се у Срба још до недавно по истом принципу справљала боја од биљке "БРОЋ" што нам је дало повода за поглавље о Јозефу Костржевском, или о томе, да Костржевски у својој студији и нехотице потврђује речи Сипријана Робера о старости "илирских Срба"

Намеће се питање, каква и која палма би била "фоиникс"? Где је она расла? Треба проучити Теофрастов спис "О биљкама", који је сачуван. Ову палму он спомиње у одељку о "Мирисима". Зна се, да му је отац био ваљар она острву Лезбосу, а то значи, да је Теофраст још као дете морао стећи знање о биљкама, које се употребљавају за справљање и боја и мириса. Управо у свом спису "О мирисима", он говори о праху, који се добија од цвета палме.

Исписујући ове ретке, не можемо да зауставимо бујицу мисли. Јер Милош Милојевић, каже, да су Срби донели "рујну боју" као своју боју још из Индије. Они су знали и да је праве од онога што им је природа давала. Па и Грци су, да кажемо тако - својим највећим делом Пелазги, а мањим придошлице, сачували знање староседеоца о томе како се та боја добијала још пре њихове везе с Феничанима. Уз то - има црвене земље, па разних црвених плодова, црвеног семења, црвеног цвећа и других биљака, од којих је могуће добити црвену боју. Има и људи који се црвене - од сунца, од врућине, од болести, или од здравља. Црвено је и вино, које је код њих било и познато и цењено, па и само сунце је - у игри са облацима и небеским даљинама, - утицало на људску машту и мисао чудесним руменилом јутра, зажареношћу подневног неба, или чаробним црвеним, далеким одсјајима вечери. Зар је при свему томе требало чекати вековима, док Грци нису дознали за Феничане, или док ови нису дошли к њима као трговци, да би по њима прозвали црвену боју црвеном, или научили шта је црвено? Уистину, у данашњем грчком језику "фоиникс" уопште не постоји као назив за црвену боју, па би се могло закључити, да се црвена боја повезивала с именом "Феничанин" само у списима, или пак од лица, која су некада себи могла дозволити луксуз да скупо плаћају - или црвену боју, или црвене тканине, које су довожене из велике даљине. Будући, да нам доступни приручници не показују, да се Грци данас служе овом речју, можемо да поставимо питање, да ли се грчки народ и у оној давној прошлости тим изразом служио у оном смислу, који му се придаје теоретски, да не кажемо - професорски?...

...Постоји, дакле једно мноштво проблема, који морају да се истраже, а један од императива, који нам тај посао налаже, јесте и синтеза, коју доноси велики "Ларус" о постанку писма; а то је синтеза последњих достигнућа на том подручју, поткрепљена и археолошким налазима. Па ипак, писац одговарајућег чланка у "Ларусу" не изражава сигурност, коју очекујемо, када се ради о чињеницама научно установљеним. Ми стога цитирамо тај део текста најпре онако, како је он забележен на француском.

> "Il fallait encore analyser la prononciation pour en ramener les elements a un petit nombre de sons, juges fondamentaux. Ce travail d' analyse et de simplification, fut, semble-t-il, l' oeuvre des Pheniciens. C'est eux qui paraissent avoir etabli le modele de tous les alphabets en usage dans le monde..."

Ево превода: "Ларусових" закључака о томе, како је постало писмо; наравно, ми овде наводимо само оно, што нас тренутно занима:

> "Требало је још анализирати изговор, да би се елементи свели на мали број гласова, који су се сматрали основним. Овај посао анализе и поједностављења био је, изгледа, дело Феничана. Они су, чини се, створили модел свих азбука, које су у употреби на свету.. "

Тако се мисли, да су се Феничанима инспирисали стари Персијанци при стварању њиховог писма, па - Грци, чији су чак и појединачни градови стварали своја посебна писма, а од Грка су, мисли писац чланка, узели писмо Етруро - Италци, који су га онда у облику латинице пренели целој Европи.

Видимо, дакле, како се тражи феничански утицај у погледу постанка писмености у свим земљама, по којима су некада живели антички Срби, који су - према Адолфу Пиктеу - (в.поглавље о њему) морали бити онај народ, који се око 2000. г. пре Христа протезао од Инда и Ганга до Атлантика. Тај назив је врло касно, како је у овој студији речено више пута - замењен именом Словени. Па и оно, што је рекао Херодот о Трачанима, који су (како најновији историчари доказују у складу с историчарима онемогућеним од германске школе) - "после Хиндуса били најмногобројнији на свету", а особито тврђење логографа, Херодотових претходника - све то може да нам служи као полазна тачка у истраживању почетка писмености и писма, које је - изгледа веома вероватно - повезано с древним Србима. С тим у вези и с обзиром на оно што изјављује Платон у дијалогу "Кратил" о идентичности "варварског" и грчког језика у самом почетку, дајући као примере још и данас постојеће речи српског језика, ми можемо да закључимо да ако су "грчки" и "варварски" језик били исти и ако се та негдашња истоветност још и данас лако открива у грчком, с тим, што је грчки сиромашнији у броју гласова, онда је и база грчке "писмености" "варварска". Имамо разлога, да верујемо, да су древни Срби поседовали писменост још у доба, када су однели најстарије ведске химне на обале Инда! Или су је пак - како мисли Шафарик - донели из Индије.

Шафарик, наиме, излаже у том погледу своје мишљење у "Историји словенског језика и литературе" [44], преко кога не треба прећи ни олако, ни с површношћу. Ево, шта он пише на стр. 18. тог свог иначе веома занимљиво писаног дела:

> "Es ist wahrscheinlich, dass die Slawen eine Buchstabenschrift aus Indien mitgebracht haben; aber die Schriftkunde, die, wie natürlich, nur wenige besessen haben mögen, müsste wohl durch die ewige Wanderschaft unter so vielen Stämmen der Slawen bald verloren gehen, und es ist ungewiss, ob von diesem Uralphabet etwas auf das kyrillische übergegangen sei, oder nichts. Dass die uralten Gesange, die erst in der neuesten Zeit bei den Böhmen und

Russen glücklich entdeckt, und bei den Serben gesammelt worden sind, durch ihre Originalität und Gediegenheit auf eine viel frühere geistige Bildung der Nation hinweisen, als man gewöhnlich bis jetzt anzunehmen sich für berechtigt hielt, das fällt wohl jedem in die Augen, deren viele ihrer Abfassung nach in die heidnische Periode gehören..."

"Вероватно је, да су Словени донели слова из Индије; али, знање писања, које су - природно - поседовали само малобројни, морало се изгубити због вечитог лутања толиких племена; неизвесно је, да ли је од тога прастарог писма нешто прешло у ћирилицу, или не. Прастаре песме, које су тек у најновије време срећом откривене код Чеха и код Руса, док су код Срба сабране, указују кроз њихову оригиналност и чистоту на много раније духовно формирање народа, него што се то обично узима. Свакоме упада у очи да многе (од тих песама) припадају паганском (претхришћанском) периоду..."

44. Geschichte der Slawischen Sprache und Literatur, Ofen, 1826., стр.18.

У наставку, Шафарик назива остатке те давне поезије драгуљима, да би одмах након тога привукао пажњу на прве преводе Библије, који носе печат усавршености језика и језичког богатства Балканских Срба.што је апсолутно незамисливо без једног дугог процеса, који је морао да траје стотинама година. По њему, српски језик је тако срећно обликован, да у песми и поезији подсећа на звук виолине:

"Ich möchte den Klang der Serbischen im Gesang und
in der Poesie mit dem Ton der Violine vergleichen, "[45]

да би на истом месту у белешци додао:

"Unstreitig ist die serbische Mundart im türkischen Serbien und Osterreichischen Dalmatien die vokalreichste unter allen Slawinen und kommt in dieser Hinsicht der italienischen Sprache am nächsten. "

"Неопорециво је, да је српски језик у турској Србији и у аустријској Далмацији најбогатији вокалима међу словенским говорима и у том погледу је најближи талијанском језику."

45. Шафарик, Ист.слов. литературе, стр.204.

За Милојевића је богатство српског језика одраз ступња на коме се српски народ налазио још у Индији,[46] а његова музикална лепота - по њему - потиче понајпре од

"чистих звукова у изражајима, без полуживотних,
носних, шуштећих и пиштећих као у осталих."

Милојевић, који је добро познавао друге словенске језике, а уз то је још студирао у Москви, на истом месту тврди, да:

"Српски језик у томе надмаша и све друге словенске данашње језике, имајући више гласова, који се оличавају у писменима **ћ, ђ** и **џ**, која налазимо да суштаствују још од десетог века, и не као што неки неупућени наводе,

да су тек пре неколико десетина година створена.. "

46. "Одломци", стр.19.

Јасно је, да та "слова суштаствују" на касним документима, јер је она, која су морала постојати у време Орфеја, његових претходника, савременика и следбеника - уништило - или време, или непријатељска деструктивна делатност међу "варварима"! Пелазгијско писмо, које се у античких грчких писаца спомиње, не може да буде ствар измишљена! Они чак и набрајају лица, која су се тим писменима служила, па чак спомињу и списе написане пелазгијским писмом и пелазгијским језиком. А Фабриције је сачувао обавештење, које се може узети као надопуна тих вести! Та "пелазгијска" слова, као и сами "Пелазги" и њихов језик прометнули су се у грчки... То су нам рекли - уосталом - и сами грчки писци, а то је потврдио на свој начин и Херодот, али - при проучавању грчких старина нико то није узимао у обзир, јер се од почетка узео погрешан правац! Зато још једном морамо да пођемо од почетка! А оно, што се у овом случају неизоставно поставља као задатак, јесте - најпре сравњивање српске и грчке азбуке почев од првих остатака. Затим се морају пронаћи најстарији трагови писма у Индији, и другде па онда српску глагољицу и ћирилицу треба анализирати упоредо с њима! При овоме су од највећег значаја најстарији налази саме грчке азбуке и особито њених изгубљених знакова... Милош Милојевић каже:[47]

> "Грци се хвале својом старином, својим знањем и вештином. Старина им је, као и све остало, претерана... сила преувеличана, итд. Прва писмена постала су им око 600.г. до рођења Христова (в. Плиније, Nat. Hist. I, V, с.29, а први писци били су им: Ферикад, Акузилај, Еланик Лезбијски, Хекатеј и Дионисије Милећанин, од којих је последњи живео у 65. Олимпијади, или око 520. г. пре Христа. Но не гледајући све измишљене, Бог зна какве старине, на њихову мниму коренитост и остало, остаје оно, што смо напред навели: Стари Грци нису ништа друго до остаци војених чорда, асирских, које су се, као и Рамзеси у Италији, смешали са српским племенима живећим ту, а тако исто и остаци војених трупа Рамзесових, или Сезостриса II., египатског цара... "
>
> "...А кад се језик и остало овог врло важног, а ни најмање неиспитаног и неизученог народа проучи, онда ће се многе ствари открити, о којима нисмо ни сумњали. Навод наш тврди још сам Иродот (тј., Херодот), који вели, да је очима својим гледао статуе подигнуте Рамзесом. Ево његових речи из Вебера Г., стр. 128.:
>
> "Од многих подигнутих споменика, у разним покореним државама, Сезострисом, већи део већ несуштаствује (не постоји). У сирској Палестини, а то је баш око еврејског првог населења у "објетованој земљи" - ја сам сам собом видио неке са писменима - јероглифима - и женским удовима. А у Јанији - баш где су Грци - налазе се два изображења тога мужа, јер су исечена на литицама, и то крај пута, идући из ефеске провинције у Фокеју и из Сарда, идући у Смирну. На оба места исечен је човек од шест педљи, држећи у десној руци копље, а у левој лук. Све остало оружје и у једног и у другог је једно и исто, египатског и етиопскога происхођења. Од једног рамена к другом, преко прсију, иду египатска света писмена која. значе: "Ја сам покорио сопственим рукама ову страну. "
>
> "Ми смо још раније казали, да су се Грци настанили у српским земљама као војници и војне страже семитске и етиопске расе и да су као такви морали да се састоје из разних народа, који су управљани једним језиком испочетка, и то на 2100. г. пре Христа асирским, а после, од 1445. г. па даље, опет етиопским... Тако исто навели смо и да су се борили међу собом баш зато, што су се састојали из првобитних војника, припадајућих разним народима, па као такви и језике су

асирски и етиопски разно произносили и изговарали... Зна се, да им је по њиховом причању, највећи део народа населио из Египта Кекропс и Данај, од којих је први основао Атину, а други Аргос. Кадмо, Феничанин, основао је Тиву (Тебу), а Пелопс им је дошао из Фригије и потомци његови, смешавши се с потомцима египатског Данаја, основали су силне државице пелопонеске, међу којима прву улогу игра Шпарта. (Спарта). Стога су се Аргос и Спарта дуго поштовали као главе свих грчких земаља... Само оснивање грчких храмова, њихових богова и остало, није ништа друго до чиста египатска, или етиопска ствар, као и постанак најзнатнијег храма њиховог, о којем се прича ово у басни: "Да је црна голубица слетила са египатских храмова у Тивама (Теби) и долетила у епирски Теспрот, стала на грм, или дуб, па проговорила човечијим гласом, да ваља направити храм Јупитеру, а житељи Додоне покорили су се тој божијој вољи, направили храм, итд." Имена Тива (Тебе) и тамо амо, јупитера тивских, једнаких обичаја, закона, државних устројства - нашу ствар већ исувише доказују... По закону Ликурговом казнио је се онај, код ког је нађена ствар, а не онај који је исту украо..."

47. Милош С Милојевић, Одломци историје Срба и српских земаља, свеска I, стр. 179.-181.

Ми ћемо овде да прекинемо с цитирањем овог веома занимљивог текста, који је Милојевић писао на основу сведочанства нађених по најудаљенијим европским библиотекама.

Укратко, како каже Милојевић:

"Кад се језик... овог народа проучи, онда ће се
многе ствари открити о којима нисмо ни сумњали."

У досадашњем нашем раду је било много изненађења. Много пута смо се уверили, да су се грчка хетерогена племена ујединила преко српског језика, а касније - преко српског писма. То може да изгледа врло смело, али ми то кажемо на основу онога, чему нас учи испитивање језика и писма... Па зар већ нису пале претпоставке, да би српско писмо било формирано по мало од свих источњачких азбука, али - углавном од грчке. Истина ће бити супротна оваквом гледишту. Како је Сипријан Робер пронашао, да су српска слова расута по свим "абецедама" и азбукама, врло је вероватно, да ће се научно дефинитивно установити и усвојити, да су каснија грчка слова састављена према прастарој српској азбуци.

У прилог свега напред реченог, у наставку ћемо навести још једно тврђење, које потиче - не само од Шафарика, већ и од Суровјецког у њиховом заједничком делу "Порекло Словена":[48]

"Словени су имали своју азбуку, која се звала БУКВИЦА, или БОГВИЕДЦА, несумњиво, зато што су њеним посредством објављене божанске забране и сазнања за време верских обреда. А да су ОД ПРАДАВНИХ ВРЕМЕНА ПИСАЛИ СВОЈЕ ЗАКОНЕ НА ТАБЛАМА, ЗА ТО ПОСТОЈЕ ВИШЕСТРУКИ И НЕСУМЊИВИ ДОКАЗИ! ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГА, У СЕВЕРНИМ ПРИЧАМА - "Загама", важили су још у давно доба Словени уопште узев као. ПРОСВЕЋЕНИ- (...als aufgeklärt;.

Тако су, нпр., Нормани слали у "ЗЕМЉУ ВАНА" (Wanaheim) тј. северних Срба, - чији су остаци данашњи Лужички Срби, које Немци још увек називају ВЕНДИМА - своје богове и своје славне људе, да код њих стекну знања и мудрости. Тако је дошло до тога, да. су они. од "Вана" узели не само мноштво речи, већ и више божанстава, чија су имена раније употребљавали као синониме упоредо са својим."

48. " Über die Abkunft der Slawen", nach Lorenz Surowiecki... s.46.

У овој студији о старом божанству "Прија", које носи најчистије српско име и са становишта данашњег српског језика, ми смо се на тај проблем осврнули.

Претходно Шафариково тврђење је драгоцено такво, какво јесте, али би нам оно било још драгоценије, да је тај свестрани слависта, чији углед је био и остао огроман, дао више примера, или бар да нас је упутио на најважнију библиографију.Те тако и овај проблем остаје као још једна тема која неизбежно мора да се уради... Морао би се учинити један свеопшти напор, да се саберу; документа о законима Балканских Срба. Душанов Законик није могао да буде створен ни из чега. Из поглавља у коме смо се осврнули на тај Српски средњевековни историјски споменик од велике вредности, видели смо, да српско право није настало ни од византијског, а нити од римског...

Остављајући и овај огроман и тежак предмет за посебну упоредну студију, која би обухватила и северне, Балтичке и Балканске Србе, да се сада вратимо писму приказујући стару српску "облу глагољицу", па далматинску, с одговарајућим вредностима у бројкама, затим стару и нову ћирилицу, обе такође с бројним вредностима; паралелно уз ове две српске азбуке стављамо и грчку, код које је на први поглед јасно, да она представља осиромашење српске, или старо - словенске ћирилице, која има 44 слова, док их грчка азбука има свега 24.

Не изгледа ли невероватно, да је српска азбука с њеним бројним словима постала од осиромашене грчке азбуке?

Међутим, направимо ли једно друго упоређење, нећемо имати исти утисак. То је писмо, којим су писани санскритски списи. На жалост, ми овде немамо најстарије облике тога писма, то тек мора да се истражи. Јер за наш рад, од највећег значаја је - не последња, већ првобитна форма. Ако се не може доћи до најпрвобитнијих елемената, сигурно је, да међу археолошким налазима има од старих знакова - још старијих. Уверења смо, да и међу тим најстаријим санскритским знацима, као и међу старо - српским постоји исто богатство гласова и њихове материјализоване форме. Овај приказ у том смислу - довољно је речит.

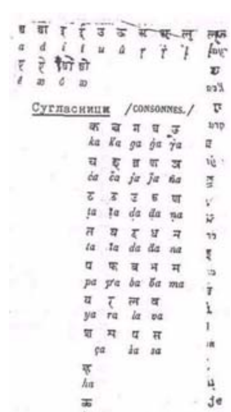

Па ипак, пре него што завршимо ово поглавље - за почетак - изнећемо само једну примедбу, управо прво и најупадљивије упоређење.

Опште је познато, да је у архајском грчком постојало слово "дигама", што у ствару значи "двоструко гама". Међутим, то слово, звано још и "вау", рано је ишчезло, задржавши се само у азбуци западне Грчке, где је његово касније постојање потврђено археолошким налазима. Тај глас се у првобитном грчком језику тј. - оном, који је Платон окарактерисао као језик идентичан "варварском" у свом "Кратилу", изговарао као српско "**В**", или, како европски лингвисти кажу: као "**W**" енглеско, наводећи као пример (W)OINOS, VINUM (latin), тј ВОИНОС, латински ВИНУМ. Лингвисти радо наводе и (В)ЕРГОН, одн. немачко ВЕРК. Чини нам се, да упоређење старог грчког са енглеским, или немачким није најсрећније, с обзиром, да су оба та језика много млађа од периода, коме је припадао архајски грчки. Међутим, Пјер Шантрен поступа много проницљивије. Да не би упао у сличну грешку, он на овакав начин решава тај проблем:

"Dor. Φοινοζ, lat. vinum, ombr. vinu; empr. mediter.",

а то значи:

"Дорски облик ВОИНОС, латински ВИНУМ,
умбријски ВИНУ; медитеранска позајмица."

У немогућности, дакле, да да грчку етимологију и да назив објасни са становишта грчког језика, Шантрен у односу на његово порекло упућује на СРЕДОЗЕМЉЕ... Зато ваљда, што свуда око Средоземног мора има ВИНОГРАДА, ВИНА, ВИНОГРАДАРА, ВИНОГРАДСТВА, ВИНОВЕ лозе, ВИНЦИЈА, ВИНО-пија и још што-шта с тим у вези! У свему је најзанимљивије то, што - премда је у грчком језику консонант "**В**" рано престао да се изговара, у Хомеровој "Илијади", у многим њеним стиховима, из метричких разлога - да би се оправдала дужина појединих вокала - то архаично "**В**" мора да се реституише. То је један од значајних детаља и података о језику оних, који су у једно давно доба, кад се грчки још уопште није ни мало разликовао од "варварског" језика, спевали тај грандиозни еп!.

Премда европски лингвисти у својим студијама - колико знамо - не узимају у обзир српски језик, верујемо, да није далеко дан, када ће наука открити и прихватити истину! Јер првобитно грчко ВОИНОС (српско дуго "И" у грчком је дало дифтонг, или двоглас "ОИ") с почетком "**В**", сасвим сигурно потиче од српског ВИНО! Зар није признато, да су се и грчки и латински развили из "пелазгијског?" А ево, шта је Вук записао, сабирајући грађу за свој "пелазгијски" савремени речник: ВИНОВА ЛОЗА, ВИНАРИНА, ВИНАРИЦА, ВИНИШЋЕ, ВИНО ЛОЗИЋ, ВИНКОТ, ВИНОБЕР, ВИНОБОЈ, ВИНОВ, ВИНОВАН, ВИНОВЕС, ВИНОВЕСАК, ВИНОГРАД, ВИНОГРАДАР, ВИНОГРАДАЦ, ВИНОГРАДСКИ, ВИНОПИЈА, ВИНОШ, ВИНОШ (планина), ВИНСКИ, ВИНУТИ, ВИНУШИНА, ВИНЦЕ, ВИЊАГА; Вук чак наводи ВИНЧАВАТИ СЕ за ВЕНЧАВАТИ СЕ, а и ВИНАЦ за ВЕНАЦ... Познато је, да су у античко доба за време гозби и разних свечаности стављали ВЕНАЦ на главу; а Вук наводи и ВИНАЦ. Треба изучити, који је од ова два облика старији; у српском језику и један и други облик су лако објашњиви. Код оволиког обиља ВИНО - ИЗРАЗА у СРПСКОМ ЈЕЗИКУ ОД ВАЈКАДА, европски научници траже објашњење за грчко архаично "ВОИНОС" код црнога ђавола, само не код Срба, или га пак остављају под знаком питања као нешто немогуће за објашњење!

Најзад, веома је важно, да баш на овом месту подвучемо, да се у глаголском "**В**" и "**Б**" налазе сви елементи архаичне грчке дигаме. Да би се утврдило тачно, који елементи су ушли у обзир, потребно је свестрано и дубље проучавање, а за сада се морамо задовољити само овом констатацијом.

Да је грчки језик измењен, да не кажемо изобличен српски језик, то ћемо врло лако открити, консултујући савесно најбоље издање грчко - француског великог речника "Баји": A. Bailly, "Dictionnaire Grec-Francais", redige avec le concours de E. Egger; edition revue par. L. Sechan et Pierre Chantraine, Professeurs a la Faculte des Lettres de Paris; Librairie Hachette, 1963., 26. edition. .

При овом закључку и у вери у њега учвршћује нас "отац историје", Херодот, који пише у књ. I, гл. 58:

"Затим је настао грчки језик, увек употребљаван заједно с њим (тј. пелазгијским), како се мени чини. Пошто су се отцепили (Грци) од Пелазга, будући слаби, од малог броја у почетку, повећали су се у мноштво народа, захваљујући особито прилажењу многих Пелазга и многих других варварских народа."

- Ево Херодотовог текста у оригиналу - реч по реч:

"Το δε 'Ελληνικον γλωσση μεν, επειτα εγενετο, αιει κατε τη αυτη διαχραται, ωζ εμοι καταφαινεται ειναι, 'Αποσχισθεν μεντοι απο του Πελασγικου εον ασθενεζ, απο σμικρου τεο την αρχην ορμωμενον ανξηται εζ πληθοζ των εθνεων (Πελασγων) πολλων[49] παλιστα προσκεχωρηκοτων αυτω και αλλων εθνεων βαρβαρων συχνωζ" (у књизи нејасан последњи ред)

49. Херодот, 1,58.

И да додамо још само један мали, али значајан Херодотов одломак, одвише речит, а да би га требало занемаривати, као што је то уобичајено:

".... το 'Αττικον εθνοζ εον Πελασγικον [50] ..."
"... атички народ будући пелазгијски... "

50. Херодот, 1,"57.

А тај исти пелазгијски народ живео је пре доласка Грка у целој Грчкој, тихо, мирно и бавећи се земљорадњом... Одвећ је познато, да су се Грци од њих научили земљорадњи, усвојивши упоредо с тим знањем и речи у вези с њом... Грчки писци су с дивљењем писали о пелазгијским путевима. каналима, па чак и о њиховим подземним каналима, који су били резултат стрпљивог рада Пелазга...

Пелазги су познавали прераду метала, њихово добијање, или - како бисмо ми данас рекли - металургију. Грци су се од Пелазга научили и архитектури... Укратко, није било НИ ЈЕДНОГ ПОДРУЧЈА, У КОМЕ ПЕЛАЗГИ НИСУ БИЛИ ГРЦИМА УЧИТЕЉИ, ПА СЕ НАМЕЋЕ - како на основу тога, тако исто и на основу свега до сада. изложеног - ЈЕДИНИ МОГУЋИ ИСПРАВАН ЗАКЉУЧАК, ДА СУ ПЕЛАЗГИ НАУЧИЛИ ГРКЕ И ДА ПИШУ, А ТО ЈЕ ТВРЂЕЊЕ КОЈЕ СЕ НАЛАЗИ И У ИЗВЕСНИХ АНТИЧКИХ, УПРАВО ГРЧКИХ АУТОРА

УЗ СВЕ ТО, ГРЦИ СУ УЗЕЛИ ЈЕДНО ПИСМО, КОЈЕ ЈЕ ПРЕ ТОГА, А И ПОСЛЕ ТОГА БИЛО И ОСТАЛО НАЈСЛИЧНИЈЕ ЊИХОВОМ! ЧАК ЈЕ И РЕД СЛОВА КОД ЊИХ ОСТАО ИСТИ, А И ЊИХОВА БРОЈНА ВРЕДНОСТ. А ДА ТО ПИСМО НИЈЕ ЊИХОВ, А НИ ФЕНИЧАНСКИ ИЗУМ, СИГУРНО СВЕДОЧИ ЧИЊЕНИЦА, ДА НИ ТУ, НИ ТАМО НАЗИВИ СЛОВА НЕ ЗНАЧЕ НИШТА, ДОК НАЗИВИ СЛОВА СРПСКЕ ГЛАГОЉИЦЕ, А И ЋИРИЛИЦЕ ПРЕДСТАВЉАЈУ ЧИТАВ ЈЕДАН МОРАЛНО – ФИЛОЗОФСКО - ВЕРСКИ СИСТЕМ, УЗ ГЛАВНЕ И ЈАСНО ИЗРАЖЕНЕ ПРИНЦИПЕ СВАКОДНЕВНОГ ЖИВОТА!

Није нам познато, да је ма ко од научника, који се баве проучавањем разних подручја старе Грчке узео и тумачио у овом смислу напред наведени Херодотов текст. Те тако - упркос несумњиво свим великим напорима лингвистике и филологије, последња реч још није изречена. Често се код извесних савремених писаца чита, да историја коју данас учимо, није права историја, али нико не каже, шта је истина и која би била права историја! А Ami Boue је у свом више пута у овој студији цитираном делу "Европска Турска", на страни 41. другог тома рекао, да постоји

"стара антипатија између Грка и Срба и да је та чињеница утолико више

чудновата, што су познати радови, одн. студије, којима извесни филолози настоје да установе потпуно заједничке корене грчког и српског језика"

".. .on connait les travaux de certains philologues pour retrouver des racines tout-a-fait communes aux langues grecque et serbe. "

Међутим, свих тих радова је на неки чудноват начин нестало, као да их је црна земља прогутала! Ми сматрамо стога овај посао као почетак једног новог и огромног подухвата, који треба да сачува извесне истине од праве гробнице заборава!

Завршавајући овај део студије, да се још позовемо на француског историчара, по имену Francois Pouqueville, који је написао неколико дела о Грчкој.[51] Он је путовао и боравио на Балкану и провео извесно време у самој Грчкој, а по повратку у Париз објавио је своја запажања. Његови критичари су особито истицали тачност његових описа, а и оригиналност његових запажања, заснованих на чињеницама. Између осталога, Pouqueville је придавао велики значај претходницима Грка у Грчкој, Пелазгима, а његове закључке о њима резимирао је A. Descubes:[52]

"D' apres Pouqueville... les Pelasges sont les habitants les plus anciens de la Grece. Les Atheniens firent construire aux Pelasges leur Acropole... La tradition veut qu'ils ont enseigne aux Hellenes, leur vainqueurs, l'an de cultiver la terre; ils leur auraient egalement communique leur religion; et qu' ils leur aient fait connaitre l' alphabet pelasgique..."

"По Пукевилу... Пелазги су најстарији становници Грчке... Атињани су присилили Пелазге, да изграде њихову Акрополу... По традицији, они су научили своје победиоце, Грке, вештину обрађивања земље; они су им такође предали своју веру, и ОНИ СУ ИХ НАУЧИЛИ ПЕЛАЗГИЈСКОЈ АЗБУЦИ..."

51. Voyage en Grece, 1820-1822.; L'histoire et la description de la Grece, 1825.; Histoire de la regeneration de la Grece.
52. Nouveau Dictionnaire d'Histoire, de Geographie, de Mythologie et de Biographie...

Немогуће је објаснити, а још мање прихватити ћутање науке о нечему, што је тако недвосмислено и јасно речено!

Gregor Dankovszky је у свом делу "Die Griechen als Stamm - und Sprach verwandte der Slawen - historisch und philologisch dargestellt" ("Грци као племенски и језички сродници Словена - историјски и филолошки приказ") - у неку руку наставио напред наведену Херодотову мисао, показавши убедљивим примерима, како се језик древних Срба - мистериозних "Пелазга" - прометнуо у грчки. Но то је посебна и опсежна студија, којој ћемо се посветити по завршетку ове књиге.

* * *

Често ме је моја мајка, док сам се враћала с пуним рукама бележака, питала:

- Јеси ли опет данас нешто нашла, дијете?

- Вала, мајчице, јесам.

- По Богу, дијете, дадох те у школу, да нешто научиш, а ти још увек стално нешто тражиш и кукаш, да ништа не знаш! Па кад ћеш већ једном нешто знати?

Данас, када моја мајка више не може да ми постави никакво питање, ја у мислима настављам разговор с њом и кажем јој:

- Тек сада ништа не знам, мајчице! Тек од овог часа треба да се ради!

Париз, маја 1982.г.

/ДОДАТАК/

О СРПСКОМ ИМЕНУ
И О СТАРОСТИ СРПСКОГ НАРОДА

Пре него што пређем на садржај овог поглавља, дужност ми је да објасним, како је оно настало. У току мојих истраживања, до руку ми је дошла "Историја Срба", чији је аутор господин Ненад Љ. Ђорђевић. Будући, да је то једно огромно дело од 943 стране великог формата, крцато обилном документацијом, картама и репродукцијама српских средњевековних фрески и архитектонских облика српских манастира - остала сам збуњена пред разноврсношћу и мноштвом његове грађе. Најзад ми се учинило немогућим да се у таквом богатству обавештења снађем и напишем једно једино поглавље, којим бих приказала чињенице од важности за ову студију, тј. - у неку руку - једну историјску паралелу према мојим углавном језичким разматрањима. У тој мучној ситуацији, обратила сам се писцу, љубазном Господину Ђорђевићу, који је великодушно прихватио, да из свога дела одабере грађу, која би - у ствари - послужила као нека врста увода овој расправи.

Ових неколико речи израз су моје искрене захвалности према широкогрудом поступку Господина Ђорђевића, пред чијим целокупним студиозним радом осећам и поштовање и дивљење. Људи који поседују такву идеју водиљу и такву радну енергију као овај српски историчар, такву моралну - снагу и такве универзалне способности, требало би да вечно живе! Ми се уздамо, да ће већ скора будућност знати да постави оваквог једног научног истраживача, као што је Господин Ненад Љ. Ђорђевић, на пиједестал који му припада.

А сада прелазимо на његов текст:

Српско име и старост српског народа - то су два предмета, међусобно у толикој мери повезана, да један без другог не могу да се узму у разматрање. Јер - већ оног тренутка, кад је Српски народ отпочео да постоји као народ, од тада носи и име Српско! Управо као новорођенче које добије име, чим на свет дође.

Прастари Срби, а са њима и ми, који данас битишемо, припадамо индо - европском стаблу. Има, међутим, научника који не прихватају Индију као колевку људског рода, па ипак, ни њима ништа не смета, да употребљавају израз индо - европски, можда зато, да се не би разликовали од осталих. Ми ипак сматрамо и потпуно смо уверени, да је наша прва колевка била и остала: ИНДИЈА!. А што су се наши давни преци у више махова кретали у разним правцима по земном шару: и на запад, и на исток, и на север, и на југ - то ни мало не мења напред наведену чињеницу. Ипак овде треба подвући, да су масовни покрети старих народа, па међу њима и наших предака, углавном усмерени у правцу ИСТОК - ЗАПАД. Та кретања, тако се бар узима, за последњих 15.000 година увек су имала исти правац - према ЗАПАДУ.

Покушаћемо, да горње тврђење докажемо. Да цитирамо најпре немачког писца Виктора Хејма, који каже, да је несумњиво:

> "...да су индо - европски народи седели негде у Азији, па су, држећи се природног пута, што га сунце сваки дан с истока на запад преваљује, дошли у Европу, док су неки остали у Азији. "[1]

1. Рукописно предавање хрватског филолога Томе Маретића у Загребу. Време предавања није назначено.

Исти писац каже на другом месту нешто, што је такође остало записано у доле наведеном Маретићевом рукописном предавању, а ево шта:

> "Што год историја помиње наредних сеоба, увијек су се народи селили из Азије у Европу, па зар је вјероватно, да је прва и највећа сеоба ишла баш противним путем?"

У ствари, међу научницима није сукоб због тога и о томе, већ ко је први дошао у Европу? То питање заправо треба некако решити. Стога ћемо бити присиљени, да узмемо у разматрање неке најновије изјаве немачких научника на пољу историје и археологије, као и извесних писаца других народа: Пољака, Чеха, Руса, Француза, итд.

Отпочећемо с Немцима. У немачком дневном листу " Süddeutsche Zeitung " за годину 1977. изишао је један чланак, који говори о 12.000 [2] година старости трагова заједничког живота Словена и Германа. Тај чланак је пренео и амерички "Milwaukee Deutsche Zeitung", на страни 4. исте године. Цео овај чланак је унесен у моју најновију књигу "Ко су Скити?" Пошто је чланак прилично дугачак, овде ћемо цитирати само други став, који нам је у овом тренутку заиста неопходан. Он гласи:

> "Приликом ископавања археолози су наишли нарочито у Шпандау, на северо - западу и у Дизелу, на југу града, на обиман изворни материјал. Оба археолога, професор Адриан фон Милер, управник музеја за праисторију и рану историју у Берлину и др Алфред Кендл, обухватају њихова искуства сада у једној брошури заједно, према којој су Берлинци били "сезонски становници". Пре 12.000 година, за време последњег леденог доба, среле су се на Тегелер реци у летњим месецима мале групе од 10 до 15 ловаца ирваса. Место није било нарочито изабрано, мисли Кендл, јер само три стотине метара даље од њега, сједињавале су се тамошње долине у један пролаз, којим се у она давна времена служило за теглеће ирвасе. Истраживач верује, да су ловци припадали двема различитим народносним групама: тако званој групи перореза и групи челичног врха. Те две групе су, наиме, остављале различита камена оруђа у Тегелер реци за прављење ватре. У истом том подручју, на скоро три метара дубине налазе се гробови у облику левка, који - по мишљењу научника - у тадашњој трајно замрзнутој земљи - служаху као "хладни ормани".

2. Р. Б.: "Не верујем да је име Германа старо 12.000 г., како доноси овај лист, не верујем да је старије од 500.г. пре Христа".

Ови немачки научници сасвим добро знају, да су Германи дошли у Европу после Срба, или Словена, како они кажу. Ова једновременост, одн. случајност сасвим је провидна.

Следећи научник био би Енглез Colin Mac Evedy, са својим Атласом Старе Историје [3], у коме он, на с.29., означава Словене на простору од горњег Дона до преко реке Одре у времену од 1850. г. пре Христа. Но и он, а и сви остали који означавају Србе именом Словена, врло добро знају, да је име Словен споменуто тек 491.г. по Христовом рођењу, како то сматра Немац Karl Gottlob Anton.[4] Енглез пак Колин Мак Ивиди, споменут само мало пре Готлоба, на с.33. свога Атласа дели те касније Словене, а древне Србе на два дела: на западне Лужичке (што су они остали до дана данашњега) и на источне или Дњепарске; та његова подела се односи на 1300. г. пре Христова рођења.

3. The Penguin Atlas of Ancient History, Penguin Book LTD, 1967., Engl.
4. Erste Linien eines Versuches über die alten Slawen Ursprung, Sitten, Gebräuche, Meinungen und Kenntnisse, Leipsig, 1783.

Словеначки научник Даворин Жунковић у своме напису "Сеоба народа - Скуп ратних похода", штампаном у Војном часопису Краљевине Југославије,[5] каже следеће:

"Ми смо у свему горњем, дакле, прекорачили границе једне тамне области знања, границе, на којима је држала стражу - сумња. - често са оружјем у руци; са оружјем, чије смо ударце не једном осетили. Али, ми смо и рањени продрли преко те границе са оружјем истине у једној руци, са заставом Словенства у другој. Тако нам се указао обасјан бескрајни видик једне велике прошлости. Ми сад већ знамо, шта имамо да мислимо о тобожњој сеоби народа, гробљу сјајне словенске прошлости, запуштеном, али; чврсто опкољеном презиром и забраном. Отклонили смо тај зид, који је спречавао погледе у наше прасловенско прадоба, кад смо већ били војници на међама својих имања, својих градова, својих шума и руда, из којих смо већ тада црпли и давали другим народима грађе, културу и оружје. Наша омладина то треба да зна и све оне препреке, које јој се стављају, било кроз заблуделе личности, било кроз застареле теорије, имају се неповратно отклонити; а наши браниоци треба да продуже у прастаром духу и да се њиме одушевљавају, јер имају зашто."

5. "Ратник" за месец април 1931.г., с.41,-67. Овде је приказан цитат са с. 67. д

У подлистку истога написа, Жунковић даље каже:

"Међутим, чак се и код Немаца појавило мишљење, да су се германски језици постепено издвојили из словенског, као - по моме мишљењу и старогрчки, а за илирска наречја је за мене позитивно јасно. Не треба заборавити, да је реч о неколико милиона година језичког развитка."

Немачки научник Günther Jarosch у својој збирци каже за већ споменутог немачког научника Готлоба:

"Његова хипотеза, да су Лужички Словени потомци носилаца тзв. Лужичке културе, добила је последњих деценија, потврду у пољској археолошко - антрополошкој школи и у истраживањима Т. Лер - Сплавинског и његових следбеника."[6]

6. Berichte über den II. Internationalen Kongress für slawische Archeologie, Berlin, 24-2 August, 1970., Band I, Berlin, 1970., c.482.

Др Л. Ленард, по имену - свакако Немац, у своме делу "Стари Срби и српска праотаџбина"[7] пише:

"Врло је могућно, да су Словени живели у тзв. Германији још пре доласка Германа, као и после исељавања неких германских група из Германије."

7. Београд, 1927., стр. 47.

Но једно од најјачих сведочанстава за Србе јесте Српски језик, чије су многе речи заједничке са прастарим санскритским, а чему је - у овој студији - посвећен посебан одељак. Ту сродност Српског и Санскритског врло је лепо документовао чешки научник Павле Шафарик у своме делу "Старожитности Славјанске."[8]

8. Slawische Alterthümer, deutsch von Mosig von Ahrenfeld, herausgegeben von Heinrich Windtke, 1,1843., Seite 313-316.

Српски филолог Ђура Даничић у својим "Коријенима"[9] каже, да име Србин потиче од индијске речи "САХРАБ" у смислу бранити, штитити. Но порекло имена Србин разни историчари и уопште научници, филолози и писци налазе у разним изворима и готово сви се слажу у основном, тј. да сваки назив за име Србин потиче, у ствари, од истог корена. Шафарик у своме споменутом делу[10] вели:

> "Речи собраније, збор, сабор, или север наводе извесне ауторе, да у њима траже порекло Српског имена, јер је отаџбина Срба била данашња Сибирија. Имена Сјурб, Сјарб, Сјарбин, Себр, Себрин, Севр, Сибрин, Серб, Сервин, Срб, Србин само су разни облици имена Србин са значењем: род, рођак, народ уз друге синониме, управо као и латинско: gens, natio, итд "

9. Загреб, 1847.г., стр.223.
10. "Старожитности", стр. 313-316.

Руски историчар Велтман[11] између осталога каже:

> "Име Србин се од старине односило на војничке ратничке сталеже у Русији, те то име означава војника, храбра човека, који се вечно бори и од кога су постали сви данашњи Козаци у Русији. "

11. "Атила и Рус", стр. 122.

По једном од првих српских историчара, Јовану Рајићу, порекло српског имена би имало више извора, као што он то наводи у своме делу "Историја разних славенских народов, наипаче Болгаров, Хорватов и Сербов"[12]. Рајић један извор српског имена налази у Хуно - Сабира, други у називу Сарбата - Сармата, а трећи у имену реке Србице између Тигра и Еуфрата у Месопотамији.

12. Беч, 1794. - Р. Б.: Јован Рајић, стављајући прво Бугаре, па Хрвате и на крају Србе већ ништа није разумео, а најмање, када њихово име тражи међу Хуно - Сабирима

Ако ли се пак опет вратимо Шафарику и његовом сународнику Јану Колару, теологу из Словачке, излази, да у заплаву реке Волге реч Сербо означава: породицу, род, својту. "Како се ти оно зваше, Рођаче?", каже се код Срба непознатом Србину, а то не постоји код других народа![13]

13. Jan Kollar, Ableitung und Erklärung des Nationalnamens Magyar, Pest, 1822., Seite 19.

С друге стране, Белоруси сматрају да реч Србин, а стварно реч Сјарб, или Сарб, значи силу, множину и мноштво великог народа исте крви и истог језика. Код Великоруса Срб значи здрав, јуначан, силан слој људи. Сораб пак код Лужичких Срба указује на најразборитијег, најлепшег, најодабранијег - указујући не само на нешто добро, већ на добро у суперлативу.

Украјинци тврде, да се именом Србин указује на господовање, што они износе и кроз своје песме. Па и код нас Срба на југоистоку Европе, кад неко треба да се похвали као храбар и ваљан човек, каже се: "Срб од Косова!"

Арабљани и стари Халдејци у човеку, који носи Српско име, гледали су човека слободног, јунака и уопште непокорног. Стари санскритски, праотац индоевропских језика, бележи реч СЕРБХ са значењем: семе, колено, род, или пак у смислу: беснети, не дати се никоме.

Велики бан Босне, Нинослав, у својим повељама, којима је утврђивао односе својих грађана и Дубровчана, своје грађане назива Србима, а Дубровчане Власима.

Томо Маретић, познати словенски филолог и лингвиста, по народности Хрват, каже у једном од својих дела:[14]

"Има писаца, као што је византијски цар Константин Порфирогенит који самовољно тумачи име Србин као латинску реч "сервус", што значи "роб". Та његова злонамерност није имала ослонца, јер је тачно угврђено да је противна и самом причању Порфирогенитовом, чињеница да су се Срби већ пре доласка на византијско тле звали Србима. Осим тога, име, Лужичких Срба и Руских Срба најбоље потврђује оригиналност српског имена, јер ови не имађаху никакве везе ни са грчким, ни са римским царством."

14. "Славени у давнини", Загреб, 1894. с. 72-73.

Други један Хрват, историчар Тадија Смичиклас, у својој историји [15] дословно каже:

"На ову причу навалила је критика и са немачке и словенске стране /тј. на Порфирогенитову интерпретацију етимологије Српског имена/ и уништила је до краја."

15. "Повиест хрватска", по врелим написао Таде Смициклас, Дио први, у Загребу 1882, с. 104.

И у делу старог грчког историчара Херодота /484-425. г. пре Христа/ јасно је, да су његови Трачани, Скити, Венди, или Венети, Трибали, Илири итд. сви од реда Срби.

Овде већ цитирани научник - слависта, Шафарик, каже у својим "Славјанским старожитностима"[16], како:

"... можемо запазити са сигурношћу, да су Венди и Спори /Срби/ два главна имена једног народа. Јорнандесови Винди су Прокопијеви Спори и обрнуто..."

16. О-ц., с. 95-98.

Па даље:

"... тако смо добили два имена овог прастарог народа /мисли на Словене уопште/: једно туђе - Винди, или Венди, а друго домаће: Срби. "

Маретић у својим "Славенима у давнини"[17] своје мисли изражава на овај начин:

"Многи немачки и руски историчари слажу се,
да је Херодот под Трачанима подразумевао Србе.

17. Страна 4.

Порекло те речи тумаче на следећи начин:

Многи немачки и руски историчари слажу се, да је Херодот под Трачанима подразумевао Србе. Порекло те речи тумаче на следећи начин:

"Међу Србима од памтивека је живело једно велико племе, које се називало Рашчани, или Раси. То име добило је још у старој постојбини Индији, а по имену реке Рашке,[18] што означава црвено - рујну боју - Српску боју /то се најбоље види у Српској народној ношњи - Н. Љ.Ђ./

свој смисао и своје значење. Јер, исконски Рашчани су Црвени Срби, којих је било у Русији све до десетог века. У доба Херодотово, ти су Срби живели у Малој Азији и на Балкану, у Тракији. По њима је се назвала и стара Рашка у Тракији, око реке Расе, притоке Марице и око саме Марице, а и средњевековна Рашка великих Српских жупана. Развалине градова, чија су имена била Рас, или Рашка и данас се налазе у Тракији, и у Србији, док реке истог имена постоје у Индији,[19] у Тракији, у Србији и у Немачкој, у некадашњој области давнашњих Срба. Тако је име Трачана погрчени облик од Рашани..."

завршава Маретић овај део свога излагања.

18. Р. Б.: Рашанско име није од реке Рашке, већ је обратно: Река је добила име по Рашанима.
19. Већ у Ведама песник Пријамеда /IV, 305./ у својој химни посвећеној "Рекама" /то је управо наслов/, спомиње и реку РАСУ. Ево тог одломка:

"О Синду /Инд/, ти сједињаваш најпре твоје таласе са онима, који стижу Тришгамом, РАСОМ реком Свети и Кубом..."

Вредно је спомена, да су стари српски историчар Јован Рајић, а исто тако и мађарски писац Иштванвалфи називали српског деспота Ђурђа Бранковића "Ђорђем Трачанином"; уз то је Мађар назив Трачана употребљавао и у односу на све Србе.

Католички каноник Рачки у својој књизи "Борба јужних Словена" каже:

"Код Кедрина је Трибалија "тон топон тон Сербон" (τον τοπον των Σερβων)

тј.

"област, крај, боравиште Срба, јер су именом Трибали често Србе називали."

Рачки затим додаје:

"Кедрин је у Трибалију укључивао све Српске земље са Зетом и Албанијом."

У тој истој књизи Рачки наставља:

"И други Грк, Халкокондилос, вели да су Срби, илити Трибали изашли из северних руских крајева."

На другом пак месту исти писац каже, мислећи опет на Халкокондила:

"Трибали, или Срби Илирци, који су дошли из земаља иза Дунава, на крају Европе. "

Најзад, Рачки спомиње још једно Халкокондилово обавештење из његове "Историје Византије", са стране 14., где Халкокондило[20] износи тврђење, да су

"Трибали, односно Срби – најстарији и највећи народ на свету. "

20. У наставку ове студије налази се и поглавље посвећено том Халкокондиловом сведочанству, о коме особито западноевропска наука није водила никаквог рачуна!

Оригинална немачка хроника која се налази у Минхену, а писана је пре хиљаду година, дословно каже:

"Zerviani quod tantum est regnum.."[21]

тј.:

"Срби, чије царство је толико велико,
да су из њих произишли сви словенски народи,
као што сами Словени тврде,
да своје порекло воде од Срба."

21. Hormeyersarchiv, Seite 282-283.

Маретић у своме већ напред наведеном делу додаје:

"Плиније, римски историчар, каже, да су
Срби живели око Дона, а Венеди уз Вислу."

Даље Маретић примећује:

"Сва тројица грчко - римских историчара
не знају уопште за словенско име; и Птоломеј, и
Тацит, и Плиније говоре само о Вендима, или Србима."

С обзиром на касну појаву имена Словен, разумљиво је, што у то доба Словене нико није ни спомињао, већ Трачане, ређе Србе, а затим Трибале, Венде, Анте, Дардане, Пеоне, Илире, итд.

Грчки историчар Источног римског царства, Прокопије, тврди, да су Срби

"настанили велики део Азије и преко Балкана
још пре Христа допрли све до Рима."

Његовом се мишљењу придружио и арапски писац Ел Бекр и готски, Јорнанд.

Хрватски историчар, Рачки, у напред споменутом делу, од с. 6-7. каже:

"У почетку називаху се Словени домаћим именом Срби, тј. рођаци, а странци, специјално Немци, звали су их Вендима, или Виндима. Под тим именом познају Словене и Грци и Римљани још од седмог века пре Христа. Ширењем римског царства и Римљани добијаху тачније податке о Виндима, тј. Србима, а када је уништена стара римска држава, нестаде старог домаћег имена Срб као опћенитог свему роду, те се оно задржа код Полабских и Јужних Срба."

Јосиф Добровски,[22] проглашен за "патријарха славистике", језуита и ректор богословије, у своме Годишњаку за 1827.г. пише:

"ИСТОВЕТНОСТ ЛУЖИЧКИХ СРБА И БАЛКАНСКИХ СРБА НИЈЕ СЛУЧАЈНА ОНА ПОТИЧЕ ИЗ ПРАСТАРИХ ВРЕМЕНА, КАД СУ СЕ СРПСКИМ ИМЕНОМ СВИ ТАДАШЊИ СЛОВЕНИ НАЗИВАЛИ, ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ НАСТАЛО СЛОВЕНСКО ИМЕ "[23]

22. Живео од 1753-1829.г., назван оцем славистике - између осталог, веома много допринео буђењу националне свести код Чеха.
23. Über den ursprung des Namens Chech in Pelzels Geschichte von Böhmen, I Vorrede, S. X und XVI.

И Шафарик, а исто тако и руски историчар Велтман у потпуности се слажу с Добровским и по њима је

"ИМЕ СРБ ТАКО СТАРО И ДУБОКО УКОРЕЊЕНО МЕЂУ СВИМ СЛОВЕНИМА МОГЛО САМО У ЗАЈЕДНИЧКОЈ ПРАДОМОВИНИ ИМАТИ СВОЈ ПРИРОДАН ЗНАЧАЈ."

Немац Церниг (Carl von Czoernig), познати етнограф, пише у свом доле цитираном делу:

"ПРВО ОПШТЕ ИМЕ СЛОВЕНА БИЛО ЈЕ СЕРБЛИ,
ШТО ЗНАЧИ УЈЕДИЊЕНИ."[24]

24. Ethnographie der Österreichischen Monarchie, Wien, Band 1,1857.

Мађар Калај пише у својој "Историји Срба":

"ПО ИСПИТИВАЊИМА НАЈБОЉИХ НАУЧНИКА, СВИ СЛОВЕНСКИ НАРОДИ СУ СЕ У ПРАСТАРО ДОБА НАЗИВАЛИ СРБИ, А СЛОВЕНИ И АНТИ БИЛИ СУ САМО ОГРАНЦИ ОВЕ ПОРОДИЦЕ "

Чешка Хроника писана пре 800 година има у себи - поред осталог - и ову реченицу:

"СРБОВЕ НАСТАНИШЕ СЕ НА БАЛКАНУ УЗ МОРЕ,
ПА СЕ РАЗГРАНАШЕ СВЕ ДО РИМА"[25]

25. Die Chronik von Böhmen von Cosmas von Prag, Berlin, 1923. Monumenta Germanica Historica, Herausgegeben von B. Bretholz.

Претходно обавештење је базирано на Далимиловој Хроници, која је најстарија хроника у стиховима на чешком језику.[26] Наведена реченица је била тумачена од многих писаца; један међу њима, Немац Dürich, каже:

"Далимил узима Српски Род и језик тако, да под старинским именом
подразумева све Словене, као што су Прокопију били Спори."

26. Та хроника је настала у временском периоду од 1308-1314. У њој је непознати писац сабрао традиције свога народа, изражавајући уз свој национални идеал особито неповерење према немачким утицајима.

Његов пак земљак, Слетзер, сматра такође, да је Прокопијево име Спори

"ПОКВАРЕНО СЕРБОИ, КАКО СУ СЕ
НЕКАДА СВИ СЛОВЕНИ НАЗИВАЛИ."

И Хрват Маретић није пропустио да спомене у својој историји, да је:

"ПРВО ИМЕ СВИХ СЛОВЕНА БИЛО СРБИН."

Ово нарочито подвлачи словеначки научник Грегор Крек професор универзитета у Грацу, у своме доле наведеном делу,[27] на следећи начин:

> "Код страних писаца и као историјски народ, појављују се Словени најпре под два разна имена - и то под домаћим, у писменим документима мало рашириним именом - Срби... и више распрострањеним /код странаца/ - Венети..."

27. Einleitung in die slawische Literaturgeschichte, akademische Vorlesungen, Studien, und kritische Streifzüge, II Aufl., Graz, 1887. c. 246.

У наставку своје студије[28] професор Крек вели:

> "Ускоро ће ДОМАЋА ОЗНАКА СРБА КАО КОЛЕКТИВАН НАЗИВ, КАО НАЗИВ ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ЈЕДИНИЦЕ, БИТИ ПОТИСНУТА, А ТАКОЂЕ И НАЗИВ ВЕНЕТИ, ДА БИ СВЕ ВИШЕ УСТУПАЛА МЕСТО ИМЕНУ СЛОВЕН... којим се пак означава само укупан словенски запад, док се за источна племена појављује име Анта /али, не пре VI века/... "

28. Seite292.

Мало даље[29] Крек пише:

> "ИМЕ СРБИ КОЈЕ ЈЕ НЕКАДА ОЗНАЧАВАЛО СЛОВЕНСКИ НАРОД /УОПШТЕ/, све се више сужавало и данас припада само СТАНОВНИЦИМА ДВЕЈУ ЛУЖИЦА и ЈУЖНОСЛОВЕНСКОМ ИМЕНУ СРБА За она прва два племена ми кажемо СОРБИ само зато, да их одвојимо /разликујемо/ од Јужних СРБА од којих су ВЕЋ ЈЕЗИКОМ ОШТРО ОДВОЈЕНИ."

29. Seite 297.

И најзад, на стр. 330. професор Крек каже, да су:

> "У далекој прошлости на Бугу живели Бушани,
> једно словенско племе, које се раније називало СРБИ. "

Мноштво писаца сматра, да је грчки историчар Прокопије створио реч Спори из разлога, што је Грцима било тешко, да не кажемо - немогуће, да изговоре три сугласника /за њих, јер је у Срба "Р" у овом случају самогласник, а не сугласник! /један до другога у имену СРБ-ин, СРБ-љи, итд. Међу тим научницима је био најпознатији Пољак Вацлав Мацјовски. Утолико више је име Србин заинтересовало и Шафарика, који се иначе љутио на Грке због непоузданости њихових лингвистичких обавештења /о чему је у овој студији реч у поглављу о Шафарику/, те је на више места изразио у својим "Старожитностима" следећу мисао:

> "Етимолошка анализа имена Спори указује на грчку реч σπορζ, — αδοσ. /од глаг. - σπειρω/, тј. сејати, расејати, расејан; према томе, име СРБИН, одн. РАСИЈАНИ, РАШАНИ, РАШЋАНИ, или како су то Грци изобличили - ТРАЧАНИ, значило би - према њима: расејани, растурени, итд. "

Но да опет дамо реч Мађару Калају Венијамину, који је изразио следећу мисао:

> "ОПШТЕ ЗАЈЕДНИЧКО ИМЕ СРБИН КАСНИЈЕ ЈЕ ЗАБАЧЕНО, име Анта већ у петом веку по Христу уопште нестаје, а од шестог века појављује се у хроникама име Слави, Славини. Док су садашњи Словени живели сложно и заједнички, они су се звали Сабраћа, Сораби, Сорби, СРБИ. НЕРЕШЕНО ЈЕ У ИСТОРИЈИ ПИТАЊЕ, КАДА ЈЕ ОТПОЧЕЛО ЦЕПАЊЕ ЈЕДИНСТВЕНОГ НАРОДА СРБА У САДАШЊЕ РАЗНЕ СЛОВЕНСКЕ НАРОДЕ ПО ЈЕДНИМА, ТАЈ РАСЦЕП ЈЕ НАСТАО ОКО РОЂЕЊА ХРИСТОВА, А ПО ДРУГИМА ЈОШ НА СЕДАМ - ОСАМ СТОТИНА ГОДИНА РАНИЈЕ "[30]

30. Geschichte der Serbe. Seite 11.

И други историчари дају у вези с овим питањем своја мишљења и закључке на основу нађених документа, па и каноник Рачки, који пише:

> "Ширењем своје власти ка северу и истоку Римљани почеше добијати тачније вести о СРБИМА које су ОНИ НАЗИВАЛИ ВЕНДИМА. Под именом ВЕНДИ ПОЗНАВАХУ ФЕНИЧАНИ И ГРЦИ, А ДОЦНИЈЕ И РИМЉАНИ СРБЕ ЈОШ У VII ВЕКУ ПРЕ ХРИСТА КАДА СУ ИЗ СРПСКИХ КРАЈЕВА ПОКРАЈ БАЛТИЧКОГ МОРА ИЗВОЗИЛИ ЋИЛИБАР. "

Рус, Александар Гиљфердинг, као да наставља мисли претходног писца у својој историји, пишући:

> "Балтички Винди имали су велике и богате градове, просвету, државно и верско уређење и трговину, која је достигла такав развитак, да су савременици били задивљени. Судећи по ЧИЊЕНИЦИ, ДА СУ У ТО ДОБА НА БЕСКРАЈНОМ ПРОСТОРУ ПОСТОЈАЛЕ РАЗНЕ ДРЖАВЕ СРБА КОЈЕ ЈЕ ВЕЗИВАО САМО ЗАЈЕДНИЧКИ ЈЕЗИК, А НЕ И ПОЛИТИЧКО ЈЕДИНСТВО, ТО ЦЕПАЊЕ СРБА МОГЛО ЈЕ ДА НАСТАНЕ НЕКОЛИКО ХИЉАДА ГОДИНА ПРЕ ХРИСТА КАДА СУ СЕ УСЛЕД НАМНОЖЕНОСТИ И ПРЕНАСЕЉЕНОСТИ КРЕТАЛИ КА НОВИМ ЗЕМЉАМА И НОВИМ ДОМОВИМА "

Српски академик Милан Будимир износи своја гледишта о имену Србин у издањима Српске академије наука. И по њему би име Србин значило нешто највеће и било би израз највеће части и власти; оно је, дакле, скопчано са суперлативима.[31] У издању од 1959.г. он излаже, да значење имена Србин етимолошки још није изведено начисто, сматрајући, да су тумачења појединих писаца тачна, док су друга спорна, на што додаје:

> "А управо безнадежност таквих етимологија изазива увек нове покушаје."[32]

31. САН, "О старијим поменима српскога имена", Одељење литературе и језика, НС књ. 4, Београд, 1954., стр. 54.
32. САН,св.12,стр.35.

С његовим тврђењем слаже се и српски историчар, Др Алекса Ивић у својој књизи "О српском и хрватском имену"[33]. Обојици можемо додати и Живка Д. Петковића с његовом расправом о истом предмету у делу "Прве појаве српског имена".[34]

33. Београд, 1922.
34. Београд, 1926. стр. 64.

Средином XII века далматински историчар Јован Луције[35] из Трогира пише следеће:

> "Сви они који се истински баве словенским идиомом знају, да су Грци и - према њима - Латини трабуњали, кад су назив Срба изводили из "servus" = "роб". Оне, наиме, које сами Словени називају СРБЉИМА, Грци, да би избегли за њих непремостиву тврдоћу изговора, зову СЕРБЛИ, или СЕРБУЛИАНИ, а земљу коју обитавају, коју опет Словени називају СРПСКА одн. СРБИЈА Грци су изобличили у СЕРВИА"

35. Johannis Lucii Notae ad historiam Presbyten Diocleatis, Rerum Dalmaticarum scriptores nondum impressi cum notis Johanis Lucii.

Велики талијански песник, мислилац и филолог Никола Томазео /у ствари, Никола Томашевић из Шибеника/, пише у предговору свога дела о народним песмама[36] између осталог и следеће:

> "... што се тиче Срба, ЊИХОВО ИМЕ ЈЕ СТАРИЈЕ ОД РИМСКИХ. ГРАДЊА И Плиније их назива правилније - Серби; други, скорашњи: Сороби и Сервији; други опет, проширујући име на модеран начин - Сервијани. НИКЕТА ГОВОРИ СЕРБИ - ТРИБАЛИ..."

36. Nicolo Tomaseo, Canti Popolari Toscani, Corsi, Illyrici, Greci, Volume IV, Venezia, 1842.

"Отац славистике", Јосиф Добровски, обраћајући се писмом Јернеју Копитару, Словенцу, каже дословно:

> "СРБ ПАК НИЈЕ НИШТА ДРУГО НЕГО САРМАТ,
> СКРАЋЕНО И ПРЕДРУГОЈАЧЕНО."

Познати немачки историчар религија, Karl Eckermann[37], писао је да СРБИН значи народ. Други немачки историчар, Heinrich Leo [38], у своме ниже наведеном делу је написао:

> "СРБИ, ЗАЈЕДНИЧКО ИМЕ ЗА СВЕ СЛОВЕНЕ ЈУЖНО ОД ЉУТИЦЕ /Вилца/, ДОЛАЗИ ОД САНСКРИТСКОГ ОСНОВА "САРБ", "СРП", што значи: "ићи", "трчати", "клизати"; у немачком би то било: STRON, strömen, lat, serpo, serpere. Ово СТАРО ИМЕ "СРБИ" ОЗНАЧУЈЕ, дакле, СРБЕ, ВЕНДЕ КАО ЛУТАЈУЋА ПЛЕМЕНА У СТАЛНОМ ПОКРЕТУ и мора бити, да је било наденуто или од других, или од њих самих, у старо доба, док су још водили номадски живот. "

37. Lehrbuch der Religionsgeschichte und Mythologie der vorzüglichsten Völker des Altertuns, IV. B. und erste Abteilung. Die Slowenen (und Finen), Halle, 1848.
38. Vorlesungen über die Geschichte des deutschen Volkes und Reiches, II Band, Halle, 1857.

Француски професор славистике на College de France, Cyprien Robert, износи своје мисли на следећи начин:[39]

> "Што се тиче тачног значења речи Србин, научници још нису успели, да нешто одлуче... Какве год да су те народне легенде, изгледа

врло вероватно, да име Србин означава испочетка оружане Словене. Ово би име, дакле, имало код Словена исто значење, које назив Герман, или Wehrmann код Немаца, тј. "човек ратник".

39. "Le monde slave, son passe, son etat present et son avenir", Paris, 1852.

По свршетку I Светског рата, Немац, Rudolf Kleinpaul, објашњава порекло речи Deutsch, па у вези с тим каже:

"Ово име има нечега упадљивог, и ако оно не стоји сасвим само, имајући своју паралелу у имену Срба, којим се називају не само Словени на Балканском полуострву, већ и наши Венди, или Сорби, које Шафарик такође изводи од појма народ /Срб/, будући, да тај појам не садржи никакво обележје, које би његове носиоце разликовало од осталих народа... "[40]

40. Länder und Völkernamen, Sammlung Goeschen, II Aufl., 1919.

У новије доба се и румунски научници баве објашњењем имена Срба; међу њима се налази правни историчар Д. Каушански из Букурешта,[41] чије мишљење такође овде приказујемо, напомињући, да је оно само интерпретација Шафариковог закључка. Каушански, наиме, тврди:

"Срби значи исто што и сродници; тако су називани сви Словени, које су западни суседи звали Венди. "

41. Rechthistorische und Rechtvergleichende Forschungen zum altserbischen und slawischen familienrecht. Revue internationale des etudes balcaniques, Beograd, 1936., II annee.

Посебно је занимљиво закључивање немачког слависте Reinhold-а Trautmann-а.[42] Његово дело је још новијег датума, а његово резоновање се подудара с оним, што су написали већ многи научници пре њега. Он, наиме, коментарише, да је значење имена Хрват непознато, настављајући:

"Утолико јасније се појављује име Срба, које се налази на северозападу словенског света као ознака народа... Па и његово значење треба да је јасно: оно значи сродник, саплеменик..."

42. "Die slawischen Völker und Sprachen", eine Einführung in die Slawistik, Göttingen, 1947., Seite 54.

Шафарик у својим "Славјанским старожитностима" тврди:

"Није нам могуће да овде изоставимо оно, што преноси из Минхенског Рукописа немачки археолог и келтолог Johann Kaspar Zeus[43]. Ево тог значајног текста:

"Ово име допире све до у најудаљенију старину. Ми га налазимо у својој првобитној, правој, домаћој форми већ код Плинија /79.г. после Христа/ и Птоломеја /175. г. такође по Христу/ у низу других народа настањених између Волге, Нијотиса и Дона..."

"... Из тога јасно произлази, колико је још тада била распрострта употреба имена Срб. То је одлично потврђено речима баварског географа; по њему је земља. Серинани[44] /тј. Србаља/ тако велика, да сви словенски народи из ње проистекоше,

као што сами тврде."

43. Die Deutschen und die Nachbarstämme München, 1837; Slawische Völkertafel der Münchene Hanschrift.
44. У извесним рукописима се уместо Зеринани налази: Зервиани или Сервиани.

Веродостојности ради, ми овде преносимо само последњи део горњег текста, писаног - наравно - како се у оно доба уопште писало - на латинском језику:

"ZERINANI QUOD TANTUM EST REGNUM, UT EX EO
CUNCTAE GENTES SCLAVORUM EXORTAE SUNT ET
ORIGINEM, SICUT AFFIRMANT, DUCUNT."

Српски научник, професор др Лазо М. Костић, писац преко осамдесет дела из српске тематике, поводећи се за западно - европским мишљењем, каже за Далимилову Хронику, да нема историјске и научне вредности. Па ипак, на крају тог свог одломка додаје:

"Веома је интересантно, да још у XIV веку
СВЕ СЛОВЕНЕ ОБЕЛЕЖАВАЈУ КАО СРБЕ. "[45]

45. Лазо Костић, "О српском имену", Мелбурн, Аустралија, 1965., стр. 27.

Већ споменути "патријарх славистике, Јосиф Добровски, у напред споменутом делу каже:

"Ако упоредимо оба најверодостојнија сведока о Словенима VI века, Јорнанда и Прокопија, то онда са сигурношћу увиђамо, да су називи ВЕНДИ и СПОРИ /СРБИ/ оба главна имена ЈЕДНОГ ИСТОГ НАРОДНОГ СТАБЛА "

Такође већ споменути немачки религиозни писац Екерман каже у свом - овде наведеном - делу на страни 8.:

"Винди, Спори, Срби - то су општа имена Словена."

Споменути француски слависта Сипријан Робер, у његовом такође већ споменутом делу "Le monde slave", на страни 40. каже:

"Испочетка су сви Словени називани Венди, или Срби. Ја нећу испитивати, које је од ова два имена претходило другоме; ограничићу се, да утврдим да је име Србин - једнако као и име Венд обележавало целокупну расу... "

" Исти научник је у своме уводном предавању на College de France закључио, да је језик мајка свих словенских говора - српски језик, као и да су "Срби Илирије заиста најстарији између Словена".

У овој студији је тим Роберовим темема посвећено посебно поглавље. Немачки етнограф Kohl [46] такође је тврдио:

"Име Србин беше некада једно од великих укупних ознака Словена, Једнако као код Немаца име "Алемани", које је - код Француза - још увек ознака за Немце, а назив Србин је до данас остао само као ознака једног дела Словена."

46. J. G. Kohl, Die Völker Europas. Kultur und Charakterskizzen der Europeische Völker, II Auflage, 1872. Seite 72.

Чак је и Perwolf исто тако говорио о некадашњој много већој распрострањености имена Србин. Ево, како је то он забележио:[47]

> "Народно име Србин било је некада јако распрострањено, а до данас га носе два словенска народа: Срби на Лаби (сад само још у Лужици) и Срби на Дунаву, о чијим ближњим везама не знамо ништа... "

47. J. Penvolf, Slawische Volkernamen, Archiw für slawische Philologie, VIII, S. 1. FF.

Пруски историограф, Friedrich Ruehs,[48] каже на самом почетку деветнаестог столећа:

> "Срби су одиграли најсјајнију улогу међу илирским Словенима, а у Влашкој још и данас подразумевају под именом Србин, или Сирб све словенске народе с оне стране Дунава..."

48. Friedrich Ruehs, Handbuch der Geschichte des Mittelalters, Berlin, 1816., Seite 843.

Оснивач модерне германистике, Јаков Грим, у своме предговору "Малој граматици Вука Караџића", каже следеће:[49]

> "У ствари, Србин изгледа да је најбољи назив, којим се граматички могу обухватити сви ови народи истог порекла и језика. "СРБ" је сам за себе тамног порекла (као и највећи део старих назива народа), али је чиста словенска реч, коју је Добровски држао погодном, да постане општом ознаком свих словенских племена. Њу срећемо и у западној грани (словенских народа), као и у јужној / Словени који живе у Лужици, такође се зову Сорби)/... Према томе, мени југословенско племе нема такву историју, која би се могла упоредити са српском... "

49. Jakob Grimm, Wuk's Stefanowitsch kleine Grammatik, verdeutscht und mit einer Vorrede von J.G., 1824., Seite XXIII.

У своме делу "Слованка" Јосиф Добровски каже:

> "Кад бих имао да предложим заједничко име за оба поретка, под који сви словенски народи могу да се сврстају, то би било име Србин." [50]

50. J. Dobrowsky, Slovanka. Zur Kenntniss der alten und neuen slawischen Literatur, der Sprachkunde nach allen Mundarten, der Geschichte und Altertümer, Prag, 1814., Erste Lieferung, Seite 165.

Сличност народних обичаја и гатања у Срба и Индуса је невероватна као што је и стара, прадавна српска вера слична с индијском. Брама, Вишна и Шива имају свога двојника у Српском богу Триглаву. Осим тога, још и данас у Срба постоји Бадњак, који се некада прослављао у Индији, а корен му је у култу бога Агни, тј. бога огња, ватре. Ово је - вероватно - најстарији обичај који се - истина - у ново доба хришћанства везао за нову религију Срба... Један од обичаја, који се такође одржао до наших дана, јесте отмица девојака – исто код Срба, као што је и у Хиндуса. Према старим Српским изворима, било је код Срба и других обичаја, као што је, нпр., да удовица следи свога мужа у гроб, што Србе такође везује уз Индију. Тај се обичај - уз извесне мање, или веће измене - код Срба одржао доста

дуго. Када је Српска жена престала да прати свога мужа буквално и у гроб, она је ипак учинила нешто, чиме је тај древни обичај сачувала: она се, наиме, више никада није преудавала, настављајући, да носи своје супружанско име до краја свога земног живота. То се догађало готово без изузетака до краја Првог светског рата, да би и то, пристизањем "модерних и напредних идеја" било одбачено. Спаљивање мртвих, Срби су такође били дуго сачували, но то је посебна расправа, у коју је овде немогуће улазити...

Према писању немачког географа Ritters-а,[51] у његовом делу "Земљопис", на стр. 19-29, станишта прастарих Срба била су негде у подножју самих Хималаја, јер - како каже на стр. 15.:

> "Са врха Мера (брдо у Индији) пружају се његове разне гране, као Химават, Хенакуташ, Нишадес, на.којима јеживео сурови и одевен у одело од кожа народ Серба или Срба. "

51. Johan Daniel Ritters, Älteste meisnische Geschichte bis auf Heinrich den Erlauchten, aus der Handschrift des Verfassers, herausgegeben von Johann Mathias Schröckh, Leipzig, 1780., Seite 15.

То тврђење понавља други један писац, Рус Мороскин,[52] пишући:

> "Од хималајских до хиндукушких планина живео је Српски народ, под именом Сјемскрита, или Срба."

Исти писац вели даље у том свом делу, да су околни народи бацали завидљиве погледе на народ Сјемба, или Срба, који су насељавали област ДУНАЈСКУ /Дунај у Индији; друго је европски Дунав/, па дословно каже:

> "У тој унутрашњој Индији биле су главне државе Празија и Гангарија, а иза њих ВЕЛИКА ДРЖАВА САРБАРСКА, дакле, СРПСКА, а друга је била у приморској Индији и називала се ПАНОВСКА држава."

52. Moroskin, Istoričko-kritečeskija izsledovanija o Rusah i Slavjanah, str. 163-173.

Мороскин даље тврди, да су Срби још у индијском свом краљевству били на највишем степену силе, просвете и свестране образованости. О свему овоме се говори и у записима војевања Александра Великог у Индији.[53]

53. Милош С. Милојевић, Одломци Историје Срба и српских југословенских земаља,св. I, стр.: 39. и 41-44.

Многи писци, па и сам Мороскин тврде, да су Срби боравили у Индији пре њиховог исељавања ка средњој Азији и уопште ка западу. По свима њима, то је трајало неколико хиљада година, док прво српско исељавање потиче од пре више од шест хиљада година. Узроци тог кретања били су различити. Понајпре, мора бити, да је дошло до пренасељености, што је изазвало глад и разне болести, што је и данас једна од највећих несрећа, које погађају увек пренасељену Индију. Ако се овоме дода, да је морало бити и ратова и њихових последица, онда је сасвим јасно, да су Срби - да би се одржали - морали, да мењају своја станишта и да проналазе нове просторе, који ће им више одговарати, и где би имали мање трзавица са суседима, што се - изгледа - како у каснијој Српској историји, тако исто и у најранијој, никако није могло избећи.

Мавро Орбини каже у својој врло опсежној историји,[54] да се може сматрати, да је српско, или - по данашњој терминологији - словенско исељавање стварно отпочело још пре 6.000 година, или - још

прецизније, пре 6.060 година. Занимљиво је питање, како се дошло до наведене бројке? О томе говоре разни подаци, али ево најречитијег, који наводи сам Орбини:

> "Срби, који дођоше из Мале Азије преко Балкана, па све до Рима, стигоше тамо пре оних Срба, који дођоше са севера из Скандинавије, а ти последњи дођоше 1460. године пре Христа. "

54. Mavro Orbini, Il regno de gli Slavi, Pesaro, MDCI.

Кад се те две бројке саберу, па се томе дода време после Христа, добијамо збир од 5.060, што у ствари означава време, када су први Српски делови стигли у околину данашњег Рима. Када се томе дода још око 1.000 година, колико је по свој прилици било потребно за масовне миграције преко огромних даљина, онда се добија 6.060 година, рачунајући од нашега времена унатраг, при овоме не треба сметнути с ума номадски живот тих давних миграционих маса, који им је, уз непрегледне слободне просторе, дозвољавао, да се зауставе где хоће и где им се свиђа, па да онда иду даље, кад то зажеле.

ПРВИ СРПСКИ ГЛАВНИ ДЕО кренуо је директно према западу и у МЕСОПОТАМИЈИ ЈЕ ОСНОВАО СРПСКУ ДРЖАВУ, која се звала НОВА САРБАРСКА.

Ми овде због недостатка простора не можемо да говоримо о успесима ове Српске државе, али скренућемо пажњу заинтересованима, да могу с тим у вези да добију драгоцена обавештења у делу Милоша С. Милојевића, који се - између осталога - служио и делом Мороскиновим. При овоме напомињемо, да Милојевић у библиографији цитира 183 дела, која је простудирао, да би на основу њих написао своју веродостојну и пажње вредну "Историју Српскога народа". Но Милојевић није сам, јер се слична и иста документација налази и код Јована Рајића, а и код најмлађег међу њима - Симе Лукин-Лазића, коме је у овој књизи такође посвећено једно посебно поглавље.

Према Српском историчару Николајевићу [55] овај Први Српски Главни део није се у целини задржао у Месопотамији; једна његова група је продужила пут ка Малој Азији, да би одатле прешла у Европу и распрострла се Балканским, Апенинским и Пиринејским полуострвом; друга пак група је сишла обалом Црвеног мора и прешла у Горњи Египат. Овај огранак је прешавши Црвено море, преузео власт од Египћана на простору према Нубији, наставивши тако владавину XI египатске династије, после смрти фараона Пепи II. Владавина овог Српског огранка трајала је од 2261.г. пре Христа, све до 2052. г., када је потпала под скиптар тебанског фараона Ментухотепа II.

55. Константин Николајевић, "Критични покушаји", Летопис 104., стр. 32-33.

Према француском египтологу по имену Maspero Gaston,[56] Срби су из Сарбарске продирали у Африку, у Египат у три маха и то особито из Мале Азије. По њему, хијероглифски записи на египатским пирамидама и споменицима јасно говоре, да је шеснаест векова пре Христа у Либији и Мауританији био народ беле расе, плавих очију и без велике просвете, који је скоро срушио египатско царство. Чак је сачувано и неколико ликова тих, како су их Египћани звали "краљева пастира", који су владали Доњим Египтом. Њихова лица су била обрасла дугом косом и брадом. Археолошка ископавања у Египту, Либији и Нубији показују да је то један исти народ, који је само у различита времена долазио у Египат.

56. Maspero Gaston, Histoire ancienne des peuples d'orient (1894-1899.),

Све претходно допуњује и потврђује Српски историчар Стојан Бошковић у своме делу "Историја света",[57] где говори - између осталога - и о устанцима Египћана против српске владавине. Последњи устанак је Доњем Египту донео слободу, после српске владавине, која је трајала од 1730.-1580.г. пре Христа, што значи - тачно 150 година. Амозис I је постао оснивач XVIII египатске династије; он је

напао престоницу Аварис, одакле је вршена контрола над целим Доњим Египтом. Борба се највише водила на реци Нилу и на каналима... После крвавих борби Аварис је пао, а с њим и власт древних Срба у Египту.

57. Том 1, стр.107.

Како је од те појаве Срба на египатској историјској позорници направљена још једна небулозност под називом тајанствених "Хиксоса", ми ћемо с тим у вези, упркос скученом простору, овде ипак да дамо њихов кратак историјат. Јер - "Хиксоси" су играли велику улогу - бар за извесно време.

Према Валтеру А. Фејрсервис-у Млађем, директору државног музеја у Вашингтону, "Хиксоси" су били номадски народ, који се изненада нашао у Делти Нила, да би је запосео, проширио над њом своју власт и - најзад -захтевао од осталих египатских владара, да му плаћају данак, управо као што је то био случај с владарима Тебе и Нубије. Први преводи са хијероглифа говоре, да су "Хиксоси" били "краљеви пастира", док их у новије време називају "краљевима Брђана". Фејрсервис сматра, да они представљају миграцију народа, који говори индо-европски и који је дошао из централне Евро-Азије у насељеније области југа, све од Индије, па до Блиског Истока. Даље он за "Хиксосе" вели, да су били жилави, да су дивно пристајали култури средње Азије, која је имала као домаћу животињу коња, да је затим њихов лук био сложен и усавршен, оклоп плочаст, уз што су поседовали велики број оруђа и оружја, међу којима је доминирао мач. Оружје им је пак било направљено од бронзе, што је био чвршћи и отпорнији материјал од бакра, који су употребљавали Египћани. Осим тога, "Хиксоси" су имали и ратна кола, која су вукли коњи, док су у Египту у исто то време употребљавали само камиле. Писац сматра, да су кола с коњима дошла из области Тигра и Еуфрата, што управо и наводи на помисао - ослањајући се још и на натписе на египатским споменицима - да су ти тајанствени "Хиксоси" у ствари били Срби и то онај део, који се одвојио од Сарбарске државе и кренуо пут Африке. Исти писац даље сматра, да је Нубија имала коње пре самог Египта, што поново потврђује, да се и то односи увек на један исти народ, тј. на давне Србе. Уз то, савез између Доњег Египта и Нубије против тебанских фараона, такође доприноси великој вероватноћи нашег тврђења. Мумија фараона Сиквен-Ре, из периода устанка против српске превласти, обележена је тешким ранама по глави, што указује на његову погибију у борби с "Хиксосима"...

Овде треба додати, да су Јевреји у доба "Хиксоса" дошли заједно с њима у Доњи Египат, где су остали слободни, све док власт нису преузели тебански фараони. Тек тада је дошло до њиховог ропства и до њиховог одласка из Египта за време владавине Рамзеса II.

Сматрамо, да је потребно, да се на овом месту каже која реч и о последицама пада Српске државе у Египту. Известан део тадашњих Срба остао је и даље у Египту, где се претопио у домородце; један пак њихов део пропао је - после губитка рата - по мочварама и по једном чудном песковитом и подводном терену, о чему се у овој студији на одговарајућем месту налази Страбонов врло импресиван опис... Наиме, по тим Србима је добило име прастаро језеро СЕРБОНИС, или СИРБОНИС...

Две су пак групе напустиле Египат у разним правцима: један део тих Срба је отишао у Сирију, а други, дуж северне Африке, на Пиринејско Полуострво, како је то забележио Диодор Сицилијски. Диодорова тврђења подупире и амерички историчар Харолд Ламб [58], који каже, да је једно од племена, која су тада дошла на Пиринејско Полуострво - и то Лужичани, који дакле носе исто име као још и данас Лужички Срби - било истребљено за време Пунских ратова између Рима и Картагине, тиме, што су Римљани на страшан начин побили све мушкарце и то масовно. Уистину, сви ти Лужичани су уништени тако грозно по устанку од 154.г. пре Христа, а одговорност за тај покољ носе претори Лукулус и Галба.[59] Пошто су били огорчени противници Рима, морали су да изгину, а начин на који су били лишени живота, амерички историчар назива једноставно "масакром". Па и Милош Милојевић пише о Србима из Египта,[60] спомињући пиво (алевину, која се још прави у пиротском крају); о истом том предмету пише и Страбон, чему је, на одговарајућем месту, посвећен у овој студији један коментар, уз навођење Страбоновог сведочанства.

58. Hannibal, Bantam Books, New York, 1963., pp. 260-261.
59. Исто, последњи ред стране 260 и први ред стране 261.
60. Одломци, св. I, стр. 51. и 230.

Но да се вратимо Првом српском славном делу, који је отишао у Малу Азију, населио је и доцније, око 1200 г. пре Христа, срушио Хититско царство. Српска насеља на овом простору су се простирала све до планине Кавказа, па и преко Кавказа. За те Србе кажу извесни писци, међу којима Грк Страбон и Рус Михаило Ломаносов:

"Да су били људи с русом косом и плавих очију."

То потврђује и Дубровчанин Мавро Орбини. А што се тиче кретања ове Српске групе, Рајић потврђује правце, па пише /1,25./:

"Двојовим путем из Асије во Европу пошли Славјане по страном
Чернаго и Меотическаго Морја, морем к југу, а сухим к сјеверу. "

То су, тзв. Орбинијеви Малоазијски Славјани.

Раније већ наведени словеначки писац, Даворин Жунковић, у свом споменутом напису за "Ратник", такође потврђује присуство Срба у Малој Азији. Он, наиме, говори о "Калубама", а за које и принцеза Ана Комнена тврди, да су били Словени, а у ствари антички Срби, јер у периоду, на који се односи сведочанство Ане Комнен, име Словен још уопште није постојало, Јасно је, да су ти Срби "Калубе" били потомци Срба из Нове Сарбарске.

Један огранак Првог Главног Дела Српског народа, који је из Нове Сарбарске отишао на запад, прешао је - једним делом - и на Балканско полуострво, које су стари Латини називали Хемус. То је био први талас који је запљуснуо Балканско полуострво, а догодио се још пре 3000 г. пре Христова рођења. Други српски талас појавио се на Балкану по паду Хититског царства и Троје, Срби првог српског таласа населили су се најпре у данашњој Тракији, или Старој Рашкој, око реке Расе, или Рашке, притоке Марице. Грци су касније ту Српску Расију, или Рашку погрешно назвали Тракија, а Србе Рашане, или Рашчане - Трачанима, будући, да у своме језику нису имали све потребне консонанте за правилан изговор српских речи. Споменута Жунковићева студија о овом проблему говори детаљније. Тај погрешан назив је касније пренет и Мађарима, који је пак у њих постао "Раци"...

Са првобитног рашко-маричког простора настаје ширење Српског народа по Балканском полуострву. Код народа у томе крају постоји још од тих прадавних времена усмена предаја, како се то догађало, па скрећемо пажњу особито заинтересованим читаоцима, на Српског путописца Јеротија Рачанина, који је о том питању писао још 1704.г. Сведочанство Рачаниново пренео је у своју књигу "Балканска питања" велики Српски научник Стојан Новаковић, који је први пут писао о српској традицији на Овчем Пољу у Гласнику бр. XXXX [61]. Због недостатка простора, а и због намене ове студије, ми ту традицију овде не преносимо и не коментаришемо. Међутим, потребно је, да прецизирамо, да је настанак речене традиције најбољи доказ, да су се у споменутом крају заиста населили Срби Рашког племена из Нове Сарбарске.

61. Стојан Новаковић, Балканска Питања, 1886-1905., Београд, 1906; Штампарија Краљевине Србије, стр. 299.

Населивши Балкан, или - по Римљанима - Хемус, извесни делови Срба са њега, а уједно и из Мале Азије, крену морским путем ка острву Криту, тада у јеку културног развитка. Ово острво су запљуснула три српска таласа и то око: 1800, 1500. и 1400. г. пре Христа. Ти су Срби победили Крићане, али су подлегли њиховој култури и претопили се у једну нову нацију - у Грке, или Јелине.

С тим у вези напомињемо, да енглескн професор H.D.F. Kitto[62] тврди, да су Грци и стари Италици народне мешавине, а не један јединствени народ сваки од њих. Он се позива - између осталога - на грчке речи[63] са завршетком -ассос, - ессос и -интхос, за које тврди, да су страног порекла. На истој страни он даље пише:

> "Стране импортације? Коринт - оригинално страно насеље? Могуће. А што је више изненађуј'уће него "Коринт", јесте да ни "Атина" није грчко име, па нити богиња Атина. "

62. The Greeks, Made and printed in Great Britain, Edinburgh, 1951.
63. У прошлом веку су француски научници отпочели упоредне студије између савременог српског и старогрчког језика... На жалост, некаква мистериозна сила их је сасекла у почетку. Ми овде допуштамо себи, да изразимо уверење да је - ако не баш сто посто, а оно сигурно 90% "обскурних негрчких етимологија" грчких речи објашњиво помоћу српског језика.

Мало ниже на истој тој страни професор Кито додаје:

> "Атина онда није грчка и има извесног разлога да се мисли, да су она и њен народ такође Пре-Грци (мисли: народ пре Грка), што је различита ствар."

Идемо ли даље, наћи ћемо на страни 15., став други, следеће:

> "Доцнији Грци су за себе веровали, да су једно оригинално нејелинско становништво, које је себе звало Пелазгима, чији остаци су још били чисти у класично доба, говорећи својим сопственим "варварским" језиком."

На истој тој страни, мало ниже, он наставља:

> "Једна аутохтона нејелинска раса настањивала је Атику и Пелопонез... "

Па затим:

> "Археолошке забелешке не показују изненадан прекид у култури, пре дорске инвазије око 1100 г. Пелазгијски "џепови", који су избегли утицају тих дорских придошлица, наставили су да говоре нејасним и неразговетним "варварским језиком [64] за Херодота. "

64. С тим у вези, в. поглавље ове студије о Платоновом дијалогу "Кратил".

Не напуштајући још увек професора Кито-а, цитирамо даље оно, што он пише на страни 19. свога дела:

> "Поново једна очевидна интерпретација лежи приручи, у фузији двају народа различитих култура, очевидно различитог језиха, а могуће је - стога - и различите расе. "

За Херодота овај енглески историчар вели:

> "...он је (тј. Херодот) сматрао Грке Јоније као варварски народ који је погрчен."

И да завршимо с Китоовим личним мишљењем о томе, како је постао грчки народ, наводећи његово тврђење:

"Грчка култура је дете двају дубоко различитих култура."

Ова дефиниција се заиста може применити на разлику, која је у оно давно доба постојала између Срба и Крићана.

Теза Arthur-a-Evans-a о рушењу старе критске културе, одн. о њеном нестанку изазваном земљотресима, потпуно је одбачена. Најновија наука с тачношћу је установила, да се није радило о земљотресима, већ о инвазијама из правца европског копна, што се у потпуности слаже с покретима појединих српских делова.

После прве инвазије острва Крита, Срби су на њему провели између две и три стотине година. Након тог периода, они се - измешани с Крићанима. појављују као неки нови народ на европском тлу - као Грци и то - у својству освајача.

Да не пропустумо ову прилику, да само укажемо на један занимљив историјски феномен. На Криту је било и једно српско племе, које се, задржавши сва српска својства није мешало с Крићанима. Били су то Боруси, који су такође кренули ка северу, но као одвојена група. Ти Боруси су допрли чак до Балтичког Мора, настанивши се на његовим обалама и задржавши свој архајски српски језик све негде до пре 170 - 200 година... На жалост, ти германизовани српски Боруси, претворили су се у савремене Прусе, који о своме пореклу вероватно више појма немају, уосталом, управо као и онај огроман проценат данашњих Немаца, који су потпуно заборавили на своје словенско или тачније - на своје српско порекло.

Да кажемо још коју реч о српским племенима на Пелопонезу, која су била присиљена, да се повлаче пред новоствореним народом Грка. Та племена су, идући према северу, настанила равницу северно од Саве и Дунава, створивши тако прву Панонску Србију.

Што се тиче древних Тројанаца, према Страбону, они су били делимично Срби, а делимично Грци. Ово тврђење је усвојио и руски историчар Михаило Ломаносов, а и Дубровчанин Мавро Орбини. Уистину, као што су Грци мешавина Срба и Крићана, тако исто су Тројанци мешавина Срба и крићанских колониста на малоазијској обали. Тако научни ауторитети добро упућени у све, што ми овде излажемо тврде, да је српски песник древног Дубровника с правом и на основу аутентичних документа певао:

"При мору украј српских страна,
у пржинах пуста жала,
Лежи Троја укопана,
од грчкога огња пала..."

Песник Иван Гундулић је, наиме, добро знао, да узрок Тројанског Рата није била "лепа Јелена" већ судар између Троје и погрчених Срба за господство над Егејским Морем.

Песник, или песници "Илијаде" успели су, да кроз песму присвоје за Грке и Микенску културу и град Троју... На жалост, "Илијада", упркос хиљадама анализа, никад није анализирана са становишта једне неопорециве историјске истине, при којој би се узело у обзир суделовање античких Словена у борби... Да напоменемо овде само, да су - између осталих - на страни Тројанаца учетвовали у борбама и Срби рашког племена, који су дошли из Египта... По паду Троје, управо ти Срби су прешли на Балканско полуострво или Хемус, те су тако они сачињавали други српски талас, који је запљуснуо то полуострво, пуних 1860. година после првог. Према немачко - хрватском писцу Северу, тај талас је био довољно јак, те се осетио и изван Балкана. Па Шафарик подвлачи, да су управо ти Срби, или Венди, или Венети дали име данашњој Венецији. С тим је сагласан и Јован Рајић. Руски историчар Ломански говори о бригама Српских Немањића за Троју, па наводи краља Стефана Уроша II Милутина и цара Стефана Душана Уроша IV, који је у једном свом царском акту рекао:

"Цар Душан Богдану, мужу искусном во воинствених потребах одан Ассак в Тројади."

Према већ више пута споменутом руском писцу Ломанском српске насеобине првог српског главног дела оставиле су трагове - не само у данашњој Италији, Шпанији и Португалу, већ и на Сицилији и на обалама Африке. Његово тврђење, да су ти Срби дошли из Сенара у Азији (грчко-римски "Бабилон"), одакле је - уосталом - дошло више разних племена Србаља, подупире и Хрват Рачки, па Чех Пулхова и Енеја Силвије, доцнији римски папа.[65]

65. Вјекослав Клаиц, "Виенац", 39., 1891., Загреб.

Од свих ових група, овде нарочито истичемо ону, која се назива Етрурцима, а која саму себе никад није друкчије називала до Расна, или Расена, што је у историји опште познато, а што потврђује и велика илустрована историја света, за годину 1957.,[66] из које се јасно види, да је та група припадала племену Рашана. Па и словеначки научник Жунковић у својој напред споменутој расправи тврди, да су Расена, или Расна били Словени, што ћемо ми исправити у Срби, с обзиром на време у коме је Етрурија представљала посебно географско и историјско подручје.[67]

66. Year Pictoral History of the World 1957., Baldwin H. Ward, Ed.. Oxford Paper Co. New York 17.
67. В. моју књигу "Етрурци или Рашани", Изд. Српског Народног Универзитета "; Лазо Костић" - 1969., Милвоки, Висконсин, УСА.

Велики Српски песник Иван-Џиво Гундулић у своме спеву "Осман" скоро 1900 година после владавине и смрти Александра Великог, каже:

"Од Лесандра Србљанина,
од свјех цара, цара славна;
Александро то сведочи
крањ велики свега свита."

Имало би много доказа у прилог Гундулићевог тврђења у песми о "Александру Србљанину", но то је расправа за једну другу студију.

Па да се сада вратимо другом српском главном делу, који је из старе постојбине Индије кренуо према Каспијском Језеру и планини Кавказу, да би се распростро преко простора данашње Русије и ту засновао државу Сербанију.[68] У вези са Сербанијом Страбон каже:

"Из које они трговаху са Индијом, а од Мићана добијаху робу на камилама ношену. Са свог богатства ишли су у злато одевени. "[69]

68. М. Милојевић, Одломци, I део, с. 42., према Мороскину.
69. Пренео М. Милојевић.

Та Сербанија је постојала више векова...

Према Српском историчару Јовану Рајићу[70] Србима из Сербаније странци су давали разна имена као: Анти, Венети и Срби, сматрајући их све огранцима сарматског народа. Међутим, и друга племена на том простору, међу којима беху познати Јазиги, Роксолани, Венети, Херули, Алани и др., такође бејаху Срби. О овоме дају сведочанства многи историчари, а нарочито Рус Иловајски, Грци Птоломеј и Херодот, српски научник Бошковић, бугарски М. Дринов, итд. Овај последњи сву ту грађу износи у своме делу "Заселение Балк. полуостр. Славјанами", страна 134 и другде.

70. Књига I, стр.: 14., 15., 125., 129., 130., 138., 139., 141., 145., 146., 186., 209., 275., 277., итд.

Извесни историчари, а међу њима нарочито Чех Васерот, сматра имена Скита и Сармата идентичним са именом Срба и каже дословно у СВОЈОЈ књизи:

"SARMATHAE SIRBI TUM DICTI..."
"SARMATHAE ZIRBI POPULI".[71]

71. Тј.: "Сармати, који су се тада Срби звали..." "Сармати - Српски народи (и племена)".

Исто то вели и Шафарик у својим "Старожитностима"[72]. Овој групи писаца припада и словеначки научник Даворин Жунковић, који је јасан, опширан и убедљив... У том одломку своје расправе, Жунковић се - управо као Шафарик - љути на исквареме грчке и римске називе, па каже, да извесни аутори, заведени изобличеним именима, Ските називају "скитничким народом", те "да се то има одбацити као научно неозбиљна хипотеза.[73]

72. Књига I, стр. 117. и 411.
73. "Ратник" за 1931. г.

Према Јоану Планки Саском [74] Срби из Сербаније, који су тамо дошли после хиљадугодишњег кретања из Индије, зауставили су се око 2560.г. пре Христа, образовавши државу, која се називала још Берђани, или Брђани. На челу те државе налазиле су се старешине и цар, који је носио титулу Господина. Била је то нека врста конфедерације, одн. сталног савеза међу двема групама Срба у Сербанији. Страбон, а и неки други грчко-римски писци спомињу, да:

"У западној Азији живе Срби и Брђани, одн. Срби Брђани."[75]

74. Јоан Планка Томка Саскин: Скитске Картине. Пренео Јован Рајић, I, стр. 28.
75. Милош Милојевић, "Одломци...", књ. I, стр. 96. и 97.

Према Страбону[76], у доба, кад је над Босфором и северо - западним делом Мале Азије владао краљ Фарнак, син понтског краља Митридата VI, око 70. година пре Христа, Срби из Сербаније имађаху свога цара по имену Облака, који је послао краљу Фарнаку 20.000 коњаника у помоћ, против његовог оца, краља Митридата. Па и други српски владар са тог простора, владар Брђана ГОСПОДИН, послао је такође приближну помоћ реченом краљу у коњичким јединицама, како то наводи Страбон, употребљавајући следеће изразе:

"Sirbaces vel Srbaces... Spadines... (tj. GOSPODIN) eorum Rex...-[77]
"Сирбаци, или Србаци... Господин... њихов краљ "

76. Strabon, Geograph., Lib. XI.
77. Страбон, XI, 7,5.

Српску Белу Гору Римљани су називали Понтском Албанијом, а ту су живели Сарматски Срби, који се данас називају Белорусима. Од тих Сарматских Срба се издвојио један део и упутио се ка Балканском полуострву, образујући тако трећи српски талас, после првог главног српског дела из Нове Сербарске и после оних Срба, који су се населили на Балкану и даље након Тројанског рата. Зато Грк Халкокондилос и каже:

"Трибали, тј. Срби илирски дошљаци су у ове крајеве из оне земље
што лежи иза Дунава на крају Европе, а која се зове Сарматија. "

Слависта Шафарик говорећи о "Србима у Русији" (Сербове в Руску), вели;

"То су остаци онога огранка српског, који се иселио у Илирију. "

Шафарик нас даље обавештава, да се у познатом литавском летопису, писаном белоруским наречјем, често понављају изрази српски и српштина. Радило се у овом случају стварно о житељима Сербаније, одакле се један део Срба, највероватније због великог броја и пренасељености, одвојио, кренувши за новим испашама, допирући тако све до Балтичког мора негде око 1500 г. пре Христа.

Тај трећи српски део, о коме ће мало касније бити више речи, основао је прву Белу Србију, или Бојку и то у заједници са Србима другог главног дела из Сербаније, који је већ раније био основао на томе простору државу, чији су остаци данашња Пољска, Галиција и Белорусија. Прва Бела Србија протезала се тако све од Балтичког па до Црног мора, а на југозападу до Карпатских планина, на чијем се хрбату насели доцније - на жалост - по злу познато племе Хрвати, који су се од Срба први одвојили.

У вези с претходним, познати писац, Валтазар Богишић, каже у једном од својих дела:

"Ко год познаје малоруски народ, доћи ће до уверења,
да су Малоруси у многоме најсличнији Србима."

А Рус Велтман се изражава још јасније:

"У тај малоруски народ спадају Словени и надалеко чувени
Донски и Запорошки Козаци, који су постали од Срба. "

Словенац пак Даворин Жунковић, дајући детаљно објашњење о називу Казаки и Козаци, што овде не можемо да пренесемо због дужине расправе, сасвим на њеном крају каже:

"Да све оно, што су до сада наводили слависти и што су исфантазирали о
пореклу и етимологији речи "каза", није вредно да се троши штампарска боја."

Друга Бела, Велика, или Црна Србија била је јужно од Балтичке Србије, о којој ће бити речи мало досније. Ову другу Белу Србију основали су делови првог српског главног дела, уз велику вероватност, да су у томе касније учествовали и огранци другог и трећег дела. Ова Бела Србија је захватала данашње чешке и немачке земље. Ширењем управо ове Српске Државе долази до сукоба с Германима, који су били страшни и тешки... Кад је најзад та Србија била згажена суровом германском силом, добила је назив Црна Србија, или Србија у ропству.

Име реке Серпе која се улива у Волгу код Царичина, име варошице и среза Сербухов у московској губернији, као и име Сербка северно од Одесе, јасно сведоче о некадашњем Српству у тим крајевима - по сведочанствима и тврђењу великог Шафарика. Па и на западној страни Каспијског језера, у Дебренском крају, постоји предео који се назива Сербанија. Уз обалу пак Азовског мора налази се град Берђанско, што је вероватно последњи остатак Српске државе у тим крајевима. Да напоменемо још, да и Плиније и Птоломеј јасно утврђују у периоду мало пре и мало после Христова рођења постојање народа "Серби", "Сербои", "Сирби", итд. око реке Дона и иза ње. А Јован Рајић каже:

"Срби су били насељени изнзд Црног мора,
и у Сарматији европској и у Великој Србији..."

Коначно да пређемо на трећи српски главни део, који је из Индије кренуо према северу, основавши своју државу у централној Азији под називом Сирбирија, Сирбија, или Сирбидија. Према Орбинију, ту су се Срби сместили 2060.г. пре Христа, те кад се к томе дода 1000 година кретања кроз слободне просторе, па затим време после Христова рођења, опет добијамо бројку 5040, кад су Срби

стварно кренули из Индије, своје прапостојбине. Према истом писцу, Срби су населили две стотине покрајина, укључујући у тај број и Азију, и Европу.

У кинеским хроникама сачувана је успомена на ту некадашњу Српску државу и на њене владаре: Бана, Јанчу, Ранка и Цицана. Једно време је Сирбиријом владао цар Танча са својих пет синова. Танчини синови владаху у доба кинеског цара Сју-Ан-Диа, чији је погранични гувернер Хја-Ју, 160.г. пре Христа писао у кинеском летопису о следећим занимљивим догађајима:

> "Срби су од пролећа до јесени тридесет пута на нас нападали. Усуђујем се, да предложим, да се пошаље сва војска из Инђеја, да их напада ван стена и то зими једном, а сваког пролећа два пута."

Овај извештај је одговорни државник Ча-Јун протумачио својим саветницима на следећи начин:

> "Откако су побегли Јуни (Хуни), осилише се Срби и завладаше њиховом земљом. Они имају преко 100.000 војника, далеко су чувени са телесне силе, а и доста просвећени... У њих су коњи бржи од хунских, а оружје је још оштрије од хунског. Српска су племена још силнија и бројнија него што су била и већ су две године, да не можемо да измислимо начин, како би им доскочили..."

Српска држава Сирбирија, Сирбидија, или Сирбија пропала је за време владавине Танчиног унука Цармана. Још увек су свеже азијске легенде о Српском цару Танчи, а нарочито у Кини, чији језик је обогаћен присвајањем многих Српских речи. Остатак Срба овога дела, који није био поробљен од Кинеза, или се претопио у њих, био је присиљен, да напусти Сирбију, Сирбирију, или Сирбидију, те да крене на запад, према Европи. Велики део тих Срба населио је - при своме дугом кретању - данашњу Русију око Волге, Дона, Дњестра и Дњепра, као и неке делове данашње Пољске и Галиције у целом овом пространству они су се придружили Србима другог главног дела који су се доселили из Сербаније. У то давно доба - више од две трећине Европе било је под српском управом.

При претходном излагању држали смо се особито дела Милоша С. Милојевића, чија обилна библиографија је поуздана и добро проучена. Међу осталим ауторима, он је особито поверење поклонио руском историчару Мороскину.[78]

78. "Одломци...", Ktt. 1,42., 85.

Треба још да кажемо, да је по тим Србима трећег главног дела добио име и данашњи Сибир, или Сибирија, или Сиберија, како то странци кажу.

Огранак трећег српског главног дела који се није зауставио у Русији и Пољској (дакако, ни једна, ни друга земља се у то давно доба нису тако звале) и наставио је своје кретање даље - према западу, на широком фронту од Балтичког мора до Дунава. Ти Срби су у заплаву реке Лабе (немачке прекрштене Елбе) наишли на Србе Првог Српског Главног Дела, који су у те пределе дошли још у преисторијско доба.

На овом месту треба прецизирати, да се једна група Срба трећег српског главног дела одвојила још приликом поласка из Сирбије, кренувши ка данашњој Скандинавији, да би касније одатле сишла на јужну обалу Балтичког мора, где је - заједно са Србима првог главног дела - основала Балтичку Србију, о којој Рус Гиљфердинг пише између осталога:

> "Овде су имали огромне градове, а уметност, занати и трговина бејаху им такви, да су задивљавали друге народе. "

Уосталом, цео балтички крај још и данас по топографско-хидрографској ономастици носи српска обележја, што се у овој студији може видети на приложеним картама.

Мавро Орбини у своме делу тврди, да су Срби Балтичке Србије имали изврсне законе и похвалне обичаје, а била им је позната и употреба гвожђа, бакра, олова, сребра и злата. Према српским научницима Ковачевићу и Јовановићу, као и према хрватском историчару, канонику Рачком:

> "У V веку пре Христа Нормани су слали своје богате и славне мужеве у Ванахајму Вендску земљу, да се тамо уче мудрости."

Томе Рачки додаје:

> "Били су веште занатлије, кипари, градитељи бродова, имали су ливнице и познавали су стакло. Имали су поротни суд "

Немачки писац Хелмолд саопштава, да је у Балтичкој Померанији (тј. Поморској, или Приморској) постојао Српски град Ретри, у коме је био храм бога гостопримства, Радгоста, чији кип је био сав од злата, а налазио се на постољу од скерлета.

Да овде направимо једну неопходну дигресију. Извесни историчари тврде, да су Немци, одн. Германи били на данашњем свом простору од памтивека. Други пак говоре, да је вероватније, да су Немци дошли у своје садашње области између 1500-l000.г. пре Христа. Међутим, ако су Германи Аријевци, као што то они непрекидно тврде, онда су они у данашњи свој простор могли доћи смо после 1500 г. пре Христа. Наиме, према америчком научнику Leonard-у Cottrel-у[79] Аријевци су дошли у Индију из средишта Азије 2400 г. пре Христа, дакле прилично времена доцније од одласка Срба из Индије. Међутим, пре него што су кренули за Европу, Аријевци су морали остати у Индији неколико столећа. Затим, ако се дода приближан број од 1000 година, потребних за пут до данашње Немачке, онда је сасвим јасно, да су данашњи Немци, одн. Германи задоцнели гости Европе, где су они стигли после Срба за скоро 2000 година!

79. The Lost Worlds.

Долазак појединих група трећег српског главног дела у Велику Србију, означава почетке сукоба с Германима. Остаци те Велике Србије нису само данашњи Лужички Срби, који су задржали своје име, већ и они који су га променили, тј.: Чеси, Моравци, Словаци, итд.

Према писању Хрвата Рачког Пруска, Хановер, Мекленбург-Шверин, Бранденбург, стари Српски Бранибор, као и друге области о којима овде не можемо да говоримо, бејаху насељене Српским племенима: Љутицама, Ратарима, Морачанима и др., док између реке Сале и Бодре, с обе стране Лабе, живљаху Полапски Срби, од којих су најчувенији били Срби Рујанци. За њих Немац Хелмолд каже, да су на челу државе имали цара, који је са својим народом створио богате и утврђене градове.

Док је име Словен настало тек у шестом веку по Христу, дотле су Грци и Римљани налазили народ Срба, или Венда пре више од пре две хиљаде година, а Феничани још давно пре тога.

Не треба да пропустимо при завршетку овог поглавља, да додамо још коју реч о трећем српском главном делу, чија је једна група отишла у данашњу Холандију, да би затим прешла на Британско острво и временом тамо ишчезла међу другим народима. Овим проблемом се опширно бави Милош С. Милојевић, у чему га потпуно и у свему подупире својим делом и руски историчар Александар Гиљфердинг.

Од Срба, који су живели у I Белој Србији, одвојио се један део и сишао на југ. То су били доцније од странаца називани Анти, који су прошли између реке Прута и Карпата, настанивши се у области, која се у доба римског царства назвала Дакијом. Ова српска држава захватала је простор од леве обале Тисе, на западу, па све до Црног мора, на истоку. Предео северно од Дунава звао се Дакија, а јужно од исте реке Трибалија (Горња и Доња Мезија). Потпуно Српска имена насеља и река и у наше доба још увек су најречитији сведоци, да су све те области некад биле Српске. На жалост, велики део тих Срба је ишчезао, не само у крвавим борбама с римским легијама, већ и мешајући се с њима, особито с легионарима цара Трајана. Последица те мешавине је данашњи румунски народ с његовим карактеристичним мешаним језиком. У вези с Дакијом Рачки је рекао нешто, што потпуно потврђује

наше претходне речи:

> "Северно од Дунава, у некадашњој Дакији, обитаваху Словени и помињу се Бодрићи, Северани и Милчани. Име румунског града Турн-Северина потиче од Срба Северана."

А Маретић на све то додаје:

> "Српска држава у Дакији - после више од три хиљаде година поново су се срела сва три главна српска дела."

Српски научник Стојан Бошковић каже у своме делу "Историја света":

> "Срби - Анти су на простору доњег Дунава најстарији становници."

У IV и V веку после Христа монголски коњанички народ је пустошио Европом. Били су то Хуни, за које Рус Гиљфердинг каже, да их је средином V века водио Атила. Кренувши против римског царства, Атила је собом повео и Србе из Панонске Низије... Грчки историчар V века. Приск, који је описао цариградско изасланство Атили из 448.г. пише о Србима тога времена следеће:

> "Мешајући се с разним народима, научили су готски, хунски и латински, а међусобно говоре свој "варварски језик".

По томе историчару, на Атилином двору, одмах после Атиле био је прво лице српски кнез Оногошт.[80]

80. Константин Јиречек, Историја Срба, стр. 36., 39., 48., Београд 1922.

Према руском Синопсису ("Росискоја Синопсис"), а такође и према Нестору Часном Кијевском, Срби староседеоци, који су у "хемске", тј. балканске земље дошли преко 3000.г. пре Христа, примили су хришћанство од Апостола Павла и његовог ученика Андроника, кога је он, одн. Апостол Павле, први послао у Панонију и Илирију, да крсти и тамошње Србе, будући, да име Словен у то доба још није постојало. Да се то у I веку уистину и догодило, то потврђују: Милош С. Милојевић, Владика Ружичић и Панта Срећковић у својим делима. Нагласимо у овој прилици, да су први хришћани у Европи били Срби провинције Македоније.

Према Прокопију из Цезареје, у Сербанији су живели Хуно - Сабири у шестом веку после Христа. То преноси Рајић,[81] а Милош Милојевић каже:

> "Ови се зваху Хуно - Сабири, или Срби, тј. хунски Срби."[82]

81. Књ. I, 12. и 13. Примедба госпође Борисављевић у вези с "Хуно-Сабирима" "Врло је напорно сконцентрисати се у односу на толики материјал, како би се дао одговор на толико много разноврсних чињеница. Но мислим, да ово "Сабири" нема везе са српским именом, већ да су то остаци Атилиних Хуна,који су - после његове смрти одведени у Азију, у ропство и других Хуни који су заједно поново кренули на Европу, дакле "Хуна-сабир", од "сабрати". Било је с њима Срба, који су све силе користили, да сруше римско царство."
82. Одломци, II, 2., 3., 5.

Хрватски историчар, Тадија Смичиклас, о истој тој ствари вели:

> "По мниењу свих славенских повјестничара, били су

Славени Хуном савезници против Готом"[83]

83. Књ.1,стр.81

Рачки пак каже у свом делу:

"Словене су услед овога савеза са Хуни дуго времена
касније називали иноземци именом Хуна. "[84]

84. "Повијест Славена" стр. 7.

Па и Рајић цитира Прокопија

"Ту (од Кавказа до Каспијских Врата) Хуни, которих Сабирами
нарицајут, и ини њеки хунски народи обитајут."[85]

85. Књ. II, стр.161.

О томе пишу и Грк Кедрин, и Анонимус, а Теофан, уз све претходно, даје још и следеће обавештење:

"В љето первое Јустинијанова владјенија (г.520. послије Христа), Уни
нарицаеми Сабер 100.000 под предводитељством жени умершаго их вожда
к Римљаном (Грком) присочеталисја и во всегдашњем мирје пребивали "
(Књ. I, стр.13.)

Претходни текст навели смо особито зато, што се тај догађај - на жалост - узима у службеној историји као почетак Српске историје на Балканском полуострву, уз потпуно одбацивање једне истине, овде у најкраћим потезима изложене. Сматраћемо, да смо постигли један од својих главних животних циљева, ако ова наша расправа допринесе исправљању и коначној исправци историје, о чему ова студија - далеко од тога, да даје сав материјал, који је огроман - али даје бар једну широку и документовану подлогу, која може да послужи као основа за вишеструка лингвистичко - историјско - археолошко - географско - етнографска истраживања.

Приближавајући се крају, да додамо још, да је - према франачком хроничару Фредегару, савременику догађаја VII века по Христу, била створена велика светска држава Срба, или Венда, која је у његово доба обухватала источну половину Немачке, Чехословачку, Пољску и највећи део данашње Аустрије и Мађарске. Оснивач тог великог царства био је Србин Самко, Само, или Свевлад. 630. г. после Христа, он је своју државу био назвао: "Imperium Surbiorum". Самку је пришао и кнез Лужичких Срба - Дерван. Пре и после II Светског Рата многи немачки историчари су писали о овој Српској држави. 1952.г. у једном немачком илустрованом листу видео се наслов: "Светско Царство Срба" ("Weltreich der Wenden") На жалост - ова Српска држава је убрзо нестала јер је разним политичким замкама издељена на саставне делове, што ју је - по ономе "Divide et impera!", тј.: "Завади па владај!", довело до пропасти. Када су тадашњи Срби схватили, да је снага у јединствености, на несрећу - било је већ доцкан! Германи су свим силама и на најбруталнији начин германизовали све што се дало германизовати, најчешће узимајући као изговор хришћанство. А кад је, како жалосно каже Милојевић у својим одломцима, покатоличени брат дигао руку на сопственог брата у име његовог хришћанства, онда је та велика Српска Светска Држава сасвим ишчезла. После њене пропасти, дошло је до делимичног исељавања на Балкан. Та, да кажемо, незнатна група, била је последњи део трећег српског таласа, која се - прикључена овој стотини хиљада "Сабира" сматра - како жалосно и колико погрешно! - као једина Сеоба Срба на Балкан!

Историчари још увек лутају и сукобљавају се у мишљењима, одакле су Срби дошли на Балканско полуострво?! Сви историчари, откако је наметнуто и усвојено тенденциозно германско берлинско - бечко учење о Словенима, иду погрешним путевима и не могу изићи на прави пут све дотле, док не узму у обзир целу Српску историју, која је - пре те две последње незнатне сеобе - трајала неколико хиљада година, о чему у овој студији има прилично сабраних документа.

И да додам још на крају, да неизмерно жалим, што сам за ову прилику морао неизмерно да скратим српску историју, прескочивши веома бројне и важне догађаје.

БИБЛИОГРАФИЈА

- Српски Рјечник истумачен њемачкијем и латинскијем ријечима, скупио га и на свијет издао Вук Стеф. Караџић, Београд, 1935.г.
-Милош С Милојевић, Одломци историје Срба..., Београд, Државна Штампарија, 1872. године (свеска I и II).
- Срби у давнини, написао Сима Лукић-Лазић, Загреб, 1894.г., српска књига за народ (свеска I)
- Ami Boue. La Turquie d'Europe, Paris, 1840. (vol. I, II, III, IV)
- Ernestus Duemmler, de Arnulfo Francorum Rege, Commentatio historica, Berolini, 1852.
- De Administrando Imperio, Corpus Scriptorum Byzantinae editio emandatior... consilio G.G.Niebuhrii, C.P.Instituta auctoritate Academiae Litterarum Regiae Borussicae, Constantinus Porfirogenitus, Volumen III, Bonnae, MDCCCXI,
  - Constantini Imperatoris Porphyrogenitis De Administrando Imperio (DAI), ad Romanum F., Liber nunquam antehac editus... Editor Ludovici Elseviri, 1611.
- Др Реља Новаковић, Одакле су Срби дошли на Балканско Полуострво, 1977.
- Fragmente zür Geschichte der Völker ungarischer und slawischer Zunge..., von Gregor Dankowsky, Erstes Heft, Pressburg, 1825.
- Procopius, H.A., C.VI, ed. V - (Historiae anecdotae)
- Илија М. Живанчевић, Новом покољењу, Београд, 1934.
- Emile Burnouff, Essai sur le Veda, Paris, 1863.
- Dictionnaire Universel d' histoire, et de Geographie, par M.- N. Bouillet, Paris, 1872.
- Archiv für slawische Philologie, Nr 17., 1895.: Ein Kapitel aus der geschichte der südslawischen Sprachen.
- Ernest Dümmler, Die Geschichte der ältesten Slawen in Dalmatien, 1856.
- Јован Цвијић у Српском Етнографском Зборнику, бр. 23., у расправи "Дубровник и околина".
- Стјепан Митров Љубиша, Целокупна дела, књ. I, "Библиотека српских писаца", Народна Просвета, Београд, 1933.
- Јован Цвијић: La Peninsule Balkanique - Geographie Humaine, avec 31 canes et croquis dans le texte et 9 cartes hors texte, Librairie Armand Colin, Paris, 1921.
- Thracia I, II, Primus Congressus Studiorum Thracicorum, Academiae Litterarum Bulgarica, Serdicae, 1974.
- Sanskrit-English Dictionary, etymologically and philologically arranged, bei Sir Monier Monier-Williams, Oxford, Clarendon Press, 1970.
- A practical Sanskrit Dietionary, with transliteration, accentuation, and etymological analysis throughout, by Arthur Antony Macdonell, Oxford University Press, 1924.
- The roots, verb-forms, and primary derivatives of the sanskrit language, a supplement to the sanskrit grammar, by William Dwight Whitney, American oriental series, vol 30., American Oriental Society. 1945.
- A. Meillet - A. Vaillant, Le slave commun, Paris, 1965, Ed. H. Champion.
- Andie Lefevre, Les races et les langues. Paris, 1893., Ed. Felix Alcan.
- Abel Hovelacq, La linguisdque, Paris, 1876., Bibliotheque des Sciences Contemporaines.
- Gabriel Millet in: Revue d' Art ancien et moderne des deux mondes, Paris, 1917., "L' ancien art serbe".

- Adolphe Pictet, Les origines indopeuropeennes, ou les Aryas primitifs, Essai de Paleontologie linguistique, Tome I et II, Paris, 1877.
- Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Zend, Armenischen, Griechischen, Lateinischen, Litavischen, Altslawischen, Gothischen und Deutschen von Franz Bopp, Zweite Ausgabe Berlin, 1857.
- Platon, Oeuvres completes, Tome V, 2 parde, CRATYLE, texte etabli et traduit par Louis Meridier, Paris, 1969., "Les Belles Lettres".
- Народни обичаји и веровања код Срба, издавач и уредиик Милан Т. Вуковић Београд, 1978.
- Хрвати и језик српски, написао С. М. Д., Нови Сад, 1893.
- Bulletin des Sciences Historiques, Antiquites, Philologie, Tome IV, 1825.
- F. Pricot de Sainte-Marie, Les Slaves Meridionaux, Paris, 1874.
- САН (Српска академија наука), Глас CCXXXVI, Одељење Литературе и језика Нова серија, књ. 4., 1959.г.
- Katančić, De Istro eiusque adcolis commenatio, 1798.
- Plinius, l.III.
- Paul-Joseph Schaffarik, Über die Abkunft der Slawen, nach Lorenz Surowiecki, Ofen, 1828;
- Le monde slave, son passe, son etat present et son avenir, par Cyprien Robert, Paris, Passai Editeur, 1852., tome I et II.
- W. S. Karadzic, Serbische Grammatik, üb. von J.Grimm, Leipzig, 1824.
- Karl Gotllob Anton, Erste Linien eines Versuches über die alten Slawen Ursprung, Sitte Gebräuche, Meinungen und Kenntoisse, Leipzig, 1783.
- Die südslawische Frage und der Weltkrieg, von L.v.Südland, II. Auflage, Zagreb, 1944., Verl: "Matica Hrvatska".
- Лазо Костић, О српском имену, Мелбурн, Аустралија, 1965.
- J. Dobrowsky, Slovanka, Zur Kenntniss der alten und neuen slawischen Literatur, die Sprachkunde nach allen Mundarten, der Geschichte und Altertümer, Prag, 1814.
- Mavro Orbini, Il regno de gli Slavi, Pesaro, MDCI.
- P.-Joseph Safarik, "Slawische Alterthümer", Band I, 1843., Band II, 1844., Leipzig.
- Plinije, knj. III i VI, IV. - Naturalis historiae.
- Forbiger, Handbuch der alten Geographie, III, 394., Anm. 67.
- Dobrowsky, Wiener Jahrbuch der Litteratur, XXXVII, 1827
- Vibius Sequester, De fluminibus, fontibus, lacubus, gentibus, etc., s.v. Albis.
- Herodote, V, I, IV, VII, II, edition "Les Belles Lettres", 1961.
- Strabon, Geographia, V.
- A. Descubes, Nouveau dictionnaire d' Histoire, de Geographie, de Mythologie et de Biographie Paris, 1880.
- Zacharie Mayani, La fin du mystere etrusque, Paris, 1970.
- Expres du 23. au 29. Avril 1982.
- Patrick Louth, La civilisation des Germains Vikings, Geneve, 1976.
- Josephe Kostrzevski, Les origines de la civilisation polonaise, Presse Universitaire de France (PUF), 1949.
- Pittar Eugene, Les Races et l' Histoire (Introduction ethnologique a l' histoire), Bibliotheque "L' Evolution de l' Humanite", 1924.
- Revue des Etudes slaves, VI..., pp. 165-174.
- Jahrbuch für slawiche Literatur, Kunstund Wissenschaft, I. Jahrgang, 4. Heft, 1843.
- Geschichte des Herzogtums Pommern, von Sell. Berlin 1819. und Geschichte von Pommern von Kanngiesser, Greifswalde, 1824.
- Geschichte Polens, von Cromer (Band 1,1.); von Bandtkie (I, 62.)
- Cyprien Robert, Les Slaves de Turquie, leur avenir, leur progres, 1844.
- Casimirus Szulc, De origine et sedibus veterum Illyriorum, Poznanj, 1856.
- Leakes, Researches in Greec, London, 1814.
- Hahn Johann-Georg, Albanesische Studien, Jena, 1854.; ed. sec. 1864.
- Robert Charroux, Le livre du mystere inconnu, Paris, Ed. Laffont, 1969.

- Ненад Ђорђевић, Етрурци или Рашани, Издање Српског Народног Универзитета "Л, Костић", Милвоки, 1969.г.
- Meillet-Cohen, Les langues du monde, Paris, 1952.
- Stephanus Bizantinus, Ed. G. Dindorf, Leipsik, 1825., vol. I - IV.
- Niebuhr B. Georges, Römische Geschichte, Berlin, 1828-1832.
- Tacitus, Germania, 43...
- Procopius, De bello Gothico, I, IV.
- Revue des deux mondes, Janvier, 1846., pp. 365-375.
- Rjecsosloxje illir. -ital.l at. Joakima Stulli Dubrocsanina, Dubrovia, MDCCCVI.
- Franciscus Maria Appendini, De praestantia et vetustate linguae illyricae... ad Joachimum Stullium Illyrici lexici auctorem, 1806.
- Die Überlieferung über die Schirdani, von Fr. W. von Bissing, Oberaudorf. Die schriftlichen Urkunden. In: Wiener-Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, XXXIV Band.
- Michel-Claude Touchard et Guy Barthelemy, L'archeologie mysterieuse - Voyage a travers les decouvertes, Paris, 1972.
- J. Caesar, De Bello Gallico, III.
- Dictionnaire des communes de France.
- P.-J. Schaffarik, Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten, Ofen, 1826.
- Revue des deux mondes, De l' Enseignement des litteratures slaves, par Cyprien Robert, Janvier 1846.
- G. Lejean, Ethnographie de la Turquie d' Europe, Gotha, 1861.
- Лазо Костић, Крађа српског језика, културно-историјска студија, Баден, Швајцарска, 1964.
- Crvena Hrvatska, The Croatian Historical Institute, Chicago, 1957.
- "Ogledalo",I.
- Ovidius, Ex Ponto (Tristia).
- Милан Кашанин, Српска књижевност у средњем веку, Београд, Просвета, 1975;
- Wiener Jahrbuch, XXXVII, Bd. 1827.
- Драгослав Срејовић, Лепенски Вир, или Нова праисторијска култура у Подунављу, Београд, 1969.
- Милан Будимир, О српском имену у класичним траговима у: САН, Глас Српске академије наука, Одељење Литературе и језика, бр. CCXXXVI, Нова серија, књ. 4., 1959.г., Београд.
- Charles de Peyssonnel, Observations historiques sur les peuples barbares qui on habite les bore du Danube et du Pont-Euxin, Paris, 1765., Edition Talliard.
- Du Danube a l' Adriatique, II partie, Les races in: Revue des deux mondes, n. 3., 1889 pp. 324-353, par Rene Milet.
- Farlati, Illyr. sacr., III, 94.
- M.-N. Boufllet, Dictionnaire universel.
- Gregorius Dankowski, Die Griechen als Stamm - und Sprachvewandte der Slawen, historie und philologisch dargestellet, Pressburg, 1828.
- Strabo, IV, VII.
- F. Sebastiano Dolci, De Illyricae linguae vetustate et amplitudine, Venetiis, MDCCLT Dissertatio historico - chronologico - critica.
- Titus Livius par Dureau De la Malle et Noël, Paris, 1810-1812.
- La Chronique de Nestor, traduit en francais d'apres l'Edition impreriale de Petersbourg accompagnee de notes et d'un recueil de textes inedits, par Louis Paris, 1834.
- Δημοσθενουζ κατα Φιλιππου λαγοι, Paris, Edition Marie-Nyon, 1832.
- Λαονικου Ηαλκοκονδυλου ʻΑθηναιου- Laonici Chalcocondylae Atheniensis Historian Libri decem, interprete Conrado Clausero Tiguriano, Parisiis, MDCL.
- Geographie, mathematique, physique et politique de toutes les pardes du monde, redigee d'api ce qui a ete publie d' exactet de nouveau par les geographes, les naturalistes, les voyageurs les auteurs statistiques des nations les plus eclairees, par Edme Mentelle, de l' Institut National et Malte Brun, geographe danois, vol. 10. Paris, Edition Tardieu-Laporte, 1803.
- Corpus Inscriptionum Graecarum, Berolini, Ex Officina Academica, MDCCCLXXVII.

- Inscriptiones Graecae, Siciliae et Italiae, Editor Georgius Kaibel, Berolini, MDCCCXXXX:
- Inscriptiones Graecae Megaridis, Oropiae, Beotiae, edidit Galienus Dittenberger, Berolini MDCCXXXXII.
- Inscriptiones Graecae Insularum Maris Aegaei praeter Delum
- C. W. Ceram, Götter, Gräber und Gelehrte, 1949.
- August Fick, Vergleichendes Wörterbuch der indo-germanischen Sprachen, Göttingen, 1874
- Andre Blum, Histoire du costume en France, Hachette, Paris, 1924.
- Diplomatische und curieuse Nachlehre der Historie von Ober-Sachsen und angrenzendes Länders, zu einiger Erläuterung derselben gehalten von Christian Schöttgen und Georg Christoph Kreysig, II. Teil, Dresden und Leipzig, 1730.
- A Vedic Reader vor Students by Arthur Anthony Macdonell, Oxford University Press, Madras - Delhi - Bombay - Calcutta, 1917., 1951., 1976.
- Louis Renou, Les Maitres de la religion vedique, Paris, 1928.
- M.F.Neve, Etudes sur les hymnes du Rg-Veda, Paris-Louvain, MDCCCXLII, Librairie 1' Institut de France.
- Ptolemaeus Claudius, Geographia, II.
- Louis Renou, l' Histoire de la langue sanskrite, Lyon-Paris, 1956.
- Коријени с ријечима од њих посталијем у српском језику, написао Ђуро Даничић, 1877.
- Stchoupak- Nitti- Renou, Dictionnaire Sanskrit-Francais, Publications de l'Institute Civilisation Indienne, Paris, 1932.
- Klaus Mylius, Wörterbuch Sanskrit-Deutsch, VEB Vedag Enzyklopädie, Leipzig, 1975.
- Sri Aurobindo, Le secret du Veda, Paris, Fayard, 1975.
- Jean Varenne, Grammaire du Sanskrit, PUF, Paris, 1971.
- Wackemagel Jakob, Altindische Grammatik, Göttingen 1896.
- Jakob Grimm, Geschichte der deutschen Sprache.
- Kuhnszeitschrift, Tome XIX.
- Abel Hovelacq in: Dictionnaire Encyclopedique des Sceiences Medicales de Dechambre, s.v. Serbe.
- Abel Hovelacq in: La Republique - "Revue des questions historiques", CCLXIII, vendredi, le 16. Mars 1877.
- Nic. Freret, Oeuvres, cd.1796., T. I. Memoire de l' Academie d' Inscription, T. XXI.
- Лазо Костић, Изјаве странаца о српском језику, 1964.
- Über die sogenannten rhäto-etruskischen Inschriften - Lesungs - und Lösungsversuche, von Chirstian Schneller.
- Gregorius Dankovsky, Homerus slavicis dialectis cognata lingua scripsit, ex ipsius Homeri carmine ostendit..., Vindobonae - Posonii,1829.
- Vaulder M. in: Bulletin des Sciences Historiques, antiquites, philologie, Tome IV,. 1825., pp. 396-397.
- Шпиро Кулишић, Из старе српске религије, Српска Књижевна Задруга, 1970. год.
- Schaffarik in: Slawisches Jahrbuch, III, pp.568-371. - "Swaroh, oder Swarog, ein slawisch-heidnischer Gott.
- Slawisches Jahrbuch, I. - Wilhelm Bernhardi, Bausteine der slawischen Mythologie - aus lateinischen und griechischen Quellen, pp. 336-344.
- Илија Живанчевић у: Гласник југословенског професорског друштва, књ. XVI, св. 9., Београд, 1936. - "Келти и Срби".
- Caesar, De Bello Gallico, III, "Les Belles Lettres, 1972.
- Jean-Claude Riviere, Georges Dumezil a penser", 1979.
- Песме и обичаји укупног народа српског, Књ. прва, Обредне песме, скупио и издао Милош С. Милојевић, Београд, 1869.г.
- Walter Wüst, Über das Alter des Rgveda und die Hauptfragen der indoarischen Frühgeschichte in: Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes (WZKM), Band XXXIV., S. 165-215.
- Hem Chandra Joshi, Recherches sur les conceptipns economiques et politiques dans l' Inde ancienne, d' apres le Rgveda, Paris, 1928.
- La religion vedique d' apres les hymnes du Rig-Veda par Abel Bargaigne, Paris, 1963. (4 volumes).
- Јован Деретић, Историја Срба, Ница 1975.
- Diodor Sicilijski.IV, 30.

- Tabulae in Cl. Ptolemaei Geographiam a Carolo Müllero instructae, Paris, 1901.; Europae, nr. VIII (c. 16-17.); Asiae, nr. 11 (31-32.).
- Јован Рајић, История разных славенских народовъ.. Въ Вјенъ, 1794.
- Павле Ивић, Српски народ и његов језик, Београд, 1971., Српска књижевна задруга, Коло 54., књ. 429.
- Законик Цара Стефана Душана, Струшки и Атонски Рукопис, Издање Српске академије наука, Одељење Друштвених наука, Београд, 1975. године.
- Wojciech Ketizinsky, Die Lygier, ein Beitrag zur Urgeschichte der Westslawen und Vindilien Posen,1868.
- Pierre Lhande, Dictionnaire basque-francais, Paris, 1926.
- Martin Lopelmann, Etymologisches Wörterbuch der baskischen Sprache, Berlin, 1968.
- Henri Hubert, Les Celtes et la civilisation celtique, Paris, 1932.
- Claudii Ptolemei viri Alexandrini, Geographiae opus novissime traductione e Greacorum archetypis, 1513.
- Claudii Ptolemaci Geographia, Parisiis, Firmin Didot, MDCCCCI, Lib. V.
- Jan Kolar in: Archiv für die slawische Sprache - Der Einfluss des slawischen auf das Italienische (April...May), 1843., pp. 252-256.
- Jean Varenne. Le Yoga, 1977., Ed. Retz.
- Fabre-d' Olivet, La langue hebraique restituee, Edition l' Age d'Homme, Collection Delphic 1975.
- Станоје Станојевић, Народна Енциклопедија, Том. I-IV.
- In originem et historiam alphabetici slavonici glagolitici... disquisitio populorum septentrionalem;..., a Clemente Grubissichio, Venedi, MDCCLXVI.
- Strom., lib. I, num, 132., De Atlantis regno et historia multa apud Platonem (in Critia) scripta extant.
- Звонимир Кулунџић, Пут до књиге, Загреб, 1959.
- L' indo-europeen, par Jean Haudry, PLUF, Que sais-je?, br. 1798., 1979.
- Les Indo-Europeens, par Jean Haudry, PUF, Que sais-je?, n. 1965., 1981.
- Vollständige Grammatik der Sanskritsprache von Theodor Benfey, Leipzig, 1852 (Vorlesungen und zum Selbststudium).
- Еврипид, "Алкеста".
- Хомер, "Илијада".
- Вергилије, "Енеида".
- Clavier Etinne, Andiens peuples de la Grece, 1809., Tome I et. II.
- Dictionnaire Grec-Fransais, Bailly-Sechan-Chantraine, 1963., 26 ed.
- Fransois Pouquevillle, Voyage en Grece, 1820-1822; l' Histoire et la Dcscription de la Grec 1825.
- La grammaire du Panini, tradiute du sanskrit avec des extrails des commentaires indigenes, par Louis Renou, Fasc. 1, II, III, Libraire Klincksieck, Paris, 1947., 1951., 1954.
- Peutingeriana Tabula Itineraria ex Bibliotheca Caesarea Vindobonensi, Cura Frane. Christ Schleyb edita, MDCCLIII, recusa MDCCCXXV, 4 tabl.
- Behram D. Pithavala, The Iranian Basis of the Devanagari Sanskrit Alphabet, the numerical Signs and the Sacred Word "AUM" its Symbol, Bombay, 1974.
- Hilaire de Barenton, Les tablettes etrusques de Gubbio, la religion des anciens Etrusqueen (Sciences et decouvertes modernes, n. 5.), Paris, s.d.
- Marc - R. Sauter, Les races de l' Europe, Paris, Payot, 1952.
- C. Leonard Wooley, Les Sumeriens, Payot, Paris, Bibliotheque Historique, 1930., preface ou G. Contenau.
- Les litteratures de l'Inde, par Louis Renou, PUF, 1966., Collection "Que sais-je?", n. 503."
- Quarante hymnes du Rig-Veda, traduits et commentes par Abel Bergaigne, Paris, 1895. •
- Georges Herve, Conference pour la Journee Serbe (Samedi, 27. Mars 1915) Un anthropologue francais chez les Serbes, au lendemain de 1870.
- Georges Dumezil, Documents anatoliens sur les langues et les traditions du Caucase, IV., recits Lazes, presses Universitaires de France, 1967.
- Jules Martha, La langue etrusque, Paris, 1913.
- Madeleine Biardeau, Charles Malamoud, Le sacrifice dans l' Inde ancienne Presses Universitaires de France, 1976. Bibliotheque de l' Ecole des Hauts Etudes, Sciences religieuses, vol LXXIX.

- J. H. Hutton, Les castes de l' Inde, preface de Louis Renou, Paris, 1949. - Bibliotheque Scientifique.
- Walter Neisser, Zum Wörterbuch des Rgveda, erstes Heft 1924., zweites Heft 1930., Leipzig; Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes, Band XVI, und XVIII, n. 3. und 4.
- Louis Renou, Anthologie sanskrite, textes de l'Inde ancienne traduit du sanskrit, Paris, 1964., Bibliotheque historique.
- Etrennes de linguistique, offertes par quelques amis a Emile Benveniste, Paris, 1928.
- Arthur Weigall, Survivances paiennes dans le monde chretien, traduit de l' anglais, Paris, 1934., Bibliotheque historique.
- Matris slavicae filia erudita vulgo lingua graeca, seu grammatica cunctarurn slavicarum et graecarum dialectorum, auctore Gregorio Dankowsky, Posonii, 1836.
- Louis Renou, Etudes vediques 'et Panineennes, Paris, 1955, Publications de l' Institut de civilisation indienne, Serie in-8, Fascicule 1.
- Etudes sur le vocabulaire du Rgveda, premiere serie, par Louis Renou, Paris, Institut Francais d' Indologie, 1958.
- Nadine Stochoupak, Chrestomatie sanskrite, Paris, 1977 (Civilisation Indienne).
- Samuel Noah Kramer, L' histoire commence a Sumer, Arthaud, 1975.
- Les dieux souverains des Indo-Europeens par Georges Dumezil, Paris, 1977., Bibliotheque des Sciences Humaines.
- Georges Dumezil, Mariages indo-europeens, suivi de quinze question romaines, Paris, 1979., Bibliotheque historique.
- Etudes Myceniennes, Acte du Colloque International sur les textes myceniens (Gif-sur-Yvette, 3-7 Avril 1956.; Colloques Internationaux du Centre national de la Recherche Scientifique.
- Les maitres dela philologie vedique, par Louis Renou, Paris, 1928., Annales du Musee Guimet, Bibliotheque d'Etudes.
- Dictionnaire d'etymologie sumerienne et grammaire comparee par Colman-Gabriel Gostony, Paris.1975.
- Jacques Menetrier, Origines de l' Occident (nomades et sedentaires), Paris, 1972.
- Реља Новаковић, Одакле су Срби дошли на Балканско полуострво, Београд, 1977., Историјски Институт.
- Ш. Кулишић, П. Ж. Петровић, Н. Пантелић, Српски митолошки речник, Београд, 1970.
- DIONUSIOU BUZANTIOU ANAPLOUS BOSPORROU - Dionysii Byzantii de Bospori navigatione quae supersunt, una cum supplementis in geographos Graecos Minores, aliisque eiusdem argumenti fragmentis, e codicibus Mss edidit Carolus Wescher, Parisiis, e Typographeo Publico, MDCCCLXXIV.
- Српске народне пословице и друге различне као оне у обичај узете ријечи, издао их Вук Стеф. Караџић, у Бечу у Штампарији Јерменског Манастира, 1849. г.
- Louis Renou, Grammaire sanskrite, Tomes I et II reunis, Paris, 1975.
- The hymns of the Rgveda, translated with a popular commentary by Ralph T.H. Griffith, complete in two volumes, The Chowkhamba Sanskrit Series Office, Varanasi (India), 1971.
- Etudes sur le lexique du Rig-Veda, par Abel Bergaigne, Paris, MDCCCLXXXIV, (Extrait du Jornal Asiatique).
- Fernand Lequenne, Les Galates, Paris, 1959., Collection "Les Temps et les Destins."
- Rigveda Brahmanas: The Aitareya and Kausitaki Brahmanas of the Rigveda, translated from the original sanskrit by Artur Berriedale Keith. Motilal Banarsidass, Delhi-Patna-Varanasi, 1971 Harvard oriental Series, Volume Twenty-five.
- Српске народне пјесме, скупио их Вук Стеф. Караџић, књ.II.
- Вук Стефановић Караџић, О језику и књижевности, Просвета, Београд, 1965. г.
- Лазо Костић, Насилно присвајање Дубровачке Културе, Мелбурн, 1975., Културно-историјска и етнополитичка студија.
- Лазо Костић, Срби у очима странаца, колектанеја, књ. I и II Швајцарска, 1962. 1972.
- Вук Стеф. Караџић, КОВЧЕЖИЋ ЗА ИСТОРИЈУ, ЈЕЗИК И ОБИЧАЈЕ СРБА СВА ТРИ ЗАКОНА,

Беч, 1849., Штампарија Јерменског Манастира.
- Миленко Филиповић, Обичаји и веровања у Скопској котлини, у: - Српском етнографском зборнику Српске краљевске академије, књига IV, друго одељење Живот и обичаји народни, књига 24.
- Ненад Љ. Ђорђевић, Историја Срба кроз династије, Прво издање; Издање Народног Универзитета "Лазо М. Костић", Милвоки, 1968.
- Clem. Grubissich, In originem et historiam alphabetici slavonici glagoli disquistio populorum septentrionalium... " a Clemente Grubissichio, Vened MDCCLVI.
- Атанасије Урошевић, Топоними Косова, Српска академија наука и уметности Српски географски зборник, књ. 1XXX1X, Београд, 1975.
- Момчило Вуковић-Бирчанин, Вук Караџић, револуционар српског књижевног језика, Минхен, 1979.
- Jürgen Spanuth, Die Philister, das unbekannte Volk, Lehrmeister und Widersacher der Israeliten Otto Zeller Verlag, Osnabrück, 1980.
- Immanuel Velikovsky, Peoples of the Sea, The conduding Volume of the Ages in Chaos Serie Garden City, New York, Doubleday & Co, 1977.
- Colin and Sarah McEvedy, The Dark Ages, The Atlas of World History, New York, The Macmillan Co, 1972.
- Colin and Sarah McEvedy, The classical World, The Atlas of the World History, Macmillan Publishing Co, 1973.
- Facsimile - Atlas to the early History of Cartography, with Reproductions of the most important Maps printed in the XV and XVI Centuries, New York, Dover Publications Inc., 1973.